Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ᨶᨾᩮᩣ ᨲᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ

ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᨶᩥᨠᩣᨿᩮ

ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣ-ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣ

(ᨷᨮᨾᩮᩣ ᨽᩣᨣᩮᩣ)

ᨣᨶ᩠ᨳᩣᩁᨾ᩠ᨽᨠᨳᩣ

ᨾᩉᩣᨠᩣᩁᩩᨱᩥᨠᩴ ᨶᩣᨳᩴ, ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩈᩣᨣᩁᨷᩣᩁᨣᩩᩴ;

ᩅᨶ᩠ᨴᩮ ᨶᩥᨷᩩᨱᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁ-ᩅᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶᨿᨴᩮᩈᨶᩴ.

ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨧᩁᨱᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ, ᨿᩮᨶ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ;

ᩅᨶ᩠ᨴᩮ ᨲᨾᩩᨲ᩠ᨲᨾᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨷᩪᨩᩥᨲᩴ.

ᩈᩦᩃᩣᨴᩥᨣᩩᨱᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᩮᩈᩩ ᨿᩮᩣ;

ᩅᨶ᩠ᨴᩮ ᩋᩁᩥᨿᩈᩘ᩠ᨥᩴ ᨲᩴ, ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ.

ᩅᨶ᩠ᨴᨶᩣᨩᨶᩥᨲᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩴ, ᩍᨲᩥ ᨿᩴ ᩁᨲᨶᨲ᩠ᨲᨿᩮ;

ᩉᨲᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ, ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣᩉᩴ ᨲᩔ ᨲᩮᨩᩈᩣ.

ᨿᩣ ᨲᩣ ᩈᩩᨽᩪᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩉᩥ, ᨠᨲᨠᩥᨧ᩠ᨧᩮᩉᩥ ᨲᩣᨴᩥᩉᩥ;

ᨴᩮᩅᩮᩉᩥ ᨽᩣᩈᩥᨲᩣ ᨣᩣᨳᩣ, ᨴᩮᩅᩦᩉᩥ ᨧ ᨶᩥᩁᩣᨾᩥᩈᩣ᩵

ᨶᩣᨶᩣᨶᨿᩅᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣ, ᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁᩣ ᨶᩥᨷᩩᨱᩣ ᩈᩩᨽᩣ;

ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣᨷᨭᩥᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᩁᩥᨿᨵᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᩥᨠᩣ᩵

ᨴᩮᩅᨣᩣᨳᩣᨲᩥ ᨶᩣᨾᩮᨶ, ᨴᩮᩅᩦᨣᩣᨳᩣᨲᩥ ᨲᩣᨴᩥᨶᩮᩣ;

ᨿᩣ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᨶᩥᨠᩣᨿᨾ᩠ᩉᩥ, ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨿᩥᩴᩈᩩ ᨾᩉᩮᩈᨿᩮᩣ᩵

ᨲᩣᩈᩴ ᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁᨬᩣᨱᩮᩉᩥ, ᩒᨣᩣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᨽᩣᩅᨲᩮᩣ;

ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨷᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨠᩁᩣ ᨠᩣᨲᩩᩴ, ᩋᨲ᩠ᨳᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨾᨿᩣ᩵

ᩈᩉᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩴ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ, ᨵᩁᨲᩮ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᩣᩈᨶᩴ;

ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩣᨧᩁᩥᨿᩈᩦᩉᩣᨶᩴ, ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩮᩅ ᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᩮᩣ᩵

ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᩋᩅᩃᨾ᩠ᨻᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᩒᨣᩣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᨷᨬ᩠ᨧᨷᩥ;

ᨶᩥᨠᩣᨿᩮ ᩏᨷᨶᩥᩔᩣᨿ, ᨷᩮᩣᩁᩣᨱᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨶᨿᩴ᩵

ᩈᩩᨧᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᩈᩴᨠᩥᨱ᩠ᨱᩴ, ᨶᩥᨷᩩᨱᨲ᩠ᨳᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᩴ;

ᨾᩉᩣᩅᩥᩉᩣᩁᩅᩣᩈᩦᨶᩴ, ᩈᨾᨿᩴ ᩋᩅᩥᩃᩮᩣᨾᨿᩴ᩵

ᨿᩣᩈᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩈᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ, ᩋᨶᩩᨷᩩᨻ᩠ᨻᩥᨠᨳᩴ ᩅᩥᨶᩣ;

ᨲᩣᩈᩴ ᨲᨬ᩠ᨧ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᨴᩦᨷᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᩴ᩵

យថាពលំ ករិស្សាមិ, អត្ថសំវណ្ណនំ សុភំ;

សក្កច្ចំ ថេរគាថានំ, ថេរីគាថានមេវ ច។

ឥតិ អាកង្ខមានស្ស, សទ្ធម្មស្ស ចិរដ្ឋិតិំ;

តស្សត្ថំ វិភជន្តស្ស, និសាមយថ សាធវោតិ។

កា បនេតា ថេរគាថា ថេរីគាថា ច, កថញ្ច បវត្តាតិ, កាមញ្ចាយមត្ថោ គាថាសុ វុត្តោយេវ បាកដករណត្ថំ បន បុនបិ វុច្ចតេ – តត្ថ ថេរគាថា តាវ សុភូតិត្ថេរាទីហិ ភាសិតា។ យា ហិ តេ អត្តនា យថាធិគតំ មគ្គផលសុខំ បច្ចវេក្ខិត្វា កាចិ ឧទានវសេន, កាចិ អត្តនោ សមាបត្តិវិហារបច្ចវេក្ខណវសេន, កាចិ បុច្ឆាវសេន, កាចិ បរិនិព្ពានសមយេ សាសនស្ស និយ្យានិកភាវវិភាវនវសេន អភាសិំសុ, តា សព្ពា សង្គីតិកាលេ ឯកជ្ឈំ កត្វា “ថេរគាថា”ឥច្ចេវ ធម្មសង្គាហកេហិ សង្គីតា។ ថេរីគាថា បន ថេរិយោ ឧទ្ទិស្ស ទេសិតា។

តា បន វិនយបិដកំ, សុត្តន្តបិដកំ អភិធម្មបិដកន្តិ តីសុ បិដកេសុ សុត្តន្តបិដកបរិយាបន្នា។ ទីឃនិកាយោ, មជ្ឈិមនិកាយោ, សំយុត្តនិកាយោ, អង្គុត្តរនិកាយោ, ខុទ្ទកនិកាយោតិ បញ្ចសុ និកាយេសុ ខុទ្ទកនិកាយបរិយាបន្នា, សុត្តំ, គេយ្យំ, វេយ្យាករណំ, គាថា, ឧទានំ, ឥតិវុត្តកំ , ជាតកំ, អព្ភុតធម្មំ, វេទល្លន្តិ នវសុ សាសនង្គេសុ គាថង្គសង្គហំ គតា។

“ទ្វាសីតិ ពុទ្ធតោ គណ្ហិំ ទ្វេសហស្សានិ ភិក្ខុតោ;

ចតុរាសីតិសហស្សានិ, យេ មេ ធម្មា បវត្តិនោ”តិ។

ឯវំ ធម្មភណ្ឌាគារិកេន បដិញ្ញាតេសុ ចតុរាសីតិយា ធម្មក្ខន្ធសហស្សេសុ កតិបយធម្មក្ខន្ធសង្គហំ គតា។

តត្ថ ថេរគាថា តាវ និបាតតោ ឯកនិបាតោ ឯកុត្តរវសេន យាវ ចុទ្ទសនិបាតាតិ ចុទ្ទសនិបាតោ សោឡសនិបាតោ វីសតិនិបាតោ តិំសនិបាតោ ចត្តាលីសនិបាតោ បញ្ញាសនិបាតោ សដ្ឋិនិបាតោ សត្តតិនិបាតោតិ ឯកវីសតិនិបាតសង្គហា។ និបាតនំ និក្ខិបនន្តិ និបាតោ។ ឯកោ ឯកេកោ គាថានំ និបាតោ និក្ខេបោ ឯត្ថាតិ ឯកនិបាតោ។ ឥមិនា នយេន សេសេសុបិ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។

តត្ថ ឯកនិបាតេ ទ្វាទស វគ្គា។ ឯកេកស្មិំ វគ្គេ ទស ទស កត្វា វីសុត្តរសតំ ថេរា, តត្តិកា ឯវ គាថា។ វុត្តញ្ហិ–

“ວີສຸຕ຺ຕຣສຕໍ ເຖຣາ, ກຕກິຈ຺ຈາ ອນາສວາ;

ເອກກມ຺ຫິນິປາຕມ຺ຫິ,ສຸສງ຺ຄີຕາ ມເຫສິຠີ”ຕິ.

ທຸກນິປາເຕ ເອກູນປຎ຺ຎາສ ເຖຣາ, ອຏ຺ຐນວຸຕິ ຄາຖາ; ຕິກນິປາເຕ ເສາຬສ ເຖຣາ, ອຏ຺ຐຈຕ຺ຕາລີສ ຄາຖາ; ຈຕຸກ຺ກນິປາເຕ ເຕຣສ ເຖຣາ, ທ຺ວິປຎ຺ຎາສ ຄາຖາ; ປຎ຺ຈກນິປາເຕ ທ຺ວາທສ ເຖຣາ, ສຏ຺ຐິ ຄາຖາ; ຉກ຺ກນິປາເຕ ຈຸທ຺ທສ ເຖຣາ, ຈຕຸຣາສີຕິ ຄາຖາ; ສຕ຺ຕກນິປາເຕ ປຎ຺ຈ ເຖຣາ, ປຎ຺ຈຕິໍສ ຄາຖາ; ອຏ຺ຐກນິປາເຕ ຕເຍາ ເຖຣາ, ຈຕຸວີສຕິ ຄາຖາ; ນວກນິປາເຕ ເອເກາ ເຖເຣາ, ນວ ຄາຖາ; ທສນິປາເຕ ສຕ຺ຕ ເຖຣາ, ສຕ຺ຕຕິ ຄາຖາ; ເອກາທສນິປາເຕ ເອເກາ ເຖເຣາ, ເອກາທສ ຄາຖາ; ທ຺ວາທສນິປາເຕ ເທ຺ວ ເຖຣາ, ຈຕຸວີສຕິ ຄາຖາ; ເຕຣສນິປາເຕ ເອເກາ ເຖເຣາ, ເຕຣສ ຄາຖາ; ຈຸທ຺ທສນິປາເຕ ເທ຺ວ ເຖຣາ, ອຏ຺ຐວີສຕິ ຄາຖາ; ປນ຺ນຣສນິປາເຕາ ນຕ຺ຖິ, ເສາຬສນິປາເຕ ເທ຺ວ ເຖຣາ, ທ຺ວຕ຺ຕິໍສ ຄາຖາ; ວີສຕິນິປາເຕ ທສ ເຖຣາ, ປຎ຺ຈຈຕ຺ຕາລີສາຘິການິ ເທ຺ວ ຄາຖາສຕານິ; ຕິໍສນິປາເຕ ຕເຍາ ເຖຣາ, ສຕໍ ປຎ຺ຈ ຈ ຄາຖາ; ຈຕ຺ຕາລີສນິປາເຕ ເອເກາ ເຖເຣາ, ເທ຺ວຈຕ຺ຕາລີສ ຄາຖາ; ປຎ຺ຎາສນິປາເຕ ເອເກາ ເຖເຣາ, ປຎ຺ຈປຎ຺ຎາສ ຄາຖາ; ສຏ຺ຐິນິປາເຕ ເອເກາ ເຖເຣາ, ອຏ຺ຐສຏ຺ຐິ ຄາຖາ; ສຕ຺ຕຕິນິປາເຕ ເອເກາ ເຖເຣາ, ເອກສຕ຺ຕຕິ ຄາຖາ. ສມ຺ປິຓ຺ຑິຕ຺ວາ ປນ ເທ຺ວສຕານິ ຈຕຸສຏ຺ຐິ ຈ ເຖຣາ, ສຫສ຺ສໍ ຕີຓິ ສຕານິ ສຏ຺ຐິ ຈ ຄາຖາຕິ. ວຸຕ຺ຕມ຺ປິ ເຈຕໍ –

“ສຫສ຺ສໍ ເຫານ຺ຕິ ຕາ ຄາຖາ, ຕີຓິ ສຏ຺ຐິ ສຕານິ ຈ;

ເຖຣາ ຈ ເທ຺ວ ສຕາ ສຏ຺ຐິ, ຈຕ຺ຕາເຣາ ຈ ປກາສິຕາ”ຕິ.

ເຖຣີຄາຖາ ປນ ເອກກນິປາເຕາ ເອກຸຕ຺ຕຣວເສນ ຍາວ ນວນິປາຕາຕິ ນວນິປາເຕາ ເອກາທສນິປາເຕາ, ທ຺ວາທສນິປາເຕາ, ເສາຬສນິປາເຕາ, ວີສຕິນິປາເຕາ, ຕິໍສນິປາເຕາ, ຈຕ຺ຕາລີສນິປາເຕາ, ມຫານິປາເຕາຕິ ເສາຬສນິປາຕສງ຺ຄຫາ. ຕຕ຺ຖ ເອກກນິປາເຕ ອຏ຺ຐາຣສ ເຖຣິເຍາ, ອຏ຺ຐາຣເສວ ຄາຖາ; ທຸກນິປາເຕ ທສ ເຖຣິເຍາ, ວີສຕິ ຄາຖາ; ຕິກນິປາເຕ ອຏ຺ຐ ເຖຣິເຍາ, ຈຕຸວີສຕິ ຄາຖາ; ຈຕຸກ຺ກນິປາເຕ ເອກາ ເຖຣີ, ຈຕເສ຺ສາ ຄາຖາ; ປຎ຺ຈກນິປາເຕ ທ຺ວາທສ ເຖຣິເຍາ ສຏ຺ຐິ ຄາຖາ; ຉກ຺ກນິປາເຕ ອຏ຺ຐ ເຖຣິເຍາ ອຏ຺ຐຈຕ຺ຕາລີສ ຄາຖາ; ສຕ຺ຕນິປາເຕ ຕິເສ຺ສາ ເຖຣິເຍາ, ເອກວີສຕິ ຄາຖາ; ອຏ຺ຐ ນິປາຕເຕາ ປຏ຺ຐາຍ ຍາວ ເສາຬສນິປາຕາ ເອເກກາ ເຖຣິເຍາ ຕໍຕໍນິປາຕປຣິມາຓາ ຄາຖາ; ວີສຕິນິປາເຕ ປຎ຺ຈ ເຖຣິເຍາ, ອຏ຺ຐາຣສສຕຄາຖາ; ຕິໍສນິປາເຕ ເອກາ ເຖຣີ, ຈຕຸຕ຺ຕິໍສ ຄາຖາ; ຈຕ຺ຕາລີສນິປາເຕ ເອກາ ເຖຣີ, ອຏ຺ຐຈຕ຺ຕາລີສ ຄາຖາ; ມຫານິປາເຕປິ ເອກາ ເຖຣີ, ປຎ຺ຈສຕ຺ຕຕິ ຄາຖາ. ເອວເມຕ຺ຖ ນິປາຕານໍ ຄາຖາຈກ຺ການໍ ຄາຖານຎ຺ຈ ປຣິມາຓໍ ເວທິຕພ຺ພໍ.

ນິທານຄາຖາວຓ຺ຓນາ

ᩑᩅᩴ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᨸᩁᩥᨾᩣᨱᩣᩈᩩ ᨸᨶᩮᨲᩣᩈᩩ ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣ ᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ –

“ᩈᩦᩉᩣᨶᩴᩅ ᨶᨴᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ, ᨴᩣᨮᩦᨶᩴ ᨣᩥᩁᩥᨣᨻ᩠ᨽᩁᩮ;

ᩈᩩᨱᩣᨳ ᨽᩣᩅᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ, ᨣᩣᨳᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩪᨸᨶᩣᨿᩥᨠᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩋᨿᩴ ᨸᨮᨾᨾᩉᩣᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩥᨠᩣᩃᩮ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩣ ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴᩮᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᨳᩮᩁᩣᨶᩴ ᨳᩮᩣᨾᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨽᩣᩈᩥᨲᩣ ᨣᩣᨳᩣ ᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩦᩉᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩦᩉᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ “ᩈᩦᩉᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨾᩥᨣᩁᩣᨩᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪄᪨᪃᪃) ᨾᩥᨣᩁᩣᨩᩮ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ᪨ “ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩈᩦᩉᩮᩣ ᩈᩮᨶᩣᨸᨲᩥ ᨿᩮᨶ ᨽᨣᩅᩣ ᨲᩮᨶᩩᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪅᪨᪃᪄) ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ᪨ “ᩈᩦᩉᩮᩣᨲᩥ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪅᪨᪉᪉; ᪁᪀᪨᪂᪁) ᨲᨳᩣᨣᨲᩮ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨳᩣ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮ ᩈᨴᩥᩈᨠᨸ᩠ᨸᨶᩣᨿ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ, ᩑᩅᩴ ᩍᨵᩣᨸᩥ ᩈᨴᩥᩈᨠᨸ᩠ᨸᨶᩣᨿᩮᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩦᩉᩣᨶᩴᩅᩣᨲᩥ ᩈᩦᩉᩣᨶᩴ ᩍᩅ᪨ ᩈᨶ᩠ᨵᩥᩅᩈᩮᨶ ᩈᩁᩃᩮᩣᨸᩮᩣ “ᩑᩅᩴᩈ ᨲᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪃᪃) ᩅᩥᨿ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩍᩅᩣᨲᩥ ᨶᩥᨸᩣᨲᨸᨴᩴ᪨ ᩈᩩᨱᩣᨳᩣᨲᩥ ᩋᩣᨡ᩠ᨿᩣᨲᨸᨴᩴ᪨ ᩍᨲᩁᩣᨶᩥ ᨶᩣᨾᨸᨴᩣᨶᩥ᪨ ᩈᩦᩉᩣᨶᩴᩅᩣᨲᩥ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮ ᩈᩣᨾᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨠᩣᨾᨬ᩠ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩦ ᩈᩁᩪᨸᨲᩮᩣ ᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ “ᨧᨶ᩠ᨴᩔᩮᩅ ᨾᩩᨡᩴ ᩑᨲᩔᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨧᨶ᩠ᨴᩔ ᨾᩩᨡᩴ ᩅᩥᨿ ᨾᩩᨡᩴ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᩋᨿᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩥᨵᩣᨸᩥ “ᩈᩦᩉᩣᨶᩴᩅᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᩦᩉᩣᨶᩴ ᨶᩣᨴᩮᩣ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ ᩋᨿᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᩩᨡᩈᨴ᩠ᨴᩈᨶ᩠ᨶᩥᨵᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨧᩮ, ᩍᨵᩣᨸᩥ “ᨶᨴᨶ᩠ᨲᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨴᩈᨶ᩠ᨶᩥᨵᩣᨶᨲᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩦᩉᩣᨶᩴᩅᩣᨲᩥ ᨶᩥᨴᩔᨶᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨶᨴᨶ᩠ᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩔ ᨶᩥᨴᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᨴᩔᨶᩴ᪨ ᨴᩣᨮᩦᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨻ᩠ᨻᩥᩈᩮᩈᨶᩴ᪨ ᨣᩥᩁᩥᨣᨻ᩠ᨽᩁᩮᨲᩥ ᨲᩔ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨴᩔᨶᩴ᪨ ᩈᩩᨱᩣᨳᩣᨲᩥ ᩈᩅᨶᩮ ᨶᩥᨿᩮᩣᨩᨶᩴ᪨ ᨽᩣᩅᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩮᩣᨲᨻ᩠ᨻᩔ ᨸᨽᩅᨴᩔᨶᩴ᪨ ᨣᩣᨳᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣᨲᨻ᩠ᨻᩅᨲ᩠ᨳᩩᨴᩔᨶᩴ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᩪᨸᨶᩣᨿᩥᨠᩣᨲᩥ ᨲᨻ᩠ᨻᩥᩈᩮᩈᨶᩴ᪨ ᨠᩣᨾᨬ᩠ᨧᩮᨲ᩠ᨳ “ᩈᩦᩉᩣᨶᩴ ᨶᨴᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨴᩣᨮᩦᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᩃ᩠ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᩋᩣᨣᨲᩴ, ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩴ ᨸᨶ ᨸᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᩈᩦᩉᩦᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᩃᩥᨦ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶᩣᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩑᨠᩈᩮᩈᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣ ᩈᩦᩉᩣ ᨧ ᩈᩦᩉᩥᨿᩮᩣ ᨧ ᩈᩦᩉᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᩈᩦᩉᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣ ᩉᩮᨲᩣ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᨶᩥᨴᩣᨶᨣᩣᨳᩣ ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᨶᩴ ᨳᩮᩁᩦᨣᩣᨳᩣᨶᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩉᨶᨲᩮᩣ ᩉᨶᨶᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᩦᩉᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᩈᩦᩉᩔ ᨾᩥᨣᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨻᩃᩅᩥᩈᩮᩈᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ ᩈᩁᨽᨾᩥᨣᨾᨲ᩠ᨲᩅᩁᩅᩣᩁᨱᩣᨴᩥᨲᩮᩣᨸᩥ ᨸᩁᩥᩔᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩅᩣᨲᩣᨲᨸᩣᨴᩥᨸᩁᩥᩔᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᩮᩣ ᩈᩉᨲᩥᨿᩮᩅ, ᨣᩮᩣᨧᩁᩣᨿ ᨸᨠ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣᨸᩥ ᨲᩮᨩᩩᩔᨴᨲᩣᨿ ᨾᨲ᩠ᨲᨣᨶ᩠ᨵᩉᨲ᩠ᨳᩥᩅᨶᨾᩉᩥᩴᩈᩣᨴᩥᨠᩮ ᩈᨾᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩦᩁᩪ ᩋᨧ᩠ᨨᨾ᩠ᨽᩦ ᩋᨽᩥᨽᩅᨲᩥ, ᩋᨽᩥᨽᩅᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨧ ᨲᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᨴᨲ᩠ᨳᩩ ᩉᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᩩᨴᩩᨾᩴᩈᩣᨶᩥ ᨽᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨡᩮᨶᩮᩅ ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩮᨸᩥ ᨾᩉᩣᨳᩮᩁᩣ ᩋᩁᩥᨿᨻᩃᩅᩥᩈᩮᩈᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩁᩥᩔᨿᩣᨶᩴ ᩈᩉᨶᨲᩮᩣ, ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨻᩃᩔ ᩋᨽᩥᨽᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᨶᨶᨲᩮᩣ ᨸᨩᩉᨶᨲᩮᩣ ᨲᩮᨩᩩᩔᨴᨽᩣᩅᩮᨶ ᨠᩩᨲᩮᩣᨧᩥᨸᩥ ᩋᨽᩦᩁᩪ ᩋᨧ᩠ᨨᨾ᩠ᨽᩦ ᨫᩣᨶᩣᨴᩥᩈᩩᨡᩮᨶ ᩅᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᩉᨶᨲᩮᩣ ᩉᨶᨶᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᩦᩉᩣ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ ᩈᩦᩉᩣ᪨ ᩈᨴ᩠ᨴᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᨿᨳᩣ ᨠᨶ᩠ᨲᨶᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩋᩣᨴᩥᩋᨶ᩠ᨲᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᨲᩮᩣ ᨲᨠ᩠ᨠᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩉᩥᩴᩈᨶᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩈᩦᩉᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩈᩉᨶᨲ᩠ᨳᩮᨶ᪨ ᨸᩥᩈᩮᩣᨴᩁᩣᨴᩥᨸᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᨶ ᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥᨶᨿᩮᨶ ᨸᨶ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨾᩣᨶᩮ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨾᩮᩅ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨

ᩋᨳ ᩅᩣ ᨿᨳᩣ ᨾᩥᨣᩁᩣᨩᩣ ᨠᩮᩈᩁᩈᩦᩉᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨲᩮᨩᩩᩔᨴᨲᩣᨿ ᩑᨠᨧᩣᩁᩦ ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ, ᨶ ᨠᨬ᩠ᨧᩥ ᩈᩉᩣᨿᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩣᩈᩦᩈᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩮᨸᩥ

ເຕຊຸຍຸ່ງຂຕາຍ ບິເຂກາກິເຣຕິຍາ ຂ ໆກຂາຣິເສາຕິ ໆກຂຣິຍເຊຸ້ສປິ ສີທາ ບິຍາຕິ ສີທາ, ເຕສາທ – ກກບາ "ສີທໍເຂກຂເວ ສາກ"ສຸ໋
(ສັ· ສິ· ໑·໑໐; ຍຸ· ສິ· ໑໙ປ໌)·

ອຂ ບາ ອນສຸ້ານສຂບປນເກຼຍາຂີບິເນນເຍາກເຕາ ສີທາ ບິຍາຕິ ສີທາ, ໆເຕ ຍທາເຂຣາ· ຮຸຕຸເຕຸ່ງ ກກຂຕາ –

"ເຮຼເຍ, ກິກຼເຂ, ອນສິຍາ ບລສຸ້ຍາ ສ ນສຸນສຸ້, ກຕເຍຂ ເຮຼ? ກິກຸ ຂ ສີເລານເຂາ ສີເທາ ຂ ຍິກຣາຂາ"ຕິ (ອ· ສິ· ໑·໑໐)·

ຂເຂາປິ ສີທນຸ ອເຊຼາທິ ອນາຂາເຣເລາ, ຕຂາ ບເກຼເຍາ· ຕຂາ ທິ ເນາ ຊຸນກນຕຍຸ ລຊຸ້ຕຸາ ຂສຍທິນາຂີນຸ ສິບຕຕິ, ເປຕເກາປິ ນຍາເສາ ບກິສຸຍຂາສຍຸ ຍຕຸຂເຣຂາເຣລາສ ບຂີຍາສ ກິສຸ້ຕຸາ ຂສຸກຊຸເຽວຂ ລາຂຕິ· ໆເຕນ ບສ ອຣິຍຍຸກຂເຂາ ຊຸຂີຸຂເຂາ ຂ ອເຊຼາທິ ອນາຂາເຣລາ, ນຍຸບຸ່ຂາສບເກຼເຍາ ຂ ສິເຣຕິນເຍາ· ຕຊຸາ ສີທາສຂາຕິ ສີທນຂີນາສ ບິຍ· ສີທນຸ ເຂຕຸ ທີສຸບຍຕາ ຂຊຸ້ຊຸາ, ອຊຸສຸບິນິຊຸ່ນຸ ນທສາຂີອຕຸນຸ ເຂເຣເຮຼຂ ລສຸກສຕາ·

ສຂສຸາສສຸ ກຊຸ້ສຸາສ· ເກາຂເຣບເກຼຍຕຊຸຊີເຂລີຂີນຸ ທິ ຍຂາ ສີທາ ອຕຸເສາ ອາຍຍເຕາ ສິກຼຍິຕຸາ ບິຂຍິຕຸາ ສີທສາຂ ອກີຕສາຂ ສຂສຸ້, ໆບ ໆເຕປິ ບິນຍຊຸ້ບຸຊຸເຂກຼວິລາຂາສາຂີກາເລນຸ ຊຸຍ ອກີຕສາຂ ສຂີນຸ· ເຕສ ຮຸຕຸ – "ສີທາສິຂ ສຂສຸາສ"ສຸ້· ຂາຂີສສຸ້ ຂາຂາຂສຸາສ· ບນຊຸ້ຂາຂີສ, ອຕິນຍຂາຂາສສຸ້ ບາ ອເຕຸາ· ຍຂາ ທິ ສີທາ ອຕິບິຍ ຂຽທາສ ຕິກຼາສຸ່ງ ຂຕຸສຸ້ ຂາຂາສ ຂາເລສ ບຂີບກຼ ອກິກບິຕຸາ ອຕຸເສາ ຍເສາເຣຂ ຍຕຸກ ບຸເຣສຸ້, ໆເຂເຍເຕປິ ຂຕຸສຸ້ ອຣິຍຍຸກຂາຂາສ ຂາເລສ ອສາຂີຍຕິ ນັນາເຣ ອສກິກຸຕບຸຊຸບຂີບກຼ ອກິກບິຕຸາ ອຕຸເສາ ຍເສາເຣຂ ຍຕຸກ ປິເປຍຸ· ຊຸລາປິ ຂາຂາ ບິຍາຕິ ຂາຂາຕິ ນຂີນກບຸ່ສາຂເນເສຂ ອເຕຸ ເຂຂີຕເຊຸ·

ກິຣິກຊຸເຣຕິ ບຊຸຕກຸທາຍໍ, ນຍີບເຕຸ ກຸຍຸຂຂສ· "ກິຣິກຂຸເຣ"ຕິ ເກຂີ ບຂສຸ້· ບຊຸເຕນຸ ຂສກທເສ ຂສນເລຸຕິ ອເຕຸ· ຊຸຂີ ບສ ເສນ ບິເຣາຂສຊຸາສຂນຸສເຊຸ່ຂ ສີທສາຂນຸ ເຍາກຸກຸຍິຂນຸສຊຸ່· ສຂສຸາສ ກິຣິກຊຸເຣຕິ ເຍາຂສາ· ຍຂາ ທິ ສີທາ ເຍກຸເຍຸ່ງສ ກິຣິກຊຸເຣ ອເຊຼາທິ ຊຸຣານຂຕາຍ ຂສບິບິເຕຸ ຂນສຸາ ອຕຸເສາ ຂນຸເສສ ຊຸປຸຊຸ້ສກນຸ ທຸຂຸ້ກຍິກນສຸານນຸ ບຣິທຣລຕຸ້ ເກາຂເຣກເຍເສ ສີທສາຂ ສຂສຸ້, ໆເຂເຍເຕປິ ອເຊຼາທິ ຊຸຣານຂກິຣິກຊຸຣນຂີເນຂ ນຸຊຸາກາເຣຂນສຸາ ກຸເລທິ ທຸຂຸ້ກາສ ບຸຂຸຊຸສາສ ຕລຸາຂີຊີບຣິຕຸານບຣິຂຊຸສຕຸ້ ຂກຼຍາສກາຂານຂຼາຕໍ ອກີຕສາຂ ສຂີນຸ· ເຕສ ຮຸຕຸ "ສີທາສິຂ ສຂສຸາສ, ຂາຂີສ ກິຣິກຊຸເຣ"ຕິ·

ນຸລາຂາຕິ ນຂສາລຕຸ້ກຂຂສ, ເຕສ ຂກຼຍາສາສ ກາຂາສ ນສຸ້ບຕິຕາຍ ບຣິນາຍ ເນາຕຸກາຍຕໍ ຊຸບຸຍາເຂສຸາ ນຂເສ ອາຂເວ ຂເສຕິ, ຊຸຍຸາທໍ ນຍຸ່ງາເບສຸາ ກາເຂສ ຂຕຸຍາສຊຸ້ ຊຸບຊຸເບຕິ· ອຂ ບາ "ສີທາສ"ສຸ້ອາຂີສ ບຂາສ ນຂີນກບຸ່ສາຍ ບິສາ ຍຸຍຸຂເນເສຂ ອເຕຸ ເຂຂີຕເຊຸາ· ຕຊຸາ ຂຽທຕິກຼກາເຂສ ບນຊຸາຕິນຍຂາຂຕາຍ ຂາຂີສ ກິຣິກຊຸເຣ ສຂສຸາສ ສີທກຊີຕໍ ກຊຸ້ສຸາສ ສີທາສ ຍິກຣາຂຸສ ບິຍ ເຕນ ອກີຕສາຂນຂີນາ ກາຂາ ນຸລາຂາຕິ ອເຕຸ· ຊຸຂີ ຮຸຕຸ ເທາຕິ – "ຍຂາ ສີທສາຂ ສຂສຸາສ ສີທາສ ຍິກຣາຂຸສ ກຸເຕາຂີປິ ກຍາກາຂເຕາ ເນາ ອກີຕສາເຂາ ຕຂຊຸາຍິກນສຸານເກເຣາ, ໆບ ກາບິຕຕຸາສ ອປຸຍຕຸາສ ເຂຣາສ ສີທສາຂນຂີນິເຍາ ນຊຸເນາ

កឃេហត្វត៌ ឃុប្បហឹតត្តា អកឹតតាឩក្ខតា, បយត្តឌតឃត្តាឃកទ្រា កាឆា ឃុណាឆា”តិ៍

កាចិតត្តាតត្ថិ កាចិតចិត្តាត៌៍ ចិត្តចិក្យា“អត្តា ហិ កិរ ក្មុដ្ឋ័ឧេយា (ឆ៍ ប៍ ៧ឪ៥) ឃេយា េច ឪតេត្តា តឃរ៌ចេ ក្ខខ្ញ”តិ (ឃុ៍ តិ៍ ១៧លិ) ច “អត្តឃប្ញាបលិឌឹ”តិ (ល៉ុ៍ បិ៍ ៥៍៣; ឃុ៍ តិ៍ ១៩១) ច ៦ចយាឌឹឃុ អត្តាតិ ចុក្ខុតិ, តឃ្ញា អឆិចិត្តាតុឃេយាេកត ឃយឆចិបឃ្សតាកិចឆ្ពិតចិត្តាត៌ ឃយឆចិបឃ្សតាកាចតាយត្តក៌ បិេបត្តូ ឪតាតត្ថិ អេត្តូ៍ អឆ ចា កាចិតត្តាតត្ថិ កាចិតឃកាចាត៌, ឃកាចក្ខតឃឹលិឌិកាចិតាតត្ថិ អេត្តូ៍ កិឃតឹតិ កាឆា, អក្ខុងកាឌិចេឃត ខ្ពឃឹហិ បចត្តិត៌ ចត្យប្យង៌ ឈប្យង៌ ចា ចចត៌ អេឌ្ឍាឃប្បិ ត៌ឃឌិឃតាឃ តឆា ចុក្ខត្តិ៍ អត្តត្តាឌិេកេឌ អេត្តូ ក្ខបេតត្តិ េតឃុ ចា ក្ខបតិឃ្សត្តិតិ អត្តូ្ធបតាឃិកា៍

អឆ ចា កាចិតត្តាតត្ថិ កាចិតត្តាកាចាត៌, អត្តកាេចា ហិ អាហិេតា អហ៌ យាេតា ៦ត្តូាតិ “អត្តា”តិ ចុក្ខុតិ, េឃា ច េតហិ អប្បយាឌកាចតាឃ អតចឌ្ឈកាចតាឃ កាចិេតា ឃប្ញេឌច ក្យុណាកត្តុ កាហាបិេតា៍ េតត េតឃ៌ កាឃកាចតា ឃឹលកាចតា ចិត្តកាចតា បឌ្ឍាកាចតាតិ ចត្យត្តប្បិ កាចតាត៌ បរិបុណ្ណកាច៌ ឌេឃ្សតិ៍ “កាចតា”តិ ច ឃេឌ្ឍាឌិបឌិបឌា ខ្ពឆាឌិេប្បតា៍ ឃាឃ៌ ឃក្ខុឃេឌ្ឍាឌិ អត្តូ, ឃា ក្មុចិឆា អកិឃយឃេតា តឌត្តូេតា ឌ៍ ឃេឌ្ឍាឌិ បត តិចិឆា ឃប្ញាឃេឌ្ឍាឌិ បេក្ខុកឃេឌ្ឍាឌិ ឃាចកឃេឌ្ឍាឌិតិ៍ តត្តូ ឃប្ញា ឃាយ៌ ឃឌ្ឍាឆប្ញាត៌ ឍុឌ្ឍតេតា េឌាឆតេតា ច ឃប្ញាឃេឌ្ឍាឌិ៍ ឃឌ្ឍាឌ្យាតឌ្ឍាណបឌ្ឍាត៌ យក្កុតាណ៌ យក្កុតាណបឌ្ឍាតក្ខុ ឃឌ្ឍាឌ្យាតឌ្ឍាណ៌ “ឃប្ញាឃេឌ្ឍាឌិ”តិ ចុក្ខុតិ៍ េតតាហ –

“ឍុេក្ខុាតិ េឃា េឃា កកចា ឃឃប្ខ អតាចទិឃេកា បុេឌ្ឍា អតក្មុឃ្សុេតឃុ ឆេប្ញឃុ ឃាយ៌ ឃក្ខុាតិ អកិឃប្ឍុឌ្ឍ្យ តត្តូ ច ឃឌ្ឍាឌ្យាត៌ បេត្តា ឍេលឃុ ច ចឃឹកាច”ត្តិ (យហាតិ៍ ១៥១; ក្ខុឍអតិ៍ បិទាឃតត្តូតិកាឆាតិេក្ខុឃ ៥លិ; បឌិ៍ យ៍ ១៍១៩១)៍

េឌាឆេតឃ្សេឌាឆតេត្តូ ហិ ឍេលឃុ ចឃឹកាេចា៍ បេក្ខុក៌ ឃឃេយច េឌាឌឹតិ បេក្ខុកឃេឌ្ឍាឌិ, អតក្មុឍុេក្ខុា ឃឃប្ខឌាាេណាត ឃក្ខុាកិឃយេយាតិ អេត្តូ៍ ឃប្ញាឃប្ឍក្ខុាតចិក្យាឃឃប្ខឌាាណតាឃ ឃឃេយច បចត្តយាេតាបិ ឃក្ខុាកិឃយេយា ឃាក្មុឍុេក្ខុា អបទិយាណាត៌ ឃត្តាត៌ ឃក្ខុាកិឃយឃ្ស េហត្យកាចេតា៍ ខ្ពេយឃ៌ បត េឃា ៦កឃ្សាបិ ឃត្តឃ្ស ឃក្ខុាកិឃយឃេហត្យ ត េហាតិ៍ ឃត្តូ ឆប្ញេឌឃតាឃ ឃចតេត្ត ឌាតាតិ ឃាចកា៍ ឃាចកាត៌ ឃក្ខុាកិឃយេយា ឃាចកឃេឌ្ឍាឌិ៍ តិចិឆាេបឃា តិណ្ណុ េឌាឌិឃត្តាត៌ ឃឆាឃក៌ អាកាយតឹឃបឌិបឌាឃ យត្តូកប្បត្តិឃា ឃតិបដ្ឋាតាឌឹត៌ ឃត្តតិឃាឃ េឌាឌិបក្ខិឃឆប្ញាត៌ កាចតាបិទិបុ្យទិតិ េចឌិតឌ្ឍា ខ្ពតទាកិឃយឃាត៌ តឌចិតាកាចេតា៍ ត ហិ ឃត្ថិកិទិឃាកិឃយេឃត ចិតា កាចតាកិឃយេយា ឃប្ខចតិ, ឃតិ ច កាចតាកិឃយេឃ បហាតាកិឃយេយា បរិឌ្ឍាកិឃយេយា ច ឃិេក្ខុេឃច េហាតឹតិ៍

ឃឌា ហិ យហាេឌាឌិឃេត្តា បរិបុ្យទិតេឌាឌិឃប្ខេទា ចទិយកេច កតបុឌ្ឍាកិេក្ខុា េឌាឌិយណ្ឌុ អាក្មុឃ្យា– “ត តាចិយ៌ បល្លក្ក៌ កិត្តុឃ្សាយិ, ឃាច ត េយ អត្យបិឌាឃ អាឃេចហិ ចិត្ត៌ ចិយុក្ខុឃ្សតឹ”តិ បឌិឌ្ឍា កត្តូ អបទាឌិតបល្លេក្ក តិឃិេក្ខុា អឃប្បត្តាឃ ៦ច ឃឌ្ឍាេចលិឃ យាេឌាល៌ ចិឆយិត្តូ បុទិឃាេយ បុេឌ្ឍាតិចាឃាក្មុឃ្សតិឌាាេណាត អេតកាកាេចាកាេទ បុេឌ្ឍា តិចុត្តក្ខុេក្ខុ អក្មុឃ្សទិត្តូ យឌ្ឍិឃាេយ

ជិត្តចក្ខុចិរេយាឍេតេត ទុត្យបបិតទោកាលអតាកពំវោកាលាតិ អឌិកត្ត្វា បន្ថិយឃាេយ “កិញ្ចិ ចតាឃំ រលិរកា អាបទេត្កា ខាឃតិ ច ខឹឃតិ ច យឹឃតិ ច ចចតិ ច រូបបដ្ឋតិ ច, អថ ច បតិយស្ស ទុក្ខស្ស តិស្សរលំ តប្បខាតាតិ ខរាយរលស្សា”តិអាជិតា (ឌី· តិ· ១·៥០)

ខរាយរលរេតា បដ្ឋាឃ បដិច្ចសមុប្បាទយុពេត ចិបស្សតំ អភិតិចិសិត្វា យហាកហតំ លិត្តិតុំ តិសងសិលិឃំ ឞរសុំ តិរេសទេត្តា ចិឃ កិលេសកហតំ លិត្តិតុំ រលិកតារឆា ទោកាលឞរសុំ ខេតរេខទេត្តា ឮទ្ធកាចាឃ រេហតុសប្បត្តិឃា បរិបិកំ កតត្វា សត្ថាញាតញ្ញាលាឌិកយាឃ ចិបស្សតំ កត្តុំ កញ្ញារបទេត្តា អត្តទត្តទា តាតាសយាបត្តិរេឃា សយាបដ្ឋិត្វា ឃឆាចចត្វាបិរេត តាយទ្វេប តិលក្ខលំ អារទារបត្វា អត្ថបឆឆយ្ខុចិបស្សតាចរេយត អរេតកាការឆោការសញ្ញារេទ សមុសទេត្តា លត្តិសកោដិសតសហស្សយុពេត សមុសតចាទំ ចិត្វាទេត្វា តត្វ យហាចខិទោកាលសញ្ញារេត ចិបស្សតាទោការេណ តិរក្ខ ស្វទេ បសទេត្ក ទុដ្ឋាតកាយិតិការេចត បចត្តយារេត ឃតា តំ យកេក្ខត ឈេដេតិ, តតា យក្កបដិបិដិឃា ជិឃដ្ឋកិលេសសហស្សំ រេខបទេត្តា អក្កយក្កក្ខណ សមុសទ្យោឆិ អឌិកច្ឆតិ តាយ, អក្កផលក្ខលរេតា បដ្ឋាឃ អឌិករេតា តាយ· សមុសមុទ្ធកាចរេតា ឆសពលចតុទេចសារេដ្ឋាឆេឃាបិ តស្ស តតា ហត្វកតារឃច រេហាត្តិតិ អឃំ តាច អភិសយឃរេតា សមុសទ្យោឆិបដិបតា· តខត្វរេតា បត យហាភិតិហាររេតា បដ្ឋាឃ ឃាច តុសិតកចេត តិត្តតិ, ៩តត្តទេ បចត្តំ ខៅឆិសម្ពារសម្ភរលំ តត្វ ឃំ ចតត្តំ, តំ សត្តាការសប្បត្តិ ចទិឃាបិដកចណ្ណតាឃំ ចិត្វាររេតា ទុត្តរេយចាតិ តត្វ ទុត្តតឃេតច កេហតត្តំ·

បចេត្កខៅឆិសត្តាបិ បចេត្កខៅឆិឃា កតាភិតិហារា អត្ថបុទ្ធាត សម្ពតបចេត្កសទ្យោឆិសម្ភារា តាជិរេស ការេល ចទិយត្តការេច ជិតា ទោកាលស្ស បរិបិកកតការេចត រូបដ្ឋិតំ សំរេចកតិយិត្តុំ កេហត្វា សចិរេសសំ កចាឌឹសុ អាឌឹតចំ ជិស្វា សឃម្ពទោការេណត បចត្តិ បចត្តិរេហតុំ តិចត្តិ តិចត្តិរេហតុញ្ញា បរិឆ្លិត្តិត្វា “រេសា ‘ខ្កជំ ទុក្ខ’ត្តិ រេឃាតិរេសា យតសិ ករេទាតិ”តិអាជិតា អាកតតរេឃត ចតុសច្ចកម្មដ្ឋាតំ បរិទ្វេ្ទរេហត្តា អត្តរេតា អភិតិហារាត្តទ្វេបំ សញ្ញារេទ បរិយឌ្ឌត្តា អត្ថក្ករេយត ចិបស្សតំ រូស្សុក្ការេបត្វា យក្កបដិបិដិឃា អក្កយក្កំ អឌិកច្ឆត្តា បចេត្កសទ្យោឆិ អភិសមុដ្ឋាត្តិ តាយ, អក្កផលក្ខលរេតា បដ្ឋាឃ បចេត្កសមុទ្ធា តាយ ហុត្វា សរេឆចកស្ស រលិកស្ស អក្កឆក្ខិណេឃ្យា រេហាត្តិ·

សាចកា បត សត្វ សព្រាហ្មចារិរេតា ចា ចតុសច្ចកម្មដ្ឋាតកចំ សុត្វា តស្មិំរេឃច រេណ កាលត្តទេ ចា តដ្ឋិ បដិបត្តិ អត្ថតិដ្ឋត្តា ឈេដេត្តា ចាឃយត្តា ចិបស្សតំ រូស្សុក្ការេបត្វា, ឃជិ ចា បដិបតាឃ ចឆ្ឋត្តិឃា, សច្ចាតិ បដិចិជ្ឈត្តា អត្តរេតា អភិតិហារាត្តទ្វេបសិទ្ធិអក្កសាចកក្ខុយិឃា ចា រោកចលំ ចា អក្កយក្កក្ខណ សាចកសទ្យោឆិ អឌិកច្ឆត្តិ តាយ· តរេតា បទំ សាចកឮទ្ធា តាយ រេហាត្តិ សរេឆចរេក រលិរេក អក្កឆក្ខិណេឃ្យា·

៩ចំ តាច អភិសយឃរេតា បចេត្កសទ្យោឆិ សាចកសទ្យោឆិ ច រេចជិតព្វា·

តខត្វរេតា បត ឃឆា យហាខៅឆិសត្តាតំ រេហដ្ឋិមបរិច្ឆេទេត ចត្តារិ អសរេង្ខ្យេយ្យាតិ កប្បាតំ សតសហស្សញ្ច ខៅឆិសម្ពារសម្ភរលំ ខ្កច្ឆិតត្តំ យជ្ឈិមបរិច្ឆេទេត អដ្ឋ អសរេង្ខ្យេយ្យាតិ កប្បាតំ សតសហស្សញ្ច, រូបរិមបរិច្ឆេទេត សោឡស អសរេង្ខ្យេយ្យាតិ កប្បាតំ សតសហស្សញ្ច ៩រេត ច រេភតា បញ្ញាឌិកសទ្ធាឌិកចិរិយាឌិកចរេសត រេចជិតព្វា· បញ្ញាឌិកាតញ្ហិសទ្ធា យត្ថា រេហាតិ បញ្ញា តិក្ខា, តរេតា ច រូបិឃរេកាសល្លស្ស ចិសឆតិបុណការេចត តចិររេស្សច បារេមិរេឃា បរិបូរិ កច្ឆត្តិ· សទ្ធាឌិកាតំ បញ្ញា យជ្ឈិមា រេហាតីតិ រេតសំ តាតិសីឃំ តាតិសលិកំ បារេមិរេឃា បរិបូរិ កច្ឆត្តិ· ចិរិយាឌិកាតំ បត បញ្ញា យត្ថា រេហាតីតិ រេតសំ ចិររេតច បារេមិរេឃា បរិបូរិ កច្ឆត្តិ· ត ៩ចំ បចេត្កខៅឆិសត្តាតំ· រេតសញ្ហិសតិបិ បញ្ញាឌិកការេច ទេ្វ អសរេង្ខ្យេយ្យាតិ កប្បាតំ សតសហស្សញ្ច ខៅឆិសម្ពារសម្ភរលំ ខ្កច្ឆិតត្តំ, ត តរេតា

ឆ្វទ៌ សទ្ធាធិកវីរិយាធិកាបិ វុត្តបរិច្ឆេទតោ បរំ កតិបយេ ឯវ កប្បេ អតិក្កមិត្វា បច្ចេកសម្ពោធិំ អភិសម្ពុជ្ឈន្តិ, ន តតិយំ អសង្ខេយ្យន្តិ សាវកពោធិសត្តានំ បន ឯវំ អគ្គសាវកភាវាយ អភិនីហារោ, តេសំ ឯកំ អសង្ខេយ្យំ កប្បានំ សតសហស្សញ្ច សម្ភារសម្ភរណំ ឥច្ឆិតព្វំ ឯវំ មហាសាវកភាវាយ, តេសំ កប្បានំ សតសហស្សមេវ, តថា ពុទ្ធស្ស មាតាបិតូនំ ឧបដ្ឋាកស្ស បុត្តស្ស ច. តត្ថ យថា –

“មនុស្សត្តំ លិង្គសម្បត្តិ, ហេតុ សត្ថារទស្សនំ;

បព្ពជ្ជា គុណសម្បត្តិ, អធិការោ ច ឆន្ទតា;

អដ្ឋធម្មសមោធានា, អភិនីហារោ សមិជ្ឈតី”តិ (ពុ. វំ. ២.៥៩) –

ឯវំ វុត្តេ អដ្ឋ ធម្មេ សមោធានេត្វា កតបណិធានានំ មហាពោធិសត្តានំ មហាភិនីហារតោ បដ្ឋាយ សព្វេសំ ទានាទីសុ យុត្តប្បយុត្តានំ ទិវសេ ទិវសេ វេស្សន្តរទានសទិសំ មហាទានំ ទេន្តានំ តទនុរូបសីលាទិកេ សព្វបារមិធម្មេ អាចិនន្តានម្បិ យថាវុត្តកាលបរិច្ឆេទំ អសម្បត្វា អន្តរា ឯវ ពុទ្ធភាវប្បត្តិ នាម នត្ថិ. កស្មា? ញាណស្ស អបរិបក្កតោ. បរិច្ឆិន្នកាលេ និប្ផាទិតំ វិយ ហិ សស្សំ ពុទ្ធញាណំ យថាបរិច្ឆិន្នកាលវសេនេវ វុឌ្ឍិំ វិរូឡ្ហិំ វេបុល្លំ អាបជ្ជន្តំ គព្ភំ គណ្ហន្តំ បរិបាកំ គច្ឆតីតិ ឯវំ –

“មនុស្សត្តំ លិង្គសម្បត្តិ, វិគតាសវទស្សនំ;

អធិការោ ឆន្ទតា ឯតេ, អភិនីហារការណា”តិ (សុ. និ. អដ្ឋ. ១.ខគ្គវិសាណសុត្តវណ្ណនា) –

ឥមេ បញ្ច ធម្មេ សមោធានេត្វា កតាភិនីហារានំ បច្ចេកពោធិសត្តានំ “អធិការោ ឆន្ទតា”តិ ទ្វង្គសមន្នាគតាយ បត្ថនាយ វសេន កតបណិធានានំ សាវកពោធិសត្តានញ្ច តត្ថ តត្ថ វុត្តកាលបរិច្ឆេទំ អសម្បត្វា អន្តរា ឯវ បច្ចេកសម្ពោធិយា យថាវុត្តសាវកសម្ពោធិយា ច អធិគមោ នត្ថិ. កស្មា? ញាណស្ស អបរិបក្កតោ. ឥមេសម្បិ ហិ យថា មហាពោធិសត្តានំ ទានាទិបារមីហិ បរិព្រូហិតា បញ្ញាបារមី អនុក្កមេន គព្ភំ គណ្ហន្តី បរិបាកំ គច្ឆន្តី ពុទ្ធញាណំ បរិបូរេតិ, ឯវំ ទានាទីហិ បរិព្រូហិតា អនុបុព្វេន យថារហំ គព្ភំ គណ្ហន្តី បរិបាកំ គច្ឆន្តី បច្ចេកពោធិញាណំ សាវកពោធិញាណញ្ច បរិបូរេតិ. ទានបរិចយេន ហេតេ តត្ថ តត្ថ ភវេ អលោភជ្ឈាសយតាយ សព្វត្ថ អសង្គមានសា អនបេក្ខចិត្តា ហុត្វា, សីលបរិចយេន សុសំវុតកាយវាចតាយ សុបរិសុទ្ធកាយវចីកម្មន្តា បរិសុទ្ធាជីវា ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារា ភោជនេ មត្តញ្ញុនោ ហុត្វា ជាគរិយានុយោគេន ចិត្តំ សមាទហន្តិ, ស្វាយំ តេសំ ជាគរិយានុយោគោ គតបច្ចាគតិកវត្តវសេន វេទិតព្វោ.

ឯវំ បន បដិបជ្ជន្តានំ អធិការសម្បត្តិយា អប្បកសិរេនេវ អដ្ឋ សមាបត្តិយោ បញ្ចាភិញ្ញា ឆឡភិញ្ញា អធិដ្ឋានភូតា

បុគ្គលាកចិបស្សុតា ច ហត្ថកពារយេច ហោត្តិ៍ ចិរិយាដយោ បត ពងេត្តកេសា ៤ច៍ យញ្ញាបច្ចេកទៅនិយា សាចកទៅនិយា ចា អត្ថាយ ធាតាឌិបុគ្គាសប្តុរលោ អត្តស្សហត់, ពួគំ ចិរិយំ៍ យំ ពឥត្បទោឈស្ស សហត់, អយំ ពត្តិ៍ យំ ធាតសិលិឌិសយាធាតាចិសំចាឥត់, ពួគំ សច្ចំ៍ សគ្គត្ថយេច អចលសយាឈាតាឌិដ្ឋាត់, ពួគំ អឌិដ្ឋាត់ ៍ យា ធាតសិលិឌិត់ បចត្តិដ្ឋាតក្ខុតោស្ សតេ្តស្ ហិតោសិតា, អយំ យេត្តា៍ យំ សត្តាត់ ពពចិប្បកាទេស្ អញ្ញ្សបក្ខត់, អយំ ៗរបក្ខាតិ៍ ៤ចំ ធាតសិលកាចតាស្ សិលសយានិបញ្ញាស្ ច សិញ្ញ្សាតាស្ ចិរិយាដយោ សិទ្ធា ៤ច ហោត្តិ៍ សាយេច បច្ចេកទៅនិអត្ថាយ សាចកទៅនិអត្ថាយ ច ធាតាឌិបដិបធា ពោសំ ទៅនិសត្តាត់ សត្តាតស្ស កាចតតោ បរិកាចតតោ កាចតា តាយ៍ ចិសេសតោ ធាតសិលិឌិហិ ប្លាកិសច្ចតេ សត្តាតេ បចត្តា សយឆចិបស្សុតាបដិបធា, យតោ តេ ទៅនិសត្តា បុគ្គយោកាចធរសយុធាកយសយុត្តា ហោត្តិ៍ តេតាហ កកចា –

“បត្តិយេ, អាតគ្គ, អាតិសំសា បុគ្គយោកាចធទេ៍ ពតយេ បត្វា? ពួឆាតគ្គ, បុគ្គយោកាចធទោ ឌិរដ្ឋេច ឆយ្យ បដិពច្ច អញ្ញា អារាធេតិ, តោ ចេ ឌិរដ្ឋេច ឆយ្យ បដិពច្ច អញ្ញា អារាធេតិ, អច យទោលោទេល អញ្ញា អារាធេតិ, អច ជេចបុត្តា សយាតោ អញ្ញា អារាធេតិ, អច ពុទ្ធាត់ សយូលិកាចេ លិប្បាកិញ្ញា ហោតិ, អច បច្ចិយេ ពាលេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា ហោតិ”តិ (ស្៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៍លក្ខចិសាលស្តចល្លតា)៍

ពួតិ បុគ្គលាកបដិបធាក្ខតាយ បរិទេយិតាបរិកាចិតាយ សយឆចិបស្សុតាកាចតាយ តិទោឈការិតិបដិបធាក្ខតាយ អកិសយយសច្ចាតាយ យក្កកាចតាយ ច កាចិតត្តកាចា ពុទ្ធបច្ចេកពុទ្ធពុទ្ធសាចកា កាចិតត្តា តាយ៍ តោស្ ពួឆ ពុទ្ធសាចកា អនិបេតា៍

៤ត្ថ ច “សិហាត់ចា”តិ ពួយិតា ចេទាត់ សិហសយាតចុត្តិតាឥស្សតេត អត្ថតោ បដិបក្ខហិ អតកិកចតិយត់, តេ ច អកិក្ខុ បចត្តិ ឥស្សតិ៍ “សិហាត់ច តឥត្តាត់…បេ… កាចា”តិ ពួយិតា ចេទកាចាត់ សិហតាឥសឌិសតាឥស្សតេត តាសំ បទោធេហិ អតកិកចតិយត់, តេ ច អកិកចិត្វា បចត្តិ ឥស្សតិ៍ “កាចិតត្តាត”ត្តិ ពួយិតា តក្ខយស្ស ពាទលំ ចិកាទេតិ៍ កាចិតត្តកាចេត ចេទា ពួឆ សិហសឌិសា ចុត្តា, តោសច្ចា កាចា សិហតាឥសឌិសិយោ៍ “អត្ថបតាឃិកា”តិ ពួយិតា អកិកចតេ បយោឌត់ ឥស្សតិ៍ តត្ថ ចេទាត់ បដិបក្ខា តាយ សំកិលេសធម្មា, ពងកិកចា ពងក្កិចិក្ខុត្ថប្បហាតេហិ សង្គ សមុច្ឆេឥប្បហាត់៍ ពស្ខ សតិ បដិបស្សុឌ្ឌិប្បហាត់ តិស្សទោលប្បហាតត្វា សិទ្ធយេច ហោតិ, យតោ តេ កាចិតត្តាតិ ចុច្ចត្តិ៍ យក្កត្តលោ ហិ អរិយា អប្បយាឥកាចត់ កាចត្តិ តាយ, អក្កាបលក្ខណតោ បដ្ឋាយ កាចិតត្តា តាយាតិ ចុត្តោចាឃយត្ថោ៍

តោស្ ពងក្កប្បហាតេត តេតំ សិលសយ្យធា ឥស្សិតា, ចិក្ខុត្ថប្បហាតេត សយានិសយ្យធា, សមុច្ឆេឥប្បហាតេត បញ្ញាសយ្យធា, ពួតទេត តាសំ ឆលំ ឥស្សិតំ៍ សិលេត ច តោសំ បដិបត្តិយា អាឌិកល្យាណតា ឥស្សិតា, “កោ ចាឌិ ក្សលាត់ ឆយ្យាត់? សិលច្ចា ស្ចិស្ឌ្ធំ” (សំ៍ តិ៍ ៥៍ ១៩៥), “សិលេ បតិដ្ឋាយ” (សំ៍ តិ៍ ១៍១៦; ចិស្ឌ្ធិ៍ ១៍១), “សព្វបាបស្ស អកោលោ”ត្តិ (ឆ៍ ប៍ ១៥៦; ឌិ៍ តិ៍ ១៍៥០) ច ចចតតោ សិលំ បដិបត្តិយា អាឌិកល្យាណំច អចិប្បដិសារាឌិក្សលាចហត្តា៍ សយានិតា យត្ថេល្យាណតា ឥស្សិតា, “ចិត្តំ កាចយំ”, “ក្សលស្ស ៗបសយ្យធា”តិ ច ចចតតោ សយានិបដិបត្តិយា យត្ថេល្យាណលោច, ពួឌ្ឌិចិឆាឌិក្សលាចហត្តា៍ បញ្ញាយ បរិយោសាតកល្យាណតា ឥស្សិតា, “សចិត្តបរិយោឌបត់” (ឆ៍ ប៍ ១៥៦; ឌិ៍ តិ៍ ១៍៥០), “បញ្ញា កាចយ”ត្តិ (សំ៍ តិ៍ ១៍១៦; ចិស្ឌ្ធិ៍ ១៍១) ច ចចតតោ បញ្ញា

បដិបត្តិយា បរិយោសានំច, បញ្ញុត្តរតោ កុសលានំ ធម្មានំ សា ច កល្យាណា ឥដ្ឋានិដ្ឋេសុ តាទិភាវាវហត្តា។

“សេលោ យថា ឯកឃនោ, វាតេន ន សមីរតិ; (មហាវ។ ២៤៤);

ឯវំ និន្ទាបសំសាសុ, ន សមិញ្ជន្តិ បណ្ឌិតា”តិ។ (ធ។ ប។ ៨១) –

ហិ វុត្តំ។

តថា សីលសម្បទាយ តេវិជ្ជភាវោ ទស្សិតោ។ សីលសម្បត្តិញ្ហិនិស្សាយ តិស្សោ វិជ្ជា បាបុណាតិ។ សមាធិសម្បទាយ ឆឡភិញ្ញាភាវោ។ សមាធិសម្បត្តិញ្ហិនិស្សាយ ឆឡភិញ្ញា បាបុណាតិ។ បញ្ញាសម្បទាយ បភិន្នបដិសម្ភិទាភាវោ។ បញ្ញាសម្បត្តិញ្ហិនិស្សាយ ចតស្សោ បដិសម្ភិទា បាបុណាតិ។ ឥមិនា តេសំ ថេរានំ កោចិ តេវិជ្ជោ, កោចិ ឆឡភិញ្ញោ, កោចិ បដិសម្ភិទប្បត្តោតិ អយមត្ថោ ទស្សិតោតិ វេទិតព្ពោ។

តថា សីលសម្បទាយ តេសំ កាមសុខានុយោគសង្ខាតស្ស អន្តស្ស បរិវជ្ជនំ ទស្សេតិ។ សមាធិសម្បទាយ អត្តកិលមថានុយោគសង្ខាតស្ស, បញ្ញាសម្បទាយ មជ្ឈិមាយ បដិបទាយ សេវនំ ទស្សេតិ។ តថា សីលសម្បទាយ តេសំ វីតិក្កមប្បហានំ កិលេសានំ ទស្សេតិ។ សមាធិសម្បទាយ បរិយុដ្ឋានប្បហានំ, បញ្ញាសម្បទាយ អនុសយប្បហានំ ទស្សេតិ។ សីលសម្បទាយ វា ទុច្ចរិតសំកិលេសវិសោធនំ, សមាធិសម្បទាយ តណ្ហាសំកិលេសវិសោធនំ, បញ្ញាសម្បទាយ ទិដ្ឋិសំកិលេសវិសោធនំ ទស្សេតិ។ តទង្គប្បហានេន វា តេសំ អបាយសមតិក្កមោ ទស្សិតោ។ វិក្ខម្ភនប្បហានេន កាមធាតុសមតិក្កមោ, សមុច្ឆេទប្បហានេន សព្ពភវសមតិក្កមោ ទស្សិតោតិ វេទិតព្ពោ។

“ភាវិតត្តាន”ន្តិ វា ឯត្ថ សីលភាវនា, ចិត្តភាវនា បញ្ញាភាវនាតិ តិស្សោ ភាវនា វេទិតព្ពា កាយភាវនាយ តទន្តោគធត្តា។ សីលភាវនា ច បដិបត្តិយា អាទីតិ វុត្តំ បុរិមសទិសំ ។ យថា បន សីហនាទំ បរេ មិគគណា ន សហន្តិ, កុតោ អភិភវេ, អញ្ញទត្ថុ សីហនាទេន តេ អភិភវតិ ឯវមេវ អញ្ញតិត្ថិយវាទា ថេរានំ វាទេ ន សហន្តិ, កុតោ អភិភវេ, អញ្ញទត្ថុ ថេរវាទេន តេ អភិភវន្តិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? “សព្ពេ សង្ខារា អនិច្ចា, សព្ពេ សង្ខារា ទុក្ខា, សព្ពេ ធម្មា អនត្តា”តិ (ធ។ ប។ ២៧៧-២៧៩) “និព្ពានធាតុ”តិ ច បវត្តនតោ។ ន ហិ ធម្មតោ សក្កា កេនចិ អញ្ញថា កាតុំ អប្បដិវត្តិយតោ។ យំ បនេត្ថ វត្តព្ពំ, តំ បរតោ អាវិភវិស្សតិ។ ឯវមេត្ថ សង្ខេបេន បឋមគាថាយ អត្ថវិភាវនា វេទិតព្ពា។

ទុតិយគាថាយំ បន អយំ សម្ពន្ធទស្សនមុខេន អត្ថវិភាវនា។ តត្ថ យេសំ ថេរានំ គាថា សាវេតុកាយោ, តេ សាធារណវសេន នាមតោ គោត្តតោ គុណតោ ច កិត្តេតុំ “យថានាមា”តិអាទិ វុត្តំ។ អសាធារណតោ បន តត្ថ តត្ថ គាថាស្វេវ អាវិភវិស្សតិ។ តត្ថ យថានាមាតិ យំយំនាមា, សុភូតិ មហាកោដ្ឋិកោតិអាទិកា នាមេន នាមធេយ្យេន បញ្ញាតាតិ អត្ថោ។ យថាគោត្តាតិ យំយំគោត្តា, គោតមោ

កស្សេបិតិអាទិកា ភេឃភ កុលបេភេឃភ ឃាឃ ឃាឃ ឌាតិឃា បញ្ញាតាតិ អត្ថោ· ឃថាឆយុចិហារិភោតិ ឃាទិឃឆយុចិហារិភោ,

បរិឃត្តិបរឃតាឃំ អដ្ឋត្វា ឃថាតុរូបំ ឃយាបត្តិចិហារិភោ ហុត្វា ចិហរិស្សតិ អត្ថោ· អថ ចា ឃថាឆយុចិហារិភោតិ ឃថាឆយុ

ចិហារិភោ ច, ឃាទិឃឃឹលិទិឆយុ ទិដ្ឋចិហារាទីឃុ អភិណ្ហឃឃា ចិហរយាភា ឃាទិឃចិហារា ចាតិ អត្ថោ· ឃថាឆិយុត្តាតិ

ឃាទិឃអឆិយុត្តិកា ឃន្ធាឆិយុត្តិបញ្ញាឆិយុត្តីឃុ ឃំឃំអឆិយុត្តិកា ឃុញ្ញាតយុតាទីឃុ ចា ឃថា ឃថា ភិដ្ឋាភំ អឆិយុត្តាតិ ឃថាឆិយុត្តា· “ភិដ្ឋាភំ

អឆិយុត្តាភំ, អត្ថំ កច្ឆន្តិ អាឃចា”តិ (ឆ· ប· ១១៩) ហិ ចុត្តំ· ក្រឃទោ្ទតំ បុគ្គកាកចឃេភ ទេឆិតព្ពំ· អរហត្តប្បត្តិតោ បុទ្ធេឃេច ហិ

ឃថាចុត្តយឆិយុញ្ញភំ, ភ បរតោ· តេភាហ ករចា –

“អប្បមេឃ្ឃា អកតញ្ញូ ច, ឃន្ធិច្ឆេទោ ច ឃោ ភរោ”តិអាទិ· (ឆ· ប· ៥៧)·

“ឃថាចិយុត្តា”តិ ចា បាឡិយា, បញ្ញាចិយុត្តិក្ខភោភាកាចិយុត្តីឃុ ឃំឃំចិយុត្តិកាតិ អត្ថោ· ឃប្បញ្ញាតិ តិទេហតុកបដិឃន្ធិបញ្ញាឃ

បរិហារិកបញ្ញាឃ ភាចភាបញ្ញាឃ ចាតិ តិចិធាឃបិ បញ្ញាឃ បញ្ញាចន្តោ· ចិហរិស្សតិ តាឃ ៤ច ឃប្បញ្ញាតាឃ ឃថាលទ្ធេភ

ចាឃុចិហារេកេច ចឃិឃុ· អតន្តិតាតិ អភលឃា, អត្តហិតបដិបត្តិឃំ ឃថាចាលំ បរហិតបដិបត្តិឃញ្ច ឧដ្ឋាភចន្តោតិ អត្ថោ·

៤៣ ច បភ ភាឃភោត្តក្កហភោគ តេឃំ ទេឆាភំ បកាឃបញ្ញាតភាចំ ឆេឃ្យតិ· ឆយុចិហារក្កហភោគ ឃឹលឃយុឆំ ឃយាឆិឃយុឆញ្ច

ឆេឃ្យតិ· “ឃថាឆិយុត្តា ឃប្បញ្ញា”តិ ព្គុបិភា បញ្ញាឃយុឆំ· “អតន្តិតា”តិ ព្គុបិភា ឃឹលឃយុឆាទីភំ ការេណក្ខុភំ ចិរិឃឃយុឆំ ឆេឃ្យតិ·

“ឃថាភាយា”តិ ព្គុបិភា តេឃំ បកាឃភភាឃតំ ឆេឃ្យតិ· “ឃថាកោត្តា”តិ ព្គុបិភា ឃន្ធាតុឃារីឆយុាតុឃារីកោត្តឃយុត្តិឃយុទាកបំ,

“ឃថាឆយុចិហារិភោ”តិអាទិកា ឃឹលឃយាឆិបញ្ញាចិយុត្តិចិយុត្តិញាណឆេឃ្យភំ ឃយុត្តិឃយុទាកបំ, “អតន្តិតា”តិ ព្គុបិភា ៤ចំ

អត្តហិតឃយុត្តិឃំ ឆិតាភំ បរហិតបដិបត្តិ ឆេឃ្យតិ·

អថ ចា “ឃថាភាយា”តិ ព្គុឆំ តេឃំ ទេឆាភំ កទ្ធហិ កហិតភាឃទេឃ្យឆេឃ្យភំ ឃយញ្ញាយត្តកិត្តភតោ· “ឃថាកោត្តា”តិ ព្គុឆំ

កុលបុត្តភាចឆេឃ្យភំ កុលិបេឆេឃ កិត្តភតោ· តេភ ភេឃំ ឃន្ធាបព្ពជិតភាចំ ឆេឃ្យតិ· “ឃថាឆយុចិហារិភោ”តិ ព្គុឆំ ចរណឃយុត្តិឆេឃ្យភំ

ឃឹលឃំចរាទីហិ ឃយក្កភាចទីបភតោ· “ឃថាឆិយុត្តា ឃប្បញ្ញា”តិ ព្គុឆំ ភេឃំ ចិជ្ជាឃយុត្តិឆេឃ្យភំ អាឃចក្ខឃបរិឃោឃាភាឃ

ញាណឃយុត្តិឃា អធិកាឃបរិទីបភតោ· “អតន្តិតា”តិ ព្គុឆំ ចិជ្ជាចរណឃយុត្តីភំ អធិកាឃុបាឃឆេឃ្យភំ· “ឃថាភាយា”តិ ចា ព្គុបិភា តេឃំ

បកាឃភភាឃតំឃេច ឆេឃ្យតិ· “ឃថាកោត្តា”តិ បភ ព្គុបិភា បធ្លិចក្កឆ្ឆយឃយុត្តិ ឆេឃ្យតិ· ភ ហិ ឃយុអប្បតិហិតត្តភោ បុទ្ធេ ច

អកតបុញ្ញាឃ្យ ឃន្ធាតុឃារីឆយុាតុឃារិភោ កោត្តឃយុត្តិឃយុទាកទោ ឃម្ភចតិ· “ឃថាឆយុចិហារិភោ”តិ ព្គុបិភា តេឃំ បុរិមចក្កឆ្ឆយឃយុត្តិ

ឆេឃ្យតិ· ភ ហិ អប្បតិរូបេ ទេឆេ ចឃតោ ឃប្បុរិឃុបឆិឃ្យយឃរហិតឃ្យ ច តាទិឃា កុណចិឃេឃា ឃម្ភចន្តិ· “ឃថាឆិយុត្តា”តិ ព្គុបិភា

ឃន្ធយុចធឃយុឆាឃយាភោយក ឆេឃ្យតិ· ភ ហិ បរតោឃោភោភ ចិភា ឃាចកាភំ ឃច្ឆឃយុជិទេឆោ ឃម្ភចតិ· “ឃប្បញ្ញា អតន្តិតា”តិ

ព្គុបិភា ឃថាចុត្តឃ្យ កុណចិឃេឃឃ្យ អញ្ញោភិចាទិហេតុំ ឆេឃ្យតិ ញាណឃារុប្ពឃ្យភតោ·

អបរោ តយោ – “ឃធាតេកាត្វា”តិ ឲត្វ កោត្វកិត្តតេត ពេរ៉ា ធេទាត់ ឃោតិសោយតនិការសប្បគំ ឥស្សតិ ឃធាចុត្តកោត្វសប្បត្តស្ស ឃោតិសោយតនិការសប្ផុចតោ៍ “ឃធាឈរុចិហារិតោ”តិ ឲត្វ ឈរុចិហារក្កហលោត សន្តួយវចតសប្បគំ ឥស្សតិ សន្តួយចតេត ចិតា ពឥកាចតោ៍ “ឃធាឈិបុត្វា”តិ ត្តបិតា បត្វកប្បត្វំ ឈប្ញាតុឈប្បបឹបឥ ឥស្សតិ៍ “សប្បញ្ញា”តិ ត្តបិតា សត្តត្វ សប្បខាតការិតំ៍ “អតក្តិតា”តិ ត្តបិតា ចុត្តតឃេត អត្តហិតសប្បត្តិ បរិប្វូទេត្វា ជិតាត់ បទេរ៉ា ហិតស្វលាចហាឃ បឹបត្តិឃំ អកិលិស្វុកាចំ ឥស្សតិ៍ ពធា “ឃធាតេកាត្វា”តិ ត្តបិតា តេរ៉ា សលោកយតសប្បគា ឥស្សិតា សន្តាតុសារីកោត្វកិត្តតតោ៍ “ឃធាឈរុចិហារិតោ”តិ ត្តបិតា សឹលក្តត្តបុត្តរុយោ សយាឈិក្តត្វា ឥស្សិតោ៍ “ឃធាឈិបុត្វា សប្បញ្ញា”តិ ត្តបិតា បញ្ញាក្តត្តាឥយោ៍ សលោកយតញ្ញុ សាចកក្រុលាត់ អាឌិ, សយាឈិ យឡ្បែ បញ្ញា បរិឃោសាតត្តិ អាឌិយឡ្បបរិឃោសាតឥស្សតេត សត្តុបិ សាចកក្រុលា ឥស្សិតា ហោត្តិ៍

ថ្រាឌិឃឹ បត ក្រុលចិក្វតិ ឃាឃ សប្បាបឹបត្តិឃា តេហិ អឈិកតា, តំ ឥស្សត្វំ “តត្វ តត្វ ចិបស្សិត្វា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ តត្វ តត្វាតិ តេស្វ តេស្វ អទញ្ញាទុក្ខុប្វលបត្តតាឌីស្វ ចិចិត្តសេតាសតេស្វ៍ តត្វ តត្វាតិ ចា តស្មិំ តស្មិំ ភ្លកាតាឌិការេល៍ ចិបស្សិត្វាតិ សប្បស្សិត្វា៍ តាយទុបចចត្វាបតបច្ចឃបរិក្កហេហិ ឌិក្ខិចិសុទ្ធិកញ្ញាចិតទលចិសុទ្ធិយោ សប្បាឥត្វា កលិបសប្បុសតាឌិក្កយេត បញ្ញាំ ចិសុទ្ធិ អឈិកត្វា បឹបកាពាលឥស្សតចិសុទ្ធិឃា យត្វកំ បិបតចសេត ចិបស្សត់ ភ្លស្សុក្កាបេត្វា ចុសិត្វាតិ បត្វា សទ្ធិកត្វា៍ អច្ចុតំ បឥត្តិ តិត្តាត់៍ ពញ្ញាឃំ អចចតឈបុត្វា អឈិកតាត់ អច្ចុតិហេតុកាចតោ ឥ តត្តិ ឲត្វ ចុតីតិ “អច្ចុតំ”៍ សត្តតឈេបុហិ អសមិស្សកាចតាឃ តឥត្តិកោហិ បឹបខ្ទិតត្តតាឃ ឥ “បឥ”ត្តិ ឥ ចុច្ចតិ៍ កតត្តត្តិ កតស្ស អត្តិ៍ ឃោ ហិ តេហិ អឈិកតោ អរិឃយក្កោ, សោ អត្តតោ បច្ចឃេហិ ភ្លប្បាឌិតត្តា កតោ តាយ៍ តស្ស បត ចរិឃោសាតត្វតំ ចលំ កតត្តាតិ អឈិបេតំ៍ តំ កតត្តិ អក្កបលំ៍ អឆ ចា បច្ចឃេហិ កតត្តា តិប្បាឌិតត្តា កតា តាយ សត្តតឈបុ, តត្តិស្សទលកាចតោ កតត្តា តិត្តាត់៍ តំ កតត្តិ៍ បច្ចចេក្លត្តាតិ “អឈិកតំ ចត យឃា អរិឃយក្កាឈិកយេត ត្តគំ អរិឃចលំ, អឈិកតា អសត្តតា ឈាត្វ”តិ អរិឃចលតិត្តាតាតិ ចិបុត្តិពាលឥស្សតេត បឹបត្តិ អចេក្លយាតា៍ អឆ ចា សច្ចសប្បជិចេឈចសេត ឃំ អរិឃេត កទលឹឃំ បរិញ្ញាឌិសោត្វអសចិឆំ កិច្ចំ អក្កបលេ ជិតេត តិប្បាឌិតត្តា បរិឃោសាបិតត្តា កតំ តាយ, ឲចំ កតំ តំ បច្ចចេក្លត្តា៍ ឲតេត បហឹតកិលេសបច្ចចេក្លលំ ឥស្សិតំ៍ បុរិយតឃេត បត ត្តតទបច្ចចេក្លលាតិតិ ឲក្វតចិសតិ បច្ចចេក្លលាតិ ឥស្សិតាតិ ហោត្តិ៍

ត្តបយត្តត្តិ ឲត្វ ត្តបត្តិ សកលេរិ ធេទធេទីកាធាត់ អេត្វា អត្តតោ ត្តតទេសញ្ញុ តត្វ សត្តិបតិតាត់ ឈប្បសក្កាហកយហាទេធាត់ ញុទ្ធិឃំ ចិបរិចត្តយាតតាឃ អាសត្តា បច្ចក្កាតិ ឥ កត្វា ចុត្តំ៍ អត្តត្តិ “លត្តា ឃេ ក្រុឃិកា”តិអាឌីហិ កាធាហិ ចុច្ចយាត់ អត្តបតាឃិកំ បទ្វបតាឃិកំ លោកិឃលោកុត្តរបឹសំឃុត្តំ អត្តំ៍ អការិសុត្តិ កាធាពត្តចសេត កធេស្វំ, តំឌីបតិឃោ ត្តកាតិ យឃា ចុច្ចយាតា ពេរ៉ា កាចិតត្តាត់ កាធា អត្តបតាឃិកា ស្វលាធាតិ ឃោខតា៍ ពេ ឥ យហាធេរា ឲចំ កធេត្តា អត្តតោ សប្បាបឹបត្តិបកាសតីហិ កាធាហិ សាសតស្ស ឲកត្តតិយ្យាតិកចិកាចតេត បទេបិ តត្វ សប្បាបឹបត្តិឃំ តិឃោខត្តិតិ ឲតយត្វំ ឌីបេតិ អាឃស្មា ឈប្បភណ្ឌាការិកា, ពធា ឌីបេត្តា ឥ ត្តយាហិ កាធាហិ ពេរ៉ា ធោយត់ តាសញ្ញុ ពេរ៉ា ចចតស្ស តិកាតកាចេត ឈបត់ ធាតកតយេចាតិ ឥស្សតីតិ ឥឌ្ឋត្តា៍

តិកាតកាធាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៌ ឲ្កកតិបរិតោ

១៌ បធមចរក្កា

១៌ ឃុក្ខតិទេ្ទកាឆាចណ្ណតា

ឰ្ឋកាតិ លត្ថារេយ ក្យឱកាតិអាឌិតឃប្យចត្តាត់ ឆេទកាឆាត់ អត្ថចណ្ណតា ទោហាតិ៌ ឃា បតាឃំ អត្ថចណ្ណតា ឃព្ធា តាឃំ តាឃំ កាឆាត់ អដ្ឋប្យត្តិ បកាទេឃត្វា ចុទ្ធយាតា បិកេ្ប ទោហាតិ ឃុចិទេ្ឋាឃ្យា ច៌ តព្ធា តត្ថ តត្ថ អដ្ឋប្យត្តិ បកាទេឃត្វា អត្ថចណ្ណត់ កទិឃ្សាយាតិ៌

តត្ថ លត្ថា ទេយ ក្យឱកាតិកាឆាឃ កា ដ្ឋប្យត្តិ? ចុទ្ធទេត – ឰ្ឋទេតា កិទ កប្យឃតឃហឃ្សយត្តេក អត្យប្យទេត្ថឃេច បទ្យុត្តទេ ភកចតិ ទេលិកតាទេឆ ហំឃចតឹតាយទេក តកទេ អឞ្ឋាតទេឃ្ស (ទ្រាហូលាយហាឃាលឃ្ស ឲទេកា បុទេត្តា ដ្ឋប្យឌ្ឋ៌ តឃ្ស “តត្ថយាលាទេចា”តិ តាយំ អកំឃុ៌ ទេឃា ចឃប្យទេត្តា តទេឃា ទេចទេឆ ដ្ឋក្កលិព្ធ្វា តត្ថ ឃាទំ អបឃ្សទេត្ថា អត្តទេតា បទិចាទក្សទេតហិ ចត្យចត្តាលីឃាឃ យាលាចកឃហទេឃ្សហិ ឃឌ្ឍិ បត្តាតបរិទេឆ ឰ្ឋសិបត្តាឌ្ឍ បត្តាឌិត្វា អដ្ឋ ឃយាបត្តិទេឃា បត្ថា ច អកិឞ្ឋាទេឃា តិត្ថាទេត្តសិ៌ អទេត្តចាសិកាតយ្យិ កយ្ឌ្ឋាត់ អាចិក្លិ៌ ទេតបិ ត ចិទេទទេតច ឈាតលិកិទេតា អទេហឃុំ៌

ទេតត ច ឃយទេឃត បទ្យុត្តទេឃា ភកចា ទេលិទេក ដ្ឋប្យឌ្ឋិត្វា ហំឃចតឹតកទំ ដ្ឋបតិឃ្សាឃ ចិហទេត្តា ឲកឌិចឃំ បទ្ធឃឃយទេឃ ទេលិកំ ទេចាទេលិទេកទេត្តា តត្ថតាបឃឃ្ស អទេត្តចាសិកឌឱលិត់ អទេហត្ថុបតិឃ្សឃំ តត្ថតាបឃឃ្ស ច ឌ្ឋិហទេដ្ឋហិ ឃយត្ថាកតឃ្ស ឃាចកដ្ឋាតត្តទេឃ្ស បត្ថត់ ឌិព្ធា បិទេតាច ឃទិទបឌិឌក្កត់ កត្វា បុត្តាល្យឃយទេឃ បត្តឹចទេយាគាឃ អញ្ញា កព្ធិ អតាយទេត្តត្វា ឃិទេហា ចិឃ ឲកចទេឃា តត្ថតាបឃឃ្ស អទេត្តចាសិកេឃុ ឞលិឞលត្វាឃ កទេតឃុ “ត្យឌ្ឋកាចំ ទេយ ឌាតាត្យ”តិ បឃ្សត្តឃ្សច តត្ថតាបឃឃ្ស អាកាឃទេតា ឰ្ឋតទិត្វា បចចិឃំ បតិដ្ឋាសិ៌ តត្ថតាបទេឃា ត្យឌ្ឋាត្យកាចទេត្ថច លក្ខលាបិទិបុទិត្ថ ឌិព្ធា លក្ខលាយទេត្ត ឃយុឃិត្វា “ឰ្ឋទេយហិ លក្ខណហិ ឃយត្ថាកទេតា តាយ អកាទំ អឞ្ឋាចឃទេត្តា ទាឌា ទោហាតិ ចក្កចត្តិ, បត្តាឌទេត្តា ទេលិទេក ចិចឌត្ថទេគា ឃត្ថាឞ្ញា ត្យឌ្ឋា ទោហាតិ៌ អឃំ បុទិឃាឌាតិទេឃា តិឃ្សុឃំ ត្យឌ្ឋោតិ ចាតត្វា បត្ថក្កយត់ កត្វា, បត្ថាបតិដ្ឋិទេតត ចត្តិត្វា, អាឃត់ បត្តាទេបត្វា, អគាឃិ៌ តិឃឹឌិ ភកចា បត្តាទេត្ត អាឃទេត៌ តត្ថតាបទេឃាបិ អត្តទេតា អត្ថឌ្ឋចិកំ អាឃត់ កទេហត្វា ឲកយត្ត តិឃឹឌិ៌

តឃ្មិ ឃយទេឃ ចត្យចត្តាលីឃឃហឃ្សឌឱលិ បហឹតបហឹតាតិ ឰ្ឋឌចត្តាតិ ឞលិឞលិតិ កទេហត្វា អាចទិឃឃ្ស ឃត្តិកំ ឃយ្យត្តា ត្យឌ្ឋាតទេត្ថច អាចទិឃឃ្ស ច តិឃិត្ថាឃត់ ឰ្ឋទេលិទេកត្តា អាហំឃុ – “អាចទិឃ, យឃំ ‘ឰ្ឋយឃ្មិ ទេលិទេក ត្យទេយត្តិ យហត្តតទេឃា តត្ថិ’តិ ចិចទាយ, អឃំ បត បុទិទេឃា ត្យទេយត្តិ យហត្តតទេឃា យទេញ្ញា”តិ៌ តត្ថតាបទេឃា, “តាតា, កិំ ចទេឆច, ឃាឃទេបត ឃឌ្ឍិ អដ្ឋឃឌ្ឋិឃតឃហឃ្សទេយាឌត្យទេត្តាធំ ឃិទេតទ្យ ដ្ឋបទេយត្យ ឰ្ឋទ្ធច, ឃត្តាឞ្ញាត្យទេត្ត ឃឌ្ឍិ យា យំ ដ្ឋបយិត្វា”តិ អាហ៌ អឆ ទេត តាបឃា “ឃទេឆ អឃំ ឰ្ឋទទេកា អកចិឃ្ស, ត អយ្យាកំ អាចទិទេឃា ឲចំ

ងូបយំ អាហរេយ្យ, យាច យថា ចតាយំ បុរិសាខាតិយោ”តិ បរិខេស្ស តិបតិត្វា និទរសា ចត្តិស្ស៑ អថ នេ អាចរិយោ អាហ – “តាតា, អយ្យានំ ឍុទ្ធាតំ អត្ថុប្បចិនោ ខេឃ្យទេស្សា តត្ថ, កាចា ច កិល្លាចារទេលិយំ ឍូសាគនោតា, តស្សា យំ ឃចាចាលំ ខេឃ្យទេស្ស ធស្សាយ, ឍុយោ ឃំ ឃំ បឃិតំ ចលិចលំ អាគិតំ, តំ តំ អាហរថា”តិ ចត្វា អាហរាបេត្វា ហទេត្វ ឆោចិត្វា ននំ តចាគតស្ស បទេត្វ បតិដ្ឋាបេសិ៑ នត្វារា ចលិចលេ បដិក្កហិតយទេត្វ ខេចតា ជិទេត្តាឌំ បក្កិបិស្ស៑ តាបសោ ងូគយ្យំ ននយេច បរិស្សារេចត្វា អគារសិ៑ តទេតា គោឌតកិច្ចំ តិដ្ឋារេបត្វា តិសិទេត្ត សត្វទិ សទេត្ត អទេត្តចាសិទេក បទេក្កាសិត្វា សត្វ សត្តិទេក សារលិឃំ ពធំ ពទេធទេត្តា តិសិជិ៑ សត្វា “កិល្លសទេញា អាកច្ឆត្វា”តិ ចិទេត្តសិ៑ កិល្ល សត្វ ចិត្វា ឆាត្វា សតសហស្សយត្តា លិណាសចា អាគត្វា សត្វារំ ចត្តិត្វា ឲកយត្ត អដ្ឋិស្ស៑

តត្តាបសោ អទេត្តចាសិទេក អាយទេត្តសិ – “តាតា, ឍុទ្ធាតំ តិសិត្តាសតយ្យំ គិចំ, សយណសតសហស្សស្សបិ អាសតំ តត្ថ, ឍុយេត្តំ អដ្ឋ ងូឡអារំ កាចទេតា កិល្លសញ្ញស្ស ច សក្កាទំ ពាតំ ចដ្ឋតិ , បឌ្ឍតបិខទេតា ចណ្ណាគន្ធសយុត្តាតិ បុបុ្ផាតិ អាហរថា”តិ៑ អចិទេត្តឃ្យត្តា ឍូទ្ធិចិសឃស្ស យុហុទេត្តគេច ចណ្ណាគន្ធសយុត្តាតិ បុបុ្ផាតិ អាហរិត្វា ឍុទ្ធាតំ ទេឃាឌតបុយាណំ បុបុ្ផាសតំ បឌ្ឍារេបស្ស៑ អក្កសាចកាតំ តិកាទុតំ, ទេសសកិល្លតំ អឌ្ឍទេឃាឌតិកាជិទេគជំ, សញ្ញតចកស្ស ងូសគយត្ត អទេហាសិ៑ ឲចំ បឌ្ឍាទេត្តស្ស អាសទេតស្ស តត្តាបសោ តចាគតស្ស បុរទេតា អញ្ជលិ បក្កឃ្យា ជិទេតា, “ភទេត្ត, យឃំ្យាជិឈទេត្ត ហិតាយ ស្សុតាយ ឍូយំ បុបុ្ផាសតំ អភិរូហថា”តិ អាហ៑ តិសីជិ ភាចា បុបុ្ផាសទេត៑ ឲចំ តិសិទេត្ត សត្វទិ សត្វ អាកាទំ ឆាត្វា កិល្ល អត្តទេតា អត្តទេតា បត្តាសទេត តិសីជិស្ស៑ តត្តាបសោ យហត្ត បុបុ្ផលត្ត ពទេហត្វា តចាគតស្ស យត្វទេក សាទេទេត្តា អដ្ឋាសិ៑ សត្វា “តាបសាតំ អឃំ សក្កាទេរា យហបុ្ផទេលិ ទេហាតុ”តិ តិទេរាឈសយាបត្តិ សយាបជ្ជិ៑ សត្វ សយាបត្តកាចំ ឆាត្វា កិល្លបិ សយាបជ្ជិស្ស៑ តចាគទេត សត្តាហំ តិទេរាធំ សយាបជ្ជិត្វា តិសិទេត្ត អទេត្តចាសិកា កិល្លាចារកាទេល សយុទេត្ត ចតម្ពលចលិចលំ បរិក្ខជ្ជិត្វា ទេសសការេល ឍុទ្ធាតំ អញ្ជលិ បក្កឃ្យាតិដ្ឋត្តិ៑ តត្តាបសោ បត កិល្លាចារយ្យំ អាគត្វា បុបុ្ផលត្ត សាទេទេត្តា សត្តាហំ បីតិសុខេទេតច ជិតិតាទេយតិ៑

សត្វា តិទេរាឈទេតា ចុដ្ឋាយ អទេណចិហារិអទេក្កត ឥក្កិទេណឃ្យទេក្កត ចាតិ ទ្វីហិ អទេក្កហិ សយត្តាគតំ ឲគំ សាចគំ “ឍូសិកាណស្ស បុបុ្ផាសតាត្ថុទេយាឥតំ ពទេរាហី”តិ អាណាទេបសិ៑ ទេសា ចក្កចត្តិទេញ្ញា សត្តិកា បដិលទ្ធយហាលិទេកា យហាទេឃាទេសា ជិឃ តដ្ឋយាតទេសា អត្តទេតា ជិសទេឃ ឆត្វា ទេតបិដគំ ឍុទ្ធចឥតំ សយូសិត្វា អត្ថុទេយាឥតំ អកាសិ៑ តស្ស ទេឥសតាចសាទេត សត្វា សឃំ ឆទ្ធំ ទេឥទេសសិ៑ ទេឥសតាបរិទេយាសាទេត សទេត្ត ចតុចត្តាលិសសហស្សតាបសា អរហត្ត បិបុណិស្ស៑ សត្វា “ឲឆ, កិល្លទេចា”តិ ហត្ថំ បសារេសិ៑ ទេតសំ តាចទេឥច ទេកសយស្ស អត្តទេសាឃិ៑ អដ្ឋ បរិក្ខារា កាទេយ បដិមុក្កាច អទេហស្សុ សដ្ឋិចស្សទេត្វរា ជិឃ សត្វារំ បរិចារយិស្ស៑ តត្តាបសោ បត ជិក្កិត្តជិត្តតាយ ជិទេសសំ តាឌិកទ្ធិ៑ តស្ស កិរ អទេណចិហារិទេត្វរស្ស សត្តិទេក ឆទ្ធំ ទេសាតំ អារទ្ធកាលទេតា បដ្ឋាយ “អទេហា ចតាហយ្យំ អតាគទេត ងូបុជ្ជតកឍុទ្ធស្ស សាសទេត ឍូយិតា សាចទេកាគ លទ្ធឆុទំ លទេគឃ្យ”ត្តិ ជិត្ត ងូគបាជិ៑ ទេសា ទេតត បរិជិតទេក្កត យក្កចលបដិទេចឆំ ពាតំ តាសក្កិ៑ តចាគតំ បត ចត្តិត្វា សយូទេល ឆត្វា អាហ – “ភទេត្ត, ទេឃត កិល្លតា ឍូសិកាណស្ស បុបុ្ផាសតាត្ថុទេយាឥតា ពតា, ទេកា តាយាឃំ ឍុយ្យានំ សាសទេត”តិ៑ “អទេណចិហារិអទេក្ក ឥក្កិទេណឃ្យអទេក្ក ច ឲតឥក្កំ បទេត្តា ឲទេសា កិល្ល”តិ៑ “ភទេត្ត, ឃ្វាឃំ យឃា សត្តាហំ បុបុ្ផលត្ត សាទេទេត្តត សក្កាទេរា ពទេតា, ទេតត អឥកាទេរត ត អញ្ញា សយុត្តិ បទេត្វយិ, អតាគទេត បត ឲគស្ស ឍុទ្ធស្ស សាសទេត អឃំ ទេឆទេរា ជិឃ ទ្វីហទេក្កហិ សយត្តាគទេតា សាចទេកា ភទេចយ្យ”ត្តិ បត្វតយកាសិ៑

ສຕ຺ຖາ “ສມິຊ຺ຌິສ຺ສຕິ ນຸ, ໂຂ ອິມສ຺ສ ຕາປສສ຺ສ ປຕ຺ຖນາ”ຕິ ອນາຄຕໍສຎາຓໍ ເປເສຕ຺ວາ ອຸປຘາເຣນ຺ໂຕ ກປ຺ປສຕສຫສ຺ສໍ ອຕິກ຺ກມິຕ຺ວາ ສມິຊ຺ຌນຠາວໍ ຎຕ຺ວາ ຕນ຺ຕາປສໍ ອາຫ – “ນ ເຕ ອຍໍ ປຕ຺ຖນາ ໂມຆາ ຠວິສ຺ສຕິ, ອນາຄເຕ ກປ຺ປສຕສຫສ຺ສໍ ອຕິກ຺ກມິຕ຺ວາ ໂຄຕໂມ ນາມ ພຸທ຺ໂຘ ອຸປ຺ປຊ຺ຊິສ຺ສຕິ, ຕສ຺ສ ສນ຺ຕິເກ ສມິຊ຺ຌິສ຺ສຕີ”ຕິ ວຕ຺ວາ ຘມ຺ມກຖໍ ກເຖຕ຺ວາ ຠິກ຺ຂຸສຫສ຺ສປຣິວຸໂຕ ອາກາສໍ ປກ຺ຂນ຺ທິ. ຕນ຺ຕາປໂສ ຍາວ ຈກ຺ຂຸປຖສມຕິກ຺ກມາ ສຕ຺ຖາຣໍ ຠິກ຺ຂຸສງ຺ຆໍ ອຸທ຺ທິສ຺ສ ອຎ຺ຊລິ ປគ຺ຄຍ຺ຫ ອຏ຺ຐາສິ. ໂສ ອປຣຠາເຄ ກາເລນ ກາລໍ ສຕ຺ຖາຣໍ ອຸປສງ຺ກມິຕ຺ວາ ຘມ຺ມໍ ສຸຓິ. ອປຣິຫີນຊ຺ຌາໂນວ ກາລງ຺ກຕ຺ວາ ພ຺ຣຫ຺ມໂລເກ ນິພ຺ພຕ຺ໂຕ. ຕໂຕ ປນ ຈຸໂຕ ອປຣານິປິ ທ຺ເວ ຊາຕິສຕານິ ປព຺ພຊິຕ຺ວາ ອາຣຎ຺ຎໂກ ອໂຫສິ. ກສ຺ສປສມ຺ມາສມ຺ພຸທ຺ຘກາເລປິ ປព຺ພຊິຕ຺ວາ ອາຣຎ຺ຎໂກ ຫຸຕ຺ວາ ຄຕປຈ຺ຈາຄຕວຕ຺ຕໍ ປູເຣສິ. ເອຕໍ ກິຣ ວຕ຺ຕໍ ອປຣິປູເຣຕ຺ວາ ມຫາສາວກຠາວໍ ປາປຸຓນ຺ໂຕ ນາມ ນຕ຺ຖິ. ຄຕປຈ຺ຈາຄຕວຕ຺ຕໍ ປນ ອາຄມຏ຺ຐກຖາສຸ ວຸຕ຺ຕນເຍເນວ ເວທິຕព຺ພໍ. ໂສ ວີສຕິວສ຺ສສຫສ຺ສານິ ຄຕປຈ຺ຈາຄຕວຕ຺ຕໍ ປູເຣຕ຺ວາ ກາລງ຺ກຕ຺ວາ ກາມາວຈຣເທວໂລເກ ຕາວຕິໍສຠວເນ ນິພ຺ພຕ຺ຕິ. ວຸຕ຺ຕຎ຺ເຫຕໍ ອປທາເນ (ອປ. ເຖຣ ໑.໒.໑໓໑) –

“ຫິມວນ຺ຕສ຺ສາວິທູເຣ , ນິສໂຠ ນາມ ປព຺ພໂຕ;

ອສ຺ສໂມ ສຸກໂຕ ມຍ຺ຫໍ, ປຓ຺ຓສາລາ ສຸມາປິຕາ.

“ໂກສິໂຍ ນາມ ນາເມນ, ຊຏິໂລ ອຸគ຺ຄຕາປໂນ;

ເອກາກິໂຍ ອທຸຕິໂຍ, ວສາມິ ນິສເຠ ຕທາ.

“ຜລໍ ມູລຎ຺ຈ ປຓ຺ຓຎ຺ຈ, ນ ຠຸຎ຺ຊາມິ ອຫໍ ຕທາ;

ປວຕ຺ຕໍວ ສຸປາຕາຫໍ, ອຸປຊີວາມິ ຕາວເທ.

“ນາຫໍ ໂກເປມິ ອາຊີວໍ, ຈຊມາໂນປິ ຊີວິຕໍ;

ອາຣາເຘມິ ສກໍ ຈິຕ຺ຕໍ, ວິວຊ຺ເຊມິ ອເນສນໍ.

“ຣາຄູປສໍຫິຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ, ຍທາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊເຕ ມມ;

ສຍໍວ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂາມິ, ເອກគ຺ໂຄ ຕໍ ທເມມຫໍ.

“រជ្ជេន រជ្ជតិមេវ ច, ធុស្សតិមេវ ច ធុស្សេន;

ពុឃ្យេន ពោហតិមេវ ច, តិក្ខបស្សុ ចតា ឋុចំ។

“ចិរុទ្ធាតំ អយំ ចារេនា, តិមុលិតំ ឋបស្សិតំ;

បា ពោ ចិរុទ្ធំ ក្ខុនេនិ, តិក្ខបស្សុ ចតា ឋុចំ។

“អកាទិកោ កចិទ្ឋាត, ឃកា ប្តុំ លកិស្សនិ;

ក្តេកាបិ បា ចិនាឆេនិ, តិក្ខបស្សុ ចតា ឋុចំ។

“លចាលិតំ ឃឆា កដ្ឋំ, ត កូចិ កិច្ចការកំ;

តេច ការេប អវញ្ញោ ចា, ត ហិ តំ កដ្ឋនមុតំ។

“លចាលិត្ឋបយោ ត្ឋំ និ, ត កិហឹ តាបិ នញ្ញោតោ;

ក្តតោ ប្តូកោ អជ្ជ, តិក្ខបស្សុ ចតា ឋុចំ។

“និឃា ត្យ ពោ ឋច ឲតំ, កោ បឌាតាតិ តេ ឋ្ភគំ;

នទ្ធាស្មុំ ចហិនិ បេ, កោនជ្ជពាហុលិឃ ច។

“ឌិក្ខិស្សុត្តិ តំ ចិញ្ញា, អរុចិំ តាកទិកោ ឃឆា;

អាកឆ្ឋាត ឋ្ភនឃោ, ចោឌឃិស្សុត្តិ តំ នឌា។

“តំ ចិញ្ញា បចឌិស្សុត្តិ, នបតិក្កត្តនានតំ;

សំចាសំ អលកេត្តា ហិ, ពធំ ឌីចិហិសិ ព្យចំ។

“ពិឈាបកិត្ត យាតក្កុំ, ក្យញ្ញាទំ សដ្ឋិហាឃតំ;

ពលិ តាគេកា ក្ខបកត្ត្វា, ឃ្វធា តិហទេពា ពដ៉ា។

“ឃ្វធា ចិតិឃ្សេដៀ សេត្តា, ឃ្យចំ សាចំ ត ចិត្តុពិ;

ក្យក្លិេពា ចិយេតា េហាពិ, បញ្ញាឃេត្តា បេចឆពិ។

“ពេធច ឌដិលិ ពយ្យិ, តិហទិឃ្សត្តិ ក្យឰពិ;

េពហិ ព្ត តិឃ្សេដៀ សេត្តា, ឃ្យចំ សាចំ ត លច្ឆសិ។

“ឌិចា ចា ឃឌិ ចា ទត្តិ, េសាពសល្លសយប្បិេពា;

ចឃ្យពិ បទិញ្ញអាេហត, ពេឌា ឃ្វធាច តិឃ្សេដៀ។

“ឌាពទ្វបំ ឃធា ក្វដំ, េតច ពសាឃពិ ពត្តចិ;

ពធា សិលចិហិេតា ព្ត, ត ពសាឃិឃ្សសិ ពត្តចិ។

“អកាទំ ចសយាេតាបិ, ពធំ ឌីចិហិសិ ព្យចំ;

យត្តិពំ េបត្តិពញ្ញាបិ, តត្តិ េព តិហិចំ ឆតំ។

“សឃំ ពយ្យុំ ពទិត្តាត, ពេត្ត េសឌំ បេយាចឃំ;

ឯវំ ជីវិហិសិ គេហេ, សាធុ តេ តំ ន រុច្ចតិ។

“ឯវាហំ តត្ថ វារេមិ, សំកិលេសគតំ មតិំ;

នានាឆម្មុខំ គត្វា, បាបា ចិត្តំ និវារយិំ។

“ឯវំ មេ វិហរន្តស្ស, អប្បមាទវិហារិនោ;

តិំសវស្សសហស្សានិ, វិបិនេ មេ អតិក្កមុំ។

“អប្បមាទរតំ ទិស្វា, ឧត្តមត្ថំ គវេសកំ;

បទុមុត្តរសម្ពុទ្ធោ, អាគច្ឆិ មម សន្តិកំ។

“តិម្ពរូសកវណ្ណាភោ, អប្បមេយ្យោ អនូបមោ;

រូបេនាសទិសោ ពុទ្ធោ, អាកាសេ ចង្កមី តទា។

“សុផុល្លោ សាលរាជាវ, វិជ្ជូវព្ភឃនន្តរេ;

ញាណេនាសទិសោ ពុទ្ធោ, អាកាសេ ចង្កមី តទា។

“សីហរាជាវសម្ភីតោ, គជរាជាវ ទប្បិតោ;

លាសិតោ ព្យគ្ឃរាជាវ, អាកាសេ ចង្កមី តទា។

“សិង្ឃីនិក្ខសវណ្ណាភោ, ខទិរង្គារសន្និភោ;

មណិ យថា ជោតិរសោ, អាកាសេ ចង្កមី តទា។

“ចិរុឌ្ឍកេលិសតិកេកា, បុណ្ណមាសេវ ចន្ទិមា;

មន្ទាកិនិយាកេច សុទិសេមា, អាកាសេវ ចង្កមិ តទា។

“ទិស្វា តវេក ចង្កមន្តំ, ឧចំ ចិត្តេសហំ តទា;

ឥធេចា តុ សេកា អហំ សទេត្វា, ក្ខាហុ មតុខោ អហំ។

“ភ មេ សុតោ ចា ទិដ្ឋោ ចា, មហិមា ឧតិសោ ភទោ;

អបិ មគ្គបថំ អត្ថិ, អហំ សត្វា កចិស្សតិ។

“ឧចាហំ ចិត្តមិត្វាភ, សកំ ចិត្តំ បសាទយិំ;

ភាភាបុប្ផញ្ញា កណ្ឌញ្ញា, សត្ថុបិទេតសហំ តទា។

“បុប្ផាសនំ បញ្ញាបេត្វា, សាធុចិត្តំ មនោរមំ;

ភវសារទសិតំ អគ្គំ, ញាណំ ចចតមព្រាចិ។

“ញាណំ មេ អាសតំ ចីរ, បញ្ញាតំ តចតុឆ្ឆចំ;

ហាសមេត្វា មមំ ចិត្តំ, តិសីឥ ក្សុមាសនេ។

“តិសីទិ តត្ថ ភគចា, អសម្ពុទ្ធោតាច ពេសទី;

សត្តរត្តិន្ទិចំ ញុទ្ធោ, បចរេ ក្សុមាសនេ។

“តយស្សយាគតា អដ្ឋាសិ, សព្វទត្តិត្ថិចំ អហំ;

ចុដ្ឋហិត្វា សយាឈិយ្យា, សព្វា លោកេ អត្យុត្តទេរា;

យយ ពម្ពុំ បកិទេត្តទេត្តា, ក្តុធំ ចចតយព្រាចិ។

“កាទេចហិ ញុគ្គាត្យុស្សតិ, កាចតាតយត្យុត្តទំ;

ក្តុយំ សតិ កាចឃិត្វា, ប្តុទឃិស្សសិ យាតសំ។

“តិសកប្យសហស្សានិ, ទេឆចលោកេ ទមិស្សសិ;

អឃឹតិក្លុត្តំ ទេឆចិទេត្ថា, ទេឆចទជ្ជ៏ ពទិស្សសិ;

សហស្សក្លុត្តំ ចក្កចត្តី, ទាឌា ទដ្ឋេ កចិស្សសិ។

“បទេឆសទជ្ជ៏ ចិបុលំ, គណតាទេតា អសង្ខិយំ;

អត្យុកោស្សសិ តំ សព្វំ, ញុគ្គាត្យុស្សតិយា ផលំ។

“កចាកទេច សំសទទេត្តា, យហាទេកាកំ លកិស្សសិ;

ទេកាទេក ទេត ក្លាតតា តត្វំ, ញុគ្គាត្យុស្សតិយា ផលំ។

“កប្យសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ភទេចា;

ទេកាតទេយា តាយ ទេកាទេត្តត, សត្វា លោកេ កចិស្សតិ។

“អឃឹតិទេកាដិ ឈទេឆ្ឆត្វា, ភាទេស ពម្ពុពទេទ ធាហុ;

គោតមស្ស ភគវតោ, សាសនេ បព្ពជិស្សតិ។

“អារាធយិត្វា សម្ពុទ្ធំ, គោតមំ សក្យបុង្គវំ;

សុភូតិ នាម នាមេន, ហេស្សតិ សត្ថុ សាវកោ។

“ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា, ទក្ខិណេយ្យគុណម្ហិ តំ;

តថារណវិហារេ ច, ទ្វីសុ អគ្គេ ឋបេស្សតិ។

“ឥទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ, ជលជុត្តមនាយកោ;

នភំ អព្ភុគ្គមី វីរោ, ហំសរាជាវ អម្ពរេ។

“សាសិតោ លោកនាថេន, នមស្សិត្វា តថាគតំ;

សទា ភាវេមិ មុទិតោ, ពុទ្ធានុស្សតិមុត្តមំ។

“តេន កម្មេន សុកតេន, ចេតនាបណិធីហិ ច;

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ, តាវតិំសំ អគច្ឆហំ។

“អសីតិក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ, ទេវរជ្ជមការយិំ;

សហស្សក្ខត្តុំ រាជា ច, ចក្កវត្តី អហោសហំ។

“បទេសរជ្ជំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ;

អត្រកោបិ ឃុបបជ្ជត្តិ, ព្ទាត្ស្សូតិយា ផល៉

“ភចាភេច ឋិ ឋរទេត្តា, ឋហារកោវ៉ា លកាយហ៉;

កោរេក េយ ក្ហាភតា ភត្តិ, ព្ទាត្ស្សូតិយា ផល៉

“ឋតាឋហស្សិទេតា ពេប្យ, ឃំ ពយ្ខយពទិ៍ ពគា;

ធ្យក្កតិ៍ ភាកិខាភាយិ, ព្ទាត្ស្សូតិយា ផល៉

“បជីឋយ្យិគា ចតេឋ្យា, ចិយោក្លាបិ ច អដ្ឋិយ;

លញ្ញអកិត្តាា ឋន្ធិពតា, ពត៉ ព្ទាស្ស ឋារឋភ”ត្តិ៍ –

ត្កាត្តិ ឃុជ៌ អាឃត្ខា ឃុក្ខតិទេត្តទោ ត្កយា កាឆារយា អកាឋិត្តាតិ៍

ឲ្យ៉ បត ឋោ តាចតិ៍ឋកចេត អបទាបវ៉ ក្ហប្បជ្ជភចឋេត ជិត្តាឋយ្យត្តិ៍ អត្រកចិត្តា តេតា ធ្យតា យត្រូស្សលៃពេ អតេកឋតក្លត្តំ
ចក្កចត្តិទាខា ច បេខេឋទាខា ច ហុត្តា ក្ហឲ្យអាវ៉ យត្រូស្សឋយ្យត្តិ៍ អត្រកចិត្តា អធ អយ្យាក៉ា ភកចេតា កាេល ឋាចត្តិឃំ ឃុយភឋេដ្ឋិស្ស ពេហ
អតាឆបិណ្ឌិកស្ស ពគិដ្ឋោ ហុត្តា គិត្តាត្តិ “ឃុក្ខតី”តិស្ស ភាយំ អកោហាឋិ៍

តេភ ច ឋយេឃភ អយ្យាក៉ា ភកចា លៃពេ ក្ហប្បជ្ជិត្តា បចត្តចរឆខ្យចេក្កា អត្រូប្បេត្តាភ ទាខកហ៉ កត្តា តត្ត ចេញ្ញុចភបជិក្កហឈាឌិតា
លៃពាត្រូក្កហ៉ ពទោទេត្តា ទាខកហ៉ ក្ហបតិស្សាឃ ឃឹតចេភ ចិហទតិ៍ តគា អតាឆបិណ្ឌិកោ ឋេដ្ឋិ ឋាចត្តិឃំ ក្ហដ្ឋោភកភណ្ឌ ពេហត្តា អត្តភោ
ឋហាឃស្ស ទាខកហឋេដ្ឋិតោ ឈរ៉ កេតា ព្ទាស្សប្បាជំ ឃុត្តា ឋត្តាវ៉ ឃឹតចេភ ចិហទត្តិក្ហបឋក្កយិត្តា បឆយឆស្សតេតច ឋោតាបត្តិផលេ
បតិដ្ឋាឃ ឋត្តាវ៉ ឋាចត្តិ អាកយភត្តាឃ ឃាឌិត្តា តេតា បញ្ចត្តាលិ៍ឋឃោខេត យក្កេ ឃោខេត ឃោខេត ឋតាឋហស្សបទិដ្ឋាកោភ
ចិហារេ បតិដ្ឋាបេត្តា ឋាចត្តិឃំ ទាខយាតេភ អដ្ឋពទិ៍ឋប្បយាលាំ ខេតស្ស ទាខក្យាទស្ស ក្ហឃ្យាភក្ខយិ៍ ពោជិឋត្តាទេភ កិលិត្តា តត្ត
ភកចេតា ចិហាវ៉ ការេត្តា អគាឋិ៍ ចិហារបទិក្កហឈាឌិចេឋ អឃំ ឃុក្ខតិក្យេដ្ឋិពោ អតាឆបិណ្ឌិកឋេដ្ឋិតា ឋទ្ធិ កត្តា ឆយ្ខំ ឃុឈេត្តា ឋទ្ធិ
បជីលកិត្តា បត្តាឌិ៍ ឋោ ក្ហបឋយ្យជ្ជិត្តា ខេត្ត យាតិកា បក្យលា ពត្តា ពយ្ដ្ឋាភ៌ ពឆារបត្តា អទេត្តា ឋយឈឆយ្ខំ ពទោទេត្តា យេត្តាឈោភបិេពក៉
ចិបស្សភ៌ ចឆេត្តា អទហត្តំ បិបុណិ៍ ឋោ ឆយ្ខំ ខេឋេត្តា ឃត្ខា ឋត្តាទា ខេឋិតតិយារយេភ អតោឌិស្សក៉ា ពត្តា ឆយ្ខំ ខេឋេតិ៍ តត្ខា
អទលចិហារិភ៌ អពេក្ក ភាយ ខាតេតា៍ បិណ្ឌាឃ ចទេត្តា ឈេទ ឈេទ យេត្តាឈោភ៌ ឋយាបជ្ជិត្តា ធ្យដ្ឋាឃ គិក្លូ បជិក្កហ្យាតិ “ឲ្យ៉ គាឃកាភ៌

មហប្ផលំ ភវិស្សតី”តិ។ តស្មា ទក្ខិណេយ្យាតិ អគ្គោ នាម ជាតោ។ តេនាហ ភគវា – “ឯតទគ្គំ, ភិក្ខវេ, មម សាវកានំ ភិក្ខូនំ អរណវិហារីនំ យទិទំ សុភូតិ, ទក្ខិណេយ្យានំ យទិទំ សុភូតី”តិ (អ។ និ។ ១។១៩៨, ២០១)។ ឯវមយំ មហាថេរោ អរហត្តេ បតិដ្ឋាយ អត្តនា បូរិតបារមីនំ ផលស្ស មត្ថកំ បត្វា លោកេ អភិញ្ញាតោ អភិលក្ខិតោ ហុត្វា ពហុជនហិតាយ ជនបទចារិកំ ចរន្តោ អនុបុព្វេន រាជគហំ អគមាសិ។

រាជា ពិម្ពិសារោ ថេរស្ស អាគមនំ សុត្វា ឧបសង្កមិត្វា វន្ទិត្វា “ឥធេវ, ភន្តេ, វសថា”តិ វត្វា “និវាសនដ្ឋានំ ករិស្សាមី”តិ បក្កន្តោ វិស្សរិ។ ថេរោ សេនាសនំ អលភន្តោ អព្ភោកាសេ វីតិនាមេសិ។ ថេរស្ស អានុភាវេន ទេវោ ន វស្សតិ។ មនុស្សា អវុដ្ឋិតាយ ឧបទ្ទុតា រញ្ញោ និវេសនទ្វារេ ឧក្កុដ្ឋិមកំសុ។ រាជា “កេន នុ ខោ ការណេន ទេវោ ន វស្សតី”តិ វីមំសន្តោ “ថេរស្ស អព្ភោកាសវាសេន មញ្ញេ ន វស្សតី”តិ ចិន្តេត្វា តស្ស បណ្ណកុដិំ ការាបេត្វា “ឥមិស្សា, ភន្តេ, បណ្ណកុដិយា វសថា”តិ វត្វា វន្ទិត្វា បក្កាមិ។ ថេរោ កុដិំ បវិសិត្វា តិណសន្ថារកេ បល្លង្កេន និសីទិ។ តទា បន ទេវោ ថោកំ ថោកំ ផុសាយតិ, ន សម្មា ធារំ អនុប្បវេច្ឆតិ។ អថ ថេរោ លោកស្ស អវុដ្ឋិកភយំ វិធមិតុកាមោ អត្តនោ អជ្ឈត្តិកពាហិរវត្ថុកស្ស បរិស្សយស្ស អភាវំ បវេទេន្តោ –

១។

“ឆន្នា មេ កុដិកា សុខា និវាតា, វស្ស ទេវ យថាសុខំ;

ចិត្តំ មេ សុសមាហិតំ វិមុត្តំ, អាតាបី វិហរាមិ វស្ស ទេវា”តិ។ –

គាថមាហ។

តត្ថ ឆន្ន-សទ្ទោ តាវ “ឆន្នា សា កុមារិកា ឥមស្ស កុមារកស្ស” (បារា។ ២៦៩) “នច្ឆន្នំ នប្បតិរូប”ន្តិអាទីសុ (បារា។ ២៨២) បតិរូបេ អាគតោ។ “ឆន្នំ ត្វេវ, ផគ្គុណ, ផស្សាយតនាន”ន្តិអាទីសុ វចនវិសិដ្ឋេ សង្ខ្យាវិសេសេ។ “ឆន្នមតិវស្សតិ, វិវដំ នាតិវស្សតី”តិអាទីសុ (ឧទា។ ៤៥; ចូឡវ។ ២៨៥) គហណេ។ “ក្យាហំ តេ នច្ឆន្តោបិ ករិស្សាមី”តិអាទីសុ និវាសនបរិរូបេ “អាយស្មា ឆន្នោ អនាចារំ អាចរតី”តិអាទីសុ (បារា។ ៤២៤) បញ្ញត្តិយំ។ “សព្ពច្ឆន្នំ សព្ពបរិច្ឆន្នំ (បាចិ។ ៥២, ៥៤), ឆន្នា កុដិ អាហិតោ គិនី”តិ (សុ។ និ។ ១៨) ច អាទីសុ តិណាទីហិ ឆាទនេ។ ឥធាបិ តិណាទីហិ ឆាទនេយេវ ទដ្ឋព្វោ, តស្មា តិណេហិ វា បណ្ណេហិ វា ឆន្នា យថា ន វស្សតិ វស្សោទកបតនំ ន ហោតិ ន ឱវស្សតិ, ឯវំ សម្មទេវ ឆាទិតាតិ អត្ថោ។

មេ-សទ្ទោ “កិច្ឆេន មេ អធិគតំ, ហលំ ទានិ បកាសិតុ”ន្តិអាទីសុ (មហាវ។ ៨; ទី។ និ។ ២។៦៥; ម។ និ។ ១។២៨១; ២។២២៧; សំ។ និ។ ១។១៧២) ករណេ អាគតោ, មយាតិ អត្ថោ។ “តស្ស មេ, ភន្តេ, ភគវា សំខិត្តេន ធម្មំ ទេសេតូ”តិអាទីសុ (សំ។ និ។ ២។១៨២; អ។ និ។ ៤។២៥៧)

សម្បទានេ, មយ្ហន្តិ អត្ថោ។ “បុព្ពេវ មេ, ភិក្ខវេ, សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ”អាទីសុ (ម॰ និ॰ ១.២០៦; សំ॰ និ॰ ៤.១៤) សាមិអត្ថេ អាគតោ។ ឥធាបិ សាមិអត្ថេ ឯវ ទដ្ឋព្វោ, មមាតិ អត្ថោ។ កិញ្ចាបិ ខីណាសវានំ មមាយិតព្វំ នាម កិញ្ចិ នត្ថិ លោកធម្មេហិ អនុបលិត្តភាវេន, លោកសមញ្ញាវសេន បន តេសម្បិ “អហំ មមា”តិ វោហារមត្តំ ហោតិ។ តេនាហ ភគវា – “កិន្តិ មេ សាវកា ធម្មទាយាទា ភវេយ្យុំ, នោ អាមិសទាយាទា”តិ (ម॰ និ॰ ១.២៩)។

កុដិកាតិ បន មាតុកុច្ឆិបិ ករជកាយោបិ តិណាទិច្ឆទនោ បតិស្សយោបិ វុច្ចតិ។ តថា ហិ –

“មាតរំ កុដិកំ ព្រូសិ, ភរិយំ ព្រូសិ កុលាវកំ;

បុត្តេ សន្តានកេ ព្រូសិ, តណ្ហា មេ ព្រូសិ ពន្ធន”ន្តិ។ (សំ॰ និ॰ ១.១៩) –

អាទីសុ មាតុកុច្ឆិ “កុដិកា”តិ វុត្តា។

“អដ្ឋិកង្កលកុដិកេ , មំសន្ហារុបសិព្វិតេ;

ធិរត្ថុ បូរេ ទុគ្គន្ធេ, បរគត្តេ មមាយសី”តិ។ (ថេរគា॰ ១១៥៦) –

អាទីសុ កេសាទិសមូហភូតោ ករជកាយោ។ “កស្សបស្ស ភគវតោ ភគិតិ កុដិ ឱវស្សតី” (ម॰ និ॰ ២.២៩១) “កុដិ នាម ឧល្លិត្តា វា ហោតិ អវលិត្តា វា”តិអាទីសុ (បារា॰ ២៤៩) តិណច្ឆទនបតិស្សយោ។ ឥធាបិ សោ ឯវ វេទិតព្វោ បណ្ណសាលាយ អធិប្បេតត្តា។ កុដិ ឯវ ហិ កុដិកា, អប្បិកាកុដិ “កុដិកា”តិ វុត្តា។

សុខ-សទ្ទោ បន “វិបិដ្ឋិកត្វាន សុខំ ទុខញ្ច, បុព្ពេវ ច សោមនស្សទោមនស្ស”ន្តិអាទីសុ (សុ॰ និ॰ ៦៧) សុខវេទនាយំ អាគតោ។ “សុខោ ពុទ្ធានមុប្បាទោ, សុខា សទ្ធម្មទេសនា”តិអាទីសុ (ធ॰ ប॰ ១៩៤) សុខមូលេ។ “សុខស្សេតំ, ភិក្ខវេ, អធិវចនំ យទិទំ បុញ្ញានី”តិអាទីសុ (អ॰ និ॰ ៧.៦២; ឥតិវុ॰ ២២) សុខហេតុម្ហិ។ “យស្មា ច, ខោ, មហាលិ, រូបំ សុខំ សុខានុបតិតំ សុខាវក្កន្ត”ន្តិអាទីសុ (សំ॰ និ॰ ២.៦០) សុខារម្មណេ, “ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារា ឯតេ, ចុន្ទ, អរិយស្ស វិនយេ”តិអាទីសុ (ម॰ និ॰ ១.៨២) អព្យាបជ្ជេ។ “និព្ពានំ បរមំ សុខ”ន្តិអាទីសុ (ម॰ និ॰ ២.២១៥; ធ॰ ប॰ ២០៣-២០៤) និព្ពានេ។ “យាវញ្ចិទំ, ភិក្ខវេ, ន សុករំ អក្ខានេន បាបុណិតុំ យាវ សុខា សគ្គា”តិអាទីសុ (ម॰ និ॰ ២.២២៥) សុខប្បច្ចយដ្ឋានេ។ “សោវគ្គិកំ សុខវិបាកំ សគ្គសំវត្តនិក”ន្តិអាទីសុ (ទី॰ និ॰ ១.១៦៣; សំ॰ និ॰ ១.១២០) ឥដ្ឋេ, បិយមនាបេតិ អត្ថោ។ ឥធាបិ ឥដ្ឋេ សុខប្បច្ចយេ វា ទដ្ឋព្វោ។ សា ហិ កុដិ អន្តោ ពហិ ច មនាបការេន សម្បាទិតា និវាសផាសុតាយ “សុខា”តិ វុត្តា។ តថា នាតិសីតនាតិឧណ្ហតាយ ឧតុសុខសម្បត្តិយោគេន កាយិកចេតសិកសុខស្ស បច្ចយភាវតោ។

និចាតាតិ អចាតា, ឫមិតក្កាត្បអបិហិតចាតបិតត្តា ចាតបរិយ្យឃរហិតាតិ អត្ថោ៌ ភ្ជាត់ តប្បា ព្យឹកា ឃុលកាចចិកាចត៌ សចារេត ហិ ឞេសាសេត ៥្យសប្បារឃោ ត លក្ខតិ, និចាតេត ឞេរា លក្ខតីតិ៌ ចប្បាតិ បចប្ប សខ្យា ឆារ៉ អត្ថប្យេចន្ធ៌ ឌេចាតិ អយំ ឌេច-សឌ្ដោ

“ព្ភយាតិ ឞេត, ឌេច, ចត្យរាឃីតិ តករសហប្បាតិ ព្យសចតីរាឌឆាតិប្យយុលាតិ, ៧ត្ថ , ឌេច, លត្ថិ ឌេតហិ ឌីចិឞេត អឞេបក្ខ”ត្តិអាឌីសុ (ឌីៈ និៈ ១៉១៩៩) សម្ដូតិឌេចឞេច លត្តិឞេយ អាកេតា៌ “ចាត្យយហារាឌិកា ឞេឌចា ចល្លុចឞេត្តា ឃុលពាហុលី”តិអាឌីសុ (ឌីៈ និៈ ១៉១១៩ស៊ី)

៥បបត្តិឌេចឞេចសុ៌ “តប្ប ឌេចាតិឌេចប្ប, ឃារាត់ សត្ថាឌប្បឹតោ”តិអាឌីសុ ចិសុទ្ធិឌេចឞេចសុ៍ ចិសុទ្ធិឌេចាតញាកកចឞេតា អតិឌេចការេច

ចុឞេត្ត ព្ភតឞេរឞំ ចុឞេត្តា ៧ច ឞេហាតិ៌ “ចិឞេទ្ធ ចិកាតចលិហឞេត ឞេឌចឞេច”តិអាឌីសុ (យៈ និៈ ៣៉៣៤៩; ឞំៈ និៈ ៣៉១១០; ព្ភតិកុៈ ១៩ស៊ី) អាកាឞេយ៌

“ឞេឌចា ច ការឞេលត ការស់ ត សខ្យា ឆារ៉ អត្ថប្យេចន្ធតី”តិអាឌីសុ (អៈ និៈ ៣៉ស៊ី០) ឞេយឞេឃ បឌ្ឍុឞេត្តុ ចា៌ ព្ភឆាបិ ឞេយឞេឃ បឌ្ឍុឞេត្តុ ចា

ឌ៥ឞេត្ថា៌ ចប្បាតិ ហិ ឞេត អាលារឞេបឞេត្តា ឞេឆឞេរា អាលបតិ៌ ឃចាសុលត្តិ ឃចារុចិ៌ តច ចប្បឞេតត យឃ្យាពាហិឞេរា បរិយ្យឞេឃា តត្តិ, តឞ្ញា ឃចាកាយំ ចប្បាតិ ចប្បុបឌីចិសឞេត្ត អត្យក្កព្យត្តា ចឌតិ៌

ព្ភឌាតិ អត្ថត្តឞេរ បរិយ្យឃាកាចំ ឌឞេប្បឞេត្តា “ចិត្ត”ត្តិអាឌិយាហ៌ តត្ថ ចិត្តំ ឞេយ សុសយាហិតត្តិ យយ ចិត្តំ សុ៥ អតិចិឃ សខ្យា សខ្យឌេច

៧កក្ការេចត អារឞ្យលោ ឆបិតំ៌ តញ្ញា ឞេលា ត តីចឞេរលាឌិចិក្ខយុតយឞេត្តត; អបិ ច ឞេលា ចិយុត្តំ ឍូឞេរ្យាកិរិឃាទ្ធិកាកិឃសក្កាឞេហិ

សត្ថាសំឞេឃាឌឞេតហិ សត្ថាកិឞេលសឆឞ្យឞេតា ច ចិឞេសឞេសត ចិយុត្តំ, សយុឞេឆ្នឌប្យហាតចឞេសត បឌិបប្បទ្ធិប្យហាតចឞេសត ឞេត បឌហិត្វា ចិតត្តិ

អឞេត្ថា៌ អាតាបីតិ ចីរិឃចា៌ ឋលសយាបត្តិអត្ថំ ចិបប្បតារឞ្យចឞេសត ឌិ៥ឆឞ្យសុលចិហារត្ថញ្ញា អារទ្ធចីរិឞេឃា ហុត្វា ចិហរាយិ,

ឌិត្តាចិហារាឌីហិ អត្តកាចំ បចឞេត្តយិ, ត បត កិឞេលសប្យហាតត្ថំ, បហាតត្ថាឞេប្បច អកាចឞេតាតិ អធិប្បាឞេយា៌ “ឃចា បត

ពាហិរបរិយ្យឃាការេចត, ឌេច, យឃា ត្វំ ចប្បឞេត តិឞេយាឌិឞេតា, ៧ចំ អត្ថត្តរបរិយ្យឃាការេចតបី”តិ ឌឞេប្បឞេត្តា បុតបិ “ចប្ប, ឌេចា”តិ

អាហ៌

អបឞេរា តឞេយា លក្ខាតិ លាឌិតា បិហិតា៌ ព្យឹកាតិ អត្តការេចា៌ ឞេរា ហិ “អឞេតកាចឃចប្ប សយុឌាឃប្ប អចិន្ធាតីចឞេរលាប្ប, កិក្លេច,

បុក្កលប្ប តល្យាសំឃុត្តប្ប អឃឞេច្ឆាច កាឞេយា សយុឌាកឞេតា, ពាហិទ្ធា ច តាយឞ្យប”ត្តិអាឌីសុ (ឞំៈ និៈ ១៉១៨៥) កាឞេយាតិ អាកេតា៌ “សិញ្ញា,

កិក្លុ, ព្ភយំ តាចំ , សិត្តា ឞេត លហុឞេយប្បតី”តិអាឌីសុ (ឆៈ បៈ ៩៩) តាចាតិ អាកេតា៌ “កហការេក ឌិឞេដ្ឋាសិ, កហក្យាំ ចិសដ្ឋត”ត្តិ (ឆៈ បៈ ១៥៣) ច អាឌីសុ កហត្តិ អាកេតា៌ “សឞេត្តា ក្យហាឃំ ពាហុតាកិលឞេត្តា, តិដ្ឋំ តឞេរា ឞេយាហតស្មិំ បកាឡ្ហឞេហា”តិអាឌីសុ (ឃុៈ និៈ ស៊ីស៊ីប៉)

ក្យហាតិ អាកេតា៌ “ឞេតលឞេក្កា ឞេសតបច្ឆាឞេឌា, ៧កាឞេរា ចត្តតី រឞេឆា”តិអាឌីសុ (៥ុឌា៌ ៩៥) រឞេឆាតិ អាកេតា៌ “បុត ឞេកហំ ត

កាហសី”តិអាឌីសុ (ឆៈ បៈ ១៥៣) ឞេកហត្តិ អាកេតា៌ “ចិចដា ព្យឹ តិត្ថុឞេតា កិតី”តិអាឌីសុ (ឃុៈ និៈ ១៨) ព្យឹតិ អាកេតា៌ តឞ្ញា ព្ភឆាបិ

ឞេរា “ព្យឹកា”តិ ចុឞេត្តា៌ អត្តការេចា ហិ កដ្ឋាឌីតិ បដិច្ច លក្ខយាតា ឞេកហតាយិកា ព្យឹកា ចិឃ អដ្ឋិអាឌិសត្ថាឞេត បចចីឆាត្យអាឌិឞេក

ឋប្បាឌិឞេក ច បដិច្ច លក្ខយាឞេតា “ព្យឹកា”តិ ចុឞេត្តា, ចិត្តយក្កឌប្ប តិចាសកាចឞេតា ច៌ ឃចាហ –

“អដ្ឋិកក្កលព្យឹឞេចសា, យក្កដាចសឞេឆា ព្ភតិ;

យក្កេដៅ បញ្ញាទ្វារាយ, ក្យដិកាយ បរក្កិយ;

ទ្វារេតាត្យបរិឃាតិ, ឈដ្ឋ ឃេត្វា បុតប្យុត”ត្តិ ច៓

សា បនេសា អត្ថកាចក្យដិកា ឆេចរស្ស តិណ្ណំ លត្អំ អដ្ឋត្ថញ្ញា អរំចទ្វារាត់ ចរេរត ររបតិ ចិន្តេតកាស្ស រាកាឌំអចស្ស្យតស្ស បញ្ញាយ

រំចុតត្វា ររូវេឆច បិហិតត្វា “លត្អា”តិ ចុត្វា៓ ខេតតាហ កកចា – “សោតាត់ រំចទំ ដ្វាមិ, បញ្ញាយេតេ បិធិយរេ”តិ (សុ៓ និ៓ ១០៣១)៓

ចុត្តតេឃត លត្អត្វា ឲច កិលេរទ្យក្លាកាចទោតា តិរាមិរសុលរបក្ខិតាយ ច សុលា សុលប្យត្វា, ពទោតា ឲច ច តិចាតា

តិហតយាតយឌឆម្កូរារម្កូតាយ តិចាតចុត្តិកា៓ អឃញ្ជា តយោ “យឃិញាត រំកិលេរឆម្លាត់ រំចរលាយខេត្តត សិខ្ឍ, អឆ ខេលា

អក្កុយក្កុរយាឆិតា ស្សដ្ឋ រយាហិតចិត្តតាយ ខេច អក្កុយក្កុបញ្ញាយ រត្តាំឃោឌខេតហិ ចិប្យុត្តចិត្តតាយ ចា”តិ ឌស្សេត្វា អាហ “ចិត្តំ ខេយ

សុរយាហិតំ ចិយុត្តំ”ត្តិ៓ ឲចំក្ខោតា ច “ឡឌាតាហំ កពកខលិយោ”តិ ត អប្យោស្សុក្កោ ខេហាមិ, អឆ ខេលា អាតាបិ ចិហរាមិ, រខេចកស្ស

លោកស្ស ហិតសុល្អបរំហារេ ្ខស្សាហឌាខេតា កិច្ចាចារការលេបិ អត្យឈំ ចាហុចិហារេខេតច ចិហរាមិ៓ តស្វា ត្វយ្យិ, ខេច, បដ្ចត្អ យឃិញ

បិឃំ កាត្យកាយតាឃបិ ចស្ស្បខីចិត់ រត្វាត់ អត្យកប្យាឃបិ ចស្ស រយ្វា ឆាទំ អត្យប្យេចន្នាតិ ឲចខេយត្វ អខេត្វា ឌដ្ឋខេត្តា៓

ឲត្វ ច ខេឆខេរា “លត្អា ខេយ ក្យដិកា សុលា តិចាតា”តិ ឡាមិតា លោកិយលោក្យត្តរខេកឆំ អត្តខេតា អឆិសិលរិក្ខំ ឌខេស្សតិ៓ “ចិត្តំ ខេយ

សុរយាហិត”ត្តិ ឡាមិតា អឆិចិត្តរិក្ខំ៓ “ចិយុត្ត”ត្តិ ឡាមិតា អឆិបញ្ញារិក្ខំ៓ “អាតាបិ ចិហរាមិ”តិ ឡាមិតា ឌិដ្ឋឆម្លសុលចិហារំ៓ អឆ ចា “លត្អា

ខេយ ក្យដិកា សុលា តិចាតា”តិ ឡាមិតា អតិមិត្តចិហារំ ឌខេស្សតិ កិលេរចស្សបិឆាតយុខេលត តិច្ចាឌិតិមិត្តឈ្យាឌតឌីបតខេតា៓ “ចិត្តំ ខេយ

សុរយាហិត”ត្តិ ឡាមិតា អប្យណិហិតចិហារំ៓ “ចិយុត្ត”ត្តិ ឡាមិតា សុញ្ញាតចិហារំ៓ “អាតាបិ ចិហរាមិ”តិ ឡាមិតា ខេតរំ តិណ្ណំ ចិហារាត់

អឆិក្យបិឃំ៓ បឌខេយត ចា ខេឌារប្យហាត់, ទុតិខេយត រាកប្យហាត់, តតិខេយត ខេយាហប្យហាត់៓ តឆា ទុតិខេយត បឌយទុតិខេយហិ ចា

ឆម្លចិហាររយត្តិខេឃា ឌខេស្សតិ៓ តតិខេយត ចិយុត្តិរយត្តិខេឃា៓ “អាតាបិ ចិហរាមិ”តិ ឡាមិតា បរហិតបដិបត្តិឃំ អតត្ថិតកាចំ ឌខេស្សតីតិ

ឌដ្ឋត្វា៓

ឲចំ “ឃឆាតាយា”តិ កាឆាយ ចុត្វាត់ ឆម្លចិហារាឌីតំ ឡាយាយ កាឆាយ ឌស្សិតត្វា តត្វ អឌស្សិខេតសុ តាយខេការត្តសុ តាយំ ឌខេស្សត្យំ “ឡាត្វំ

សុឌ”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៓ ខេឃ ហិ ខេឆរា តាយយខេត្តត បិកដៅ, ខេត តាខេយត, ខេឃ ខេកាត្តយខេត្តត បិកដៅ, ខេត ខេការត្តត, ខេឃ ្ខកឃឆា បិកដៅ, ខេត

្ខកខេឃតបិ ឌស្សិស្ស”ត្តិ៓ អឃំ បត ខេឆខេរា តាខេយត អភិលក្ខិខេតា, ត តឆា ខេការត្តតាតិ “ឡាត្វំ សុឌំ អាឃស្វា សុក្ខតិ”តិ ចុត្តំ៓ តត្វ ឡាត្វត្តិ ឡាឌំ

បកាទំ, ឡាមិតា អាកាខេរតាតិ អខេត្វា៓ សុឌត្តិ សុ ឡាឌំ, រត្តិចខេរត ឡាការខេលាខេបា៓ ស្វតិ ច តិបាតយត្តំ, ឡាឌំ កាឆត្តិ ខេឃាឌតា៓ អាឃស្វាតិ

បិឃចចតខេយតំ កក្យការចរប្យតិស្សចចតខេយតំ៓ សុក្ខតីតិ តាយកិត្តត់៓ ខេរា ហិ រខីររយត្តិឃាបិ ឌស្សតិខេឃា បិរាឌំខេកា,

ក្យលាររយត្តិឃាបិ៓ ឡាតិ សុត្តរាយ រខីរាចឃចចិក្ខតិឃា សិលរយត្តិឃាឌិចិក្ខតិឃា ច រយត្អាកតត្វា សុក្ខតីតិ បញ្ញាឃិត្វ

សិលរារាឌិចិរក្យលាខេឃាកខេតា ខេឆខេរា៓ អភារិត្វាតិ កខេឆរិ៓ កស្វា បខេតខេត យហាខេឆរា អត្តខេតា ក្យខេលា បការខេត្តិតិ? ឡាមិតា ឌីខេឈត

អត្តនា អនធិគតបុព្ពំ បរមគម្ភីរំ អតិវិយ សន្តំ បណីតំ អត្តនា អធិគតំ លោកុត្តរធម្មំ បច្ចវេក្ខិត្វា បីតិវេគសមុស្សាហិតោទានវសេន សាសនស្ស និយ្យានិកភាវវិភាវនវសេន ច បរមប្បិច្ឆា អរិយា អត្តនោ គុណេ បកាសេន្តិ, យថា តំ លោកនាថោ វេនេយ្យជ្ឈាសយវសេន "ទសពលសមន្នាគតោ, ភិក្ខវេ, តថាគតោ ចតុវេសារជ្ជវិសារទោ"តិអាទិនា អត្តនោ គុណេ បកាសេតិ, ឯវយំ ថេរស្ស អញ្ញាព្យាករណគាថា ហោតីតិ.

បរមត្ថទីបនិយា ថេរគាថាវណ្ណនាយ

សុភូតិត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

១. មហាកោដ្ឋិកត្ថេរគាថាវណ្ណនា

ឧបសន្តោតិ អាយស្មតោ មហាកោដ្ឋិកត្ថេរស្ស គាថា. តស្ស កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ ថេរោ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ កាលេ ហំសវតីនគរេ មហាភោគកុលេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្តោ មាតាបិតូនំ អច្ចយេន កុដុម្ពំ សណ្ឋបេត្វា ឃរាវាសំ វសន្តោ ឯកទិវសំ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ ធម្មទេសនាកាលេ ហំសវតីនគរវាសិកេ គន្ធមាលាទិហត្ថេ យេន ពុទ្ធោ យេន ធម្មោ យេន សង្ឃោ, តន្និន្នេ តប្បោណេ តប្បព្ភារេ គច្ឆន្តេ ទិស្វា មហាជនេន សទ្ធិំ ឧបគតោ សត្ថារំ ឯកំ ភិក្ខុំ បដិសម្ភិទាប្បត្តានំ អគ្គដ្ឋានេ ឋបេន្តំ ទិស្វា "អយំ កិរ ឥមស្មិំ សាសនេ បដិសម្ភិទាប្បត្តានំ អគ្គោ, អហោ វតាហម្បិ ឯកស្ស ពុទ្ធស្ស សាសនេ អយំ វិយ បដិសម្ភិទាប្បត្តានំ អគ្គោ ភវេយ្យ"ន្តិ ចិន្តេត្វា សត្ថុ ទេសនាបរិយោសានេ វុដ្ឋិតាយ បរិសាយ ភគវន្តំ ឧបសង្កមិត្វា, "ភន្តេ, ស្វេ មយ្ហំ ភិក្ខំ គណ្ហថា"តិ និមន្តេសិ. សត្ថា អធិវាសេសិ. សោ ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា សកនិវេសនំ គន្ត្វា សព្ពរត្តិំ ពុទ្ធស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច និសជ្ជដ្ឋានំ គន្ធទាមមាលាទាមាទីហិ អលង្ករិត្វា បណីតំ ខាទនីយំ ភោជនីយំ បដិយាទាបេត្វា តស្សា រត្តិយា អច្ចយេន សកេ និវេសនេ ភិក្ខុសតសហស្សបរិវារំ ភគវន្តំ វិវិធយាគុខជ្ជកបរិវារំ នានារសសូបព្យញ្ជនំ គន្ធសាលិភោជនំ ភោជេត្វា ភត្តកិច្ចបរិយោសានេ ចិន្តេសិ – "មហន្តំ, ខោ, អហំ ឋានន្តរំ បត្ថេមិ ន ខោ បន មយ្ហំ ឯកទិវសមេវ ទានំ ទត្វា តំ ឋានន្តរំ បត្ថេតុំ, អនុបដិបាដិយា សត្ត ទិវសេ ទានំ ទត្វា បត្ថេស្សាមី"តិ. សោ តេនេវ និយាមេន សត្ត ទិវសេ មហាទានានិ ទត្វា ភត្តកិច្ចបរិយោសានេ ទុស្សកោដ្ឋាគារំ វិវរាបេត្វា ឧត្តមំ តិចីវរប្បហោនកំ សុខុមវត្ថំ ពុទ្ធស្ស បាទមូលេ ឋបេត្វា ភិក្ខុសតសហស្សស្ស ច តិចីវរំ ទត្វា តថាគតំ ឧបសង្កមិត្វា, "ភន្តេ, យោ សោ ភិក្ខុ តុម្ហេហិ ឥតោ សត្តមទិវសមត្ថកេ ឯតទគ្គេ ឋបិតោ, អហម្បិ សោ ភិក្ខុ វិយ អនាគតេ ឧប្បជ្ជនកពុទ្ធស្ស សាសនេ បព្ពជិត្វា បដិសម្ភិទាប្បត្តានំ អគ្គោ ភវេយ្យ"ន្តិ វត្វា សត្ថុ បាទមូលេ និបជ្ជិត្វា បត្ថនំ អកាសិ. សត្ថា តស្ស បត្ថនាយ សមិជ្ឈនភាវំ ទិស្វា "អនាគតេ ឥតោ កប្បសតសហស្សមត្ថកេ គោតមោ នាម ពុទ្ធោ លោកេ ឧប្បជ្ជិស្សតិ, តស្ស សាសនេ តវ បត្ថនា សមិជ្ឈិស្សតី"តិ ព្យាកាសិ. វុត្តម្បិ ចេតំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៣.១១១-១៣០) –

"បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, សព្ពលោកវិទូ មុនិ;

ឥតោ សតសហស្សម្ហិ, កប្បេ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ។

“ឱវាទកោ វិញ្ញាបកោ, តារកោ សព្វបាណិនំ;

ទេសនាកុសលោ ពុទ្ធោ, តារេសិ ជនតំ ពហុំ។

“អត្ថកាមោ ការុណិកោ, ហិតេសី សព្វបាណិនំ;

សម្បត្តេ តិត្ថិយេ សព្វេ, បញ្ចសីលេ បតិដ្ឋបិ។

“ឯវំ និរាកុលំ អាសិ, សុញ្ញតំ តិត្ថិយេហិ ច;

វិចិត្តំ អរហន្តេហិ, វសីភូតេហិ តាទិភិ។

“រតនានដ្ឋបញ្ញាសំ, ឧគ្គតោ សោ មហាមុនិ;

កញ្ចនគ្ឃិយសង្កាសោ, ពាត្តិំសវរលក្ខណោ។

“វស្សសតសហស្សានិ, អាយុ វិជ្ជតិ តាវទេ;

តាវតា តិដ្ឋមានោ សោ, តារេសិ ជនតំ ពហុំ។

“តទាហំ ហំសវតិយំ, ព្រាហ្មណោ វេទបារគូ;

ឧបេច្ច សព្វលោកគ្គំ, អស្សោសិំ ធម្មទេសនំ។

“តទា សោ សាវកំ ធីរោ, បកិត្តយតិគោចរំ;

អត្ថេ ធម្មេ និរុត្តេ ច, បដិភានេ ច កោវិទំ។

“ឋបេសិ ឯតទគ្គម្ហិ, តំ សុត្វា មុទិតោ អហំ;

សសាវកំ ជិនវរំ, សត្តាហំ ភោជយិំ តទា។

“ទុស្សេហច្ឆាទយិត្វាន, សសិស្សំ ពុទ្ធសាគរំ;

និបច្ច បាទមូលម្ហិ, ឋានំ បត្ថយិំ អហំ។

“តតោ អវោច លោកគ្គោ, បស្សេតំ ទិជុត្តមំ;

វិនតំ បាទមូលេ មេ, កមលោទរសប្បភំ។

“ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស ភិក្ខុស្ស, ឋានំ បត្ថយតេ អយំ;

តាយ សទ្ធាយ ចាគេន, សទ្ធម្មស្សវនេន ច។

“សព្ពត្ថ សុខិតោ ហុត្វា, សំសរិត្វា ភវាភវេ;

អនាគតម្ហិ អទ្ធានេ, លច្ឆសេ តំ មនោរថំ។

“សតសហស្សិតោ កប្បេ, ឱក្កាកកុលសម្ភវោ;

គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ។

“តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ;

កោដ្ឋិកោ នាម នាមេន, ហេស្សតិ សត្ថុ សាវកោ។

“ຕໍ ສຸຕ຺ວາ ມຸທິເຕາ ຫຸຕ຺ວາ, ຍາວຊີວໍ ຕທາ ຊິນໍ;

ເມຕ຺ຕຈິເຕ຺ຕາ ປຣິຈຣິໍ, ສເຕາ ປຎ຺ຎາ ສມາຫິເຕາ.

“ເຕນ ກມ຺ມວິປາເກນ, ເຈຕນາປຓິຘີຫິ ຈ;

ຊຫິຕ຺ວາ ມານຸສໍ ເທຫໍ, ຕາວຕິໍສມຄຈ຺ຉຫໍ.

“ສຕານໍ ຕິໍສກ຺ຂຕ຺ຕຸຎ຺ຈ, ເທວຣຊ຺ຊມກາຣຍິໍ;

ສຕານໍ ປຎ຺ຈກ຺ຂຕ຺ຕຸຎ຺ຈ, ຈກ຺ກວຕ຺ຕີ ອເຫາສຫໍ.

“ປເທສຣຊ຺ຊໍ ວິປຸລໍ, ຄຓນາເຕາ ອສງ຺ຂິຍໍ;

ສພ຺ພຕ຺ຖ ສຸຂິເຕາ ອາສິໍ, ຕສ຺ສ ກມ຺ມສ຺ສ ວາຫສາ.

“ທຸເວ ຠເວ ສໍສຣາມິ, ເທວເຕ຺ຕ ອຖ ມານຸເສ;

ອຎ຺ຎໍ ຄຕິໍ ນ ຄຈ຺ຉາມິ, ສຸຈິຓ຺ຓສ຺ສ ອິທໍ ຜລໍ.

“ທຸເວ ກຸເລ ປຊາຍາມິ, ຂຕ຺ຕິເຍ ອຖ ພ຺ຣາຫ຺ມເຓ;

ນີເຈ ກຸເລ ນ ຊາຍາມິ, ສຸຈິຓ຺ຓສ຺ສ ອິທໍ ຜລໍ.

“ປຈ຺ຉິເມ ຠເວ ສມ຺ປເຕ຺ຕ, ພ຺ຣຫ຺ມພນ຺ຘຸ ອເຫາສຫໍ;

ສາວຕ຺ຖິຍໍ ວິປ຺ປກຸເລ, ປຈ຺ຈາຊາເຕາ ມຫທ຺ຘເນ.

“មាតា ចន្ទវតី នាម, បិតា មេ អស្សលាយនោ;

យទា មេ បិតរំ ពុទ្ធោ, វិនយី សព្ពសុទ្ធិយា។

“តទា បសន្នោ សុគតេ, បព្ពជឹ អនគារិយំ;

មោគ្គល្លានោ អាចរិយោ, ឧបជ្ឈា សារិសម្ភវោ។

“កេសេសុ ឆិជ្ជមានេសុ, ទិដ្ឋិ ឆិន្នា សមូលិកា;

និវាសេន្តោ ច កាសាវំ, អរហត្តមបាបុណិំ។

“អត្ថធម្មនិរុត្តីសុ, បដិភានេ ច មេ មតិ;

បភិន្នា តេន លោកគ្គោ, ឯតទគ្គេ ឋបេសិ មំ។

“អសន្ទិទ្ធំ វិយាកាសិំ, ឧបតិស្សេន បុច្ឆិតោ;

បដិសម្ភិទាសុ តេនាហំ, អគ្គោ សម្ពុទ្ធសាសនេ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា, វិហរាមិ អនាសវោ។

“ស្វាគតំ វត មេ អាសិ, មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ;

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។

“បដិសម្ភិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន"ន្តិ។

ឯវំ សោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញញាណសម្ភារេ សម្ភរន្តោ អបរាបរំ ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិយំ ព្រាហ្មណមហាសាលកុលេ និព្ពត្តិ។ កោដ្ឋិកោតិស្ស នាមំ អហោសិ។ សោ វយប្បត្តោ តយោ វេទេ ឧគ្គហេត្វា ព្រាហ្មណសិប្បេ និប្ផត្តិំ គតោ ឯកទិវសំ សត្ថុ សន្តិកំ គន្ត្វា ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា វិបស្សនាយ កម្មំ ករោន្តោ សហ បដិសម្ភិទាហិ អរហត្តំ បត្វា បដិសម្ភិទាសុ ចិណ្ណវសី ហុត្វា អភិញ្ញាតេ អភិញ្ញាតេ មហាថេរេ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ហំ បុច្ឆន្តោបិ ទសពលំ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ហំ បុច្ឆន្តោបិ បដិសម្ភិទាសុយេវ បញ្ហំ បុច្ឆិ។ ឯវមយំ ថេរោ តត្ថ កតាធិការតាយ ចិណ្ណវសីភាវេន ច បដិសម្ភិទាបត្តានំ អគ្គោ ជាតោ។ អថ នំ សត្ថា មហាវេទល្លសុត្តំ (ម॰ និ॰ ១.៤៤៩ អាទយោ) អដ្ឋុប្បត្តិំ កត្វា បដិសម្ភិទាបត្តានំ អគ្គដ្ឋានេ ឋបេសិ – "ឯតទគ្គំ, ភិក្ខវេ, មម សាវកានំ ភិក្ខូនំ បដិសម្ភិទាបត្តានំ យទិទំ មហាកោដ្ឋិកោ"តិ (អ॰ និ॰ ១.២១៨, ២១៩)។ សោ អបរេន សមយេន វិមុត្តិសុខំ បដិសំវេទេន្តោ ឧទានវសេន –

១។

"ឧបសន្តោ ឧបរតោ, មន្តភាណី អនុទ្ធតោ;

ធុនាតិ បាបកេ ធម្មេ, ទុមបត្តំវ មាលុតោ"តិ។ –

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មហាកោដ្ឋិកត្ថេរោ គាថំ អភាសិ។

តត្ថ ឧបសន្តោតិ មនច្ឆដ្ឋានំ ឥន្ទ្រិយានំ ឧបសមេន និព្ពិសេវនភាវករណេន ឧបសន្តោ។ ឧបរតោតិ សព្ពសោ បាបករណតោ ឱរតោ វិរតោ។ មន្តភាណីតិ មន្តា វុច្ចតិ បញ្ញា, តាយ បន ឧបបរិក្ខិត្វា ភណតីតិ មន្តភាណី, កាលវាទីអាទិភាវំ អវិស្សជ្ជេន្តោយេវ ភណតីតិ អត្ថោ។ មន្តភណនសីលោ វា ភណតីតិ មន្តភាណី, ទុព្ភាសិតតោ វិនា អត្តនោ ភាសនសីលោ ចតុរង្គសមន្នាគតំ សុភាសិតំយេវ ភណតីតិ អត្ថោ។ ជាតិអាទិវសេន អត្តនោ អត្តុក្កំសនតោ ន ឧទ្ធតោតិ អនុទ្ធតោ។ អថ វា តិណ្ណំ កាយទុច្ចរិតានំ វូបសមេន តតោ បដិវិរតិយា ឧបសន្តោ, តិណ្ណំ មនោទុច្ចរិតានំ ឧបរមេន បជហនេន ឧបរតោ, ចតុន្នំ វចីទុច្ចរិតានំ អប្បវត្តិយា បរិមិតភាណិតាយ មន្តភាណី, តិវិធទុច្ចរិតនិមិត្តាបជ្ជនកស្ស ឧទ្ធច្ចស្ស អភាវតោ អនុទ្ធតោ។ ឯវំ បន តិវិធទុច្ចរិតប្បហានេន សុទ្ធេ សីលេ បតិដ្ឋិតោ, ឧទ្ធច្ចប្បហានេន សមាហិតោ, តមេវ សមាធិំ បទដ្ឋានំ កត្វា វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា មគ្គបដិបាដិយា ធុនាតិ បាបកេ ធម្មេ លាមកដ្ឋេន បាបកេ សព្ពេបិ សំកិលេសធម្មេ និទ្ធុនាតិ, សមុច្ឆេទវសេន បជហតិ។ យថា កិំ? ទុមបត្តំវ មាលុតោ, យថា នាម ទុមស្ស រុក្ខស្ស បត្តំ បណ្ឌុបលាសំ មាលុតោ វាតោ ធុនាតិ, ពន្ធនតោ វិយោជេន្តោ និហរតិ, ឯវំ យថាវុត្តបដិបត្តិយំ ឋិតោ បាបធម្មេ អត្តនោ

សត្តានតោ នីហរតិ, ឯវមយំ ថេរស្ស អញ្ញាបទេសេន អញ្ញាព្យាករណកាលេបិ ហោតីតិ វេទិតព្វា។

ឯត្ថ ច កាយវចីទុច្ចរិតប្បហានវចនេន បយោគសុទ្ធិំ ទស្សេតិ, មនោទុច្ចរិតប្បហានវចនេន អាសយសុទ្ធិំ។ ឯវំ បយោគាសយសុទ្ធស្ស “អនុទ្ធតោ”តិ ឥមិនា ឧទ្ធច្ចាភាវវចនេន តេក្ខតាយ នីវរណប្បហានំ ទស្សេតិ។ តេសុ បយោគសុទ្ធិយា សីលសម្បត្តិ វិភាវិតា, អាសយសុទ្ធិយា សមថភាវនាយ ឧបការកធម្មបរិគ្គហោ, នីវរណប្បហានេន សមាធិភាវនា, “ធុនាតិ បាបកេ ធម្មេ”តិ ឥមិនា បញ្ញាភាវនា វិភាវិតា ហោតិ។ ឯវំ អធិសីលសិក្ខាទយោ តិស្សោ សិក្ខា, តិវិធកល្យាណំ សាសនំ, តទង្គប្បហានាទីនិ តីណិ បហានានិ, អន្តទ្វយបរិវជ្ជនេន សទ្ធិំ មជ្ឈិមាយ បដិបត្តិយា បដិបន្នំ, អបាយភយាទីនំ សមតិក្កមុបាយោ ច យថារហំ និទ្ធារេត្វា យោជេតព្វា។ ឥមិនា នយេន សេសគាថាសុបិ យថារហំ អត្ថយោជនា វេទិតព្វា។ អត្ថយោជនេ បន តត្ថ តត្ថ អបុព្ពំ វណ្ណយិស្សាម។ “ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មហាកោដ្ឋិកោ”តិ ឥទំ បុច្ឆាវចនំ, យថា តំ មហាមោគ្គល្លានោតិ។

មហាកោដ្ឋិកត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២។ កង្ខារេវតត្ថេរគាថាវណ្ណនា

បញ្ញំ ឥមំ បស្សាតិ អាយស្មតោ កង្ខារេវតស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ ថេរោ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ កាលេ ហំសវតីនគរេ ព្រាហ្មណមហាសាលកុលេ និព្វត្តិត្វា ឯកទិវសំ ពុទ្ធានំ ធម្មទេសនាកាលេ ហេដ្ឋា វុត្តនយេន មហាជនេន សទ្ធិំ វិហារំ គន្ត្វា បរិសបរិយន្តេ ឋិតោ ធម្មំ សុណន្តោ សត្ថារំ ឯកំ ភិក្ខុំ ឈានាភិរតានំ អគ្គដ្ឋានេ ឋបេន្តំ ទិស្វា “មយាបិ អនាគតេ ឯវរូបេន ភវិតុំ វដ្ដតី”តិ ចិន្តេត្វា ទេសនាវសានេ សត្ថារំ និមន្តេត្វា ហេដ្ឋា វុត្តនយេន មហាសក្ការំ កត្វា ភគវន្តំ អាហ – “ភន្តេ, អហំ ឥមិនា អធិការកម្មេន អញ្ញំ សម្បត្តិំ ន បត្ថេមិ, យថា បន សោ ភិក្ខុ តុម្ហេហិ ឥតោ សត្តមទិវសមត្ថកេ ឈាយីនំ អគ្គដ្ឋានេ ឋបិតោ, ឯវំ អហម្បិ អនាគតេ ឯកស្ស ពុទ្ធស្ស សាសនេ ឈាយីនំ អគ្គោ ភវេយ្យ”ន្តិ បត្ថនំ អកាសិ។ សត្ថា អនាគតំ ឱលោកេត្វា និប្ផជ្ជនភាវំ ទិស្វា “អនាគតេ កប្បសតសហស្សាវសានេ គោតមោ នាម ពុទ្ធោ ឧប្បជ្ជិស្សតិ, តស្ស សាសនេ ត្វំ ឈាយីនំ អគ្គោ ភវិស្សសី”តិ ព្យាករិត្វា បក្កាមិ។

សោ យាវជីវំ កល្យាណកម្មំ កត្វា កប្បសតសហស្សំ ទេវមនុស្សេសុ សំសរិត្វា អម្ហាកំ ភគវតោ កាលេ សាវត្ថិនគរេ មហាភោគកុលេ និព្វត្តិត្វា បច្ឆាភត្តំ ធម្មស្សវនត្ថំ គច្ឆន្តេន មហាជនេន សទ្ធិំ វិហារំ គន្ត្វា បរិសបរិយន្តេ ឋិតោ ទសពលស្ស ធម្មកថំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា ឧបសម្បទំ លភិត្វា កម្មដ្ឋានំ គហេត្វា ឈានបរិកម្មំ ករោន្តោ ឈានលាភី ហុត្វា ឈានំ បាទកំ កត្វា អរហត្តំ បាបុណិ។ សោ យេភុយ្យេន ទសពលេន សមាបជ្ជិតព្ពសមាបត្តិំ សមាបជ្ជន្តោ អហោរត្តំ ឈានេសុ ចិណ្ណវសី អហោសិ។ អថ នំ សត្ថា “ឯតទគ្គំ, ភិក្ខវេ, មម សាវកានំ ភិក្ខូនំ ឈាយីនំ យទិទំ កង្ខារេវតោ”តិ (អ។ និ។ ១.១៩៨, ២០៣) ឈាយីនំ អគ្គដ្ឋានេ ឋបេសិ។ វុត្តម្បិ ចេតំ អបទានេ (អប។ ថេរ ២.៥៥.២៣-៥២) –

“បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, សព្វធម្មេសុ ចក្ខុមា;

ឥតោ សតសហស្សម្ហិ, កប្បេ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ។

“សីហហនុ ព្រហ្មគិរោ, ហំសទុន្ទុភិនិស្សនោ;

នាគវិក្កន្តគមនោ, ចន្ទសូរាធិកប្បភោ។

“មហាមតិ មហាធីរោ, មហាឈាយី មហាជុតិ;

មហាការុណិកោ នាថោ, មហាភយបភញ្ជនោ។

“ស កទាចិ តិលោកគ្គោ, វេនេយ្យ វិនយំ ពហុំ;

ធម្មំ ទេសេសិ សម្ពុទ្ធោ, សត្តាសយវិទូ មុនិ។

“ឈាយិំ ឈានរតំ ធីរំ, ឧបសន្តំ អនាវិលំ;

វណ្ណយន្តោ បរិសតិំ, តោសេសិ ជនតំ ជិនោ។

“តទាហំ ហំសវតិយំ, ព្រាហ្មណោ វេទបារគូ;

ធម្មំ សុត្វាន មុទិតោ, តំ ឋានមភិបត្ថយិំ។

“តទា ជិនោ វិយាកាសិ, សង្ឃមជ្ឈេ វិនាយកោ;

មុទិតោ ហោហិ ត្វំ ព្រហ្មេ, លច្ឆសេ តំ មនោរថំ។

“សតសហស្សិតោ កប្បេ, ឱក្កាកកុលសម្ភវោ;

គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ។

“តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ;

រេវតោ នាម នាមេន, ហេស្សតិ សត្ថុ សាវកោ។

“តេន កម្មេន សុកតេន, ចេតនាបណិធីហិ ច;

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ, តាវតិំសមគច្ឆហំ។

“បច្ឆិមេ ច ភវេ ទានិ, ជាតោហំ កោលិយេ បុរេ;

ខត្តិយេ កុលសម្បន្នេ, ឥទ្ធេ ផីតេ មហទ្ធនេ។

“យទា កបិលវត្ថុស្មិំ, ពុទ្ធោ ធម្មមទេសយិ;

តទា បសន្នោ សុគតេ, បព្ពជិំ អនគារិយំ។

“កង្ខា មេ ពហុលា អាសិ, កប្បាកប្បេ តហិំ តហិំ;

សព្ពំ តំ វិនយី ពុទ្ធោ, ទេសេត្វា ធម្មមុត្តមំ។

“តតោហំ តិណ្ណសំសារោ, តទា ឈានសុខេ រតោ;

វិហរាមិ តទា ពុទ្ធោ, មំ ទិស្វា ឯតទព្រវិ។

“យា កាចិ កង្ខា ឥធ វា ហុរំ វា, សវេទិយា វា បរវេទិយា វា;

យេ ឈាយិនោ តា បជហន្តិ សត្តា, អាតាបិនោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តា។

“សតសហស្សេ កតំ កម្មំ, ផលំ ទស្សេសិ មេ ឥធ;

សុមុត្តោ សរវេគោវ, កិលេសេ ឈាបយិ មម។

“តតោ ឈានរត្តំ ទិស្វា, ពុទ្ធោ លោកគ្គគុ មុនិ;

ឈាយិតំ កិច្ចំ អគ្គោ, បញ្ញាបេមិ មហាយតិ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា, វិហរាមិ អនាសវោ។

“ស្វាគតំ វត មេ អាសិ, មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ;

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។

“បដិសម្ភិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

តទា កតកិច្ចោ បនាយំ មហាថេរោ បុព្ពេ ទីឃរត្តំ អត្តនោ កល្លាបកតចិត្តតំ ជានាតិ សព្ពេសោ វិកតកល្លតញ្ញុ បច្ចវេក្ខិត្វា “អហោ នូន មយ្ហាសត្ថុនោ ទេសនានុភាវោ, តេនេតរហិ ឥទំ វិកតកល្លា អញ្ញត្តំ ឧបសន្តចិត្តោ ជាតោ”តិ សញ្ជាតពហុមានោ ភគវតោ បញ្ញំ បសំសន្តោ “បញ្ញា ឥមំ បស្សា”តិ ឥមំ គាថមាហ។

១។ តត្ថ បញ្ញត្តិ បការេ ជានាតិ, បការេហិ ញាបេតីតិ ច បញ្ញា។ វេនេយ្យានំ អាសយានុសយចរិយាធិមុត្តិអាទិប្បការេ ញត្វាតិ កុសលាទិកេ ខន្ធាទិកេ ច ទេសេតព្ពប្បការេ ជានាតិ, យថាសភាវតោ បដិវិជ្ឈតិ, តេហិ ច បការេហិ ញាបេតីតិ អត្ថោ។ សត្ថុ

ເທສນາຊາລຫິຍ຺ຍາຎາຓາຘິເປຍ຺ຕໍ, ເຕນາຫ “ຎາຓ”ນ຺ຕິ. ຕຎ຺ຫິ ອຕ຺ຕນິ ສິທ຺ເທນ ເທສນາຊາເລນ ນຍຄ຺ຄາເຫຕາ ປຈ຺ຈກ຺ຂ ວິຍ ອຸປຏ຺ຐິຕໍ ກເຫຕ຺ວາ “ຎາຓ”ນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຍເທເກນ ວາ ສຕ຺ຕ ເທສນາຊາລໍ ສາວເກຫິ ນຍເຕາ ຄຍ຺ຫາຕິ, ຕເທເກນ ອຕ຺ຕເນາ ວິສເຍ ປຕິເວທຊາລຍ຺ຍິ ນຍເຕາ ຄຍ຺ຫເຕວ. ເຕນາຫ ອາຍສ຺ມາ ຘມ຺ມເສນາປຕິ – “ອປິຈ ເມ, ຠນ຺ເຕ, ຘມ຺ມນ຺ວເຍາ ວິທິເຕາ”ຕິ (ທີ. ນິ. ໒.໑໔໖; ໓.໑໔໑). ປສ຺ສາຕິ ວິຍຸຫິຍເຕ຺ວາ ອຕິສເຍນ ອາລປຕິ ອຕ຺ຕເນາ ເຍວ ວາ ຈິຕ຺ຕໍ, ຍຖາຫ ຠຄວາ ອຸທາເນນ຺ເຕາ – “ເລາກມິມໍ ປສ຺ສ; ປຸຖຸ ອວິຊ຺ຊາຍ ປເຣຕໍ ຠູຕໍ ຠູຕເຣຕໍ ຠວາ ອປຣິມຸຕ຺ຕ”ນ຺ຕິ (ອຸທາ. ໓໐). ຕຖາຄຕານນ຺ຕິ ຕຖາ ອາຄຕນາທິອເຕ຺ຖນ ຕຖາຄຕານໍ. ຕຖາ ອາຄເຕາຕິ ຫິ ຕຖາຄເຕາ, ຕຖາ ຄເຕາຕິ ຕຖາຄເຕາ, ຕຖລກ຺ຂຓໍ ອາຄເຕາຕິ ຕຖາຄເຕາ, ຕຖຘມ຺ເມ ຍາຖາວເຕາ ອຠິສມ຺ພຸທ຺ເທາຕິ ຕຖາຄເຕາ, ຕຖທສ຺ສິຕາຍ ຕຖາຄເຕາ, ຕຖວາທິຕາຍ ຕຖາຄເຕາ, ຕຖາກາຣິຕາຍ ຕຖາຄເຕາ, ອຠິຠວນເຏ຺ຐນ ຕຖາຄເຕາຕິ ເອວໍ ອຏ຺ຐຫິ ກາຣເຓຫິ ຠຄວາ ຕຖາຄເຕາ. ຕຖາຍ ອາຄເຕາຕິ ຕຖາຄເຕາ, ຕຖາຍ ຄເຕາຕິ ຕຖາຄເຕາ, ຕຖລກ຺ຂຓໍ ຄເຕາຕິ ຕຖາຄເຕາ, ຕຖານິ ອາຄເຕາຕິ ຕຖາຄເຕາ, ຕຖາວິເຘາຕິ ຕຖາຄເຕາ, ຕຖາ ປວຕ຺ຕິເຕາຕິ ຕຖາຄເຕາ, ຕເຖຫິ ອາຄເຕາຕິ ຕຖາຄເຕາ , ຕຖາ ຄຕຠາເວນ ຕຖາຄເຕາຕິ ເອວມ຺ປິ ອຏ຺ຐຫິ ກາຣເຓຫິ ຠຄວາ ຕຖາຄເຕາຕິ ອຍເມຕ຺ຖ ສເງ຺ຂເປາ. ວິຕ຺ຖາເຣາ ປນ ປຣມຕ຺ຖທີປນິຍາ ອຸທານຏ຺ຐກຖາຍ (ອຸທາ. ອຏ຺ຐ. ໑໘) ອິຕິວຸຕ຺ຕກຏ຺ຐກຖາຍ (ອິຕິວຸ. ອຏ຺ຐ. ໓໘) ຈ ວຸຕ຺ຕນເຍນ ເວທິຕພ຺ເພາ.

ຎາຓາຕິ ຕສ຺ສາ ປຎ຺ຎາຍ ອສາຘາຣຓວິເສສໍ ທສ຺ເສຕຸໍ “ອຄ຺ຄິ ຍຖາ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຍຖາ ອຄ຺ຄີຕິ ອຸປມາວຈນໍ. ຍຖາຕິ ຕສ຺ສ ອຸປມາກາຣທສ຺ສນໍ. ປຊ຺ຊລິເຕາຕິ ອຸປເມຍ຺ຍ ສພ຺ພຕ຺ຖທສ຺ສນໍ. ຕິມີເສຕິ ກິຈ຺ຈກາຣກາລທສ຺ສນໍ. ອຍເມຕ຺ຖ ອເຕ຺ຖາ – ຍຖາ ນາມ ຕິມີເສ ຣຕ຺ຕິຍໍ ຈຕຸຣງ຺ຄສມນ຺ນາຄເຕ ອນ຺ຘກາເຣ ຈຈ຺ຈເຣ ອຸນ຺ນເຕ ຐາເນ ປຊ຺ຊລິເຕາ ອຄ຺ຄິ ຕສ຺ມິໍ ປເທເສ ຕມຄຕໍ ວິຘເມນ຺ເຕາ ຕິຏ຺ຐຕິ, ເອວເມວ ຕຖາຄຕານໍ ຎາຓໍ ເທສນາຊາລສມ຺ປຕ຺ຕໍ ສພ຺ເພສໍ ເວເນຍ຺ຍານໍ ສໍສຍຕມໍ ວິຘມນ຺ຕໍ ປຎ຺ຎາ ປສ຺ສາຕິ. ເຍນ ເທສນາວິລາເສນ ສຕ຺ຕານໍ ກາລຍໍ ອາເລາກໍ ເທຕີຕິ ອາເລາກເທາ. ປຎ຺ຎາຍເມວ ຈກ຺ຂຸໍ ເທຕີຕິ ຈກ຺ຂຸເທາ. ຕທຸພຍມ຺ປິ ຄນ຺ຖາວິຕຍປຊ຺ໂຊເຕເຍວ ຄເຕ຺ວາ ທສ຺ເສນ຺ເຕາ “ເຍ ອາຄຕານໍ ວິຕຍນ຺ຕິ ຄນ຺ຖ”ນ຺ຕິ ອາຫ, ເຍ ຕຖາຄຕາ ອຕ຺ຕເນາ ສນ຺ຕິກໍ ອາຄຕານໍ ອຸປຄຕານໍ ເວເນຍ຺ຍານໍ “ອເຫາສິ ຕຸ ເລາ ອຫຍມີຕຍນ຺ຖາກ”ນ຺ຕິອາທິນຍປ຺ປວຕ຺ຕໍ (ຍ. ນິ. ໑.໑໘; ສໍ. ນິ. ໑.໑໐) ເສາຍອສວຕ຺ຕິໍ, “ຍເທ຺ຖ ຄນ຺ຖິ ສໍເສ ຄນ຺ຖີ”ຕິອາທິນຍປ຺ປວຕ຺ຕໍ (ຘ. ສ. ໑໐໐໘) ອຏ຺ຐວຕ຺ຕຄໍ ຄນ຺ຖິ ວິວິກິຈ຺ຈ ວິຕຍນ຺ຕິ ເທສນາກາເຣນ ອນ຺ຘເສມເສາ ວິຕຍນ຺ຕິ ວິຕ຺ຖາເຣຕ຺ວາ ວິຕຍກຸກ຺ກຸຈ຺ຈສນ຺ຕາຕາ ປນ ຄນ຺ຖາ ຕຄ຺ຄິນເຍນ ວິນຕາ ເຫານ຺ຕີຕິ.

ອປເຣາ ນເຍາ – ຍຖາ ອຄ຺ຄິ ຕິຓກຏ຺ຐຸປາທານ ປຊ຺ຊລິເຕາ ປຍຸຕ຺ຕເຣາປິ ສນ຺ຕຍຸຊ຺ຊລໍ ອຸຈ຺ຈາສເນ ຐິເຕາ ຊລກາສມາເສນ຺ເຕາ ອນ຺ຘກາຣໍ ວິຘມິຕ຺ວາ ນຍວິຍໍ ວິກາຣເຍນ຺ເຕາ ອາເລາກໍ ເທຕີຕິ. ອຄ຺ຄິຍເຕ຺ຕ ປນ ຖິຕານໍ ຕໍ ສຸປິກາຍໍ ກເຣາເນ຺ຕາ ຈກ຺ຂຸກິຈ຺ຈກເຣາເຕາ ຈກ຺ຂຸເທາ ຈ ເຫາຕິ, ເອວເມວ ຕຖາຄຕາ ອຕ຺ຕເນາ ອສີຕິອນຸພ຺ຍຸຍ຺ຊນຣໍ ຍາຍສາຄເຍາປິ ຄນ຺ຖາຣຫສ຺ສິຕໍ ຄນ຺ຖໍ ວິຕຍນ຺ຕິ ອທິສຍຄນ຺ຖສມ຺ປຍຸຕ຺ເຕນ ວິຕຍນ຺ຕິ, ຕຕ຺ຖ ຕຖາຄຕານໍ ປຎ຺ຎາ ນາລານິສໍ ປສ຺ສາຕິ ເຍາເຕາ. ເອຕສ຺ມິໍ ເທເສ ອຕ຺ຕເນາ ຄນ຺ຖາຕິຕຣເສ຺ນຕ ອຕຎ຺ຎາຍາຣເສາວາປິ ເຫາຕິ. ອຍມິຕາ ເທເສາ ປຸຖຸຊ຺ຊນກາເລ ຄນ຺ຖິເຍວ ອຸປຎ຺ຎາ ອຸຕ຺ວາ ຄນ຺ຖາຕິຕຸລຕາຍ “ຄນ຺ຖາເທເສາ”ຕິ ປຎ຺ຎາເຕາ, ປສ຺ສາ ຕີຫາສນກາເລປິ ຕເທເສ

វោហរីយិត្ថ។ តេនាហ – “ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កង្ខារេវតោ គាថំ អភាសិត្ថា”តិ។ តំ វុត្តត្ថមេវ។

កង្ខារេវតត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. បុណ្ណត្ថេរគាថាវណ្ណនា

សព្ភិរេវ សមាសេថាតិ អាយស្មតោ បុណ្ណត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយំ កិរ បទុមុត្តរស្ស ទសពលស្ស ឧប្បត្តិតោ បុរេតរមេវ ហំសវតីនគរេ ព្រាហ្មណមហាសាលកុលេ និព្វត្តោ អនុក្កមេន វិញ្ញុតំ បត្តោ សត្ថរិ លោកេ ឧប្បជ្ជន្តេ ឯកទិវសំ ពុទ្ធានំ ធម្មទេសនាកាលេ ហេដ្ឋា វុត្តនយេន មហាជនេន សទ្ធិំ វិហារំ គន្ត្វា បរិសបរិយន្តេ និសីទិត្វា ធម្មំ សុណន្តោ សត្ថារំ ឯកំ ភិក្ខុំ ធម្មកថិកានំ អគ្គដ្ឋានេ ឋបេន្តំ ទិស្វា “មយាបិ អនាគតេ ឯវរូបេន ភវិតុំ វដ្ដតី”តិ ចិន្តេត្វា ទេសនាវសានេ វុដ្ឋាយ បរិសាយ សត្ថារំ ឧបសង្កមិត្វា និមន្តេត្វា ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ មហាសក្ការំ កត្វា ភគវន្តំ ឯវមាហ – “ភន្តេ, អហំ ឥមិនា អធិការកម្មេន នាញ្ញំ សម្បត្តិំ បត្ថេមិ។ យថា បន សោ ភិក្ខុ ឥតោ សត្តមទិវសមត្ថកេ ធម្មកថិកានំ អគ្គដ្ឋានេ ឋបិតោ, ឯវំ អហម្បិ អនាគតេ ឯកស្ស ពុទ្ធស្ស សាសនេ ធម្មកថិកានំ ភិក្ខូនំ អគ្គោ ភវេយ្យ”ន្តិ បត្ថនំ អកាសិ។ សត្ថា អនាគតំ ឱលោកេត្វា តស្ស បត្ថនាយ សមិជ្ឈនភាវំ ទិស្វា “អនាគតេ កប្បសតសហស្សមត្ថកេ គោតមោ នាម ពុទ្ធោ ឧប្បជ្ជិស្សតិ, តស្ស សាសនេ ត្វំ បព្ពជិត្វា ធម្មកថិកានំ អគ្គោ ភវិស្សសី”តិ ព្យាកាសិ។

សោ តត្ថ យាវជីវំ កល្យាណកម្មំ កត្វា តតោ ចុតោ កប្បសតសហស្សំ បុញ្ញញាណសម្ភារំ សម្ភរន្តោ ទេវមនុស្សេសុ សំសរិត្វា អម្ហាកំ ភគវតោ កាលេ កបិលវត្ថុនគរស្ស អវិទូរេ ទោណវត្ថុនាមកេ ព្រាហ្មណគាមេ ព្រាហ្មណមហាសាលកុលេ អញ្ញាសិកោណ្ឌញ្ញត្ថេរស្ស ភាគិនេយ្យោ ហុត្វា និព្វត្តិ។ តស្ស នាមគ្គហណទិវសេ “បុណ្ណោ”តិ នាមំ អកំសុ។ សោ សត្ថរិ អភិសម្ពោធិំ បត្វា បវត្តវរធម្មចក្កេ អនុបុព្ពេន រាជគហំ គន្ត្វា តំ ឧបនិស្សាយ វិហរន្តេ អញ្ញាសិកោណ្ឌញ្ញត្ថេរស្ស សន្តិកេ បព្ពជិត្វា លទ្ធូបសម្បទោ សទ្ធិំ បុព្ពកិច្ចំ កត្វា បធានមនុយុញ្ជន្តោ បព្ពជិតកិច្ចំ មត្ថកំ បាបេត្វាវ “ទសពលស្ស សន្តិកំ គមិស្សាមី”តិ មាតុលត្ថេរេន សទ្ធិំ សត្ថុ សន្តិកំ អាគន្ត្វា កបិលវត្ថុសាមន្តេយេវ ឱហីយិត្វា យោនិសោមនសិការេ កម្មំ ករោន្តោ នចិរស្សេវ វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ។ វុត្តម្បិ ចេតំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១.៣២៣-៣៣០) –

“អជ្ឈាយកោ មន្តធរោ, តិណ្ណំ វេទាន បារគូ;

បុរក្ខតោម្ហិ សិស្សេហិ, ឧបគច្ឆិំ នរុត្តមំ។

“បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតីនំ បដិគ្គហោ;

មម កម្មំ បកិត្តេសិ, សំខិត្តេន មហាមុនិ។

“តាហំ ធម្មំ សុណិត្វាន, អភិវាទេត្វាន សត្ថុនោ;

អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វាន, បក្កមិំ ទក្ខិណាមុខោ។

“សំខិត្តេន សុណិត្វាន, វិត្ថារេន អភាសយិំ;

សព្វេ សិស្សា អត្តមនា, សុត្វាន មម ភាសិតំ។

“សកំ ទិដ្ឋិំ វិនោទេត្វា, ពុទ្ធេ ចិត្តំ បសាទយុំ;

សំខិត្តេនបិ ទេសេមិ, វិត្ថារេន តថេវហំ។

“អភិធម្មនយញ្ញូហំ, កថាវត្ថុវិសុទ្ធិយា;

សព្វេសំ វិញ្ញាបេត្វាន, វិហរាមិ អនាសវោ។

“ឥតោ បញ្ចសតេ កប្បេ, ចតុរោ សុប្បកាសកា;

សត្តរតនសម្បន្នា, ចតុទីបម្ហិ ឥស្សរា។

“បដិសម្ភិទា ចតស្សោ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”ន្តិ។

តស្ស បន បុណ្ណត្ថេរស្ស សន្តិកេ បព្ពជិតា កុលបុត្តា បញ្ចសតា អហេសុំ។ ថេរោ សយំ ទសកថាវត្ថុលាភិតាយ តេបិ ទសហិ កថាវត្ថូហិ ឱវទិ។ តេ តស្ស ឱវាទេ ឋត្វា សព្វេវ អរហត្តំ បត្តា។ តេ អត្តនោ បព្ពជិតកិច្ចំ មត្ថកប្បត្តំ ញត្វា ឧបជ្ឈាយំ ឧបសង្កមិត្វា អាហំសុ – “ភន្តេ, អម្ហាកំ កិច្ចំ មត្ថកប្បត្តំ, ទសន្នញ្ចម្ហាកថាវត្ថូនំ លាភិនោ, សមយោ, ទានិ នោ ទសពលំ បស្សិតុ”ន្តិ។ ថេរោ តេសំ វចនំ សុត្វា ចិន្តេសិ – “មម ទសកថាវត្ថុលាភិតំ សត្ថា ជានាតិ អហំ ធម្មំ ទេសេន្តោ ទស កថាវត្ថូនិ អមុញ្ចិត្វាវ ទេសេមិ, មយិ គច្ឆន្តេ សព្វេបិមេ

កិក្លា យំ បរិចារេត្វា គច្ឆិស្សន្តិ, ឯកំ កាលង្កលិកាយ គន្ត្វា បត អយុត្តំ យឃំដ្ឋាឆសពាលំ បស្សិតុំ, ខ្ពុេយ តាច គន្ត្វា បស្សន្តូ”តិ តេ កិក្លា អាហ –
“អាចុរេសា, តុរេយ្យុរេតា គន្ត្វា តឆាគតំ បស្សេឆ, យយ ចឆេតត ចស្ស បរិគេ ចត្ត្ឆ, អហម្បិ តុយ្យាកំ គតយេកូតាគយិស្សាមី”តិ៍ តេ ឆេរា
សេត្ថាបិ ឆសពាលស្ស ឌាតិក្ខយិរេដ្ឋ ចារសិតោ សេត្ថា ឈិលាសចា សេត្ថា ឆសកឆាចតុ្ត្រលិកិតោ អត្តតោ ខ្លបញ្ញាយស្ស ឱ្លចាឆំ សម្យេដិឆ្លិត្វា ឆេរំ
ចត្តិត្វា អត្ថបុរេត្ថាត ចារិកំ ចរន្តា សដ្ឋិយោឌតយក្កំ អតិក្កមូ រាឌគេហ ទេចឡួចតយហាចិហារំ គន្ត្វា ឆសពាលស្ស បរិគេ ចត្តិត្វា ឯកមន្តំ
តិសីឌិំសុ៍

អាទិណ្ណា តោ បតេតំ ញុឌ្ឍានំ កគចត្តានំ អាគត្តុគេហិ កិក្លាហិ សង្គិ បដិសម្មោឌិតុត្តិ កគចា តេហិ សង្គិ – “គត្និ, កិក្លោច, ពយតិយ”ត្តិអាឌិតា
តយេត យតុរេបដិសន្តានំ គត្វា “ល្ទោតា ច តុរេយ្យកិក្លោច, អាគច្ឆា”តិ បុច្ឆិ ៍ អឆ តេហិ “ឌាតិក្ខយិតោ”តិ ចុទេត្ត “តោ ត្ស តោ, កិក្លោច,
ឌាតិក្ខយិឃំ ឌាតិក្ខយការតំ កិក្លាតំ សព្រាហ្មចារីតំ ឯចំ សម្មាចិតោ ‘អត្តតា ច អប្បិច្ឆោ អប្បិច្ឆកថញ្ចា កិក្លាតំ គត្វា’”តិ (ម៍ តិ៍ ១៍១៥២)
ឆសកឆាចតុ្ត្រលិកិំ កិក្លា បុច្ឆិ៍ តេបិ “បុណ្ណោ តាយ, គតេត្ត, អាយស្មា យត្តាណិបុត្តោ”តិ អារោចយឹសុ៍ តំ គថំ សុត្វា អាយស្មា សារិបុត្តោ
ឆេរស្ស ឆស្សតការេយា អហោសិ៍ អឆ សត្វា រាឌគហតោ សាចត្តិំ អគមាសិ ៍ បុណ្ណត្ថេរោបិ ឆសពាលស្ស តត្វ អាគតភាចំ សុត្វា – “សត្វានំ
បស្សិស្សាមី”តិ គន្ត្វា អត្តោគត្ឌុដិឃំយេច តឆាគតំ សម្បាបុណិ៍ សត្វា តស្ស ឆម្មំ ឆេសេសិ៍ ឆេរោ ឆម្មំ សុត្វា ឆសពាលំ ចត្តិត្វា
បដិសល្លានត្វាយ អន្ធចតំ គន្ត្វា អញ្ញាតរស្មឹ រុក្ខមូលេ ឌិចាចិហារំ តិសីឌិ៍

សារិបុត្តត្ថេរោបិ តស្សាគមនំ សុត្វា សីសានុលោកិកោ គន្ត្វា ឱកាសំ សល្លក្ខេត្វា តំ រុក្ខមូលេ តិសិន្នំ ឧបសង្កមិត្វា ឆេរេត សង្គិ សម្មោទិត្វា,
តំ សត្តចិសុទ្ធិក្កមំ បុច្ឆិ៍ ឆេរោបិស្ស បុច្ឆិតបុច្ឆិតំ ព្យាករោត្តោ រឆចិតីតុបមាយ ចិត្តំ អារោចេសិ, តេ អញ្ញមញ្ញស្ស សុភាសិតំ
សមតុមោឌិំសុ៍ អឆ សត្វា អបរភាគេ កិក្លាសង្ឃមជ្ឈេតិសិន្នោ ឆេរំ “ឯតទគ្គំ, កិក្លោច, មម សាចកានំ កិក្លាតំ ឆម្មកថិកានំ យឌិឆំ បុណ្ណោ”តិ
(អ៍ តិ៍ ១៍១៥៥, ១៨៩) ឆម្មកថិកានំ អគ្គដ្ឋានេ ឋបេសិ៍ សោ ឯកឌិចសំ អត្តតោ ចិមុត្តិសម្បត្តិំ បច្ចេចក្ខិត្វា “សត្វានំ តិស្សាយ
អហញ្ចោច អញ្ញោ ច ពហូ សត្តា សំសារទុក្ខតោ ចិមុត្តា, ពហុបការា ចត សប្បុរិសសំសេចា”តិ បីតិសោមនស្សឌាតោ ខ្លានចសេត
បីតិចេគចិស្សដ្ឋំ “សង្គិសេច សមាសេឆា”តិ គាថំ អភាសិ៍

៣៍ តត្ថ សង្កិរេចាតិ សប្បុរិសេហិ ឯចំ៍ សន្តោតិ បតេត្វ ញុឌ្ឍាឆយោ អរិយា អឆិប្បេតា៍ តេ ហិ អតចសេសតោ អសតំ ឆម្មំ បហាយ
សឌ្ឍម្មេ ខ្លក្កិសកាតត្តា សាតិសយំ បសំសិយត្តា ច ចិសេសតោ “សន្តោ សប្បុរិសា”តិ ច ចុច្ចត្តិ៍ សមាសេឆាតិ សមំ អាសេឆ សហ ចសេយ្យ៍
តេ បយិរុបាសន្តោ តេសំ សុស្សូសន្តោ ឌិដ្ឋានុគតិញ្ចា អាបឌ្ជន្តោ សមាតចារេសា ភចេយ្យាតិ អត្ថោ៍ បណ្ឌិតេហត្ថស្សិកិតិ តេសំ ឆោមតា៍
បណ្ឌា ចុច្ចតិ បញ្ញា, សា ខ្ពុេមសំ សញ្ញាតាតិ បណ្ឌិតា៍ តេតា ឯច អត្តត្ថាឌិភេឆំ អត្ថំ អចិបរីតតោ បស្សន្តីតិ អត្ថទស្សិតោ៍ តេហិ
បណ្ឌិតេហិ អត្ថទស្សីកិ សមាសេឆ៍ កស្មាតិ ចេ? យស្មា តេ សន្តោ បណ្ឌិតា, តេ ចា សម្មា សេចន្តា ឯកត្តហិតភាចតោ មក្កតាណាឌីហេច
អរេលិយតោ អត្ថំ, មហាក្រុណតាយ សត្តតាយ ច មហន្តំ, អគាធភាចតោ គម្ភីរតាណគោចរតោ ច គម្ភីរំ, ហីតច្ឆន្ទានីហិ ឆដ្ឋំ
អសក្កុណេយ្យត្តា ខ្ពុតរេហិ ច ពិច្ឆេត ឆដ្ឋព្វត្តា ទុទ្ទសំ, ទុទ្ទសត្តា សណ្ហំ តិបុណសភាចត្តា តិបុណតាណគោចរតោ ច តិបុណំ, តិបុណត្តា ឯចំ
សុខុមសភាចតាយ អណុំ តិឆ្ខានំ, អចិបរីតដ្ឋេត ចា បរមត្ថសភាចត្តា អត្ថំ, អរិយភាចករត្តា មហត្តតិយិត្តតាយ មហន្តំ,

ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᨽᩣᩅᨲᩣᨿ ᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨴᨭ᩠ᨮᩩᩴ ᨶ ᩈᩩᨡᩮᨶ ᨴᨭ᩠ᨮᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨲᩥ ᨴᩩᨴ᩠ᨴᩈᩴ, ᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩩᨴ᩠ᨴᩈᩴ, ᨴᩩᨴ᩠ᨴᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᩴ, ᩅᩥᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᨶᩥᨷᩩᨱᩴ ᩋᨱᩩᩴ, ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨧᩮᨿᩴ ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᨵᩦᩁᩣ ᩈᨾᨵᩥᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ ᨵᩥᨲᩥᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨲᩣᨿ ᨵᩦᩁᩣ ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᩣᩅᨶᩴ ᩏᩔᩩᨠ᩠ᨠᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᨴᩮᩅ ᩋᨵᩥᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩈᨲᩥᩋᩅᩥᨷ᩠ᨷᩅᩣᩈᩮᨶ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩣᨴᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨷᩪᩁᩮᨶ᩠ᨲᩣ᪨ ᩅᩥᨧᨠ᩠ᨡᨱᩣᨲᩥ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨽᩣᩅᨲᩣᨿ ᨨᩮᨠᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨻ᩠ᨽᩥᩁᩮᩅ ᩈᨾᩣᩈᩮᨳᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩉᨲ᩠ᨳᨴᩔᩥᨽᩦᨲᩥ ᩅᩣ ᩑᨲᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᨶᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᨴᩔᩦᩉᩥ ᩈᨾᩩᨴᩣᨿᨽᩪᨲᩮᩉᩥ ᨵᩦᩁᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨧᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᩈᩮᩈᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᨾᨵᩥᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩣᨴᩥᩈᩮᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨽᩥᩁᩮᩅ ᩈᨾᩣᩈᩮᨳᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᩑᩅᨾᨿᩴ ᨳᩮᩁᩔ ᨷᨭᩥᩅᩮᨵᨴᩦᨷᨶᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᨣᩤᨳᩣᨷᩥ ᩋᩉᩮᩣᩈᩦᨲᩥ᪨

ᨷᩩᨱ᩠ᨱᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩤᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪕᪨ ᨴᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩤᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᨿᩮᩣ ᨴᩩᨴ᩠ᨴᨾᩥᨿᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᨴᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩤᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ? ᩋᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᨴᩩᨾᩩᨲ᩠ᨲᩁᨻᩩᨴ᩠ᨵᨠᩣᩃᩮ ᩉᩴᩈᩅᨲᩦᨶᨣᩁᩮ ᨠᩩᩃᨣᩮᩉᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨿᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨱᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᩑᨠᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᨠᩣᨶᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨮᨷᩮᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩋᨵᩥᨠᩣᩁᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨷᨲ᩠ᨳᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩮᩣ ᨿᩣᩅᨩᩦᩅᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩔᨷᨴᩈᨻᩃᩔ ᩈᩣᩈᨶᩮᩣᩈᨠ᩠ᨠᨶᨠᩣᩃᩮ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥ᪨ ᨲᨴᩣ ᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩋᨷᩁᩮ ᨨ ᨩᨶᩣᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ ᩑᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᩈᩣᩈᨶᩮ ᩋᨣᩤᩁᩅᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ – “ᩍᨵ ᨠᩥᩴ ᨠᩁᩮᩣᨾ ᩑᨠᨾᨶ᩠ᨲᩮ ᩈᨾᨱᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔᨶ᩠ᨲᩴ ᨠᩁᩥᩔᩣᨾᩣ”ᨲᩥ ᨶᩥᩔᩮᨱᩥᩴ ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨧ᩠ᨧᩴ ᨷᨻ᩠ᨻᨲᩈᩥᨡᩁᩴ ᩋᩣᩁᩩᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ, “ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨻᩃᩴ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᩔᩮᨱᩥᩴ ᨶᩥᨷᩣᨲᩮᨶ᩠ᨲᩩ, ᨩᩦᩅᩥᨲᩮ ᩈᩣᩃᨿᩣ ᩒᨲᩁᨶ᩠ᨲᩩ, ᨾᩣ ᨷᨧ᩠ᨨᩣᨶᩩᨲᩣᨷᩥᨶᩮᩣ ᩋᩉᩩᩅᨲ᩠ᨳᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩑᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩔᩮᨱᩥᩴ ᨷᩣᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ – “ᩋᨷ᩠ᨷᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩮᩣᨳ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ”ᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩒᩅᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩁᩩᨧᩥᨠᩮᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᨱᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᩋᩣᩁᨽᩥᩴᩈᩩ᪨

ᨲᨲᩕᩮᨠᩮᩣ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨧᨾᩮ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ, “ᨾᨾ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᩴ, ᩋᩉᩴ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨮᩣᨶᩮ ᨠᩥᩴ ᨠᩁᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨠᩩᩁᩩᨲᩮᩣ ᨷᩥᨱ᩠ᨯᨷᩣᨲᩴ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ, “ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ, ᩍᨾᩴ ᨷᩥᨱ᩠ᨯᨷᩣᨲᩴ ᨷᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᨳ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣᨧᩣᩁᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨾᨾᩣᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩩ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨳᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ “ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨾᨿᩴ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ, ᨶᩥᩔᩮᨱᩥᩴ ᨷᩣᨲᩮᨶ᩠ᨲᩣ ᩑᩅᩴ ᩋᩅᩮᩣᨧᩩᨾ᩠ᩉ – ‘ᨿᩮᩣ ᨷᨮᨾᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᩣᩉᩁᨲᩩ, ᨲᩮᨶᩣᨽᨲᩴ ᩈᩮᩈᩣ ᨷᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᨱᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩥᩔᨶ᩠ᨲᩦ’”ᨲᩥ᪨ “ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩉᩮᨲᩩᨶᩣ ᩃᨽᩥᨲ᩠ᨳ, ᨾᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩣ ᩅᨭ᩠ᨭᩔᨶ᩠ᨲᩴ ᨠᩁᩥᩔᩣᨾ, ᨣᨧ᩠ᨨᨳ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ”ᨲᩥ᪨ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨲᩮ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨹᩣᩈᩩᨠᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨷᩥᨱ᩠ᨯᨷᩣᨲᩴ ᨷᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨷᩁᩮᩣ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᩋᨶᩣᨣᩤᨾᩥᨹᩃᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨧᩩᨲᩮᩣ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣᩅᩣᩈᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩍᨲᩁᩮ ᨳᩮᩁᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨧᩩᨲᩣ ᩑᨠᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᩈᩩ ᨲᩮᩈᩩ ᨠᩩᩃᩮᩈᩩ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩑᨠᩮᩣ ᨣᨶ᩠ᨵᩤᩁᩁᨭ᩠ᨮᩮ ᨲᨠ᩠ᨠᩈᩥᩃᨶᨣᩁᩮ ᩁᩣᨩᨣᩮᩉᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩑᨠᩮᩣ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᨴᩮᩈᩮ ᨷᩁᩥᨻ᩠ᨻᩣᨩᩥᨠᩣᨿ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩑᨠᩮᩣ ᨻᩣᩉᩥᨿᩁᨭ᩠ᨮᩮ ᨠᩩᨭᩩᨾ᩠ᨻᩥᨿᨣᩮᩉᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩑᨠᩮᩣ ᨠᩥᨠ᩠ᨠᩩᨷᩔᩮᨿ ᨩᩣᨲᩮᩣ᪨

ᩋᨿᩴ ᨷᨶ ᨴᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨾᩃ᩠ᩃᩁᨭ᩠ᨮᩮ ᩋᨶᩩᨷᩥᨿᨶᨣᩁᩮ ᩑᨠᩔ ᨾᩃ᩠ᩃᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨣᩮᩉᩮ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩥ᪨ ᨲᩔ ᨾᩣᨲᩣ ᩏᨷᩅᩥᨩᨬ᩠ᨬᩣ ᨠᩣᩃᨾᨠᩣᩈᩥ, ᨾᨲᩈᩁᩦᩁᩴ

សុសានំ នេត្វា ទារុចិតកំ អារោបេត្វា អគ្គិំ អទំសុ។ តស្សា អគ្គិវេគសន្តត្តំ ឧទរបដលំ ទ្វេធា អហោសិ។ ទារកោ អត្តនោ បុញ្ញពលេន ឧប្បតិត្វា ឯកស្មិំ ទារុត្ថម្ភេ និបតិ។ តំ ទារកំ គហេត្វា អយ្យិកាយ អទំសុ។ សា តស្ស នាមំ គណ្ហន្តី ទារុត្ថម្ភេ បតិត្វា លទ្ធជីវិតត្តា “ទព្ពោ”តិស្ស នាមំ អកាសិ។ តស្ស ច សត្តវស្សិកកាលេ សត្ថា ភិក្ខុសង្ឃបរិវារោ មល្លរដ្ឋេ ចារិកំ ចរមានោ អនុបិយម្ពវនេ វិហរតិ។ ទព្ពកុមារោ សត្ថារំ ទិស្វា ទស្សនេនេវ បសីទិត្វា បព្ពជិតុកាមោ ហុត្វា “អហំ ទសពលស្ស សន្តិកេ បព្ពជិស្សាមី”តិ អយ្យិកំ អាបុច្ឆិ។ សា “សាធុ, តាតា”តិ ទព្ពកុមារំ អាទាយ សត្ថុ សន្តិកំ គន្ត្វា, “ភន្តេ, ឥមំ កុមារំ បព្ពាជេថា”តិ អាហ។ សត្ថា អញ្ញតរស្ស ភិក្ខុនោ សញ្ញំ អទាសិ – “ភិក្ខុ ឥមំ ទារកំ បព្ពាជេហី”តិ។ សោ ថេរោ សត្ថុ វចនំ សុត្វា ទព្ពកុមារំ បព្ពាជេន្តោ តចបញ្ចកកម្មដ្ឋានំ អាចិក្ខិ។ បុព្ពហេតុសម្បន្នោ កតាភិនីហារោ សត្តោ បឋមកេសវដ្ដិយា ឱរោបនក្ខណេ សោតាបត្តិផលេ បតិដ្ឋហិ, ទុតិយាយ កេសវដ្ដិយា ឱរោបិយមានាយ សកទាគាមិផលេ, តតិយាយ អនាគាមិផលេ, សព្ពកេសានំ បន ឱរោបនញ្ច អរហត្តផលសច្ឆិកិរិយា ច អបច្ឆា អបុរេ អហោសិ។ សត្ថា មល្លរដ្ឋេ យថាភិរន្តំ វិហរិត្វា រាជគហំ គន្ត្វា វេឡុវនេ វាសំ កប្បេសិ។

តត្រាយស្មា ទព្ពោ មល្លបុត្តោ រហោគតោ អត្តនោ កិច្ចនិប្ផត្តិំ ឱលោកេត្វា សង្ឃស្ស វេយ្យាវច្ចករណេ កាយំ យោជេតុកាមោ ចិន្តេសិ – “យំនូនាហំ សង្ឃស្ស សេនាសនញ្ច បញ្ញាបេយ្យំ ភត្តានិ ច ឧទ្ទិសេយ្យ”ន្តិ។ សោ សត្ថុ សន្តិកំ គន្ត្វា អត្តនោ បរិវិតក្កំ អារោចេសិ។ សត្ថា តស្ស សាធុការំ ទត្វា សេនាសនបញ្ញាបកត្តញ្ច ភត្តុទ្ទេសកត្តញ្ច សម្បដិច្ឆិ។ អថ នំ “អយំ ទព្ពោ ទហរោវ សមានោ មហន្តេ ឋានេ ឋិតោ”តិ សត្តវស្សិកកាលេយេវ ឧបសម្បាទេសិ។ ថេរោ ឧបសម្បន្នកាលតោ បដ្ឋាយ រាជគហំ ឧបនិស្សាយ វិហរន្តានំ សព្ពភិក្ខូនំ សេនាសនានិ ច បញ្ញាបេតិ, ភិក្ខា ច ឧទ្ទិសតិ។ តស្ស សេនាសនបញ្ញាបកភាវោ សព្ពទិសាសុ បាកដោ អហោសិ – “ទព្ពោ កិរ មល្លបុត្តោ សភាគសភាគានំ ភិក្ខូនំ ឯកដ្ឋានេ សេនាសនានិ បញ្ញាបេតិ, អារកេបិ ទូរេបិ សេនាសនំ បញ្ញាបេតិ, គន្តុំ អសក្កោន្តេ ឥទ្ធិយា នេតី”តិ។

អថ នំ ភិក្ខូ កាលេបិ វិកាលេបិ – “អម្ហាកំ, អាវុសោ, ជីវកម្ពវនេ សេនាសនំ បញ្ញាបេហិ, អម្ហាកំ មទ្ទកុច្ឆិម្ហិ មិគទាយេ”តិ ឯវំ សេនាសនំ ឧទ្ទិសាបេត្វា តស្ស ឥទ្ធិំ បស្សន្តា គច្ឆន្តិ។ សោបិ ឥទ្ធិយា មនោមយេ កាយេ អភិសង្ខរិត្វា ឯកេកស្ស ថេរស្ស ឯកេកំ អត្តនា សទិសំ ភិក្ខុំ កត្វា អង្គុលិយា ជលមានាយ បុរតោ គន្ត្វា “អយំ មញ្ចោ ឥទំ បីឋ”ន្តិអាទីនិ វត្វា សេនាសនំ បញ្ញាបេត្វា បុន អត្តនោ វសនដ្ឋានមេវ អាគច្ឆតិ។ អយមេត្ថ សង្ខេបោ, វិត្ថារតោ បនេតំ វត្ថុ បាឡិយំ អាគតមេវ។ សត្ថា ឥទមេវ ការណំ អដ្ឋុប្បត្តិំ កត្វា អបរភាគេ អរិយគណមជ្ឈេ និសិន្នោ ថេរំ សេនាសនបញ្ញាបកានំ អគ្គដ្ឋានេ ឋបេសិ – “ឯតទគ្គំ, ភិក្ខវេ, មម សាវកានំ ភិក្ខូនំ សេនាសនបញ្ញាបកានំ យទិទំ ទព្ពោ មល្លបុត្តោ”តិ (អ។ និ។ ១។២០៩; ២១៤)។ វុត្តម្បិ ចេតំ អបទានេ (អប។ ថេរ ២។៥៤, ១០៦-១៤៩) –

“បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, សព្ពលោកវិទូ មុនិ;

ឥតោ សតសហស្សម្ហិ, កប្បេ ឧប្បជ្ជិ ចក្ខុមា។

“ឱវាទកោ វិញ្ញាបកោ, តារកោ សព្ពបាណិនំ;

ទេសនាកុសលោ ពុទ្ធោ, តារេសិ ជនតំ ពហុំ.

“អនុកម្បកោ ការុណិកោ, ហិតេសី សព្ពបាណិនំ;

សម្បត្តេ តិត្ថិយេ សព្ពេ, បញ្ចសីលេ បតិដ្ឋបិ.

“ឥទំ និរាកុលំ អាសិ, សុញ្ញតំ តិត្ថិយេហិ ច;

វិចិត្តំ អរហន្តេហិ, វសីភូតេហិ តាទិភិ.

“រតនានដ្ឋបញ្ញាសំ, ឧគ្គតោ សោ មហាមុនិ;

កញ្ចនគ្ឃិយសង្កាសោ, ពាត្តិំសវរលក្ខណោ.

“វស្សសតសហស្សានិ, អាយុ វិជ្ជតិ តាវទេ;

តាវតា តិដ្ឋមានោ សោ, តារេសិ ជនតំ ពហុំ.

“តទាហំ ហំសវតិយំ, សេដ្ឋិបុត្តោ មហាយសោ;

ឧបេត្វា លោកបជ្ជោតំ, អស្សោសិំ ធម្មទេសនំ.

“សេនាសនានិ កិត្តេន្តំ, បញ្ញាបេត្វា សមាទកំ;

កិត្តយន្តស្ស វចនំ, សុណិត្វា មុទិតោ អហំ.

“អធិការំ សសង្ឃស្ស, កត្វា តស្ស មហេសិនោ;

និបច្ច សិរសា បាទេ, តំ ឋានមភិបត្ថយិំ.

“តទាហ ស មហាវីរោ, មម កម្មំ បកិត្តយំ;

យោ សសង្ឃមភោជេសិ, សត្តាហំ លោកនាយកំ.

“សោយំ កមលបត្តក្ខោ, សីហំសោ កនកត្តចោ;

មម បាទមូលេ និបតិ, បត្ថយំ ឋានមុត្តមំ.

“សតសហស្សិតោ កប្បេ, ឱក្កាកកុលសម្ភវោ;

គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ.

“សាវកោ តស្ស ពុទ្ធស្ស, ទព្ពោ នាមេន វិស្សុតោ;

សេនាសនបញ្ញាបកោ, អគ្គោ ហេស្សតិយំ តទា.

“តេន កម្មេន សុកតេន, ចេតនាបណិធីហិ ច;

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ, តាវតិំសមគញ្ឆហំ.

“សតានំ តីណិក្ខត្តុញ្ច, ទេវរជ្ជមការយិំ;

សតានំ បញ្ចក្ខត្តុញ្ច, ចក្កវត្តី អហោសហំ.

“បទេសរជ្ជំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ;

សព្ពត្ថ សុខិតោ អាសិំ, តស្ស កម្មស្ស វាហសា.

“ឲកតចុតិតោ ករេប្យ, ចិបស្សឹ ភាយ ភាឃកោ;

ហប្បន្ទុំ ចរាទុងស្សតោ, សន្តាឆយុចិបស្សកោ។

“ក្ខុ ចិតេ្តា ហ្បចឆិ, សាចក៌ តស្ស តាឆិតោ;

សន្តាសចបទិក្លិលំ, សុេន្ឋាតិ ច ចិឌាតិយ។

“តេស្សច ភទចឹទស្ស, សាចកាតិ៍ យេហសិតិ៍;

សលិកញ្ជា កេហត្វាភ, លឹទោងភយងាសហំ។

“ត្កុយបិ្យកន្តុកោ ករេប្យ, ព្រាហ្មុពាភ្ន យហាឃេសា;

កស្សេបិ ភាយ កោរេត្តភ, ហប្បន្ទុំ ចងតិ៍ ចទោ។

“សាសតិ៍ ឌោតយិត្វាភ, អកិក្យ្ឃ កុតិត្ថិឃេ;

ចិភេឃ្យ ចិភយិត្វាច, តិន្តុតោ សេ សសាចកោ។

“សសិស្សេ តិន្តុតេ ភាឆេ, អត្ថេយត្តបិ្យសាសភេ;

ឆេងចា កត្ថិំសុ សំចិក្កា, យុត្តកេសា ទុងយុលា។

“តិន្តាយិស្សតិ ឆយុកេ្លា, ភ បស្សិសាយ សុន្តុតេ;

ភ សុលិស្សាយ សន្ឋយុំ, អតហា តេភា អប្យបុន្ត្តតា។

“តទាយំ បថវី សព្វា, អចលា សា ចលាចលា;

សាគរោ ច សសោកោវ, វិនទី ករុណំ គិរំ.

“ចតុទ្ទិសា ទុន្ទុភិយោ, នាទយិំសុ អមានុសា;

សមត្ថេនា អសនិយោ, ផលិំសុ ច ភយាវហា.

“ឧក្កា បតិំសុ នភសា, ធូមកេតុ ច ទិស្សតិ;

សធូមា ជាលវដ្ដា ច, រវិំសុ ករុណំ មិគា.

“ឧប្បាទេ ទារុណេ ទិស្វា, សាសនត្ថង្គមេ ជិនេ;

សំវិគ្គា ភិក្ខុនោ សព្វា, ចិន្តយិំសុ ឥមំ តទា.

“សាសនេន វិនាម្ហាកំ, ជីវិតេន អលំ មមំ;

បវិសិត្វា មហារញ្ញំ, មុត្តាយ ជិនសាសនេ.

“អជ្ឈុសមេក្ខារេញ្ញា, រក្ខិតំ សមលង្កតំ;

និស្សរិយា តមោនុទ្ធា និស្សរិ បិតាមិយន្ធា.

“តទា ខ្វចនី តោ ទេវោ, ឥន្ទប្បាទោ សុទុល្លភោ;

សទ្ធាតិទុល្លភា លទ្ធា, ទោកំ សេសញ្ញា សាសនំ.

“និបតិត្វា ពលាតិតា, អភន្តា ទុល្លសាគរេ;

តស្មា បរេឃារកោ កត្តេន្តា, ឃាច ផាតិ យុតេភ យតំ៍

“អរហា អាសិ រេសា រេឆរេរា, អភាកាយឹ តកាត្ុកោ;

ស្សីលិ ន្តតរេរ ឃុត្តា, រេកចរេលិក៌ អកាយព្យា៍

“ភិន្ទ្យោតា តិល្ហុសំសាររេរា, ស្ទ្ធាចាររេស ច ឲកោកោ;

អហញ្ញា បក្ខ្យសាតិ ច, សកិរេឃា ឆាំហិរេឃា តឆា៍

“ក្យមារកស្សរេបិ, រេចច, តត្ថ តត្ថុបកា យឃំ;

សំសារពន្ធភា យុត្តា, រេកាតរេយភាត្ុកយ្យិតា៍

“យរេល្លស្ុ ក្យសិភារាឃំ, កញ្ចុរេ ឌាតស្ស រេយ សរេតា;

យាតា យតា ឱតារ្យញហា, តរេតា ភិប្បតិរេតា អហំ៍

“បតិរេតា ឥន្ទ្រាប្ុញ្ញយិក្យតរេតា ឥរេន្ទ្រាតិ ចិស្ស្ុរេតា;

ព្រាហ្មចារឹឆរេលភាហំ, ចិយុរេត្តា សត្តចស្សិរេកា៍

“ឈឹរេរាឥភឆរេលភាហំ , បញ្ញាហរេក្ខហ្ុបិករេតា;

ឈឹណាសរេចាបចារេឥភ, បិរេបហិ ឆាហ្ុ រេចាឥិរេតា៍

“វ្ហរេកា បុញ្ញាញ្ញា បិបញ្ញា, ឱតិចរេត្តាយិក្យភាភិហំ;

បត្វាន បទំ សន្តិំ, វិហរាមិ អនាសវោ។

“សេនាសនំ បញ្ញាបយិំ, ហាសយិត្វាន សុព្ពតេ;

ជិនោ តស្មិំ គុណេ តុដ្ឋោ, ឯតទគ្គេ ឋបេសិ មំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា, វិហរាមិ អនាសវោ។

“ស្វាគតំ វត មេ អាសិ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ;

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។

“បដិសម្ភិទា ចតស្សោ...បេ...កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

ឯវំ ក្ខំ បន តំ ថេរំ បុព្ពេ ឯកស្ស លិលាយចទេន្ទស្ស អត្ថង្គិសនវសេន កតេន បាបកម្មេន ពហូនិ វស្សសតសហស្សានិ និរយេ បច្ចិ, តាយ ឯវ កម្មបិលោតិកាយ វោទិយមានាយ មេត្តិយភុម្មជកា ភិក្ខូ “ទព្ពេន មយំ កល្យាណមិត្តិកស្ស គហបតិនោ អត្ថាយ បរិភេជិតា”តិ ទុក្កដិកាហិនោ អមូលកេន បារាជិកេន ធម្មេន អនុទ្ធំសេសុំ។ តស្មិំ អធិករណេ សង្ឃេន សតិវិនយេន វូបសមិតេ អយំ ថេរោ លោកានុកម្បាយ អត្តនោ គុណេ វិភាវេន្តោ “យោ ទុទ្ទមិយោ”តិ គាថំ អភាសិ។

៥។ តត្ថ យោតិ អនិយមិតនិទ្ទេសោ, តស្ស “សោ”តិ ឥមិនា និយមនំ ទដ្ឋព្ពំ។ ឧភយេនបិ អញ្ញំ វិយ កត្វា អត្តានមេវ វទតិ។ ទុទ្ទមិយោតិ ទុទ្ទមយោ, ទមេតុំ អសក្កុណេយ្យោ។ ពាលទារកោ អត្តនោ បុថុជ្ជនកាលេ ឧទ្ធតានំ វិសូកាយិកានំ កិលេសានំ វសេន ចិត្តស្ស វិប្ផន្ទិតំ ឋានត្តិយានំ អច្ចុបសមេតព្ពំ វិនេតុំ វទតិ។ ទមេនាតិ ឧត្តមេន អគ្គមគ្គទមេន, ទេន ហិ ទន្តោ បុន ទមេតព្ពតាភាវតោ “ទន្តោ”តិ វត្តព្ពតំ អរហតិ, ន អញ្ញេន។ អថ វា ទមេនាតិ ទមថេន បុរិសទម្មសារថិនា ទមិតោ។ ទន្តោតិ និព្ពិសេវនោ, ទន្តោតិ អនុត្តរោ។ តេនាហ ភគវា ពុទ្ធវេវ ឆន្ទំ ឧក្កាយ – “ន ខោ, ទព្ព, ទព្ពា ឯវំ និព្ពេឋេន្តី”តិ (បារា។ ១៦៤; ចូឡវ។ ១៩៣)។ សន្តុសិតោតិ

យថាលទ្ធបច្ចយសន្តោសេន ឈានសមាបត្តិសន្តោសេន មគ្គផលសន្តោសេន ច សន្តុដ្ឋោ។ វិតិណ្ណកង្ខោតិ សោឡសវត្ថុកាយ

អដ្ឋវត្ថុកាយ ច កង្ខាយ បហីនត្តា វិតិណ្ណវិចិកិច្ឆោ។ វិជិតាវីតិ បុរិសាជានីយេន វិជេតព្ពស្ស សព្ពស្សបិ

សំកិលេសបក្ខស្ស វិជិតត្តា វិជយិតត្តា វិជិតាវី។ អបេតភេរវោតិ បញ្ចវីសតិយា ភយានំ សព្ពសោ អបេតត្តា អបគតភេរវោ

អភយូបរតោ។ បុន ទន្តោតិ កាយកិត្តកំ។ បរិនិព្ពុតោតិ ទ្វេ បរិនិព្ពានានិ កិលេសបរិនិព្ពានញ្ច, យា សឧបាទិសេសនិព្ពានធាតុ, ខន្ធបរិនិព្ពានញ្ច, យា អនុបាទិសេសនិព្ពានធាតុ។ តេសុ ឥធ កិលេសបរិនិព្ពានំ អធិប្បេតំ, តស្មា បហាតព្ពធម្មានំ មគ្គេន សព្ពសោ បហីនត្តា កិលេសបរិនិព្ពានេន បរិនិព្ពុតោតិ អត្ថោ។ ឋិតត្តោតិ ឋិតសភាវោ អចលោ ឥដ្ឋាទីសុ តាទិភាវប្បត្តិយា លោកធម្មេហិ អកម្បនីយោ។ ហីតិ ច ហេតុអត្ថេ និបាតោ, តេន យោ បុព្ពេ ទុទ្ទមិយោ ហុត្វា ឋិតោ យស្មា ទន្តត្តា សត្ថារា ឧត្តមេន ទមេន ទមិតោ សន្តុសិតោ វិតិណ្ណកង្ខោ វិជិតាវី អបេតភេរវោ, តស្មា សោ ទព្ពោ បរិនិព្ពុតោ តតោយេវ ច ឋិតត្តោ, ឧបេក្ខកោ ច តស្មិំ ចិត្តបសាទេន កាតត្តោ, ន បសាទញ្ញាតត្តិ បរនេយ្យពុទ្ធិកោ សត្តេ អនុកម្បន្តោ ថេរោ អញ្ញំ ព្យាកាសិ។

ទព្ពត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. សីតវនិយត្ថេរគាថាវណ្ណនា

យោ សីតវនន្តិ អាយស្មតោ សម្ភូតត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? ឥតោ កិរ អដ្ឋារសានំ កប្បសតស្ស មត្ថកេ អត្ថទស្សី នាម សម្ពុទ្ធោ លោកេ ឧប្បជ្ជិត្វា សទេវកំ លោកំ សំសារមហោឃតោ តារេន្តោ ឯកទិវសំ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិំ គង្គាតីរំ ឧបគញ្ឆិ។ តស្មិំ កាលេ អយំ គហបតិកុលេ និព្ពត្តោ តត្ថ ភគវន្តំ បស្សិត្វា បសន្នមានសោ ឧបសង្កមិត្វា វន្ទិត្វា “កិំ, ភន្តេ, បារំ គន្តុកាមត្ថា”តិ បុច្ឆិ។ ភគវា “គមិស្សាមា”តិ អវោច។ សោ នាវាសង្ឃាដំ យោជេត្វា ឧបនេសិ។ សត្ថា តំ អនុកម្បន្តោ សហ ភិក្ខុសង្ឃេន នាវំ អភិរុហិ។ សោ សយម្បិ អភិរុយ្ហ សុខេនេវ បរតីរំ សម្បាបេត្វា ភគវន្តំ ភិក្ខុសង្ឃញ្ច ទុតិយទិវសេ មហាទានំ បវត្តេត្វា អនុគន្ត្វា បសន្នចិត្តោ វន្ទិត្វា និវត្តិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរិត្វា ឥតោ តេរសាធិកកប្បសតស្ស មត្ថកេ ខត្តិយកុលេ និព្ពត្តិត្វា រាជា អហោសិ ចក្កវត្តី ធម្មិកោ ធម្មរាជា។ សោ សត្តេ សុគតិមគ្គេ បតិដ្ឋាបេត្វា តតោ ចុតោ ឯកនវុតិកប្បេ វិបស្សិស្ស ភគវតោ សាសនេ បព្ពជិត្វា ធុតធម្មេ សមាទាយ សុសានេ វសន្តោ សមណធម្មំ អកាសិ។ បុន កស្សបស្ស ភគវតោ កាលេបិ តស្ស សាសនេ តីហិ សហាយេហិ សទ្ធិំ បព្ពជិត្វា វីសតិវស្សសហស្សានិ សមណធម្មំ កត្វា ឯកំ ពុទ្ធន្តរំ ទេវមនុស្សេសុ សំសរិត្វា ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ រាជគហេ ព្រាហ្មណមហាសាលស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ។ តស្ស “សម្ភូតោ”តិ នាមំ អកំសុ។ សោ វយប្បត្តោ ព្រាហ្មណសិប្បេសុ និប្ផត្តិំ គតោ។ ភូមិជោ ជេយ្យសេនោ អភិរាធនោតិ ឥមេហិ សហាយេហិ សទ្ធិំ ភគវតោ សន្តិកំ គន្ត្វា ធម្មទេសនំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិ។ យេ សន្ធាយ វុត្តំ –

“ភូមិជោ ជេយ្យសេនោ ច, សម្ភូតោ អភិរាធនោ;

ឯតេ ធម្មំ អភិញ្ញាសុំ, សាសនេ វរតាទិនោ”តិ។

អថ សម្ភូតោ ភគវតោ សន្តិកេ កាយគតាសតិកម្មដ្ឋានំ គហេត្វា និច្ចំ សីតវនេ វសតិ។ តេនេវាយស្មា “សីតវនិយោ”តិ បញ្ញាយិត្ថ។ តេន ច សមយេន វេស្សវណោ មហារាជា វិរូឡ្ហកាទីនំ តិណ្ណំ លោកបាលានំ សន្តិកំ គន្ត្វា សមាគមោ ហោតិ។ តេ ...

អព្ភោកាសេ និសីទិត្វា កម្មដ្ឋានំ មនសិករោន្តំ ទិស្វា វិមានតោ ឱរុយ្ហ ថេរំ វន្ទិត្វា, “យទា ថេរោ សមាធិតោ វុដ្ឋហិស្សតិ, តទា មម អាគមនំ អារោចេថ, អារក្ខញ្ចាស្ស ករោថា”តិ វត្វា យក្ខេ អាណាបេត្វា បក្កាមិ. តេ ថេរស្ស សមីបេ ឋត្វា មនសិការំ បដិសំហរិត្វា និសិន្នកាលេ អារោចេសុំ. តំ សុត្វា ថេរោ “តុម្ហេ មម វចនេន វេស្សវណមហារាជស្ស កថេថ, ភគវតា អត្តនោ សាសនេ ឋិតានំ សតិអារក្ខា នាម ឋបិតា អត្ថិ, សាយេវ មាទិសេ រក្ខតិ, ត្វំ តត្ថ អប្បោស្សុក្កោ ហោហិ, ភគវតោ ឱវាទេ ឋិតានំ ឱទិសាយ អារក្ខាយ ករណីយំ នត្ថី”តិ តេ វិស្សជ្ជេត្វា តាវទេវ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា វិជ្ជាត្តយំ សច្ឆាកាសិ. តតោ វេស្សវណោ និវត្តមានោ ថេរស្ស សមីបំ បត្វា មុខាការសល្លក្ខណេនេវស្ស កតកិច្ចភាវំ ញត្វា សាវត្ថិំ គន្ត្វា ភគវតោ អារោចេត្វា សត្ថុ សម្មុខា ថេរំ អភិត្ថវន្តោ –

“សតិអារក្ខសម្បន្នោ, ធិតិយា វីរិយសមាហិតោ;

អនុញ្ញាតោ សត្ថុ សម្ភូតោ, តេវិជ្ជោ មច្ចុបារគូ”តិ. –

ឥមាយ គាថាយ ថេរស្ស គុណេ វណ្ណេសិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៤១.១៥-៤០) –

“អត្ថទស្សី តុ ភគវា, ទ្វិបទិន្ទោ នរាសភោ;

បុរក្ខតោ សាវកេហិ, គង្គាតីរមុបាគមិ.

“សមតិត្តិ កាកបេយ្យា, គង្គា អាសិ ទុរុត្តរា;

ឧត្តារេយិំ ភិក្ខុសង្ឃំ, ពុទ្ធញ្ច ទ្វិបទុត្តមំ.

“អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, យំ កម្មមករិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, តរណាយ ឥទំ ផលំ.

“តេរសេតោ កប្បសតេ, បញ្ច សព្ពោភវា អហុំ;

សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តី មហព្ពលា.

“បង្គិរេយ ច កេច អង្កិ, ឌាតេតាហំ ច្រោហូតេណ ក្យុតេល;

សង្គិ តីហិ សហារេឃហិ, បដ្ឋខិ សត្ថុ សាសតេ”

“កិលេសា ឈាបិតា យឃ្ញ..រេប... កតំ ត្យុទ្ធស្ស សាសត”ន្តិ។

អធាយស្មា សម្ភុតោ កេចត្តិ ឥស្សតាឃ កន្ធេត្ត កិក្ខុ ជិស្វា “អាចុសោ, យយ ចនេតត កេចតោ បាទេ សិរសា ចត្ថេ, ឲចន្ទា ចេទេធា”តិ ចត្វា ឥល្យាសិករណំ អត្តតោ សត្ថុ អចិទេហជិតកាចំ បកាសេន្តោ “រយា សីតចត”ន្តិ កាធយាហ។ តេ កិក្ខុ កេចត្តិ ឌ្យបសង្កមិត្វា ចត្តិត្វា សម្ភុតត្ថេរស្ស សាសតំ សយ្យេចេទេន្តា, “អាឃស្មា, កេន្តេ, សម្ភុតោ កេចតោ បាទេ សិរសា ចត្ថតិ, ឲចន្ទា ចេតី”តិ ចត្វា តំ កាធំ អារោទចេសុំ, តំ សុត្វា កេចា “បល្ឌិតោ, កិក្ខុចេ, សម្ភុតោ កិក្ខុ បច្ចុបាទិ ឥល្យស្សាត្យុឥល្យំ, ត ច យំ ឥល្យាសិករណំ ចិទេហចេតី។ ចេស្សចេណាត តស្សត្វេ យឃ្ញអារោទចិតា”តិ អាហ។

៩។ ឃំ បត តេ កិក្ខុ សម្ភុតត្ថេរេត ចុត្តំ “រយា សីតចត”ន្តិ កាធំ សត្ថុ គិចេចេសុំ។ តត្ថ សីតចតន្តិ ឲចិតាយកំ រាឌកាហសមីរេប យហត្តិ កេរចស្សាតចតំ ឌ្យបកាតិ តិចាសតចេសត ឌ្យបកន្ធិ។ ឲតេត កេចតា អត្យុត្តាតំ បដ្ឋខិតាត្យុប្បំ តិចាសតដ្ឋាតំ ឥស្សតិ។ កិក្ខុតិ សំសារកយស្ស ត្តក្ខុតតោ កិត្តកិលេសតាឃ ច កិក្ខុ។ ឲកោតិ អត្យុតិរយា, ឲតេត កាឃចិតេចកំ ឥស្សតិ។ សត្ថុសិតោតិ សត្ថុដ្ឋា។ ឲតេត ចត្យុបច្ចុឃសន្តោសលក្ខណំ អរិឃចំសំ ឥស្សតិ។ សយាហិតត្តោតិ ឌ្យបចារប្បតាកេទេត សយាសិតា សយាហិតចិត្តោ, ឲតេត ចិត្តចិតេចកាចតាយុតេត កាចតារាយំ អរិឃចំសំ ឥស្សតិ។ ចិខិតាឌីតិ សាសតេ សល្យាបដិបជ្ជន្តេត ចិតេឌតត្ដំ កិលេសកាណំ ចិខិត្វា ជិតោ, ឲតេត ឌ្យបសិចិតេចកំ ឥស្សតិ។ កឃតេហត្យុតំ កិលេសាតំ អបកតត្តា អតេបតលេិយហំសោ, ឲតេត សល្យាបដិបត្តិឃា ឋលំ ឥស្សតិ។ រក្ខត្តិ រក្ខន្តោ។ កាឃកតាសតិត្តិ កាឃារម្មណំ សតិ, កាឃកតាសតិកម្មដ្ឋាតំ បរិច្រ្វាហតចេសត អចិស្សេជ្ជន្តោ។ សិតិយាតិ សិទេរា, សយាហិតត្តំ ចិខិតាចិកាចតំ ចា ឌ្យបិតាឃ បដិបត្តិឥស្សតយេតំ។ អឃតេញ្ហ សន្លេបតេ្វា – រសា កិក្ខុ ចិតេចកស្សាត្យុបក្ខាឃ ឲកោ សីតចតំ ឌ្យបាកយិ, ឌ្យបាកតោ ច លេិលកាចាកាចតោ សត្ថុដ្ឋា សិតិយា កាឃកតាសតិកម្មដ្ឋាតំ ការេចន្តោ តធាសិកតំ ឈាតំ បាតេកំ កត្វា អារទ្ធចិបស្សតំ ឌ្យស្សុក្កាតេបត្វា អសិកតេត អក្កុយក្កុត សយាហិតោ ចិខិតាឌី ច ហុត្វា កតកិច្ចតាឃ កឃតេហត្យុតំ សត្តុតោ អបកតត្តា អតេបតលេិយហំសោ ឌាតេតាតិ។

សីតចតិឃត្ថេរកាធាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

លិ។ កល្លិឃត្ថេរកាធាចណ្ណតា

រយាបិត្យុឌីតិ អាឃស្មតោ កល្លិឃត្ថេរស្ស កាធា។ កា ឌ្យប្បត្តិ? អឃំ កិរ ត្តតោ ឲកតិរេស កេប្យ អត្យុប្បន្តេ ត្យុទ្ធ ស្យុយតស្ស តាយ

ປເຈ຺ຈກພຸທ຺ຘສ຺ສ ປສນ຺ນຈິເຕ຺ຕາ ຜລາຜລໍ ທຕ຺ວາ ສຸຄຕີສຸ ເອວ ສໍສຣເນ຺ຕາ ສິຂິສ຺ສ ສມ຺ມາສມ຺ພຸທ຺ຘສ຺ສ ກາເລ ອຣຸຓວຕີນຄເຣ ພ຺ຣາຫ຺ມຓກຸເລ ນິພ຺ພເຕ຺ຕາ “ສິຂິສ຺ສ ຠຄວເຕາ ປຜຍາຄິສມ຺ພຸທ຺ຘສ຺ສ ຖູປິຕໍ, ຫຸປິຕາ ກາຍ ເຈ ສຕ຺ຕາທາປຸຕ຺ຕາ ປຜຍາຫາເຣ ອທໍສຸ”ຕິ ສຸຕ຺ວາ ອຕ຺ຕເນາ ສຫາຍເກາຕ ສທ຺ຘິ ຠຄວນ຺ຕໍ ອຸປສງ຺ກມິຕ຺ວາ ວນ຺ທິຕ຺ວາ ສຸວາຕກາຍ ຄິຍເຕ຺ຕວາ ຍທາຄາຕໍ ປເທເຕ຺ວາ ປຕ຺ຕໍ ອທໍສຸ – “ອເຄາປິ ຍໍ, ຠເນ຺ຕ, ອຕາເຄຕ ຕຸຍ຺ຫາຄິສສ຺ສ ພຸທ຺ຘສ຺ສ ປຜຍາຫາຣທາຍກາ ຠເວຍ຺ຍາມາ”ຕິ. ເຕ ຕຕ຺ຕ ຕຕ຺ຕ ຠເວ ປຸຍ຺ຍາກມ຺ມໍ ກຕ຺ວາ ເທວມນຸເສ຺ສສຸ ສໍສເຣ຺ຕາ ກສ຺ສປສ຺ສ ຠຄວເຕາ ກາເລ ເກາປິລກເສ໌ຕິສ຺ສ ປຸຕ຺ຕາ ຠາຕເຣາ ຫຸຕ຺ວາ ຄິຫ຺ຕາຕ຺ຕາ. ຕາຫ຺ຄີ ວສ຺ສານິ ກິຈ຺ຈສງ຺ຄໍ ຄິຣເຄາເຊເຕາ ອຸປຊ຺ຫິສຸ. ອຍ຺ຍາກິ ປຕ ຠຄວເຕາ ກາເລ ເປາກ຺ຂຣວຕີນເຄຣ ສຕ຺ຕາທາສ຺ສ ປຸຕ຺ຕາ ຠາຕເຣາ ຫຸຕ຺ວາ ຄິຫ຺ຕາຕ຺ຕາ. ເຕສຸ ເຊເຊ຺ຖາ ຕຜຸເສ຺ສາ ກາຍ, ກນິເຊ຺ຖາ ກລ຺ລິເຍາ ກາຍ, ເຕ ປຍ຺ຍາຍຕ຺ຕາຕິ ສກຊສຕາຕິ ກຫ຺ຘສ຺ສ ປູເຣຕ຺ວາ ວາຫິຍ຺ຍາຍ ຄຈ຺ຉາ ຠຄວຕິ ປຜຍາຄິສມ຺ພຸທ຺ເຘ ສຕ຺ຕສຕ຺ຕາຫໍ ຈິຍຕ຺ຕິສຸຫຜມ຺ປຍ຺ຈເຈກ຺ຂາຫິ ຈີຕິກາເຍຕ຺ວາ ອເຊ຺ເຍ ສຕ຺ຕາເຫ ຣາຊາຍຕເນສຸເລ ຈິຫເຣ຺ຕ ຣາຊາຍຕສ຺ສ ອຈິຫ຺ເຣ ຍທາຍເຄ຺ຕ ອຕິກ຺ກຍຕ຺ຕິ, ເຕສໍ ຕສ຺ມິໍ ສເຍເຍ ສເຍປິ ຄ຺ວິກາເຄ ອເກ຺ຊເຍາເຄເຄ ສກຊາຕິ ຕປ຺ຍຈຕ຺ຕິສຸ, “ກໍ ຕຸ, ເຫາ, ກາເຣຫ”ຕ຺ຕິ ຈ ຈິເຕ຺ຕຕ຺ຕາຕິ ເປາຣາຫສາເລາຫິຕາ ເຄຈຕາ ຣຸກ຺ຂຈິຊປຕ຺ເຕ ອຕ຺ຕາຕິ ຄເຍ຺ຍສຕ຺ຕິ ອາຫ – “ຍາຄິສາ, ອຍໍ ຠຄວາ ອຈິຣາຄິສມ຺ພຸເທ຺ຘາ ສຕ຺ຕສຕ຺ຕາຫໍ ອຕາຫາເຣາ ຈິຍຕ຺ຕິສຸຫາປຈິສເຈຄີ ພຸຄາຕິ ຣາຊາຍຕເນສຸເລ ຕິສິເນ຺ຕາ, ຕໍ ອາຫາເຣຕ ປຈິຍາເຕຈ, ຍຄສ຺ສ ຕຸຍ຺ຫາກໍ ຄີຍເຕ຺ຕ ຫິຕາຍ ສຸຫາຍາ”ຕິ. ຕໍ ສຸຕ຺ວາ ເຕ ອຍ຺ຍອາຣັທ຺ ປີຕິເສາຍຕສ຺ສາ ປຈິສເຈເຄ຺ຕາ, “ອາຫາຣສຍ຺ຍາເຄຕໍ ປປຍ຺ຈາ”ຕ຺ຕິ ຍຍ຺ຍາຍາຕາ ຍຕ຺ຈ຺ຈາ ຍຄຸປິລ຺ຄິກຍ຺ຈາ ຠຄວເຕາ ທຕ຺ວາ ເຈ຺ຕາຄິກສເຣາ ຄຕ຺ວາ ເກສທາຕຸເຍາ ລຄິຕ຺ວາ ອເຄຍໍສຸ. ເຕ ຫິ ປຜໍ ອຸປສກາ ອເຫຍໍສຸ. ອຈ ຠຄວຕິ ທີຣາຫສິ ຄຕ຺ວາ ຄຍຸຈກ຺ກໍ ປເຈເຕ຺ຕ຺ວາ ອຕຸປຸເພ຺ຕ ຣາຊຄເຫ ຈິຫເຣ຺ຕ ຕຜຸສ຺ສກລ຺ລິຍາ ຣາຊຄໍ ອຸປຄຕາ ຠຄວນ຺ຕໍ ອຸປສງ຺ກມິຕ຺ວາ ວນ຺ທິຕ຺ວາ ເອຄມນ຺ຕໍ ຄິສີທິສຸ. ເຕສໍ ຠຄວາ ຄມ຺ເມ ເຄເສສິ. ເຕສຸ ຕຜຸເສ຺ສາ ເສາຕາປຕ຺ຕິຜເລ ປຕິຊ຺ຖາຍ ອຸປາສເກາຈ ອເຫາສິ. ກລ຺ລິເຍາ ປຕ ປພ຺ພຊິຕ຺ວາ ຈຍອຄິເຍ຺ຍາ ອເຫາສິ. ເຕຕ ວຸຕ຺ຕໍ ອປທາເຕ (ອປ. ເຖຣ ໑.໓ປ.໙໙-໑໐໐) –

“ສຸເຍເຕາ ກາຍ ສມ຺ພຸເທ຺ຘາ, ຕກ຺ກຣາຍໍ ຈສີ ຕທາ;

ຈລ຺ລິກາຣຜລໍ ຄຍ຺ຫ ສຍຍ຺ຍຸສ຺ສ ອທາສຫໍ.

“ເອກຕິເສ ພຸເທາ ກເປ຺ຍ, ຍໍ ຜລໍ ອທທິ ຕທາ;

ທຸຄ຺ຄຕິ ຕາຄິຊາຕາມິ, ຜລທາຕສ຺ສິທໍ ຜລໍ.

“ກິເລສາ ຊາປິຕາ ຍຍ຺ຫໍ...ເປ... ກຕໍ ພຸທ຺ຘສ຺ສ ສາສຕ”ຕ຺ຕິ.

ອເຈກຄິຈສໍ ຍາເຣາ ກລ຺ລິຍເຕ຺ເຣສ຺ສ ຄິສາປຕຕ຺ໍ ກຍາຕກໍ ຣຸປໍ ຄເຍ຺ຍສິ. ເສາ ອຕ຺ຕເນາ ສຍ຺ຍກຍາຕິກ຺ກຍໍ ປກາສເຕ຺ຕາ “ເຍາປິຕຸຊີ”ຕິ ກາຈຍກາສິ.

លិំ. តត្ថ ឃោសាបិតន្តិ ឃោសា អបិតន្តិ លិបិ បជហិ ចិន្តេសិ មច្ចុរាជស្សាតិ មច្ចុ នាម មរណំ ឧប្បាទេតិ ទេវតា, សោ ឯវ ច សព្ពាតិ អព្ពនោ ចនេ អនុបព្ពាបនតោ ពលស្សសេន្តេន រាជាតិ មច្ចុរាជា, តស្ស. សេនន្តិ ជរាទេវាទិកំ, សា ហិស្ស ចនេត្តនេ អង្គភាវេន សេនា នាម, ទេន ទេវ មហតា នានាចិធេន ចិបុលេន "មហាសេនា"តិ វុច្ចតិ. យថាហ – "ន ហិ នោ សង្គរំ តេន, មហាសេនេន មច្ចុនា"តិ (ម. និ. ៣.២៧២; ជា. ២.២២.២២០; នេត្តិ. ១០៣). អថ វា កាមាទយោ "មច្ចុ"តិ ពលសេនាបុត្តមារោ អធិប្បេតោ, តស្ស ច មហាពលភាវទីបនតោ កាមាទយោ សេនា. យថា អាហ –

"កាមា តេ បឋមា សេនា, ទុតិយា អរតិ វុច្ចតិ;

តតិយា ខុប្បិបាសា តេ, ចតុត្ថី តណ្ហា បវុច្ចតិ;

"បញ្ចមី ថីនមិទ្ធំ តេ, ឆដ្ឋា ភីរូ បវុច្ចតិ;

សត្តមី វិចិកិច្ឆា តេ, មានោ មក្ខោ ច អដ្ឋមី"តិ. (សុ. និ. ៤៣៨-៤៣៩; មហានិ. ២៨; ចូឡនិ. ខគ្គវិសាណសុត្តនិទ្ទេស ១៦);

ឥទ្ធិអនុភាវព្រហ្មទត្តំ មហោឃោសោតិ សារទេវហិតទោ ឥទ្ធិអនុភាវសមិទ្ធំ អតិវិយ អចលភាវតោ សុខំ ទត្តំ ឯកិលេសសេនំ នចលោកុត្តរធម្មានំ មហាពលភាវតោ មហោឃសមិសេន អក្កមក្កេន ឃោសា អបិតន្តិ ចិនិតាចិ អសេពនកេរចោ ជនេត្វា, សោ បរិកិត្តិតោ ជិនតេត្តាតិ ឃោសនា. តំ សុត្វា មារោ "ជានាតិ មំ សមណោ"តិ តត្ថេវន្តរធាយីតិ.

កល្លិឃរត្ថេរការាចណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៥. ចិររត្ថេរការាចណ្ណនា

ឃោរម្ភមិឃោតិ អាយស្មតោ ចិររត្ថេរស្ស កាថា. កា ឧប្បត្តិ? អយំ កិរ ពុទ្ធោ ឲ្យកតទោ ជាតោ ចិបស្សិស្ស ភគវតោ ចរតអាចារំ បដិឌក្កិ. ឲ្យកធិចសត្ថា សិន្ធចារបុប្ផមហិសាតិ តិក្ខិណិបុប្ផាតិ ករេហិត្វា ភគវន្តំ បូជេសិ. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ពុទ្ធោ បញ្ចាតិរេ កប្បេ ចត្តិឃកុលេ និព្ពត្តិត្វា មហាបតាបេ នាម រាជា អហោសិ ចក្កវត្តី. សោ ធម្មេន សមេន រជ្ជំ ការេន្តោ សត្តេ សក្កមក្កេ បតិដ្ឋាបេសិ. បុន ពុទ្ធោ កប្បេ កស្សបស្ស ភគវតោ ការេ មហាចិភវោ សេដ្ឋិ ហុត្វា កបាលង្គិកាឌីតំ ជាតំ ទេទន្តោ សង្ឃស្ស លីរកត្តំ អទាសិ. ឲ្យចំ តត្ថ តត្ថ ជាតមយំ បុញ្ញសម្ភារំ ករោន្តោ ពុទ្ធទត្ថា និព្ពានត្តំ សម្ភរន្តោ ទេវមនុស្សេសុ សំសរិត្វា ពុទ្ធុប្បាទេ សាចត្ថិនគរេ វេណ្ណោ បសេនទិស្ស អមច្ចកុលេ និព្ពត្តិ, "ចិររោ"តិស្ស នាមំ អកំសុ. សោ ចមប្បត្តោ នានានុក្ខេតហិ បត្តពលខចាឌិកុលេហិ សមន្នាគតោ សង្គាមសូរោ ហុត្វា មាតាបិតូហិ និពន្ធនេសេន ការេន ជារបរិគ្គហេ ឲ្យកំឃេច បុត្តំ លភិត្វា

ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩉᩮᨲᩩᨶᩣ ᨧᩮᩣᨴᩥᨿᨾᩣᨶᩮᩣ ᨠᩣᨾᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩣᩁᩮ ᨧ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩈᩴᩅᩮᨣᨩᩣᨲᩮᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨥᨭᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩣᨿᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᨧᩥᩁᩔᩮᩅ ᨨᩊᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ. ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨷᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨷ. ᨳᩮᩁ ᪑.᪕᪑.᪕᪑-᪕᪓) –

"ᩅᩥᨷᩔᩥᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ, ᩋᩣᩈᩥᨾᩣᩁᩣᨾᩥᨠᩮᩣ ᩋᩉᩴ;

ᨠᩥᩘᨠᨱᩥᨷᩩᨷ᩠ᨹᩴ ᨷᨣ᩠ᨣᨿ᩠ᩉ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩋᨽᩥᩁᩮᩣᨷᨿᩥᩴ.

"ᩑᨠᨶᩅᩩᨲᩥᨲᩮᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ, ᨿᩴ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᨾᨽᩥᨷᩪᨩᨿᩥᩴ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨷᩪᨩᩣᨿᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ.

"ᨷᨬ᩠ᨧᨲᩥᩴᩈᩮ ᩍᨲᩮᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ, ᩑᨠᩮᩣ ᩋᩣᩈᩥᩴ ᨩᨶᩣᨵᩥᨷᩮᩣ;

ᨾᩉᩣᨷᨲᩣᨷᨶᩣᨾᩮᨶ, ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩦ ᨾᩉᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣ.

"ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨷᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ..ᨷᩮ... ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶ"ᨶ᩠ᨲᩥ.

ᩑᩅᩴ ᨷᨶ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨹᩃᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᩈᩩᨡᩮᨶ ᩅᩦᨲᩥᨶᩣᨾᩮᨶ᩠ᨲᩴ ᨳᩮᩁᩴ ᨷᩩᩁᩣᨱᨴᩩᨲᩥᨿᩥᨠᩣ ᨶᩣᨭᨠᩥᨲ᩠ᨳᩥᨿᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩁᨲ᩠ᨲᩁᩣ ᨶᩣᨶᩣᨶᨿᩮᩉᩥ ᨷᩃᩮᩣᨽᩮᨲᩩᩴ ᨷᩁᨠ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᨴᩥᩅᩣᩅᩥᩉᩣᩁᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩦᨽᨧ᩠ᨨᩁᩪᨷᩣᨴᩦᨶᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᩋᩣᩁᨽᩥ. ᩋᨳᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨳᩮᩁᩮᩣ "ᨿᩴ ᨷᩃᩮᩣᨽᩮᨲᩩᨠᩣᨾᩣ ᩈᩥᨶᩮᩉᩮᨶ ᨿᨳᩣᩈᨷ᩠ᨷᨧᩣᩁᩮᨲᩮᨶ ᨾᩣᩁᩮᩃᩩᨠᩣᨿᩣ ᩅᩥᨿ ᨾᩣᩁ ᨷᩣᩃᩥ ᨾᨶᩣᨸᩴ ᨻᩣᨵᨲᩥ"ᨲᩥ ᨲᩔᩣ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᨶᩥᩁᨲ᩠ᨳᨠᨽᩣᩅᩴ ᨴᩦᨷᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ "ᩑᨠᩮᩣ ᩅᩥᩉᩁᩥᨿᩮᩣ"ᨲᩥ ᨣᩣᨳᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ.

᪕᪓᪗. ᨲᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᩮᩣ ᩅᩥᩉᩁᩥᨿᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᨷᨴᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨿᩮᩅ. ᩋᨿᩴ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᩅᩥᩉᩣᩁᨽᩣᩅᩔ ᩑᨠᩮᩣ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᨶᩣᨿ ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩉᩥ ᨧ ᩈᨦ᩠ᨣᨾᩦᩈᩩ ᨶᨿᩮᨲᩴ ᨶᩮᨲᩴ ᩋᩈᨦ᩠ᨣᩃᩮᩣᨠᩣᨿᨲᩣᨿ ᩅᩥᩉᩁᩥᨿᩮᩣ, ᨻᩣᨵᩣᨲᩥ ᨷᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᨿᨶ ᨶᨿᨶ ᨶᨶ᩠ᨲᩣ ᨶᨲ᩠ᨲᩥᩌᩈᨾ᩠ᨾᩩᨷ᩠ᨷᨿᨶᩣᨶᩥᩁᩥᨿᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩥᩉᩁᩣ, ᨴᩩᨲ᩠ᨲᨶᩮᨿᨶᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩩᩈᩥᨲᩮᩣ ᩅᩥᨲᩥᨱ᩠ᨱᨠᨦ᩠ᨡᩮᩣ ᩅᩥᩅᩥᨲ᩠ᨲᩣᩅᩥ ᩋᨷᩮᨲᩃᩥᨿᩉᩴᩈᩮᩣ ᩅᩥᩉᩁᩣ ᩅᩥᩉᨶᩣᨿᨠᩮᩣ ᩋᨶᨷᩮᨠ᩠ᨡᩈᩮᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᨷᩁᩥᨯᩣᩉᩮᨶ ᨷᩁᩥᨯᨿ᩠ᩉᨲᩮᩣ, ᨲᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᨶᩥᨲᩈᨠᩣᩁᨲᩮᩣ, ᨶ ᨲᩣᨴᩥᩈᩣᨶᩴ ᩈᨲᩮᨶᨷᩥ ᩈᩉᩔᩮᨶᨷᩥ ᨧᩣᩃᨶᩦᨿᩮᩣᨲᩥ. ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩣ ᨻᩣᩃᩥ – "ᨾᨿ᩠ᩉᩴᩈᩣᨾᩥᨠᩮᩣ ᩑᩅᩴ ᨷᨭᩥᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨠᩮᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨥᩁᩣᩅᩣᩈᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ"ᨲᩥ ᩈᩴᩅᩮᨣᨩᩣᨲᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᨧᩥᩁᩔᩮᩅ ᨲᩮᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩦᨲᩥ.

ᩅᩦᩁᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪙᪨ ᨸᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩅᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩈ᩠ᩅᩣᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᨸᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩅᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩣᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ? ᩋᨿᩴ ᨠᩥᩁ ᨸᨴᩩᨾᩩᨲ᩠ᨲᩁᨻᩩᨴ᩠ᨵᨠᩣᩃᩮ ᩉᩴᩈᩅᨲᩦᨶᨣᩁᩮ ᨾᩉᩣᨽᩮᩣᨣᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨱᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᩑᨠᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᨴᩮᩅᨲᩣᨶᩴ ᨸᩥᨿᨾᨶᩣᨸᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᨣ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨮᨸᩮᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨸᨲ᩠ᨳᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩣᩅᨩᩦᩅᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨧᩩᨲᩮᩣ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩩᨾᩮᨵᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᨾᨶᩩᩔᩃᩮᩣᨠᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᨣᩅᨲᩥ ᨸᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲᩮ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᨳᩪᨸᩔ ᨸᩪᨩᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨦ᩠ᨥᩔ ᨾᩉᩣᨴᩣᨶᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨧᩩᨲᩮᩣ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩑᩅ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩦ ᩁᩣᨩᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᨩᨶᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᩈᩩ ᩈᩦᩃᩮᩈᩩ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨣ᩠ᨣᨸᩁᩣᨿᨱᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᨿᩮᩅ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨽᨣᩅᨲᩥ ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᨿᩴ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ᪨ “ᨸᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ”ᨲᩥᩔ ᨶᩣᨾᩴ ᩋᨠᩴᩈᩩ᪨ ᩅᨧ᩠ᨨᩮᩣᨲᩥ ᨸᨶ ᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩮᨶ ᩈᩮᩣ ᩋᨸᩁᨽᩣᨣᩮ “ᨸᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩅᨧ᩠ᨨᩮᩣ”ᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᩥᨲ᩠ᨳ᪨ ᩈᩴᩈᩣᩁᩮ ᨸᨶ ᩈᩴᩅᩮᨣᨻᩉᩩᩃᨲᩣᨿ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨻᩣᨩᨠᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩪᩊᨣᨶ᩠ᨵᩣᩁᩴ ᨶᩣᨾ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩴ ᩈᩣᨵᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩣᨿ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᩋᩣᨠᩣᩈᨧᩣᩁᩦ ᨸᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨴᩪ ᨧ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩣᨩᨣᩉᩮ ᩃᩣᨽᨣ᩠ᨣᨿᩈᨣ᩠ᨣᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᩅᩈᨲᩥ᪨

ᩋᨳ ᨿᨴᩣ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨽᨣᩅᩣ ᩋᨽᩥᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᩁᩣᨩᨣᩉᩴ ᩏᨸᨣᨲᩮᩣ, ᨲᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᨶ ᨲᩔ ᩈᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨶ ᩈᩣᨵᩮᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ – “ᩈᩩᨲᩴ ᨡᩮᩣ ᨸᨶ ᨾᩮᨲᩴ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᨸᩣᨧᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᨽᩣᩈᨾᩣᨶᩣᨶᩴ ‘ᨿᨲ᩠ᨳ ᨾᩉᩣᨣᨶ᩠ᨵᩣᩁᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨵᩁᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᩪᩊᨣᨶ᩠ᨵᩣᩁᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦ’ᨲᩥ, ᩈᨾᨱᩔ ᨸᨶ ᨣᩮᩣᨲᨾᩔ ᩋᩣᨣᨲᨠᩣᩃᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨶᩣᨿᩴ ᨾᨾ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨶᩥᩔᩴᩈᨿᩴ ᩈᨾᨱᩮᩣ ᨣᩮᩣᨲᨾᩮᩣ ᨾᩉᩣᨣᨶ᩠ᨵᩣᩁᩅᩥᨩ᩠ᨩᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨿᩴᨶᩪᨶᩣᩉᩴ ᨲᩴ ᨸᨿᩥᩁᩩᨸᩣᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨲᩴ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩴ ᨸᩁᩥᨿᩣᨸᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨲᨴᩅᩮᩣᨧ – “ᩋᩉᩴ, ᨾᩉᩣᩈᨾᨱ, ᨲᩅ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩑᨠᩴ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩴ ᨸᩁᩥᨿᩣᨸᩩᨱᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ, ᩒᨠᩣᩈᩴ ᨾᩮ ᨠᩁᩮᩣᩉᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨽᨣᩅᩣ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩈᩮᩣ “ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣ”ᨲᩥ ᨾᨬ᩠ᨬᨾᩣᨶᩮᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥ᪨ ᨲᩔ ᨽᨣᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨳᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩁᩥᨲᩣᨶᩩᨠᩪᩃᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨴᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩏᨸᨶᩥᩔᨿᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨲᩣᨿ ᨶᨧᩥᩁᩔᩮᩅ ᩅᩥᨸᩔᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥ᪨ ᨿᩣ ᨸᨶ ᨸᩩᩁᩥᨾᨩᩣᨲᩥᨿᩴ ᨲᩔᩮᩣᩅᩣᨴᩮ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨣ᩠ᨣᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩮᩅᨲᩣ, ᨲᩴ ᨠᨲᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨲᨻᩉᩩᨾᩣᨶᩣ ᩈᩣᨿᩴ ᨸᩣᨲᩴ ᨳᩮᩁᩴ ᨸᨿᩥᩁᩩᨸᩣᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨴᩮᩅᨲᩣᨶᩴ ᨸᩥᨿᨾᨶᩣᨸᨲᩣᨿ ᩋᨣ᩠ᨣᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨸ᪨ ᨳᩮᩁ ᪑᪨᪒᪨᪓᪓-᪙᪖) –

“ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲᩮ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨳᨾ᩠ᩉᩥ, ᩈᩩᨾᩮᨵᩮ ᩋᨣ᩠ᨣᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮ;

ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩩᨾᨶᩮᩣ, ᨳᩪᨸᨸᩪᨩᩴ ᩋᨠᩣᩈᩉᩴ᪨

“ᨿᩮ ᨧ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ, ᨨᩊᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᨾᩉᩥᨴ᩠ᨵᩥᨠᩣ;

ᨲᩮᩉᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨾᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᩈᩘ᩠ᨥᨽᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨠᩣᩈᩉᩴ.

“ᩈᩩᨾᩮᨵᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ, ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨠᩮᩣ ᨲᨴᩣ ᩋᩉᩩ;

ᩈᩩᨾᩮᨵᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᩣᨾᩮᨶ, ᩋᨶᩩᨾᩮᩣᨴᩥᨲ᩠ᨳ ᩈᩮᩣ ᨲᨴᩣ.

“ᨲᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩈᩣᨴᩮᨶ, ᩅᩥᨾᩣᨶᩴ ᩏᨸᨸᨩ᩠ᨩᩉᩴ;

ᨨᩊᩣᩈᩦᨲᩥᩈᩉᩔᩣᨶᩥ, ᩋᨧ᩠ᨨᩁᩣᨿᩮᩣ ᩁᨾᩥᩴᩈᩩ ᨾᩮ.

“ᨾᨾᩮᩅ ᩋᨶᩩᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩣᨾᩮᩉᩥ ᨲᩣ ᩈᨴᩣ;

ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᨴᩮᩅᩮ ᩋᨽᩥᨽᩮᩣᨾᩥ, ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩔᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ.

“ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩦᩈᨲᩥᨠᨸ᩠ᨸᨾ᩠ᩉᩥ, ᩅᩁᩩᨱᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ;

ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨽᩮᩣᨩᨶᩮᩣ ᩋᩣᩈᩥ, ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩦ ᩋᩉᩴ ᨲᨴᩣ.

“ᨶ ᨲᩮ ᨻᩦᨩᩴ ᨸᩅᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶᨸᩥ ᨶᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᨦ᩠ᨣᩃᩣ;

ᩋᨠᨭ᩠ᨮᨸᩣᨠᩥᨾᩴ ᩈᩣᩃᩥᩴ, ᨸᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩣᨶᩩᩈᩣ.

“ᨲᨲ᩠ᨳ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᨴᩮᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩩᨶ ᨣᨧ᩠ᨨᩉᩴ;

ᨲᨴᩣᨸᩥ ᩑᨴᩥᩈᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᩮᩣᨣᩈᨾ᩠ᨸᨴᩣ.

“ᨶ ᨾᩴ ᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩣ, ᩉᩥᩴᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨸᩣᨱᩥᨶᩮᩣ;

ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩥᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨾᩥ, ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩔᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ.

“តីណកប្យណហឃ្សយ៉ិ្យ ឃំ ចាតយឥិ៍ តចា;

ឡក្កតី តាកិឌាតាយិ, កន្ត្វាលេបឃ្សិជំ ថល៊

“ត្អយស្វិ៎ កដ្ឋេក កេប្យ, ៤េកា អាឃិ ឌតាឆិ៍េបិ;

យហាត្យការេចា ទាឌាហំ, ចក្កចត្តិ៍ យហត្តេលិ៊

“េណាហំ បញ្ញាឃុ ឃិ៍េលឃុ, ឆេបត្វា ឌតតំ ពាហំ្យ;

បិេបត្វា ឃ្យកតិ៍េឃច, េធចតាត៌ បិេឃា អហំ្យ៊

“កិេលណា ឈាបិតា យឃំ្យ..េប... កតំ ញ្ញដ្ឋឃ្ស ឈាណត”ត្តិ៊

តឆា េធចតាហិ អតិចិឃ បិឃាឃិតត្ថកាចេតា ត្អយំ េឆទំ កកចា េធចតាត៌ បិឃយតាបការេចត អក្កដ្ឋាេត ឆេបឃិ – “៤តឥក្កំ, កិក្ខុេច, យយ ណាចកាត៌ កិក្ខុត៌ េធចតាត៌ បិឃយតាបិត៌ ឃឥិ៍ជំ បិលិត្តដ្ឋចេឆ្នា”តិ (អ៊ តិ៊ ១៊១០៨, ១០៥) េណា ៤កឥិ៍ចឃំ កិក្ខុណឈ្លយេឡ្សតិឃិេត្អា អត្តេតា ក្យេណ បច្ចេចក្ខិត្វា េតឃំ កាទេណក្សតំ ចិឌ្ឍាតិយិត្តុ កកចេតា ឃត្តិេក អាកយត៌ បឃំណេត្តា “ឃ្វាកតំ តាបកត”ត្តិ កាឆំ អកាឃិ៊

៥៊ តត្ត ឃ្វាកតត្តិ ឃ្យត្ដទំ អាកយត៌, ត្អជំ យយាតិ ណឡ្អេត្តា៊ អឆ ចា ឃ្វាកតត្តិ ឃ្យដ្ឋ អាកតំ, យឃាតិ ចិកត្តិ ចិបទិណាេយតត្ថា៊ តាបកតត្តិ ត អបកតំ ហិតាកិច្យឌ្ឋិេតា ត អេបតំ៊ តឃិ៍ជំ ឡ្យត្តិតំ យយាតិ ត្អជំ យយ ឡដ្ឋ កធិតំ, ឡដ្ឋ ចា ឌីយំឃិតំ ត េហាតិ៊ ត្អជំ ច្យត្តិ េហាតិ – ឃំ កកចេតា ឃត្តិេក យយាកយត៌, ឃំ ចា យឃា តត្ត អាកតំ, តំ ឃ្វាកតំ, ឃ្វាកតត្តាេឃច ត ឡ្យទាកតំ៊ ឃំ “កកចេតា ឃត្តិេក ឆយ៉ិ ឃ្យត្វា បត្ថឌិឃ្សាយឹ”តិ យយ យត្តិតំ កឥិ៍តំ កធិតំ, ចិេត្តត ចា ឌីយំឃិតំ ត្អេឆ្យិ ត ឡ្យត្តិត្តិ៊ ត្អចាតិ តត្ត កាទណំ ធេឃ្សេត្តា “ឃំចិកេត្តឃ្វ”តិអាឥិ៍យាហ៊ ឃំចិកេត្តឃ្វតិ បកាេទតា ចិកេត្តឃុ៊ ឆេយ៉ឃ្វតិ េពាឃ្យឆេយ៉ឃុ ណយឆឆេយ៉ឃុ ចា, តាតាតិត្តិ៍េឃហិ បកតិអាឥិ៍េចណេត, ណយ៉ាណយ្យេឌ្ឋហិ ឡក្ខាឥិ៍េចណេត ឃំចិកឥិ៍ត្វា ច្យត្តឆេយ៉ឃុ៊ ឃំ េណដ្ឋ តឡ្យបិកយិត្តិ ឃំ តត្ត េណដ្ឋ, តំ ចត្យណច្ចឆយ៉ិ, តឃ្ស ចា េតិឆកំ ណាណតឆយ៉ិ ឌ្កបិកយិ, “អឃំ ឆេយ៉ា អឃំ ចិតេឃា”តិ ឌ្កបកន្និ៍៊ ណយ៉ាណយ្យេឌ្ឋហិ ៤ច ចា ក្យណលិឥិ៍េចណេត លត្ត្វាឥិ៍េចណេត ឃឆាណកាចេតា ឃំចិកេត្តឃុ ណកាចឆេយ៉ឃុ ឃំ តត្ត េណដ្ឋ ឌ្កត្តយំ បចទំ, តំ យក្កថលតិត្ថាតឆយ៉ិ ឌ្កបិកយិ, អត្តបច្ចក្ខេតា ឌ្កបកន្និ៍ ណឆ្នាកាឃិ, តឃ្វា ឃ្វាកតំ យយ ត អបកតំ ឃ្យយត្តិតំ ត ឡ្យត្តិតត្តិ េឃាឌតា៊

ᨷᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩅᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩤᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᩺

᪑᪐᩺ ᨷᩩᨱ᩠ᨱᨾᩣᩈᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩤᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩅᩥᩉᩁᩥ ᩋᨷᩮᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᨷᩩᨱ᩠ᨱᨾᩣᩈᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩤᨳᩣ᩺ ᨠᩤ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ? ᩋᨿᩴ ᨠᩥᩁ ᩅᩥᨷᩔᩥᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᩣᨠᨿᩮᩣᨶᩥᨿᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨷᩈᨶ᩠ᨶᨾᩣᨶᩈᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨾᩩᨡᨲᩩᨱ᩠ᨯᨠᩮᨶ ᩈᩣᩃᨷᩩᨷ᩠ᨹᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩪᨩᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ᩺ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩁᩈᩮ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᩋᨭ᩠ᨮᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩦ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᩺ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᨶ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᨠᩔᨷᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩈᩣᩈᨶᩮ ᩒᩈᨠ᩠ᨠᨾᩣᨶᩮ ᨠᩩᨭᩩᨾ᩠ᨻᩥᨿᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᨱᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨧᩩᨲᩮᩣ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮ ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᨶᨣᩁᩮ ᩈᨾᩥᨴ᩠ᨵᩥᩔ ᨶᩣᨾ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩔ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ᩺ ᨲᩔ ᨩᩣᨲᨴᩥᩅᩈᩮ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨣᩮᩉᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᩁᩥᨲ᩠ᨲᨠᩩᨾ᩠ᨽᩥᨿᩮᩣ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨾᩣᩈᨠᩮᩉᩥ ᨷᩩᨱ᩠ᨱᩣ ᩋᩉᩮᩈᩩᩴ᩺ ᨲᩮᨶᩔ ᨷᩩᨱ᩠ᨱᨾᩣᩈᩮᩣᨲᩥ ᨶᩣᨾᩴ ᩋᨠᩴᩈᩩ᩺ ᩈᩮᩣ ᩅᨿᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᩩ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩅᩣᩉᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᩴ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷᨶᩥᩔᨿᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨥᩁᩣᩅᩣᩈᩴ ᨩᩥᨣᩩᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩏᨷᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩈᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩪᨷᩈᨾ᩠ᨷᨴᩮᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨠᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨷᩔᨶᩴ ᩏᩔᨠ᩠ᨠᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩤᨷᩩᨱᩥ᩺ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨷᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨷ᩺ ᨳᩮᩁ ᪑.ᩃᩥ.᪑᪗-᪑᪘) –

“ᩈᩥᨶ᩠ᨵᩩᨿᩣ ᨶᨴᩥᨿᩣ ᨲᩦᩁᩮ, ᨧᨠ᩠ᨠᩅᩣᨠᩮᩣ ᩋᩉᩴ ᨲᨴᩣ;

ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩈᩮᩅᩣᩃᨽᨠ᩠ᨡᩮᩣᩉᩴ, ᨷᩣᨷᩮᩈᩩ ᨧ ᩈᩩᩈᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ᩺

“ᩋᨴ᩠ᨴᩈᩴ ᩅᩥᩁᨩᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ, ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᩥᩃᨬ᩠ᨩᩈᩮ;

ᨲᩩᨱ᩠ᨯᩮᨶ ᩈᩣᩃᩴ ᨷᨣ᩠ᨣᨿ᩠ᩉ, ᩅᩥᨷᩔᩥᩔᩣᨽᩥᩁᩮᩣᨷᨿᩥᩴ᩺

“ᨿᩔ ᩈᨴ᩠ᨵᩣ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮ, ᩋᨧᩃᩣ ᩈᩩᨷ᩠ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ;

ᨲᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩈᩣᨴᩮᨶ, ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᩈᩮᩣ ᨶ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᩺

“ᩈ᩠ᩅᩣᨣᨲᩴ ᩅᨲ ᨾᩮ ᩋᩣᩈᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩮᨭ᩠ᨮᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ;

ᩅᩥᩉᨦ᩠ᨣᨾᩮᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᨶ, ᩈᩩᨻᩦᨩᩴ ᩁᩮᩣᨷᩥᨲᩴ ᨾᨿᩣ᩺

“ឯកនវុតិតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយិំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

“សុចារុទស្សនា នាម, អដ្ឋេតេ ឯកនាមកា;

កប្បេ សត្តរសេ អាសុំ, ចក្កវត្តី មហព្ពលា។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អថស្ស បុរាណទុតិយិកា តំ បលោភេតុកាមា អលង្កតបដិយត្តា បុត្តេន សទ្ធិំ ឧបគន្ត្វា បិយាលាបការាទីហិ ភាវវិវរណកម្មំ នាម កាតុំ អារភិ។ ថេរោ តស្សា ការណំ ទិស្វា អត្តនោ ឧត្តរិបិ អលគ្គភាវំ បកាសេន្តោ “វិហរិ អបេក្ខ”ន្តិ គាថំ អភាសិ។

១០. តត្ថ វិហរីតិ វិហរេយ្យ ហរិ អបហរិ អបនេសិ។ អបេក្ខន្តិ តណ្ហំ ទូរសាតិ ទូរម្បិ លោកេ អត្តភាវេ ច។ ហរន្តិ អបរម្បិ អភាវេត អត្តភាវេ ច។ ទូរសាតិ ច អញ្ញត្តិកេសុ អាយតនេសុ។ ហរន្តិ ជាតិវេសុ ។ ច-សទ្ទោ សមុច្ចយត្ថោ “អបរា ច ឧបរា ច”តិអាទីសុ (ទូតិទុ. ៤០; អ. និ. ៣.១៣; ៥.១១) វិយ។ វោតិ អត្តានមេវ បរំ វិយ និទស្សេតិ។ វេទគូតិ វេទេន គតោ មគ្គញាណេន និព្ពានំ គតោ អធិគតោ, ចត្តារិ វា សច្ចានិ បរិញ្ញាបហានសច្ឆិកិរិយាភាវនាភិសមយវសេន អភិសមេច្ច ឋិតោ។ យតត្តោតិ មគ្គសំវរេន សំយតសភាវោ, សម្មាវាយាមេន វា សំយតសភាវោ។ សព្ពេសុ ធម្មេសុ អនុបលិត្តោតិ សព្ពេសុ អារម្មណេសុ ធម្មេសុ តណ្ហាទិដ្ឋិលេបវសេន ន ឧបលិត្តោ, តេន លោកាធិលោកធម្មេ សមតិក្កមំ ទស្សេតិ។ លោកស្សាតិ ឧបាទានក្ខន្ធបញ្ចកស្ស។ តណ្ហា លុឌ្ឍបលុឌ្ឍនដ្ឋេន លោកោ។ អញ្ញាតិ ញាតិត្វា ឧទយព្ពយញ្ញាតិ ឧប្បាទវយេច វយញ្ច, ឯវេន យថាភូតញាណំ ពុទ្ធកាលបដិបទំ ទស្សេតិ។ អយំ បនេត្ថ អត្ថោ – យោ សកលស្ស លោកាធិលោកស្ស សមបញ្ញាសាយ អាការេហិ ឧទយព្ពយំ ញាតិត្វា វេទគូ យតត្តោ កត្ថចិ អនុបលិត្តោ, សោ សព្ពត្ថ អបេក្ខំ វិនេយ្យ សត្តុសិតោ តាទិសានំ វិប្បការានំ ន កិញ្ចិ មញ្ញតិ, តស្មា ត្វំ អត្តទាលេ យថាគតមគ្គេនេវ គច្ឆាតិ។ អថ សា ទូតិ “អយំ សមណោ មយិ បុត្តេ ច និរបេក្ខោ, ន សក្កា ឥមំ បលោភេតុ”ន្តិ បក្កាមិ។

បុណ្ណមាសត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បឋមវគ្គវណ្ណនា ។

បឋមវគ្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. ក្ខតិយធរេក្កា

១. ក្នុអចន្ធរេត្វុរកាឆាចល្អុតា

បិរេយាឌ្ឍាតហុរេលិតិ អាឃយ្ហុរេតា ក្នុអចន្ធរេត្វុរស្ស កាឆា. កា ខ្ញបក្តិ? រេសា កិរ បក្ខុយុត្តរស្ស កកចរេតា កាលេល ឥលិទ្ធក្យុលេ តិន្តាតិត្វា បររេរសំ កតិឃា ឌីចិកំ កេបុរេត្តា កកចរេតា សាចកំ ស្ញុឌាតំ តាយ រេឆរំ បំស្តុក្វុលំ បរិរេឃរេត្តុំ ឌិស្វា បសត្ថុយាតរេសា ខ្ញុបសក្ខុយិត្វា ចត្តំ ឥត្វា បច្ចាបតិដ្ឋិរេតត ចត្តិ. រេសា រេតត បុញ្ញាកេយ្ចត រេតត្តិសក្ខត្វំ រេឥចរឌ្ឍិ ការរេសិ. សត្តសត្តតិក្ខត្តុំ ចក្កចត្តី រាឌា អរេហាសិ. អរេតកចារំ បរេឥសរាឌា. ឲចំ រេឥចយត្ញុរេស្សស្ញ សំសររេត្វា កស្សបស្ស កកចរេតា សាសរេត ឌ្ញុសក្កយារេត បព្ពាឌិត្វា សយលាឆយំ កត្វា ឲកំ ញុទ្ធន្តរំ រេឥចយត្ញុស្សកាតឹស្ញ អបរាបរំ បរិចត្តរេត្តា អយ្យាកំ កកចរេតា កាលេល រេកាសព្ពិយំ ព្រាហ្មណក្យុលេ តិន្តាតិ. ក្នុអចន្ធាតិស្ស តាមំ អរេហាសិ. រេសា ចឃប្បរេត្តា ព្រាហ្មណសិរេប្បស្ញ តិប្បត្តិំ កេតា ញុទ្ធក្យុរេណ ស្ញត្វា បសត្ថុយាតរេសា កកចត្តំ ខ្ញុបសង្កមិ, តស្ស កកចា ធម្មំ កេឆសិ. រេសា បដិលទ្ធសរេទ្ធា បព្ពាឌិត្វា លទ្ធុបសម្បរេធា កតបុព្ពាកិច្ចោ ចរិតាត្ញុក្វុលំ កម្មដ្ឋាតំ កេហត្វា ការេចរេត្តា ចិតហិ. រេតត ច សមរេឃត រេកាសព្ពិកា ភិក្ខុ កណ្ហតឌាតា អរេហស៊ុ. តតា ក្នុអចន្ធរេត្វុរេរា ខ្ញុករេឃសំ ភិក្ខុតំ លទ្ធិ អតាតាឃ កកចតា ឌិរេត្តុចារេឥ ធត្វា ចិបស្សតំ ទ្វារេហត្វា អរហត្តំ បិបុណិ. រេតត ចុត្តំ អបតារេត (អប. ថេរ ២.៥០.២១-៣០) –

“បក្ខុយុត្តរកកចរេតា, ស្ញឌារេតា តាយ សាចរេកា;

បំស្តុក្វុលំ កេចសរេត្តា, សព្ពាររ ចរតឹ តតា.

“តករេរ ហំសចតិឃា, បររេរសំ កតរេកា អហំ;

ខ្ញុបឌ្ធុស្សំ ឥត្វាត, សិរសា អភិចាឥឃិំ.

“រេតត កេយ្ចត ស្ញុករេតត, រេចតតាបណិធីហិ ច;

ឌហិត្វា យាត្ញុសំ រេឥហំ, តាចតិំសមកច្ឆហំ.

“រេតត្តិំសក្ខត្តុំ រេឥចិរេន្ទា, រេឥចរឌ្ឍយការឃិំ;

សត្តសត្តតិក្ខត្តុំ, ចក្កវត្តី អហោសហំ។

“បទេសរជ្ជំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ;

ឧបឌ្ឍទុស្សទានេន, មោទាមិ អកុតោភយោ។

“ឥច្ឆមានោ ចហំ អជ្ជ, សកាននំ សបព្ពតំ;

ខោមទុស្សេហិ ឆាទេយ្យំ, អឌ្ឍទុស្សស្សិទំ ផលំ។

“សតសហស្សិតោ កប្បេ, យំ ទានមទទិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, អឌ្ឍទុស្សស្សិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ..បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”ន្តិ។

អថ ចូឡវច្ឆត្ថេរោ អរហត្តំ បត្វា តេសំ ភិក្ខូនំ កលហាភិរតិយា សកត្ថវិហានំ ទិស្វា ធម្មំវេកប្បេត្វា, អត្តនោ ច បត្តវិសេសំ បច្ចវេក្ខិត្វា បីតិសោមនស្សវសេន “បាមោជ្ជពហុលោ”តិ គាថំ អភាសិ។

១១. តត្ថ បាមោជ្ជពហុលោតិ សុបរិសុទ្ធសីលតាយ វិប្បដិសារាភាវតោ អធិកុសលេសុ ធម្មេសុ អភិរតិវសេន បមោទពហុលោ។ តេនេវាហ “ធម្មេ ពុទ្ធប្បវេទិតេ”តិ។ តត្ថ ធម្មេតិ សត្តតិំសាយ ពោធិបក្ខិយធម្មេ នវវិធេ វា លោកុត្តរធម្មេ។ សោ ហិ សម្មាសម្ពុទ្ធេន សាមុក្កំសិកាយ ទេសនាយ បកាសិតត្តា សាតិសយំ ពុទ្ធប្បវេទិតោ នាម។ តស្ស បន អធិគមូបាយភាវតោ ទេសនាធម្មោបិ ឥធ លព្ភតេវ។ បទំ សន្តន្តិ និព្ពានំ សន្ធាយ វទតិ។ ឯវន្តេបិ ហិ ភិក្ខុ សន្តំ បទំ សន្តំ កោដ្ឋាសំ សព្ពសង្ខារានំ វូបសមភាវតោ សង្ខារូបសមំ បរមសុខតាយ សុខំ និព្ពានំ អធិគច្ឆតិ វិន្ទតិ យេវ។ បរិសុទ្ធសីលោ ហិ ភិក្ខុ វិប្បដិសារាភាវេន បាមោជ្ជពហុលោ សទ្ធម្មេ យុត្តប្បយុត្តោ វិមុត្តិបរិយោសានា សព្ពសម្បត្តិយោ បាបុណាតិ។ យថាហ – “អវិប្បដិសារត្ថានិ ខោ, អានន្ទ, កុសលានិ សីលានិ, អវិប្បដិសារោ បាមោជ្ជត្ថាយា”តិអាទិ (អ. និ. ១០.១)។ អថ វា បាមោជ្ជពហុលោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ភគវា, ស្វាក្ខាតោ ធម្មោ, សុប្បដិបន្នោ សង្ឃោតិ រតនត្តយំ សទ្ធាយ បមោទពហុលោ។ តត្ថ បន សោ បមោទពហុលោ កិំ វា ករោតីតិ អាហ “ធម្មេ ពុទ្ធប្បវេទិតេ”តិអាទិ។ សទ្ធាសម្បន្នស្ស ហិ សប្បុរិសសំសេវនសទ្ធម្មស្សវនយោនិសោមនសិការធម្មានុធម្មបដិបត្តីនំ សុខេនេវ សម្ភវតោ សម្បត្តិយោ ហត្ថគតា ឯវ ហោន្តិ, យថាហ – “សទ្ធាជាតោ ឧបសង្កមតិ, ឧបសង្កមន្តោ បយិរុបាសតី”តិអាទិ (ម. និ. ២.១៨៣)។

ចូឡវច្ឆត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

១. មហាវច្ឆត្ថេរគាថាវណ្ណនា

បញ្ញាពលីតិ អាយស្មតោ មហាវច្ឆត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? អយំ កិរ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច បានីយទានមទាសិ. បុន សិខិស្ស ភគវតោ កាលេ ឧបាសកោ ហុត្វា វិវដ្ដូបនិស្សយំ ពហុំ បុញ្ញកម្មំ អកាសិ, សោ តេហិ បុញ្ញកម្មេហិ តត្ថ តត្ថ សុគតីសុយេវ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ មគធរដ្ឋេ នាឡកគាមេ សមិទ្ធិស្ស នាម ព្រាហ្មណស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ. តស្ស មហាវច្ឆោតិ នាមំ អហោសិ. សោ វយប្បត្តោ អាយស្មតោ សារិបុត្តស្ស ភគវតោ សាវកភាវំ សុត្វា “សោបិ នាម មហាបញ្ញោ. យស្ស សាវកត្តំ ឧបគតោ, សោ ឯវ មហាបញ្ញោ ឥមស្មិំ លោកេ អគ្គបុគ្គលោ”តិ ភគវតិ សទ្ធំ ឧប្បាទេត្វា សត្ថុ សន្តិកេ បព្ពជិត្វា កម្មដ្ឋានំ អនុយុញ្ជន្តោ នចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៣០.៣៦-៣៩) –

“បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស, ភិក្ខុសង្ឃេ អនុត្តរេ;

បសន្នចិត្តោ សុមនោ, បានីយឃដមបូរយិំ.

“បព្ពតគ្គេ ទុមគ្គេ វា, អាកាសេ វាថ ភូមិយំ;

យទា បានីយមិច្ឆាមិ, ខិប្បំ និព្ពត្តតេ មម.

“សតសហស្សិតោ កប្បេ, យំ ទានមទទិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ទកទានស្សិទំ ផលំ.

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… ភវា សព្ពេ សមូហតា;

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”តិ.

ឯវំ បន អរហត្តំ បត្វា វិមុត្តិសុខំ អនុភវន្តោ សាសនស្ស និយ្យានិកភាវទីបនេន សព្រហ្មចារីនំ ឧស្សាហជននត្ថំ “បញ្ញាពលី”តិ គាថំ

អភាសិ៉

១៧៉ តត្ថ បញ្ញាពលីតិ បរិហារិយបញ្ញាយ ចិបស្សនាបញ្ញាយ ច ចនេត អភិញ្ញាបេសា សាតិសយេត បញ្ញាពលេត សមន្នាគតោ៉ ឃិលចត្វាបមន្តោតិ វ្នក្កិសកេតត ចត្យបរិឃុច្ឆិឃិលេត, ឆុតឆទ្ទុសប្លាតេតហិ ចតេហិ ច វ្នបមន្តោ សមន្នាគតោ៉ សយាហិតោតិ វ្នបចារប្បតាកេឆេត សយាឆិតា សយាហិតោ៉ ឈាតរេតោតិ តតោ ទុច អាឡេុញ្ហបតិញ្ញ្ញាតេ លក្ខញ្ហបតិញ្ញ្ញាតេ ច រតោ សតតាភិឃុតេត្តា៉ សន្តាកាលេ សតិយា អចិប្បចាសចសេត សតិយា៉ យឆត្ថិយត្តិ អត្ថតោ អភតេបតំ អត្ថិយំ, តេយត អត្ថិយំ យឆត្ថិយំ៉ យថា បច្ចេយ បរិក្ខញ្ញត្តស្ស បរិក្ខញ្ញតំ អត្ថិយំ តោហតិ, តថា កោឌតំ ក្ខញ្ញយាតោ៉ សាយិបរិកោរេកត ហិ តំ អត្ថិយំ តោហតិ គាយឌ្ឌបរិកោរេកត ចា, ត អញ្ញថា តោឌតត្តិ ច តិគស្សតយត្ថ ឌដ្ឋញ្ញា៉ ក្ខញ្ញិយតិ បរិក្ខញ្ញិយតីតិ ចា កោឌតំ, ចត្តាតេរា បច្ចយា៉ "យឆត្ថិក"ត្តិ ចា បតេធា៉ យឆត្ថិ យស្សត្តាយ សត្តារា បច្ចយា អត្ថញ្ញាតា, តឆត្ថិ កាយស្ស ជិតិអាឌិអត្ថិ, តញ្ចា អត្តបិឌិតេសតិញ្ញាតត្ថិ៉ តង្វា អត្តបិគាបរិតិញ្ញាតត្ថិ កោឌតបច្ចេយ ក្ខញ្ញយាតោ តតោ ទុច កេដ្ឋច កាលេ អត្ថតោ អត្តបិគាបរិតិញ្ញាតកាលេ អាកេយឃ្យ៉ ញ្ញាឆ ញ្ញាយស្មិ សាសតេ ចិតរាកោ៉ ឆាហិកេស្ស បត កាតេយុ ចិតរាកស្ស ញ្ញាឆំ តត្ថិតិ អឆិប្បាតេយា៉

យហាចន្ទេត្វេកាធាចណ្ហតា ត៌ដ្ឋិតា៉

១៉ ចតចន្ទេត្វេកាធាចណ្ហតា

តិលទ្ធចណ្ហាតិ អាយស្វុតោ ចតចន្ទេត្វេស្ស កាធា៉ កា វ្នប្បត្តិ? តេសា កិរ អត្ថគស្សិតោ ភកចតោ កាតេល កច្ឆបតេយាតិយំ តិត្ថាតេត្តា ចិតតាយ តាយ តឆិយា ចសតិ៉ តស្ស ញុដ្ឋកតាចប្បយាតេណា អត្តកាតេថា អតេហាសិ៉ តេសា កិរ ទុកឌិចសំ ភកចត្តិ តឆិយា តីតេរ ជិតំ ឌិស្វា, "បរិតំ កត្តកាតេយា យតេញ្ញា ភកចា"តិ អត្ថតោ បិដ្ឋិយំ អាតេរាតេបត្វា តេតញ្ញកាតេយា បរិគស្សតេល តិបជ្ជិ៉ ភកចា តស្ស អញ្ញាសយំ ឆាត្វា តំ អត្តកាប្បតេន្តោ អាទ្រហិ៉ តេសា ឞិតិតេសាយតស្សឌាតោ តេសាតំ លិត្តុតេត្តា ឌិយាយ តេចតេកត លិត្តសតេរា ចិយ តាចតេឆច បតេតិតំ បរិតេបសិ៉ ភកចា តស្ស បុញ្ញាស្ស ឋលេ ទុតទ្រហិ តិត្ថាត្តកាសប្បត្តិញ្ញា ញ្ញាកេទិត្វា បក្កាមិ៉ តេសា តេតត បុញ្ញាកេមុត តេចយត្តស្សេបុ សំសរេត្តា អតេតកាសតាក្ខត្តិ តាបសបញ្ញជ្ជ បញ្ញជិត្វា អរេញ្ញាចាឃិតេយច អតេហាសិ៉ បុត កស្សបញ្ញដ្ឋាកាតេល កតេបាតតេយាតិយំ តិត្ថាតិត្វា អរេញ្ញា ចិហតេត្ថិ តេយត្តាចិហារិ ទុកាំ កិក្ខុ ឌិស្វា ចិត្ថិ បសាតេឆសិ៉

តតោ បត ទុតោ ឆារាណសិយំ ក្ញលកេហ តិត្ថាតិត្វា ចយប្បត្តោ សំតេចកឌាតោ បញ្ញជិត្វា ចិចដ្ឋបតិស្សយំ ឆាហំ បុញ្ញាកម្មំ វ្នបចិតិ៉ ទុចំ តត្ថ តត្ថ តេចយត្តស្សេបុ សំសរិត្វា ញ្ញាយស្មិ ញ្ញដ្ឋប្បាតេឆ កបិលចត្តុតកេរ ចន្ទេកោត្តស្ស តាយ ព្រាហ្មណស្ស កេហ បដិសន្តិ កណ្ហិ តស្ស យាតា បរិបក្កកត្ថា អរេញ្ញា គស្សតត្វាយ សញ្ញាតតោហញ្ញអា អរេញ្ញា បចិសិត្វា ចិចរតិ, តាចតេឆស្សា កម្មឌចាតា ចលិសុ, តិតេរាកេណិ បរិក្ខិបិត្វា អគំសុ៉ សា ឆញ្ញាបុញ្ញាលក្ខណំ បុត្តំ ចិជាយិ៉ តេសា តោរិឆិសេត្តត សហ បំសុកីឡិតញ្ញាកសហាតេយា អតេហាសិ៉ "ចទន្ទោ"តិស្ស តាយញ្ចា អតេហាសិ៉ ចតាកិរតិយា ចតេសត ចតចន្ទោតិ បញ្ញាយិត្ថ៉ អបរកាតេក យហាសតេត្ត យហាកិតិក្ខយតំ តិក្ខយិត្វា យហាបធាតំ បឆហតេត្តា,

“អហម្បិ សិទ្ធត្ថកុមារេន សហ អរញ្ញេ វិហរិស្សាមី”តិ និក្ខមិត្វា តាបសបព្ពជ្ជំ បព្ពជិត្វា ហិមវន្តេ វសន្តោ អភិសម្ពុទ្ធភាវំ សុត្វា ភគវតោ សន្តិកំ ឧបគន្ត្វា បព្ពជិត្វា កម្មដ្ឋានំ គហេត្វា អរញ្ញេ វសមានោ នចិរស្សេវ វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា អរហត្តំ សច្ឆាកាសិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប॰ ថេរ ២.៣៤-៨៣៦-១៩១) –

“អត្ថទស្សី តុ ភគវា, សយម្ភូ លោកនាយកោ;

វិនតានទិយា តីរំ, ឧបគច្ឆិ តថាគតោ។

“ឧទកា អភិនិក្ខម្ម, កច្ឆបោ វារិគោចរោ;

ពុទ្ធំ តារេតុកាមោហំ, ឧបេសិំ លោកនាយកំ។

“អភិរូហតុ មំ ពុទ្ធោ, អត្ថទស្សី មហាមុនិ;

អហំ តំ តារយិស្សាមិ, ទុក្ខស្សន្តករោ តុវំ។

“មម សង្កប្បមញ្ញាយ, អត្ថទស្សី មហាយសោ;

អភិរូហិត្វា មេ បិដ្ឋិំ, អដ្ឋាសិ លោកនាយកោ។

“យតោ សរាមិ អត្តានំ, យតោ បត្តោស្មិ វិញ្ញុតំ;

សុខំ មេ តាទិសំ នត្ថិ, ផុដ្ឋេ បាទតលេ យថា។

“ឧត្តរិត្វាន សម្ពុទ្ធោ, អត្ថទស្សី មហាយសោ;

នទីតីរម្ហិ ឋត្វាន, ឥមា គាថា អភាសថ។

“យាវតា វត្តតេ ចិត្តំ, គង្គាសោតំ តរាមហំ;

អយញ្ច កច្ឆបោ រាជា, តារេសិ មម បញ្ញចា។

“ខ្ពុយិភា ញុទ្ឋតរេណាភ, បេត្តចិត្តចតាឃ ច;

អដ្ឋារេស កប្បសេត, ដេចលិកេ រយិស្សតិ។

“ដេចលិកា ខ្ពុឈាកត្ថា, ស្វក្កប្ទលេភ ចោឌិតោ;

ឲកាសេភ តិឃឹឌិត្វា, កន្លារេសាត់ តទិស្សតិ។

“ឃឆាបិ កដ្ឋកេ លេត្តុ, ពឹឌ៉ អប្បយ្បិ រោបិត់;

សម្មាឆារេរ បច្ឆេត្តុ, ឋលំ តោរេសតិ កស្សក់។

“តេឆចិត់ ញុទ្ឋលេត្តុំ, សម្មាសម្ញុទ្ឋទេសិត់;

សម្មាឆារេរ បច្ឆេត្តុ, ឋលំ ម៉ តោសឃិស្សតិ។

“បឆាភបហិតត្តាយិ,ព្រូបសេត្តា តិទ្វបឆិ;

សត្ថាសេច បរិញ្ញាឃ, ចិហរាយិ អភាសេចា។

“អដ្ឋារេស កប្បសេត, ឃំ កម្មយកទិ៍ តឆា;

ទុក្កតិំ ភាភិឌាភាយិ, តរណាឃ ខ្ពុឆំ ឋលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា យឃ្យ...បេ... កត់ ញុទ្ឋស្ស សាសភ”ន្តិ។

ឲចំ បត អទហត្ថិ បត្វា ករចតិ ពបិលចត្វុំ ឱហទត្តោ តត្វ ពត្វា ឃត្វាទំ ចត្តិត្វា គិត្លហិ ឃយាពទោ បដិឃត្វាទចឃេត “ពិ, អាចុឃា, អទទ្ទោ ឋាឃុឱហាទោ លឥទ្ធ”តិ ឃុឥទ្ធ “ទយហិឃា, អាចុឃា, អទទ្ទោ បត្តុតា”តិ អត្តុតា ចុដ្ឋបត្តុតេ ចឈោទត្វា “តិលត្កចណ្ហា”តិ ពាចំ អកាឃិ៉

១ឲ៉ តត្វ តិលត្កចណ្ហាតិ តិលចលិហកតិកា តិលចលិហកឃណ្ឌាតា ច៉ ទុថិទាតិ ទុថិឃា ឃកិទណា បកឃ្យុទា ច៉ ឃិតចាទិតិ ឃិតលឃលិលិ៉ ឃុថិត្តុទាតិ ឃុថិឃុត្តុឃិកាពតាឃ ឃុត្តុថិត្តាត៌ ចា អទិឃាត៌ តិចាឃតដ្ឋាតតាឃ ឃុថិត្តុទា៉ ពាឆាឃុលត្វជីញ្យាតុតាឃិក៌ ពត្វា តិឥដ្ឋឃា៉ “ឃិតចាទិឃុថិត្តុទា”តិបិ បិឥធា, ឃិតឃុថិចាទិឆទា ឃិតលថិយលឃលិលិឃឃចត្តាតិ អឥត្វា៉ ព្ពត្តុពាបកឃត្តោត្តាតិ ព្ពត្តុពាបកតាយពហិ បចាញ្ចអចណ្ហិហិ ទត្តពិខីហិ ឃត្តោឱតា បិកុឃ្យពាលចឃេត ឲចយាហ៉ ពថិ បត “ព្ពត្តុពាបកតាយាតិ ទត្តតិណាតិ”តិ ចឥត្តិ៉ អបឥទ “ពលិពាទទុត្លា”តិ៉ ឃឃលិតិ ឃិលិឃយា បត្តុតា, ត បំឃុបត្តុតាតិ អឥត្វា៉ ទតតាហ – “ឃឆាបិ បត្តុតា ឃឃលិ”តិ (ដ្ឋា៉ ១៣)៉ ទយឃត្តិ យត្តិ យំ ទយាទបត្តិ, យឃ្យាថិចកាកិទត្តិ បទិត្វាទហត្តិ៉ ឲចំ ឆឆទា អត្តុតា ឱទពាលបទិកាឱតំ អទទ្ទោកិទតិ បចចឆទត្តា តិឱឆ ឱទចកាកិទតិឃេច ឌីបតិ៉ តត្វ ដ្ឋបឆឱឥចពត អត្តោញ្ញពទណ៌ ឌីបិតឃេច ទហាតិតិ៉

ចតចត្តុទត្វពាឆាចណ្ហិតា តិដ្ឋិតា៉

៣៉ ឃិចពឃាយទហាទពាឆាចណ្ហិតា

ដ្ឋបត្តោឃោតិ ឃិចពឃ្យ ឃាយទហាទឃ្យ ពាឆា៉ ពា ដ្ឋប្បត្តិ? ឃោ ពិទ ព្ពតា ឲពតិឥឃ ពឃ្យ ចឃ្យកុឃ្យ ករចតោ ពាទល កុលពហេ តិត្តុទត្វា ឲពឱចឃំ ពាតឱឥច ពទហិឃេត អទទ្ទោ បថិដ្ឋា តត្វ បត្តុតត្វុឥទ តិឃិត្តិ ចឃ្យកុំ ករចត្តិ ឌិត្វា បឃត្តុឱត្វា ដ្ឋបឃញ្ញិត្វា ចត្តិត្វា អញ្ញលិ បក្កឃ្យអដ្ឋាឃិ៉ បុត តត្វ យតោហទាតិ ពាឃុយាទិពថលិតិ ឌិត្វា តាតិ ពហេត្វា ករចតោ ដ្ឋបតេឃិ, បដិក្កុហេឃិ ករចា អតុពយំ ដ្ឋបិដាឃ៉ ឃោ ទតត បុត្តោពឃោត ទចយតុឃ្យុឃុ ឃំឃទត្តា ពឃ្យបឃ្យ ករចតោ ឃាឃតេ យាតុលេ បត្តុឌត្តោ ទតត ឃត្តុ៌ បត្តុឱត្វា តាហំ ឱចដ្ឋុបតិឃ្យឃំ កុឃលំ ដ្ឋបថិតិត្វា ព្ពយឃ្យុំ ញុត្តុប្បាទេ ចតចត្តុទត្វទឃ្យ កាពិទតឃ្យោ ហុត្វា តិត្តុទត្វា, ឃិចពាតិឃ្យ តាយំ អឥហាឃិ៉ តឃ្យ យាតា អត្តុតោ ទដ្ឋកាតិពេ ចតចត្តុ ឃាឃតេ បត្តុឱត្វា បត្តុឱតកិត្តុំ យត្វកំ បិឥបត្វា អទទ្ទោ ឱហទត្តោ តំ បចត្តិ ឃុត្វា ឃុត្តិ អាហ – “តាត ឃិចព, ឆឆទឃ្យ ឃត្តិពោ បត្តុឱត្វា ឆឆទំ ដ្ឋបដ្ឋហ, យហល្លពោ ដាតិ ឆឆទា”តិ៉ ឃោ យាតុ ឲពចចតេតេច ច ឃុត្តោ ពតាឌិពាទតាឃ ច យាតុលទត្វឃ្យ ឃត្តិក៌ ពត្វា បត្តុឱត្វា តំ ដ្ឋបដ្ឋហត្តា អទទ្ទោ ចឃតិ៉

តឃ្យ ឲពឱចឃំ ពាតឱឥច ពទហិឃេត ពាយត្តិ ពតឃ្យ លទោ អាតាឥឆា ដ្ឋប្បជ្ជិ៉ យតុឃ្យុឃុ តេឃញ្ញ ពទទាត្តុឃុបិ ត បដិប្បឃ្យុថិ៉ តឃ្មុំ ឱទាឃត្តោ ឆឆទា “ឃាយទហាទោ ឱទាឃតិ, ពិ តុ ទតោ ពាទណ”ត្តិ តត្វ ពត្វា តំ ពិលិត៌ ឌិត្វា តឃ្យ តំ តំ ពត្តត្តាឃុត្តក៌ ពទទាត្តា ឱចឃកាក៌ ឱតិតាទយត្វា ទត្តិកាទព តលចបត្តុឃចលិឃំ អាហ – “ឃិចព, ត យឃា បត្តុឱតពាលទោ បដ្ឋាឃ ពាទយ ចឃិតឃុត្តាំ, ព្ពតោ អទទ្ទោឃេច ពត្វាយា”តិ៉ តំ ឃុត្វា ឃិចពោ “ឃឌិបិ ទយ, ករត្តោ, ព្ពតាតិ ពាឃោ ពាយត្តោ ឌិទោ, ឱត្វ បត អទទ្ទោ, តឃ្វា ឃឃាតោតាបិ

ᩋᩁᨬ᩠ᨬᨾᩮᩅ ᨣᨾᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ, ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨲᩴ ᨻᩣᩉᩣᨿᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᨾᩮᩅ ᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩒᩅᩣᨴᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨳᩮᩁᩔ ᩒᩅᩣᨴᩮ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨷᩔᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨷᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨷ᪨ ᨳᩮᩁ ᪑᪨᪒᪕᪨᪓᪒-᪓᪕) –

“ᨠᨱᩥᨠᩣᩁᩴᩅ ᨩᩮᩣᨲᨶ᩠ᨲᩴ, ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨷᨻ᩠ᨻᨲᨶ᩠ᨲᩁᩮ;

ᩋᨴ᩠ᨴᩈᩴ ᩅᩥᩁᨩᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ, ᩃᩮᩣᨠᨩᩮᨭ᩠ᨮᩴ ᨶᩁᩣᩈᨽᩴ᪨

“ᨷᩈᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩩᨾᨶᩮᩣ, ᩈᩥᩁᩮ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᩋᨬ᩠ᨩᩃᩥᩴ;

ᨠᩣᩈᩩᨾᩣᩁᩥᨠᨾᩣᨴᩣᨿ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩮᨭ᩠ᨮᩔᨴᩣᩈᩉᩴ᪨

“ᩑᨠᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᩮ ᩍᨲᩮᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ, ᨿᩴ ᨹᩃᩴ ᩋᨴᨴᩥᩴ ᨲᨴᩣ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨹᩃᨴᩣᨶᩔᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ᪨

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨷᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ…ᨷᩮ… ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩈᩮᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷᨩ᩠ᨫᩣᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᩴᩈᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩥᩅᩮᨠᩣᨽᩥᩁᨲᩥᨠᨲᩴ ᨠᨲᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲᨬ᩠ᨧ ᨷᩅᩮᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩏᨷᨩ᩠ᨫᩣᨿᩮᩣ ᨾᩴ ᩋᩅᨧᩣ”ᨲᩥ ᨣᩣᨳᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ᪨

᪑᪓᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨷᨩ᩠ᨫᩣᨿᩮᩣᨲᩥ ᩅᨩ᩠ᨩᩣᩅᨩ᩠ᨩᩴ ᩏᨷᨶᩥᨩ᩠ᨫᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᩏᨷᨩ᩠ᨫᩣᨿᩮᩣ, ᩉᩥᨲᩮᩈᩥᨲᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩣᩃᩅᨠ᩠ᨡᨲᩣ ᨷᩮᨠ᩠ᨡᨲᩦᨲᩥ ᩏᨷᨩ᩠ᨫᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩅᨴᨲᩥ᪨ ᩋᩅᨧᩣᨲᩥ ᩋᨽᩣᩈᩥ᪨ ᩍᨲᩮᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᩣᨾ ᩈᩦᩅᨠᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᨴᩔᨶᩴ, ᩈᩦᩅᨠ, ᩍᨲᩮᩣ ᨣᩣᨾᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾᩮᩅ ᩑᩉᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᩣᨾ, ᨲᨳᩮᩅ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩅᩈᨶᨿᩮᩣᨣ᩠ᨣᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᨷᨶ ᩏᨷᨩ᩠ᨫᩣᨿᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩦᩅᨠᩮᩣ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩋᩔᩣᨩᩣᨶᩦᨿᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨠᩈᩣᨽᩥᩉᨲᩮᩣ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨲᩈᩴᩅᩮᨣᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᨾᩮᩅ ᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᩣᨾᨲᩴ ᨷᩅᩮᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ –

“ᨣᩣᨾᩮ ᨾᩮ ᩅᩈᨲᩥ ᨠᩣᨿᩮᩣ, ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩴ ᨾᩮ ᨣᨲᩮᩣ ᨾᨶᩮᩣ;

ᩈᩮᨾᩣᨶᨠᩮᩣᨷᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᩣᨾᩥ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩮᩣ ᩅᩥᨩᩣᨶᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ –ᩋᩣᩉ;

ຕສ຺ສຕ຺ໂຖ – ຍສ຺ມາ ຠູທານິ ຍທິປິ ເຍ ຠູທໍ ສຣີຣໍ ກາມເຕ຺ຕ ຐິຕໍ, ອຎ຺ຎາສເຍາ ປນ ອເນ຺ກເມວ ກເຕາ, ຕສ຺ມາ ເສມານເກາປິ ກ຺ຐາມິ ເກລເນ຺ກນ ຜານຕິສ຺ຊາກມເນສ຺ ອສມຕ຺ຕາມ ສຍາເນາປິ ພຸມິນາ ສຍິຕາກາເຣນ ສຣີສເປິ ວິຍ ສຣີສປເຕ຺ຕາ, ອຸທ, ກເຕ຺ຕ, ອເນ຺ກເມວ ກ຺ຐາມ, ກສ຺ມາ? ນຕ຺ຕິ ສເທ຺ຘາ ວິຊານຕຕ຺ຕິ, ຍສ຺ມາ ຘມ຺ມກາວາ ກາເມສ຺ ນິສາເຣ ຈ ອາທີນວໍ, ເນກ຺ຂເມ຺ມ ນິພ຺ພາເນ ຈ ອານິສໍສໍ ຍາຖາວເຕາ ຊານນ຺ຕສ຺ສ ນ ກຕ຺ຕິ ສເທ຺ຘາ, ຕສ຺ມາ ອຸກປເທເນວ ຣຸປຎ຺ຎາມສ຺ສ ອາຫາ ອນຸຈິຕາຕິ, ຕທປເທເສນ ອຍ຺ຍາ ພຍາກາສີ.

ປິວກສາຍເລາຣກາຖາວຌ຺ຌນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໓. ກຸຑ຺ຒທານເຕ຺ຣກາຖາວຌ຺ຌນາ

ປຑ຺ຒວິເສ຺ຕ ປຑ຺ຒ ຊເຫຕິ ອາຍສ຺ມເຕາ ກຸຑ຺ຒທານເຕ຺ຣສ຺ສ ກາຖາ. ກາ ຣຸປ຺ປຕ຺ຕິ? ເສາ ກິຣ ປທຸມຸຕ຺ຕຣສ຺ສ ພຄວເຕາ ກາເລ ຫໍສວຕີນຄເຣ ກຸລເກເຫ ຣຸປ຺ປເນ຺ຕາ ວຍປ຺ປເຕ຺ຕາ ເຫຕ຺ຖາ ວຸຕ຺ຕນເຍເນວ ພຄວນ຺ຕໍ ຣຸປສງ຺ກມິຕ຺ວາ ຘມ຺ມໍ ສຸຓເນ຺ຕາ ສຕ຺ຖາຣາ ເອກໍ ພິກ຺ຂຸ ປທຳ ສລິກໍ ກໂຫ຺ຕາໍ ອຄ຺ຄຕ຺ຖາເນ ຜປິຍມາໍ ທິສ຺ວາ ຕໍ ຜານນ຺ຕໍ ປເຕ຺ຕ຺ວາ ຕທນຸຣູປໍ ປຸຎ຺ຎ ກເຣາເນ຺ຕາ ປນິທ. ເສາ ອຸກທິວໍ ປທຸມຸຕ຺ຕຣສ຺ສ ພຄວເຕາ ນິເຣາຘສມາປຕ຺ຕິເຕາ ວຸຕ຺ຖາມ ນິສິນ຺ນສ຺ສ ມເນາສິລິຈຸຓ຺ຓປິຊ຺ຊໍ ມຫຕ຺ຕໍ ກທລິຜລກຓ຺ຓິກໍ ຣຸປເນສິ, ຕໍ ພຄວາ ປຕິຄ຺ຄເຫຕ຺ວາ ປຣິພຸຊ຺ຊິ. ເສາ ເຕນ ປຸຎ຺ຎກເມ຺ມນ ອຸກາທສກ຺ຂຕ຺ຕໍ ເທເວສຸ ເທວຣຊ຺ຊໍ ກາເຣສິ, ວຕຸຣາສີຕິວາເຣ ຣາຊາ ອເຫາສິ ວກ຺ກວຕ຺ຕີ. ອຸທໍ ເສາ ປຸນປ຺ປຸນໍ ປຸຎ຺ຎານິ ກຕ຺ວາ ອປຣາປຣໍ ເທວມນຸສ຺ເສສຸ ສໍສຣເນ຺ຕາ ກສ຺ສປພຸທ຺ຘກາເລ ປຸມ຺ມເທວຕາ ຫຸຕ຺ວາ ນິພ຺ພຕ຺ຕິ. ທີຆາຍຸກພຸທ຺ຘານໍ ປາມ ນ ອນ຺ຕຘາມສີເກາ ຣູເປາສເຖາ ເຫາຕິ. ຕຖາ ຫິ ວິປສ຺ສິສ຺ສ ພຄວເຕາ ລຑ຺ຒສ຺ສຕ຺ເຕຣ ລຑ຺ຒສ຺ສຕ຺ເຕຣ ຣູເປາສເຖາ ອເຫາສິ. ກສ຺ສປທສພລສ຺ສ ປນ ລເທ຺ຘ ລເທ຺ຘ ມາເສ ປາຕິເມາກ຺ຂ ອຸທ຺ເທສຣເສິ. ຕສ຺ສ ປາຕິເມາກ຺ຂສ຺ສ ອຸທ຺ເທສາຣັກາເລ ທິສາວາສິກາ ເທ຺ວ ສຫາຍກາ ກິກ຺ຂູ "ຣູເປາສຖໍ ກຣິສ຺ສາມາ"ຕິ ກ຺ຐນ຺ຕິ.

ອຍໍ ພຸມ຺ມເທວຕາ ວິນ຺ຕຸສິ – "ພເຍໍ ທ຺ເວ ກິກ຺ຂູ ເມຕ຺ຕິ ອຕິວິຍ ທຸຫຫາ, ກິ ນຸ ເຂາ, ເທເທນ ສຕິ ກິນ຺ຊຍ຺ຍ, ນ ກິນ຺ຊຍ຺ຍາ"ຕິ, ສາ ເຕສໍ ຊຸກາສໍ ຊຸເລິກມາຕາ ເຕສໍ ອວິຈ຺ຈເຣເນວ ກ຺ຐຕິ. ອເຖເກາ ເຖເຣາ ອຸກສ຺ສ ຫເທ຺ຖ ປຕ຺ຕຈີວຣໍ ທຕ຺ວາ ສຣີຣວິນ຺ນາມູຊ຺ຊານຕ຺ວໍ ຣຸກາຍາສຸກ຺ຄາໍ ກຕ຺ວາ ເຖາທຫຕ຺ວປິເທາ ຫຸຕ຺ວາ ຄຸມ຺ມສມີປເຕາ ນິກ຺ຂມິ. ພຸມ຺ມເທວຕາ ຕສ຺ສ ເຖຣສ຺ສ ປຕ຺ເຕາ ຣຸຕ຺ຕມຍຸປິ ພຸຕ຺ຕິ ຫຸຕ຺ວາ ເກເສ ວິທຸນິຕ຺ວາ ນິວິຊາມ ສມຸຕ຺ຐິນ຺ຕີ ວິຍ ປິຕ຺ຐິມ ປິຊ຺ຊ ປຸສ຺ສາຍາຕາ ວິຍ ສາທກໍ ນິວິຊາມ ນິຈາສຍາຕາ ວິຍ ຈ ຫຸຕ຺ວາ ເຖຣສ຺ສ ປທາຕຸປທິກາ ຫຸຕ຺ວາ ຄຸມ຺ເພາ ນິກ຺ຂມິ. ອຸກມເນ຺ຕ ຐິເຕາ ສຫາຍກເຖ຺ເຣາ ຕໍ ກາຣໍ ທິສ຺ວາວ ເທາມນສ຺ສຊາເຕາ "ນເທ຺ວ ຊານິ ເມ ພຸມິນາ ກິກ຺ຂຸນາ ສທ຺ຘິ ທີຆຣຕ຺ຕາຍເຕາ ສິເນເຫາ, ສວາຫໍ ອຸວິວິກາວໍ ຊານມິ, ອຸຕ຺ຕກໍ ອທ຺ທາໍ ພຸມິນາ ສທ຺ຘິ ວິສ຺ສາສໍ ນ ກເຣມ຺ຍ"ນ຺ຕິ ວິນ຺ເຕຕ຺ວາ ອາກ຺ຐນ຺ຕສ຺ສຸວສ຺ສ, "ຫນ຺ທາວຸເສາ, ຕຸຍ຺ຫໍ ປຕ຺ຕຈີວຣໍ, ນາທິເສນ ປາເປນ ສທ຺ຘິ ອຸກມຄ຺ຄ ນາກ຺ຐາມີ"ຕິ ອາຫ. ຕໍ ກຖໍ ສຸຕ຺ວາ ຕສ຺ສ ລທ຺ຊິກິກ຺ຂເນາ ຫທຍໍ ຕິຕິລາສຕ຺ຕິ ກເຫຕ຺ວາ ວິທ຺ຘໍ ວິຍ ອເຫາສິ. ຕເຕາ ນໍ ອາຫ – "ອາວຸເສາ, ກຶ ນາເມຕໍ ວທສິ, ອຫໍ ອຸຕ຺ຕກໍ ກາລໍ ທຸກ຺ກຕມຕ຺ຕມ຺ປິ ອາປຕ຺ຕິໍ ນ ຊານາມິ. ຕ຺ວໍ ປນ ມໍ ອຊ຺ຊ 'ປາເປາ'ຕິ ວທສິ, ກິ ເຕ ທິຐ"ນ຺ຕິ. "ກິ ອເນ຺ກນ ທິເຐນ, ກິ ຕ຺ວໍ ອຸວິວິເທນ ອລງ຺ກຕປຕິຍເຕ຺ຕນ ມາຕຸກາເມນ ສທ຺ຘິ ອຸກຖາເນ ຫຸຕ຺ວາ ນິກ຺ຂເນ຺ຕາ"ຕິ. "ນເຕ຺ຕີ, ອາວຸເສາ, ມຍ຺ຫໍ ນາຫໍ ອຸວຣູປໍ ມາຕຸກາມໍ ປສ຺ສາມີ"ຕິ. ຕສ຺ສ ຍາວຕະຕິຍໍ ກເຖນ຺ຕສ຺ສາປິ ພຸທເຣາ ເທເຣາ ກຖໍ ອສທ຺ຫິຕ຺ວາ ອຕ຺ຕນາ ທິຐກາຣເນເນວ ຄຫຕ຺ຕິ ກຕ຺ວາ ກຫຍ຺ຍຕ຺ຕາ ເນນ ສທ຺ຘິ ອຸກເຕ຺ຕນ ອກຕ຺ວາ ອເນ຺ກນ ມເຄ຺ຕນ ສຕ຺ຖຸ ສນ຺ຕິກໍ ກເຕາ. ພຸທເຣາປິ

ភិក្ខុ អនេញ្ញាត យនេក្កុត សត្ថុ សត្ថិកំឈេយច កនេតា៉

ពនេតា ភិក្ខុសឈ្ឈ្យ ភ្ញូនេបិរសធាកាទំ បចិរសតេចលិយ នេសា ភិក្ខុ ពំ ភិក្ខុំ ភ្ញូនេបិរសធេក្កេ សញ្ញាតិត្វា, “ព្ទលស្ថិ ភ្ញូនេបិរសធេក្កេ ឲចទ្វេបិ តាយ បិបភិក្ខុ អត្ថិ, តាហំ ពេតត សង្គិ ភ្ញូនេបិរសធំ កទិស្សាមិ”តិ តិក្កូលិត្វា ឋាហិ អដ្ឋាសិ៉ អធ ក្យុខេចតា “ភាទិឃំ យឃា កយុំ កត”ត្ថិ យហល្លទ៌កាបិរសកចេណ្ហូត ពស្ស សត្ថិកំ កត្វា “កស្វា, ភនេត្ត, អនេឈ្យា ព្ទលស្ថិ ដានេត ជិនេតា”តិ អាហ៉ “ភ្ញូបិរសក, ព្ទលំ ភ្ញូនេបិរសធក្កុំ ឲនេកា បិបភិក្ខុ បចិនេដ្ឋា, ‘តាហំ ពេតត សង្គិ ភ្ញូនេបិរសធំ កនេទាមិ’តិ ឋាហិ ជិនេតាមិ”ត្យតិ៉ “ភនេត្ត, យា ឲចំ កល្យូន, បទិស្សុទ្ធសីនេលិ ឲស ភិក្ខុ៉ ព្យនេយត្ថិ ជិដ្ឋយាព្យកានេយា តាយ អហំ, យឃា ព្យប្យាក់ ចិយំសតត្វាឃ ‘ឌញ្ញហា ត្យ នេលា ព្ទនេយសំ នេធទាតំ នេយត្តិ, នេតា ឌញ្ញហា’តិ ភិជ្ជតាភិជ្ជតភាចំ ឈ្ញូនេលិនេកនេត្តត ពំ កយុំ កត”ត្ថិ៉ “នេកា បត, ត្វំ សប្យ្រទិសា”តិ? “អហំ ឲកា ក្យុខេចតា, ភនេត្ត”តិ ខេចប្យនេត្តា កនេធនេត្តា ជិត្តាត្យភានេចត ដេត្វា នេធទស្ស បិនេឌ្យ តិបតិត្វា “យឃ៉ា ភនេត្ត, លយធ, ឲពំ នេគាសំ នេធនេទា ត ខាតាតិ, ភ្ញូនេបិរសធំ កនេទាធា”តិ នេធទំ ឃាចិត្វា ភ្ញូនេបិរសធក្កុំ បនេចនេសសិ៉ នេសា នេធនេទា ភ្ញូនេបិរសធំ ពាច ឲកដ្ឋានេត អកាសិ, យិត្តសត្តចចនេសត បត ប្យុត ពេតត សង្គិ ត ឲកដ្ឋានេត អនេហាសីតិ៉ ព្ទលស្ស នេធទស្ស កយុំ ត កធីឃតិ, ទ្យុឌិពកនេត្តនេទា បត អបទាបទំ ចិបស្សតាឃ កយុំ កនេទានេត្តា អទហត្តុំ បិប្យលិ៉

ក្យុខេចតា ពស្ស កយុស្ស តិស្សនេត្ថត ឲកំ ព្យឌ្ឍត្តទំ អបិឃភឃនេតា ត យុដ្ឋិត្វ៉ា សនេច បត កិស្ថិដ្ឋិ កានេល យត្យស្សត្តិ អាកច្ឆតិ, អនេញ្ញាត នេឃត នេកតចិ កនេតា នេគានេសា ពនេស្សច ភ្ញូបទិ បតតិ៉ នេសា អយ្យាក់ ភកចនេតា កានេល សាចត្តិឃំ ព្រាហ្មលក្យុនេល តិត្តាត្តិ៉ “ឆាតយាលនេចា”តិស្ស តាយំ អកំស្យ៉ នេសា ចឃប្យនេត្តា ពនេឃា នេចនេឌ ភ្ញូក្កុលិក្កត្វា យហល្លកកានេល សត្ថុ ឆយុខេសតំ ស្យត្វា បដិលទ្ធសនេទ្ធា បត្តាខិ, ពស្ស ភ្ញូបសយ្យត្តឌិចសនេតា បដ្ឋាឃ ឲកា អលក្កតបដិឃត្តា ព្ទត្តិ ពស្ថិ កាយំ បចិសនេត្ត សង្គិនេឃច កាយំ បចិសតិ, តិក្កូយនេត្ត តិក្កូយតិ៉ ចិហាទំ បចិសនេត្តបិ សង្គិ បចិសតិ, ពិដ្ឋនេត្តបិ ពិដ្ឋតីតិ ឲចំ តិទ្ធាត្យពាត្ថា បញ្ញាឃតិ៉ នេធនេទា ពំ ត បស្សតិ៉ ពស្ស ប្យុត ប្យុទិយកយុតិស្សនេត្ថត សា អនេញ្ញាសំ ភ្ញូបដ្ឋាតិ៉ កានេយ ឃាក្យំ ភិក្ខូត្យ ឌឌយាភា ព្ទត្តិនេឃា “ភនេត្ត, អឃំ ឲនេកា ឃាក្យភ្ញូឡ្យភ្ញូនេក្កា ព្យប្យាក់, ឲនេកា ព្ទលិស្សា អយ្យាក់ សហាឃិកាឃា”តិ បទិហាសំ កនេទាត្តិ៉ នេធទស្ស យហតី ចិនេហសា នេហាតិ៉ ចិហារកពយ្យិ តំ សាយនេលាទា នេចច ឌហទា ភិក្ខុ ច បទិចានេទត្វា “ឆានេតា នេកានេល្ហា ខានេតា”តិ បទិហាសំ កនេទាត្តិ៉ អធស្ស ពេតនេតច កានេលាត ក្យល្ហឆាតនេត្តនេទាតិ តាយំ ខាតំ៉ នេសា ភ្ញូដ្ឋាឃ សយុដ្ឋាឃ ពេតហិ កទិឃយាតំ នេកញ្ញុំ សហិព្យំ អសនេក្កានេត្តា ភ្ញូយុាធំ កនេហត្វា “ព្យនេយ្យកាល្ហា, ព្យប្យាក់ ភ្ញូបឡ្យនេឃា នេកានេល្ហា, អាចទិនេឃា នេកានេល្ហា”តិ ចឌតិ៉ អធ តំ សត្ថុ អានេទានេចស្យំ “ក្យល្ហឆានេតា, ភនេត្ត, ឌហទសាយនេលាទេហិ សង្គិ ឲចំ ឋទ្យសចាធំ ចឌតី”តិ៉ សត្វា ពំ បនេក្កាសានេបត្វា “សច្ចំ កិទ ត្វំ, ឆាត, សាយនេលាទេហិ សង្គិ ឋទ្យសចាធំ ចឌសី”តិ ចត្វា ពេតត “សច្ចំ ភកចា”តិ ទ្យនេត្ត “កស្វា ឲចំ ចនេឌសី”តិ អាហ៉ “ភនេត្ត, តិពាទ្ធិ ចិនេហសំ អសហនេត្តា ឲចំ កនេធមិ”តិ៉ “ត្វំ ប្យនេត្ត កពកយុំ ឃាចជ្ជឌិចសា ឌីទានេបព្យំ ត សនេក្កាសិ, ប្យុត ឲចទ្វេបំ ឋទ្យសំ យាចឌី ភិក្ខុ”តិ ចត្វា អាហ –

“យានេចាធ ឋទ្យសំ កដ្ឋិ, ទ្យត្តា បដិចនេឌឃ្យ ពំ;

ទ្យក្កូ ហិ សានេទ្យក្កធា, បដិឌល្ហា ឋ្យនេសឃ្យ ពំ៉

“សចេ នេរេសិ អត្តានំ, កំសោ ឧបហតោ យថា;

ឯស បត្តោសិ និព្ពានំ, សារម្ភោ តេ ន វិជ្ជតី”តិ។ (ធ។ ប។ ១៣៣-១៣៤);

ភិក្ខូ បន តស្ស ថេរស្ស មាតុគាមេន សទ្ធិំ វិចរណការណំ កោសលរញ្ញោបិ កថយិំសុ។ រាជា “គច្ឆថ, ភណេ, វីមំសថា”តិ បេសេត្វា សយម្បិ មហន្តេន បរិវារេន ថេរស្ស វសនដ្ឋានំ គន្ត្វា ឯកមន្តេ ឱលោកេន្តោ អដ្ឋាសិ។ តស្មិំ ខណេ ថេរោ សូចិកម្មំ ករោន្តោ និសិន្នោ ហោតិ, សាបិ ឥត្ថី អវិទូរេ ឋានេ ឋិតា វិយ បញ្ញាយតិ។ រាជា ទិស្វា “អត្ថិទំ ការណ”ន្តិ តស្សា ឋិតដ្ឋានំ អគមាសិ។ សា តស្មិំ អាគច្ឆន្តេ ថេរស្ស វសនបណ្ណសាលំ បវិដ្ឋា វិយ អហោសិ។ រាជាបិ តាយ សទ្ធិំ តមេវ បណ្ណសាលំ បវិសិត្វា សព្ពត្ថ ឱលោកេន្តោ អទិស្វា “នាយំ មាតុគាមោ, ថេរស្ស ឯកោ កម្មវិបាកោ”តិ សញ្ញំ កត្វា បឋមំ ថេរស្ស សមីបេ គច្ឆន្តោបិ ថេរំ អវន្ទិត្វា តស្ស ការណស្ស អភូតភាវំ ញត្វា អាគម្ម ថេរំ វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ និសិន្នោ “កច្ចិ, ភន្តេ, បិណ្ឌកេន ន កិលមថា”តិ បុច្ឆិ។ ថេរោ “វដ្ដតិ, មហារាជា”តិ អាហ។ “ជានាមហំ, ភន្តេ, អយ្យស្ស កថំ, ឯវរូបេន បរិក្កិលេសេន សទ្ធិំ ចរន្តានំ តុម្ហាកំ កោ នាម បសីទិស្សតិ, ឥតោ បដ្ឋាយ វោ កត្ថចិ គមនកិច្ចំ នត្ថិ, អហំ ចតូហិ បច្ចយេហិ តុម្ហេ ឧបដ្ឋហិស្សាមិ, តុម្ហេ យោនិសោមនសិការេ មា បមជ្ជិត្ថា”តិ និពទ្ធភិក្ខំ បដ្ឋបេសិ។ ថេរោ រាជានំ ឧបត្ថម្ភកំ លភិត្វា ភោជនសប្បាយេន ឯកគ្គចិត្តោ ហុត្វា វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ។ តតោ បដ្ឋាយ សា ឥត្ថី អន្តរធាយិ។

តទា មហាសុភទ្ទា ឧគ្គនគរេ មិច្ឆាទិដ្ឋិកកុលេ វសមានា “សត្ថា មំ អនុកម្បតូ”តិ ឧបោសថំ អធិដ្ឋាយ និរាមគន្ធា ហុត្វា ឧបរិបាសាទតលេ ឋិតា “ឥមានិ បុប្ផានិ អន្តរេ អដ្ឋត្វា ទសពលស្ស មត្ថកេ វិតានំ ហុត្វា តិដ្ឋន្តុ, ទសពលោ ឥមាយ សញ្ញាយ ស្វេ បញ្ចហិ ភិក្ខុសតេហិ សទ្ធិំ មយ្ហំ ភិក្ខំ គណ្ហាតូ”តិ សច្ចកិរិយំ កត្វា អដ្ឋ សុមនបុប្ផមុដ្ឋិយោ វិស្សជ្ជេសិ។ បុប្ផានិ គន្ត្វា ធម្មទេសនាវេលាយ សត្ថុ មត្ថកេ វិតានំ ហុត្វា អដ្ឋំសុ។ សត្ថា តំ សុមនបុប្ផវិតានំ ទិស្វា ចិត្តេនេវ សុភទ្ទាយ ភិក្ខំ អធិវាសេត្វា បុនទិវសេ អរុណេ ឧដ្ឋិតេ អានន្ទត្ថេរំ អាហ – “អានន្ទ, មយំ អជ្ជ ទូរំ ភិក្ខាចារំ គមិស្សាម, បុថុជ្ជនានំ អទត្វា អរិយានំយេវ សលាកំ ទេហី”តិ។ ថេរោ ភិក្ខូនំ អារោចេសិ – “អាវុសោ, សត្ថា អជ្ជ ទូរំ ភិក្ខាចារំ គមិស្សតិ, បុថុជ្ជនា មា គណ្ហន្តុ, អរិយាវ សលាកំ គណ្ហន្តូ”តិ។ កុណ្ឌធានត្ថេរោ “អាហរ, អាវុសោ សលាក”ន្តិ បឋមំយេវ ហត្ថំ បសារេសិ។ អានន្ទោ “សត្ថា តាទិសានំ ភិក្ខូនំ សលាកំ ន ទាបេតិ, អរិយានំយេវ ទាបេតី”តិ វិតក្កំ ឧប្បាទេត្វា គន្ត្វា សត្ថុ អារោចេសិ។ សត្ថា “អាហរាបេន្តស្ស សលាកំ ទេហី”តិ អាហ។ ថេរោ ចិន្តេសិ – “សចេ កុណ្ឌធានស្ស សលាកា ទាតុំ ន យុត្តា, អថ សត្ថា បដិពាហេយ្យ, ភវិស្សតិ ឯកំ ការណ”ន្តិ “កុណ្ឌធានស្ស សលាកំ ទស្សាមី”តិ គមនំ អភិនីហរិ។ កុណ្ឌធានោ តស្ស បុរេ អាគមនា ឯវ អភិញ្ញាបាទកំ ចតុត្ថជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា ឥទ្ធិយា អាកាសេ ឋត្វា “អាហរាវុសោ, អានន្ទ, សត្ថា មំ ជានាតិ, មាទិសំ ភិក្ខុំ បឋមំ សលាកំ គណ្ហន្តំ ន សត្ថា និវារេតី”តិ ហត្ថំ បសារេត្វា សលាកំ គណ្ហិ។ សត្ថា តំ អដ្ឋុប្បត្តិំ កត្វា ថេរំ ឥមស្មិំ សាសនេ បឋមំ សលាកំ គណ្ហន្តានំ អគ្គដ្ឋានេ ឋបេសិ។ ឯវំ អយំ ថេរោ រាជានំ ឧបត្ថម្ភកំ លភិត្វា សប្បាយាហារលាភេន សមាហិតចិត្តោ វិបស្សនាយ កម្មំ ករោន្តោ ឧបនិស្សយសម្បន្នតាយ ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប។ ថេរ ១។៤។១-១៩) –

“សត្តាហំ បដិសល្លីនំ, សយម្ភុំ អគ្គបុគ្គលំ;

បសន្នចិត្តោ សុមនោ, ពុទ្ធសេដ្ឋំ ឧបដ្ឋហិំ។

“វុដ្ឋិតំ កាលមញ្ញាយ, បទុមុត្តរំ មហាមុនិំ;

មហន្តិំ កទលិកណ្ណិំ, គហេត្វា ឧបគច្ឆហំ។

“បដិគ្គហេត្វា ភគវា, សព្ពញ្ញូ លោកនាយកោ;

មម ចិត្តំ បសាទេន្តោ, បរិភុញ្ជិ មហាមុនិ។

“បរិភុញ្ជិត្វា សម្ពុទ្ធោ, សត្ថវាហោ អនុត្តរោ;

សកាសនេ និសីទិត្វា, ឥមា គាថា អភាសថ។

“យេ ច សន្តិ សមិតារោ, យក្ខា ឥមម្ហិ បព្ពតេ;

អរញ្ញេ ភូតភព្យានិ, សុណន្តុ វចនំ មម។

“យោ សោ ពុទ្ធំ ឧបដ្ឋាសិ, មិគរាជំវ កេសរិំ;

តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

“ឯកាទសញ្ចក្ខត្តុំ សោ, ទេវរាជា ភវិស្សតិ;

ចតុត្តិំសតិក្ខត្តុញ្ច, ចក្កវត្តី ភវិស្សតិ។

“កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ភវោ;

គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ។

“អក្កោសិត្វាន សមណេ, សីលវន្តេ អនាសវេ;

បាបកម្មវិបាកេន, នាមធេយ្យំ លភិស្សតិ។

“តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទា, ឱរសា ធម្មនិម្មិតា;

កុណ្ឌធានោតិ នាមេន, សាវកោ សោ ភវិស្សតិ។

“បវិវេកមនុយុត្តោ, ឈាយី ឈានរតោ អហំ;

តោសយិត្វាន សត្ថារំ, វិហរាមិ អនាសវោ។

“សាវកេហិ បរិវុតោ, ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតោ;

ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា, សលាកំ គាហយី ជិនោ។

“ឯកំសំ ចីវរំ កត្វា, វន្ទិត្វា លោកនាយកំ;

វទតំ វរស្ស បុរតោ, បឋមំ អគ្គហេសហំ។

“តេន កម្មេន ភគវា, ទសសហស្សិកប្បកោ;

ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា, អគ្គដ្ឋានេ ឋបេសិ មំ។

“វីរិយំ មេ ធុរធោរយ្ហំ, យោគក្ខេមាធិវាហនំ;

ឆាទេបិ អត្ថិយំ ទេហំ, សយ្ហាសប្ពន្ធសាសទោ˙

“កិលេសា ឈាបិតា យឃ្ញា..ទេប... ពតំ ញុទ្ធស្ស សាសត”ត្តិ˙

ឧចំក្នតស្សបិ ព្ពុយស្ស ទេឆទស្ស ក្ងេលា អឌាតត្តា ទេឃ បុឆុឌ្ឍតា កិញ្ញុ តគា បឍយំ សលិកក្កហទេលា “កិំ តុ ទេលា ឧត”ត្តិ សយចិទេត្តស្សំ˙ ទេតសំ ចិយតិចិឆយតត្វំ ទេឆទេទា អាពាសំ អត្ថក្កក្តា ញុទ្ធិបិដិហារិយំ ឥទេស្សត្វា អញ្ញាបទេឥទេសត អញ្ញំ ញុក្រពទេទាទេត្តា “បញ្ញា ចិទេត្ត”តិ កាធំ អកាសិ˙

១៣˙ តត្វ បញ្ញា ចិទេត្តតិ អបិឃ្ញុបបត្តិតិព្ពុតតកាតិ បទេញ្ញាទេក្ខាកិឃាតិ សំទេឃាឌតាតិ បិទេឥ ពាត្ថតទេដ្ឋក់ ចិឃ បុទិទេសា សទេត្វត ទេហជ្ជិយពក្កតទេឃត ចិទេត្តឃ្យ បឌទេហឃ្យ˙ បញ្ញា ឌទេហតិ ក្ខបទិទេឥចទេលិក្ងបបត្តិទេហតុក្ខតាតិ បញ្ញាត្ថក្ខាកិឃសំទេឃាឌតាតិ បុទិទេសា កិចាឃ ពាត្ថតទេដ្ឋក់ ចិឃ អទេហត្តយទេក្កត ឌទេហឃ្យ, ចិទេត្តឃ្យ ចាតិ អទេត្វា˙ បញ្ញា ក្ងត្តិ កាចទេឃតិ ទេតសំទេឃច ក្ខត្ថក្ខាកិឃសំទេឃាឌតាតំ បហាតាឃ សត្ថាឌិតិ បញ្ញិត្រិឃាតិ ក្ខត្តិ អតាកាយិយក្កាធិកយទេតា ក្ខបទិ ការទេចឃ្យ អក្កយក្កាធិកយចទេសត ចទេត្តឃ្យ˙ បញ្ញាសក្កាតិទេកាតិ ឧចំក្នទេតា បត បញ្ញាត្ថ ទាកទេឥាសទេយាហយាតឌិជ្ជិ សក្កាតំ អតិក្កុយទេតត បហាទេតត បញ្ញាសក្កាតិទេកា ហុត្វា˙ កិញ្ញុឆ្ងឈតិទេណ្ណាតិ ក្ងច្ចតីតិ សព្ពាឆា កិត្ថកិលេសតាឃ កិញ្ញុតិ, កាយកចឌិជ្ជិអចិទេឌ្ឌាទេឈ តទិត្វា ទេតសំ បិទេក្នទេត តិព្ពាទេត ធិទេតាតិ ច ក្ងច្ចតីតិ អទេត្វា˙

ក្ងញ្ញឆាតទេត្វទេកាធាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា˙

៩˙ ទេពាលជ្ជិសិសទេត្វទេកាធាចណ្ណតា

ឃឆាបិកទេគ្គ អាឌទេញ្ញាតិ អាឃក្ខុទេតា ទេពាលជ្ជិសិសទេត្វទេស្ស កាធា˙ កា ក្ខប្បត្តិ? ទេសា កិទ អបកុប្បត្តទេស្ស កកចទេតា ពាទេល ក្ងលទេកទេហ តិព្ពាទេត្វា កកចត្តំ ក្ខបសក្កាយិត្វា ឆយុំ ស៊ុត្វា បឌិលត្ថសទេគ្គ បព្ពាឌិត្វា សយលឆយុំ ពទេរាទេត្តា ក្ខបតិស្សឃសយប្បត្តិឃា អការទេចត ចិទេសសំ តិព្ពាទេត្វតំ តាសក្កិ˙ ចិចក្ងបតិស្សឃំ បត ពាហំ ក្ងសលំ ក្ខបធិតិត្វា ទេឥចយតុស្សក្ង សំសទេត្តា ព្ពុទេតា ឧពតិទេស ពទេប្យ ទេចស្សកំ កកចត្តំ បស្សិត្វា បសត្ថធិទេត្វា យាត្រុលុក្កបលំ អឌាសិ˙ ទេសា ទេតត បុញ្ញាពទេម្ងត ទេឥទេចក្ង តិព្ពាត្តិត្វា អបទាបទំ បុញ្ញាតិ ពត្វា ស៊ុកតិទេតា ស៊ុកតិ ក្ខបកត្ថទេត្តា ព្ពុយស្មិំ ញុទ្ធុប្បាទេឥ សាចត្វិយំ ព្រាហ្មណក្ងលេ តិព្ពាទេត្វា កកចទេតា អកិសទេម្ពាធិឃា បុទេទតទេយច ក្ខុទេចលកស្សបស្ស សត្តិទេក តាបសបព្ពាជ្ជំ បព្ពាឌិត្វា អក្កិ បទិចទេត្តា ក្ខុទេចលកស្សបឥយទេត អាឌិត្តបទិឃាឃទេឥសតាឃ (យហាច˙ ३३; ឋ˙ ឥ˙ ३˙១៥៥) បុទាណឌិលសហស្សេត សទ្ធិំ អទេហត្តំ បិបុណិ˙ ទេតត ក្ងត្តំ អបឥាទេត (អប˙ ទេឆទ ១˙៥˙៩ប-៤១) –

“ពលិកាទិច ទេឌាតត្តំ, បុណ្ណយាទេឃច ចត្តិយំ;

ជលន្តំ ទីបរុក្ខំវ, អទ្ទសំ លោកនាយកំ។

“មាតុលុង្គផលំ គយ្ហ អទាសិំ សត្ថុនោ អហំ;

ទក្ខិណេយ្យស្ស វីរស្ស, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ។

“ឯកតិំសេ ឥតោ កប្បេ, យំ ផលំ អទទិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

ឯវំ អធិគតារហត្តោ អាយស្មតោ ធម្មភណ្ឌាគារិកស្ស ឧបជ្ឈាយោ អយំ ថេរោ ឯកទិវសំ ផលសមាបត្តិតោ វុដ្ឋាយ តំ សន្តំ បណីតំ និរាមិសំ សុខំ អត្តនោ បុព្ពយោគញ្ច បច្ចវេក្ខិត្វា បីតិវេគវសេន “យថាបិ ភទ្ទោ អាជញ្ញោ”តិ គាថំ អភាសិ។

១៦. តត្ថ យថាបីតិ ឧបមូបដិបាទនត្ថេ និបាតោ។ ភទ្ទោតិ សុន្ទរោ ថាមពលសមត្ថជវបរក្កមាទិសម្បន្នោ។ អាជញ្ញោតិ អាជានីយោ ជាតិយា ការណាការណានំ អាជាននកោ។ សោ តិវិធោ ឧសភាជញ្ញោ អស្សាជញ្ញោ ហត្ថាជញ្ញោតិ។ តេសុ ឧសភាជញ្ញោ ឥធាធិប្បេតោ។ សោ ច ខោ ខេត្តកសនកិច្ចេ និយុត្តោ, តេនាហ “នង្គលាវត្តនី”តិ។ នង្គលស្ស ផាលស្ស អាវត្តនកោ, នង្គលំ ឥតោ ចិតោ ច អាវត្តេត្វា ខេត្តេ កសនកោតិ អត្ថោ។ នង្គលំ វា អាវត្តយតិ ឯត្ថាតិ នង្គលាវត្តំ, ខេត្តេ នង្គលបថោ, តស្មិំ នង្គលាវត្តនី។ គាថាសុខត្ថញ្ចេត្ថ “វត្តនី”តិ ទីឃំ កត្វា វុត្តំ។ សិខីតិ មត្ថកេ អវដ្ឋានតោ សិខាសទិសតាយ សិខា, សិង្គំ តស្ស អត្ថីតិ សិខី។ អបរេ បន “កកុធំ ឥធ ‘សិខា’តិ អធិប្បេត”ន្តិ វទន្តិ, ឧភយថាបិ បសាទង្គកិត្តនមេតំ “សិខី”តិ។ អប្បកសិរេនាតិ អប្បកិលមថេន។ រត្តិន្ទិវាតិ រត្តិយោ ទិវា ច, ឯវំ មយំ អប្បកសិរេន គច្ឆន្តីតិ យោជនា។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យថា “ភទ្ទោ ឧសភាជានីយោ កសនេ និយុត្តោ ឃនតិណមូលិកេបិ នង្គលបថេ តំ អាកឌ្ឍន្តោ អប្បកសិរេន ឥតោ ចិតោ ច បរិវត្តេន្តោ គច្ឆតិ, យាវ កសនីយានំ បរិយន្តំ គច្ឆតិ, ឯវំ មយំ រត្តិន្ទិវាបិ អប្បកសិរេនេវ គច្ឆន្តិ អតិក្កមន្តី”តិ។ តត្ថ ការណមាហ “សុខេ លទ្ធេ និរាមិសេ”តិ។ យស្មា កាយាមិសលោកាមិសវដ្ដាមិសេហិ អសម្មិស្សំ សន្តំ បណីតំ ផលសមាបត្តិសុខំ លទ្ធំ, តស្មាតិ អត្ថោ។ បច្ចត្តេ ចេតំ ភុម្មវចនំ យថា “វនប្បគុម្ពេ” (ខុ. បា. ៦.១៣; សុ. និ. ២៣៦) “នេត វត ទេ វត្តន្តេ”តិ (កថា. ១) ច។ អថ វា តតោ បភុតិ រត្តិន្ទិវា អប្បកសិរេន គច្ឆន្តីតិ វិចារណាយ អាហ – “សុខេ លទ្ធេ និរាមិសេ”តិ, និរាមិសេ សុខេ លទ្ធេ សតិ តស្ស លទ្ធកាលតោ បដ្ឋាយាតិ អត្ថោ។

ពេលដ្ឋសីសត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. ធាសកតេត្ថេរកាទាចណ្ណតា

យិទ្ធិយធាតិ អាយស្មតោ ធាសកត្ថេរស្ស កាថា។ កា ឧប្បត្តិ? សោ កិរ ពុទ្ធតោ ឲុកតចុតោ កសេប្ប អត្ថុប្បន្នេ ពទាកេតេ អឌិតស្ស ភាយ បច្ចេកពុទ្ធស្ស ភត្តយាគតតោ យតុស្សបធំ ឪតទិត្វា អញ្ញាតរស្មិំ កាយេ បិណ្ឌាយ ចរត្តស្ស យតោទេយាតិ អម្ពុផលានិ អធាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេចយតុស្សេសុ សំសរន្តោ កស្សបស្ស ភកចតោ កាលេ សាសនេ បព្ពជិត្វា ចិចុទ្ទបតិស្សយំ ពាហុំ បុញ្ញំ អកាសិ។ ឲុចំ ក្យសលកម្មប្បុសុតោ ហុត្វា សុកតិតោ សុកតិំ ឧបកច្ឆន្តោ ពុទ្ធស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាចត្ថិយំ ក្យលគេហេ តិព្ពត្តិ។ ធាសកោតិស្ស ភាមំ អហោសិ។ សោ អតាធបិណ្ឌិកោត កហបតិតា ចិហារបជិឌក្កតកម្មេ ធបិតោ សក្កច្ចំ ចិហារំ បជិឌក្កន្តោ អភិណ្ហំ ពុទ្ធស្សតេត ធម្មស្សចតេត ច បជិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិ។ តេធិ បត ភលត្តិ – “អយំ កស្សបស្ស ភកចតោ កាលេ ក្យលគេហេ តិព្ពត្តិត្វា ចយប្បត្តោ អញ្ញាតរំ ធិហារសចត្ថំ ឧបដ្ឋហន្តោ កិញ្ចិ កម្មំ ការាបេត្យការេយា ចេធំ អាណាបេសិ។ សោ តេន កម្មេន អយ្យាកំ ភកចតោ កាលេ សាចត្ថិយំ អតាធបិណ្ឌិកស្ស ធាសិយា ក្យច្ឆិម្ហិ តិព្ពត្តិត្វា ចយប្បត្តោ សេដ្ឋិតា ចិហារបជិឌក្កេត ធបិតោ ចុត្តតយេតេច បជិលទ្ធសទ្ធោ អហោសិ។ យហាសេដ្ឋិ តស្ស សីលាចារំ អញ្ញាយ យច្ចោ ពាត្វា ភុជិស្សំ កត្វា ‘យធាសុខំ បព្ពជា’តិ អាហ។ តំ ភិក្ខូ បព្ពាជេសុ”ន្តិ។ សោ បព្ពជិតកាលតោ បដ្ឋាយ ក្យសីតោ ហីតចិរិយោ ហុត្វា ត កិញ្ចិ ចត្តបជិចត្តំ ករោតិ, ក្យតោ សយណធម្មំ, តេចលំ យាចតត្ថំ ភុញ្ជិត្វា តិទ្ធាពាហុលោ ចិហរតិ។ ធម្មស្សចតកាលេបិ ឲុកំ តោណំ បចិសិត្វា បរិសបរិយន្តេ តិសិន្នោ ឈុរុឈុរុបស្សាសី តិទ្ទាយតេច។ អថស្ស ភកចា បុព្ពបតិស្សយំ ពុទ្ធលោកេត្វា សំចេកជតតត្ថំ “យិទ្ធិ យធា ហោតិ យហគ្ឃសោ ចា”តិ កាថំ អភាសិ។

៧៨. តត្ថ យិទ្ធីតិ ធិតយិទ្ធាភិក្ខុតោ, យតិញ្យិទ្ធិ អភិភចតិ, តំ ធិតយ្យិ អភិភចតេច។ យធាតិ យស្មិំ កាលេ។ យហគ្ឃសោតិ យហាភោជតោ, អាហរហត្ថកអលំសាដកតត្ថចដ្ឋកកាកយាសកត្តចយិតកាតំ អញ្ញាតរោ ចិយ។ តិទ្ទាយិតាតិ សុបតសីលោ។ សម្បរិចត្តសាយីតិ សម្បរិចត្តកំ សម្បរិចត្តកំ តិបជ្ជិត្វា ឧភយេតបិ សេយ្យសុខំ បស្សសុខំ យិទ្ធសុខំ អត្តយុត្តោតិ ធស្សេតិ។ តិចាបបុដ្ឋោតិ ក្យណ្ឌកាធិតា សូករកត្តត បុដ្ឋោ ភរិតោ។ ឈរសូករោ ហិ ពាលកាលតោ បដ្ឋាយ បោសិយមាតោ ធូលសរីរកាលេ កេហា ពាហិ តិក្ខមិតុំ អលភន្តោ ហេដ្ឋាមញ្ចាទីសុ សម្បរិចត្តត្វា សម្បរិចត្តត្វា សយតេច។ ពុទ្ធំ ចុត្តំ ហោតិ – យធា បុរិសោ យិទ្ធិ ច ហោតិ យហគ្ឃសោ ច តិចាបបុដ្ឋោ យហាចរាហោ ចិយ អញ្ញេត ពុទ្ធិយាបថេត យាបេតុំ អសក្កោន្តោ តិទ្ទាយតសីលោ សម្បរិចត្តសាយី, តធា សោ “អតិច្ចំ ទុក្ខំ អតត្តា”តិ តីណិ លក្ខណាតិ យតសិកាតុំ ត សក្កោតិ។ តេសំ អយតសិការា យគ្គបញ្ញោ បុតប្បុតំ កព្ភំ ឧបេតិ, កព្ភាធាសតោ ត បរិយុច្ចតេចាតិ។ តំ សុត្វា ធាសកត្ថេរោ សំចេកជាតោ ចិបស្សតំ បដ្ឋបេត្វា តចិរស្សេច អរហត្តំ សច្ឆាកាសិ។ តេត ចុត្តំ អបធាតេ (អប៉ តេរ ១.៥៤.៧៣, ៥០-៥៣) –

“អឌិតោ ភាយ សម្ពុទ្ធោ, ហិយចន្តេ ចសី តធា;

ចរតោណេ ច សម្បន្តោ, សមាធិក្យសលោ យុតិ។

“សុវណ្ណវណ្ណេ សម្ពុទ្ធេ, អាហុតីនំ បដិគ្គហេ;

រថិយំ បដិបជ្ជន្តេ, អម្ពផលមទាសហំ។

“ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ, យំ ផលំ អទទិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា ថេរោ ឥមាយ គាថាយ យំ ភគវា ឱវទិ, “អយំ គាថា មយ្ហំអង្កុសភូតា”តិ តមេវ គាថំ បច្ចុទាហាសិ។ តយិទំ ថេរស្ស បរិចត្តាហារតាយ អញ្ញាព្យាករណំ ជាតំ។

ទាសកត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. សិង្គាលបិតុត្ថេរគាថាវណ្ណនា

អហុ ពុទ្ធស្ស ទាយាទោតិ សិង្គាលកបិតុត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? សោ កិរ ឥតោ ចតុនវុតេ កប្បេ សតារំសិំ នាម បច្ចេកសម្ពុទ្ធំ បិណ្ឌាយ ចរន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ វន្ទិត្វា អត្តនោ ហត្ថគតំ តាលផលំ អទាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ និព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ បុញ្ញានិ កត្វា សុគតីសុយេវ សំសរន្តោ កស្សបស្ស ភគវតោ កាលេ មនុស្សយោនិយំ និព្ពត្តិត្វា សាសនេ បដិលទ្ធសទ្ធោ ហុត្វា បព្ពជិត្វា អដ្ឋិកសញ្ញំ ភាវេសិ។ បុន ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិយំ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វយប្បត្តោ ទារបរិគ្គហំ កត្វា ឯកំ បុត្តំ លភិត្វា តស្ស “សិង្គាលកោ”តិ នាមំ អកាសិ។ តេន តំ សិង្គាលកបិតាតិ វោហរន្តិ។ សោ អបរភាគេ ឃរពន្ធំ បហាយ សាសនេ បព្ពជិ។ តស្ស ភគវា អដ្ឋិកសញ្ញាកម្មដ្ឋានំ អទាសិ។ សោ តំ គហេត្វា ភគ្គេសុ វិហរតិ សុសុមារគិរេ ភេសកឡាវនេ, អថស្ស តស្មិំ វនេ អធិវត្ថា ទេវតា ឧស្សាហជននត្ថំ “ភាវនាផលំ តថិទេវស្សេវ ហត្ថគតំ ករិស្សតី”តិ ឥមមត្ថំ អញ្ញាបទេសេន វិភាវេន្តី “អហុ ពុទ្ធស្ស ទាយាទោ”តិ គាថំ អភាសិ។

១៨. តត្ថ អហូតិ ហោតិ, វត្តមានត្ថេ ហិ ឥទំ អតីតកាលវចនំ។ ពុទ្ធស្សាតិ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។ ទាយាទោតិ ធម្មទាយាទោ នវវិធស្ស លោកុត្តរធម្មទាយស្ស អត្តនោ សម្មាបដិបត្តិយា អាទាយកោ គហេតា។ អថ វា អហូតិ អហោសិ។ ឯវំតាយស្ស ពុទ្ធស្ស ទាយាទការេន កោចិ វិជានន្តោ ឥទានេវ ភវិស្សតីតិ អធិប្បាយោ។ តេនាហ “យទេញ្ញហំ កាយរាគំ សោ, ខិប្បមេវ វហិស្សតី”តិ។ ភេសកឡាវនេតិ

ភេរវេត តាយ ឈរក្ខេត លកិតត្តា បរិក្ខិតត្តា, ភេរវក្ខអាត់ ចា ពដ្ឋាឌឹត ពហុលតាយ “ភេរវក្ខអាចត”ត្តិ លទ្ធនាមេ អរញ្ញោ តស្ស កិក្ខុតោ ញុទ្ធស្ស ខាឃាឌការេច ពារណ៌ា ចឌេត្តា “ពេចល់ អដ្ឋិសញ្ញាយ, អចរឹ បឆចិ ទ្ព”ត្តិ អាហ៑ តត្ថ ពេចលត្តិ សកល់ អតចសេសំ អដ្ឋិសញ្ញាឃាតិ អដ្ឋិពកាចតាយ៑ អចរឹតិ “អដ្ឋិ”តិ អឌិយុច្ចតចសេត បត្វិ៑ បឆចិត្តិ អត្តកាចបឆចិ៑ អត្តការេចា ហិ ទ្ពឆ “បឆចិ”តិ ចុត្តា “កោ ទ្ពុំ បឆចិ ចិច្ឆេស្សតិ”តិអាឌិសុ ចិឃ៑ យញ្ញោហត្តិ យញ្ញោ អហំ៑ “យញ្ញោហ”ត្តិបិ បរិឆោ៑ សោតិ សោ កិក្ខុ៑ ចិប្បមេច តចិរស្សេច ពាយរាគំ បហិស្សតិ បដហិស្សតីតិ យញ្ញោ៑ ពស្មា? អដ្ឋិពសញ្ញាយ ពាយរាគស្ស ដ្ឋុបដិបក្ខកាចតោ៑ ទ្ពឆំ ចុត្តំ ហោតិ – សោ ឲពស្មិ បដេស លទ្ធាយ អត្ថិពសញ្ញាយ សកល់ អត្តតោ សញ្ញោសំ ចា អត្តកាចំ “អដ្ឋិ”ត្វេច ចរិត្វា ឌិតោ, សោ កិក្ខុ តំ អដ្ឋិពឈាតំ បរិឌក់ ពត្វា ចិបស្សេត្វា តចិរេតច អតាកាមិមក្កេត ពាយរាគំ , សព្ពំ ចា ពាយតដ្ឋេត “ពាមោ”, រញ្ជាតដ្ឋេត “រាគោ”តិ ច លទ្ធនាមំ តណ្ហ៑ា អក្កមក្កេត បដហិស្សតីតិ៑ ទ្ពុំ ពាចំ សុត្វា សោ ថេរោ “អយំ ឌេចតា មយ្ហំស្ស៑្យាហដតតត្វំ ឲចមាហា”តិ អប្បដិចាតឌីរិយំ អឌិដ្ឋាយ ចិបស្សតំ ចឌ្ឍេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ៑ តេត ចុត្តំ អបឌានេ (អប៑ ថេរ ១៑៣៩៑៦៧-៨០) –

“សតារិសី តាយ ភពចា, សឃមុក្ខ អបរាឌិតោ;

ចិចេពោ ដ្ឋហិត្វាត, ពោឆរាឃាកិតិក្ខមិ៑

“ចលហត្វោ អហំ ឌិស្វា, ដ្ឋបពន្ធំ តរាសភំ;

បសត្ថចិត្តោ សុមតោ, តាលចលមឌាសហំ៑

“ចតុត្តង្គុតិតោ ពប្បេ, ឃំ ចលំ អឌឌំ តឌា;

ឲក្កតិ តាកិខាតាមិ, ចលឌាតស្សិឌំ ចលំ៑

“ពិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... ពតំ ញុទ្ធស្ស សាសត”ត្តិ៑

អរហត្តំ បត បត្វា តាយ ឌេចតាយ ចុត្តចចតំ បតិមាតេត្វា តមេច ពាថំ ដ្ឋឌាតចសេត អកាសិ៑ តឌេចស្ស ថេរស្ស អញ្ញាញ្យាពរណ៌ា អហោសីតិ៑

សិក្ខាលបិតុត្ថេរកាថាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៑

៥៌ ក្យលទេ្ធរកាឆាចណ្ហតា

ង្គកត្យាតឃត្ថិតិ អាឃល្វទេតា ក្យលទេ្ធរស្ស កាឆា៌ កា ង្គប្បត្តិ? អយំ កិរ ទេឆទេរា ប្ញទេព្ហាបិ ចិចង្ក្បតិស្សឃំ ឆាហុំ ក្យលល់ ង្គបចិតិត្វា អធិការនយ្យទេន្ធា ចិបឃ្សិ កកចត្ថិ អាកាទេរ កឆ្ឆត្ថិ ឌិស្វា បររត្ថយាគទេរា តាឮព្លទេកទេបល់ ឌាត្យការទេយា អង្គាលិ៌ រព្វា តស្ស ចិត្តិ ឆាត្វា ឡូតទិត្វា បដិក្កហិត្យាទេរា អតិចិឃ បររត្ថចិទេត្វា ហុត្វា ទេតទេតច រង្គាបដិលីទេកគ រត្វាទំ ង្គបរង្គ្កយិត្វា បត្ញាខ្ញំ ឃាចិ, រព្វា អព្វាតទំ គិក្លុ អាឈាទេបលិ – “ព្ពុយំ ប្ញទិរំ បព្ហារេឌហិ”តិ៌ ទេរា បត្ហាខិត្វា លង្កុបរយ្យទេឌា រយឈឆយុំ កត្វា តទេតា ក្ញទេតា ឈបិ ត្យង្គព្ហូទាតិ ទេឌចយត្យទេស្សស្ញ រំររទេត្វា ព្ពុយម្ហំ ត្យង្គប្យាទេឌ រាចត្តឹឃំ (ពាហ្ចុលាក្យទេល តិព្ហាត្តិ៌ ក្យទេលីតិស្ស តាមំ អទេហាលិ៌ ទេរា ចឃប្យទេត្វា រារទេគ លង្គប្យរាទេឌា កកចទេតា រត្តិទេកា បត្ហាខិត្វា ចិទេក្លបឆាហុលតាឃ ចិទេររំ តិព្ហាទេត្តាំ តារក្លិ៌ អទេឆកឌិចរំ កាយំ បិណ្ឌាឃ បចិរទេត្វា អត្តទាយទេក្ក ក្សមិ ឈលិត្វា ង្គកចាហកំ កត្វា ព្ពុទ្ធិតិទ្ធិតង្គាទេគ ង្គកំ ទេគទេត្ត ប្ញទិទេរ ឌិស្វា តំ រល្លទេក្លត្វា កាយំ បចិទេង្គា អព្វាតទំ ង្គស្យកាទំ ង្គស្យឌល្ហកំ ង្គស្យឃទេត្ត បក្លិបិត្វា អក្លិទេកាដិឃា ឡូទេលីទេកត្វា ង្គង្ក្ញ កទេទាត្តិ ឌិស្វា តយ្យិ រល្លទេក្លត្វា កឆ្ឆទេត្វា ប្ញទទេតា កត្វា អទទេគយិតាកិអាឌិទេក ទឆចក្លាចឃទេច តឆ្ឆទេត្ត តឆ្ឆទេក ឌិស្វា តយ្យិ រល្លទេក្លត្វា ចិហាទំ បចិរិត្វា កតកត្តកិទេដ្ឋា បត្តឌឹចទំ បដិរាទេយត្វា ឌិចាចិហាទេទ តិរិទេន្ធា អត្តតា ឌិង្គតិមិត្តាតិ ង្គបយាកាទេចគ កទេហត្វា អត្តទេតា ចិត្តឌយទេគ ង្គបទេគទេត្វា “អទេចតាតំ ង្គកយ្យិ យត្យស្សា ព្ពុទ្ធិកិទ្ធិតង្គាតំ តឃត្ថិ តឆា អទេចតាតំ ចក្កយ្យិ ររឌល្ហំ ង្គបិទេឃគ តទេយទេត្វា ង្គង្ក្ញ កទេទាត្តិ , តឆា អទេចតាតំ កង្គកឮព្លក្កទាឌិ តឆ្ឆកា ទេគយិអាឌិចទេរគ ចក្កំ ង្គឌ្ញព្វា កទេទាត្តិ៌ អឆ កល្វា អហំ រកចិត្តំ ង្គង្ក្ញ គ កទិស្សាមីឹ”តិ ចិទេត្តត្វា ចិបឃ្សតំ បង្គទេបត្វា ឈទេឌទេត្វា ចាឃយទេត្វា តចិទទេស្សច អទហត្តំ បិប្បហិ៌ ទេតគ ក្យត្តំ អបឌាទេគ (អប៌ ទេឆទ ១៌៤៌៨១-៨៨) –

“ភកេះ ពត្ថុយតិឃា, អារាមិកោ អហំ តទា;

អង្គរំ ចិទខំ ត្យង្គំ, កឆ្ឆត្ថិ អតិលព្ហាទេរ៌

“តាឮព្លទេកទេបល់ កឃ្យា ត្យង្គទេរង្គ ស្សឌារហំ;

អាកាទេរ ឌិតទេកា រទេត្វា, បដិក្កហិត្យយហាឃទេរា៌

“ចិត្តិរព្វាគទេគា មឃ្សា ឌិង្គឆល្វុស្សលាចទេហា;

បល់ ត្យង្គស្ស ឌត្វាគ, ចិប្បរទេត្តគ ទេចតរា៌

“អធិកត្ថិ តឆា បីតិ, ចិប្ញលព្វា ស្សក្ខុត្តមំ;

ឧប្បជ្ជេថ ទេតំ, តិដ្ឋត្តស្ស តហិំ តហិំ៍

“ឧកតច្ចុតិទោ ពទេប្យ, ឃំ ចលំ អឥដ៏ តដា;

ទ្យក្កតិ៍ តាកិឌាតាយិ, ចលដាតស្សិដំ ចលំ៍

“ជិដ្ឋចក្ក ចិប្សុទ្ធំ ទេយ, សយាឆិក្យសទេលិ អហំ;

អកិដ្ឋាបិទយិប្យទេត្តា, ចលដាតស្សិដំ ចលំ៍

“កិទេលសា ចសាបិតា យឃ្យា..ទេប... ពតំ ញ្យទ្ធស្ស សាសត”ត្តិ៍

ឧចំ ឃាតិ តិយិត្តាតិ អក្ក្យសេ ពត្វា ចិបស្សត់ ចទេឆ្ឆត្វា អទេហត្តំ បិប្បុលិំ, ទេតហិ សង្គិំ អត្តទេតា ចិត្តដេយត់ សំសត្តិត្វា អដ្ឋាញ ញ្យាពទេទាទេត្តា “ដេកញ្យាតឃត្តិ ទេតត្តិកា”តិ កាឆំ អកាសិ៍

១៨៍ តត្ត ដេកំ ហឹតិ ហិ-សទេខ្លា តិបិតយត្តំ៍ តឃត្តឹតិ បឆចិឃា តំ តំ ឆលដ្ឋាត់ ឈលិត្វា តិត្តដ្ឋាត់ ប្បទេត្វា យាតិកំ ចា ពត្វា ទ្យក្លទេកាលិំ ចា ដទេបត្វា អត្តទេតា ញ្ចដ្ឋិតិដ្ឋិតដ្ឋាត់ ទេតត្តិ៍ តឆា ទេត ទេតត្តិតិ ទេតត្តិកា៍ ទេតឌតត្តិ ពល្អិ៍ ញ្ចដំ ច្ចុត្តំ ទេហាតិ – ទេតត្តិកា អត្តទេតា ទ្យចិឃា ញ្ចដ្ឋិតិដ្ឋិតដ្ឋាត់ ដេកំ តឃត្តិ, ដេស្យកាទាបិ តាទេបត្វា ទេតឌត់ តយឃត្តិ ដេឌ្យំ ពទេទាត្តិ៍ តយតចទេសត តឆ្នកា ទេតយិអាឌិត់ អត្វាឃ តឆ្នត្តា ដាទ្យំ តយឃត្តិ អត្តទេតា ទ្យចិឃា ដេឌ្យំ ចា ចក្កំ ចា ពទេទាត្តិ៍ ឧចំ ឧត្តកំ អាទេយ្យលំ ពត្វា ស្យដ្ឋតា ឃឆាសយាឌិទេត្តត សឹលិឌិតា ស្យត្តទេចតា ឆឹទា ទេសាតាបត្តិយក្កាឌិត់ ដេប្បាទេដត្តា អត្តាត់ ដទេយត្តិ, អទេហត្តំ បត បទេត្តស្យ ឧកត្តដត្តា តាយ ទេហាត្តិតិ៍

ក្យលទេត្តរកាឆាចណ្ណតា និដ្ឋិតា៍

១០៍ អឌិតទេត្តរកាឆាចណ្ណតា

យទេណា ទេយ កឃំ តត្តិតិ អាឃស្មទេតា អឌិតទេត្តរស្ស កាឆា៍ កា ដេប្បត្តិ? ទេសា កិរ ឧកតច្ចុទេត ពទេប្យ ចិបស្សិ៍ កកចត្តិ បស្សិត្វា បសត្តចិទេត្តា កបិត្តចលំ អដាសិ៍ តទេតា បទេយិ តំ តំ បុញ្ញំ ពត្វា ទេដចយត្យទេស្សស្យ សំសទេត្តា ញ្ចយស្មិំ ពទេប្យ អត្យប្បទេត្ត ឧច អយ្យាកំ សត្តទិ សាចត្តិឃំ យហាទេកាសលទេញ្ញា អក្កាសតិឃស្ស ទ្រាហ្មលស្ស ប្យទេត្តា ហ្វត្វា តិដ្ឋត្តិ៍ តស្ស អឌិទេតាតិ តាមំ អទេហាសិ៍ តស្មិំញ្ញា សយទេឃ សាចត្តិចាសឹ

ຊາເຈຣີ ກາຍ (ຣາທູເທາ ທີທີ ມທາປຸຣິສລັກຂເຫີ ສມັນນາຄເຕາ ທິສ຺ວາ ເຈຕສາ ປສັນໂນ ສາຈຕ຺ວາ ສິລັປທິຕ຺ວາ ຕາປສປຕ຺ຕັງ ປຕ຺ຕິຕ຺ວາ

ເກາສາຈຣີທີເຣ ຄປິຕ຺ວາເຣຍ ຈສທີ ອຈ ອຊິເຕາ ຕສ຺ສ ສຕ຺ຖິເກ ປຕ຺ຕິເຕາ ອຕ຺ຕກາຍາມ ເຊຈທາຍ ເຈາຊິເຕາຕ ຊາເຈຣີກາ ສຕ຺ຖ ສຕ຺ຖິກັງ

ເປສິເຕາ ທິສ຺ສເມເຕ຺ຕມ຺ຍາຊີທິ ສຕ຺ຖີ ກກຈຕ຺ຕັງ ປຸປສຕ຺ກມິຕ຺ວາ ມຕສາຈ ປເຍາປຸຕ຺ຖິຕ຺ວາ ເຕາສຸ ຊິສ຺ສຊິເຕາສຸ ປສຕ຺ຖິເຕ຺ຕາ ສຕ຺ຖ ສຕ຺ຖິເກ ປຕ຺ຕິຕ຺ວາ

ຄມູຖາຕັງ ກເທຕ຺ວາ ຊິປສ຺ສຕັງ ຈເຊຕ຺ວາ ອຣຫັຕ຺ຕັງ ປາປຸນິ ເຕນ ວຸຕ຺ຕັງ ອປທາເນ (ອປ. ເຖຣ ໑.໓໑.໗-໑໑) –

“ສຸຈຸດຈຸດ ສມ຺ພຸທ຺ຖັງ, ອາຫຸຕີນັງ ປຕິຄ຺ຄຫັງ;

ຣຊິຍັງ ປຕິປຊ຺ຊັນຕັງ, ຄປິຕ຺ວາ ອຊສິ ຜລັງ.

“ເອກນວຸຕິເຕາ ກເປ຺ປ, ຍັງ ຜລັງ ອຊສິ ຊສາ;

ຊຸຄ຺ຄຕິ ນາພິຊານາມິ, ຜລຊານສ຺ສິຊັງ ຜລັງ.

“ກິເລສາ ຊາປິຕາ ມຍ຺ຫັງ…ເປ… ກຕັງ ພຸທ຺ທສ຺ສ ສາສນ”ນ຺ຕິ.

ອຣຫັຕ຺ຕັງ ປນ ປເຕ຺ຕາ ສີຫນາຊັງ ນຊເນ຺ຕາ “ມເຣເທ ເມ ກມັງ ນຕ຺ຖີ”ຕິ ກາຊັງ ອກາສິ.

໑໐. ຕຕ຺ຖ ມເຣເທຕີ ມເຣທສີມິຕ຺ຕັງ ມເຣທເທຕຸ. ເມຕີ ມຍ຺ຫັງ ກມັງ ນຕ຺ຖິ ປຸຕ຺ຖິຕ຺ກຈມຸລຕາຍ ປຣິກ຺ຂີທາຊາຕິກຕ຺ຕາ. ອຕຸຕ຺ຖິຕ຺ກຈມຸລິຕຊີ຺ຍ“ກີຊີສິ ຕຸ ເຕາ ມຍ຺ຫຳອາຍຕິ ປຸນ຺ພຸຕ຺ຕີ”ຕິ ມເຣທເຕາ ກມັງ ກເຈມ຺ມ. ກິກຕ຺ຖີຕິ ອເປກ຺ຂາ ທຕ຺ຖາ, ສາ ຕຕ຺ຖ ຊີຊີເຕ ສຸປຣິຍຊິຕສຕ຺ຖາເຣຕາຍ

ປຸປິຊາຕກຸດຖາຕັງ ຊຸກ຺ຂສາເຣກາຊິກາເຈຕ ສຸຖ ປຸປຖຫເຕາ. ວຈັກ຺ຂເຕາ ຈາທັງ ສເຕ຺ຖັງ ສຣີເຣ, ສກັງ ຈາ ເຊທັງ ເຊທສຕ຺ຖາຕັງ ຊຸກ຺ຂກາເຣ

ກິກ຺ຂິປິສ຺ສາມິ ລເຊ຺ຖສ຺ສາມິ, ກິກ຺ຂິປເຕ຺ຕາ ຈ “‘ຕຸມິກາ ສຣີເຣເກຕ ສາເຣຕຕ຺ຖາ ສາຊິທັງ, ຕຸຊາຕິ ທັງ ວຈັງເສຕ ລເຊ຺ຖີມເມຈາ’ຕິ

ປຕ຺ຖາເຣປຸລຸປຕ຺ຕິຍາ ສມ຺ຍຊາເກາ ສຕິເຣປຸລຸປຕ຺ຕິຍາ ປຕິສ຺ສເຕາ ກິກ຺ຂິປິສ຺ສາມີ”ຕິ. ຕຸມຍັງ ປນ ກາຊັງ ຈຕ຺ວາ ເຊເຣວາ ຊສາຕັງ ສມາປຊ຺ຊິຕ຺ວາ

ທຊຕຕ຺ຕຸງ ປຣິກິຕ຺ຕາມີຕີ.

ອຊິຕເຕ຺ຕເຣກາຊາຈຸດຕາ ກິຕ຺ຖິຕາ.

ຊຸຕິຍຈກ຺ຄຈຸດຕາ ກິຕ຺ຖິຕາ.

໑. ຕຕິຍຈເກ຺ຄາ

១. និគ្រោធត្ថេរគាថាវណ្ណនា

នាហំ ភយស្ស ភាយាមីតិ អាយស្មតោ និគ្រោធត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? អយំ កិរ ឥតោ អដ្ឋារសេ កប្បសតេ ព្រាហ្មណមហាសាលកុលេ និព្ពត្តិត្វា វយប្បត្តោ កាមេសុ អាទីនវំ នេក្ខម្មេ ច អានិសំសំ ទិស្វា ឃរពន្ធំ បហាយ អរញ្ញាយតនំ បវិសិត្វា អញ្ញតរស្មិំ សាលវនេ បណ្ណសាលំ កត្វា តាបសបព្ពជ្ជំ បព្ពជិត្វា វនមូលផលាហារោ វសតិ. តេន សមយេន បិយទស្សី នាម សម្មាសម្ពុទ្ធោ លោកេ ឧប្បជ្ជិត្វា សទេវកស្ស លោកស្ស ធម្មាមតវស្សេន កិលេសសន្តាបំ និព្ពាបេន្តោ ឯកទិវសំ តាបសេ អនុកម្បាយ តំ សាលវនំ បវិសិត្វា និរោធសមាបត្តិំ សមាបន្នោ. តាបសោ វនមូលផលត្ថាយ គច្ឆន្តោ ភគវន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ បុប្ផិតសាលទណ្ឌសាខាយោ គហេត្វា សាលមណ្ឌបំ កត្វា តំ សព្ពត្តកមេវ សាលបុប្ផេហិ សញ្ឆាទេត្វា ភគវន្តំ វន្ទិត្វា បីតិសោមនស្សវេគេន អាហារត្ថាយបិ អគន្ត្វា នមស្សមានោ អដ្ឋាសិ. សត្ថា និរោធតោ វុដ្ឋាយ តស្ស អនុកម្បាយ "ភិក្ខុសង្ឃោ អាគច្ឆតូ"តិ ចិន្តេសិ, "ភិក្ខុសង្ឃេបិ ចិត្តំ បសាទេស្សតី"តិ. តាវទេវ ភិក្ខុសង្ឃោ អាគតោ. សោ ភិក្ខុសង្ឃម្បិ ទិស្វា បសន្នមានសោ វន្ទិត្វា អញ្ជលិំ បគ្គយ្ហអដ្ឋាសិ. សត្ថា សិតស្ស បាតុករណាបទេសេន តស្ស ភាវិនិំ សម្បត្តិំ បកាសេន្តោ ធម្មំ កថេត្វា បក្កាមិ សទ្ធិំ ភិក្ខុសង្ឃេន. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុយេវ សំសរន្តោ វិវដ្ដូបនិស្សយំ ពហុំ កុសលំ ឧបចិនិត្វា ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិយំ ព្រាហ្មណមហាសាលកុលេ និព្ពត្តិ, និគ្រោធោតិស្ស នាមំ អហោសិ. សោ ជេតវនបដិគ្គហណទិវសេ ពុទ្ធានុភាវទស្សនេន សញ្ជាតប្បសាទោ បព្ពជិត្វា វិបស្សនំ អារភិត្វា នចិរស្សេវ ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៣៨.១៨០-១៩០) –

"អជ្ឈោគាហេត្វា សាលវនំ, សុកតោ អស្សមោ មម;

សាលបុប្ផេហិ សញ្ឆន្នោ, វសាមិ វិបិនេ តទា.

"បិយទស្សី ច ភគវា, សយម្ភូ អគ្គបុគ្គលោ;

វិវេកកាមោ សម្ពុទ្ធោ, សាលវនមុបាគមិ.

"អស្សមា អភិនិក្ខម្ម, បវនំ អគមាសហំ;

មូលផលំ គវេសន្តោ, អាហិណ្ឌាមិ វនេ តទា.

“ពព្ភសានិ សព្វត្តិ, បិយងស្សិ យហាឃសំ;

ឃុតិសិត្តិ សយាបត្តិ, ចិទោនត្តិ យហាចតោ។

“ចព្យភន្លេ ឆសេបត្តាត, ព្យន្លស្ស ក្ពបទឹ អហំ;

យល្លបំ ឃុកតំ កត្វា, សាលបុរេបៀហិ លោងឃិ។

“សត្តាហំ ឆារយិត្វាត, យល្លបំ សាលលោគិតំ;

ពត្វ ចិត្តំ បសារេត្វា, ព្យន្លសេដ្ឋយចត្តហំ។

“ករចា ពយិព្យុសយរេយ, ចុដ្ឋហិត្វា សយាឆិតោ;

ឃុកយត្តំ សេបក្លយាភោ, តិសីឌិ បុរិឃុត្តរេយា។

“សាចរកា ចទុរោហា ភាយ, បិយងស្សិស្ស សត្តួភោ;

ចសឹសពសហស្សេហិ, ក្ពបកន្តិ ចិតាឃកំ។

“បិយងស្សឹ ច ករចា, សេលិកតេឌេដ្ឋា ភទាសភោ;

ហិក្លុសឈ្ណេ តិសីឌិត្វា, សិតំ បិព្យកទឹ ឌិតោ។

“អត្យុរន្តា ក្ពបដ្ឋារកា, បិយងស្សិស្ស សត្តួភោ;

ឲកំសំ ចឹចទំ កត្វា, អបុន្ធិព្វ យហាយុតិ។

“រកា ភុ រលា ករចា រហព្យ, សិពកយុស្ស សត្តួភោ;

ກາຣເຓ ຈິນ຺ຕຍາກຍິ຺ຍາຍຕ຺ວາ ປາຕຸກເຣ ສິຕໍ.

“ສຕ຺ຕາຫໍ ສາລຉ຺ຉທນໍ, ເຍາ ເມ ຘາເຣສິ ມາຓເວາ;

ຕສ຺ສ ກມ຺ມໍ ສຣິຕ຺ວານ, ສິຕໍ ປາຕຸກຣິໍ ອຫໍ.

“ອເນາກາສໍ ນ ປສ຺ສາມິ, ຍຕ຺ຖ ປຸຎ຺ຎໍ ວິປຈ຺ຈຕິ;

ເທວເລາເກ ມນຸເສ຺ສ ວາ, ໂອກາເສາປິ ນ ສມ຺ມຕິ.

“ເທວເລາເກ ວສນ຺ຕສ຺ສ, ປຸຎ຺ຎກມ຺ມສມງ຺ຄິເນາ;

ຍາວຕາ ປຣິສາ ຕສ຺ສ, ສາລຉ຺ຉນ຺ນາ ຠວິສ຺ສຕິ.

“ຕຕ຺ຖ ທິເພ຺ພຫິ ນເຈ຺ຈຫິ, ຄີເຕຫິ ວາທິເຕຫິ ຈ;

ຣມິສ຺ສຕິ ສທາ ສເນ຺ຕາ, ປຸຎ຺ຎກມ຺ມສມາຫິເຕາ.

“ຍາວຕາ ປຣິສາ ຕສ຺ສ, ຄນ຺ຘຄນ຺ຘີ ຠວິສ຺ສຕິ;

ສາລສ຺ສ ປຸປ຺ຜວເສ຺ສາ ຈ, ປວສ຺ສິສ຺ສຕິ ຕາວເທ.

“ຕເຕາ ຈຸເຕາຍໍ ມນຸເຊາ, ມານຸສໍ ອາຄມິສ຺ສຕິ;

ອິຘາປິ ສາລຉ຺ຉທນໍ, ສພ຺ພກາລໍ ຘຣິສ຺ສຕິ.

“ອິຘ ນຈ຺ຈຎ຺ຈ ຄີຕຎ຺ຈ, ສມ຺ມຕາຬສມາຫິຕໍ;

ປຣິວາເຣສ຺ສນ຺ຕິ ມໍ ນິຈ຺ຈໍ, ພຸທ຺ຘປູຊາຍິທໍ ຜລໍ.

“ອຸຄ຺ຄຈ຺ຉເນ຺ຕ ຈ ສຸຣິເຍ, ສາລວສ຺ສໍ ປວສ຺ສເຕ;

ປຸພ຺ພກເມ຺ມນ ສໍຍຸຕ຺ຕໍ, ວສ຺ສເຕ ສພ຺ພກາລິກໍ.

“ອຏ຺ຐາຣເສ ກປ຺ປສເຕ, ໂອກ຺ກາກກຸລສມ຺ພໂວ;

ໂຄຕໂມ ນາມ ນາເມນ, ສຕ຺ຖາ ໂລເກ ຠວິສ຺ສຕິ.

“ຕສ຺ສ ຘເມ຺ມສຸ ທາຍາໂທ, ໂອຣໂສ ຘມ຺ມນິມ຺ມິໂຕ;

ສພ຺ພາສເວ ປຣິຎ຺ຎາຍ, ນິພ຺ພາຍິສ຺ສຕິນາສໂວ.

“ຘມ຺ມໍ ອຠິສເມນ຺ຕສ຺ສ, ສາລຈ຺ຉນ຺ນໍ ກຣິສ຺ສຕິ;

ຈິຕເກ ຌາຍມານສ຺ສ, ຉທນໍ ຕຕ຺ຖ ເຫສ຺ສຕິ.

“ວິປາກໍ ກິຕ຺ຕຍິຕ຺ວານ, ປິຍທສ຺ສີ ມຫາມຸນິ;

ປຣິສາຍ ຘມ຺ມໍ ເທເສສິ, ຕປ຺ເປນ຺ໂຕ ຘມ຺ມວຸຏ຺ຐິຍາ.

“ຕິໍສກປ຺ປານິ ເທເວສຸ, ເທວຣຊ຺ຊມກາຣຍິໍ;

ສຏ຺ຐິ ຈ ສຕ຺ຕກ຺ຂຕ຺ຕຸໍ, ຈກ຺ກວຕ຺ຕີ ອໂຫສຫໍ.

“ເທວໂລກາ ອິຘາຄນ຺ຕ຺ວາ, ລຠາມິ ວິປຸລໍ ສຸຂໍ;

ອິຘາປິ ສາລຈ຺ຉທນໍ, ມຓ຺ຑປສ຺ສ ອິທໍ ຜລໍ.

“អយំ បច្ឆិមកោ មយ្ហំ, ចរិមោ វត្តតេ ភវោ;

ឆ្ពុងាបិ សាលឆ្នងត់, ហេស្សតិ សន្តុកាលិកំ។

“មហាយុត្តិំ តោសយិត្វា, គោតមំ សក្យបុង្គវំ;

បត្វាហិ អចលំ ឋានំ, ហិត្វា ជយបរាជយំ។

“អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, យំ ពុទ្ធមភិបូជយិំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្វេ សមូហតា;

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា, វិហរាមិ អនាសវោ។

“ស្វាគតំ វត មេ អាសិ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ;

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។

“បដិសម្ភិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ”។

ឯវំ បន ឆឡភិញ្ញោ ហុត្វា ផលសុខេន វីតិនាមេន្តោ សាសនស្ស និយ្យានិកភាវវិភាវនត្ថំ អញ្ញាព្យាករណវសេន “នាហំ ភយស្ស ភាយាមី”តិ គាថំ អភាសិ។

១៨។ តត្ថ ភាយន្តិ ឯតស្មាតិ ភយំ, ជាតិជរាទិ។ ភយស្សាតិ និស្សក្កេ សាមិវចនំ, ភយតោ ភាយិតព្ពនិមិត្តា ជាតិជរាមរណាទិតោ ហេតុតោ

នាហំ ភាយាមីតិ អត្ថោ. តត្ថ ការណមាហ “សត្ថា នោ អមតស្ស កោវិទោ”តិ. អយញ្ហិ សត្ថា អមតេ កុសលោ វេនេយ្យានំ អមតទានេ ឆេកោ. យត្ថ ភយំ នាវតិដ្ឋតីតិ យស្មិំ និព្ពានេ យថាវុត្តំ ភយំ ន តិដ្ឋតិ ឱកាសំ ន លភតិ. តេនាតិ តតោ និព្ពានតោ. វជន្តីតិ អភយដ្ឋានមេវ គច្ឆន្តិ. និព្ពានញ្ហិ អភយដ្ឋានំ នាម. កេន បន វជន្តីតិ អាហ “មគ្គេន វជន្តិ ភិក្ខវោ”តិ, អដ្ឋង្គិកេន អរិយមគ្គេន សត្ថុ ឱវាទការកា ភិក្ខូ សំសារេ ភយស្ស ឥក្ខណកាតិ អត្ថោ. យត្ថាតិ វា យំ និមិត្តំ យស្ស អរិយមគ្គស្ស អធិគមហេតុ អត្តានុវាទាទិកំ បញ្ចវីសតិវិធម្បិ ភយំ នាវតិដ្ឋតិ បតិដ្ឋំ ន លភតិ, តេន អរិយេន មគ្គេន វជន្តិ អភយដ្ឋានំ សត្ថុ សាសនេ ភិក្ខូ, តេន មគ្គេន អហម្បិ គតោ, តស្មា នាហំ ភយស្ស ភាយាមីតិ ថេរោ អញ្ញំ ព្យាកាសិ.

និគ្រោធត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

២. ចិត្តកត្ថេរគាថាវណ្ណនា

នីលាសុគីវាតិ អាយស្មតោ ចិត្តកត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? សោ កិរ បទុមុត្តរពុទ្ធកាលតោ បដ្ឋាយ វិវដ្ដូបនិស្សយំ កុសលំ អាចិនន្តោ ឥតោ ឯកនវុតេ កប្បេ មនុស្សយោនិយំ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា វិបស្សិំ ភគវន្តំ បស្សិត្វា បសន្នមានសោ បុប្ផេហិ បូជំ កត្វា វន្ទិត្វា “សទ្ធម្មេន នាម ឯត្ថ ភវិតព្ព”ន្តិ សត្ថរិ និព្ពានេ ច អធិមុច្ចិ. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន តតោ ចុតោ តាវតិំសភវនេ និព្ពត្តោ អបរាបរំ បុញ្ញានិ កត្វា ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ រាជគហេ វិភវសម្បន្នស្ស ព្រាហ្មណស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ ចិត្តកោ នាម នាមេន. សោ ភគវតិ រាជគហំ គន្ត្វា វេឡុវនេ វិហរន្តេ សត្ថារំ ឧបសង្កមិត្វា ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា ចរិយានុកូលំ កម្មដ្ឋានំ គហេត្វា អរញ្ញាយតនំ បវិសិត្វា ភាវនានុយុត្តោ ឈានំ និព្ពត្តេត្វា ឈានបាទកំ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា នចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ២.៥០.១-៤) –

“កណិការេវ ជោតន្តំ, និសិន្នំ បព្ពតន្តរេ;

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ, វិបស្សិំ លោកនាយកំ.

“តីណិ កិង្កណិបុប្ផានិ, បគ្គយ្ហអភិរោបយិំ;

សម្ពុទ្ធំ អភិបូជេត្វា, គច្ឆាមិ ទក្ខិណាមុខោ.

“តេន កម្មេន សុកតេន, ចេតនាបណិធីហិ ច;

ᨩᩉᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨾᩣᨶᩩᩈᩴ ᨴᩮᩉᩴ, ᨲᩣᩅᨲᩥᩴᩈᩴ ᩋᨣᨧ᩠ᨨᩉᩴ᪨

“ᩑᨠᨶᩅᩩᨲᩮ ᩍᨲᩮᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ, ᨿᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨾᨽᩥᨷᩪᨩᨿᩥᩴ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨷᩪᨩᩣᨿᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ᪨

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨷᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ..ᨷᩮ... ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨶ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᩅᨶ᩠ᨴᩥᨲᩩᩴ ᩁᩣᨩᨣᩉᩴ ᩏᨷᨣᨲᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪᩉᩥ “ᨠᩥᩴ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ, ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩮ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᩉᩣᩈᩦ”ᨲᩥ ᨷᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩣᨴᩅᩥᩉᩣᩁᨴᩦᨷᨶᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨶᩦᩃᩣᩈᩩᨣᩦᩅᩣ”ᨲᩥ ᨣᩤᨳᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ᪨

᪒᪒᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩦᩃᩣᩈᩩᨣᩦᩅᩣᨲᩥ ᨶᩦᩃᩈᩩᨣᩦᩅᩣ, ᨣᩤᨳᩣᩈᩩᨡᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩦᨥᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣ, ᩁᩣᨩᩥᩅᨶ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᩈᩩᨶ᩠ᨴᩁᩣᨿ ᨣᩦᩅᩣᨿ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᩮ ᨾᩮᨥᨠ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᨶ ᨧ ᨶᩦᩃᩅᨱ᩠ᨱᨲᩣᨿ ᨶᩦᩃᩣ᪨ ᩈᩮᩣᨽᨶᨠᨱ᩠ᨮᨲᩣᨿ ᩈᩩᨣᩦᩅᩣ᪨ ᩈᩥᨡᩥᨶᩮᩣᨲᩥ ᨾᨲ᩠ᨳᨠᩮ ᨩᩣᨲᩣᨿ ᩈᩥᨡᩣᨿ ᩈᩔᩥᩁᩥᨠᨽᩣᩅᩮᨶ ᩈᩥᨡᩥᨶᩮᩣ᪨ ᨾᩮᩣᩁᩣᨲᩥ ᨾᨿᩪᩁᩣ᪨ ᨠᩣᩁᨾ᩠ᨽᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᩁᨾ᩠ᨽᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮ᪨ ᨠᩣᩁᨾ᩠ᨽᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩤ ᨲᩔ ᩅᨶᩔ ᨶᩣᨾᩴ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᩣᩁᨾ᩠ᨽᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᩁᨾ᩠ᨽᨶᩣᨾᨠᩮ ᩅᨶᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨽᩥᨶᨴᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨷᩣᩅᩩᩔᨠᩣᩃᩮ ᨾᩮᨥᨣᨩ᩠ᨩᩥᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᨠᩮᨠᩣᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩣ ᨣᩩᨲ᩠ᨿᩈᨽᩣᩅᩈᩥᨴ᩠ᨵᩮᨶ ᩈᩁᩮᨶ ᩉᩴᩈᩣᨴᩥᨠᩮ ᩋᨽᩥᨽᩅᨶ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨿ ᨶᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨲᩥ ᨲᩮ ᨾᩮᩣᩁᩣ᪨ ᩈᩦᨲᩅᩣᨲᨠᩦᩊᩥᨲᩣᨲᩥ ᩈᩦᨲᩮᨶ ᨾᩮᨥᩅᩣᨲᩮᨶ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨲᨠᩦᩊᩥᨲᩣ ᨾᨵᩩᩁᩅᩔᩥᨲᩴ ᩅᩔᨶ᩠ᨲᩣ᪨ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᨲᩩᩈᨾ᩠ᨷᨴᩣᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᨿᩥᨲᩴ, ᨠᩣᨿᨠᩥᩃᨾᨳᨷᨭᩥᨷ᩠ᨷᩔᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᩅᩤ ᩋᨶᩩᨬ᩠ᨬᩣᨲᩅᩮᩃᩣᨿᩴ ᩈᩩᨷᨶ᩠ᨲᩴ᪨ ᨫᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾᨳᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨫᩣᨶᩮᩉᩥ ᨫᩣᨿᨶᩈᩦᩃᩴ ᨽᩣᩅᨶᩣᨶᩩᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶᩥᨻᩮᩣᨵᩮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨷᨻᩮᩣᨵᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ “ᩈᩮᩣᨷᩥ ᨶᩣᨾ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩴ ᩋᨶᩩᨷᨣᨲᩮᩣ ᨩᩣᨣᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩉᩥᨲᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨠᩥᨾᨦ᩠ᨣᩴ ᨷᨶᩣᩉ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᨩᨬ᩠ᨬᨷ᩠ᨷᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᩈᨿᨶᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ᪨

ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩤᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪓᪨ ᨣᩮᩣᩈᩣᩃᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩤᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩋᩉᩴ ᨡᩮᩣ ᩅᩮᩊᩩᨣᩩᨾ᩠ᨻᩈ᩠ᨾᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᨣᩮᩣᩈᩣᩃᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩤᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ? ᩈᩮᩣᨷᩥ ᨷᩩᩁᩥᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩪᨷᨶᩥᩔᨿᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᩋᩣᨧᩥᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨲᩮᩣ ᩑᨠᨶᩅᩩᨲᩮ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᨻ᩠ᨻᨲᩮ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩈᩣᨡᩣᨿᩴ ᩒᩃᨾ᩠ᨻᨾᩣᨶᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᨷᩴᩈᩩᨠᩪᩃᨧᩦᩅᩁᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩤ “ᩋᩁᩉᨴ᩠ᨵᨩᩮᩣ ᩅᨲᩣᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩈᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩮᩉᩥ ᨷᩪᨩᩮᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨲᩣᩅᨲᩥᩴᩈᨽᩅᨶᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮ ᨾᨣᨵᩁᨭ᩠ᨮᩮ ᩍᨻ᩠ᨽᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨣᩮᩣᩈᩣᩃᩮᩣᨲᩥ ᨶᩣᨾᩴ᪨ ᩈᩮᩣ ᩈᩮᩣᨱᩮᨶ ᨷᨶ ᨠᩮᩣᨭᩥᨠᨱ᩠ᨱᩮᨶ ᨠᨲᨷᩁᩥᨧᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩔ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᨽᩣᩅᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩤ “ᩈᩮᩣᨷᩥ ᨶᩣᨾ ᨾᩉᩣᩅᩥᨽᩅᩮᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᩔᨲᩥ , ᨠᩥᨾᨦ᩠ᨣᩴ ᨷᨶᩣᩉ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨲᩈᩴᩅᩮᨣᩮᩣ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩤ

ᨧᩁᩥᨿᩣᨶᩩᨠᩪᩃᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨷ᩠ᨷᩣᨿᩴ ᩅᩈᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨣᩅᩮᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨩᩣᨲᩥᨣᩣᨾᩔ ᩋᩅᩥᨴᩪᩁᩮ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩣᨶᩩᨷᨻ᩠ᨻᨲᩮ ᩅᩥᩉᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩔ ᨾᩣᨲᩣ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨴᩮᨲᩥ᪨ ᩋᨳᩮᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᨣᩣᨾᩴ ᨷᩥᨱ᩠ᨯᩣᨿ ᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩔ ᨾᩣᨲᩣ ᨾᨵᩩᩈᨠ᩠ᨡᩁᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᨲᩴ ᨷᩣᨿᩣᩈᩴ ᩋᨴᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᨷᨻ᩠ᨻᨲᩔ ᨨᩣᨿᩣᨿᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩔ ᩅᩮᩊᩩᨣᩩᨾ᩠ᨻᩔ ᨾᩪᩃᩮ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᩮᩣᩅᩥᨲᨷᨲ᩠ᨲᨷᩣᨱᩥ ᩅᩥᨷᩔᨶᩴ ᩋᩣᩁᨽᩥ᪨ ᨽᩮᩣᨩᨶᩈᨷ᩠ᨷᩣᨿᩃᩣᨽᩮᨶ ᨠᩣᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨠᩃ᩠ᩃᨲᩣᨿ ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩮᩣ ᩅᩥᩈᨿᨭ᩠ᨮᩥᨿᨽᩣᩅᩮᨶ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᩮ ᩈᩪᩁᩮ ᩅᩉᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᨷ᩠ᨷᨠᩈᩥᩁᩮᨶᩮᩅ ᩅᩥᨷᩔᨶᩴ ᩏᩔᩩᨠ᩠ᨠᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨡᩮᨷᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩉ ᨷᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᩉᩥ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨧ᩠ᨨᩣᨠᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨷᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨷ᪨ ᨳᩮᩁ ᪑᪨᪖᪐᪨ ᨷᩢ-᪑᪓) –

“ᩉᩥᨾᩅᨶ᩠ᨲᩔ ᩋᩅᩥᨴᩪᩁᩮ, ᩅᩈᨽᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨷᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ;

ᨲᨲ᩠ᨳᨴ᩠ᨴᩈᩴ ᨷᩴᩈᩩᨠᩪᩃᩴ, ᨴᩩᨾᨣ᩠ᨣᨾ᩠ᩉᩥ ᩅᩥᩃᨣ᩠ᨣᩥᨲᩴ᪨

“ᨲᩦᨱᩥ ᨠᩥᩴᩈᩩᨠᨷᩩᨷ᩠ᨹᩣᨶᩥ, ᩒᨧᩥᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶᩉᩴ ᨲᨴᩣ;

ᩉᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨷᩉᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ, ᨷᩴᩈᩩᨠᩪᩃᩴ ᩋᨷᩪᨩᨿᩥᩴ᪨

“ᨲᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩈᩩᨠᨲᩮᨶ, ᨧᩮᨲᨶᩣᨷᨱᩥᨵᩦᩉᩥ ᨧ;

ᨩᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩣᨶᩩᩈᩴ ᨴᩮᩉᩴ, ᨲᩣᩅᨲᩥᩴᩈᩴ ᩋᨣᨧ᩠ᨨᩉᩴ᪨

“ᩑᨠᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᩮ ᩍᨲᩮᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ, ᨿᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨾᨠᩁᩥᩴ ᨲᨴᩣ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨷᩪᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨴ᩠ᨵᨩᩴ᪨

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨷᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ...ᨷᩮ... ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨶ ᩋᨵᩥᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩈᩩᨡᩅᩥᩉᩣᩁᩮᨶ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨲᩈᩣᩁᩩᨿᩮᩅ ᨠᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᩮᨿᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩋᩉᩴ ᨡᩮᩣ ᩅᩮᩊᩩᨣᩩᨾ᩠ᨻᩈ᩠ᨾᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᩣᨳᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ᪨

᪑᪙᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩮᩊᩩᨣᩩᨾ᩠ᨻᩈ᩠ᨾᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᩊᩩᨣᩩᨾ᩠ᨻᩔ ᩈᨾᩦᨷᩮ, ᨲᩔ ᨨᩣᨿᩣᨿᩴ᪨ ᨽᩩᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᨾᨵᩩᨷᩣᨿᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨵᩩᨷᩈᩥᨲ᩠ᨲᨷᩣᨿᩣᩈᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨷᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᨶ᩠ᨲᩥ

បងក្ខិលក្កាទេហត, សត្ថុ ឱ្ចចាងស្ស សម្មា សម្បជ្ជិនទេតតាតិ អទេត្វា៑ សម្មសន្តោ ពន្ធាត្វុងយន្ទាយត្តិ បញ្ចាត្និ វុបិងាតក្លន្ធាត់ វុងយន្ទាយញ្ចា ចិបស្សន្តោ, យជិបិ ន្ទាងាតិ កាតាកិន្ថោ, ឋលសយាបត្តិ បត សយាបន្ទ្ពុំ ចិបស្សត់ បដ្ដេបន្តោតិ អធិប្បាយោ៑ សាត្វុំ បជិកមិស្សាមីតិ បុន្ទោ យឃា ទុត្វបន្ទាតសាតុមេច វុឌ្ឍិស្ស កន្ទិស្សាមិ៑ ចិចេកយត្ឋ្វាហយត្តិ បជិបស្សទ្ធិចិចេកំ ឋលសយាបត្តិកាយចិចេកញ្ចា បរិទ្វាហយន្តោ, តស្ស ចា បរិទ្វាហតទេហត្វុ កមិស្សាមីតិ៑ ឲចំ បត ចត្វា ទេធេទា តទេត្វច កទេតា, អយមេច ធ ន្ទាយស្ស ទេធទស្ស អន្ទោញ្ញាករហកាឆា អទេហាសិ៑

ទេកាសាលទេត្វកាឆាចល្លតា និដ្ឋិតា៑

៣៑ ឃុកន្ធុទេត្វកាឆាចល្លតា

អត្ថចស្សិកោ បន្ទាឌិទេតាតិ អាយស្មទេតា ឃុកន្ធុទេត្វស្ស កាឆា៑ កា វុប្បត្តិ? ទេសា កិទ ន្ទាទេតា ន្ធាតចុទេត កទេប្យ តិស្សស្ស តាយ សម្មាសម្ពុន្ធស្ស កាទេល យត្ថស្សទេយាតិយំ តិន្ទាត្តិត្វា ចិន្ទាត់ បទេត្វា យិកញ្ញធេតេត អទទេញ្ញា ចិធទតិ៑ សត្វា តស្ស អត្ថកប្បាយ បងចញ្ញអញ្ញា ងទេស្សត្វា កទេតា៑ ទេសា សត្ថុ បងទេចតិយាតិ ជិស្វា បុរិយត្វុទេន្ធស្វុ កតាធិកាទេតាយ "សទេងចទេក ទេលិទេក អក្កបុក្កលស្ស ន្ទាយាតិ បងាតី"តិ ឋីតិទេសាយតស្សខាទេតា ទេកាទេល្លកបុប្ឋាតិ កទេហត្វា បូជំ កត្វា ចិត្តំ បសាទេងសិ៑ ទេសា ទេតត បុញ្ញកម្មេត ទេងចទេលិទេក តិន្ទាត្តិត្វា តទេតា ចុទេតា អបទាបទំ បុញ្ញាតិ កត្វា ទេងចយត្វុទេស្សស្វុ សំសទន្តោ កស្សបស្ស ភកចទេតា កាទេល កុដុម្ពិទេកា ហុត្វា សត្ថុ កិក្កុសង្ឃស្ស ធ យហាងាត់ បចទត្វត្វា កន្ធកុដឹ យហល្លកាសិតធន្ទត់ បិសិត្វា ទេតត បរិកល្ឋំ កត្វា បត្វត់ បដ្ដេបសិ – "តិន្ទាត្តតិន្ទាត្តដ្ឋាទេត យយ៉្យាសទឹទំ ឲចំឃុកន្ធុំ ទេហាត្វុ"តិ៑ ឲចំ អញ្ញាតិបិ តត្វ តត្វ ភទេច ពាហុតិ បុញ្ញាកម្មាតិ កត្វា ឃុកាតីស្វុ ឲច បរិចត្តយាទេតា ន្ទាយម្ហិ ញុន្ធុប្បាទេង សាចត្ថិយំ ចិកចសម្បុន្នស្ស ព្រាហ្មហស្ស ទេកទេហ តិន្ទាត្តិ៑ តិន្ទាត្តស្ស ធ តស្ស យាត្វុកុច្ឆិកតកាលទេតា បដ្ឋាយ យាត្វុ សទឹទំ សកលម្បិ ទេកហំ ឃុទកិកន្ធុំ ចាយតិ៑ ខាតឌិចទេស បត ចិទេសសទេតា បទេយឃុកន្ធុំ សាយត្វុទេកទេហស្វុបិ ចាយទេតច៑ តស្ស យាតាបិតទេទា "អយ្យាកំ បុទេត្វា អត្តតាច អត្តទេតា តាយំ កទេហត្វា អាកទេតា"តិ ឃុកន្ធុទេត្វច តាយំ អកំសុ៑ ទេសា អត្ថបុទេន្ទាត ចយប្បទេត្វា យហាទេសលទេត្វទំ ជិស្វា តស្ស សត្តិទេក ធម្មំ ស្វុត្វា បន្ទាឌិត្វា ចិបស្សតាយ កម្មំ កទេទាន្តោ សត្វាហត្ថត្តទេទ ឲច អទហត្តំ បិបុហិ៑ ទេតត ទុត្តំ អបងាទេត (អប៑ ថេរ ១៑៥០៑៧៥-១៣) –

"ចតកម្ពិទេកា បុទេទ អាសិំ, បិត្វុយាត្វុយទេតតហំ;

បឃុយាទេទត ឌីចាយិ, កុសលំ ទេយ ត ចិន្ទតិ៑

"យយ អាសយសាយត្តា, តិទេស្សា ទេលិកក្កតាយទេកា;

បងាតិ តីហិ ងទេស្សសិ, អត្ថកប្បាយ ចក្ខុយា៑

“អក្កន្តេ ច បទេ ទិស្វា, តិស្សនាមស្ស សត្ថុនោ;

ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន, បទេ ចិត្តំ បសាទយឹ។

“កោរណ្ឌំ បុប្ផិតំ ទិស្វា, បាទបំ ធរណីរុហំ;

សកោសកំ គហេត្វាន, បទសេដ្ឋំ អបូជយឹ។

“តេន កម្មេន សុកតេន, ចេតនាបណិធីហិ ច;

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ, តាវតិំសមគច្ឆហំ។

“យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ, ទេវត្តំ អថ មានុសំ;

កោរណ្ឌកឆវី ហោមិ, សុប្បភាសោ ភវាមហំ។

“ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមករិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, បទបូជាយិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ “អនុវស្សិកោ បព្វជិតោ”តិ ឥមំ គាថំ អភាសិ។

១៣។ តត្ថ អនុវស្សិកោតិ អនុគតោ ឧបគតោ វស្សំ អនុវស្សោ, អនុវស្សោវ អនុវស្សិកោ។ បព្វជិតោតិ បព្វជ្ជំ ឧបគតោ, បព្វជិតោ ហុត្វា ឧបគតវស្សយុត្តោ ឯកវស្សិកោតិ អត្ថោ។ អថ វា អនុគតំ បច្ឆាគតំ អបគតំ វស្សំ អនុវស្សំ, តំ អស្ស អត្ថីតិ អនុវស្សិកោ។ យស្ស បព្វជិតស្ស វស្សំ អបរិបុណ្ណតាយ ន គណនូបគតំ, សោ ឯវំ វុត្តោ, តស្មា អវស្សិកោតិ វុត្តំ ហោតិ។ បស្ស ធម្មសុធម្មតន្តិ តវ សត្ថុ ធម្មស្ស សុធម្មភាវំ ស្វាក្ខាតតំ ឯកន្តនិយ្យានិកតំ បស្ស, យត្ថ អនុវស្សិកោ ត្វំ បព្វជិតោ។ បុព្វេនិវាសញាណំ ទិព្វចក្ខុញាណំ អាសវក្ខយញាណន្តិ តិស្សោ វិជ្ជា តយា អនុប្បត្តា សច្ឆិកតា, តតោ ឯវ កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សាសនំ អនុសិដ្ឋិ ឱវាទោ

ອນຸສິກ຺ຂິເຕາຕິ ກຕກິຈ຺ຈຕໍ ນິສ຺ສາຍ ປີຕິເສາມນສ຺ສຊາເຕາ ເຖເຣາ ອຕ຺ຕານໍ ປຣໍ ວິຍ ກຕ຺ວາ ວທຕີຕິ.

ສຸກ຺ຂເຖຣຄາຖາວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໓. ຠທ຺ທິຍເຖຣຄາຖາວຓ຺ຓນາ

ທຸກາສຊາຕຕ຺ຖິ ອາຍສ຺ມເຕາ ຠທ຺ທິຍເຖຣສ຺ສ ຄາຖາ. ກາ ອຸປ຺ປັຕ຺ຕິ? ເສາ ກິຣ ປທຸມຸຕ຺ຕຣສ຺ສ ຠຄວເຕາ ກາເລ ສຕ຺ຖຣິ ປຣິນິພ຺ພຸເຕ ເຈຕິເຍ ຈນ຺ທນສາເຣນ ເວທິກໍ ກາເຣຕ຺ວາ ອຸຬາຣໍ ປູຊາສກ຺ກາຣໍ ປວຕ຺ເຕສິ. ຕເຕາ ປຏ຺ຐາຍ ອຎ຺ຎາສມສເມນ຺ເຕາ ຫຸຕ຺ວາ ຕຕ຺ຖ ຕຕ຺ຖ ວິວຏ຺ຏູປນິສ຺ສຍໍ ພຫຸໍ ປຸຎ຺ຎກມ຺ມໍ ອາຈິນິຕ຺ວາ ເທເວສຸ ຈ ມນຸສ຺ເສສຸ ຈ ສໍສຣນ຺ເຕາ ອິມສ຺ມິໍ ພຸທ຺ຘຸປ຺ປາເທ ກປິລວຕ຺ຖຸສ຺ມິໍ ສກ຺ຍຣາຊກຸເລ ນິພ຺ພຕ຺ຕິ. ຕສ຺ສ ມາຕາປິຕເຣາ ຠທ຺ທໍ ຊເນນ຺ເຕາ ຊາເຕາຕິ ຠທ຺ທິເຍາຕິ ນາມໍ ອກໍສຸ. ເສາ ວຍປ຺ປເຕ຺ຕາ ອນຸຣຸທ຺ທາທີສຸ ສຕ຺ຖຸ ສນ຺ຕິເກ ປພ຺ພຊນ຺ເຕສຸ ສຍມ຺ປິ ປພ຺ພຊິຕ຺ວາ ວິປສ຺ສນາຍ ກມ຺ມໍ ກເຣານ຺ເຕາ ກຕາຘິກາຣຕາຍ ນ ຈິຣສ຺ເສວ ອຣຫຕ຺ຕໍ ປາປຸຓິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ ອປທາເນ (ອປ. ເຖຣ ໑.໑໓.໑໓-໒໐) –

“ປທຸມຸຕ຺ຕເຣາ ນາມ ຊິເນາ, ເລາກເຊຏ຺ເຖາ ນຣາສເຠາ;

ຊລິຕ຺ວາ ອຄ຺ຄິກ຺ຂເນ຺ຘາວ, ສມ຺ພຸທ຺ເຘາ ປຣິນິພ຺ພຸເຕາ.

“ນິພ຺ພຸເຕ ຈ ມຫາວີເຣ, ຖູເປາ ວິຕ຺ຖາຣິເກາ ອຫຸ;

ທູຣເຕາວ ອຸປເຏ຺ຐນ຺ຕິ, ຘາຕຸເຄຫວຣຸຕ຺ຕເມ.

“ປສນ຺ນຈິຕ຺ເຕາ ສຸມເນາ, ອກໍ ຈນ຺ທນເວທິກໍ;

ທິສ຺ສຕິ ຖູປຂນ຺ເຘາ ຈ, ຖູປິການຸຈ຺ຉວິເກາ ຕທາ.

“ຠເວ ນິພ຺ພຕ຺ຕມານມ຺ຫິ, ເທວຕ຺ເຕ ອຖ ມານຸເສ;

ໂອມຕ຺ຕໍ ເມ ນ ປສ຺ສາມິ, ປຸພ຺ພກມ຺ມສ຺ສິທໍ ຜລໍ.

“ປຎ຺ຈທສກປ຺ປສເຕ, ອິເຕາ ອຏ຺ຐ ຊນາ ອຫຸໍ;

សត្តេ សមត្តរាជា តេ ចក្កវត្តី មហព្ពលា។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា អនុរុទ្ធត្ថេរាទីហិ សទ្ធិំ បាចីនវំសមិគទាយេ វិហរន្តេ អាយស្មិំ ថេរេ ឧក្កណ្ឋេតុំ មារោ បាបិមា ភឹសាបេតុកាមោ តស្ស ភេរវរូបំ ទស្សេតិ។ ថេរោ តំ “មារោ អយ”ន្តិ ញត្វា “បាបិម, តយា មារសេនាយ ជិតត្តា, តេសំ តវ កិរិយា កិំ ករិស្សតិ, តទេវាភិភវំ បន ត្វំ ឯវ វិឃាតំ អនត្ថំ បាបុណិស្សសី”តិ ទស្សេន្តោ “ឱភាសជាតំ ផលគ”ន្តិ គាថំ អភាសិ។

២៥. តត្ថ ឱភាសជាតន្តិ ញាណោភាសេន ជាតោភាសំ អគ្គមគ្គញាណស្ស អធិគតត្តា។ តេន អនវសេសតោ កិលេសន្ធការស្ស វិហតវិទ្ធំសិតភាវតោ អតិវិយ បភស្សរន្តិ អត្ថោ។ ផលគន្តិ ផលំ គតំ ឧបគតំ, អគ្គផលញាណសហិតន្តិ អធិប្បាយោ។ ចិត្តន្តិ លោកុត្តរចិត្តស្ស ចិត្តំ សាមញ្ញេន វទតិ។ តេនាហ “អភិណ្ហសោ”តិ។ ផលសមាបត្តិពហុលតាយ លោកុត្តរចារំ និច្ចកាលំ អរហត្តផលសមាបត្តិសមាបជ្ជនតោ “ផលេន សហិត”ន្តិ វត្តព្ពតំ អរហតិ។ តាទិសន្តិ តថារូបំ, អរហត្តន្តិ អត្ថោ។ អាសជ្ជាតិ វិហេសេត្វា បរិភវិត្វា។ កណ្ហាតិ មារំ អាលបតិ, សោ ហិ កណ្ហកម្មត្តា កណ្ហាភិជាតិតាយ ច “កណ្ហោ”តិ វុច្ចតិ។ ទុក្ខំ និគច្ឆសីតិ ខ្ពង់ ពុទ្ធិអត្ថប្បយោជនាភិតា និរត្ថកំ កាយបរិស្សមំ ទុក្ខំ, សម្បរាយេ ច អបាយិកានិ អបាយទុក្ខំ ឧបគមិស្សសិ បាបុណិស្សសិ។ តំ សុត្វា មារោ “ជានាតិ មំ សមណោ”តិ តត្ថេវន្តរធាយីតិ។

នន្ទិយត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. អភយត្ថេរគាថាវណ្ណនា

សុត្វា សុភាសិតំ វាចន្តិ អាយស្មតោ អភយត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? សោ កិរ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ សាសនេ បព្ពជិត្វា ឆឡភិញ្ញោ ហុត្វា ឆឡភិញ្ញតការេន បញ្ចហិ គាថាហិ ភគវន្តំ អភិត្ថវិត្វា បក្កាមិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន កប្បានំ សតសហស្សំ អបាយបដិសន្ធិំ អលភន្តោ ភវេសុ សំសរិ។ វុត្តញ្ហិ –

“អភិត្ថវិត្វា បទុមុត្តរំ ជិនំ, បសន្នចិត្តោ អភយោ សយម្ភុំ;

ន គច្ឆិំ កប្បានិ អបាយភូមិំ, សតសហស្សានិ ពុទ្ធអាទរស្សិទ្ធា”តិ។ (អប. ថេរ ១.៣៥.១១១)

ខេត្តសម្បត្តិយាទីហិ តស្ស ច បុព្ពបត្ថិមសង្ខាតចេតនាភាគំ អតិវិយ ឧឡារការេន សោ អបរិមេយ្យោ បុញ្ញាភិសន្ទោ កុសលាភិសន្ទោ តាទិសោ អហោសិ។ “អចិន្តិយេ បសន្នានំ, វិបាកោ ហោតិ អចិន្តិយោ”តិ (អប។ ថេរ ១។១។៨២) ហិ វុត្តំ។ តត្ថ តត្ថ ហិ ភវេ ឧបចិតំ បុញ្ញំ តស្ស ឧបត្ថម្ភកមហោសិ។ តទា ហិ សោ វិបស្សិស្ស ភគវតោ កេតកបុប្ផេហិ បូជមកាសិ។ ឯវំ ឧឡារេហិ បុញ្ញវិសេសេហិ សុគតីសុ ឯវ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ រញ្ញោ ពិម្ពិសារស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ។ អភយោតិស្ស នាមំ អហោសិ។ តស្ស ឧប្បត្តិ បរតោ អាវិ ភវិស្សតិ។ សោ និគណ្ឋេន នាដបុត្តេន ឧភតោកោដិកំ បញ្ហំ សិក្ខាបេត្វា “ឥមំ បញ្ហំ បុច្ឆិត្វា សមណស្ស គោតមស្ស វាទំ អារោបេហី”តិ វិស្សជ្ជិតោ ភគវន្តំ ឧបសង្កមិត្វា តំ បញ្ហំ បុច្ឆិត្វា តស្ស បញ្ហស្ស អនេកំសព្យាករណការេន ភគវតា កថិតេ និគណ្ឋានំ បរាជយំ, សត្ថុ ច សម្មាសម្ពុទ្ធភាវំ វិទិត្វា ឧបាសកត្តំ បដិវេទេសិ។ តតោ រញ្ញោ ពិម្ពិសារេ កាលង្កតេ សញ្ជាតសំវេគោ សាសនេ បព្ពជិត្វា តាលច្ឆិគ្គឡូបមសុត្តទេសនាយ សោតាបន្នោ ហុត្វា បុន វិបស្សនំ អារភិត្វា អរហត្តំ សច្ឆាកាសិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប។ ថេរ ២។៥២។១៧-២២) –

“វិនតានទិយា តីរេ, វិហាសិ បុរិសុត្តមោ;

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ, ឯកគ្គំ សុសមាហិតំ។

“មធុគន្ធស្ស បុប្ផេន, កេតកស្ស អហំ តទា;

បសន្នចិត្តោ សុមនោ, ពុទ្ធសេដ្ឋមបូជយិំ។

“ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយិំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា អត្តនោ បដិបត្តិកិត្តនេន អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ “សុត្វា សុភាសិតំ វាច”ន្តិ គាថំ អភាសិ។

២៦។ តត្ថ សុត្វាតិ សោតំ ឱទហិត្វា, សោតទ្វារានុសារេន ឧបធារេត្វា។ សុភាសិតន្តិ សុដ្ឋុ ភាសិតំ, សម្មទេវ ភាសិតំ, សម្មាសម្ពុទ្ធភាវតោ មហាការុណិកតាយ ច កិញ្ចិ អវិសំវាទេត្វា យថាធិប្បេតស្ស អត្ថស្ស ឯកន្តតោ សាធកភាវេន ភាសិតំ ចតុសច្ចវិភាវនីយធម្មកំ។ ន ហិ សច្ចវិនិមុត្តា ភគវតោ ធម្មទេសនា អត្ថិ។ ពុទ្ធស្សាតិ សព្ពញ្ញុពុទ្ធស្ស។ អាទិច្ចពន្ធុនោតិ អាទិច្ចវំសេ សម្ភូតត្តា អាទិច្ចោ ពន្ធុ ឯតស្សាតិ

អាឌិច្ចពាត្ត, ភគវា៉ តស្ស អាឌិច្ចពាត្តតោ៉ អាឌិច្ចស្ស ចា ពាត្តិ អាឌិច្ចពាត្ត, ភគវា៉ តស្ស ភគវតោ ឱរសបុត្តភាវតោ៉ តេនាហ ភគវា –

“យថា អង្គារេ តបតិ បភង្ករោ, វេរោចនោ មណ្ឌលី ឧគ្គតេជោ;

យា ទាហុ កិលិ ចរមត្តលិតេល្ល, បជ៉ យបំ ទាហុ បមុច្ចា ឃុរិយ”ន្តិ៉ (ឋំ៉ និ៉ ១៉៨១);

បច្ចុប្បន្នន្តិ បដិបិន្ទ្បិ ហិ-តិ និបាតមត្តំ៉ និបុណន្តិ សណ្ហសុខុមំ, និទេវាធសង្ខំ, ចតុសច្ចយេច ចា៉ ហិ-តិ ចា ទេហតុអទ្ទេ និបាតោ៉ យស្មា បច្ចុប្បន្ន និបុណំ ចតុសច្ចំ, តស្មា ន ជាតិ កិញ្ចិ បដិបិន្ទ្បិតត្តំ អត្ថិតិ អទេត្ថា៉ យថា កិ បដិបិន្ទ្បិតិ អាហ “ចាលគ្គំ ឧសុនា យថា”តិ៉ យថា សត្តធា ភិន្នស្ស ចាលស្ស កោដិ សុនិក្ខិតោ កុសលោ ឥស្សាសោ ឧសុនា ពលេន អចិរេន្ទ្បនត្តា ចិន្ទេយ្យ, ឯចំ បច្ចុប្បន្ន និបុណំ អរិយសច្ចន្តិ យោជនា៉

អភយត្ថេរាបទានវណ្ណនា និដ្ឋិតា៉

៧៉ លោមសកង្គិយត្ថេរាបទានវណ្ណនា

ឥមម្ហិ ភទ្ទកេ កប្បេតិ អាយស្មតោ លោមសកង្គិយត្ថេរស្ស អបទានំ៉ អយមបិ បុរិមជិនវរេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ វិវដ្ដូបនិស្សយានិ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ កស្សបស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វយប្បត្តោ ពោធិយ ផលំ ទិស្វា តេ ច ទិព្ពវិហារំ ពហុ ជនេហិ ពុជ្ឈិតំ ...

[illegible]

ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᩔᩈᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ, “ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨷᩁᩥᩔᨿᩈᩉᨶᨠᩣᨿᩴ ᨷᨠᩣᩈᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨴᨻ᩠ᨻᩴ ᨠᩩᩈᩴ ᨷᩮᩣᨭᨠᩥᩃ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᩣᨳᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ᪪

᪇. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨻ᩠ᨻᨲᩥᨱᨩᩣᨲᩥ, ᨿᩴ “ᩈᨻ᩠ᨻᨩᩮᩣ”ᨲᩥᨷᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪪ ᨠᩩᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩩᩈᨲᩥᨱᩴ, ᨿᩮᩣ “ᨠᩣᩈᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪪ ᨷᩮᩣᨭᨠᩥᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨠᩩᨱ᩠ᨯᨠᩴ ᩋᨠᩩᨱ᩠ᨯᨠᩣ ᨣᨱ᩠ᨮᩥ᪪ ᨲᩥᨱᩴ ᨷᨶ ᩈᨠᩩᨱ᩠ᨯᨠᩮᨶ ᩋᨵᩥᨷᩮᨲᩴ ᩏᩈᩦᩁᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩦᩁᨱᨲᩥᨱᩣᨶᩥ ᩅᩦᩁᨱᨲᩥᨱᨾᩪᩃᩣᨶᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᨲ᩠ᨳᩮᩔᩣᨷᩥ ᨾᩩᨬ᩠ᨩᨷᨻ᩠ᨻᨩᨲᩥᨱᩣᨶᩥ ᨠᨿᨲᨲ᩠ᨳᩁᩣᨿᨠᩁᩣᨶᩥ ᨧ, ᨲᩣᨶᩥ ᨧ ᨷᨲᩣᨷᩴ ᩏᩁᩈᩣ ᨷᨶᩩᨴᩉᩥᩔᩣᨾᩥ ᩏᩁᩈᩣᨷᩥ ᩋᨷᨶᩮᩔᩣᨾᩥ᪪ ᩍᨴᩴ ᩋᨷᨶᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩴ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩈᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩮ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᨾᩪᩃᩮ ᨷᨭᩥᩅᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᨱᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩥᩔᩣᨾᩥ, ᨠᩮᩣ ᨷᨶ ᩅᩣᨴᩮᩣ ᨷᩥᩉᩮᨲᩥ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪪ ᩅᩥᩅᩮᨠᨾᨶᩩᨻᩕᩪᩉᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨿᩅᩥᩅᩮᨠᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᩅᩮᨠᩴ ᩏᨷᨵᩥᩅᩥᩅᩮᨠᨬ᩠ᨧ ᩋᨶᩩᨻᩕᩪᩉᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪪ ᨣᨱᩈᨦ᩠ᨣᨱᩥᨠᩴ ᨷᩉᩣᨿ ᨠᩣᨿᩅᩥᩅᩮᨠᩴ ᩋᨶᩩᨻᩕᩪᩉᨿᨲᩮᩣᨿᩮᩅ ᩋᨭ᩠ᨮᨲᩥᩴᩈᩣᨿ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾᩣᨴᩉᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᩅᩮᨠᩮᩣ, ᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᨱᩥᨠᩣᩁᩣᨾᩔ᪪ ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩔᩮᩅ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨿ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔ ᩈᨾᨳᩅᩥᨷᩔᨶᩣ ᨿᩩᨣᨶᨴ᩠ᨵᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᨲᩮᩣ ᩏᨷᨵᩥᩅᩥᩅᩮᨠᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᩋᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩔ᪪ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩅᩥᩅᩮᨠᨾᨶᩩᨻᩕᩪᩉᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨿᩅᩥᩅᩮᨠᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᩅᩮᨠᩴ ᩏᨷᨵᩥᩅᩥᩅᩮᨠᨬ᩠ᨧ ᩋᨶᩩᨻᩕᩪᩉᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᪪ ᩑᩅᩴ ᨷᨶ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨾᩣᨲᩣ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨲᩣᨲ, ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩣ”ᨲᩥ ᩋᨶᩩᨩᩣᨶᩥ᪪ ᩈᩮᩣ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩏᨷᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩴ ᨿᩣᨧᩥ᪪ ᨲᩴ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᩣᨩᩮᩈᩥ᪪ ᨲᩴ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨲᨷᩩᨻ᩠ᨻᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩴ ᨷᩅᩥᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᨠᩮᨧᩥ ᩋᩣᩉᩴᩈᩩ – “ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ, ᨲ᩠ᩅᩴ ᩈᩩᨡᩩᨾᩣᩃᩮᩣ ᨠᩥᩴ ᩈᨠ᩠ᨡᩥᩔᩈᩥ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩮ ᩅᩈᩥᨲᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪪ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᩈᨾ᩠ᨷᩥ ᨲᨾᩮᩅ ᨣᩣᨳᩴ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩴ ᨷᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩣᩅᨶᩴ ᩋᨶᩩᨿᩩᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᨧᩥᩁᩔᩮᩅ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩥ᪪ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨷᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨷ᪪ ᨳᩮᩁ ᪂᪪᪃᪂᪪᪁᪃-᪁᪅) –

“ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩅᨱ᩠ᨱᩴ ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ, ᩋᩣᩉᩩᨲᩦᨶᩴ ᨷᨭᩥᨣ᩠ᨣᩉᩴ;

ᩁᨳᩥᨿᩴ ᨷᨭᩥᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩴ, ᨶᩣᨶᩣᨷᩩᨷ᩠ᨹᩮᩉᩥ ᨷᩪᨩᨿᩥᩴ᪪

“ᩑᨠᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᩮ ᩍᨲᩮᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ, ᨿᩴ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᨾᨽᩥᨷᩪᨩᨿᩥᩴ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨷᩪᨩᩣᨿᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ᪪

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨷᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ…ᨷᩮ… ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪪

ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨶ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᨾᩮᩅ ᨣᩣᨳᩴ ᩋᨽᩣᩈᩦᨲᩥ᪪

ᩃᩮᩣᨾᩈᨠᨦ᩠ᨣᩥᨿᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪪

᪈᪪ ᨩᨾ᩠ᨻᩩᨣᩣᨾᩥᨿᨷᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

កង្ខិថោ ចត្វបសុតោតិ អាយស្មតោ ឧព្ពកាយិយបុត្តត្ថេរស្ស កថា។ កា ឧប្បត្តិ? សោ កិរ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ ហុត្វា តត្ថ តត្ថ វិវដ្ដូបនិស្សយំ កុសលំ អាចិនន្តោ ឥតោ ឯកតិំសេ កប្បេ វេស្សភុស្ស ភគវតោ កាលេ ឯកទិវសំ កិំសុកានិ បុប្ផានិ ទិស្វា តានិ បុប្ផានិ គហេត្វា ពុទ្ធគុណេ អនុស្សរន្តោ ភគវន្តំ ឧទ្ទិស្ស អាកាសេ ខិបន្តោ បូជេសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន តាវតិំសេសុ និព្ពត្តោ។ តតោ បរំ បុញ្ញានិ កត្វា អបរាបរំ ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ ចម្បាយំ ឧព្ពកាយិយស្ស នាម ឧបាសកស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ។ តេន បុញ្ញកម្មេន តាវតិំសេសុ និព្ពត្តោ។ តតោ បរំ បុញ្ញានិ កត្វា អបរាបរំ ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ ចម្បាយំ ឧព្ពកាយិយស្ស នាម ឧបាសកស្ស បុត្តោ និព្ពត្តិ។ តេនស្ស ឧព្ពកាយិយបុត្តោត្វេវ សមញ្ញា អហោសិ។ សោ វយប្បត្តោ ភគវតោ សន្តិកេ ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសំវេគោ បព្ពជិត្វា កតបុព្ពកិច្ចោ កម្មដ្ឋានំ គហេត្វា សាកេតេ អញ្ជនវនេ វសតិ។ អថស្ស បិតា “កិំ នុ ខោ មម បុត្តោ សាសនេ អភិរតោ វិហរតិ, ឧទាហុ នោ”តិ វីមំសនត្ថំ “កង្ខិ ថោ ចត្វបសុតោ”តិ គាថំ លិខិត្វា បេសេសិ។ សោ តំ វាចេត្វា, “បិតា មេ បមាទវិហារំ អាសង្កតិ, អហញ្ច អជ្ជាបិ បុថុជ្ជនភូមិំ នាតិវត្តោ”តិ សំវេគជាតោ ឃដេន្តោ វាយមន្តោ នចិរស្សេវ ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប។ ថេរ ១។៣០។១៣-១០) –

“កិំសុកំ បុប្ផិតំ ទិស្វា, បគ្គហេត្វាន អញ្ជលិំ;

ពុទ្ធសេដ្ឋំ សរិត្វាន, អាកាសេ អភិបូជយិំ។

“តេន កម្មេន សុកតេន, ចេតនាបណិធីហិ ច;

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ, តាវតិំសមគច្ឆហំ។

“ឯកតិំសេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមករិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា ញាតីនំ វសនគាមំ គន្ត្វា សាសនស្ស និយ្យានិកភាវំ បកាសេន្តោ ឥទ្ធិបាដិហារិយំ ទស្សេសិ។ តំ ទិស្វា ញាតកា បសន្នមានសា ពហុ សញ្ញារេយ ការេសុំ។ ថេរោបិ សកបិតរា បេសិតំ គាថំ អង្កុសំ កត្វា ឃដេន្តោ វាយមន្តោ អរហត្តំ សច្ឆាកាសិ។ អញ្ញំ ព្យាករោន្តោបិ បិតុបូជនត្ថំ “កង្ខិ ថោ ចត្វបសុតោ”តិ តមេវ គាថំ អភាសិ។

ឲប៉ៈ តត្ថ កត្ថិតិ បុច្ឆាយំ តិបិរេតាៈ នេតាតិ បដិសេឆៈ ចត្តបសុនេតាតិ ចនេត្ត បសុនេតា ចត្តបសុនេតា, ឌិចនយល្ហតាកិននេតាៈ តិឥស្សុតយត្តនេត្ថាតំ បត្តយល្ហតាឌិចាបល្លបដិនេក្លបស្សាបិ អសិនេប្យតត្តាៈ "កត្ថិ ត ចត្តបសុនេតា"តិបិ បិរេធា, នេសា ឲចនេត្តាៈ ក្នុងតារនេតាតិ អត្តកាចចិក្នុងតាយ រនេតា អកិររនេតា, ឃនេធកនេច្ឆ បត្តាឌិត្វាបិ ចបលិ កាឃតញហិពហុលិ ឌិចនាឌិបរិក្លារស្ស អត្តនេតា សរិរស្ស ច យល្ហតចិក្នុងតគ្គាតាយ ឃុត្តា នេហាត្តិៈ កិនេយច បរិក្ខារបសុនេតា ក្នុងតារនេតា ច តារនេហាសីតិ អឃនេយត្ត បឥច្ចឃស្សាបិ អនេត្តាៈ សីលយំ កត្ថិ អពល្ហាឌិកាចាបិឥនេតត សុបរិសុទ្ធស្ស ចត្តាត្តិឥស្សាបិ សីលស្ស ចនេសត ឃ្លាយំ "នេឃា ច សីលចតំ បឌាតិ ត ទូពទោ ទុស្សីលបឌា, ទុស្សីលត្តារនេឃច ទុស្សិល្យយំ ទុក្កត្តិ ចាឃតិ, ឲចំ តុំ ទុក្កត្តិ អចាឃិត្វា កត្ថិ សីលយំ កត្តិ ចាឃសីតិ អនេត្តាៈ អឆ ចា នេតតទា បឌាតិ ត ទូពទោ ទុស្សីលបឌា, តំ កត្ថិ ត នេហាតិ, ឃនេតា សីលយំ កត្តិ ចាឃសីតិ ញាតិនេរកត សីលកត្តចាឃតនេយច ចិការចតិៈ

ឌម្លកាបិឃបុត្តនេត្តរកាឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតាៈ

៥ៈ ហារិតនេត្តរកាឆាចណ្ណតា

សបុត្តយឃបត្តាតត្តិ អាឃស្មនេតា ហារិតនេត្តរស្ស កាឆាៈ កា ក្សប្បត្តិ? នេសា កិរ បុរិយពុទ្ធស្ស កតាឌិការនេទា ហុត្វា តត្ថ តត្ថ ចិចក្ខបតិស្សយំ បុញ្ញាសម្មានំ ក្សបចិតនេត្តា ពុទោតា ឲកតិនេសៃ កនេប្យ ស្ទុតស្សតំ តាយ បនេច្ចកាសម្ពុទ្ធិ ឌិស្វា បសត្តមាតនេសា កុដឌបុនេប្យហិ ប្ញូឌំ កត្វា នេពត បុញ្ញាកនេមួត សុកាតិសុនេយច បរិចនេត្តនេត្តា ពួយម្ពិ ពុទ្ធប្បានេឌ សាចត្តិតកនេទ ព្រាហ្មណមហាសាលកុនេល តិព្វាត្តិៈ ហារិនេតាតិស្ស តាមំ អនេហាសិៈ តស្ស ចឃប្បត្តស្ស មាតាបិតនេទា កុលទូបិឌីហិ អគ្គច្ចិកំ កុមារិកំ ព្រាហ្មណឌីតរំ អាតនេត្វាៈ នេសា តាឃ សទ្ធិ នេកាកសុលំ អត្ថចនេត្តា ឲកឌិចសំ អត្តនេតា តស្សា ច ទូបសម្បត្តិ ឌួនេលានេកត្វា ឆម្មុតាឃ នេចាឌិឃមានេតា "ព្រាឌិសំ តាម ទូបំ តឌិនេមស្សច ឌនាឃ យច្ចុតា ច អកិប្បឃច្ចិឃតី"តិ សំនេចកំ បដិលភិៈ កតិបឃឌិចសាតិក្កមនេឃនេតច ចស្ស គរិយំ កញ្ញបព្យា ឆំសិត្វា មារនេសិៈ នេសា នេពត កិនេឃ្យានេសាយត្តាឃ សគ្គាពសំនេចនេកា សត្វ សត្តិកំ កត្វា ឆម្មំ សុត្វា ឈរនេពត្ថនេត លិត្ថិត្វា បត្តាឌិៈ តស្ស ច ចរិយាតុក្កួលំ កម្មដ្ឋានំ កនេហត្វា ចិហរត្តស្ស កម្មដ្ឋានំ ត សម្បច្ឆិតិ, ចិត្តំ ក្សក្កុកតំ ត នេហាតិៈ នេសា កាឃំ បិណ្ឌាឃ បចិនេដ្ឋា អត្តាតសំ ក្សុកានំ ក្សុមួត្ល ឃនេត្ត បក្លិបិត្វា ក្សទុំ កនេទាត្តិ ឌិស្វា "ឃ្លនេយ អនេចតតយ្បិ តាយ ក្សទុំ កនេទាត្តិ, កស្វា អហំ ចិត្តំ ក្សទុំ ត ករិស្សាមី"តិ ចិនេត្តត្វា តនេតាច បដិតិចត្តិត្វា ឌិចាដ្ឋានេត តិសិនេត្តា ចិបស្សតំ អារកិៈ អឆស្ស កកចា ក្សបរិ អាកានេស តិសីឌិត្វា ឲ្យចាតំ ឥនេត្តា "សបុត្តយឃបត្តាត"ត្តិ កាថំ អកាសិៈ អឃនេយច នេឆនេទា អត្តាតំ បរំ ចិឃ ឲ្យចឥនេត្តា អកាសីតិ ច ចឥត្តិៈ

ឲ៥ៈ តត្ថ សបុត្តយឃត្តិ សប្វា ក្សត្តនេយនេត្តា, សឃាបត្តិចនេសត នេកាសច្ចបនេក្លា បតិតុំ អឥត្វា តនេតា ក្សទ្ធនេត្តា ឌិរិឃសយតំ នេឃានេឌនេត្តាតិ អនេត្តាៈ អត្តាតត្តិ ចិត្តំ, អឆ ចា សបុត្តយឃាតិ នេកាសច្ចបក្លនេតា សបុត្តនេយហិៈ យ-កានេទា បឥសត្តិកនេទាៈ ហិតឌិរិឃតាឃ តច ចិត្តំ កម្មដ្ឋានចិឌិ តប្បិបដ្ឋតិ នេច, តំ ឌិរិឃារម្ភចនេសត សប្វា ក្សត្តនេយហិ, អនេតាតតំ អតបតតំ កនេទាហីតិ អសិប្បានេឃាៈ ឲចំ បត កនេទានេត្តា ក្សុកានេទាច នេពឌតំៈ ចិត្តំ ក្សទុំ ករិត្វាត, អចិឌ្ជិ តិត្ថ ហារិតាតិៈ ឃឆា តាយ ក្សុកានេទា កណ្ឌំ ព្រាសកយ្បិ ឲ្យតតំ អបតតញ្ហា ចិត្តនេត្តា លក្លំ

ភិន្ទនត្ថំ ឧជុំ ករោតិ, ឯវំ កោសជ្ជបាតតោ អនុគ្គហេន ឱនតំ ឧទ្ធច្ចបាតតោ អនុគ្គហេន អបនតំ វិនេត្វា អប្បនាបត្តិយា ចិត្តំ ឧជុំ ករិត្វាន សមាហិតចិត្តោ វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា សីឃំ អគ្គមគ្គេន អវិជ្ជំ ភិន្ទ បទាលេហីតិ។ តំ សុត្វា ថេរោ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា នចិរស្សេវ អរហា អហោសិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប॰ ថេរ ១.២៣.២៨-៣២) –

“ហិមវន្តស្សាវិទូរេ, វសលោ នាម បព្ពតោ;

ពុទ្ធោ សុទស្សនោ នាម, វសតេ បព្ពតន្តរេ។

“បុប្ផំ ហេមវន្តំ គយ្ហ, វេហាសំ អគមាសហំ;

តត្ថទ្ទសាសិំ សម្ពុទ្ធំ, ឱឃតិណ្ណមនាសវំ។

“បុប្ផំ កុដជមាទាយ, សីសេ កត្វានហំ តទា;

ពុទ្ធស្ស អភិរោបេសិំ, សយម្ភុស្ស មហេសិនោ។

“ឯកតិំសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយិំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, បុប្ផបូជាយិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា អញ្ញំ ព្យាករោន្តោបិ តមេវ គាថំ អភាសិ។

ហារិតត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. ឧត្តិយត្ថេរគាថាវណ្ណនា

អាពាធេ មេ សមុប្បន្នេតិ អាយស្មតោ ឧត្តិយត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? សោ កិរ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ វិវដ្ដូបនិស្សយំ

បុញ្ញ ឧបចិនន្តោ ឥតោ ឯកនវុតេ កប្បេ សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ កាលេ ចន្ទភាគាយ នទិយា មហាសុសុមារោ ហុត្វា និព្ពត្តោ· សោ បារំ គន្តុំ នទិយា តីរំ ឧបគតំ ភគវន្តំ ទិស្វា បសន្នចិត្តោ បារំ នេតុកាមោ តីរសមីបេ និបជ្ជិ· ភគវា តស្ស អនុកម្បាយ បិដ្ឋិយំ បាទេ ឋបេសិ· សោ ហដ្ឋោ ឧទគ្គោ បីតិវេគេន ទិគុណុស្សាហោ ហុត្វា សោតំ ឆិន្ទិត្វា សីឃេន ជវេន ភគវន្តំ បរតីរំ នេសិ· ភគវា តស្ស ចិត្តប្បសាទំ ឱលោកេត្វា “អយំ ឥតោ ចុតោ ទេវលោកេ និព្ពត្តិត្វា តតោ បដ្ឋាយ សុគតីសុយេវ សំសរន្តោ ឥតោ ឯកនវុតេ កប្បេ អមតំ បាបុណិស្សតី”តិ ព្យាករិត្វា បក្កាមិ·

សោ តថា សុគតីសុយេវ បរិវត្តេន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិយំ អញ្ញតរស្ស ព្រាហ្មណស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ ឧត្តិយោ នាម នាមេន· សោ វយប្បត្តោ “អមតំ បរិយេសិស្សាមី”តិ បរិព្ពាជកោ ហុត្វា វិចរន្តោ ឯកទិវសំ ភគវន្តំ ឧបសង្កមិត្វា ធម្មំ សុត្វា សាសនេ បព្ពជិត្វាបិ សីលាទីនំ អវិសោធិតត្តា វិសេសំ និព្ពត្តេតុំ អសក្កោន្តោ អញ្ញេ ភិក្ខូ វិសេសំ និព្ពត្តេត្វា អញ្ញំ ព្យាករោន្តេ ទិស្វា សត្ថារំ ឧបសង្កមិត្វា សង្ខេបេនេវ ឱវាទំ យាចិ· សត្ថាបិ តស្ស “តស្មាតិហ ត្វំ, ឧត្តិយ, អាទិមេវ វិសោធេហី”តិអាទិនា (សំ· និ· ៥·៣៨២) សង្ខេបេនេវ ឱវាទំ អទាសិ· សោ តស្ស ឱវាទេ ឋត្វា វិបស្សនំ អារភិ· តស្ស អារទ្ធវិបស្សនស្ស អាពាធោ ឧប្បជ្ជិ· ឧប្បន្នេ បន អាពាធេ សញ្ជាតសំវេគោ វីរិយារម្ភវត្ថុំ កត្វា វិបស្សនាយ កម្មំ ករោន្តោ វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ· តេន វុត្តំ អបទានេ (អប· ថេរ ១·៣·១៨២-១៨៦) –

“ចន្ទភាគានទីតីរេ, សុសុមារោ អហំ តទា;

សគោចរបសុតោហំ, នទីតិត្ថំ អគច្ឆហំ·

“សិទ្ធត្ថោ តម្ហិ សមយេ, សយម្ភូ អគ្គបុគ្គលោ;

នទិំ តរិតុកាមោ សោ, នទីតិត្ថំ ឧបាគមិ·

“ឧបាគតេ ច សម្ពុទ្ធេ, អហម្បិ តត្ថុបាគមិំ;

ឧបគន្ត្វាន សម្ពុទ្ធំ, ឥមំ វាចំ ឧទីរយិំ·

“អភិរូហ មហាវីរ, តារេស្សាមិ អហំ តុវំ;

បេត្តិកំ វិសយំ មយ្ហំ, អនុកម្ប មហាមុនិ·

“យយ ហ្កុជ្ជតំ ឃុត្វា, អភិទ្ទហិ យហាយុតិ;

ហដ្ឋា ហដ្ឋេត ឩិទេត្តត, តាទេទសិ ទេលិកតាឃកំ៍

“តឌិឃា បរិទិទេយ តឹទេទ, សិទ្ធទេត្វា ទេលិកតាឃទេកា;

អឃ្សាទេឃសិ យយំ តត្វ, អយតំ បិបុលិឃ្សតិ៍

“តយ្យាកាឃា ឆបិត្វាត, ទេឆឆទេលិកំ អកន្ធហំ;

ឌិត្តាឃុលំ អត្ថកបិ, អន្ធទាហិ បុទក្លទេតា៍

“ឃត្តក្លត្តត្ចា ទេឆបិទេត្កា, ទេឆឆទជ្ជយកាឃហំ;

តឹលិក្លត្តំ ឆក្កចត្តិ, យហិឃា ត្លឃ្សទេទា អហុំ៍

“ឋិទេចកយត្ថឃុទេត្តាហំ , តិបទេកា ឆ ឃុឃំចុទេតា;

ឆាទេទយិ អត្តិយំ ទេឆហំ, ឃយ្វាឃយ្ត្ឌឃាឃទេត៍

“ឆតុត្តុចុតិទេតា កទេប្យ, តាទេទសិ ឃំ តទាឃកំ;

ទុក្កតិ តាភិឌាតាយិ, តទលាឃ ត្លឆំ ឋលំ៍

“កិទេលឃា ឍឃាបិតា យឃំ្យ..ទេប... កតំ ត្យុន្ធឃ្ស ឃាឃត”ត្តិ៍

អទេហត្តិ បត បត្វា អត្តទេតា ឃយ្វា បដិបត្តិឃា បរិបុណ្ណាកាទឋិភាចតយុទេលត អត្ថ្លា ត្យាកទេទាទេត្តា “អាតាទេឆ ទេយ ឃយុប្យទេត្ត”តិ កាឆំ អភាសិ៍

១០. តត្ថ អាពាធេ មេ សមុប្បន្នេតិ សរីរស្ស អាពាធកតោ “អាពាធោ”តិ លទ្ធនាមេ វិសភាគធាតុក្ខោភហេតុកេ រោគេ មយ្ហំ សញ្ជាតេ. សតិ មេ ឧទបជ្ជថាតិ “ឧប្បន្នោ ខោ មេ អាពាធោ, ឋានំ ខោ បនេតំ វិជ្ជតិ, យំ មេ អាពាធោ វឌ្ឍេយ្យ. យាវ បនាយំ អាពាធោ ន វឌ្ឍតិ, តាវាហំ វីរិយំ អារភាមិ ‘អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយា’”តិ វីរិយារម្ភវត្ថុភូតា សតិ តស្សេវ អាពាធស្ស វសេន ឧប្បន្នាយ វេទនាយ បីឡិយមានស្ស មយ្ហំ ឧទបាទិ. តេនាហ “អាពាធោ មេ សមុប្បន្នោ, កាលោ មេ នប្បមជ្ជិតុ”ន្តិ. ឥទំ ឧប្បន្នព្យាធាយតិ អង្កុសំ កត្វា អយំ ថេរោ អរហត្តំ បត្តោតិ.

ឧត្តិយត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

តតិយវគ្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៤. ចតុត្ថវគ្គោ

១. កង្ខារេវតត្ថេរគាថាវណ្ណនា

បញ្ញំ ឥមន្តិ អាយស្មតោ កង្ខារេវតត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? សោ កិរ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ ឥតោ ឯកតិំសេ កប្បេ សិខិស្ស ភគវតោ កាលេ មិគលុទ្ទោ ហុត្វា អរញ្ញេ វិចរន្តោ អទ្ទស សិខិំ ភគវន្តំ អញ្ញតរស្មិំ រុក្ខមូលេ ទេវតាគណមជ្ឈគតំ ធម្មំ ទេសេន្តំ, ទិស្វា បន បសន្នមានសោ “ធម្មោ ឯស វុច្ចតី”តិ សរេ និមិត្តំ អគ្គហេសិ. សោ តេន ចិត្តប្បសាទេន ទេវលោកេ ឧប្បន្នោ បុន អបរាបរំ សុគតីសុយេវ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិយំ មហាភោគកុលេ និព្ពត្តិត្វា “រេវតោ”តិ លទ្ធនាមោ វយប្បត្តោ ភគវតោ យមកបាដិហារិយំ ទិស្វា សញ្ជាតប្បសាទោ សាសនេ បព្វជិត្វា កម្មដ្ឋានំ គហេត្វា កង្ខាវិតរណាយ អរញ្ញដ្ឋានេ វសតិ. តេនស្ស កង្ខារេវតោតិ សមញ្ញា អហោសិ. សោ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា នចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៥១.៤៤-៥០) –

“មិគលុទ្ទោ បុរេ អាសិំ, អរញ្ញេ វិបិនេ អហំ;

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ, ទេវសង្ឃបុរក្ខតំ.

“ចតុសច្ចំ បកាសេន្តំ, ទេសេន្តំ អមតំ បទំ;

ᩋᩔᩮᩣᩈᩥᩴ ᨾᨵᩩᩁᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ, ᩈᩥᩃᩥᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨳᨲᩮᩣ᪨

“ᨬᩣᨱᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩈᩣᨴᩮᩈᩥᩴ, ᩋᩈᨾᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮ;

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩈᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᨲᩥᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨠᨳᩴ᪨

“ᩑᨠᨲᩥᩴᩈᩮ ᩍᨲᩮᩣ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ, ᨿᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᨾᩃᨽᩥᩴ ᨲᨴᩣ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨬᩣᨱᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ᪨

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨸᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ..ᨸᩮ... ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨶ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩅᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᨿᩴ ᩋᨣᨾᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩔ ᩋᩣᨣᨲᨽᩣᩅᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨬᩣᨲᨠᩣ ᩏᨸᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᨴᩣᨶᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩᩴ᪨ ᩈᩮᩣ ᨠᨲᩥᨸᨿᨴᩥᩅᩈᩮ ᩅᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᨾᩮᩅ ᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩴ ᨬᩣᨲᨠᩣ, “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩮ ᨲᩣᩅ ᨯᩴᩈᨾᨠᩈᩣᨴᩥᨻᩉᩩᨸᩁᩥᩔᨿᩴ, ᩍᨵᩮᩅ ᩅᩈᨳᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉᩴᩈᩩ᪨ ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨳᩮᩁᩮᩣ “ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩅᩣᩈᩮᩣᨿᩮᩅ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᩁᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᩥᩅᩮᨠᩣᨽᩥᩁᨲᩥᨠᩥᨲ᩠ᨲᨶᨾᩩᨡᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨹᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨯᩴᩈᩮᩉᩦ”ᨲᩥ ᨣᩤᨳᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ᪨

᪓᪑᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨹᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨯᩴᩈᩮᩉᩥ ᨾᨠᩈᩮᩉᩦᨲᩥ ᨯᩴᩈᨶᩈᩦᩃᨲᩣᨿ “ᨯᩴᩈᩣ”ᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᩣᩉᩥ ᩋᨶ᩠ᨵᨠᨾᨠ᩠ᨡᩥᨠᩣᩉᩥ, ᨾᨠᩈᨾᨠ᩠ᨡᩥᨠᩣᩉᩥ ᨧ ᩈᩪᨧᩥᨾᩩᨡᨸᩣᨱᩮᩉᩥ ᨹᩩᩔᩥᨲᩮᩣ ᨥᨭ᩠ᨭᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩈ᩠ᨾᩥᨶ᩠ᨲᩥ “ᨸᨬ᩠ᨧᨵᨶᩩᩈᨲᩥᨠᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨸᩣᩁᩣ᪨ ᪖᪕᪔) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩋᩁᨬ᩠ᨬᩃᨠ᩠ᨡᨱᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩮ᪨ ᨻᩕᩉᩣᩅᨶᩮᨲᩥ ᨾᩉᩣᩁᩩᨠ᩠ᨡᨣᨧ᩠ᨨᨣᩉᨶᨲᩣᨿ ᨾᩉᩣᩅᨶᩮ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥᨿᩴ᪨ ᨶᩣᨣᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨾᩈᩦᩈᩮᩅᩣᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩮᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᨶᩣᨣᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨾᨾᩩᨴ᩠ᨵᨶᩥ ᨸᩁᩈᩮᨶᩣᨸ᩠ᨸᩉᩣᩁᩴ᪨ “ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩅᩣᩈᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨴᩦᩉᩥ ᩅᨱ᩠ᨱᩥᨲᩮᩣ ᨳᩮᩣᨾᩥᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩈᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥᨾᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩕ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩮ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨧ ᨯᩴᩈᩣᨴᩥᨸᩁᩥᩔᨿᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᩋᨵᩥᩅᩣᩈᨿᩮ ᩋᨵᩥᩅᩣᩈᩮᨿ᩠ᨿ ᩈᩉᩮᨿ᩠ᨿ, “ᨯᩴᩈᩣᨴᨿᩮᩣ ᨾᩴ ᩋᩣᨻᩤᨵᩮᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩅᩣᩈᩴ ᨶ ᨩᩉᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨣᩉ᩠ᩅᩁᨲᩦᩁᩥᨿᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩤᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪒᪨ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᩥᨿᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩤᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩋᨩᩁᩴ ᨩᩦᩁᨾᩣᨶᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᩥᨿᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩤᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ? ᩈᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᨸᨴᩩᨾᩩᨲ᩠ᨲᩁᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᨠᩩᩃᨣᩮᩉᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩣᨸᩈᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩮ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨾᩣᨶᩈᩮᩣ ᨹᩃᩣᨹᩃᩴ ᩋᨴᩣᩈᩥ, ᨲᨴᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᨦ᩠ᨥᩔ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ

បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ កស្សបស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស កាលេ ខត្តិយកុលេ និព្ពត្តិត្វា អនុក្កមេន វិញ្ញុតំ បត្វា កល្យាណមិត្តសន្និស្សយេន លទ្ធសំវេគោ សាសនេ បព្វជិត្វា ពហុស្សុតោ អហោសិ។ ជាតិមទេន សុតមទេន ច អត្តានំ ឧក្កំសេន្តោ បរេ ច វម្ភេន្តោ វិហាសិ។ សោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ តស្ស កម្មស្ស និស្សន្ទេន សាវត្ថិយំ បរិក្ខតទុបេ សុសានគោបកកុលេ និព្ពត្តិ។ សុប្បិយោតិស្ស នាមំ អហោសិ។ អថ វិញ្ញុតំ បត្វា អត្តនោ សហាយភូតំ សោបាកត្ថេរំ ឧបសង្កមិត្វា តស្ស សន្តិកេ ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសំវេគោ បព្វជិត្វា សម្មាបដិបត្តិំ បូរេត្វា “អជរំ ជីរមានេនា”តិ គាថំ អភាសិ។

១១។ តត្ថ អជរន្តិ ជរារហិតំ, និព្ពានំ សន្ធាយាហ។ តញ្ហិ អជាតត្តា នត្ថិ ឯត្ថ ជរា, ឯតស្មិំ វា អធិគតេ បុគ្គលស្ស ជរា នត្ថីតិ ជរាភាវហេតុតោបិ អជរំ នាម។ ជីរមានេនាតិ ជីរន្តេន, ខណេ ខណេ ជរំ បាបុណន្តេន។ តប្បមានេនាតិ សន្តប្បមានេន, រាគាទីហិ ឯកាទសហិ អគ្គីហិ ឌយ្ហមានេន។ និព្ពុតិន្តិ យថាវុត្តសន្តាបាភាវតោ និព្ពុតសភាវំ និព្ពានំ។ និមិយន្តិ បរិវត្តេយ្យំ ចេតាបេយ្យំ។ បរមំ សន្តិន្តិ អនវសេសកិលេសាភិសង្ខារបរិឡាហវូបសមភូតាយ ឧត្តមំ សន្តិំ។ ចតូហិ យោគេហិ អននុពន្ធត្តា យោគក្ខេមំ។ អត្តនោ ឧត្តរិតរស្ស កស្សចិ អភាវតោ អនុត្តរំ។ អយមេត្ថ សង្ខេបត្ថោ – ខណេ ខណេ ជរាយ អភិភុយ្យមានត្តា ជីរមានេន, តថា រាគគ្គិអាទីហិ សន្តប្បមានេន កេនចិ ឧបាយេន អនិច្ចេន ទុក្ខេន អសារេន សព្ពថាបិ អនុបសន្តសភាវេន ទិសាបង្គេវេន, តប្បដិបក្ខភាវតោ អជរំ បរមុបសមភូតំ កេនចិ អនុបទ្ទុតំ អនុត្តរំ និព្ពានំ និមិយំ បរិវត្តេយ្យំ “យថា វត មេ លាភោ យថា ឧទយោ ហត្ថគតោ”តិ។ យថា ហិ មនុស្សា យំ កិញ្ចិ ភណ្ឌំ បរិវត្តេត្វា និរបេក្ខា គយ្ហមានេន សព្ពហុមានា ហោន្តិ, ឯវមយំ ថេរោ បហិតត្តោ វិហរន្តោ អត្តនោ កាយេ ច ជីវិតេ ច និរបេក្ខតំ, និព្ពានំ បដិបេសិតត្តញ្ច បកាសេន្តោ “និមិយំ បរមំ សន្តិំ, យោគក្ខេមំ អនុត្តរ”ន្តិ វត្វា តថេវ បដិបត្តិំ បរិព្រូហយន្តោ វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប។ ថេរ ១។៣១។៣៨-៥៥) –

“វរុណោ នាម នាមេន, ព្រាហ្មណោ មន្តបារគូ;

ឆឌ្ឌេត្វា ទស បុត្តានិ, វនមជ្ឈោគហិំ តទា។

“អស្សមំ សុកតំ កត្វា, សុវិភត្តំ មនោរមំ;

បណ្ណសាលំ ករិត្វាន, វសាមិ វិបិនេ អហំ។

“បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតីនំ បដិគ្គហោ;

មមុទ្ធរិតុកាមោ សោ, អាគច្ឆិ មម អស្សមំ។

“យាវតា វនសណ្ឌម្ហិ, ឱភាសេសា វិបុលេហិ អហំ;

ពុទ្ធស្ស អានុភាវេន, បញ្ជលី វិបិនំ តទា។

“ទិស្វាន តំ បិទិហិតំ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស តាទិនោ;

បត្តបូរំ គហេត្វាន, ផលេន បូជយិំ អហំ។

“ឧបគន្ត្វាន សម្ពុទ្ធំ, សហញាតិយទាសហំ;

អនុកម្បាយ មេ ពុទ្ធោ, ឥទំ វចនមព្រវិ។

“ញាតិការំ គហេត្វាន, បច្ឆេតា ឧហិ មេ តុចំ;

បរិក្ខេត្ត ច សង្ឃម្ហិ, បុញ្ញំ តវ ភវិស្សតិ។

“បុណ្ណំ តំ គហេត្វាន, ភិក្ខុសង្ឃស្សទាសហំ;

តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា, តុសិតំ ឧបបជ្ជហំ។

“តត្ថ ទិព្វេហិ នច្ចេហិ, គីតេហិ វាទិតេហិ ច;

បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តា, អនុភោមិ សទា សុខំ។

“យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ, ទេវត្តំ អថ មានុសំ;

ភោគេ មេ ឩនតា នត្ថិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

“យាវតា ចតុរោ ទីបា, សសមុទ្ទា សបព្វតា;

ឞល៑ ឦទ្ទស្ស ឌញ្ញាត, ញ្ញស្សទំ ឮារឃាយឋ៌

“ឃាចតា ខេយ បក្ខិហណា, អាកាខេឞ ក្ខបុ្យតត្តិ ខេង;

តេបិ ខេម ចរយេន្តិ, ឞលទានស្សិទំ ឞល៌

“ឃាចតា ចតរហ្លាយិត្យឃក្ខា ក្វតា ច រក្ខរា;

ក្យដ្ឋា ករុឡអា ចាបិ, បរិចរិឃំ ក្ខខេបត្តិ ខេម៌

“ក្យខ្ញា ខេរាហណា យត្មារា, ឌំឞា ច យពរា ក្ខខេកា;

តេបិ មំ ចរយេន្តិ, ឞលទានស្សិទំ ឞល៌

“រុបណ្ណា តាយ ឞក្យហណា, បក្ខិជាតា យហទ្ធលិ;

តេបិ មំ ឞរណំ ឃត្តិ, ឞលទានស្សិទំ ឞល៌

“ខេឃបិ ឌីឈាឃ្យពា តាកា, ញ្ញទ្ទិយត្តា យហាឃរា;

តេបិ មំ ចរយេន្តិ, ឞលទានស្សិទំ ឞល៌

“ឞិហា ព្យគ្ឈា ច ឌីបី ច, អច្ឆខោកតរច្ឆកា;

តេបិ មំ ចរយេន្តិ, ឞលទានស្សិទំ ឞល៌

“ឱឞឌី តិណចារី ច, ខេឃ ច អាកាឞចារិនោ;

សន្តា យំ សរណំ យន្តិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

“សុទុទ្ទសំ សុនិបុណំ, គម្ភីរំ សុប្បកាសិតំ;

ផស្សយិត្វា វិហរាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

“វិមោក្ខេ អដ្ឋ ផុសិត្វា, វិហរាមិ អនាសវោ;

អាតាបី និបកោ ចាហំ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

“យេ ផលដ្ឋា ពុទ្ធបុត្តា, ខីណទោសា មហាយសា;

អហមញ្ញតរោ តេសំ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

“អភិញ្ញាបារមិំ គន្ត្វា, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;

សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហរាមិ អនាសវោ។

“តេវិជ្ជា ឥទ្ធិបត្តា ច, ពុទ្ធបុត្តា មហាយសា;

ទិព្វសោតំ សមាបន្នា, តេសំ អញ្ញតរោ អហំ។

“សតសហស្សិតោ កប្បេ, យំ ផលំ អទទិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វាបិ តេនេវ គាថំ អញ្ញាព្យាករណវសេន អភាសិ។

សុប្បិយត្ថេរាបទានវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. សោបាកត្ថេរាបទានវណ្ណនា

ឆដ្ឋាបិ ឲកបុត្តម្ពិត្តិ អាយស្មតោ សោបាកត្ថេរស្ស កាថា។ កា ឧប្បត្តិ? សោ កិរ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ ហុត្វា តត្ថ តត្ថ ចិចន្ទុបតិស្សយំ កុសលំ ឧបចិនន្តោ កកុសន្ធស្ស ភគវតោ កាលេ អញ្ញតរស្ស កុដុម្ពិកស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពុតេ ឲកជិចរំ សត្ថារំ ជិស្វា បសន្នចិត្តោ តិណបុប្ផលិតិ សត្ថុ ឧបនេសិ។ បដិក្កុមេហិ ភគវា អនុកម្បំ ឧបាទាយ ។ សោ កិក្ខុសង្ឃេន អភិប្បសន្នោ សលិលកត្តំ បដ្ឋបេត្វា សង្ឃុទ្ទេសចរសេត ចិណ្ណំ កិក្ខុតំ ឃាចតាឃុកំ លិះកត្តំ អគាសិ។ សោ តេហិ បុញ្ញកម្មេហិ អបរាបរំ ទេចមនុស្សេសុ សំសត្តិំ អនុភចន្តោ ឲកគាមនុស្សយោនិយំ និព្ពុតេត្វា ឲកស្ស បច្ចេកពុទ្ធស្ស លិះកត្តំ អគាសិ។ ឲចំ តត្ថ តត្ថ បុញ្ញានិ កត្វា សុកតីសុ ឲច បរិព្ភមន្តោ ឰមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ បុរិមកម្មតិស្សន្ទេន សាចត្ថិយំ អញ្ញតរាយ ទុក្កតិត្ថិយា កុច្ឆិម្ហិ បដិសន្ធិំ គណ្ហិ។ តស្ស មាតា ឥស មាសេ កុច្ឆិនា បរិហរិត្វា បរិបក្កេ គព្ភេ ចិជាយនកាលេ ចិជាយិតុំ អសក្កោន្តី មុច្ឆំ អាបជ្ជិត្វា ពហុចេលំ មតា ចិយ និបជ្ជិ។ តំ ញាតកា "មតា"តិ សញ្ញាយ សុសានំ នេត្វា ចិតកំ អារោបេត្វា ទេចតានុភាចេន ចាតចុដ្ឋិយា ឧដ្ឋិតាយ អគ្គិំ អគត្វា បក្កមិំសុ។ ទារកោ បច្ឆិមភាចិកត្តា ទេចតានុភាចេន មាតុកុច្ឆិតោ អរោគោ និក្ខមិ។ មាតា បន កាលមកាសិ។ ទេចតា តំ គហេត្វា មនុស្សរូបេន សុសានគោបកស្ស គេហំ ឥបេត្វា កតិបយកាលំ បតិរូបេន អាហារេន បោសេសិ។ តតោ បរំ សុសានគោបកោ ច តំ អត្តនោ បុត្តំ កត្វា ចឌ្ឍេតិ។ សោ តថា ចឌ្ឍន្តោ តស្ស បុត្តេន សុបិយេន នាម ទារកេន សទ្ធិំ កីឡមានោ ចិចរតិ។ តស្ស សុសានេ ជាតសំចឌ្ឍភាចតោ សោបាកោតិ សមញ្ញា អហោសិ។

អថេកទិចសំ សត្ថា បច្ចូសចេលាយ ញាណជាលំ បត្ថរិត្វា ទេចតព្យពន្ធចេ ឆ្លេលិកេត្វា ញាណជាលន្តោគធំ ជិស្វា សុសានដ្ឋានំ អកមាសិ។ ទារកោ បុព្ពហេតុនា ចោទិយមានោ បសន្នមានសោ សត្ថារំ ឧបសង្កមិត្វា ចន្ទិត្វា អដ្ឋាសិ។ សត្ថា តស្ស ធម្មំ កថេសិ។ សោ ធម្មំ សុត្វា បព្ពជ្ជំ ឃាចិត្វា "បិតរា អនុញ្ញាតោមាសី"តិ ចុត្តោ បិតរំ សត្ថុ សន្តិកំ នេសិ។ តស្ស បិតា សត្ថារំ ឧបសង្កមិត្វា ចន្ទិត្វា "ភន្តេ, ឥមំ ទារកំ បព្ពាជេថា"តិ អនុជានិ។ សត្ថា តំ បព្ពាជេត្វា មេត្តាភាចនាយ និយោជេសិ។ សោ មេត្តាកម្មដ្ឋានំ គហេត្វា សុសានេ ចិហរន្តោ ច ចិរស្សេច មេត្តាឈានំ និព្ពត្តេត្វា ឈានំ បាទកំ កត្វា ចិបស្សនំ ចឌ្ឍេត្វា អរហត្តំ បត្វាកាសិ។ តេន ចុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៣៥.១-សិ) –

"គកុសន្ធោ មហាចីរោ, សព្ពធម្មាន បារគូ;

គណម្ហាចូបកដ្ឋោ សោ, អកមាសិ ចនន្តរំ។

"ពីជមិញ្ជំ គហេត្វាន, លតាយ អាចុណិំ អហំ;

ករចា ពយិ្យបយរយ, ឥសាឃរព បដ្ឋាពត្តូរទ់

“ឌិប្ហាតហំ រឥចរឥចំ, ចិបា្យបរត្តត រចពបា;

ឥក្លិរលាឃ្យុប្សុ ចិរប្សុ, ពីឌយិខ្លាយឥាបហំ់

“ខ្ចាយប្អិរឃច ពប្យយិ្យាឃំ យិខ្លាយឥឌិ៍ ពឥា;

ត្យក្កពិ៍ តាកិឌាតាយិ, ពីឌយិខ្លាប្សុិត់ ថល់

“ពិរលបា ឥសាបិពា យឃ្សា..របៈ... ពពំ ត្យុទ្ធប្សុ បាបត”ត្តិ៍

អរហា ហុត្វា បត អរខ្ញាណំ រសាបាតិពកិក្លុត់ រយត្តាកាចតាចិឌិ៍ ឥរប្សុត្តា “ឃចាបិ ឲពបុត្តុប្អិ”ត្តិ ពាធំ អកាបិ់

១២់ ពត្វូ ឃចាពិ ខ្ចបយុរត្វូ តិបិរពា់ ឲពបុត្តុប្អិត្តិ បុតាពិ ច ក្យុលចំណំ ពាឃពិ ចាពិ បុរត្តា, អក្ខាឌាឌិរករឥា បុរត្តា់ ឲរពា បុរត្តា ឲពបុរត្តា, ពប្អិ ឲពបុត្តុប្អិ់ ចិបរយ រចពំ ក្យុចចត់ បិឃប្អិត្តិ បិឃាឃិពដ្ឋាពាឃ រចច ឲពបុត្តពាឃ ច ទ្វុបឃីលិចាទាឌីហិ ច របយពរលក្ខាតក្នុរព់ ក្យុបលីពិ ក្យុបលំ ត្យុទ្ធពិ រលយំ រសាត្វុិការចា, ពំ លកិពត្ថា ឲពប្សុ អត្វុិពិ ក្យុបលី, បត្តាត់ ហិរពឃី រយត្តុខ្ញាបរឃា់ បរឌ្ឍាប្សុ បិរលាប្សុពិ បរឌ្ឍាប្សុ បរត្តាប្សុ់ បដ្ឋាត្វូពិ បដ្ឋាប្សុ ឌិបាប្សុ បរឌ្ឍាប្សុ ចា កចាឌីប្សុ, បដ្ឋាប្សុ ចា អចត្វូាប្សុ់ ខ្ចាធំ ត្យុត្តុំ រហាពិ – ឃចា ឲពបុត្តរព បិរយ យតារប យាពាបិពា ក្យុបលី ឲពត្តហិរពឃី ករចឃ្យ, ឲចំ បុទត្តិយាឌិរកឥាប្សុ បដ្ឋាប្សុ ឌិបាប្សុ, ពាយកចាឌិរករឥប្សុ បរឌ្ឍាប្សុ ករចប្សុ ឥហទាឌិរកឥាប្សុ បដ្ឋាប្សុ អចត្វូាប្សុ ច ជិរពប្សុ បរឌ្ឍាប្សុ បរត្តាប្សុ ឲពត្តហិរពបិពាឃ ក្យុបលី ករចឃ្យ, “យិរត្តា ខ្ចុឥាឃីរតា បត្ថាត្វុិរពា”ពិ ឃីយំ អពត្វា ឃីយាបប្អូរឥចរបត បដ្ឋាត្វូ ឲពទណំ រយត្តុំ ការចឃ្យាពិ់ ខ្ចាយំ បត ពាធំ ចត្វា “បរច ពុរយអ្យាឃប្អូរត្តា ឲចំ រយត្តាកាចត់ អត្យុឃុរខ្លាឃ្យាធ, រឃ រព កពចពា ‘ប្សុលំ ប្សុបពី’ពិអាឌិតា (អ់ តិ់ ១១់១៥) ឲពាឥប រយត្តាតិណំបា ត្យុត្តា, ឲពំរបត រពណំ កាពិរតា កចចា”ពិ ខ្ចចាឥយឥាបិ់

រសាបិពរត្វូទពាចាចណ្ហុតា តិឌ្ឌិពា់

៣់ របិបិឃរត្វូទពាចាចណ្ហុតា

ອຄາສຕ຺ຖວຣາຕິ ອາຍສ຺ມໂຕ ເປລິສິຍເຕ຺ຖຣສ຺ສ ຄາຖາ. ກາ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິ? ໂສ ກິຣ ປຸຣິມພຸເທ຺ທສຸ ກຕາທິກາໂຣ ຕຕ຺ຖ ຕຕ຺ຖ ວິວຏ຺ຏູປນິສ຺ສຍໍ ພຫຸໍ ກຸສລໍ ອຸປຈິນິຕ຺ວາ ສຸຄຕີສຸ ເອວ ສໍສຣນ຺ໂຕ ອິໂຕ ເທ຺ວນວຸເຕ ກເປ຺ປ ຕິສ຺ສສ຺ສ ພຄວໂຕ ກາເລ ມິຄລຸເທ຺ທາ ຫຸຕ຺ວາ ອຣເຍ຺ຍ ວິຈຣຕິ. ອຖ ພຄວາ ຕສ຺ສ ອນຸຄ຺ຄຫໍ ກາຕຸໍ ອຣເຍ຺ຍ ຄນ຺ຕ຺ວາ ຕສ຺ສ ຈກ຺ຂຸປເຖ ອຕ຺ຕານໍ ທເສ຺ສສິ. ໂສ ພຄວນ຺ຕໍ ທິສ຺ວາ ປສນ຺ນຈິເຕ຺ຕາ ອາຈຸຍໍ ຕິຓ຺ຓປິຕ຺ວາ ອຸປສງ຺ກມິຕ຺ວາ ອຍ຺ຊລິໍ ປຄ຺ຄຍ຺ຫ ອຏ຺ຐາສິ. ພຄວາ ນິສີທິຕຸກາມຕໍ ທເສ຺ສສິ. ໂສ ຕາວເທວ ຕິຓມຸຏ຺ຐິໂຍ ລເຫ຺ຕ຺ວາ ສເຍ ຄຸມິກາເຣ ສຄ຺ຄຸຕ຺ຖໍ ສຕ຺ຖຣິຕ຺ວາ ອທາສິ. ນິສີທິ ຕຕ຺ຖ ພຄວາ ອນຸກມ຺ປໍ ອຸປາທາຍ. ນິສິເນ຺ນ ປນ ພຄວຕິ ອຕິວິຍ ປີຕິໂສມນສ຺ສໍ ປຏິສໍເວເທເນ຺ຕາ ພຄວນ຺ຕໍ ວນ຺ທິຕ຺ວາ ສມີເປ ຍຸຄມຕ຺ຕໍ ນິສີທິ. ອຖ ພຄວາ “ຊຸຕ຺ຕົງ ຈຣຕິ ຢສ຺ສ ກຸສລຕີ”ຕິ ອຸຍ຺ໂຍຫຍນ຺ໂຕ ປກ຺ກາມິ. ອຈິຣປກ຺ກເນ຺ຕ ພຄວຕິ ຕໍ ສີເຫາ ມິຄຣາຊາ ຆາເຕສິ. ໂສ ກາລງ຺ກໂຕ ເທວເລາເກ ນິພ຺ພຕ຺ຕິ. “ໂສ ກິຣ ພຄວຕິ ອນຸປກ຺ກເນ຺ຕ ສີເຫນ ຆາຕິເຕາ ນິຣເຍ ນິພ຺ພຕ຺ຕິສ຺ສຕີ”ຕິ ຕໍ ທິສ຺ວາ ພຄວາ ສຸຄຕິຍໍ ນິພ຺ພຕ຺ຕນຕ຺ຖໍ ກຸສລພີຊໂຣປນຕ຺ຖໍ ອຸປສງ຺ກມິ.

ໂສ ຕຕ຺ຖ ຍາວຕາຍຸກໍ ຖຕ຺ວາ ຕໂຕ ເທວເລາກໂຕ ຈວິຕ຺ວາ ສຸຄຕີສຸເຍວ ປຣິວເຕ຺ຕເນ຺ຕາ ພຸທ຺ໂທ ອຸປ຺ປເນ຺ນ ສາວຕ຺ຖິຍໍ ອຍ຺ຍຕຣສ຺ສ ມຫາວິພວສ຺ສ ເສຏ຺ຐິເນາ ປຸເຕ຺ຕາ ສມ຺ປາປຸນິຕເຕ຺ຕຣສ຺ສ ກນິຏ຺ຐພາຕາ ຫຸຕ຺ວາ ນິພ຺ພຕ຺ຕິ. ເປລິສິເຍາຕິສ຺ສ ນາມໍ ອເຫາສິ. ໂສ ວຍປ຺ປເຕ຺ຕາ ຄາຣປຣິຄ຺ຄຫໍ ກຕ຺ວາ ອຸກ຺ກໍ ປຸຕ຺ຕໍ ລທິຕ຺ວາ ອຕ຺ຕິມກວິກາຕາຍ ຄມ຺ພູຕາຍ ເຈາທິຍມາເນາ ອາຕິອາທີ ປຕິຈ຺ຈ ອຸປ຺ປຕ຺ຕນໍເວເຄາ ປພ຺ພາທິຕ຺ວາ ອຣເຍ຺ຍ ປວິສິຕ຺ວາ ຈຕຸສຈ຺ຈກມ຺ມຏ຺ຐາເນ ກມ຺ມໍ ກເຣາເນ຺ຕາ ນຈິເຣເນ຺ວ ວິປສ຺ສນໍ ອຸສ຺ສຸກ຺ກາເປຕ຺ວາ ອເຣຫຕ຺ຕໍ ປາປຸນິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ ອປທາເນ (ອປ. ເຖຣ ໑.໓໖.໑-໑໑) –

“ຫິມວນ຺ຕສ຺ສາວິທູເຣ, ລມ຺ພເກາ ນາມ ປພ຺ພເຕາ;

ຕເຕ຺ຖວ ຕິເສ຺ສາ ສມ຺ພຸເທ຺ທາ, ອພ຺ໂພກາສມ຺ຫິ ຈງ຺ກມິ.

“ມິຄລຸເທ຺ທາ ຕທາ ອາສິໍ, ອຣເຍ຺ຍ ການເນ ອຫໍ;

ທິສ຺ວານ ຕໍ ເທວເທວໍ, ຕິຓມຸຏ຺ຐິມທາສຫໍ.

“ນິສີທນຕ຺ຖໍ ພຸທ຺ທສ຺ສ, ທຕ຺ວາ ຈິຕ຺ຕໍ ປສາທຍິໍ;

ສມ຺ພຸທ຺ທໍ ອພິວາເທຕ຺ວາ, ປກ຺ກາມິໍ ອຸຕ຺ຕຣາມຸເຂາ.

“ອຈິຣໍ ຄຕມຕ຺ຕສ຺ສ, ມິຄຣາຊາ ອເປາຖຍິ;

សោហេន បិធិតោ, សន្តោ តត្ថ កាលង្កតោ អហំ។

“អាយន្តេ យេ គតំ គយ្ហំ, ញាន្ទេសន្ទេ អភាសេច;

សុមុត្តោ សរេចេកោច, ខេចេលិកមកន្ធំ។

“ឃុំបេ តត្ថ សុខោ អាសិ, បុញ្ញកម្មាភិនិម្មិតោ;

សហស្សកណ្ឌោ សតភេណ្ឌុ, ធជាលុ ហរិតាមយោ។

“បភា និទ្ធាវតេ តស្ស, សតរំសីវ ឧគ្គតោ;

អាកិណ្ណោ ទេវកញ្ញាហិ, អាមោទិំ កាមកាមិហំ។

“ខេចេលិកា ចវិត្វាន, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;

អាគន្ត្វាន មនុស្សត្តំ, បត្តោម្ហិ អាសវក្ខយំ។

“ចតុន្នវុតិតោ កប្បេ, និសីទនមទាសហំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, តិណ្ឌុមស្ស ឥទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា ភគវន្តំ ចន្ទិតុំ សាវត្ថិំ អាគតោ នាតិំ អនុកម្បាយ នាតិគាមំ អគមាសិ។ តត្ថ នំ បុរាណទុតិយិកា វន្ទិត្វា អាសនាភិហារិនា បណីតំ ខាទនីយំ ភោជនីយំ ទត្វា ថេរស្ស អញ្ញាសយំ អជានន្តី បច្ឆា ព្រត្តិញ្ញុត្តានីហិ បលោភេតុកាមា អហោសិ។ ថេរោ “អហោ អន្ធពាលា មាតុគាមេ ការយ ឧចំ បដិបជ្ជតី”តិ ចិន្តេត្វា កិញ្ចិ អវត្វា ឧដ្ឋាយាសនា អបក្កមេយ គតោ។ តំ អាបក្កាកា ភិក្ខូ “កិំ, អាវុសោ, អតិលហុំ, និវត្តោសិ, នាតកេហិ ន ទិដ្ឋាសី”តិ បុច្ឆិំសុ។ ថេរោ តត្ថ បវត្តិំ អាចិក្ខន្តោ “អភាសន្តចរា ឧតា”តិ គាថំ អភាសិ។

᪓᪔᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᩣᩈᨶ᩠ᨶᩅᩁᩣᨲᩥ ᩑᨲᩣ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᨿᩮᩣ ᨶ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᩣ ᩋᨶᩩᨸᨣᨲᩣ, ᨴᩪᩁᩮ ᩑᩅ ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩁᩣ ᨸᩩᩁᩥᩈᩈ᩠ᩈ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩉᩥᨲᩣᩅᩉᩣ, ᨲᨬ᩠ᨧ ᨡᩮᩣ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨾᩮᩅ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩣᩃᨾᩮᩅ, ᨶ ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨾᩮᩅ, ᨶ ᨴᩥᩅᩣᨸᩥ, ᨶ ᩁᩉᩮᩣᩅᩮᩃᩣᨿᨸᩥ᪨ ᩅᩥᨩᩣᨶᨲᩣᨲᩥ ᩅᩥᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᨶ᪨ “ᩋᨶᩣᩈᨶ᩠ᨶᨸᩁᩣ”ᨲᩥᨸᩥ ᨸᩣᨮᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩑᩅᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨿᨬ᩠ᩉᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ – ᨧᨱ᩠ᨯᩉᨲ᩠ᨳᩥᩋᩈ᩠ᩈᨾᩉᩥᩴᩈᩈᩦᩉᨻ᩠ᨿᨣ᩠ᨥᨿᨠ᩠ᨡᩁᨠ᩠ᨡᩈᨸᩥᩈᩣᨧᩣᨸᩥ ᨾᨶᩩᩈ᩠ᩈᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩣ ᩅᩁᩣ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩣ, ᨶ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩣᩅᩉᩣ, ᨲᩮ ᨸᨶ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩥᨠᨾᩮᩅ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ᪨ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᨿᩮᩣ ᨸᨶ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩥᨠᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᩁᩣᨿᩥᨠᩴ ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨶᩥᩈ᩠ᩈᩥᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩥᨶᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᩣᨸᩣᨴᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨶᩣᩈᨶ᩠ᨶᩅᩁᩣ ᩑᨲᩣ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨾᩮᩅ ᩅᩥᨩᩣᨶᨲᩣᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩪᨸᨶᩣᨿᩥᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨣᩣᨾᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨣᩣᨾᩣᨲᩥ ᨣᩣᨾᩴ᪨ ᩏᨸᨿᩮᩣᨣᨲ᩠ᨳᩮ ᩉᩥ ᩑᨲᩴ ᨶᩥᩈ᩠ᩈᨠ᩠ᨠᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩣᨾᩣᨣᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨾ-ᨠᩣᩁᩮᩣ ᨸᨴᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠᩁᩮᩣ, ᨶᩥᩈ᩠ᩈᨠ᩠ᨠᩮ ᩅᩣ ᩑᨲᩴ ᩏᨸᨿᩮᩣᨣᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨲᨲᩮᩣᨲᩥ ᨾᨬ᩠ᨧᨠᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨶᩣᨾᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨶᩣᩃᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᩁᩣᨱᨴᩩᨲᩥᨿᩥᨠᩴ “ᩋᨸ᩠ᨸᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩮᩣᩉᩦ”ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨲᨠᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩅᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨸᩮᩣᩈᩥᨿᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᨾᩮᩅ ᨸᩁᩴ ᩅᩥᨿ ᩅᨴᨲᩥ᪨ ᨿᩮ ᨸᨶ “ᨸᨠ᩠ᨠᩣᨾᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᩈᩴ ᩋᩉᩴ ᨸᩮᩣᩈᩥᨿᩮᩣ ᨸᨠ᩠ᨠᩣᨾᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨ ᨿᩮ ᨸᨶ “ᩈᩣ ᩍᨲ᩠ᨳᩦ ᨳᩮᩁᩴ ᨥᩁᩴ ᩏᨸᨣᨲᩴ ᨽᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩃᩮᩣᨽᩮᨲᩩᨠᩣᨾᩣ ᨩᩣᨲᩣ, ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨲᩣᩅᨴᩮᩅ ᨣᩮᩉᨲᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩉᩣᩁᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩈᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨾᨬ᩠ᨧᨠᩮ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥ᪨ ᩈᩣᨸᩥ ᨡᩮᩣ ᩍᨲ᩠ᨳᩦ ᨸᨧ᩠ᨨᩣᨽᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᨲᨸᨭᩥᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᩉᩣᩁᩮ ᨳᩮᩁᩈ᩠ᩈ ᩅᩈᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥ᪨ ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩋᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨴᩥᩅᩣᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾᩮᩅ ᨣᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᩈᩴ “ᨣᩣᨾᩣ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᨾᩣᨣᨾ᩠ᨾᩣ”ᨲᩥ ᨣᩣᨳᩣᨸᨴᩈ᩠ᩈ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨿᨳᩣᩁᩩᨲᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ᪨ ᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩣ ᩉᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ “ᩋᩁᨬ᩠ᨬ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩮᩣ᪨

ᨸᩮᩣᩈᩥᨿᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪕᪨ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨠᩣᨶᩥᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩈᩩᨡᩴ ᩈᩩᨡᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨠᩣᨶᩥᨲ᩠ᨳᩮᩁᩈ᩠ᩈ ᨣᩣᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ? ᩈᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᨸᩩᩁᩥᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩅᩮ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᩏᨸᨧᩥᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨲᩮᩣ ᩑᨠᨶᩅᩩᨲᩮ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ ᩅᩥᨸᩈ᩠ᩈᩥᩈ᩠ᩈ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᨾᨶᩩᩈ᩠ᩈᨿᩮᩣᨶᩥᨿᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨸᩈ᩠ᩈᩥᩴ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨾᩣᨶᩈᩮᩣ ᩑᨠᩴ ᨾᨬ᩠ᨧᩴ ᩋᨴᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩈ᩠ᩈᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩈ᩠ᩈ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨻᩣᨩᨠᩈ᩠ᩈ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨠᩣᨶᩦᨲᩥᩈ᩠ᩈ ᨶᩣᨾᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᨿᨾᨠᨸᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨾᩣᨶᩈᩮᩣ ᩈᩣᩈᨶᩮ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩁᩥᨿᩣᨶᩩᨠᩪᩃᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨥᨭᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩣᨿᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨨᩊᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨸ᪨ ᨳᩮᩁ ᪒᪨᪓᪙᪨ ᪑᪐-᪑᪑) –

“ᩅᩥᨸᩈ᩠ᩈᩥᨶᩮᩣ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ, ᩃᩮᩣᨠᨩᩮᨭ᩠ᨮᩈ᩠ᩈ ᨲᩣᨴᩥᨶᩮᩣ;

ᩑᨠᩴ ᨾᨬ᩠ᨧᩴ ᨾᨿᩣ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ, ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩮᨶ ᩈᨸᩣᨱᩥᨶᩣ᪨

“ᩉᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣᨶᩴ ᩋᩔᨿᩣᨶᩴ, ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨿᩣᨶᩴ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ;

ᨲᩮᨶ ᨾᨬ᩠ᨧᨠ ᨩᩣᨲᩮᨶ, ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣᨾ᩠ᩉᩥ ᩋᩣᩈᩅᨠ᩠ᨡᨿᩴ᪨

“ᩑᨠᨶᩅᩩᨲᩥᨲᩮᩣ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ, ᨿᩴ ᨾᨬ᩠ᨧᨾᨴᨴᩥᩴ ᨲᨴᩣ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨾᨬ᩠ᨧᨴᩣᨶᩔᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ᪨

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨸᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ..ᨸᩮ... ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨳᩮᩁᩔ ᨸᨶ ᨣᩥᩉᩥᩈᩉᩣᨿᨠᩮᩣ ᨠᩣᨲᩥᨿᩣᨶᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨻᩣᨩᨠᩮᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣᨶᩴ ᩉᨲᩃᩣᨽᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᨲᩣᨿ ᨥᩣᩈᨧ᩠ᨨᩣᨴᨶᨾᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩃᨽᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᨩᩦᩅᨠᩣᨸᨠᨲᩮᩣ ᨳᩮᩁᩴ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᩈᩣᨠᩥᨿᨸᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨶᩣᨾ ᨾᩉᩣᩃᩣᨽᨣ᩠ᨣᨿᩈᨣ᩠ᨣᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩩᨡᩮᨶ ᨩᩦᩅᨳ, ᨾᨿᩴ ᨸᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩥᨲᩣ ᨠᩥᨧ᩠ᨨᨩᩦᩅᩥᨠᩣ, ᨠᨳᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩔ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩥᨠᨬ᩠ᨧ ᩈᨾ᩠ᨸᩁᩣᨿᩥᨠᨬ᩠ᨧ ᩈᩩᨡᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥ᪨ ᩋᨳᩔ ᨳᩮᩁᩮᩣ “ᨶᩥᨸ᩠ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨲᩮᩣ ᩈᩩᨡᩴ ᨶᩣᨾ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩈᩩᨡᨾᩮᩅ, ᨲᨬ᩠ᨧ ᨲᨴᨶᩩᩁᩪᨸᩴ ᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩔᩮᩅᩣ”ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨲᩔ ᩋᨵᩥᨣᨲᨠᩣᩁᩴ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩈᩩᨡᩴ ᩈᩩᨡᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩃᨽᨲᩮ ᨲᨴᩣᨧᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᩣᨳᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ᪨

᪓᪕᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩩᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᩁᩣᨾᩥᩈᩴ ᩈᩩᨡᩴ ᩍᨵᩣᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩴ᪨ ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᨹᩃᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨧᩮᩅ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨬ᩠ᨧ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉ “ᩋᨿᩴ ᩈᨾᩣᨵᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩈᩩᨡᩮᩣ ᨧᩮᩅ ᩋᩣᨿᨲᩥᨬ᩠ᨧ ᩈᩩᨡᩅᩥᨸᩣᨠᩮᩣ” (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪓᪕᪕; ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪨᪒᪗; ᩅᩥᨽ᪨ ᪘᪐᪔) “ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨸᩁᨾᩴ ᩈᩩᨡ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᨸ᪨ ᪒᪐᪓-᪒᪐᪔) ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᩩᨡᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᩈᩩᨡᨸ᩠ᨸᨿᩮᩣᨩᨶᩮᩣ, ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩩᨡᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨠᩮᩣ᪨ ᩃᨽᨲᩮᨲᩥ ᨸᩣᨸᩩᨱᩣᨲᩥ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨠᩔᩮᩅᩥᨴᩴ ᩈᩩᨡᩴ, ᨶ ᩍᨲᩁᩔ᪨ ᨠᩮᩣ ᨸᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨲᨴᩣᨧᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨴᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᩣᨧᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᨿᩣᨿ ᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨲᩴ ᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨲᨴᩣᨧᩁᩴ ᩈᩩᨡᨾᩮᩅ ᩃᨽᨲᩮ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᨬ᩠ᨧ ᨸᨸ᩠ᨸᩮᩣᨲᩥ “ᩍᨲᩥᨸᩥ ᩈᩦᩃᩅᩣ ᩈᩩᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨠᩣᨿᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩩᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣᨩᩦᩅᩮᩣ ᨫᩣᨿᩦ ᨫᩣᨶᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩣ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨸᩁᨾ᩠ᨾᩩᨡᩣ ᨸᨲ᩠ᨳᨭᨿᩈᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩣᨲᩥ᪨ ᨿᩈᩔ ᩅᨯ᩠ᨰᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨡᩮ ᨣᩩᨱᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᩅᩣᩁᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᨲᩮᩣ ᨧ ᨿᩈᩮᩣ ᩋᩔ ᨸᩁᩥᨻᩕᩪᩉᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ “ᨲᨴᩣᨧᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᩁᩪᨸᨲᩮᩣ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ – “ᨿᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᨾᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᨾᨬ᩠ᨩᩈᩴ ᩏᨩᩩᩴ, ᨽᩣᩅᩮᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᩋᨾᨲᩔ ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨲᩔᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨿᩮᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ ᩋᩣᩁᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩁᩥᨿᨽᩣᩅᨠᩁᨱᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᩁᩥᨿᩴ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩋᩣᨴᩥᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩈᨾᩩᨴᩣᨿᨲᩣᨿ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩴ, ᩋᨶ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᨿᩁᩉᩥᨲᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᨠᩩᨭᩥᩃᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨩᩈᩴ, ᨠᩣᨿᩅᨦ᩠ᨠᩣᨴᩥᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᨲᩮᩣ ᩏᨩᩩᩴ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨲ᩠ᨳᩥᨠᩮᩉᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨶᩥᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨾᩣᩁᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨣᨾᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨧ “ᨾᨣ᩠ᨣ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨣᩣᨾᩥᨶᩥᨸᨭᩥᨸᨴᩴ ᩋᨾᨲᩔ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᨿ ᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᨵᩥᨣᨾᩣᨿ ᨽᩣᩅᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩥ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲᩥ ᨧ, ᩈᩮᩣ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ “ᩈᩩᨡᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨲᨴᩣᨧᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩩᨡᩴ ᩃᨽᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨻᩣᨩᨠᩮᩣ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨾᩣᨶᩈᩮᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᨧᩥᩁᩔᩮᩅ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥ᪨ ᩍᨴᨾᩮᩅ ᨳᩮᩁᩔ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨

ឝាយទ្ទាកាតិទេត្វរកាឆាចល្ហតា តិដ្ឋិតា៉

៩៉ កុ្យាបុត្តទេត្វរកាឆាចល្ហតា

ឝាត្វុឝុតត្ថិ អាឃឝ្ខុទេតា កុ្យាបុត្តទេត្វរឝ្ស កាឆា៉ កា ឧប្បតិ? ឝោ កិរ បុរិយពុទ្ធេស្ន កតាឆិកាទោ ព្ទុទេតា ៦កតចុទេត កទេប្យ អឌិតចយ្ទុចឝទេតា តាបទេឝា ហុត្វា ពត្តុយតីតកាទេរ ទាត្វឃ្យាទេត ចឝទេត្តា ចិបឃ្សិ កកចត្តិ បឃ្សិត្វា បឝត្តយាតទេឝា បាិងព្ទុញ្ញាតទេពល់ អងាឝិ៉ ទេឝា ទេពត បុញ្ញាកទេយ្ទុត ទេងចទេលិទេក តិដ្ឋាទេត្តា៉ តទេតា បដ្ឋាឃ ឝុកតីឝុទេឃច ឋិឝទេឝ្តា ព្ទុយឝ្ខិ ពុទ្ធប្យាទេង អចត្តិទទេដ្ឋ ទេចព្ទុក្កល្លុកតកាទេរ កហបតិកុ្យទេល តិដ្ឋាទេត្តា៉ “តទេត្តា”តិឝ្ស តាយំ អកំឝុ៉ យាតា បតឝ្ស កុ្យា តាយ, ទេពត កុ្យាបុទេត្តាតិ បញ្ញាយិត្វ៉ ទេឝា អាឃឝ្ខុទេតា ឝាទិបុត្តឝ្ស ឝត្តិទេក ឆម្ម៉ ឝុត្វា លទ្ធប្បឝាទេងា បព្វាឌិត្វា កតបុព្វាកិទេច្ចា បរិឃត្តបព្វាតបទេឝ្ស ឝយលាឆម្ម៉ កទេទាទេត្តា ចិទេឝឋិ តិដ្ឋាទេត្តាតុំ អឝទេក្កាទេត្តា កកចត្តិ ឧបឝក្កមិត្វា ឆម្ម៉ ឝុត្វា កម្មដ្ឋាតំ ទេឝាទេឆត្វា ឝប្បាឃដ្ឋាទេត ចឝទេត្តា ចិបឝ្សតំ ចទេឌ្ឍត្វា អទហត្តំ ឝច្ឆាកាឝិ៉ ទេពត ចុត្តំ អបងាទេត (អប៉ ទេឆរ ១៉៣៉១៣-១០) –

“តកាទេរ ពត្តុយតិឃា, ទាត្វឃ្យាទេត ចឝាយហំ;

ចយ្ទុចាឝី តងា អាឝិំ, កយល្លល្ខុងទេទា អហំ៉

“អដ្ឋឋំ ចិយល់ ពុទ្ធំ, ឝឃយ្ទុំ អបទាឌិតំ;

បឆាតំ បហិតត្តំ តំ, ឈាឃិំ ឈាតទតំ ចឝិ៉

“ឝព្វាកាយឝមិទ្ធព្វា, ឌ្ហាឈតិល្លាយតាឝចំ;

ឌិត្វា បឝត្តឝុយទេតា, អព្ទុញ្ញាតយងាឝហំ៉

“៦កតចុតិទេតា កទេប្យ, អព្ទុញ្ញាតយងាឝហំ;

ចុគ្គតិ តាភិឌាតាមិ, អព្ទុញ្ញាតឝ្សិងំ ផល់៉

“កិលេសា ឥសាបិតា យឃ្យា..ឧប... ពតំ ញុក្ខស្ស សាសត”ន្តិ៍

អរហត្តំ បត បត្វា អរញ្ញោ កាឃឥឡហិពហុលេ កិក្ខុ, ជិន្វា ទេព ខ្ចូចឥទេត្តា សាសតស្ស និយ្យានិកកាចំ បកាសេន្តោ “សាត្ថុ សុតំ សាត្ថុ ចរិតព”ន្តិ កាធំ អភាសិ៍

១៩៍ តត្ថ សាត្ថុតិ សុត្វន៍ សុតន្តិ សចតំ៍ តត្ថា ទោ ចិចជ្ជបតិស្សិតំ ចិសេសទោ អប្បិច្ឆតាឌិបដិសំយុត្តំ ឥសកឆាចត្ថុសចតំ ត្ថុឆានិស្សេបតំ៍ សាត្ថុ ចរិតពន្តិ តឥេច អប្បិច្ឆតាឌិចរិតំ ចិល្លុំ, សាត្ថុចរិតមេច ហិ “ចរិតព”ន្តិ ចុត្តំ៍ បឥត្ថេឃតាបិ ឥហ៍ុសត្ថំ តឥត្សុបំ បដិបត្តិញ្ញា “សុត្វន”ន្តិ ឥស្សេតិ៍ សតាតិ សត្តាកាលេ តចកយឡ្លិមេឆកាលេ, សទ្ធាសុ ចា ត្តុរិយាបឥក្ខលោសុ៍ អតិរេកតចិហារទោតិ កិលេសាតំ តិចាសតដ្ឋាតដ្ឋេត បត្ថាកាយក្បុលា តិរេកតា តាយ, ទេវិកិយា ចា លញ្ញអារយុលាឆយុា៍ យឆាហ – “ភុបតិយិត្តតិរេកតចិសារចិតិពត្ថា ទោ, កហបតិ, ‘តិរេកតសាទី’តិ ចុត្តតី”តិអាឌិ (សំ៍ និ៍ ១៍១)៍ ទេតសំ តិរេកតាតំ បហាតត្ថាយ បដិបតា អតិរេកតចិហារទោ៍ អត្ថុបុច្ឆតត្តិ តំ អាឌាតិព្យកាយស្ស កល្យាណមិត្តំ ដ្ឋបសក្កមិត្វា ជិដ្ឋឆមិកសយ្យទាឃិកបទេយត្ថុបកេឥស្ស បុច្ឆតំ, ក្បុសលិឌិកេឥស្ស ចា អត្ថស្ស សកាចឆយុស្ស “កិំ, ភទ្ត្ត, ក្បុសលំ, កិំ អក្បុសលំ, កិំ សាចជ្ជំ, កិំ អតចជ្ជ”ន្តិអាឌិតា (យ៍ និ៍ ១៍១៥៩) បុច្ឆតំ អត្ថុបុច្ឆតំ៍ បឥក្ខិលាកយុត្តិ តំ បត បុច្ឆិត្វា បឥក្ខិលាក្កាហិកាទេត តស្ស ខ្ចូចាទឥ អធិដ្ឋាតំ សយុាបដិបត្តិ៍ ត្ថុឆាបិ “សាត្ថុ”តិ បឥំ អាទេតត្វា ឃោទឌតត្ថា៍ ឲតំ សាយត្តាត្តិ “សាត្ថុ សុត”ន្តិអាឌិតា ចុត្តំ ឃំ សុតំ, ឃត្ថា ចរិតំ, ឃោ ច អតិរេកតចិហារទោ , ឃត្ថា អត្ថុបុច្ឆតំ, ឃត្ថា បឥក្ខិលាកយុំ, ឲតំ សាយត្តា ឲសោ សយលាភាទចា៍ ឃស្វា ត្តុយាឃ ឲច បដិបតាឃ សយលាភាទចា, ត អត្តាចា, តស្វា “សាយត្តា”ន្តិ តិប្បុរិឃាឃទោ យក្កុឋលស្ស អធិចចតំ៍ តស្ស ចា បត អឃំ អបណ្ណកបដិបតា, តំ បទេតំ សាយត្តា ឃាឌិសស្ស សយ្ហចាតិ, តំ ឥស្សេតុំ “អកិញ្ចាតស្សា”តិ ចុត្តំ៍ អបរិក្កាហកស្ស, ទេលត្តចត្ថុហិទេត្តាសុចណ្ណគាសិគាសាឌិបរិក្កហបដិក្កហលាទហិតស្សាតិ អទេត្ថា៍

ក្បុយាបុត្តត្ថេរកាឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

៤៍ ក្បុយាបុត្តសហាឃត្ថេរកាឆាចណ្ណតា

តាតាឌតបឆំឃត្តិតិ អាឃស្វទោតា ក្បុយាបុត្តសហាឃត្ថេរស្ស កាឆា៍ កា ដ្ឋប្បត្តិ? ទេសា កិរ បុរិមត្បុទ្ធេសុ កតាធិកាទោ តត្ថ តត្ថ ចិចដ្ឋបតិស្សឃំ ក្បុសលំ ដ្ឋបចិតទេត្តា ត្ថុទោតា ចត្បុតត្បុទេ កទេប្យ សិទ្ធត្ថស្ស ភកចទោតា កាលេ ក្បុលកេហ តិព្វត្តិត្វា ចិញ្ញុតំ បទេត្វា អរញ្ញោ បចិសិត្វា ពតហុំ ទុក្ខឥល្លុំ លិតិត្វា កត្តរយដ្ឋិំ កត្វា សញ្ឈស្ស អឥាសិ៍ អញ្ញាត្ថា ឃឆាចិភចំ បុញ្ញំ កត្វា ទេឥទេចសុ តិព្វត្តិត្វា តទេតា បដ្ឋាឃ សុកាតិសុឃេច បរិចទេត្តទេត្តា ត្ថុយស្វិំ ត្បុទ្ធុប្បាទេឥ ទេចឡ្ឋកល្ពុកតកាទេរ ត្ថុទេត្ថ ក្បុលេ តិព្វត្តិ៍ សុឥទេត្តាតិស្ស តាយំ អទេហាសិ៍ “ចាសុទេលិ”តិ ទេកចំ ចឥត្តិ៍ ទេសា ក្បុយាបុត្តស្ស បិឃសហាទេឃា ហុត្វា ចិចរទេត្តា “ក្បុយាបុទេត្តា បព្វាជិទេតា”តិ សុត្វា “ត ហិ ត្ថូត ទេសា ខ្ចូរទេកា ឆយុចិតទេឃា, ឃត្ថ ក្បុយាបុទេត្តា បព្វាជិទេតា”តិ តឥត្បុពទេត្ថត សឃម្បិ បព្វាជិត្យកាទេយា ហុត្វា សត្ថ សត្តិកំ ដ្ឋបសក្កមិ៍ តស្ស សត្ថា ឆយុំ ទេឥទេសសិ៍ ទេសា តិឃ្យាទេសាយត្តាឃ បព្វជ្ជាឃ សត្ថាតលទេត្តា បព្វាជិត្វា ក្បុយាបុទេត្តតេច សទ្ធិំ បរិឃត្តបព្វតេ ភាចតាត្យុទេត្តា ចិហរតិ៍ ទេតត ច

ᩈᨾᨿᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨻᩉᩩᩃᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ ᨶᩣᨶᩣᨩᨶᨷᨴᩮᩈᩩ ᨩᨶᨷᨴᨧᩣᩁᩥᨠᩴ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩣᨷᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩣᨷᩥ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩣᨷᩥ ᨲᩴ ᨮᩣᨶᩴ ᩏᨷᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩮᩣᩃᩣᩉᩃᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨴᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣ “ᩍᨾᩮ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨠᩈᩣᩈᨶᩮ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᨶᨷᨴᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩴ ᩋᨶᩩᩅᨲ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩣᨵᩥᩴ ᩅᩥᩁᩣᨵᩮᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᩈᩴᩅᩮᨣᨩᩣᨲᩮᩣ ᨲᨾᩮᩅ ᩈᩴᩅᩮᨣᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨴᨾᨶᩔ ᩋᨦ᩠ᨠᩩᩈᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨶᩣᨶᩣᨩᨶᨷᨴᩴ ᨿᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᨣᩣᨳᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ᪨

᪃᪇᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩣᨶᩣᨩᨶᨷᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨶᩣᨶᩣᩅᩥᨵᩴ ᨩᨶᨷᨴᩴ, ᨠᩣᩈᩥᨠᩮᩣᩈᩃᩣᨴᩥᩋᨶᩮᨠᩁᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨧᩁᨶ᩠ᨲᩣᨲᩥ “ᩋᨾᩩᨠᩮᩣ ᨩᨶᨷᨴᩮᩣ ᩈᩩᨽᩥᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩈᩩᩃᨽᨷᩥᨱ᩠ᨯᩮᩣ, ᩋᨾᩩᨠᩮᩣ ᨡᩮᨾᩮᩣ ᩋᩁᩮᩣᨣᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩈᩮᨶ ᨩᨶᨷᨴᨧᩣᩁᩥᨠᩴ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᨲᩣᨲᩥ ᨲᩔᩮᩅ ᨩᨶᨷᨴᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩔ ᩋᨷ᩠ᨷᩉᩦᨶᨲᩣᨿ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩋᩈᩴᨿᨲᩣ᪨ ᩈᨾᩣᨵᩥᨬ᩠ᨧ ᩅᩥᩁᩣᨵᩮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩔᩣᨷᩥ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᨾᨶᩩᩔᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨾᩪᩃᨽᩪᨲᩴ ᩏᨷᨧᩣᩁᨷ᩠ᨷᨶᩣᨽᩮᨴᩴ ᩈᨾᩣᨵᩥᨬ᩠ᨧ ᨶᩣᨾ ᩅᩥᩁᩣᨵᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨧ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨷᩣᩅᩮᨶ᪨ ᨴᩮᩈᨶ᩠ᨲᩁᨧᩁᨱᩮᨶ ᩅᩈᩣᨿᩥᨲᩩᩴ ᩒᨠᩣᩈᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩋᨶᨵᩥᨣᨲᩴ ᩈᨾᩣᨵᩥᩴ ᨶᩣᨵᩥᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩣ, ᩋᨵᩥᨣᨲᨬ᩠ᨧ ᩅᩈᩦᨽᩣᩅᩣᨷᩣᨴᨶᩮᨶ ᨩᩦᩁᨶ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᩁᩣᨵᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨ ᨠᩥᩴᩈᩩ ᩁᨭ᩠ᨮᨧᩁᩥᨿᩣ ᨠᩁᩥᩔᨲᩦᨲᩥ ᩈᩩᨲᩥ ᨶᩥᨷᩣᨲᨾᨲ᩠ᨲᩴ᪨ “ᩍᨧ᩠ᨨᩥᨲᩣᨶᩴ ᩁᨭ᩠ᨮᨧᩁᩥᨿᩣ ᨩᨶᨷᨴᨧᩣᩁᩥᨠᩣ ᨠᩥᩴ ᨠᩁᩥᩔᨲᩥ, ᨠᩥᩴ ᨶᩣᨾ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᩣᨵᩮᩔᨲᩥ, ᨶᩥᩁᨲ᩠ᨳᨠᩣᩅ”ᨲᩥ ᨣᩁᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᨴᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩍᨴᩥᩈᩦ ᨴᩮᩈᨶ᩠ᨲᩁᨧᩁᩥᨿᩣ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥᩔ ᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩣᩅᩉᩣ, ᩋᨷᩥ ᨧ ᨡᩮᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩣᩅᩉᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩦᨶᩴ ᩅᩥᩁᩣᨵᨶᨲᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ᪨ ᩅᩥᨶᩮᨿ᩠ᨿ ᩈᩣᩁᨾ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩈᨶᨷᨴᩮᩈᩮ ᩋᩁᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᩣᩁᨾ᩠ᨽᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᩴ ᨲᨴᨦ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᨷᨭᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨶᩮᨶ ᩅᩥᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩪᨷᩈᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨫᩣᨿᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩪᨷᨶᩥᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮᨶ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩪᨷᨶᩥᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮᨶ ᨧᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩮᨶᨷᩥ ᨫᩣᨶᩮᨶ ᨫᩣᨿᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩋᨷᩩᩁᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣᨲᩥ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩉᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨴᩦᩉᩥ ᩅᩣ ᨶ ᨷᩩᩁᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩅᩈᩴ ᩋᨶᩩᨷᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾᩮᩅ ᨾᨶᩈᩥ ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩍᨴᩴ ᨷᨶ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨲᨾᩮᩅ ᩈᩴᩅᩮᨣᩴ ᩋᨦ᩠ᨠᩩᩈᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨷᩔᨶᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨷᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨷ᪨ ᨳᩮᩁ ᪁᪨᪃᪇᪨᪁᪉-᪃᪁) –

“ᨠᩣᨶᨶᩴ ᩅᨶᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᨿ᩠ᩉ, ᩅᩮᩊᩩᩴ ᨨᩮᨲ᩠ᩅᩣᨶᩉᩴ ᨲᨴᩣ;

ᩋᩣᩃᨾ᩠ᨻᨶᩴ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᩈᩘᨥᩔ ᩋᨴᨴᩥᩴ ᩋᩉᩴ᪨

“ᨲᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩈᩣᨴᩮᨶ, ᩈᩩᨻ᩠ᨻᨲᩮ ᩋᨽᩥᩅᩣᨴᩥᨿ;

ᩋᩣᩃᨾ᩠ᨻᨴᨱ᩠ᨯᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᨷᨠ᩠ᨠᩣᨾᩥᩴ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩣᨾᩩᨡᩮᩣ᪨

“ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩅᩩᨲᩥᨲᩮᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ, ᨿᩴ ᨴᨱ᩠ᨯᨾᨴᨴᩥᩴ ᨲᨴᩣ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨴᨱ᩠ᨯᨴᩣᨶᩔᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ᪨

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨷᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ…ᨷᩮ… ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶᩴ”ᨲᩥ᪨

យំ បនត្ថំ អង្កុសំ កត្វា អយំ ថេរោ អរហត្តំ បត្តោ, តមេវត្ថំ ហទយេ ឋបេត្វា អរហត្តំ បត្តោបិ “នានាជនបទំ យន្តី”តិ ឥទមេវ គាថំ អភាសិ។ តស្មា តទេវស្ស អញ្ញាព្យាករណំ អហោសីតិ។

កុមាបុត្តសហាយត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. គវម្បតិត្ថេរគាថាវណ្ណនា

យោ ឥទ្ធិយា សរភុន្តិ អាយស្មតោ គវម្បតិត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? សោ កិរ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ ឥតោ ឯកតិំសេ កប្បេ សិខិំ ភគវន្តំ បស្សិត្វា បសន្នមានសោ បុប្ផេហិ បូជំ អកាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ ឧប្បន្នោ អបរាបរំ បុញ្ញានិ ករោន្តោ កោណាគមនស្ស ភគវតោ ចេតិយេ ឆត្តញ្ច វេទិកញ្ច ការេសិ។ កស្សបស្ស បន ភគវតោ កាលេ អញ្ញតរស្មិំ កុលគេហេ និព្ពត្តោ។ តស្មិំ កុលេ ពហុំ គោមណ្ឌលំ អហោសិ។ តំ គោបាលកា រក្ខន្តិ។ អយំ តត្ថ អត្តនោ យុត្តប្បយុត្តំ វិចារេន្តោ វិចរតិ។ សោ ឯកំ ខីណាសវត្ថេរំ គាមេ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា ពហិគាមេ ទេវសិកំ ឯកស្មិំ បទេសេ ភត្តកិច្ចំ ករោន្តំ ទិស្វា “អយ្យោ ឃម្មាភិតាបេន កិលមិស្សតី”តិ ចិន្តេត្វា ចត្តារោ សិរីសទណ្ឌេ ឧស្សាបេត្វា តេសំ ឧបរិ សិរីសសាខាយោ ឋបេត្វា សាខាមណ្ឌបំ កត្វា អទាសិ។ “មណ្ឌបស្ស សមីបេ សិរីសរុក្ខំ រោបេសី”តិ ច វទន្តិ។ តស្ស អនុកម្បាយ ទេវសិកំ ថេរោ តត្ថ និសីទិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន តតោ ចវិត្វា ចាតុមហារាជិកេសុ និព្ពត្តិ។ តស្ស បុរិមកម្មសំសូចកំ វិមានទ្វារេ មហន្តំ សិរីសវនំ និព្ពត្តិ វណ្ណគន្ធសម្បន្នេហិ អញ្ញេហិ បុប្ផេហិ សព្ពកាលេ ឧបសោភមានំ, តេន តំ វិមានំ “សេរីសក”ន្តិ បញ្ញាយិត្ថ។ សោ ទេវបុត្តោ ឯកំ ពុទ្ធន្តរំ ទេវេសុ ច មនុស្សេសុ ច សំសរិត្វា ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ យសត្ថេរស្ស ចតូសុ គិហិសហាយេសុ គវម្បតិ នាម ហុត្វា អាយស្មតោ យសស្ស បព្ពជិតភាវំ សុត្វា អត្តនោ សហាយេហិ សទ្ធិំ ភគវតោ សន្តិកំ អគមាសិ ។ សត្ថា តស្ស ធម្មំ ទេសេសិ។ សោ ទេសនាវសានេ សហាយេហិ សទ្ធិំ អរហត្តេ បតិដ្ឋាសិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៣៦.៣១-៣៥) –

“មិគលុទ្ទោ បុរេ អាសិំ, វិបិនេ វិចរំ អហំ;

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ, សព្ពធម្មាន បារគុំ។

“តស្មិំ មហាការុណិកេ, សព្ពសត្តហិតេ រតេ;

បសន្នចិត្តោ សុមនោ, នេលបុប្ផំ អបូជយិំ។

“ឯកតិំសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយិំ;

ទុក្ខំ តាកិឌាតាយិ, ញុទ្ធប្បុឌាឃិឆំ ឋលិៈ

“កិលេសា ឥសាបិតា យឃិ្យ..េប… ណតំ ញុទ្ធស្ស សាសត”ត្តិៈ

អេហត្តំ បត បត្វា ឆេទោ ចិយុត្តិស្សុលំ បដិសំចេចេត្តា សាេកតេ ចិហទតិ អញ្ញាតចតេៈ េពាត ច សយេឃត កកចា យហតា កិក្ខុសេញ្ឈត សទ្ធិំ សាេកតំ កត្វា អញ្ញាតចេត ចិហាសិៈ េសតាសតំ តប្យេហាសិៈ សប្ពហុលិ កិក្ខុ ចិហាទសាយត្តា សទក្យា តឌិយា ចាលិកាប្យញ្ញុពេត សឃិស្សុៈ អឆ អទ្ធទត្តសយេឃ តឌិយា ក្ខុតេកាេឈ អាកច្ឆេត្ត សាយលោទាឌេយា ក្ខុច្ចាសទ្ធុយហាសទ្ធា អេហស្សុៈ កកចា តំ ឆាត្វា អាឃស្ម៉ុត្តំ កចយ្យតិ អាឍាេបសិ – “កច្ឆ, កចយ្យតិ, ឌេលិឈំ ចិក្ខុយ្ហេត្វា កិក្ខុតំ ឋាស្សុចិហាទំ កេទាហិ”តិៈ ឆេទោ “សាឆុ, កេត្តា”តិ ពួទ្ធិឆាលេត តឌឹសាតំ ចិក្ខុយ្ហិ, តំ ទុទេពាច បត្តុតក្យុដំ ចិឃ អទ្ធាសិៈ តេតា បទ្ធាឃ ឆេទស្ស អាត្យកាេចា េលិេក ឋិកេឋិ អេហាសិៈ អេឆកឌិចសំ សត្វា យហតិឃា េឌចបទិសាឃ យេញ្ញាតិឃឹឌិត្វា ឆយុំ េឌេសត្តិ ឆេទំ ឌិស្វា េលិកាត្យកយ្យាឃ តស្ស ក្យុឍាតំ ចិកាចតត្តំ តំ បសំសេត្តា “េឃា ពួទ្ធិឃា សទក្យ”ត្តិ កាឆំ អភាសិៈ

១៤បៈ តត្ត ពួទ្ធិឃាតិ អឆិទ្ធាតិទ្ធិឃាៈ សទក្យត្តិ ៤ចំតាយិកំ តឌិ, ឃំ េលិេក “សទក្យ”ត្តិ ចឌត្តិៈ អទ្ធេបសឹតិ សត្តិតុំ អេឌេត្តា េសាតំ តិចេពួត្វា បត្តុតក្យុដំ ចិឃ យហត្តំ ឌលទាសិ កត្វា ឌេបសិៈ អសិេតាតិ តសិេតា, តឈ្យាឌិទ្ធិតិស្សុឃទហិេតា, ពាត្តុតសប្លាតាតំ ចា សប្តាសំេឃាឌតាតំ សយុច្ឆិត្តត្វា េកតចិបិ ពាត្តុេតត អពាេទ្ធា, តេតា ៤ច ៤ឌាតំ កិលេសាតំ អកាចេតា អេតេឌា េសា, កចយ្យតិ, តំ សប្តាសប្កាតិកតំ តាឌិសំ សេប្តាបិ ទាកេឌាសេយាហយាតឌិទ្ធិសេក្ក អតិក្កុយិត្វា ឌិតត្វា សប្តាសប្កាតិកតំ, អេសក្ខុយុតិកាចេតា យហាយុតិ, តេតា ៤ច កាយកយ្យុកចាឌិេកឌស្ស សកលស្សបិ កចស្ស បិទំ តិប្តាតំ កតត្វា កចស្ស បិទក្យៈ េឌចា តយស្សត្តិតិ េឌចាបិ ពួយស្សត្តិ, បេកច ពួតទា បឌាតិៈ

កាឆាបទិេឃាសាេត យហេតា ឌតកាឃស្ស ឆយ្យុាកិសយេឃា អេហាសិៈ ឆេទោ អញ្ញា ញ្យាកេទាេត្តា “សត្វាទំ ប្បុេឌស្សាយឹ”តិ ពួយេយច កាឆំ អភាសឹតិៈ

កចយ្យតិេត្ថុទកាឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតាៈ

៥ៈ តិស្សុេត្ថុទកាឆាចណ្ណតា

សត្តិឃា ចិឃ ពួយេទ្ធាតិ អាឃស្ម៉ុេតា តិស្សុេត្ថុទស្ស កាឆាៈ កា ក្ខុប្បតិ? អឃយ្យិ កិទ បុទិយញុេទ្ធស្សុ កតាឆិកាេទា តត្ត តត្ត កេច ចិចទ្ធុបតិស្សុឃំ បុញ្ញាក្ខុបចិតេត្តា តិស្សុស្ស កកចេតា េឆាឆិឃា យុេល បុទាឍបណ្ណាតិ តឹហទិត្វា េសាេឆសិៈ េសា េពាត បុញ្ញាកេយ្យុត

ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᨠᨸᩥᩃᩅᨲ᩠ᨳᩩᨶᨣᩁᩮ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨸᩥᨲᩩᨧ᩠ᨨᩣᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᩣᨾᩮᨶ᪨ ᩈᩮᩣ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᩩᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩮ ᩅᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨬᩣᨲᩥᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨾᩣᨶᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩮᩣᨵᩪᨸᩣᨿᩣᩈᨻᩉᩩᩃᩮᩣ ᨧ ᩏᨴ᩠ᨵᨲᨻᩉᩩᩃᩮᩣ ᨧ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨧᩁᨲᩥ, ᩈᨾᨱᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩏᩔᩩᨠ᩠ᨠᩴ ᨶ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᨴᩥᩅᩣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩅᩥᩅᨭᨾᩩᨡᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩣᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᨲᩮᩣ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᨶ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᩏᨸᩁᩥ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᨿᩮᩅ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᩒᨽᩣᩈᩴ ᨹᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᨶᩮᩣᨽᩣᩈᩮᨶ ᨸᨭᩥᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩒᩅᩣᨴᩴ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩈᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩥᨿ ᩒᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣ”ᨲᩥ ᨣᩣᨳᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ᪨

᪂᪁᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨲᩥ ᩑᨠᨲᩮᩣᨵᩣᩁᩣᨴᩥᨠᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᨠᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩒᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ ᨸᩉᨲᩮᩣ᪨ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩉᩥ ᨸᩉᩣᩁᩣ ᩒᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩏᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩥᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨸᩁᩥ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨵᩮᩣᨾᩩᨡᩴ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᨸᩉᩣᩁᩮᩣ ᩒᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨶᩣᨾ, ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᩴᨾᩩᨡᩴ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᨸᩉᩣᩁᩮᩣ ᩏᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨶᩣᨾ, ᩋᨣ᩠ᨣᩊᩈᩪᨧᩥ ᩅᩥᨿ ᩅᩥᨶᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨲᩮᩣ ᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨶᩣᨾ, ᩈᩮᩈᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᩅᩥᨾᨭ᩠ᨮᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨶ ᨮᩣᨶᩮ ᩒᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩣᩁᩩᨱᩮᩣ ᨴᩩᩁᩩᨴ᩠ᨵᩁᨱᩈᩃ᩠ᩃᩮᩣ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨸᩩᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩴ ᩋᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨱᨾᩩᨡᩴ ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᨶᨶ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ᪨ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩴ ᨶᩦᩉᩁᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩉᩥ ᨾᨬ᩠ᨧᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨵᩮᩣᩈᩥᩁᩮᩣ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨾᩁᨱᩴ ᩅᩣ ᨾᩁᨱᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩣᨲᩥ᪨ ᨯᨿ᩠ᩉᨾᩣᨶᩮᨲᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨶᩣ ᨫᩣᨿᨾᩣᨶᩮ᪨ ᨾᨲ᩠ᨳᨠᩮᨲᩥ ᩈᩦᩈᩮ᪨ ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ – ᨿᨳᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩒᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩈᩃ᩠ᩃᩩᨴ᩠ᨵᩁᨱᩅᨱᨲᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᩋᩣᩁᨽᨲᩥ ᨲᩣᨴᩥᩈᩴ ᨸᨿᩮᩣᨣᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ ᨸᩁᨠ᩠ᨠᨾᨲᩥ, ᨿᨳᩣ ᨧ ᨯᨿ᩠ᩉᨾᩣᨶᩮ ᨾᨲ᩠ᨳᨠᩮ ᩋᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᩈᩦᩈᩮᩣ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨲᩔ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨸᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᩋᩣᩁᨽᨲᩥ ᨲᩣᨴᩥᩈᩴ ᨸᨿᩮᩣᨣᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ, ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᩣᨿ ᩈᨲᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨲᩥᩅᩥᨿ ᩏᩔᩣᩉᨩᩣᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩉᩁᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ᪨

᪂᪂᪨ ᨽᨣᩅᩤ ᨲᩔ ᨳᩮᩁᩔ ᨠᩮᩣᨵᩪᨸᩣᨿᩣᩈᩅᩪᨸᩈᨾᩣᨿ ᩒᩅᩣᨴᩴ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᨴᩮᨠᨭ᩠ᨮᨲᩣᨿ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᩔᩮᩅ ᨴᩮᩈᨶᩴ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᩈᩥ᪨ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩍᨾᩴ ᨣᩣᨳᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩴᩅᩥᨣ᩠ᨣᩉᨴᨿᩮᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᩉᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩔ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩮ ᨲᩥᩔᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪂᪨᪂᪔᪓) ᨴᩮᩈᩮᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩮ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨸ᪨ ᨳᩮᩁ ᪂᪨᪕᪔᪨᪙᪙-᪑᪐᪒) –

“ᨴᩮᩅᩃᩮᩣᨠᩮ ᨾᨶᩩᩔᩮ ᨧ, ᩋᨶᩩᨽᩮᩣᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨽᩮᩣ ᨿᩈᩮ;

ᩋᩅᩈᩣᨶᩮ ᨧ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ, ᩈᩥᩅᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ᪨

“ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩩᩅᩥᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᨻᩮᩣᨵᩥ ᩅᩣ ᨲᩔ ᩈᨲ᩠ᨳᩩᨶᩮᩣ;

ᨿᩮᩣ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᨸᩈᩅᩦ ᨸᩮᩣᩈᩮᩣ, ᨲᩔ ᨠᩥᩴ ᨶᩣᨾ ᨴᩩᩃ᩠ᩃᨽᩴ᪨

“ᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨹᩃᩮ ᩋᩣᨣᨾᩮ ᨧ, ᨫᩣᨶᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨣᩩᨱᩮᩈᩩ ᨧ;

អនេញ្ញាសំ អឆិកោ ហុត្វា, តិញ្ញាឃាយិ អនាសវោ។

“បុរេហំ ទេវិសិយា បត្តំ, លេច្ឆត្វា ហដ្ឋមានសោ;

ញ្ញាណេហិ ចិសតេក្កុហិ, សយក្កិ ហោយិ សត្ថុនោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្”តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា ថេរោ អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ សត្ថារា វុត្តំ តមេវ គាថំ អភាសិ។

តិស្សត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០។ វឌ្ឍមានត្ថេរគាថាវណ្ណនា

សត្តិយា វិយ ឱមដ្ឋោតិ អាយស្មតោ វឌ្ឍមានត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ កិរ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ ឥតោ ទ្វេនវុតេ កប្បេ តិស្សស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា តិស្សំ ភគវន្តំ បិណ្ឌាយ ចរន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ សុបរិបក្កានិ វណ្ដតោ មុត្តានិ អម្ពផលានិ អទាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ និព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ បុញ្ញកម្មានិ ឧបចិនន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ វេសាលិយំ លិច្ឆវិរាជកុលេ និព្ពត្តិ, វឌ្ឍមានោតិស្ស នាមំ អហោសិ។ សោ វយប្បត្តោ សទ្ធោ បសន្នោ ទាយកោ ទានរតោ ការកោ សង្ឃុបដ្ឋាកោ ហុត្វា តថារូបេ អបរាធេ សត្ថារា បត្តនិក្កុជ្ជនកម្មេ ការាបិតេ អគ្គិំ អក្កន្តោ វិយ សង្ឃំ ខមាបេត្វា កម្មំ បដិប្បស្សម្ភេត្វា សញ្ជាតសំវេគោ បព្ពជិ, បព្ពជិត្វា បន ថិនមិទ្ធាភិភូតោ វិហាសិ។ តំ សត្ថា សំវេជេន្តោ “សត្តិយា វិយ ឱមដ្ឋោ”តិ គាថំ អភាសិ។

៤០។ តត្ថ កាមរាគប្បហានាយាតិ កាមរាគស្ស រូបរាគស្ស អរូបរាគស្ស ច បហានត្ថាយ។ យទិបិ អជ្ឈត្តសំយោជនានិ អប្បហាយ ពហិទ្ធាសំយោជនានំ បហានំ នាម នត្ថិ, នានន្តរិកភាវតោ បន ឱរម្ភាគិយសំយោជនប្បហានវសេន ឧទ្ធម្ភាគិយសំយោជនប្បហានម្បិ វុត្តមេវ ហោតិ។ យស្មា វា សមុច្ឆិន្នោរម្ភាគិយសំយោជនានម្បិ កេសញ្ចិ អរិយានំ ឧទ្ធម្ភាគិយសំយោជនានិ ទុប្បហេយ្យានិ ហោន្តិ, តស្មា សុប្បហេយ្យតោ ទុប្បហេយ្យមេវ ទស្សេន្តោ ភគវា កាមរាគប្បហានសីសេន សព្ពស្សាបិ ឧទ្ធម្ភាគិយសំយោជនស្ស បហានមាហ។ ថេរស្ស ឥធ វា អជ្ឈាសយវសេនបិ វុត្តំ។ សេសំ វុត្តនយមេវ។

វឌ្ឍមានត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩅᨣ᩠ᨣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪓᪨ ᨸᨬ᩠ᨧᨾᩅᨣ᩠ᨣᩮᩣ

᪑᪨ ᩈᩥᩁᩥᩅᨯ᩠ᨰᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩅᩥᩅᩁᨾᨶᩩᨸᨲᨶ᩠ᨲᩥᩅᩥᨩ᩠ᨩᩩᨲᩣᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩈᩥᩁᩥᩅᨯ᩠ᨰᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩣᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ? ᩈᩮᩣᨸᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩪᨸᨶᩥᩔᨿᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᩏᨸᨧᩥᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨲᩮᩣ ᩑᨠᨶᩅᩩᨲᩮ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ ᩅᩥᨸᩔᩥᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᨠᩩᩃᨣᩮᩉᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨸᩔᩥᩴ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨸᩔᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩥᨦ᩠ᨠᨱᩥᨸᩩᨸ᩠ᨹᩮᩉᩥ ᨸᩪᨩᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᨶ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᩃᩮᩣᨠᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨸᩁᩣᨸᩁᩴ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨣᨲᩦᩈᩩᨿᩮᩅ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᩁᩣᨩᨣᩉᩮ ᩅᩥᨽᩅᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩔ ᨣᩮᩉᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ, ᩈᩥᩁᩥᩅᨯ᩠ᨰᩮᩣᨲᩥᩔ ᨶᩣᨾᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩅᨿᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨻᩥᨾ᩠ᨻᩥᩈᩣᩁᩈᨾᩣᨣᨾᩮ ᩈᨲ᩠ᨳᩁᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨧ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨸ᩠ᨸᩈᩣᨴᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥ᪨ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧ ᨠᨲᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩥᨧ᩠ᨧᩮᩣ ᩅᩮᨽᩣᩁᨸᨱ᩠ᨯᩅᨸᨻ᩠ᨻᨲᩣᨶᩴ ᩋᩅᩥᨴᩪᩁᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩮ ᨸᨻ᩠ᨻᨲᨣᩩᩉᩣᨿᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾᨶᩩᨿᩩᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨾᩉᩣ ᩋᨠᩣᩃᨾᩮᨥᩮᩣ ᩏᨭ᩠ᨮᩉᩥ᪨ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩩᩃ᩠ᩃᨲᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨲᩅᩥᩅᩁᩴ ᨸᩅᩥᩈᨶ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩅᩥᨧᩁᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨳᩮᩁᩔ ᨥᨾ᩠ᨾᨸᩁᩥᩊᩣᩉᩣᨽᩥᨽᩪᨲᩔ ᩈᩣᩁᨣᨻ᩠ᨽᩮᩉᩥ ᨾᩮᨥᩅᩣᨲᩮᩉᩥ ᨥᨾ᩠ᨾᨸᩁᩥᩊᩣᩉᩮᩣ ᩅᩪᨸᩈᨾᩥ᪨ ᩏᨲᩩᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩃᩣᨽᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨠᨣ᩠ᨣᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᩏᩔᩩᨠ᩠ᨠᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨸ᪨ ᨳᩮᩁ ᪑᪨᪕᪑᪨᪑᪐-᪑᪓) –

“ᨠᨬ᩠ᨧᨶᨣ᩠ᨥᩥᨿᩈᨦ᩠ᨠᩣᩈᩮᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩪ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨿᨠᩮᩣ;

ᩒᨴᨠᩴ ᨴᩉᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᨿ᩠ᩉ, ᩈᩥᨶᩣᨿᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ᪨

“ᨸᨣ᩠ᨣᨿ᩠ᩉᨠᩥᨦ᩠ᨠᨱᩥᩴ ᨸᩩᨸ᩠ᨹᩴ, ᩅᩥᨸᩔᩥᩔᩣᨽᩥᩁᩮᩣᨸᨿᩥᩴ;

ᩏᨴᨣ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩩᨾᨶᩮᩣ, ᨴ᩠ᩅᩥᨸᨴᩥᨶ᩠ᨴᩔ ᨲᩣᨴᩥᨶᩮᩣ᪨

“ᩑᨠᨶᩅᩩᨲᩥᨲᩮᩣ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ, ᨿᩴ ᨸᩩᨸ᩠ᨹᨾᨽᩥᩁᩮᩣᨸᨿᩥᩴ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨸᩪᨩᩣᨿᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ᪨

“ᩈᨲ᩠ᨲᩅᩦᩈᨲᩥᨠᨸ᩠ᨸᨾ᩠ᩉᩥ, ᩁᩣᨩᩣ ᨽᩦᨾᩁᨳᩮᩣ ᩋᩉᩩ;

ສຕ຺ຕຣຕນສມ຺ປໂນ຺ນ, ຈກ຺ກວຕ຺ຕີ ມຫພ຺ພໂລ.

“ກິເລສາ ຌາປິຕາ ມຍ຺ຫໍ...ເປ... ກຕໍ ພຸທ຺ຘສ຺ສ ສາສນ”ນ຺ຕິ.

ອຣຫຕ຺ຕໍ ປນ ປຕ຺ວາ ອຎ຺ຎາປເທເສນ ອຕ຺ຕສນ຺ນິສ຺ສຍໍ ອຸທານໍ ອຸທາເນໂນ຺ຕ “ວິວຣມນຸປຕນ຺ຕິ ວິຊ຺ຊຸຕາ”ຕິ ຄາຖໍ ອຠາສິ.

໔໑. ຕຕ຺ຖ ວິວຣນ຺ຕິ ອນ຺ຕຣາ ເວມຊ຺ຌໍ. ອນຸປຕນ຺ຕີຕິ ອນຸກ຺ກເມນ ປຕນ຺ຕິ ປວຕ຺ຕນ຺ຕິ, ວິໂຊ຺ຊຕນ຺ຕີຕິ ອໂຕ຺ຖ. ວິໂຊ຺ຊຕນເມວ ຫິ ວິຊ຺ຊຸລ຺ລຕານໍ ປວຕ຺ຕິ ຕາຍ. ອນຸ-ສທ຺ທໂຍເຄນ ເຈຕ຺ຖ ອຸປໂຍຄວຈນໍ, ຍຖາ “ຣຸກ຺ຂມນຸວິໂຊ຺ຊຕຕີ”ຕິ. ວິຊ຺ຊຸຕາຕິ ສເຕຣຕາ. ເວຠາຣສ຺ສ ຈ ປຓ຺ຑວສ຺ສ ຈາຕິ ເວຠາຣປພ຺ພຕສ຺ສ ຈ ປຓ຺ຑວປພ຺ພຕສ຺ສ ຈ ວິວຣມນຸປຕນ຺ຕີຕິ ໂຍຊນາ. ນຄວິວຣຄໂຕຕິ ນຄວິວເຣ ປພ຺ພຕຄຸຫາຍໍ ອຸປຄໂຕ. ຌາຍຕີຕິ ອາຣມ຺ມຓູປນິຊ຺ຌາເນນ ລກ຺ຂຓູປນິຊ຺ຌາເນນ ຈ ຌາຍຕິ, ສມຖວິປສ຺ສນໍ ອຸສ຺ສຸກ຺ກາເປໂນ຺ຕ ຠາເວຕິ. ປຸໂຕ຺ຕ ອປ຺ປຏິມສ຺ສ ຕາທິໂນຕິ ສີລກ຺ຂນ຺ຘາທິຘມ຺ມກາຍສມ຺ປຕ຺ຕິຍາ ຣູປກາຍສມ຺ປຕ຺ຕິຍາ ຈ ອນຸປມສ຺ສ ອຸປມາຣຫິຕສ຺ສ ອິຏ຺ຐານິເຏ຺ຐສຸ ຕາທິລກ຺ຂຓສມ຺ປຕ຺ຕິຍາ ຕາທິໂນ ພຸທ຺ຘສ຺ສ ຠຄວໂຕ ໂອຣສປຸໂຕ຺ຕ. ປຸຕ຺ຕວຈເນເນວ ເຈຕ຺ຖ ເຖເຣນ ສຕ຺ຖຸ ອນຸຊາຕຠາວທີປເນນ ອຎ຺ຎາ ພ຺ຍາກຕາຕິ ເວທິຕພ຺ພໍ.

ສິຣິວຑ຺ຒເຕ຺ຖຣຄາຖາວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໒. ຂທິຣວນິຍເຣວຕເຕ຺ຖຣຄາຖາວຓ຺ຓນາ

ຈາເລ ອຸປຈາເລຕິ ອາຍສ຺ມໂຕ ຂທິຣວນິຍເຣວຕເຕ຺ຖຣສ຺ສ ຄາຖາ. ກາ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິ? ອຍໍ ກິຣ ປທຸມຸຕ຺ຕຣສ຺ສ ຠຄວໂຕ ກາເລ ຫໍສວຕີນຄເຣ ຕິຕ຺ຖນາວິກກຸເລ ນິພ຺ພຕ຺ຕິຕ຺ວາ ມຫາຄງ຺ຄາຍ ປຍາຄຕິເຕ຺ຖ ຕິຕ຺ຖນາວາກມ຺ມໍ ກໂຣໂນ຺ຕ ເອກທິວສໍ ສສາວກສງ຺ຆໍ ຠຄວນ຺ຕໍ ຄງ຺ຄາຕີຣໍ ອຸປຄຕໍ ທິສ຺ວາ ປສນ຺ນມານໂສ ນາວາສງ຺ຆາຏໍ ໂຍເຊຕ຺ວາ ມຫເນ຺ຕນ ປູຊາສກ຺ກາເຣນ ປຣຕີຣໍ ປາເປຕ຺ວາ ອຎ຺ຎຕຣໍ ຠິກ຺ຂຸໍ ສຕ຺ຖາຣາ ອາຣຎ຺ຎການໍ ອຄ຺ຄຏ຺ຐາເນ ຏປິຍມານໍ ທິສ຺ວາ ຕທຕ຺ຖໍ ປຕ຺ຕໍ ປເຕ຺ຖຕ຺ວາ ຠຄວໂຕ ຠິກ຺ຂຸສງ຺ຆສ຺ສ ຈ ມຫາທານໍ ປວເຕ຺ຕສິ. ຠຄວາ ຈ ຕສ຺ສ ປຕ຺ຖນາຍ ອວຊ຺ຌຠາວໍ ພ຺ຍາກາສິ. ໂສ ຕໂຕ ປຏ຺ຐາຍ ຕຕ຺ຖ ຕຕ຺ຖ ວິວຏ຺ຏູປນິສ຺ສຍໍ ກຸສລໍ ກຕ຺ວາ ເທວມນຸເສ຺ສສຸ ສໍສຣໂນ຺ຕ ອິມສ຺ມິໍ ພຸທ຺ຘຸປ຺ປາເທ ມຄຘຣເຏ຺ຐ ນາລກຄາເມ ຣູປສາຣິຍາ ພ຺ຣາຫ຺ມຓິຍາ ກຸຉ຺ຉິມ຺ຫິ ນິພ຺ພຕ຺ຕິ. ຕໍ ວຍປ຺ປຕ຺ຕໍ ມາຕາປິຕໂຣ ຆຣພນ຺ຘເນນ ພນ຺ຘິຕຸກາມາ ຊາຕາ. ໂສ ສາຣິປຸຕ຺ຕເຕ຺ຖຣສ຺ສ ປພ຺ພຊິຕຠາວໍ ສຸຕ຺ວາ “ມຍ຺ຫໍ ເຊຏ຺ຐຠາຕາ ອໂຍ຺ຍ ອຸປຕິໂສ຺ສ ອິມໍ ວິຠວໍ ຉເຑ຺ຑຕ຺ວາ ປພ຺ພຊິໂຕ, ເຕນ ວນ຺ຕໍ ເຂຬປິຓ຺ຑໍ ກຖາຫໍ ປຈ຺ຈາຄິລິສ຺ສາມີ”ຕິ ຊາຕສໍເວໂຄ ປາສໍ ອນຸປຄ຺ຉນ຺ຕມິໂຄ ວິຍ ຎາຕເກ ວເຎ຺ຈຕ຺ວາ ເຫຕຸສມ຺ປຕ຺ຕິຍາ ໂຈທິຍມາໂນ ຠິກ຺ຂູນໍ ສນ຺ຕິກໍ ຄນ຺ຕ຺ວາ ຘມ຺ມເສນາປຕິໂນ ກນິຏ຺ຐຠາວໍ ນິເວເທຕ຺ວາ ອຕ຺ຕໂນ ປພ຺ພຊ຺ຊາຍ ຉນ຺ທໍ ອາໂຣເຈສິ. ຠິກ຺ຂູ ຕໍ ປພ຺ພາເຊຕ຺ວາ ປຣິປຸຓ຺ຓວີສຕິວສ຺ສໍ ອຸປສມ຺ປາເທຕ຺ວາ ກມ຺ມຏ຺ຐາເນ ນິໂຍເຊສຸໍ. ໂສ ກມ຺ມຏ຺ຐານໍ ຄເຫຕ຺ວາ ຂທິຣວນໍ ປວິສິຕ຺ວາ, “ອຣຫຕ຺ຕໍ ປຕ຺ວາ ຠຄວນ຺ຕໍ ຘມ຺ມເສນາປຕິຎ຺ຈ ປສ຺ສິສ຺ສາມີ”ຕິ ຆເຏໂນ຺ຕ ວາຍມໂນ຺ຕ ຎາຓສ຺ສ ປຣິປາກຄຕຕ຺ຕາ ນຈິຣເສ຺ສວ ຉຬຠິໂຎ຺ຎ ອຣຫາ ອໂຫສິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ ອປທາເນ (ອປ. ເຖຣ ໑.໑.໙໒໕-໙໔໒) –

“កញ្កា ភាគិនេឈិ ភាយ, ហិយចន្តា បភាចិតា;

ក្យតិនេត្ត ភាចិនេកា អាឃិំ, ឌ្ឍរិនេយ ច តរិ អហ៌៍

“បក្យុត្តនេទា ភាឃនេកា, ឃត្យុនេន្ឋា ន្ទិបក្យុត្តនេយា;

ចឃឹឃតឃហនេឃ្សហិ, កញ្កាតឹនេយុបិកនេតា៍

“ពហ្ម ភាចា ឃយានេភត្វា, ចន្ឋគិហិ ឃុឃន្លតំ;

ភាចាឃ លេចភំ កត្វា, បដិយាតិំ ភនេទាឃកំ៍

“អាកត្វាភ ច ឃត្យុនេន្ឋា, អាទ្ធហិ តច្ចា ភាចកំ;

ចាទិយនេត្ត្យដិនេតា ឃត្វា, ត្តុយា កាឆា អភាឃឆ៍

“នេឃា នេឃា តានេទឃិ ឃត្យន្ឋំ, ឃញ្ឈាបិ អភាឃចំ;

នេតភ ចិត្តប្យឃានេចភ, នេចចនេលិនេក ទយិឃ្សតិ៍

“តិព្ពត្តិឃ្សតិ នេត ត្យយំ,ក្យឃុកតំ ភាចឃហ្ល៉ិតំ;

អាកានេឃ បុប្បេលេចភំ, ឆាទឃិឃ្សតិ ឃព្ទចា៍

“អដ្ឋ បព្ពាឃកប្បយិ,ក្យតានេកា ភាយ លតិ្តនេឃា;

ឆាត្យុនេភ្តា ចិឌិតាឆិ, ចក្កចត្តិ ភចិឃ្សតិ៍

“សត្តបញ្ញាសកប្បយិ្យ ឆយុរោកា តាយ លត្តិយោ;

ក្កដ្ឋេត្តាច ឃ្វទិយោ, ខោតិឃ្យុតិ យហន្តលោ៍

“កប្បសតសហឃ្យយិ្យ ឈ្លក្កាកក្យលសម្ពុរចា;

រកាតរយា តាយ រការេត្តត, សត្តា រលារក កចិឃ្យុតិ៍

“តិឥសា រសា ចចិត្វាត, យត្យឃ្យត្តំ កយិឃ្យុតិ;

ទេចរតា តាយ តាយេត, ព្រាហ្មណាត្វ កចិឃ្យុតិ៍

“អការទា តិក្លមិត្វាត, ឃ្យក្កម្ពុលេត ចោឌិរតា;

រកាតយឃ្យ កកចរតា, សាសរត បណ្ណាឌិឃ្យុតិ៍

“រសា បដ្ឋា បណ្ណាឌិត្វាត, ឃ្យត្តយោរកា ចិបឃ្យរកា;

សណ្ណាសរច បទិណ្ណាឃ, តិណ្ណាឃិឃ្យុតិតាសរចា៍

“ចិទិយំ រយ ឆ្ងទរឆារឃ្យិ្ឋ រយាករក្លមាឆិចាហត៌;

ឆារទេយិ អត្តិយំ រ៥ហំ, សម្ពាសម្ពុឆ្កសាសរត៍

“សតសហឃ្យ កតំ កម្មំ, ចលំ ៥ឃ្យុសិ រយ ព្ពឆ;

ឃ្យុមុរត្តា សទរចរកាច, កិរលរស ឥសាបឃឹ យយ៍

“តរតា យំ ចតតិទតំ, ឌិដ្ឋា រលាកត្តក្ខ មុតិ;

ចតចាសិកិច្ចតក្កំ, បញ្ញរេបសិ យហាយតិៈ

“កិរេលរសា ឥសាបិតា យឃ្សា..រេប... ពតំ ញុទ្ធស្ស សារេត”ត្តិៈ

លឡអកិរេឡ្លា បត ហុត្វា ឥឆរេរា ររក្ខាទំ ឩរយ្មុរេរតាបតិញ្ញ ចត្តិតុំ រេរតាររតំ សំររារេយត្វា បត្តុចឹងរយាងាឃ អត្វបុរេឡ្លត ររាចត្តិ បត្វា រេងតចតំ បចិរិត្វា ររក្ខាទំ ឩរយ្មុរេរតាបតិញ្ញ ចត្តិត្វា ពតិបិហំ រេងតចរេត ចិហារិ ៈ អឆ តំ ររត្វា អរិយកាលរយុឡ្លត្តិរិរេត្វា អារេឡ្លកាតំ កិច្ចតំ អក្កដ្ឋារេត ឥរេបសិ – “ឲតឥក្កំ, កិច្ចរេច, យយ ររាចកាតំ កិច្ចតំ អារេឡ្លកាតំ ឃចំដំ រេរចរេតា ឲឥិរេចតិរេយា”តិ (អៈ តិៈ ៣.១៥៤ប័, ១០៦)ៈ រេរា អបរការរេក អត្វរេតា ឌាតកាយំ កត្តា “ចាលិ, ក្ដបចាលិ, ឃិង្កបចាលិ”តិ តិស្សត្តំ កកិតិតំ បុរេត្តុ “ចាលិ, ក្ដបចាលិ, ឃិង្កបចាលិ”តិ តរេយា កាកិរេតរេឃ្យ អារេតត្វា បត្ថារេឌត្វា កយ្យដ្ឋារេត តិរេឃារេឌសិៈ រេត កយ្យដ្ឋាតំ អត្វុឃុត្វា ចិហរត្តិៈ តរិព្វា ររយរេយ រេឆរស្ស រេកាចិរេឌច អាតាររេឆា ក្ដបរេត្តាៈ តំ ឃុត្វា ររាទិបុត្តរេត្វរេរា រេរចតំ “កិលិតបុទ្ធតំ អឆិកយបុទ្ធតព្វា ករិស្សាមី”តិ ក្ដបកន្ទិៈ រេរចតរេត្វរេរា ឩរយ្មុរេរតាបតិ គ្ទុរេតាច អាកឆ្លត្តិ ចិរ្វា រេតរំ ររាយរេលារាតំ ររតុប្បាឌតចរេរត ឡឹចឥរេត្តា “ចារេល ក្ដបចារេល”តិ កាឆំ អកាសិៈ

៦០ៈ តត្វ ចារេល ក្ដបចារេល ឃិង្កបចារេលតិ រេតរំ អាលបតំ “ចាលិ, ក្ដបចាលិ, ឃិង្កបចាលិ”តិ ហិ ឍ្នុតិ្វលិឥ្កុចរេរត លឡ្លតាយា រេត តរេយា ដារេកា បត្លាឌិតាបិ តថា រេចាហរឹយត្តិ “‘ចាលី, ក្ដបចាលី, ឃិង្កបចាលី’តិ រេតរំ តាម”ត្តិ ច ចឥត្តិៈ ឃឥត្វ “ចាលិ”តិអាឌិតា អាយត្តតំ ពតំ, តំ ឥរេស្សរេត្តា “បតិស្សាតា ត្ង រេលា ចិហរថា”តិ ចត្វា តត្វ ពារលយាហ “អាករេតា រេចា ចាលំ ចិឃ រេចឌី”តិៈ បតិស្សាតាតិ បតិស្សតិកាៈ រេលាតិ អចឆារេលាៈ អាករេតាតិ អាកន្ទិៈ រេចាតិ ត្វយ្យាកំៈ ចាលំ ចិឃ រេចឌីតិ ចាលរេចឌី ចិឃ, អឃរេញ្ញត្វ ររឡ្លបរេត្វា – តិក្លឌចតតិរេឡ្លឌិកបត្លាតាឃ ចាលរេចឌីទ្ទូរេបិ ររត្វកេរេប្បា ត្វយ្យាកំ យាតុលរេត្វរេរា អាករេតា, តរ្វា ររយលាររត្តា ក្ដបដ្ឋរេបត្វា ររតិររយ្យឌេឡ្លាឃុត្តា ឲច ហុត្វា ចិហរច, “ឃចាឌិករេត ចិហារេរ អប្បយត្តា កចចា”តិៈ

តំ ឃុត្វា រេត ររាយរេលារា ឩរយ្មុរេរតាបតិស្ស បក្កុយតាឌិចត្វ កត្វា ក្ដកិត្តំ យាតុលរេត្វរាតំ បដិររត្វារេចលិយំ តាតិគ្ទូរេរ ររយាឌិ ររយាបឌ្ជិត្វា តិរីដិរ្វៈ ឩរយ្មុរេរតាបតិ រេរចតរេត្វរេត ររត្វិ បដិររត្វាទំ កត្វា ក្ដដ្ឋាឃារេតា រេត ររាយរេលារេរ ក្ដបររក្កុយិ, រេត តថាកាលបរិរេច្ឆឥស្ស កតត្វា រេឆរេរ ក្ដបររក្កុយរេត្តុ ឲច ក្ដដ្ឋហិត្វា ចត្តិត្វា អក្ដិរ្វៈ រេឆរេរា “កតរកតរចិហារេរត ចិហរថា”តិ បុឆ្ឆិត្វា រេតហិ “ឍ្លយាឃ ឍ្លយាឃា”តិ គុរេត្តុ “ដារេកាបិ តាយ ឲចំ ចិរេតរេត្តា យឃ្សាកាតិរេកា បច្ចបិឌិ ចត ឩរយ្មុស្ស អត្វុឩរយ្ម”ត្តិ រេឆទំ បរំររេត្តា បក្កាយិៈ

ឲឥិរេចតិឃរេត្វរកាចាចល្លតា តិដ្ឋិតាៈ

៦ៈ ឃុយក្កុលរេត្វរកាចាចល្លតា

សុមុត្តិកោតិ អាយស្មតោ សុមង្គលត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ វិវដ្ដូបនិស្សយំ បុញ្ញំ ឧបចិនន្តោ សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ កាលេ រុក្ខទេវតា ហុត្វា និព្ពត្តិ។ សោ ឯកទិវសំ សត្ថារំ ន្ហាយិត្វា ឯកចីវរំ ឋិតំ ទិស្វា សោមនស្សប្បត្តោ ហុត្វា អប្ផោដេសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិយា អវិទូរេ អញ្ញតរស្មិំ គាមកេ តាទិសេន កម្មនិស្សន្ទេន ទលិទ្ទកុលេ និព្ពត្តិ។ តស្ស សុមង្គលោតិ នាមំ អហោសិ។ សោ វយប្បត្តោ ឧជ្ជកាសិតនង្គលកុទ្ទាលបរិក្ខារោ ហុត្វា កសិយា ជីវតិ។ សោ ឯកទិវសំ រញ្ញា បសេនទិកោសលេន ភគវតោ ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច មហាទានេ បវត្តិយមានេ ទានោបករណានិ គហេត្វា អាគច្ឆន្តេហិ មនុស្សេហិ សទ្ធិំ ទធិឃដំ គហេត្វា អាគតោ ភិក្ខូនំ សក្ការសម្មានំ ទិស្វា “ឥមេ សមណា សក្យបុត្តិយា សុខុមវត្ថសុនិវត្ថា សុភោជនានិ ភុញ្ជិត្វា និវាតេសុ សេនាសនេសុ វិហរន្តិ, យំនូនាហម្បិ បព្ពជេយ្យ”ន្តិ ចិន្តេត្វា, អញ្ញតរំ មហាថេរំ ឧបសង្កមិត្វា អត្តនោ បព្ពជ្ជាធិប្បាយំ និវេទេសិ។ សោ តំ ករុណាយន្តោ បព្ពាជេត្វា កម្មដ្ឋានំ អាចិក្ខិ។ សោ អរញ្ញេ វិហរន្តោ ឯកវិហារេ និព្ពិន្នោ ឧក្កណ្ឋិតោ ហុត្វា, វិព្ភមិតុកាមោ ញាតិគាមំ គច្ឆន្តោ អន្តរាមគ្គេ កច្ឆំ ពន្ធិត្វា ខេត្តំ កសន្តេ កិលិដ្ឋវត្ថនិវត្ថេ សមន្តតោ រជោកិណ្ណសរីរេ វាតាតបេន ផុស្សន្តេ កស្សកេ ទិស្វា, “មហន្តំ វតិមេ សត្តា ជីវិកនិមិត្តំ ទុក្ខំ បច្ចនុភោន្តី”តិ សំវេគំ បដិលភិ។ ញាណស្ស បរិបាកំ គតត្តា យថាគហិតំ កម្មដ្ឋានំ ឧបដ្ឋាសិ។ សោ អញ្ញតរំ រុក្ខមូលំ ឧបគន្ត្វា វិវេកំ លភិត្វា យោនិសោ មនសិករោន្តោ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា មគ្គបដិបាដិយា អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១៧.១១-១៨) –

“អត្ថទស្សី ជិនវរោ, លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ;

វិហារា អភិនិក្ខម្ម, តឡាកំ ឧបសង្កមិ។

“ន្ហាត្វា បិត្វា ច សម្ពុទ្ធោ, ឧត្តរិត្វេកចីវរោ;

អដ្ឋាសិ ភគវា តត្ថ, វិលោកេន្តោ ទិសោទិសំ។

“ភវនេ ឧបវិដ្ឋោហំ, អទ្ទសំ លោកនាយកំ;

ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន, អប្ផោដេសិំ អហំ តទា។

“សតរំសិំវ ជោតន្តំ, បភាសន្តំវ កញ្ចនំ;

ນຈ຺ຈຄີເຕ ປຍຸເຕ຺ຕາຫໍ, ປຎ຺ຈງ຺ຄຕູຣິຍມ຺ຫິ ຈ.

“ຍໍ ຍໍ ເຍານຸປປຊ຺ຊາມິ, ເທວຕ຺ຕໍ ອຖ ມານຸສໍ;

ສເພ຺ພ ສເຕ຺ຕ ອຠິເຠາມິ, ວິປຸເລາ ເຫາຕິ ເມ ຍເສາ.

“ນເມາ ເຕ ປຸຣິສາຊຎ຺ຎ, ນເມາ ເຕ ປຸຣິສຸຕ຺ຕມ;

ອຕ຺ຕານໍ ເຕາສຍິຕ຺ວານ, ປເຣ ເຕາເສສິ ຕ຺ວໍ ມຸນິ.

“ປຣິຄ຺ຄເຫ ນິສີທິຕ຺ວາ, ຫາສໍ ກຕ຺ວານ ສຸພ຺ພເຕ;

ອຸປຏ຺ຐຫິຕ຺ວາ ສມ຺ພຸທ຺ຘໍ, ຕຸສິຕໍ ອຸປປຊ຺ຊຫໍ.

“ເສາຬເສເຕາ ກປ຺ປສເຕ, ທ຺ວິນເວກຈິນ຺ຕິຕາ;

ສຕ຺ຕຣຕນສມ຺ປນ຺ນາ, ຈກ຺ກວຕ຺ຕີ ມຫພ຺ພລາ.

“ກິເລສາ ຌາປິຕາ ມຍ຺ຫໍ...ເປ... ກຕໍ ພຸທ຺ຘສ຺ສ ສາສນ”ນ຺ຕິ.

ອຣຫຕ຺ຕໍ ປນ ປຕ຺ວາ ສມຸຕ຺ຕິ ອຕ຺ຕເນາ ທຸກ຺ຂວິມຸຕ຺ຕິຎ຺ຈາ ກິຕ຺ຕນວເສນ ອຸທານໍ ອຸທາເນນ຺ເຕາ “ສຸມຸຕ຺ຕິເກາ”ຕິອາທິມາຫ.

໔໓. ຕຕ຺ຖ ສຸມຸຕ຺ຕິເກາຕິ ສຸຏ຺ຐຸ ອຈ຺ຈນ຺ຕິກຕາຍ ອປຸນພ຺ຠວິກາ ມຸຕ຺ຕິ ເອຕສ຺ສາຕິ ສຸມຸຕ຺ຕິເກາ. ຕສ຺ສ ປນ ວິມຸຕ຺ຕິຍາ ປາສໍສິຍຕາຍ ອຈ຺ຉຣິຍຕາຍ ຈ ອາເມເຑນ຺ເຕາ ອາຫ “ສຸມຸຕ຺ຕິເກາ”ຕິ. ປຸນ ຕຕ຺ຖ ວິມຸຕ຺ຕິຍໍ ອຕ຺ຕເນາ ປສາທສ຺ສ ທຬ຺ຫຠາວໍ ທເສ຺ເສນ຺ເຕາ “ສາຫຸ ສຸມຸຕ຺ຕິເກາມ຺ຫີ”ຕິ ອາຫ. “ສາຘຸ ສຸຏ຺ຐຸ ມຸຕ຺ຕິເກາ ວຕມ຺ຫີ”ຕິ ອເຕ຺ຖາ. “ກຸເຕາ ປນາຍໍ ສຸມຸຕ຺ຕິກຕາ”ຕິ? ກາຍຎ຺ຈາຍໍ ເຖເຣາ ສພ຺ພສ຺ມາປິ ວຏ຺ຏທຸກ຺ຂເຕາ ສຸວິມຸເຕ຺ຕາ, ອຕ຺ຕເນາ ປນ ຕາວ ອຸປຏ຺ຐິຕໍ ອຕິວິຍ ອນິຏ຺ຐຠູຕໍ ທຸກ຺ຂໍ ທເສ຺ເສນ຺ເຕາ “ຕີຫິ ຂຸຊ຺ເຊເກຫີ”ຕິອາທິມາຫ. ຕຕ຺ຖ ຂຸຊ຺ເຊເກຫີຕິ ຂຸຊ຺ຊສຠາເວຫິ, ຂຸຊ຺ຊາກາເຣຫິ ວາ. ຕິສ຺ສກ຺ຂຸວວເນ຺ຍາຕໍ ມຸຕ຺ຕສທ຺ທາເປກ຺ຂາຍ. ກສ຺ສເກາ ຫິ ອຂຸເຊ຺ຊາປິ ສມາເນາ ຕີສຸ ຐາເນສຸ ອຕ຺ຕານໍ ຂຸຊ຺ຊໍ ກຕ຺ວາ ທເສ຺ເສຕິ ລາຍເນ ກສເນ ກຸທ຺ທາລກເມ຺ມ ຈ. ເຍາ ຫິ ປນ ກສ຺ສເກາ ລາຍນາທີນິ ກເຣາຕິ , ຕານິປິ ອສິຕາທີນິ ກຸຏິລາກາເຣນ ຂຸຊ຺ຊການີຕິ ວຸຕ຺ຕໍ “ຕີຫິ ຂຸຊ຺ເຊເກຫີ”ຕິ.

ឰដនាតិ តាតិ ឯទ្ទបតោ ជស្សន្តោ “អសិតាឝុ យឃា, តក្ខលិឝុ យឃា, ឰដ្ក្តខ្ធាលិឝុ យឃា”តិ អាហៈ តត្ថ អសិតាឝុ យឃាតិ លចិន្តេហិ យឃា យុត្តត្តិ អត្ថោៈ តិស្សក្កោ ចេច់ កុមុចចត់ៈ ឯឃឯឝុបិ ឲឯច តឃាៈ អបទេ បត “អសិតាឝុ យឃាតិ លចិន្តេហិ កទលក្នេតហិ យឃា ឰឌ្ជិត”ត្តិ ចគត្តិៈ តេឯំ យតេត កទលត្ថ ហេតុបិប្រចា កុមុចចត់ៈ “តក្ខលិឝ្នូ”តិ លិក្ខចិបល្លាយំ ពត្វា ទុត្តំ, តក្ខលេហិ ពសិទេហិតិ អត្ថោៈ

អត្តតា ចត្យអត្ថិតក្ខ្ធាលស្ស ឯកាចតោ ចត្យអត្ថេតត ចា អប្យពតាយ ទុត្តំ “ឰដ្ក្តខ្ធាលិឝ្នូ”តិ “ក្ខ្ឈាក្ខ្ធាលិឝ្នូ”តិបិ បិត្យឡៈ ចត្យអត្ថេតតច អតិលិលាលហិន្តេឝ្នតិ អត្ថោៈ ឰឌយចាតិ យ-កាទោ បគឯគ្គិកទោៈ អឆ ចាបិតិ ចា-ឯក្កោ តិបិតយត្តៈ កាយពេ ជិតត្តា តាតិ អសិតាឌិតិ កិច្ចាបិ ឰដេច យយ ឯបិបយេច, តធាបិ អលយេច ហោតិតិ អត្ថោៈ ត្សិតចឯត ចេច់ អាយេជិតចចត់ៈ

ឃឯាឃាតិ ឞលឯយាបត្តិឡ្សាតចឯត ជិដ្ឋឌយុឝុលចិហារត្ថំ ជិត្តចិហារាជិចឯត ច ឃឯាយៈ ឝុយក្ខលិតិ អត្តាត់ អាលបតិៈ ឃឯាតេ បត អាគទគស្សតត្ថំ អាយេជិត់ ពត់ៈ អប្យេន្តោ ចិហទាតិ ឯតិបឡ្ហាចេបុលប្យត្តិយា ឯត្ថត្តកយេច អប្យេន្តោឯិ ត្ថំ, តឝ្មា ឰដនាតិ ឝុលំ ចិហទ, ឝុយក្ខលៈ ពេចិ បត “អទហត្តំ អប្យត្វា ឲច ចិបឃ្សតាឃ ចិឌិបឌិបត្តាឃ ឯាឯតេ ឯត្ថាតាគិទតិយា ឃឆាត្ក្នត់ ឈទាចាឯត្ថេក្លា ឌិក្ខ្ឋន្តោ ចេឆទា ឰយំ កាឆំ ចត្វា បឋ្វា ចិបឃ្សត់ ចឌ្ឍត្វា អទហត្តំ បិបុលិ”តិ ចគត្តិៈ តេឯំ យតេត “ឃឯាឃ អប្យេន្តោ ចិហទា”តិ បគាត់ អត្ថោ ចិបឃ្សតាយក្ខចឯតបិ យុជ្ជតិ ឲចៈ

ឝុយក្ខលទេ្ថកាឆាចល្ហកា តិដ្ឋិតាៈ

៣ៈ ឯាត្ថទេ្ថកាឆាចល្ហកា

យត់ចា អយុ ទោគត្ថិតិ អាឃឝុតោ ឯាត្ថទេ្ថទស្ស កាឆាៈ កា ឧប្បត្តិ? ឯាបិ បុទិយត្សេ្ឌឝុ ពតាជិកាទោ តត្ថ តត្ថ កចេ ចិចឌ្ឍបតិស្សយំ បុញ្ញា ឧបចិតន្តោ ឰតោ ចត្សតចុតេ ពយេ្យ សិទ្ធត្ថស្ស កាចតោ ហត្ថបិគឆោចតយុលចិក្កាលតាត់ អត្ថាឃ ឧគក់ ឧបតេសិៈ ឯត្ថោ ហិ ចេកាឌតកាលេ ហត្ថបិគេ ឆោចិត្យកាយោ អហោសិៈ ឯោ ឯត្ថ អាកាទំ ឯល្លក្ខេត្វា ឧគក់ ឧបតេសិៈ កាចា ហត្ថបិគេ ឆោចិត្វា កុត្ថិត្វា យុល់ ចិក្កាលេត្យកាយោ អហោសិៈ ឯោ តយ្បិ ឝាត្វា យុទោគក់ ឧបតេសិៈ ឯត្ថោ យុល់ ចិក្កាលេត្វា យុលឆោចតកិច្ចំ តិដ្ឋាបេសិៈ ឲច់ កាចា អត្សកយ្ប់ ឧបិគាយ តេត ពិឃយាត់ ចេឃ្យាចច្ចំ ឯាឌិយិៈ ឯោ តេត បុញ្ញកម្មេត គេចលិកេ តិត្ថត្តិត្វា អបទាបទំ បុញ្ញាតិ ពត្វា គេចយត្សស្សុ ឯំឯទន្តោ ឰយឝ្មិ ត្សុប្បាគេ ឯាចត្ថិយំ អញ្ញាតទស្ស ឧបិឯកស្ស ពេហ បដិឯត្ថិ ពហិ្យា តឝ្មិ ពត្តេកតយេច បិតា បចាយំ កតោ, ឧបិឯិកា គឯយាឯច្ចយេត បុត្តំ ចិឌាឃិត្វា ឯាត្ថតិស្ស តាយំ អកាឯិៈ តឝ្មិ អត្តក្ខយេត ចឌ្ឍន្តោ ឯត្តចឃ្សិក់យេច តំ កិក្ខត់ ឯត្ថិពេ បត្តាទេឌឯិ, “ឲចយំ អតត្តទាឃោ ចឌ្ឍិត្វា អច្ចត្តឝុលកាកិ កចិស្សតិ”តិៈ “ឯោ ឯាត្ថឯាយលទោ”តិ បត្តាតោ បត្តាចា ចត្តឯយ្យន្តោ ឌាហុស្សុតោ ឆយុពធិកោ ឯត្តេឝុ យេត្តឡ្សាឯឃា ហុត្វា គេចយត្សស្សាត់ បិឃោ អហោសិ យតាបេតិ ឯត្ថំ ឯាត្ថឝុត្ថ អាកាតតយេត ចេជិតត្ថៈ

តស្ស អតិតឌាតិយំ យាតា ឃក្ខយាតិយំ តិត្តត្តិៈ ត់ ឃក្ខ “ឯាត្ថទេ្ថទស្ស អយំ យាតា”តិ កទ្ទចិត្តិកាទពាហុលិ ហុត្វា យាតត្តិៈ ឲច់ ពន្ធន្តោ កាលេ បុច្ឆជ្ជតកាចស្ស អាឌិតច់ ចិកាចត្តិ ចិឃ ឲពខិចំ ឯាត្ថស្ស ឃោតិឯោ យតសិកាទាកាចា អឃោតិឯោ ឧបុជ្ជត្តស្ស

ជិតុកាមតាចិត្តំ ឧប្បជ្ជិ. តំ តស្ស យក្ខិនីមាតា ញត្វា មនុស្សមាតុយា អារោចេសិ – “តវ បុត្តោ, សានុ, ‘ឧប្បព្ពជិស្សាមី’តិ ចិត្តំ ឧប្បាទេសិ, តស្មា ត្វំ –

“សានុំ បពុទ្ធំ វជ្ជាសិ, យក្ខានំ វចនំ ឥទំ;

មាកាសិ បាបកំ កម្មំ, អាវិ វា យទិ វា រហោ.

“សចេ ត្វំ បាបកំ កម្មំ, ករិស្សសិ ករោសិ វា;

ន តេ ទុក្ខា បមុត្យត្ថិ, ឧប្បច្ចាបិ បលាយតោ”តិ. (សំ. និ. ១.២៣៩; ធ. ប. អដ្ឋ. ២.៣២៦ សានុសាមណេរវត្ថុ) –

ឯវំ កថេហី”តិ. ឯវញ្ច បន វត្វា យក្ខិនីមាតា តត្ថេវន្តរធាយិ. មនុស្សមាតា បន តំ សុត្វា បរិទេវសោកសមាបន្នា ចេតោទុក្ខសមប្បិតា អហោសិ. អថ សានុសាមណេរោ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ មាតុ សន្តិកំ ឧបគតោ មាតរំ រោទមានំ ទិស្វា “អម្ម, កិំ និស្សាយ រោទសី”តិ វត្វា “តំ និស្សាយា”តិ ច វុត្តេ មាតុ “មតំ វា, អម្ម, រោទន្តិ, យោ វា ជីវំ ន ទិស្សតី”តិ គាថំ អភាសិ.

៣៣. តស្សត្ថោ – “អម្ម, រោទន្តា នាម ញាតកា មិត្តា វា អត្តនោ ញាតកំ មិត្តំ វា យំ ឧទ្ទិស្ស រោទន្តិ បរលោកំ គតត្តា, យោ វា ញាតកោ មិត្តោ វា ជីវំ ជីវន្តោ ទេសន្តរំ បក្កន្តតាយ ន ទិស្សតិ, តំ វា ឧទ្ទិស្ស រោទន្តិ, ឧភយម្បេតំ មយិ ន វិជ្ជតិ, ឯវំ សន្តេ ជីវន្តំ ធរមានំ មំ បុរតោ ឋិតំ បស្សន្តី; កស្មា, អម្ម, រោទសិ? មំ ឧទ្ទិស្ស តវ រោទនស្ស ការណមេវ នត្ថី”តិ.

តំ សុត្វា តស្ស មាតា “មរណញ្ហេតំ, ភិក្ខវេ, យោ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តតី”តិ (ម. និ. ៣.៦៤) សុត្តបទានុសារេន ឧប្បព្ពជិតំ អរិយស្ស វិនយេ មរណន្តិ ទស្សេន្តី –

“មតំ វា បុត្ត រោទន្តិ, យោ វា ជីវំ ន ទិស្សតិ;

យោ ច កាមេ ចជិត្វាន, បុនរាគច្ឆតេ ឥធ.

“តំ វាបិ បុត្ត រោទន្តិ, បុន ជីវំ មតោ ហិ សោ;

ក្យុក្ល្យឡអា ក្នុតោ តាត, ក្យុក្ល្យឡអំ បតិត្យបិដ្ឋសិ”តិ (ឋេៈ គិៈ ១.១១៨; ឝៈ បៈ អដ្ឋៈ ២.ឞាត្យាយលោនចត្ថុ) –

កាចាត្វំ អកាសិ

តត្ថ កាយេ ចឌិត្វាតាតិ តេក្លបូញ្ញាយេឃេត ចត្ថុកាយេ បហាយ, តត្ថា កិលេសកាយស្ស តេឌក្កប្បហាតចសេត ចេឌិតព្ពំ បព្ពជ្ជា ហោតុ កាយបរិច្ចាកោ អធិប្បេតោ បុតរាកន្ធតេ ព្ពសាតិ ព្ពឆ កោហេ បុតេឌច អាកន្ធតិ, ហិតាយាចត្តត្តំ សន្ធាយ ចឌតិ តំ ចាបិតិ ឃោ បព្ពជិត្វា ចិក្ខូយតិ , តំ ចាបិ បុក្កលំ យតំ ចិឃយាឌីសិឃោ ទោឌត្តិ កប្បាតិ ចេ? បុត ឌីចំ យតោ ហិ សោតិ ចិក្ខូយតោ បន្ធា ឃោ ឌីចត្តា, សោ ក្យលយរលោត អត្ថតោ យតោឃេចៈ ព្ពឌាតិស្ស សចិសេសសំចេកំ ឌតេតុំ “ក្យុក្ល្យឡអា”តិអាឌិ ចុត្តំ តស្សត្ថោ – “អហោរត្ត អាឌិត្តំ ចិឃ ហុត្វា ឆហតឌ្ឌេត ក្យុក្ល្យឡអតិរឃសឌិសត្តា ក្យុក្ល្យឡអា កិហិកាចា អត្តកយត្តិយា យឃា ក្នុតោ ក្នុឌតោ, តាត សាតុ, ក្យុក្ល្យឡអំ បតិតុំ ព្ពន្ធសិ បតិត្យកាយោសិ”តិ

តំ សុត្វា សាត្យាយលោទោ សំចេកឌាតោ ហុត្វា ចិបស្សតំ បដ្ឋបេត្វា តឌិរេស្សេច អរហត្តំ បាបុណិ តេត ចុត្តំ អបឌានេ (អបៈ ថេរ ១.១១.១៣-១៨) –

“ក្ញុដ្ឋត្តិ វយណ៍ ឌិត្វា, ចិប្បវត្តយតាចិលំ;

ឈរេ តោឌកាយាឌាឃ, សិន្ធត្ថស្ស អជាសហំ

“តិប្ចុលោ ហោយហំ អដ្ឋ, ចិយលោ ពីលាសំ សឃោ;

តចេ តិព្ពត្តយាតស្ស, ចលំ តិព្ពត្តតោ សុតំ

“ចតុត្តុច្ចតោ កប្បេ, ក្នុតាំ ឃយឌាសហំ;

ឝុក្កតិ តាកិខាតាយិ, ឌកឌាតស្សិតំ ចលំ

“ឲុកាសដ្ឌិយិត្វា កប្បេ, ឲុកោច ចិយលោ អហុ;

សត្តរតតសយប្បត្តោ, ចក្កចត្តី យហព្ពលោ

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨸᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ..ᨷᩮ... ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨶ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨾᩣᨲᩩᨿᩣ ᨠᨳᩣᨿ ᩅᩈᩮᨶ “ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᩁᨻ᩠ᨽᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ ᨩᩣᨲᩣ”ᨲᩥ ᩏᨴᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨲᨾᩮᩅ ᨣᩣᨳᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨴᩣᩉᩣᩈᩥ᪨

ᩈᩣᨶᩩᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪕᪨ ᩁᨾᨱᩦᨿᩅᩥᩉᩣᩁᩥᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᨿᨳᩣᨷᩥ ᨽᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩋᩣᨩᨬ᩠ᨬᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩁᨾᨱᩦᨿᩅᩥᩉᩣᩁᩥᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩣᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ? ᩈᩮᩣᨷᩥ ᨷᩩᩁᩥᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᩏᨷᨧᩥᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨲᩮᩣ ᩑᨠᨶᩅᩩᨲᩮ ᨠᨷ᩠ᨸᩮ ᩅᩥᨷᩔᩥᩴ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨷᩈᨶ᩠ᨶᨾᩣᨶᩈᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨧᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᨶ ᩅᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩮᩣᩁᨱ᩠ᨯᨷᩩᨷ᩠ᨹᩮᩉᩥ ᨷᩪᨩᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᩮᩈᩩ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨷᩁᩣᨷᩁᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮ ᩁᩣᨩᨣᩉᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩔ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩥᩔ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᩮᩣᨻ᩠ᨻᨶᨾᨴᩮᨶ ᨠᩣᨾᩮᩈᩩ ᨾᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩴ ᨷᩣᩁᨴᩣᩁᩥᨠᩴ ᩁᩣᨩᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩉᩥ ᩅᩥᩅᩥᨵᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨠᩣᩁᨱᩣ ᨠᩁᩦᨿᨾᩣᨶᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩈᩴᩅᩮᨣᨩᩣᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥ᪨ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᩁᩣᨣᨧᩁᩥᨲᨲᩣᨿ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨠᩣᩃᩴ ᩈᩩᩈᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩴ ᨷᩁᩥᩅᩮᨱᩴ ᩈᩩᨷᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᨷᩣᨶᩦᨿᨷᩁᩥᨽᩮᩣᨩᨶᩦᨿᩴ ᩈᩩᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᨬ᩠ᨧᨷᩦᨮᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩈᩮᩣ ᩁᨾᨱᩦᨿᩅᩥᩉᩣᩁᩦᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᩥᨲ᩠ᨳ᪨

ᩈᩮᩣ ᩁᩣᨣᩩᩔᨶ᩠ᨶᨲᩣᨿ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨾᨶᩈᩥ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨬ᩠ᨧᩮᨲᨶᩥᨠᩴ ᩈᩩᨠ᩠ᨠᩅᩥᩔᨭ᩠ᨮᩥᩋᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᩣᨷᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ, “ᨵᩥᩁᨲ᩠ᨳᩩ, ᨾᩴ ᩑᩅᩴ ᩁᩪᨷᩮᨲᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨷᩩᨶᩮᩣᨿᩮᨿ᩠ᨿᩴ”ᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨷ᩠ᨷᨭᩥᩈᩣᩁᩦ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ “ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩉᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᨾᩪᩃᩮ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥ, ᨲᩮᨶ ᨧ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩈᨠᨭᩮᩈᩩ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩑᨠᩮᩣ ᩈᨠᨭᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨣᩮᩣᨱᩮᩣ ᨷᩁᩥᩔᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᩈᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨡᩃᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨲᩥ, ᨲᩴ ᩈᩣᨠᨭᩥᨠᩣ ᨿᩩᨣᨲᩮᩣ ᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᨱᩮᩣᨴᨠᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩁᩥᩔᨾᩴ ᩅᩥᨶᩮᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩩᨶᨷᩥ ᨵᩩᩁᩮ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨣᨾᩴᩈᩩ᪨ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ – “ᨿᨳᩣᨿᩴ ᨣᩮᩣᨱᩮᩣ ᩈᨠᩥᩴ ᨡᩃᩥᨲ᩠ᩅᩣᨷᩥ ᩏᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩈᨠᩥᩴ ᨵᩩᩁᩴ ᩅᩉᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨾᨿᩣᨷᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᩈᩮᨶ ᩈᨠᩥᩴ ᨡᩃᩥᨲᩮᨶᩣᨷᩥ ᩏᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩈᨾᨱᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩦ”ᨲᩥ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᩏᨾ᩠ᨾᩩᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷᩣᩃᩥᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᩣᩅᩥᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨵᩥᨶᩣ ᩋᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩦᩃᩴ ᨷᩣᨠᨲᩥᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨷᩔᨶᩴ ᨷᨭ᩠ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᨧᩥᩁᩔᩮᩅ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨷᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨷ᪨ ᨳᩮᩁ ᪑᪨᪒᪑᪨᪒᪕-᪒᪘) –

“ᩋᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᨷᨴᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ, ᨧᨠ᩠ᨠᩣᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᨽᩪᩈᩥᨲᩴ;

ᨷᨴᩮᨶᩣᨶᩩᨷᨴᩴ ᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᩅᩥᨷᩔᩥᩔ ᨾᩉᩮᩈᩥᨶᩮᩣ᪨

“កោរល្លំ ហុបឡិតំ ខិដ្ឋា, ឃឡ្មលំ ប្លុខិតំ យឃា;

ហេដ្ឋា ហេដ្ឋេត ឌិតេត្តត, អចក្កិ បឌេយុត្តយំˋ

“ឲកតចុតិតោ កេបុ្យ, ឃំ បុប្បយកិប្ចុឌឃិ;

ត្យក្កតិ តាកិឌាតាយិ, ញុដ្ឋប្ចុឌាឃិឆំ ឋលំˋ

“ឃត្តបញ្ញាឃកប្បយិក្យឲកោ ឌិតយលៅ អហុំ;

ឃត្តទតតឃយុេត្ថា, ចក្កចត្តិ យហញ្ញលៅˋ

“កិលេឃា ឈឃាបិតា យឃិណ្ហ..េប... កតំ ញុដ្ឋស្ស ឃាឃត”ត្តិˋ

អទហត្តំ បត បត្វា ចិយុត្តិឃុលំ អត្ថកចេត្តា អត្តេតា បុត្តកាកបដិបត្តិឃា ឃក្កិ អទិឃឆយ្ញាឌិកយតឌិបតិ “ឃឆាបិ កេដ្ឋា អាឌេញ្ញា, ឈលិត្វា បតិតិដ្ឋតិ”តិ កាឆំ អកាឃិˋ

ᢃᢄˋ តត្ត ឈលិត្វាតិ បក្កលិត្វាˋ បតិតិដ្ឋតិតិ បតិដ្ឋហតិ, បុតេឆច ឃឆាឆាេត តិដ្ឋតិˋ ឲចត្តិ ឃឆា កេដ្ឋា ស្កឃកាឌាតិឃោ កាទិ ចហេត្តា បរិស្សយបុេត្តា ចិឃយដ្ឋាត អាកយ្ញុ ឲកចាទិ បក្កលិត្វា បតិតោ ត តត្តេកត ឆុទិ លេដ្ឋតិ, ឆាយឌចបេក្កយឃយុត្តតាឃ បត ឈលិត្វាបិ បតិតិដ្ឋតិ, អត្តេតា ឃកាេចតេច ឆត្វា កាទិ ចហតិ, ឲចំ កិលេឃបរិស្សយបុេត្តា កិរិឃាបរាឆេត ឈលិត្វា តំ ឈលិតំ ឆាយឌិរិឃឃយុត្តិតាឃ បដិបិកតិកំ កត្វា យក្កឃយ្ញាឌិដ្ឋិឃា ឆស្សតឃយុត្តំ, តេតា ឲច ឃយ្ញាឃយ្ញដ្ឋស្ស ឃចតេត្ត អទិឃាឃ ឌាតិឃា ឌាតតាឃ ឃាចកំ, តស្ស ស្កេទ ចាឃាយឌតិតាកិឌាតិតាឃ ឍ្លទឃំ បុត្តំ កដ្ឋាឌាតិឃឃខិឃកិច្ចតាឃ អាឌាតិឃត្តិ ច យំ ឆាេទឆ ស្កបឆាេទឆាតិ អេត្ថាˋ

ទយលិឃចិហារិេត្វទកាឆាចល្លតា តិដ្ឋិតាˋ

៩ˋ ឃយិដ្ឋិេត្វទកាឆាចល្លតា

ឃដ្ឋាឃាហំបញ្ញខិតោតិ អាឃឃ្មុតោ ឃយិដ្ឋិេត្វទស្ស កាឆាˋ កា ស្កប្បត្តិ? អឃយ្យិ បុរិយញុេដ្ឋឃុ កត្តាឌិកាេទា តត្ត តត្ត បុញ្ញាតិ ស្កបចិតេត្តា

ឥតោ ចតុនវុតេ កប្បេ សិទ្ធត្ថំ ភគវន្តំ បស្សិត្វា បសន្នមានសោ សវណ្ដានិ បុប្ផានិ កណ្ណិកពទ្ធានិ គហេត្វា បូជេសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ និព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ បុញ្ញានិ កត្វា សុគតីសុយេវ បរិវត្តេន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ រាជគហេ កុលគេហេ និព្ពត្តិ។ តស្ស ជាតកាលតោ បដ្ឋាយ តំ កុលំ ធនធញ្ញាទីហិ វឌ្ឍិ, អត្តភាវោ ចស្ស អភិរូបោ ទស្សនីយោ កុលវា ញាតិ វិភវសម្បិន្ទ្រិយា ច កុលសម្បិន្ទ្រិយា ច សម្បិន្ទ្រិយេវ បញ្ញាយិត្ថ។ សោ ពិម្ពិសារសមាគមេ ពុទ្ធានុភាវំ ទិស្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្វជិត្វា ភាវនាយ យុត្តប្បយុត្តោ វិហរន្តោ ភគវតិ តបោទារាមេ វិហរន្តេ ឯកទិវសំ ឯវំ ចិន្តេសិ – “លាភា វត មេ សត្ថា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ, ស្វាក្ខាតេ ចាហំ ធម្មវិនយេ បព្វជិតោ, សព្រហ្មចារី ច មេ សីលវន្តោ កល្យាណធម្មា”តិ។ តស្សេវំ ចិន្តេន្តស្ស ឧឡារំ បីតិសោមនស្សំ ឧប្បជ្ជិ។ តំ អសហន្តោ មាទេរា បិបិយា ថេរស្ស អវិទូរេ មហន្តំ ភេរវសទ្ទមកាសិ, បច្ឆិមា ឧត្រិយកកាលេ វិយ អហោសិ។ ថេរោ ភគវតោ តមត្ថំ អារោចេសិ។ ភគវា “មាទេរា ពុទ្ធិវិចក្ខណាយ ចេតេតិ, គច្ឆ, ភិក្ខុ តត្ថ អធិវត្តិត្វា វិហរាហី”តិ អាហ។ ថេរោ តត្ថ គន្ត្វា វិហរន្តោ ភវិរស្សេវ វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប៑ ថេរ ១.១៧.១០-១៣) –

“កណិការំវ ជោតន្តំ, និសិន្នំ បព្វតន្តរេ;

ឱភាសេន្តំ ទិសា សព្វា, សិទ្ធត្ថំ នរសារថិំ។

“ធនុំ អទេ្វជ្ឈំ កត្វាន, ឧសុំ សន្ធាយហំ តទា;

បុប្ផំ សវណ្ដំ ឆេត្វាន, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយិំ។

“ចតុន្នវុតិតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

“ឯកបញ្ញាសិតោ កប្បេ, ឯកោ អាសិំ ជុតិន្ធរោ;

សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា តត្ថេវ វិហរន្តស្ស ថេរស្ស ភិក្ខាវចរកាលេ អជាតសត្តុ បុរិមរាជានំ ឃាតេត្វា មហន្តំ ភេរវសទ្ទំ អកាសិ។ តំ សុត្វា

ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩋᨽᩦᨲᩮᩣ ᩋᨨᨾ᩠ᨽᩦ “ᨲᩣᨴᩥᩈᩣᨶᩴ ᨾᩣᩁᩣᨶᩴ ᩈᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᩉᩔᨾ᩠ᨸᩥ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᩃᩮᩣᨾᨾ᩠ᨸᩥ ᨶ ᨠᨾ᩠ᨸᩮᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᨣᩣᨳᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ᪨

᪃᪙᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿᩣᨲᩥ ᩒᨠᨸ᩠ᨸᨶᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᨠᨾ᩠ᨾᨹᩃᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᨧᩮᩅ ᩁᨲᨶᨲ᩠ᨲᨿᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᨧ᪨ ᩋᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᨲᩥ᪨ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩏᨸᨣᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨣᩣᩁᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨣᩮᩉᨲᩮᩣ ᨥᩁᩣᩅᩣᩈᨲᩮᩣ ᩅᩣ᪨ ᩋᨶᨣᩣᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩴ, ᩈᩣ ᩉᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᩈᩥᩅᩣᨱᩥᨩ᩠ᨩᩣᨴᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ‘ᩋᨣᩣᩁᩔ ᩉᩥᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨣᩣᩁᩥᨿᩴ ᨶᩣᨾ, ᨲᨴᨽᩣᩅᨲᩮᩣ “ᩋᨶᨣᩣᩁᩥᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩈᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨧ ᨾᩮ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩣᨲᩥ ᩈᩁᨱᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᩈᨲᩥ, ᨸᨩᩣᨶᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᩍᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨠ᩠ᨡᨱᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᨿᩣ ᨿᩣᩅ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩮ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩣ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩣ, ᨶ ᨴᩣᨶᩥ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᨲᩥᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᩅᩮᨸᩩᩃ᩠ᩃᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᩈᩩᩈᨾᩣᩉᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨧᩮᩅ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩈᨾᩣᨵᩥᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᩮ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩴ, ᨶ ᨴᩣᨶᩥ ᨲᩔ ᩈᨾᩣᨵᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᩈᨾᩣᨵᩥ ᩅᩮᨸᩩᩃ᩠ᩃᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᩣᨾᩴ ᨠᩁᩔᩩ ᩁᩪᨸᩣᨶᩦᨲᩥ ᨸᩣᨸᩥᨾ ᨿᩴ ᩍᨧ᩠ᨨᩈᩥ ᨿᩣᨶᩥ ᨠᩣᨶᩥᨧᩥ ᩅᩥᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩣᨶᩥ ᨿᨳᩣᩁᩩᨧᩥ ᨠᩁᩮᩣᩉᩥ, ᨲᩮᩉᩥ ᨸᨶ ᨶᩮᩅ ᨾᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨵᨿᩥᩔᩈᩥ ᨾᨾ ᩈᩁᩦᩁᨠᨾ᩠ᨸᨶᨾᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨡᩥᩔᩈᩥ, ᨠᩩᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᨳᨲ᩠ᨲᩴ? ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩅ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᩅᩥᨵᩥᨲᨷᩮᨲᨠᩴ ᩅᩥᨿ ᨶ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᩣᨵᩮᨲᩥ, ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨲᩅ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨥᩣᨲᨾᨲ᩠ᨲᨹᩃᩣᨲᩥ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨾᩣᩁᩴ ᨲᨩ᩠ᨩᩮᩈᩥ᪨ ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩣᩁᩮᩣ “ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ᨾᩴ ᩈᨾᨱᩮᩣ”ᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅᨶ᩠ᨲᩁᨵᩣᨿᩥ᪨

ᩈᨾᩥᨴ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪁᪀᪨ ᩏᨩ᩠ᨩᨿᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᨶᨾᩮᩣ ᨲᩮ ᨻᩩᨴ᩠ᨵ ᩅᩦᩁᨲ᩠ᨳᩪᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩏᨩ᩠ᨩᨿᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩣᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ? ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩅᩮ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨲᩮᩣ ᩑᨠᨶᩅᩩᨲᩮ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ ᨲᩥᩔᩴ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨸᩔᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨾᩣᨶᩈᩮᩣ ᨠᨱᩥᨠᩣᩁᨸᩩᨷ᩠ᨹᩮᩉᩥ ᨸᩪᨩᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᩁᩣᨩᨣᩉᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩔ ᩈᩮᩣᨲ᩠ᨳᩥᨿᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩔ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ, ᩏᨩ᩠ᨩᨿᩮᩣᨲᩥᩔ ᨶᩣᨾᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩅᨿᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩅᩮᨴᩣᨶᩴ ᨸᩣᩁᨣᩪ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩣᩁᩴ ᩋᨸᩔᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩏᨸᨶᩥᩔᨿᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨧᩮᩣᨴᩥᨿᨾᩣᨶᩮᩣ ᩅᩮᩊᩩᩅᨶᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩈᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩁᩥᨿᩣᨶᩩᨠᩪᩃᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩮ ᩅᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᨧᩥᩁᩔᩮᩅ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨸ᪨ ᨳᩮᩁ ᪁᪨᪅᪁᪨᪁-᪃) –

“ᨠᨱᩥᨠᩣᩁᩴ ᨸᩩᨷ᩠ᨹᩥᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ, ᩒᨧᩥᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶᩉᩴ ᨲᨴᩣ;

ᨲᩥᩔᩔ ᩋᨽᩥᩁᩮᩣᨸᩮᩈᩥᩴ, ᩒᨥᨲᩥᨱ᩠ᨱᩔ ᨲᩣᨴᩥᨶᩮᩣ᪨

“ᩑᨠᨶᩅᩩᨲᩮ ᩍᨲᩮᩣ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ, ᨿᩴ ᨸᩩᨷ᩠ᨹᨾᨽᩥᨸᩪᨩᨿᩥᩴ;

ឝក្កតិំ តាកិឌាតាយិ, ញុទ្ធបូឌាឃិធំ ចលំ

“បញ្ចាតិំរេ ឪុរេតា ពរេប្យ, អទ្រុលាបិលឹតិ ចិឃ្សុរេតា;

រេត្តុទតាតរេប្យទេត្កា, ចក្កចត្តឹ យហឌ្ឍាទេលិំ

“កិរេលរោ ចរោបិតា យឃិ្ឍា..រេប... ពតំ ញុទ្ធឃ្ស ររាសត”ត្តិំ

អទហត្តំ បត បត្វា រេត្ម្ន រេត្តិកំ ពត្តា ចត្តិត្វា ឲពយត្តំ តិរឹចិត្វា កពចទេតា ទេឆាយតាពារេទត អត្ចាំ ញ្សាពទេរាទេត្តា “តទេយា ទេត ញុទ្ធ ចិទេត្ម្ន”តិ ពាធំ អកាសិំ

ឱលិំ តត្ត តទេយាតិ បណាយកិត្តតំ ទេតតិ បណាយកិរិឃាឃ រេប្យដាតកិត្តតំ, ញុឃ្លត្តិ អទេត្វាំ ញុទ្ធ ចិរាតិ ច កពចទេតា អាលបតំ កពចា ហិ ឃចា អកិទេឡាឃ្សាឌិទកដឃ្ស អត្វ្ឃ្ស អកិទេឡាឃ្សាឌិទកដេត រេឃប្ចូាទេលាត អតចរេររេតា ញុទ្ធត្តា “ញុទេទ្ធា”តិ ចុទ្ចុតិំ ឲចំ បញ្ចាត្តុយិ យារាតំ អកិប្យយទ្ធតចរេត បដហទេត្តត យហតា ចិរិទេឃត រេយត្កាពតត្តា “ចិទេរា”តិ ចុទ្ចុតិំ អត្ម្នតិ ទេហាញុ, តឃ្ស “តទេយា”តិ ឪុយិតា រេឪុទេត្តាំ ចិប្យយុទេត្តារិ រេត្តាធិតិ រេទេត្តាហិ កិរេលរេហិ រេត្តាល្វិត្ចា រេត្តារពទេត ចិប្យយុទេត្តា ចិរំឃុទេត្តា អរិ កចរិ, ត តឃា កិត្ចិ អចិប្យយុត្តំ តាយ អត្តិ, ឃទេតាហំ ញុឃ្សាបដាទេត ចិហទំ, ចិហទាយិ អតារេចទាតិ ញុឃិ្សាតច អបដាទេត ឪុចាទេដ ពតយទេក្ក បដិបត្តិចរិឃាឃ ចិហទំ ឃចាររត្តិ ឃចាឌាលំ បដិបឌ្ឍទេត្តា ពាយារចាឌិតំ ចតុត្តុយិ អារចាតំ ឃុប្យហឹតត្តា អតារេចា ចិហទាយិ, តាធិរេឃ្ស តទេយា ទេត ញុទ្ធ-ចិទេត្ម្នតិំ

ជ្ជឪ្ឃទេត្វទពាទាចណ្ណតា តិដ្ចិតាំ

ប៉ំ រេឪ្ឃទេត្វទពាទាចណ្ណតា

ឃទេតា អហត្តិ អាឃប្វទេតា រេឪ្ឃទេត្វទឃ្ស ពាទាំ ពា ជ្ជប្យត្តិ? រេរាយិ បុរិមញុទេទ្ធឃុ ពតាធិពាទេរា តត្វ តត្វ ចិចទ្ធបតិឃ្សឃំ បុញ្ចាំ ជ្ជបចិតទេត្តា ចិបឃ្សិឃ្ស កពចទេតា ពារេល យហតិ ឃ្ទុរេព រិកិត្តិចរេត ចត្ម្ន រេដ្ឈិត្វា ទតតត្វឃំ ជ្ជដ្ឋិឃ្ស បុញ្ចាំ ពទេរាទេត្តា រេឃំ ដលិទេដ្ឋ ហុត្វា ទេតរំ ពណាឌិតំ បុញ្ចាកិរិឃាឃ ញ្សាចទេដា អទេហាសិំ ពារេលត ពាលំ កពចត្តំ ជ្ជបរេប្លយិត្វា ចត្តិត្វា បរេត្កាយាតរោ កិក្ខុតញ្ចា តំ តំ ទេចឃ្សាចត្ចុ អកាសិំ ទេរា ទេតត បុញ្ចាពរេមុត ទេដចទេលិទេព តិត្តុទេត្តា អបរាបទំ បុញ្ចាតិ ពត្វា ឃុពតឹឃុទេឃច រំរេទេត្តា ឪុយត្វិ ញុទ្ធប្បាទេដ រាឌពទេហ ចិតចរេប្យត្តុឃ្ស ទ្រាហុលឃ្ស បុទេត្តា ហុត្វា តិត្តុត្តិ រេឪ្ឃទេឃា តាយ តាទេយត, ទេរា ចឃប្យទេត្តា ទ្រាហុាឃុរេបិល្លុររាតិអាធិទេព

ອຠິຎ຺ຎາເຕ ພ຺ຣາຫ຺ມເຓາ ສາສເນ ອຠິປ຺ປສນ຺ເນ ທິສ຺ວາ ສຎ຺ຊາຕປ຺ປສາເທາ ສຕ຺ຖາຣໍ ອຸປສງ຺ກມິ. ຕສ຺ສ ສຕ຺ຖາ ຘມ຺ມໍ ເທເສສິ. ເສາ ຘມ຺ມໍ ສຸຕ຺ວາ ເສາຕາປນ຺ເນາ ອເຫາສິ. ອປຣຠາເຄ ປພ຺ພຊິ. ປພ຺ພຊນ຺ເຕາ ຈ ຂຸຣຄ຺ເຄເຍວ ຉຬຠິຎ຺ເຎາ ອເຫາສິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ ອປທາເນ (ອປ. ເຖຣ ໑.໑໐.໓໑-໓໓) –

“ວິປສ຺ສິສ຺ສ ຠຄວເຕາ, ມຫາປູຄຄເຓາ ອຫຸ;

ເວຍ຺ຍາວຈ຺ຈກເຣາ ອາສິໍ, ສພ຺ພກິຈ຺ເຈສຸ ວາວເຏາ.

“ເທຍ຺ຍຘມ຺ເມາ ຈ ເມ ນຕ຺ຖິ, ສຸຄຕສ຺ສ ມເຫສິເນາ;

ອວນ຺ທິໍ ສຕ຺ຖຸເນາ ປາເທ, ວິປ຺ປສນ຺ເນນ ເຈຕສາ.

“ເອກນວຸຕິເຕາ ກປ຺ເປ, ເວຍ຺ຍາວຈ຺ຈໍ ອກາສຫໍ;

ທຸຄ຺ຄຕິໍ ນາຠິຊານາມິ, ເວຍ຺ຍາວຈ຺ຈສ຺ສິທໍ ຜລໍ.

“ອິເຕາ ຈ ອຏ຺ເຐມ ກປ຺ເປ, ຣາຊາ ອາສິໍ ສຸຈິນ຺ຕິເຕາ;

ສຕ຺ຕຣຕນສມ຺ປນ຺ເນາ, ຈກ຺ກວຕ຺ຕີ ມຫພ຺ພເລາ.

“ກິເລສາ ຌາປິຕາ ມຍ຺ຫໍ..ເປ... ກຕໍ ພຸທ຺ຘສ຺ສ ສາສນ”ນ຺ຕິ.

ຉຬຠິຎ຺ເຎາ ປນ ຫຸຕ຺ວາ ອຎ຺ຎໍ ພ຺ຍາກເຣານ຺ເຕາ “ຍເຕາ ອຫໍ ປຓ຺ຑິເຕາ”ຕິ ກາຣໍ ອກາສິ.

໓໑. ຕຕ຺ຖ ຍເຕາ ອຫໍ ປຓ຺ຑິເຕາຕິ ຍເຕາ ປຠຸຕິ ຍເຕາ ປຏ຺ຐາຍ ອຫໍ ປຓ຺ຑິເຕາ. ປຓ຺ຑິຕກາລເຕາ ປຏ຺ຐາຍ ນາຠິຊານາມິ ສມ຺ມຸຍ຺ຫໍ, ອນຣິຍໍ ເທາສສໍຫິຕນ຺ຕິ ຣາຄາທິເທາສສໍຫິຕໍ ຕເຕາ ເອວ ອນຣິຍໍ ນິຫີນໍ, ອຣິເຍຫິ ວາ ອນຣຓີຍຕາຍ ອນຣິເຍຫິ ອຣຓີຍຕາຍ ຈ ອນຣິຍໍ ປິປຸຓໍ ອາຣມ຺ມເຓາ ອຕ຺ຕກຸລາທິສມ຺ພນ຺ຘເຕາ “ສມ຺ເມຍ຺ຍາ”ຕິ ລທ຺ຘນາມໍ ກາຍຈິຕ຺ຕກ຺ຂາທິວິຍ຺ຫຈິຕ຺ຕກ຺ຂພ຺ຍາທິຕໍ ນາຠິຊານາມີຕິ, “ຉຬຠິຎ຺ເຎາ ຍຖາ ອຣຫຕ຺ຕໍ ປຕ຺ຕ”ນ຺ຕິ ອຎ຺ຎໍ ພ຺ຍາກາສິ.

សញ្ជាឃតេ្ថទកាធាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៑

៥៑ ទាយលោឃ្យកតេ្ថទកាធាចណ្ណតា

ចិហចិហាកិតឌិតេតិ អាឃស្វុតោ ទាយលោឃ្យកតេ្ថទស្ស កាធា៑ កា ឧប្បត្តិ? អឃម្បិ បុរិយតុទេ្ធស្សុ កតាឌិកាទោ តត្ថ តត្ថ ភទេច បុញ្ញាតិ ឧបចិតទេត្តា សិលិស្ស ភកចតោ កាទេល ក្យលកេហ តិជ្ជាត្តិត្វា ចិញ្ញាត់ បតេ្តា ភកចត្តិ ឌិស្វា បលត្អយាតសោ បុសេ្យហិ ប្វុះ អកាសិ៑ សោ តេត បុញ្ញាកយុេត ឌេចលោកេ តិជ្ជាតេ្តា អបទាបទំ បុញ្ញាតិ កត្វា ស្យុកតឹស្យុ ខុច បរិចត្តេត្តា ព្ទាយម្ហិ ញុទ្ធប្បាឌេ សាចត្ថិយំ ព្ទាក្អក្យល តិជ្ជាត្តិត្វា ចឃប្បតេ្តា ឌេតចតបដិក្កហលោ សញ្ជាតប្បសាឌោ បព្ទាឌិត្វា ចរិយាតុក្យល់ កឃ្ជុដ្ឋាត់ កហេត្វា អរញ្ញោ ចិហរតិ៑ តស្ស អត្ថតោ សឃ្យត្តិយា បព្ទាឌិតសាទ្យប្បាឃ ច បដិបត្តិយា បិសាឌិកកាចតោ ទាយលោឃ្យកោតេ្ថច សយញ្ញា អហោសិ៑ អធេកឌិចសំ យាទោ ឆេរំ កិសាបេត្យកាយោ ករេចសង្កិ អកាសិ៑ តំ ស្យត្វា ឆេទោ ចិរបកតិតាឃ តេត អសត្តុសតេ្តា "យាទោ អឃ"ត្តិ ឌាត្វា តត្ថ អតាឌេរំ ឌស្សេត្តា "ចិហចិហាកិតឌិតេ"តិ កាធំ អកាសិ៑

៣៥៑ តត្ថ ចិហចិហាកិតឌិតេតិ ចិហចិហាតិ អកិល្យាបចត្តសទ្ទតាឃ "ចិហចិហា"តិ លទ្ធតាយាត់ ចដ្ឋកាត់ អកិតាឌតិយិត្តំ, ចិរចហេត្វាតិ អត្ថោ៑ សិប្បិកាកិរ្យតេហិ ចាតិ សិប្បិកា ចុទ្ធត្តិ ឌេចកា បរតាយកា កេលញោ្ញត លោតកិសឌារកាកាទា សាលាយិកា៑ "យហាកលត្ថកា"តិ កេចិ, សិប្បិកាត់ អកិរ្យតេហិ យហាចិររេចហិ, ហេត្យមិ្បចត់ កទលាចចត់, តំ ហេត្វាតិ អត្ថោ៑ ត យេ តំ ចត្ថតិ ចិត្តត្តិ យយ ចិត្តំ ត ចត្ថតិ ត ចចតិ៑ ព្ទាឌំ ចុត្តំ ហោតិ – ព្ទាយម្ហិ អរញ្ញោ ចិរចហេត្យ សិប្បិកាកិរ្យតហេត្យ ចិឃ, បិបិយ, តច ចិស្សរកលហេត្យ យយ ចិត្តំ កឃ្ជុដ្ឋាតតោ ត បរិបតតីតិ៑ តត្ថ កាទលាយាហ "ខុកត្តតិរតឌិត្យយ"តិ៑ ហិ-សទ្ទោ ហេត្យ អត្ថោ, ឃស្វា យយ ចិត្តំ កលាសក្កលិកំ បហាឃ ខុកតេ្ត ខុកឹភាច, ឌាហិទ្ធា ចា ចិកេ្លបំ បហាឃ ខុកតេ្ត ខុកក្កតាឃ, ខុកតេ្ត ខុកសភាច ចា តិជ្ជាត តិរតំ អកិរតំ, តស្វា កឃ្ជុដ្ឋាតតោ ត ចត្ថតិ ត ចចតីតិ, ព្ទាយំ កិរ កាធំ ចឌតេ្តា ខុច ឆេទោ ចិបស្សត់ ចឌ្ឍេត្វា អរហត្តំ បិបុណិ៑ តេត ចុត្តំ អបទាត (អប៑ ឆេរ ១៑១៧១៑៤-៥) –

"ស្យុចណ្ណចណ្ណា ភកចា, សតរំសី បតាបចា;

ចក្កមត់ សមាទ្យឌ្យហោ, យេត្តចិតេ្តា សិលឹសភោ៑

"បសត្ថចិតេ្តា ស្យុមតោ, ចត្តិត្វា ឌាកាលមុត្តមំ;

មិតលប្បុប្បំ បក្កយ្យា ញុទ្ធស្ស អកិរោបយិំ៑

"ខុកតិលោស ព្ទាតោ កទេប្យ, យំ ប្យុប្បមកិប្វុឌយិំ;

ធុក្កតិំ ភាគិនាភាមិ, ពុទ្ធបុត្តាយិនំ ចស៑

“ឲក្ខតតិសកប្បមិ,ក្បាយុខយឈឈតភាយគោ;

សព្វទេតសយ្យន្តោ, ចក្កចត្តិ យហន្ទាលោ៑

“កិលេសា ឃាបិតា យឃ្ឍ..បេ... ពតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ៑

អឃយេច ច ឆេរស្ស អន្នាញ្យាករណកាថា អហោសិ៑

ទាយលោឃ្យកទ្ធេកាឆាចណ្ហតា តិដ្ឋិតា៑

១០៑ ចិយលទ្ធេកាឆាចណ្ហតា

ឆរលឹច សិទ្ធាតិ ចាតិ អាឃសុ្ធតា ចិយលទ្ធេរស្ស កាឆា៑ កា ដ្ឋប្បត្តិ? សោបិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ ចិចដ្ឋបតិស្សយំ ព្យសលំ ដ្ឋបចិតន្តោ ចិបស្សិស្ស ភកចតោ កាលេ សព្វឆយតព្យលេ តិន្នត្តិត្វា ចិញ្ញុតំ បត្តោ តស្មិំ សិបេ្យ តិប្បត្តិំ កតោ ឲកឌិចសំ ចិបស្សិំ ភកចត្តំ បស្សិត្វា បសន្នមាតសោ សព្វឆយតេត បុន្នំ កត្វា តតោ បដ្ឋាយ កាលេត កាលំ សត្ថុ ដ្ឋបដ្ឋាតំ អកាសិ៑ សោ តេត បុញ្ញកម្មេត ឆេចលោកេ តិន្នត្តិត្វា អបរាបរំ បុញ្ញាតិ កត្វា ឆេចមតុស្សេសុ សំសរន្តោ កស្សបស្ស ភកចតោ កាលេ “អភាកតេ មេ ចិយលោ ចិសុទ្ធោ កាយោ ហោតុ”តិ តោធិរុក្ខំ កន្ធោឌកេហិ ត្បាបេសិ, ចេតិយង្គណពោធិយង្គណេសុ អាសតាតិ ឆោចាបេសិ, តិក្ខុតម្បិ កិលិដ្ឋេ សយណបរិក្ខារេ ឆោចាបេសិ៑

សោ តតោ ចចិត្វា ឆេចេសុ ច មតុស្សេសុ ច បរិចត្តេន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាឆេ រាជកហេ ព្រាហ្មណកុលេ តិន្នត្តិ៑ តស្ស មាតុកុច្ឆិយំ ចសត្តស្ស តិក្ខមត្តស្ស ច កាយោ បិត្តសេយ្យាឌីហិ អសំកិលិដ្ឋោ បចុមបលាសេ ដ្ឋកពិន្ទុ ចិយ អលក្កោ បន្ធិយកចិកពោធិសត្តស្ស ចិយ សុចិសុទ្ធោ អហោសិ, តេតស្ស ចិយលោត្វេច តាមំ អកំសុ៑ សោ ចយប្បត្តោ រាជកហប្បេចសេត ពុទ្ធាតុភាចំ ឌិស្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា កម្មដ្ឋាតំ កហេត្វា កោរសលេដ្ឋេ បព្ពតក្ហាយំ ចិហរតិ៑ អថេកឌិចសំ ចាតុឌ្ឍិបិកមហាមេឃោ ឧកលំ ចក្កចាឡអកព្ភំ បត្ថរិត្វា បាចស្សិ៑ ចិចដ្ឋាយិមិត្បាទ្ធាតំ ចក្កចត្តិតច្ចា ឆរមាភកាលេ ឲច កិរ ឲចំ ចស្សតិ៑ ឃម្មបរិឡាហច្ចុបសមេតា ដ្ឋុតសប្បាយលាភេត ឆេរស្ស ចិត្តំ សមាហិតំ អហោសិ ឲកក្កំ៑ សោ សមាហិតចិត្តោ តាចេឆេច ចិបស្សតំ ដ្ឋស្សុក្កាបេត្វា មក្កបដិបាដិយា អរហត្តំ បាបុណិ៑ តេត ចុត្តំ អបឆាតេ (អប៑ ឆេរ ១៑១០៑៦៩-៩០) –

“វិបស្សិស្ស ភគវតោ, អហោសិំ សន្លួថមូកោ;

និច្ចុបដ្ឋានយុត្តោម្ហិ, សុគតស្ស មហេសិនោ។

“ឧបដ្ឋានផលំ បស្ស, លោកនាថស្ស តាទិនោ;

សដ្ឋិ តូរិយសហស្សានិ, បរិចារេន្តិ មំ សទា។

“ឯកនវុតិតោ កប្បេ, ឧបដ្ឋហិំ មហាឥសិំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ឧបដ្ឋានស្សិទំ ផលំ។

“ចតុវីសេ ឥតោ កប្បេ, មហានិស្លូបនាមកា;

សោឡសាសិំសុ រាជានោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលា។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បត បត្វា កតកិច្ចតាយ ឧបដ្ឋានយោ ឧទានំ ឧទានេនតោ “ឆទេហិ ច និយ្យាតិ ចាតិ យាចេតោ”តិ កាថំ អភាសិ។

១០។ តត្ថ ឆទេហិតិ បឆចិ, សា ហិ សកលំ ឆទានំ ឆាទេតីតិ “ឆទេហិ”តិ វុច្ចតិ។ និយ្យាតីតិ សមត្តតោ តតំ បុរេត្វា អភិប្បចស្សតោ មហាមេឃស្ស វុដ្ឋិធារាហិ និយ្យាតិ ។ ចាតិ យាចេតោតិ ឧទកបុនិតសម្ពិស្សតាយ សីតលោ ចាតោ ចាយតិ។ ចិន្នុតា ទរតិ តតេកតិ តត្ថ តត្ថ កន្ទតា កញ្ចអកញ្ចអាយតា មហាមេឃតោ តិព្វន្តីមោ សតេតរតា អាកាសេ ពួតោ ចិតោ ច ចិចរន្តិ។ ឧបសមត្តិ ចិតក្កាតិ ឧត្តសប្បាយសិទ្ធេត សមឆចិបស្សតាធិកមេត បុព្ពាការេក តតុក្កាធិចសេត ចុបសត្តា ហុត្វា កាយចិតក្កាធមោ សន្តាបិ តច មហាចិតក្កា អរិយមគ្គាធិកមេត ឧបសមត្តិ។ អតចសេសតោ សមុច្ឆិន្នត្តីតិ។ ចត្តយាតសម្បតាយ អរិយមគ្គក្កំ ចត្តយាតំ កត្វា ចតតិ។ អតីតទេ្ទ ចា ឲតំ បច្ចុប្បន្តចចតំ។ ចិត្តំ សុសមាហិតំ មមាតិ តតោ ឲច លោកុត្តរសមាធិនា មម ចិត្តំ សុដ្ឋុ សមាហិតំ, ត ខាតិ តស្ស សមាធានេ កិញ្ចិ កាតព្វំ អត្ថីតិ ខេទោ អត្តំ ព្យាកាសិ។

ចិយលះទ្ធរកាឆាចណ្ហតា តិ្ថ្ថិ៍តា៑

បញ្ចាយចក្កចណ្ហតា តិ្ថ្ថិ៍តា៑

៩៑ ឈថ្ថ៍ចក្កា

១៑ ះកាឆិកាឌិចញុះទ្ធរកាឆាចណ្ហតា

ចញ្ញូតិះដះចាតិអាឌិកា ចតះញ្ញា – ះកាឆិះកា, ឃុឌាហុ, ចល្លិះឃា, ដ្តត្តិះឃាតិ ត្តះយសំ ចញុត្តិ ះឆទាតំ កាឆា៑ កា ដ្ឋប្បត្តិ? ត្តះយបិ ឃុទិយញុះដ្ឋឃុ កតាឆិកាទា តត្វ តត្វ ករេច ឃុណ្ណាតិ ដ្ឋបចិតត្តា ត្តះតា ចញុតចុះត កះប្បំ សិដ្ឋត្វញ្ញ ករចះតា កាះល ក្យលះកះហ តិត្តាត្តិត្វា ចិណ្ណាតំ បត្វា អណ្ណាយត្តា ឃហាឃា ហុត្វា ចិចទិឃុ៑ ះតឃុ ៖ះកា សិដ្ឋត្វំ ករចត្តិ បិណ្ហាឃ ចទត្តិ ឌិ្តថ្វា ពដ្ឋត្តិក្ខុ អងាឃិ៑ ទុតិះឃា បឃត្តុឌិះត្វា ហុត្វា បញ្ចាបតិ្ថ្ថិះតត ចត្ថិត្វា អញ្ចាលិ បក្កហិ្វា តតិះឃា បឃត្តុឌិះត្វា ៖ះកាត ឃុបបុហះត្វុត ករចត្តិ ឃុះដឃិ៑ ចញុះត្វា ឃុយតឃុះប្បហិ ឃុដយកាឃិ៑ ៖ចំ ះត ឃត្វិទិ ទិត្តិ បឃាះដត្វា បឃុះតត ះតត ឃុណ្ណាកះយ្ថត ះដចះលិះក តិត្តាត្តិត្វា ឃុត អបទាបទំ ឃុណ្ណាតិ កត្វា ះដចយតុះញ្ញឃុ សំឃរះត្តា កញ្ញបញ្ញ ករចះតា កាះល ក្យលះកះហ តិត្តាត្តិត្វា ឃហាឃកា ហុត្វា ឃាឃះត បត្តាឌិត្វា ឃយឈចយុំ កត្វា អយ្យាតំ ករចះតា កាះល បិចាឃំ ចញុត្តិ យល្លទាឌាតំ ឃុត្តា ហុត្វា តិត្តាត្តិឃុ៑ ះតសំ ះកាឆិះកា, ឃុឌាហុ, ចល្លិះឃា, ដ្តត្តិះឃាតិ តាយាតិ អកំឃុ៑ អណ្ណាយត្តា បិឃឃហាឃា អះហឃុំ៑ ះត រកតឌិះដច កទលិះឃត កបិលចត្វុំ អកយំឃុ៑ តប្តិត្វា ឃយះឃ ឃត្វា កបិលចត្វុំ កត្តា តិះក្រាឆាទាះយ ចឃះត្តា ឃយកបិឌិហាទិឃំ ដះញ្ញត្វា ឃុះដ្ឋាងតប្បយុះល ឃញ្ញាទាឌាះតា ដះយឃិ៑ តងា ះតបិ ចត្វាះទា យល្លទាឌឃុត្តា បិឌិហាទិឃំ ឌិ្តថ្វា លដ្ឋប្បឃាងា បត្តាឌិត្វា ចិបញ្ញតាកយុំ កះទាត្តា តចិរះញ្ញច ឃហ បដិឃម្ពិងាហិ អរហត្តំ បិឃុហិឃុ៑ ះតត ទុត្តំ អបងាះត (អប៑ ះឆរ ១៑១១៑១-១១) –

“ឃុចណ្ហចណ្ហំ ឃត្ថុដ្ឋំ, អាហុតីតំ បដិក្កហំ;

បចរា អភិតិក្ខត្តំ, ចតា តិត្តាតយាកតំ៑

“ពដ្ឋត្តិក្ខុ បិងាឃិ, សិដ្ឋត្វញ្ញ យះហឃិះតា;

បណ្ណាឃ ដ្ឋបឃត្តញ្ញ, យហាឌឹរញ្ញ តាឌិះតា៑

“បះដតាត្តបងាឃត្តំ, តិត្តាះបត្តេ យហាឌតំ;

ឧឡារា វិត្តិ មេ ជាតា, ពុទ្ធេ អាទិច្ចពន្ធុនេ។

“ចតុន្នវុតិតោ កប្បេ, យំ ទានមទទិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ភិក្ខាទានស្សិទំ ផលំ។

“សត្តាសីតិម្ហិតោ កប្បេ, មហារេណុសនាមកា;

សត្តរតនសម្បន្នា, សត្តេតេ ចក្កវត្តិនោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ..បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”ន្តិ។

គោធិកោ ថេរោ។

“សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, និសភាជានិយំ យថា;

តិធាបភិន្នំ មាតង្គំ, កុញ្ជរំវ មហេសិនំ។

“ឱភាសេន្តំ ទិសា សព្វា, ឧឡុរាជំវ បូរិតំ;

រថិយំ បដិបជ្ជន្តំ, លោកជេដ្ឋំ អបស្សហំ។

“ញាណេ ចិត្តំ បសាទេត្វា, បគ្គហេត្វាន អញ្ជលិំ;

បសន្នចិត្តោ សុមនោ, សិទ្ធត្ថមភិវាទយិំ។

“ចតុន្នវុតិតោ កប្បេ, យំ កម្មមករិំ តទា;

ស្វក្កតិ៍ ភាកិខាភាយិ, ឌាកាលាវណ្ណាយិទំ ផល៉

“ទេតសត្តតិមិត្វតា កទប្យ, ទសាឡ្យអសាឃុំ ភទ្វត្តមា;

សត្តទតភសម្បន្នា, ចក្កចត្តី មហព្ពលា៉

“កិទលសា ឈាបិតា មយ្ហា..ទប... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសភ”ន្តិ៍

ស្ងាហុទត្វទទា៉

“ចិចទាឃំ តិចាសីហំ, អទហាសិ មាលិទកា ពកា;

អក្ខុសំ ចិទខំ ពុទ្ធំ, សិទ្ធត្ថំ ទលាកប្ងខិតំ៉

“បសន្នចិទត្តា សុមទតា, បុប្ផហត្ថមការសហំ;

ឃត្ថ ឃត្ថុបបជ្ជាមិ, តស្ស កម្មស្ស ចាហសា៉

“អត្ទទកាមិ ផលំ ពុទ្ធំ, បុទព្ព សុកពមត្តទតា;

បរិក្ខិទត្តា សុមទល្លហិ, បុប្ផកាភស្សិទំ ផល៉

“ចតុត្តុតិទតា កទប្យ, ឃំ បុប្ផមកិទទាបឃិ;

ស្វក្កតិ៍ ភាកិខាភាយិ, បុប្ផប្ងជាឃិទំ ផល៉

“ចតុត្តុតុបិកាឃ , ឌទបត្វា ចត្តមាភគំ;

បដ្ឋាទាឌសតា ពត្វ, ភជ្ជសមសភាមកា៉

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

វល្លិយោ ថេរោ។

“សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ, ជាតិបុប្ផមទាសហំ;

បាទេសុ សត្ត បុប្ផានិ, ហាសេនោកិរិតានិ មេ។

“តេន កម្មេនហំ អជ្ជ, អភិភោមិ នរាមរេ;

ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។

“ចតុន្នវុតិតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, បុប្ផបូជាយិទំ ផលំ។

“សមន្តគន្ធនាមាសុំ, តេរស ចក្កវត្តិនោ;

ឥតោ បញ្ចមកេ កប្បេ, ចាតុរន្តា ជនាធិបា។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។ (អប។ ថេរ ១។១១។១-១៣);

ឧត្តិយោ ថេរោ។

អរហត្តំ បន បត្វា ឥមេ ចត្តារោបិ ថេរា លោកេ បាកដា បញ្ញាតា រាជរាជមហាមត្តេហិ សក្កតា គរុកតា ហុត្វា អរញ្ញេ សហេវ វិហរន្តិ។ អថេកទា រាជា ពិម្ពិសារោ តេ ចត្តារោ ថេរេ រាជគហំ ឧបគតេ ឧបសង្កមិត្វា វន្ទិត្វា តេសំ វស្សាវាសត្ថាយ និមន្តេត្វា តេសំ បាដិយេក្កំ កុដិកាយោ ការេត្វា សតិសម្មោសេន ន ឆាទេសិ។ ថេរា អច្ឆន្នាសុ កុដិកាសុ វិហរន្តិ។ វស្សកាលេ ទេវោ ន វស្សតិ។ រាជា “កិំ នុ ខោ ការណំ ទេវោ ន វស្សតី”តិ ចិន្តេន្តោ, តំ ការណំ ញត្វា, តា កុដិកាយោ ឆាទាបេត្វា, មត្តិកាកម្មំ ចិត្តកម្មញ្ច

ការារេបត្វា, ក្យុដិកាយថំ កនេរានេត្វា យេហនេតា ភិក្ខុបដ្ឋុស្ស ឌាគំ អដាសិ៑ នេឆរា រនេញ្ញា អត្យកយ្យាឃ ក្យុដិកានេឃា បខិសិត្វា

នេយត្វាសយាបត្តិនេឃា សយាបខ្ញ៉ុស្ញ៑ អត្ចុត្តរបិខឹគឌិសនេតា យេហានេយនេឈា ន្ត្តហិត្វា នេឆរាគំ សយាបត្តិនេតា ចុដ្ឋាតក្ខនេលាឃេច ចស្សិតុំ អារកិ៑

នេតាស្ញ នេកាឌិកនេត្វនេរា សយាបត្តិនេតា ចុដ្ឋាឃ សហ នេយឈកខ្ញ៉ុនេតាត –

រ៊៨៑

“ចស្សតិ នេឌនេចា ឃចា ស្ញកិតំ, លត្វា នេយ ក្យុដិកា ស្ញលា គិចាតា;

ខិត្តុំ ស្ញុសយាហិតញ្ចា យឃ្យា អឆ នេច បត្តឃសិ បចស្ស នេឌចា”តិ៑ –

ត្តុយំ កាឆំ អភាសិ៑

តត្វ ចស្សតីតិ សិញ្ចាតិ ចុដ្ឋិឆារំ បនេចន្នតិ៑ នេឌនេចាតិ នេយនេឈា៑ ឃចា ស្ញកិតត្តិ ស្ញត្តរកិតំ ខិឃ កន្ទុនេត្តាតិ អឌិប្បានេឃា៑ នេយនេឈា ហិ ចស្សគកានេល សតបដលសហស្សបដនេលា ន្ត្តហិត្វា ឆគឃនេត្តា ខិន្ទុតា គិន្នារនេរត្តាច នេសាកតិ, ត នេកចនេលា៑ តស្វា សិគិន្តុយឆុរកម្មិរគិនេញ្ញនេសា ចស្សតិ នេឌនេចាតិ ឌនេស្សតិ៑ នេតាត សន្ត្ថនេតា អត្យបឞិញ្ញត្តំ អាហ “លត្វា នេយ ក្យុដិកា ស្ញលា គិចាតា”តិ៑ ឃចា ត នេឌនេចា ចស្សតិ, ឲចំ តិណាឌីហិ លាឌិតា អឃំ នេយ ក្យុដិកា, នេតាត ចុដ្ឋិចនេស្សត អត្យបឞិញ្ញត្តំ អាហ៑ បរិនេភាកស្ញលស្ស ន្ត្តស្យសប្បាទិឃាត្យស្ញលស្ស ច សព្កាចនេតា ស្ញលា៑ ថ្យសិតក្កុញអបិហិតចាតបិគតាហិ ចាតបរិស្សឃរហិតា៑ ន្ត្តភនេឃគបិ អាចារសប្បាឃចនេសត អត្យបឞិញ្ញត្តំ អាហ៑ ខិត្តុំ ស្ញុសយាហិតញ្ចា យឃ្យត្តិ ខិត្តញ្ចា យេយ ស្ញុដ្ឋ សយាហិតំ អត្យត្តរសយាឌិតា គិញ្ចាគារមុនេលា ស្ញុដ្ឋ អប្បិតំ, ឲនេតាត អត្កត្តរបរិស្សឃាកាចនេតា អនេប្បាស្ស្យក្កតំ ឌនេស្សតិ៑ អឆ នេច បត្តឃសីតិ អឆ ត្តុឌាគិ បត្តឃសិ នេច, ឃឌិ ត្តុន្នសិ៑ បចស្សាតិ សិញ្ចា ន្ត្តឌកំ បញ្ឈុ ចុដ្ឋិឆារំ បនេចន្ន៑ នេឌចាតិ នេយឈំ អាលបតិ៑

នេកាឌិកនេត្វរកាឆាចណ្ណុតា គិដ្ឋិតា៑

៧៑ ស្ញុឌាហិស្យនេត្វរកាឆាចណ្ណុតា

រ៊៧៑ ត្តុតនេរហិ ចុត្តកាឆាស្ញ តតិឃបនេឌ ឲច ខិនេសនេសា៑ តត្វ ស្ញុឌាហិស្យតា ចុត្តកាឆាឃំ ខិត្តុំ ស្ញុសយាហិតញ្ចា កានេឃតិ យេយ ខិត្តុំ កនេឌកានេឃ កាឃកតាសតិកាចតាចនេសត ស្ញុដ្ឋ សយាហិតំ សមុនេឌច អប្បិតំ៑ អឃឌិញ្ញុនេឆនេរា កាឃកតាសតិកាចតាចនេសត បដិលន្តុឆាគំ បិឌកំ កត្វា ខិបស្សគំ ចនេឌ្ឌត្វា អរហត្តុំ បិបុណិ៑ តំ សន្តុឃាហ “ខិត្តុំ ស្ញុសយាហិតញ្ចា កានេឃ”តិ៑

ឃុឝាហុតេត្ថុរកាឆាចល្លកា ត៏ដ្ឋិតា។

២. ចលិ្លយតេត្ថុរកាឆាចល្លកា

៊២. ចលិ្លយតេត្ថុរកាឆាយំ តស្សំ ចិហរាបិ អប្បយតេត្តាតិ តស្សំ ក្ុដិកាយំ អប្បយាឝបដិបត្តិយា យត្ថុក៌ ឋិបិតត្តា អប្បយតេត្តា អរិយចិហារូបសំហិតេតគ ឌិត្តាចិហារាឌិសំហិតេតគ ឆ ត្តរិយាបឆចិហារេតគ ចិហរាបិ, អត្តកាចំ បចតេត្តយឹតិ ចុត្តំ តោហាតិ។

ចលិ្លយតេត្ថុរកាឆាចល្លកា ត៏ដ្ឋិតា

៣. ភ្ត្តិយតេត្ថុរកាឆាចល្លកា

៊៣. ភ្ត្តិយតេត្ថុតេត ចុត្តកាឆាយំ អភ្ុតិយោតិ អសហារយា, កិលេសសន្កាលិកាយ កណសន្កាលិកាយ ឆ ចិរហិតោតិ អតេត្ថុ។

ភ្ត្តិយតេត្ថុរកាឆាចល្លកា ត៏ដ្ឋិតា។

ឆត្ុត្ថំ ឆេទនំ កាឆាចល្លកា ត៏ដ្ឋិតា។

៤. អញ្ញាតចតិយតេត្ថុរកាឆាចល្លកា

អាសន្ត៏ក្ុដិក៌ កត្វាតិ អាយស្ុតោ អញ្ញាតចតិយតេត្ថុរស្ស កាឆា។ កា ភ្ប្បត្តិ? តេសា កិរ បភ្យុត្តរស្ស កាចតោ កាលេ ឃុគស្សតោ តាយ យាលិកាតោ ហុត្វា ឃុយគបុតប្បហិ កាចត្តំ បុតេឌត្វា អញ្ញាយ្បិ ពត្ថុ ពត្ថុ ឌាហំ បុត្តាំ កត្វា តេគចយត្ុស្សស្ុ សំសរតេត្តា កស្សបស្ស កាចតោ សាសតេត បព្ពាឌិត្វា សយលាឆយំ អកាសិ។ អឆ ត្តយស្ុំ ព្ភុប្បាតេគ តេចសាលិយំ ចន្ទីរាឌក្ុលេ តិព្ពត្តិត្វា តស្ស ចយប្បត្តកាលេ ចន្ទីរតេដ្ឋ អចុដ្ឋិកយំ ព្យាឆិកយំ អយត្ុស្សកយត្តំ តឹលិ កយាតិ ភ្ប្បឌ្ឋិស្ុ ។ តំ សព្ពំ រតាតស្ុត្តចល្លកាយំ (ល្ុ. បិ. អដ្ឋ. រតាតស្ុត្តចល្លកា; ឃុ. តិ. អដ្ឋ. ១.រតាតស្ុត្តចល្លកា) ចុត្តតយេត តេចឌិតព្ពំ។ កាចតិ បត តេចសាលិ បចិតេដ្ឋ កតេយស្ុ ឆ ចុបសតេត្ថុស្ុ សត្ថុ ឆយ្ុគេសតាយ សព្ពហុលិតំ តេគចយត្ុស្សាតំ ឆយ្ុកឹសយតេយ ឆ ឌាតេតា អយំ រាឌក្ុយាតោ ព្ភន្លាត្ុកាចំ ឌិស្វា បដិលន្ធសន្ធោ បព្ពាឌិ។ យឆា ឆាយំ ឲចំ អភត្តាទំ ចុភ្ព្យាតា ចត្តាតេរាបិ ឌតា។ តេតបិ ហិ ត្តយស្ស សហាយក្ុតា លិច្ឆចិរាឌក្ុយារា ឲចំ ត្តយិតាច តឹហារេតគ បព្ពាឌិស្ុ។ កស្សបសព្ព្ធកាលេបិ សហាយា ហុត្វា ត្តយិតា សតេហច បព្ពាឌិត្វា សយលាឆយំ អកំស្ុ, បភ្យុត្តរស្សបិ កាចតោ បាឌស្ុលេ ក្ុសលព៌ឌតេរាបតាឌិ អកំស្ុតិ។ ពត្តាយំ កតបុត្តាកិតេច្ចា សារេកតេតា អញ្ញាតចតេត ឃុសាភដ្ឋាតេត ចសតេត្តា ភ្ុបកដ្ឋាយ ចស្ុបតាយិកាយ យត្ុស្សហិ លន្ធិតំ ឌិល្លក៌ អាសន្តិ លកិត្វា តំ ឆត្ុស្ុ បិរសាលេស្ុ ឌតេបត្វា ភ្ុបរិ តិរិយត្ថា តិណាឌឹហិ លាតេឌត្វា ត្វាទំ តេយាតេឌត្វា ចស្សំ ភ្ុបកតោ។ បឌយាតេសតេយច ឈតេឌតេត្តា

វាយមន្តោ អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប។ ថេរ ១.១១.៦៣-៦៧) –

“សុទស្សនោតិ នាមេន, មាលាការោ អហំ តទា;

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ, លោកជេដ្ឋំ នរាសភំ។

“ជាតិបុប្ផំ គហេត្វាន, បូជយិំ បទុមុត្តរំ;

វិសុទ្ធចក្ខុ សុមនោ, ទិព្វចក្ខុំ សមជ្ឈគំ។

“ឯតិស្សា បុប្ផបូជាយ, ចិត្តស្ស បណិធីហិ ច;

កប្បានំ សតសហស្សំ, ទុគ្គតិំ នុបបជ្ជហំ។

“សោឡសាសិំសុ រាជានោ, ទេវុត្តរសនាមកា;

ឆត្តឹសម្ហិតោ កប្បេ, ចក្កវត្តី មហព្ពលា។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា វិមុត្តិសុខំ បដិសំវេទេន្តោ សមាបត្តិតោ វុដ្ឋាយ មហាលទ្ធិំ សម្បត្តិំ បច្ចវេក្ខិត្វា បីតិវេគេន ឧទានេន្តោ “អាសន្ទិំ កុដិកំ កត្វា”តិ គាថំ អភាសិ។

៣៣។ តត្ថ អាសន្ទិំ កុដិកំ កត្វាតិ អាសន្ទិ នាម ទីឃបាទកំ ចតុរស្សបីឋំ, អាយតំ ចតុរស្សម្បិ អត្ថិយេវ, យត្ថ និសីទិតុំយេវ សក្កា, ន និបជ្ជិតុំ។ អាសន្ទិំ កុដិកំ កត្វា វាសត្ថាយ គេហំ វុត្តនយេន កុដិកំ កត្វា យថា តត្ថ និសិន្នស្ស វុត្តបរិស្សយាភាវេន សុខេន សមណធម្មំ កាតុំ សក្កា, ឯវំ កុដិកំ កត្វា។ ឯតេន បរេយុក្តិសកាតំ សេនាសនេ អត្តនោ អប្បិច្ឆតំ សន្តុដ្ឋិញ្ច ទស្សេតិ។ វុត្តម្បិ ចេតំ ធម្មសេនាបតិនា –

“បល្លង្កេន និសិន្នស្ស, ជណ្ណុកេនាភិវស្សតិ;

ᩋᩃᩴ ᨹᩣᩈᩩᩅᩥᩉᩣᩁᩣᨿ, ᨸᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩔ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩮᩣ"ᨲᩥ᪨ (ᨳᩮᩁᨣᩣ᪨ ᪙᪘᪕; ᨾᩥ᪨ ᨸ᪨ ᪖.᪑.᪑);

ᩋᨸᩁᩮ "ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨴᩥᨠᩩᨭᩥᨠ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨴᩴ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ "ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨴᩥᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩴ ᨠᩩᨭᩥᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ"ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᨸᨶ "ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᩥᩈᨬ᩠ᨬᩥᨲᩮ ᨾᨲ᩠ᨳᩔ ᨧᨲᩩᩁᩔ ᨾᨬ᩠ᨧᨠᩔ ᩏᨸᩁᩥ ᨠᨲᨠᩩᨭᩥᨠᩣ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨴᩥ ᨶᩣᨾ, ᨲᩴ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨴᩥᩴ ᨠᩩᨭᩥᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ"ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩒᨣᨿ᩠ᩉᩣᨲᩥ ᩒᨣᩣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨸᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᩋᨬ᩠ᨩᨶᩴ ᩅᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴᨶᩣᨾᨠᩴ ᩅᨶᩴ, ᩋᨬ᩠ᨩᨶᩅᨱ᩠ᨱᨸᩩᨷ᩠ᨹᨠᩣᩅᩮᨲᩣ ᩉᩥ ᩋᨬ᩠ᨩᨶᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩃ᩠ᩃᩥᨿᩮᩣ, ᨲᨻ᩠ᨻᩉᩩᩃᨲᩣᨿ ᨲᩴ ᩅᨶᩴ "ᩋᨬ᩠ᨩᨶᩅᨶ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾᩴ ᩃᨽᩥ᪨ ᩋᨸᩁᩮ ᨸᨶ "ᩋᨬ᩠ᨩᨶᩣ ᨶᩣᨾ ᨾᩉᩣᨣᨧ᩠ᨨᩣ"ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩴ ᩋᨬ᩠ᨩᨶᩅᨶᩴ ᩒᨣᨿ᩠ᩉᩣᩈᨶ᩠ᨴᩥᨠᩴ ᨠᩩᨭᩥᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣ, ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᩉᩁᨲᩣ ᨾᨿᩣᨲᩥ ᩅᨧᨶᩈᩮᩈᩮᨶᩮᩅ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨ ᩍᨴᨾᩮᩅ ᨧ ᨳᩮᩁᩔ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩦᨲᩥ᪨

ᩋᨬ᩠ᨩᨶᩅᨶᩥᨿᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪖᪨ ᨠᩩᨭᩥᩅᩥᩉᩣᩁᩥᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᨠᩮᩣ ᨠᩩᨭᩥᨠᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᨠᩩᨭᩥᩅᩥᩉᩣᩁᩥᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩣᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ? ᩈᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᨸᨴᩩᨾᩩᨲ᩠ᨲᩁᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᨶ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩔ "ᩏᨴᨠᨴᩣᨶᩴ ᨴᩔᩣᨾᩦ"ᨲᩥ ᩈᩦᨲᩃᩴ ᩏᨴᨠᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩦᨲᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨩᩣᨲᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᨾᩩᨡᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥ᪨ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨲᩔ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩈᩣᨴᩈᩴᩅᨯ᩠ᨰᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣᩅ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᩋᨲᩥᩅᩥᨿ ᨸᩦᨲᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩮᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩋᨬ᩠ᨩᨶᩅᨶᩥᨿᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩈᨴᩥᩈᨾᩮᩅ᪨ ᩋᨿᩴ ᨸᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ – ᩋᨿᩴ ᨠᩥᩁ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨲᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩥᨧ᩠ᨧᩮᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᩋᨶᩩᨿᩩᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩣᨿᩴ ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩈᨾᩦᨸᩮᨶ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩮᩅᩮ ᨧ ᨹᩩᩈᩣᨿᨶ᩠ᨲᩮ ᨡᩮᨲ᩠ᨲᨸᩣᩃᨠᩔ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᨲᩥᨱᨠᩩᨭᩥᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩥᨱᩈᨶ᩠ᨳᩁᨠᩮ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥ᪨ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᨾᨲ᩠ᨲᩮᩣᩅ ᩏᨲᩩᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ ᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᩏᩔᩩᨠ᩠ᨠᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨸ᪨ ᨳᩮᩁ ᪑.᪑᪑.᪕᪙-᪖᪕) –

"ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩅᨱ᩠ᨱᩴ ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ, ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᩥᩃᨬ᩠ᨩᩈᩮ;

ᨥᨲᩣᩈᨶᩴᩅ ᨩᩃᩥᨲᩴ, ᩋᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᩴᩅ ᩉᩩᨲᩣᩈᨶᩴ᪨

"ᨸᩣᨱᩥᨶᩣ ᩏᨴᨠᩴ ᨣᨿ᩠ᩉ, ᩋᩣᨠᩣᩈᩮ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᩴ ᩋᩉᩴ;

ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥ ᨾᩉᩣᩅᩦᩁᩮᩣ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨠᩣᩁᩩᨱᩥᨠᩮᩣ ᩍᩈᩥ᪨

"ᩋᨶ᩠ᨲᩃᩥᨠ᩠ᨡᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ, ᨸᨴᩩᨾᩩᨲ᩠ᨲᩁᨶᩣᨿᨠᩮᩣ;

ມມ ສງ຺ກປ຺ປມຍ຺ຍາຍ, ຕຸມ຺ຫາ ການາ ອກາສຫັ

“ຕຸມ຺ຫິຕາ ຈຄຄາເທນ, ປີຕິວິປ຺ປາຄເທນ ຈ;

ກປ຺ປສຕສຫສ຺ສມ຺ຫິ, ທຸກ຺ຄຕິ ນູປປຊ຺ຊຫັ

“ເອເຕນ ກມ຺ເມນ ທ຺ວິປທິນ຺ທ, ເລາກເຊຊ຺ຐ ນຣາສພ;

ປຕ຺ໂຕມ຺ຫິ ອຈລັ ຐານັ, ຫິຕ຺ວາ ຊຍປຣາຊຍັ

“ສຫສ຺ສຣາຊນາເມນ, ຕໂຍ ເຕ ຈກ຺ກວຕ຺ຕິໂນ;

ປຍ຺ຈສຎ຺ຐິກປ຺ປສເຕ, ຈາຕຸຣນ຺ຕາ ຊນາທິປາ

“ກິເລສາ ຌາປິຕາ ມຍ຺ຫັ…ເປ… ກຕັ ພຸທ຺ທສ຺ສ ສາສນນ຺”ຕິ

ອຣຫຕ຺ຕັ ປນ ປຕ຺ວາ ເຖເຣ ຕຕ຺ຖ ນິສິນ຺ເນ ເຂຕ຺ຕປາລໂກ ອາຄນ຺ຕ຺ວາ “ໂກ ກຸຏິກາຍ”ນ຺ຕິ ອາຫ. ຕັ ສຸຕ຺ວາ ເຖໂຣ “ພິກ຺ຂຸ ກຸຏິກາຍ”ນ຺ຕິອາທິມາຫ. ຕທິທັ ເຂຕ຺ຕປາລສ຺ສ ເຖຣສ຺ສ ຈ ວຈນັ ເອກຊ຺ຌັ ກຕ຺ວາ –

໕໖

“ໂກ ກຸຏິກາຍັ ພິກ຺ຂຸ ກຸຏິກາຍັ, ວີຕຣາໂຄ ສຸສມາຫິຕຈິຕ຺ໂຕ;

ເອວັ ຊານາຫິ ອາວຸໂສ, ອໂມຄາ ເຕ ກຸຏິກາ ກຕາ”ຕິ –

ຕທາຣູເປນ ສງ຺ຄີຕິ ອາໂຣປິຕັ

ຕຕ຺ຖ ໂກ ກຸຏິກາຍນ຺ຕິ, “ຕຸມ຺ຫາກັ ກຸຏິກາຍັ ໂກ ນິສິນ຺ໂນ”ຕິ ເຂຕ຺ຕປາລສ຺ສ ປຸຈ຺ຉາວຈນັ. ຕສ຺ສ ພິກ຺ຂຸ ກຸຏິກາຍນ຺ຕິ ເຖຣສ຺ສ ປຏິວຈນັ. ອຖ ອຕ຺ຕໂນ ອນຸຕ຺ຕຣຄຸຓາທິຄມປ຺ປກາສເນາ ຕັ ກຸຏິປວິເສາຄັ ອນຸໂມທນາໂປຕ຺ວາ ຣຈຍ຺ຫາສຸ ຕໂຍຈ ປຸຍ຺ຍາ ປຕິຐາເປນ຺ໂຕ “ວີຕຣາໂຄ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕັ

តស្សេត្វា – ឲរកោ តិត្ថិយេហិ តិក្ខុ រេត ក្បដិកាយំ តិបិរេត្វា, តរេតា ឲច រេហា អក្កុយរេក្កុត បព្ឋរេហា បយុឆ្និត្ថរាកតាយ ចិតរារកោ អត្ថុរបយាឆិតា តិព្ឋាតំ អារេយ្ហុំ កត្វា ឬដ្ឋ បយាហិតចិត្តតាយ ឬបយាហិតចិរេត្វា, ព្ភយត្ថា អត្តំ, អាចុរេហា រេលត្តុបិល, ឃឆាហំ ចនាយិ, ឲចំ ឌាតាហិ បដ្ឋហ អឆិយុត្ថស្សុ៍ អរេយាឈារេត ក្បដិកា កតា តឃា កតា ក្បដិកា អរេយាឈា អចព្ឋោ បថលិ ទិ៍បាត្រឃា, ឃច្ចុំ អរេហតា លឹណាបរេចត បរិក្ខត្តា៍ បរេច តុំ អតុរេយាឆបិ, តំ រេត កចិស្សតិ ឌឹឈរេត្តំ ហិតាឃ ឬលាឃាតិ៍

តំ ឬត្វា រេលត្តុបិរេលិ “លិកា ចត រេយ, ឬលដ្ឋិ ចត រេយ, ឃស្ស រេយ ក្បដិកាយំ ឲឆិរេហា អរេឃ្យា បចិបិត្វា តិឬឹតតឹ”តិ បបត្តចិរេត្វា អតុរេយាឆរេត្តា អដ្ឋាបិ៍ ព្ភយំ បត រេតបំ កឆាបល្លាបំ កកចា ឌិព្ឋាឃ រេហាតឆាតុឃា ឬត្វា អតុរេយាឆតព្ថាស្ស ឆាត្វា តយ្កាចិតិ បយុត្តិ ចិការេចរេត្តា រេលត្តុបិលំ ព្ភយាហិ កាឆាហិ អព្ឋរាបិ –

“ចិហាបិ ក្បដិយំ កិញ្ញ, បត្តចិរេត្វា អតាបរេចា;

រេតត កយ្ចិបិរេកត, រេឆចិរេត្តា តុំ កចិស្សបិ៍

“លត្តិបក្លុត្តំ រេឆចិរេត្តា, រេឆចរេឌ្ឌំ កិរិស្សបិ;

ចត្តុំតិបក្លុត្តំ ចក្កចត្តឹ, រាឌា រេដ្ឋ កចិស្សបិ;

រេតតក្បដិ តាយ បរេច្ចកតុរេដ្ឋា, ចិតរារកោ កចិស្សឹ”តិ៍

ក្បដិកាយំ លដ្ឋចិរេបបត្តា បត រេឆរេស្ស តរេតា បក្ខុតិ ក្បដិចិហារឹរេតូច បយព្ឋោ ដ្ឋឆបិឆិ៍ អឃរេយច ច រេឆរេស្ស អព្ឋាតុ្យាករេលកាឆាបិ អរេហាឬឹតិ៍

ក្បដិចិហារិរេតូរកាឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

លិ៍ ក្ខុតិឃក្បដិចិហារិរេតូរកាឆាចណ្ណតា

អឃយាហុប្បុរាលិឃាតិ អាឃបុំរេតា ក្បដិចិហារិរេតូរេស្ស កាឆា៍ កា ដ្ឋប្បុត្តិ? រេហា កិរ បក្ខុយុត្តរេស្ស កកចរេតា បបត្តយាតរេហា បរិត្បអាហកាលេ តត្បអចិលឹរេចហិ ចិរចិតំ តឹឌតិ អគាបិ៍ តំ បត្វា អតុរេយាឆតកាឆាឃ បយុហំរេបបិ៍ រេបបំ ឃរេឆត្វ ចត្តុព្ឋំ, តំ អព្ឋាតចតិឃរេតូរចត្តុយុំ ក្រុត្តបឆិបរេយច៍ អឃំ បត ចិរេបរេហា – អឃំ កិរ ក្ខុត្តតរេឃត បព្ឋាឌិត្វា អព្ឋាតរាឃ ប្បុរាលក្បដិកាឃ ចិហររេត្តា

សយលញ្ញុំ អចិន្តេត្វា, “អយំ កុដិកា ជិណ្ណា, អញ្ញំ កុដិកំ កាតុំ វដ្ដតី”តិ ភចកយុចេនត ចិត្តំ ឧប្បាទេសិ។ តស្ស អត្ថកាមា ទេវតា និវេចកឌតត្ថំ ឯវំ ឧត្តារេតាកាសំ កញ្ហិទត្ថំ “អភយាហុ”តិ កាឆយាហ។

ទសិ។ តត្ថ អយត្ថិ អាសត្តបច្ចុប្បន្នតំ អាហុតិ អទេហាសីតិ អទេត្វា។ កាឆាសុលត្ថិញ្ញាជីឈំ គត្វា ទុត្តំ។ បុរាណិយាតិ បុរាតនី អត្តភតា។ អញ្ញា បត្តយនេ ភចំ កុដិត្តិ ឧភិយិស្សា កុដិយា បុរាណការេចន ជិណ្ណតាយ ឧភេតា អញ្ញា ឧភោតិ និឋ្ឋត្តនីយតាយ ភចំ កុដិ បត្តយនេ បទេត្តសិ អាសឹសសិ។ សន្តោភ សន្តំ បត អាសំ កុដិយា ចិរាឌយ បុរាណិយំ ចិយ ភចាយយ្យិ កុដិយំ អាសំ ហល្យាអទេបក្ខុ ចិរាទេឌហិ, សន្តោសោ តត្ថ ចិទត្តចិទត្តា ហោហិ។ កស្មា? យស្មា ទុក្ខា កិក្ខុ បុភ ភចា ភាយ កុដិ កិក្ខុ បុភ ឧភោតិ និឋ្ឋត្តិយយាភា ទុក្ខាចហត្តា ទុក្ខា, តស្មា អញ្ញា ភចំ ទុក្ខុ អនុប្បាទេន្តោ យធានិឋ្ឋត្តាយំ បុរាណិយំដេយច កុដិយំ ធត្វា អត្តភា គតស្ថំ គទេរាហីតិ។ អយទោព្យត្ថ អធិប្បាយោ – ត្វំ, កិក្ខុ, “អយំ បុរាណី ពិលាកុដិកា ជិណ្ណា”តិ អញ្ញា ភចំ ពិលាកុដិកំ កាតុំ ឧភ្ឋសិ, ភ សយលញ្ញុំ, ឲចំ ឧភ្ឋន្តោ បភ ភាចភាយ អនិនុយុជ្ជោនេភ បុនទ្ឋធាកិនិឋ្ឋត្តិយា អភិចត្តនេតា អាយតិំ អត្តភាចកុដិយ្យិ បទេត្តន្តា កាតុំ ឧភ្ឋន្តោដេយច ភាយ ហោតិ។ សា បភ ភចា ពិលាកុដិ ចិយ គទេលទុទេក្ខុន តទេតា កិទេយ្យាបិ ឌរាយរលទេសាកបរិទេធចាជិទុក្ខសំសដ្ឋតាយ ទុក្ខា, តស្មា ពិលាកុដិយំ ចិយ អត្តភាចកុដិយំ អាសំ អទេបក្ខុ ចិរាឌយ សន្តោសោ តត្ថ ចិទត្តចិទត្តា ហោហិ, ឲចំ ទេ ចដ្ឋទុក្ខំ ភ កចិស្សតីតិ។ ទេធតាយ ច ចធតំ សុត្វា ទេឆទោ និវេចកឌាទេតា ចិបស្សភំ បដ្ឋបេត្វា ឈទេដន្តោ ចាយមន្តោ ភជិទស្សេច អទហត្តេ បតិដ្ឋាសិ។ ទេភ ទុត្តំ អបធានេ (អប។ ថេរ ១.១១.១៩-៣៩) –

“បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស , លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;

វិហាត្វរេ និសិន្នស្ស, ឧបសន្តស្ស តាទិនោ។

“ភត្ថាយាសំ ករេត្វាន, ធាត្វា ធីជនិ អហំ;

ពុទ្ធស្ស ឧបភាទេយសិំ, ទ្វិបទិន្ទស្ស តាទិនោ។

“បដិក្កហេត្វា សព្វញ្ញូ, ធីជនិ លោកនាយកោ;

យយ សង្កប្បមញ្ញាយ, ឧភយំ កាធំ អភាសថ។

“យថា មេ កាយោ និព្វាតិ, បរិឡាហោ ភ ចិជ្ជតិ;

តថេច ពិចិធគ្គីហិ, ចិត្តំ តច ចិមុច្ចតុ។

“សេដ្ឋ ទេចា សយាកន្ត្វ, ទេឃ ពេធិ ចតតិស្សិតា;

ទេឃាស្សាយ ញុទ្ធចចតំ, ហាសឃត្តញ្ញា ធាឃកំ។

“តិសិទេភ្តា ភពចា ពញ្ញូ, ទេធចសញ្ឈូរក្លទេតា;

ធាឃកំ សញ្ញុហំទេសទេត្តា, ញ្ញុយា ពាធា អភាសធ។

“ញ្ញុយិតា ពីឌតិធាទេតត, ធិត្តស្ស បលិឌីហិ ច;

ស្វុញ្ញទេតា តាយ តាទេយត, ចក្កចត្តី កចិស្សតិ។

“ទេតត ពយ្ហាចទេសទេសត, ស្វក្កយ្ហុទេលត ទេធាតិទេតា;

យាលុទេតា តាយ តាទេយត, ចក្កចត្តី កចិស្សតិ។

“ញ្ញុយិតា ពីឌតិធាទេតត, សយ្ហាតចិបុទេលត ច;

ពប្បសតសហស្សម្ហិ, ទក្កតិ តុបបន្ទតិ។

“តិំសពប្បសហស្សម្ហិ,ញ្ញុស្វញ្ញុតា អដ្ឋតិំស ទេត;

ទុក្ខតតិំសសហទេស្ស, អដ្ឋ យាលុតតាយពា។

“ពិទេលឃា ឆាបិតា យឃ្យា..ទេប... ពតំ ញុទ្ធស្ស ឃាឃត”ន្តិ។

អរហទេត្ត បត បតិដ្ឋិទេតា “អយំ ទេយ អរហត្តប្បត្តិយា អង្កុសភូតា”តិ តទេយច គាថំ បច្ចុទាហាសិ។ សាទេយច ច ទេធរស្ស អញ្ញាញ្យាពរណកាធា អទេហាសិ។ ញុដ្ឋចារេទេត លទ្ធចិទេសសត្តា ធស្ស ញុដ្ឋិចិហារិទេត្វច សមញ្ញា អទេហាសីតិ។

ទុតិយកុដិវិហារិត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៨. រមណីយកុដិកត្ថេរគាថាវណ្ណនា

រមណីយា តេ កុដិកាតិ អាយស្មតោ រមណីយកុដិកត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? សោបិ កិរ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ កាលេ កុសលពីជរោបនំ កត្វា ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥតោ អដ្ឋារសកប្បសតមត្ថកេ អត្ថទស្សិស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្តោ ពុទ្ធារហំ អាសនំ ភគវតោ អទាសិ. បុប្ផេហិ ច ភគវន្តំ បូជេត្វា បញ្ចបតិដ្ឋិតេន វន្ទិត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ. សេសំ អញ្ជនវនិយត្ថេរស្ស វត្ថុម្ហិ វុត្តសទិសមេវ. អយំ បន វិសេសោ – អយំ កិរ វុត្តនយេន បព្ពជិត្វា កតបុព្ពកិច្ចោ វជ្ជិរដ្ឋេ អញ្ញតរស្មិំ គាមកាវាសេ កុដិកាយំ វិហរតិ, សា ហោតិ កុដិកា អភិរូបា ទស្សនីយា បាសាទិកា សុបរិកម្មកតភិត្តិភូមិកា អារាមបោក្ខរណីរាមណេយ្យាទិសម្បន្នា មុត្តាជាលសទិសវាលិកាកិណ្ណភូមិភាគា ថេរស្ស ច វត្តសម្បន្នតាយ សុសម្មដ្ឋតាទិនា ភិយ្យោសោមត្តាយ រមណីយតរា ហុត្វា តិដ្ឋតិ. សោ តត្ថ វិហរន្តោ វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា នចិរស្សេវ អរហត្តេ បតិដ្ឋាសិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១១.៤៣-៤៧) –

“កាននំ វនមោគ្គយ្ហ អប្បសទ្ទំ និរាកុលំ;

សីហាសនំ មយា ទិន្នំ, អត្ថទស្សិស្ស តាទិនោ.

“មាលាហត្ថំ គហេត្វាន, កត្វា ច នំ បទក្ខិណំ;

សត្ថារំ បយិរុបាសិត្វា, បក្កាមិំ ឧត្តរាមុខោ.

“តេន កម្មេន ទ្វិបទិន្ទ, លោកជេដ្ឋ នរាសភ;

សន្និដ្ឋាបេមិ អត្តានំ, ភវា សព្វេ សមូហតា.

“អដ្ឋារសកប្បសតេ, យំ ទានមទទិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, សីហាសនស្សិទំ ផលំ.

“ឥតោ សត្តកប្បសតេ, សន្និដ្ឋាបកខត្តិយោ;

សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា ថេរេ តត្ថ វិហរន្តេ កុដិកាយ រមណីយភាវេន វិហារបេក្ខកា មនុស្សា តតោ តតោ អាគន្ត្វា កុដិំ បស្សន្តិ។ អថេកទិវសំ កតិបយា ធុត្តជាតិកា ឥត្ថិយោ តត្ថ គតា កុដិកាយ រមណីយភាវំ ទិស្វា, “ឯត្ថ វសន្តោ អយំ សមណោ សិយា អម្ហេហិ អាកឌ្ឍិតហទយោ”តិ អធិប្បាយេន – “រមណីយំ វោ, ភន្តេ, វសនដ្ឋានំ មយម្បិ រមណីយរូបា បឋមយោព្ពនេ ឋិតា”តិ វត្វា ឥត្ថិកុត្តាទីនិ ទស្សេតុំ អារភិំសុ។ ថេរោ អត្តនោ វីតរាគភាវំ បកាសេន្តោ “រមណីយា មេ កុដិកា, សទ្ធាទេយ្យា មនោរមា”តិ គាថំ អភាសិ។

៥៨។ តត្ថ រមណីយា មេ កុដិកាតិ “រមណីយា តេ, ភន្តេ, កុដិកា”តិ យំ តុម្ហេហិ វុត្តំ, តំ សច្ចំ។ អយំ មម វសនកុដិកា រមណីយា មនុញ្ញរូបា, សា ច ខោ សទ្ធាទេយ្យា, “ឯវរូបិយ មនាបំ កត្វា បដ្ឋិតានំ ទិន្នាយ ឥទំ នាម ផលំ ហោតី”តិ កម្មផលានិ សទ្ទហិត្វា សទ្ធាយ ធម្មច្ឆន្ទេន ទាតព្ពត្តា សទ្ធាទេយ្យា, ន ធនេន កីតត្តិតា។ សម្មា តថាទិន្នាតិ សទ្ធាទេយ្យាតិ បស្សន្តានំ បរិក្ខារត្តានញ្ច មនោ រមេតីតិ មនោរមា។ សទ្ធាទេយ្យត្តា ឯវ ហិ មនោរមា, សទ្ធាទីហិ ទេយ្យធម្មំ សក្កច្ចំ អភិសង្ខរិត្វា ទេន្តិ, សទ្ធាទេយ្យញ្ច បរិក្ខារត្តា សប្បុរិសា ទាយកស្ស អវិសំវាទនត្ថម្បិ បយោគាសយសម្បន្នា ហោន្តិ, ន តុម្ហេហិ ចិន្តិតាការេន បយោគាសយវិបន្នាតិ អធិប្បាយោ។ ន មេ អត្ថោ កុមារីហីតិ យស្មា សព្ពសោ កាមេហិ វិនិវត្តិតមានសោ អហំ, តស្មា ន មេ អត្ថោ កុមារីហិ។ កប្បិយការកមុខេនបិ ហិ មាទិសានំ ឥត្ថីហិ បយោជនំ នាម នត្ថិ, បគេវ រាគវសេន, តស្មា ន មេ អត្ថោ កុមារីហីតិ។ កុមារិគ្គហណញ្ចេត្ថ ឧបលក្ខណំ ទដ្ឋព្ពំ។ មាទិសស្ស នាម សន្តិកេ ឯវំ បដិបជ្ជាហីតិ អយុត្តការិនីហិ វាច អបរទ្ធា តុម្ហេហិ សមានញ្ញាសយានំ បុរតោ អយំ កិរិយា សោទេយ្យាតិ ទស្សេន្តោ អាហ “យេសំ អត្ថោ តហិំ គច្ឆថ នារិយោ”តិ។ តត្ថ យេសន្តិ កាមេសុ អវីតរាគានំ។ អត្ថោតិ បយោជនំ។ តហិន្តិ តត្ថ តេសំ សន្តិកំ។ នារិយោតិ អាលបនំ។ តំ សុត្វា ឥត្ថិយោ មង្កុតា បត្តក្ខន្ធា អាគតមគ្គេនេវ គតា។ ឯត្ថ ច “ន មេ អត្ថោ កុមារីហី”តិ កាមេហិ អនត្ថិកភាវវចនេន ថេរេន អរហត្តំ ព្យាកតន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។

រមណីយកុដិកត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦។ កោសលវិហារិត្ថេរគាថាវណ្ណនា

សន្ធាយាហ បព្វជិតោតិ អាយស្មតោ កោសលវិហារិត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ កិរ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ នោបត្វា តំ តំ បុញ្ញំ អកាសិ។ សេសំ អញ្ញាតវតិយត្ថេរវត្ថុសទិសមេវ។ អយំ បន វិសេសោ – អយំ កិរ វុត្តនយេន បព្វជិត្វា កតបុញ្ញកិច្ចោ កោសលរដ្ឋេ អញ្ញតរស្មិំ គាមេ ឯកំ ឧបាសកកុលំ និស្សាយ អរញ្ញេ វិហរតិ, តំ សោ ឧបាសកោ រុក្ខមូលេ វសន្តំ ទិស្វា កុដិកំ ការេត្វា អទាសិ។ ថេរោ កុដិកាយំ វិហរន្តោ អាហារសប្បាយេន សមាធឹ លភិត្វា វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា នចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប។ ថេរ ១.១១.១៦-២១) –

“ហិមវន្តស្សាវិទូរេ, វសាមិ បណ្ណសន្ថរេ;

ឃាសេសុ គេធមាបន្នោ, សេយ្យសីលោ ចហំ តទា។

“ខណន្តាលុកលម្ពានិ, ពិឡាលិតក្កឡានិ ច;

កោលំ ភល្លាតកំ ពិល្លំ, អាហត្វា បដិយាទិតំ។

“បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតីនំ បដិគ្គហោ;

មម សង្កប្បមញ្ញាយ, អាគច្ឆិ មម សន្តិកំ។

“ឧបាគតំ មហានាគំ, ទេវទេវំ នរាសភំ;

ពិឡាលិំ បគ្គហេត្វាន, បត្តម្ហិ ឱកិរិំ អហំ។

“បរិភុញ្ជិ មហាវីរោ, តោសយន្តោ មមំ តទា;

បរិភុញ្ជិត្វាន សព្វញ្ញូ, ឥមំ គាថំ អភាសថ។

“សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា, ពិឡាលិំ មេ អទា តុវំ;

កប្បានំ សតសហស្សំ, ទុគ្គតិំ នុបបជ្ជសិ។

“ចរិមំ វត្តតេ មយ្ហំ, ភវា សព្វេ សមូហតា;

ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។

“ចតុបញ្ញាសិតោ កប្បេ, សុមេខលិយ សវ្ហយា;

សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា វិមុត្តិសុខប្បដិសំវេទនេន ឧប្បន្នបីតិវេគេន ឧទានេន្តោ “សទ្ធាយាហំ បព្វជិតោ”តិ គាថំ អភាសិ។

៥៩។ តត្ថ សទ្ធាយាតិ ភគវតោ វេសាលិ ឧបគមនេ អានុភាវំ ទិស្វា, “ឯកន្តនិយ្យានិកំ ឥទំ សាសនំ, តស្មា អទ្ធា ឥមាយ បដិបត្តិយា ជរាមរណតោ មុច្ចិស្សាមី”តិ ឧប្បន្នសទ្ធាវសេន បព្វជិតោ បព្វជ្ជំ ឧបគតោ។ អរញ្ញេ មេ កុដិកា កតាតិ តស្មា បព្វជ្ជាយ អនុរូបវសេន អរញ្ញេ វសតោ មេ កុដិកា កតា, បព្វជ្ជានុរូបំ អារញ្ញកោ ហុត្វា វូបកដ្ឋោ វិហរាមីតិ ទស្សេតិ។ តេនាហ “អប្បមត្តោ ច អាតាបី, សម្បជានោ បតិស្សតោ”តិ។ អរញ្ញវាសលទ្ធេន កាយវិវេកេន ជាគរិយំ អនុយុញ្ជន្តោ តត្ថ សតិយា អវិប្បវាសេន អប្បមត្តោ, អារទ្ធវីរិយតាយ អាតាបី, បុព្ពភាគិយសតិសម្បជញ្ញបារិបូរិយា វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរហត្តាធិគមេន បញ្ញាសតិវេបុល្លប្បត្តិយា អច្ចន្តមេវ សម្បជានោ បតិស្សតោ វិហរាមីតិ អត្ថោ។ អប្បមត្តតាទិកិត្តនេន ចស្ស ឥទមេវ អញ្ញាព្យាករណំ អហោសិ។ កោសលរដ្ឋេ ចិរនិវាសិភាវេន បន កោសលវិហារីតិ សមញ្ញា ជាតាតិ។

កោសលវិហារិត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០។ សីវលិត្ថេរគាថាវណ្ណនា

តេ មេ ឥជ្ឈិំសុ សង្កប្បាតិ អាយស្មតោ សីវលិត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ កាលេ ហេដ្ឋា វុត្តនយេន វិហារំ គន្ត្វា បរិសបរិយន្តេ ឋិតោ ធម្មំ សុណន្តោ សត្ថារំ ឯកំ ភិក្ខុំ លាភីនំ អគ្គដ្ឋានេ ឋបេន្តំ ទិស្វា “មយាបិ អនាគតេ ឯវរូបេន ភវិតុំ វដ្ដតី”តិ ទសពលំ និមន្តេត្វា សត្តាហំ សត្ថុ ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច មហាទានំ ទត្វា “ភគវា អហំ ឥមិនា អធិការកម្មេន អញ្ញំ សម្បត្តិំ ន បត្ថេមិ, អនាគតេ បន ឯកពុទ្ធស្ស សាសនេ អហម្បិ តុម្ហេហិ សោ ឯតទគ្គេ ឋបិតភិក្ខុ វិយ លាភីនំ អគ្គោ ភវេយ្យ”ន្តិ បត្ថនំ អកាសិ។ សត្ថា

ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ – “ᩋᨿᩴ ᨲᩮ ᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᨣᩮᩣᨲᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨠ᩠ᨠᩣᨾᩥ᪨ ᩈᩮᩣᨸᩥ ᨠᩩᩃᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᩣᩅᨩᩦᩅᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨸᩔᩦᨻᩩᨴ᩠ᨵᨠᩣᩃᩮ ᨻᨶ᩠ᨵᩩᨾᨲᩦᨶᨣᩁᨲᩮᩣ ᩋᩅᩥᨴᩪᩁᩮ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨣᩣᨾᨠᩮ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨻᨶ᩠ᨵᩩᨾᨲᩦᨶᨣᩁᩅᩣᩈᩥᨶᩮᩣ ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᩣᨠᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩈᨻᩃᩔ ᨴᩣᨶᩴ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮ ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩅ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩣᨶᩴ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩣ “ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨴᩣᨶᨾᩩᨡᩮ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪑᪨᪑᪨᪒᪐᪖) ᨾᨵᩩᨬ᩠ᨧ ᨣᩩᩊᨴᨵᩥᨬ᩠ᨧ ᨶ ᩋᨴ᩠ᨴᩈᩴᩈᩩ᪨ ᨲᩮ “ᨿᨲᩮᩣ ᨠᩩᨲᩮᩣᨧᩥ ᩋᩣᩉᩁᩥᩔᩣᨾᩣ”ᨲᩥ ᨩᨶᨸᨴᨲᩮᩣ ᨶᨣᩁᨸᩅᩥᩈᨶᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨸᩩᩁᩥᩈᩴ ᨮᨸᩮᩈᩩᩴ᪨ ᨲᨴᩣ ᩈᩮᩣ ᨠᩩᩃᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨣᩣᨾᨲᩮᩣ ᨣᩩᩊᨴᨵᩥᩅᩣᩁᨠᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ, “ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥᨴᩮᩅ ᩋᩣᩉᩁᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨶᨣᩁᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ, “ᨾᩩᨡᩴ ᨵᩮᩣᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᩮᩣᨲᩉᨲ᩠ᨳᨸᩣᨴᩮᩣ ᨸᩅᩥᩈᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨹᩣᩈᩩᨠᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᨦ᩠ᨣᩃᩈᩦᩈᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᨾ᩠ᨾᨠ᩠ᨡᩥᨠᩴ ᨴᨱ᩠ᨯᨠᨾᨵᩩᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ “ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᨾᩮ ᩍᨴᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᨣᩁᩴ ᨸᩣᩅᩥᩈᩥ᪨ ᨶᨣᩁᩅᩣᩈᩦᩉᩥ ᨮᨸᩥᨲᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ, “ᨽᩮᩣ ᨸᩩᩁᩥᩈ, ᨠᩔᩥᨴᩴ ᩋᩣᩉᩁᩈᩦ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥ᪨ “ᨶ ᨠᩔᨧᩥ, ᩈᩣᨾᩥ, ᩅᩥᨠ᩠ᨠᩥᨱᩥᨲᩩᩴ ᨸᨶ ᨾᩮ ᩍᨴᩴ ᩋᩣᨽᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨽᩮᩣ, ᩍᨴᩴ ᨠᩉᩣᨸᨱᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨲᩴ ᨾᨵᩩᨬ᩠ᨧ ᨣᩩᩊᨴᨵᩥᨬ᩠ᨧ ᨴᩮᩉᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ – “ᩍᨴᩴ ᨶ ᨻᩉᩩᨾᩪᩃᩴ, ᩋᨿᨬ᩠ᨧ ᩑᨠᨸ᩠ᨸᩉᩣᩁᩮᨶᩮᩅ ᨻᩉᩩᩴ ᨴᩮᨲᩥ, ᩅᩦᨾᩴᩈᩥᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨶᩴ “ᨶᩣᩉᩴ ᩑᨠᩮᨶ ᨠᩉᩣᨸᨱᩮᨶ ᨴᩮᨾᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ “ᨿᨴᩥ ᩑᩅᩴ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᩉᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥᨸᩥ ᨶ ᨴᩮᨾᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩑᨲᩮᨶᩩᨸᩣᨿᩮᨶ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩉᩔᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥ᪨

ᩈᩮᩣ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ – “ᩋᨲᩥᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩩᩴ ᨶ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ, ᩉᩮᩣᨲᩩ ᨲᩣᩅ, ᩈᩣᨾᩥᨠᩮᨶ ᨠᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᨶᩴ ᩋᩣᩉ – “ᩍᨴᩴ ᨶ ᨻᩉᩩᩴ ᩋᨣ᩠ᨥᨶᨠᩴ, ᨲ᩠ᩅᨬ᩠ᨧ ᨻᩉᩩᩴ ᨴᩮᩈᩥ, ᨠᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩍᨴᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᩈᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᩍᨵ, ᨽᩮᩣ, ᨶᨣᩁᩅᩣᩈᩥᨶᩮᩣ ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨸᨭᩥᩅᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩈᨻᩃᩔ ᨴᩣᨶᩴ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩣ ᩍᨴᩴ ᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᨴᩣᨶᨾᩩᨡᩮ ᩋᨸᩔᨶ᩠ᨲᩣ ᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᨧᩮ ᩍᨴᩴ ᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᨶ ᩃᨽᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶᩣᨣᩁᩣᨶᩴ ᨸᩁᩣᨩᨿᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩉᩔᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᩥᩴ ᨸᨶᩮᨲᩴ ᨶᩣᨣᩁᩣᨶᨾᩮᩅ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ, ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩴ ᨴᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨿᩔ ᨠᩔᨧᩥ ᨴᩣᨲᩩᩴ ᩋᩅᩣᩁᩥᨲᨾᩮᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ “ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨸᨶ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨶᩣᨣᩁᩣᨶᩴ ᨴᩣᨶᩮ ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᩈᩉᩔᩴ ᨴᩣᨲᩣ”ᨲᩥ? “ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᩍᨾᩮᩈᩴ ᨸᨶ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᩉᩔᨣ᩠ᨥᨶᨠᨽᩣᩅᩴ ᨩᩣᨶᩣᩈᩦ”ᨲᩥ? “ᩋᩣᨾ, ᨩᩣᨶᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᨣᨧ᩠ᨨ, ᨶᩣᨣᩁᩣᨶᩴ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡ ‘ᩑᨠᩮᩣ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨾᩪᩃᩮᨶ ᨶ ᨴᩮᨲᩥ ᩈᩉᨲ᩠ᨳᩮᨶᩮᩅ ᨴᩣᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᩍᨾᩮᩈᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨠᩣᩁᨱᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣ ᩉᩮᩣᨳᩣ’ᨲᩥ, ᨲ᩠ᩅᩴ ᨸᨶ ᨾᩮ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨴᩣᨶᨾᩩᨡᩮ ᨩᩮᨭ᩠ᨮᨠᨽᩣᩅᩔ ᨠᩣᨿᩈᨠ᩠ᨡᩦ ᩉᩮᩣᩉᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨻᨿᨲ᩠ᨳᩴ ᨣᩉᩥᨲᨾᩣᩈᨠᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨧᨠᨭᩩᨠᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩩᨱ᩠ᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᨵᩥᨲᩮᩣ ᨠᨬ᩠ᨩᩥᨿᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᨵᩩᨸᨭᩃᩴ ᨸᩦᩊᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᨠᨭᩩᨠᨧᩩᨱ᩠ᨱᩮᨶ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨴᩩᨾᩥᨶᩥᨸᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᩈᩴᩅᩥᨴᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨴᩣᨿ ᨴᩈᨻᩃᩔ ᩋᩅᩥᨴᩪᩁᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥ ᨾᩉᩣᨩᨶᩮᨶ ᩋᩣᩉᩁᩥᨿᨾᩣᨶᩔ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩔ ᩋᩅᩥᨴᩪᩁᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨸᨲ᩠ᨲᩅᩣᩁᩴ ᩒᩃᩮᩣᨠᨿᨾᩣᨶᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩒᨠᩣᩈᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩋᨿᩴ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᨸᨱ᩠ᨱᩣᨠᩣᩁᩮᩣ, ᩍᨾᩴ ᨾᩮ ᩋᨶᩩᨠᨾ᩠ᨸᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨸᨭᩥᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨲᩔ ᩋᨶᩩᨠᨾ᩠ᨸᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨧᨲᩩᨾᩉᩣᩁᩣᨩᨴᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᨶ ᩈᩮᩃᨾᨿᨸᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨲᩴ ᨸᨭᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᨳᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᨲᩈᩉᩔᩔ ᨴᩦᨿᨾᩣᨶᩴ ᨶ ᨡᩦᨿᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨠᩩᩃᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨽᨲ᩠ᨲᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨽᩥᩅᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ – “ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᨾᩮ, ᨽᨣᩅᩣ, ᩋᨩ᩠ᨩ ᨻᨶ᩠ᨵᩩᨾᨲᩦᨶᨣᩁᩅᩣᩈᩥᨠᩮᩉᩥ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᩉᩁᩥᨿᨾᩣᨶᩮᩣ, ᩋᩉᨾ᩠ᨸᩥ ᨾᨾ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨶᩥᩔᨶ᩠ᨴᩮᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨽᩅᩮ ᩃᩣᨽᨣ᩠ᨣᨿᩈᨣ᩠ᨣᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪑᪨᪑᪨᪒᪐᪖)᪨ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ, “ᩑᩅᩴ ᩉᩮᩣᨲᩩ, ᨠᩩᩃᨸᩩᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᨧ ᨶᨣᩁᩅᩣᩈᩦᨶᨬ᩠ᨧ ᩋᨶᩩᨾᩮᩣᨴᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨠ᩠ᨠᩣᨾᩥ᪨

ᩈᩮᩣᨸᩥ ᨠᩩᩃᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᩣᩅᨩᩦᩅᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᩅᩣᩈᩣᨿ ᩁᩣᨩᨵᩦᨲᩣᨿ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩥ᪨ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨣ᩠ᨣᩉᨱᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩈᩣᨿᩴ ᨸᩣᨲᩴ ᨸᨱ᩠ᨱᩣᨠᩣᩁᩈᨲᩣᨶᩥ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᩅᩣᩈᩣᨿ ᩏᨸᨶᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᨶᩴ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩅᩦᨾᩴᩈᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨻᩦᨩᨸᨧ᩠ᨨᩥᩴ ᨹᩩᩈᩣᨸᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᨠᩮᨠᨻᩦᨩᨲᩮᩣ ᩈᩃᩣᨠᩈᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᩃᩣᨠᩈᩉᩔᨾ᩠ᨸᩥ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᨲᩥ᪨ ᩑᨠᨠᩁᩦᩈᨡᩮᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨸᨱ᩠ᨱᩣᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨭ᩠ᨮᩥᨸᩥ ᩈᨠᨭᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩣᨶᩥ

ឧប្បជ្ជន្តិ។ កោដ្ឋេ បូរណកាលេបិ កោដ្ឋទ្វារំ ហត្ថេន ផុសាបេន្តិ។ រាជធីតាយ បុញ្ញេន គណ្ហាតិ គហិតគហិតដ្ឋានំ បុន បូរតិ។ បរិបុណ្ណភត្តភាជនតោបិ “រាជធីតាយ បុញ្ញ”ន្តិ វត្វា យស្ស កស្សចិ ទេន្តានំ យាវ ន ឧក្កឌ្ឍន្តិ, ន តាវ ភត្តំ ខីយតិ, ទារកោ កុច្ឆិគតេយេវ សត្តវស្សានិ អតិក្កមិំសុ។

គព្ភេ បន បរិបក្កេ សត្តាហំ មហាទុក្ខំ អនុភោសិ។ សា សាមិកំ អាមន្តេត្វា, “បុរេ មរណា ជីវមានាវ ទានំ ទស្សាមី”តិ សត្ថុ សន្តិកំ បេសេសិ – “គច្ឆ, ឥមំ បវត្តិំ សត្ថុ អារោចេត្វា សត្ថារំ និមន្តេហិ, យំ សត្ថា វទតិ, តំ សាធុកំ ឧបលក្ខេត្វា អាគន្ត្វា មយ្ហំ កថេហី”តិ។ សោ គន្ត្វា តស្សា សាសនំ ភគវតោ អារោចេសិ។ សត្ថា, “សុខិនី ហោតុ សុប្បវាសា កោលិយធីតា អរោគា, អរោគំ បុត្តំ វិជាយតូ”តិ (ឧទា. ១៨) អាហ។ រាជា តំ សុត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា អត្តនោ គាមាភិមុខោ បាយាសិ។ តស្ស បុរេ អាគមនាយេវ សុប្បវាសាយ កុច្ឆិតោ ធម្មករណា ឧទកំ វិយ គព្ភោ និក្ខមិ, បរិវារេត្វា និសិន្នជនោ អស្សុមុខោវ ហសិតុំ អារទ្ធោ, តុដ្ឋបហដ្ឋោ មហាជនោ រញ្ញោ សាសនំ អារោចេតុំ អគមាសិ។

រាជា តេសំ អាគមនំ ទិស្វាវ, “ទសពលេន កថិតកថា និប្ផន្នា ភវិស្សតិ មញ្ញេ”តិ ចិន្តេសិ។ សោ អាគន្ត្វា សត្ថុ សាសនំ រាជធីតាយ អារោចេសិ។ រាជធីតា តយា និមន្តិតំ ជីវិតភត្តមេវ មង្គលភត្តំ ភវិស្សតិ, គច្ឆ សត្តាហំ ទសពលំ និមន្តេហីតិ។ រាជា តថា អកាសិ។ សត្តាហំ ពុទ្ធប្បមុខស្ស សង្ឃស្ស មហាទានំ បវត្តយិំសុ។ ទារកោ សព្ពេសំ ញាតីនំ សន្តត្តំ ចិត្តំ និព្ពាបេន្តោ ជាតោតិ សីវលិទារកោត្វេវស្ស នាមំ អកំសុ។ សោ សត្តវស្សានិ គព្ភេ វសិតត្តា ជាតកាលតោ បដ្ឋាយ សព្ពកម្មក្ខមោ អហោសិ។ ធម្មសេនាបតិ សារិបុត្តោ សត្តមេ ទិវសេ តេន សទ្ធិំ កថាសល្លាបំ អកាសិ។ សត្ថាបិ ធម្មបទេ គាថំ អភាសិ –

“យោមំ បលិបថំ ទុគ្គំ, សំសារំ មោហមច្ចគា;

តិណ្ណោ បារគតោ ឈាយី, អនេជោ អកថំកថី;

អនុបាទាយ និព្ពុតោ, តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណ”ន្តិ។ (ធ. ប. ៤១៤);

អថ នំ ថេរោ ឯវមាហ – “កិំ បន តយា ឯវរូបំ ទុក្ខរាសិំ អនុភវិត្វា បព្ពជិតុំ ន វដ្ដតី”តិ? “លភមានោ បព្ពជេយ្យំ, ភន្តេ”តិ។ សុប្បវាសា តំ ទារកំ ថេរេន សទ្ធិំ កថេន្តំ ទិស្វា “កិំ នុ ខោ មេ បុត្តោ ធម្មសេនាបតិនា សទ្ធិំ កថេតី”តិ ថេរំ ឧបសង្កមិត្វា បុច្ឆិ – “មយ្ហំ បុត្តោ តុម្ហេហិ សទ្ធិំ កិំ កថេតិ, ភន្តេ”តិ? “អត្តនា អនុភូតំ គព្ភវាសទុក្ខំ កថេត្វា, ‘តុម្ហេហិ អនុញ្ញាតោ បព្ពជិស្សាមី’តិ វទតី”តិ។ “សាធុ , ភន្តេ, បព្ពាជេថ ន”ន្តិ។ ថេរោ តំ វិហារំ នេត្វា តចបញ្ចកកម្មដ្ឋានំ ទត្វា បព្ពាជេន្តោ “សីវលិ, ន តុយ្ហំអញ្ញេន ឱវាទេន កម្មំ អត្ថិ, តយា សត្ត វស្សានិ អនុភូតទុក្ខមេវ បច្ចវេក្ខាហី”តិ។ “ភន្តេ, បព្ពាជនមេវ តុម្ហាកំ ភារោ, យំ បន មយា កាតុំ សក្កា, តមហំ ជានិស្សាមី”តិ។ សោ បន បឋមកេសវដ្ដិយា ឱហារណក្ខណេយេវ សោតាបត្តិផលេ បតិដ្ឋាសិ, ទុតិយាយ ឱហារណក្ខណេ

សកទាគាមិផលេ, តតិយាយ អនាគាមិផលេ សទ្ធិំយេវ បន កេសានំ ឱរោបនេន អរហត្តសច្ឆិកិរិយា ច អបច្ឆា អបុរិមា អហោសិ។ តស្ស បព្ពជិតទិវសតោ បដ្ឋាយ ភិក្ខុសង្ឃស្ស ចត្តារោ បច្ចយា យាវតិច្ឆកំ ឧប្បជ្ជន្តិ។ ឯវំ ឯត្ថ វត្ថុ សមុដ្ឋិតំ។

អបរភាគេ សត្ថា សាវត្ថិំ អគមាសិ។ ថេរោ សត្ថារំ អភិវាទេត្វា, “ភន្តេ, មយ្ហំបុញ្ញំ វីមំសិស្សាមិ, បញ្ច មេ ភិក្ខុសតានិ ទេថា”តិ អាហ។ “គណ្ហាហី”តិ។ សោ បញ្ចសតេ ភិក្ខូ គហេត្វា ហិមវន្តាភិមុខំ គច្ឆន្តោ អដវិមគ្គំ គច្ឆតិ, តស្ស បឋមំ ទិដ្ឋនិគ្រោធេ អធិវត្ថា ទេវតា សត្តទិវសានិ ទានំ អទាសិ។ តេន វុត្តំ –

“និគ្រោធំ បឋមំ បស្សិ, ទុតិយំ បណ្ឌវបព្ពតំ;

តតិយំ អចិរវតិយំ, ចតុត្ថំ វរសាគរំ។

“បញ្ចមំ ហិមវន្តំ សោ, ឆដ្ឋំ ឆទ្ទន្តុបាគមិ;

សត្តមំ គន្ធមាទនំ, អដ្ឋមំ អថ រេវត”ន្តិ។

សព្ពដ្ឋានេសុ សត្ត សត្ត ទិវសានេវ ទានំ អទំសុ។ គន្ធមាទនបព្ពតេ បន នាគទត្តទេវរាជា នាម សត្តសុ ទិវសេសុ ឯកទិវសេ ខីរបិណ្ឌបាតំ អទាសិ, ឯកទិវសេ សប្បិបិណ្ឌបាតំ។ ភិក្ខុសង្ឃោ អាហ – “ឥមស្ស ទេវរញ្ញោ នេវ ធេនុយោ ទុយ្ហមានា បញ្ញាយន្តិ, ន ទធិនិម្មថនំ , កុតោ តេ ទេវរាជ ឥទំ ឧប្បជ្ជតី”តិ។ “ភន្តេ កស្សបទសពលស្ស កាលេ ខីរសលាកភត្តទានស្សេតំ ផល”ន្តិ ទេវរាជា អាហ។ អបរភាគេ សត្ថា ខទិរវនិយរេវតស្ស បច្ចុគ្គមនំ អដ្ឋុប្បត្តិំ កត្វា ថេរំ អត្តនោ សាសនេ លាភគ្គយសគ្គប្បត្តានំ អគ្គដ្ឋានេ ឋបេសិ។

ឯវំ លាភគ្គយសគ្គប្បត្តស្ស បន ឥមស្ស ថេរស្ស អរហត្តប្បត្តិំ ឯកច្ចេ អាចរិយា ឯវំ វទន្តិ – “ហេដ្ឋា វុត្តនយេន ធម្មសេនាបតិនា ឱវាទេ ទិន្នេ យំ មយា កាតុំ សក្កា, តមហំ ជានិស្សាមីតិ បព្ពជិត្វា វិបស្សនាកម្មដ្ឋានំ គហេត្វា តំ ទិវសំយេវ អញ្ញតរំ វិវិត្តំ កុដិកំ បវិសិត្វា មាតុកុច្ឆិម្ហិ សត្ត វស្សានិ អត្តនា អនុភូតំ ទុក្ខំ អនុស្សរិត្វា តទនុសារេន អតីតានាគតេ តស្ស អវេក្ខន្តស្ស អាទិត្តា វិយ តយោ ភវា ឧបដ្ឋហិំសុ។ ញាណស្ស បរិបាកំ គតត្តា វិបស្សនាវីថិំ ឱតរិ, តាវទេវ មគ្គប្បដិបាដិយា សព្ពេបិ អាសវេ ខេបេន្តោ អរហត្តំ បាបុណី”តិ។ ឧភយថាបិ ថេរស្ស អរហត្តប្បត្តិយេវ បកាសិតា។ ថេរោ បន បភិន្នបដិសម្ភិទោ ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប។ ថេរ ១។១១។១១-១៨) –

“វរុណោ នាម នាមេន, ទេវរាជា អហំ តទា;

ឧបដ្ឋេហសិំ សម្ពុទ្ធំ, សយោគ្គពលវាហនោ។

“និព្ពុតេ លោកនាថម្ហិ, អត្ថទស្សីនរុត្តមេ;

ទុទិយំ សព្ពាមាកាយ, អកមំ ពោធិមុត្តមំ។

“វាគីតេន ច នេទ្ធន, សមុតាញ្ញអសមាហិតោ;

សមុត្តា ចិយ សម្ពុទ្ធំ, ឧបដ្ឋិំ ពោធិមុត្តមំ។

“ឧបដ្ឋហិត្វា តំ ពោធិំ, ធរណីរុហបាទបំ;

បល្លង្កំ អាភុជិត្វាន, តត្ថ កាលង្កតោ អហំ។

“សកកម្មាភិរទ្ធោហំ, បសន្នោ ពោធិមុត្តមេ;

តេន ចិត្តប្បសាទេន, និម្មានំ ឧបបជ្ជហំ។

“សដ្ឋិតុរិយសហស្សានិ, បរិចារេន្តិ មំ សទា;

មនុស្សេសុ ច ទេវេសុ, វត្តមានំ ភវាភវេ។

“តិវិធគ្គី និព្ពុតា មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;

ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។

“សុពាហុ នាម នាមេន, ចតុត្តិំសាសុ ខត្តិយា;

សត្តរតនសម្បន្នា, បញ្ចកប្បសតេ ឥតោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ.បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា វិមុត្តិសុខបដិសំវេទនេន បីតិវេគេន ឧទានេន្តោ “តេ មេ ឥជ្ឈិំសុ សង្កប្បា”តិ គាថំ អភាសិ។

៦០. តត្ថ តេ មេ ឥជ្ឈិំសុ សង្កប្បា, យទត្ថោ បាវិសិំ កុដិំ, វិជ្ជាវិមុត្តិំ បច្ចេសន្តិ មេ បុព្វេ យថា កាមសង្កប្បាទីនំ សមុច្ឆេទករា នេក្ខម្មសង្កប្បាទយោ អភិបត្ថិតាយេវ “កទា នុ ខ្វាហំ តទាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សាមិ, យទរិយា ឯតរហិ ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តី”តិ, វិមុត្តាធិប្បាយសង្ខាតា វិមុត្តិ ឧទ្ទិស្ស សង្កប្បា មនោរថា អភិលាសា អប្បមត្តា យទត្ថោ យំបយោជនោ យំ និព្វានត្ថំ កុដិំ សុញ្ញាគារំ វិបស្សិតុំ បាវិសិំ តិស្សោ វិជ្ជា ផលវិមុត្តិញ្ច បច្ចេសន្តោ, គវេសន្តោ តេ មេ ឥជ្ឈិំសុ តេ សព្វេវ ឥទានិ មយ្ហំ ឥជ្ឈិំសុ សមិជ្ឈិំសុ, និប្ផន្នកុសលសង្កប្បោ បរិបុណ្ណមនោរថោ ជាតោតិ អត្ថោ។ តេសំ សមិទ្ធភាវំ ទស្សេតុំ “មានានុសយមុជ្ជហ”ន្តិ វុត្តំ។ យស្មា មានានុសយមុជ្ជហំ បជហិំ សមុច្ឆិន្ទិំ, តស្មា តេ មេ សង្កប្បា ឥជ្ឈិំសូតិ យោជនា។ មានានុសយេ ហិ បហីនេ អប្បហីនោ នាម អនុសយោ នត្ថិ, អរហត្តញ្ច អធិគតមេវ ហោតីតិ មានានុសយប្បហានំ មនោរថសង្កប្បសមិទ្ធិយា ការណំ កត្វា វុត្តំ។

សីវលិត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ឆដ្ឋវគ្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. សត្តមវគ្គោ

១. វប្បត្ថេរគាថាវណ្ណនា

បស្សតិបស្សោតិ អាយស្មតោ វប្បត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? សោ កិរ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ កាលេ ហំសវតីនគរេ កុលគេហេ និព្វត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា “អសុកោ ច អសុកោ ច ថេរោ សត្ថុ បឋមំ ធម្មបដិគ្គាហកា អហេសុ”ន្តិ ថោមនំ សុត្វា ភគវន្តំ ឧបសង្កមិត្វា បត្ថនំ បដ្ឋបេសិ – “អហម្បិ ភគវា អនាគតេ តាទិសស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បឋមំ ធម្មបដិគ្គាហកានំ អញ្ញតរោ ភវេយ្យ”ន្តិ, សត្ថុ សន្តិកេ សរណាគមនញ្ច បវេទេសិ។ សោ យាវជីវំ បុញ្ញានិ កត្វា តតោ ចុតោ ទេវមនុស្សេសុយេវ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ កបិលវត្ថុស្មិំ វាសេដ្ឋស្ស នាម ព្រាហ្មណស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្វត្តិ, វប្បោតិស្ស នាមំ អហោសិ។ សោ អសិតេន ឥសិនា “សិទ្ធត្ថកុមារោ ពុទ្ធោ ភវិស្សតី”តិ ព្យាកតោ កោណ្ឌញ្ញប្បមុខេហិ ព្រាហ្មណបុត្តេហិ សទ្ធិំ ឃរាវាសំ បហាយ តាបសបព្វជ្ជំ បព្វជិត្វា “តស្មិំ ពុទ្ធត្តំ បត្តេ តស្ស សន្តិកេ ធម្មំ សុត្វា អមតំ បាបុណិស្សាមី”តិ ឧរុវេលាយំ វិហរន្តោ មហាសត្តស្ស ឆព្វស្សានិ បធានំ បទហន្តស្ស ឧបដ្ឋហិត្វា ឱឡារិកាហារបរិភោគេន និព្វិន្ទិត្វា ឥសិបតនំ គតេ។ អភិសម្ពុជ្ឈិត្វា សត្ថា សត្តសត្តាហានិ វីតិនាមេត្វា ឥសិបតនំ គន្ត្វា ធម្មចក្ក

ປວຕ຺ຕິເຕ ປາຏິປທທິວເສ ເສາຕາປຕ຺ຕິຜເລ ປຕິຏ຺ຐິເຕາ ປຎ຺ຈມິຍໍ ປກ຺ຂສ຺ສ ອຎ຺ຎາສິເກາຓ຺ຑຎ຺ຎາທີຫິ ສທ຺ຘິໍ ອຣຫຕ຺ຕໍ ປາປຸຓິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ ອປທາເນ (ອປ. ເຖຣ ໑.໑໖.໖໐-໗໐) –

“ອຸຠິນ຺ນໍ ເທວຣາຊູນໍ, ສງ຺ຄາເມາ ສມຸປຏ຺ຐິເຕາ;

ອເຫາສິ ສມຸປພ຺ພູຬ຺ເຫາ, ມຫາເຆາເສາ ອວຕ຺ຕຖ.

“ປທຸມຸຕ຺ຕເຣາ ເລາກວິທູ, ອາຫຸຕີນໍ ປຏິຄ຺ຄເຫາ;

ອນ຺ຕລິເກ຺ຂ ຐິເຕາ ສຕ຺ຖາ, ສໍເວເຊສິ ມຫາຊນໍ.

“ສເພ຺ພ ເທວາ ອຕ຺ຕມນາ, ນິກ຺ຂິຕ຺ຕກວຈາວຸຘາ;

ສມ຺ພຸທ຺ຘໍ ອຠິວາເທຕ຺ວາ, ໂອກ຺ກມິໍສຸ ຕາວເທ.

“ມຍ຺ຫໍສງ຺ກປ຺ປມຎ຺ຎາຍ, ວາຈາສຠິມຸທີຣຍິ;

ອນຸກມ຺ປເກາ ເລາກວິທູ, ນິພ຺ພາເປສິ ມຫາຊນໍ.

“ປສນ຺ນຈິເຕ຺ຕາ ສຸມເນາ, ໂອກປິລາໍ ວິເຫເຖຍໍ;

ເຕນ ຈິຕ຺ຕປ຺ປສາເທນ, ອປາຍໍ ນູປປຊ຺ຊິ.

“ສງ຺ຄາມສີເສ ນາເຄາວ, ພຫູ ປາເຓ ວິເຫເຖຍໍ;

ນິພ຺ພາເປຖ ສກໍ ຈິຕ຺ຕໍ, ມາ ຫຎ຺ຎິຕ຺ວາ ປຸນປ຺ປຸນໍ.

“ທ຺ວິນ຺ນມ຺ປິ ຍກ຺ຂຣາຊູນໍ, ເສນາ ສາ ວິຍູຬ຺ຫາ ອຫຸ;

សរណច្ចា រូបកប្បំ, លោកជេដ្ឋំ បុតាជិតំ។

“សង្ខារេបច្ចាត ជនតំ, បជយុទ្ធិ ចក្ខុយា;

បេក្ខុយារតោច ជេចហិ, បក្កាយិ ភូតូរាយុតោ។

“បទុមំ សរណំ គន្ត្វា, ទ្វិបទិន្ទស្ស តាទិនោ;

កប្បានំ សតសហស្សំ, ទុគ្គតិំ នុបបជ្ជហំ។

“មហាភូតកិតាយា ច, សោឡសអសាយំ ររេឆសកា;

តិំសកប្បសហស្សម្ហិ,រាជានោ ចក្កវត្តិនោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ..បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា អត្តនោ បដិលទ្ធសម្បត្តិំ បច្ចវេក្ខណាវសេន សត្ថុ គុណមហត្តំ បច្ចវេក្ខិត្វា “ព្រាជិនំ តាយ សត្ថារំ ទោហុលិកាជិចារេន សមុទាចរិយាអហោ បុថុជ្ជនកាលេ តាយ អន្ធករណោ អចក្ខុករណោ អរិយការោចារេមេច ចក្ខុករណោ”តិ ទស្សេន្តោ “បស្សតិ បស្សោ”តិ គាថំ អភាសិ។

៩៨។ តត្ថ បស្សតិ បស្សោតិ បស្សតិ សម្មាទិដ្ឋិយា ញេយ្យំ អធិប្បេតំ ជានាតីតិ ពុជ្ឈតីតិ បស្សោ, ទស្សនសម្បន្នោ អរិយោ, សោ បស្សន្តំ អធិប្បេតទស្សាវិំ “អយំ អធិប្បេតទស្សាវី”តិ បស្សតិ បញ្ញាចក្ខុនា ញេយ្យញេយ្យំ យថាសភាវតោ ជានាតិ។ ន កេវលំ បស្សន្តមេវ, អថ ខោ អបស្សន្តម្បិ បស្សតិ, យោ បញ្ញាចក្ខុវិរហិតោ ញេយ្យំ យថាសភាវតោ ន បស្សតិ, តម្បិ អបស្សន្តំ បុថុជ្ជនំ “អន្ធោ វតាយំ ភវំ អចក្ខុកោ”តិ អត្តនោ បញ្ញាចក្ខុនា បស្សតិ។ អបស្សន្តោ អបស្សន្តំ, បស្សន្តញ្ច ន បស្សតីតិ អបស្សន្តោ បញ្ញាចក្ខុរហិតោ អន្ធពាលោ តាទិសំ អន្ធពាលំ អយំ ញេយ្យញេយ្យំ យថាសភាវតោ ន បស្សតីតិ យថា អបស្សន្តំ ន បស្សតិ ន ជានាតិ, ឯវំ អត្តនោ បញ្ញាចក្ខុនា ញេយ្យញេយ្យំ យថាសភាវតោ បស្សន្តម្បិ បណ្ឌិតំ “អយំ ឯវំវិធោ”តិ ន បស្សតិ ន ជានាតិ, តស្មា អហម្បិ បុព្វេ ទស្សនរហិតោ សកលំ ញេយ្យំ ហត្ថាមលកំ វិយ បស្សន្តំ ភគវន្តំ អបស្សន្តម្បិ បុរោហានិ យថាសភាវតោ ន បស្សិំ, ឥទានិ បន ពុទ្ធានុភាវេន សម្បន្នោ ភូតេមបិ យថាសភាវតោ បស្សាមីតិ វេទិតព្វាវេទិតព្វេសុ អត្តនោ អធិប្បេតបដិបត្តិំ ទស្សេតិ។

វប្បត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

២. វជ្ជិបុត្តត្ថេរគាថាវណ្ណនា

ឯកកា មយំ អរញ្ញេតិ អាយស្មតោ វជ្ជិបុត្តត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ វិវដ្ដូបនិស្សយំ បុញ្ញំ ឧបចិនន្តោ ឥតោ ឯកនវុតេ កប្បេ វិបស្សិស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្តោ ឯកទិវសំ វិបស្សិំ ភគវន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ នាគបុប្ផកេសរេហិ បូជំ អកាសិ. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ អមច្ចកុលេ និព្ពត្តិ, វជ្ជិបុត្តោតិស្ស នាមំ អហោសិ. សោ ភគវតោ វេសាលិគមនេ ពុទ្ធានុភាវំ ទិស្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា កតបុព្ពកិច្ចោ កម្មដ្ឋានំ គហេត្វា វេសាលិយា អវិទូរេ អញ្ញតរស្មិំ វនសណ្ឌេ វិហរតិ. តេន ច សមយេន វេសាលិយំ ឧស្សវោ អហោសិ. តត្ថ តត្ថ នច្ចគីតវាទិតំ បវត្តតិ, មហាជនោ ហដ្ឋតុដ្ឋោ ឧស្សវសម្បត្តិំ បច្ចនុភោតិ, តំ សុត្វា សោ ភិក្ខុ អនភិរតិយា ឧបទ្ទុតោ វិវេកំ វជ្ជយតោ កម្មដ្ឋានំ វិស្សជ្ជេត្វា អត្តនោ អនភិរតិំ បកាសេន្តោ –

“ឯកកា មយំ អរញ្ញេ វិហរាម, អបវិទ្ធំវ វនស្មិំ ទារុកំ;

ឯតាទិសិកាយ រត្តិយា, កោ សុ នាម អម្ហេហិ បាបិយោ”តិ. – គាថមាហ;

តំ សុត្វា វនសណ្ឌេ អធិវត្ថា ទេវតា តំ ភិក្ខុំ អនុកម្បមានា “អបិចិ, ត្វំ ភិក្ខុ, អរញ្ញវាសំ ហីឡេន្តោ វទសិ, វិវេកកាមា បន វិញ្ញុនោ តំ ពហុ មញ្ញន្តិយេវា”តិ ទីបយន្តី ទស្សេន្តី –

“ឯកកោ ត្វំ អរញ្ញេ វិហរសិ, អបវិទ្ធំវ វនស្មិំ ទារុកំ;

តស្ស តេ ពហុកា បិហយន្តិ, នេរយិកា វិយ សគ្គគាមិន”ន្តិ. –

គាថំ វត្វា, “អាលបិតាយ ត្វំ, ភិក្ខុ, និយ្យានិកេ សព្ពញ្ញុពុទ្ធស្ស សាសនេ បព្ពជិត្វា អនិយ្យានិកំ វិតក្កំ វិតក្កេស្សសី”តិ សំវេជេន្តី សំវេជេសិ. ឯវំ សោ ភិក្ខុ តាយ ទេវតាយ សំវេជិតោ កសាភិហតោ វិយ ភទ្រោ អស្សាជានីយោ វិបស្សនាវីថិំ ឱតរិត្វា នចិរស្សេវ វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១១.៩២-៩៩) –

“សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, សតរំសិំវ ឧគ្គតំ;

ឆ្កានេសត្តិ ជិឋា ឋត្ថា, ក្ខញ្ញុរាជ៌ច ប្ញទិតំ។

“ប្ញរក្ខតំ ឋាចពេហិ, ឋាកេនេហច ទេយផតិ;

ភាកំ បក្កឃ្យាទេឈ្ញហិ, ចិបឃ្សិឃ្សាកិទោបឃិ។

“ឲពភចុ្ញតិទេតា ពទេប្យ, ឃំ ទេឈ្យយកិទោបឃិ;

ក្ញក្កតិ ភាកិឌាភាយិ, ត្យុទ្ធប្ញឌាឃិធំ ចលំ។

“បណ្ណតាលិឋិទេតា ពទេប្យ, ទេឈ្យ ភាយាឋិ ឧត្តិទេឃា;

ឋត្តទេតភឋយ្យទេត្ថា, ធក្កចត្តិ យហត្ថទេលំ។

“ពិទេលឋា ធាឋាបិតា យឃ្យា..ទេប... ពតំ ត្យុទ្ធស្ស ឋាឋភ”ត្តិ។

អទេហត្តិ បភ បត្វា “អឃំ ទេយ អទេហត្តប្យត្តិឃា អក្ករេឋា ឌាទេតា”តិ អត្តទេតា ទេឆចតាឃ ធ ក្ញត្តភឃំ ឋំពដ្ឋិត្វា –

៩១។

“ឲពកា យឃំ អទេទ្យា ចិហទោយ, អបចិទ្ធ៌ច ចភស្មិំ ធាទ្យពំ;

តស្ស ទេយ ធាហ្យកា បិហឃត្តិ, ទេភទឃិកា ចិឃ ឋក្កាយិភ”ត្តិ។ –

កាធំ អភាឋិ។

តស្សទេត្វា – អភទេបក្ខភាទេចភ ចទេភ ឈ្មុិតភាទុក្ខញ្ញ ចិឃ ឃជិបិ យឃំ ឲពកា ឲពាពិទេភា អឋហាឃា ត្ចុយស្មិំ អទេទ្យា ចិហទោយ, ឲចំ ចិហទេតា បភ តស្ស ទេយ ធាហ្យកា បិហឃត្តិ យំ ធាហ្វ អត្តកាយទ្ញុបិ ក្យលបុត្តា អភិបទេត្តត្តិ, “អទេហា ចតស្ស យឃយ្យិ ចឌ្ឍិបុត្តទេត្វទោ ចិឃ ឈទេធត្ថតំ បហាឃ អទេទ្យា ចិហទេឃ្យាយា”តិ។ ឃធា ពិ? ទេភទឃិកា ចិឃ ឋក្កាយិភំ, ឃធា ភាយ ទេភទឃិកា អត្តទេភា បិបពទេយុភ ភិទេឃ

និព្ពត្តសត្តា សគ្គគាមិនំ សគ្គូបគាមិនំ បិហយន្តិ – “អហោ វត មយម្បិ និរយទុក្ខំ បហាយ សគ្គសុខំ បច្ចនុភវេយ្យាមា”តិ ឯវំសម្បទមិទន្តិ អត្ថោ. ឯត្ថ ច អត្តនិ គរុពហុវចនប្បយោគស្ស ឧទ្ទិដ្ឋត្តា “ឯកកា មយំ វិហរាមា”តិ បុន តស្ស អត្ថស្ស ឯកត្តំ សន្ធាយ “តស្ស មេ”តិ ឯកវចនប្បយោគោ កតោ. “តស្ស មេ”, “សគ្គគាមិន”ន្តិ ច ឧភយម្បិ ‘បិហយន្តី’តិ បទំ អបេក្ខិត្វា ឧបយោគត្ថេ សម្បទាននិទ្ទេសោ ទដ្ឋព្ពោ. តំ អភិបត្ថេន្តីតិ ច តាទិសេ អរញ្ញវាសាទិគុណេ អភិបត្ថេន្តា នាម ហោន្តីតិ កត្វា វុត្តំ. តស្ស មេតិ វា តស្ស មម សន្តិកេ គុណេតិ អធិប្បាយោ.

វជ្ជិបុត្តត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៣. បក្ខត្ថេរគាថាវណ្ណនា

ចុតាបតន្តីតិ អាយស្មតោ បក្ខត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? សោបិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ករោន្តោ ឥតោ ឯកនវុតេ កប្បេ យក្ខសេនាបតិ ហុត្វា វិបស្សិំ ភគវន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ ទិព្ពវត្ថេន បូជំ អកាសិ. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សក្កេសុ ទេវទហនិគមេ សាកិយរាជកុលេ និព្វត្តិ, “សម្មោទកុមារោ”តិស្ស នាមំ អហោសិ. អស្ស ទហរកាលេ វាតរោគេន បាទា ន វហិំសុ. សោ កតិបយំ កាលំ បីឋសប្បី វិយ វិចរិ. តេនស្ស បក្ខោតិ សមញ្ញា ជាតា. បច្ឆា អរោគកាលេបិ តថេវ តំ សញ្ជានន្តិ, សោ ភគវតោ ញាតិសមាគមេ បាដិហារិយំ ទិស្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា កតបុព្ពកិច្ចោ កម្មដ្ឋានំ គហេត្វា អរញ្ញេ វិហរតិ. អថេកទិវសំ គាមំ បិណ្ឌាយ បវិសិតុំ គច្ឆន្តោ អន្តរាមគ្គេ អញ្ញតរស្មិំ រុក្ខមូលេ និសីទិ. តស្មិញ្ច សមយេ អញ្ញតរោ កុលលោ មំសបេសិំ អាទាយ អាកាសេន គច្ឆតិ, តំ ពហូ កុលលា អនុបតិត្វា បាតេសុំ. បតិតំ មំសបេសិំ ឯកោ កុលលោ អគ្គហេសិ. តំ អញ្ញោ អច្ឆិន្ទិត្វា គណ្ហន្តំ ទិស្វា ថេរោ “យថាយំ មំសបេសិ, ឯវំ កាមា នាម ពហុសាធារណា ពហុទុក្ខា ពហុបាយាសា”តិ – កាមេសុ អាទីនវំ នេក្ខម្មេ ច អានិសំសំ បច្ចវេក្ខិត្វា វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា “អនិច្ច”ន្តិអាទិនា មនសិករោន្តោ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា កតភត្តកិច្ចោ ទិវាដ្ឋានេ និសីទិត្វា វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១៦.១-១០) –

“វិបស្សី នាម ភគវា, លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ;

អដ្ឋសដ្ឋិសហស្សេហិ, បាវិសិ ពន្ធុមំ តទា.

“នគរា អភិនិក្ខម្ម, អគមំ ទីបចេតិយំ;

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ, អាហុតីនំ បដិគ្គហំ.

“ចុល្លាសីតិសហស្សានិ, យក្ខា យហ្យិឱបត្តិកេ;

ឧបដ្ឋហន្តិ សក្កច្ចំ, ឥន្ទំវ តិទសា គណា។

“ភវនា អភិនិក្ខម្ម, ទុស្សំ បគ្គយ្ហហំ តទា;

សិរសា អភិវាទេសិំ, តញ្ញានាសិំ មហេសិនោ។

“អហោ ពុទ្ធោ អហោ ធម្មោ, អហោ នោ សត្ថុ សម្បទា;

ពុទ្ធស្ស អានុភាវេន, វសុធាយំ បកម្បថ។

“តញ្ច អច្ឆរិយំ ទិស្វា, អព្ភុតំ លោមហំសនំ;

ពុទ្ធេ ចិត្តំ បសាទេមិ, ទ្វិបទិន្ទម្ហិ តាទិនោ។

“សោហំ ចិត្តំ បសាទេត្វា, ទុស្សំ ទត្វាន សត្ថុនោ;

សរណញ្ច ឧបាគច្ឆិំ, សាមច្ចោ សបរិជ្ជនោ។

“ឯកនវុតិតោ កប្បេ, យំ កម្មមករិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

“ឥតោ បន្នរសេ កប្បេ, សោឡសាសុំ សុវាហនា;

សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តី មហព្ពលា។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា ឃដេន សំវេគចិត្តំ អង្កុសំ កត្វា វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អញ្ញា អធិគតា, តស្ស សំកិត្តនមុខេន អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ "ទុតា បវត្តី"តិ គាថំ អភាសិ.

៤៦. តត្ថ ទុតាតិ កដ្ឋា. បវត្តីតិ អនុបវត្តិ. បតិតាតិ ចវនវសេន ភូមិយំ បតិតា, អាការេន វា នយ្យតនវសេន បតិតា. ពិន្ទាតិ ពេធំ អាបន្នា. បុនរាគតាតិ បុនទេវ ឧបគតា. ច-សទ្ទោ សព្ពត្ថ យោជេតព្ពោ. ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – បវត្តិ អនុបវត្តិ ច ឥធ កុសលំ, ឥតរស្ស មុខតោ ទុតា ច យំសចេសិ, ទុតា បន សា ភូមិយំ បតិតា ច, ពិន្ទា ពេធំ អាបន្នា សន្តេន កុសលំ បុនរាគតា. យថា ឥទំ កុសលំ, ឯវំ សំសារេ បរិព្ភមន្តា សត្តា ពេ កុសលជមុខតោ ទុតា, តេ បវត្តិ និរយាទីសុ, ឯវំ បតិតា ច, សមុត្តិកនេច ឋិតា តត្ថ កាមសុគតិភោគវសេន កាមភវេ ទ្វិបទចតុប្បទេសុ ច ភវតិកាត្តិវសេន ពិន្ទា ច បុនរាគតា ភវេតា អបរិយន្តតា តេន តេន ភវេន គហេត្វា គមេន្តិ តំ តំ ភវសញ្ញិតំ ទុក្ខំ អាគតា ឯវ, ឯវំ ញត្វា ឥធេវ សត្តា យថា បន កតំ កិច្ចំ បរិញ្ញាទីនំ វសេន អសេសតោ កិច្ចំ កតំ, ន ជាតិ តំ តំ គាតព្ពំ អត្ថិ. វតំ វុត្តំ វសិតព្ពំ អវិជហិ សព្ពសង្ខតនិស្សរណំ និព្ពានំ វតំ អធិវតំ វុត្តំ. តេន ច សុវេនក្ខាគតំ សុខំ ផលសមាបត្តិសុខេន អនុអាគតំ ឧបគតំ អច្ចន្តសុខំ និព្ពានំ, សុវេន វា សុខាបដិបទាក្ខវេន វិបស្សនាសុខេន មគ្គសុខេន ច អន្វាគតំ ផលសុខំ និព្ពានសុខញ្ចាតិ អត្ថោ វេទិតព្ពោ.

បល្លត្ថេរាបទានវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៣. វិមលកោណ្ឌញ្ញត្ថេរាបទានវណ្ណនា

ទុមច្ឆាយ ឧបដ្ឋេន្តោតិ វិមលកោណ្ឌញ្ញត្ថេរស្ស អបទានំ. កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ វិវដ្ដូបនិស្សយំ បុញ្ញំ ឧបចិនន្តោ ឥតោ ទ្វេនវុតេ កប្បេ វិបស្សិស្ស ភគវតោ កាលេ វិភវសម្បន្នេ កុលេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ឯកទិវសំ វិបស្សិំ ភគវន្តំ មហតិយា បរិសាយ បរិវុតំ ធម្មំ ទេសេន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ វត្ថេហិ សុវណ្ណបុប្ផេហិ បូជេសិ. ភគវា តស្ស បសាទសំវឌ្ឍនត្ថំ តថារូបំ ឥទ្ធាភិសង្ខារំ អភិសង្ខរេសិ, យថា សុវណ្ណកា សកលំ តំ បទេសំ ឆាទេតិ. តំ ទិស្វា ភិយ្យោសោមត្តាយ បសន្នមានសោ ហុត្វា ភគវន្តំ វន្ទិត្វា តំ និមិត្តំ គហេត្វា អត្តនោ គេហំ គន្ត្វា ពុទ្ធារម្មណំ បីតិំ អវិជហន្តោ គោតចិ ទេវលោក កាលំ កត្វា តុសិតេសុ ឧប្បន្នោ អបរាបរំ បុញ្ញានិ កត្វា ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ រាជានំ ពិម្ពិសារំ បដិច្ច អម្ពបាលិយា គណិកាយ កុច្ឆិស្មិំ បដិសន្ធិំ គណ្ហិ. រាជា ហិ ពិម្ពិសារោ តរុណកាលេ អម្ពបាលិយា រូបសម្បត្តិំ សុត្វា សញ្ជាតាភិលាសោ កតិបយមនុស្សបរិវារោ អញ្ញាតកវេសេន វេសាលិំ គន្ត្វា ឯករត្តិំ តាយ សំវាសំ កប្បេសិ. តទា អយំ តស្សា កុច្ឆិស្មិំ បដិសន្ធិំ អគ្គហេសិ. សា ច គព្ភស្ស បតិដ្ឋិតភាវំ តស្ស អារោចេសិ. រាជាបិ អត្តានំ ជានាបេត្វា ជាតនាមមុទ្ទិកំ ទត្វា បក្កាមិ. សា គព្ភស្ស បរិបាកមន្វាយ បុត្តំ វិជាយិ, "វិមលោ"តិស្ស នាមំ អហោសិ, បច្ឆា វិមលកោណ្ឌញ្ញោតិ បញ្ញាយិត្ថ. សោ វយប្បត្តោ ភគវតោ វេសាលិគមនេ ពុទ្ធានុភាវំ ទិស្វា បព្ពជិត្វា កតបុព្ពកិច្ចោ វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា នចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១៧.៣០-៣៥) –

“ចិបស្សិ តាយ ភពចា, លោកជេដ្ឋោ តរាសភោ;

តិសិត្តោ ជតកាឃស្ស, ទេសេសិ អយតំ បទំ។

“តស្សាហំ ឆម្មំ សុត្វាន, ទ្វិបទិន្ទស្ស តាទិនោ;

សោណ្ណបុប្ផាតិ ចត្តារិ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបឃិំ។

“សុចណ្ណច្ឆទតំ អាសិ, ឃាចតា បរិសា តទា;

ពុទ្ធាភា ច សុចណ្ណាភា, អាលោកោ ចិបុលោ អហុ។

“ឧទគ្គចិត្តោ សុមនោ, ចេទជាតោ កតញ្ជលី;

ចិត្តិសញ្ជាតតោ តេសំ, ទិដ្ឋឆម្មសុខាចហោ។

“អាឃាចិត្វាន សម្ពុទ្ធំ, ចន្ទិត្វាន ច សុព្វតំ;

បាយោជ្ជំ ជតយិត្វាន, សកំ ភចតុបាគយិំ។

“ភចតេ ឧបចិដ្ឋោហំ, ពុទ្ធសេដ្ឋំ អតុស្សរិំ;

តេត ចិត្តប្បសាទេត, តុសិតំ ឧបបជ្ជហំ។

“ចតុតចុតិតោ កប្បេ, ឃំ បុប្ផយភិរោបឃិំ;

ទុគ្គតិំ តាភិជាតាយិ, ពុទ្ធបូជាឃិទំ ផលំ។

“សោឡសាសិំសុ រាជានោ, នេមិសម្មតនាមកា;

តេតាលីសេ ឥតោ កប្បេ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា អញ្ញាបទេសេន អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ “ទុព្ពចយាយា”តិ កាថំ អភាសិ។

១៣. តត្ថ ទុព្ពចយាយាតិ ទុយេន អទេ្ទន អព្យាពន្នាយ, អប្បបិលិយាតិ អត្ថោ។ អាឆាទេ ទេចំ ក្យុចចនំ ឧប្បន្នោតិ តស្សា ព្យុទ្ធិយំ ឧប្បន្នោ ឧប្បជ្ជមានោ ច។ ជាតោ បណ្ឌរកោតាតិ ឆចលចត្វឆឌត្វា “បណ្ឌរកោតា”តិ បញ្ញាតោន ពិម្ពិសារទញ្ញោ ទេហក្កុតោន ជាតោ, តំ បដិច្ច តិព្ពតេត្តាតិ អត្ថោ។ ឧប្បន្នោតិ ចា បចយាកិតិព្ពត្តិភស្សតំ។ តតោ ហិ ជាតោតិ អភិជាតិភស្សតំ។ ចិជាយតកាលតោ បដ្ឋាយ ហិ លោកេ ជាតចោហារោ។ ឧត្ថ ច “ទុព្ពចយាយ ឧប្បន្នោ”តិ ព្ពយិតា អត្តក្កិសតកាចំ អបទេតិ, អតេកបតិបុត្តាតយិ ចិនេសាឆិកាយសម្ពុចជ្ជុ ឌិទេបតិ។ “ជាតោ បណ្ឌរកោតា”តិ ព្ពយិតា ចិញ្ញាតបិតិកភស្សតេត បទេចម្ពុតំ អបទេតិ។ កោតហាតិ យាតប្យហាឃិ។ យាតោ ហិ ឧណ្ណតិលក្ខណត្តា កោត ចិឃាតិ កោត។ តថា ហិ សោ “កោតកយ្យតាបច្ចុបដ្ឋានោ”តិ ចុច្ចតិ។ កោតភាយចាតិ បញ្ញាយ ឧច។ បញ្ញា ហិ អតចជ្ជឆម្មេសុ អច្ចុកតដ្ឋេន យារសេតប្យមទ្ធតេន បុព្ពង្គមដ្ឋេន ច អរិយាតំ ឆជា ភាយ។ ទេតាហ “ឆម្មោ ហិ ព្ពសិតំ ឆជោ”តិ (សំ. និ. ១.១៣៨; អ. និ. ៣.៣៥; ជា. ១.១៨.៣៨)។ មហារកតំ បឆំសឃីតិ មហាចិសយតាយ មហត្តា, សេឃ្យាតជាតិយាតាឌិកេភតោ ពហចោ ច យាតប្យការា, ព្ពតទេ ច កិលេសឆម្មា សម្បស្សិតដ្ឋេន កោត ឧតស្សាតិ មហារកតំ យាទោ បិបិយា។ តំ ពលចិឆយតចិសយាតិក្កមតចេសេន អភិភចិ តិព្ពិសេចតំ អកាសិតិ។ “មហារកតំ បឆំសឃី”តិ អត្តាតំ បទំ ចិយ ឥសម្បេទេត្វា អញ្ញាបទេសេន អរហត្តំ ព្យាកាសិ។

ចិយលកោណ្ឌញ្ញត្ថេរកាថាចណ្ណនា តិដ្ឋិតា។

៦. ឧទេក្កបកតចន្ទត្ថេរកាថាចណ្ណនា

ឧទេក្កបកតចន្ទស្សាតិ អាយស្មតោ ឧទេក្កបកតចន្ទត្ថេរស្ស កាថា។ កា ឧប្បត្តិ? សោបិ កិរ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាឆិការោ តត្ថ តត្ថ ភចេ ចិចដ្ឋបតិស្សយំ បុញ្ញំ ឧបចិតេន្តោ ព្ពទេតា ចតុតចុទេ កប្បេ សិទ្ធត្ថស្ស ភកចតោ កាលេ កុលកេហេ តិព្ពត្តិត្វា ចិញ្ញុតំ បត្វា សត្ថារំ ឧដ្ឋិស្ស យាញ្ញអំ កទោត្តស្ស បុកាស្ស ឧកត្ថយ៉ុំ អលភត្តស្ស ឆយ៉ុំ ឥត្វា សហាយកិច្ចំ អកាសិ។ សោ តេត បុញ្ញកម្មេត ទេចលោកេ តិព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ បុញ្ញាតិ កត្វា ទេចមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ព្ពមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាចត្ថិយំ អញ្ញាតរស្ស (ទាហ្មណស្ស បុត្តោ ហុត្វា តិព្ពត្តិ, ចន្ទ្ធាតិស្ស កោត្តតោ អាកតតាមំ។ សោ សត្ថុ សន្តិកេ ឆម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា កោសលទេដ្ឋ កាយកាចាទេសេ ចសន្តោ អាកតាកតានំ

ភិក្ខូនំ សន្តិកេ ធម្មំ បរិយាបុណាតិ. “អយំ វិនយោ ឥទំ សុត្តន្តំ អយំ អភិធម្មោ”តិ បន បរិច្ឆេទំ ន ជានាតិ. អថេកទិវសំ អាយស្មន្តំ ធម្មសេនាបតិំ បុច្ឆិត្វា យថាបរិច្ឆេទំ សព្វំ សល្លក្ខេសិ. ធម្មសង្គីតិយា បុព្ពេបិ បិដកាទិសមញ្ញា បរិយត្តិសទ្ធម្មេ វវត្ថិតា ឯវ, យតោ ភិក្ខូនំ វិនយធរាទិវោហារោ. សោ តេបិដកំ ពុទ្ធវចនំ ឧគ្គណ្ហិត្វា បរិបុច្ឆន្តោ តត្ថ វុត្តេ ទ្វិទ្វិបធម្មេ សល្លក្ខេត្វា វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា សម្មសន្តោ នចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.២.១២-២៩) –

“សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ, មហាបូគគណោ អហុ;

សរណំ គតា ច តេ ពុទ្ធំ, សទ្ទហន្តិ តថាគតំ.

“សព្វេ សង្គម្ម មន្តេត្វា, មាឡំ កុព្វន្តិ សត្ថុនោ;

ឯកត្ថម្ភំ អលភន្តា, វិចិនន្តិ ព្រហាវនេ.

“តេហំ អរញ្ញេ ទិស្វាន, ឧបគម្ម គណំ តទា;

អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វាន, បរិបុច្ឆិំ គណំ អហំ.

“តេ មេ បុដ្ឋា វិយាកំសុ, សីលវន្តោ ឧបាសកា;

មាឡំ មយំ កត្តុកាមា, ឯកត្ថម្ភោ ន លព្ភតិ.

“ឯកត្ថម្ភំ មមំ ទេថ, អហំ ទស្សាមិ សត្ថុនោ;

អាហរិស្សាមហំ ថម្ភំ, អប្បោស្សុក្កា ភវន្តុ តេ.

“តេ មេ ថម្ភំ បវេច្ឆិំសុ, បសន្នា តុដ្ឋមានសា;

តតោ បដិនិវត្តិត្វា, អគមំសុ សកំ ឃរំ.

“អចិរំ គតេ ឃុគគតេហ, ឆន្ទំ អហាសហំ តទា;

ហដ្ឋោ ហដ្ឋេត ចិត្តេត, បធម៌ ស្វស្សបេសហំ។

“តេត ចិត្តប្បសាទេត, ចិយាត្តំ ស្វបបន្នហំ;

ស្តាំឆ្ពំ កចត្តំ យឃ្យា សត្តក្ខុំ សយុក្កតំ។

“ចន្ទយាតាសុ គេរិសុ, បរិចារេយហំ សទា;

បញ្ចបញ្ញាសកប្បម្ហិ រាជា អាសិំ យសោធរោ។

“តត្ថាបិ កចត្តំ យឃ្យា សត្តក្ខុំ សយុក្កតំ;

ក្បួនការចក្ខុបេតំ, ទុកតត្តុំ យតោរមំ។

“ទុកចិសតិកប្បម្ហិ រាជេគតោ តាម ពត្តិយោ;

តត្រាបិ កចត្តំ យឃ្យា សត្តក្ខុំ សយុក្កតំ។

“យំ យំ យោតុបបន្នាមិ, ទេចត្តំ អថ មាតុសំ;

អតុភោមិ សុខំ សព្វំ, ទុកតត្តុស្សិទំ ផលំ។

“ចតុត្តហុតិតោ កប្បេ, យំ ឆន្ទមទទំ តទា;

ទុក្កតិំ តាភិជាតាមិ, ទុកតត្តុស្សិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា យឃ្យា..បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសត”ត្តិ។

អទេហត្ថិ បត បត្វា កតកិច្ចត្តា អកិលិស្សការេច ជិតោ អត្តតោ សត្តិកំ ង្គបកតាតំ កហដ្ឋបត្ថខិតាតំ អត្យកយ្យំ ង្គបិងាឃ តេបិដកំ ញាទ្ធចតតំ ខិយំសិត្វា ឆយ្ំ ទេសេសិ៍ ទេសេន្តោ ច ឲកខិចសំ អត្តាតំ បទំ ខិឃ កត្វា ឌេស្សេន្តោ –

៤៣៍

“ង្គតេប្លបកតចន្ទស្ស, សង្កលិតំ ពាហុហិ ចស្សេហិ;

តំ ការេតិ កហដ្ឋាតំ, ស្សតិសិន្ត្តោ ង្គញអាទបិទេយាទេដ្ឋា”តិ៍ – កាថំ អការិ;

តត្ថ ង្គតេប្លបកតចន្ទស្សាតិ កទិតាតេប្លបចន្ទស្ស, កិល្លតោ សត្តិតេក ខិស្សំ ខិស្សំ ង្គកហិតំ ខិតឃបទេសំ ស្សត្តបទេសំ អកិឆយ្យបទេសត្វា ឃធាបទិត្វេធំ ខិតឃស្សត្តាកិឆយ្យាតំមឃេច ង្គបទិ លិបិត្វា សញ្ញាឃតចសេត តត្ថ តទេត្វច បក្លិបិត្វា ជិតចន្ទេតាតិ អទេត្វា កទេលាទេត្វ ហិ ព្ពាធំ សាយិចចតំ៍ សង្កលិតំ ពាហុហិ ចស្សេហិតិ ពាហុកេហិ សំចន្ទទេហិ សយ្យិល្លតចសេត ហចេយ ឌបិតំ៍ “សង្កលិត”ត្តិបិ បិទេធា, សង្កលិតំ ខិឃ កតំ ឲកាពាទ្ធចសេត ចាទុក្កតំ កតំ៍ ឃំ ញាទ្ធចតត្តិ ចចតសេសោ៍ តត្តិ តំ បទិឃត្តិឆយ្យំ ការេតិ កទេធតិ៍ កហដ្ឋាតត្តិ តេសំ ឃេក្យញ្ញតាឃ ទុត្ថិ៍ ស្សតិសិន្ត្តោតិ តស្ម៊ំ ឆយ្យេ សយ្យេ តិច្ចលិ តិសិន្ត្តោ, លិករកក្កាទាជិ អបច្ចាសឹសន្តោ កោចលំ ខិយុត្តាឃតតសឹសេឃេច ធត្វា កទេធតិតិ អទេត្វ៍ តេតាហ “ង្គញអាទបិទេយាទេដ្ឋា”តិ ថលសយាបត្តិស្សលចសេត ឆយ្យទេសតាចសេតេច ច ង្គបសិទ្ធាញអាទបិទេយាទេដ្ឋាតិ៍ ទុត្តទេញ្ញាំ –

“ឃធា ឃធាទុសោ កិល្លុ, ឃធាស្សតំ ឃធាបទិឃត្ថ ឆយ្យំ ខិត្វាទេត បទេសំ ទេសេតិ តធា តធា សោ តស្ម៊ំ ឆយ្យេ លតតិ អត្ថវេចធំ, លតតិ ឆយ្យវេចធំ, លតតិ ឆយ្យូបសំហិតំ បិទេយាដ្ឋ”ត្តិអាជិ (ជី៍ តិ៍ ១៍១៣៣)៍

ង្គតេប្លបកតចន្ទទេត្វកោធាចល្លតា តិដ្ឋិតា៍

៤៍ ទេបលិឃទេត្វកោធាចល្លតា

អត្យសាសិយហាខិទោតិ អាឃស្សតោ ទេបលិឃទេត្វស្ស កាធា៍ កា ង្គប្បត្តិ? អឃយ្យិ បុទិឃញាទ្ធស្ស កតាឆិកាទោ តត្វ តត្វ តខេច កុសលពីជាតិ ទោទេបន្តោ ព្ពទេតា ឲកតទុតេ កប្បេ ខិបស្សិស្ស តកចតោ កាទេល កុលកេហេ តិព្វត្តិត្វា ខិញ្ញតំ បិបុលិ៍ តស្មិញ្ញ សយេឃ ខិបស្សិ តកធា ញាទ្ធកិច្ចស្ស បទិឃោឃសាតយាកយ្យ អាឃុសង្ខាទំ ឱស្សជ្ជិ៍ តេត បចខិកយ្យាជិស្ស ង្គប្បទេត្តស្ស យហាដេតោ កិតតសិទេតា អទេហាសិ៍ អធ តំ ទេចស្សចលោ យហាទាខា តយត្វ ខិការេចត្វា សយស្សាទេសិ៍ តំ ស្សត្វា យហាដេតោ សំទេចាប្បទេត្វា អទេហាសិ៍ តត្វាឃំ កុលបុទេត្តា ញាទ្ធាតុកាធំ ស្សត្វា សត្វទិ សញ្ញាតកាទេចពាហុយាទេតា ង្គញអាទំ ឋិតិទេសាយតស្សំ បដិសំទេចទេសិ៍ សោ តេត បុញ្ញកទេត្វត ទេទចយត្យស្សស្ស

សំសរន្តោ ឥមស្មឹ ពុទ្ធុប្បាទេ កបិលវត្ថុស្មឹ សាកិយរាជកុលេ និព្ពត្តិ, តស្ស មេឃិយោតិ នាមំ អហោសិ. សោ វយប្បត្តោ សត្ថុ សន្តិកេ បព្ពជិត្វា ភគវន្តំ ឧបដ្ឋហន្តោ ភគវតិ ចាលិកាយំ វិហរន្តេ កិមិកាលាយ នទិយា តីរេ រមណីយំ អម្ពវនំ ទិស្វា តត្ថ វិហរិតុកាមោ ទ្វេ វារេ ភគវតា វារេត្វា តតិយវារេ វិស្សជ្ជិតោ តត្ថ គន្ត្វា មិច្ឆាវិតក្កមក្ខិកាហិ ខជ្ជមានោ ចិត្តសមាធឹ អលភិត្វា សត្ថុ សន្តិកំ គន្ត្វា តមត្ថំ អារោចេសិ. អថស្ស ភគវា "អបរិបក្កាយ, មេឃិយ, ចេតោវិមុត្តិយា បញ្ច ធម្មា បរិបាកាយ សំវត្តន្តី"តិអាទិនា (ឧទា. ៣១) ឱវាទំ អភាសិ. សោ តស្មឹ ឱវាទេ ឋត្វា វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១៧.៥៤-៩៥) –

"យទា វិបស្សី លោកគ្គោ, អាយុសង្ខារវោស្សជិ;

បថវី សម្បកម្បិត្ថ, មេទនី ជលមេខលា.

"ឱតតំ វិតតំ មយ្ហំ, សុវិចិត្តវដំសកំ;

ភវនម្បិ បកម្បិត្ថ, ពុទ្ធស្ស អាយុសង្ខយេ.

"តាសោ មយ្ហំ សមុប្បន្នោ, ភវនេ សម្បកម្បិតេ;

ឧប្បាទោ នុ កិមត្ថាយ, អាលោកោ វិបុលោ អហុ.

"វេស្សវណោ ឥធាគម្ម, និព្ពាបេសិ មហាជនំ;

បាណភូតេ ភយំ នត្ថិ, ឯកគ្គា ហោថ សំវុតា.

"អហោ ពុទ្ធោ អហោ ធម្មោ, អហោ នោ សត្ថុ សម្បទា;

យស្មឹ ឧប្បជ្ជមានម្ហិ, បថវី សម្បកម្បតិ.

"ពុទ្ធានុភាវំ កិត្តេត្វា, កប្បំ សគ្គម្ហិ មោទហំ;

អវសេសេសុ កប្បេសុ, កុសលំ ចរិតំ មយា.

“ឯកនវុតិតោ កប្បេ, យំ សញ្ញមលភិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធសញ្ញាយិទំ ផលំ។

“ឥតោ ចុទ្ទសកប្បម្ហិ, រាជា អាសិំ បតាបវា;

សមិតោ នាម នាមេន, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា សត្ថុ សម្មុខា ឱកាសំ លភិត្វា “យថា អរហត្តំ អធិគត”ន្តិ អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ –

៩៩។

“អនុសាសិ មហាវីរោ, សព្ពធម្មាន បារគូ;

តស្សាហំ ធម្មំ សុត្វាន, វិហាសិំ សន្តិកេ សទា;

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។ – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ អនុសាសីតិ “អបរិបក្កាយ, មេឃិយ, ចេតោវិមុត្តិយា បញ្ច ធម្មា បរិបាកាយ សំវត្តន្តី”តិអាទិនា ឱវទិ អនុសិដ្ឋិំ អទាសិ។ មហាវីរោតិ មហាវិក្កន្តោ, វីរិយបារមិបារិបូរិយា ចតុរង្គសមន្នាគតវីរិយាធិដ្ឋានេន អនញ្ញសាធារណចតុព្ពិធសម្មប្បធានសម្បត្តិយា ច មហាវីរិយោតិ អត្ថោ។ សព្ពធម្មាន បារគូតិ សព្ពេសញ្ច ញេយ្យធម្មានំ បារំ បរិយន្តំ ញាណគមនេន គតោ អធិគតោតិ សព្ពធម្មាន បារគូ, សព្ពញ្ញូតិ អត្ថោ។ សព្ពេសំ វា សង្ខតធម្មានំ បារភូតំ និព្ពានំ សយម្ភុញាណេន គតោ អធិគតោតិ សព្ពធម្មាន បារគូ។ តស្សាហំ ធម្មំ សុត្វានាតិ តស្ស ពុទ្ធស្ស ភគវតោ សាមុក្កំសិកំ តំ ចតុសច្ចធម្មំ សុណិត្វា។ វិហាសិំ សន្តិកេតិ អព្ពចនេ មិច្ឆាវិតក្កេហិ ឧបទ្ទុតោ ចាលិកា វិហារំ គន្ត្វា សត្ថុ សមីបេយេវ វិហាសិំ។ សទាតិ សតិយា, សមថវិបស្សនាភាវនាយ អប្បមត្តោតិ អត្ថោ។ អហត្តិ ពាធំ យថា “អនុសាសី”តិ ឯត្ថ “ម”ន្តិ ឯវំ “វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ ឯត្ថ “យថា”តិ បរិហារេតព្ពំ។ “កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ ច ព្ពមិតា យថានុសិដ្ឋំ វិជ្ជាត្តយានុប្បត្តិយេវ សត្ថុ ឱវាទបដិករណការណទស្សនេន បរិយាយន្តរេន បកាសេតិ។ សីលក្ខន្ធាទិបរិបូរណេនេវ ហិ សត្ថុ

សាសតការិតា៍

ខេយឈិយវេត្ថុរកាឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

៧៑ ឧកឆយ្យសចតឹយវេត្ថុរកាឆាចណ្ណតា

កិលេសាតោបិតា យឃ្យត្តិ អាយប្បុតោ ឧកឆយ្យសចតឹយវេត្ថុរស្ស កាឆា៍ កា ដ្ឋប្បត្តិ? សោ កិរ បក្ញុមុត្តរស្ស ភកចតោ កាលេ ទុក្ខេតចតោ ហុត្វា តិដ្ឋាតេត្វា កតិបយេ ភិក្ខុ យក្កុមុហ្វេហ យហាទេណ្ណា ចិធទេត្តេ ដិស្វា អត្មកយ្យាយេតា អត្តតា ភចភតោ ឌ្ឋតទិត្វា តេ សយស្សារេសត្វា ភោរេដត្វា ឃឆាផិប្បេតដ្ឋាត៌ បិរេបសិ៍ សោ តេត បុញ្ញាកម្មេត ខេចយភុស្សេសុ សំសទេត្តា កស្សបេ ភកចតិ លេរិកេ ដ្ឋប្បជ្ជិត្វា កតទ្ឋក្កិច្ចេ បរិតិព្វុតេ តស្មិំ កាលេ ៥ិរាឈសិរាឌា កិកិ តាយ អហេសិ៍ តស្មិំ កាលក្កតេ តស្ស បុតុចិត្ថូរាឌា តាយ បុត្តោ អាសិ៍ តស្ស បុតេត្តា សុសាយោ តាយ៍ តស្ស បុតេត្តា កិកិ(ពាហុតេត្តា តាយ ហុត្វា ទជ្ជ កាទេទត្តា សាសេត អត្តូទហិតេ ឆយ្យុស្សចត៌ អលភត្តោ, “យោឃា ឆយ៉ុ ខេតសេតិ, តស្ស សហស្ស៊ ឆយ្យ៊”តិ ឈោសាបេត្វា ឧកយ្យិ ឆយ្យកឆិក៌ អលភត្តោ, “យឃ្យាបិតុបិតាយហាតឹត៌ កាលេ ឆយ្យា សំចត្តតិ, ឆយ្យកឆិកា សុលភា អហេសុំ៍ ព្វុតាតិ បត ចតុប្បដិកកាឆាយត្តុយ្យិ កទេឆត្តា ក្មុល្លេភា៍ ឃាច ឆយ្យសណ្ណា ត ចិតស្សតិ, តាចទេច បព្វាជិស្សាយី”តិ ទជ្ជ បហាឃ ហិយចត្តិ ដ្ឋដ្ឋិស្ស កន្ធត្តិ សទេក្កា ខេចរាឌា អាកត្តុ, “អតិច្ចា ចត សង្ខារា”តិ កាឆាឃ ឆយ្យ៉ កទេឆត្វា តិចទេត្តសិ៍ សោ តិចត្តិត្វា ពាហុំ បុញ្ញា កត្វា ខេចយភុស្សេសុ សំសទេត្តា ព្វុយស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សេតព្យភកទេ សេដ្ឋិកុលេ តិព្វត្តិត្វា ចឃប្បត្តោ ភកចតិ សេតព្យភកទេ សិសបិចទេត ចិហទេត្តេ សត្ថារំ ដ្ឋបសង្កយិត្វា ចត្ថិត្វា ឧកយត្តិ តិសីដិ៍ តស្ស សត្ថា អជ្ឈាសយំ ឌ្ឋលេរិកេត្វា, “អតិច្ចា ចត សង្ខារា”តិ ព្វុយាឃ កាឆាឃ ឆយ្យ៉ ខេតសេសិ៍ តស្ស តត្ថ កតាឆិការតាឃ សោ អតិច្ចសណ្ណាឃ បិកដេតទំ ហុត្វា ដ្ឋបដ្ឋិតាឃ បដិលទ្ធសំខេចកោ បព្វាជិត្វា ឆយ្យសយ្យសត៌ បដ្ឋបេត្វា ក្មុល្លសញ្ញា អតត្តសញ្ញាច្ចា យតសិកទោទេត្តា ចិបស្សត៌ ដ្ឋស្សុក្កាបេត្វា អទហត្តំ បិបុណិ៍ តេត ចុត្តំ អបទាតេ (អប៍ ថេរ ១៑១១៑៩៩-៧១) –

“បក្ញុមុត្តរពុទ្ធស្ស, សាចកា ចតចារិតោ;

ចិប្បតដ្ឋា (ពាហាទេណ្ណា, អត្ថាច អត្តុសុឃ្យទេ៍

“អត្តុស្សទិត្វា សព្វទ្ធំ, បក្ញុមុត្តរតាយកំ;

តស្ស តេ យុតិតោ បុត្តា, ចិប្បតដ្ឋា យហាចតោ៍

“ភចតា ឌ្ឋទុហិត្វាត, អកយិំ ភិក្ខុសត្តិកំ;

តេសំ យក្កញ្ញា អាជិក្លិ, កោដត្ញា អងាសហំ

“តេន កម្មេន ទ្វិបទិន្ទ, លោកជេដ្ឋ នរាសភ;

ជាតិយា សត្តវស្សាហំ, អរហត្តមបាបុណិំ

“សចក្ខុ តាយ តាមេន, ទ្វាធស ចក្កវត្តិនោ;

សត្តរតនសម្បន្នា, បញ្ចកប្បសតេ ពុតោ

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ

តស្ស ឯវកេនច ធម្មស្សវនេន តិបរិវត្តកិច្ចត្តា ឯកធម្មសវនីយោត្វេវ សមញ្ញា អហោសិ សោ អរហា ហុត្វា អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ –

ឲសិ

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា;

វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ, នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ”តិ – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ កិលេសាតិ យស្មិំ សន្តានេ ឧប្បន្នា, តំ កិលេសេន្តិ វិពាធេន្តិ ឧបតាបេន្តិ វាតិ កិលេសា, រាគាទយោ ឈាបិតាតិ ឌឌ្ឍក្ខិតា វិយ ទុក្ខក្ខន្ធាទយោ អរិយមគ្គញាណគ្គិនា សមូលំ ទឌ្ឍា មយ្ហន្តិ មយា, មម សន្តានេ វា ភវា សព្វេ សមូហតាតិ កាមភវាទយោ សព្វេ ភវា សមុគ្ឃាដិតា កិលេសានំ ឈាបិតត្តា សតិ ហិ កិលេសវដ្ដេ កម្មវដ្ដំ ភវិតព្ពំ កម្មភវានំ សមូហតត្តា ឯវ ច ឧបបត្តិភវាបិ សមូហតា ឯវ អនុប្បត្តិធម្មតាយ អាបាទិតត្តា វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោតិ ជាតិអាទិកោ –

“ខន្ធានញ្ច បដិបាដិ, ធាតុអាយតនាន ច;

អព្ពោច្ឆិន្នំ វត្តមានា, សំសារោតិ បវុច្ចតី”តិ –

ទុត្តលក្ខណោ សំសារោ ចិនេសសនេតា លិនេណា, តស្មា តត្ថិ ជាតិ បុតត្ថុនេចា៉ ឃស្មា អាឃតិ៍ បុតត្ថុនេចា តត្ថិ, តស្មា ចិក្លិនេណា ឌាតិសំសានេរា៉ តស្មា ន បុតត្ថុនេចា តត្ថិ, ឃស្មា កចា សនេត្ថា សម្ពុហតាតិ អាចនេត្តត្វា ចត្តត្ថិ៉ អឆ ចា ចិក្លិនេណា ឌាតិសំសានេរា, តនេតា ឲច តត្ថិ ជាតិ បុតត្ថុនេចាតិ នេឃានេឌតត្ថិ៉

ឲកឆម្ពុសចតិឃនេត្ថូនេកាឆាចណ្ណុតា តិដ្ឋិ តា៉

ប៉៉ ឲក្យជាតិឃនេត្ថូនេកាឆាចណ្ណុតា

អសិនេចតនេសាអប្បយឌ្ឈនេតាតិ អាឃស្មនេតា ឲក្យជាតិឃនេត្ថូនេស្ស កាឆា៉ កា ដ្ឋប្បត្តិ? អឃម្បិ បុរិមញុនេទ្ធសុ កតាឆិកានេរា តត្ថ តត្ថ កនេច ចិចដ្ឋបតិស្សំ បុណ្ណា ដ្ឋបចិតនេត្តា អត្ថជស្សិស្ស កកចនេតា កានេល ឃក្ខនេសតាបតិ ហុត្វា តិត្ថនេត្តា សត្ថិ បរិតិត្ថនេត, “អលិកា ចត នេយ, ទុលន្ធិ ចត នេយ, នេឃាហំ សត្ថឆនេយាគកានេល ជាតាឌិបុណ្ណា កាតុំ តាលត្ថ”ត្តិ បរិនេឆចនេសាកយាបនេគ្គា អនេហាសិ៉ អឆ តំ សាកនេរា តាយ សត្ថ សាចនេកា នេសាកំ ចិនេតានេឌត្វា សត្ថ ទ្ធបប្ដុខាយំ តិនេឃានេឌសិ៉ នេសា បព្វា ចស្សាតិ ទ្ធបំ ប្ដុនេឌត្វា តនេតា ចុនេតា នេតត បុនេណ្ណត នេឌចយតុនេស្សសុ ឲច សំសនេរត្តា កស្សបស្ស កកចនេតា កានេល ក្យលនេកនេហ តិត្ថាតិត្វា ចិណ្ណុតំ បនេត្តា កានេលត កាលំ សត្ថ សត្តិកំ ដ្ឋបសក្កយិ៉ តស្មិញ្ញា សយនេឃ សត្តា “អសិនេចតនេសា”តិ កាឆាឃ សាចនេក អភិលាញ្ញឌ្ឍចឌិ៉ នេសា តំ សុត្វា សទ្ធាឌានេតា បត្ថឌិ៉ បត្ថឌិត្វា ន បត តនេយច កាឆំ បុតប្បុតំ បរិចនេត្តតិ៉ នេសា តត្ថ ចិសតិចស្សសហស្សាតិ សយណឆម្ពុ កនេរានេត្តា ឌាតាឃស្ស អបរិបក្កត្តា ចិនេសសំ តិត្ថនេត្តតុ តាសក្ខិ៉ តនេតា បត ចុនេតា នេឌចនេលិនេក តិត្ថាតិត្វា អបរាបរំ សុកតិសុនេយច សំសនេរត្តា ត្តឃស្មិំ ញុទ្ធុប្បានេជ សាចត្ថិយំ ចិកចសយញុត្តស្ស (ទ្រាហ្មណស្ស បុនេត្តា ហុត្វា តិត្ថនេត្តា ចិណ្ណុតំ បត្វា នេឌតចតបដិក្កហាណសយនេឃ ញុទ្ធុត្យកាដ៉ ជិស្វា បដិលទ្ធសនេទ្ធា បត្ថឌិត្វា កតបុត្តកិច្ចោ អនេរណ្ណា ចិហនេរត្តា សត្ថ សត្តិកំ អកយាសិ៉ តស្មិញ្ញា សយនេឃ សត្តា អាឃស្មត្តំ សារិបុត្តំ អត្តនេតា អចិទ្ធុនេរ អសិចិត្តយតុឃុត្តំ ជិស្វា “អសិនេចតនេសា”តិ ត្ថូយំ ដ្ឋជាតំ ដ្ឋជានេតសិ៉ តំ សុត្វា អយំ ចិរកាលំ កាចតាឃ អនេរណ្ណា ចិហនេរត្តាបិ កានេលត កាលំ តនេយច កាឆំ ដ្ឋជានេតតិ, នេតតស្ស ឲក្យជាតិនេឃាតិ សយណ្ណា ដ្ឋុតបិឌិ៉ នេសា អនេឆកឌិចសំ ចិនេត្តកក្កុតំ លភិត្វា ចិបស្សតំ ចនេឌ្ឍត្វា អរហត្តំ បាបុណិ៉ នេតត ចុត្តំ អបជានេត (អប៉ នេឆរ ១៉១៦៉លិ៦-ប៉១) –

“អត្ថជស្សិស្សុកនេត, តិត្ថនេត សយតត្តរា;

ឃក្ខនេឃាតិ ដ្ឋបបឌ្ឈិ, ឃសំ បនេត្តា ចហំ តជា៉

“ទុលន្ធិ ចត នេយ អាសិ, ទុប្បកាតំ ទុរុដ្ឋិតំ;

ឃំ មេ ភោគេ ចិន្តយានេ, បរិតិត្តាមិ ចក្ខុមា។

“មម សង្កប្បមញ្ញាយ, សាគតោ នាម សាវកោ;

មមុទ្ធរិតុកាមោ សោ, អាគច្ឆិ មម សន្តិកំ។

“កិំ នុ សោចសិ មា ភាយិ, ចរ ធម្មំ សុមេធស;

អនុប្បទិន្នា ពុទ្ធេន, សព្ពាសំ ពីជសម្បទា។

“ឯសា ចេ ពុទ្ធេយ្យ សម្ពុទ្ធំ, ទិដ្ឋត្ថំ លោកនាយកំ;

ឆាទេតុំ សាសនមតុលំ, និន្នាទស្សាមិ ពុទ្ធំ។

“សមេ ចិត្តប្បសាទេហិ,ាសមំ បុញ្ញំ មហគ្គតំ;

ទស្សា ធម្មំ ករិត្វាន, ពុទ្ធេហិ ជិនឆាតុយោ។

“សាគតស្ស ចនោ សុត្វា, ពុទ្ធធម្មំ អកាសហំ;

បញ្ចវស្ស បរិចរិំ, មុនិនោ ធម្មមុត្តមំ។

“ទេន កម្មេន ទ្វិបទិន្ទ, លោកជេដ្ឋ នរាសភ;

សម្បត្តិ អនុភោត្វាន, អនេកត្តមបាបុណិំ។

“ភូរិបញ្ញា ច ចត្តារោ, សត្តកប្បសតេ អហុ;

សត្តនេតសម្បន្នា, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

“កិលេសា ឈាបិតា យឃ្សា..េប... ពាតំ ត្យុដ្ឋស្ស សាសត”ត្តិ៍

អរហត្តំ បត បត្វា ចិយុត្តិសុខេលត ចិហរេន្តា ឲពឌិចសំ អាឃស្វតា ឆយុកណ្ឌាកាទិកេពត បដិកាត់ ឱយំសិត្យំ, “អាចុសោ, យឃ្សាឆយុំ កណាហឹ”តិ អត្ថ្សិដ្ឋា ខិរកាលបរិខិតត្តា –

៩ប៉៍

“អសិេចតេសា អប្បយឌ្ឍតោ, យុតិេតា េយាតបេឆសុ សិក្ខេតា;

េសាកា ត កចត្តិ តាឌិេតា, ក្កបសត្តស្ស សឆា សតឹយេតា”តិ៍ (ក្កឆា៍ ៦៧លិ៍) –

ត្តយេយច កាឆំ អកាសិ៍

តត្វ អសិេចតេសាតិ អសិខិត្តចេតា, សត្ថខិត្តាត់ អសិេពត អរហត្តផលខិេត្តត សយត្ក្វាកតស្សាតិ អេត្វា៍ អប្បយឌ្ឍតោតិ តប្បយឌ្ឍតោ, អប្បយាេគត អតចឌ្ឍឆេយ្ធសុ សាតច្ចកិរិយាឃ សយត្ក្វាកតស្សាតិ ចុត្តំ េហាតិ៍ យុតិេតាតិ “េឃា យុតាតិ ក្កេកា េលិេក, យុតិ េតត បចុច្ចតឹ”តិ (ឆ៍ ប៍ ៦៩៨; យហាតិ៍ ៣៨; ត្ត្យអតិ៍ េយត្តក្សយាលចបុច្ឆាតិេឌ្ឍស ៦៧) ឲចំ ក្កកឃេលិពយុតេតត ចា, េយាតំ ចុច្ចតិ ឌាលំ, េតត អរហត្តផលបញ្ញាសត្ថារេតត េយាេតត សយត្ក្វាកតតាឃ ចា លឹណាសេចា យុតិ តាយ, តស្ស យុតិេតា៍ េយាតបេឆសុ សិក្ខេតាតិ អរហត្តឌាលាសត្ថាតស្ស េយាតស្ស បេឆសុ ក្កបិឃយេក្កសុ សត្តតិសេទាឌិបក្ខិឃឆេយ្ធសុ, តឹសុ ចា សិក្ខាសុ សិក្ខេតា៍ ត្ថឆត្តា បុត្ថកាកបដិបត់ កេហត្វា ចុត្តំ៍ បរិតិដ្ឋិតសិេក្ខា ហិ អរហា, តស្វា ឲចំ សិក្ខេតា, ត្តយាឃ សិក្ខាឃ យុតិកាចំ បត្តស្ស យុតិេតាតិ ឲចេយត្វ អេត្វា ឌដ្ឋេត្ថា៍ ឃស្វា េចតេឆចំ តស្វា េហដ្ឋិយយក្កផលខិត្តាត់ ចេសត អសិេចតេសា, ចត្យុសច្ចសេត្ថាឌិបដិបត្តិឃំ អប្បយាឆចេសត អប្បយឌ្ឍតោ, អក្កយក្កឌាលាសយត្ក្វាកេយត យុតិេតាតិ ឲចេយេតសំ បឆាត់ អេត្វា ឃុឌ្ឍតិេឃច៍ អឆ ចា “អប្បយឌ្ឍតោ សិក្ខេតា” បឆាតេហតុ អក្ខាតាតិ ឌដ្ឋេត្ថា៍ តស្វា អប្បយឌ្ឍតេហតុ សិក្ខតេហតុ ច អសិេចតេសាតិ អេត្វា៍

េសាកា ត កចត្តិ តាឌិេតាតិ តាឌិសស្ស លឹណាសចយុតិេតា អត្តត្តេរ ត្តដ្ឋចិេឃាកាឌិចត្តុកា េសាកា ខិត្តសត្តាបិ ត េហាត្តិ៍ អឆ ចា តាឌិលក្ខលប្បត្តស្ស អេសក្ខយុតិេតា េសាកា ត កចត្តីតិ៍ ក្កបសត្តស្សាតិ ទាកាឌីត់ អច្ចត្តបសេយត ក្កបសត្តស្ស៍ សឆា សតឹយេតាតិ សតិេចបុល្លប្បត្តិយា តិច្ចកាលំ សតិយា អខិរហិតស្ស៍

ឲតត្វ ច “អសិេចតេសា”តិ ត្តយិតា អសិខិត្តសិក្ខា, “អប្បយឌ្ឍតោ”តិ ត្តយិតា អសិសឹលសិក្ខា, “យុតិេតា េយាតបេឆសុ សិក្ខេតា”តិ ឲេតាហិ

អធិបញ្ញាសិក្ខា។ “យុតិតោ”តិ ច វុត្តេន អធិបញ្ញាសិក្ខា, “យោគបថេសុ និក្ខន្តោ”តិ វុត្តេន តាសំ លោកុត្តរសិក្ខានំ បុព្ពភាគប្បដិបទា, “នេកា ន កុច្ឆិ”តិអាទីហិ សិក្ខាបារិបូរិយា អានិសំសា បកាសិតាតិ វេទិតព្ពំ។ អយមេវ ច ថេរស្ស អញ្ញាព្យាករណគាថា អហោសិ។

ឧក្កដ្ឋាតិយត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. លក្ខត្ថេរគាថាវណ្ណនា

សុត្វានធម្មំ មហតោ មហារសន្តិ អាយស្មតោ លក្ខត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ វិវដ្ដូបនិស្សយំ បុញ្ញំ ឧបចិនន្តោ សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ឯកទិវសំ សិទ្ធត្ថំ ភគវន្តំ អញ្ញតរំ រុក្ខមូលំ ឧបគច្ឆន្តំ ទិស្វា បសន្នចិត្តោ យូថិកស្ស បណ្ណសន្ថរំ សន្ថរិត្វា អទាសិ។ បុប្ផេហិ ច សមន្តតោ ឱកិរិត្វា បូជំ អកាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ និព្ពត្តិត្វា បុនបិ អបរាបរំ បុញ្ញានិ កត្វា សុគតីសុយេវ សំសរន្តោ អម្ហាកំ ភគវតោ កាលេ សុទ្ធោទនមហារាជស្ស គេហេ ទាសិយា កុច្ឆិម្ហិ និព្ពត្តិ, លក្ខោតិស្ស នាមំ អហោសិ, ទោវារិកត្តេន សហជាតោ។ សោ សត្ថុ ញាតិសមាគមេ បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា ភាវេតិ ទេវេន, “អម្ហាកំ ញាតកោ, អម្ហាកំ ទាសោ”តិ មមត្តំ ឧប្បាទេត្វា និច្ចំ ពិត្តិកំ អសក្កោន្តោ សមណធម្មំ អកត្វា សត្ថុ បរិនិព្ពានេ សត្តាហា អារាធិតមិសិកា កាលេ ពាហុករហ្វេន សត្តុដ្ឋិតោ សំវេគប្បត្តោ ហុត្វា និច្ចំ ពិត្តិត្វា វិបស្សន្តោ នចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១០.៣៥-៤០) –

“សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ, អទាសិំ បណ្ណសន្ថរំ;

សមន្តា ឧបហារញ្ច, កុសុមំ ឱកិរិំ អហំ។

“បាសាទេវំ គុហំ រម្មំ, អនុភោមិ មហារហំ;

មហគ្ឃានិ ច បុប្ផានិ, សយនេភិសវន្តិ មេ។

“សយនេហំ តុវដ្ដាមិ, វិចិត្តេ បុប្ផសន្ថតេ;

បុប្ផវុដ្ឋិ ច សយនេ, អភិវស្សតិ តាវទេ។

“ឯកត្តិំសិតោ កប្បេ, អទាសិំ បណ្ណសន្ថរំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, សន្ថរស្ស ឥទំ ផលំ។

“តិណសន្ថរកា នាម, សត្តេតេ ចក្កវត្តិនោ;

ឥតោ តេ បញ្ចមេ កប្បេ, ឧប្បជ្ជិំសុ ជនាធិបា។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា វិមុត្តិសុខសមប្បិតោ បីតិវេគវិស្សដ្ឋំ ឧទានំ ឧទានេន្តោ –

៩៥។

“សុត្វាន ធម្មំ មហតោ មហារសំ,

សព្វញ្ញុតញ្ញាណវរេន ទេសិតំ;

មគ្គំ បបជ្ជិំ អមតស្ស បត្តិយា,

សោ យោគក្ខេមស្ស បថស្ស កោវិទោ”តិ។ – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ សុត្វានាតិ សុណិត្វា, សោតេន គហេត្វា ឱហិតសោតោ សោតទ្វារានុសារេន ឧបធារេត្វា។ ធម្មន្តិ ចតុសច្ចធម្មំ។ មហតោតិ ភគវតោ។ ភគវា ហិ មហន្តេហិ ឧឡារតមេហិ សីលាទិគុណេហិ សមន្នាគតត្តា, សទេវកេន លោកេន វិសេសតោ មហនីយតាយ ច “មហា”តិ វុច្ចតិ, យា តស្ស មហាសមណោតិ សមញ្ញា ជាតា។ និស្សក្កវចនញ្ចេតំ “មហតោ ធម្មំ សុត្វានា”តិ។ មហារសន្តិ វិមុត្តិរសស្ស ទាយកត្តា ឧឡាររសំ។ សព្វញ្ញុតញ្ញាណវរេន ទេសិតន្តិ សព្វំ ជានាតីតិ សព្វញ្ញូ, តស្ស ភាវោ សព្វញ្ញុតា។ ញាណមេវ វរំ, ញាណេសុ វា វរន្តិ ញាណវរំ, សព្វញ្ញុតា ញាណវរំ ឯតស្សាតិ សព្វញ្ញុតញ្ញាណវរោ, ភគវា។ តេន សព្វញ្ញុតញ្ញាណសង្ខាតអគ្គញាណេន វា ករុណាយតេន ទេសិតំ កថិតំ ធម្មំ សុត្វានាតិ យោជនា។ យំ បនេត្ថ វត្តព្វំ, តំ បរមត្ថទីបនិយំ ឥតិវុត្តកវណ្ណនាយំ វុត្តនយេន វេទិតព្វំ។ មគ្គន្តិ អដ្ឋង្គិកំ អរិយមគ្គំ។ បបជ្ជិន្តិ បដិបជ្ជិំ។ អមតស្ស បត្តិយាតិ និព្វានស្ស អធិគមាយ ឧបាយភូតំ បដិបជ្ជិន្តិ យោជនា។ សោតិ សោ ភគវា យោគក្ខេមស្ស បថស្ស កោវិទោតិ ចតូហិ យោគេហិ អនុបទ្ទុតស្ស និព្វានស្ស យោ បថោ, តស្ស កោវិទោ តត្ថ សុកុសលោ។

អយមេត្ថ អត្ថោ – ភគវតោ ចតុសច្ចទេសនំ សុត្វា អមតាធិគមូបាយភូតំ អហំ បដិបជ្ជិំ បដិបជ្ជនភូតំ យថា គតំ, សោ ឯវ បន ភគវា សព្ពថា ខេមាគមនស្ស បថស្ស ទេសិតោ, បរមត្ថានេ ចា បរមេតេសុ កុសលេ, យស្ស និវិធាតុយាកម្ម អហម្បិ យគ្គំ បដិបជ្ជិន្តិ. អយមេវ ច ថេរស្ស អញ្ញាព្យាករណគាថា អហោសីតិ.

ឆន្នត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

១០. បុណ្ណត្ថេរគាថាវណ្ណនា

សីលមេវាតិ អាយស្មតោ បុណ្ណត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ វិវដ្ដូបនិស្សយំ កុសលំ ឧបចិនន្តោ ឥតោ ឯកនវុតេ កប្បេ ពុទ្ធសុញ្ញេ លោកេ ព្រាហ្មណកុលេ និព្ពត្តិត្វា វយប្បត្តោ ព្រាហ្មណសិប្បេសុ និប្ផត្តិំ គន្ត្វា កាមេសុ អាទីនវំ ទិស្វា ឃរាវាសំ បហាយ តាបសបព្ពជ្ជំ បព្ពជិត្វា ហិមវន្តប្បទេសេ បណ្ណកុដិំ កត្វា វាសំ កប្បេសិ. តស្ស វសន្តដ្ឋានស្ស អវិទូរេ ឯកស្មិំ បព្ភារេ បច្ចេកពុទ្ធោ អាពាធិកោ ហុត្វា បរិនិព្ពាយិ, តស្ស បរិនិព្ពានសមយេ មហា អាលោកោ អហោសិ. តំ ទិស្វា សោ, “កថំ នុ ខោ អយំ អាលោកោ ឧប្បន្នោ”តិ ឧបធារេន្តោ ឥតោ ចិតោ ច អាហិណ្ឌន្តោ បព្ភារេ បច្ចេកពុទ្ធំ បរិនិព្ពុតំ ទិស្វា គន្ធទារូនិ សង្កឌ្ឍិត្វា សរីរំ ឈាបេត្វា គន្ធោទកេន ឧបសិញ្ចិ. តត្ថេកោ ទេវបុត្តោ អន្តលិក្ខេ ឋត្វា ឯវមាហ – “សាធុ, សាធុ, សប្បុរិស, តយា បុញ្ញំ បសវន្តេន ពហុំ សុគតិសំវត្តនិយំ កម្មំ តេន ត្វំ សុគតីសុយេវ ឧប្បជ្ជិស្សសិ, ‘បុណ្ណោ’តិ ច តេ នាមំ ភវិស្សតី”តិ. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សុនាបរន្តជនបទេ សុប្បារកបដ្ដនេ គហបតិកុលេ និព្ពត្តិ, បុណ្ណោតិស្ស នាមំ អហោសិ. សោ វយប្បត្តោ វាណិជ្ជវសេន មហតា សត្ថេន សទ្ធិំ សាវត្ថិំ គតោ. តេន ច សមយេន ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ. អថ សោ សាវត្ថិវាសីហិ ឧបាសកេហិ សទ្ធិំ វិហារំ គតោ សត្ថុ សន្តិកេ ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា វត្តបដិវត្តេហិ អាចរិយុបជ្ឈាយេ អារាធេន្តោ វិហាសិ. សោ ឯកទិវសំ សត្ថារំ ឧបសង្កមិត្វា, “សាធុ មំ, ភន្តេ ភគវា, សំខិត្តេន ឱវាទេន ឱវទតុ, យមហំ សុត្វា សុនាបរន្តជនបទេ វិហរេយ្យ”ន្តិ អាហ. តស្ស ភគវា, “សន្តិ ខោ, បុណ្ណ, ចក្ខុវិញ្ញេយ្យា រូបា”តិអាទិនា (ម. និ. ៣.៣៩៥; សំ. និ. ៤.៨៨) ឱវាទំ ទត្វា សីហនាទំ នទាបេត្វា វិស្សជ្ជេសិ. សោ ភគវន្តំ វន្ទិត្វា សុនាបរន្តជនបទំ គន្ត្វា សុប្បារកបដ្ដនេ វិហរន្តោ វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា តិស្សោ វិជ្ជា សច្ឆាកាសិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៣៨.១៨-៣៣) –

“បព្ភារកូដំ និស្សាយ, សយម្ភូ អបរាជិតោ;

អាពាធិកោ ច សោ ពុទ្ធោ, វសតិ បព្ពតន្តរេ.

“មម អស្សមសាមន្តា, បនាទោ អាសិ តាវទេ;

ញ្យតេ្ឋ តិន្តាឃយាតយិ្យអាតលិតកា ក្ដបន្ខូច។

“ឃាចតា ចតសល្ឋ្ធិ, អន្ឋតោកកតាន្ឋកា;

ចាញ្យអា ច តោសទឹ សតេ្ត, អភិកន្ខិស្ស តាចតេ។

“ក្ដប្យាតំ តយហំ ជិត្វា, បត្ថាទំ អកយាសហំ;

តត្ថ្ធសាសិ សយ្យន្ឋិ, តិត្យតំ អបរាជិតំ។

“ស្យុស្លិ សាលទាឌិច, សតទំសិច ក្ដក្កតំ;

ជិតង្គិកំច អង្កាទំ, តិត្យតំ អបរាជិតំ។

“តិលំ កដ្ឋញ្ញ ប្ញុតេទត្វា, ជិតកំ តត្វកាសហំ;

ជិតកំ ស្យកតំ កត្វា, សទឹទំ ពសាបឃិ អហំ។

“សទឹទំ ពសាបឃិត្វាត, កន្ធេតាឃំ សេយាកិទិ;

អត្តលិតេក្ល ជិតេតា ឃតេក្លា, តាយយក្កហិ តាចតេ។

“ឃំ ប្ញុទិតំ តឃា កិច្ចំ, សឃយ្យស្យ យតេហសិតេតា;

ប្យណ្ហតេកា តាយ តាតេយត, សតា តេហាហិ ញ្យចំ យ្យតេត។

“តយ្យាកាឃា ចជិត្វាត, តេតចតេលិកំ អកន្ឋហំ;

តត្វ ជិត្តាយតេឃា កតេន្ធា, អត្តលិក្លា បចស្សតិ។

“ຕຕ຺ຣາປິ ນາມເຘຍ຺ຍໍ ເມ, ປຸຓ຺ຓເກາຕິ ອຫຸ ຕທາ;

ເທວຠູເຕາ ມນຸເສ຺ສາ ວາ, ສງ຺ຄຫໍ ປູຣຍາມຫໍ.

“ອິທໍ ປຈ຺ຉິມກໍ ມຍ຺ຫໍ, ຈຣິເມາ ວຕ຺ຕເຕ ຠເວາ;

ອິຘາປິ ປຸຓ຺ຓເກາ ນາມ, ນາມເຘຍ຺ຍໍ ປກາສຕິ.

“ເຕາສຍິຕ຺ວານ ສມ຺ພຸທ຺ຘໍ, ເຄາຕມໍ ສກ຺ຍປຸງ຺ຄວໍ;

ສພ຺ພາສເວ ປຣິຎ຺ຎາຍ, ວິຫຣາມິ ອນາສເວາ.

“ເອກນວຸຕິເຕາ ກປ຺ເປ, ຍໍ ກມ຺ມມກຣິໍ ຕທາ;

ທຸຄ຺ຄຕິໍ ນາຠິຊານາມິ, ພຸທ຺ຘປູຊາຍິທໍ ຜລໍ.

“ກິເລສາ ຌາປິຕາ ມຍ຺ຫໍ…ເປ… ກຕໍ ພຸທ຺ຘສ຺ສ ສາສນ”ນ຺ຕິ.

ອຣຫຕ຺ຕໍ ປນ ປຕ຺ວາ ເຖເຣາ ພຫຸ ມນຸເສ຺ສ ສາສເນ ອຠິປ຺ປສາເທສິ. ຍເຕາ ປຎ຺ຈສຕມຕ຺ຕາ ປຸຣິສາ ອຸປາສກຕ຺ຕໍ ປຎ຺ຈສຕມຕ຺ຕາ ຈ ອິຕ຺ຖິເຍາ ອຸປາສິກາຠາວໍ ປຏິເວເທສຸໍ. ເສາ ຕຕ຺ຖ ຣຕ຺ຕຈນ຺ທເນນ ຈນ຺ທນມາຬໍ ນາມ ຄນ຺ຘກຸຏິໍ ກາຣາເປຕ຺ວາ, “ສຕ຺ຖາ ປຎ຺ຈຫິ ຠິກ຺ຂຸສເຕຫິ ສທ຺ຘິໍ ມາຬໍ ປຏິຉ຺ຉຕຸ”ຕິ ຠຄວນ຺ຕໍ ປຸປ຺ຜທູເຕນ ນິມນ຺ເຕສິ. ຠຄວາ ຈ ອິທ຺ຘານຸຠາເວນ ປຎ຺ຈຫິ ຠິກ຺ຂຸສເຕຫິ ສທ຺ຘິໍ ຕຕ຺ຖ ຄນ຺ຕ຺ວາ ຈນ຺ທນມາຬໍ ປຏິຄ຺ຄເຫຕ຺ວາ ອຣຸເຓ ອນຸຏ຺ຐິເຕເຍວ ປຈ຺ຈາຄມາສິ. ເຖເຣາ ອປຣພາເຄ ປຣິນິພ຺ພານສມເຍ ອຎ຺ຎໍ ພ຺ຍາກເຣານ຺ເຕາ –

໕໐.

“ສີລເມວ ອິຘ ອຄ຺ຄໍ, ປຎ຺ຎວາ ປນ ອຸຕ຺ຕເມາ;

ມນຸເສ຺ສສຸ ຈ ເທເວສຸ, ສີລປຎ຺ຎາຓເຕາ ຊຍ”ນ຺ຕິ – ຄາຖໍ ອຠາສິ;

តត្ថ សីលន្តិ សីលនដ្ឋេន សីលំ, បតិដ្ឋានដ្ឋេន សមាធានដ្ឋេន ចាតិ អត្ថោ។ សីលញ្ហិ សព្ពគុណានំ បតិដ្ឋា, តេនាហ – “សីលេ បតិដ្ឋាយ នរោ សបញ្ញោ”តិ (សំ. និ. ១.២៣; បេដកោ. ២២; វិសុទ្ធិ. ១.១)។ សមាទហតិ ច តំ កាយវាចាអវិប្បកិណ្ណំ ករោតីតិ អត្ថោ។ តស្មិំ សីលមេវ អគ្គំ សព្ពគុណានំ មូលភាវតោ បមុខភាវតោ ច។ យថាហ – “តស្មាតិហ, ត្វំ ភិក្ខុ, អាទិមេវ វិសោធេហិ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ កោ ចាទិ កុសលានំ ធម្មានំ សីលញ្ច សុវិសុទ្ធ”ន្តិ (សំ. និ. ៥.៣៦៩), “បាតិមោក្ខន្តិ មុខមេតំ បមុខមេត”ន្តិ (មហាវ. ១៣៥) ច អាទិ។ ព្ភាតិ តិបិតយត្ថំ បញ្ញាចាតិ ញាណសម្បយុត្តោ សោ វុត្តយោ សេដ្ឋោ បចេទាតិ បុគ្គលាធិដ្ឋានាយ កាថាយ បញ្ញាយមេវ សេដ្ឋភាវំ ទស្សេតិ។ បញ្ញុត្តរា ហិ កុសលា ធម្មា។ ព្ភាតិ តំ សីលបញ្ញានំ អគ្គសេដ្ឋភាវំ ការណតោ ទស្សេតិ “យត្ថស្សសុ ច ធេចុ, សីលបញ្ញាណតោ ជយ”ន្តិ ច។ សីលបញ្ញាណហេតុ បដិបក្ខជយោ កាយកិលេសជយោ ហោតីតិ អត្ថោ។

បុណ្ណត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

សត្តមវគ្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. អដ្ឋមវគ្គោ

១. ចក្ខុបាលត្ថេរគាថាវណ្ណនា

សុសុលុមតិបុលត្ថេរស្សិនាតិ អាយស្មតោ ចក្ខុបាលត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ អាចិនន្តោ ធម្មេសុ សំវេគោ ព្ភតោ ឧកនតុតេ កបេ ព្រាហ្មណកុលេ និព្ពត្តិត្វា ព្រាហ្មណវិជ្ជាសុ និប្ផត្តិំ គន្ត្វា អគ្គំ បរិយេសន្តោ ឧកាទិចសំ មហតិយា វសបិតិយា បិយាសំ អាគាយ ធម្មលោហិយំ បរិមេសន្តោ វិបស្សី ភគវន្តំ អាគាមេ ចង្កមន្តំ ទិស្វា អច្ឆរិយព្ភុតចិត្តជាតោ ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ធាតុកាយតំ ទស្សិសំ បដិគ្គហេសិ ភគវា អនុកម្បំ ឧបាទាយ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ធម្មេសុ សំវេគោ ព្ភមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិយំ វិភវសម្បន្នស្ស ព្រាហ្មណស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ, ចក្ខុបាលោតិស្ស នាមំ អហោសិ។ សោ វិញ្ញុតំ បត្វា សាសនេ បសិន្នោ បព្ពជិត្វា ចក្ខុរោគេន ពាធិតោ ទិស្វា ឧបដ្ឋាកានំ ភាតុ ទិស្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា សត្ថាហបព្ពជិតោ ឧបបន្នោ ឯវ វិបស្សនំ ចរេន្តោ ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១៣.១៩-២៣) –

“សុវណ្ណវណ្ណោ សម្ពុទ្ធោ, ជាតិត្ថិសចេរលក្ខណោ;

បចនា អភិនិក្ខន្តោ, ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតោ។

“យហត្វា កំសបាតិឃា, ចេស្លូតា បិឃសំ អហំ;

អាហុតិ ឃិដ្ធុកាទេយា ទេសា, ក្លបទេតសិ ឆាលិ អហំ៍

“កកចា តយិព្រសយទេឃ, ទេលិកទេឌទេដ្ឋា តទាសទេកា;

ចក្កយំ ស៊ុសយាទ្វាឡទេហា, អយ្ពូទេទ អតិលិឃទេត៍

“តច្ចា អច្ឆទិឃំ ឌិស្វា, អត្កុតំ ទេលិយហំសតំ;

ឍបឃិត្វា កំសបាតិ, ខិបឃ្សិ អកិចាឥឃិ៍

“ព្យូចំ ទេឥទេចាសិ សត្ថាត្ឋា, សទេឥទេច សហយាត្យុទេស;

អត្យុកយ្យំ ក្លបិឥាឃ, បដិក្កុឈ្យយហាយុតិ៍

“បដិក្កុទេហសិ កកចា, សត្ថាត្ឋា ទេលិកតាឃទេកា;

យយ សក្កប្យយត្ថាកាឃ, សត្វា ទេលិទេក យហាយុតិ៍

“ឲកតច្ចុតិទេតា កទេប្យ, ឃំ ឥាតយឥឌិ៍ តឥា;

ត្យក្កុតិ តាកិឌាតាយិ, បិឃាសស្ស ឆ្លូងំ ចលំ៍

“ឲកតាលិសិទេតា កទេប្យ, ត្យុទេន្លា តាយាសិ លត្តិទេឃា;

សត្តុទេតតសយ្យទេត្អា, ចក្កចត្តិ យហត្ថាទេលិ៍

“កិទេលសា ឈាបិតា យឃ៉្យា..ទេប... កតំ ត្យុទ្ធស្ស សាសត”ត្តិ៍

អរហត្តំ បន បត្វា សុខេនេវ អត្តនោ និព្ពានស្ស អធិគតភាវំ ទីបេន្តោ –

៧១.

“សុសុខុមនិបុណត្ថទស្សិនា, មតិកុសលេន និវាតវុត្តិនា;

សំសេវិតវុទ្ធសីលិនា, និព្ពានំ ន ហិ តេន ទុល្លភ”ន្តិ។ –

ឥមំ គាថំ អភាសិ។

តត្ថ សុសុខុមនិបុណត្ថទស្សិនាតិ អតិវិយ ទុទ្ទសតាយ សុខុមេ, សណ្ហដ្ឋេន និបុណេ សច្ចបដិច្ចសមុប្បាទាទិអត្ថេ អនិច្ចតាទិំ ញាណេន បស្សតីតិ សុសុខុមនិបុណត្ថទស្សី, តេន។ មតិកុសលេនាតិ មតិយា បញ្ញាយ កុសលេន ឆេកេន, “ឥទំ បចត្តយាតស្ស បញ្ញា វឌ្ឍតិ, ឥទំ ន វឌ្ឍតី”តិ ឆយុចិនយសមុដ្ឋានបញ្ញាយ សម្បាទេន កុសលេន។ និវាតវុត្តិនាតិ សព្រហ្មចារីសុ និវាតវុត្តិនិចត្តភាវេន, គរូសុ តេសុ ច យថានុសាសនំ បដិបត្តិយា។ សំសេវិតវុទ្ធសីលិនាតិ សំសេវិតំ អាចិណ្ណំ វុទ្ធសីលំ សំសេវិតវុទ្ធសីលំ, តំ យស្ស អត្ថិ, តេន សំសេវិតវុទ្ធសីលិនា។ អថ វា សំសេវិតា ឧបាសិតា វុទ្ធសីលិនោ ឯតេនាតិ សំសេវិតវុទ្ធសីលី, តេន។ ហីតិ និបាតោ ហេតុអត្ថោ។ យស្មា យោ និវាតវុត្តិ សំសេវិតវុទ្ធសីលី មតិកុសលោ សុសុខុមនិបុណត្ថទស្សី ច, តស្មា និព្ពានំ ន តស្ស ទុល្លភន្តិ អត្ថោ។ និវាតវុត្តិតាយ ហិ សំសេវិតវុទ្ធសីលិតាយ ច បណ្ឌិតា តំ ឱវទិតព្ពំ អនុសាសិតព្ពំ មញ្ញន្តិ, តោសេន្តា ឱវាទេ ឋិតោ សយំ មតិកុសលតាយ សុសុខុមនិបុណត្ថទស្សិតាយ ច វិបស្សនាយ កម្មំ ករោន្តោ នចិរស្សេវ និព្ពានំ អធិគច្ឆតីតិ, អយមេវ ច ថេរស្ស អញ្ញាព្យាករណគាថា អហោសីតិ។

វច្ឆបាលត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. អាតុមត្ថេរគាថាវណ្ណនា

យថា កឡីរោ សុសុ វឌ្ឍិតគ្គោតិ អាយស្មតោ អាតុមត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ វិវដ្ដូបនិស្សយំ បុញ្ញំ អាចិនន្តោ ឥតោ ឯកតិំសេ កប្បេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា វិបស្សិំ ភគវន្តំ អន្តរវីថិយំ គច្ឆន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ គន្ធោទកេន គន្ធចុណ្ណេន ច បូជំ អកាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ និព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ សុគតីសុយេវ សំសរន្តោ កស្សបស្ស ភគវតោ សាសនេ បព្ពជិត្វា សមណធម្មំ អកាសិ, ញាណស្ស បន អបរិបក្កត្តា វិសេសំ និព្ពត្តេតុំ នាសក្ខិ។ អថ ឥមស្មិំ

ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᨿᩴ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ, ᩋᩣᨿᩩᩈᩮᩣᨾᩥᩔ ᨲᩣᩅ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ ᨲᩔ ᨧᨿᨷᨻ᩠ᨻᨲᩔ ᨿᩣᨲᩣ “ᨻᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨾᩮ ᨠᩥᩁᩥᨿᩴ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᩣᨿᩣ”ᨲᩥ ᨶᩣᨲᨠᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᩮᨶ᩠ᨲᩈᩥ ᩈᩮᩣ ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩈᩴᩅᩮᨣᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨧᩮᩣᨴᩥᨿᨾᩣᨶᩮᩣ “ᨠᩥᩴ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨥᩁᩣᩅᩣᩈᩮᨶ, ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩪᨲᩴ ᩈᨲ᩠ᨳᩩᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨧ ᨿᩣᨲᩣ ᩈᩴᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣᨿᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨲ᩠ᩅᩤ ᨲᩔᩣ ᩋᨶᩩᨾᩮᩣᨴᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨻ᩠ᨿᩴ ᨸᨠᩣᩈᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ –

ᩃᩥ᩠ᨾ᩶

“ᨿᨳᩣ ᨠᨬ᩠ᨧᩕᨶᩮᩣ ᨻᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨧᨱ᩠ᨯᩥᨲᨠᩮᩣ, ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨸᩈᩣᨴᨶᩮᨲᩣ;

ᩑᩅᩴ ᩋᩉᩴ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿᩣᨲᩦᨲᩣᨿ, ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᨿᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᩮᨲᩣᨿᩥᨠᩣᨲᩦ”ᨲᩥ –

ᨣᩣᨳᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨬ᩠ᨧᩕᨶᩮᩣᨲᩥ ᩋᨦ᩠ᨣᩮᩣᩁᩮᩣ, ᨻᩕᩉ᩠ᨾ ᨸᨶ ᨧᩥᩈᨦ᩠ᨣᩮᩣᩁᩮᩣ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩮᩣ. ᨻᩩᨻ᩠ᨻᩮᨲᩥ ᨲᩁᩩᨱᩮᩣ. ᨧᨱ᩠ᨯᩥᨲᨠᩮᩣᨲᩥ ᨸᨧᨱ᩠ᨯᩥᨲᩈᩣᩁᩮᩣ. ᨻᩩᨻ᩠ᨻᨧᨱ᩠ᨯᩥᨲᨠᩮᩣᨲᩥ ᨧ ᨻᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨧᨱ᩠ᨯᩥᨲᩈᩣᩁᩮᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᨸᨲ᩠ᨲᩈᩣᩁᩮᩣ. ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣᨲᩥ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩴ ᩅᩥᩉᩁᩥᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ. ᨸᩈᩣᨴᨶᩮᨲᩣᨲᩥ ᨶᩣᨲᨸᩈᩣᨴᩮᩣ, ᩈᩣᨴᩣᨲᨿᩥ ᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᩋᨶᩩᩈᩣᩁᩮᩣ. ᩑᩅᩴ ᩋᩉᩴ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿᩣᨲᩦᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨧᩥᩈᩮᩣ ᨧᨱ᩠ᨯᩥᨲᨠᩮᩣ ᨧᩥᩈᨲ᩠ᨲᩮᩁᩩ ᨶᩥᩈᨦ᩠ᨣ ᩈᩣᩁᩣᨷᩈᩣᩁᩮᩣ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩥᩉᩁᨱᩦᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩋᩉᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᩋᨲᩦᨲᩣᨿ ᨻᩩᨲ᩠ᨲᨴᩦᨲᩣᨴᩥᨶᩣ ᨧᨱ᩠ᨯᩥᨲᨠᩮᩣ ᩋᩣᩈᨲ᩠ᨳᩥᨶᩣ ᨥᩁᩣᩅᩣᩈᨲᩮᩣ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩥᩉᩁᨱᩦᨿᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣ ᨸᨶ ᨧᩥᩈᨠᨬ᩠ᨧᩕᨶᩮᩣ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᩈᩣᩁᨶᩮᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩩᨲᩥᩉᩁᨱᩦᨿᩮᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩋᩉᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᨻᩩᨲ᩠ᨲᨴᩣᩁᩣᨴᩥᨶᩮᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩩᨲᩥᩉᩁᨱᩦᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨾᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨲᩦᨲᩣᨿ ᩑᩅ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᨿᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨧ ᨿᩴ ᩋᨶᩩᨩᩣᨲᩮᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᩮᨲᩣᨿᩥᨠᩣᨲᩦᨲᩥ, “ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨸᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᩮᨲᩣ ᩋᨿᩥᩴᩈᩣᨴᩩ ᨻᩩᨴ᩠ᨵ”ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩣᨽᩥᩁᨲᩥᩴ ᨸᨠᩣᩈᩮᩈᩥ, ᩋᨳ ᨧ “ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᨿᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᩮᨲᩣᨿᩥᨠᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᨿᩣᩅ ᨠᨳᩮᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ – ᨿᨴᩥᨸᩥ ᨲᩣᨿ ᨻᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨶᩣᨳᩩᨿᨲᩴ, ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨸᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᩮᨲᩣ ᩋᨿᩥᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᩋᨶᩩᨩᩣᨲᩣᩉᩥ ᨿᩴ ᩈᨾᩣᨴᩣᨷᩮᨿ᩠ᨿᨧ ᨾᩣᨲᩴ, ᨶᩣᩉᩴ ᨲᨿᩣ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩦᨿᩮᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨸᨶ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣᨵᩥᨠᩮᩣᨲᩣᨧ ᨧᩥᨸᩔᨶᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨾᨣ᩠ᨣᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᨿᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨡᩮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩃᨻ᩠ᨽᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ. ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨸ᩠. ᨳᩮᩁ ᪁.᪁᪃.᪂᪙-᪃᪐) –

“ᨲᩥᩈᨭ᩠ᨮᩥ ᨸᩥᩈᩣᨴᨧᩮᩁᩮ, ᨧᩥᨸᩔᩥ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᨴᩥᨲᩴ;

ᨠᩣᨿᩴ ᨧᩥᩃᨾ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᨧ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨲᨿᨲᩣᩈᨠᩴ

“ᨸᩥᩈᩣᨴᩔᩣᨧᩥᨠᩮᩁᩮ ᨧ, ᨠᨲ᩠ᨳᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨿᨠᩮᩣ;

បកា តិដ្ឋាចទេត ឥស្ស, ឃឆា ច ឋតទំសិតោ៓

“កទេត្តាឥកញ្ញា បក្កឃ្យា ញុទ្ធសេដ្ឋំ ឋទេយាកិទិ;

ទេតត ចិត្តប្បសាទេឥត, តត្ថ កាលង្កទេតា អហំ៓

“ឲកតចុតិទេតា កទេប្យ, ឃំ កទេត្តាឥកយាកិទិ;

ទុក្កតិំ ភាកិឌាភាយិ, ញុទ្ធប្ជុឌាឃិតំ ចលំ៓

“ឲកតិទេឋ ញ្ញទេតា កទេប្យ, ឋុកទេត្តា ភាយ ឈត្តិទេឃា;

ឋត្តទេតតឋប្យទេត្តា, ចក្កចត្តិ យហព្ទទេលា៓

“កិទេលឋា ឈឋាបិតា យឃ្យា..ទេប... កតំ ញុទ្ធស្ស ឋាឋត”ត្តិ៓

ឈញ្ញអកិទេញ្ញា បត ហុត្វា យាតទំ អាបុច្ឆិត្វា តស្សា ទេបក្ខត្តិឃាទេឃច អាកាទេឋត បក្កាមិ៓ ទេឋា អទេហត្តប្បត្តិឃា ខ្ចត្តិទិកាលយ្យិ អត្តទត្តទា តទេយច កាតំ បត្តុតាហាឋិ៓

តត្ថ “បព្ទាឌិទេតាឃិ”ហិ ញ្ញយិតាបទេគទេឋត អឃយ្យិ ទេឆទស្ស អព្ទាញ្ញាកទណកាឆា អទេហាសិ អត្តទេតា ឋត្តាទេត ទាកាឌិយលស្ស បព្ទាឌិតកាចឌឹបតទេតា៓ ទេតភាហ កកចា – “បព្ទាឌឃយត្តទេតា យលំ, តស្មា ‘បព្ទាឌិទេតា’តិ ចុច្ចតី”តិ (ឆ៓ ប៓ ១៦៦)៓

អាតុយទេត្ថទកាឆាចណ្ណភា តិដ្ឋិតា៓

១៓ យាណចទេត្ថទកាឆាចណ្ណភា

ឌិណ្ណញ្ញា ឌិស្វា ទុលិតញ្ញា ញ្ញាឆិតត្តិ អាឃស្វទេតា យាណចទេត្ថទស្ស កាឆា៓ កា ខ្ជប្បត្តិ? អឃយ្យិ បុទិយញុទេទ្ធស្ស កតាឆិកាទេទា តត្ថ តត្ថ ភទេច ចិចដ្ឋបតិស្សយំ កុឋលំ ខ្ជបចិតទេត្តា ញ្ញទេតា ឲកតចុទេត កទេប្យ ច្រាហ្វណកុទេល តិព្ទត្តិត្វា លក្ខណឆទេទា ហុត្វា ចិបស្សិស្ស ភកចទេតា

អភិជាតិយា លក្ខណានិ បរិគ្គហេត្វា ពុទ្ធនិមិត្តានិ សាវេត្វា, “ឯកំសេន អហំ ពុទ្ធោ ភវិស្សតី”តិ ព្យាករិត្វា នានានយេហិ ថោមេត្វា អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន សុគតីសុយេវ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិយំ ព្រាហ្មណមហាសាលស្ស គេហេ និព្វត្តិត្វា យាវ សត្តវស្សានិ, តាវ អន្តោឃរេយេវ វឌ្ឍិត្វា សត្តមេ សំវច្ឆរេ ឧបនយនត្ថំ ឧយ្យានំ នីតោ អន្តរាមគ្គេ ជិណ្ណាតុរមតេ ទិស្វា តេសំ អភិសម្ពុទ្ធត្តា តេ បរិជនេ បុច្ឆិត្វា ជរារោគមរណសភាវំ សុត្វា សញ្ជាតសំវេគោ តតោ អភិវត្តេត្តា វិហារំ គន្ត្វា សត្ថុ សន្តិកេ ធម្មំ សុត្វា មាតាបិតរោ អនុជានាបេត្វា បព្ពជិត្វា វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា នចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១៧.៣១-៩៣) –

“ជាយមានេ វិបស្សិម្ហិ,និមិត្តំ ព្យាករិំ អហំ;

និព្ពាបយិញ្ច ជនតំ, ពុទ្ធោ លោកេ ភវិស្សតិ.

“យស្មិញ្ច ជាយមានស្មិំ, ទសសហស្សិ កម្បតិ;

សោ ទានិ ភគវា សត្ថា, ធម្មំ ទេសេតិ ចក្ខុមា.

“យស្មិញ្ច ជាយមានស្មិំ, អាលោកោ វិបុលោ អហុ;

សោ ទានិ ភគវា សត្ថា, ធម្មំ ទេសេតិ ចក្ខុមា.

“យស្មិញ្ច ជាយមានស្មិំ, សរិតាយោ ន សន្ទយុំ;

សោ ទានិ ភគវា សត្ថា, ធម្មំ ទេសេតិ ចក្ខុមា.

“យស្មិញ្ច ជាយមានស្មិំ, អវីចគ្គិ ន បជ្ជលិ;

សោ ទានិ ភគវា សត្ថា, ធម្មំ ទេសេតិ ចក្ខុមា.

“យស្មិញ្ច ជាយមានស្មិំ, បក្ខិសង្ឃោ ន សញ្ចរិ;

េសា ជាតិ ភពចា សត្វា, ឆព្ពំ េឆេសតិ ចក្ខុយា។

“យស្មិញ្ញា ញាឃយាតស្មិំ, ចាតក្ខេត្តា ត ចាឃតិ;

េសា ជាតិ ភពចា សត្វា, ឆព្ពំ េឆេសតិ ចក្ខុយា។

“យស្មិញ្ញា ញាឃយាតស្មិំ, សន្តានតភាតិ េញាតឃុំ;

េសា ជាតិ ភពចា សត្វា, ឆព្ពំ េឆេសតិ ចក្ខុយា។

“យស្មិញ្ញា ញាឃយាតស្មិំ, សត្តានុំ បឆចិក្កយា;

េសា ជាតិ ភពចា សត្វា, ឆព្ពំ េឆេសតិ ចក្ខុយា។

“ញាតយេត្តា ច សន្យេត្ថា, ជិសា សន្តា ចិេលិកឃិ;

ចាចារកិយុជឹេទសិ, ឲសា ញ្យេត្ថាត ឆព្ពុតា។

“សិេចញឃិត្វា ញតតំ, ឆចិត្វា េលិកតាឃកំ;

សន្យេត្ថំ អភិចារេឆត្វា, បក្កាមិ បិឋិតាយុេលា។

“ឲកតចុតិេតា កេប្យ, ឃំ ញ្យេត្ថយកិេឆាយឃិ;

ទក្កុតិ តាកិញាតាយិ, េឆាយតាឃ ន្តជំ ឋលំ។

“ន្តេតា តចុតិកប្យយិ,ក្បាសយុលាឆចិកចុប្បឃា;

សត្តនេតតសយ្យេត្តា, ចក្កចត្តី យហន្តេលិ។

“បឆចិទ្ធក្កិ ភាយ, ឲក្នភភចុពិយិឡ្យពា;

សត្តទពភសប្យន្តោ, ចក្កចត្តិ យហន្ទលោ’

“អដ្ឋាសីតិយិឡ្យពា កទេប្យ, ឆ្កការេសា ភាយ ខត្តិឃោ;

សត្តទពភសប្យន្តោ, ចក្កចត្តិ យហន្ទលោ’

“សត្តាសីតិយិឡ្យពា កទេប្យ, សទិពេន្នូភចប្យឃា;

សត្តទពភសប្យន្តោ, ចក្កចត្តិ យហន្ទលោ’

“អក្កិភិត្តាបេភា ភាយ, កប្យាភំ ឈ្យអសីតិឃា;

សត្តទពភសប្យន្តោ, ចក្កចត្តិ យហន្ទលោ’

“កពិបេន្នភេភា ភាយ, កប្យាភំ បញ្ជាសីតិឃា;

សត្តទពភសប្យន្តោ, ចក្កចត្តិ យហន្ទលោ’

“ទាឌា ចាពសេយា ភាយ, កប្យាភំ ច្បូល្លសីតិឃា;

សត្តទពភសប្យន្តោ, ចក្កចត្តិ យហន្ទលោ’

“ទពភបឌ្ឍេលា ភាយ, កប្យាភំ ពេអសីតិឃា;

សត្តទពភសប្យន្តោ, ចក្កចត្តិ យហន្ទលោ’

“បជចិក្កមតោ តាម, កប្បាតំ ជ្វេអសីតិយា;

សត្តទតតសយ្បេត្តា, ឥក្កចត្តិ យហព្វលោ។

“រាជា ចិលោកតោ តាម, កប្បាតំ ខុកសីតិយា;

សត្តទតតសយ្បេត្តា, ឥក្កចត្តិ យហព្វលោ។

“កិរសារទោតិ តាមេត, កប្បេសីតិមិត្តត្តិមោ;

សត្តទតតសយ្បេត្តា, ឥក្កចត្តិ យហព្វលោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ..បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសត”ត្តិ។

អឌិកតារហេត្វា បត កិក្ខុហិ, “ភេកត, ត្វំ អាចុសោ, សំខេចេកត អតិឌហទោច សមាភោ បព្ពជិតោ”តិ បុដ្ឋិតោ អត្តតោ បព្ពជ្ជាតិមិត្តកិត្តតាបទេសេត អញ្ញំ ព្យាកទោត្តោ –

សិខ្ញ។

“ជិណ្ណញ្ច ទិស្វា ទុខិតញ្ច ព្យាធិតំ, មតញ្ច ទិស្វា កតមាយុសង្ខយំ;

ពតោ អហំ តិក្ខមិត្វាត បព្ពជិំ, បហាយ កាមាតិ មតោរមាតី”តិ។ –

កាថំ អកាសិ។

ពត្ថ ជិណ្ណត្តិ ជទាយ អតិភូតំ, ខណ្ឌិច្ចបាលិច្ចចលិត្តចតាទីហិ សមន្នាកតំ។ ទុខិតត្តិ ទុក្ខប្បត្តំ។ ព្យាធិតត្តិ កិលាតំ។ ខុត្ថ ច “ព្យាធិត”ត្តិ ទុក្ខប្បត្តការេបា សិទ្ធោ, “ទុខិត”ត្តិ ចេតំ ពស្ស ឌាឡ្ហកិលាតភាចបរិទីបតត្ថំ។ មតត្តិ កាលង្កតំ, យស្មា កាលង្កតោ អាយុភោ ខយំ ចយំ ភេជំ កតោ តាម ហោតិ, ពស្មា ទុត្តំ “កតមាយុសង្ខយ”ត្តិ។ ពស្មា ជិណ្ណព្យាធិមតាតំ ទិដ្ឋត្វា, “ខ្លេម ជទាជមោ តាម ត ខ្លេមសំមេច, អថ ខោ សព្ពសាធារណា, ពស្មា អហម្បិ ជទាទិកោ អតតិចត្តោ”តិ សំចិក្កត្វា។ តិក្ខមិត្វាតិ តិក្ខមិត្វា, អមមេច ចា បាថោ។

ᨷᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᨶ ᨥᩁᨲᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᩣᩈᨶᩮ ᨷᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩴ ᩏᨷᨣᨲᩮᩣ᪨ ᨷᩉᩣᨿ ᨠᩣᨾᩣᨶᩥ ᨾᨶᩮᩣᩁᨾᩣᨶᩦᨲᩥ ᩍᨭ᩠ᨮᨠᨶ᩠ᨲᩣᨴᩥᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᩅᩦᨲᩁᩣᨣᩣᨶᩴ ᨾᨶᩮᩣ ᩁᨾᩮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨾᨶᩮᩣᩁᨾᩮ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣᨾᩮ ᨷᨩᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᨲᨷ᩠ᨷᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᩔ ᨨᨶ᩠ᨴᩁᩣᨣᩔ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᨶᩮᨶ ᨶᩥᩁᨷᩮᨠ᩠ᨡᨽᩣᩅᩮᨶ ᨨᨯ᩠ᨯᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨠᩣᨾᩣᨶᩴ ᨷᩉᩣᨶᨠᩥᨲ᩠ᨲᨶᨾᩩᨡᩮᨶ ᨧᩮᨲᩴ ᨳᩮᩁᩔ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᨾᩣᨱᩅᨠᩣᩃᩮ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨶᩔ ᨳᩮᩁᩔ ᨾᩣᨱᩅᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᩈᨾᨬ᩠ᨬᩣ ᨩᩣᨲᩣᨲᩥ᪨

ᨾᩣᨱᩅᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪓᪨ ᩈᩩᨿᩣᨾᨶᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨧ ᨻ᩠ᨿᩣᨷᩣᨴᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩈᩩᨿᩣᨾᨶᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩣᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ? ᩋᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᩩᩁᩥᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩅᩮ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᩏᨷᨧᩥᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨲᩮᩣ ᩑᨠᨶᩅᩩᨲᩮ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᩅᩥᨷᩔᩥᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᨻᨶ᩠ᨵᩩᨾᨲᩦᨶᨣᩁᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨿᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩈᩥᨷ᩠ᨷᩮᩈᩩ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨾᨶ᩠ᨲᩮ ᩅᩣᨧᩮᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᨧ ᩈᨾᨿᩮᨶ ᩅᩥᨷᩔᩦ ᨽᨣᩅᩣ ᨾᩉᨲᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᨦ᩠ᨥᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨻᨶ᩠ᨵᩩᨾᨲᩦᨶᨣᩁᩴ ᨷᩥᨱ᩠ᨯᩣᨿ ᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᨷᩈᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨣᩮᩉᩴ ᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩈᨶᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔᩩᨷᩁᩥ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩈᨶ᩠ᨳᩁᩴ ᩈᨶ᩠ᨳᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨴᩣᩈᩥ, ᩈᨲ᩠ᨳᩁᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮ ᨷᨱᩦᨲᩮᨶ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩮᩈᩥ, ᨽᩩᨲ᩠ᨲᩣᩅᩥᨬ᩠ᨧ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᨣᨶ᩠ᨵᩮᩉᩥ ᨷᩪᨩᩮᩈᩥ᪨ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᩋᨶᩩᨾᩮᩣᨴᨶᩴ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨠ᩠ᨠᩣᨾᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᩃᩮᩣᨠᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨷᩁᩣᨷᩁᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮ ᩅᩮᩈᩣᩃᩥᨿᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩔ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩔ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ, ᩈᩩᨿᩣᨾᨶᩮᩣᨲᩥᩔ ᨶᩣᨾᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩅᨿᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩅᩮᨴᩣᨶᩴ ᨷᩣᩁᨣᩪ ᨷᩁᨾᨶᩥᩔᨿᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩮᩉᩅᩣᩈᩦᨶᩴ ᨠᩣᨾᩪᨷᨽᩮᩣᨣᩴ ᨩᩥᨣᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨫᩣᨶᨶᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩅᩮᩈᩣᩃᩥᨣᨾᨶᩮ ᨷᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩈᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨡᩩᩁᨣ᩠ᨣᩮᨿᩮᩅ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨷᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨷ᪨ ᨳᩮᩁ ᪑᪨᪑᪖᪨᪔᪕-᪔᪘) –

“ᨶᨣᩁᩮ ᨻᨶ᩠ᨵᩩᨾᨲᩥᨿᩣ, ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᩴ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᨲᨴᩣ;

ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩍᨲᩥᩉᩣᩈᩮ ᨧ, ᩈᨶᩥᨥᨱ᩠ᨯᩩᩈᨠᩮᨭᩩᨽᩮ᪨

“ᨷᨴᨠᩮᩣ ᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩮᩣ, ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨠᩮᩣᩅᩥᨴᩮᩣ ᩋᩉᩴ;

ᨾᨶ᩠ᨲᩮ ᨧ ᩈᩥᩔᩮ ᩅᩣᨧᩮᨾᩥ, ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩅᩮᨴᩣᨶ ᨷᩣᩁᨣᩪ᪨

“ᨷᨬ᩠ᨧ ᩏᨷ᩠ᨷᩃᩉᨲ᩠ᨳᩣᨶᩥ, ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩴ ᨮᨷᩥᨲᩣᨶᩥ ᨾᩮ;

អាហុតឹ យិដ្ឋុកាមោហំ, បិតុមាតុសមាគមេ។

“តទា វិបស្សី ភគវា, ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតោ;

ឱភាសេន្តោ ទិសា សព្វា, អាគច្ឆតិ នរាសភោ។

“អាសនំ បញ្ញាបេត្វាន, និមន្តេត្វា មហាមុនឹ;

សន្ថរិត្វាន តំ បុប្ផំ, អភិនេសឹ សកំ ឃរំ។

“យំ មេ អត្ថិ សកេ គេហេ, អាមិសំ បច្ចុបដ្ឋិតំ;

តាហំ ពុទ្ធស្ស បាទាសឹ, បសន្នា សេហិ បាណិភិ។

“ភុត្តាវឹ កាលមញ្ញាយ បុប្ផហត្ថមទាសហំ;

អនុមោទិត្វាន សព្វញ្ញូ, បក្កាមិ ឧត្តរាមុខោ។

“ឯកនវុតិតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមទទឹ តទា;

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ, បុប្ផទានស្សិទំ ផលំ។

“អនន្តរិ ឥតោ កប្បេ, រាជាហុំ វរទស្សនោ;

សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា នីវរណប្បហានកិត្តនមុខេន អញ្ញំ ព្យាករោន្តា –

សិ៣.

“កាមច្ឆន្ទោ ច ព្យាបាទោ, ថិនមិទ្ធញ្ច ភិក្ខុនោ;

ឧទ្ធច្ចំ វិចិកិច្ឆា ច, សព្វសោវ ន វិជ្ជតី”តិ. – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ កាមច្ឆន្ទោតិ កាមេសុ ឆន្ទោ, កាមោ ច សោ ឆន្ទោ ចាតិបិ កាមច្ឆន្ទោ, កាមរាគោ. ឥធ បន សព្វោបិ រាគោ កាមច្ឆន្ទោ អគ្គមគ្គវជ្ឈោបិ អធិប្បេតោ, តេនាហ “សព្វសោវ ន វិជ្ជតី”តិ. សព្វោបិ ហិ តេភូមកធម្មា កាមនីយដ្ឋេន កាមា, តត្ថ បវត្តោ រាគោ កាមច្ឆន្ទោ, តេនាហ ភគវា – “អារុប្បេ កាមច្ឆន្ទនីវរណំ បដិច្ច ថិនមិទ្ធនីវរណំ ឧទ្ធច្ចនីវរណំ អវិជ្ជានីវរណំ ឧប្បជ្ជតី”តិ (បដ្ឋា. ៣.៨.៨) ព្យាបជ្ជតិ ចិត្តំ បូតិភាវំ គច្ឆតិ ឯតេនាតិ ព្យាបាទោ, “អនត្ថំ មេ អចរី”តិអាទិនយប្បវត្តោ (ធ. ស. ១០៩៩; វិភ. ៩០៩) អាឃាតោ. ថិនំ ចិត្តស្ស អកល្យតា អនុស្សាហសំហននំ, មិទ្ធំ កាយស្ស អកល្យតា អសត្តិវិឃាតោ, ទុភយម្បិ ថិនញ្ច មិទ្ធញ្ច ថិនមិទ្ធំ, ភិក្ខាហារបដិបន្នានំ ឯកតាយ ឯកំ កត្វា វុត្តំ. ឧទ្ធតាការោ ឧទ្ធច្ចំ, យេន ធម្មេន ចិត្តំ ឧទ្ធតំ ហោតិ អវូបសន្តំ, សោ ចេតសោ វិក្ខេបោ ឧទ្ធច្ចំ. ឧទ្ធច្ចគ្គហណេនេវ ចេត្ថ ភិក្ខាហារបដិបន្នានំ សមានតាយ កុក្កុច្ចម្បិ គហិតមេវាតិ ទដ្ឋព្វំ. តំ បច្ឆានុតាបលក្ខណំ. យោ ហិ កតាកតកុសលាកុសលានុពន្ធិស្សយោ វិប្បដិសារោ, តំ កុក្កុច្ចំ. វិចិកិច្ឆាតិ, “ឯវំ នុ ខោ ន នុ ខោ”តិ សំសយំ អាបជ្ជតិ, ធម្មសភាវំ វា វិចិនន្តោ កិច្ឆតិ កិលមតិ ឯតាយាតិ វិចិកិច្ឆា, ពុទ្ធាទិវត្ថុកោ សំសយោ. សព្វសោតិ អនវសេសតោ. ន វិជ្ជតីតិ នត្ថិ, មគ្គេន សមុច្ឆិន្នត្តា ន ឧបលព្ភតិ. ពាធកា បច្ចូហំ បជហិំ យោ ឯតស្មិំ អយោនិសោ យោគោ – យស្ស ភិក្ខុនោ ឯតេ ឯតេ អរិយមគ្គេន សមុច្ឆិន្នត្តា កាមច្ឆន្ទោ ច ព្យាបាទោ ច ថិនមិទ្ធញ្ច ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចញ្ច វិចិកិច្ឆា ច សព្វសោ ន វិជ្ជតិ, តស្ស ន កិញ្ចិ ករណីយំ, កតស្ស ច បតិចយោតិ អញ្ញាបទេសេន អញ្ញំ ព្យាកាសិ. បញ្ចសុ ហិ នីវរណេសុ មគ្គេន សមុច្ឆិន្នេសុ តទេកដ្ឋតាយ សព្វេបិ កិលេសា សមុច្ឆិន្នាយេវ ហោន្តិ. តេនាហ – “សព្វេ តេ ភគវន្តោ បញ្ច នីវរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ”តិ (ទី. និ. ២.១៣៩).

សូយាមនត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៣. សុសារទត្ថេរគាថាវណ្ណនា

សាធុ សុវិហិតាន ទស្សនន្តិ អាយស្មតោ សុសារទត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? សោ កិរ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ កាលេ ព្រាហ្មណកុលេ និព្វត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្តោ កាមេសុ អាទីនវំ ទិស្វា ឃរាវាសំ បហាយ តាបសបព្វជ្ជំ បព្វជិត្វា ហិមវន្តប្បទេសេ អរញ្ញាយតនេ អស្សមំ ការេត្វា វិហាសិ. អថ នំ អនុគ្គណ្ហន្តោ បទុមុត្តរោ ភគវា ភិក្ខាចារវេលាយំ ឧបសង្កមិ. សោ ទូរតោវ ទិស្វា បសន្នមានសោ បច្ចុគ្គន្ត្វា បត្តំ គហេត្វា មធុរានិ ផលានិ បក្ខិបិត្វា អទាសិ. ភគវា តំ បដិគ្គហេត្វា អនុមោទនំ កត្វា បក្កាមិ. សោ តេន

បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ ធម្មសេនាបតិនោ ញាតិព្រាហ្មណកុលេ និព្ពត្តិត្វា មន្ទបញ្ញត្តា សុសារទោតិ គហិតនាមោ អបរភាគេ ធម្មសេនាបតិស្ស សន្តិកេ ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប។ ថេរ ១។១៧។៩៥-៤៧) –

“អជ្ឈាយកោ មន្តធរោ, តិណ្ណំ វេទាន បារគូ;

ហិមវន្តស្សាវិទូរេ, វសាមិ អស្សមេ អហំ។

“អគ្គិហុត្តញ្ច មេ អត្ថិ, បុណ្ឌរីកផលានិ ច;

បុដកេន ឋបិត្វាន, ទុមគ្គេ លគ្គិតំ មយា។

“បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតីនំ បដិគ្គហោ;

មមុទ្ធរិតុកាមោ សោ, ភិក្ខន្តោ មមុបាគមិ។

“បសន្នចិត្តោ សុមនោ, ផលំ ពុទ្ធស្សទាសហំ;

វិត្តិសញ្ជននោ មយ្ហំ, ទិដ្ឋធម្មសុខាវហោ។

“សុវណ្ណវណ្ណោ សម្ពុទ្ធោ, អាហុតីនំ បដិគ្គហោ;

អន្តលិក្ខេ ឋិតោ សត្ថា, ឥមំ គាថំ អភាសថ។

“ឥមិនា ផលទានេន, ចេតនាបណិធីហិ ច;

កប្បានំ សតសហស្សំ, ទុគ្គតិំ នុបបជ្ជសិ។

“តេនេវ សុក្កមូលេន, អនុភោត្វាន សម្បទា;

បត្តោបិ អចលំ ឋានំ, ហិត្វា ជយបរាជយំ

“ឥតោ សត្តសតេ កប្បេ, រាជា អាសិំ សុមង្គលោ;

សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ

អរហត្តំ បន បត្វា សប្បុរិសូបនិស្សយានិសំសកិត្តនាបទេសេន អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ –

ឥមំ

“សាធុ សុវិហិតាន ទស្សនំ, កង្ខា ឆិជ្ជតិ ពុទ្ធិ វឌ្ឍតិ;

ពាលម្បិ ករោន្តិ បណ្ឌិតំ, តស្មា សាធុ សតំ សមាគមោ”តិ –

គាថំ អភាសិ

តត្ថ សាធូតិ សុន្ទរំ, ភទ្ទកន្តិ អត្ថោ. សុវិហិតាន ទស្សនន្តិ សុវិហិតានំ ទស្សនំ. គាថាសុខត្ថំ អនុស្វារលោបោ កតោ. សីលាទិគុណេហិ សុសំវិហិតត្តភាវានំ បរានុទ្ទយាយ សុដ្ឋុ វិហិតធម្មទេសនានំ អរិយានំ ទស្សនំ សាធូតិ យោជនា. “ទស្សន”ន្តិ និទស្សនមត្តំ ទដ្ឋព្ពំ. សវនាទីនម្បិ ពហុការត្តា. វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា –

“យេ តេ ភិក្ខូ សីលសម្បន្នា សមាធិសម្បន្នា បញ្ញាសម្បន្នា វិមុត្តិសម្បន្នា វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បន្នា ឱវាទកា វិញ្ញាបកា សន្ទស្សកា សមាទបកា សមុត្តេជកា សម្បហំសកា អលំសមក្ខាតារោ សទ្ធម្មស្ស, ទស្សនម្បាហំ, ភិក្ខវេ, តេសំ ភិក្ខូនំ ពហុការំ វទាមិ, សវនំ…បេ… ឧបសង្កមនំ…បេ… បយិរុបាសនំ…បេ… អនុស្សរណំ…បេ… អនុបព្ពជ្ជម្បាហំ, ភិក្ខវេ, តេសំ ភិក្ខូនំ ពហុការំ វទាមី”តិ (ឥតិវុ. ១០៤).

ទស្សនមូលកត្តា វា ឥតរេសំ ទស្សនមេវេត្ថ វុត្តំ, កង្ខា ឆិជ្ជតីតិអាទិ តត្ថ ការណវចនំ. តាទិសានញ្ហិ កល្យាណមិត្តានំ ទស្សនេ សតិ វិញ្ញូជាតិកោ អត្តកាមោ កុលបុត្តោ តេ ឧបសង្កមតិ បយិរុបាសតិ “កិំ, ភន្តេ, កុសលំ, កិំ អកុសល”ន្តិអាទិនា (ម. និ. ៣.២៩៦) បញ្ហំ

វុឌ្ឍិំ តេ តស្ស អនេកវិហិតេសុ កម្មដ្ឋានីយេសុ កម្មំ បដិវិនោទេន្តិ, តេន វុត្តំ “កម្មា លិជ្ជតី”តិ។ យស្មា ច តេ ឆព្ពេទនតាយ តេសំ កម្មំ បដិវិនោទេត្វា បុញ្ញការេ កម្មបធានមានិទ្ធិ វិបស្សនាមានិទ្ធិញ្ច ឧប្បាទេន្តិ, តស្មា តេសំ ពុទ្ធិ វឌ្ឍតិ។ យថា បន តេ វិបស្សិត្វា វឌ្ឍេត្វា សច្ចានិ បដិវិជ្ឈន្តិ, តទា សោតាបត្តិផលាទីនិ អធិគន្ត្វា លិជ្ជតិ សមុច្ឆិជ្ជតិ, និប្បរិយាយេន បញ្ញា ពុទ្ធិ វឌ្ឍតិ។ ជាលិយំ សមតិក្កមន្តេតា តេ បណ្ឌិតា ហោន្តិ។ សោ តេហិ ពុទ្ធិំ វឌ្ឍតិ, ជាលិនិ ករោន្តិ បណ្ឌិតន្តិ។ តស្មាតិអាទិ និគមនំ, យស្មា សាធុនំ ឥស្សរិំ វុត្តនយេន កម្មា លិជ្ជតិ ពុទ្ធិ វឌ្ឍតិ, តេ ជាលិំ បណ្ឌិតំ ករោន្តិ, តស្មា តេន ការណេន សាធុ សុត្វា សតំ សប្បុរិសានំ អរិយានំ សមាគមោ, តេហិ សមោធានំ សមា វឌ្ឍន្តិ អត្ថោ។

សុសារត្ថេរាបទានវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. បិយញ្ញហត្ថេរាបទានវណ្ណនា

ឧប្បតន្តេសុ និបតេតិ អាយស្មតោ បិយញ្ញហត្ថេរស្ស អបទានំ។ កា ឧប្បត្តិ? សោបិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ វិវដ្ដូបនិស្សយំ បុញ្ញំ ឧបចិនន្តោ ឥតោ ចតុនវុតេ កប្បេ វិបស្សិស្ស ភគវតោ កាលេ ហិមវន្តេ រុក្ខទេវតា ហុត្វា បព្ពតន្តរេ វសន្តោ ទេវតាសមាគមេសុ អប្បានុភាវតាយ បរិព្ភមន្តោ ទិស្វា ធម្មំ សុត្វា សត្ថរិ បដិលទ្ធសទ្ធោ ឯកទិវសំ សុចិសុទ្ធំ រជតំ វិយ បុលិនប្បទេសំ ទិស្វា ពុទ្ធគុណេ អនុស្សរិ – “ឯត្តកាបិ សុវិសុទ្ធា ពុទ្ធគុណា អនន្តា អបរិមេយ្យា ចា”តិ, ឯវំ សោ ពុទ្ធគុណេ អារព្ភ ចិត្តំ បសាទេត្វា តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឧភយសម្បត្តិយោ អនុភវិត្វា ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ វេសាលិយំ លិច្ឆវិរាជកុលេ និព្ពត្តិត្វា វយប្បត្តោ ពុទ្ធសាសនេ បសន្នោ អបរាជិតសង្គាមោ អជិតានំ បិយហានិករណេន បិយញ្ញហោតិ បញ្ញាយិត្ថ។ សោ ពុទ្ធស្ស វេសាលិគមនេ បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា អចិរេន វាយាមន្តោ វិបស្សិត្វា វឌ្ឍេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១៦.២៦-៤០) –

“បព្ពតេ ហិមវន្តម្ហិ, វសាមិ បព្ពតន្តរេ;

បុលិនំ សោភនំ ទិស្វា, ពុទ្ធសេដ្ឋំ អនុស្សរិំ។

“ញាណេ ឧបនិធា នត្ថិ, សង្ខារំ នត្ថិ សត្ថុនោ;

សព្ពធម្មំ អភិញ្ញាយ, ញាណេន អធិមុច្ចតិ។

“នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ, នមោ តេ បុរិសុត្តម;

ញាណេន តេ សមោ នត្ថិ, យាវតា ញាណមុត្តមំ។

“ញាណេ ចិត្តំ បសាទេត្វា, កប្បំ សគ្គម្ហិ មោទហំ;

អវសេសេសុ កប្បេសុ, កុសលំ ចរិតំ មយា។

“ឯកនវុតិតោ កប្បេ, យំ សញ្ញមលភិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ញាណសញ្ញាយិទំ ផលំ។

“ឥតោ សត្តតិកប្បម្ហិ,ឯកោ បុលិនបុប្ផិយោ;

សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ..បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា “អន្ធបុថុជ្ជនានំ បដិបត្តិតោ វិធុរា អរិយានំ បដិបត្តី”តិ ឥមស្ស អត្ថស្ស ទស្សនវសេន អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ –

៤៩។

“ឧប្បតន្តេសុ និបតេ, និបតន្តេសុ ឧប្បតេ;

វសេ អវសមានេសុ, រមមានេសុ នោ រមេ”តិ។ – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ ឧប្បតន្តេសូតិ ឧណ្ណមន្តេសុ, សត្តេសុ មានុទ្ធច្ចថម្ភសារម្ភាទីហិ អត្តុក្កំសនេន អនុបសន្តេសុ។ និបតេតិ នមេយ្យ, តេសញ្ញេវ បដិបក្ខានំ បរិវជ្ជនេន និវាតវុត្តិ ភវេយ្យ។ និបតន្តេសូតិ ឱលីយន្តេសុ, ហីនាធិមុត្តិកតាយ កោសជ្ជេន ច គុណតោ និហីយមានេសុ។ ឧប្បតេតិ ឧណ្ណមេយ្យ, បណីតាធិមុត្តិកតាយ វីរិយារម្ភេន ច គុណតោ ឧស្សុក្កេយ្យ។ អថ វា ឧប្បតន្តេសូតិ ឧដ្ឋហន្តេសុ, កិលេសេសុ បរិយុដ្ឋានវសេន សីសំ ឧក្ខិបន្តេសុ។ និបតេតិ បដិសង្ខានពលេន យថា តេ ន ឧប្បជ្ជន្តិ, តថា អនុរូបបច្ចវេក្ខណាយ និបតេយ្យ, វិក្ខម្ភេយ្យ ចេវ សមុច្ឆិន្ទេយ្យ ច។ និបតន្តេសូតិ បរិបតន្តេសុ, អយោនិសោមនសិការេសុ វីរិយបយោគមន្ទតាយ វា យថារទ្ធេសុ

ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᩉᩣᨿ ᨾᩣᨶᩮᩈᩩ. ᩏᨸ᩠ᨸᨲᩮᨲᩥ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᨶ ᩅᩦᩁᩥᨿᩣᩁᨾ᩠ᨽᩈᨾ᩠ᨸᨴᩣᨿ ᨧ ᨲᩮ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨿ᩠ᨿ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨿ᩠ᨿ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨿ᩠ᨿ ᨧ. ᩅᩈᩮ ᩋᩅᩈᨾᩣᨶᩮᩈᩪᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨾᨣ᩠ᨣᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩅᩣᩈᩴ ᩋᩁᩥᨿᩅᩣᩈᨬ᩠ᨧ ᩋᩅᩈᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩈᨿᩴ ᨲᩴ ᩅᩣᩈᩴ ᩅᩈᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ, ᩋᩁᩥᨿᩮᩈᩩ ᩅᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᩣᩈᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᨠᩅᩣᩈᩴ ᩋᩅᩈᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨿᩮᨶ ᩅᩣᩈᩮᨶ ᨲᩮ ᩋᩅᩈᨾᩣᨶᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᨿᩴ ᨲᨳᩣ ᩅᩈᩮ. ᩁᨾᨾᩣᨶᩮᩈᩩ ᨶᩮᩣ ᩁᨾᩮᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨠᩣᨾᨣᩩᨱᩁᨲᩥᨿᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩁᨲᩥᨿᩣ ᩁᨾᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩈᨿᩴ ᨲᨳᩣ ᨶᩮᩣ ᩁᨾᩮ ᨶ ᩁᨾᩮᨿ᩠ᨿ, ᩋᩁᩥᨿᩮᩈᩩ ᩅᩣ ᨶᩥᩁᩣᨾᩥᩈᩣᨿ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩁᨲᩥᨿᩣ ᩁᨾᨾᩣᨶᩮᩈᩩ ᩈᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᨳᩣ ᩁᨾᩮ, ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᨸᨶ ᨠᨴᩣᨧᩥᨸᩥ ᨶᩮᩣ ᩁᨾᩮ ᨶᩣᨽᩥᩁᨾᩮᨿ᩠ᨿ ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ.

ᨸᩥᨿᨬ᩠ᨩᩉᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ.

᪇. ᩉᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣᩉᨸᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩍᨴᩴ ᨸᩩᩁᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾᨧᩣᩁᩥ ᨧᩣᩁᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣᩉᨸᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩣᨳᩣ. ᨠᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ? ᩈᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᨸᩩᩁᩥᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩅᩮ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩪᨸᨶᩥᩔᨿᩴ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᩏᨸᨧᩥᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨸᩔᩥᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᨠᩩᩃᨣᩮᩉᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᩘ᩠ᨥᨸᩁᩥᩅᩩᨲᩴ ᩅᩥᩉᩣᩁᨲᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩩᨸ᩠ᨹᩮᩉᩥ ᨸᩪᨩᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᨶ ᩅᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨠ᩠ᨠᩣᨾᩥ. ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᨿᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣᩉᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩈᩥᨸ᩠ᨸᩮ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᨣᨾᩣᩈᩥ. ᩈᩮᩣ ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩴ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᨴᩦᨲᩦᩁᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᩮᨲᩩᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨧᩮᩣᨴᩥᨿᨾᩣᨶᩮᩣ “ᨠᩥᩴ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᨴᨾᨶᩮᨶ, ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨴᨾᨶᨾᩮᩅ ᩅᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩈᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩁᩥᨿᩣᨶᩩᨠᩪᩃᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨧᩥᩁᨸᩁᩥᨧᨿᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᩅᩥᨵᩣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨨᩮᨠᩮᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩣᨧᩁᩥᨿᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᨦ᩠ᨠᩩᩈᩮᨶ ᨧᨱ᩠ᨯᨾᨲ᩠ᨲᩅᩁᩅᩣᩁᨱᩴ ᨸᨭᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨶᩋᨦ᩠ᨠᩩᩈᩮᨶ ᨶᩥᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩍᨴᩴ ᨸᩩᩁᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾᨧᩣᩁᩥ ᨧᩣᩁᩥᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᩣᨳᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ.

᪇᪇. ᨲᨲ᩠ᨳ ᩍᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨾᩣᨶᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨲᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨸᩩᩁᩮᨲᩥ ᨶᩥᨣ᩠ᨣᩉᨠᩣᩃᨲᩮᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ. ᩋᨧᩣᩁᩦᨲᩥ ᩅᩥᨧᩁᩥ, ᩋᨶᩅᨭ᩠ᨮᩥᨲᨲᩣᨿ ᨶᩣᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨽᨾᩥ. ᨧᩣᩁᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣᨠᩣᨾᨧᩁᩥᨿᩴ. ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨿᩮᨶᩥᨧ᩠ᨨᨠᩴ ᨿᨲ᩠ᨳᨠᩣᨾᩴ ᨿᨳᩣᩈᩩᨡ”ᨶ᩠ᨲᩥ. ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ. ᩋᨩ᩠ᨩᩣᨲᩥ ᩑᨲᩁᩉᩥ. ᨶᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᩔᩣᨾᩦᨲᩥ ᨶᩥᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩥᩔᩣᨾᩥ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᩈᩮᩅᨶᩴ ᨠᩁᩥᩔᩣᨾᩥ. ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨲᩥ ᩏᨸᩣᨿᩮᨶ. ᨿᨳᩣ ᨠᩥᩴ? ᩉᨲ᩠ᨳᩥᨸ᩠ᨸᨽᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᨦ᩠ᨠᩩᩈᨣ᩠ᨣᩉᩮᩣ. ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ – ᩍᨴᩴ ᨾᨾ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᩍᨲᩮᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩁᩪᨸᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩ ᨿᩮᨶ ᨿᩮᨶ ᩁᨾᩥᨲᩩᩴ ᩍᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨲᩔ ᨲᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᨿᩮᨶᩥᨧ᩠ᨨᨠᩴ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨧᩔ ᨠᩣᨾᩮᩣ, ᨲᩔ ᨲᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᨿᨲ᩠ᨳᨠᩣᨾᩴ, ᨿᨳᩣ ᨿᨳᩣ ᩅᩥᨧᩁᨶ᩠ᨲᩔ ᩈᩩᨡᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨳᩮᩅ ᨧᩁᨱᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣᩈᩩᨡᩴ ᨴᩦᨥᩁᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩣᩁᩥᨠᩴ ᩋᨧᩁᩥ, ᨲᩴ ᩋᨩ᩠ᨩᩉᩴ ᨽᩥᨶ᩠ᨶᨾᨴᨾᨲ᩠ᨲᩉᨲ᩠ᨳᩥᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᩣᨧᩁᩥᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᨨᩮᨠᩮᩣ ᩋᨦ᩠ᨠᩩᩈᨣ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᩋᨦ᩠ᨠᩩᩈᩮᨶ ᩅᩥᨿ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᩔᩣᨾᩥ, ᨶᩣᩔ ᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲᩩᩴ ᨴᩔᩣᨾᩦᨲᩥ. ᩑᩅᩴ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᨧ ᨸᨶ ᩈᩮᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥ. ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨸ. ᨳᩮᩁ ᪁.᪁᪂. ᪅᪁-᪅᪉) –

“ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩅᨱ᩠ᨱᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ, ᩅᩥᨸᩔᩦ ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩣᩁᩉᩮᩣ;

ᨸᩩᩁᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩈᩣᩅᨠᩮᩉᩥ, ᩋᩣᩁᩣᨾᩣ ᩋᨽᩥᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥ᪨

“ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨶᩉᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩮᨭ᩠ᨮᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᩴ ᨲᨾᨶᩣᩈᨠᩴ;

ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩩᨾᨶᩮᩣ, ᨣᨱ᩠ᨮᩥᨸᩩᨸ᩠ᨹᩴ ᩋᨸᩪᨩᨿᩥᩴ᪨

“ᨲᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩈᩣᨴᩮᨶ, ᨴ᩠ᩅᩥᨸᨴᩥᨶ᩠ᨴᩔ ᨲᩣᨴᩥᨶᩮᩣ;

ᩉᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩉᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ, ᨸᩩᨶ ᩅᨶ᩠ᨴᩥᩴ ᨲᨳᩣᨣᨲᩴ᪨

“ᩑᨠᨶᩅᩩᨲᩥᨲᩮᩣ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ, ᨿᩴ ᨸᩩᨸ᩠ᨹᨾᨽᩥᩁᩮᩣᨸᨿᩥᩴ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨸᩪᨩᩣᨿᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ᪨

“ᩑᨠᨲᩣᩃᩦᩈᩥᨲᩮᩣ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ, ᩅᩁᨱᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ;

ᩈᨲ᩠ᨲᩁᨲᨶᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩦ ᨾᩉᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣ᪨

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨸᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ..ᨸᩮ... ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩋᨿᨾᩮᩅ ᨧ ᨳᩮᩁᩔ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᨣᩣᨳᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩦᨲᩥ᪨

ᩉᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣᩉᨸᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᩣᨸᨴᩣᨶᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪙᪨ ᨾᩮᨱ᩠ᨯᩈᩥᩁᨲ᩠ᨳᩮᩁᩣᨸᨴᩣᨶᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩋᨶᩮᨠᨩᩣᨲᩥᩈᩴᩈᩣᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᨾᩮᨱ᩠ᨯᩈᩥᩁᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩣᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ? ᩈᩮᩣᨸᩥ ᨠᩥᩁ ᨸᩩᩁᩥᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩅᩮ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩪᨸᨶᩥᩔᨿᩣᨶᩥ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨲᩮᩣ ᩑᨠᨶᩅᩩᨲᩮ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨿᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩣᨾᩮ ᨸᩉᩣᨿ ᨲᩣᨸᩈᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩴ

បព្ពជិត្វា មហតា ឥសិគណេន សទ្ធិំ ហិមវន្តេ វសន្តោ សត្ថារំ ទិស្វា បសន្នមានសោ ឥសិគណេន បទុមានិ អាហរាបេត្វា សត្ថុ បុប្ផបូជំ កត្វា សាវកេ អប្បមាទបដិបត្តិយំ ឱវទិត្វា កាលំ កត្វា ទេវលោកេ និព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាកេតេ គហបតិកុលេ និព្ពត្តិ, តស្ស មេណ្ឌសទិសសីសតាយ មេណ្ឌសិរោត្វេវ សមញ្ញា អហោសិ. សោ ភគវតិ សាកេតេ អញ្ជនវនេ វិហរន្តេ សត្ថារំ ឧបសង្កមិត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា សមថវិបស្សនាសុ កម្មំ ករោន្តោ ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១៧.៨៤-១០៣) –

‘‘ហិមវន្តស្សាវិទូរេ, គោតមោ នាម បព្ពតោ;

នានារុក្ខេហិ សញ្ឆន្នោ, មហាភូតគណាលយោ.

‘‘វេមជ្ឈម្ហិ តស្សាសិ, អស្សមោ អភិនិម្មិតោ;

បុរក្ខតោ សសិស្សេហិ, វសាមិ អស្សមេ អហំ.

‘‘អាយន្តុ មេ សិស្សគណា, បទុមំ អាហរន្តុ មេ;

ពុទ្ធបូជំ ករិស្សាមិ, ទ្វិបទិន្ទស្ស តាទិនោ.

‘‘ឯវន្តិ តេ បដិស្សុត្វា, បទុមំ អាហរិំសុ មេ;

តថា និមិត្តំ កត្វាហំ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយិំ.

‘‘សិស្សេ តទា សមានេត្វា, សាធុកំ អនុសាសហំ;

មា ខោ តុម្ហេ បមជ្ជិត្ថ, អប្បមាទោ សុខាវហោ.

‘‘ឯវំ សមនុសាសិត្វា, តេ សិស្សេ វចនក្ខមេ;

អប្បមាទគុណេ យុត្តោ, តទា កាលង្កតោ អហំ.

“ឯកចត្តាលិតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

“ឯកបញ្ញាសកប្បម្ហិ រាជា អាសិំ ជលុត្តមោ;

សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ..បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

សោ អត្តនោ បុព្វចរិតំ អនុស្សរន្តោ –

៧៨។

“អនេកជាតិសំសារំ, សន្ធាវិស្សំ អនិព្វិសំ;

តស្ស មេ ទុក្ខជាតស្ស, ទុក្ខក្ខន្ធោ អបរទ្ធោ”តិ។ – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ អនេកជាតិសំសារន្តិ អនេកជាតិសតសហស្សសង្ខ្យំ សំសារវដ្ដំ, អន្តោ អនិព្វេជ្ឈតាយ អជ្ឈត្តសំយោជនេនេវ។ សន្ធាវិស្សន្តិ សំសរិំ, អបរាបរំ ចវនុប្បជ្ជនវសេន បរិព្ភមិំ។ អនិព្វិសន្តិ តស្ស និព្វត្តកការណំ អវិន្ទន្តោ អលភន្តោ។ តស្ស មេតិ ឯវំ សំសរន្តស្ស មេ។ ទុក្ខជាតស្សាតិ ជាតិអាទិវសេន ឧប្បន្នទុក្ខស្ស, តិស្សន្នំ វា ទុក្ខតានំ វសេន ទុក្ខសភាវស្ស។ ទុក្ខក្ខន្ធោតិ កម្មកិលេសវិបាកវដ្ដប្បភេទោ ទុក្ខរាសិ។ អបរទ្ធោតិ អរហត្តមគ្គប្បត្តិតោ បដ្ឋាយ បរិព្ភដ្ឋោ ចុតោ ន អភិនិព្វត្តិស្សតិ។ “អបរដ្ឋោ”តិ វា បាឋោ, អបគតបរិដ្ឋិតោ វិសង្ខិតការណត្តា អបគតោតិ អត្ថោ។ ឯត្ថាបិ ច ថេរស្ស អញ្ញាព្យាករណំ អហោសិ។

វនវច្ឆត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. រក្ខិតត្ថេរគាថាវណ្ណនា

សព្ពោ រាគោ បហីនោ មេតិ អាយស្មតោ រក្ខិតត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយំ កិរ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ឯកទិវសំ សត្ថុ ធម្មទេសនំ សុត្វា បសន្នមានសោ ទេសនាញាណំ អារព្ភ ថោមនំ អកាសិ។ សត្ថា តស្ស ចិត្តប្បសាទំ ឱលោកេត្វា “អយំ ឥតោ សតសហស្សកប្បមត្ថកេ គោតមស្ស នាម សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស រក្ខិតោ នាម សាវកោ ភវិស្សតី”តិ ព្យាកាសិ។ សោ តំ សុត្វា ភិយ្យោសោមត្តាយ បសន្នមានសោ អបរាបរំ បុញ្ញានិ កត្វា ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ ទេវទហនិគមេ សាកិយរាជកុលេ និព្ពត្តិ, រក្ខិតោតិស្ស នាមំ អហោសិ។ សោ យេ សាកិយកោលិយរាជូហិ ភគវតោ បរិចារត្ថាយ ទិន្នា បញ្ចសតរាជកុមារា បព្ពជិតា, តេសំ អញ្ញតរោ។ តេ បន រាជកុមារា ន សំវេគេន បព្ពជិតត្តា ឧក្កណ្ឋាភិភូតា យទា សត្ថារា កុណាលទហតីរំ នេត្វា កុណាលជាតកទេសនាយ (ជា។ ២។២១។កុណាលជាតក) ឥត្ថីនំ ទោសវិភាវនេន កាមេសុ អាទីនវំ បកាសេត្វា កម្មដ្ឋានេ និយោជិតា, តទា អយម្បិ កម្មដ្ឋានំ អនុយុញ្ជន្តោ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប។ ថេរ ១។ ១៣។១-៥) –

“បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ;

មហតោ ជនកាយស្ស, ទេសេតិ អមតំ បទំ។

“តស្សាហំ វចនំ សុត្វា, វាចាសភិមុទីរិតំ;

អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វាន, ឯកគ្គោ អាសហំ តទា។

“យថា សមុទ្ទោ ឧទធីនមគ្គោ, នេរូ នគានំ បវរោ សិលុច្ចយោ;

តថេវ យេ ចិត្តវសេន វត្តរេ, ន ពុទ្ធញាណស្ស កលំ ឧបេន្តិ តេ។

“ធម្មវិធិំ ឋបេត្វាន, ពុទ្ធោ ការុណិកោ ឥសិ;

ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា, ឥមា គាថា អភាសថ។

“យោ សោ ញាណំ បកិត្តេសិ, ពុទ្ធស្មិំ លោកនាយកេ;

កប្បានំ សតសហស្សំ, ទុគ្គតិំ ន គមិស្សតិ។

“កិលេសេ ឈាបយិត្វាន, ឯកគ្គោ សុសមាហិតោ;

សោភិតោ នាម នាមេន, ហេស្សតិ សត្ថុ សាវកោ។

“បញ្ញាសេ កប្បសហស្សេ, សត្តេវាសុំ យសុគ្គតា;

សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តី មហព្ពលា។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន”្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា អត្តនោ បហីនកិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តោ “សព្វោ រាគោ”តិ គាថំ អភាសិ។

៧៩។ តត្ថ “សព្វោ រាគោ”តិ កាមរាគាទិប្បភេទោ សព្វោបិ រាគោ។ បហីនោតិ អរិយមគ្គាធិគមេន សមុច្ឆេទប្បហានេន បហីនោ។ សព្វោ ទោសោតិ អាឃាតវត្ថុកាទិភេទេន អនេកភេទភិន្នោ សព្វោបិ ព្យាបាទោ។ សមូហតោតិ មគ្គេន សមុគ្ឃាដិតោ។ សព្វោ មេ វិគតោ មោហោតិ “ទុក្ខេ អញ្ញាណ”ន្តិអាទិនា (ធ. ស. ១០៦៧; វិភ. ៩០៩) វុត្តភេទេន អដ្ឋភេទោ, សំកិលេសវត្ថុវិការេន អនេកវិការោ សព្វោបិ មោហោ មគ្គេន វិទ្ធំសិតត្តា មយ្ហំ វិគតោ។ សីតិភូតោស្មិ និព្ពុតោតិ ឯវំ មូលកិលេសប្បហានេន តទេកដ្ឋតាយ សំកិលេសានំ សមុច្ឆេទប្បដិប្បស្សទ្ធត្តា អនវសេសកិលេសទរថបរិឡាហាភាវតោ សីតិភាវំ បត្តោ, តតោ ឯវ សព្វសោ កិលេសបរិនិព្ពានេន បរិនិព្ពុតោ អហំ អស្មិ ភវាមីតិ អញ្ញំ ព្យាកាសិ។

រក្ខិតត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០។ ឧគ្គត្ថេរគាថាវណ្ណនា

យំ មយា បកតំ កម្មន្តិ អាយស្មតោ ឧគ្គត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ករោន្តោ ឥតោ ឯកតិំសេ កប្បេ សិខិស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្វត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ឯកទិវសំ សិខិំ ភគវន្តំ បស្សិត្វា បសន្នមានសោ កេតកបុប្ផេហិ បូជំ អកាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ និព្វត្តិត្វា អបរាបរំ សុគតីសុយេវ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ កោសលរដ្ឋេ ឧគ្គតិគាមេ សេដ្ឋិបុត្តោ ហុត្វា និព្វត្តិ, ឧគ្គោត្វេវស្ស នាមំ អហោសិ។ សោ វិញ្ញុតំ បត្វា ភគវតិ តស្មិំ និគមេ ភទ្ទារាមេ វិហរន្តេ វិហារំ គន្ត្វា សត្ថុ សន្តិកេ ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា វិបស្សនាយ កម្មំ ករោន្តោ នចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន

វុត្តំ អបទានេ (អប។ ថេរ ១.១៣.១០-១៩) –

“វិនតានទិយា តីរេ, បិលក្ខុ ផលិតោ អហុ;

តាហំ រុក្ខំ គវេសន្តោ, អទ្ទសំ លោកនាយកំ។

“កេតកំ បុប្ផិតំ ទិស្វា, វណ្ដេ ឆេត្វានហំ តទា;

ពុទ្ធស្ស អភិរោបេសិំ, សិខិនោ លោកពន្ធុនោ។

“យេន ញាណេន បត្តោស្មិ, អច្ចុតំ អមតំ បទំ;

តំ ញាណំ អភិបូជេមិ, ពុទ្ធសេដ្ឋ មហាមុនិ។

“ញាណម្ហិ បូជំ កត្វាន, បិលក្ខុមទ្ទសំ អហំ;

បដិលទ្ធោម្ហិ តំ បញ្ញំ, ញាណបូជាយិទំ ផលំ។

“ឯកតិំសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ញាណបូជាយិទំ ផលំ។

“ឥតោ តេរសកប្បម្ហិ, ទ្វាទសាសុំ ផលុគ្គតា;

សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តី មហព្ពលា។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា អត្តនោ ចច្ចុបដ្ឋេទីបនេន អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ –

“ឃំ យឃា បកតំ កយុំ, អប្បំ ចា ឃទិ ចា ពហុំ;

សទ្ធាយេតំ បរិក្ខិណំ, តត្ថិ ញាតិ បុតឆ្កេចា”តិ៍ – កាធំ អការិ;

តត្ថ ឃំ យឃា បកតំ កយុត្តិ ឃំ កយុំ តឹហិ កយុទ្វារេហិ, ឈហិ ខ្លប្បត្តិទ្វារេហិ, អដ្ឋហិ អសំចទ្វារេហិ , អដ្ឋហិ ច សំចទ្វារេហិ ឋិឋិឋិចេសេត ញាតាឋិចេសេត ចាតិ អតេកេហិ បការេហិ អតាឋិយតិ សំសារេ ឃំ យឃា កតំ ខ្លបចិតំ អភិតិទ្ធាត្តិតំ ចិឋិកកយុំ៍ អប្បំ ចា ឃទិ ចាពហុត្តិ តត្ថា ចត្ថុចេតតាបយោកកិលេសាឌឹតំ ទ្វាលការេចត អប្បំ ចា, តេសំ ពលចការេចត អភិលាឃចត្តិឃា ច ពហុំ ចា៍ សទ្ធាយេតំ បរិក្ខិណត្តិ សទ្ធាយេច ចេតំ កយុំ កយុក្ខឃកេស្ស អក្កុយក្កុស្ស អធិកតត្វា បរិក្ខឃំ កតំ, កិលេសចដ្ឋប្បហារេត ហិ កយុចដ្ឋំ បហិតយេច ហោតិ ចិឋិកចដ្ឋស្ស អត្ថប្បាឥតតោ៍ តេតាហ “តត្ថិ ញាតិ បុតឆ្កេចា”តិ៍ អាឃតិ បុតឆ្កេចាភិតិទ្ធាត្តិ យឃំភាតត្ថិតិ អត្ថេ៍ “សទ្ធាយេតេ”ត្តិបិ បិចេឋា, សទ្ធាយបិ ខុតត្តិ បឥចិការេកា៍

ខ្លក្កេត្ថុកាធាចណ្ណភា តិដ្ឋិតា៍

អដ្ឋយចក្កចណ្ណភា តិដ្ឋិតា៍

៥៍ ភចយចក្កេ

១៍ សមិតិក្បុត្តេត្ថុកាធាចណ្ណភា

ឃំយឃា បកតំ ឋិឋត្តិ អាឃស្វតោ សមិតិក្បុត្តេត្ថុស្ស កាធា៍ កា ខ្លប្បត្តិ? សោបិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភចេច បុញ្ញាតិ ខ្លបចិតេត្តា ចិបស្សិស្ស ភកចតោ កាលេ កុលគេហ តិព្វត្តិត្វា ចិញ្ញុតំ បត្តោ ភកចត្តំ បស្សិត្វា បសត្ថចិត្តោ ឌាតិសុមតបុប្ផេហិ បូឌំ អការិ៍ សោ តេត បុញ្ញកម្មេត ឃត្ថ ឃត្ថ ភចេច តិព្វត្តិ, តត្ថ តត្ថ កុលទ្ធបបរិចារសម្បទាឃ អគ្គោ សេត្តា អភិភចិត្វា អដ្ឋាសិ៍ ខុកម្ហិ បត អត្តភាចេ អញ្ញាតរំ បច្ចេកពុទ្ធំ បិណ្ឌាឃ ចរត្តំ ទិស្វា “អឃំ ឃុណ្ណកោ កុដ្ឋី ឃតេញ្ញា, តេតាឃំ បដិទ្ធាតត្វា ចិចរតី”តិ តិដ្ឋុភិត្វា បក្កាមិ៍ សោ តេត កម្មេត ពហុំ កាលំ តិរយេ បច្ចិត្វា កស្សបស្ស ភកចតោ កាលេ ឃត្ថុស្សលោកេ តិព្វត្តេត្វា បរិព្វាឌកបព្វជ្ជំ ខ្លបកេតា ខុកំ សីលចារសម្បត្តំ ខ្លបាសកំ ទិស្វា ឥោសត្តតោ ហុត្វា, “កុដ្ឋតោកី ភចេឃ្យាសី”តិ អក្កោសិ, ត្យាតតិត្វេ ច ឃត្ថុស្សហិ ឥឋិតាតិ ត្យាតទ្ធណ្ណាតិ ធ្វសេសិ៍ សោ តេត កម្មេត បុត តិរយេ តិព្វត្តិត្វា ពហុតិ ចស្សាតិ ទុក្ខំ អត្ថុភចិត្វា ព្វុឃម្ហិ ពុទ្ធុប្បាទេ សាចត្ថិឃំ អញ្ញាតរស្ស ស៊ោហូលាស្ស

បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ, សមិតិគុត្តោតិស្ស នាមំ អហោសិ។ សោ វយប្បត្តោ សត្ថុ ធម្មទេសនំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា សុវិសុទ្ធសីលោ ហុត្វា វិហរតិ។ តស្ស បុរិមកម្មនិស្សន្ទេន កុដ្ឋរោគោ ឧប្បជ្ជិ, តេន តស្ស សរីរាវយវា យេភុយ្យេន ឆិន្នភិន្នា ហុត្វា បគ្ឃរន្តិ។ សោ គិលានសាលាយំ វសតិ។ អថេកទិវសំ ធម្មសេនាបតិ គិលានបុច្ឆំ គន្ត្វា តត្ថ តត្ថ គិលានេ ភិក្ខូ បុច្ឆន្តោ តំ ភិក្ខុំ ទិស្វា “អាវុសោ, យាវតា ខន្ធប្បវត្តិ នាម, សព្ពំ ទុក្ខមេវ វេទនា។ ខន្ធេសុ បន អសន្តេសុយេវ នត្ថិ ទុក្ខ”ន្តិ វេទនានុបស្សនាកម្មដ្ឋានំ កថេត្វា អគមាសិ។ សោ ថេរស្ស ឱវាទេ ឋត្វា វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា ឆឡភិញ្ញា សច្ឆាកាសិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប។ ថេរ ១។១៧។៥៧-៨០) –

“ជាយន្តស្ស វិបស្សិស្ស, អាលោកោ វិបុលោ អហុ;

បថវី ច បកម្បិត្ថ, សសាគរា សបព្ពតា។

“នេមិត្តា ច វិយាកំសុ, ពុទ្ធោ លោកេ ភវិស្សតិ;

អគ្គោ ច សព្ពសត្តានំ, ជនតំ ឧទ្ធរិស្សតិ។

“នេមិត្តានំ សុណិត្វាន, ជាតិបូជមកាសហំ;

ឯទិសា បូជនា នត្ថិ, យាទិសា ជាតិបូជនា។

“សង្ខរិត្វាន កុសលំ, សកំ ចិត្តំ បសាទយិំ;

ជាតិបូជំ ករិត្វាន, តត្ថ កាលង្កតោ អហំ។

“យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ, ទេវត្តំ អថ មានុសំ;

សព្ពេ សត្តេ អភិភោមិ, ជាតិបូជាយិទំ ផលំ។

“ធាតិយោ មំ ឧបដ្ឋេន្តិ, មម ចិត្តវសានុគា;

ន តា សក្កោន្តិ កោបេតុំ, ជាតិបូជាយិទំ ផលំ។

“ឯកនវុតិតោ កប្បេ, យំ បូជមករិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ជាតិបូជាយិទំ ផលំ។

“សុបរិចរិយា នាម, ចតុត្តឹស ជនាធិបា;

ឥតោ តតិយកប្បមិ, ចក្កវត្តី មហព្ពលា។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

ឆឡភិញ្ញោ បន ហុត្វា បហីនកិលេសបច្ចេចក្កេហន ឯតរហិ អតុក្ឃ្យយានេរាគចេសន បុរិមជាតីសុ អត្តនា កតំ បាបកម្មំ អនុស្សរិត្វា តស្ស ផលានិ សព្ពសោ បហីនភាវំ វិភាវេន្តោ –

២១។

“យំ មយា បកតំ បាបំ, បុព្ពេ អញ្ញាសុ ជាតិសុ;

ឥធេវ តំ វេទនីយំ, វត្ថុ អញ្ញំ ន វិជ្ជតី”តិ។ – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ បាបន្តិ អកុសលំ កម្មំ។ តញ្ហិ លាមកដ្ឋេន បាបន្តិ វុច្ចតិ។ បុព្ពេតិ បុរា។ អញ្ញាសុ ជាតិសូតិ ឥតោ អញ្ញាសុ ជាតីសុ, អញ្ញេសុ អត្តភាវេសុ។ អយញ្ហេត្ថ អត្ថោ – យទិបិ មយា ឥមស្មិំ អត្តភាវេ ន តាទិសំ បាបំ កតំ អត្ថិ, ឥតោ បន តស្ស សម្ភវោយេវ នត្ថិ។ យំ បន ឥតោ អញ្ញាសុ ជាតីសុ កតំ អត្ថិ, ឥធេវ តំ វេទនីយំ, ឥមស្មិំយេវ អត្តភាវេ វេទយិតព្ពំ អនុភវិតព្ពំ ផលំ, កស្មា? វត្ថុ អញ្ញំ ន វិជ្ជតីតិ តស្ស កម្មស្ស វិបច្ចនោកាសោ អញ្ញោ លទ្ធប្បពន្ធោ នត្ថិ, ឥធេវ បន លទ្ធា សព្ពសោ ឧបាទានានំ បហីនត្តា អនុបាទានោ វិយ ជាតវេទោ ចរិមកចិត្តនិរោធេន អប្បដិសន្ធិកា និរុជ្ឈតីតិ អញ្ញំ ព្យាកាសិ។

សមិតិគុត្តត្ថេរាបទានវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧។ កស្សបត្ថេរាបទានវណ្ណនា

យេន យេន សុភិក្ខានីតិ អាយស្មតោ កស្សបត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? អយំ កិរ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ កាលេ ព្រាហ្មណកុលេ និព្ពត្តិត្វា តីសុ វេទេសុ អញ្ញេសុ ច ព្រាហ្មណសិប្បេសុ និប្ផត្តិំ គតោ, សោ ឯកទិវសំ ភគវន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ សុមនបុប្ផេហិ បូជំ អកាសិ. ករោន្តោ ច សត្ថុ សមន្តតោ ឧបរិ ច បុប្ផមុដ្ឋិយោ ខិបិ. ពុទ្ធានុភាវេន បុប្ផានិ បុប្ផាសនាការេន សត្តាហំ អដ្ឋំសុ. សោ តំ អច្ឆរិយំ ទិស្វា ភិយ្យោសោមត្តាយ បសន្នមានសោ អហោសិ. អបរាបរំ បុញ្ញានិ ករោន្តោ កប្បសតសហស្សំ សុគតីសុយេវ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិយំ អញ្ញតរស្ស ឧទិច្ចព្រាហ្មណស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ, កស្សបោតិស្ស នាមំ អហោសិ. តស្ស ទហរកាលេយេវ បិតា កាលមកាសិ. មាតា តំ បដិជគ្គតិ. សោ ឯកទិវសំ ជេតវនំ គតោ ភគវតោ ធម្មទេសនំ សុត្វា ហេតុសម្បន្នតាយ តស្មិំយេវ អាសនេ សោតាបន្នោ ហុត្វា មាតុ សន្តិកំ គន្ត្វា អនុជានាបេត្វា បព្ពជិតោ សត្ថរិ វុដ្ឋវស្សេ បវារេត្វា ជនបទចារិកំ បក្កន្តេ សយម្បិ សត្ថារា សទ្ធិំ គន្តុកាមោ អាបុច្ឆិតុំ មាតុ សន្តិកំ អគមាសិ. មាតា វិស្សជ្ជេន្តី ឱវាទវចនេន –

៨២.

“យេន យេន សុភិក្ខានិ, សិវានិ អភយានិ ច;

តេន បុត្តក គច្ឆស្សុ, មា សោកាបហតោ ភវា”តិ. – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ យេន យេនាតិ យត្ថ យត្ថ. ភុម្មត្ថេ ហិ ឥទំ ករណវចនំ, យស្មិំ យស្មិំ ជនបទេតិ អត្ថោ. សុភិក្ខានីតិ សុលភបិណ្ឌានិ, រដ្ឋានីតិ អធិប្បាយោ. សិវានីតិ ខេមានិ អរោគានិ. អភយានីតិ ចោរភយាទីហិ និព្ភយានិ, រោគទុព្ភិក្ខភយានិ បន “សុភិក្ខានិ, សិវានី”តិ បទទ្វយេនេវ គហិតានិ. តេនាតិ តត្ថ, តស្មិំ តស្មិំ ជនបទេតិ អត្ថោ. បុត្តកាតិ អនុកម្បន្តី តំ អាលបតិ. មាតិ បដិសេធេ និបាតោ. សោកាបហតោតិ វុត្តគុណរហិតានិ រដ្ឋានិ គន្ត្វា ទុព្ភិក្ខភយាទិជនិតេន សោកេន ឧបហតោ មា ភវ មាហោសីតិ អត្ថោ. តំ សុត្វា ថេរោ, “មម មាតា មយ្ហំ សោករហិតដ្ឋានគមនំ អាសីសតិ, ហន្ទ មយំ សព្ពសោ អច្ចន្តមេវ សោករហិតំ ឋានំ បត្តុំ យុត្ត”ន្តិ ឧស្សាហជាតោ វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា នចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១២.១-៨) –

“អជ្ឈាយកោ មន្តធរោ, តិណ្ណំ វេទាន បារគូ;

អព្ភោកាសេ ឋិតោ សន្តោ, អទ្ទសំ លោកនាយកំ.

“សីហំ យថា វនចរំ, ព្យគ្ឃរាជំវ និត្តសំ;

តិធាបភិន្នមាតង្គំ, កុញ្ជរំវ មហេសិនំ។

“សេរេយកំ គហេត្វាន, អាកាសេ ឧក្ខិបិំ អហំ;

ពុទ្ធស្ស អានុភាវេន, បរិវារេន្តិ សព្ពសោ។

“អធិដ្ឋហិ មហាវីរោ, សព្ពញ្ញូ លោកនាយកោ;

សមន្តា បុប្ផច្ឆទនា, ឱកិរិំសុ នរាសភំ។

“តតោ សា បុប្ផកញ្ចុកា, អន្តោវណ្ដា ពហិមុខា;

សត្តាហំ ឆទនំ កត្វា, តតោ អន្តរធាយថ។

“តញ្ច អច្ឆរិយំ ទិស្វា, អព្ភុតំ លោមហំសនំ;

ពុទ្ធេ ចិត្តំ បសាទេសិំ, សុគតេ លោកនាយកេ។

“តេន ចិត្តប្បសាទេន, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;

កប្បានំ សតសហស្សំ, ទុគ្គតិំ នុបបជ្ជហំ។

“បន្នរសសហស្សម្ហិ, កប្បានំ បញ្ចវីសតិ;

វីតមលាសនាមា ច, ចក្កវត្តី មហព្ពលា។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា “ឥទមេវ មាតុ វទំ អរហត្តប្បត្តិយា អង្គំ ជាត”ន្តិ តមេវ គាថំ បច្ចុទាហាសិ។

ពស្សបទ្ធេរកាឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៉

ឲ៉ សីហទ្ធេរកាឆាចណ្ណតា

សីហប្បយេត្វា ចិហរាតិ អាឃម្ពុតោ សីហទ្ធេរស្ស កាឆា៉ កា ង្កប្បត្តិ? សោ កិរ បុរិមត្យេទ្ធស្ស ពតាឆិកាទោ ឰតោ អដ្ឋារសពប្បសតមេទ្ធពេ អត្ថេងស្សិស្ស ភកចតោ ពាលេ ចត្តុភាកាឃ តជិឃា ចិតេ កិត្តុរយោតិឃំ តិដ្ឋាត្តិត្វា បុបៗភក្លោ បុបៗតិចសតោ ហុត្វា ចិហរត្តោ អាពាសេត ពន្ធត្តិ អត្ថេងស្សិ ភកចត្តិ ជិស្វា បសត្តុចិត្តោ ប្បុដេត្យពាយោ អញ្ជូលិ បក្កុឃ្យាអដ្ឋាសិ៉ ភកចា តស្ស អជ្ឈាសយំ ញាត្វា អាពាសតោ ឰរុឃ្យាអញ្ញាតស្មិ រុក្ខម្ពុលេ បល្លង្កេត តិសីជិ៉ កិត្តុរោ ចត្តុតសាទំ ឈសិត្វា ចត្តុតកត្ថេត បុបៗហិ ច បុជំ ពត្វា ចត្តិត្វា បឥក្កិលំ ពត្វា បក្កាមិ៉ សោ តេត បុញ្ញពម្ពេត ដេចមតុស្សេសុ សំសរត្តោ ឰមស្មិ ញុទ្ធប្បាទេ មល្លរាជកុលេ តិដ្ឋត្តិ, តស្ស សីហោតិ តាមំ អហោសិ៉ សោ ភកចត្តិ ជិស្វា បសត្តុមាតសោ ចត្តិត្វា ឲពមត្តិ តិសីជិ៉ សត្វា តស្ស អជ្ឈាសយំ ឰលោពត្វា ឆម្មំ ពេឆសិ៉ សោ ឆម្មំ ស្សុត្វា បជិលទ្ធសទ្ធោ បព្វាជិត្វា ពម្មដ្ឋាតំ ពហេត្វា អរហេត្តា ចិហរតិ៉ តស្ស ចិត្តំ តាតារម្មុណេ ចិឆាចតិ, ឲពក្កំ ត ហោតិ, សពត្ថំ តិបប្បាដេត្យំ ត សក្កោតិ៉ សត្វា តំ ជិស្វា អាពាសេ ឋត្វា –

ប័ឲ៉

“សីហប្បយេត្វា ចិហរ, រត្តិត្តិចមតត្តិតោ;

ភាចេហិ កុសលំ ឆម្មំ, ដហ សីឈំ សមុស្សយ”ត្តិ៉ –

កាឆាឃ ឰចជិ៉ សោ កាឆាចសាតេ ចិបស្សតំ ចឌ្ឍេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ៉ តេត ចុត្តំ អបជាតេ (អប៉ ថេរ ១៉១៖៉១សិ-ឲ៣) –

“ចត្តុភាកាតជិតិរេ, អហោសិ កិត្តុរោ តទា;

បុបៗភក្លោ ចហំ អាសិំ, បុបៗតិចសតោ តឆា៉

“អត្ថេងស្សិ ត្យ ភកចា, លោពជេដ្ឋោ តរាសភោ;

ចិបិតក្កេត តិឃ្យាសិ, ហំសរាជាច អម្ពរេ៉

“ນເມາ ເຕ ປຸຣິສາຊຎ຺ຎ, ຈິຕ຺ຕໍ ເຕ ສຸວິເສາຘິຕໍ;

ປສນ຺ນມຸຂວຓ຺ຓເສາສິ, ວິປ຺ປສນ຺ນມຸຂິນ຺ທ຺ຣິເຍາ.

“ໂອເຣາຫິຕ຺ວານ ອາກາສາ, ຠູຣິປຎ຺ຎ ສຸເມຘເສາ;

ສງ຺ຆາຏິໍ ປຕ຺ຖຣິຕ຺ວານ, ປລ຺ລເງ຺ກນ ອຸປາວິສິ.

“ວິລີນໍ ຈນ຺ທນາທາຍ, ອຄມາສິໍ ຊິນນ຺ຕິກໍ;

ປສນ຺ນຈິເຕ຺ຕາ ສຸມເນາ, ພຸທ຺ທສ຺ສ ອຠິເຣາປຍິໍ.

“ອຠິວາເທຕ຺ວານ ສມ຺ພຸທ຺ທໍ, ເລາກເຊຏ຺ຐໍ ນຣາສຠໍ;

ປເມາທໍ ຊນຍິຕ຺ວານ, ປກ຺ກາມິໍ ອຸຕ຺ຕຣາມຸເຂາ.

“ອຏ຺ຐາຣເສ ກປ຺ປສເຕ, ຈນ຺ທນໍ ຍໍ ອປູຊຍິໍ;

ທຸຄ຺ຄຕິໍ ນາຠິຊານາມິ, ພຸທ຺ທປູຊາຍິທໍ ຜລໍ.

“ຈຕຸທ຺ທເສ ກປ຺ປສເຕ, ອິເຕາ ອາສິໍສຸ ເຕ ຕເຍາ;

ເຣາຫຓີ ນາມ ນາເມນ, ຈກ຺ກວຕ຺ຕີ ມຫພ຺ພລາ.

“ກິເລສາ ຌາປິຕາ ມຍ຺ຫໍ...ເປ... ກຕໍ ພຸທ຺ທສ຺ສ ສາສນ”ນ຺ຕິ.

ຍາ ປນ ຠຄວຕາ ໂອວາທວເສນ ວຸຕ຺ຕາ “ສີຫປ຺ປມເຕ຺ຕາ”ຕິ ຄາຖາ, ຕຕ຺ຖ ສີຫາຕິ ຕສ຺ສ ເຖຣສ຺ສ ອາລປນໍ. ອປ຺ປມເຕ຺ຕາ ວິຫຣາຕິ ສຕິຍາ ອວິປ຺ປວາເສນ ປມາທວິຣຫິເຕາ ສພ຺ພິຣິຍາປເຖສຸ ສຕິສມ຺ປຊຎ຺ຎຍຸເຕ຺ຕາ ຫຸຕ຺ວາ ວິຫຣາຫິ. ອິທານິ ຕໍ ອປ຺ປມາທວິຫາຣໍ ສຫ ຜເລນ

សង្ខេបតោ ទស្សេតុំ “រត្តិន្ទិវ”ន្តិអាទិ វុត្តំ. តស្សត្ថោ – រត្តិភាគំ ទិវសភាគញ្ច “ចង្កមេន និសជ្ជាយ អាវរណីយេហិ ធម្មេហិ ចិត្តំ បរិសោធេតី”តិ (សំ. និ. ៤.១២០; អ. និ. ៣.១៦; វិភ. ៥១៩) វុត្តនយេន ចតុសម្មប្បធានវសេន អតន្ទិតោ អកុសីតោ អារទ្ធវីរិយោ កុសលំ សមថវិបស្សនាធម្មញ្ច លោកុត្តរធម្មញ្ច ភាវេហិ ឧប្បាទេហិ វឌ្ឍេហិ ច, ឯវំ ការេត្វា ច ទេហ សីលំ សមុស្សយន្តិ តាវ សមុស្សយំ អត្តភាវំ បធយំ តាវ តប្បដិពទ្ធលក្ខរាគប្បហានតោ សីលំ តថិរស្សេវ បេហ, ឯវំ ក្ខុតោ ច បន្ថា វរិយាទិចិត្តនិរោធេន អនវសេសតោ ច បជហិស្សតីតិ. អរហត្តំ បន បត្វា ថេរោ អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ តមេវ គាថំ បច្ចុទាហាសីតិ.

សីហត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៤. នីតត្ថេរគាថាវណ្ណនា

សព្ពរត្តិំសុបិត្វានាតិ អាយស្មតោ នីតត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? អយំ កិរ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ កាលេ សុនន្ទោ នាម ព្រាហ្មណោ ហុត្វា អនេកសតេ ព្រាហ្មណេ មន្តេ វាចេន្តោ វាជបេយ្យំ នាម យញ្ញំ យជិ, តទា នំ ព្រាហ្មណំ អនុកម្បន្តោ យញ្ញដ្ឋានំ គន្ត្វា អាកាសេ ចង្កមិ. ព្រាហ្មណោ សត្ថារំ ទិស្វា បសន្នមានសោ សិរស្មិំ បុប្ផានិ អាហរាបេត្វា អាកាសេ ខិបិត្វា បូជំ អកាសិ. ពុទ្ធានុភាវេន តំ ធាតំ សកលញ្ច នគរំ បុប្ផបដច្ឆាទិតំ វិយ ឆាទិតំ អហោសិ. មហាជនោ សត្ថរិ ចិត្តំ អាទិ បីតិសោមនស្សំ បដិសំវេទេសិ. សុនន្ទព្រាហ្មណោ តេន កុសលេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិយំ អញ្ញតរស្ស ព្រាហ្មណស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ, នីតោតិស្ស នាមំ អហោសិ. សោ វិញ្ញុតំ បត្វា “ឥមេ សមណា សក្យបុត្តិយា សុខសីលា សុខសមាចារា សុភោជនានិ ភុញ្ជិត្វា និវាតេសុ សេនាសនេសុ វិហរន្តិ, ឥមេសុ បព្ពជិត្វា សុខេន វិហរិតុំ សក្កា”តិ សុខាភិលាសាយ បព្ពជិត្វាច សត្ថុ សន្តិកេ កម្មដ្ឋានំ គហេត្វា កតិបាហមេវ យតសិការិត្វា តំ ឆឌ្ឌេត្វា យាវទត្ថំ ភុញ្ជិត្វា ទិវសភាគំ សង្គណិការាមោ តិរច្ឆានកថាយ វីតិនាមេតិ, រត្តិភាគេបិ ថិនមិទ្ធាភិភូតោ សព្ពរត្តិំ សុបតិ. សត្ថា តស្ស ហេតុបរិបាកំ ឱលោកេត្វា ឱវាទំ ទេន្តោ –

៨៤.

“សព្ពរត្តិំ សុបិត្វាន, ទិវា សង្គណិកេ រតោ;

កុទាស្សុ នាម ទុម្មេធោ, ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សតី”តិ. – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ សព្ពរត្តិន្តិ សកលំ រត្តិំ. សុបិត្វានាតិ និទ្ទាយិត្វា, “រត្តិយា បឋមំ យាមំ ចង្កមេន និសជ្ជាយ អាវរណីយេហិ ធម្មេហិ ចិត្តំ បរិសោធេតី”តិអាទិនា វុត្តំ ជាគរិយំ អននុយុញ្ជិត្វា សកលំ រត្តិយា តីសុបិ យាមេសុ និទ្ទំ ឱក្កមិត្វាតិ អត្ថោ. ទិវាតិ ទិវសំ, សកលំ ទិវសភាគន្តិ អត្ថោ. សង្គណិកេតិ តិរច្ឆានកថិកេហិ កាយទឡ្ហិពហុលបុគ្គលេហិ សត្តសង្ខា សង្គណិកា, តស្មិំ រតោ អភិរតោ តត្ថ

អចិរបក្កន្តោ “សក្ខិកេ ទេវតា”តិ វុត្តេ “សក្ខិការទេវតា”តិបិ បាឋោ˙ ក្យាស្ស កាយាតិ ក្យា កាយ˙ អស្សុតិ គិបិតយត្តំ, កស្មិ កាយ

ការេលតិ អត្ថោ˙ ទុវម្ពុខោតិ គិប្យេព្ណោ˙ ទុក្ខស្សាតិ ចដ្ឋុក្ខស្ស˙ អត្ថត្តិ បវិយោសោត៌˙ អច្ចត្តយេច អត្យប្យាទំ កដា កាយ កវិស្សតិ, ឲគិសស្ស

ទុក្ខស្សត្តការណំ តត្តិតិ អត្ថោ˙ “ទុវម្ពុខ ទុក្ខស្សត្ត កវិស្សសី”តិបិ បាឋោ˙

ឲចំ ហេត សត្ថារា ការាយ កចិតាយ ទេវេរា សំទេចកឌាទេតា ចិបស្សតំ បដ្ឋេបត្វា តចិរេស្សច អវេហត្តំ បិបុហិ˙ ទេតត ចុត្តំ អបដានេត

(អប˙ ថេរ ១˙១៣˙១៩-១១) –

“សុតេន្តោ កាយ កាវេយត, ព្រាហ្មណោ យត្តុបិរេក្ហ;

អញ្ញាយកោ ឃាចយោរកោ, ចាឌេបយ្យំ អឃាឌយិំ˙

“បក្ខុប្តូវេរា លោកចិក្ខ, អវក្កា ការុហិកោ ឆ្លសិ;

ឌតិំ អត្យកប្យេត្តា, អប្ពូវេ ចក្កុយឹ តដា˙

“ចក្កុយិត្វាត សម្ពុទ្ធោ, សព្វញ្ញូ លោកកាយកោ;

យេត្តាយ អថវិ សត្តា, អប្យយារេលា គិទ្ធុបឆិ˙

“ចលោ ឡេត្វាត បុប្យាតិ, ព្រាហ្មណោ យត្តុបិរេក្ហ;

សទ្ធោ សិវេស្ស សយារតត្វា, អាកាសេ ខ្ពិប្បិបយិំ˙

“ឃាចតា តកវំ អាសិ, បុប្យាត៌ ឡេតត៌ តដា;

ញាទ្ធស្ស អាត្យការេចត, សត្ថាហំ ត ចិកច្ឆា˙

“ទេតរេច ស្នក្កុម្មុលេត, អត្យកោត្វាត សយ្យដា;

សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ, តិណ្ណោ លោកេ វិសត្តិកំ។

“ឯការសេ កប្បសតេ, បញ្ចាតិំសាសុ ខត្តិយា;

អដ្ឋរិសសភាមា តេ, ចក្កវត្តី មហព្ពលា។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ”។

អរហត្តំ បន បត្វា ថេរោ អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ ឥមំ គាថំ បច្ចុទាហាសិ។

និតត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. សុនាគត្ថេរគាថាវណ្ណនា

ចិត្តនិមិត្តស្ស កោវិទោតិ អាយស្មតោ សុនាគត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ វិវដ្ដូបនិស្សយំ កុសលំ ឧបចិនន្តោ ឥតោ ឯកត្តិំសេ កប្បេ សិខិស្ស ភគវតោ កាលេ ព្រាហ្មណកុលេ និព្វត្តិត្វា វយប្បត្តោ តិណ្ណំ វេទានំ បារគូ ហុត្វា អរញ្ញាយតនេ អស្សមេ វសន្តោ តីណិ ព្រាហ្មណសហស្សានិ មន្តេ វាចេសិ។ អថេកទិវសំ តស្ស សត្ថារំ ទិស្វា លក្ខណានិ ឧបធារេត្វា លក្ខណមន្តេ បរិចិតត្តស្ស, “ទ្វត្តិំសេហិ លក្ខណេហិ សមន្នាគតោ អនន្តជិនោ អនន្តញាណោ ពុទ្ធោ ភវិស្សតី”តិ ពុទ្ធារម្មណំ អារព្ភ ឧឡារោ បសាទោ ឧប្បជ្ជិ។ សោ តេន ចិត្តប្បសាទេន ទេវលោកេ និព្វត្តិត្វា អបរាបរំ ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ នាលកគាមេ អញ្ញតរស្ស ព្រាហ្មណស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្វត្តិ, សុនាគោតិស្ស នាមំ អហោសិ។ សោ ធម្មសេនាបតិស្ស គិហិសហាយោ ថេរស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា ធម្មំ សុត្វា ទស្សនភូមិយំ បតិដ្ឋិតោ បព្ពជិត្វា វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១៧.៦៧-៧០) –

“ហិមវន្តស្សាវិទូរេ, វសភោ នាម បព្ពតោ;

តស្មិំ បព្ពតបាទម្ហិ, អស្សមោ អាសិ មាបិតោ។

“តីណិ សិស្សសហស្សានិ, វាចេសិំ ព្រាហ្មណោ តទា;

ᩈᩴᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᨲᩮ [illegible], ᩑᨠᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᩏᨸᩣᩅᩥᩈᩥᩴ᪨

“ᩑᨠᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᨾᨶ᩠ᨲᨸᩣᩁᨣᩪ;

ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩮᨭ᩠ᨮᩴ ᨣᩅᩮᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᨴᩣᩉᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩈᩣᨴᨿᩥᩴ᪨

“ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩈᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᨶᩥᩈᩦᨴᩥᩴ ᨸᨱ᩠ᨱᩈᨶ᩠ᨳᩁᩮ;

ᨸᩃ᩠ᩃᨦ᩠ᨠᩴ ᩋᩣᨽᩩᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᩃᨦ᩠ᨠᨲᩮᩣ ᩋᩉᩴ᪨

“ᩑᨠᨲᩥᩴᩈᩮ ᩍᨲᩮᩣ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ, ᨿᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᨾᩃᨽᩥᩴ ᨲᨴᩣ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ᪨

“ᩈᨲ᩠ᨲᩅᩦᩈᨲᩥ ᨠᨸ᩠ᨸᨾ᩠ᩉᩥ ᩁᩣᨩᩣ ᩈᩥᩁᩥᨵᩁᩮᩣ ᩋᩉᩩ;

ᩈᨲ᩠ᨲᩁᨲᨶᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩦ ᨾᩉᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣ᪨

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨸᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ..ᨸᩮ... ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨶ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ [illegible] [illegible] ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ –

[illegible]

“ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨠᩮᩣᩅᩥᨴᩮᩣ, ᨸᩅᩥᩅᩮᨠᩁᩈᩴ ᩅᩥᨩᩣᨶᩥᨿ;

ᨫᩣᨿᩴ ᨶᩥᨸᨠᩮᩣ ᨸᨭᩥᩔᨲᩮᩣ, ᩋᨵᩥᨣᨧ᩠ᨨᩮᨿ᩠ᨿ ᩈᩩᨡᩴ ᨶᩥᩁᩣᨾᩥᩈ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ –

ᨣᩣᨳᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ᪨

តត្ថ ចិត្តនិមិត្តស្ស កោវិទោតិ ភាវនាចិត្តស្ស និមិត្តគ្គហណេ កុសលោ, “ឥមស្មិំ សមយេ ចិត្តំ បគ្គហេតព្ពំ, ឥមស្មិំ សម្បហំសិតព្ពំ, ឥមស្មិំ អជ្ឈុបេក្ខិតព្ព”ន្តិ ឯវំ បគ្គហាទិយោគ្យស្ស ចិត្តនិមិត្តស្ស គហណេ ឆេកោ. បវិវេករសំ វិជានិយាតិ កាយវិវេកំវឌ្ឍិតស្ស ចិត្តវិវេកស្ស រសំ សញ្ជានិត្វា, វិវេកសុខំ អនុភវិត្វាតិ អត្ថោ. “បវិវេករសំ បិត្វា”តិ (ធ. ប. ២០៥) ហិ វុត្តំ. ឈាយន្តិ បឋមំ អារម្មណូបនិជ្ឈានេន បច្ឆា លក្ខណូបនិជ្ឈានេន ច ឈាយន្តោ. និបកោតិ កម្មដ្ឋានបរិហរណេ កុសលោ. បតិស្សតោតិ ឧបដ្ឋិតស្សតិ. អធិគច្ឆេយ្យ សុខំ និរាមិសន្តិ ឯវំ សមថនិមិត្តាទិកោសល្លេន លទ្ធេ ចិត្តវិវេកេ បតិដ្ឋាយ សតោ សម្បជានោ ហុត្វា វិបស្សនាឈានេនេវ ឈាយន្តោ កាមាមិសវដ្ដាមិសេហិ អសម្មិស្សតាយ និរាមិសំ និព្ពានសុខំ ផលសុខញ្ច អធិគច្ឆេយ្យ សមធិគច្ឆេយ្យាតិ អត្ថោ.

សុនាគត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៦. នាគិតត្ថេរគាថាវណ្ណនា

ឥតោ ពហិទ្ធា បុថុអញ្ញវាទិនន្តិ អាយស្មតោ នាគិតត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? អយំ កិរ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ កាលេ នារទោ នាម ព្រាហ្មណោ ហុត្វា ឯកទិវសំ យានកេ និសិន្នោ ភគវន្តំ ភិក្ខុសង្ឃេន បុរក្ខតំ គច្ឆន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ តីហិ គាថាហិ អភិត្ថវិ. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ និព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ បុញ្ញានិ កត្វា ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ កបិលវត្ថុនគរេ សក្យរាជកុលេ និព្ពត្តិ, នាគិតោតិស្ស នាមំ អហោសិ. សោ ភគវតិ កបិលវត្ថុស្មិំ វិហរន្តេ មធុបិណ្ឌិកសុត្តំ (ម. និ. ១.១៩៩ អាទយោ) សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១៣.៣៤-៣៦) –

“វិសាលមាឡេ អាសីនោ, អទ្ទសំ លោកនាយកំ;

ខីណាសវំ ពលប្បត្តំ, ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតំ.

“សតសហស្សា តេវិជ្ជា, ឆឡភិញ្ញា មហិទ្ធិកា;

បរិវារេន្តិ សម្ពុទ្ធំ, កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ.

“ញាណេ ឧបនិធា យស្ស, ន វិជ្ជតិ សទេវកេ;

អនន្តញាណំ សម្ពុទ្ធំ, កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ។

“ធម្មកាយញ្ច ទីបេន្តំ, កេវលំ រតនាករំ;

វិកប្បេតុំ ន សក្កោន្តិ, កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ។

“ឥយាហិ តីហិ គាថាហិ, នារទោច្យមច្ឆេលិ;

បក្សយុត្តានិ ឆចិន្តាន, សម្ពុទ្ធំ អបរាជិតំ។

“តេន ចិត្តប្បសាទេន, ពុទ្ធសន្ថវនេន ច;

កប្បានំ សតសហស្សំ, ទុគ្គតិំ នុបបជ្ជហំ។

“ឥតោ តិំសកប្បសតេ, សុមិត្តោ នាម ខត្តិយោ;

សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា សត្ថុ អចិន្តេយ្យភាវតំ ធម្មស្ស ច និយ្យានិកភាវំ និស្សាយ សញ្ជាតបីតិសោមនស្សោ បីតិវេគវិស្សដ្ឋំ ឧទានំ ឧទានេន្តោ –

ប័៩។

“ឥតោ ពហិទ្ធា បុថុអញ្ញវាទិនំ, មគ្គោ ន និព្ពានគមោ យថា អយំ;

ឥតិស្សុ សង្ឃំ ភគវានុសាសតិ, សត្ថា សយំ បាណិតលេវ ទស្សយ”ន្តិ –

កាធិ អកាឃិ៎

ពត្វ ព្ពុតោ ពាហិទ្ធាតិ ព្ពុយន្វា ញុទ្ធឃាឃតា ពាហិរកេ ឃយយេ, តោតាហ “ប្រុត្យអន្ញាចាឌិត”ត្តិ, តាតាតិត្វិឃាតត្តិ អតេ្វា៎ យកេ្កា ត តិន្ញាតកេយា ឃឆា អឃត្តិ ឃឆា អឃំ អទិយោ អដ្ឌ្កិកោ យកេ្កា ឲកំឃេត តិន្ញាតំ កន្ធតីតិ តិន្ញាតកេយា, តិន្ញាតកាយឹ, ឲចំ តិន្ញាតកេយា យកេ្កា តិត្វិឃឃយយេ តត្វិ អឃប្ញាឃព្ទ្ធប្យចេឌិពត្តា អន្ញាតិត្វិឃចាឝឃ្យ៎ តោតាហ កកចា –

“ព្ពុឆេច , ភិក្ខុចេ, ឃយណោ, ព្ពុឆ ទ្យុតិយោ ឃយណោ, ព្ពុឆ ពតិយោ ឃយណោ, ព្ពុឆ ចត្យុតេ្វា ឃយណោ, ឃ្យុន្ញា បរប្យុចាឝា ឃយណោភិ អន្ញោហឹ”តិ (ឌឹ៎ តិ៎ ៗ៎ៗ១៖; យ៎ តិ៎ ១៎១ៗ៥; អ៎ តិ៎ ៖៎ៗ៖១)៎

ព្ពុតីតិ ឲចំ៎ អឃ្យុតិ តិបិពយត្វា៎ ឃឈ្ឈាត្តិ ភិក្ខុឃឈ្ឈ, ក្ខឹណ្ណតិកេ្ឌយាឃំ ឃឆា “ឃត្វា តេចយត្យឃ្យាត”ត្តិ៎ ឃឈ្ឈាត្តិ ចា ឃយ្នុហំ, ចេតេឃ្យុឌតត្តិ អធិប្យុយោ៎ កកចាតិ កាព្យចន្តពាឌីហិ ការណោហិ កកចា, អឃយេត្វ ឃតេ្ឌបិ៎ ចិត្វោរា បត បរយត្វឌឹបតិឃំ ព្ពុតិត្យុត្តកចណ្ណតាឃំ ត្យុត្តតេឃត ចេឌិពន្ញា៎ ឃត្វាតិ ឌិដ្ឋឆយ្យិកឃយ្យរាឃិកបរយត្វហិ ឃឆារហំ អត្យុឃាឃតីតិ ឃត្វា៎ ឃឃត្តិ ឃឃយច៎ អឃយញ្ហ្វ អតេ្វា – “ឃឹលិឌិក្ខុន្ឌត្តឃឃក្កោហា ឃយ្យុឌិដ្ឋិអាឌឹតំ អដ្ឌ្តំ អក្កាតំ ចឃេត អដ្ឌ្កិកោ តិន្ញាតកាយឹ អទិឃយកេ្កា ឃឆា យយ ឃាឃតេ អត្វិ, ឲចំ ពាហិរកឃយយេ យកេ្កា តាយ តត្វិ”តិ ឃឹហតាឌំ តឝតេ្តា អយព្រាំ ឃត្វា កកចា ឃឃយច ឃឃយ្យុឝ្កាកោត ពាតំ, ឃឃយច ចា យហាកទ្យុណាឃេព្ញាឌិតោ ហ្យុត្វា អត្តតោ តេឃតាចិលិឃឃយ្យត្តិឃា ហត្វពលេ អាយលកំ ចិឃ ឝឃ្យតេ្តា ភិក្ខុឃឈ្ឈចេតេឃ្យុឌតពំ អត្យុឃាឃតិ ព្ពុចឝតីតិ៎

តាកិពតេ្វកាធាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៎

ល៎ បចិដ្ឋតេ្វកាធាចណ្ណតា

ពន្ធា ឌិដ្ឋា ឃឆាក្យុតត្តិ អាឃន្ធុតោ បចិដ្ឋតេ្វឃ្យ កាធា៎ កា ក្ខប្យុត្តិ? អឃយ្បិ ប្រុទិយព្យុន្តេ្ឋ កពាឆិការា ពត្វ ពត្វ កេច ចិចគ្ហ បតិឃ្យុឃំ ប្រុញ្ញា កេរាតេ្តា អត្វឝឃ្យិឃ្យ កកចតោ កាលេ កេឃចា តាយ ពាបឃា ហ្យុត្វា ឲកឌិចឃំ ឃត្វារំ ក្ខបឃក្កយិត្វា ឆយ្យុំ ឃ្យុត្វា បឃត្ឋយាតឃា អភិចាឝត្វា អញ្ចលិ បក្កឃ្យាបឝក្ខុលំ កត្វា បក្កាយិ៎ ឃា តោត ប្រុញ្ញាកេយុត តេចលិកោ តិន្ញាតិត្វា អបរាបរំ ប្រុញ្ញាតិ កត្វា តេចយត្យុឃ្យុឃ្យុ ឃំឃរតេ្តា ព្ពុយឃ្យុឹ ញុទ្ធប្យាឝ យកឆរដ្ឋ (ពាហ្យុណកេ្យុល ក្ខប្យុឌ្ឋិត្វា អត្យក្កយេត ចិញ្ញាតំ បតេ្តា តេក្ខុយ្យតិតន្ញាឃឃពាឃ បទិន្ញាឌកបន្ញាឌ្ឌ បន្ញាឌិត្វា ពត្វ ឃិក្ខុតន្ញាំ ឃិក្ខុត្វា ចិឝតេ្តា ក្ខបតិឃ្យកោលិតាតំ ញុទ្ធឃាឃតេ បន្ញាឌិតកាចំ ឃ្យុត្វា “តោបិ តាយ យហាបន្ញា ពត្វ បន្ញាឌិតា, ពតេច យតេ្ញា តេឃ្យា”តិ ឃត្យុ ឃត្តិកំ កត្វា ឆយ្យុំ ឃ្យុត្វា បឌិលទ្ធឃតេ្ឋ បន្ញាឌិ៎ ពឃ្យ ឃត្វា ចិបឃ្យុតំ អាចិក្ខិ៎ ឃា ចិបឃ្យុតំ អារភិត្វា តចិរឃ្យុច អរហត្តំ ឃន្ធាកាឃិ៎ តោត ត្យុត្តំ អបឝាតេ (អប៎ តេឆ ១៎១៖៎ឃ៖-ឃ៥) –

“នារទោ ឥតិ មេ នាមំ, កស្សបោ ឥតិ មំ វិទូ;

កុសលាកុសលំ ឯសំ, អគមំ ពុទ្ធសន្តិកំ។

“មេត្តចិត្តោ ការុណិកោ, អត្ថទស្សី មហាមុនិ;

អស្សាសយន្តោ សត្តេ សោ, ធម្មំ ទេសេតិ ចក្ខុមា។

“សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា, សិរេ កត្វាន អញ្ជលិំ;

សត្ថារំ អភិវាទេត្វា, បក្កាមិំ បាចិនាមុខោ។

“សត្តរសេ កប្បសតេ, រាជា អាសិំ មហីបតិ;

អមិត្តតាបនោ នាម, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ –

ប័សិ៍

“ខន្ធា ទិដ្ឋា យថាភូតំ, ភវា សព្ពេ បទាលិតា;

វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ, នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ”តិ។ – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ ខន្ធាតិ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា, តេ ហិ វិបស្សនុបលក្ខណតោ សាមញ្ញលក្ខណតោ ច ញាតបរិញ្ញាទីហិ បរិច្ឆេទវសេន វិបស្សិតព្ពា។ ទិដ្ឋា យថាភូតន្តិ វិបស្សនាបញ្ញាសហិតាយ មគ្គបញ្ញាយ “នេតំ មម”ន្តិអាទិនា អវិបរីតតោ ទិដ្ឋា។ ភវា សព្ពេ បទាលិតាតិ កាមភវាទយោ សព្ពេ កម្មភវា ឧបបត្តិភវា ច មគ្គញាណសត្ថេន ភិន្នា វិទ្ធំសិតា។ កិលេសបទាលនេនេវ ហិ កម្មុបបត្តិភវា

បតាលិតា តាយ ហោត្តិៈ តោតាហ “ចិក្លិណោ ខាតិសំសារោ, តត្ថិ តាតិ បុតគ្គចោ”តិៈ តស្សត្វោ ហ្ឋោ ចុត្តោឃចៈ

បចិ្ឋត្វេរកាឆាចណ្ណកា តិ្ឋិតាៈ

ប៉ៈ អដ្ឋកត្វេរកាឆាចណ្ណកា

អសក្លិ ចត អត្តាតត្តិ អាឃស្ពោតា អដ្ឋកត្វេរស្ស កាឆាៈ កា ដ្ឋបព្យត្តិ? អឃយ្បិ បុរិយត្យេឌ្ឍ្ស កតាឆិការោ តត្ថ តត្ថ កចេ ចិចដ្ឋបតិស្សឃំ ក្យសលំ ដ្ឋបចិតត្តោ ចិបស្សិស្ស កកចតោ កាលេ សឹហឃោតិឃំ តិដ្ឋត្វោ ឲកឌិចសំ អរេញ្ញា អញ្ញាតរស្ពិ រុក្លយូលេ តិសិត្ថ សត្វារំ ឌិស្វា “អឃំ ណោ ព្ទយស្ពិ កាលេ សព្ទសេដ្ឋោ បុរិសសឹហោ”តិ បសត្ថយាតសោ ស្បុប្បិតសាលសាលំ កឆ្ញិត្វា សត្វារំ ប្វជេសិៈ សោ តេត បុញ្ញកយ្ពេត ចេចយត្វស្សស្ល សំសរត្តោ ព្ទយស្ពិ ព្យឌ្ឍប្បាចេ សាចត្ថិឃំ សេដ្ឋិក្យលេ តិដ្ឋត្តិៈ អដ្ឋតោតិស្ស តាយំ អហោសិៈ សោ ចិញ្ញ្យតំ បត្តោ តិកល្ដេហិ កតបរិចយោ ហុត្វា “ឲចាហំ អយតំ អធិកយិស្សាមី”តិ ចិចដ្ឋញ្ញសឃតាឃ ធហរកាលេឃេច តិកល្ដេស្ស បព្ទជិត្វា តត្ថ សារំ អលកត្តោ សត្វេ ឃយកបរិជិហារិឃំ ឌិស្វា បជិលដ្ឋសដ្ឋោ សាសតេ បព្ទជិត្វា ចិបស្សតំ អារកិត្វា តចិរស្សេច អរហា អហោសិៈ តេត ច្បុត្តំ អបតាតេ (អបៈ ឆេរ ១ៈ១៣ៈ៩០-៩៥) –

“យិករាខា តតា អាសិ, អភិខាតោ ស្បុកេសឹ;

កិរិត្យក្កំ កចេសត្តោ, អឌ្ឍសំ លោកតាយកំៈ

“អឃំ ត្ប ណោ យហាឌីរោ, តិដ្ឋារបតិ យហាខតំ;

ឃំត្បតាហំ ដ្ឋបិសេយ្យ, ចេចេធំ តរាសកំៈ

“សាលំ សាលស្ស កឆ្ញិត្វា, សកោសំ បុប្បយាហរិំ;

ដ្ឋបាកត្តាត សព្ទុធ្ឋំ, អតាសិំ បុប្បយុត្តយំៈ

“ឲកតចុតិតោ កប្បេ, ឃំ បុប្បយភិរោបឃឹ;

ឌុក្កតឹ តាភិខាតាឃិ, បុប្បតាតស្សិធំ ផលំៈ

“ឥតោ ច នវមេ កប្បេ, ជិនោវាទនសនាមកា;

តេយា អាសិំសុ រាជានោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលា.

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ.

អរហត្តំ បន បត្វា អនុត្តរសុខាធិគមសម្ភូតេន បីតិវេគេន ឧទានំ ឧទានេន្តោ –

ឥមំ.

“អសក្ខិំ វត អត្តានំ, ឧទ្ធាតុំ ឧទកា ថលំ;

វុយ្ហមានោ មហោឃេន, សច្ចានិ បដិវិជ្ឈហ”ន្តិ. – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ អសក្ខិន្តិ សក្កោសិំ. វតាតិ វិម្ហយេ និបាតោ. អតិវិម្ហយនីយញ្ហេតំ យមិទំ សច្ចបដិវេធោ. តេនាហ –

“តំ កិមញ្ញថ, ភិក្ខវេ, កតមំ នុ ខោ ទុក្ករតរំ វា ទុរភិសម្ភវតរំ វា, យំ សត្តធា ភិន្នស្ស វាលស្ស កោដិយា កោដិំ បដិវិជ្ឈេយ្យា”តិអាទិ (សំ. និ. ៥.១១១៥)?

អត្តានន្តិ និយកជ្ឈត្តំ សន្ធាយ វទតិ. យោ ហិ បរោ ន ហោតិ សោ អត្តាតិ. ឧទ្ធាតុន្តិ ឧទ្ធរិតុំ, “ឧទ្ធដ”ន្តិបិ បឋន្តិ. ឧទកាតិ សំសារមហោឃសង្ខាតា ឧទកា. ថលន្តិ និព្ពានថលំ. វុយ្ហមានោ មហោឃេនាតិ មហន្តេន វុយ្ហមានោ វិយ. ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យថា នាម គម្ភីរវិត្ថតេ អប្បតិដ្ឋេ មហតិ ឧទកោឃេ វេគសា វុយ្ហមានោ បុរិសោ កេនចិ អត្តកាមេន ឧបនីតំ ថិរាទិគុណយុត្តំ ទឡ្ហនាវំ លភិត្វា សុខេនេវ តតោ អត្តានំ ឧទ្ធរិតុំ សក្កុណេយ្យ បារំ បាបុណេយ្យ, ឯវមេវាហំ សំសារមហោឃេ កិលេសាភិសង្ខារវេគេន វុយ្ហមានោ សត្ថារា ឧបនីតំ សមថវិបស្សនុបេតំ អរិយមគ្គនាវំ លភិត្វា តតោ អត្តានំ ឧទ្ធរិតុំ និព្ពានថលំ បត្វា អហោ អសក្ខិន្តិ. យថា បន អសក្ខិំ, តំ ទស្សេន្តោ “សច្ចានិ បដិវិជ្ឈហ”ន្តិ អាហ. យស្មា អហំ ទុក្ខាទីនិ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ បរិញ្ញាបហានសច្ឆិកិរិយាភាវនាបដិវេធេន បដិវិជ្ឈិំ អរិយមគ្គញាណេន អញ្ញាសិំ, តស្មា អសក្ខិំ វត អត្តានំ ឧទ្ធាតុំ ឧទកា ថលន្តិ យោជនា.

អដ្ឋភតេទ្ធរកាឆាចណ្ឌភា ភិដ្ឋិពា៉

៥៉ (បជយ) ឌេចឯកតេទ្ធរកាឆាចណ្ឌភា

ត្ថិណ្ហា បក្កបលិបិតិ អាឃម្ពុតេតា ឌេចឯកតេទ្ធរស្ស កាឆា៉ កា ក្ខប្បត្តិ? ឯសាបិ បុរិមឲុទ្ធេស្ស ពកាឆិការេរា ពត្ថ ពត្ថ ករេច ចិចក្ខុបតិស្សយំ បុញ្ញា ក្ខបចិតេត្ថា និលិស្ស កកចេតា ពាលេល បិរាចពឃោតិយំ តិក្ខុតេត្វា ឲ្យកឌិចរំ ឯត្ថារំ ឌិក្ខា បឯត្ករាភឯា បិឃាលផលំ ក្ខបតេនិ៉ ឯត្ថា ពស្ស បឯាឝរំចត្ថភត្ថំ ពំ បរិក្ខញ្ញិ៉ ឯសា ពេត អតិចិយ បឯត្កចិតេត្វា ហុត្វា ពាលេត ពាលំ ក្ខបឯក្កយិត្វា ចត្ថិត្វា ចិត្តំ បឯាឌេតិ៉ ឯសា ពេត បុញ្ញាកឯម្ពុត ឌេចលោកេ តិក្ខុតេត្វា អបរាបរំ បុញ្ញាតិ ពត្វា ឌេចយតុស្សុស្ស រំឯតេត្វា ខ្លួយម្ពិ ឲុទ្ធប្បាឌេ អញ្ញាពស្ស យណ្ហលិកតេញ្ញា បុតេត្វា ហុត្វា តិក្ខុតេត្វា ពទុលាកាលេឃេច រេជ្ជ បតិដ្ឋិតេតា រជ្ជុស្វុលយតុកចតេត្វា ចុទ្ធេ ឯត្ថារំ ក្ខបឯក្កយិ, ពស្ស ឯត្ថា ឆម្ពុំ ឌេឯនិ៉ ឯសា ឆម្ពុំ ស្វុត្វា បជិលក្ខឯត្ថេ រំចេចកឌាតេតា រជ្ជំ បហាយ បព្ពុជិត្វា ចិបស្សភាឃ ពម្ពុំ ពតេរាតេត្វា ភចិរេស្សច អរហត្តំ បិបុណិ៉ ពេត ចុត្តំ អបឌាតេ (អប៉ ឆេរ ១៉០៣៉៩៩-៤៧) –

“បិរាធេតា ពកា អាឃិ, បរំ អតុបទេរាឆពេកា;

បត្ថាទេ ឯឃៀ ពប្បេយិ, អចិទ្ធេ និលិឯត្វូតោ៉

“ឯាយំ បិពញ្ញ បស្សាយិ, ឲុទ្ធំ លោកក្កភាឃកំ;

ឌេឃ្យឆម្ពុំ ច ឯេ ភត្តិ, ក្ខិបជិក្ខុស្ស ពាជិតោ៉

“បិឃាលផលយាគាឃ , អកម្ពុំ ឲុទ្ធឯត្ថិកំ;

បជិក្កហេរិ ករចា, លោកឌេដ្ឋា ភរាឯកោ៉

“ពតេតា បរំ ក្ខបិគាឃ, បរិឆារិ ចិភាឃកំ;

ពេត ចិត្តប្បឯាឌេត, ពត្ថ ពាលក្កតេតា អហំ៉

“ឲ្យកត្តិឯេ ខ្លួតេតា ពប្បេ, ឃំ ផលំ អឌឌិ អហំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

“ឥតោ បន្នរសេ កប្បេ, តយោ អាសុំ បិយាលិនោ;

សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តី មហព្ពលា។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា បហីនកិលេសបច្ចវេក្ខណវសេន ឧប្បន្នសោមនស្សោ ឧទានំ ឧទានេន្តោ –

៨៩។

“ឧត្តិណ្ណា បង្កបលិបា, បាតាលា បរិវជ្ជិតា;

មុត្តោ ឱឃា ច គន្ថា ច, សព្ពេ មានា វិសំហតា”តិ។ – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ ឧត្តិណ្ណាតិ ឧត្តរិតា អតិក្កន្តា។ បង្កបលិបាតិ បង្កា ច បលិបា ច។ បង្កោ វុច្ចតិ បកតិកទ្ទមោ។ “បលិបោ”តិ គម្ភីរបុថុលោ មហាកទ្ទមោ។ ឥធ បន បង្កោ វិយាតិ បង្កោ, កាមរាគោ អសុចិភាវាបាទនេន ចិត្តស្ស មក្ខនតោ។ បលិបោ វិយាតិ បលិបោ, បុត្តទារាទិវិសយោ ពហលោ ឆន្ទរាគោ វុត្តនយេន សមុល្លនតោ ទុរុត្តរណតោ ច។ តេ មយា អនាគាមិមគ្គេន សព្ពសោ អតិក្កន្តាតិ អាហ “ឧត្តិណ្ណា បង្កបលិបា”តិ។ បាតាលាតិ បាតាយាលន្តិ បាតាលា, មហាសមុទ្ទេ និន្នតរបទេសា។ កេចិ បន នាគភវនំ “បាតាល”ន្តិ វទន្តិ។ ឥធ បន អគាធទុរុត្តរណដ្ឋេន បាតាលា វិយាតិ បាតាលា, ទិដ្ឋិយោ។ តេ ច មយា បឋមមគ្គេនេវ សព្ពថា វជ្ជិតា សមុច្ឆិន្នាតិ អាហ “បាតាលា បរិវជ្ជិតា”តិ មុត្តោ ឱឃា ច គន្ថា ចាតិ កាមោឃាទិឱឃតោ អភិជ្ឈាកាយគន្ថាទិគន្ថតោ ច តតោ តតោ មគ្គេន មុត្តោ បរិមុត្តោ, បុន អនភិនិព្ពត្តនវសេន អតិក្កន្តោតិ អត្ថោ។ សព្ពេ មានា វិសំហតាតិ នវវិធាបិ មានា អគ្គមគ្គេន វិសេសតោ សង្ឃាតំ វិនាសំ អាបាទិតា សមុច្ឆិន្នា “មានវិធា ហតា”តិ កេចិ វទន្តិ, មានកោដ្ឋាសាតិ អត្ថោ។ “មានវិសា”តិ អបរេ, តេសំ បន មានវិសស្ស ទុក្ខស្ស ផលតោ មានវិសាតិ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។

(៨៩) ទេវសភត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. សាមិទត្តត្ថេរគាថាវណ្ណនា

បញ្ចក្ខន្ធាបរិញ្ញាតាតិ អាយស្មតោ សាមិទត្តត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ អត្ថទស្សិស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា សត្ថរិ បរិនិព្ពុតេ តស្ស ថូបេ បុប្ផេហិ ឆត្តាតិឆត្តំ កត្វា បូជំ អកាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ និព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ បុញ្ញានិ កត្វា ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ រាជគហេ អញ្ញតរស្ស ព្រាហ្មណស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ, សាមិទត្តោតិស្ស នាមំ អហោសិ។ សោ អនុក្កមេន វិញ្ញុតំ បត្វា ពុទ្ធានុភាវំ សុត្វា ឧបាសកេហិ សទ្ធិំ វិហារំ គតោ សត្ថារំ ធម្មំ ទេសេន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ ឯកមន្តំ និសីទិ។ សត្ថា តស្ស អជ្ឈាសយំ ឱលោកេត្វា តថា ធម្មំ ទេសេសិ, យថា សទ្ធំ បដិលភិ សំសារេ ច សំវេគំ។ សោ បដិលទ្ធសទ្ធោ សំវេគជាតោ បព្ពជិត្វា ញាណស្ស អបរិបក្កត្តា កតិបយកាលំ អលសពាហុលី វិហាសិ។ អថ សត្ថារា ធម្មទេសនាយ សមុត្តេជិតោ វិបស្សនាយ កម្មដ្ឋានំ គហេត្វា តត្ថ យុត្តប្បយុត្តោ វិហរន្តោ នចិរេនេវ អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១៥.១-៣) –

“បរិនិព្ពុតេ ភគវតិ, អត្ថទស្សីនរុត្តមេ;

ឆត្តាតិឆត្តំ ការេត្វា, ថូបម្ហិ អភិរោបយិំ។

“កាលេន កាលមាគន្ត្វា, នមស្សិំ លោកនាយកំ;

បុប្ផច្ឆទនំ កត្វាន, ឆត្តម្ហិ អភិរោបយិំ។

“សត្តរសេ កប្បសតេ, ទេវរជ្ជមការយិំ;

មនុស្សត្តំ ន គច្ឆាមិ, ថូបបូជាយិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្ពេ សមូហតា;

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា, វិហរាមិ អនាសវោ។

“ស្វាគតំ វត មេ អាសិ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ;

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ.

សោ អបរភាគេ ភិក្ខូហិ “កិំ តយា, អាវុសោ, ឧត្តរិមនុស្សធម្មោ អធិគតោ”តិ បុដ្ឋោ សាសនស្ស និយ្យានិកភាវំ អត្តនោ ច ធម្មានុធម្មប្បដិបត្តិំ តេសំ បវេទេន្តោ អញ្ញាព្យាករណវសេន –

៩០.

“បញ្ចក្ខន្ធា បរិញ្ញាតា, តិដ្ឋន្តិ ឆិន្នមូលកា;

វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ, នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ”តិ. – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ បញ្ចក្ខន្ធា បរិញ្ញាតាតិ យថា ឥមេ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា “ឥទំ ទុក្ខំ, ឯត្តកំ ទុក្ខំ, ន តតោ ភិយ្យោ”តិ តីហិ បរិញ្ញាហិ បរិច្ឆិន្ទិត្វា ញាតា វិទិតា បដិវិទ្ធា. តិដ្ឋន្តិ ឆិន្នមូលកាតិ តថា បរិញ្ញាតត្តា ឯវ មូលភូតស្ស សមុទយស្ស សព្វសោ បហីនត្តា តេ ឥទានិ យាវ ចរិមកចិត្តនិរោធា តិដ្ឋន្តិ ឆិន្នមូលកា, ចរិមកចិត្តនិរោធេន បន អប្បដិសន្ធិកាវ និរុជ្ឈន្តិ. តេនាហ – “វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ, នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ”តិ. តស្សត្ថោ ហេដ្ឋា វុត្តោយេវ.

សាមិទត្តត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

នវមវគ្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

១០. ទសមវគ្គោ

១. បរិបុណ្ណកត្ថេរគាថាវណ្ណនា

ន តថា មតំ សតរសន្តិ អាយស្មតោ បរិបុណ្ណកត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ វិបស្សិស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា សត្ថរិ បរិនិព្ពុតេ សត្ថុ ចេតិយេ បុប្ផាទីហិ ឧឡារំ បូជំ អកាសិ. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវេសុ និព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ បុញ្ញានិ កត្វា សុគតីសុយេវ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ កបិលវត្ថុស្មិំ សក្យរាជកុលេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា បរិបុណ្ណវិភវតាយ បរិបុណ្ណកោតិ បញ្ញាយិត្ថ. សោ វិភវសម្បន្នតាយ សព្វកាលំ សតរសំ នាម អាហារំ បរិភុញ្ជន្តោ សត្ថុ មិស្សកាហារបរិភោគំ សុត្វា “តាវ សុកុមាលោបិ ភគវា និព្ពានសុខំ អបេក្ខិត្វា យថា តថា យាបេតិ, កស្មា មយំ អាហារគិទ្ធា ហុត្វា

ອາຫາຣສຸທ຺ທິກາ ກຖິຢ຺ຢາຍ, ຕິຏ຺ຐາຕສຸທເຍຈ ປຕ ອເຍກ຺ຂໍ ປຣິເວສິຕພ຺ພ”ນ຺ຕິ ນໍສາເຣ ຂາຕນໍເຈເກາ ຍຣາຈານໍ ປຫາຍ ສຕ຺ຕ ສຕ຺ຕິເກ ປຏ຺ຏຂິຕ຺ວາ ກກຈຕາ ກາຍກຕາສຕິກຢ຺ຢາເຕ ຕິເຍາຂິເຕາ ຕຕ຺ວ ປຕິຏ຺ຏາຍ ປຂິລທ຺ທສາຕ໌ ປິເຕກໍ ກຕ຺ວາ ຂິປສ຺ສຕາຍ ກຢຸ໌ ກເຣາເຕ຺ຕາ ຂິປສ຺ສຕ໌ ຈເຍ຺ຍຕາ ອຣຫຕ຺ຕໍ ປິປຸລິໍ ເຕຕ ວຸຕ຺ຕໍ ອປທາເຕ (ອປ ເຜຣ ໑໑໓-໖) –

“ຕິຏ຺ຐເຕ ເລິກຕາຈຍິໍເຍຍຸຍສ຺ສໍີຕຣາສເກ;

ອາເຣາເປສິ ຜຂຕ຺ວຢຸໍ, ຫຸທ຺ທເສຏ຺ຏສ຺ສ ເຈຕິເຍ

“ຕິເຢ຺ຢຫິ ຍາປຍິຕ຺ວາຕ, ຮຸປເສຏ຺ຏ ສຍາຣຸຫິ;

ຂາຕິປຸປ຺ປໍ ກເຫຕ຺ວາຕ, ຮຸປຍິໍອຄິເຣາປຍິ

“ອເຫາ ຫຸເທ຺ທາ ອເຫາ ຜເຍຸ, ອເຫາ ເສາ ສຕ຺ຕ ສຍ຺ປທາ;

ຮຸກ຺ກຕິ ຕາຄິຂາຕາຍິ, ຮຸປປຸຂາຍິທໍ ຜລໍ

“ຈຕຸຕ຺ຕຸຕິເຕາ ກເຍ຺ຍ, ຮຸປສິລສຕາຍກາ;

ເສາຍ຺ຍອສາສິຣຸ ຣາຂາເຕາ, ຈກ຺ກຈຕ຺ຕິ ຍຫຏ຺ຏລິ

“ກິເລສາ ໝາປິຕາ ຍຍ຺ຫໍ..ເປ... ກຕໍ ຫຸທ຺ທສ຺ສ ສາສຕ”ນ຺ຕິ

ອຣຫຕ຺ຕໍ ປຕ ປຕ຺ວາ ຜເຍຸ ກາຣຈຕຫຸຍາເຕຕ ປິຕິເຈກຂິສ຺ສຏ຺ຏ ຖທາຕ໌ ຖທາເຕເຕ຺ຕາ “ຕ ຕຜາ ຍຕໍ ສຕຣສ”ນ຺ຕິ ກາຜໍ ອການິ

໖໑ ຕຕ຺ວ ຕ ຕຜາ ຍຕໍ ສຕຣສໍ, ສຸຜຕ຺ຖ ຜໍ ຍຍຂ຺ຂ ປຣິກຸຕ຺ຕຕ຺ຕິ ຕຜາຕິ ເຕຕ ປກາເຣຕ ຍຕຕ຺ຕິ ອຄິຍຕໍ ສຕຣສຕ຺ຕິ ສຕຣສເກາຂຕ໌ “ສຕຣສເກາຂຕ໌ ຕາຍ ສຕປິກສປິອາຂີຫິ ອຄິສຏ຺ຏຕໍ ເກາຂຕ”ນ຺ຕິ ຈຕຕ຺ຕິ ອຜ ຈາ ອເຕກເຕ຺ວາ ສຕສເທ຺ທາ “ສຕເສາ ສຫສ຺ສເສາ”ຕິອາຂີສຸ ຂິຍ ຕສ຺ຸວາ ຜໍ ເກາຂຕ໌ ອເຕກສຸປໍ ອເຕກຫຍ຺ຂຽຕ໌, ຕໍ ອເຕກຣສຕາຍ “ສຕຣສ”ນ຺ຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ, ຕາຕາຣສເກາຂຕຕ຺ຕິ ອເຕ຺ວາ ສຸຜາ ຈຸຈ ອຕ຺ຖ ສຸຜາເກາຂຕ໌ ເຮຈາຕ໌ ອາຫາເຣາ ຜໍ ຍຍຂ຺ຂ ປຣິກຸຕ຺ຕຕ຺ຕິ ຜໍ ຍຍາ ອຂ຺ຂ ອຕຸກຸຕ຺ຕໍ “ຜໍ ຍຍາ ປຣິກຸຕ຺ຕ”ນ຺ຕິ ຈ ຫຼາທໍ “ສຕຣສໍ ສຸຜຕ຺ຖ”ນ຺ຕິ ຈຸຕ຺ວາປິ ເຍາເຂຕຕ຺ຕໍ ຫຼາທໍ ວຸຕ຺ຕໍ ເຫາຕິ – ຜໍ ຍຍາ ອຂ຺ຂ ຈຸຕຣຫິ ຕິເຣາຜສຍາປຕ຺ຕິສຍາປຂ຺ຂຕຈເສຕ ຜລສຍາປຕ຺ຕິສຍາປຂ຺ຂຕຈເສຕ ຈ ອຕຸຕ຺ຕເຍຈ

សត្តំ បណ្ឌិតំ និព្ពានស្សុល បរិក្ខិត្តយេនត៌, តំ ឃឆា យតំ អភិយតំ សម្កាចិតំ តឆា រាជកាលេ យឃា បរិក្ខិត្តំ សតរសកោជត៌ ទេចត្តការេច

បរិក្ខិត្តំ ស្ញូឆន្ទញ្ញា ត យតំ ភាភិយតំ៑ កស្មា? ព្ពុទញ្ញាអរិយតិសេចិតំ តិរាយិឞំ កិលេសាត៌ អចត្រក្ខតំ, តំ បត បុថុជ្ជនសេចិតំ សាយិឞំ

កិលេសាត៌ ចត្រក្ខតំ, តំ ព្ពុយស្ស សល្លយិ កលយិ កលភាកយិ ត ្ល្វេបតីតិ៑ ព្ពុទាតិ “ឃំ យឃជ្ជ បរិក្ខត្ត”ត្តិ ចុត្តឆយ្ខុ ទេសេត្តា

អបរិយិតទស្សិតា កោតេយត, ព្បុទ្ធេត ស្ញូទេសិតោ ឆយោ”តិ អាហ៑ តស្សេត្ថា – អបរិយិតំ អបរិច្ឆិន្ទ ្ល្បញ្ញាទចឃាកាចតោ សត្តំ

អសល្លតឆាតំ្យ សឃប្ក្ខិតារលោត បស្សឹ, អបរិយិតស្ស អតត្តាបរិយេឃ្យស្ស តោឃ្យស្ស ទស្សាចិតិ តេត អបរិយិតទស្សិតា កោតយកោរត្តត

សម្ខាសព្ពុទ្ធេត “លឃំ ចិរាក៌ អយតំ បណ្ឌិត”ត្តិ (ល្ខុ៑ បាឋ៑ ៩៎៣; ស្ញូ៑ តិ៑ ១១លិ៍) ច “យទតិម្ខុទតោ បិបិសចិតឃោ” (អ៑ តិ៑ ៣៎១៣; ព្ពុតិច្ញ៑ ៥០)

“សព្ពសល្លារសយឆោ”តិ (អ៑ តិ៑ ៥៎១៣០; ១០៎៩) ច អាជិតា ស្ញូដ្ឋ ទេសិតោ ឆយោ, តិព្ពាត៌ យឃា អជ្ជ បរិក្ខត្តត្តិ យោជតា៑

បរិបុណ្ណកេត្វកោចាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៑

១៑ ចិជឃត្វេកោចាចណ្ណតា

ឃស្សាសចាបរិក្លិលាតិ អាឃស្ខុតោ ចិជឃត្វេស្ស កាឆា៑ កា ្ល្បត្តិ? អឃយិ បុរិយព្បុទ្ធេស្ញូ កតាឆិការោ បិឃទស្សិស្ស តកចតោ

កាលេ ចិតចសយ្យត្ត កុលេ តិព្ពត្តិត្វា ចិញ្ញាតំ បត្តា សត្វរិ បរិតិព្ពុតេ តស្ស ធ្ញុបស្ស រតោតលចិតំ ទេជឹក៌ កាតេត្វា តត្វ ្ល្បុអារ៌

ទេជឹកាយឃំ កាតេសិ៑ សោ តេត បុញ្ញកម្ខុត អតេកសតេ អត្តកាទេច យហិច្ចការេសត ចិចរិ៑ ៩ចំ ទេចយគុស្សេស្ញូ សំសរត្តា ព្ពុយស្ញូំ

ព្បុទ្ធុប្បាទេ សាចត្វិឃំ ព្រាហ្ខុលកុលេ តិព្ពត្តិ, ចិជយោតិស្ស តាមំ អហោសិ៑ សោ ចឃប្បត្តា ព្រាហ្ខុលចិជ្ជាស្ញូ តិប្បត្តិំ កតោ

តាបសបព្ពជ្ជំ បព្ពជិត្វា អរញ្ញាឃតតេ ឥសាតលាភឹ ហុត្វា ចិហរត្តា ព្បុទ្ធុប្បាទំ ស្ញូត្វា ្ល្បត្តប្បសាទោ សត្វុ សត្តិក៌ ្ល្បសល្ខមិត្វា សត្វារ៌

ចត្តិត្វា ៩កមត្តំ តិសីជិ៑ តស្ស សត្វា ឆម្ខំ ទេសេសិ៑ សោ ឆម្ខំ ស្ញូត្វា បព្ពជិត្វា ចិបស្សតំ បដ្ឋបេត្វា តចិរេស្សេច អរហត្តំ បាបុណិ៑ តេត ចុត្តំ

អបទាតេ (អប៑ ថេរ ១៎១៥៎១០-១៣) –

“តិព្ពុតេ លោកតាថយិ្យបិឃទស្សឹតរុត្តមេ;

បសត្ថចិត្តោ ស្ញូមតោ, ម្ពុត្តាទេជិមការយឃំ៑

“យលីហិ បរិចារេត្វា, អកាសឹ ទេជិម្ញុត្តមំ;

ទេជិកាឃ យឃំ កត្វា, តត្វ កាលល្កតោ អហំ៑

“ឃំ ឃំ យោតុបបជ្ជាមិ, ទេចត្តំ អថ មាតុសំ;

យលឹ ឆាទេន្តិ អាកាសេ, បុញ្ញាកម្មស្សិទំ ផលំ

“សោឡសអសិតោ កប្បសេត, យលិប្បការសតាយកា;

លត្តិំសាសិំស្ ទាឌាតោ, ចក្កចត្តិ យហន្តាលិ

“កិលេសា ឈសាបិតា យយ៉្ហ..េប... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសត”ន្តិ

អទហត្តំ បត បត្វា អញ្ញា ព្យាកទោន្តោ “ឃស្សាសចា បរិក្ខិណា”តិ កាធំ អកាសិ

៥៧ តត្ថ ឃស្សាសចា បរិក្ខិណាតិ ឃស្ស វុត្តយបុក្កលស្ស កាយាសចាឌយោ ចត្តាទោ អាសចា សព្ពសោ ខិណា អរិយមេក្កេត ទេបិតា អាហារេ ច អតិស្សិតោតិ យោ ច អាហារេ តណ្ហាទិដ្ឋិតិស្សយេហិ អតិស្សិតោ អកធិតោ អត្តជ្ឈាបតោ, តិដស្សតយត្តំ, អាហារសិសេតេត្វ ចត្តាទោបិ បច្ចយា កហិតាតិ ជដ្ឋន្តំ បច្ចយបរិយាយោ ចា ព្ភឆ អាហារ-សទ្ទោ ទេចតិតោ្តោ “សុញ្ញតោ អតិមិត្តោ ចា”តិ ខុត្ត អប្បណិហិតចិមោខោក្លាបិ កហិតោយេច, តីលិបិ ចេតាតិ តិព្ពានស្សេច តាមាតិ តិព្ពានញ្ហិ រាកាឌិតំ អភាវេត សុញ្ញំ, តេហិ ចិមុត្តត្តាតិ សុញ្ញាតចិមោខោក្លា, តថា រាកាឌិតិមិត្តាភាវេត សង្ខារតិមិត្តាភាវេត ច អតិមិត្តំ , តេហិ ចិមុត្តត្តាតិ អតិមិត្តចិមោខោក្លា, រាកាឌិបណិឌិតំ អភាវេត អប្បណិហិតំ, តេហិ ចិមុត្តត្តាតិ អប្បណិហិតោ ចិមោខោក្លាតិ ចុច្ចតិ ផលសមាបត្តិចសេត តំ អារម្មណំ កត្វា ចិហរត្តស្ស អយម្បិ តិចិធោ ចិមោខោក្លា ឃស្ស កោចទោ, អាកាសេច សកុត្តាតំ, បទំ តស្ស ទុរត្តយត្តិ យថា អាកាសេ កច្ឆត្តាតំ សកុណាតំ “ព្លយម្បិ ធាទេត បាទេតហិ អក្កមិត្វា កតា, ព្លទំ ធាតំ ឋទេត បហរិត្វា កតា, ព្លទំ សីសេត, ព្លទំ បក្លេហី”តិ ត សក្កា ញាតំ, ខុចមេច ខុចរូបស្ស កិក្ខុនោ “តិរយបតាឌិស្ ព្លមិតា តាយ បទេត កតោ”តិ ញាតបេតុញ្ញ ត សក្កាតិ

ចិជយតេត្ថេរកាថាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា

៧ ខុរកតេត្ថេរកាថាចណ្ណតា

ទុក្លា កាយា ខុរកាតិ អាយស្មតោ ខុរកតេត្ថេរស្ស កាថា កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេស្ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេច បុញ្ញាតិ ឧបចិតត្តោ សិទ្ធត្ថស្ស ភកចតោ កាលេ កុលកេហេ តិព្ពត្តិត្វា ចិញ្ញុតំ បត្តោ ខុកឌិចសំ សត្ថារំ ជិស្វា បសត្តមាតសោ សត្ថុ កិត្តិំ ធាតត្តាឃុត្តកំ អលភត្តោ “ហត្ថាហំ កាឃសារំ បុញ្ញំ ករិស្សាមី”តិ សត្ថុ កយតយក្កំ សោរេឆត្វា សយំ អកាសិ សត្ថា តេត តថាកតំ យក្កំ បដិបជ្ជិ សោ តត្ថ ភកចត្តំ ជិស្វា បសត្តមាតសោ ចត្តិត្វា អញ្ជលិ បក្កយ្ហាបសត្ថចិត្តោ ឃាច ជស្សត្តុបចារសមតិក្កមា ពុទ្ធារម្មណំ បីតិំ

ᩋᨸᩥᨩᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩈᩥ. ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᩃᩮᩣᨠᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨸᩁᩣᨸᩁᩴ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨣᨲᩦᩈᩩᨿᩮᩅ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᨿᩴ ᩈᨾ᩠ᨽᩣᩅᨶᩦᨿᩔ ᨠᩩᨭᩩᨾ᩠ᨻᩥᨿᩔ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ, ᩑᩁᨠᩮᩣᨲᩥᩔ ᨶᩣᨾᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ ᩋᨽᩥᩁᩪᨸᩮᩣ ᨴᩔᨶᩦᨿᩮᩣ ᨸᩣᩈᩣᨴᩥᨠᩮᩣ ᩍᨲᩥᨠᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣᩈᩩ ᨸᩁᨾᩮᨶ ᩅᩮᨿ᩠ᨿᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ. ᨲᩔ ᨾᩣᨲᩣᨸᩥᨲᩁᩮᩣ ᨠᩩᩃᩮᨶ ᩁᩪᨸᩮᨶ ᩋᩣᨧᩣᩁᩮᨶ ᩅᨿᩮᨶ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩮᨶ ᨧ ᩋᨶᩩᨧ᩠ᨨᩅᩥᨠᩴ ᨴᩣᩁᩥᨠᩴ ᩋᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩅᩣᩉᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨠᩴᩈᩩ . ᩈᩮᩣ ᨲᩣᨿ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᩴᩅᩣᩈᩮᨶ ᨣᩮᩉᩮ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨽᩅᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩮᨶᨧᩥᨴᩮᩅ ᩈᩴᩅᩮᨣᩅᨲ᩠ᨳᩩᨶᩣ ᩈᩴᩈᩣᩁᩮ ᩈᩴᩅᩥᨣ᩠ᨣᨾᩣᨶᩈᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩈᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥ, ᨲᩔ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨴᩣᩈᩥ. ᩈᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨲᩥᨸᨿᨴᩥᩅᩈᩣᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᩏᨠ᩠ᨠᨱ᩠ᨮᩣᨽᩥᨽᩪᨲᩮᩣ ᩅᩥᩉᩣᩈᩥ. ᩋᨳ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨲᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᩒᩅᩣᨴᩅᩈᩮᨶ “ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᨠᩣᨾᩣ ᩑᩁᨠᩣ”ᨲᩥ ᨣᩣᨳᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ. ᩈᩮᩣ ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᨿᩣ ᨠᨲᩴ, ᨿᩮᩣᩉᩴ ᩑᩅᩁᩪᨸᩔ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨻᩉᩩᩃᩮᩣ ᩅᩥᩉᩣᩈᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩴᩅᩮᨣᨩᩣᨲᩮᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᨧᩥᩁᩔᩮᩅ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥ. ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨸ. ᨳᩮᩁ ᪑.᪑᪕.᪑᪑-᪑᪙) –

“ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᨶᨴᩥᨠᩴ, ᩅᨶᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᩣ;

ᨲᨾᨴ᩠ᨴᩈᩣᩈᩥᩴ ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ, ᩈᩥᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩁᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ.

“ᨠᩩᨴᩣᩃᨸᩥᨭᨠᨾᩣᨴᩣᨿ , ᩈᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᨲᩴ ᨸᨳᩴ;

ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᩋᨽᩥᩅᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᩈᨠᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩈᩣᨴᨿᩥᩴ.

“ᩑᨠᨶᩅᩩᨲᩥᨲᩮᩣ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ, ᨿᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨾᨠᩁᩥᩴ ᨲᨴᩣ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨾᨣ᩠ᨣᨴᩣᨶᩔᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ.

“ᩈᨲ᩠ᨲᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈᨠᨸ᩠ᨸᨾ᩠ᩉᩥ ᩑᨠᩮᩣ ᩋᩣᩈᩥᩴ ᨩᨶᩣᨵᩥᨸᩮᩣ;

ᨶᩣᨾᩮᨶ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥ, ᨶᩣᨿᨠᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᨶᩁᩥᩔᩁᩮᩣ.

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨸᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ..ᨸᩮ… ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ.

ᩋᩁᩉᩣ ᨸᨶ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ –

"ᨴᩩᨠ᩠ᨭᩣ ᨠᩣᨿᩣ ᩅᩁᨠ, ᨶ ᩈᩩᨡᩣ ᨠᩣᨿᩣ ᩅᩁᨠ;

ᨿᩮᩣ ᨠᩣᨿᩮ ᨠᩣᨿᨿᨲᩥ, ᨴᩩᨠ᩠ᨭᩴ ᩈᩮᩣ ᨠᩣᨿᨿᨲᩥ ᩅᩁᨠ;

ᨿᩮᩣ ᨠᩣᨿᩮ ᨶ ᨠᩣᨿᨿᨲᩥ, ᨴᩩᨠ᩠ᨭᩴ ᩈᩮᩣ ᨶ ᨠᩣᨿᨿᨲᩥ ᩅᩁᨠᩣ"ᨲᩥ᪨ –

ᨲᨶᩮᩅ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨠᨭᩣᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩩᨠ᩠ᨭᩣ ᨠᩣᨿᩣᨲᩥ ᩑᨲᩮᨿ ᨧᨲ᩠ᨲᨠᩣᨿᨠᩥᩃᩮᩈᨠᩣᨿᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨭᨧᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨶᩥᨸ᩠ᨷᩥᨲᩣᨿᨴᩩᨠ᩠ᨭᩈᩴᩈᩣᩁᨴᩩᨠ᩠ᨭᩈᨽᩣᩅᨲᩣ ᨧ, ᨴᩩᨠ᩠ᨭᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨭᨿᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨭᨶᩥᨭ᩠ᨮᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣ᪨ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ – "ᩋᨸ᩠ᨸᩔᩣᨴᩣ ᨠᩣᨿᩣ ᨻᩉᩩᨴᩩᨠ᩠ᨭᩣ ᨻᩉᩩᨸᩣᨿᩣᩈᩣ, ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩮᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᨸᩣᨧᩥ᪨ ᪃᪁᪄; ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪂᪂᪃)᪨ ᩅᩁᨠᩣᨲᩥ ᨸᨶᩮᨲᩴ ᨲᩣᩅ ᨽᨣᩅᩣ ᨲᩴ ᩋᩣᩃᨸᨲᩥ, ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᨸᨶ ᨽᩮᨴᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨶᩣᨿᩮᨶ ᨠᨳᩮᩈᩥ᪨ ᨶ ᩈᩩᨡᩣ ᨠᩣᨿᩣᨲᩥ ᨠᩣᨿᩣ ᨶᩣᨿᩮᨲᩮ ᨬᩣᨱᨲ᩠ᨲᩔ ᩈᩩᨡᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨬᩣᨱᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᨶ ᩈᩩᨡᨲᩮᩣ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣᩉ – "ᨿᩮᩣ ᩈᩩᨡᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨭᨲᩮᩣ ᩋᨴ᩠ᨴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨭᨾᨴ᩠ᨴᨠ᩠ᨡᩥ ᩈᩃ᩠ᩃᨲᩮᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪃᪨᪂᪃᪂; ᩍᨲᩥᩅᩩ᪨ ᪃᪂; ᨳᩮᩁᨣᩤ᪨ ᪈᪁᪙)᪨ ᨿᩮᩣ ᨠᩣᨿᩮ ᨠᩣᨿᨿᨲᩥ, ᨴᩩᨠ᩠ᨭᩴ ᩈᩮᩣ ᨠᩣᨿᨿᨲᩦᨲᩥ ᨿᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᨠᩣᨿᩮᨶ ᨧᨲ᩠ᨲᨠᩣᨿᩮ ᨠᩣᨿᨿᨲᩥ, ᨲᩔ ᨲᩴ ᨠᩣᨿᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᩁᩥᨿᩣᩉᨲᩣᨿ , ᩋᩣᨿᨲᩥᩴ ᩋᨸᩣᨿᨴᩩᨠ᩠ᨭᩉᩮᨲᩩᨲᩣᨿ ᨧ ᩅᨭ᩠ᨭᨴᩩᨠ᩠ᨭᩉᩮᨲᩩᨲᩣᨿ ᨧ ᨴᩩᨠ᩠ᨭᩴ᪨ ᨧᨲ᩠ᨲᨠᩣᨿᩣ ᨸᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨭᩔ ᨧᨲ᩠ᨳᩩᨲᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᩈᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨭᩈᨽᩣᩅᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨭᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨭᨧᨲ᩠ᨳᩩᩴ ᨠᩣᨿᨿᨲᩦᨲᩥ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨶᨿᩮᨶ ᨲᨶᩮᩅ ᩅᩥᩈᩣᨿᩴ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩔᩣ ᨲᩔᩮᩅ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᨶᩥᨸ᩠ᨷᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨶᩮᨶᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨

ᩅᩁᨠᨲ᩠ᨳᩁᨠᩣᩅᩣᨧᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪃᪨ ᨿᨲ᩠ᨲᨡᩦᨲ᩠ᨳᩁᨠᩣᩅᩣᨧᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᨶᨿᩣᩉᩥ ᨲᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᨿᨲ᩠ᨲᨡᩦᨲ᩠ᨳᩁᩔ ᨠᩣᩅᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ? ᩈᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᩋᨶᩮᩣᨾᨴᩔᩥᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᨠᩩᩃᨣᩮᩉᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩣᩈᨶᩮ ᩋᨽᩥᨸ᩠ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩮᩣᨵᩥᩁᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩅᩮᨴᩥᨠᩣᩉᩥ ᨶᩮᨴᩥᨠᩴ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨵᩣᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩣᩁᩮᩈᩥ᪨ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨲᩔ ᩋᨶᩩᨾᩮᩣᨴᨶᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᩮᩈᩩ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨸᩁᩣᨸᩁᩴ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᨾᨣᨵᩁᨭ᩠ᨮᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩔ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩔ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ, ᨿᨲ᩠ᨲᨡᩦᨲᩥᩔ ᨶᩣᨾᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩅᨿᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩣᨾᩮᩈᩩ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨲᩣᨸᩈᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩮ ᩅᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩉᩮᨲᩩᨠᩣ ᩅᩮᩣᨴᩥᨿᩣᨿᩣᨠᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᩮ ᨸᨬ᩠ᩉᩴ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩮᨶ ᨸᩈᩥᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᨸᨭ᩠ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨸ᪨ ᨳᩮᩁ ᪁᪨

៦៣។៧៩-៨១) –

“អនោមទស្សិមុនិនោ, ពោធិវេទិមកាសហំ;

សុធាយ បិណ្ឌំ ទត្វាន, បាលិកម្មំ អកាសហំ។

“ទិស្វា តំ សុកតំ កម្មំ, អនោមទស្សី នរុត្តមោ;

ភិក្ខុសង្ឃេ ឋិតោ សត្ថា, ឥមា គាថា អភាសថ។

“ឥមិនា សុធកម្មេន, ចេតនាបណិធីហិ ច;

សម្បត្តិំ អនុភោត្វាន, ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សតិ។

“បសន្នមុខវណ្ណោម្ហិ, ឯកគ្គោ សុសមាហិតោ;

ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។

“ឥតោ កប្បសតេ អាសិំ, បរិបុណ្ណេ អនូនកេ;

រាជា សព្ពឃនោ នាម, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ..បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា សត្ថារំ ថោមេន្តោ –

៥៣។

“ជយោ ហិ តស្ស ភគវតោ, សក្យបុត្តស្ស សិរីមតោ;

តេនាយំ អគ្គប្បត្តេន, អគ្គធម្មោ សុទេសិតោ”តិ. – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ នមោតិ នមក្ការោ. ហីតិ និបាតមត្តំ. តស្សាតិ យោ សោ ភគវា សមត្តិំសបារមិយោ បូរេត្វា សព្ពកិលេសេ ភញ្ជិត្វា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោ, សក្យរាជស្ស បុត្តោតិ សក្យបុត្តោ. អនញ្ញសាធារណាយ បុញ្ញសម្បត្តិយា ច សម្មាចិតោ ឧត្តមាយ រូបកាយសិរិយា ធម្មកាយសិរិយា ច សមន្នាគតត្តា សិរីមា, តស្ស ភគវតោ សក្យបុត្តស្ស សិរីមតោ នមោ អត្ថុ, តំ នមាមីតិ អត្ថោ. តេនាតិ តេន ភគវតា. អយញ្ហិ តស្ស ធម្មស្ស អត្តនោ បច្ចក្ខតាយ វទតិ. អគ្គប្បត្តេនាតិ អគ្គំ សព្ពញ្ញុតំ, សព្ពេហិ វា គុណេហិ អគ្គភាវំ បត្តេន. អគ្គធម្មោតិ អគ្គោ ឧត្តមោ នវវិធលោកុត្តរោ ធម្មោ សុដ្ឋុ អវិបរីតំ ទេសិតោ បវេទិតោតិ.

មេត្តជិត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៥. ចក្ខុបាលត្ថេរគាថាវណ្ណនា

អន្ធោហំ ហតនេត្តោស្មីតិ អាយស្មតោ ចក្ខុបាលត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? សោបិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ករោន្តោ សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ភគវតិ បរិនិព្ពុតេ ថូបមហេ គឃិរយានេន ឧយាបូជំ ករិត្វា ថូបំ បូជេសិ. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ និព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ បុញ្ញានិ កត្វា ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិយំ មហាសុវណ្ណស្ស នាម កុដុម្ពិកស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ, តស្ស បាលោតិ នាមមកំសុ. មាតា តស្ស អាធាវិត្វា បរិធាវិត្វា វិចរណកាលេ អញ្ញំ បុត្តំ លភិ. តស្ស មាតាបិតរោ ចូឡបាលោតិ នាមំ កត្វា ឥតរំ មហាបាលោតិ វោហរិំសុ. អថ តេ វយប្បត្តេ ឃរពន្ធនេន ពន្ធិំសុ. តស្មិំ សមយេ សត្ថា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ. តត្ថ មហាបាលោ ជេតវនំ គច្ឆន្តេហិ ឧបាសកេហិ សទ្ធិំ វិហារំ គន្ត្វា សត្ថុ សន្តិកេ ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ កុដុម្ពភារំ កនិដ្ឋភាតិកស្សេវ ភារំ កត្វា សយំ បព្ពជិត្វា លទ្ធូបសម្បទោ អាចរិយុបជ្ឈាយានំ សន្តិកេ បញ្ចវស្សានិ វសិត្វា វុដ្ឋវស្សោ បវារេត្វា សត្ថុ សន្តិកេ កម្មដ្ឋានំ គហេត្វា សដ្ឋិមត្តេ សហាយភិក្ខូ លភិត្វា តេហិ សទ្ធិំ គាមនគរាទីសុ ចរន្តោ វសនដ្ឋានំ បរិយេសន្តោ អញ្ញតរំ បច្ចន្តគាមំ និស្សាយ គាមវាសីហិ ឧបដ្ឋហិយមានោ អរញ្ញាយតនេ បណ្ណសាលាយ វសន្តោ សមណធម្មំ ករោតិ. តស្ស អក្ខិរោគោ ឧប្បន្នោ. វេជ្ជោ ភេសជ្ជំ យោជេត្វា អទាសិ. សោ វេជ្ជេន វុត្តវិធានំ ន បដិបជ្ជិ. តេនស្ស រោគោ វឌ្ឍិ. សោ “អក្ខិរោគុបសមតោ កិលេសរោគុបសមោយេវ មយ្ហំ វរ”ន្តិ អក្ខិរោគំ អជ្ឈុបេក្ខិត្វា វិបស្សនាយមេវ យុត្តប្បយុត្តោ អហោសិ. តស្ស ភាវនំ ឧស្សុក្កាបេន្តស្ស អបុព្ពំ អចរិមំ អក្ខីនិ ចេវ កិលេសា ច ភិជ្ជិំសុ. សោ សុក្ខវិបស្សកោ អរហា អហោសិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១៥.១១-១៥) –

“និព្ពុតេ លោកមហិតេ, អាហុតីនំ បដិគ្គហេ;

សិទ្ធត្ថម្ហិ ភគវតិ, មហាថូបមហោ អហុ។

“មហេ បវត្តមានម្ហិ, សិទ្ធត្ថស្ស មហេសិនោ;

ជយាបុប្ផំ គហេត្វាន, ថូបម្ហិ អភិរោបយិ។

“ចតុន្នវុតិតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ថូបបូជាយិទំ ផល។

“ឥតោ ច នវមេ កប្បេ, សោមទេវសនាមកា;

បញ្ចាសីតិសុ រាជានោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលា។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អថ ថេរេ អក្ខិរោគេន វិហារេ ឱហីនេ គាមំ បិណ្ឌាយ គតេ ភិក្ខូ ទិស្វា ឧបាសិកា “កស្មា ថេរោ នាគតោ”តិ បុច្ឆិត្វា តមត្ថំ សុត្វា សោកាភិភូតា បិណ្ឌបាតំ ឧបនេត្វា, “ភន្តេ, កិញ្ចិ មា ចិន្តយិត្ថ, ឥទានិ មយមេវ បិណ្ឌបាតំ អានេត្វា ឧបដ្ឋហិស្សាមា”តិ តថា ករោន្តិ។ ភិក្ខូ ថេរស្ស ឱវាទេ ឋត្វា នចិរស្សេវ អរហត្តំ បត្វា វុដ្ឋវស្សា បវារេត្វា, “សត្ថារំ វន្ទិតុំ សាវត្ថិំ គមិស្សាម, ភន្តេ”តិ អាហំសុ។ ថេរោ, “អហំ ទុព្ពលោ អចក្ខុកោ, មគ្គោ ច ទីសាបដវោ, មយា សទ្ធិំ គច្ឆន្តានំ តុម្ហាកំ បរិស្សយោ ភវិស្សតិ, តុម្ហេ សេវំ គច្ឆថ, គន្ត្វា សត្ថារំ មហាថេរេ ច មម វចនេន វន្ទថ, ចូឡបាលស្ស មម បវត្តិំ កថេត្វា កញ្ចិ បុរិសំ បេសេយ្យាថា”តិ អាហ។ តេ បុនបិ យាចិត្វា គមនំ អលភន្តា “សាធូ”តិ បដិស្សុណិត្វា សេនាសនំ សំសាមេត្វា ឧបាសកេ អាបុច្ឆិត្វា អនុក្កមេន ជេតវនំ គន្ត្វា សត្ថារំ មហាថេរេ ច តស្ស វចនេន វន្ទិត្វា ទុតិយទិវសេ សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា ចូឡបាលស្ស តំ បវត្តិំ វត្វា តេន “អយំ, ភន្តេ, មយ្ហំ ភាគិនេយ្យោ បាលិតោ នាម, ឥមំ បេសិស្សាមី”តិ វុត្តេ, “មគ្គោ សបរិស្សយោ, ន សក្កា ឯកេន គហដ្ឋេន គន្តុំ, តស្មា បព្ពាជេតព្ពោ”តិ តំ បព្ពាជេត្វា បេសេសុំ។ សោ អនុក្កមេន ថេរស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា អត្តានំ តស្ស អារោចេត្វា តំ គហេត្វា អាគច្ឆន្តោ អន្តរាមគ្គេ អញ្ញតរស្ស គាមស្ស សាមន្តា អរញ្ញដ្ឋានេ ឯកិស្សា កដ្ឋហារិយា គាយន្តិយា សទ្ទំ សុត្វា បដិពទ្ធចិត្តោ ហុត្វា យដ្ឋិកោដិំ វិស្សជ្ជេត្វា “តិដ្ឋថ, ភន្តេ, មុហុត្តំ យាវាហំ អាគច្ឆាមី”តិ វត្វា តស្សា សន្តិកំ គន្ត្វា តត្ថ សីលវិបត្តិំ បាបុណិ។ ថេរោ “ឥទានេវ ឥត្ថិយា គីតសទ្ទោ សុតោ, សាមណេរោ ច ចិរាយតិ, នូន សីលវិបត្តិំ បត្តោ ភវិស្សតី”តិ ចិន្តេសិ។ សោបិ អាគន្ត្វា “គច្ឆាម, ភន្តេ”តិ អាហ។ ថេរោ “កិំ បាបោ ជាតោសី”តិ បុច្ឆិ។ សាមណេរោ តុណ្ហី ហុត្វា បុន បុច្ឆិតោបិ ន កថេសិ។ ថេរោ “តាទិសេន បាបេន មយ្ហំ យដ្ឋិគាហកកិច្ចំ នត្ថិ, គច្ឆ ត្វ”ន្តិ វត្វា បុន តេន

“ពាហុបរិស្សយោ យេក្កា, ព្យេប្រ អត្ថា, កេធិ កបិស្សធា”តិ ចុត្តេ “ពាល ខ្លេឆេច យេ តិបឌ្ឌិត្វា យត្តេស្សាបិ អបរាបរំ បរិចតេ្តត្តស្សាបិ តាឌិសេន កយត់ តាយ តត្តិ្ថ”តិ ខ្លយតិ្ថ ងស្សេត្តា –

៥៦៖

“អត្ថោហំ ហតតេតេ្តាស្មិ, កត្តារេ្ថាតបត្តេ្ក;

សឃយាតោបិ កន្ធិស្សំ, ត សហាឃេត បិរេបតា”តិ៑ – កាធំ អការិស្ម;

តត្ថ អត្ថោតិ ចក្ខុចិកលេ៑ ហតតេតេ្តាតិ ចិតដ្ឋចក្ខុកោ, តេត “បឃោកចិបត្តិចេសតាហំ ៩បហតតេត្តតាឃ អត្ថោ, ត ឌ្ឋត្តការេចតា”តិ ឃធាចុត្តំ អត្ថកាចំ ចិសេសេតិ៑ អឆ ចា “អត្ថោ”តិ ខ្លជំ “អត្ថេ ឌិណ្ណោ យាតាបិតេរា បេរិសេតី”តិអាឌិស្ម (យ៑ តិ៑ ៧៑ ១៥៥) ចិឃ យំសចក្ខុចេកល្លឹបត់, “សេខ្លាបិយេ បរិខ្លាឌកា អត្ថា អចក្ខុកា” (៩ធា៑ ៤៤) “អត្ថោ ខុកចក្ខុ ក្ខិចក្ខុ”តិអាឌិស្ម (អ៑ តិ៑ ១៑១៥) ចិឃ ត បញ្ញាចក្ខុចេកល្លឹបតត្តិ ងស្សេតុំ “ហតតេតេ្តាស្មិ”តិ ចុត្តំ, តេត ខុព្វេឃច អត្ថកាចំ ងស្សេតិ៑ កត្តារេ្ថាតបត្តេ្ក់តិ កត្តារេ ចិចេត ឌឹឈយក្កំ អត្តុបចិដ្ឋោ, ត ឌាតិកត្តារាឌិកហត់ សំសារេ្ថាត់ បឋិបត្តោតិ អឆិប្បាយោ៑ តាឌិសម្មិកត្តារេ្ថាត់ អឃំ ធេឆេរា សេយតិក្កយិត្វា ឌិតោ, សឃយាតោបីតិ សឃតេ្តាបិ, បិរេស្ម អចហត្តេស្ម ៩េរត ឌណ្ណាកាហិ ច ក្នុយិឃំ សំសេត្តា បរិចតេ្តតេ្តាបិ កធ្លឃុំ៑ ត សហាឃេត បិរេបតាតិ តាឌិសេន បិបបុក្កលេត សហាឃក្សតេត សទ្ធឹ ត កន្ធិស្សត្តិ ឃោឌតា៑ តំ សុត្វា ខ្លតេរា សំចេកឌាតោ “ការិឃំ ចត យឃា សាហសិកកម្មំ កត”ត្តិ ពាហា បក្កយ្ហកត្តេត្តា ចតស្លំ បត្តេ្ក ច អរេហាសិ៑ អឆ ធេរស្ស សីលតេជេត បណ្ឌុកម្ពលសិលាសត់ ៩ណ្ហាការំ ងស្សសិ៑ តេត សក្កោ តំ ការណំ ពាត្វា ធេរស្ស សត្តិកំ កត្វា សាចត្តិកាយិបុរិសំ ចិឃ អត្តាត់ ពាសេបត្វា យដ្ឋិកោដឹ កណ្ហាត្តា យក្កំ សច្ចិបិត្វា តធេហេច សាឃតេ្យសាចត្តិឃំ ធេរំ តេត្វា តត្ថ ឌេតចេត ក្នុឡអបិលិតេត ការិតាឃ បណ្ណសាលិឃ ចលកោ តិសីធាបេត្វា តស្ស សហាឃចណ្ណេត ធេរស្ស អាកតកាចំ ឌាតាបេត្វា បក្កាមិ; ក្នុឡអបិលិតោបិ តំ ឃាចឌឹចំ សក្កុច្ចំ ៩បដ្ឋាសីតិ៑

ចក្ខុបិលតេ្តរកាធាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៑

៩៑ ពណ្ឌសុយតតេ្តរកាធាចណ្ណតា

ខុកបុបុ្យចឌិត្វាតាតិ អាឃស្មតោ ពណ្ឌសុយតតេ្តរស្ស កាធា៑ កា ៩ប្បត្តិ? សោ កិរ បត្សុយត្តរស្ស តកចតោ ការេល ក្សលកេហ តិខ្លាត្តិត្វា ចិញ្ញាតំ បតេ្តា សត្ថុរិ បរិតិព្វុតេ តស្ស ក្នុបស្ស សយត្តតោ ចត្តតេចឌិកាឃ បរិក្កិបិត្វា យហត្តិំ បុជំ អកាសិ៑ សោ តេត បុញ្ញកម្មេត ឌេចយតុស្សេស្ម ៩ឡអាធំ សប្បត្តិំ អតុកចត្តោ កស្សបស្ស តកចតោ ការេល ក្សដ្ឋម្ពិកក្សលេ តិព្វតេ្តា សត្ថុរិ បរិតិព្វុតេ កតកក្នុបំ ៩ទ្ទិស្ស ទញ្ញា បុប្បបុឌាឃ កឃិរេយាតាឃ បុប្យាតិ អលកត្តោ ខុកំ ពណ្ឌសុយតបុប្យំ ឌិស្វា យហតា ឃុលេត តំ កិណិត្វា កណ្ហាត្តា ចេតិឃេ បុជំ កេរោត្តោ

ឧឡារំ បីតិសោមនស្សំ ឧប្បាទេសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ និព្ពត្តិត្វា អសីតិ វស្សកោដិយោ សគ្គសុខំ អនុភវិត្វា ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ បាវាយំ មល្លរាជកុលេ និព្ពត្តិ។ តស្ស ជាតកាលេ គេហេ ខណ្ឌសក្ខរា សុមនបុប្ផានិ ច ឧប្បន្នានិ អហេសុំ។ តេនស្ស ខណ្ឌសុមនោតិ នាមមកំសុ។ សោ វិញ្ញុតំ បត្វា ភគវតិ បាវាយំ ចុន្ទស្ស អម្ពវនេ វិហរន្តេ ឧបសង្កមិត្វា ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា វិបស្សនាយ កម្មំ ករោន្តោ នចិរស្សេវ ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប។ ថេរ ១។១៨។១៨-២០) –

“បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ;

ជលិត្វា អគ្គិក្ខន្ធោវ, សម្ពុទ្ធោ បរិនិព្ពុតោ។

“និព្ពុតេ ច មហាវីរេ, ថូបោ វិត្ថារិកោ អហុ;

ទូរតោវ ឧបដ្ឋេន្តិ, ធាតុគេហវរុត្តមេ។

“បសន្នចិត្តោ, សុមនោ, អកំ ចន្ទនវេទិកំ;

ទិស្សតិ ថូបខន្ធោ ច, ថូបានុច្ឆវិកោ តទា។

“ភវេ និព្ពត្តមានម្ហិ, ទេវត្តេ អថ មានុសេ;

ឱមត្តំ មេ ន បស្សាមិ, បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ។

“បញ្ចាសកប្បសតេ, ឥតោ អដ្ឋ ជនា អហុំ;

សព្ពេ សមត្តនាមា តេ ចក្កវត្តី មហព្ពលា។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា អត្តនោ បុព្ពជាតិំ អនុស្សរន្តោ តត្ថ អត្តនោ សុមនបុប្ផបរិច្ចាគស្ស សគ្គសម្បត្តិនិមិត្តកំ និព្ពានូបនិស្សយតញ្ច ទិស្វា ឧទានវសេន តមត្ថំ បកាសេន្តោ –

“ឯកបុប្ផំ ចជិត្វាន, អសីតិ កប្បកោដិយោ;

សគ្គេសុ បរិចារេត្វា, សេសកេនម្ហិ និព្ពុតោ”តិ – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ ឯកបុប្ផន្តិ ឯកំ កុសុមំ, តំ បន ចូឡសុមនបុប្ផំ អធិប្បេតំ. ចជិត្វានាតិ សត្ថុ ពុទ្ធបូជាការវសេន បរិច្ចជិត្វា បរិច្ចាគហេតុ. អសីតិ កប្បកោដិយោតិ មនុស្សគណនាយ កប្បានំ អសីតិ កោដិយោ, អច្ចន្តសំយោគេ ចេតំ ឧបយោគវចនំ, តាវតា ឆសុ កាមសគ្គេសុ ទុតិយេ អបរាបរុប្បត្តិវសេន ចុតិត្តិ ចេវិតព្ពំ. តស្មា សគ្គេសូតិ ទេវនិកាយេសុ ទេវលោកេ, បុនប្បុនំ ឧប្បជ្ជនវសេន ទេវត្ត ពាហុល្លតោ បរិចារេត្វាតិ ទិព្ពេសុ អារម្មណេសុ ឥន្ទ្រិយានិ បរិចារេត្វា សុខំ អនុភវិត្វា, ទេវច្ឆរាហិ វា អត្តានំ បរិចារេត្វា ឧបដ្ឋាបេត្វា. សេសកេនម្ហិ និព្ពុតោតិ បុប្ផបូជាយ ចេតនាយ បច្ចត្តកុសលចេតនាសុ ភវសម្បត្តិ ទាយកកម្មតោ សេសេន យំ តត្ថ វិវដ្ដូបនិស្សយភូតំ, តំ សន្ធាយ វទតិ. ពាហុ ហិ តត្ថ បុព្ពាបរវសេន បវត្តា ចេតនា. សេសកេនាតិ វា តស្សេវ កម្មស្ស វិបាកាវសេសេន អបរិក្ខីណេនេវ តស្មិំ កម្មវិបាកេ និព្ពុតោ អបរិក្លេសបរិនិព្ពានេន បរិនិព្ពុតោម្ហិ. ឯតេន យស្មិំ អត្តភាវេ ឋត្វា អត្តនា អរហត្តំ សច្ឆិកតំ, សោបិ វរិយត្តភាវោ តស្ស កម្មវិបាកោតិ ទស្សេតិ. យានិទំ សន្ធាយ អញ្ញត្ថាបិ “តស្សេវ កម្មស្ស វិបាកាវសេសេនា”តិ (បារា. ១១៥; នេ. អ. ១.១១១) វុត្តំ.

វល្លិយត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៧. តិស្សត្ថេរគាថាវណ្ណនា

ហិត្វា សតបលំ កំសន្តិ អាយស្មតោ តិស្សត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ វិបស្សិស្ស ភគវតោ កាលេ មាលាការកុលេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ឯកទិវសំ ភគវន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ ចន្ទតលេន្ទ ផលំ ទត្វា ភគវតោ ឧបនាមេសិ, តញ្ច ភគវា បរិភុញ្ជិ. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ និព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ បុញ្ញានិ កត្វា ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ រោរុវនគរេ រាជកុលេ និព្ពត្តិ. សោ វយប្បត្តោ បិតរិ កាលង្កតេ រជ្ជេ បតិដ្ឋិតោ ពិម្ពិសាររញ្ញោ អទិដ្ឋសហាយោ ហុត្វា តស្ស មណិមុត្តាទីនិ បណ្ណាការានិ បេសេសិ. តស្ស រាជា ពិម្ពិសារោ បុញ្ញចិត្តំ សុត្វា បដិបាភតំ បេសេន្តោ ចិត្តបដេ ពុទ្ធចរិតំ សុវណ្ណបដ្ដេ ច បដិច្ចសមុប្បាទំ លិខាបេត្វា បេសេសិ. សោ តំ ទិស្វា បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការតាយ សន្ធិយកចិកតាយ ច ចិត្តបដេ ទស្សិតំ ពុទ្ធចរិតំ សុវណ្ណបដ្ដេ លិខិតំ បដិច្ចសមុប្បាទក្កមញ្ច ឱលោកេត្វា បវត្តិនិវត្តិយោ សល្លក្ខេត្វា សាសនក្កមំ ហទយេ ឋបេត្វា សញ្ជាតសំវេគោ “ទិដ្ឋា មយា ភគវតោ ទេសនា, សាសនក្កមោ ច ឯកបទេនេវ ញាតោ, ពហុទុក្ខា កាមា ពហុបាយាសា, កិំ ជាតិ

មយ្ហាឈរាចារេសនា”តិ រដ្ឋំ បហាយ កេសមស្សុំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា ភគវន្តំ ឧទ្ទិស្ស បព្វជិត្វា មត្តិកាបត្តំ គហេត្វា រាជា បុក្កុសាតិ វិយ មហាជនស្ស បរិទេវន្តស្សេវ នគរតោ និក្ខមិត្វា អនុក្កមេន រាជគហំ គន្ត្វា តត្ថ សប្បសោណ្ឌិកបព្ភារេ វិហរន្តំ ភគវន្តំ ឧបសង្កមិត្វា វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ. សត្ថា ធម្មំ ទេសេសិ. សោ ធម្មទេសនំ សុត្វា វិបស្សនាយ កម្មដ្ឋានំ គហេត្វា យុត្តប្បយុត្តោ វិហរន្តោ វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១៥.២៧-៣២) –

“យានការោ បុរេ អាសិំ, ទារុកម្មេ សុសិក្ខិតោ;

ចន្ទនំ ផលកំ កត្វា, អទាសិំ លោកពន្ធុនោ.

“បភាសតិ ឥទំ ព្យម្ហំ, សុវណ្ណស្ស សុនិម្មិតំ;

ហត្ថិយានំ អស្សយានំ, ទិព្វយានំ ឧបដ្ឋិតំ.

“បាសាទា សិវិកា ចេវ, និព្ពត្តន្តិ យទិច្ឆកំ;

អក្ខោភំ រតនំ មយ្ហំ ផលកស្ស ឥទំ ផលំ.

“ឯកនវុតិតោ កប្បេ, ផលកំ យមហំ ទទិំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ផលកស្ស ឥទំ ផលំ.

“សត្តបញ្ញាសកប្បម្ហិ, ចតុរោ និម្មិតាវ្ហយា;

សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តី មហព្ពលា.

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”ន្តិ.

អរហត្តំ បន បត្វា ឧទានវសេន អត្តនោ បដិបត្តិំ កថេន្តោ –

ដលិ។

“ហិត្វា សតបលំ កំសំ, សោវណ្ណំ សតរាជិកំ;

អគ្គហិំ មត្តិកាបត្តំ, ឥទំ ទុតិយាភិសេចន”ន្តិ – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ ហិត្វាតិ បរិច្ចជិត្វា។ សតបលន្តិ សតំ បលានិ យស្ស, តំ សតបលបរិមាណំ។ កំសន្តិ ថាលំ។ សោវណ្ណន្តិ សុវណ្ណមយំ។ សតរាជិកន្តិ ភិត្តិវិចិត្តតាយ ច អនេករូបរាជិវិចិត្តតាយ ច អនេកលេខាយុត្តំ។ អគ្គហិំ មត្តិកាបត្តន្តិ ឯវរូបេ មហារហេ ភាជនេ បុព្ពេ ភុញ្ជិត្វា ពុទ្ធានំ ឱវាទំ ករោន្តោ “ឥធាគតាហំ តំ ឆឌ្ឌេត្វា មត្តិកាមយបត្តំ អគ្គហេសិំ, អហោ, សាធុ, មយា កតំ អរិយវតំ អនុដ្ឋិត”ន្តិ ភាជនកិត្តនាបទេសេន រជ្ជបរិច្ចាគំ បព្ពជ្ជូបគមនញ្ច អនុមោទន្តោ វទតិ។ តេនាហ “ឥទំ ទុតិយាភិសេចន”ន្តិ។ បឋមំ រជ្ជាភិសេចនំ ឧបមាយ ឥទំ បព្ពជ្ជូបគមនំ មម ទុតិយំ អភិសេចនំ។ តញ្ហិ រាគាទីហិ សំកិលិដ្ឋំ សាសង្កំ សបរិសង្កំ កម្មំ អនត្ថសញ្ហិតំ ទុក្ខបដិពទ្ធំ និហីនំ, ឥទំ បន តព្ពិបរិយាយតោ ឧត្តមំ បណីតន្តិ អធិប្បាយោ។

តិស្សត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. អភយត្ថេរគាថាវណ្ណនា

រូបំ ទិស្វា សតិ មុដ្ឋាតិ អាយស្មតោ អភយត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? សោបិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ វិវដ្ដូបនិស្សយំ បុញ្ញំ ឧបចិនន្តោ សុមេធស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្តោ ឯកទិវសំ សុមេធំ ភគវន្តំ ទិស្វា បសន្នចិត្តោ សត្តុប្បលបុប្ផេហិ បូជមកាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវេសុ និព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ បុញ្ញានិ កត្វា សុគតីសុយេវ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិយំ ព្រាហ្មណកុលេ និព្ពត្តិត្វា អភយោតិ លទ្ធនាមោ វិញ្ញុតំ បត្តោ ហេតុសម្បត្តិយា ចោទិយមានោ ឯកទិវសំ វិហារំ គតោ សត្ថុ ធម្មទេសនំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា កតបុព្ពកិច្ចោ វិបស្សនាយ កម្មំ ករោន្តោ វិហរតិ។ អថស្ស ឯកទិវសំ គាមំ បិណ្ឌាយ បវិដ្ឋស្ស អលង្កតបដិយត្តំ មាតុគាមំ ទិស្វា អយោនិសោមនសិការវសេន តស្ស រូបំ អារព្ភ ឆន្ទរាគោ ឧប្បជ្ជិ, សោ វិហារំ បវិសិត្វា “សតិ វិស្សជ្ជិត្វា ឥត្ថិគោត្តស្ស រូបារម្មណេ មយ្ហំ កិលេសោ ឧប្បន្នោ, អយុត្តំ មយា កត”ន្តិ អត្តនោ ចិត្តំ និគ្គណ្ហន្តោ តាវទេវ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១៥.៣១-៣៥) –

“សុមេធោ នាម នាមេន, សយម្ភូ អបរាជិតោ;

វិវេកមនុព្រូហន្តោ, អជ្ឈោគាហិ មហាវនំ។

“ສຬລໍ ປຸປ຺ຜິຕໍ ທິສ຺ວາ, ຄນ຺ຖິຕ຺ວານ ວຏໍສກໍ;

ພຸທ຺ຘສ຺ສ ອຠິໂຣເປສິໍ, ສມ຺ມຸຂາ ໂລກນາຍກໍ.

“ຕິໍສກປ຺ປສຫສ຺ສມ຺ຫິ, ຍໍ ປຸປ຺ຜມຠິປູຊຍິໍ;

ທຸຄ຺ຄຕິໍ ນາຠິຊານາມິ, ພຸທ຺ຘປູຊາຍິທໍ ຜລໍ.

“ທ຺ວານວີເສ ກປ຺ປສເຕ, ໂສຬສາສຸໍ ສຸນິມ຺ມິຕາ;

ສຕ຺ຕຣຕນສມ຺ປນ຺ນາ, ຈກ຺ກວຕ຺ຕີ ມຫພ຺ພລາ.

“ກິເລສາ ຌາປິຕາ ມຍ຺ຫໍ..ເປ... ກຕໍ ພຸທ຺ຘສ຺ສ ສາສນ”ນ຺ຕິ.

ອຣຫຕ຺ຕໍ ປນ ປຕ຺ວາ ອຕ຺ຕໂນ ກິເລສຸປ຺ປຕ຺ຕິນິທສ຺ສເນນ “ກິເລເສ ອນຸວຕ຺ຕນ຺ຕສ຺ສ ວຏ຺ຏທຸກ຺ຂໂຕ ນ ຕ຺ເວວ ສີສຸກ຺ຂິປນໍ. ອຫໍ ປນ ເຕ ນານຸວຕ຺ຕິ”ນ຺ຕິ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ –

໗໙໔.

“ຣູປໍ ທິສ຺ວາ ສຕິ ມຸຏ຺ຐາ, ປິຍໍ ນິມິຕ຺ຕໍ ມນສິກໂຣໂຕ;

ສາຣຕ຺ຕຈິຕ຺ໂຕ ເວເທຕິ, ຕຎ຺ຈ ອຊ຺ຌໂສ ຕິຏ຺ຐຕິ;

ຕສ຺ສ ວຑ຺ຒນ຺ຕິ ອາສວາ, ຠວມູໂລປຄາມິໂນ”ຕິ. – ຄາຖໍ ອຠາສິ;

ຕຕ຺ຖ ຣູປນ຺ຕິ ຣຊນີຍໍ ຣູປາຍຕນໍ, ຕໍ ປເນຕ຺ຖ ອິຏ຺ຐຣູປໍ ອຘິປ຺ເປຕໍ. ທິສ຺ວາຕິ ຈກ຺ຂຸນາ ທິສ຺ວາ, ຈກ຺ຂຸທ຺ວາຣານຸສາເຣນ ນິມິຕ຺ຕານຸພ຺ຍຎ຺ຊນສລ຺ລກ຺ຂຓວເສນ ຕໍ ຄເຫຕ຺ວາ, ຕສ຺ສ ຕຖາຄຫຓເຫຕູຕິ ອຕ຺ໂຖ. ສຕິ ມຸຏ຺ຐາຕິ ອສຸຠາກາເຣ ຈ ກາເຍ “ອສຸຠ”ນ຺ຕິ ຈ ປວຕ຺ຕນສຕິ ນຏ຺ຐາ. ຍທາ ປນ ຣູປໍ ທິສ຺ວາ ສຕິ ນຏ຺ຐາ, ຕໍ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ ອາຫ “ປິຍໍ ນິມິຕ຺ຕໍ ມນສິກໂຣໂຕ”ຕິ. ຍຖາອຸປຏ຺ຐິຕໍ ອາຣມ຺ມຓໍ “ສຸຠໍ ສຸຂ”ນ຺ຕິອາທິນາ ປິຍນິມິຕ຺ຕໍ ກຕ຺ວາ

អេឃានិេសាយតសិការេត យតសិករេទាេតា សតិ ឃុប្ជាតិ េឃាឌតា៍ ឋតា ក្ញុេតាច សារេត្តាធិេត្តា េចេឌតិតិ ឃុជ្ជ រេត្តាធិេត្តា ហុត្វា តំ ទ្ធុបិរេយ្ចាំ អត្ថុកចតិ អភិតត្ថតិ, អភិតត្ថេត្តា បត តឌ្ឋា អេឡ្លាស ពិដ្ឋតិ អេឡ្លាសាឃ តំ អារេយ្ចាំ ពិលិត្វា បរិគិដ្ឋេបត្វា ចត្តតិ េចច,

ឲចំក្ញុតស្ស ច តស្ស ចេឆ្លត្តិ អាសចា កចយុេលិបកាយិេតាតិ កចស្ស សំសារស្ស យ្ញលកាចំ ពារលាកាចំ ឌ្ចបកាយតសកាចា ពាយាសចាឌេឃា ចត្តារោបិ អាសចា តស្ស បុក្កលស្ស ឌ្ចបទ្ធុបរិ ចេឆ្លត្តិេឃច, ត ហាឃត្តិ៍ យឃ្ញុបត បដិសន្ធារេត ឌត្វា ចិបស្សតំ ចេឆ្លត្វា សន្ធាតិ បដិចិន្លត្តស្ស យក្កបដិបិដិឃា េត ចត្តារោបិ អាសចា អតចេសសេតា បហីតា បរិក្ខិលាតិ អធិប្បាេឃា៍

អកឃេត្តុរកាឆាចណ្ហតា តិដ្ឋិតា៍

៨៍ ឌ្ចត្តិឃេត្តុរកាឆាចណ្ហតា

សង្ខិស្វា សតិ យុដ្ឋាតិ អាឃស្វេតា ឌ្ចត្តិឃេត្តុរស្ស កាឆា៍ កា ឌ្ចប្បត្តិ? អឃយ្ញិ បុរិយតុេឆ្លស្វ ពតាឆិការេរា តត្ថ តត្ថ កេច ចិចឌ្ចបតិស្សឃំ បុញ្ញា ឌ្ចបចិតេត្តា ឃុេយឆស្ស កកចេតា ពារេល ក្យុលេកេហ តិញ្ញត្តិត្វា ចិញ្ញុតំ បេត្តា ឲពាដិចសំ សត្វារទំ ដិស្វា បសន្នចិេត្តា េកាតកាដិអត្វតំ ទិសាត្តុរឆ្លដំ ត្យុន្ធារទំ បល្លង្កំ ពន្ធុក្យុដិឃំ បញ្ញារេបត្វា អឌាសិ៍ េសា េតត បុញ្ញពេយ្ចត េឌចយតុេស្សឃុ សំសរេត្តា ត្តុយស្ទិ ត្យុន្ធុប្បារេឌ ពបិលចត្ថុស្ទិ សក្យុរាឌក្យុេល តិញ្ញត្តិ, តស្ស ឌ្ចត្តិេឃាតិ តាមំ អេហាសិ៍ េសា ចឃប្បេត្តា សត្វុ ឆាតិសយាកេយ ត្យុន្ធាត្ថុកាចំ ដិស្វា បដិលន្ធុសន្ធា បព្វាជិត្វា សយលាឆយុំ ពេរារេត្តា ឲពាដិចសំ តាមំ បិណ្ឌាឃ បចិដ្ឋោ អត្តរាយេក្ក យាត្យុកាយស្ស ពិតសង្ខិ ស្វុត្វា អេឃានិេសាយតសិការចេសត តត្ថ លត្ថុរាេក ឌ្ចប្បេត្ត បដិសន្ធាតតាេលត តំ ចិក្ខម្ភេត្វា ចិហារំ បចិសិត្វា សញ្ញាតសំេចេកា ដិចាដ្ឋារេត តិសីទិត្វា តាចេឌច ចិបស្សតំ ចេឆ្លត្វា អរហត្តំ បាបុណិ៍ េតត ចុត្តំ អបតារេត (អប៍ េឆរ ១៍១៥៍៣ប័-៥១) –

“ឃុេយឆស្ស កកចេតា, េលាកេជដ្ឋស្ស តាដិេតា;

បល្លេង្កា ហិ យឃា ដិេន្នា, ទិសាត្តុរសបន្ធេឌា៍

“សត្តុរតតសយ្យេន្តា, បល្លេង្កា អាសិ េសា តឌា;

យយ សង្កប្បយញ្ញាឃ, តិញ្ញត្តតិ សឌា យយ៍

“តិសកប្បសហស្សម្ហិ,បល្លង្កយេដិ តឌា;

ឌ្យក្កតិ តាកិដាតាយិ, បល្លង្កស្ស ត្វាដំ ចល៍

“ខឹរកប្បរហស្សយិ,ក្យាឃុចណ្ហាកា ពរេឃា ឌតា;

រត្តរពតរយ្បត្ថា, ចក្កចត្តឹ យហត្ថលិ៍

“កិលេសា ឈាបិតា យឃ្យិ..េប... ពតំ ឮទ្ធស្ស សាររត”ត្តិ៍

អរហត្តំ បត បត្វា អត្តនោ កិលេសប្បត្តិតិឌស្សេតត “កិលេសេ អឌិក្ខត្តស្ស តត្តិ ចដ្ឋក្ខុពោ សឹឃុក្លិបតំ, អហំ បត េព ឌិក្ខុឋិយេចា”តិ ឌេស្សេត្តា –

ដដ៍

“សទ្ធិំ ឃុត្វា សតិ យដ្ឋា, បិឃំ តិយិត្តំ យតសិកេរាេពា;

សារត្តឌិេត្តា េចេឌតិ, ពឡ្ហា អេឡ្យាស ពិដ្ឋតិ;

ពស្ស ចឆ្នត្តិ អាសចា, ឞិសារ ដ្ឋបកាយិេតា”តិ៍ – កាឆំ អកាសិ;

ពត្តុ សទ្ទត្តិ រឌ្ឍតឹឃំ សទ្ធារយ្ហំ, ឞិសារ៏រាបកាយិេតាតិ –

“ឈត្ថាតឡ្ហា បដិបាដិ, ឆាព្យអាឃពតាត ច;

អេឡ្ហាឋិត្ត ចត្តយាតា, ឞិសារេរាតិ បឮឡ្ហតឹ”តិ៍ –

ឲចំ ឮត្តឞិសារចដ្ឋការណំ ហុត្វា ដ្ឋបកេយត្តិ៍តិ ឞិសារ៏រាបកាយិេតា, “ឞិសារ្ទបកាយិេតា”តិ ចា បិេផ៍ េសឞិ អតត្តរកាឆាឃ ឮត្តតឃេយច៍

ដ្ឋត្តិឃេត្តុរកាឆាចណ្ហតា តិដ្ឋិពា៍

១០. (ទុតិយ) ជេចវកត្វេកាឆាចណ្ណតា

វឌ្ឍប្បតាតវយ្យត្ថោតិ អាយស្មតោ ជេចវកត្វេវស្ស កាឆា. កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ ឃុរិយព្យុទ្ធស្ស កតាឆិកាទោ ចត្វ ចត្វ កទេច ចិចក្តុបតិស្សឃំ ព្យុវល់ ឧបធិតត្តោ វិលិស្ស កកចតោ កាទេល ព្យុលកោហ តិដ្ឋាតិត្វា ចិឌ្ឍាចំ បតេត្វា ឲ្យគឌិចរ់ វិលិ កកចត្ថិ ឌិស្វា បវត្តុយាតយោ ពាត្តិ៍ឌចកឃុបេ្យហិ ឃ្នុះ អកាវិ. យោ ទោត ឃុដ្ឋាកទ្មុត ជេចយត្យុស្សយុ វំវទត្តោ ព្ទុយស្ហិ ព្យុទ្ធប្បាទេ កបិលចត្វុស្ហិ វញ្ញាទាឌព្យុទេល តិដ្ឋាតិ, ចស្ស ជេចវកោតិ តាមំ អទោហាវិ. យោ ចឃប្បទេត្វា ទ្យុដ្ឋកលហទ្វុបវយតត្វ វត្វុទិ អាកោត ព្យុទ្ធាត្យុកាចំ ឌិស្វា បវត្តុយាតយោ វទទោលាយុ បតិដ្ឋិតោ ឃុត តិក្រោឆាទាទេយ វត្វុទិ ចិហទត្ត វត្វាទំ ឧបវជ្ជយិត្វា បឌិលន្ធវវន្ធា បញ្ញឌិត្វា កចឃុញ្ញកិរន្ធា ចិបស្សតាឃ កយ្ញុំ កទោទត្តា តឌិទស្សច អទហត្តំ ឃាឃុណិ. ទោត ទុត្តំ អបតាទេ (អប. ថេរ ១.១៩.១-៩) –

“ចត្ថ៊ច ចិយល់ ឃុទ្ធំ, ចិប្បវត្តុយតាចិល់;

តត្ថិកចបរិក្លិហំ, ចិណ្ហុំ ទលិទេក ចិវត្តិកំ.

“តិដ្ឋាបឃត្ថំ ឌតចំ, ចិណ្ហុំ ចាទឃចំ ចទំ;

យុតិ៍ ចតយិទ្រាយាឃត្តំ, ឲ្យកក្កុំ ឃុវយាហិចំ.

“ពាត្តិ៍ឌចកឃុបឡាតិ, លទេកត្វា ឃុត្តទេកតហំ;

ព្យុទ្ធស្ស អកិទទាបឃិំ, វិលិទតា ទលិកពាត្តិ៍ទតា.

“ឲ្យកចិទេវ ព្ទុទតា កទេប្យ, ឃំ កយ្ញុយកទិ៍ ចគា;

ទ្យុក្កុចិ៍ តាកិឌាតាយិ, ព្យុទ្ធឃ្នុឌាឃិឌំ ថលំ.

“ព្ទុទតា វត្តុយទេក កទេប្យ, យត្យុឌិទត្ថា យហាឃយោ;

វយត្តុចក្កុតាយាវិ, ចក្កុចត្តិ៍ យហដ្ឋាទលិ.

“ກິເລສາ ຌາປິຕາ ມຍ຺ຫໍ..ເປ... ກຕໍ ພຸທ຺ຘສ຺ສ ສາສນ”ນ຺ຕິ.

ອຣຫຕ຺ຕໍ ປນ ປຕ຺ວາ ອຕ຺ຕນາ ອຘິຄຕໍ ວິມຸຕ຺ຕິສຸຂໍ ນິສ຺ສາຍ ອຸປ຺ປນ຺ນປີຕິໂສມນສ຺ສາ ອຸທາເນນ຺ໂຕ –

໑໐໐.

“ສມ຺ມປ຺ປຘານສມ຺ປນ຺ໂນ, ສຕິປຏ຺ຐານໂຄຈໂຣ;

ວິມຸຕ຺ຕິກຸສຸມສຎ຺ຉນ຺ໂນ, ປຣິນິພ຺ພິສ຺ສຕ຺ຍນາສໂວ”ຕິ. – ຄາຖໍ ອພາສິ;

ຕຕ຺ຖ ສມ຺ມປ຺ປຘານສມ຺ປນ຺โນຕິ ສມ຺ປນ຺ນຈຕຸພ຺ພິຘສມ຺ມປ຺ປຘາໂນ, ເຕຫິ ກຕ຺ຕພ຺ພກິຈ຺ຈໍ ສມ຺ປາເທຕ຺ວາ ຐິໂຕຕິ ອຕ຺ໂຖ. ສຕິປຏ຺ຐານໂຄຈໂຣຕິ ກາຍານຸປສ຺ສນາທໂຍ ສຕິປຏ຺ຐານາ ໂຄຈໂຣ ປວຕ຺ຕິຏ຺ຐານໍ ເອຕສ຺ສາຕິ ສຕິປຏ຺ຐານໂຄຈໂຣ, ຈຕູສຸ ສຕິປຏ຺ຐາເນສຸ ປຕິຏ຺ຐິຕຈິຕ຺ໂຕຕິ ອຕ຺ໂຖ. ຄຸຓໂສເພນ ປເຣມຸກ຺ຄາ ວິມຸຕ຺ຕິເຍວ ກຸສຸມານິ, ເຕຫິ ສພ຺ພໂສ ສມ຺ມເທວ ສຎ຺ຉນ຺ໂນ ວິພູສິໂຕ ອລງ຺ກໂຕຕິ ວິມຸຕ຺ຕິກຸສຸມສຎ຺ຉນ຺ໂນ. ປຣິນິພ຺ພິສ຺ສຕ຺ຍນາສໂວຕິ ເອວໍ ສມ຺ມາ ປຏິປຊ຺ຊນ຺ໂຕ ພິກ຺ຂຸ ນ ຈິຣສ຺ເສວ ອນາສໂວ ຫຸຕ຺ວາ ປຣິນິພ຺ພິສ຺ສຕິ ສອຸປາທິເສສາຍ ອນຸປາທິເສສາຍ ຈ ນິພ຺ພານຘາຕຸຍາຕິ ອຕ຺ໂຖ. ອິທເມວ ຈ ເຖຣສ຺ສ ອຎ຺ຎາພ຺ຍາກຣຓໍ ອໂຫສິ.

(ທຸຕິຍ) ເທວສພຕ຺ເຖຣຄາຖາວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

ທສມວຄ຺ຄວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໑໑. ເອກາທສມວຄ຺ໂຄ

໑. ເພລຏ຺ຐານິກຕ຺ເຖຣຄາຖາວຓ຺ຓນາ

ຫິຕ຺ວາ ຄິຫິຕ຺ຕໍ ອນໂວສິຕຕ຺ໂຕຕິອາທິກາ ອາຍສ຺ມໂຕ ເພລຏ຺ຐານິກຕ຺ເຖຣສ຺ສ ຄາຖາ. ກາ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິ? ອຍມ຺ປິ ປຸຣິມພຸທ຺ເຘສຸ ກຕາຘິກາໂຣ ອິໂຕ ເອກຕິໍເສ ກປ຺ເປ ເວສ຺ສພຸສ຺ສ ພຄວໂຕ ກາເລ ພ຺ຣາຫ຺ມຓກຸເລ ນິພ຺ພຕ຺ຕິຕ຺ວາ ວຍປ຺ປຕ຺ໂຕ ພ຺ຣາຫ຺ມຓສິປ຺ເປສຸ ນິປ຺ຜຕ຺ຕິໍ ຄນ຺ຕ຺ວາ ຆຣາວາສໍ ປຫາຍ ອິສິປພ຺ພຊ຺ຊໍ ປພ຺ພຊິຕ຺ວາ ອິສີຫິ ປຣິວຸໂຕ ວິຈຣນ຺ໂຕ ເອກທິວສໍ ເວສ຺ສພຸໍ ພຄວນ຺ຕໍ ທິສ຺ວາ ປີຕິໂສມນສ຺ສຊາໂຕ ສຕ຺ຖຸ ຣູປສມ຺ປຕ຺ຕິໍ ນິສ຺ສາຍ ປສນ຺ນມານໂສ ສາລໍ ງິສ຺ສ ປຸປ຺ເຜຫິ ປູຊໍ ອກາສິ. ໂສ ເຕນ ປຸຎ຺ຎກມ຺ເມນ ເທວມນຸສ຺ເສສຸ ສໍສຣນ຺ໂຕ ອິມສ຺ມິໍ ພຸທ຺ຘຸປ຺ປາເທ ສາວຕ຺ຖິຍໍ ພ຺ຣາຫ຺ມຓກຸເລ ນິພ຺ພຕ຺ຕິຕ຺ວາ ເພລຏ຺ຐານິໂກຕິ ລທ຺ຘນາໂມ ວິຎ຺ຎຸຕໍ ປຕ຺ໂຕ ສຕ຺ຖຸ ຘມ຺ມເທສນໍ ສຸຕ຺ວາ ປຏິລທ຺ຘສທ຺ໂຘ ປພ຺ພຊິຕ຺ວາ ກມ຺ມຏ຺ຐານໍ ຄເຫຕ຺ວາ

កោសលរដ្ឋេ អរញ្ញេ វិហរន្តោ អលសោ កាយទឡ្ហិពហុលោ ផរុសវាចោ អហោសិ, សមណធម្មេ ចិត្តំ ន ឧប្បាទេសិ។ អថ តំ ភគវា ញាណបរិបាកំ ឱលោកេត្វា –

១០១។

“ហិត្វា គិហិត្តំ អនវោសិតត្តោ, មុខនង្គលី ឱទរិកោ កុសីតោ;

មហាវរាហោវ និវាបបុដ្ឋោ, បុនប្បុនំ គព្ភមុបេតិ មន្ទោ”តិ។ –

ឥមាយ ឱវាទគាថាយ សំវេជេសិ។ សោ សត្ថារំ បុរតោ និសិន្នំ វិយ ទិស្វា តញ្ច គាថំ សុត្វា សំវេគជាតោ ញាណស្ស បរិបាកំ គតត្តា វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា នចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប។ ថេរ ១។១៣។៣១-៣៩) –

“កណិការំវ ជោតន្តំ, និសិន្នំ បព្វតន្តរេ;

ឱភាសេន្តំ ទិសា សព្វា, ឱសធិំ វិយ តារកំ។

“តយោ មាណវកា អាសុំ, សកេ សិប្បេ សុសិក្ខិតា;

ខារិភារំ គហេត្វាន, អន្វេន្តិ មម បច្ឆតោ។

“បុដកេ សត្ត បុប្ផានិ, និក្ខិត្តានិ តបស្សិនា;

គហេត្វា តានិ ញាណម្ហិ,វេស្សភុស្សាភិរោបយិំ។

“ឯកត្តិំសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ញាណបូជាយិទំ ផលំ។

“ឯកូនតិំសកប្បម្ហិ,វិបុលាភសនាមកោ;

សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា សត្ថុ ឧបចារំ បដិបូជេន្តោ ព្យតិរេកមុខេន ច អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ តមេវ គាថំ បច្ចុទាហាសិ។

តត្ថ ហិត្វា គិហិត្តន្តិ គហដ្ឋភាវំ បរិច្ចជិត្វា បព្ពជិត្វាតិ អត្ថោ។ អនវោសិតត្តាតិ អត្តូបំ អវោសិតត្តា, យទត្ថំ សាសនេ បព្ពជិតស្ស អត្តូបបរិញ្ញាណាទិកំ អតីរិតត្តា អបរិយោសិតភាវេន អកតកិច្ចតាយាតិ អត្ថោ។ អថ វា អនវោសិតត្តាតិ អនុអវោសិតសភាវេន, ចិរុឌ្ឍិតំ មគ្គានុគតា អនុបដិបាទិយា វសិតព្ពវាសស្ស អកតាវី, ឥមស្ស អរិយវាសស្ស អវុសិតតាតិ អត្ថោ។ មុខសញ្ញាតំ តណ្ហំ ខយស្ស អត្តិតិ មុខតណ្ហី។ តណ្ហលេន ចិយ បឆចិ បទេសុ ឆន្ទរាគប្បយោគេន អត្ថានំ លភន្តោតិ អត្ថោ។ ឧទរិកោតិ ភូទរេ បសុតោ ភូទរបិសនប្បសុតោ កុសីតោតិ អលសោ, ភាវនំ អននុយុញ្ជន្តោ។ ឲចិត្តស្ស និប្បត្តិ ទស្សេន្តោ អាហ “មហាវរាហោវ និវាបបុដ្ឋោ, បុនប្បុនំ គព្ភមុបេតិ មន្ទោ”តិ។ តស្សត្ថោ ហេដ្ឋា វុត្តោយេវ។ ឥធ ច យថា បព្ពជិត្វា អនវោសិតាទិសភាវតាយ បុនប្បុនំ គព្ភមុបេតិ មន្ទោ, ន ឲចំ យាទិសោ បណ្ឌិតោ។ តព្ពិបរីតសភាវតាយ បន សម្មាបដិបត្តិយា មគ្គំ បរិបូរេត្វា បរិនិព្ពាយតីតិ ព្យតិរេកមុខេន អញ្ញំ ព្យាករីតិ ទដ្ឋព្ពំ។

ទោលដ្ឋាតិកទេត្ថេរកាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. សេតុច្ឆត្ថេរគាថាវណ្ណនា

មានេនវញ្ចិតាសេតិ អាយស្មតោ សេតុច្ឆត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ វិវដ្ដូបនិស្សយំ បុញ្ញំ ឧបចិនន្តោ តិស្សស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ឯកទិវសំ តិស្សំ ភគវន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ សុមនំ បនសផលំ អភិសង្ខតំ នាឡិកេរសាឡអចំ អទាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ និព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ អញ្ញតរស្ស មណ្ឌលិករញ្ញោ បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ, សេតុច្ឆោតិស្ស នាមំ អហោសិ។ សោ បិតរិ មតេ រជ្ជំ បតិដ្ឋិតោ ឧស្សាហសត្តិកំ អភាវេន រាជកិច្ចានិ វិរាធេន្តោ រជ្ជំ បរហត្ថគតំ កត្វា ទុក្ខប្បត្តិយា សំវេគជាតោ ជនបទចារិកំ ចរន្តំ ភគវន្តំ ទិស្វា ឧបសង្កមិត្វា ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា បរិកម្មំ ករោន្តោ ចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប៑ ថេរ ១.៤៥.១៦-៤៥) –

“តិស្សស្ស ខោ ភគវតោ, បុព្ពេ ផលមទាសហំ;

នាឡិកេរញ្ច បាទាសិំ, ខជ្ជកំ អភិសម្មតំ។

“ពុទ្ធស្ស តមហំ ទត្វា, តិស្សស្ស ច មហេសិនោ;

មោទាមហំ កាមកាមី, ឧបបជ្ជឹ យមិច្ឆកំ។

“ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ, យំ ទានមទទិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

“ឥតោ តេរសកប្បម្ហិ, រាជា ឥន្ទសមោ អហុ;

សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ..បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា កិលេសេ គរហេត្វា –

១០៧។

“មានេន វញ្ចិតាសេ, សង្ខារេសុ សំកិលិស្សមានាសេ;

លាភាលាភេន មថិតា, សមាធិំ នាធិគច្ឆិ”ន្តិ។ – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ មានេន វញ្ចិតាសេតិ “សេយ្យោហមស្មី”តិអាទិនយប្បវត្តេន មានេន អត្តុក្កំសនបរវម្ភនាទិវសេន កុសលភណ្ឌតោ វិប្បលទ្ធា។ សង្ខារេសុ សំកិលិស្សមានាសេតិ អជ្ឈត្តិកពាហិរេសុ ចក្ខាទីសុ ចេវ រូបាទីសុ ច សង្ខតធម្មេសុ សំកិលិស្សមានា, “ឯតំ មម, ឯសោហមស្មិ, ឯសោ មេ អត្តា”តិ តំនិមិត្តំ តណ្ហាគាហាទិវសេន សំកិលេសំ អាបជ្ជមានា។ លាភាលាភេន មថិតាតិ បត្តចីវរាទីនញ្ច វត្ថាទីនញ្ច លាភេន តេសំយេវ ច អលាភេន តំនិមិត្តំ ឧប្បន្នេហិ អនុនយបដិឃេហិ មថិតា មទ្ទិតា អភិភូតា។ និទស្សនមត្តមេតំ

ᩋᩅᩈᩥᨭ᩠ᨮᩃᩮᩣᨠᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᨾ᩠ᨸᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ. ᩈᨾᩣᨵᩥᩴ ᨶᩣᨵᩥᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨲᩮ ᩑᩅᩁᩪᨸᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᩴ ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᨲᩴ ᨠᨴᩣᨧᩥᨸᩥ ᨶ ᩅᩥᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᨶ ᨸᨭᩥᩃᨽᨶ᩠ᨲᩥ ᨶ ᨸᩣᨸᩩᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾᩣᨵᩥᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶᩥᨠᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᨿᨲᩮᩣᩁᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨽᩣᩅᨲᩮᩣ. ᨿᨳᩣᨸᩥ ᨲᨳᩣ ᨾᩣᨶᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᨽᩥᨽᩪᨲᩣ ᩋᩅᩥᨶ᩠ᨲᨿᩩᨲᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᩴ ᨶᩣᨵᩥᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᩑᩅᩴ ᩅᩥᨶ᩠ᨲᨿᩩᨲᩮᩣ. ᨲᩮ ᨸᨶ ᨾᩣᨴᩥᩈᩣ ᨲᩮᩉᩥ ᩋᨶᨽᩥᨽᩪᨲᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᩴ ᩋᨵᩥᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᨲᩥᩁᩮᨠᨾᩩᨡᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ.

ᩈᩮᨲᩩᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ.

᪑. ᨻᨶ᩠ᨵᩩᩁᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᨶᩣᩉᩴ ᩑᨲᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᨻᨶ᩠ᨵᩩᩁᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩣᨳᩣ. ᨠᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ? ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨳᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩔ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᨸᩩᩁᩮ ᨣᩮᩣᨸᨠᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩈᨸᩁᩥᩈᩴ ᩁᩣᨩᨦ᩠ᨣᨱᩮᨶ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᨱᩅᩮᩁᨸᩩᨸ᩠ᨹᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩈᨦ᩠ᨥᩴ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨿᨠᩴ ᨸᩪᨩᩮᩈᩥ. ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᩃᩮᩣᨠᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨸᩁᩣᨸᩁᩴ ᩈᩩᨣᨲᩦᩈᩩᨿᩮᩅ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᩈᩦᩃᩅᨲᩦᨶᨣᩁᩮ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ, ᨻᨶ᩠ᨵᩩᩁᩮᩣᨲᩥᩔ ᨶᩣᨾᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ. ᩈᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩮᨶᨧᩥᨴᩮᩅ ᨠᩁᨱᩦᨿᩮᨶ ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᩴ ᨣᨲᩮᩣ ᩏᨸᩣᩈᨠᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩅᩥᩉᩣᩁᩴ ᨣᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩈᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨬᩣᨱᩔ ᨸᩁᩥᨸᩣᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᨸᨭ᩠ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᨧᩥᩁᩔᩮᩅ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥ. ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨸ. ᨳᩮᩁ ᪑.᪑᪔.᪔-᪑᪓) –

“ᩈᩥᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨽᨣᩅᩣ, ᩃᩮᩣᨠᨩᩮᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨶᩁᩣᩈᨽᩮᩣ;

ᨸᩩᩁᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩈᩣᩅᨠᩮᩉᩥ, ᨶᨣᩁᩴ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨳ.

“ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᨸᩩᩁᩮ ᩋᩣᩈᩥᩴ, ᨣᩮᩣᨸᨠᩮᩣ ᩋᨽᩥᩈᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ;

ᨸᩣᩈᩣᨴᩮ ᩏᨸᩅᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣᩉᩴ, ᩋᨴ᩠ᨴᩈᩴ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨿᨠᩴ.

“ᨠᨱᩅᩮᩁᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᨦ᩠ᨥᩮ ᩈᨾᩮᩣᨠᩥᩁᩥᩴ;

ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᨲᨲᩮᩣ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᩈᨾᩮᩣᨠᩥᩁᩥᩴ.

“ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩅᩩᨲᩥᨲᩮᩣ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ, ᨿᩴ ᨸᩩᨸ᩠ᨹᨾᨽᩥᨸᩪᨩᨿᩥᩴ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផល។

“សត្តាសីតិមិតោ កប្បេ, ចតុរាសុំ មហិទ្ធិកា;

សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តី មហព្ពលា។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា កតញ្ញុភាវេន ឋត្វា អត្តនោ ឧបការស្ស រញ្ញោ បច្ចុបការំ កាតុំ សីលវតីនគរំ គន្ត្វា រញ្ញោ ធម្មំ ទេសេន្តោ សច្ចានិ បកាសេសិ។ រាជា សច្ចបរិយោសានេ សោតាបន្នោ ហុត្វា អត្តនោ នគរេ សុទស្សនំ នាម មហន្តំ វិហារំ ការេត្វា ថេរស្ស និយ្យាតេសិ។ មហាលាភសក្ការោ អហោសិ។ ថេរោ វិហារំ សត្តាហំ លាភសក្ការំ សង្ឃស្ស និយ្យាតេត្វា សយំ បុរិមនិយាមេនេវ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា យាបេន្តោ កតិបាហំ តត្ថ វសិត្វា សាវត្ថិំ គន្តុកាមោ អហោសិ។ ភិក្ខូ, “ភន្តេ, តុម្ហេ ឥធេវ វសថ, សចេ បច្ចយេហិ វេកល្លំ, មយំ តំ បរិបូរេស្សាមា”តិ អាហំសុ។ ថេរោ, “ន មយ្ហំ អាវុសោ, ឧឡារេហិ បច្ចយេហិ អត្ថោ អត្ថិ, ឥតរីតរេហិ បច្ចយេហិ យាបេមិ, ធម្មរសេនេវ តប្បិតោម្ហី”តិ ទស្សេន្តោ –

១០៦។

“នាហំ ឯតេន អត្ថិកោ, សុខិតោ ធម្មរសេន តប្បិតោ;

បិត្វា រសគ្គមុត្តមំ, ន ច កាហាមិ វិសេន សន្ថវ”ន្តិ។ –

គាថំ អភាសិ។

តត្ថ នាហំ ឯតេន អត្ថិកោតិ យេន មំ តុម្ហេ តប្បេតុកាមា “បរិបូរេស្សាមា”តិ វទថ, ឯតេន អាមិសលាភេន បច្ចយាមិសេន នាហំ អត្ថិកោ, មយ្ហំ ឯតេន អត្ថោ នត្ថិ, សន្តុដ្ឋិ បរមំ សុខន្តិ ឥតរីតរេហេវ បច្ចយេហិ យាបេមីតិ អត្ថោ។ ឥទានិ តេន អនត្ថិកភាវេ បធានការណំ ទស្សេន្តោ អាហ “សុខិតោ ធម្មរសេន តប្បិតោ”តិ។ សត្តតិំសពោធិបក្ខិយធម្មរសេន ចេវ នវវិធលោកុត្តរធម្មរសេន ច តប្បិតោ បីណិតោ សុខិតោ ឧត្តមេន សុខេន សុខិតោតិ អត្ថោ។ បិត្វា រសគ្គមុត្តមន្តិ សព្ពរសេសុ អគ្គំ សេដ្ឋំ តតោយេវ ឧត្តមំ យថាវុត្តំ ធម្មរសំ បិវិត្វា ឋិតោ, តេនាហ – “សព្ពរសំ ធម្មរសោ ជិនាតី”តិ (ធ។ ប។ ៣៥៤)។ ន ច កាហាមិ វិសេន សន្ថវន្តិ ឧបទ្ទវំ រសុត្តមំ ធម្មរសំ

បិវិត្វា ឋិតោ វិសេន វិសមវិសេន វិសរសេន សន្ថវំ សំសគ្គំ ន ករិស្សាមិ, តថាការណស្ស ការណំ នត្ថីតិ អត្ថោ។

ពន្ធុរត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. ខិតកត្ថេរគាថាវណ្ណនា

លហុកោ វត មេ កាយោតិ អាយស្មតោ ខិតកត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ កាលេ យក្ខសេនាបតិ ហុត្វា និព្វត្តោ ឯកទិវសំ យក្ខសមាគមេ និសិន្នោ សត្ថារំ អញ្ញតរស្មិំ រុក្ខមូលេ និសិន្នំ ទិស្វា ឧបសង្កមិត្វា វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ តស្ស សត្ថា ធម្មំ ទេសេសិ។ សោ ធម្មំ សុត្វា ឧឡារំ បីតិសោមនស្សំ បវេទេន្តោ អប្ផោដេន្តោ ឧបដ្ឋហិត្វា វន្ទិត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិយំ ព្រាហ្មណកុលេ និព្វត្តិ, ខិតកោតិស្ស នាមំ អហោសិ។ សោ វិញ្ញុតំ បត្វា មហាមោគ្គល្លានត្ថេរស្ស មហិទ្ធិកតំ សុត្វា “ឥទ្ធិមា ភវិស្សាមី”តិ បុព្ពហេតុនា ចោទិយមានោ បព្ពជិត្វា ភគវតោ សន្តិកេ កម្មដ្ឋានំ គហេត្វា សមថវិបស្សនាសុ កម្មំ ករោន្តោ ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១៧.១-៩) –

“បទុមោ នាម នាមេន, ទ្វិបទិន្ទោ នរាសភោ;

បវនា អភិនិក្ខម្ម, ធម្មំ ទេសេតិ ចក្ខុមា។

“យក្ខានំ សមយោ អាសិ, អវិទូរេ មហេសិនោ;

យេន កិច្ចេន សម្បត្តា, អជ្ឈាបេក្ខិំសុ តាវទេ។

“ពុទ្ធស្ស គិរមញ្ញាយ, អមតស្ស ច ទេសនំ;

បសន្នចិត្តោ សុមនោ, អប្ផោដេត្វា ឧបដ្ឋហិំ។

“សុចិណ្ណស្ស ផលំ បស្ស, ឧបដ្ឋានស្ស សត្ថុនោ;

តិំសកប្បសហស្សេសុ, ទុគ្គតិំ នុបបជ្ជហំ។

“ឩនតិំសេ កប្បសតេ, សមលង្កតនាយកោ;

សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា សវិសេសំ ឥទ្ធីសុ វសីភាវេន អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោន្តោ ឥទ្ធិបាដិហារិយេន អនុសាសនីបាដិហារិយេន ច សត្តានំ អនុគ្គហំ ករោន្តោ វិហរតិ។ សោ ភិក្ខូហិ, “កថំ ត្វំ, អាវុសោ, ឥទ្ធិ វឡញ្ជេសី”តិ បុដ្ឋោ តមត្ថំ អាចិក្ខន្តោ –

១០៣.

“លហុកោ វត មេ កាយោ, ផុដ្ឋោ ច បីតិសុខេន វិបុលេន;

តូលមិវ ឯរិតំ មាលុតេន, បិលវតីវ មេ កាយោ”តិ។ –

គាថំ អភាសិ។ “ឧទានវសេនា”តិបិ វទន្តិយេវ។

តត្ថ លហុកោ វត មេ កាយោតិ នីវរណាទិវិក្ខម្ភនេន ទុក្ខវិច្ឆេទេន ចិត្តបស្សទ្ធិយេន ចតុរិទ្ធិបាទភាវនាយ សុដ្ឋុ ចិណ្ណវសីភាវេន ច មេ រូបកាយោ សល្លហុកោ វត, យេន ឥទំ មហាភូតបច្ចយម្បិ ភារិយំ ករជកាយំ ចិត្តវសេន បរិណាមេមីតិ អធិប្បាយោ។ ផុដ្ឋោ ច បីតិសុខេនវិបុលេនាតិ សព្ពត្ថកមេវ ផរន្តេន មហតា ឧឡារេន បីតិសហិតេន សុខេន ផុដ្ឋោ ច មេ កាយោតិ យោជនា។ ឥទញ្ច យថា កាយោ លហុកោ អហោសិ, តំ ទស្សេតុំ វុត្តំ។ សុខសញ្ញោក្កមនេន ហិ សទ្ធិំយេវ លហុសញ្ញោក្កមនំ ហោតិ។ សុខស្ស ផរណញ្ច តំសមុដ្ឋានរូបវសេន ទដ្ឋព្ពំ។ កថំ បន ចតុត្ថជ្ឈានសមង្គិនោ បីតិសុខផរណំ, សមតិក្កន្តបីតិសុខវេទិតត្តា ចេ? សច្ចមេតំ, ឥទំ បន ន ចតុត្ថជ្ឈានលក្ខណវសេន វុត្តំ, អថ វា បុព្ពភាគវសេន។ “បីតិសុខេនា”តិ បន បីតិសហិតវសេន សុខេន, ឧបេក្ខា ហិ ឥធ សន្តសភាវតាយ ឧឡារវិសេសាភាវតោ ច សុខន្តិ អធិប្បេតំ។ តថា ហិ វុត្តំ “សុខសញ្ញញ្ច លហុសញ្ញញ្ច ឱក្កមតី”តិ (បដិ. ម. ១.១០១)។ បាទកជ្ឈានារម្មណេន រូបកាយារម្មណេន វា ឥទ្ធិចិត្តេន សហជាតំ សុខសញ្ញញ្ច លហុសញ្ញញ្ច ឱក្កមតិ បវិសតិ ផុសតិ សម្បាបុណាតីតិ អយម្បិ តត្ថ អត្ថោ។ តថា ចាហ អដ្ឋកថាយំ (បដិ. ម. អដ្ឋ. ២.៣.១២) – “សុខសញ្ញា នាម ឧបេក្ខាសម្បយុត្តា សញ្ញា។ ឧបេក្ខា ហិ សន្តំ សុខន្តិ វុត្តា។ សាយេវ សញ្ញា នីវរណេហិ ចេវ វិតក្កាទិបច្ចនីកេហិ ច វិមុត្តត្តា លហុសញ្ញាតិបិ វេទិតព្ពា។ តំ ឱក្កន្តស្ស បនស្ស ករជកាយោបិ តូលបិចុ វិយ សល្លហុកោ ហោតិ។ សោ ឯវំ វាតក្ខិត្តតូលបិចុនា វិយ សល្លហុកេន ទិស្សមានេន កាយេន

(ព្រហ្មលោកំ គច្ឆតី”តិ. ទេតាហ “ត្យលយិច ឲទិតំ យាលុទេតត, បិលចតឹច ទេ ការយា”តិ. តស្សត្ថោ – ឃតាហំ ព្រហ្មលោកំ អញ្ញា ចា ព្រហ្មយា កត្តការយា ហោយិ, តទា យាលុទេតត ចាឃុតា ឲទិតំ ទិត្តំ ត្យលបិត្ ចិយ អាការំ លក្ខន្តាយេច ទេ ការយា ហោតីតិ.

មលិតវម្ពត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៥. មលិតវម្ពត្ថេរគាថាវណ្ណនា

ឧក្កណ្ឋិតោបីតិ អាយស្មតោ មលិតវម្ពត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? អយំ កិរ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ កាលេ ហិមវន្តតោ អវិទូរេ អញ្ញតរស្មិំ ជាតស្សរេ សកុណោ ហុត្វា និព្ពត្តិ, បទុមុត្តរោ ភគវា តំ អនុគ្គណ្ហន្តោ តត្ថ គន្ត្វា ជាតស្សរតីរេ ចង្កមតិ. សកុណោ ភគវន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ សរេ បុប្ផានិ គហេត្វា ភគវន្តំ បូជេសិ. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ ភារុកច្ឆកេ អញ្ញតរស្ស ព្រាហ្មណស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ, មលិតវម្ពោតិស្ស នាមំ អហោសិ. សោ វិញ្ញុតំ បត្វា បច្ឆាភូមហាថេរំ ឧបសង្កមិត្វា តស្ស សន្តិកេ ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា វិបស្សនាយ កម្មំ ករោន្តោ វិហរតិ. តស្ស ច អយំ សភាវោ, យត្ថ ភោជនសប្បាយោ ទុល្លភោ, ឥតរំ សុលភំ, តតោ ន បក្កមតិ. យត្ថ បន ភោជនសប្បាយោ សុលភោ, ឥតរំ ទុល្លភំ, តត្ថ ន វសតិ បក្កមតេវ. ឯវំ វិហរន្តោ ច ហេតុសម្បន្នតាយ មហាបុរិសជាតិកតាយ ច នចិរស្សេវ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១៩.៥១-៥៧) –

“ហិមវន្តស្សាវិទូរេ, មហាជាតស្សរោ អហុ;

បទុមុប្បលសញ្ឆន្នោ, បុណ្ឌរីកសមោត្ថតោ.

“កុកុត្ថោ នាម នាមេន, តត្ថាសិំ សកុណោ តទា;

សីលវា ពុទ្ធិសម្បន្នោ, បុញ្ញាបុញ្ញេសុ កោវិទោ.

“បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតីនំ បដិគ្គហោ;

ជាតស្សរស្សាវិទូរេ, សញ្ចរិត្ថ មហាមុនិ.

“ជលជំ បុប្ផំ គហេត្វា, ឧបគច្ឆិំ មហេសិនោ;

ມມ ສງ຺ກປ຺ປມຍ຺ຍາຍ, ປຕິກ຺ຄຫິ ມຫາມຸນີ

“ຕຖ຺ຫາ ຊາລັງ ຊຕິຕ຺ວານ, ສຸກ຺ກຸມ຺ເລນ ເຈາທິເຕາ;

ຄມ຺ຍາຕັງ ສຕສຫສ຺ສັງ, ຕ຺ຍກ຺ຕີ ຕຸປປຊ຺ຊຫັງ

“ເສາຕຽອເສເຕາ ຄມ຺ຍເສຕ, ອາສຸງ ຈຕຸລຫາຍກາ;

ອຊ຺ຖ ໂອເຕ ຂນານິປິ, ຈກ຺ກຈຕ຺ຕີ ມຫຊ຺ຊລີ

“ກິເລສາ ເຊາປິຕາ ມຍ຺ຫ..ເປ... ຄຕັງ ພຸທ຺ທສ຺ສ ສາສນ”ນ຺ຕິ

ອຣຫັຕ຺ຕັງ ປນ ປຕ຺ວາ ອຕ຺ຕໂນ ປຕິປຕ຺ຕິງ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂິຕ຺ວາ ອຸທາເນນ຺ໂຕ –

໑໐໕.

“ສຸກ຺ກຸຕິເຕາປິ ນ ຈເຣ, ຣມມາເນາປິ ປກ຺ກເມ;

ນ ເທ຺ວຈານຕ຺ຕສັງຫິຕັງ, ຈເຣ ຈານັງ ວິຈກ຺ຂເນາ”ຕິ – ຄາຖັງ ອພາສິ;

ຕຕ຺ຖ ສຸກ຺ກຸຕິເຕາປິ ນ ຈເຣຕິ ຍສ຺ມິງ ອາຈາເຣ ຈຣນ຺ຕສ຺ສ ເມ ເກາຊນສປ຺ປາຍາລີເກນ ອຊິຄ຺ຈເລສຸ ຊເມ຺ວສຸ ສຸກ຺ກຸຕາ ອນກິເຣຕິ ສຸປ຺ຊຕິ, ຕຕ຺ຖ ສຸກ຺ກຸຕິເຕາປິ ຈສາມິເນຈ ຕຸຕເຣສປ຺ປາຍລີເກນ ນ ປກ຺ກເມ ນ ປກ຺ກມາມິ ນ ຈເຣຕິ ໂອຕ຺ຖ ນ-ກາເຣນປິ ປກ຺ກເມຕິປທັງ ສມ຺ພນ຺ທິຕພ຺ພັງ ຣມຍາເນາປິ ປກ຺ກເມຕິ ຍສ຺ມິງ ປນ ອາຈາເຣ ຈຣນ຺ຕສ຺ສ ເມ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂເນນ ນຕ຺ຕິ ສຸກ຺ກຸຕາ, ອຊ຺ຊາຊຕ຺ຖ ອກິຣມາມິ, ໂອຈັງ ອກິຣມຍາເນາປິ ອຈເຣສສປ຺ປາຍາລີເກນ ຕເຕາ ປກ຺ກເມ, ນ ຈເຣຍ຺ຍັງ ໂອຈັງ ປຕິປຊ຺ຊນ຺ໂຕ ຈາຫັງ ນຕິເຣຍ຺ຍຸຈ ສກຕ຺ວ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂິຕ຺ວາ ອຍເມຕ຺ຖ ອຕ຺ຕປຕິປຕ຺ຕິປຈ຺ຈເວກ຺ຂນາຍັງ ເຍາຊນາ ປຣສ຺ສ ຊຸຈາຊຊາເນ ປນ ຈເຣຍ຺ຍ ນ ປກ຺ກເມຍ຺ຍາຕິ ຈິເສາຈເຣເນ ເຍາເຊຕພ຺ພັງ ນ ເທ຺ວຈານຕ຺ຕສັງຫິຕັງ, ຈເຣ ຈານັງ ວິຈກ຺ຂເນາຕິ ຍສ຺ມິງ ອາຈາເຣ ປຈ຺ຈຍາ ສຸລກາ, ສມເນຊເມ຺ວາ ນ ປາຣິປູຣິງ ຄຈ຺ຈຕິ, ຍສ຺ມິງ຺ຈາ ອາຈາເຣ ປຈ຺ຈຍາ ທຸລ຺ລກາ, ສມເນຊເມ຺ວາປິ ປາຣິປູຣິງ ນ ຄຈ຺ຈຕິ, ໂອຈຣູເປາ ອາຈາເຣາ ຕຸຊ ອຕຕ຺ວສັງຫິເຕາ ນາມ ອຈຊ຺ຊສຫິເຕາຕິ ຄຕ຺ວາ ໂອຈຣູປັງ ຈານັງ ວິຈກ຺ຂເນາ ວິຊ຺ຊາຊາຕິເກາ ສກຕ຺ວ ປຣິປູເຣຕຸກາເມາ ນເຕ຺ວຈ ຈເຣຍ຺ຍັງ ຍຕ຺ຖ ປນ ປຈ຺ຈຍສມຕ຺ຖາເຕາ ອາຈາເຣາ ລຄ຺ຄຕິ, ສຕ຺ຕປິ ສປ຺ປາຍາ

ລພ຺ຠນ຺ຕິ, ຕເຕ຺ຖວ ວເສຍ຺ຍາຕິ ອເຕ຺ຖາ.

ມລິຕວມ຺ຠເຕ຺ຖຣຄາຖາວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໙. ສຸເຫມນ຺ຕເຕ຺ຖຣຄາຖາວຓ຺ຓນາ

ສຕລິງ຺ຄສ຺ສ ອຕ຺ຖສ຺ສາຕິ ອາຍສ຺ມເຕາ ສຸເຫມນ຺ຕເຕ຺ຖຣສ຺ສ ຄາຖາ. ກາ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິ? ອຍມ຺ປິ ປຸຣິມພຸເທ຺ຘສຸ ກຕາຘິກາເຣາ ຕຕ຺ຖ ຕຕ຺ຖ ຠເວ ວິວຏ຺ຏູປນິສ຺ສຍໍ ປຸຎ຺ຎໍ ອຸປຈິນເນ຺ຕາ ອິເຕາ ທ຺ວານວຸເຕ ກເປ຺ປ ຕິສ຺ສສ຺ສ ຠຄວເຕາ ກາເລ ວນຈເຣາ ຫຸຕ຺ວາ ວເນ ວສຕິ, ຕໍ ອນຸຄ຺ຄຫິຕຸໍ ຠຄວາ ອຣຎ຺ຎໍ ປວິສິຕ຺ວາ ຕສ຺ສ ອາສເນ຺ນ ຐາເນ ອຎ຺ຎຕຣສ຺ມິໍ ຣຸກ຺ຂມູເລ ນິສີທິ. ເສາ ຠຄວນ຺ຕໍ ທິສ຺ວາ ປສນ຺ນຈິເຕ຺ຕາ ສຸຄນ຺ຘານິ ປຸນ຺ນາຄປຸປ຺ຜານິ ເອາຈິນິຕ຺ວາ ຠຄວນ຺ຕໍ ປູເຊສິ. ເສາ ເຕນ ປຸຎ຺ຎກມ຺ເມນ ເທວເລາເກ ນິພ຺ພຕ຺ຕິຕ຺ວາ ອປຣາປຣໍ ປຸຎ຺ຎານິ ກຕ຺ວາ ເທວມນຸເສ຺ສສຸ ສໍສຣເນ຺ຕາ ອິມສ຺ມິໍ ພຸທ຺ຘຸປ຺ປາເທ ປິຣິຍນ຺ຕເທເສ ວິຠວສມ຺ປນ຺ນສ຺ສ ມຫາສາລສ຺ສ ປຸເຕ຺ຕາ ຫຸຕ຺ວາ ນິພ຺ພຕ຺ຕິ, ສຸເຫມເນ຺ຕາຕິສ຺ສ ນາມໍ ອເຫາສິ. ເສາ ວິຎ຺ຎຸຕໍ ປຕ຺ວາ ສງ຺ກສ຺ສນຄເຣ ມິຄທາເຍ ວິຫຣນ຺ຕໍ ຠຄວນ຺ຕໍ ອຸປສງ຺ກມິຕ຺ວາ ຘມ຺ມໍ ສຸຕ຺ວາ ປຏິລທ຺ຘສເທ຺ຘາ ປພ຺ພຊິຕ຺ວາ ເຕປິຏເກາ ຫຸຕ຺ວາ ວິປສ຺ສນໍ ປຏ຺ຐເປຕ຺ວາ ນຈິຣເສ຺ສວ ຉຬຠິເຎ຺ຎາ ປຏິສມ຺ຠິທາປ຺ປເຕ຺ຕາ ອເຫາສິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ ອປທາເນ (ອປ. ເຖຣ ໑.໑໙.໓໙-໔໐) –

“ການນໍ ວນເມາຄຍ຺ຫ, ວສາມິ ລຸທ຺ທເກາ ອຫໍ;

ປຸນ຺ນາຄໍ ປຸປ຺ຜິຕໍ ທິສ຺ວາ, ພຸທ຺ຘເສຏ຺ຐໍ ອນຸສ຺ສຣິໍ.

“ຕໍ ປຸປ຺ຜໍ ເອາຈິນິຕ຺ວານ, ສຸຄນ຺ຘໍ ຄນ຺ຘິຕໍ ສຸຠໍ;

ຖູປໍ ກຣິຕ຺ວາ ປຸລິເນ, ພຸທ຺ຘສ຺ສ ອຠິເຣາປຍິໍ.

“ເທ຺ວນວຸເຕ ອິເຕາ ກເປ຺ປ, ຍໍ ປຸປ຺ຜມຠິປູຊຍິໍ;

ທຸຄ຺ຄຕິໍ ນາຠິຊານາມິ, ພຸທ຺ຘປູຊາຍິທໍ ຜລໍ.

“ເອກມ຺ຫິນວຸເຕ ກເປ຺ປ, ເອເກາ ອາສິໍ ຕເມານຸເທາ;

ສຕ຺ຕຣຕນສມ຺ປເນ຺ນາ, ຈກ຺ກວຕ຺ຕີ ມຫພ຺ພເລາ.

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា ឯវំ ចិន្តេសិ – “មយា ខោ យំ សាវកេន បត្តព្ពំ, តំ អនុប្បត្តំ, យន្នូនាហំ ញាតិភិក្ខូនំ អនុគ្គហំ ករេយ្យ”ន្តិ។ ឯវំ ចិន្តេត្វា បភិន្នបដិសម្ភិទតាយ អកិលាសុតាយ ច អត្តនោ សន្តិកំ ឧបគតេ ភិក្ខូ យថារហំ ឱវទន្តោ អនុសាសន្តោ កង្ខំ ឆិន្ទន្តោ ធម្មំ កថេន្តោ ពហុជនានំ ភិក្ខូនំ និដ្ឋំ គន្ត្វា អាចិក្ខន្តោ វិហរតិ។ អថេកទិវសំ អត្តនោ សន្តិកំ ឧបគតានំ ភិក្ខូនំ វិញ្ញាតព្ពំ បុគ្គលិកំ វិសេសំ អាចិក្ខន្តោ –

១០៩។

“សតលិង្គស្ស អត្ថស្ស, សតលក្ខណធារិនោ;

ឯកង្គទស្សី ទុម្មេធោ, សតទស្សី ច បណ្ឌិតោ”តិ។ – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ សតលិង្គស្សាតិ លីនមត្ថំ គមេន្តីតិ លិង្គានិ, អត្ថស្ស សទ្ទស្ស បវត្តិនិមិត្តានិ, តានិ បន សតំ អនេកានិ លិង្គានិ ឯតស្សាតិ សតលិង្គោ។ អនេកភេទោ ហិ ឥធ សតសទ្ទោ, “សតំ សហស្ស”ន្តិអាទីសុ វិយ ន សង្ខ្យាវិសេសវចនោ។ តស្ស សតលិង្គស្ស។ អត្ថស្សាតិ ញេយ្យស្ស, ញេយ្យញ្ហិ ញាណេន អរណីយតោ “អត្ថោ”តិ វុច្ចតិ។ សោ ច ឯកោបិ អនេកលិង្គោ, យថា “សក្កោ បុរិន្ទទោ មឃវា”តិ, “បញ្ញា ចិន្តា មេធា ញាណ”ន្តិ ច។ យេន លិង្គេន បវត្តិនិមិត្តេន ទានាធិបតិបុរិន្ទទសទ្ទោ បវត្តោ, ន តេន តត្ថ សក្កាទិសទ្ទា បវត្តា, អថ ខោ អញ្ញេន។ តថា យេន សម្មាទិដ្ឋិបញ្ញាសទ្ទោ បវត្តោ, ន តេន ចិន្តាទិសទ្ទា។ តេន វុត្តំ “សតលិង្គស្ស អត្ថស្សា”តិ។

សតលក្ខណធារិនោតិ អនេកលក្ខណធរោ។ លក្ខីយតិ ឯតេនាតិ លក្ខណំ, បច្ចយភាវិនោ អត្ថស្ស អត្តនោ ផលំ បដិច្ច បច្ចយភាវោ, តេន ហិ សោ អយំ ផលស្ស ការណន្តិ លក្ខីយតិ។ សោ ច ឯកស្សេវ អត្ថស្ស អនេកប្បភេទោ ឧបលព្ភតិ , តេនាហ “សតលក្ខណធារិនោ”តិ។ អថ វា លក្ខីយន្តីតិ លក្ខណានិ, តស្ស តស្ស អត្ថស្ស សង្ខតតាទយោ បការវិសេសា។ តេ បន អត្ថតោ អវត្ថាវិសេសា វេទិតព្ពា។ តេ ច បន តេសំ អនិច្ចតាទិសាមញ្ញលក្ខណំ លិង្គន្តិ ញាបេន្តីតិ “លិង្គានី”តិ ច វុច្ចន្តិ។ តស្សិមេ អាការា, យស្មា ឯកស្សាបិ អត្ថស្ស អនេកេ ឧបលព្ភន្តិ។ តេន វុត្តំ “សតលិង្គស្ស អត្ថស្ស, សតលក្ខណធារិនោ”តិ។ តេនាហ អាយស្មា ធម្មសេនាបតិ – “សព្ពេ ធម្មា សព្ពាការេន ពុទ្ធស្ស ភគវតោ ញាណមុខេ អាបាថំ អាគច្ឆន្តី”តិ (មហានិ. ១៥៦; ចូឡនិ. មោឃរាជមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ៨៥; បដិ. ម. ៣.៥)។

ឯកង្គទស្សីតិ ឯវំ អនេកលិង្គេ អនេកលក្ខណេ អត្ថេ យោ តត្ថ ឯកង្គទស្សី អប្បបញ្ញតាយ ឯកលិង្គមត្តំ ឯកលក្ខណមត្តញ្ច

ឥដ្ឋា អត្តនា ឥដ្ឋេវេច “ក្តេវេច វត្ថេ”ត្តិ អភិនិមិនិស្ស “ទេយ្យធម្មោ”ត្តិ ឧបនីតំ បដិក្ខិបតិ, ហត្ថិទស្សកអន្តោ ចិយ ឧកដ្ឋកាហិ ទុវេទុវេនា ទុប្បញ្ញោ តត្ថ ចិន្ទេយ្យាកាតំវេយេច បការចិវេវេយាតំ អញាតកវេតា យិដ្ឋា អភិនិមិវេតវេតា ច។ វតទស្សី ច បណ្ឌិតោតិ បណ្ឌិតោ បត តត្ថ ចិន្ទេយ្យាវេត អវេតវេកបិ បការវេវ អត្តវេតា បញ្ញាចក្ខុតា វត្ថវេយា បស្សតិ។ វេយា ចា តត្ថ លក្ខយាវេត អវេតវេក បញ្ញាចក្ខុតា អត្តតាបិ បស្សតិ, អញ្ញេវេយ្យិ ទស្សេតិ បការវេតិ, វេយា បណ្ឌិតោ ចិចក្ខុវេណា អវេត្ថុវុ កុសលៃ តាយាតិ។ ឧចំ វេធវេទា វុត្តិវេកតំ អត្តវេតា បដិវេម្ភិកាវេយ្យត្តិ កិច្ចតំ ចិការេចយិ។

វុវេហយត្តវេត្ថុវកាធាចណ្ណុតា តិដ្ឋិតា។

៤៦. ឆយុវចវេត្ថុវកាធាចណ្ណុតា

បញ្ចុនិតុលយិត្វាតាតិ អាយវេតា ឆយុវចវេត្ថុវស្ស កាធា។ កា វុប្បត្តិ? អយំ កិរ បតុយុត្តវស្ស កកចវេតា កាវេល វុចវេន្ធា តាយ ព្រាហ្មណោ ហុត្វា តិណ្ណំ វេចទាតំ បារេគុ ឈវេទាចារេយ ទោយំ ឧដ្ឋា តាបវេបញ្ចុនំ បញ្ចុនិត្វា អវេញ្ញាយតវេត បញ្ចុតត្តវេវ អស្សុយំ កាវេវត្វា ពាហុហិ តាបវេហិ វឌ្ឍិ ចយិ។ អធស្ស កុវលពីជំ វេវាវេបតុកាវេយា បតុយុត្តវេវា កកចា អស្សុយវេយ៉ីវេប អាកាវេវ ចត្វា ពុទ្ធិបាដិហារិយំ ទស្សេយិ។ វេយា តំ ឧដ្ឋា បវេត្តយាតវេយា បុវេទតុកាវេយា តាកបុប្បាតិ ចូចិតាវេបយិ។ វត្វា, “អលំ ពុយស្ស តាបវេស្ស ឧត្តកំ កុវលពីជ”ត្តិ បក្កាមិ។ វេយា បុប្បាតិ កវេហត្វា វត្ថុ កយតយក្កុ ចូកិវិត្វា ចិត្តំ បវេរាទវេត្តា អញ្ចលិ បក្កយ្យាអដ្ឋាសិ។ វេយា វេតត បុញ្ញកវេយុត វេធចវេលាវេក តិដ្ឋិត្វា អបរាបរំ វុកាពីវុវេយច វិវេវវេត្តា ពុយស្ហិ ពុទ្ធប្បាទេ យកឆវេវេដ្ឋ ព្រាហ្មណកុវេល តិដ្ឋិត្វា ឆយុវចោតិ លទ្ធតាវេយា ចិញ្ញុតំ បវេត្តា វេហតុវេយ្យត្តិយា វេចាឌិយាវេតា ឈវេទាចារេយ អាឌីតចំ បញ្ចុខ្ចាយ អាតិវំវេច្ចា ឧដ្ឋា ទក្ខិណាកិរិវិស្សិ ចិហវេត្តិ កកចត្តំ វុបវេក្កមិត្វា ឆយុំ វុត្វា បដិលទ្ធវេទ្ធា បញ្ចុនិត្វា ចិបស្សតាយ កយុំ កវេវាវេត្តា តចិវេវស្សច អវេហត្តំ បាបុណិ។ វេតត ចុត្តំ អបទាវេត (អប។ វេធរ ១។១៩។ ១៦-៣៥) –

“វុចវេន្ធា តាយ តាវេយត, ព្រាហ្មណោ យត្តបារេគុ;

បុវក្ខវេតា វសិស្សេហិ, ចវេវត បញ្ចុតត្តវេវ។

“បតុយុត្តវេវា តាយ ឌិវេតា, អាហុតីតំ បដិគ្គវេហា;

យយុទ្ធរិតុកាវេយា វេយា, អាកវេន្ធ យយ វត្ថិតំ។

“វេចហាវេយិព្បត្តយតិ, ទុបិយតិ ឌលវេត តធា;

ហាសំ មមំ ជនេត្វាន, បក្កាមិ បាចីនាមុខោ។

“តញ្ច អច្ឆរិយំ ទិស្វា, អព្ភុតំ លោមហំសនំ;

នាគបុប្ផំ គហេត្វាន, គតមគ្គម្ហិ ឱកិរិំ។

“សតសហស្សិតោ កប្បេ, យំ បុប្ផំ ឱកិរិំ អហំ;

តេន ចិត្តប្បសាទេន, ទុគ្គតិំ នុបបជ្ជហំ។

“ឯកតិំសេ កប្បសតេ, រាជា អាសិ មហារហោ;

សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ..បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា អត្តនោ បដិបត្តិំ បច្ចវេក្ខិត្វា សោមនស្សប្បត្តោ ឧទានវសេន –

១០៧។

“បព្ពជ្ជំ តុលយិត្វាន, អគារស្មានគារិយំ;

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ។ – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ បព្ពជ្ជំ តុលយិត្វានាតិ “សម្ពាធោ ឃរាវាសោ រជាបថោ”តិអាទិនា (ទី. និ. ១.១៩១; ម. និ. ២.១០; សំ. និ. ២.១៤៤) ឃរាវាសេ, “អប្បស្សាទា កាមា ពហុទុក្ខា ពហុបាយាសា”តិអាទិនា (បាចិ. ៤១៧; ម. និ. ១.១៧៧) កាមេសុ អាទីនវំ តប្បដិបក្ខតោ នេក្ខម្មេ ច អានិសំសំ តុលភូតាយ បញ្ញាយ វិចារេត្វា វីមំសិត្វាតិ អត្ថោ។ សេសំ ហេដ្ឋា វុត្តនយមេវ។ ឥទមេវ ច ថេរស្ស អញ្ញាព្យាករណំ អហោសីតិ។

ธมฺมสวตฺเถรคาถาวณฺณนา นิฏฺฐิตา.

๘. ธมฺมสวปิตุตฺเถรคาถาวณฺณนา

ส วีสวสฺสสติโกติ อายสฺมโต ธมฺมสวปิตุตฺเถรสฺส คาถา. กา อุปฺปตฺติ? อยมฺปิ ปุริมพุทฺเธสุ กตาธิกาโร พุทฺธสุญฺเญ โลเก กุลเคเห นิพฺพตฺติตฺวา วิญฺญุตํ ปตฺวา ภูตคเณ นาม ปพฺพเต วิหรนฺโต ปจฺเจกสมฺพุทฺธํ ทิสฺวา ปสนฺนมานโส ติณสูลปุปฺเผหิ ปูชํ อกาสิ. โส เตน ปุญฺญกมฺเมน เทวโลเก นิพฺพตฺติตฺวา อปราปรํ สุคตีสุเยว สํสรนฺโต อิมสฺมึ พุทฺธุปฺปาเท มคธรฏฺเฐ พฺราหฺมณกุเล นิพฺพตฺติตฺวา วิญฺญุตํ ปตฺวา ทารปริคฺคหํ กตฺวา ธมฺมสวํ นาม ปุตฺตํ ลภิตฺวา ตสฺมึ ปพฺพชิเต สยมฺปิ วีสวสฺสสติโก หุตฺวา, “มม ปุตฺโต ตาว ตรุโณ ปพฺพชิ, อหํ กสฺมา นาหํ ปพฺพชิสฺสามี”ติ สญฺชาตสํเวโค สตฺถุ สนฺติกํ คนฺตฺวา ธมฺมํ สุตฺวา ปพฺพชิตฺวา วิปสฺสนํ ปฏฺฐเปตฺวา นจิรสฺเสว อรหตฺตํ สจฺฉากาสิ. เตน วุตฺตํ อปทาเน (อป. เถร ๑.๑๙.๖๗-๖๘) –

“หิมวนฺตสฺสาวิทูเร, ภูตคโณ นาม ปพฺพโต;

วสเตโก ชิโน ตตฺถ, สยมฺภู โลกนิสฺสโฏ.

“ติณสูลํ คเหตฺวาน, พุทฺธสฺส อภิโรปยึ;

เอกูนสตสหสฺสํ, กปฺปํ น วินิปาติโก.

“อิโต เอกาทเส กปฺเป, เอโกสึ ธรณีรุโห;

สตฺตรตนสมฺปนฺโน, จกฺกวตฺตี มหพฺพโล.

“กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ…เป… กตํ พุทฺธสฺส สาสน”นฺติ.

อรหตฺตํ ปน ปตฺวา อตฺตโน ปฏิปตฺตึ ปจฺจเวกฺขิตฺวา สญฺชาตโสมนสฺโส อุทาเนนฺโต –

๑๐๘.

“ᩈ ᩅᩦᩈᩅᩔᩈᨲᩥᨠᩮᩣ, ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᩴ ᩋᨶᨣᩣᩁᩥᨿᩴ;

ᨲᩥᩔᩮᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣ, ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ – ᨣᩣᨳᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ;

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈ ᩅᩦᩈᩅᩔᩈᨲᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣ ᩅᩦᩈᩴᩅᩔᩈᨲᩥᨠᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩋᩉᩴ ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᩅᩦᩈᩣᨵᩥᨠᩅᩔᩈᨲᩥᨠᩮᩣ ᩈᨾᩣᨶᩮᩣ᪨ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩴ ᩏᨸᨣᨧ᩠ᨨᩥᩴ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩏᨲ᩠ᨲᩣᨶᨲ᩠ᨳᨾᩮᩅ᪨ ᩍᨴᨾᩮᩅ ᨧ ᩍᨾᩔ ᨳᩮᩁᩔ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨

ᨵᨾ᩠ᨾᩈᩅᨸᩥᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪕᪨ ᩈᨦ᩠ᨥᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᨶ ᨶᩪᨶᩣᨿᩴ ᨸᩁᨾᩉᩥᨲᩣᨶᩩᨠᨾ᩠ᨸᩥᨶᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨥᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩣᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ? ᩈᩮᩣᨸᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩅᩮ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᩏᨸᨧᩥᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨲᩮᩣ ᨧᨲᩩᨶᩅᩩᨲᩮ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ ᨠᩩᩃᨣᩮᩉᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨲᨸᩣᨴᩮ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨾᩣᨶᩈᩮᩣ ᨠᨠᩩᨵᨸᩩᨸ᩠ᨹᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩪᨩᩮᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᩃᩮᩣᨠᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨸᩁᩣᨸᩁᩴ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨣᨲᩦᩈᩩᨿᩮᩅ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᨿᩴ ᩍᨯ᩠ᨰᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ, ᨲᩔ ᩈᨦ᩠ᨥᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨶᩣᨾᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩈᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᩈᩉᩣᨿᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩮ ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᩅᩈᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᩋᩅᩥᨴᩪᩁᩮ ᩅᨶᨣᩩᨾ᩠ᨻᩮ ᩑᨠᩣ ᨾᩥᨣᩦ ᩅᩥᨩᩣᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩁᩩᨱᩴ ᨨᩣᨸᩴ ᩁᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩦ ᨨᩣᨲᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩈᩥᨶᩮᩉᩮᨶ ᨴᩪᩁᩮ ᨣᩮᩣᨧᩁᩣᨿ ᨶ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᩮ ᨧ ᨲᩥᨱᩮᩣᨴᨠᩔ ᩋᩃᩣᨽᩮᨶ ᨠᩥᩃᨾᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨳᩮᩁᩮᩣ, “ᩋᩉᩮᩣ ᩅᨲᩣᨿᩴ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨻᨶ᩠ᨵᨶᨻᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨾᩉᩣᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᨶᩩᨽᩅᨲᩥ, ᨶ ᨲᩴ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩈᩴᩅᩮᨣᨩᩣᨲᩮᩣ ᨲᨾᩮᩅ ᩋᨦ᩠ᨠᩩᩈᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨸ᪨ ᨳᩮᩁ ᪑᪨᪑᪙᪨᪒᪐-᪒᪓) –

“ᩉᩥᨾᩅᨶ᩠ᨲᩔᩣᩅᩥᨴᩪᩁᩮ, ᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᩁᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨸᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ;

ᨲᨾ᩠ᩉᩥ ᨸᨻ᩠ᨻᨲᨸᩣᨴᨾ᩠ᩉᩥ, ᩈᨲ᩠ᨲ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮ᪨

“ᨠᨠᩩᨵᩴ ᨸᩩᨸ᩠ᨹᩥᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ, ᨴᩦᨸᩁᩣᨩᩴᩅ ᩏᨣ᩠ᨣᨲᩴ;

ᩏᨽᩮᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩮᩉᩥ ᨸᨣ᩠ᨣᨿ᩠ᩉ, ᩈᨲ᩠ᨲ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮ ᩈᨾᩮᩣᨠᩥᩁᩥᩴ᪨

“ចតុន្នវុតិតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

“ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ, សត្តាសុំ បុប្ផនាមកា;

សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តី មហព្ពលា។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា អត្តនោ ទុតិយកំ កិញ្ចិ បិដ្ឋាទិតក្កពាហុលំ ចិហរត្តំ ញាត្វា តរេយច បីតិ ក្ខបរំ ការិត្វា តំ ខូចចរន្តា –

១០៨។

“ន ត្វាយំ បរេហិតាត្មកប្បិនោ, ររហាករតា អត្មិចិករណតិ សាសនំ;

តទាហយំ ចិហរតិ បិរកតិត្ថិយោ, បីកឹ យទា តរុណជាតិកា ចរេត”តិ។ –

ពាទំ អការិ។

តត្ថ ន ត្វាយន្តិ ន-ឥតិ បដិសេធេ និបាតោ។ ត្វាតិ បរិចិតក្កេ។ ត្វន អយន្តិ បចរេទ្ធចោ។ បរេហិតាត្មកប្បិនោតិ បររំ អតិចិយ, បររេយន ចា អត្តត្តរេន ហិរេតន សត្តេ អត្មកប្បនសីលស្ស ករចរតា។ ររហាករតាតិ រហសិ ករតា, ស្ញ្ញាការករតា ការយចិរចកយុត្តាតិ អត្ថោ។ អត្មិចិករណតីតិ ឥត្ថ “ន ត្វា”តិ បចេទ្ធយំ អានេត្វា សម្ពន្ធិតព្ពំ “ភាត្មិចិករណតិ ត្វា”តិ, ន ចិរត្តសិ យត្ថោ, “ភាត្មយុញ្ញាតី”តិ តរក្កឹតិ អត្ថោ។ សាសនន្តិ បដិបត្តិសាសនំ, ចតុសច្ចកម្មដ្ឋានភាចនន្តិ អធិប្បាយោ។ តទា ហីតិ តេតេច ការណេន, សត្ថុ សាសនស្ស អនត្មយុញ្ញានតោ ឯច។ អយន្តិ អយំ កិក្កំ។ បិរកតិត្ថិយោតិ យតដ្ឋានំ ឮត្ថិយានំ យទាសកំ ចិសយេសុ ចិស្សដ្ឋតោ សកាចត្ថិតត្ថិយោ, អសំចុតចក្ខុទ្វារាទិកោតិ អត្ថោ។ យស្ស តណ្ហាសក្កស្ស អធិត្តតាយ រសា កិក្កុ បិរកតិត្ថិយោ ចិហរតិ, តស្ស ក្ខបរំ ចរស្សេន្តោ “បីកឹ យទា តរុណជាតិកា ចរេត”តិ អាហ។ យទា អយំ តរុណសកាចា បីកឹ បុត្តរស្សហស្ស អធិត្តតាយ ចរេត ទុក្ខំ អនុភចតិ, ន តំ អតិចត្តតិ, ឯចមេយបិ កិក្កុ សក្កស្ស អធិត្តតាយ បិរកតិត្ថិយោ ចិហរន្តោ ចដ្ដទុក្ខំ ភាតិចត្តតីតិ អធិប្បាយោ។ “តរុណចិជាតិកា”តិ ចា បិរេធា។ អភិនចប្បសុតា ខាលចន្ទាតិ អត្ថោ។ តំ សុត្វា រសា កិក្កុ សញ្ញាតសំចេគោ ចិបស្សនំ ចឌ្ឍេត្វា តចិរស្សេច អរហត្តំ បិបុណិ។

ᩈᨦ᩠ᨥᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪁᪀᪨ ᩏᩈᨽᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᨶᨣᩣ ᨶᨣᨣ᩠ᨣᩮᩈᩩ ᩈᩩᩈᩴᩅᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᩣᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩏᩈᨽᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩣᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ? ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩅᩮ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩪᨸᨶᩥᩔᨿᩣᨶᩥ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨲᩮᩣ ᩑᨠᨲᩥᩴᩈᩮ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ ᩈᩥᨡᩥᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᨴᩮᩅᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨾᩣᨶᩈᩮᩣ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨸᩩᨸ᩠ᨹᩮᩉᩥ ᨸᩪᨩᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩣ ᨸᩩᨸ᩠ᨹᨸᩪᨩᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᨸᩩᨸ᩠ᨹᨾᨱ᩠ᨯᨸᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩈᩥ᪨ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩣᨶᩴ ᨾᩉᩣᩈᨾᩣᨣᨾᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᨠᩮᩣᩈᩃᩁᨭ᩠ᨮᩮ ᨾᩉᩣᨽᩮᩣᨣᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ, ᨲᩔ ᩏᩈᨽᩮᩣᨲᩥ ᨶᩣᨾᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨩᩮᨲᩅᨶᨸᨭᩥᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮ ᩈᨲ᩠ᨳᩁᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᨸ᩠ᨸᩈᩣᨴᩮᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨲᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩥᨧ᩠ᨧᩮᩣ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩮ ᨸᨻ᩠ᨻᨲᨸᩣᨴᩮ ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᨧ ᩈᨾᨿᩮᨶ ᨸᩣᩅᩩᩔᨠᩣᩃᩈᨾᨿᩮ ᩋᨽᩥᨶᩅᩩᨭ᩠ᨮᩮ ᨸᨻ᩠ᨻᨲᩈᩥᨡᩁᩮᩈᩩ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᨣᨧ᩠ᨨᩃᨲᩣᨿ ᨥᨶᨸᨱ᩠ᨱᩈᨬ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨳᩮᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩃᩮᨱᨲᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᩅᨶᩁᩣᨾᨱᩮᨿ᩠ᨿᨠᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨲᩁᩣᨾᨱᩮᨿ᩠ᨿᨠᨬ᩠ᨧ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩅᩈᩮᨶ “ᩍᨾᩮᨸᩥ ᨶᩣᨾ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᨧᩮᨲᨶᩣ ᩏᨲᩩᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨳ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩣᩉᩴ ᩏᨲᩩᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ ᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩩᨱᩮᩉᩥ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ –

᪁᪁᪀᪨

“ᨶᨣᩣ ᨶᨣᨣ᩠ᨣᩮᩈᩩ ᩈᩩᩈᩴᩅᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᩣ, ᩏᨴᨣ᩠ᨣᨾᩮᨥᩮᨶ ᨶᩅᩮᨶ ᩈᩥᨲ᩠ᨲᩣ;

ᩅᩥᩅᩮᨠᨠᩣᨾᩔ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩈᨬ᩠ᨬᩥᨶᩮᩣ, ᨩᨶᩮᨲᩥ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᩏᩈᨽᩔ ᨠᩃ᩠ᨿᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ –

ᨣᩣᨳᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᨣᩣᨲᩥ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩣ, “ᨶᩣᨣᩣ”ᨲᩥ ᨠᩮᨧᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶᩣᨣᩁᩩᨠ᩠ᨡᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨶᨣᨣ᩠ᨣᩮᩈᩪᨲᩥ ᨸᨻ᩠ᨻᨲᩈᩥᨡᩁᩮᩈᩩ᪨ ᩈᩩᩈᩴᩅᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᩣᨲᩥ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᨾᩪᩃᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩁᩥᨲᩮᩣ ᩏᨸᩁᩥ ᨧ ᩈᨾᩩᨸᩮᨧ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨲᩈᩣᨡᩣᨸᩃ᩠ᩃᩅᨸ᩠ᨸᩈᩣᨡᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩏᨴᨣ᩠ᨣᨾᩮᨥᩮᨶ ᨶᩅᩮᨶ ᩈᩥᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩏᨴᨠᩮᨶ ᨾᩉᨲᩣ ᨸᩣᩅᩩᩔᨾᩮᨥᩮᨶ ᩋᨽᩥᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᩅᩥᩅᩮᨠᨠᩣᨾᩔᩣᨲᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᩥᩅᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᩅᩮᨠᩴ ᩍᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩔ, ᩋᩁᨬ᩠ᨬᨧᩣᩁᩮᨶ ᨲᩣᩅ ᨠᩣᨿᩅᩥᩅᩮᨠᩮᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩮᩣ, ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩏᨸᨵᩥᩅᩥᩅᩮᨠᩣᨵᩥᨣᨾᩔ ᨶᩥᩔᨿᨽᩪᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᩅᩮᨠᩮᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ ᨲᩴ ᨸᨲ᩠ᨳᨿᨾᩣᨶᩔ, ᨩᩣᨣᩁᩥᨿᩴ ᩋᨶᩩᨿᩩᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩔᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩈᨬ᩠ᨬᩥᨶᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩅᩣᩈᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩣ ᩅᨱ᩠ᨱᩥᨲᩮᩣ ᨳᩮᩣᨾᩥᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᨧ ᨡᩮᩣ ᨿᩣᩅᨴᩮᩅ ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨽᩣᩅᨶᩣᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥᨿᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩣ ᨾᨿᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᨣᨲᩣ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᨣᨲᩈᨬ᩠ᨬᩥᨶᩮᩣ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᨻᩉᩩᩃᩔᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨩᨶᩮᨲᩦᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨻᩉᩩᨲ᩠ᨳᩮ ᩉᩥ ᩍᨴᩴ ᩑᨠᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨠᩮᨧᩥ ᨸᨶ “ᨩᨶᩮᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᨸᨮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣᨲᩥ ᩏᨸᩁᩪᨸᩁᩥ᪨ ᩏᩈᨽᩔᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᩁᩴ ᩅᩥᨿ

វទតិ។ កល្យតន្តិ កល្យភាវំ ចិត្តស្ស កម្មញ្ញតំ ភាវនាយោគ្យតំ។ ស្វាយមត្ថោ ហេដ្ឋា វុត្តោយេវ។ ឯវំ ថេរោ ឥមំ គាថំ វទន្តោយេវ វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១៩.១៣-១៨) –

“ទេវបុត្តោ អហំ សន្តោ, បូជយិំ សិខិនាយកំ;

មន្ទារវេន បុប្ផេន, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយិំ។

“សត្តាហំ ឆទនំ អាសិ, ទិព្ពំ មាលំ តថាគតេ;

សព្ពេ ជនា សមាគន្ត្វា, នមស្សិំសុ តថាគតំ។

“ឯកតិំសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយិំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

“ឥតោ ច នវមេ កប្បេ, រាជាហោសិំ ជុតិន្ធរោ;

សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អយមេវ ច ថេរស្ស អញ្ញាព្យាករណគាថា អហោសីតិ។

ឧសភត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ឯកាទសមវគ្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១២. ទ្វាទសមវគ្គោ

᪁᪨ ᨩᩮᨶ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᨴᩩᨷ᩠ᨷᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩴᩅᩮ ᨴᩩᩁᨵᩥᩅᩣᩈᩣ ᨣᩮᩉᩣᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᨩᩮᨶ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩣᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ? ᩋᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᩩᩁᩥᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩅᩮ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩪᨷᨶᩥᩔᨿᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᩏᨷᨧᩥᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩥᨡᩥᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᩑᨠᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨷᩈᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩥᩴᨠᩥᩁᩣᨲᨷᩩᨷ᩠ᨹᩮᩉᩥ ᨷᩪᨩᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮ ᨾᨣᨵᩁᨭ᩠ᨮᩮ ᨩᩮᨶ᩠ᨲᨣᩣᨾᩮ ᩑᨠᩔ ᨾᨱ᩠ᨯᩃᩥᨠᩁᩣᨩᩔ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ, ᨩᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥᩔ ᨶᩣᨾᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩉᩁᨠᩣᩃᩮᨿᩮᩅ ᩉᩮᨲᩩᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨧᩮᩣᨴᩥᨿᨾᩣᨶᩮᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣᨶᩥᨶ᩠ᨶᨾᩣᨶᩈᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩩᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ – “ᨷᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣ ᨶᩣᨾ ᨴᩩᨠ᩠ᨠᩁᩣ, ᨥᩁᩣᨷᩥ ᨴᩩᩁᩣᩅᩣᩈᩣ, ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨧ ᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁᩮᩣ, ᨽᩮᩣᨣᩣ ᨧ ᨴᩩᩁᨵᩥᨣᨾᩣ, ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨷᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩣᨻᩉᩩᩃᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨧᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨱᩥ᪨ ᩈᩩᨲᨠᩣᩃᨲᩮᩣ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨷᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣᨽᩥᩁᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨷᩔᨶᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨡᩣᨿ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨿ ᨡᩥᨷ᩠ᨷᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨧ᩠ᨨᩣᨠᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨷᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨷ᪨ ᨳᩮᩁ ᪁᪨᪁᪙᪨᪙᪁-᪙᪃) –

“ᩑᨠᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩉᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᨷᩪᨩᨿᩥᩴ ᩈᩥᨡᩥᨶᩣᨿᨠᩴ;

ᨠᨠ᩠ᨠᩣᩁᩩᨷᩩᨷ᩠ᨹᩴ ᨷᨣ᩠ᨣᨿ᩠ᩉ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩋᨽᩥᩁᩮᩣᨷᨿᩥᩴ᪨

“ᩑᨠᨲᩥᩴᩈᩮ ᩍᨲᩮᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ, ᨿᩴ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᨾᨽᩥᩁᩮᩣᨷᨿᩥᩴ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨷᩪᨩᩣᨿᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ᪨

“ᩍᨲᩮᩣ ᨧ ᨶᩅᨾᩮ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ, ᩁᩣᨩᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩣ ᩋᩉᩩᩴ;

ᩈᨲ᩠ᨲᩁᨲᨶᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩦ ᨾᩉᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣ᪨

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨷᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ...ᨷᩮ... ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨶ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ, “ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩥᩴ ᩅᨲᩣᩉᩴ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩴ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨩᩣᨲᩮᩣ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣᨠᩣᩁᩴ ᨲᩔ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᨴᩮᩅ ᨨᩥᨶ᩠ᨶᨲᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ –

“ទុប្បព្វជ្ជំ វេ ទុរធិវាសា គេហា, ធម្មោ គម្ភីរោ ទុរធិគមា ភោគា;

កិច្ឆា វុត្តិ នោ ឥតរីតរេនេវ, យុត្តំ ចិន្តេតុំ សតតមនិច្ចត”ន្តិ –

គាថំ អភាសិ·

តត្ថ ទុប្បព្វជ្ជន្តិ អប្បំ វា មហន្តំ វា ភោគក្ខន្ធញ្ចេវ ញាតិបរិវដ្ដញ្ច បហាយ ឥមស្មិំ សាសនេ ឧរំ ទត្វា បព្វជនស្ស ទុក្ករត្តា ទុក្ខំ បព្វជិតុំ, ទុក្ករា បព្វជ្ជាតិ ទុប្បព្វជ្ជំ· វេតិ និបាតមត្តំ, ទឡ្ហត្ថេ វា “បព្វជ្ជា ទុក្ខា”តិ · គេហត្ថោ អាវសេយ្យំ, ទុរធិវាសា គេហា, យស្មា គេហំ អធិវសន្តេន រញ្ញា រាជកិច្ចំ, ឥស្សរេន ឥស្សរកិច្ចំ, គហបតិកា គហបតិកិច្ចំ កត្តព្វំ ហោតិ, បរិជនោ ចេវ សមណព្រាហ្មណា ច សង្គហេតព្វា, តស្មិំ តស្មិញ្ច កត្តព្វេ កិរិយមានេបិ ឃរាវាសោ ឆិទ្ទឃដោ វិយ មហាសមុទ្ទោ វិយ ច ទុប្បូរោ, តស្មា គេហា នាមេតេ អធិវសិតុំ អាវសិតុំ ទុក្ខា ទុក្ករាតិ កត្វា ទុរធិវាសា ទុរាវាសាតិ· បព្វជិតោ អនុតិដ្ឋេយ្យំ, ធម្មោ គម្ភីរោ, យទត្ថា បព្វជ្ជា, សោ បព្វជិតេន អធិគន្តព្វោ បដិវេធសទ្ធម្មោ គម្ភីរោ, គម្ភីរញាណគោចរត្តា ទុទ្ទសោ, ទុប្បដិវិជ្ឈោ ធម្មស្ស គម្ភីរភាវេន ទុប្បដិវិជ្ឈត្តា· គេហត្ថោ អាវសេយ្យំ, ទុរធិគមា ភោគា យេហិ វិនា ន សក្កា គេហំ អាវសិតុំ, តេ ភោគា ទុល្លភ កសិរេន អធិគន្តព្វតាយ ទុរធិគមា· ឯវំ សន្តេ ឃរាវាសំ បហាយ បព្វជ្ជាយេវ អនុតិដ្ឋេយ្យំ, ឯវម្បិ កិច្ឆា វុត្តិ នោ ឥតរីតរេន ឥធ ឥមស្មិំ ពុទ្ធសាសនេ ឥតរីតរេន យថាលទ្ធេន បច្ចយេន អម្ហាកំ វុត្តិ ជីវិកា កិច្ឆា ទុក្ខា, ឃរាវាសានំ ទុរធិវាសតាយ ភោគានញ្ច ទុរធិគមតាយ គេហេ ឥតរីតរេន បច្ចយេន យាបេតព្វតាយ កិច្ឆា កសិរា វុត្តិ អម្ហាកំ, តត្ថ កិំ កាតុំ វដ្ដតីតិ? យុត្តំ ចិន្តេតុំ សតតមនិច្ចតំ សកលំ ទិវសំ បុព្ពរត្តាបររត្តញ្ច តេភូមកសង្ខារានំ អនិច្ចតន្តិ, តតោ ឧប្បាទវយវន្តតោ អាទិអន្តវន្តតោ តាវកាលិកតោ ច ន និច្ចន្តិ “អនិច្ច”ន្តិ ចិន្តេតុំ វិបស្សិតុំ យុត្តំ· អនិច្ចានុបស្សនាយ សិទ្ធាយ ទុក្ខានុបស្សនា អនត្តានុបស្សនា សុខេនេវ សិជ្ឈតីតិ អនិច្ចានុបស្សនាវ ឯត្ថ វុត្តា, អនិច្ចស្ស ទុក្ខានត្តតានំ អព្យភិចរណតោ សាសនិកស្ស សុគ្គហណតោ ច· តេនាហ – “យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខំ, យំ ទុក្ខំ តទនត្តា”តិ (សំ· និ· ៣·១៥), “យំ កិញ្ចិ សមុទយធម្មំ, សព្វំ តំ និរោធធម្មំ” (មហាវ· ១៦; ទី· និ· ១·២៩៨; សំ· និ· ៥·១០៨១), “វយធម្មា សង្ខារា”តិ (ទី· និ· ២·២១៨) ច តទយិកា ឧបំ អញ្ញមញ្ញំ បដិបក្ខវសេន អបរាបរំ ឧប្បន្នេ វិតក្កេ និគ្គហេត្វា អនិច្ចតាមុខេន វិបស្សនំ អារភិត្វា ឥទានិ កតកិច្ចោ ជាតោតិ ទស្សេតិ· តេន វុត្តំ “អត្តនោ បដិបត្តិ”ន្តិអាទិ· ឥទមេវ ថេរស្ស អញ្ញាព្យាករណំ អហោសិ·

ជេន្តត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា·

២· វច្ឆគោត្តត្ថេរគាថាវណ្ណនា

តេវិជ្ជាហំមហាឈាយីតិ អាយស្មតោ វច្ឆគោត្តត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ វិវដ្ដូបនិស្សយំ កុសលពីជំ រោបេន្តោ វិបស្សិស្ស ភគវតោ កាលេ ពន្ធុមតីនគរេ កុលគេហេ និព្វត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ឯកទិវសំ រញ្ញា នាគរេហិ ច សទ្ធិំ ពុទ្ធបូជំ កត្វា តតោ បរំ ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ រាជគហេ វិភវសម្បន្នស្ស ព្រាហ្មណស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្វត្តិ, តស្ស វច្ឆគោត្តតាយ វច្ឆគោត្តោត្វេវ សមញ្ញា អហោសិ. សោ វិញ្ញុតំ បត្វា ព្រាហ្មណវិជ្ជាសុ និប្ផត្តិំ គតោ វិមុត្តិំ គវេសន្តោ តត្ថ សារំ អទិស្វា បរិព្វាជកបព្វជ្ជំ បព្វជិត្វា វិចរន្តោ សត្ថារំ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ហាបុច្ឆិត្វា តស្មិំ វិស្សជ្ជិតេ បសន្នមានសោ សត្ថុ សន្តិកេ បព្វជិត្វា វិបស្សនាយ កម្មំ ករោន្តោ នចិរស្សេវ ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១៩.១៣-២០) –

“ឧធេត្តំ សតរំសិ ច, បីតរំសិ ច ការយិំ;

បន្នរសេ យថា ចន្ទំ, និយ្យន្តំ លោកនាយកំ.

“អដ្ឋសដ្ឋិសហស្សានិ, សព្វេ ខីណាសវា អហុំ;

បរិវារិំសុ សម្ពុទ្ធំ, ទ្វិបទិន្ទំ នរាសភំ.

“សម្មជ្ជិត្វាន តំ វីថិំ, និយ្យន្តេ លោកនាយកេ;

ឧស្សាបេសិំ ធជំ តត្ថ, វិប្បសន្នេន ចេតសា.

“ឯកនវុតិតោ កប្បេ, យំ ធជំ អភិរោបយិំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ធជទានស្សិទំ ផលំ.

“ឥតោ ចតុត្ថកេ កប្បេ, រាជាហោសិំ មហព្ពលោ;

សព្វាការេន សម្បន្នោ, សុធជោ ឥតិ វិស្សុតោ.

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ.

លទ្ធាភិញ្ញា បន ហុត្វា អត្តនោ បដិបត្តិំ បច្ចវេក្ខិត្វា សោមនស្សជាតោ ឧទានវសេន –

១១៧·

“តេវិជ្ជាហំ មហាវីរ, ចេតោបរិយកោវិទោ;

សទត្ថោ មេ អនុប្បត្តោ, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ· – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ តេវិជ្ជាហន្តិ យទិបិ មំ បុព្ពេ តិណ្ណំ វេទានំ បារំ គតត្តា “ព្រាហ្មណោ តេវិជ្ជោ”តិ វទន្តិ, តំ បន សមញ្ញាមត្តំ វេទេសុ វិជ្ជាកិច្ចស្ស អភាវតោ· ឥទានិ បន បុព្ពេនិវាសញាណាទីនំ តិស្សន្នំ វិជ្ជានំ អធិគតត្តា បរមត្ថតោ តេវិជ្ជោ អហំ, មហន្តស្ស អនវសេសស្ស សមុទយបក្ខិយស្ស កិលេសគណស្ស វិធមនតោ, មហន្តេន មគ្គផលវីរេន មហន្តស្ស ខន្ធភារស្ស បហីនស្ស និព្ពានស្ស វីរាធនតោ ច មហាវីរ· ចេតោបរិយកោវិទោតិ ចិត្តសង្ខាតការានំ សកិលេសវិមុត្តានំ ចេតោបរិយេ សមាបត្តិតោ កុសលោ· ឥមិនា ចេតោបរិយញាណស្ស ការណមាហ· សមាធិកោសល្លសហិតេន ហិ អាវជ្ជន្តេន តេវិជ្ជតា, ន កេវលំ· សទត្ថោតិ សកត្ថោ ក-ការស្សាយំ ទ-ការោ កតោ “អនុប្បត្តសទត្ថោ”តិអាទីសុ (ម· និ· ១·៨; អ· និ· ៣·៣៨) វិយ· “សទត្ថោ”តិ ច អរហត្តំ វេទិតព្ពំ· តញ្ហិ អត្តបដិពន្ធដ្ឋេន អត្តានំ អវិជហនដ្ឋេន អត្តនោ បរមត្ថដ្ឋេន អត្តនោ អត្ថត្តា “សកត្ថោ”តិ វុច្ចតិ· ស្វាយំ សទត្ថោ មេ មយា អនុប្បត្តោ អធិគតោ· ឥមិនា ឯវាស្ស អត្តនោ មហាវីរការំ វិភាវេតិ· ករណីយំ កត្វា ទស្សេតិ· សេសំ វុត្តនយមេវ·

ចន្ទកោត្តត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា·

៧· ចតចន្ទត្ថេរគាថាវណ្ណនា

អន្ធាជិកា ពុទ្ធសិលាតិ អាយស្មតោ ចតចន្ទត្ថេរស្ស គាថា· កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ វិវដ្ដូបនិស្សយំ កុសលពីជំ រោបេន្តោ វិបស្សិស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា បរស្ស កម្មំ កត្វា ជីវន្តោ កស្សចិ អបរាធំ កត្វា មរណភយេន តជ្ជិតោ បលាយន្តោ អន្តរាមគ្គេ ពោធិរុក្ខំ ទិស្វា បសន្នមានសោ តស្ស មូលំ សម្មជ្ជិត្វា បិណ្ឌិពន្ធេហិ អសោកបុប្ផេហិ បូជំ កត្វា វន្ទិត្វា ពោធិំ អភិមុខោ នមស្សមានោ បល្លង្កេន និសិន្នោ មារេតុំ អាគតេ បច្ចត្ថិកេ ទិស្វា ពោធិំ ចិត្តំ អភិប្បសាទេត្វា ពោធិំ ឯវ អាវជ្ជន្តោ សមាបតិតេ បបាតេ បបតិ· សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ និព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ បុញ្ញានិ កត្វា ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ រាជគហេ វិភវសម្បន្នស្ស ព្រាហ្មណស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ, “ចន្ទោ”តិស្ស នាមំ អហោសិ· សោ វយប្បត្តោ ពិម្ពិសារសមាគមេ បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា អរហត្តំ បាបុណិ· តេន វុត្តំ អបទានេ (អប· ថេរ ១·១៩·

សិ-១៣) –

“បរកម្មាយនេ យុត្តា, អបរាធំ អកាសហំ;

វនន្តំ អភិធាវិស្សំ, ភយវេរសមប្បិតា។

“បុប្ផិតំ បាទបំ ទិស្វា, បិណ្ឌិពន្ធំ សុនិម្មិតំ;

តប្បុប្ផំ គហេត្វាន, បោធិយំ ឱកិរិំ អហំ។

“សម្មជ្ជិត្វាន តំ បោធឹ, បាដលឹ បាទបុត្តមំ;

បល្លង្កំ អាភុជិត្វាន, បោធិមូលេ ឧបាវិសិំ។

“គតមគ្គំ គវេសន្តា, អាគច្ឆុំ មម សន្តិកំ;

តេ ច ទិស្វានហំ តត្ថ, អាវជ្ជិំ បោធិមុត្តមំ។

“វន្ទិត្វាន អហំ បោធឹ, វិប្បសន្នេន ចេតសា;

អនេកតាលេ បបតិំ, គិរិទុគ្គេ ភយានកេ។

“ឯកនវុតិតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយិំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, បោធិបូជាយិទំ ផលំ។

“ឥតោ ច តតិយេ កប្បេ, រាជា សុសញ្ញតោ អហំ;

សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

“កិលេសា ឈាបិតា យឃ្ញា..េប... ពតំ ញុទ្ធស្ស សាសត”ត្តិ៍

អទហត្ថំ បត បត្វា ចិចេកាកិទតិយា ចេតេឃេច ចសិ, តេត ចតចេន្ធាតិ សយញ្ញា ក្ខបិឌិ៍ អឆ ពឌាទិ ឆេទោ ឆាតិឌតាត្កុហត្វំ ទាឌពហំ ពេតា តត្វ ឆាតេពហិ ក្ខបដ្ឋិឃយាតោ ពតិបិហំ ចសិត្វា ពយតាកាទំ សត្ថុេស្សតិ៍ តំ ឆាតពកា, “ភន្តេ, អយ្យាកំ អត្កុហត្វំ ឆុទចិហាេទ ចសឆ, យឃំ ក្ខបដ្ឋហិស្សាយា”តិ ឃាចិសុ៍ ឆេទោ តេសំ បត្តាតទាយេលាឃ្យកិត្តតាបេឌេសត ចិចេកាកិទតិ តិចេឌេត្វា –

១១ឲ៍

“អច្ឆ្នាឌិកា បុឆុសិលិ, កោតក្កុលយិកាឃុតា;

អត្បុេសចាលសន្ធាត្អា, េត េសលិ ទយឃត្តិ យ”ត្តិ៍ – កាឆំ អភាសិ;

តត្វ អច្ឆ្នាឌិកាតិ អឆ្នំ អគហលំ សុពុយំ ក្ខេគំ ឲេតេស្មតិ “អច្ឆ្នាគកា”តិ ចត្តេត្ត លិក្កចិបល្លាេសត អច្ឆ្នាឌិកា”តិ ទុត្តំ៍ ឲេតេត េតសំ ក្ខេពសយ្យត្តិ ឌេស្សតិ៍ បុឆុសិលិតិ បុឆុលិ ចិត្វតា យុក្សុលសយ្យស្សា សិលិ ឲេតេស្មតិ បុឆុសិលិ៍ ឲេតេត តិសឌ្ឍតដ្ឋាតសយ្យត្តិ ឌេស្សតិ៍ ក្យត្អំ ចិឃ តក្កុលំ តក្កុដ្ឋំ ឲេតេសត្តិ កោតក្កុលិ, កាឡអយក្កដិ, “បកតិយក្កដិ”តិបិ ចឌត្តិេឃច ៍ កោតក្កុេលហិ ឆ បសគាឌិេពហិ យិេពហិ ឆ តហំ តហំ ចិឆទេត្តហិ អាឃុតា យិស្សិតាតិ កោតក្កុលយិកាឃុតា៍ ឲេតេត េតសំ អយត្បស្សុបចាទិតាឃ អទន្តាលក្ខុល្លុេបតតំ ឌេស្សតិ៍ អត្បុេសចាលសន្ធាត្អាតិ បសចតេតា សតតំ បឈ្លុទយាតសលិលតាឃ តហំ តហំ ក្ខេពេសចាលសន្ធាឌិតា៍ េត េសលិ ទយឃត្តិ យត្តិ ឃត្វាហំ ចសាយិ; េត ឲឌិសា េសលិ បត្តាតា ចិចេកាកិទតិយា យំ ទយឃត្តិ, តស្មា តេត្វចាហំ ពន្ធាឃឹតិ អឆិប្បាេឃា៍ ត្តឌេយច ឆ ឆេទស្ស អត្តាាឡាពទលំ អេហាសិ៍

ចតចន្ធេត្វទកាឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

៣៍ អឆិយុត្តេត្វទកាឆាចណ្ណតា

កាឃដ្ឋុល្លកុេតាតិ អាឃស្មេតា អឆិយុត្តេត្វទស្ស កាឆា៍ កា ក្ខប្បត្តិ? េសា កិទ បឆុយុត្តទស្ស ភកចេតា កាេល ព្រាហ្មណកុេល តិព្វត្តិត្វា ចិត្តាតំ បេត្វា ព្រាហ្មណចិឌ្ឍាសុ តិប្បត្តិ ពេតា កាេយសុ អាឌីតចំ ឌិស្វា ឈទាចាសំ បហាឃ តាបសបព្វាឌ្ជំ បព្វាឌិត្វា អទេត្តា ចិហទេត្វា ញុទ្ធប្បាឌំ សុត្វា យត្បស្សុបចាទំ ក្ខបកត្វា សត្វាទំ កិក្កុសញ្ឈបទិចុតំ ពន្ធត្អំ ឌិស្វា បសត្អយាតេសា អត្វេតា ចាពឌិទំ សត្វ បិឌេឃ្មុេល បត្វទិ៍ សត្វា តស្ស អត្តាសឃំ ឆាត្វា តស្មិំ អដ្ឋាសិ៍ តត្វ ឌិតំ ភកចត្តំ កាឡអាត្យសាេទត ពេត្ថត ប្ឬេឌត្វា “សយុទ្ធទសិយំ េលិក”ត្តិអាឌិកាហិ ឌសហិ

ᨣᩣᨳᩣᩉᩥ ᩋᨽᩥᨲ᩠ᨳᩅᩥ. ᨲᩴ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ “ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᩍᨲᩮᩣ ᩈᨲᩈᩉᩔᨠᨸ᩠ᨸᨾᨲ᩠ᨳᨠᩮ ᨣᩮᩣᨲᨾᩔ ᨶᩣᨾ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶᩮ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨨᩊᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨠ᩠ᨠᩣᨾᩥ. ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᩃᩮᩣᨠᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨿᩣᩅᩣᨿᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ, ᨲᩣᩅ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᨿᩴ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᩩ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩣᩁᩴ ᩋᨸᩔᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨽᩅᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᩔᩁᨱᩴ ᨣᩅᩮᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨩᩮᨲᩅᨶᨸᨭᩥᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩈᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᨸᨭ᩠ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᨧᩥᩁᩔᩮᩅ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥ. ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨸ. ᨳᩮᩁ ᪑.᪓᪐.᪑᪐᪓-᪑᪑᪑) –

“ᨠᨱᩥᨠᩣᩁᩴᩅ ᨩᩃᩥᨲᩴ, ᨴᩦᨸᩁᩩᨠ᩠ᨡᩴᩅ ᩏᨩ᩠ᨩᩃᩴ;

ᩒᩈᨵᩥᩴᩅ ᩅᩥᩁᩮᩣᨧᨶ᩠ᨲᩴ, ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩩᨲᩴ ᨣᨣᨶᩮ ᨿᨳᩣ.

“ᩋᩈᨾ᩠ᨽᩦᨲᩴ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩣᩈᩥᩴ, ᨾᩥᨣᩁᩣᨩᩴᩅ ᨠᩮᩈᩁᩥᩴ;

ᨬᩣᨱᩣᩃᩮᩣᨠᩴ ᨸᨠᩣᩈᩮᨶ᩠ᨲᩴ, ᨾᨴ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩴ ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩥᨿᩮ ᨣᨱᩮ.

“ᩏᨴ᩠ᨵᩁᨶ᩠ᨲᩴ ᩍᨾᩴ ᩃᩮᩣᨠᩴ, ᨨᩥᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩴᩈᨿᩴ;

ᨣᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩴ ᨾᩥᨣᩁᩣᨩᩴᩅ, ᩋᨴ᩠ᨴᩈᩴ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨿᨠᩴ.

“ᨩᨭᩣᨩᩥᨶᨵᩁᩮᩣ ᩋᩣᩈᩥᩴ, ᨻᩕᩉᩣ ᩏᨩᩩ ᨸᨲᩣᨸᩅᩣ;

ᩅᩣᨠᨧᩦᩁᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᨸᩣᨴᨾᩪᩃᩮ ᩋᨸᨲ᩠ᨳᩁᩥᩴ.

“ᨠᩣᩊᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩥᨿᩴ ᨣᨿ᩠ᩉ, ᩋᨶᩩᩃᩥᨾ᩠ᨸᩥᩴ ᨲᨳᩣᨣᨲᩴ;

ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨾᨶᩩᩃᩥᨾ᩠ᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᩈᨶ᩠ᨳᩅᩥᩴ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨿᨠᩴ.

“ᩈᨾᩩᨴ᩠ᨵᩁᩈᩥᨾᩴ ᩃᩮᩣᨠᩴ, ᩒᨥᨲᩥᨱ᩠ᨱ ᨾᩉᩣᨾᩩᨶᩥ;

ᨬᩣᨱᩣᩃᩮᩣᨠᩮᨶ ᨩᩮᩣᨲᩮᩈᩥ, ᨶᩣᩅᨭᩴ ᨬᩣᨱᨾᩩᨲ᩠ᨲᨾᩴ.

“ឆប្មចក្កំ បចត្តោសិ, យទ្ធសេ បទតិត្តិយេ;

ក្ខសកោ ឌិតសក្កាយោ, សយ្យកយ្យសិ យេចតិ៍

“យហាសមុទ្ទេ ក្ខាយិឃោ, ចេលត្តាយិប្យកិឌ្ឌរេ;

តទេច តច ទោលាយិ្យសត្តាឌិដ្ឋិ បកិឌ្ឌរេ៍

“ស្វុពុបឋិកខាលេត, សទយិប្យសយ្យតាតិតេ;

អទេត្តាខាលិកតា បិលា, ពិញ្ញុតា ហោត្តិ តាចទេ៍

“តទេច ពិត្តិឃា លេរិកេ, បុត្តុបិសណ្ឌាតិស្សិតា;

អទេត្តាទាលាចទេ ត្វុឃ្យា បរិចត្តត្តិ យារិស៍

“បតិដ្ឋា ចុឃ្យាតំ ឌ្ឌឈេ, ត្វុទ្យាភាខោ អជាត្តុតំ;

កឃដ្ឋិតាតំ សទលំ, យុត្តិត្តិតំ បទាឃលំ៍

“ឲកចិទោ អសដិសោ, យេត្តាកទុលាសញ្ញោឃា;

អសយោ ស្វុសយោ សត្តោ, ចសិ តាកិ ឌិតញ្ញោឃា៍

“ឆិទោ ចិកតសយ្យោហា, អតខោ អកឆិកឆិ;

ត្វុសិតោ ចត្តខោសោសិ, តិយ្យលេរិ សំឃតោ ស្វុចិ៍

“សង្គាតិកោ ហតយថោ, តេចិខ្ឍោ តិកចត្តកោ;

សីយាតិកោ ធម្មកទ្យ, កតេត្វា ហិតចក្ខុតោ។

“តារកោ ត្វំ យថា ភាចា, តិឍីចស្សារកាទកោ;

អសម្ភីតោ យថា សីហោ, គជរាជាច ធប្បិតោ។

“ថោរេយត្វា ធសកាថាហិ, បត្យុត្តំ យហាយសំ;

ចត្តិត្វា សត្ថុតោ បិធេ, ព្យាហ្វិអដ្ឌារហំ តធោ។

“បត្យុត្តទោ លោកចិន្ត, អាហុតីតំ បដិគ្គហោ;

ភិក្ខុសង្ឃេ ឋិតោ សត្ថា, ឥមា គាថា អភាសថ។

“យោ មេ សីលញ្ញុ កាលញ្ញុ, សព្ពញ្ញុបិ ចណ្ឌមិ;

តយហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

“សដ្ឋិ កប្បសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;

អដ្ឋា ទេវេចក្កិកចិត្វា, ព្យស្សំ ការយិស្សតិ។

“ទសា បន្ធា បត្តាខិត្វាន, សុក្កប្បលេន ចោទិតោ;

គោតមស្ស ភគវតោ, សាសនេ បត្តាខិស្សតិ។

“បត្តាខិត្វាន ការេយន, បិបកម្មំ ចិចជ្ជិយ;

ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩈᩅᩮ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᩥᩔᨲᩥᨶᩣᩈᩅᩮᩣ᪨

“ᨿᨳᩣᨸᩥ ᨾᩮᨥᩮᩣ ᨳᨶᨿᩴ, ᨲᨸ᩠ᨸᩮᨲᩥ ᨾᩮᨴᨶᩥᩴ ᩍᨾᩴ;

ᨲᨳᩮᩅ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨾᩉᩣᩅᩦᩁ, ᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨲᨸ᩠ᨸᨿᩦ ᨾᨾᩴ᪨

“ᩈᩦᩃᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨧ, ᨳᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨿᨠᩴ;

ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣᨾ᩠ᩉᩥ ᨸᩁᨾᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᩴ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨸᨴᨾᨧ᩠ᨧᩩᨲᩴ᪨

“ᩋᩉᩮᩣ ᨶᩪᨶ ᩈ ᨽᨣᩅᩣ, ᨧᩥᩁᩴ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩮᨿ᩠ᨿ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᩣ;

ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲᨬ᩠ᨧ ᩅᩥᨩᩣᨶᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ, ᨹᩩᩈᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ ᩋᨾᨲᩴ ᨸᨴᩴ᪨

“ᩋᨿᩴ ᨾᩮ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩣ ᨩᩣᨲᩥ, ᨽᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨾᩪᩉᨲᩣ;

ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩈᩅᩮ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ, ᩅᩥᩉᩁᩣᨾᩥ ᩋᨶᩣᩈᩅᩮᩣ᪨

“ᩈᨲᩈᩉᩔᩥᨲᩮᩣ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ, ᨿᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨾᨽᩥᨳᩮᩣᨾᨿᩥᩴ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨠᩥᨲ᩠ᨲᨶᩣᨿ ᩍᨴᩴ ᨹᩃᩴ᪨

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨸᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ…ᨸᩮ… ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶᩴ”ᨲᩥ᪨

ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨶ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᩈᩉ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩮ ᨠᩣᨿᨴᩊ᩠ᩉᩥᨻᩉᩩᩃᩮ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ ᩒᩅᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ –

“កាយទុដ្ឋុល្លគរុនោ, ហិយ្យមានម្ហិ ជីវិតេ;

សរីរសុខគិទ្ធស្ស, កុតោ សមណសាធុតា”តិ។ – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ កាយទុដ្ឋុល្លគរុនោតិ ទុដ្ឋុល្លំ អសុភភាវតោ, កាយស្ស ទុដ្ឋុល្លំ កាយទុដ្ឋុល្លំ, កាយទុដ្ឋុល្លំ គរុ សម្ភាវិតំ យស្ស សោ កាយទុដ្ឋុល្លគរុ, អតិសិនេហបប្បញ្ញោ ហុត្វា កាយបោសនប្បសុតោ កាយទឡ្ហិពហុលោតិ អត្ថោ, តស្ស កាយទុដ្ឋុល្លគរុនោ។ ហិយ្យមានម្ហិ ជីវិតេតិ កុត្ថិតំ ឧទកំ វិយ ជីវិតសង្ខារេ លហុសោ ខីយមានេ។ សរីរសុខគិទ្ធស្សាតិ បណីតាហារាទីហិ អត្តនោ កាយស្ស សុខេន គេធំ អាបន្នស្ស។ កុតោ សមណសាធុតាតិ ឯវរូបស្ស បុគ្គលស្ស សមណភាវេន សាធុតា សុសមណតា កុតោ កេន ការណេន សិយា, ឯកំសេន បន កាយេ ជីវិតេ ច និរបេក្ខស្ស ចតុព្ពិធសន្តោសេន សន្តុដ្ឋស្ស អារទ្ធវីរិយស្សេវ សមណសាធុតាតិ អធិប្បាយោ។

អធិមុត្តត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥។ មហានាមត្ថេរគាថាវណ្ណនា

ឯសាវហិយ្យសេ បព្ពតេនាតិ អាយស្មតោ មហានាមត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ សុមេធស្ស ភគវតោ កាលេ ព្រាហ្មណកុលេ និព្ពត្តិត្វា ព្រាហ្មណវិជ្ជាសុ និប្ផត្តិំ គតោ ឃរាវាសំ បហាយ អញ្ញតរាយ នទិយា តីរេ អស្សមំ ការេត្វា សព្ពហុលេ ព្រាហ្មណេ មន្តេ វាចេន្តោ វិហរតិ។ អថេកទិវសំ ភគវា តំ អនុគ្គណ្ហិតុំ តស្ស អស្សមបទំ ឧបគច្ឆិ។ សោ ភគវន្តំ ទិស្វា បសន្នចិត្តោ អាសនំ បញ្ញាបេត្វា អទាសិ។ និសិន្នេ ភគវតិ សុមធុរំ មធុំ ឧបនាមេសិ។ តំ ភគវា បរិភុញ្ជិត្វា ហេដ្ឋា អធិមុត្តត្ថេរវត្ថុម្ហិ វុត្តនយេន អនាគតំ ព្យាករិត្វា បក្កាមិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ និព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ សុគតីសុយេវ បរិវត្តេន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិយំ ព្រាហ្មណកុលេ និព្ពត្តិត្វា មហានាមោតិ លទ្ធនាមោ វិញ្ញុតំ បត្វា ភគវតោ សន្តិកំ ឧបសង្កមិត្វា ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា កម្មដ្ឋានំ គហេត្វា នេសាទកេ នាម បព្ពតេ វិហរន្តោ កិលេសបរិយុដ្ឋានំ វិក្ខម្ភេតុំ អសក្កោន្តោ “កិំ មេ ឦទិសា សំកិលិដ្ឋចិត្តស្ស ជីវិតេនា”តិ អត្តភាវំ និព្ពិន្ទន្តោ ឧច្ចំ បព្ពតសិខរំ អភិរុហិត្វា “ឥតោ បាតេត្វា តំ មារេស្សាមី”តិ អត្តានំ បរំ វិយ និទ្ទិសន្តោ –

១១៥។

“ឯសាវហិយ្យសេ បព្ពតេន, ពហុកុដជសល្លកិកេន;

នេសាទកេន គិរិនា, យសស្សិនា បរិច្ឆទេនា”តិ។ – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ ឧបាចហិយ្យេបតិ ឧបេបា ត្ថំ យហាភាយ អចហិយ្យេប បរិហាឃសិ៍ បដ្ឋានេតភាតិ គិចាបដ្ឋាភក្ខេតភ ឋ្ឋយិភា បដ្ឋានេតភ៍ ពាហុក្ញដឌបល្លកិកេភាតិ ពាហុហិ ក្ញដឌេហិ ឋ្ឋត្ថបាលទ្វេក្លហិ បល្លកិហិ ឋ្ឋត្ថបាលទ្វេក្លហិ ចា បយត្ថាកេតភ៍ ភេបាឌកេភាតិ ឧចំភាយកេភ៍ កិទិភាតិ បេបលេភ៍ បេបលេវិ ហិ បត្ថិបដ្ឋានេតហិ បដ្ឋេហិ ផិតត្ថា “បដ្ឋានេតា”តិ, បបចភាឌិចេបភ ឌលឃ្យ, បាទក្ខតាភំ ភេកបដ្ឋាឌិចត្ថភត្ថា កិទលាតេ “កិទី”តិ ចុត្តតិ៍ តក្ខកឃត្តបយ្កចតោ បភេត្ថ “បដ្ឋានេតភា”តិ ចត្វា “កិទិភា”តិ ឆ ចុត្តំ៍ ឃបឃ្យិភាតិ បដ្ឋាក្ញេលហិ ចិឃ្យេតភ បកាបេភ៍ បរិច្ឆេទភាតិ ភាភាចិឆទ្វក្លកច្ឆលតាហិ បយត្តេតា លេត្ថភ, ចបភដ្ឋាភតាឃ ចា តុឃ្យាបរិច្ឆេទក្ខតភ៍ អឃេញ្ញត្ថ អឆិប្យាយេឃា – យហាភាយ, ឃឌិ កយ្ដដ្ឋាភំ ចិឃ្យេដ្ឋត្វា ចិតក្កពាហុលេវិ ហេហាសិ, ឧចំ ត្ថំ ឋ្ឋយិភា លាឃ្ខទកបយ្យត្ថភ បប្យាឃេភ គិចាបភដ្ឋាភក្ខតភ ភេបាឌកកិទិភា បរិហាឃសិ, ឋ្ឋដាភិហំ តំ ឋ្ឋេតា ឋិតេតត្វា យាទេឃ្យាយិ, តស្មា ភ លទ្ធា ចិតក្កចសិកេភ កចិត្តិ៍ ឧចំ ថេទោ អត្តាភំ បត្តេដ្ឋត្តាឃេច ចិបឃ្យភំ ក្ខឃ្យក្លាបេត្វា អទហត្តំ បិបុណិ៍ តេភ ចុត្តំ អបទាភេ (អប៉ ថេរ ១៉៣០៉១១១-១៥១) –

“សិទ្ធឃា ភឌិឃា តីទេ, ឃុកេតា អឃ្យេយា យយ;

តត្ថ ចាទេចយហំ សិឃ្យ, ឋ្ឋតិហាបំ បលក្លហំ៍

“ឆយូកាយា ចិតិតា តេ, បោតុកាយា ឃុបាបភំ;

លេឃ្យអដ្ឋេ បិទេយិប្យត្វា, សិទ្ធក្ខលេ ចបត្តិ តេ៍

“ក្ខប្យាតាកយេភ ថេច, លក្លលោឃុ ឆ កោចិដា;

ក្ខត្តយត្ថំ កេចបត្តា, ចបត្តិ ចិបិភេ តដា៍

“ឃុយេឆោ ភាយ បយ្ហដ្ឋោ, លេវិកោ ក្ខប្យឌ្ឋិ តាចឌេ;

អយ្យាកំ អត្យកាយ្យេត្តា, ក្ខបិកច្ឆិ ចិភាឃកោ៍

“ក្ខបិកតំ យហាចិទំ, ឃុយេឆំ លេវិកភាឃកំ;

តិណបត្តាទកំ កត្វា, លេវិកេដ្ឋឃ្យដាបតំ៍

“វិបិនាតោ មធុំ គយ្ហ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ;

សម្ពុទ្ធោ បរិភុញ្ជិត្វា, ឥទំ វចនមព្រវិ។

“យោ តំ អទាសិ មធុំ មេ, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ;

តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

“ឥមិនា មធុទានេន, តិលាសត្ថានេន ច;

តិំស កប្បសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ។

“តិំសកប្បសហស្សម្ហិ,ឱក្កាកកុលសម្ភវោ;

គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ។

“តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ;

សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ, និព្វាយិស្សតិនាសវោ។

“ទេវលោកា ឥធាគន្ត្វា, មាតុកុច្ឆិំ ឧបគតេ;

មធុវស្សំ បវស្សិត្ថ, ឆាទយំ មធុនា មហិំ។

“មយិ និក្ខន្តមត្តម្ហិ,កុច្ឆិយា ច សុក្ខន្តរា;

តត្រាបិ មធុវស្សំ មេ, វស្សតេ និច្ចកាលិកំ។

“អការា អកិតិក្លូខ្ញុ, បព្ពជិំ អតការិឃំ;

លិកឹ អត្តស្ស បិតស្ស, មសុតាតស្សិតំ ចលិ៍

“សព្ពកាមសមិទ្ធោហំ, ភចិត្វា ភេចមាតុសេ;

ពោតេច មសុតាតេត, បពេត្វាមិ្បអាសចក្លូឃំ៍

“ចុដ្ឋមិ្បអេច ចពុរក្ខុលេ ពិលោ, សព្យុបិ្យពេ ឆេរលិរុហេ សញ្ញាតេត្ត;

សុតេញ្ញា ឈេរ មល្ទាបរុក្លូឝ្លុលេក, ចសាមិ តិដ្ឋិ សុលិតោ អភាសចោ៍

“មស្លេយមហត្ត ហឹតេភ ច, កតេច សព្ពោ អពិក្កាមិ;

អច្ឆុ មេ អាសចា លឹលា, ភព្វិ ភាតិ បុភព្វុតចោ៍

“តិសកប្បសហស្សមិ្បាឃំ ភាភមតិ ពភា;

ទុក្កពិ តាកិខាតាមិ, មសុតាតស្សិតំ ចលិ៍

“កិលេសា ឈាបិតា មឃ្ហំ..បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ៍

អឃមេច ច ថេរស្ស អញ្ញាព្យាករណកាថា អហោសីតិ៍

មហាភាយត្ថេរកាថាចណ្ណនា និដ្ឋិតា៍

៩៍ បិរាបរិឃត្ថេរកាថាចណ្ណនា

លចស្សាឃតតេតហិត្វាតិ អាឃស្មតោ បិរាបរិឃត្ថេរស្ស កាថា៍ កា ឧប្បត្តិ? អឃម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភតេច បុញ្ញានិ

ᩏᨷᨧᩥᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨷᩥᨿᨴᩔᩥᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᨶᩮᩈᩣᨴᨿᩮᩣᨶᩥᨿᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩥᨧᩁᨱᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᨶᩈᨱ᩠ᨯᩮ ᨷᩥᨿᨴᩔᩦ ᨽᨣᩅᩣ ᨲᩴ ᩋᨶᩩᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩥᨲᩩᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩈᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨧ ᨾᩥᨣᩮ ᨷᩁᩥᨿᩮᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩴ ᨮᩣᨶᩴ ᨣᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨷᩈᨶ᩠ᨶᨾᩣᨶᩈᩮᩣ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨲᩴ ᩈᩣᩃᨷᩃ᩠ᩃᩅᩴ ᨷᨴᩩᨾᨷᩩᨸ᩠ᨹᩮᩉᩥ ᨠᩪᨭᩣᨣᩣᩁᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷᩁᩥ ᨷᩦᨲᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᨷᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᩉᩴ ᨶᨾᩔᨾᩣᨶᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩈᩥ᪨ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨧ ᨾᩥᩃᩣᨲᨾᩥᩃᩣᨲᩣᨶᩥ ᩋᨷᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩥᨶᩅᩮᩉᩥ ᨨᩣᨴᩮᩈᩥ᪨ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᩉᩔ ᩋᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᨦ᩠ᨥᩴ ᩋᨶᩩᩔᩁᩥ᪨ ᨲᩣᩅᨴᩮᩅ ᩋᩈᩦᨲᩥᩈᩉᩔᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩮᩈᩩᩴ᪨ “ᨾᨵᩩᩁᨵᨾ᩠ᨾᨠᨳᩴ ᩈᩩᨱᩥᩔᩣᨾᩣ”ᨲᩥ ᨴᩮᩅᨲᩣ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨷᨲᩥᩴᩈᩩ, ᨾᩉᩣ ᩈᨾᩣᨣᨾᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᩋᨶᩩᨾᩮᩣᨴᨶᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩔ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᨽᩣᩅᩥᨶᩥᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮ ᩈᩣᩅᨠᨻᩮᩣᨵᩥᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨠ᩠ᨠᩣᨾᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮ ᩁᩣᨩᨣᩉᩮ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩅᩮᨴᩣᨶᩴ ᨷᩣᩁᨦ᩠ᨣᩪ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩁᩣᨷᩁᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨷᩣᩁᩣᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᩈᨾᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨻᩉᩩ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮ ᨾᨶ᩠ᨲᩮ ᩅᩣᨧᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩁᩣᨩᨣᩉᨣᨾᨶᩮ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨷᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩈᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨿ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᨧᩥᩁᩔᩮᩅ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨷᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨷ᪨ ᨳᩮᩁ ᪁᪨᪃᪀᪨᪇᪈᪇-᪇᪉᪈) –

“ᨷᩥᨿᨴᩔᩦ ᨶᩣᨾ ᨽᨣᩅᩣ, ᩈᨿᨾ᩠ᨽᩪ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨿᨠᩮᩣ;

ᩅᩥᩅᩮᨠᨠᩣᨾᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ, ᩈᨾᩣᨵᩥᨠᩩᩈᩃᩮᩣ ᨾᩩᨶᩥ᪨

“ᩅᨶᩈᨱ᩠ᨯᩴ ᩈᨾᩮᩣᨣᨿ᩠ᩉ, ᨷᩥᨿᨴᩔᩦ ᨾᩉᩣᨾᩩᨶᩥ;

ᨷᩴᩈᩩᨠᩪᩃᩴ ᨷᨲ᩠ᨳᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᨶᩥᩈᩦᨴᩥ ᨷᩩᩁᩥᩈᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩣ᪨

“ᨾᩥᨣᩃᩩᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨷᩩᩁᩮ ᩋᩣᩈᩥᩴ, ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩮ ᨠᩣᨶᨶᩮ ᩋᩉᩴ;

ᨷᩈᨴᩴ ᨾᩥᨣᨾᩮᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᩋᩣᩉᩥᨱ᩠ᨯᩣᨾᩥ ᩋᩉᩴ ᨲᨴᩣ᪨

“ᨲᨲ᩠ᨳᨴ᩠ᨴᩈᩣᩈᩥᩴ ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ, ᩒᨥᨲᩥᨱ᩠ᨱᨾᨶᩣᩈᩅᩴ;

ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩥᨲᩴ ᩈᩣᩃᩁᩣᨩᩴᩅ, ᩈᨲᩁᩴᩈᩥᩴᩅ ᩏᨣ᩠ᨣᨲᩴ᪨

“ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨶᩉᩴ ᨴᩮᩅᨴᩮᩅᩴ, ᨷᩥᨿᨴᩔᩥᩴ ᨾᩉᩣᨿᩈᩴ;

ជាតស្សរំ សមោគ្គយ្ហ, បទុមំ អាហរិំ តទា។

“អាហរិត្វាន បទុមំ, សតបត្តំ មនោរមំ;

កុដិការំ ករិត្វាន, ឆាទយិំ បទុមេនហំ។

“អត្ថកាមោ ការុណិកោ, បិយទស្សី មហាមុនិ;

សត្តរត្តិន្ទិវំ ពុទ្ធោ, កុដិការេ វសី ជិនោ។

“បុរាណំ ឆឌ្ឌយិត្វាន, នវេន ឆាទយិំ អហំ;

អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វាន, អដ្ឋាសិំ តាវទេ អហំ។

“វុដ្ឋហិត្វា សមាធិម្ហា, បិយទស្សី មហាមុនិ;

ទិសំ អនុវិលោកេន្តោ, និសីទិ លោកនាយកោ។

“តទា សុទស្សនោ នាម, ឧបដ្ឋាកោ មហិទ្ធិកោ;

ចិត្តមញ្ញាយ ពុទ្ធស្ស, បិយទស្សិស្ស សត្ថុនោ។

“អសីតិយា សហស្សេហិ, ភិក្ខូហិ បរិវារិតោ;

វនន្តេ សុខមាសីនំ, ឧបេសិ លោកនាយកំ។

“យាវតា វនសណ្ឌម្ហិ, អធិវត្ថា ច ទេវតា;

ពុទ្ធស្ស ចិត្តមញ្ញាយ, សព្វេ សន្និបតុំ តទា។

“សយាកតេហ្ស ឃក្លេស្ស, ក្យុប្ភល្លេ សហទក្លេសេ;

កិក្ល្យុសឈ្ឈេច សយ្យត្តេ, កាឆា បញ្យាហរិ ឌិភេា។

“ឆោយំ សត្តាហំ ប្ញុឌេសិ, អាចាសញ្ញោ អកាសិ យេ;

ពយហំ កិត្តឃិស្សាយិ, ស្ឃាឆ យយ ភាសតោ។

“ស្ទុត្ថសំ ស្វតិបុណ្ណំ, គប្ភិ៍ទ ស្វប្យកាសិតំ;

ទោរោលាភ កិត្តឃិស្សាយិ, ស្ឃាឆ យយ ភាសតោ។

“ចត្យុត្ថសាតិ កប្យាតិ, ចេចទជ្ជ កទិស្សតិ;

ក្ញុជិកាទំ យហត្តស្ស, បច្ចុបុបេ្យហិ លាឌិតំ។

“អាកាសេ ឆាទឃិស្សតិ, បុប្យកម្ពុស្សិដំ ឋលំ;

ចត្យត្ថិសេ កប្យសតេ, ចោកិល្លំ សំសទិស្សតិ។

“ពត្ថ បុប្យយឃំ ញ្យយំ,ត្រអាកាសេ ឆាទឃិស្សតិ;

ឃឆា បក្ខ្យយបត្តយិ,ព្រតាឃំ ភ ស្ថបលិយ្យតិ។

“ពឆេចិយស្ស ទោកាលាយិ,ព្រកិលេសា ភោបលិយ្យទេ;

យភសា ចិតិចដ្ឋេត្វា, បញ្ញោ តិចទលេ អឃំ។

“ចិត្តំ ជនេត្វា នេក្ខម្មេ, អគារា បព្វជិស្សតិ;

តតោ បុប្ផមយេ ព្យម្ហេ, ធារេន្តេ និក្ខមិស្សតិ។

“រុក្ខមូលេ វសន្តស្ស, និបកស្ស សតីមតោ;

តត្ថ បុប្ផមយំ ព្យម្ហំ, មត្ថកេ ធារយិស្សតិ។

“ចីវរំ បិណ្ឌបាតញ្ច, បច្ចយំ សយនាសនំ;

ទត្វាន ភិក្ខុសង្ឃស្ស, និព្វាយិស្សតិនាសវោ។

“កូដាគារេន ចរតា, បព្វជ្ជំ អភិនិក្ខមិំ;

រុក្ខមូលេ វសន្តម្ហិ, កូដាគារំ ធារីយតិ។

“ចីវរេ បិណ្ឌបាតេ ច, ចេតនា មេ ន វិជ្ជតិ;

បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តោ, លភាមិ បរិនិដ្ឋិតំ។

“គណនាតោ អសង្ខេយ្យា, កប្បកោដី ពហូ មម;

រិត្តកា តេ អតិក្កន្តា, បមុត្តា លោកនាយកា។

“អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, បិយទស្សី វិនាយកោ;

តមហំ បយិរុបាសិត្វា, ឥមំ យោនិំ ឧបាគតោ។

“ឥធ បស្សាមិ សម្ពុទ្ធំ, អនោមំ នាម ចក្ខុមំ;

តមហំ ឧបគត្វាន, បព្ពជិំ អនាគារិយំ.

“ទុក្ខស្សន្តករោ ពុទ្ធោ, មគ្គំ មេ ទេសយី ជិនោ;

តស្ស ធម្មំ សុណិត្វាន, បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ.

“តោសយិត្វាន សម្ពុទ្ធំ, គោតមំ សក្យបុង្គវំ;

សព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហរាមិ អនាសវោ.

“អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, យំ ពុទ្ធមភិបូជយិំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ.

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ.

អរហត្តំ បន បត្វា អត្តនោ បដិបត្តិំ បច្ចវេក្ខិត្វា សញ្ជាតសោមនស្សោ ឧទានវសេន –

“ឆផស្សាយតនេ ហិត្វា, គុត្តទ្វារោ សុសំវុតោ;

អឃមូលំ វមិត្វាន, បត្តោ មេ អាសវក្ខយោ”តិ. – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ ឆផស្សាយតនេ ហិត្វាតិ ចក្ខុសម្ផស្សាទីនំ ឆន្នំ សម្ផស្សានំ ឧប្បត្តិទ្វារតាយ “ផស្សាយតនានី”តិ លទ្ធនាមានិ ចក្ខាទីនិ ឆ អជ្ឈត្តិកាយតនានិ តប្បដិពទ្ធសំកិលេសប្បហានវសេន បហាយ. គុត្តទ្វារោ សុសំវុតោតិ តតោ ឯវ ចក្ខុទ្វារាទីនំ គុត្តត្តា, តត្ថ បវត្តនកានំ អភិជ្ឈាទីនំ បាបធម្មានំ បវេសននិវារណេន សតិកវាដេន សុដ្ឋុ បិហិតត្តា គុត្តទ្វារោ សុសំវុតោ. អថ វា យថាវុត្តានំ ឆន្នំ ទ្វារានំ វុត្តនយេន រក្ខិតត្តា គុត្តទ្វារោ, កាយាទីហិ សុដ្ឋុ សញ្ញតត្តា សុសំវុតោតិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ វេទិតព្ពោ. អឃមូលំ វមិត្វានាតិ

អឈស្ស ចក្ខុក្ខស្ស ម្វលក្ខណំ អចិន្ត្រាកចតល្យាបន្តាតំ ឥគោរំ, បន្តុំ ចា ពិរេលបគោរំ អទិឃមក្កបន្តាតចយតរឃាកបរិតេត ក្តក្កិទិត្វា បត្តាភតោ ខាហិ កត្វា, ខាហិករហេហេតុ ចាៈ បតេត្វា រេម អាបចក្ខុឃោតិ កាយាបចាឥឃោ អាបចា ឲត្ត លឹឃត្តិ, ទតរំ ចា ឍរេឃត បត្តទេត្តាតិ អាបចក្ខុឃោ, តិន្តាត់ អទហត្តញ្ញាៈ ឥបោ អាបចក្ខុឃោ បតេត្វា អឆិករតាតិ ក្តខាតចរេបត អន្តុំា ព្យាកាបិៈ

បរិរាបទិឃទេត្តុទកាឆាចណ្ហតា តិក្ខុំតាៈ

លិៈ ឃបទេត្តុទកាឆាចណ្ហតា

បុចិលិទេត្តាបុចបរគាតិ អាឃបុទតា ឃបទេត្តុទស្ស កាឆាៈ កា ក្តប្បត្តិ? អឃម្បិ បុទិមញុទេន្ទបុ កតាឆិកាទេរា តត្តុ តត្តុ កទេច ចិចក្តុបតិស្សឃាតិ បុន្នាតិ ក្តបចិតទេត្តា បុទេមឆស្ស កកចទេតា កាទេល មហាតុភារចា ភាកទាខា ហុត្វា ញុទ្ធប្បមុលំ កិក្ខុបញ្ញុំ អត្តទេតា កចតំ ទេតត្វា មហាកាតំ បចទេត្តបិៈ កកចត្តំ មហទេល្លុត តិខឹចទេរត អច្ឆាទេឥបិ, ឲកទេមកញ្ញា កិក្ខុ មហទេល្លុតច បទេក្ខកទ្ទស្សឃុទេកត បទេត្តាត បមលបរិក្ខុទេរត អច្ឆាទេឥបិៈ ឥបោ ទេតត បុន្នាកទេមុត ឥឆចមតុទេស្សបុ រំបទេត្តា បិន្ទុតុស្ស កកចទេតា កាទេល ទេបក្ខុំបុទេត្តា ហុត្វា មហាទេខាឆិមល្ខុំ បត្តហិ ទតទេតហិ ប្អូទេឌបិៈ កស្សបស្ស កកចទេតា កាទេល បាបទេត បត្តាខិត្វា បមលឆម្មុំ អកាបិៈ ឲចំ បុកតឹបុទេឃច រំបទេត្តា ព្តមស្មុំ អម្យាកំ កកចទេតា កាទេល ខារាលបិឃំ មហាចិកចស្ស ទេបក្ខុំទេតា បុទេត្តា ហុត្វា តិន្តាត្តិ, ឃទេបា ភាឃ ភាទេមត បទេមបុលុមាទេលិៈ “តស្ស តទេឃា បរិបាឥា”តិ បន្តុំ ឍត្តុទេក (មហាចៈ ៧៣) អាកតទេឃត ទេចឆិតន្តុំាៈ

ទេបា បុត្តទេហតុតា ទេចាឆិឃមាទេតា ទត្តិកាទេក តិន្តាកិក្ខុតស្ស បទិឌតស្ស ចិប្បកាទំ ឌិស្វា បណ្ណាតរំទេចទេកា បុចណ្ហបិត្យការុញុទេហាច ទេកហទេតា តិក្កទេតា ឥឆចតាចិចទេឌត ភាកទេក្ខាទេរត តិក្ខុមិត្វា ព្តបិបតតបមឹបំ កទេតា “ក្តបត្តុំ ចត, ទេកា, ក្តបស្សត្តុំ ចត, ទេកា”តិ អាហៈ ទេតត បមទេឃត កកចតា ព្តបិបតទេត ចិហទេត្តត តទេស្សច អត្តុកក្កល្យាត្តុ អត្តុំ្ញាកាទេប ចន្តមទេត្តត “ឲហិ, ឃប, ព្តឆំ អត្តុបត្តុំ, ព្តឆំ អត្តុបស្សុំ”ត្តិ ចុទេត្វា, “អត្តុបត្តុំ អត្តុបស្សុំ កិទ អត្តុ”តិ ទេបាមតស្សខាទេតា បុចណ្ហបិត្យកា ខ្មុទុឃ្យាកកចត្តុំ ក្តបបន្តមិត្វា ឲកមត្តុំ តិបិទេត្តា បត្វាទរា អត្តុបុត្តុំកចំ កទេចត្វា បច្ចទេឥបភាឃ កតាឃ បច្ចបទិទេឃាបាទេត ទេបាតាបទេត្តា ហុត្វា កទេចបតត្តុំ អាកតស្ស បិតុ កកចតា បច្ចទេឥបភាឃ កទិឃមាភាឃ អទហត្តុំ បច្ឆាកាបិៈ ទេតត ចុត្តុំ អបឥាទេត (អបៈ ឆេរ ៧៎៣០៎៣៥៩-៣៥៣) –

“មហាបមន្តុំ ខ្ញុកក្កឃ្យា កចតំ ទេម បុតិមុំតំ;

បុតិមុំតា ទេបិក្ខុទលី, ចក្កចាកបក្ខុំខិតាៈ

“មក្ខាលទេកហិ បន្តាត្តា, បត្តុប្បលទេកហិ ច;

ນທີ ຈ ສນ຺ທເຕ ຕຕ຺ຖ, ສຸປຕິຕ຺ຖາ ມເນາຣມາ.

“ມຈ຺ຉກຈ຺ຉປສຎ຺ຉນ຺ນາ, ນານາທິຊສເມາຕ຺ຖຕາ;

ມຍູຣເກາຎ຺ຈາຠິຣຸທາ, ເກາກິລາທີຫິ ວຄ຺ຄຸຫິ.

“ປາເຣວຕາ ຣວິຫໍສາ ຈ, ຈກ຺ກວາກາ ນທີຈຣາ;

ທິນ຺ທິຠາ ສາຬິກາ ເຈຕ຺ຖ, ປມ຺ປກາ ຊີວຊີວກາ.

“ຫໍສາ ເກາຎ຺ຈາປິ ນທິຕາ, ເກາສິຍາ ປິງ຺ຄລາ ພຫູ;

ສຕ຺ຕຣຕນສມ຺ປນ຺ນາ, ມຓິມຸຕ຺ຕິກວາລຸກາ.

“ສພ຺ພເສາຓ຺ຓມຍາ ຣຸກ຺ຂາ, ນານາຄນ຺ຘສເມຣິຕາ;

ອຸເຊ຺ຊາເຕນ຺ຕິ ທິວາຣຕ຺ຕິໍ, ຠວນໍ ສພ຺ພກາລິກໍ.

“ສຏ຺ຐິ ຕຸຣິຍສຫສ຺ສານິ, ສາຍໍ ປາເຕາ ປວຊ຺ຊເຣ;

ເສາຬສິຕ຺ຖິສຫສ຺ສານິ, ປຣິຈາເຣນ຺ຕິ ມໍ ສທາ.

“ອຠິນິກ຺ຂມ຺ມ ຠວນາ, ສຸເມຘໍ ເລາກນາຍກໍ;

ປສນ຺ນຈິເຕ຺ຕາ ສຸມເນາ, ວນ຺ທຍິໍ ຕໍ ມຫາຍສໍ.

“ສມ຺ພຸທ຺ຘໍ ອຠິວາເທຕ຺ວາ, ສສງ຺ຆໍ ຕໍ ນິມນ຺ຕຍິໍ;

ອຘິວາເສສິ ເສາ ຘີເຣາ, ສຸເມເຘາ ເລາກນາຍເກາ.

“មម ឆប្ពកឆំ គត្វា, ហ្វេឃ្យារេដសិ មហាមុតិ;

សប្ពន្ទិ អភិចារេត្វា, កចតំ មេ ហ្វបិកយិ៍

“អាមត្តឃំ បរិដតំ, សទ្ធា សត្តិបតាឆ ទេចា;

បុត្តាញ្ញមយំ ត្ធេន្ដា, កចតំ អាកមិស្សតិ៍

“លិកា អម៉ៃ្យាម្បុលទ្ធិ តេភា, តេឃ ចសាម តចត្តិកេ;

មឃម្បិ ត្ធន្ដសេដ្ឋស្ស, ប្អុង គស្សាម សត្តុតេភា៍

“អត្ថិ បិតំ បដ្ឋេបត្វា, គាលិ អាទោភឃំ អហំ;

ចសឹសតាសហស្សហិ, ហ្វេបសិ លេកភាឃកោ៍

“បញ្ញាក្តិកោហិ ត្ធរិឃេហិ, បញ្ញកូមភមការសហំ;

សត្តោសោណ្ណុមឃ បឹផេ, តិសីឌិ បុរិសុត្តមោ៍

“ហ្វបរិច្ឆឥតំ អាសិ, សត្តោសោណ្ណុមយំ តដា;

ពឹដតិឃោ បចាយត្តិ, កិញ្ញូសញ្ឈស្ស អត្តទេ៍

“បហ្វុតេតត្ថុបិតេត, កិញ្ញូសញ្ឈមតប្បឃំ;

បច្ចេកក្ខស្សឃុកឡឲ, កិញ្ញូសញ្ឈស្សតាសហំ៍

“ឃំ ចគ្តិ ឃុវេយឆោតិ, វេលិកាហុតិបដិក្កហំ;

កិក្កុឃវេឈ្ឈ ភិឃីជិត្វា, ព្ធយា កាឆា អភាឃឆៈ

“វេឃា វេយ អវេត្ថភ បិវេភភ, ឃវេដ្ឋ ព្ធវេយ ឆ ពប្យឃិ;

ពយហំ កិត្តឃិឃ្សាយិ, ឃុណាឆ យយ ភាឃវេពាៈ

“អដ្ឋាវេវឃ កប្យឃវេព, វេឆចវេលិវេក វយិឃ្សតិ;

ឃហឃ្សក្លត្ថំ វាឌា ឆ, ឆក្កចត្តី ភចិឃ្សតិៈ

“រុបបដ្ឋតិ ឃំ វេឃាភិ, វេឆចត្តំ អឆ យាភុឃំ;

ឃដ្ឋឆា ឃដ្ឋវេឃាចល្លំ, លឆភំ ឆាវឃិឃ្សតិៈ

“តិឃកប្យឃហឃ្សយិព្រឌក្កាកក្យលឃម្ភុវេចា;

វេកាពវេយា ភាយ វេកាវេត្តភ, ឃត្វា វេលិវេក ភចិឃ្សតិៈ

“ពឃ្ស ឆវេយុឃុ ឆាឃាវេឆា, ឌ្ហវេវឃា ឆយុភិឃុំវេពា;

ឃដ្ឋាឃវេច បរិដ្ឋាឃ, ភិដ្ឋាឃិឃ្សតិភាឃវេចាៈ

“កិក្កុឃវេឈ្ឈ ភិឃីជិត្វា, ឃីហភាគំ ភជិឃ្សតិ;

ជិតវេក លត្តំ ឆាវេវត្តិ, វេហដ្ឋា លត្តយិព្រឆឃ្យឆៈ

“ឃាយដ្ឋា វេយ អភុប្យត្តំ, កិវេលឃា ឈាបិតា យឃា;

យណ្ឌេប ទុក្ខមុខេ ច, ឧត្តារេបា ខេម ន ចិន្តតិ៍

“តិឺឧកប្បឧហឃ្សុមិ,ញ្ញាឃំ ឌាតមងិ៏ ឋងា;

ទុក្កតិ៏ ភាកិឌាភាមិ, ឧត្ថាឌាតឃ្សិង៌ ឋល៍

“កិលេឃា ឍាបិតា មឃ្ញា..េប… គចំ ញូឌ្ឍឃ្យ ឃាឧត”ត្តិ៍

អឆ កកចា អាឃឞ្ញត្តិ ឃធំ ឥក្លិលំ ឌាលិហំ បឃាទេត្វា “ខុហិ កិក្លូ”តិ អាហ៍ ចធតឧមតត្តូទេមេច ឆ្កក្រុលមត្តកេឃមង្ឃ អដ្ឋ ឞិក្លោទឆេទា ចឃ្សឧដ្ឋិកេត្វេទា ចិឃ អហោសិ៍ ឃោ អត្តតោ បឌិបត្តិ បច្ឆ្ចេក្លិត្វា ឌ្ឍាតេត្តា ខុហិកិក្លុកាចប្បត្តិតោ ឞុទិមាចត្វេចឃេត –

១១លិ៍

“ឞុចិលិត្វោ ឞុចឃតោ, ឧត្ថាកទណក្មឃិតោ;

តិឃ្សា ចិន្តា អញ្ញាមិំ, គចំ ញូឌ្ឍឃ្យ ឃាឧត”ត្តិ៍ – កាឆំ អកាឃិ;

តត្វ ឞុចិលិត្វោតិ ឞុត្តទេត ក្កូមចត្កភាតុលេបតេត ចិលិត្តកេត្វា៍ ឞុចឃតោតិ ឞុដ្ឋ មហណ្ណុកាឃិកចត្វេចឃេតោ៍ ឧត្ថាកទណក្មឃិតោតិ ឃិឞ្ញបកាឌិហិ ឧត្ថោហិ អាកទណហិ អលង្កតោ៍ អញ្ញាមិត្តិ អឆិកត្ថិ៍ ឃេឃំ ចុត្តតឃមេច៍

ឃឧត្វេកាឆាចណ្ណុភា តិដ្ឋិតា៍

ប៉៍ កិមិលត្វេកាឆាចណ្ណុភា

អកិឃត្វោច តិបតតិតិ អាឃឞ្ញតោ កិមិលត្វេឃ្ស កាឆា៍ កា ឌ្ឍប្បត្តិ? អឃមិ ឞុទិមញូឌ្ឍុ គតាឆិកាទោ តត្វ តត្វ កចេ ឞុញ្ញាតិ គទោតេត្តា គក្យឧត្ថឃ្ស កកចតោ គាទេល ក្យលេកេហ តិន្តត្តិត្វា ចិន្តុតំ បត្វោ បរិតិន្តុតោ ឧត្វរិ តឃ្ស ឆាតុយោ ឌ្ឍិឃ្ស ឧត្យអលមាលិហិ មណ្ឌបិកាទេត ឞុង៌ អកាឃិ៍ ឃោ តេត ឞុញ្ញកម្មេត តាចតិំឃេ តិន្តត្តិត្វា អបទាបទំ ឆេចមត្ឃ្សមុ ធិឃទេត្តា ញ្ញមឃ្និ ញូឌ្ឍប្បាឆេ គបិលចត្ថុតកេទ ឃាកិឃទាឌក្យល តិន្តត្តិ, កិមិលោតិឃ្ស តាមំ អហោសិ៍ ឃោ ចឃប្បេត្វា ទេកាកឧមត្តិឃា ឧមេត្តា ចិហទតិ៍ តឃ្ស

ជរាបរិបាកំ ទិស្វា សំវេគជាតត្តា អនុប្បិយាយំ ចិន្តេន្តោ សត្វា បឋមយោព្ពនេ ឋិតំ អត្តនោ វណ្ណរូបំ អនុស្សរិត្វា បុរតោ ឋត្វា

បុន អត្តនោ យថា ឧទារទោកចិបត្តីហិ អភិភូតា ទិស្សតិ, តថា អត្តានំ តំ ទិស្វា ករិយលក្ខណទោ អតិវិយ សំវេគំ បការេន្តោ –

១១ប៉

“អភិសត្តោវ និបតតិ វយោ, រូបំ អញ្ញមិវ តថេវ សន្តំ;

តស្សេវ សតោ អវិប្បវសតោ, អញ្ញស្សេវ សរាមិ អត្តាន”ន្តិ –

គាថំ អភាសិ។

តត្ថ អភិសត្តោវាតិ “ត្វំ ជិណ្ណោ ភវ យា តិដ្ឋ”តិ ទេវេហិ អភិសិដ្ឋោ អាលេត្វា វិយ។ “អភិសដ្ឋោ វា”តិបិ បាឋោ, “ត្វំ លហុំ គច្ឆា”តិ បេសិតោ អភិសាបិតោ វិយាតិ អត្ថោ។ និបតតីតិ អតិបតតិ អភិធាវតិ ន តិដ្ឋតិ, ខណេ ខណេ ខយវយំ បាបុណាតីតិ អត្ថោ។ វយោតិ ពាល្យយោព្ពនាទិកោ សរីរស្ស អវត្ថាវិសេសោ។ រូបន្តិ សរីរំ យោព្ពញ្ញា អតិប្បេតំ, តំ ហិស្ស អភិបតត្តំ និយត្តំ ហុត្វា ឧបដ្ឋិតំ។ រូបន្តិ រូបសមុទាយោ វុត្តោ។ រូបន្តិ បន សរីរំ “អដ្ឋិញ្ច បដិច្ច ន្ហារុញ្ច បដិច្ច មំសញ្ច បដិច្ច អាកាសោ បរិវារិតោ រូបំត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតី”តិអាទីសុ (ម· និ· ១·៣០៦) វិយ។ អញ្ញមិវ តថេវ សន្តន្តិ តទេវ រូបំ យាទិសំ, សយំ តថេវ ទោនេចាការេន សន្តំ វិជ្ជមានំ អញ្ញំ វិយ មយ្ហំ ឧបដ្ឋាតីតិ អធិប្បាយោ។ “តថេវ សន្ត”ន្តិ ច កេចិ បឋន្តិ។ តស្សេវ សតោតិ តស្សេវ មេ អនញ្ញស្ស សតោ សមានស្ស។ អវិប្បវសតោតិ ន វិប្បវសន្តស្ស, និរវិប្បវាសេន ហិ សតោ អនញ្ញោបិ អញ្ញោ វិយ ឧបដ្ឋាតិ ឥទម្បិ ឥទំ នត្ថីតិ អធិប្បាយោ។ អញ្ញស្សេវ សរាមិ អត្តានន្តិ ឥទំ មម អត្តភាវំ អញ្ញស្ស សត្តស្ស វិយ សរាមិ ឧបធារេមិ សញ្ជានាមីតិ អត្ថោ។ តស្សេវំ អភិណ្ហំ មរណំ

ពេទនាត្តស្ស ឥតោ ហេតុតោ សំវេគោ ឧប្បាទិ, សោ សំវេគជាតោ សត្ថារំ ឧបសង្កមិត្វា ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា វិបស្សនំ

បដ្ឋបេត្វា នចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប· ថេរ ១·៥៩·៣១-៣៣) –

“តិណ្ណោ កាមសត្តិយា, ព្រាហ្មណោ ឧបសមិយតិ;

គហេត្វា សព្វអដ្ឋិ យាសិ, យណ្ហំ ការេមិ អហំ។

“ជាចតិំសំ គតោ សន្តោ, លភិយញ្ញ្ញយញ្ញត្តយំ;

អញ្ញោ ទេវតិទេវាយ, បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ។

“ជិចា ចា ឃជិ ចា ទត្តិ, ចក្កយេត្តា ជិតោ ចហំ;

ឈេត្ថា សព្វអលបុបេយ្យហិ, បុញ្ញាកម្មស្សិតំ ចលំ៑

“ព្តយស្វិ៍េឃច កប្យមិ,ក្រោយំ ញុទ្ធយកិប្ជុឌឃិ;

ទ្យក្តុតិ៍ តាកិឌាតាយិ, ញុទ្ធប្ជុឌាឃិត់ ចលំ៑

“កិេលសា ឈាបិតា យឃ៉្យា..េប... កតំ ញុទ្ធស្ស សាសត”ត្តិ៑

អទហត្តុំ បត បត្វាបិ េឆេទា អត្តេតា បុទិយុប្យត្តុំ អតិច្ចតាយតសិកាទំ ចិភាេចេត្តា តេយច កាធំ បច្ចុគាហាសិ៑ េតេតតំ ព្តយស្ស េឆទស្ស អញ្ញាញ្យាកទលយ្យិ អេហាសិ៑

កិយិលេតួទកាឆាចល្លូតា តិដ្ឋិតា៑

៥៑ ចឌ្ឍិបុត្តេតួទកាឆាចល្លូតា

ទុក្ខប្ជុលកហតំបសក្កិឃាតិ អាឃស្វេតា ចឌ្ឍិបុត្តេតួទស្ស កាឆា៑ កា ប្បត្តិ? អឃយ្យិ បុទិយញុទ្ធេស្ហ កតាធិកាេទា តត្ថ តត្ថ ភេច ចិចដ្ឋបតិស្សយំ បុញ្ញា ប្បចិតេត្តា ព្តេតា ចតុតចុេត កេប្យ ៩កំ បេច្ចកសម្ពុទ្ធំ កិក្ខាឃ កច្ឆន្តំ ជិស្វា បសត្តុយាតេសា កឌលិផលិតិ អគាសិ៑ េសា េតត បុញ្ញាកេម្មត េឌចេលិេក តិដ្ឋាត្តិត្វា អបទាបទំ បុញ្ញាតិ កត្វា េឌចយត្តុស្សេស្សុ សំសទេត្តា ព្តយស្វិ ញុទ្ធុប្បាេឌ េចសាលិយំ លិច្ឆចិទាឌបុេត្តា ហុត្វា តិដ្ឋាត្តិ, ចឌ្ឍិទាឌបុត្តត្វា ចឌ្ឍិបុេត្តាេតួច ចស្ស សយញ្ញា អេហាសិ៑ េសា គហេទា ហុត្វា ហត្ថិសិក្ខាឌិសិក្ខតកាេលបិ េហតុសម្បត្តាឃ តិស្សទលញ្ញាសេឃាច ហុត្វា ចិចទេត្តា សត្ថុ ឆម្មេគសតាកាេល ចិហាទំ កន្ត្វា បទិសបទិឃេត្តា តិសិន្តោ ឆម្មំ ស្ហុត្វា បដិលទ្ធសេទ្ធា សត្ថុ សត្តិេក បព្ពជិត្វា ចិបស្សតាឃ កម្មំ កេទាេត្តា តចិទេស្សច ឈព្វអកិញ្ញោ អេហាសិ៑ េតត ចុត្តំ អបគាេត (អប៑ េឆទ ១៑៦៨៑៦៥-៩១) –

“សហស្សទំសឹ ភកចា, សឃម្ភុ អបទាឌិេតា;

ចិេចកា ចុដ្ឋហិត្វាត, េកាចទាឃាកិតិក្ខុយិ៑

“ផលហត្ថោ អហំ ទិស្វា, ឧបគច្ឆិំ វិនាយកំ;

បសន្នចិត្តោ សុមនោ, អចដំ អទទិំ ផលំ.

“ចតុន្នវុតិតោ កប្បេ, យំ ផលំ អទទិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ.

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ..បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ.

ឆឡភិញ្ញោ បន ហុត្វា អបរភាគេ អចិរបរិនិព្ពុតេ សត្ថរិ ធម្មំ សង្គាយិតុំ សង្កេតំ កត្វា មហាថេរេសុ តត្ថ តត្ថ វិហរន្តេសុ ឯកទិវសំ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ សេខំយេវ សមានំ មហតិយា បរិសាយ បរិវុតំ ធម្មំ ទេសេន្តំ ទិស្វា តស្ស ឧបរិមគ្គាធិគមាយ ឧស្សាហំ ជនេន្តោ –

១១៨.

“រុក្ខមូលគហនំ បសក្កិយ, និព្ពានំ ហទយស្មិំ ឱបិយ;

ឈាយ គោតម មា ច បមាទោ, កិំ តេ ពិឡិពិឡិកា ករិស្សតី”តិ –

គាថំ អភាសិ.

តត្ថ រុក្ខមូលគហនន្តិ រុក្ខមូលភូតំ គហនំ, គហនញ្ហិ អត្ថិ, ន រុក្ខមូលំ, រុក្ខមូលញ្ច អត្ថិ, ន គហនំ, តេសុ រុក្ខមូលគ្គហណេន ឋានស្ស ឆាយាសម្បន្នតាយ វាតាតបបរិស្សយាភាវំ ទស្សេតិ. គហនគ្គហណេន និវាតភាវេន វាតបរិស្សយាភាវំ ជនសម្ពាធាភាវញ្ច ទស្សេតិ, តទុភយេន ច ភាវនាយោគ្យតំ. បសក្កិយាតិ ឧបគន្ត្វា. និព្ពានំ ហទយស្មិំ ឱបិយាតិ “ឥទំ មយា បដិបជ្ជិត្វា និព្ពានំ អធិគន្តព្ព”ន្តិ និព្ពុតិំ ហទយេ ឋបេត្វា ចិត្តេ ករិត្វា. ឈាយាតិ លក្ខណូបនិជ្ឈានេន ឈាយ, វិបស្សនាភាវនាសហិតំ មគ្គភាវនំ ភាវេហិ. គោតមាតិ ធម្មភណ្ឌាគារិកំ គោត្តេន អាលបតិ. មា ច បមាទោតិ អធិកុសលេសុ ធម្មេសុ មា បមាទំ អាបជ្ជិ. [illegible] យាទិសោ ទេវស្ស បមាទោ, តំ បដិក្ខេបវសេន ទស្សេន្តោ “កិំ តេ ពិឡិពិឡិកា ករិស្សតី”តិ អាហ. តត្ថ ពិឡិពិឡិកាតិ វិឡិវិឡិកិរិយា, ពិឡិពិឡីតិ សទ្ទបវត្តិ យថា និរត្ថកា, ឯវំ ពិឡិពិឡិកាសទិសា ជនបញ្ញត្តិ កិំ តេ ករិស្សតិ កីទិសំ អត្ថំ [illegible] សាធេតិ, តស្មា

ខនបញ្ញត្តិំ បហាយ សទត្ថបសុតោ ហោហីតិ ឱវាទំ អទាសិ។

តំ សុត្វា អញ្ញេហិ វុត្តវិសដ្ឋវាយនវចនេន សំវេគជាតោ ពហុទេវ រត្តិំ ចង្កមេន វីតិនាមេត្វា វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា សេនាសនំ បវិសិត្វា មញ្ចកេ និបន្នមត្តោវ អរហត្តំ បាបុណិ។

វជ្ជិបុត្តត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. ឥសិទត្តត្ថេរគាថាវណ្ណនា

បញ្ចក្ខន្ធាបរិញ្ញាតាតិ អាយស្មតោ ឥសិទត្តត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ វិវដ្ដូបនិស្សយំ បុញ្ញំ ឧបចិនន្តោ វិបស្សិស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ឯកទិវសំ ភគវន្តំ រថិយំ គច្ឆន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ មធុរំ អាមោទផលំ អទាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ និព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ បុញ្ញានិ កត្វា ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ អវន្តិរដ្ឋេ វឌ្ឍគាមេ អញ្ញតរស្ស សត្ថវាហស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ, ឥសិទត្តោតិស្ស នាមំ អហោសិ។ សោ វយប្បត្តោ មច្ឆិកាសណ្ឌេ ចិត្តស្ស គហបតិនោ អទិដ្ឋសហាយោ ហុត្វា តេន ពុទ្ធគុណេ លិខិត្វា បេសិតសាសនំ បដិលភិត្វា សាសនេ សញ្ជាតប្បសាទោ ថេរស្ស មហាកច្ចានស្ស សន្តិកេ បព្ពជិត្វា វិបស្សនំ អារភិត្វា នចិរស្សេវ ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៣៩.៥០-៥៣) –

“សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, អាហុតីនំ បដិគ្គហំ;

រថិយំ បដិបជ្ជន្តំ, អាមោទមទទិំ ផលំ។

“ឯកនវុតិតោ កប្បេ, យំ ផលំ អទទិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

ឆឡភិញ្ញោ បន ហុត្វា “ពុទ្ធុបដ្ឋានំ គមិស្សាមី”តិ ថេរំ អាបុច្ឆិត្វា អនុក្កមេន មជ្ឈិមទេសំ គន្ត្វា សត្ថារំ ឧបសង្កមិត្វា វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ និសិន្នោ , “កច្ចិ, ភិក្ខុ, ខមនីយំ, កច្ចិ យាបនីយ”ន្តិអាទិនា សត្ថារា កតបដិសន្ថារោ បដិវចនមុខេន, “ភគវា តុម្ហាកំ សាសនំ

ឧបគតកាលតោ បដ្ឋាយ យម្ហា សព្វទុក្ខំ អបគតំ, សព្វោ បរិស្សយោ វូបសន្តោ”តិ បវេទនវសេន អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ –

១២០។

“បញ្ចក្ខន្ធា បរិញ្ញាតា, តិដ្ឋន្តិ ឆិន្នមូលកា;

ទុក្ខក្ខយោ អនុប្បត្តោ, បត្តោ មេ អាសវក្ខយោ”តិ។ – គាថំ អភាសិ;

តត្ថ បញ្ចក្ខន្ធា បរិញ្ញាតាតិ បញ្ចបិ មេ ឧបាទានក្ខន្ធា វិបស្សនាបញ្ញាសហិតាយ មគ្គបញ្ញាយ “ឥទំ ទុក្ខំ, ឯត្តកំ ទុក្ខំ, ន ឥតោ ភិយ្យោ”តិ សព្វសោ បរិច្ឆិជ្ជ ញាតា, ន ទេសុ កិញ្ចិបិ បរិញ្ញាតព្វំ អត្ថីតិ អធិប្បាយោ។ តិដ្ឋន្តិ ឆិន្នមូលកាតិ សព្វសោ បរិញ្ញាតត្តា ឯវ ច តេសំ អវិជ្ជាតណ្ហាទិកស្ស មូលស្ស សមុច្ឆិន្នត្តា អរិយមគ្គេន បហីនត្តា យាវចរិមចិត្តនិរោធា តេ តិដ្ឋន្តិ។ ទុក្ខក្ខយោ អនុប្បត្តោតិ ឆិន្នមូលកត្តាយេវ ច តេសំ វដ្ដទុក្ខស្ស ខយោ បរិក្ខយោ អនុប្បត្តោ, និព្វានំ អធិគតំ។ បត្តោ មេ អាសវក្ខយោតិ កាមាសវាទីនំ សព្វេសំ អាសវានំ ខយន្តេ អភិព្យត្តតាយ “អាសវក្ខយោ”តិ លទ្ធនាមំ អរហត្តំ បត្តំ បដិលទ្ធន្តិ អត្ថោ។ កោចិ បន អត្ថិ យាវំ សមុស្សយោ”តិ បឋន្តិ។ តិណ្ណន្តស្ស អធិគតត្តាយេវ អយំ មម សមុស្សយោ អន្តិមកាយោ អត្ថិ យោ សព្វបច្ឆិមកោ, នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោតិ អត្ថោ។ យំ បន តត្ថ តត្ថ អវុត្តំ, តំ ហេដ្ឋា វុត្តនយត្តា ឧត្តានមេវាតិ។

ឥសិទត្តត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ទ្វាទសមវគ្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

និដ្ឋិតា ច បរមត្ថទីបនិយំ ថេរគាថាវណ្ណនាយំ

វីសាតិកសតថេរគាថាបដិមណ្ឌិតស្ស ឯកកនិបាតស្ស

អត្ថវណ្ណនា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ហត្ថសម្ផស្សេន សញ្ជាតប្បសាទសោមនស្សតាយ ឧឡារំ បីតិបាមោជ្ជំ បដិលភិត្វា យថាបរិចិតំ វិបស្សនាមគ្គំ សមារុឡ្ហោ ញាណស្ស បរិបាកំ គតត្តា សត្ថុ ច ទេសនាវិលាសេន តាវទេវ មគ្គបដិបាដិយា សព្ពកិលេសេ ខេបេត្វា ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប។ ថេរ ១។៣៩។៥៥-៦១) –

“សុមេធោ នាម សម្ពុទ្ធោ, ពត្តិំសវរលក្ខណោ;

វិវេកកាមោ ភគវា, ហិមវន្តមុបាគមិ។

“អជ្ឈោគាហេត្វា ហិមវន្តំ, អគ្គោ ការុណិកោ មុនិ;

បល្លង្កំ អាភុជិត្វាន, និសីទិ បុរិសុត្តមោ។

“វិជ្ជាធរោ តទា អាសិំ, អន្តលិក្ខចរោ អហំ;

តិសូលំ សុកតំ គយ្ហ, គច្ឆាមិ អម្ពរេ តទា។

“បព្ពតគ្គេ យថា អគ្គិ, បុណ្ណមាយេវ ចន្ទិមា;

វនំ ឱភាសតេ ពុទ្ធោ, សាលរាជាវ ផុល្លិតោ។

“វនគ្គា និក្ខមិត្វាន, ពុទ្ធរំសីភិធាវរេ;

នឡគ្គិវណ្ណសង្កាសា, ទិស្វា ចិត្តំ បសាទយិំ។

“វិចិនំ អទ្ទសំ បុប្ផំ, កណិការំ ទេវគន្ធិកំ;

តីណិ បុប្ផានិ អាទាយ, ពុទ្ធសេដ្ឋមបូជយិំ។

“ពុទ្ធស្ស អានុភាវេន, តីណិ បុប្ផានិ មេ តទា;

ឧទ្ធំវណ្ដា អធោបត្តា, ឆាយំ កុព្ពន្តិ សព្វតោ។

“តេន កម្មេន សុកតេន, ចេតនាបណិធីហិ ច;

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ, តាវតិំសមគច្ឆហំ។

“តត្ថ មេ សុកតំ ព្យម្ហំ, កណិការីតិ ញាយតិ;

សដ្ឋិយោជនមុព្ពេធំ, តិំសយោជនវិត្ថតំ។

“សហស្សកណ្ឌំ សតគេណ្ឌុ, ធជាលុ ហរិតាមយំ;

សតសហស្សនិយ្យូហា, ព្យម្ហេ បាតុភវិំសុ មេ។

“សោណ្ណមយា មណិមយា, លោហិតង្កមយាបិ ច;

ផលិកាបិ ច បល្លង្កា, យេនិច្ឆកា យទិច្ឆកា។

“មហារហញ្ច សយនំ, តូលិកា វិកតីយុតំ;

ឧទ្ធលោមិញ្ច ឯកន្តំ, ពិម្ពោហនសមាយុតំ។

“ភវនា និក្ខមិត្វាន, ចរន្តោ ទេវចារិកំ;

យទា ឥច្ឆាមិ គមនំ, ទេវសង្ឃបុរក្ខតោ។

“បុប្ផស្ស ហេដ្ឋា តិដ្ឋាមិ, ឧបរិច្ឆទនំ មម;

ᩈᨾᨶ᩠ᨲᩣ ᨿᩮᩣᨩᨶᩈᨲᩴ, ᨠᨱᩥᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨨᩣᨴᩥᨲᩴ.

“ᩈᨭ᩠ᨮᩥ ᨲᩩᩁᩥᨿᩈᩉᩔᩣᨶᩥ, ᩈᩣᨿᩴ ᨸᩣᨲᩴ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩉᩩᩴ;

ᨸᩁᩥᨧᩣᩁᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩴ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ, ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨶ᩠ᨴᩥᩅᨾᨲᨶ᩠ᨴᩥᨲᩣ.

“ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᨧ᩠ᨧᩮᩉᩥ ᨣᩦᨲᩮᩉᩥ, ᨲᩣᩊᩮᩉᩥ ᩅᩣᨴᩥᨲᩮᩉᩥ ᨧ;

ᩁᨾᩣᨾᩥ ᨡᩥᨯ᩠ᨯᩣ ᩁᨲᩥᨿᩣ, ᨾᩮᩣᨴᩣᨾᩥ ᨠᩣᨾᨠᩣᨾᩉᩴ.

“ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩥᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧ, ᨾᩮᩣᨴᩣᨾᩥ ᨲᩥᨴᩈᩮ ᨲᨴᩣ;

ᨶᩣᩁᩦᨣᨱᩮᩉᩥ ᩈᩉᩥᨲᩮᩣ, ᨾᩮᩣᨴᩣᨾᩥ ᨻ᩠ᨿᨾ᩠ᩉᨾᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮ.

“ᩈᨲᩣᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᨬ᩠ᨧ, ᩑᨠᩁᨩ᩠ᨩᨾᨠᩣᩁᨿᩥᩴ;

ᩈᨲᩣᨶᩥ ᨲᩦᨱᩥᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᨬ᩠ᨧ, ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩦ ᩋᩉᩮᩣᩈᩉᩴ;

ᨸᨴᩮᩈᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᩅᩥᨸᩩᩃᩴ, ᨣᨱᨶᩣᨲᩮᩣ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩥᨿᩴ.

“ᨽᩅᩮ ᨽᩅᩮ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᨾᩉᩣᨽᩮᩣᨣᩴ ᩃᨽᩣᨾᩉᩴ;

ᨽᩮᩣᨣᩮ ᨾᩮ ᩐᨶᨲᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨸᩩᨷ᩠ᨹᨸᩪᨩᩣᨿᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ.

“ᨴᩩᩅᩮ ᨽᩅᩮ ᩈᩴᩈᩁᩣᨾᩥ, ᨴᩮᩅᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᨳ ᨾᩣᨶᩩᩈᩮ;

ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨣᨲᩥᩴ ᨶ ᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨸᩩᨷ᩠ᨹᨸᩪᨩᩣᨿᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ.

“ᨴᩩᩅᩮ ᨠᩩᩃᩮ ᨸᨩᩣᨿᩣᨾᩥ, ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮ ᨧᩣᨸᩥ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮ;

តិរេច ក្សេល ត ឌាតាយិ, ព្យគ្គបូឌាឃិគំ ថល៉

“ហត្ថិយាត់ អឃ្សយាត់, សិចិក់ សត្ថយាតិក់;

លកាយិ សន្តូរេយរេចត់, ព្យគ្គបូឌាឃិគំ ថល៉

“គាសិកល់ គាសកល់, តាទិរេឃា សយលក្កតា;

លកាយិ សន្តូរេយរេចត់, ព្យគ្គបូឌាឃិគំ ថល៉

“រេកាសេឃ្យកប្តូលិឃាតិ , រេហាយកប្យាសិកាតិ ច;

លកាយិ សន្តូរេយរេចត់, ព្យគ្គបូឌាឃិគំ ថល៉

“តចចត្ថ តចថលំ, តចក្កូរសរេកាឌត់;

លកាយិ សន្តូរេយរេចត់, ព្យគ្គបូឌាឃិគំ ថល៉

“ត្ថយំ ហាគ ត្ថយំ ក្សញ្ញា, ត្ថយយិរ្យសឃរេត សឃ;

លកាយិ សន្តូរេយរេចត់, ព្យគ្គបូឌាឃិគំ ថល៉

“សន្តត្ថ បូឌិរេតា រេហាយិ, ឃរេសា អក្នកូរេតា យយ;

យហាបរេក្លា សគា រេហាយិ, អរេកឌ្ឍបទិរេសា សគា;

ចាតិត់ ក្លូតរេយា រេហាយិ, ព្យគ្គបូឌាឃិគំ ថល៉

“សីតំ ឧណ្ហំ ន ជានាមិ, បរិឡាហោ ន វិជ្ជតិ;

អថោ ចេតសិកំ ទុក្ខំ, ហទយេ មេ ន វិជ្ជតិ។

“សុវណ្ណវណ្ណា ហុត្វាន, សំសរាមិ ភវាភវេ;

វេវណ្ណិយំ ន ជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

“ទេវលោកា ចវិត្វាន, សុក្កមូលេន ចោទិតា;

សាវត្ថិយំ បុរេ ជាតា, មហាសាលេ សុអឌ្ឍកេ។

“បញ្ច កាមគុណេ ហិត្វា, បព្ពជិំ អនគារិយំ;

ជាតិយា សត្តវស្សាហំ, អរហត្តមបាបុណិំ។

“ឧបសម្បាទយី ពុទ្ធោ, គុណមញ្ញាយ ចក្ខុមា;

តរុណា បូជនីយោហំ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

“ទិព្វចក្ខុ វិសុទ្ធំ មេ, សមាធិកុសលា អហំ;

អភិញ្ញាបារមិប្បត្តា, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

“បដិសម្ភិទា អនុប្បត្តា, ឥទ្ធិបាទេសុ កោវិទា;

ធម្មេសុ បារមិប្បត្តា, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

“តិំសកប្បសហស្សម្ហិ,យំ ពុទ្ធមភិបូជយិំ;

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ..បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

ឆឡភិញ្ញា បុន ហុត្វា ផលតោ វុដ្ឋហិត្វា បរានុទ្ទយាយ អាកាសេ ឋត្វា បាដិហារិយំ ទស្សេសិ។ មហាជនោ អច្ឆរិយព្ភុតចិត្តជាតោ អហោសិ។ តាវទេវស្ស វណោ និន្ទូញហិ, សា ភិក្ខូហិ, “អាវុសោ, តាទិសំ ទុក្ខំ អនុភវន្តា កថំ ត្វំ វិបស្សនំ អនុយុញ្ជិតុំ អសក្ខី”តិ បុដ្ឋា, “បគេវ មេ, អាវុសោ, សំសារេ អាទីនវោ, សង្ខារានញ្ច សភាវោ សុទិដ្ឋោ, ឯវាហំ តាទិសំ ទុក្ខំ អនុភវន្តាបិ អសក្ខិំ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា វិសេសំ អធិគន្តុ”ន្តិ ទស្សេន្តី –

១៩៨។

“នត្ថិ កោចិ ភវោ និច្ចោ, សង្ខារា ចាបិ សស្សតា;

ឧប្បជ្ជន្តិ ច តេ ខន្ធា, ចវន្តិ អបរាបរំ។

១៩៩។

“ឯវមាទីនវំ ញត្វា, ភវេនាហំ អនត្ថិកា;

និស្សដា សព្ពកាមេហិ, បត្តោ មេ អាសវក្ខយោ”តិ។ –

ឥមំ គាថាទ្វយំ អភាសិ។

តត្ថ នត្ថិ កោចិ ភវោ និច្ចោតិ កម្មភវោ ឧបបត្តិភវោ កាមភវោ រូបភវោ អរូបភវោ សញ្ញីភវោ អសញ្ញីភវោ នេវសញ្ញីនាសញ្ញីភវោ ឯកវោការភវោ ចតុវោការភវោ បញ្ចវោការភវោតិ ឯវំភេទោ, តត្ថាបិ ហីនោ មជ្ឈិមោ បណីតោ ទីឃាយុកោ សុខពហុលោ ទោមនស្សពហុលោតិ ឯវំវិការោ យោ កោចិ និច្ចោ ធុវោ ថិរោ អបលោកិយធម្មោ នត្ថិ តំ តំ ការណំ បដិច្ច សមុប្បន្នត្តា។ យស្មា ច ឯវំ, តស្មា សង្ខារា ចាបិ សស្សតា នត្ថីតិ យោជនា។ បច្ចយេហិ សង្ខតត្តា “សង្ខារា”តិ លទ្ធនាមេហិ បញ្ចក្ខន្ធូបាទាយ ភវសមញ្ញាយ សង្ខារាច ហុត្វា សម្ភូតា ជរាមរណេន ច វិបរិណាមន្តីតិ អសស្សតា វិបរិណាមធម្មា។ តថា ហិ តេ

“សង្ខារា”តិ វុច្ចន្តិ។ តេនាហ ឧប្បជ្ជន្តិ ច តេ វយន្តា, ចវន្តិ អបរាបរន្តិ។ តេ ភវបរិយាយេន សង្ខារបរិយាយេន ច វុត្តា បញ្ចក្ខន្ធា យថាបច្ចយំ អបរាបរំ ឧប្បជ្ជន្តិ, ឧប្បន្នា ច ជរាយ បរិបីឡិតា ហុត្វា ចវន្តិ បរិភិជ្ជន្តីតិ អត្ថោ។ ឯតេន “ភវា, សង្ខារា”តិ ច វុត្តេវាហារា បញ្ចក្ខន្ធា ឧភយត្ថយសភាវាតិ ទស្សេតិ។ យស្មា តិលក្ខណំ អារោបេត្វា សង្ខារេ សម្មសន្តស្ស តយោបិ ភវា អាទិត្តា វិយ សន្តេ អាទីនវំ ទេវំ បគេវ ចិបស្សនាបញ្ញាយ ជានិត្វា អនិច្ចលក្ខណេហិ ទិដ្ឋា សង្ខារា ទុក្ខានត្តា ចិក្ខតតរា ឧបដ្ឋហន្តិ, តេនាហ ភវា – “យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខំ, យំ ទុក្ខំ តទនត្តា”តិ (សំ· និ· ២·១៥)។

យស្មា តិលក្ខណំ អារោបេត្វា សង្ខារេ សម្មសន្តស្ស តយោបិ ភវា អាទិត្តា វិយ អគារំ សប្បដិភយា ឧបដ្ឋហន្តិ, តស្មា អាហ “ភវេចតយិព្យា អតត្ថិកោ”តិ។ ឯវំ បន សព្ពសោ ភវេហិ ចិត្តិចត្តិយមានស្ស កាមេសុ អបេក្ខាយ លេសោបិ ន សម្ភវតីយេវ, តេនាហ “និស្សរេចា សព្ពកាមេហី”តិ, អយីតូ យោជនា។ មាតុលេហិ ចិយ ជិតេព្ពហិបិ កាមេហិ និចត្តិតចិតេត្តាស្មីតិ អត្ថោ។ បត្តោ មេ អាសវក្ខយោតិ យស្មា ឯវំ សុបរិមជ្ជិតសង្ខារោ ភវេសុ សុបរិទិដ្ឋាទីនវោ កាមេសុ ច អនាសត្តមានសោ តស្មា ម្លេយត្តកេ និមិត្តេតាបិ មេ មយា បត្តោ អធិគតោ អាសវក្ខយោ និព្ពានំ អរហត្តញ្ចាតិ។ អញ្ញាហិ ច សព្រហ្មចារីហិ អប្បត្តមានសេហិ វោធិកមាយ ឧស្សាហោ ករណីយោតិ ភិក្ខូនំ ឱចាទមទាសិ។

ឧត្តរត្ថេរាបទានវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១។ បិណ្ឌោលភារទ្វាជត្ថេរាបទានវណ្ណនា

ភយិជំអភយេតាតិអាទិកា អាយស្មតោ បិណ្ឌោលភារទ្វាជត្ថេរស្ស កាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយំ កិរ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ កាលេ សីហយោនិយំ និព្ពត្តិត្វា បព្ពតគុហាយំ ចិហរតិ។ ភគវា តស្ស អនុគ្គហំ កាតុំ គោចរាយ បក្កន្តកាលេ សយនគុហំ បវិសិត្វា និរោធំ សមាបជ្ជិត្វា និសីទិ។ សីហោ គោចរំ គហេត្វា និវត្តោ គុហាទ្វារេ ភគវន្តំ ទិស្វា ហដ្ឋតុដ្ឋោ ជលជថលជបុប្ផេហិ បូជំ កត្វា ចិត្តំ បសាទេន្តោ ភគវតោ អារក្ខត្ថាយ អវសេសា វាឡមិគេ អបនេតុំ តីសុ វេលាសុ សីហនាទំ នទន្តោ ពុទ្ធគតាយ សតិយា អដ្ឋាសិ។ យថា បឋមទិវសំ, ឯវំ សត្តាហំ បូជេសិ។ ភគវា សត្តាហច្ចយេន និរោធា វុដ្ឋហិត្វា “វត្តិស្សតិ ឥមស្ស ឯត្តកោ ឧបនិស្សយោ”តិ តស្ស បស្សន្តស្សេវ អាកាសំ បក្ខន្ទិត្វា វិហារមេវ គតោ។ សីហោ បិលិវេលន្យពុទ្ធវិយោគទុក្ខំ អសហមានោ កាលំ កត្វា ហំសវតីនគរេ មហាភោគកុលេ និព្ពត្តិត្វា វយប្បត្តោ នគរវាសីហិ សទ្ធិំ វិហារំ គន្ត្វា ធម្មទេសនំ សុត្វា សត្តាហំ មហាទានំ បវត្តេត្វា យាវជីវំ បុញ្ញានិ កត្វា អបរាបរំ ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ អម្ហាកំ ភគវតោ កាលេ កោសម្ពិយំ រញ្ញោ ឧទេនស្ស បុរោហិតបុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ ភារទ្វាជោ នាម នាមេន។ សោ វយប្បត្តោ តយោ វេទេ ឧគ្គហេត្វា បញ្ច មាណវកសតានិ មន្តេ វាចេន្តោ មហគ្ឃសភាវេន អត្តភូបិធានត្ថំ តេហិ បរិវុតោ រាជគហំ គន្ត្វា ភគវតោ ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច លាភសក្ការំ ទិស្វា សាសនេ បព្ពជិត្វា ភោជនេ អមត្តញ្ញូ ហុត្វា វិចរន្តោ សត្ថារា ឧបាយេន មត្តញ្ញុតាយ បតិដ្ឋាបិតោ វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា នចិរស្សេវ ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប· ថេរ ២·៥០·១០៣-១០៨) –

“មិគលុទ្ទោ បុរេ អាសិំ, វិបិនេ វិចរំ តទា;

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ, សព្ពធម្មាន បារគុំ។

“បិយាលផលមាទាយ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ;

បុញ្ញក្ខេត្តស្ស វីរស្ស, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ។

“ឯកតិំសេ ឥតោ កប្បេ, យំ ផលំ អទទិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ..បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

លទ្ធាភិញ្ញោ បន ហុត្វា “ភគវតោ សម្មុខា យំ សាវកេហិ បត្តព្ពំ, តំ មយា បត្ត”ន្តិ, ភិក្ខុសង្ឃេ ច “យស្ស មគ្គេ វា ផលេ វា កង្ខា អត្ថិ, សោ មំ បុច្ឆតូ”តិ សីហនាទំ នទិ។ តេន តំ ភគវា, “ឯតទគ្គំ, ភិក្ខវេ, មម សាវកានំ ភិក្ខូនំ សីហនាទិកានំ យទិទំ បិណ្ឌោលភារទ្វាជោ”តិ (អ. និ. ១.១៨៨, ១៩៥) ឯតទគ្គេ ឋបេសិ។ សោ ឯកទិវសំ អត្តនោ សន្តិកំ ឧបគតំ គិហិកាលេ សហាយភូតំ មច្ឆរិំ មិច្ឆាទិដ្ឋិព្រាហ្មណំ អនុកម្បមានោ តស្ស ទានកថំ កថេត្វា តេន ច “អហំ មម ធនំ វិនាសេតុកាមោ”តិ ភកុដិំ កត្វាបិ “តុម្ហាឯកភត្តំ ទេមី”តិ វុត្តេ, “តំ សង្ឃស្ស ទេហិ មា មយ្ហ”ន្តិ សង្ឃស្ស បរិណាមេសិ។ បុន ព្រាហ្មណេន “អហំ មំ ពហុំ ទាបេតុកាមោ”តិ អប្បច្ចយេ បកាសិតេ ទុតិយទិវសំ ធម្មសេនាបតិនា សង្ឃគតាយ ទក្ខិណាយ មហប្ផលភាវប្បកាសនេន តំ បសាទេត្វា, “អហំ ព្រាហ្មណោ ‘អាហារគេធេន មំ ទានេ និយោជេសី’តិ មញ្ញតិ, អាហារស្ស បន មយា សព្ពសោ បរិញ្ញាតភាវំ ន ជានាតិ, ហន្ទ នំ ជានាបេមី”តិ –

១២៣.

“នយិទំ អនយេន ជីវិតំ, នាហារោ ហទយស្ស សន្តិកោ;

អាហារដ្ឋិតិកោ សមុស្សយោ, ឥតិ ទិស្វាន ចរាមិ ឯសនំ។

᪑᪒᪔᪨

“ᨸᨦ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ ᩉᩥ ᨶᩴ ᩋᩅᩮᨴᨿᩩᩴ, ᨿᩣᨿᩴ ᩅᨶ᩠ᨴᨶᨸᩪᨩᨶᩣ ᨠᩩᩃᩮᩈᩩ;

ᩈᩩᨡᩩᨾᩴ ᩈᩃ᩠ᩃᩴ ᨴᩩᩁᩩᨻ᩠ᨻᩉᩴ, ᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩮᩣ ᨠᩣᨸᩩᩁᩥᩈᩮᨶ ᨴᩩᨩ᩠ᨩᩉᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ –

ᨣᩣᨳᩣᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᨿᩥᨴᩴ ᩋᨶᨿᩮᨶ ᨩᩦᩅᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨾᨾ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᩋᨶᨿᩮᨶ ᩋᨬᩣᨿᩮᨶ ᩅᩮᩊᩩᨴᩣᨶᨸᩩᨷ᩠ᨹᨴᩣᨶᩣᨴᩥᩋᨶᩮᩈᨶᩣᨿ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨩᩦᩅᩥᨲᨶᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩉᨴᨿᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨧ ᩋᩣᩉᩁᩥᨿᨾᩣᨶᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᩣᩅᩉᩴ ᩅᩥᨿ ᩉᨴᨿᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩁᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨸᨶ ᩈᨩ᩠ᨩᩩᨠᩴ ᨡᩩᨴᩣᨸᨭᩥᨥᩣᨲᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩉᨴᨿᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩁᩈᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨾᩮ ᩉᨴᨿᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩁᩈᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᩑᩅ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ “ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ”ᨲᩥᨸᩥ ᨸᨮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᩮᩣ ᩉᩥ ᩋᩣᩉᩣᩁᨣᩥᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᨸ᩠ᨸᩈᩩᨲᩮᩣ ᩅᩥᨧᩁᨲᩥ, ᨲᩔ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩉᨴᨿᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨶᩣᨾ ᩋᨽᩥᨱ᩠ᩉᨾᨶᩈᩥᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ᪨ ᨿᩮᩣ ᨸᨶ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᩉᩣᩁᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩉᩦᨶᨨᨶ᩠ᨴᩁᩣᨣᩮᩣ, ᨶ ᨲᩔᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩉᨴᨿᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨶᩣᨾ – “ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩃᨽᩮᨿ᩠ᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩔᩮᩅ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨴᩥ ᩉᩥ ᨩᩦᩅᩥᨲᨶᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉᩣᩁᩁᩈᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨧ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩋᨳ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩣᨿ ᨧᩁᩈᩦᨲᩥ ᩋᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩴ ᨾᨶᩈᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩉ “ᩋᩣᩉᩣᩁᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᨠᩮᩣ ᩈᨾᩩᩔᨿᩮᩣ, ᩍᨲᩥ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨶ ᨧᩁᩣᨾᩥ ᩑᩈᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨽᩮᩣᨩᨶᩴ ᨮᩥᨲᩥ ᨮᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉᩣᩁᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᨠᩮᩣ᪨ “ᩋᩣᩉᩣᩁᨸᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ ᩈᨾᩩᩔᨿᩮᩣ ᨠᩣᨿᩮᩣ”ᨲᩥ ᩍᨲᩥ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨶ ᩑᩅᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᨬᩣᨿᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨣᩥᨴ᩠ᨵᩥᨿᩴ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩁᩣᨾᩥ ᩑᩈᨶᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨶᩴ ᨠᩁᩮᩣᨾᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩩᩃᩣᨶᩥ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᨶ᩠ᨴᨶᨸᩪᨩᨶᩣᩉᩥ ᩃᩮᩣᨠᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨧ ᨻᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨿᩣᨴᩥᩈᩮᩈᩩ ᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨸᨦ᩠ᨠᩮᩣ”ᨲᩥᨣᩣᨳᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩔᨲ᩠ᨳᩮᩣ – ᨿᩣ ᩋᨿᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸᨣᨲᩣᨶᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩣᨶᩴ ᨠᩩᩃᩮᩈᩩ ᨣᩮᩉᩅᩣᩈᩦᩈᩩ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩔᨲᩥ ᨠᩩᩃᩈᨾ᩠ᨾᩣᨶᨶᩣ ᨸᩪᨩᨶᩣ ᨧ, ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᩋᨽᩣᩅᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᩦᩃᩣᨴᩥᨣᩩᨱᩮ ᨾᩃᩦᨶᨠᩣᩅᨠᩁᨱᩮᨶ ᨧ ᨸᨦ᩠ᨠᩮᩣ ᨠᨴ᩠ᨴᨾᩮᩣᨲᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᩅᩮᨴᨿᩩᩴ ᩋᨻ᩠ᨽᨬ᩠ᨬᩣᩈᩩᩴ ᨸᩅᩮᨴᨿᩩᩴ ᩅᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩣ ᩈᨸ᩠ᨸᩩᩁᩥᩈᩣᨶᩴ ᨬᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩣᩈᩣᨿ ᨸᨣᩮᩅ ᨸᩉᩦᨶᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᩈᨸ᩠ᨸᩩᩁᩥᩈᩔ ᨸᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩣᩈᩣ ᨴᩩᩅᩥᨶᩮᩣᨴᨶᩦᨿᩈᨽᩣᩅᨲᩣᨿ ᨸᩦᩊᩣᨩᨶᨶᨲᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩩᨴᨶᨲᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᩁᩥᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᩩᨡᩩᨾᩴ ᩈᩃ᩠ᩃᩴ ᨴᩩᩁᩩᨻ᩠ᨻᩉᩴ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᨲᩮᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩮᩣ ᨠᩣᨸᩩᩁᩥᩈᩮᨶ ᨴᩩᨩ᩠ᨩᩉᩮᩣ ᨴᩩᩁᩩᨻ᩠ᨻᩉᩮᩣᩉᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᨲᩔ ᨸᩉᩣᨶᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨶᨲᩮᩣ, ᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩣᩈᩣᨸᩉᩣᨶᩮᨶ ᨸᩉᩦᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᨳᩮᩁᩮ ᩋᨽᩥᨸ᩠ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨

ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩮᩣᩃᨽᩣᩁᨴ᩠ᩅᩣᨩᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪒᪨ ᩅᩃ᩠ᩃᩥᨿᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

មក្កដោ បញ្ចទ្វារាយន្តិអាទិកា អាយស្មតោ វល្លិយត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ ឥតោ ឯកតិំសេ កប្បេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្តោ ឯកទិវសំ កេនចិទេវ ករណីយេន អរញ្ញំ គតោ តត្ថ នារទំ នាម បច្ចេកសម្ពុទ្ធំ រុក្ខមូលេ វសន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ នឡេហិ សាលំ កត្វា តិណេហិ ឆាទេត្វា អទាសិ. ចង្កមនដ្ឋានញ្ចស្ស សោធេត្វា វាលុកា ឱកិរិត្វា អទាសិ. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិយំ ព្រាហ្មណមហាសាលស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ, វល្លិយោតិស្ស នាមំ អហោសិ. សោ វយប្បត្តោ យោព្ពនប្បត្តោ ព្រហ្មយវសិកោ ហុត្វា វិចរន្តោ កល្យាណមិត្តសំសគ្គេន ភគវន្តំ ឧបសង្កមិត្វា ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា នចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៣០.៨១-១០១) –

“ហិមវន្តស្សាវិទូរេ, ហារិតោ នាម បព្ពតោ;

សយម្ភូ នារទោ នាម, រុក្ខមូលេ វសី តទា.

“នឡាគារំ ករិត្វាន, តិណេន ឆាទយិំ អហំ;

ចង្កមំ សោធយិត្វាន, សយម្ភុស្ស អទាសហំ.

“តេន កម្មេន សុកតេន, ចេតនាបណិធីហិ ច;

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ, តាវតិំសមគច្ឆហំ.

“តត្ថ មេ សុកតំ ព្យម្ហំ, នឡកុដកនិម្មិតំ;

សដ្ឋិយោជនមុព្ពេធំ, តិំសយោជនវិត្ថតំ.

“ចតុទ្ទសេសុ កប្បេសុ, ទេវលោកេ រមិំ អហំ;

ឯកសត្តតិក្ខត្តុញ្ច, ទេវរជ្ជមការយិំ.

“ចតុត្តិំសតិក្ខត្តុញ្ច, ចក្កវត្តី អហោសហំ;

បទេសរជ្ជំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ។

“ធម្មបាសាទមារុយ្ហ, សព្ពាការវរូបមំ;

យទិច្ឆកាហំ វិហរេ, សក្យបុត្តស្ស សាសនេ។

“ឯកតិំសេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមករិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, នឡកុដិយិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា បុថុជ្ជនកាលេ អត្តនោ ចិត្តស្ស រូបាទិអារម្មណេសុ យថាកាមប្បវត្តិយា, ឥទានិ អរិយមគ្គេន និគ្គហិតភាវស្ស ច វិភាវនេន អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ –

១១៨។

“មក្កដោ បញ្ចទ្វារាយំ, កុដិកាយំ បសក្កិយ;

ទ្វារេន អនុបរិយេតិ, ឃដ្ដយន្តោ មុហុំ មុហុំ។

១១៩។

“តិដ្ឋ មក្កដ មា ធាវិ, ន ហិ តេ តំ យថា បុរេ;

និគ្គហីតោសិ បញ្ញាយ, នេវ ទូរំ គមិស្សសី”តិ – គាថាទ្វយំ អភាសិ;

តត្ថ ឃដ្ដយន្តោតិ អត្តនោ លោលភាវេន រុក្ខស្ស អញ្ញំ សាខំ មុញ្ចិត្វា អញ្ញស្ស គហណេន អនេកវារំ តត្ថ រុក្ខំ ចាលេន្តោ ឋលុបកោ គាមក្កដោ វិយ តេន តេន ចក្ខាទិទ្វារេន រូបាទិអារម្មណេសុ អញ្ញំ មុញ្ចិត្វា អញ្ញំ គណ្ហន្តោ ចិត្តសន្តានស្ស សមាធានវសេន និច្ចលំ ឋាតុំ អប្បទានេន អភិក្ខណំ ឃដ្ដយន្តោ ចាលេន្តោ តស្មិំយេវ រូបាទិអារម្មណេ អនុបរិវត្តតិ យថាកាមំ វិចរតិ។ វត្តមានសមីបតាយ ចេត្ថ វត្តមានវចនំ។ ឯវំ អនុបរិយន្តោ ច តិដ្ឋ, មក្កដ, មា ធាវិ ត្វំ, ចិត្តមក្កដ, ឥទានិ តិដ្ឋ មា ធាវិ, ឥតោ បដ្ឋាយ តេ ធាវិតុំ ន សក្កា, តស្មា ន ហិ តេ តំ យថា បុរេ យស្មា តំ អត្តភាវគេហំ បុព្វេ វិយ ន តេ សេវិតំ បិហិតទ្វារភាវតោ, កិញ្ច និគ្គហីតោសិ បញ្ញាយ សម្មា ឥទានិ មគ្គបញ្ញាយ កិលេសាភិសង្ខារសង្ខាតានំ បិធានំ ឆេទនេន អច្ចន្តិកំ និគ្គហំ បត្តោសិ, តស្មា នេវ ទូរំ គមិស្សសិ ឥតោ អត្តភាវតោ ទូរំ ទុតិយាទិអត្តភាវំ នេវ គមិស្សសិ យាវចរិមកចិត្តំ ឯវ តេ គមនត្ថិ ហេស្សតិ។ “នេតោ ទូរ”ន្តិបិ បាឋោ, សោ ឯវត្ថោ។

វល្លិយត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. គង្គាតីរិយត្ថេរគាថាវណ្ណនា

តិណ្ណំ មេ តាលបត្តានន្តិអាទិកា អាយស្មតោ គង្គាតីរិយត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយំ កិរ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្វត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្តោ សាសនេ អភិប្បសន្នោ ហុត្វា ភិក្ខុសង្ឃស្ស បានីយមទាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ និព្វត្តិត្វា អបរាបរំ បុញ្ញានិ កត្វា ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិយំ អញ្ញតរស្ស គហបតិស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្វត្តិ, “ទត្តោ”តិស្ស នាមំ អហោសិ។ សោ វយប្បត្តោ ឃរាវាសំ វសន្តោ អគមនីយដ្ឋានភាវំ អជានិត្វា វីតិក្កមំ កត្វា បុន អគមនីយដ្ឋានភាវំ ញត្វា សំវេគជាតោ បព្វជិត្វា តំ កម្មំ ជិគុច្ឆិត្វា លូខបដិបត្តិំ អនុតិដ្ឋន្តោ បំសុកូលចីវរំ ឆវសិត្តសទិសំ មត្តិកាបត្តញ្ច គហេត្វា គង្គាតីរេ តីហិ តាលបត្តេហិ កុដិកំ កត្វា វិហាសិ, តេនេវស្ស គង្គាតីរិយោតិ សមញ្ញា អហោសិ។ សោ “អរហត្តំ អប្បត្វា ន កេនចិ សល្លបិស្សាមី”តិ ចិត្តំ អធិដ្ឋាយ បឋមំ សំវច្ឆរំ តុណ្ហីភូតោ វចីភេទំ អករោន្តោវ វិហាសិ។ ទុតិយេ សំវច្ឆរេ គោចរគាមេ អញ្ញតរាយ ឥត្ថិយា “មូគោ នុ ខោ នោ”តិ វីមំសិតុកាមាយ បត្តេ ខីរំ អាសិញ្ចន្តិយា ហត្ថវិការេ កតេបិ ឧក្កិរិតេ, “អលំ, ភគិនី”តិ វាចំ និច្ឆរិ។ តតិយេ បន សំវច្ឆរេ អន្តោវស្សេវ ឃដយន្តោ វាយមន្តោ អរហត្តំ បាបុណិ, តេន វុត្តំ អបទានេ (អប॰ ថេរ ១.៣០.៦-៩) –

“បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស, ភិក្ខុសង្ឃេ អនុត្តរេ;

បសន្នចិត្តោ សុមនោ, បីតិឃដមបូរយិំ។

“បព្វតគ្គេ ទុមគ្គេ វា, អាកាសេ វាថ ភូមិយំ;

យថា បាតិយមិទ្ធាមិ, ចិត្តំ តិដ្ឋតេ មម។

“សតសហស្សិតោ កប្បេ, យំ កម្មមករិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ឯកាសនស្សិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អថវា បន ហុត្វា អត្តនោ បុព្ពភាគបដិបត្តិយា ចិរកាលភាវិតេន អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ –

១៦៩។

“តិណ្ណំ មេ តាលបត្តានំ, គណ្ឋិតេវ កុដី កតា;

ឆវសិត្តោវ មេ បត្តោ, បំសុកូលញ្ច ចីវរំ។

១៧០។

“ចតុន្នំ អន្តរវស្សានំ, ឯកា វាចា មេ ភាសិតា;

តតិយេ អន្តរវស្សម្ហិ, តមោខន្ធោ បទាលិតោ”តិ – គាថាទ្វយំ អកាសិ;

តត្ថ តិណ្ណំ មេ តាលបត្តានំ, គណ្ឋិតេវ កុដី កតាតិ តាលរុក្ខតោ បតិតេហិ តីហិ តាលបណ្ណេហិ មយ្ហំ ឆាទនបរិហរណត្ថំ គណ្ឋិកាយ គណ្ឋិ
តីហេវ កុដិកា កតា។ តេន អត្តនោ សន្តោសមត្តានំ ទស្សេតិ។ វុត្តញ្ហេតំ ធម្មសេនាបតិនា –

“បល្លង្កេន និសិន្នស្ស, ជណ្ណុកេ នាភិវស្សតិ;

អលំ ផាសុវិហារាយ, បហិតត្តស្ស ភិក្ខុនោ”តិ។ (ថេរគា។ ៩៨៥; មិ។ ប។ ៦។១។១);

“តាលបត្តិក”ន្តិបិ បាឋោ, សោ ឯវត្ថោ. ឆវសិត្តោវ មេ បត្តោតិ មយ្ហំ បត្តោ ឆវសិត្តសទិសោ, មតានំ សីសកបាលសទិសោតិ អត្ថោ. បំសុកូលញ្ច ចីវរន្តិ ចីវរញ្ច មេ សង្ការកូដាទីសុ ឆឌ្ឌិតនន្តកេហិ កតំ បំសុកូលំ. ឯតេន បរិក្ខារសន្តោសំ ទស្សេតិ.

តិណ្ណំ អន្តរវស្សានន្តិ តីសុ អន្តរវស្សេសុ បព្ពជិតោ អរហត្តមប្បត្តសំវច្ឆរេសុ. ឯកា វាចា មេ ភាសិតាតិ ឯកា, “អលំ, ភគិនី”តិ ឥតិ បដិក្ខេបវាចា ឯវ មយា វុត្តា, អញ្ញា បន តត្ថ វចីភេទោ នាហោសិ. តេន ឧក្កំសគតំ កាយវចីសំយមំ ទស្សេតិ. តតិយេ អន្តរវស្សម្ហីតិ តតិយស្ស សំវច្ឆរស្ស អព្ភន្តរេ, តស្មិំ អបរិបុណ្ណេយេវ. តមោខន្ធោ បទាលិតោតិ អគ្គមគ្គេន តមោខន្ធោ ភិន្នោ, អវិជ្ជានុសយោ សមុច្ឆិន្នោតិ អត្ថោ. តេន តទេកដ្ឋតាយ សព្ពកិលេសានំ អនវសេសប្បហានំ វទតិ.

គង្គាតីរិយត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៥. អជិនត្ថេរគាថាវណ្ណនា

អបិ ច ហោតិ តេវិជ្ជោតិអាទិកា អាយស្មតោ អជិនត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ ពុទ្ធសុញ្ញេ លោកេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា កេនចិទេវ ករណីយេន អរញ្ញំ គតោ តត្ថ សុចិន្តិតំ នាម បច្ចេកសម្ពុទ្ធំ អាពាធេន បីឡិតំ និសិន្នំ ទិស្វា ឧបសង្កមិត្វា វន្ទិត្វា ភេសជ្ជត្ថាយ បសន្នមានសោ ឃតមណ្ឌំ អទាសិ. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ និព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ បុញ្ញានិ កត្វា សុគតីសុយេវ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិយំ អញ្ញតរស្ស ទលិទ្ទព្រាហ្មណស្ស គេហេ បដិសន្ធិំ គណ្ហិ. តំ វិជាយនកាលេ អជិនចម្មេន សម្បដិច្ឆឹសុ. តេនស្ស អជិនោតេវ នាមំ អកំសុ. សោ ភោគសំវត្តនិយស្ស កម្មស្ស អកតត្តា ទលិទ្ទកុលេ និព្ពត្តិត្វា វយប្បត្តោបិ អប្បន្នបានភោជនោ ហុត្វា វិចរន្តោ ជេតវនបដិគ្គហណេ ពុទ្ធានុភាវំ ទិស្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា វិបស្សនាយ កម្មំ ករោន្តោ នចិរស្សេវ ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ២.៥២.៧៤-៤៧) –

“សុចិន្តិតំ ភគវន្តំ, លោកជេដ្ឋំ នរាសភំ;

ឧបវិដ្ឋំ មហារញ្ញំ, វាតាពាធេន បីឡិតំ.

“ទិស្វា ចិត្តំ បសាទេត្វា, ឃតមណ្ឌមុបានយិំ;

កតត្តា អាចិតត្តា ច, គង្គា ភាគីរថី អយំ.

“មហាសមុទ្ទា ចត្តារោ, ឈតំ សប្បញ្ញេរ មម;

អយញ្ញា បចចឹ ឈោរា, អប្បមាណា អសង្ខិយា។

“មម សង្កប្បមញ្ញាយ, កចេត មក្ខុសក្កោរា;

ចាតុទ្ទីបិ ឋានេ មក្កា, បិឆបិ ឆរលិក្ខហា។

“មម សង្កប្បមញ្ញាយ, ពប្បក្កា កចន្តិ តេ;

បញ្ញាសក្កត្វំ ឆេចិត្តោ, ឆេចរជ្ជមការយិំ។

“ទុកបញ្ញាសក្កត្វញ្ញា, ចក្កចត្តិ អហោសហំ;

បទេសរជ្ជំ ចិបុលំ, ពណភាតោ អសង្ខិយំ។

“ចតុត្ថុទ្ទតោ កប្បេ, យំ ធាតមឆឹ តទា;

ទុក្កុតិំ ភាកិឌាភាមិ, ឈតមណ្ឌស្សិតំ ចលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បត បត្វាបិ បុរិមកម្ម៉តិស្សេត្កេត អប្បលិកឹ អប្បញ្ញាតោច អហោសិ។ ឌ្ឍេឌ្ឍសកត្តសលិកកត្តាគិបិ លិមការតេច បិបុណត្តិ។ កម្ម៉ចលេតេច ច តំ បុច្ឆុជ្ជតា កិក្ខូ សាមលោរា ច “អប្បញ្ញាតោ”តិ អចមញ្ញាត្តិ។ ឆេរោ តេ កិក្ខូ សំចេចេត្វា –

“អបិ ចេ ហោតិ តេចិជ្ជោ, មច្ចុហាយី អភាសចោ;

អប្បញ្ញាតោតិ តំ ទីលោ, អចជាតត្តិ អជាតតា ។

១១០ ។

“យោ ច សោ អត្តបិតស្ស, លោកេ ហោតិធ បុគ្គលោ;

បាបធម្មោបិ ចេ ហោតិ, សោ តេសំ ហោតិ សក្កតោ”តិ ។ –

កាថាវណ្ណនា អកាសិ ។

តត្ថ អបីតិ សម្មាចរេត តិបិតោ ។ ចេតិ បរិកប្បេតេ ហោតីតិ កចតិ ។ តិស្សោ ចិន្តោ ឲ្យស្សាតិ តោចិន្តោ ។ បដ្ឋំ បជហតីតិ បដ្ឋហាយី ។ កាយាសចាជីតំ អការេចត អតាសចោ ។ ព្ពាជំ ទុត្តំ ហោតិ – ជិន្តាចក្កញ្ញាណំ បុព្ពេតិចាសញ្ញាណំ អាសចក្កយញាណត្តិ ព្ពាយាសំ តិស្សត្តំ ចិន្តាតំ អធិកតត្តា តោចិន្តោ តតោ ឲ្យច សព្ពសោ កាយាសចាជីតំ បរិក្កិលត្តា អតាសចោ អាឃតិ បុតត្តចស្ស អក្កហណតោ យរណាការេចត បដ្ឋហាយី ឃជីបិ ហោតិ, ឲ្យចំ សត្តេបិ អប្បញ្ញាតោតិ តំ ទីលោ អចជាតត្តិ ឃស្សត្តាឃ កុលបុត្តា សម្មេធច អការេម្ភា អតការីយំ បព្ពាជត្តិ, តំ សធត្តំ អត្ថបិបុណ្ណិត្វា ជិតយ្យិ តំ ក្តត្តយំ បុរិសំ “ធុតចាតោធោ ពាហុស្សុតោ ធម្មកថិកោ”តិ ក្កប្បត្តលិកស្ស អកាចតោ “ត បញ្ញាតោ ត បិកតោ”តិ ទីលោ ធុម្មធបុគ្គលោ អចជាតត្តិ, កស្មា? អជាតតា អជាតតការណា កុណាតំ អជាតតមេច តត្ថ ការណត្តិ ធស្សតិ ។

ឃថា ច កុណាតំ អជាតតតោ ទីលោ លិកកាតាឃ សម្មាចតីឃយ្យិ អចជាតត្តិ, ឲ្យចំ កុណាតំ អជាតតតោ លិកកាតាឃ ឲ្យចំ អចជាតិតព្ពាយ្យិ សម្មាចេត្តីតិ ធស្សេន្តោ ធុតិយំ កាធំ អាហ ។ តត្ថ ឃោតិ អតិឃមចធតំ ។ ច-សទ្ទោ ព្យតិរេកេ, តេត ឃថាទុត្តបុគ្គលតោ ព្ពាយស្ស បុគ្គលស្ស ទុដ្ឋយាតំមេច ចិសេសំ ជោតតិ ។ សោតិ អចធារណោ ។ អត្តបិតស្សាតិ តិធស្សតមត្តំ ។ លោកីតិ លោកចា ។ ព្ពធាតិ ព្ពាយស្មិំ លោកេ ។ ជោរាមរណេហិ តស្ស តស្ស សត្តាចាសស្ស ប្បូណតោ កាលតតោ ច បុគ្គលោ ។ បាបធម្មោតិ លាមកធម្មោ ។ អឃមេត្តេត្ថ អត្ថោ – ឃោ បត បុគ្គលោ ធីចរាជិបច្ចយមត្តស្សេច លោកី ហោតិ, ត ឈាតាជីតំ, សោ បាបិដ្ឋតាឃ ធុស្សីលការេចត ហីតធម្មោបិ សមាតោ ព្ពាធ ព្ពាយស្មិំ លោកេ ទីលោតំ លិកកាតាឃ សក្កតោ កាកតោ ហោតីតិ ។

អដ្ឋកថាកាថាវណ្ណនា តិដ្ឋិតា ។

៩ ។ មេឃអដ្ឋកថាកាថាវណ្ណនា

យទាហំធម្មស្សាសិត្តិអាទិកា អាយស្មតោ ខេមាភិតត្ថេរស្ស អាបទា. កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ សុមេធស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ឯកទិវសំ ភគវន្តំ បិណ្ឌាយ ចរន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ មធុរំ អាមោទផលំ អទាសិ. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឧភយសុខំ អនុភវិត្វា ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ និព្ពានសម្ពត្តិយា កុលេ និព្ពត្តិត្វា វេមត្តំ បត្តោ សទ្ធាជាតោ វិញ្ញាសវត្តិ និព្ពត្តិ ខេតា បព្ពជិតោ វិបស្សន្តោ ទិសោ អរហា អហោសិ. សោ ភគវតិ និព្ពានសម្ពត្តិ ឧបនិបាតេ វិហរន្តោ វិហារំ គន្ត្វា សត្ថារំ ឧបសង្កមិត្វា វន្ទិត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បញ្ចាឡិកោ វិបស្សំ ប្ដរោបេត្វា តទនេន អត្តនោ បុព្ពកម្មំ តេន ទុក្ខំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៣៨.៣៨-៩១) –

“សហស្សរំសី ភគវា, សយម្ភូ អបរាជិតោ;

វិវេកា វុដ្ឋហិត្វាន, គោចរាយាភិនិក្ខមិ.

“ផលហត្ថោ អហំ ទិស្វា, ឧបគច្ឆិំ នរាសភំ;

បសន្នចិត្តោ សុមនោ, អទទិំ អទទិំ ផលំ.

“ចតុន្នវុតិតោ កប្បេ, យំ ផលំ អទទិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ.

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”ន្តិ.

អរហត្តំ បន បត្វា អបទានំ កិត្តេន្តោ, “អាយុសោ, កិំ តយា ភគវតោ ទេវទត្តបម្ពោ អតិគតោ”តិ បុច្ឆិតោ សីហនាទំ នទន្តោ –

១៧១.

“យទាហំ ធម្មស្សាសិ, កាសយាតស្ស សត្ថុនោ;

ន គច្ឆមភិជានាមិ, សត្ថារំ អបរាជិតំ.

“សត្ថវាហេ មហាវីរេ, សារថីនំ វរុត្តមេ;

មគ្គេ បដិបទាយំ វា, កង្ខា មយ្ហំ ន វិជ្ជតី”តិ. – គាថាទ្វយំ អភាសិ;

តត្ថ យទាតិ យស្មិំ កាលេ. អហន្តិ អត្តានំ និទ្ទិសតិ. ធម្មន្តិ ចតុសច្ចធម្មំ. អស្សោសិន្តិ សុណិំ. សត្ថុនោតិ ទិដ្ឋធម្មិកាទិអត្ថេហិ វេនេយ្យានំ សាសនតោ សត្ថុនោ. កង្ខន្តិ សំសយំ. សង្ខតមសង្ខតញ្ច អនវសេសតោ ញាតត្តា សព្ពញ្ញូ. កេនចិបិ បរាជិតាភាវេន អបរាជិតេ. វេនេយ្យសត្តានំ សំសារកន្តារតោ និត្ថានំ បដិវាហនេន សត្ថវាហេ. ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យទា បភុតិ អហំ សត្ថុនោ ធម្មំ ទេសេន្តស្ស ចតុសច្ចធម្មំ អស្សោសិំ សោតទ្វារានុសារេន ឧបធារេសិំ ឧបលក្ខិំ, តតោ បដ្ឋាយ អនវសេសសង្ខតាសង្ខតសម្មុតិធម្មានំ សយម្ភុញាណេន ញាតត្តា សព្ពញ្ញូ អនាវរណញាណាទិបិ, ព្រហ្មាទីហិ មារានំ អភិភវតោ តេហិ អបរាជិតត្តា សទេវកេ លោកេ អប្បដិហតធម្មចក្កត្តា ច អបរាជិតេ, វេនេយ្យសត្តានំ លោកកន្តារាទិតោ វាហនេន សត្ថវាហេ, មហាវិក្កន្តតាយ មហាវីរេ, អនញ្ញេហិ ទុទ្ទមានំ បុរិសទម្មានំ សារេតា អច្ចន្តិកេន ទមេន ទមេតា សារថីនំ បវរុត្តមេ សម្មាសម្ពុទ្ធេ, “ពុទ្ធោ នុ ខោ នោ នុ ខោ”តិ កង្ខំ នាភិជានាមិ អបរប្បច្ចយភាវតោ. តថា តេន ទេសិតេ អរិយមគ្គេ តទុបាយភូតាយ ច សីលាទិបដិបទាយ “និយ្យានិកោ នុ ខោ ន នុ ខោ”តិ កង្ខា វិចិកិច្ឆា ន វិជ្ជតិ នត្ថីតិ. ឯត្ថ ច អរិយធម្មេ សំសយាភាវកថនេន អរិយសង្ឃេបិ សំសយាភាវោ កថិតោយេវាតិ ទដ្ឋព្ពំ តត្ថ បតិដ្ឋិតស្ស អនញ្ញថាភាវតោតិ.

មេត្តជិត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៥. រាធត្ថេរគាថាវណ្ណនា

យថា អគារំ ទុច្ឆន្នន្តិអាទិកា អាយស្មតោ រាធត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? អយំ កិរ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ កាលេ ហំសវតីនគរេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា វិហារំ គន្ត្វា សត្ថារំ ឧបសង្កមិត្វា វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ និសិន្នោ សត្ថារា ឯកំ ភិក្ខុំ បដិភានេយ្យកានំ អគ្គដ្ឋានេ ឋបិយមានំ ទិស្វា សយំ តំ ឋានន្តរំ បត្ថេត្វា មហាទានំ បវត្តេសិ. សត្ថុ ឧឡារំ បូជំ អកាសិ. សោ ឯវំ កតបណិធានោ តតោ ចុតោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ វិបស្សិស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ឯកទិវសំ សត្ថារំ បិណ្ឌាយ គច្ឆន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ មធុរានិ អម្ពផលានិ អទាសិ. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ និព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ បុញ្ញានិ កត្វា ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ អម្ហាកំ ភគវតោ កាលេ រាជគហេ ព្រាហ្មណកុលេ និព្ពត្តិត្វា រាធោតិ លទ្ធនាមោ វយប្បត្តោ ហុត្វា ឃរាវាសំ វសន្តោ មហល្លកកាលេ បុត្តទារេហិ អបសាទិតោ, “កិំ មេ ឃរាវាសេន, បព្ពជិស្សាមី”តិ វិហារំ គន្ត្វា ថេរេ ភិក្ខូ ឧបសង្កមិត្វា បព្ពជ្ជំ យាចិត្វា តេហិ “អយំ ព្រាហ្មណោ ជិណ្ណោ ន សក្កាតិ វត្តបដិវត្តំ បូរេតុ”ន្តិ បដិក្ខិត្តោ សត្ថុ សន្តិកំ គន្ត្វា អត្តនោ

អជ្ឈាសយំ បវេទេត្វា សត្ថារា ឧបនិស្សយសម្បត្តិំ ឱលោកេត្វា អាណត្តេន ធម្មសេនាបតិនា បព្ពាជិតោ វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា នចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ២.៤១.១៣-១៦) –

“សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, អាហុតីនំ បដិគ្គហំ;

រថិយំ បដិបជ្ជន្តំ, វិភេទកំ អទាសហំ។

“ឯកនវុតិតោ កប្បេ, យំ ផលំ អទទឹ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្”តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា សត្ថុ សន្តិកាវចរោ ហុត្វា វិចរន្តោ សត្ថុ ធម្មទេសនាបដិភានស្ស បច្ចយភូតានិ បដិភានដ្ឋានានិ អគ្គោ ជាតោ។ ថេរស្ស ហិ ទិដ្ឋិសមុទាចារញ្ច អាគម្ម ទសពលស្ស នវនវា ធម្មទេសនា បដិភាតិ។ តេនាហ សត្ថា – “ឯតទគ្គំ, ភិក្ខវេ, មម សាវកានំ ភិក្ខូនំ បដិភានេយ្យកានំ យទិទំ រាធោ”តិ (អ. និ. ១.២១៩, ២៣៣)។ សោ ឯកទិវសំ “ឥមេ សត្តា អភាវិតាយ រាគេន អភិភុយ្យន្តិ, ភាវនាយ សតិ តំ នត្ថី”តិ ភាវនំ ថោមេន្តោ “យថា អគារ”ន្តិអាទិនា គាថាទ្វយមាហ។

១៣៣-៤។ តត្ថ អគារន្តិ យំកិញ្ចិ គេហំ។ ទុច្ឆន្នន្តិ វិរឡច្ឆន្នំ ឆិទ្ទាវឆិទ្ទំ។ សមតិវិជ្ឈតីតិ វស្សវុដ្ឋិ វិនិវិជ្ឈតិ។ អភាវិតន្តិ តំ អគារំ វុដ្ឋិ វិយ ភាវនាយ រហិតត្តា អភាវិតំ ចិត្តំ។ រាគោ សមតិវិជ្ឈតីតិ ន កេវលំ រាគោវ, ទោសមោហមានាទយោបិ សព្ពកិលេសា តថារូបំ ចិត្តំ អតិវិជ្ឈន្តិយេវ។ សុភាវិតន្តិ សមថវិបស្សនាភាវនាហិ សុដ្ឋុ ភាវិតំ, ឯវរូបំ ចិត្តំ សុច្ឆន្នំ គេហំ វុដ្ឋិ វិយ រាគាទយោ កិលេសា អតិវិជ្ឈិតុំ ន សក្កោន្តីតិ។

រាធត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. សុរាធត្ថេរគាថាវណ្ណនា

ខីណា ហិ មយ្ហំ ជាតីតិអាទិកា អាយស្មតោ សុរាធត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ សិខិស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ឯកទិវសំ សត្ថារំ ទិស្វា បសន្នមានសោ មាតុលុង្គផលំ អទាសិ។

ເສາ ເຕາຕ ບຸຖຸາກເມູຕ ເຣຕເລີເກ ກິຖຸາຕິຕູາ ອບຣາບທິ ບຸຖຸາກິ ກຕູາ ນຸກາຕີນຸເຍຕ ນໍນເຣຕູາ ຕູລຍສ໌ິ ຫຸຕຸບຸາເຣ ອກຄູາທິ ຕຸຕູານຸ

ຮາຄເຕູຣນຸ ກກິເຕູາ ຫຸຕູາ ກິຖຸາຕິ, ນຸຮາເລາຕິນຸ ກາຍໍ ອເທາສີ ເສາ ເຂຕູກາຕຣີ ຮາເຂ ບຕູາຂິເຕ ນເຍຍີ ບຕູາຂິຕູາ ຍິບນຸກາຍ ກຍໍ

ກເຮາເຣຕູາ ກຍິເຣນຸຍ ອເຣຫຕູໍ ປົບຸຫາ ເຕາຕ ຕຸຕູໍ ອບຕາເຕ (ອບ ເຕຣ ໑໑໕໓-໑໑໕໙) –

“ກລີກາທິຍ ຂລິຕໍ, ບຸຫຼຍາເຍຕ ຕຕີຍໍ;

ຂລຕູໍ ຂີບຮຸກູີຕ, ອຕູນໍ ເລີກກາຍກໍ.

“ຍາຕຸລຸຕູຍລໍ ກຍຸ ອຕາສີ ນຕູເກາ ອທໍ;

ຕກູີເຫຍູນຸ ຍິຮນຸ, ບນເຕູາ ເນທິ ປົລີກິ.

“ໂດກຕີເນ ຕູເຕາ ກເບຍ, ຍໍ ຍລໍ ອເຕຂີ ຕຕາ;

ຕຸກູຕິ ກາກີຂາກາຍິ, ຍລຕາກນີກໍ ຍລໍ.

“ກີເລສາ ຍາບິຕາ ຍຍໍ…ເບ… ກຕໍ ຫຸຕູນຸ ນາສກ”ຕູໍ.

ອເຣຫຕູໍ ບກ ບຕູາ ນາສກນຸ ກິຍາກິກກາຕກນຸກຕູໍ ອຕູາ ຍາກເຣາເຣຕູາ “ລີຫາ ທີ ຍຍູໍຕູີອາຂີກາ ກາຍາຕູຍຍາທ.

໑໑໕໓-໙ ຕຕູ ລີຫາຕິ ລຍໍ ບຣີເຍານາກໍ ກຕາ ຂາຕີຕິ ກເຍາ ກຍກິຕູາຕູີ ຍາ ຕຸນິຕໍ ຂີກນາສກຕູີ ຂີກນຸ ນຍູາສຍຸຕູນຸ ນາສກໍ

ຍກູຕູາຫູຍຣີຍໍ ຕຸຕູໍ ບຣີຕຸຕູໍ ບທີເກາ ຂາລສຕູາເຕາຕິ ສຕູສຕູາກນຸ ຂຸຕູເຣຫເຕາ ກິນຸຣິຕໍ ອບຍຕາກເຕາ ຕ “ຂາລສຕູາເຕາ”ຕິ ຕ

ລຕູກາຍາ ຄິຕູິ ອຍິຕູາ ຕ ບທີກາ ຍເກູກ ສຍຸຕູີຕູາ ກຍເກຕູີ ສຍຸທຕາຕິ ກາຍກຍາຂິກນຸ ກຍນຸ ກຍກເຕາ ບຍຕູກເຕາ

ກຍເກຕູີສຕູາຕາ ຕຫຍາ ສຍູຕູາຂິຕາ ຍນຸຕູາຍ ບຕູາຂິເຕາຕິ ຍນຸ ອຕູາຍ ຍຕຕູໍ ອທໍ ອກາຣນຸາ ເກທເຕາ ອກກາຣິຍໍ ບຕູາຂີ

ບຕູາຂິເຕາ ຮູບກເຕາ ເສາ ສເຕູານໍ ຂູຣຍູາກິຍູຕູຍູາກິຍບຍເກຕາກໍ ນໍເຍາຂກາກໍ ຕາຕູກາກໍ ລຍກຸເຕາ ອເຕູາ ກິຕູາກສຕູາເຕາ ບຣຍເຕູາ

ອເຣຫຕູສຕູາເຕາ ສຕເຕູາ ຕ ຍຍາ ອກຸບຍເຕູາ ອຂີກເຕາຕິ ອເຕູາ.

ນຸຮາຄເຕູຣກາຍາຕຫຼກາ ກິຕູິຕາ.

៨។ គោតមត្ថេរគាថាវណ្ណនា

សុខំ សុបន្តីតិ អាយស្មតោ គោតមត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ វិវដ្ដូបនិស្សយំ បុញ្ញំ ឧបចិនន្តោ វិបស្សិស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ឯកទិវសំ ភគវន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ អាមោទផលមទាសិ។ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ និព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ បុញ្ញានិ កត្វា សុគតីសុយេវ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ រាជគហេ ព្រាហ្មណកុលេ និព្ពត្តិត្វា គោតមោតិ លទ្ធនាមោ សត្តវស្សិកកាលេ ឧបនយនំ កត្វា រតេតភិក្ខ ចរិត្វា សហស្សំ លភិត្វា តំ តាទិសេ ជាតេ ជបេត្វា វតំ ចរន្តោ សោឡសសត្តរសវស្សុទ្ទេសិកកាលេ អកល្យាណមិត្តេហិ កាមេសុ បរិនីយមានោ ឯកិស្សា រូបូបជីវិនិយា តំ សហស្សភណ្ឌិកំ ទត្វា ព្រហ្មចរិយវិនាសំ បត្វា តាយ ចស្ស ព្រហ្មចារិរូបំ ទិស្វា វិរត្តាការេន ទស្សិតេ ឯករត្តិវាសេន និព្ពិន្នរូបោបិ អត្តនោ ព្រហ្មចរិយវិនាសំ សញ្ជានិត្វា សរិត្វា “អយុត្តំ មយា កត”ន្តិ វិប្បដិសារី អហោសិ។ សត្ថា តស្ស ហេតុសម្បត្តិំ វិទិត្វា ចិត្តាចារញ្ញូ ញត្វា តស្ស អាសន្នដ្ឋានេ អត្តានំ ទស្សេសិ។ សោ សត្ថារំ ទិស្វា បសន្នមានសោ ឧបសង្កមិ, តស្ស ភគវា ធម្មំ ទេសេសិ។ សោ ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា ខុរគ្គេយេវ អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប។ ថេរ ១។៣៨។៥០-៥៣) –

“សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, អាហុតីនំ បដិគ្គហំ;

រថិយំ បដិបជ្ជន្តំ, អាមោទមទទិំ ផលំ។

“ឯកនវុតិតោ កប្បេ, យំ ផលំ អទទិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា ឈានសុខេន ផលសុខេន វីតិនាមេន្តោ ឯកោ គិហិសហាយោ ឧបគន្ត្វា, “អាវុសោ, តយា រតេតភិក្ខាយ លទ្ធំ បព្ពជន្តោ កិំ អកាសី”តិ បុច្ឆិ។ តំ សុត្វា ថេរោ “ឥទំ នាម កត”ន្តិ អនាចិក្ខិត្វា យាតុការេន ទោសំ បកាសេត្វា អត្តនោ វីតរាគភាវេន អញ្ញា ព្យាករោន្តោ “សុខំ សុបន្តី”តិអាទិនា គាថាទ្វយមាហ។

១៣៧។ តត្ថ សុខំ សុបន្តិ មុនយោ, យេ ឥត្ថីសុ ន ពជ្ឈរេតិ យេ ឥត្ថីសុ វិសយភូតាសុ និមិត្តភូតាសុ វា រាគពន្ធនេន ន ពជ្ឈន្តិ, តេ មុនយោ តបស្សិនោ សំយតិន្ទ្រិយា សុខំ សុបន្តិ សុខំ វិហរន្តិ, នត្ថិ តេសំ ទុក្ខន្តិ អធិប្បាយោ។ “សុបន្តី”តិ ហិ និទស្សនមត្តមេតំ។ សទា វេ រក្ខិតព្ពាសូតិ ឯកំសេន សព្ពកាលំ រក្ខិតព្ពាសុ។ ឥត្ថិយោ ហិ សត្តភូមិកេ និប្បុរិសេ បាសាទេ ឧបរិភូមិយំ វសាបេត្វាបិ, កុច្ឆិយំ

បក្ខិបិត្វាបិ ន សក្កា រក្ខិតុំ, តស្មា តា កិដ្ឋាទិកាទិយោ វិយ សព្ពកាលំ រក្ខណីយា ហោន្តិ។ ពហុចិត្តតាយ វា សាមិកេន វត្ថាលង្ការាទិប្បទានាទិនា ចិត្តញ្ញាទត្តតោ សព្ពកាលំ រក្ខិតព្វា។ សរីរសភាវំ វា មាលិកន្ទាទីហិ បដិច្ឆាទនវសេន រក្ខិតព្វចិត្តតាយ រក្ខិតព្វាតិ។ យាសុ សន្តំ សុក្ខុលកត្តិ យាសុ សច្ចវចនំ លទ្ធុំ ន សក្កា, ឥត្ថិយោ ហិ អគ្គិម្បិ បវិសន្តិ, វិសម្បិ ខាទន្តិ, សត្ថម្បិ អាហរន្តិ, ឧព្ពន្ធិត្វាបិ កាលំ ករោន្តិ, ន បន សច្ចេ ឋាតុំ សក្កោន្តិ។ តស្មា ឯវរូបិ ឥត្ថិយោ វនដ្ឋា ចិតា យុនយោ សុលិតា វតាតិ ទស្សេតិ។

១៦៥។ ឥទានិ យស្ស អប្បហីនត្តា ឯវរូបាសុ ឥត្ថីសុបិ ពជ្ឈន្តិ, តស្ស កាយស្ស អត្តនោ សុប្បហីនតំ អន្តន្តិកិច្ចតន្តា ទស្សេន្តោ ទុតិយំ គាថមាហ។ វជំ វរិយុត្ត កាយាតិ អមុទា កាយ, តវ វជំ អច្ចន្តសមុច្ឆិន្នំ អរិយមគ្គេន វរិយ្យ “វជំ វរិយាយ”តិបិ បាឋោ, វទាម បហានាយ មគ្គព្រហ្មចរិយំ អចរិយាតិ អត្ថោ។ អនលា នាតិ ខោ មយន្តិ ឥទានិ អគ្គមគ្គប្បត្តិតោ បដ្ឋាយ ឥណការកានាយ បហីនត្តា កាម ខោ អនលា មយំ, ន តុម្ហាកំ ឥណំ ទាតវេ។ អធិការោ ហិ រាគស្ស វសេន វត្តនតោ តស្ស ឥណំ ទាតវេ វិយ ហោតិ, ធិការោ បន តំ អតិក្កមិត្វា បវត្តេន ចិត្តិស្សរិយេន សមត្ថាគតោ។ អនលត្តា ឯវ កាមាយ នាតិ និដ្ឋាតំ, យត្ថ គន្ត្វា ន សោចតិ យស្មិំ និព្ពានេ គមនហេតុ សព្ពសោ សោកហេតូនំ អភាវតោ ន សោចតិ, តំ អនុបាទិសេសនិព្ពានធាតុំ កាមាយ អនុបាបុណាមាតិ អត្ថោ។

គោតមត្ថេរាបទានវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០។ វសភត្ថេរាបទានវណ្ណនា

បុព្ពេ ហនតិ អត្តានន្តិ អាយស្មតោ វសភត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ ពុទ្ធសុញ្ញេ លោកេ ព្រាហ្មណកុលេ និព្វត្តិត្វា វយប្បត្តោ ព្រាហ្មណានំ វិជ្ជាសិប្បេសុ និប្ផត្តិំ គន្ត្វា នេក្ខម្មជ្ឈាសយតាយ ឃរាវាសំ បហាយ តាបសបព្ពជ្ជំ បព្ពជិត្វា ចុទ្ទសសហស្សតាបសបរិវារោ ហិមវន្តស្ស អវិទូរេ សមង្គេ នាម បព្ពតេ អស្សមំ ការេត្វា វសន្តោ ឈានាភិញ្ញាយោ និព្វត្តេត្វា តាបសានំ ឱវាទានុសាសនិយោ ទេន្តោ ឯកទិវសំ ឯវំ ចិន្តេសិ – “អហំ ខោ នាតិ ឥមេហិ តាបសេហិ សក្កតោ គរុកតោ បូជិតោ វិហរាមិ, មយា បន បូជេតព្វោ ន ឧបលព្ភតិ, ទុល្លភោ ខោ បនាយំ លោកេ យទិទំ អគារវោ”តិ។ ឯវំ បន ចិន្តេត្វា បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការតាយ បុរិមពុទ្ធានំ ចេតិយេ អត្តនា កតំ បូជាសក្ការំ អនុស្សរិត្វា “យន្នូនាហំ បុរិមពុទ្ធេ ឧទ្ទិស្ស បុលិនចេតិយំ កត្វា បូជំ ករេយ្យ”ន្តិ ហដ្ឋតុដ្ឋោ ឥទ្ធិយា បុលិនថូបំ សុវណ្ណមយំ មាបេត្វា សុវណ្ណមយាទីហិ តិសហស្សមត្តេហិ បុប្ផេហិ ទេវសិកំ បូជំ ករោន្តោ យាវតាយុកំ បុញ្ញានិ កត្វា អបរិហីនជ្ឈានោ កាលំ កត្វា ព្រហ្មលោកេ និព្វត្តោ។ តត្ថាបិ យាវតាយុកំ ឋត្វា តតោ ចុតោ តាវតិំសេ និព្វត្តិត្វា អបរាបរំ ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ វេសាលិយំ លិច្ឆវិរាជកុលេ និព្វត្តិត្វា វសភោតិ លទ្ធនាមោ វយប្បត្តោ ភគវតោ វេសាលិគមនេ ពុទ្ធានុភាវំ ទិស្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា នចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៤០.៤៣-៥១) –

“ហិមវន្តស្សាវិទូរេ, សមង្គោ នាម បព្ពតោ;

អស្សមោ សុកតោ មយ្ហំ, បណ្ណសាលា សុមាបិតា។

“នារទោ នាម នាមេន, ជដិលោ ឧគ្គតាបនោ;

ចតុទ្ទសសហស្សានិ, សិស្សា បរិចរន្តិ មំ។

“បដិសល្លីនកោ សន្តោ, ឯវំ ចិន្តេសហំ តទា;

សន្តោ ជនោ មំ បូជេតិ, នាហំ បូជេមិ កិញ្ចនំ។

“ន មេ ឱវាទកោ អត្ថិ, វត្តា កោចិ ន វិជ្ជតិ;

អនាចរិយុបជ្ឈាយោ, វនេ វាសំ ឧបេមហំ។

“ឧបាសមានោ យមហំ, គរុចិត្តំ ឧបដ្ឋហេ;

សោ មេ អាចរិយោ នត្ថិ, វនវាសោ និរត្ថកោ។

“អាយាគំ មេ គវេសិស្សំ, គរុំ ភាវនិយំ តទា;

សាវស្សយោ វសិស្សាមិ, ន កោចិ គរហិស្សតិ។

“ឧត្តានកូលា នទិកា, សុបតិត្ថា មនោរមា;

សំសុទ្ធបុលិនាកិណ្ណា, អវិទូរេ មមស្សមំ។

“នទិំ អមរិកំ នាម, ឧបគច្ឆាមហំ តទា;

សំវឌ្ឍយិត្វា បុលិនំ, អកំ បុលិនចេតិយំ។

“យេ តេ អហេសុំ សម្ពុទ្ធា, ភវន្តករណា មុនី;

តេសំ ឯតាទិសោ ថូបោ, តំ និមិត្តំ ករោមហំ។

“ករិត្វា បុលិនំ ថូបំ, សោវណ្ណំ មាបយិំ អហំ;

សោណ្ណកិង្កិណិបុប្ផានិ, សហស្សំ តីណិ បូជយិំ។

“សាយំ បាតំ នមស្សាមិ, វេទជាតោ កតញ្ជលី;

សម្មុខា វិយ សម្ពុទ្ធំ, វន្ទិំ បុលិនចេតិយំ។

“យទា កិលេសា ជាយន្តិ, វិតក្កា គេហនិស្សិតា;

សរាមិ សុកតំ ថូបំ, បច្ចវេក្ខាមិ តាវទេ។

“ឧបនិស្សាយ វិហរំ, សត្ថវាហំ វិនាយកំ;

កិលេសេ សំវសេយ្យាសិ, ន យុត្តំ តវ មារិស។

“សហ អាវជ្ជិតេ ថូបេ, គារវំ ហោតិ មេ តទា;

កុវិតក្កេ វិនោទេសិំ, នាគោ តុត្តដ្ដិតោ យថា។

“ឯវំ វិហរមានំ មំ, មច្ចុរាជាភិមទ្ទថ;

តត្ថ កាលង្កតោ សន្តោ, ព្រហ្មលោកំ អគច្ឆហំ។

“ឃាចតាយុំ ចសិត្វាន, ថិឌិរេច ឋបបន្ទុំ;

អឃឹពិក្លត្យុំ រេឆចិរេត្ថា, រេឆចរន្ទុយការឃិ៍

“ឃតាត៌ ពឹលិក្លត្យុញ្ញា, ចក្កចត្តឹ អរេហាឃហុំ;

បរេឆឃរន្ទុំ ចិប្ញុលំ, ពលភារេតា អឃក្លុឃុំ

“រេឃាណ្ណកិក្កលិប្ញុប្បាត៌, ចិបាក៌ អត្យរេកាយហុំ;

ឆាពឹឃពឃហឃ្សាតិ, បរិចារេរត្តិ យ៌ ករេច

“ឆ្ទុបឃ្ស បរិចិណ្ណត្តា, ររេឌាឌល្លុ ត លិយ្យតិ;

ពរេត្ត រេឃឆា ត យុច្ចត្តិ, ឃុប្បការេឃា កចាយហុំ

“អរេហា រេយ ឃុពរេតា ឆ្ទុរេបរិ, ឃុឌិក្ខុយរិកា តឌឹ;

ឆ្ទុបំ ពត្វាត បុលិត៌, បរេត្តាយិ្សអចលំ បឆ៌

“ព្យុឃលំ ពត្យុការេយត, ឌត្យុតា ឃារកាហិតា;

តត្វុ រេលត្តុំ អរេលត្តុំ ចា, បឌិបត្តឹច ឃាឆកា

“ឃឆាបិ ពាលចា រេបិរេឃា, អណ្ណចំពរិត្យុឃ្សរេហ;

បរិត្តុំ ពក្ខុយាឆាឃ, បក្លុរេត្ថុឃ្យ យហាឃរ៌

“ឱមាហំ គច្ឆំ ភិស្សាយ, តរិស្សាមិ មហោឃំ;

ឧស្សាហេន វីរិយេន, តេរយ្យ ឧក្កសិ តេរា។

“តេឆច មេ គតំ គយ្ហំ, បរិត្តំ ចោកក្ខា មំ;

តំ គយ្ហំ ឧបតិស្សាយ, និនាទិ នមតិក្កមិ។

“បច្ឆិមេ ភវេ សម្បត្តេ, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;

សាវត្ថិយំ បុរេ ជាតោ, មហាសាលេ សុអឌ្ឍកេ។

“សទ្ធា មាតា បិតា មយ្ហំ, ពុទ្ធស្ស សរណំ គតា;

ឧភោ ទិដ្ឋបទា ឯតេ, អនុវត្តន្តិ សាសនំ។

“ពោធិបបដិកំ គយ្ហា, សោណ្ណច្ឆបមការយុំ;

សាយបាតំ នមស្សន្តិ, សក្យបុត្តស្ស សម្មុខា។

“ឧបោសថមិច្ឆចេស, សោណ្ណច្ឆបំ វិតិហរុំ;

ពុទ្ធស្ស វណ្ណំ កិត្តេន្តោ, ពិយាមំ វិតិភាមយុំ។

“សហ ទិស្វានហំ ថូបំ, សរិំ បុលិនចេតិយំ;

ឯកាសនេ និសីទិត្វា, អរហត្តមបាបុណិំ។

“គវេសមានោ តំ វីរំ, ធម្មសេនាបតិទ្ទសំ;

អគារា និក្ខមិត្វាន, បព្ពជិំ តស្ស សត្ថុនោ។

“ជាតិយា សត្តវស្សេន, អរហត្តមបាបុណិំ;

ឧបសម្បាទយី ពុទ្ធោ, គុណមញ្ញាយ ចក្ខុមា។

“ទារកេនេវ សន្តេន, កិរិយំ និដ្ឋិតំ មយា;

កតំ មេ ករណីយជ្ជ, សក្យបុត្តស្ស សាសនេ។

“សព្ពវេរភយាតីតោ, សព្ពសង្គាតិគោ ឥសិ;

សាវកោ តេ មហាវីរ, សោណ្ណុបស្សិតំ វរ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា ទាយកានុគ្គហំ ករោន្តោ តេហិ ឧបនីតេ បច្ចយេ ន បដិក្ខិបតិ, យថាលទ្ធេយេវ បរិភុញ្ជតិ។ តំ បុថុជ្ជនា “អយំ កាយទឡ្ហិពហុលោ អរក្ខិតចិត្តោ”តិ មញ្ញមានា អវមញ្ញន្តិ។ ថេរោ តំ អគណេន្តោវ វិហរតិ។ តស្ស បន អវិទូរេ អញ្ញតរោ កុហកភិក្ខុ វិវិត្តោ វិយ អប្បិច្ឆោ វិយ សន្តុដ្ឋោ វិយ អត្តានំ ទស្សេន្តោ លោកំ វញ្ចេន្តោ វិហរតិ។ មហាជនោ តំ អរហន្តំ វិយ សម្ភាវេតិ។ អថស្ស សន្តិកា ទេវតាមិត្តោ តំ បវត្តិំ ញត្វា ថេរំ ឧបសង្កមិត្វា, “ភន្តេ, កិំ នាម កុហកោ ករោតី”តិ បុច្ឆិ។ ថេរោ វិវិច្ចំ ករោន្តោ –

“បុព្ពេ ហនតិ អត្តានំ, បច្ឆា ហនតិ សោ បរេ;

សុហតំ ហន្តិ អត្តានំ, វីតំសេនេវ បក្ខិមា។

“ភ (ធាតុលោ តាហិចេណ្ណា, អន្តោចេណ្ណា ហិ (ធាតុលោ;

ឃស្ពិ បិបិត្តិ កយុាត្តិ, ន េច កលោ្យា ស្ុឌយ្យាតិ”តិ៍ – កាចាក្ខយាហ;

តត្ថ បុេណ្ណ ហភតិ អត្តាភត្តិ ក្យហកបុក្កលេលិ អត្តេភា ក្យហកចុត្តិឃា េលិកំ ចេណ្ឋេភ្តា បិបិច្ឆតាឌីហិ បិបឆេយុហិ បឆេយេច អត្តាភំ ហភតិ, អត្តេភា ក្យលេកាង្ខានំ ចិភាេនតិ៍ បណ្ឋា ហភតិ េសា បេទតិ េសា ក្យហេកា បឆេយំ តាច ចុត្តភេឃភ អត្តាភំ ហត្ថា បណ្ឋា បេទ េឃហិ “អឃំ កិក្ខ េបេនេលិ អទិេឃា”តិ ចា សម្ពាេចេភ្តហិ កាទា កតា, េត ហភតិ េតនំ កាទាតិ អត្តតិ កតាតិ អយហប្យលិតិ កត្វា បណ្ឌឃចិភានេភភ ចិភាេនតិ៍ សតិបិ ក្យហកស្ស ង្កឃហភេភ អត្តហភេភ បភ អឃំ ចិេនេសាតិ ឌេស្សេភ្តា អាហ ស្ុហតំ ហត្តិ អត្តាភត្តិ៍ េសា ក្យហេកា អត្តាភំ ហភេភ្តា ស្ុហតំ កត្វា ហត្តិ ចិភាេនតិ, ឃចា កិំ? ឌីតំេនេភច បក្កិយាតិ, ឌីតំេសាតិ ឌីបកេសក្យេលា, េតភ៍ បក្កិយាតិ សាក្យលិេកា៍ ឃចា េតភ ឌីតំសសក្យេលាភ អេណ្ណា សក្យេលា ចេណ្ឋាត្វា ហភេភ្តា អត្តាភំ ឰឆ េលិេកបិ ហភតិ ចិណ្ណាកេទហសាចឌ្ឍសកាចាឌិតា, សយ្យទាឃំ បភ ទ្យក្កតិបទិក្កិេលេសភ ហភតិេឃច, ភ បភ េត សក្យេលា បណ្ឋា ហត្វិ សេក្កាតិ, ឲចំ ក្យហេកាបិ េកាហេណ្ណាភ េលិកំ ចេណ្ឋាត្វា ឰឆ េលិេកបិ អត្តាភំ ហភតិ ចិប្យឌិសាទចិណ្ណាកេទហាឌីហិ, បេទេលិេកបិ ទ្យក្កតិបទិក្កិេលេសហិ, ភ បភ េត បណ្ឌឃឌាឃេក អបិឃទ្យក្កិ បិេបតិ៍ អបិច ក្យហេកា ឌក្កិលាឃ អយហប្យលកាចកាេទលោេភច ឌាឃកំ ហភតីតិ ចុេណ្ណា, ភ តិប្យលកាចកាេទលោភ៍ ចុត្តេញ្ញ្យាតំ ភកចតា – “ទ្យស្សីលស្ស ឃត្យស្សក្ខតស្ស ឌាភំ ឌត្វា សហស្សក្យលោ ឌក្កិលា បិឌិកង្ខិតណ្ណា”តិ (ឃ៍ តិ៍ ៣៍ ៣លិ៥)៍ េតភាហ “ស្ុហតំ ហត្តិ អត្តាភ”ត្តិ៍

ឲចំ ឆាហិេបទិឃឌ្ឍភឃេត្ត ឌិតា បុក្កលិ ស្ុឌ្ឍា ភាឃ ភ េហាត្តិ, អញ្ញត្តេទស្ុឌ្ឍិឃា ឲច បភ ស្ុឌ្ឍា េហាត្តីតិ ឌេស្សេភ្តា “ភ (ធាតុលោ”តិ ទ្យតិឃំ កាចយាហ៍ តស្សេត្វា – ឰទិឃាបឆសណ្ណបភាឌិតហិសយ្យត្តិឃេត្តភ (ធាតុលោ ភ េហាតិ៍ សយ្យត្តិអេត្វា ហិ ឰឆ ចណ្ណ-សេណ្ឌា៍ អញ្ញត្តេទ បភ សីលិឌិសយ្យត្តិឃា (ធាតុលោ េហាតិ, “ឆាហិតបិេបិ (ធាតុលោ”តិ កត្វា៍ តស្មា “ឃស្ពិ បិបិត្តិ លិឃកាតិ កយុាត្តិ សំចិឌ្ឍត្តិ, ឲកំេសភ េសា កលោ្យា តិហិតបុក្កលេលិ”តិ ស្ុឌយ្យាតិ, េឌចាភយិត្ថ, ឌាភាហិ៍ តំ ស្ុត្វា សេក្កា ក្យហកកិក្ខុ តេឌ្ឍត្វា “ឆេឃុ ចត្វាហិ”តិ ឌ្ឍចឌិត្វា សកង្ខាភេយច កេតា៍

ចសភេត្វេកាចាចណ្ណភា តិង្ខិតា៍

ទ្យកតិបិេត បឆេយចក្កចណ្ណភា តិង្ខិតា៍

៣៍ ទ្យតិឃចេក្កា

១។ មហាចុន្ទត្ថេរគាថាវណ្ណនា

សុស្សូសាតិ អាយស្មតោ មហាចុន្ទត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ វិបស្សិស្ស ភគវតោ កាលេ កុម្ភការកុលេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា កុម្ភការកម្មេន ជីវន្តោ ឯកទិវសំ សត្ថារំ ទិស្វា បសន្នមានសោ ឯកំ មត្តិកាបត្តំ ស្វាភិសង្ខតំ កត្វា ភគវតោ អទាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ មគធរដ្ឋេ នាលកគាមេ រូបសារិយា ព្រាហ្មណិយា បុត្តោ សារិបុត្តត្ថេរស្ស កនិដ្ឋភាតា ហុត្វា និព្ពត្តិ, ចុន្ទោតិស្ស នាមំ អហោសិ។ សោ វយប្បត្តោ ធម្មសេនាបតិំ អនុបព្ពជិត្វា តំ និស្សាយ វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា ឃដេន្តោ វាយមន្តោ នចិរស្សេវ ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប॰ ថេរ ១.៣៩.៨៩-៩០) –

“នគរេ ហំសវតិយា, កុម្ភការោ អហោសហំ;

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ, ឱឃតិណ្ណមនាសវំ។

“សុកតំ មត្តិកាបត្តំ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ;

បត្តំ ទត្វា ភគវតោ, ឧជុភូតស្ស តាទិនោ។

“ភវេ និព្ពត្តមានោហំ, សោណ្ណថាលេ លភាមហំ;

រូបិមយេ ច សោវណ្ណេ, តដ្ដិកេ ច មណីមយេ។

“បាតិយោ បរិភុញ្ជាមិ, បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ;

យសានញ្ច ធនានញ្ច, អគ្គភូតោ ច ហោមហំ។

“យថាបិ ភទ្ទកេ ខេត្តេ, ពីជំ អប្បម្បិ រោបិតំ;

សម្មាធារេ បវេច្ឆន្តេ, ផលំ តោសេតិ កស្សកំ។

“ᨲᩮᨴᩅᩥᨶᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᨴᩣᨶᩴ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨡᩮᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᩉᩥ ᩁᩮᩣᨷᩥᨲᩴ;

ᨷᩦᨲᩥᨴᩣᩁᩮ ᨷᩅᩔᨶ᩠ᨲᩮ, ᨹᩃᩴ ᨾᩴ ᨲᩮᩣᩈᨿᩥᩔᨲᩥ᪨

“ᨿᩣᩅᨲᩣ ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᩘ᩠ᨥᩣᨷᩥ ᨧ ᨣᨱᩣᨷᩥ ᨧ;

ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨡᩮᨲ᩠ᨲᩈᨾᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩈᩩᨡᨴᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨷᩣᨱᩥᨶᩴ᪨

“ᨶᨾᩮᩣ ᨲᩮ ᨷᩩᩁᩥᩈᩣᨩᨬ᩠ᨬ, ᨶᨾᩮᩣ ᨲᩮ ᨷᩩᩁᩥᩈᩩᨲ᩠ᨲᨾ;

ᩑᨠᨷᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣᨾ᩠ᩉᩥ ᩋᨧᩃᩴ ᨷᨴᩴ᪨

“ᩑᨠᨶᩅᩩᨲᩥᨲᩮᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ, ᨿᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᨾᨴᨴᩥᩴ ᨲᨴᩣ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨷᨲ᩠ᨲᨴᩣᨶᩔᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ᪨

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨷᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ..ᨷᩮ… ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨨᩊᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨷᨶ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨷᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨠᩣᩁᨱᨽᩪᨲᩴ ᩏᨷᨶᩥᩔᨿᩴ ᩅᩥᩅᩮᨠᩅᩣᩈᨻ᩠ᨻ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ –

᪑᪓᪐᪨

“ᩈᩩᩔᩪᩈᩣ ᩈᩩᨲᩅᨴ᩠ᨵᨶᩦ, ᩈᩩᨲᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩅᨴ᩠ᨵᨶᩴ;

ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨬᩣᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩈᩩᨡᩣᩅᩉᩮᩣ᪨

᪑᪓᪑᪨

“សេវេថ បត្តាតិ សេភាសតាតិ, ធរេយ្យ សំឃោដតចិប្បយោគ្គំ;

សចេ ទតិ តាធិកេឆ្លយ្យ តត្ថ, សឆ្ឈេ ធរេស ទក្ខិតត្វា សតីយា”តិ –

កាឆាន្ទយំ អកាសិ។

តត្ថ សុស្សូសាតិ សោតព្ពាយុត្តស្ស សព្ពសុតស្ស សោតុមិច្ឆា, កុសលត្ថិកានេសាបិ។ ទិដ្ឋធម្មិកាទិភេទត្ថំ សោតុមិច្ឆន្តេន កល្យាណមិត្តេ ឧបសង្កមិត្វា វត្តករណេន បយិរុបាសិត្វា យទា តេ បយិរុបាសនាយ អារាធិតចិត្តា កថេតុកាមា ហោន្តិ, អថ តេ ឧបតិដ្ឋិត្វា អធិគតាយ សោតុមិច្ឆាយ ឱហិតសោតេន សោតព្ពំ ហោតីតិ កុសលត្ថិកានេសាបិ សុស្សូសាហេតុតាយ “សុស្សូសា”តិ វុច្ចតិ។ សា បនាយំ សុស្សូសា សច្ចបដិច្ចសមុប្បាទាទិបដិសំយុត្តំ សុតំ តំសមង្គិនោ បុគ្គលស្ស វឌ្ឍេតិ ព្រូហេតីតិ សុតវឌ្ឍី, ពាហុសច្ចការីតិ អត្ថោ។ សុតំ បញ្ញាយ វឌ្ឍតិ យំ តំ “សុតធរោ សុតសន្និចយោ”តិ (ម។ និ។ ១។១១៥; អ។ និ។ ៣។១១) “ឧបនេយ្យកថស្ស ពាហុសច្ចំ សុតំ ហោតិ សុត្តំ វោយ្យំ វចឿបរិចយោ”តិ (អ។ និ។ ៣។៩) ច វុត្តនិយាមេន វុត្តំ ពាហុសច្ចំ, តំ អកុសលប្បហានកុសលាធិគមហេតុភូតំ បញ្ញំ វឌ្ឍេតីតិ សុតំ បញ្ញាយ វឌ្ឍតិ, វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា –

“សុតាវុធោ ភោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ អកុសលំ បជហតិ, កុសលំ ភាវេតិ, សាវជ្ជំ បជហតិ, អនវជ្ជំ ភាវេតិ, សុទ្ធំ អត្តានំ បរិហរតី”តិ (អ។ និ។ ៧។៦៧)។

បញ្ញាយ អត្ថំ ជានាតីតិ ពាហុស្សុតោ សុតមយញាណេន ឋិតោ តំ បដិបត្តិំ បដិបជ្ជន្តោ សុតានុសារេន អត្ថុបបរិក្ខាយ ធម្មនិជ្ឈានក្ខន្តិយា ច លោកិយលោកុត្តរភេទំ ទិដ្ឋធម្មិកសម្បរាយិកាទិភេទំ អត្ថំ យថាភូតំ បជានាតិ ច បដិវិជ្ឈតិ ច, តេនាហ ភគវា –

“សុតស្ស យថាបរិយត្តស្ស អត្ថមញ្ញាយ ធម្មមញ្ញាយ ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នោ ហោតី”តិ (អ។ និ។ ៣។៩)។

“ធាតានំ ធម្មានំ អត្ថំ ឧបបរិក្ខតិ, អត្ថំ ឧបបរិក្ខតោ ធម្មា និជ្ឈានំ ខមន្តិ, ធម្មនិជ្ឈានក្ខន្តិយា សតិ ឆន្ទោ ជាយតិ, ឆន្ទជាតោ ឧស្សហតិ, ឧស្សហិត្វា តុលេតិ, តុលយិត្វា បទហតិ, បហិតត្តោ សមានោ កាយេន ចេវ បរមសច្ចំ សច្ឆិករោតិ, បញ្ញាយ ច នំ អតិវិជ្ឈបស្សតី”តិ (ម។ និ។ ២។៤១១) ច។

ញាតោ អត្ថោ សុខាវហោតិ យថាភូតំ ទិដ្ឋធម្មិកាទិអត្ថោ ចេវ ភូតាទិអត្ថោ ច យាថាវតោ ញាតោ អធិគតោ លោកិយលោកុត្តរភេទំ សុខំ អាវហតិ និប្ផាទេតីតិ អត្ថោ។

ឋិតាយ ភាវនាបញ្ញាយ សុតមត្តេនេវ ន និដ្ឋាតីតិ តស្សា បដិបត្តិវិធិំ ទស្សេន្តោ “សេវេថ…បេ…វិប្បមោក្ខ”ន្តិ អាហ។ តត្ថ សេវេថ បន្តានិ សេនាសនានីតិ កាយវិវេកមាហ។ តេន សំយោជនប្បហានស្ស ច វក្ខមានត្តា វិវេកាវហស្ស ច វិវេកវាសោតិ សីលសំវរាទយោ បន អវុត្តសិទ្ធា វេទិតព្ពា។ ចរេយ្យ សំយោជនវិប្បមោក្ខន្តិ យថា សំយោជនេហិ ចិត្តំ វិប្បមុច្ចតិ, តថា វិបស្សនាភាវនំ មគ្គភាវនញ្ច ចរេយ្យ បដិបជ្ជេយ្យាតិ អត្ថោ។ សចេ រតិំ នាធិគច្ឆេយ្យ តត្ថាតិ តេសុ បន្តសេនាសនេសុ យថាលទ្ធេសុ អធិកុសលធម្មេសុ ច រតិំ បុព្ពេនាបរំ វិសេសស្ស អលភតោ អភិរតិំ ន លភេយ្យ, សង្ឃេ ភិក្ខុសមូហេ រក្ខិតត្តោ កម្មដ្ឋានបរិហរណតោ រក្ខិតចិត្តោ ឆសុ ទ្វារេសុ សតិអារក្ខាយ ឧបដ្ឋបនេន សតិមា ចរេយ្យ វិហរេយ្យ, ឯវំ វិហរន្តស្ស ច អបិ នាម សំយោជនវិប្បមោក្ខោ ភវេយ្យាតិ អធិប្បាយោ។

មហាចុន្ទត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១. ជោតិទាសត្ថេរគាថាវណ្ណនា

យេ ខោ តេតិ អាយស្មតោ ជោតិទាសត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ សិខិស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្តោ ឯកទិវសំ សត្ថារំ បិណ្ឌាយ គច្ឆន្តំ ទិស្វា បសន្នចិត្តោ កាសុមារិកផលំ អទាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ បាទិយត្តជនបទេ វិភវសម្បន្នស្ស ព្រាហ្មណស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ, ជោតិទាសោតិស្ស នាមំ អហោសិ។ សោ វិញ្ញុតំ បត្វា ឃរាវាសំ វសន្តោ ឯកទិវសំ មហាកស្សបត្ថេរំ អត្តនោ គាមេ បិណ្ឌាយ ចរន្តំ ទិស្វា បសន្នចិត្តោ គេហំ នេត្វា ភោជេត្វា ថេរស្ស សន្តិកេ ធម្មំ សុត្វា អត្តនោ គាមសមីបេ បព្ពតេ មហន្តំ វិហារំ ការេត្វា ថេរំ តត្ថ វាសេត្វា ចតូហិ បច្ចយេហិ ឧបដ្ឋហន្តោ ថេរស្ស ធម្មទេសនាយ បដិលទ្ធសំវេគោ បព្ពជិត្វា វិបស្សនាយ កម្មំ ករោន្តោ នចិរស្សេវ ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៣៨.៣៨-៣៩) –

“កណិការំវ ជោតន្តំ, និសិន្នំ បព្ពតន្តរេ;

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ, លោកជេដ្ឋំ នរាសភំ។

“បសន្នចិត្តោ សុមនោ, សិរេ កត្វាន អញ្ជលិំ;

កាសុមារិកមាទាយ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ។

“ឯកតិំសេ ឥតោ កប្បេ, យំ ផលំ អទទិំ តទា;

ទុក្កតំ ភាគិនាភាយិ, ផលនានស្សិនំ ផល។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហ..បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

លទ្ធអភិសេកោ បន ហុត្វា តីណិ បិដកានិ ឧគ្គហេត្វា ចិរេសសេតោ ចិតយបិដកេ សុក្សលភាចំ បត្វា ឥសចស្សិកោ បរិសុបដ្ឋកោ ច ហុត្វា ពាហុហិ កិល្លហិ សទ្ធិំ ភាចត្តំ ចត្តិតុំ សាចត្តិំ គន្ធេត្វា អត្តរាយេក អន្ធាតបរិស្សយបិតោតភត្តំ តិត្តិយាតំ អារាមំ បចិសិត្វា ឲកាយត្តំ គិសិន្នោ ឲកំ បញ្ញាបមំ តបត្តំ ព្រាហ្មណំ ជិស្វា, “កឹ, ព្រាហ្មណ, អញ្ញាម្បិ តបតីយេ អញ្ញា តបតី”តិ អាហ។ តំ សុត្វា ព្រាហ្មណោ កុបិតោ, “ភោ, មុណ្ឌក, កឹ អញ្ញា តបតីយ”ន្តិ អាហ។ ថេរោ តស្ស –

“កោរេបិ ច ខ្លុស្សា បទេហេថតា ច, យាតោ ច សារទ្ធយថោ បយាថោ;

តណ្ហា អចិន្ទា គចសដ្ឋតី ច, តេ តបតីយា ន ហិ រូបលទ្ធា”តិ។ –

កាថាយ ធម្មំ ទេសេសិ។ តំ សុត្វា សោ ព្រាហ្មណោ តស្មិំ តិត្តិយារាមេ សទ្ធា អញ្ញាតិត្តិយា ច ថេរស្ស សន្តិកេ បព្ពជិំសុ។ ថេរោ តេហិ សទ្ធិំ សាចត្តិំ គត្វា ភាចត្តំ ចត្តិត្វា កតិបាហំ តត្ថ ចសិត្វា អត្តនោ ឧាតិក្ខមិតេមច កតោ ឥស្សតត្តំ ឧបកតេសុ នានាតកេសុ ភាភាលទ្ធិកេ មញ្ញាសុទ្ធិកេ ធួចនេត្វា –

១៣២។

“យេ ខោ តេ ចេឋមិទេស្សត, ភាគទេត្តត ច កម្មុតា;

មតុស្ស ឧបត្រុន្តិ, ផត្រស្សបក្កមា ឌតា;

តេបិ តទេត្វច គីទន្តិ, ន ហិ កម្មំ បនស្សតិ។

១៣៣។

“យំ ករោតិ នរោ កម្មំ, កល្យាណំ យទិ បាបកំ;

តស្ស តស្សេវ ទាយាទោ, យំ យំ កម្មំ បកុព្ពតី”តិ។ – គាថាទ្វយំ អភាសិ;

តត្ថ យេតិ អនិយមុទ្ទេសោ។ តេតិ អនិយមតោ ឯវ បដិនិទ្ទេសោ។ ឧភយស្សាបិ “ជនា”តិ ឥមិនា សម្ពន្ធោ។ ខោតិ និបាតមត្តំ។ វេឋមិស្សេនាតិ វរត្តពន្ធាទិនា សីសាទីសុ វេឋនេន។ “វេធមិស្សេនា”តិបិ បាឡិ, សោ ឯវត្ថោ។ នានត្តេន ច កម្មុនាតិ ហននឃាតនហត្ថបាទាទិច្ឆេទនេន កុទ្ទាលសេច្ចអនេកាការាទិនា ច នានាវិធេន បរូបឃាតកម្មេន មនុស្សេតិ និទស្សនមត្តំ, តស្មា យេ កេចិ សត្តេតិ អធិប្បាយោ។ ឧបរុន្ធន្តីតិ វិពាធេន្តិ។ ផរុសូបក្កមាតិ ទារុណបយោគា, កុរូរកម្មន្តាតិ អត្ថោ។ ជនាតិ សត្តា។ តេបិ តត្ថេវ កីរន្តីតិ តេ វុត្តប្បការា បុគ្គលា យាហិ កម្មការណាហិ អញ្ញេ ពាធិំសុ។ តត្ថេវ តាសុយេវ ការណាសុ សយម្បិ កីរន្តិ បក្ខិបីយន្តិ, តថារូបំយេវ ទុក្ខំ អនុភវន្តីតិ អត្ថោ។ “តថេវ កីរន្តី”តិ ច បាឋោ, យថា សយំ អញ្ញេសំ ទុក្ខំ អកំសុ, តថេវ អញ្ញេហិ ករីយន្តិ, ទុក្ខំ បាបីយន្តីតិ អត្ថោ, កស្មា? ន ហិ កម្មំ បនស្សតិ កម្មញ្ហិ ឯកន្តំ ឧបចិតំ វិបាកំ អទត្វា ន វិនស្សតិ, អវសេសបច្ចយសមាគមេ វិបច្ចតេវាតិ អធិប្បាយោ។

ឥទានិ “ន ហិ កម្មំ បនស្សតី”តិ សង្ខេបតោ វុត្តមត្ថំ វិភជិត្វា សត្តានំ កម្មស្សកតំ វិភាវេន្តោ “យំ ករោតី”តិ គាថំ អភាសិ។ តស្សត្ថោ យំ កម្មំ កល្យាណំ កុសលំ, យទិ វា បាបកំ អកុសលំ នរោ ករោតិ, ករោន្តោ ច តត្ថ យំ កម្មំ យថា ផលទានសមត្ថំ ហោតិ, តថា បកុព្ពតិ ឧបចិនោតិ។ តស្ស តស្សេវ ទាយាទោតិ តស្ស តស្សេវ កម្មផលស្ស គាហកោ តេន តេន កម្មេន ទាតព្ពវិបាកស្ស ភាគី ហោតីតិ អត្ថោ។ តេនាហ ភគវា – “កម្មស្សកា, មាណវ, សត្តា កម្មទាយាទា”តិអាទិ (ម. និ. ៣.២៨៩)។ ឥមា កិរ គាថា សុត្វា ថេរស្ស ញាតកា កម្មស្សកតាយំ បតិដ្ឋហិំសូតិ។

ជោតិទាសត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. ហេរញ្ញកានិត្ថេរគាថាវណ្ណនា

អច្ចយន្តិអហោរត្តាតិ អាយស្មតោ ហេរញ្ញកានិត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយំ កិរ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ កាលេ ហំសវតីនគរេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា បរេសំ ភតកោ ហុត្វា ជីវន្តោ ឯកទិវសំ សុជាតស្ស នាម សត្ថុសាវកស្ស បំសុកូលំ បរិយេសន្តស្ស ឧបឌ្ឍទុស្សំ បរិច្ចជិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន តាវតិំសេសុ និព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ កោសលរញ្ញោ គាមភោជកស្ស ចោរចោសាសកស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ, ហេរញ្ញកានីតិស្ស នាមំ អហោសិ។ សោ វយប្បត្តោ បិតុ អច្ចយេន រញ្ញា តស្មិំយេវ គាមភោជកដ្ឋានេ ឋបិតោ ជេតវនបដិគ្គហណេ ពុទ្ធានុភាវំ ទិស្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ អត្តនោ កនិដ្ឋស្ស តំ ឋានន្តរំ ទាបេត្វា រាជានំ អាបុច្ឆិត្វា បព្ពជិត្វា វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា ន ចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ៣.៤០.២១-៤០) –

“បទុមុត្តរភគវតោ, សុជាតោ នាម សាវកោ;

ປໍສຸກູລໍ ຄເວສນ຺ຕາ, ສງ຺ກາເຣ ຈຣເຕ ຕທາ.

“ຖກເຣ ຫໍສວຕິມາ, ບເຣສໍ ກຕເກາ ອຫໍ;

ຊປທ຺ທຸສ຺ສໍ ຄເຫຕ຺ວາ, ສິຣສາ ອຠິວາທຍິ.

“ເຕນ ກເມ຺ມນ ສຸກເຕນ, ເຈຕນາປຓິຘີຫິ ຈ;

ຊຫິຕ຺ວາ ມານຸສໍ ເທຫໍ, ຕາວຕິໍສມຄຈ຺ເຊຫໍ.

“ເຕຕ຺ຕິໍສກ຺ຂຕ຺ຕຸໍ ເທວິເນ຺ທາ, ເທວຣຊ຺ຊມກາຣຍິໍ;

ສຕ຺ຕສຕ຺ຕຕິກ຺ຂຕ຺ຕຸໍຍໍ, ຈກ຺ກວຕ຺ຕີ ອເຫາສຫໍ.

“ປເທສຣຊ຺ຊໍ ວິປຸລໍ, ຄຓນາເຕາ ອສງ຺ຂິຍໍ;

ຊປທ຺ທຸສ຺ສຜລໍ ເອຕໍ, ເມາທາມິ ອກຸເຕາພເຍາ.

“ອຕ຺ຕຍາເກາ ອຫໍ ອຊ຺ຊ, ສກາມຕິ ສປຕ຺ຕິໍ;

ເທາມຸສ຺ເສຫິ ທາເຣມ຺ຫິ, ອທ຺ທຸສ຺ສສ຺ສິທໍ ຜລໍ.

“ສຕສຫສ຺ສິເຕາ ກເປ຺ປ, ມໍ ທາຕມເທິ ຕທາ;

ທຸກ຺ຄຕິ ນາພິຊານາມິ, ອທ຺ທຸສ຺ສສ຺ສິທໍ ຜລໍ.

“ກິເລສາ ຌາປິຕາ ມຍ຺ຫໍ...ເປ... ກຕໍ ພຸທ຺ຘສ຺ສ ສາສນ”ນ຺ຕິ.

ອຣຫຕ຺ຕໍ ປນ ປຕ຺ວາ ອຕ຺ຕເນາ ກນິຏ຺ຐພາຕຣໍ ຕເຕາ ກຍ຺ວເຕາ ນິວຕ຺ເຕຕຸກາເມາ ຕສ຺ມິໍເຍວ ກເຍ຺ວ ອພິຣຕໍ ທິສ຺ວາ ຕໍ ເຈາເທນ຺ເຕາ –

໑໔໕.

"ອຈ຺ຈຍນ຺ຕິ ອເຫາຣຕ຺ຕາ, ຊີວິຕໍ ອຸປຣຸຊ຺ຊຕິ;

ອາຍຸ ຂີຍຕິ ມຈ຺ຈານໍ, ກຸນ຺ນທີນໍວ ໂອທກໍ.

໑໔໖.

"ອຖ ປາປານິ ກມ຺ມານິ, ກຣໍ ພາເລາ ນ ພຸຊ຺ຊຕິ;

ປຈ຺ຉາສ຺ສ ກຕຸກໍ ເຫາຕິ, ວິປາເກາ ຫິສ຺ສ ປາປເກາ"ຕິ. –

ຄາຖາທ຺ວຍໍ ອພາສິ.

ຕຕ຺ຖ ອຈ຺ຈຍນ຺ຕີຕິ ອຕິກ຺ກມນ຺ຕິ, ລຫຸໍ ລຫຸໍ ອປຄຈ຺ຉນ຺ຕີຕິ ອຕ຺ເຖາ. ອເຫາຣຕ຺ຕາຕິ ຣຕ຺ຕິນ຺ທິວາ. ຊີວິຕໍ ອຸປຣຸຊ຺ຊຕີຕິ ຊີວິຕິນ຺ຕ຺ຣິຍໍ ຂຓິກນິເຣາຘວເສນ ນິຣຸຊ຺ຊຕິ. ວຸຕ຺ຕຎ຺ເຫຕໍ "ຂເຓ ຂເຓ, ຕ຺ວໍ ພິກ຺ຂຸ, ຊາຍສິ ຈ ຊີຍ຺ຍສິ ຈ ມີຍ຺ຍສິ ຈ ຈວສິ ຈ ອຸປປຊ຺ຊສິ ຈາ"ຕິ. ອາຍຸ ຂີຍຕິ ມຈ຺ຈານນ຺ຕິ ມຣຓປກຕິຕ຺ຕາ ມຈ຺ຈາຕິ ລທ຺ຘນາມານໍ ສຕ຺ຕານໍ ອາຍຸ "ເຍາ ຈິຣໍ ຊີວຕິ, ເສາ ວສ຺ສສຕໍ ອປ຺ປໍ ວາ ພິເຍ຺ຍາ"ຕິ (ທີ. ນິ. ໒.໗; ສໍ. ນິ. ໑.໑໔໕; ອ. ນິ. ໗.໗໔) ເອວໍ ປຣິຈ຺ຉິນ຺ນກາລປຣມາຍຸ ຂີຍຕິ ຂຍໍ ວຍໍ ຄຈ຺ຉຕິ, ຍຖາ ກິໍ? ກຸນ຺ນທີນໍວ ໂອທກໍ ຍຖາ ນາມ ກຸນ຺ນທີນໍ ປພ຺ພເຕຍ຺ຍານໍ ຂຸທ຺ທກນທີນໍ ອຸທກໍ ຈິຣໍ ນ ຕິຏ຺ຐຕິ, ລຫຸຕຣໍ ຂີຍຕິ, ອາຄຕມຕ຺ເຕເຍວ ວິຄຈ຺ຉຕິ, ເອວໍ ສຕ຺ຕານໍ ອາຍຸ ລຫຸຕຣໍ ຂີຍຕິ ຂຍໍ ຄຈ຺ຉຕິ. ເອຕ຺ຖ ຈ ອຸທກເມວ "ໂອທກ"ນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ, ຍຖາ ມເນາເມວ ມານສນ຺ຕິ.

ອຖປາປານິ ກມ຺ມານິ, ກຣໍ ພາເລາ ນ ພຸຊ຺ຊຕີຕິ ເອວໍ ສໍສາເຣ ອນິເຈ຺ຉປິ ສມາເນ ພາເລາ ເລາພວເສນ ວາ ເກາຘວເສນ ວາ ປາປານິ ກມ຺ມານິ ກເຣາຕິ, ກເຣານ຺ເຕາປິ ນ ພຸຊ຺ຊຕິ, ປາປໍ ກເຣານ຺ເຕາ ຈ "ປາປໍ ກເຣາມີ"ຕິ ອພຸຊ຺ຊນເກາ ນາມ ນຕ຺ຖິ, "ປາປສ຺ສ ກມ຺ມສ຺ສ ເອວຣູເປາ ທຸກ຺ເຂາ ວິປາເກາ"ຕິ ປນ ອຊານນເຕາ "ນ ພຸຊ຺ຊຕີ"ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ປຈ຺ຉາສ຺ສ ກຕຸກໍ ເຫາຕີຕິ ຍທິປິ ປາປສ຺ສ ກມ຺ມສ຺ສ ອາຍູຫນກ຺ຂເຓ "ປາປສ຺ສ ກມ຺ມສ຺ສ ເອວຣູເປາ ວິປາເກາ"ຕິ ນ ພຸຊ຺ຊຕິ, ຕເຕາ ປຈ຺ຉາ ປນ ນິຣຍາທີສຸ ນິພ຺ພຕ຺ຕສ຺ສ ອສ຺ສ ພາລສ຺ສ ກຕຸກໍ ອນິຏ຺ຐໍ ທຸກ຺ຂເມວ ເຫາຕິ. ວິປາເກາ ຫິສ຺ສ ປາປເກາ ຍສ຺ມາ ອສ຺ສ ປາປກມ຺ມສ຺ສ ນາມ ວິປາເກາ ປາປເກາ ນິຫີເນາ ອນິເຏ຺ຐາ ເອວາຕິ. ອິມໍ ປນ ໂອວາທໍ ສຸຕ຺ວາ ເຖຣສ຺ສ ກນິຏ຺ຐພາຕາ ຣາຊານໍ ອາປຸຈ຺ຉິຕ຺ວາ ປພ຺ພຊິຕ຺ວາ ນຈິຣສ຺ເສວ ອຣຫຕ຺ຕໍ ປາປຸເຓີ.

ᩉᩮᩁᨬ᩠ᨬᨠᩣᨶᩥᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩤᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪃᪨ ᩈᩮᩣᨾᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩤᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩤᩁᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩈᩮᩣᨾᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩤᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ? ᩋᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᩩᩁᩥᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩅᩮ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᩏᨷᨧᩥᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩥᨡᩥᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᨠᩩᩃᨣᩮᩉᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨣᩩᨱᩮ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᨷᩈᨶ᩠ᨶᨾᩣᨶᩈᩮᩣ ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᨠᩥᩴᩈᩩᨠᩁᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩥᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩤ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩔ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮ ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨷᩪᨩᩮᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨷ᩠ᨷᩤᨴᩮ ᨻᩣᩁᩣᨱᩈᩥᨿᩴ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᩮᩣᨾᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᩮᩣ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩅᩮᨴᩣᨶᩴ ᨷᩤᩁᨣᩪ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩥᨾᩃᩮᨶ ᨶᩣᨾ ᨳᩮᩁᩮᨶ ᨠᨲᨷᩁᩥᨧᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨽᩥᨱ᩠ᩉᩴ ᨲᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᩣᩈᨶᩮ ᩃᨴ᩠ᨵᨷ᩠ᨷᩈᩤᨴᩮᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᩃᨴ᩠ᨵᩪᨷᩈᨾ᩠ᨷᨴᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨷᨭᩥᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩪᩁᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨾᩃᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨷᨶ ᨠᩩᩈᩦᨲᩮᩣ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᨻᩉᩩᩃᩮᩣ ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨶ᩠ᨴᩥᩅᩴ ᩅᩦᨲᩥᨶᩣᨾᩮᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣᨾᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ “ᨠᩩᩈᩦᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨠᩮᩣ ᨣᩩᨱᩮᩣ”ᨲᩥ ᨲᩴ ᨷᩉᩤᨿ ᨾᩉᩣᨠᩔᨷᨲ᩠ᨳᩮᩁᩴ ᩏᨷᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨲᩔ ᩒᩅᩤᨴᩮ ᨮᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩥᨷᩔᨶᩴ ᨷᨭ᩠ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨶᨧᩥᩁᩔᩮᩅ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩮ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨷᨴᩤᨶᩮ (ᩋᨷ᪨ ᨳᩮᩁ ᪁᪨᪃᪀᪨᪁᪃-᪁᪀) –

“ᨠᩥᩴᩈᩩᨠᩴ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩥᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩤ, ᨷᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩤᨶ ᩋᨬ᩠ᨩᩃᩥᩴ;

ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩮᨭ᩠ᨮᩴ ᩈᩁᩥᨲ᩠ᩅᩤᨶ, ᩋᩣᨠᩣᩈᩮ ᩋᨽᩥᨷᩪᨩᨿᩥᩴ᪨

“ᨲᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩈᩩᨠᨲᩮᨶ, ᨧᩮᨲᨶᩣᨷᨱᩥᨵᩦᩉᩥ ᨧ;

ᨩᩉᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨾᩣᨶᩩᩈᩴ ᨴᩮᩉᩴ, ᨲᩣᩅᨲᩥᩴᩈᨾᨣᨧ᩠ᨨᩉᩴ᪨

“ᩑᨠᨲᩥᩴᩈᩮ ᩍᨲᩮᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ, ᨿᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨾᨠᩁᩥᩴ ᨲᨴᩤ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨷᩪᨩᩣᨿᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ᪨

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨷᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ, ᨽᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨾᩪᩉᨲᩣ;

ᨶᩣᨣᩮᩣᩅ ᨻᨶ᩠ᨵᨶᩴ ᨨᩮᨲ᩠ᩅᩤ, ᩅᩥᩉᩁᩣᨾᩥ ᩋᨶᩣᩈᩅᩮᩣ᪨

“ᩈ᩠ᩅᩣᨣᨲᩴ ᩅᨲ ᨾᩮ ᩋᩣᩈᩥ, ᨾᨾ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ;

ᨲᩥᩔᩮᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣ, ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨶ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨾᩃᨲ᩠ᨳᩮᩁᩴ ᩒᩅᩣᨴᩮᨶ ᨲᨩ᩠ᨩᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ –

᪁᪄᪈᪨

“ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩣᩁᩩᨾᩣᩁᩩᨿ᩠ᩉ, ᨿᨳᩣ ᩈᩦᨴᩮ ᨾᩉᨱ᩠ᨱᩅᩮ;

ᩑᩅᩴ ᨠᩩᩈᩦᨲᨾᩣᨣᨾ᩠ᨾ, ᩈᩣᨵᩩᨩᩦᩅᩦᨷᩥ ᩈᩦᨴᨲᩥ;

ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᨷᩁᩥᩅᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿ, ᨠᩩᩈᩦᨲᩴ ᩉᩦᨶᩅᩦᩁᩥᨿᩴ᪨

᪁᪄᪉᪨

“ᨷᩅᩥᩅᩥᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩋᩁᩥᨿᩮᩉᩥ, ᨷᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨫᩣᨿᩥᨽᩥ;

ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩅᩦᩁᩥᨿᩮᩉᩥ, ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩉᩥ ᩈᩉᩣᩅᩈᩮ”ᨲᩥ᪨ – ᨣᩣᨳᩣᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ;

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩣᩁᩩᨾᩣᩁᩩᨿ᩠ᩉ ᨿᨳᩣ ᩈᩦᨴᩮ ᨾᩉᨱ᩠ᨱᩅᩮᨲᩥ ᨷᩮᩈᩃᩮᩣᨷᩥ ᨠᩩᩃᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩩᩈᩦᨲᩴ ᩋᩃᩈᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩈᩦᨴᨲᩥ ᩈᩴᩈᩣᩁᩮ ᨷᨲᨲᩥ, ᨶ ᨲᩔ ᨷᩣᩁᩴ ᨶᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲᨴᩮᩅᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨾᩃᨠ᩠ᨡᨱᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᩈᩦᩃᩴ ᩋᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᩈᩦᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩩᩈᩦᨲᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᩣᩁᨾ᩠ᨽᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩉᩦᨶᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣ ᩅᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿ, ᨶ ᨲᩔ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩩᨣᨲᩥᩴ ᩋᩣᨷᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩑᩅᩴ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨿ ᨣᩣᨳᩣᨿ ᨠᩮᩣᩈᨩ᩠ᨩᩮ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩅᩦᩁᩥᨿᩣᩁᨾ᩠ᨽᩮ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨷᩅᩥᩅᩥᨲ᩠ᨲᩮᩉᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩔᨲ᩠ᨳᩮᩣ – ᨿᩮ ᨷᨶ ᨠᩣᨿᩅᩥᩅᩮᨠᩈᨾᩣᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᨷᩅᩥᩅᩥᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ ᩋᩣᩁᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩁᩥᨿᩣ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨷᨲᩥᨷᩮᩈᩥᨲᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨷᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩪᨷᨶᩥᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮᨶ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩪᨷᨶᩥᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮᨶ ᨧ ᨫᩣᨿᩥᨶᩮᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩣᩃᩴ ᨷᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩅᩦᩁᩥᨿᨲᩣᨿ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩅᩦᩁᩥᨿᩣ, ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨽᩮᨴᩣᨿ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ, ᨲᩮᩉᩥᨿᩮᩅ ᩈᩉ ᩋᩣᩅᩈᩮᨿ᩠ᨿ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨶᩥᨷ᩠ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩈᩴᩅᩈᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨾᩃᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩈᩴᩅᩥᨣ᩠ᨣᨾᩣᨶᩈᩮᩣ ᩅᩥᨷᩔᨶᩴ ᨷᨭ᩠ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨠᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᩣᩁᩣᨵᩮᩈᩥ᪨ ᩈ᩠ᩅᩣᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨷᩁᨲᩮᩣ ᩋᩣᨣᨾᩥᩔᨲᩥ᪨

ឌេឃាយមិត្តទេត្តទកាធាចល្ហកា គិដ្ឋីតា៍

៣៍ សត្តាមិត្តទេត្តទកាធាចល្ហកា

ឌេតា ឌតយិប្បប្បទ្ធេឡាតិ អាឃឃ្វខេតា សត្តាមិត្តទេត្តទស្ស កាធា៍ កា ដ្ឋប្បត្តិ? អឃយ្យិ បុរិមឭទេឡ្វស្ស ពតាឆិកាទេរា ពត្ត ពត្ត កទេច បុញ្ញាតិ ដ្ឋបចិតទេត្តា ព្ហទេតា ក្ខាតចុទេព ពទេប្យ ចិស្សប្បស្ស កកចទេតា កាទេល ទេតឃាឥក្បទេល តិដ្ឋាត្តិត្វា ចតធាទិទេកា ហុត្វា ចទេត យិទេក ចធិត្វា យំឋំ

ឈាឥទេត្តា ឌីចតិ៍ អធស្ស កកចា អត្យុក្កលុស្សត្តិ ចឃតដ្ឋាតឃយឹទេប ពីហិ បឥទេចតិឃាតិ ឥទេស្សត្វា បក្កាយិ៍ ទេឃា អតីតកាទេល ឃយ្យាឃឭទេឡ្វស្ស ពតបរិចឃត្តា ចក្កក្ខិតាតិ ដិស្វា បឃត្ថយាតទេឃា ទេកាទល្ឌបុទេប្យហិ ប្វត់ ពត្វា ទេពត ប្បញ្ញាកទេយ្ខត តាចតិឃកចទេត តិដ្ឋាត្តិត្វា អបរាបរំ

ឃ្យុកតីឃ្យទេឃច ឋឃទេត្តា ព្ហយឃ្ខិ ឭឡូប្បាទេឥ ឃាចត្តិតកទេទ ព្រាហូលក្យទេល តិដ្ឋាត្តិ, សត្តាមិទេត្តាពិស្ស តាម៉ អទេហាឃិ៍ ទេឃា ចិញ្ញាត់ បទេត្តា

ទេឌតចតបដិក្កហទេលា ឭឡាត្យកាចំ ដិស្វា បដិលឌ្ឍទេឡ្វា បត្តាឌិត្វា ពយ្ឌ្ឍាតំ កទេហត្វា អទទេញ្ញា ចិហទេត្តា ចស្ស៊ំ ដ្ឋបកត្វា ច្ឋដ្ឋចទេស្សា កកចត្តំ

ចក្ខិតុំ ឃាចត្តិ កន្ធទេត្តា អត្តទាឃទេក្ក យាកចិទេពហិ ខ្លឌ្ឍទេព បិទេឃ យិកទេបិតក៌ ពាឌ្ឍ អឌ្ឍឃ៍ យាតា បតស្ស យិកី បិឃំ អប្យចិដ្ឋាបិ

ប្យត្តឃិទេតទេហត ក្វុំ ត កន្ធតិ, យទេលាកទេឃត បិឃឃយឹបយ្យិ ត ដ្ឋបកន្ធតិ យិកទេបិតទេកា ច គីទេតា ព្ហទេតា ចិទេតា ច បរិចទេត្តទេត្តា ពក្យហ៌

ចិលបតិ, ត់ ដិស្វា ទេធទេរា , “អទេហា សត្តាត៌ ទេឃ្វហទេហត្យក៌ ក្យព្ហ”ត្តិ កន្ធទេត្តា តទេតា បរំ ឃយ្យហុទេល ទេចាទេទ ឲក៌ បុរិឃំ ឌីចកាហ៌ កទេហត្វា

បលិលទេចហិឃា ឃទីទំ ទេចទេឆត្វា ឈាទេបទេត្តា, តត្ថា យហាចិទចំ ចិទចត្តំ ដិស្វា តក្យកឃំ តិស្សាឃ សញ្ញាតឃំទេចទេកា ទេតឃំ ទេចាទាត៌

ឃ្យហត្តាត៌ទេឃច –

៣៥៤៍

“ឌេតា ឌតយិប្បប្បទ្ធេ, ឌតទេយចឃ្យិទេតា ឌេតា;

ឌេតា ឌេតត ទេហឌីឃតិ, ទេហទេឆតិ ច ឌេតា ឌត៌

៣៥០៍

“ទេកា ហិ តស្ស ឌេតតទេត្វា, ឌេតត ឌតិទេតត ចា;

ឌត៌ ខ្លហាឃ កន្ធ ត់, ទេហឆយិត្វា ពាហុំ ឌត”ត្តិ៍ – កាធាត្វឃំ អកាឃិ;

តត្ថ ជនោតិ អន្ធពាលជនោ។ ជនម្ហីតិ អញ្ញេ ជនេ។ សម្ពទ្ធោតិ តណ្ហាពន្ធេន ពទ្ធោ “អយំ មេ បុត្តោ, មាតា”តិអាទិនា បដិពទ្ធោ។ អយមេវ វា បិយោ, “ឥមេ មំ បោសេន្តិ, អហំ ឥមេ និស្សាយ ជីវាមី”តិ បដិពទ្ធចិត្តោតិ អត្ថោ។ ជនមេវស្សិតោ ជនោតិ “អយំ មេ បុត្តោ, ធីតា”តិអាទិនា អញ្ញមេវ ជនំ អញ្ញោ ជនោ អស្សិតោ តណ្ហាយ អល្លីនោ បរិគ្គយ្ហិតោ។ ជនោ ជនេន ហេឋីយតិ, ហេឋេតិ ច ជនោ ជនន្តិ កម្មស្សកតាយ យថាភូតាវពោធស្ស ច អភាវតោ អត្តុបលទ្ធិំ អគត្វា លោកវសេន យថា ជនោ ជនំ អស្សិតោ, ឯវំ ទោសវសេន ជនោ ជនេន ហេឋីយតិ វិពាធីយតិ។ “តយិទំ មយ្ហំ ឧបរិ ហេឋនផលវសេន បរិបតិស្សតី”តិ អជានន្តោ ហេឋេតិ ច ជនោ ជនំ។

កោ ហិ តស្ស ជនេនត្ថោតិ តស្ស អញ្ញជនស្ស អញ្ញេន ជនេន តណ្ហាវសេន អស្សិតេន ទោសវសេន ហេឋិតេន វា កោ អត្ថោ។ ជនេន ជនិតេន វាតិ មាតាបិតា ហុត្វា តេន អញ្ញេន ជនេន ជនិតេន វា កោ អត្ថោ។ ជនំ ឱហាយ គច្ឆំ តំ, ហេឋយិត្វា ពហុំ ជនន្តិ យស្មា សំសារេ ចរតោ ជនស្ស អយមេវានុរូបិ បដិបត្តិ, តស្មា តំ ជនំ, តស្ស ច ពាធិកា យា សា តណ្ហា ច, យោ ច សោ ទោសោ ឯវ ពហុំ ជនំ ពាធយិត្វា ឋិតោ, តញ្ច ឱហាយ សព្ពសោ បហាយ បរិច្ចជិត្វា គច្ឆំ, តេហិ អនុបទ្ទុតំ ឋានំ គច្ឆេយ្យំ បិបុលោយ្យន្តិ អត្ថោ។ ឯវំ បន វត្វា ថេរោ តាវទេវ វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា អរហត្តមបាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៣០.៦៣-១៣) –

“វនកម្មិកោ បុរេ អាសិំ, បិតុមាតុមតេនហំ;

បសុមារេន ជីវាមិ, កុសលំ មេ ន វិជ្ជតិ។

“មម អាសយសាមន្តា, តិស្សោ លោកគ្គនាយកោ;

បទានិ តីណិ ទស្សេសិ, អនុកម្បាយ ចក្ខុមា។

“អក្កន្តេ ច បទេ ទិស្វា, តិស្សនាមស្ស សត្ថុនោ;

ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន, បទេ ចិត្តំ បសាទយិំ។

“កោរណ្ឌំ បុប្ផិតំ ទិស្វា, បាទបំ ធរណីរុហំ;

សកោសកំ គហេត្វាន, បទសេដ្ឋមបូជយិំ។

“តេន កម្មេន សុកតេន, ចេតនាបណិធីហិ ច;

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ, តាវតិំសមគច្ឆហំ។

“យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ, ទេវត្តំ អថ មានុសំ;

កោរណ្ឌកឆវិ ហោមិ, សុប្បភាសោ ភវាមហំ។

“ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមករិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, បទបូជាយិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ។បេ។ កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

តេ បន ចោរា ថេរស្ស សន្តិកេ ធម្មំ សុត្វា សំវេគជាតា បព្ពជិត្វា ធម្មានុធម្មំ បដិបជ្ជិំសូតិ។

សព្ពមិត្តត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩។ មហាកាឡត្ថេរគាថាវណ្ណនា

កាឡី ឥត្ថីតិ អាយស្មតោ មហាកាឡត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ ឥតោ ឯកនវុតេ កប្បេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា កេនចិ ករណីយេន អរញ្ញំ គតោ តត្ថ អញ្ញតរស្ស រុក្ខស្ស សាខាយ ឱលម្ពមានំ បំសុកូលចីវរំ ទិស្វា “អរហទ្ធជោ ឱលម្ពតី”តិ បសន្នចិត្តោ កិង្កិណិបុប្ផានិ គហេត្វា បំសុកូលំ បូជេសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សេតព្យនគរេ សត្ថវាហកុលេ និព្ពត្តិត្វា មហាកាឡោតិ លទ្ធនាមោ វិញ្ញុតំ បត្វា ឈរាចារំ ចរន្តោ បញ្ចហិ សកដសតេហិ ភណ្ឌំ គហេត្វា វាណិជ្ជវសេន សាវត្ថិំ គតោ ឯកមន្តំ សកដសត្ថំ និវេសេត្វា អទ្ធានបរិស្សមំ វិនោទេត្វា អត្តនោ បរិសាយ សទ្ធិំ និសិន្នោ សាយន្ហសមយំ គន្ធមាលាទិហត្ថេ ឧបាសកេ ជេតវនំ គច្ឆន្តេ ទិស្វា សយម្បិ តេហិ សទ្ធិំ វិហារំ គន្ត្វា សត្ថុ សន្តិកេ ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា សោសានិកង្គំ អធិដ្ឋាយ សុសានេ វសតិ។ អថេកទិវសំ កាឡី នាម ឯកា ឥត្ថី ឆវដាហិកា ថេរស្ស កម្មដ្ឋានត្ថាយ អចិរមតសរីរំ ឧភោ សត្ថី ភិន្ទិត្វា ឧភោ ច ពាហូ ភិន្ទិត្វា សីសញ្ច ទធិថាលកំ វិយ ភិន្ទិត្វា សព្ពំ អង្គបច្ចង្គំ សម្ពន្ធមេវ កត្វា ថេរស្ស ឱលោកេតុំ យោគ្យដ្ឋានេ ឋបេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ថេរោ តំ ទិស្វា អត្តានំ ឱវទន្តោ –

១៣៨.

“កាឡី ឥត្ថី ព្រហតី ធង្ករូបា, សត្ថិញ្ច ភេត្វា អបរញ្ច សត្ថិំ;

ពាហញ្ច ភេត្វា អបរញ្ច ពាហំ, សីសញ្ច ភេត្វា ទធិថាលកំវ;

ឯសា និសិន្នា អភិសង្ខរិត្វា.

១៣៩.

“យោ វេ អវិទ្វា ឧបធិំ ករោតិ, បុនប្បុនំ ទុក្ខមុបេតិ មន្ទោ;

តស្មា បជានំ ឧបធិំ ន កយិរា, មាហំ បុន ភិន្នសិរោ សយិស្ស”ន្តិ. –

គាថាទ្វយំ អភាសិ.

តត្ថ កាឡីតិ តស្សា នាមំ, កាឡវណ្ណត្តា វា ឯវំ វុត្តំ. ព្រហតីតិ មហាសរីរា អារោហបរិណាហវតី. ធង្ករូបាតិ កាឡវណ្ណត្តា ឯវ កាកសទិសរូបា. សត្ថិញ្ច ភេត្វាតិ មតសរីរស្ស សត្ថិំ ទណ្ឌភេទនេន ភញ្ជិត្វា. អបរញ្ច សត្ថិន្តិ ឥតរញ្ច សត្ថិំ ភញ្ជិត្វា. ពាហញ្ច ភេត្វាតិ ពាហដ្ឋិំ អគ្គពាហដ្ឋានេយេវ ភញ្ជិត្វា. សីសញ្ច ភេត្វា ទធិថាលកំវាតិ មតសរីរស្ស សីសំ ភិន្ទិត្វា ភិត្វា ឯវ លេឌ្ឌុទណ្ឌាទីហិ បហរន្តិ ទធិថាលកំ វិយ, បហរន្តិ មត្ថលុង្គំ កត្វាតិ អត្ថោ. ឯសា និសិន្នា អភិសង្ខរិត្វាតិ ភិន្នភិន្នាវយវំ មតសរីរំ តេ អវយវេ យថាឋានេយេវ ឋបនេន សង្ខរិត្វា សហិតំ កត្វា មំសាបណំ បសារេន្តី វិយ ឯសា និសិន្នា.

យោ វេ អវិទ្វា ឧបធិំ ករោតីតិ យោ ឥមាយ ឧបដ្ឋាបិតំ កម្មដ្ឋានំ ទិស្វាបិ អវិទ្វា អកុសលោ កម្មដ្ឋានំ ឆឌ្ឌេត្វា អយោនិសោមនសិការេន កិលេសូបធិំ ឧប្បាទេតិ, សោ មន្ទោ មន្ទបញ្ញោ សំសារស្ស អនតិវត្តនតោ បុនប្បុនំ អបរាបរំ និរយាទីសុ ទុក្ខំ ឧបេតិ. តស្មា បជានំ ឧបធិំ ន កយិរាតិ តស្មាតិ យស្មា ឯវមេតំ, តស្មា. បជានំ ឧបធិន្តិ “ឥទំ យំ ទុក្ខំ សមុទេតី”តិ បជានន្តោ យោនិសោ មនសិករោន្តោ កិលេសូបធិំ ន កយិរា ន ឧប្បាទេយ្យ. កស្មា? មាហំ បុន ភិន្នសិរោ សយិស្សន្តិ យថាយំ មតសរីរំ ភិន្នសីសំ សយតិ, ឯវំ កិលេសូបធីហិ សំសារេ បុនប្បុនំ ឧប្បត្តិយា កដសិវឌ្ឍកោ ហុត្វា ភិន្នសិរោ អហំ មា សយិស្សន្តិ. ឯវំ វទន្តោ ឯវ ថេរោ វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ២.៣០.៤-១៣) –

“ហិមចន្តស្សាចិទ្ទទេ , វង្កណោ ភាយ បព្ពតោ;

ពព្ភស់ បំសុកូលំ, ទុយកូមិ ព្រឹលម្ពិពាំ៍

“តីលិ កិច្ចលិបុប្យាតិ, ឡឌិតិត្វាតហំ ពងា;

ហដ្ឋោ ហដ្ឋេត ឌិតេត្តត, បំសុក្ខលយបួឌឃិំ៍

“តេត កមេឡត សុកតេត, តេចតាបលិឝិហិ ច;

ឌហិត្វា យាត្សំ តេឝហំ, ពាចពិសយកច្ឆហំ៍

“ឲកតចុពិតោ កប្យេ, ឃំ កឡយកទិ៍ ពងា;

ត្សុក្កពិ៍ តាកិឌាតាយិ, បួឌិត្វា អទហច្ឆឌំ៍

“កិលេសា ឍសាបិពា យឃ្យោ..េប... កពំ ពុច្ឆស្ស សាសត”ត្តិ៍

យហាកាញ្ឈអទេត្តកាធាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

លិ៍ ពិស្សទេត្តកាធាចណ្ណតា

ឆាហ្វសបទេត្ត លកតីតិ អាឃឡុតោ ពិស្សទេត្តស្ស កាឆា៍ កា ្រុប្បត្តិ? អឃយ្យិ បុទិយញុទច្ឆស្ត កពាឝិកាទេ ពត្ត ពត្ត កទេច ចិចដ្ឋបតិស្សឃំ បុញ្ញា ្រុបចិតទេត្តា បិឃឝស្សិស្ស កកចទេពា កាទេល (ឆាហ្វណកុទេល តិត្ថតិត្វា ចិញ្ញាពំ បទេត្តា សិទេប្យសុ តិបៗត្តិ កត្វា កាទេយសុ អាឌឹតចំ ឌិស្វា ឈទាចាសំ បហាឃ ពាបសបញ្ញឌ្ជំ បញ្ញឌិត្វា អទញ្ញាឃពទេត សាលចទេត អស្សយំ កាទេត្វា ចសពិ៍ កកចា ពស្ស អត្សុកុណត្ថំ អស្សយស្ស អចិទ្ធទេ សាលចទេត តិទេទាឆំ សយាបឌ្ឋិត្វា តិសីឌិ៍ ទេសា អស្សយទេពា តិក្ខឃិត្វា ចលិចលត្វាឃ កច្ឆទេត្តា កកចត្តំ ឌិស្វា បសត្ថយាតទេសា ចត្តាទេទា ឝទេល្ល ឌទេបត្វា កកចទេពា ្រុបទិ បុប្ឃិតាហិ សាលសាឍាហិ សាឍាឃល្លបំ កត្វា សត្តាហំ តចតទេចហិ សាលបុទេប្យហិ កកចត្តំ បួឌទេត្តា អដ្ឋាសិ ញុច្ឆាទេយុណំ បីពិំ អចិឌហទេត្តា៍ សត្វា សត្តាហស្ស អច្ចទេឃត តិទេទាឆទេពា ចុដ្ឋហិត្វា កិក្ខុសច្ឈំ ចិទេត្តសិ៍ ពាចទេឝច

សតសហស្សមត្តា ខីណាសវា សត្តាហំ បរិវារេសុំ· ភគវា តស្ស ភាវិនិំ សម្បត្តិំ បកាសេន្តោ អនុមោទនំ កត្វា បក្កាមិ· សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវលោកេ និព្ពត្តិត្វា អបរាបរំ សុគតីសុយេវ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ រាជគហេ ព្រាហ្មណកុលេ និព្ពត្តិត្វា តិស្សោតិ លទ្ធនាមោ វយប្បត្តោ តិណ្ណំ វេទានំ បារគូ ហុត្វា បញ្ចមត្តានិ មាណវកសតានិ មន្តេ វាចេន្តោ លាភគ្គយសគ្គប្បត្តោ ហុត្វា សត្ថុ រាជគហគមនេ ពុទ្ធានុភាវំ ទិស្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា នចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ· តេន វុត្តំ អបទានេ (អប· ថេរ ១·៣៨·១៨០-១៩០) –

“អជ្ឈោគាហេត្វា សាលវនំ, សុកតោ អស្សមោ មម;

សាលបុប្ផេហិ សញ្ឆន្នោ, វសាមិ វិបិនេ តទា·

“បិយទស្សី ច ភគវា, សយម្ភូ អគ្គបុគ្គលោ;

វិវេកកាមោ សម្ពុទ្ធោ, សាលវនមុបាគមិ·

“អស្សមា អភិនិក្ខម្ម, បវនំ អគមាសហំ;

មូលផលំ គវេសន្តោ, អាហិណ្ឌាមិ វនេ តទា·

“តត្ថទ្ទសាសិំ សម្ពុទ្ធំ, បិយទស្សិំ មហាយសំ;

សុនិសិន្នំ សមាបន្នំ, វិរោចន្តំ មហាវនេ·

“ចតុទណ្ឌេ ឋបេត្វាន, ពុទ្ធស្ស ឧបរី អហំ;

មណ្ឌបំ សុកតំ កត្វា, សាលបុប្ផេហិ ឆាទយិំ·

“សត្តាហំ ធារយិត្វាន, មណ្ឌបំ សាលឆាទិតំ;

តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា, ពុទ្ធសេដ្ឋមវន្ទហំ·

“ភកចា ពយិ្យបយេឃ, ចុដ្ឋហិត្វា បយាឆិតោ;

ឃុកយត្តុ រេបក្លយាគេភា, តិឃឹឌិ បុទិឃុត្តរេយា៍

“សាចេកា ចន្ទេណា ភាយ, បិឃឥស្សិស្ស បត្ថុគេភា;

ចឃឹបតាបហេស្សហិ, ក្តបកន្ធិ ចិភាឃក៌

“បិឃឥស្សឹ ច ភកចា, រលិករេះរដ្ឋា ភទាបគេភា;

កិក្លូបរដ្ឋ តិឃឹឌិត្វាភ, ឃិត៌ បិត្យករិ ឌិរេភា៍

“អត្យុរដ្ឋា ក្តបដ្ឋារេកា, បិឃឥស្សិស្ស បត្ថុគេភា;

ឲក៌ឃំ ចឹចរ៌ កត្វា, អបុន្ថិត្ត យហាយុភិ៍

“រេកា ភ្យ រេលា ភកចា រេហត្យ, ឃិតកយុស្ស បត្ថុគេភា;

កាទរេលា ចិឌ្ឍយាភយិ្យបត្វា បិត្យកេទ ឃិត៌

“បត្តាហ៌ បាលធ្វភភ៌, រេឃា រេយ ឆារេទឃិ យាណរេចា;

តស្ស កយុំ បទិត្វាភ, ឃិត៌ បិត្យកទិ៍ អហ៌

“អរេភាកាឃំ ភ បស្សាយិ, ឃត្វ បុត្តា ចិបន្ទតិ;

រេឥចរេលិរេក យត្យរេស្ស ចា, ឭការេសាច ភ បយុតិ៍

“ឆេចលោក ចរន្តស្ស, បុណ្ណកយ្ខសបក្ខីនោ;

ឃាចតា បទិសា តស្ស, សាលទ្ធត្តា កចិស្សតិ។

“តត្ថ ជិនេណ្ណហិ ភេច្ឆហិ, គីតេហិ ចាឌិតេហិ ច;

រមិស្សតិ សភា សត្តោ, បុណ្ណកយ្ខសយាហិតោ។

“ឃាចតា បទិសា តស្ស, កត្តកត្តិ កចិស្សតិ;

សាលស្ស បុបា្ចស្សោ ច, បចស្សិស្សតិ តាចភេ។

“តតោ ភ្ញតាឃំ យភ្ញេឌា, យាភ្ញំ អាកយិស្សតិ;

ឱ្ឆាបិ សាលទ្ធតត់, សន្ត្រកាល់ ឆទិស្សតិ។

“ឱ្ឆ ភច្ឆច្ឆា គីតច្ឆា, សមុតាឰអសយាហិតំ;

បទិចារេស្សត្តិ យំ តិច្ឆំ, ឰ្ឌបុឌាឃិឆំ ឋល់។

“វ្គ្ឆេត្ត ច ឃ្នទិេឃ, សាលចស្សំ បចស្សតិ;

បុណ្ណកេមុភ សំឃុត្តំ, ចស្សេត សន្ត្រកាលិកំ។

“អដ្ឋារេស កប្បសេត, ឱក្កាកកុលសម្ភេចា;

តេកាតយោ ភាយ តោកេត្តភ, សត្វា លោកេ កចិស្សតិ។

“តស្ស ឆេមុស្ស ភាឃាភេ, ឱទេសា ឆមុតិមិតោ;

ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩈᩅᩮ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ, ᩅᩥᩉᩁᩥᩔᨲᩥᨶᩣᩈᩅᩮᩣ.

“ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨽᩥᩈᨾᩮᨶ᩠ᨲᩔ, ᩈᩣᩃᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩁᩥᩔᨲᩥ;

ᨧᩥᨲᨠᩮ ᨫᩣᨿᨾᩣᨶᩔ, ᨨᨴᨶᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩮᩔᨲᩥ.

“ᩅᩥᨷᩣᨠᩴ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᨸᩥᨿᨴᩔᩦ ᨾᩉᩣᨾᩩᨶᩥ;

ᨸᩁᩥᩈᩣᨿ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩮᩈᩥ, ᨲᨸ᩠ᨸᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩩᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ.

“ᨲᩥᩴᩈᨠᨸ᩠ᨸᩣᨶᩥ ᨴᩮᩅᩮᩈᩩ, ᨴᩮᩅᩁᨩ᩠ᨩᨾᨠᩣᩁᨿᩥᩴ;

ᩈᨭ᩠ᨮᩥ ᨧ ᩈᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᨬ᩠ᨧ, ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩦ ᩋᩉᩮᩣᩈᩉᩴ.

“ᨴᩮᩅᩃᩮᩣᨠᩣ ᩍᨵᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ, ᩃᨽᩣᨾᩥ ᩅᩥᨷᩩᩃᩴ ᩈᩩᨡᩴ;

ᩍᨵᩣᨸᩥ ᩈᩣᩃᨧ᩠ᨨᨴᨶᩴ, ᨾᨱ᩠ᨯᨸᩔ ᩍᨴᩴ ᨹᩃᩴ.

“ᩋᨿᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨠᩮᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ, ᨧᩁᩥᨾᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩮ ᨽᩅᩮᩣ;

ᩍᨵᩣᨸᩥ ᩈᩣᩃᨧ᩠ᨨᨴᨶᩴ, ᩉᩮᩔᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩣᩃᩥᨠᩴ.

“ᨾᩉᩣᨾᩩᨶᩥᩴ ᨲᩮᩣᩈᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᨣᩮᩣᨲᨾᩴ ᩈᨠ᩠ᨿᨸᩩᨦ᩠ᨣᩅᩴ;

ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣᨾ᩠ᩉᩥ ᩋᨧᩃᩴ ᨮᩣᨶᩴ, ᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᨿᨸᩁᩣᨩᨿᩴ.

“ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈᩮ ᨠᨸ᩠ᨸᩈᨲᩮ, ᨿᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨾᨽᩥᨸᩪᨩᨿᩥᩴ;

ឡក្កតិ ភាកិខាភាយិ, ពុទ្ធប្ទុខាឃិជំ ចល៍

“កិលេសា សោបិតា យឃ្យា..បេ... ពថំ ពុទ្ធស្ស សាសត”ន្តិ៍

សេា អទេហត្តិ បត បត្វា ចិសេសេតោ លិកក្កឃសក្កប្បេត្តា អទេហាសិ៍ ឋត្ត ពេចិ បុទ្ធុជ្ជតកិក្ល ឆេទស្ស លិកសក្កាទិ ជិត្វា ឆលិកាចេត អសហភាកាទិ បចេឆេសុំ៍ ឆេទោ ថំ ឆាត្វា លិកសក្កាទេ អាឌឹតចំ ឋត្ត អត្ថតោ អលក្កាចញ្ហ បកាសេត្តោ –

៧៥៧៍

“ពាហុ សបេត្ត លកតិ, មុខេណ្ហា សញ្ញាជិបិទុេតា;

លិកី អត្ថស្ស បិតស្ស, ចត្តស្ស សឃតស្ស ច៍

៧៥៣៍

“ខុតយាឌឹតចំ ឆាត្វា, សក្កាទេសុ យហត្ថុឃំ;

អប្បលិកោ អតចស្សុេតា, សេតា កិក្ល បទិត្តាដេ”តិ៍ –

កាឆាទ្វឃំ អកាសិ៍

តស្សុេត្ត – សិលមិ អសេសេត្វា មុល្ហិតកេសតាឃ មុខេណ្ហា, ល៉ិត្តិត្វា សញ្ញាជិតកាសាចឆាទិតាឃ សញ្ញាជិបិទុេតា, ខុចំ ចេចល្លិឃំ អន្តុប្បកេតា បទាឃត្តចុត្តិកោ បត្តាខិតោ សេចេ អត្ថបិភាឌឹតំ លិកី ហោតិ, សោបិ ពាហុ សបេត្ត លកតិ, តស្ស ក្តុឃត្តា ពាហុ សមុចត្តិ៍ តស្វា ខុថំ ខុចទ្ទុបំ លិកសក្កាទេសុមហត្ថុឃំ ចិបុលកឃំ អាឌឹតចំ កោសំ ចិជិត្វា អប្បិច្ឆថំ សត្តោសញ្ញ ហេដេឃ ជេបត្វា អតចទ្ធប្បាឌស្សាបិ ក្លប្បត្តស្ស លិកស្ស បទិចទ្ធេតេត អប្បលិកោ, តេតា ខុច ឋត្ត តល្បាចស្សុតាកាចេត អតចស្សុេតា, សំសាទេ កឃស្ស ឆ្កក្លតេតា កិត្តកិលេសតាឃ ចា កិក្ល សត្តុជិជ្ជាតឹឃស្ស សតិសប្បដញ្ញាស្ស ចសេត សេតា ហុត្វា បទិត្តាដេ ចទេឃ្យ ចិហេទឃ្យាតិ៍ ថំ សុត្វា តេ កិក្ល តាចេឆេច ឆេទំ លមាបេសុំ៍

តិស្សុេត្តទកាឆាចណ្ណភា តិដ្ឋិតា៍

៨។ កិមិលត្ថេរគាថាវណ្ណនា

បាចីនវំសទាយម្ហីតិអាទិកា អាយស្មតោ កិមិលត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? តស្ស បុព្ពយោគោ វត្ថុប្បត្តិ បដ្ឋានា ច ឯកកនិបាតេ “អភិសត្តោ”តិ គាថាយ វណ្ណនាយំ វុត្តាយេវ។ តាយ ច គាថាយ ថេរេន អត្តនោ និព្វានាធិគមស្ស ការណំ ទស្សិតំ។ ឥធ បន អធិគតនិព្វានស្ស អត្តនោ អាយស្មតា ច អនុរុទ្ធេន អាយស្មតា ច នន្ទិយេន សហ សមគ្គវាសោ ទស្សិតោតិ វេទិតព្ពំ។ សមគ្គវាសំ បន វសន្តា តេ យថា ច វសិំសុ, តំ ទស្សេន្តោ –

១៥៥។

“បាចីនវំសទាយម្ហិ, សក្យបុត្តា សហាយកា;

បហាយានប្បកេ ភោគេ, ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតា។

១៥៦។

“អារទ្ធវីរិយា បហិតត្តា, និច្ចំ ទឡ្ហបរក្កមា;

រមន្តិ ធម្មរតិយា, ហិត្វាន លោកិយំ រតិ”ន្តិ។ – គាថាទ្វយំ អភាសិ;

តត្ថ បាចីនវំសទាយម្ហីតិ បាចីនវំសនាមកេ រក្ខិតគោបិតេ មហាបរិច្ឆេទេ វនេ។ តញ្ហិ វនំ គាមស្ស បាចីនទិសាយំ ឋិតត្តា វំសគុម្ពបរិក្ខិត្តត្តា ច “បាចីនវំសទាយោ”តិ វុត្តោ, វំសវនភាវេន វាតិ។ សក្យបុត្តាតិ អនុរុទ្ធត្ថេរាទយោ សក្យរាជកុមារា។ សហាយកាតិ សំវេគុប្បត្តិបដ្ឋានសមណធម្មករណសំវាសេហិ សហ អយនតោ បវត្តនតោ សហាយកា។ បហាយានប្បកេ ភោគេតិ ឧឡារេន បុញ្ញានុភាវេន អធិគតេ កុលបរម្បរាគតេ ច មហន្តេ ភោគក្ខន្ធេ ឆឌ្ឌេត្វា។ “សហាយានប្បកេ”តិបិ បាឋោ។ ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតាតិ ឧញ្ឆាចរិយាយ អាគតត្តា ឧញ្ឆេ បត្តេ អាគតត្តា បត្តាគតេ បត្តបរិយាបន្នេ រតា អភិរតា, សង្ឃភត្តាទិអតិរេកលាភំ បដិក្ខិបិត្វា ឧញ្ឆាចារំ និស្សាយ ភិក្ខាចរិយាយ លទ្ធេន មិស្សកភត្តេន សន្តុដ្ឋាតិ អត្ថោ។

អារទ្ធវីរិយាតិ ឧត្តមត្ថស្ស អធិគមាយ អាទិតោវ បគេវ បគ្គហិតវីរិយា។ បហិតត្តាតិ និព្វានបោណបព្ភារភាវេន កាលេន កាលំ សមាបជ្ជនេន ច និព្វានំ បតិបេសិតចិត្តា។ និច្ចំ ទឡ្ហបរក្កមាតិ វត្តបដិបត្តីសុ និច្ចសមុស្សុកហិតានុយោគេន សព្វកាលំ

ᩋᩈᩥᨳᩥᩃᨷᩁᨠ᩠ᨠᨾᩣ. ᩁᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩁᨲᩥᨿᩣ, ᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩴ ᩁᨲᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩅᩥᨴᩥᨲᨲᩣᨿ ᩃᩮᩣᨠᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᨲᩣᨿ ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩴ ᩁᩪᨷᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨴᩥᩁᨲᩥᩴ ᨷᩉᩣᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨷᨩᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨵᨾ᩠ᨾᩁᨲᩥᨿᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᨹᩃᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩣᨽᩥᩁᨲᩥᨿᩣ ᨧ ᩁᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨽᩥᩁᨾᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ.

ᨠᩥᨾᩥᩃᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ.

᪙. ᨶᨶ᩠ᨴᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩣᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᨶᨶ᩠ᨴᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩣᨳᩣ. ᨠᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ? ᩋᨿᩴ ᨠᩥᩁ ᨷᨴᩩᨾᩩᨲ᩠ᨲᩁᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᩉᩴᩈᩅᨲᩦᨶᨣᩁᩮ ᨠᩩᩃᨣᩮᩉᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨱᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᩑᨠᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩈᩩ ᨣᩩᨲ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨶᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨮᨷᩮᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩈᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᨲᩴ ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨷᨲ᩠ᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᨦ᩠ᨥᩔ ᨧ ᨷᩪᨩᩣᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᨻᩉᩩᩃᩴ ᨾᩉᩣᨴᩣᨶᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ, “ᩋᩉᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨴᩥᩈᩔ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩑᩅᩁᩪᨷᩮᩣ ᩈᩣᩅᨠᩮᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨱᩥᨵᩣᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨴᩔᩥᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᩅᩥᨶᨲᩣᨿ ᨶᩣᨾ ᨶᨴᩥᨿᩣ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᨧ᩠ᨨᨷᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᨶᨴᩥᨿᩣ ᨷᩣᩁᩴ ᨣᨶ᩠ᨲᩩᩴ ᨲᩦᩁᩮ ᨮᩥᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩈᨿᩴ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨲᩣᩁᩮᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᨷᩣᨴᨾᩪᩃᩮ ᨶᩥᨷᨩ᩠ᨩᩥ. ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨲᩔ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩋᨽᩥᩁᩩᩉᩥ. ᩈᩮᩣ ᩉᨭ᩠ᨮᨲᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩮᨣᩮᨶ ᩈᩮᩣᨲᩴ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩦᨥᨲᩁᩴ ᨷᩁᨲᩦᩁᩴ ᨷᩣᨷᩮᩈᩥ. ᨽᨣᩅᩤ ᨲᩔ ᩋᨶᩩᨾᩮᩣᨴᨶᩴ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩣᩅᩥᨶᩥᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨠᨳᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨠ᩠ᨠᩣᨾᩥ.

ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩈᩩᨣᨲᩦᩈᩩᨿᩮᩅ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮ ᨠᨷᩥᩃᩅᨲ᩠ᨳᩩᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣᨴᨶᨾᩉᩣᩁᩣᨩᩔ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᨷᨩᩣᨷᨲᩥᨿᩣ ᨣᩮᩣᨲᨾᩥᨿᩣ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ. ᨲᩔ ᨶᩣᨾᨣ᩠ᨣᩉᨱᨴᩥᩅᩈᩮ ᨬᩣᨲᩥᩈᨦ᩠ᨥᩴ ᨶᨶ᩠ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨩᩣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨶᨶ᩠ᨴᩮᩣᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᨶᩣᨾᩴ ᩋᨠᩴᩈᩩ. ᨲᩔ ᩅᨿᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᨠᩣᩃᩮ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩅᩁᨵᨾ᩠ᨾᨧᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩣᨶᩩᨣ᩠ᨣᩉᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᨷᩥᩃᩅᨲ᩠ᨳᩩᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨬᩣᨲᩥᩈᨾᩣᨣᨾᩮ ᨷᩮᩣᨠ᩠ᨡᩁᩅᩔᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩮᩔᨶ᩠ᨲᩁᨩᩣᨲᨠᩴ (ᨩᩣ. ᪒.᪒᪒.᪑᪖᪕᪕ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᨠᨳᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᨴᩥᩅᩈᩮ ᨷᩥᨱ᩠ᨯᩣᨿ ᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ “ᩏᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩮ ᨶᨷ᩠ᨷᨾᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ (ᨵ. ᨷ. ᪑᪖᪘) ᨣᩣᨳᩣᨿ ᨷᩥᨲᩁᩴ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨹᩃᩮ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩅᩮᩈᨶᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ “ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨧᩁᩮ ᩈᩩᨧᩁᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨵ. ᨷ. ᪑᪖᪙) ᨣᩣᨳᩣᨿ ᨾᩉᩣᨷᨩᩣᨷᨲᩥᩴ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨹᩃᩮ ᩁᩣᨩᩣᨶᩴ ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩥᨹᩃᩮ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩥᨿᩮ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨶᨶ᩠ᨴᨠᩩᨾᩣᩁᩔ ᩋᨽᩥᩈᩮᨠᨣᩮᩉᨷ᩠ᨷᩅᩮᩈᨶᩅᩥᩅᩣᩉᨾᨦ᩠ᨣᩃᩮᩈᩩ ᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩮᩈᩩ ᨷᩥᨱ᩠ᨯᩣᨿ ᨷᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᨶ᩠ᨴᨠᩩᨾᩣᩁᩔ ᩉᨲ᩠ᨳᩮ ᨷᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨦ᩠ᨣᩃᩴ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᩉᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨷᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᩅᩥᩉᩣᩁᩴ ᨣᨲᩮᩣ ᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩉᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩥᩉᩣᩁᩴ ᩋᩣᨣᨲᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨨᨾᩣᨶᩴᨿᩮᩅ ᨷᨻ᩠ᨻᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨳᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨿᩮᩅ ᩋᨶᨽᩥᩁᨲᩥᨿᩣ ᨷᩦᩊᩥᨲᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷᩣᨿᩮᨶ ᨲᩔ ᨲᩴ ᩋᨶᨽᩥᩁᨲᩥᩴ ᩅᩥᨶᩮᩣᨴᩮᩈᩥ. ᩈᩮᩣ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨷᨭᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨿ ᩅᩥᨷᩔᨶᩴ ᨷᨭ᩠ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᨧᩥᩁᩔᩮᩅ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩥ. ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨷᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨷ. ᨳᩮᩁ ᪒.᪕᪙.᪑᪕᪘-᪑᪖᪒) –

“ᩋᨲ᩠ᨳᨴᩔᩦ ᨲᩩ ᨽᨣᩅᩤ, ᩈᨿᨾ᩠ᨽᩪ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨿᨠᩮᩣ;

ᩅᩥᨶᨲᩣᨶᨴᩥᨿᩣ ᨲᩦᩁᩴ, ᩏᨷᩣᨣᨧ᩠ᨨᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ.

“ឧទកា អភិនិក្ខម្ម, កច្ឆបោ វារិគោចរោ;

ពុទ្ធំ តារេតុកាមោហំ, ឧបេសិំ លោកនាយកំ។

“អភិរូហតុ មំ ពុទ្ធោ, អត្ថទស្សី មហាមុនិ;

អហំ តំ តារយិស្សាមិ, ទុក្ខស្សន្តករោ តុវំ។

“មម សង្កប្បមញ្ញាយ, អត្ថទស្សី មហាយសោ;

អភិរូហិត្វា មេ បិដ្ឋិំ, អដ្ឋាសិ លោកនាយកោ។

“យតោ សរាមិ អត្តានំ, យតោ បត្តោស្មិ វិញ្ញុតំ;

សុខំ មេ តាទិសំ នត្ថិ, ផុដ្ឋេ បាទតលេ យថា។

“ឧត្តរិត្វាន សម្ពុទ្ធោ, អត្ថទស្សី មហាយសោ;

នទីតីរម្ហិ ឋត្វាន, ឥមា គាថា អភាសថ។

“យាវតា វត្តតេ ចិត្តំ, គង្គាសោតំ តរាមហំ;

អយញ្ច កច្ឆបោ រាជា, តារេសិ មម បញ្ញវា។

“ឥមិនា ពុទ្ធតរណេន, មេត្តចិត្តវតាយ ច;

អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ។

“ទេវលោកា ឥធាគន្ត្វា, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;

ឱកាសេន និសីទិត្វា, កង្ខាសោតំ តរិស្សតិ។

“យថាបិ ភទ្ទកេ ខេត្តេ, ពីជំ អប្បម្បិ រោបិតំ;

សម្មាធារេ បវេច្ឆន្តេ, ផលំ តោសេតិ កស្សកំ។

“តថេវិទំ ពុទ្ធខេត្តំ, សម្មាសម្ពុទ្ធទេសិតំ;

សម្មាធារេ បវេច្ឆន្តេ, ផលំ មំ តោសយិស្សតិ។

“បធានបហិតត្តាម្ហិ,ឧបសន្តោ និរូបធិ;

សព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហរាមិ អនាសវោ។

“អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, យំ កម្មមករិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, តរណាយ ឥទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ..បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា វិមុត្តិសុខំ អនុភវន្តោ “អហោ សត្ថុ ឧបាយកោសល្លំ, យេនាហំ ភវបង្កតោ ឧទ្ធរិត្វា និព្ពានថលេ បតិដ្ឋាបិតោ”តិ អត្តនោ បហីនសំកិលេសំ បដិលទ្ធា សុខំ បច្ចវេក្ខិត្វា សញ្ជាតសោមនស្សោ ឧទានវសេន –

១៥៧។

“អយោនិសោ មនសិការា, មណ្ឌនំ អនុយុញ្ជិសំ;

ឧទ្ធតោ ចបលោ ចាសិំ, កាមរាគេន អដ្ដិតោ។

“ᩏᨸᩣᨿᨠᩩᩈᩃᩮᨶᩣᩉᩴ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᨶᩣᨴᩥᨧ᩠ᨧᨻᨶ᩠ᨵᩩᨶᩣ;

ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᨽᩅᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨴᨻ᩠ᨻᩉᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ – ᨣᩣᨳᩣᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ;

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᨸᩣᨿᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᩋᩈᩩᨽᩴ ᨠᩣᨿᩴ ᩈᩩᨽᨲᩮᩣ ᨾᨶᩈᩥ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨽᨲᩮᩣ ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩉᩮᨲᩩ, ᩋᩈᩩᨽᩴ ᨠᩣᨿᩴ ᩈᩩᨽᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨾᨱ᩠ᨯᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨳᩣᨽᩁᨱᩣᨴᩦᩉᩥ ᨧᩮᩅ ᨾᩣᩃᩣᨣᨶ᩠ᨵᩣᨴᩦᩉᩥ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩔ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᩴ ᩋᨶᩩᨿᩩᨬ᩠ᨩᩥᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩩᨿᩩᨬ᩠ᨩᩥᩴ, ᩈᩁᩦᩁᩔ ᩅᩥᨽᩪᩈᨶᨸ᩠ᨸᩈᩩᨲᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩏᨴ᩠ᨵᨲᩮᩣᨲᩥ ᨩᩣᨲᩥᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᩁᩪᨸᨽᩮᩣᨣᨾᨴᩣᨴᩦᩉᩥ ᩏᨴ᩠ᨵᨲᩮᩣ ᩋᨧ᩠ᨧᩩᨶ᩠ᨶᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨧᨸᩃᩮᩣᨲᩥ ᨾᨠ᩠ᨠᨭᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᨶᩅᨭ᩠ᨮᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᩃᩮᩣᩃᩮᩣ, ᨠᩣᨿᨾᨱ᩠ᨯᨶᩅᨲ᩠ᨳᨾᨱ᩠ᨯᨶᩣᨴᩥᨧᩣᨸᩃ᩠ᨿᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᩅᩣ ᨧᨸᩃᩮᩣ ᨧ᪨ ᩋᩣᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᩴ᪨ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣᨾᩮᩈᩩ ᨨᨶ᩠ᨴᩁᩣᨣᩮᨶ ᩋᨭ᩠ᨭᩥᨲᩮᩣ ᨸᩦᩊᩥᨲᩮᩣ ᩅᩥᨻᩣᨵᩥᨲᩮᩣ ᩋᩣᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨

ᩏᨸᩣᨿᨠᩩᩈᩃᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᩥᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩴ ᨴᨾᨶᩪᨸᩣᨿᨨᩮᨠᩮᨶ ᨠᩮᩣᩅᩥᨴᩮᨶ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᨶ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩉᩮᨲᩩᨽᩪᨲᩮᨶ᪨ ᩉᩮᨲᩩᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᩉᩥ ᩍᨴᩴ ᨠᩁᨱᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨸᩃᩩᨭ᩠ᨮᨾᨠ᩠ᨠᨭᩦᨴᩮᩅᨧ᩠ᨨᩁᩣᨴᩔᨶᩮᨶ ᩉᩥ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᨾᩅᩥᨵᩣᨶᨲᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩴ ᨸᨶᩩᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨴᨲᩥ᪨ ᨽᨣᩅᩣ ᩉᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᨶ᩠ᨴᨲ᩠ᨳᩮᩁᩴ ᨸᨮᨾᩴ ᨩᨶᨸᨴᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩥᩴ ᩏᨸᨶᩥᨵᩣᨿ “ᨿᨳᩣᨿᩴ ᨾᨠ᩠ᨠᨭᩦ, ᩑᩅᩴ ᨠᨠᩩᨭᨸᩣᨴᩥᨶᩥᨿᩮᩣ ᩏᨸᨶᩥᨵᩣᨿ ᨩᨶᨸᨴᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩦ”ᨲᩥ ᨾᩉᨲᩥᨿᩣ ᩋᩣᩈᩣᨿ ᩃᩮᩣᨽᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩈᩣ ᨶᩦᩉᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩃᩩᨴ᩠ᨴᨠᩮᩣ ᩅᩥᨿ, ᩈᩥᨶᩮᩉᨸᩣᨶᩮᨶ ᩈᩁᩦᩁᩴ ᨠᩥᩃᩮᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨾᨶᩅᩥᩁᩮᨧᨶᩮᩉᩥ ᨴᩮᩣᩈᩴ ᨶᩦᩉᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᩮᩣ ᩅᩮᨩ᩠ᨩᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨧ ᨠᨠᩩᨭᨸᩣᨴᩥᨶᩦᨶᩥᩔᨿᩮᨶ ᨩᨶᨸᨴᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩥᨿᩴ ᩅᩥᩁᨲ᩠ᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᨾᩅᩥᨵᩣᨶᩮᨶ ᨠᨠᩩᨭᨸᩣᨴᩥᨶᩦᩈᩩᨸᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᩁᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩮᩅ ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᩈᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᨽᩅᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨴᨻ᩠ᨻᩉᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩏᨸᩣᨿᩮᨶ ᨬᩣᨿᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩮᩅ ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨸᨭᩥᨸᨴᩴ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩴᩈᩣᩁᨸᨦ᩠ᨠᩮ ᨶᩥᨾᩩᨣ᩠ᨣᩴ ᨾᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩉᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩏᨴ᩠ᨵᩁᩥᩴ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨳᩃᩮ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨹᩃᩴ ᨬᩣᨲᩴ ᨬᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨸᩩᨶᨴᩥᩅᩈᩮ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᩅᨾᩣᩉ – “ᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨾᩮ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨽᨣᩅᩣ ᨸᩣᨭᩥᨽᩮᩣᨣᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᨧ᩠ᨨᩁᩣᩈᨲᩣᨶᩴ ᨸᨭᩥᩃᩣᨽᩣᨿ ᨠᨠᩩᨭᨸᩣᨴᩣᨶᩴ, ᨾᩩᨬ᩠ᨧᩣᨾᩉᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨭᩥᩔᩅᩣ”ᨲᩥ (ᩏᨴᩣ᪨ ᪒᪒)᪨ ᨽᨣᩅᩣᨸᩥ, “ᨿᨴᩮᩅ ᨲᩮ, ᨶᨶ᩠ᨴ, ᩋᨶᩩᨸᩣᨴᩣᨿ ᩋᩣᩈᩅᩮᩉᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨳᩣᩉᩴ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨭᩥᩔᩅᩣ”ᨲᩥ (ᩏᨴᩣ᪨ ᪒᪒) ᩋᩣᩉ᪨ ᩋᨳᩔ ᨽᨣᩅᩣ ᩈᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩈᩩ ᨣᩩᨲ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᩣᩁᨲᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨣᩩᨱᩴ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ, “ᩑᨲᨴᨣ᩠ᨣᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨾᨾ ᩈᩣᩅᨠᩣᨶᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪᨶᩴ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩈᩩ ᨣᩩᨲ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨶᩴ ᨿᨴᩥᨴᩴ ᨶᨶ᩠ᨴᩮᩣ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪒᪑᪙, ᪒᪓᪐) ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩈᩩ ᨣᩩᨲ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᩣᩁᨲᩣᨿ ᩋᨣ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨮᨸᩮᩈᩥ᪨ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩉᩥ “ᨿᩣᨶᩮᩅᩣᩉᩴ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᩋᩈᩴᩅᩁᩥᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩍᨴᩴ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨲᩣᨶᩮᩅᩣᩉᩴ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᨶᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩏᩔᩣᩉᨩᩣᨲᩮᩣ ᨻᩃᩅᩉᩥᩁᩮᩣᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᨠᩣᩁᨲ᩠ᨲᩣ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩈᩴᩅᩁᩮ ᩏᨠ᩠ᨠᩴᩈᨸᩣᩁᨾᩥᩴ ᩋᨣᨾᩣᩈᩦᨲᩥ᪨

ᨶᨶ᩠ᨴᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

១០។ និរិយវគ្គកោធាចណ្ណភា

បរេ ច តំ បរិសត្តិតិ អាឃម្ពុតោ និរិយវគ្គស្ស កាធា។ កា ឧប្បត្តិ? អឃម្បិ បុរិយត្យេឌ្ឍុ ពតាឌិការោ តត្ថ តត្ថ ករេច បុញ្ញាតិ ឧបចិតរេត្តា បក្ខុត្តស្ស ភកាចតោ បរិយមិយោ ប្អុរេត្វា ត្យូនិតកចតេ ជិតកាលេ ព្រាហ្មណកុលេ តិត្ថាត្តិត្វា ចិញ្ញាតំ បរេត្តា តិណ្ហ៎ រេចគាតំ បរិវក្ក សតិឈណ្ហកេក្ចគាតំ សក្កុរប្បេគគាតំ ឰតិហាសបញ្ចមាតំ បគពោ ចេឃ្យាពរោណា លេកាឃតយហាបុរិសលក្ខណេសុ អតចយោ តេក្ខមេញ្ញាសឃតាឃ ពាយេ បហាឃ តាបសបព្វជ្ជំ បព្វជិត្វា ចត្យរាសីតិសហស្សបរិយារេណាភ តាបសកេណាភ បរិទុតោ ហិមចត្តប្បេគស ឥចតាភិតិមិតោ អស្សមេ សរាភាភិញ្ញាណយោ តិព្វត្តេត្វា ចសេត្វា បុរិយត្យេឌ្ឍុ ពតាឌិការតាឃ លក្ខណមន្តេសុ អាកតតិយាមេត ច ត្យឌ្ឍកុណោ អត្យស្សិទិត្វា អតីតេ ត្យេឌ្ឍ ឧឌ្ឍិស្ស អញ្ញាតរស្មិំ តឌីតិចត្តេត បុលិតខេចតិឃំ ពត្វា ប្អូខារសក្ការាភិរោតោ អហោសិ។ តំ ជិស្វា តាបសា, "កំ ឧឌ្ឍិស្ស អឃំ ប្អូខារសក្ការោ ពរិឃតី"តិ បុឌ្ឆិសុ។ សោ តេសំ លក្ខណមន្តេ អាហរិត្វា តត្ថ អាកតាតិ យហាបុរិសលក្ខណាតិ ចិកឌិត្វា តគត្យសារេត អត្តតោ ពលេ ជត្វា ត្យឌ្ឍកុណោ ពិតេត្តសិ។ តំ សុត្វា តេបិ តាបសា បសត្ថយាគសា តតោ បដ្ឋាយ សម្មាសម្ពុឌ្ធំ ឧឌ្ឍិស្ស ធូបប្អូជំ ពរោត្តា ចិហរន្តិ។

តេត ច សមយេត បក្ខុត្តរេឌាធិសតេត្តា ត្យូនិតកាឃា ចចិត្វា មាត្យកុច្ឆិ ឱក្កមេត្តា រេហាតិ។ ចរិមភវេ ច្ចត្តិំស បុព្វាតិមិត្តាតិ បរិត្យរេហេសុំ, សរេព្វ ច អច្ឆរិយព្ភុតធម្មា។ តាបសោ តាតិ អខេត្តចាសិកាតំ គសេស្សត្វា កិមេឃ្យាសោមត្តាឃ សម្មាសម្ពុឌ្ធេសុ តេសំ បសាឌំ ចឌ្ឍិត្វា កាលំ ពត្វា ព្រាហ្មលោកេ តិព្វត្តិត្វា តេហិ អត្តតោ សរីរស្ស ប្អូខាឃ ពរឹយមាតាឃ ជិស្សមាតត្វេបិ អាកត្វា, "អហំ ត្យយ្ហំ អាចរិយោ ព្រាហ្មលោកេ តិព្វត្តោ, ត្យុម្ហេ អប្បមត្តា បុលិតខេចតិយប្អូជយត្យម្ហោធ, ភាចតាយ ច យុត្តប្បយុត្តា រេហាថា"តិ ចត្វា ព្រាហ្មលោកមេច ពតោ។

ខុចំ សោ ខេចមត្យស្សេសុ សំសរេត្តា ឰមស្មិំ ត្យឌ្ឍុប្បាឌេ សាចត្ថិយំ ពហបតិកុលេ តិព្វត្តិ, តស្ស ឌាតឌិចសតោ បដ្ឋាយ តស្មិំ កុលេ និរិសព្បត្តិយា ចឌ្ឍមាតត្តា និរិយាវេត្វច ភាមំ អពំសុ។ តស្ស បគសា ពយតពាលេ ពតិដ្ឋភាតា តិត្ថត្តិ, តស្ស "អឃំ និរិ ចឌ្ឍេត្តា ឌាតោ"តិ និរិចឌ្ឍាតិ ភាមំ អពំសុ។ តេ ឧកោបិ ខេតចតប្បឌិក្កហណា ត្យឌ្ឍាត្យភាចំ ជិស្វា បឌិលឌ្ឍសឌ្ឍា បព្វជិំសុ។ តេសុ និរិចឌ្ឍា ត តាច ឧត្តរិមត្យស្សធម្មស្ស លាភី អហោសិ, ចត្យត្ថំ បច្ចយាតំ លាភី, ពហូបព្វជិតាតំ សក្កតោ ករុពតោ, និរិយវេត្វរោ បត បព្វជិតកាលតោ បដ្ឋាយ តាឌិសេត ពម្ពឆ្ហិរេទ្ធត អប្បលាភី អហោសិ ខាហុឌតាសម្ភាចិតោ, សមមចិបស្សតាសុ ពម្មំ ពរោត្តា ភចិរេស្សេច លឡអភិញ្ញោ អហោសិ។ តេត ចុត្តំ អបឌាតេ (អប។ ថេរ ១។៣៨។១១១-១៣៥) –

"បព្វតេ ហិមចត្តម្ហិ, ចសាមិ ភាម តាបសោ;

តត្ថ មេ ចង្កមោ អាសិ, អមត្យស្សហិ មាបិតោ។

“ᨩᨭᩤᨽᩣᩁᩮᨶ ᨽᩁᩥᨲᩮᩣ, ᨠᨾᨱ᩠ᨯᩃᩩᨵᩁᩮᩣ ᩈᨴᩣ;

ᩏᨲ᩠ᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨣᩅᩮᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᩅᩥᨸᩥᨶᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᩴ ᨲᨴᩣ᪨

“ᨧᩩᩃ᩠ᩃᩣᩈᩦᨲᩥᩈᩉᩔᩣᨶᩥ, ᩈᩥᩔᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩩᨸᨭ᩠ᨮᩉᩩᩴ;

ᩈᨠᨠᨾ᩠ᨾᩣᨽᩥᨸᩈᩩᨲᩣ, ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨸᩥᨶᩮ ᨲᨴᩣ᪨

“ᩋᩔᨾᩣ ᩋᨽᩥᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾ, ᩋᨠᩴ ᨸᩩᩃᩥᨶᨧᩮᨲᩥᨿᩴ;

ᨶᩣᨶᩣᨸᩩᨷ᩠ᨹᩴ ᩈᨾᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᨲᩴ ᨧᩮᨲᩥᨿᨾᨸᩪᨩᨿᩥᩴ᪨

“ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩈᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᩋᩔᨾᩴ ᨸᩅᩥᩈᩣᨾᩉᩴ;

ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᩥᩔᩣ ᩈᨾᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ, ᩑᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᩈᩩ ᨾᩴ᪨

“ᨸᩩᩃᩥᨶᩮᨶ ᨠᨲᩮᩣ ᨳᩪᨸᩮᩣ, ᨿᩴ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨴᩮᩅ ᨶᨾᩔᩈᩥ;

ᨾᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨬᩣᨲᩩᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨾ, ᨸᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡ ᨶᩮᩣ ᨲᩩᩅᩴ᪨

“ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᨶᩩ ᨾᨶ᩠ᨲᨸᨴᩮ, ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩉᩣᨿᩈᩣ;

ᨲᩮ ᨻᩮᩣ ᩋᩉᩴ ᨶᨾᩔᩣᨾᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩮᨭ᩠ᨮᩮ ᨾᩉᩣᨿᩈᩮ᪨

“ᨠᩦᨴᩥᩈᩣ ᨲᩮ ᨾᩉᩣᩅᩦᩁᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩪ ᩃᩮᩤᨠᨶᩣᨿᨠᩣ;

ᨠᩥᩴᩅᨱ᩠ᨱᩣ ᨠᩥᩴᩈᩦᩃᩤ, ᨠᩦᨴᩥᩈᩣ ᨲᩮ ᨾᩉᩣᨿᩈᩣ᪨

“ទ្វត្តិំសលក្ខណា ពុទ្ធា, ចត្តាលីសទិជាបិ ច;

នេត្តា គោបខុមា តេសំ, ជិញ្ជុកា ផលសន្និភា។

“គច្ឆមានា ច តេ ពុទ្ធា, យុគមត្តញ្ច បេក្ខរេ;

ន តេសំ ជាណុ នទតិ, សន្ធិសទ្ទោ ន សុយ្យតិ។

“គច្ឆមានា ច សុគតា, ឧទ្ធរន្តាវ គច្ឆរេ;

បឋមំ ទក្ខិណំ បាទំ, ពុទ្ធានំ ឯស ធម្មតា។

“អសម្ភីតា ច តេ ពុទ្ធា, មិគរាជាវ កេសរី;

នេវុក្កំសេន្តិ អត្តានំ, នោ ច វម្ភេន្តិ បាណិនំ។

“មានាវមានតោ មុត្តា, សមា សព្វេសុ បាណិសុ;

អនត្តុក្កំសកា ពុទ្ធា, ពុទ្ធានំ ឯស ធម្មតា។

“ឧប្បជ្ជន្តា ច សម្ពុទ្ធា, អាលោកំ ទស្សយន្តិ តេ;

ឆប្បការំ បកម្បេន្តិ, កេវលំ វសុធំ ឥមំ។

“បស្សន្តិ និរយញ្ចេតេ, និព្វាតិ និរយោ តទា;

បវស្សតិ មហាមេឃោ, ពុទ្ធានំ ឯស ធម្មតា។

“ឦទិសា តេ មហានាគា, អតុលា ច មហាយសា;

ចណ្ហោតា អភតិក្កន្តា, អប្បមេយ្យា តថាគតា.

“អត្ថេយាតិស្ស មេ វាក្យំ, សព្វេ សិស្សា សការេវា;

តថា ច បដិបជ្ជិសុ, យថាសត្តិ យថាពល.

“បដិបុច្ឆេត្តិ បុលិតំ, សកកយ្ញាកិលិសិតោ;

សទ្ទហន្តា មម វាក្យំ, ពុទ្ធសក្កតមានសា.

“តទា ចវិត្វា តុសិតា, ទេវបុត្តោ មហាយសោ;

ឧប្បជ្ជិ មាតុកុច្ឆិម្ហិ ទសសហស្សិ កម្បថ.

“អស្សុមស្សាចិត្តរមិ ព្រឹច្ឆក្កមមិ ព្រឹភោ អហំ;

សព្វេ សិស្សា សមាគន្ត្វា, អាកង្ខុំ មម សន្តិកេ.

“ឧសភោ ច មហី នទតិ, មិគរាជា ច គជ្ជតិ;

សុសុមារោ ច សញ្ញតិ, កឹ វិបាកោ ភវិស្សតិ.

“យំ បកិត្តេមិ សព្វញ្ញុ, និគមាទុបសន្តិកេ;

សោ ជាតិ ករចា សត្វា, មាតុកុច្ឆិមុបាគមិ.

“តេវំ ទព្ពកំ វត្វា, កិត្តយិត្វា មហាមុនិ;

ឧយ្យោជេត្វា សកេ សិស្សេ, បល្លង្កមាភុជិំ អហំ។

“ពលញ្ច វត មេ ខីណំ, ព្យាធិនា បរមេន តំ;

ពុទ្ធសេដ្ឋំ សរិត្វាន, តត្ថ កាលង្កតោ អហំ។

“សព្ពេ សិស្សា សមាគន្ត្វា, អកំសុ ចិតកំ តទា;

កឡេវរញ្ច មេ គយ្ហ ចិតកំ អភិរោបយុំ។

“ចិតកំ បរិចារេត្វា, សីសេ កត្វាន អញ្ជលិំ;

សោកសល្លបរេតា តេ, វិក្កន្ទិំសុ សមាគតា។

“តេសំ លាលប្បមានានំ, អគមំ ចិតកំ តទា;

អហំ អាចរិយោ តុម្ហំ, មា សោចិត្ថ សុមេធសា។

“សទត្ថេ វាយមេយ្យាថ, រត្តិន្ទិវមតន្ទិតា;

មា វោ បមត្តា អហុត្ថ, ខណោ វោ បដិបាទិតោ។

“សកេ សិស្សេនុសាសិត្វា, ទេវលោកំ បុនាគមិំ;

អដ្ឋារស ច កប្បានិ, ទេវលោកេ រមាមហំ។

“សតានិ បញ្ចក្ខត្តុញ្ច, ចក្កវត្តិ អហោសហំ;

អនេកសតក្ខត្តុញ្ច, ទេវរជ្ជមការយិំ។

“អចេសនេសុ កប្យេសុ, ចោកិណ្ណោ និសទិ អហំ;

ឥក្កូតិ ភាកិខាភាយិ, ស្តប្បាតស្ស ឥក្កំ ផលំ។

“យថា កោមុទិកេ មាសេ, ពហូ បុប្ផន្តិ បិឌបិ;

តថេវាហម្បិ សមយេ, បុប្ផិតោមិ្ហ សេហសិតា។

“ជីវិតំ មេ ឥុទ្ទេនាទម្ហា មោវេក្ខុមានិចាហតំ;

ភាគោច ពន្ធតំ លេត្វា, ចិហទាមិ អភាសចោ។

“សពសហស្សិតោ កប្បេ, យំ ព្យុទ្ធមកិកិត្តមិំ;

ឥក្កូតិ ភាកិខាភាយិ, កិត្តភាយ ឥក្កំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ..បេ... កតំ ព្យុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

លព្ធអភិញ្ញាភិញ្ញាសមាតំ អាមស្វត្ថ បិទិមេត្វាទំ “អទិមោ”តិ អជាតន្តា បុថុជ្ជនា កិល្វ សាមលោទា ច អប្បលិកិតាយ លេកាស្ស អតកិកតកាលេត អសម្មាទេចត្តា ឃំកិញ្ចិ កេឆត្វា ករហន្តិ។ បិទិចដ្ឋេត្វាទំ បត បច្ចយាតំ លិកិកាចេត លេកាស្ស សក្កតកាទុកតកាចតោ សម្មាទេចត្តា បសំសន្តិ។ ឆេទោ “អចណ្ណារហស្ស តាយ ចណ្ណកលាតំ, ចណ្ណារហស្ស ច អចណ្ណកលាតំ អស្ស បុថុជ្ជនកាយស្ស ទោសោ”តិ បុថុជ្ជនកាចញ្ញា ករហន្តោ –

“បរេ ច នំ បសំសន្តិ, អត្តា ចេ អសមាហិតោ;

មោឃំ បរេ បសំសន្តិ, អត្តា ហិ អសមាហិតោ។

“បរេ ច តំ ករហន្តិ, អត្តា ចេ សុសមាហិតោ;

យោ ច បរេ ករហន្តិ, អត្តា ហិ សុសមាហិតោ”តិ។

– កាថាទ្វយការសិ។

តត្ថ បរេតិ អត្តតោ អញ្ញេ បរេ នាម, ឰឆ បត បណ្ឌិតេហិ អញ្ញេ ពាលា បរេតិ អធិប្បេតា។ តេសញ្ញាអជានិត្វា អបរិយោការេហត្វា ការសតោ ករហា ចិយ បរំសាបិ អប្បមាណក្ខតា។ តត្ថិ តំ បុក្កលំ បរំសន្តីតិ អចិន្ត្យការេចត តណ្ហាចិបត្ថតាយ ចា, អឆ ចា អក្ខតំមេយច បុក្កលំ “អសុកោ កិក្ខុ ឍមាតលិកឹ, អរិមោ”តិ ចា អក្ខតក្យាហរោបតេត កិទេត្តត្តិ អកិត្តចត្តិ។ មោ បតេត្ត ច-សន្ធា, មោ អត្តបតយេត្វា។ តេត បរេ តំ បុក្កលំ បរំសន្តិ ច, តញ្ហ ទោ តេសំ បរំសតយត្តំ, ត បត តស្មិំ បរំសាយ ចត្ត អត្តីតិ ឰយយត្តំ ឥស្សតិ។ អត្តា ចេ អសមាហិតោតិ ឃំ បុក្កលំ បរេ បរំសន្តិ, មោ ចេ សយំ អសមាហិតោ យក្កសមាធិតា ឞលសមាធិតា ឱបចារប្បនាសមាធិយេត្តតេច ចា ត សមាហិតោ, សមាធាតស្ស បដិបក្ខត្តតាតំ កិលេសាតំ អប្បហីតត្តា ចិក្ខិត្តោ ចិត្តត្តចិត្តោ ហោតិ ចេតិ អត្ថោ។ “អសមាហិតោ”តិ ច ឲទេត សមាធិគិមិត្តាតំ ក្យាតាំ អការចំ ឥស្សតិ។ ទេយាឈត្តិ កាចតប្បំសកតិឆ្ឆេមោ “ចិសមំ ចត្តិមស្សិយា បរិចត្តត្តី”តិអាទីសុ ចិយ។ បរេ បរំសន្តីតិ ទេឃ តំ អសមាហិតំ បុក្កលំ បរំសន្តិ, ទេត ទេយាឈ យុធា អយូលកំ បរំសន្តិ។ កស្មា? អត្តា ហិ អសមាហិតោ ឃស្មា តស្ស បុក្កលស្ស ចិត្តំ អសមាហិតំ, តស្មាតិ អត្ថោ។

ក្ខតិយកាថាយំ ករហន្តីតិ អត្តតោ អចិន្ត្យការេចត ទោសត្តនាយ ចា អរិមំ ឍមាតលិកិញ្ហ សមាតំ “អសុកោ កិក្ខុ ឌាករិមំ តាត្សុញ្ញាតិ អត្តមមោ ទោកក្ខតយត្តប្បិ ការំ ទោចរំ កាយឥញ្ញហិតាហុលោ គិន្ធាទោយោ កស្សាទោយោ សក្កហិការទោយោ ចិហទតី”តិអាទិនា អប្បដិបន្នមាតតាចិកាចតេត ចា ក្យាហបរិធំសតេត ចា ករហន្តិ គិន្ធន្តិ, ឱបក្កោសន្តិ ចាតិ អត្ថោ។ សេសំ បឋមកាថាយ ចុត្តបរិយាយេត ចេទិតត្ថំ។ ឲចំ ឆេទេត ឰយាហិ កាថាហិ អត្តតោ គិក្កិលេសការេច និរិចឆ្គស្ស ច សកិលេសការេច បកាសិតោ តំ សុត្វា និរិចឆ្គា សំចេកជាតោ ចិបស្សតំ បដ្ឋបេត្វា គចិរស្សេច សត្តំ បរិបូរេសិ, ករហកបុក្កលោ ច ឆេទំ ឞយាបេសុំ។

និរិយទេត្តកាថាចណ្ណនា គិដ្ឋិតា។

ក្ខតិយចក្កចណ្ណនា គិដ្ឋិតា។

៦៑ ពពិឃចក្កោ

១៑ ស្តូរទេដ្ឋកាទាចណ្ណកា

ពន្តាយឃា បរិត្តោតាតិ អាឃរូតោ ស្តូរទេដ្ឋរស្ស កាទា៑ កា ស្កប្បត្តិ? អឃយ្យិ បុរិយត្បទ្ទេស្ស កតាឆិកានោ ពត្ត ពត្ត គទេច ចិចត្ថបគិស្សឃំ ក្សលំ ស្កបធិតទេត្តា ព្កតោ ចព្សតចុតោ កទេប្ប សិទ្ធត្ថស្ស ភកចតោ កាទេល ក្សលកោហ គិត្តាត្តិត្វា ចិត្តាពំ បទេត្តា សាឃទេត លទ្ធប្បសាទោ ហុត្វា ស្កបិឃកត្តំ បដិចេឆេសិ៑ សោ សត្ថុរិ បរិតិត្តុតោ អត្តោភា នាពទេក សត្តិបិតេពត្វា ពាហុំ ប្បខាសក្កានំ សម្ភិរិត្វា ឆាព្សប្បខំ អកាសិ៑ សោ តេត បុត្តាកមេ្មត ទេចយត្សស្សុ សំសទេត្តា ព្ពយ្សិ ព្យទ្ធប្បាទេ សាទេកតេ (ព្រាហ្មណក្សលេ គិត្តាត្តិត្វា ស្តូរទោតិ លទ្ធតាមោ ចឃប្បទេត្តា ទោគឆិទេច កទលឹឃេត សាចត្តិ កទោ កណ្ហូត្បទេល កពំ ឃយកបិដិហារិយំ ជិស្វា បសីជិត្វា បុត កាឡអការាយសុត្តទេសតាឃ (អ៑ គិ៑ ៣៑ ៦៣) អកិចទ្ធយាតសទ្ធោ បព្វជិត្វា សត្ថារា សទ្ធិំ រាជកហំ កន្ត្វា ស្កបសម្បជ្ជិត្វា ពទេត្វច ចសទេត្តា ចិបស្សតំ បដ្ឋបេត្វា គឆិទេស្សច លព្ឋអកិទេត្តា អទេហោសិ៑ តេត ព្ពត្តំ អបទាទេត (អប៑ ថេរ ១៣៨៑១០៩-១១០) –

“គិត្តុតោ លេាិកតាចយ្យោសិទ្ធទេត្ថ លេាិកតាឃទេក;

យយ នាពិ សយាទេត្វា, ឆាព្សប្បខំ អកាសហំ៑

“ចព្សត្តុពិតោ កទេប្ប, ឃំ ឆាព្យកិប្បខឃិ;

ទុក្កតិ តាកិខាតាយិ, ឆាព្សប្បខាឃិជំ ផលំ៑

“កិលេសា ឈាបិតា យយ្ហំ...បេ... កពំ ព្យទ្ធស្ស សាសត”ន្តិ៑

លព្ឋអកិទេត្តា បត ហុត្វា សត្ថុរិ សាចត្តិំ ចិហទេត្ត ព្យទ្ធបដ្ឋាតត្តំ រាជកហតោ សាចត្តិ ស្កបកតោ កិក្ខុហិ “កិំ, អាព្សសោ, បព្វជ្ជាកិច្ចំ ពឃា យត្ថកំ បិបិព”ន្តិ បុដ្ឋោ អញ្ញំ ព្យាកទោទេត្តា –

“ពន្តា យឃា បរិត្តោពា, ពហ្សា ទេយ សុសម្មុហពា;

ភាវិតា មម ពោជ្ឈង្គា, បត្តោ មេ អាសវក្ខយោ។

១៩៧។

“សោហំ ខន្ធេ បរិញ្ញាយ, អព្ពហិត្វាន ជាលិនិំ;

ភាវយិត្វាន ពោជ្ឈង្គេ, និព្ពាយិស្សំ អនាសវោ”តិ។ – គាថាទ្វយំ អភាសិ;

តត្ថ ខន្ធាតិ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា។ បរិញ្ញាតាតិ “ឥទំ ទុក្ខំ, ន ឥតោ ភិយ្យោ”តិ បរិច្ឆិជ្ជ ញាតា ភាវិតា។ តេន ទុក្ខស្ស អរិយសច្ចស្ស បរិញ្ញាភិសមយមាហ។ តណ្ហាតិ តសតិ បរិតសតីតិ តណ្ហា។ សុសមូហតាតិ សមុគ្ឃាដិតា។ ឯតេន សមុទយសច្ចស្ស បហានាភិសមយំ វទតិ។ ភាវិតា មម ពោជ្ឈង្គាតិ ពោធិសង្ខាតាយ សតិអាទិធម្មសាមគ្គិយា, តំសមង្គិនោ វា ពោធិសង្ខាតស្ស អរិយបុគ្គលស្ស អង្គាតិ ពោជ្ឈង្គា។ សតិធម្មវិចយវីរិយបីតិបស្សទ្ធិសមាធុបេក្ខាសង្ខាតា មគ្គបរិយាបន្នា ធម្មា មយា ភាវិតា ឧប្បាទិតា វឌ្ឍិតា។ ពោជ្ឈង្គគ្គហណេនេវ ចេត្ថ តំសហចរិតតាយ សព្ពេ មគ្គធម្មា, សព្ពេ ច ពោធិបក្ខិយធម្មា គហិតាតិ ទដ្ឋព្ពា។ ឯតេនេវ មគ្គសច្ចស្ស ភាវនាភិសមយំ ទស្សេតិ។ បត្តោ មេ អាសវក្ខយោតិ កាមាសវាទយោ អាសវា ខីយន្តិ ឯត្ថាតិ អាសវក្ខយោតិ លទ្ធនាមោ អសង្ខតធម្មោ មយា បត្តោ អធិគតោ។ ឯតេន និរោធសច្ចស្ស សច្ឆិកិរិយាភិសមយំ វទតិ។ ឯត្តាវតា អត្តនោ សោបាទិសេសនិព្ពានសម្បត្តិំ ទស្សេតិ។

ឥទានិ បន អនុបាទិសេសនិព្ពានសម្បត្តិំ ទស្សេន្តោ “សោហ”ន្តិអាទិនា ទុតិយំ គាថមាហ។ តស្សត្ថោ – សោហំ ឯវំ វុត្តនយេន ខន្ធេ បរិញ្ញាយ បរិជានិត្វា, តថា បរិជានន្តោ ឯវ សកអត្តភាវបរអត្តភាវេសុ អជ្ឈត្តិកពាហិរាយតនេសុ អតីតាទិភេទភិន្នេសុ សំសិព្ពិតាការំ បុនប្បុនំ បវត្តិសង្ខាតំ ជាលំ ឯតស្ស អត្ថីតិ ជាលិនីតិ លទ្ធនាមំ តណ្ហំអព្ពហិត្វាន មម ចិត្តសន្តានតោ ឧទ្ធរិត្វា, តថា តំ ឧទ្ធរន្តោយេវ វុត្តប្បការេ ពោជ្ឈង្គេ ភាវយិត្វាន តេ ភាវនាបារិបូរិំ បាបេត្វា តតោ ឯវ អនាសវោ ហុត្វា ឋិតោ ឥទានិ ចរិមកចិត្តនិរោធេន អនុបាទានោ វិយ ជាតវេទោ និព្ពាយិស្សំ បរិនិព្ពាយិស្សាមីតិ។

ឧត្តរត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១។ ភទ្ទជិត្ថេរគាថាវណ្ណនា

បនាទោនាម សោ រាជាតិ អាយស្មតោ ភទ្ទជិត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយំ កិរ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ កាលេ ព្រាហ្មណកុលេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្តោ ព្រាហ្មណានំ វិជ្ជាសិប្បេសុ បារំ គន្ត្វា កាមេ បហាយ តាបសបព្ពជ្ជំ បព្ពជិត្វា អរញ្ញាយតនេ អស្សមំ ការេត្វា វសន្តោ ឯកទិវសំ សត្ថារំ អាកាសេន គច្ឆន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ អញ្ជលិំ បគ្គយ្ហអដ្ឋាសិ។ សត្ថា តស្ស អជ្ឈាសយំ ញត្វា អាកាសតោ

ខ្ចតិ៍ ខ្ចតិល្លស្ស បត ករចេតា យឆ្ញា គិរយុត្វអាលញ្ចា ររបិញ្ចា លិរញ្ចា ខ្ចបតារេយសិ, តស្ស តំ ករចា អត្ថភេយ្យ ខ្ចបិតោយ បដិក្កុខេហត្វា អត្ថមោទតំ ចត្វា បក្កាមិ៍ ងេរា ចេតត បុញ្ញាកម្មេត តុសិតេ តិព្វត្តិត្វា តត្ថ ឃាចតាឃុក៌ ងត្វា តតោ អបរាបរំ ស្កាតីសុយេច សំសរន្តោ ចិបស្សិស្ស ករចេតា កាលេ យហត្ថលោ រេហំ ហុត្វា អដ្ឋរេហំ ភិក្ខុសហស្សំ ភោជេត្វា តិចីចរេត អច្ឆាទេសិ៍

ឧចំ ពាហុំ កុសលំ កត្វា ទេចមេលោកេ តិព្វត្តិត្វា តត្ថ ឃាចតាឃុក៌ ងត្វា តតោ ចចិត្វា យត្ថស្សេសុ ខ្ចប្បន្តោ ពុទ្ធសុញ្ញោ លោកេ បញ្ចោ បច្ចេកពុទ្ធសតានិ ចតូហិ បច្ចយេហិ ខ្ចបដ្ឋហិត្វា តតោ ចុតោ ទេចលោកេ តិព្វត្តិត្វា ទេច្ចំ អត្ថភាសន្តោ បុត្តំ បច្ចេកពោធិំ អធិកត្វា ធិតំ ខ្ចបដ្ឋហិត្វា តស្ស បរិតិព្វុតស្ស ធាតុយោ កហេត្វា ចេតិយំ កត្វា បូជេសិ៍ ឧចំ តត្ថ តត្ថ តានិ បុញ្ញានិ កត្វា ព្ទុយស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ កបិលចត្ថុ អមិតោទនេស្ស កបិលចត្ថុស្ស ឧកបុត្តកោ ហុត្វា តិព្វត្តិ, កច្ចិតិស្ស នាមំ អហោសិ៍ តស្ស កិរ ព្ទស្សិយកោកបរិចារាទិសម្បត្តិ ចរិយកេច ទោធិសត្តស្ស ចិយ អហោសិ៍

តទា សត្ថា សាចត្ថិយំ ចស្សំ ចសិត្វា កបិលចត្ថុំ សក្កលិព្វំ យហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិំ កបិលចត្ថុំ កត្វា ជាតិយាចកេត ចសិ តស្ស ទោកលបរិបាកំ អាកមយមាទោ៍ សោបិ ខ្ចបរិ បាសាទេ តិសិន្តោ សីហបញ្ជរំ ចិចរិត្វា ឧលោកេន្តោ ករចេតា សត្ថិកេ ផលំ សោតុំ កច្ឆន្តំ យហាជនំ ទិស្វា “កត្ថាយំ យហាជនោ កច្ឆតី”តិ បុច្ឆិត្វា តំ ការណំ សុត្វា សយម្បិ យហតា បរិចារេត សត្ថុ សត្ថិកំ កត្វា ផលំ សុណន្តោ សទ្ធាករណបដិលទ្ធិតោច សទ្ធាកិលេស ខេបេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ៍ តេត ចុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៣៩.៥៥-១១៩) –

“ឧគ្គយ្ហាហំ បោក្ខរណិំ, នានាកុញ្ជរសេវិតំ;

ឧទ្ធរាមិ ភិសំ តត្ថ, ឃាសហេតុ អហំ តទា។

“ភគវា តម្ហិ សមយេ, បទុមុត្តរសវ្ហយោ;

រត្តម្ពរធរោ ពុទ្ធោ, គច្ឆតេ អនិលញ្ជសេ។

“ធុនន្តោ បំសុកូលានិ, សទ្ទំ អស្សោសហំ តទា;

ឧទ្ធំ និជ្ឈាយមានោហំ, អទ្ទសំ លោកនាយកំ។

“តត្ថេវ ឋិតកោ សន្តោ, អាយាចិំ លោកនាយកំ;

យឆ្ងំ កិមេវហិ វហិតំ, ឃីទំ វប្បិ យុញ្ញអាលិកំ។

“បដិគ្គណ្ហាតុ មេ ញុន្ដេ, អត្ថកាមាយ ចក្ខុយា;

តតោ កាវុណិកោ សត្ថា, ឆ្ងទោហិត្វា មហាយសោ។

“បដិគ្គណ្ហិយមំ ភិក្ខុ, អត្ថកាមាយ ចក្ខុយា;

បដិគ្គហេត្វា សម្ពុទ្ធោ, អកា មេ អនុមោទនំ។

“សុខី ហោតុ មហាបុញ្ញោ, គតិ តុយ្ហាសមិជ្ឈតុ;

ញាយិតា ភិសន្ទេតេន, លភស្សុ វិបុលំ សុខំ។

“ញាណំ ចត្វាន សម្ពុទ្ធោ, ឌលន្ទុត្តមតាមតោ;

ភិក្ខុយាចាយ សម្ពុទ្ធោ, អាកាសេនាគមា ជិនោ។

“តតោ ភិសំ គហេត្វាន, អាគច្ឆិំ មម អស្សមំ;

ភិសំ រុក្ខេ លគ្គេត្វាន, មម ទានំ អនុស្សរិំ។

“មហាវាតោ វុដ្ឋហិត្វា, សញ្ចាលេសិ វនំ តទា;

អាកាសោ អភិនាទិត្ថ, អសនី ច ផលី តទា។

“តតោ មេ អសនីបាតោ, មត្ថកេ និបតី តទា;

សោហំ និសិន្នកោ សន្តោ, តត្ថ កាលង្កតោ អហំ។

“បុញ្ញកម្មេន សញ្ញុត្តោ, តុសិតំ ឧបបន្នហំ;

កញ្ចនេ ចេវ បតិតំ, ទេវទេវលោកេ រមាមហំ។

“ចតុរាសីតិសហស្សានិ , នារិយោ សមលង្កតា;

សាយំ បាតំ ឧបដ្ឋន្តិ, កិមេវាតស្សិទំ ផលំ។

“សតុស្សយោគិយានគ្គា, សុលិតោ ទោមហំ តទា;

ភោគេ ខេប ឋានតា តត្ថ, កិមេវាតស្សិទំ ផលំ។

“អនុកម្បិតកោ តេន, ទេវទេវេន តាទិនា;

សព្ពាសវា បរិក្ខីណា, តត្ថ វាតិ បុនព្ភវោ។

“សតសហស្សិតោ កប្បេ, យំ កិរិំ អទទិំ តទា;

ទុក្ខតិំ នាភិជានាមិ, កិមេវាតស្សិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន តេន អធិគតេ សត្វា កញ្ចិយមេវ អាយត្តោសិ – “តវ បុត្តោ អលង្កតបដិយត្តោ ឆម្ពំ សុលាតោ អរហត្តំ បតិដ្ឋាសិ, តេនស្ស វាទានតវ បព្ពជិតុំ យុត្តំ, នោ ចេ បព្ពជតិ, បរិនិព្ពាយិស្សតី”តិ។ តេវ “ន មយ្ហំបុត្តស្ស ទហរស្សេវ សតោ បរិនិព្ពានេន កិច្ចំ អត្ថិ, បព្ពាជេថ ន”ន្តិ អាហ។ តំ សត្វា បព្ពាជេត្វា ឧបសម្បាទេត្វា តត្ថ សត្តាហំ វសិត្វា កោដិកាមំ បាបុណិ, សោ ច ការេយា កក្កាតីរេ។ កោដិកាមវាសិនោ ពុទ្ធប្បមុខស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស មហាទានំ បវត្តេសុំ។ ភទ្ទជិត្ថេរោ សត្ថារា អនុមោទនាយ អារទ្ធមត្តាយ ពាហិកាយំ គន្ត្វា “កក្កាតីរេ មគ្គសមីបេ សត្ថុ អាគតកាលេ ឧដ្ឋហិស្សាមី”តិ សមាបត្តិំ សមាបជ្ជិត្វា និសីទិ។ មហាថេរេសុ អាគច្ឆន្តេសុបិ អនុដ្ឋហិត្វា សត្ថុ អាគតកាលេយេវ ឧដ្ឋហិ។ បុថុជ្ជនភិក្ខូ, “អយំ អធុនា បព្ពជិតោ មហាថេរេសុ អាគច្ឆន្តេសុ មានត្ថទ្ធោ ហុត្វា ន ឧដ្ឋាសី”តិ ឧជ្ឈាយិំសុ។

កោដិកាយចាសិតោ សត្ថុ កិត្តិសទ្ទស្ស ច ពហុ ភាចាសទ្ទេន ពាត្តិសុ, សុត្វា "ហត្ថស្ស អាភុកាច បកាសេមី"តិ ភាចាសទ្ទេន ឧត្វា, "កថំ,

ភទ្ទី"តិ បុច្ឆិ។ ភទ្ទិទេវោ "ឯសាហំ, ភន្តេ"តិ សត្ថារំ ឧបសង្កមិត្វា អញ្ជលិំ កត្វា អដ្ឋាសិ។ សត្ថា, "ឯហិ, ភទ្ទិ, អនេយ្យា សច្ចិ ឯកភាច

អភិរូហា"តិ។ សោ ឧប្បតិត្វា សត្ថុ ជិតភាចាយំ អដ្ឋាសិ។ សត្ថា កក្ខាយន្ញាកពកាលេ, "ភទ្ទិ, តយា មហាបភាឃរាជកាលេ

អញ្ញាចុដ្ឋរតភបិសាចោ គហ"ន្តិ អាហ។ "ញាមម្ហិ ធាតេភ តិមុក្កា"តិ។ "តេភ ហិ, ភទ្ទិ, សព្រហ្មចារីនំ គន្ថិ ចិន្តា"តិ។ តម្ហិ ខណេ ថេរោ

សត្ថារំ ចន្ទិត្វា ញាន្ទិពលេភ កត្វា បិសាចធ្វបិកំ បិចក្កុលត្តរេភ សត្តិរូម្ភិត្វា បញ្ចាចិសតិយោជនំ បិសាចំ កហេត្វា អាកាសេ ឧប្បតិ,

ឧប្បតន្តោ ច បណ្ណាស យោជនានិ បិសាចំ ឧចកតោ ឧក្ខិបិ។ អថស្ស បុរិមកថេ ជាតតកា បិសាចកតេភ លេខេភ មច្ឆកច្ឆបមណ្ឌកា

ហុត្វា តម្ហិ បិសាចេ ឧដ្ឋហន្តេ បរិចត្តិត្វា ឧចកេ បតិសុ។ សត្ថា តេ បតន្តេ ជិស្វា "ជាតតកា តេ, ភទ្ទិ, កិលមន្តី"តិ អាហ។ ថេរោ សត្ថុ

ចចនេភ បិសាចំ ជិស្សជ្ជេសិ។ បិសាចោ មថាធាតេ ឯច បតិដ្ឋហិ។ សត្ថា បិរក្កតោ កិក្ខុហិ "គតោ, ភន្តេ, ភទ្ទិទេវេភ អយំ បិសាចោ

អញ្ញាចុដ្ឋោ"តិ បុដ្ឋោ មហាបភាឃជាតកំ (ជា. ១.៦.៣០-៣១) កថេត្វា មហាជនំ ធម្មាមតំ បិវេសិ។ ថេរោ បភ អត្តនោ អញ្ញាចុដ្ឋបុព្វំ

សុចណ្ណបិសាចំ ជស្សេត្វា –

១៩២។

"បភាដោ ភាយ សោ រាជា, ឃស្ស ឃរេបិ សុចណ្ណយោ;

តិរីដំ សោត្វអមុត្តោចោ, ឧត្តមាហុ សហស្សធា។

១៩៣។

"សហស្សកណ្ឌោ សតគេណ្ឌុ, ធជាលុ ហរិតាមយោ;

អនច្ចុំ តត្ថ គន្ធព្វា, ឆ សហស្សានិ សត្តធា"តិ។ –

ទ្វីហិ គាថាហិ ចណ្ណេន្តោ អញ្ញំ ព្យាកាសិ។

តត្ថ បភាដោ ភាយ សោ រាជាតិ អតីតេ បភាដោ ភាយ សោ រាជា អហោសីតិ អត្ថកាចអត្ថនិហិតតាយ អត្ថានំ បទំ ជិយ តិដ្ឋិសតិ។ សោ

ឯច ហិ រញ្ញោ ជិតកាលតោ បដ្ឋាយ សតោ ឧស្សាហមយត្តិអាជិតា មហតា រាជានុភាចេន មហតា ច កិត្តិសទ្ទេន សមន្នាគតត្តា "រាជា

មហាបភាដោ"តិ បញ្ញាយិត្ថ។ ឃស្ស ឃរេបិ សុចណ្ណយោតិ ឃស្ស រញ្ញោ អយំ ឃរេបិ បិសាចោ សុចណ្ណមយោ។ តិរីដំ

សោត្វអមុត្តោចោតិ ជិត្ថាររតោ សោត្វអសកណ្ណបិតម្បមាណោ។ សោ បភ អដ្ឋយោជនមយត្តោ ហោតិ។ ឧត្តមាហុ សហស្សធាតិ ឧត្តំ ឧត្តំ

ᩑᨠᨿᩔ ᨸᩥᩈᩣᨧᩔ ᩈᩉᩔᨵᩣ ᩈᩉᩔᨠᨱ᩠ᨯᨸ᩠ᨿᩣᨱᨿᩣᩉᩩ. ᩈᩮᩣ ᨸᨶ ᨥᩮᩣᨭᨠᨲᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩦᩈᨲᩥᨥᩮᩣᨭᨠᨸ᩠ᨿᩣᨱᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᨠᩮᨧᩥ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨣᩣᨳᩣᩈᩩ ᩃᨲ᩠ᨳᩴ “ᩋᩣᩉᩣ”ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨸᨴᩴ. ᩋᩣᩉ ᩋᨽᩣᩈᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ.

ᩈᩉᩔᨠᨱ᩠ᨯᩮᩣᨲᩥ ᩈᩉᩔᨡᩩᨿᩥᨠᩮᩣ. ᩈᨲᨽᩮᨱ᩠ᨯᩪᨲᩥ ᩋᨶᩮᨠᩈᨲᨲᩥᩁᩥᨿᩉᩮᨱ᩠ᨯᩩᨠᩮᩣ. ᨵᨩᩣᩃᩪᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩥᩁᩥᨿᩉᩮᨱ᩠ᨯᩩᨠᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩥᨲᩮᩉᩥ ᨸᩥᨭ᩠ᨮᩥᨵᨩᨸᨭᩣᨠᨵᨩᩣᨴᩥᨵᨩᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ. ᩉᩁᩥᨲᩣᨾᨿᩮᩣᨲᩥ ᨧᩣᨾᩦᨠᩁᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨾᨿᩮᩣ. ᨠᩮᨧᩥ ᨸᨶ “ᩉᩁᩥᨲᨩᩣᨲᩥᨾᨱᩥᩈᩥᩁᩥᨠᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ. ᨽᨴ᩠ᨴᨩᩣᨲᩥ ᨲᨴᩣ. ᨨ ᩈᩉᩔᩣᨶᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᨵᩣᨲᩥ ᨨᨿᩈᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨽᨴ᩠ᨴᩣᩈᩉᩔᩣᨶᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᨵᩣ ᨲᩔ ᨸᩥᩈᩣᨧᩔ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩋᨽᩥᩁᩩᨿᩣᨸᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨮᩥᨲᩴᩈᩪᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨲᩮ ᩑᩅᩴ ᨮᨲ᩠ᩅᩣᨸᩥ ᩁᩣᨩᩣᨶᩴ ᩉᩣᩁᩮᨲᩩᩴ ᨶᩣᩈᨠ᩠ᨠᩥᩴᩈᩩ. ᩋᨳ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨴᩮᩅᩁᩣᨩᩣ ᨴᩮᩅᨲᩮ ᨸᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨿᨬ᩠ᨧ ᨠᩣᩁᩮᩈᩥ, ᨲᨴᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᩉᩈᩦᨲᩥ.

ᨽᨴ᩠ᨴᨩᩥᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ.

᪑. ᩈᩮᩣᨽᩥᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩈᨲᩥᨾᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩅᩣᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩈᩮᩣᨽᩥᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩣᨳᩣ. ᨠᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ? ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩅᩮ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᩏᨸᨧᩥᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨴᩩᨾᩩᨲ᩠ᨲᩁᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᩉᩴᩈᩅᨲᩦᨶᨣᩁᩮ ᨠᩩᩃᨣᩮᩉᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨿᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩴ ᩈᩩᨱᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᩑᨠᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᨬᩣᨱᩃᩣᨽᩦᨶᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪᨶᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨮᨸᩮᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩈᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩴ ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨸᨲ᩠ᨳᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨱᩥᨵᩣᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩣᩅᨩᩦᩅᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨣᨲᩦᩈᩩᨿᩮᩅ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩩᨾᩮᨵᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣᨶᩴ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᩥᨸ᩠ᨸᩮᩈᩩ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩣᨾᩮᩈᩩ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨥᩁᩣᩅᩣᩈᩴ ᨸᩉᩣᨿ ᨲᩣᨸᩈᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᩥᨾᩅᨶ᩠ᨲᩔ ᩈᨾᩦᨸᩮ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩮ ᩋᩔᨾᩴ ᨠᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨶᨾᩪᩃᨹᩃᩣᨹᩃᩮᩉᩥ ᨿᩣᨸᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨬᩣᨱᨸ᩠ᨸᨴᩣᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩅᩣᩁᩈᩮᨲᩮᩅ ᨽᨴ᩠ᨴᩅᨲᩦᨶᨣᩁᩮ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨾᩣᨶᩈᩮᩣ “ᨲᩩᩅᩴ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨧ ᨠᩮᨲᩩ ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩉᩥ ᨨᩉᩥ ᨣᩣᨳᩣᩉᩥ ᩋᨽᩥᨲ᩠ᨳᩅᩥ, ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨲᩔ ᨽᩣᩅᩥᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨸᨠᩣᩈᩮᩈᩥ. ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᨿᩴ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ. ᩈᩮᩣᨽᩥᨲᩮᩣᨲᩥᩔ ᨶᩣᨾᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ. ᩈᩮᩣ ᩋᨸᩁᩮᨶ ᩈᨾᨿᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩈᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨨᩊᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ. ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᨬᩣᨱᩮ ᨧᩥᨱ᩠ᨱᩅᩈᩦ ᨧ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ. ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨸ. ᨳᩮᩁ ᪑.᪓᪕.᪓᪙-᪔᪓) –

“ᨸᨻ᩠ᨻᨲᩮ ᩉᩥᨾᩅᨶ᩠ᨲᩔ, ᩈᩩᨠᨲᩮᩣ ᩋᩔᨾᩮᩣ ᨾᨾ;

ᩏᨲ᩠ᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨣᩅᩮᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᩅᩈᩣᨾᩥ ᩅᩥᨸᩥᨶᩮ ᨲᨴᩣ.

“ᩃᩣᨽᩣᩃᩣᨽᩮᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ, ᨾᩪᩃᩮᨶ ᨧ ᨹᩃᩮᨶ ᨧ;

អន្វេសន្តោ អាចរិយំ, វសាមិ ឯកកោ អហំ

“សុមេធោ នាម សម្ពុទ្ធោ, លោកេ ឧប្បជ្ជិ តាវទេ;

ចតុសច្ចំ បកាសេតិ, ឧទ្ធរន្តោ មហាជនំ

“នាហំ សុណោមិ សម្ពុទ្ធំ, នបិ មេ កោចិ សំសតិ;

អដ្ឋវស្សេ អតិក្កន្តេ, អស្សោសិំ លោកនាយកំ

“អគ្គិទារុំ នីហរិត្វា, សម្មជ្ជិត្វាន អស្សមំ;

ខារិភារំ គហេត្វាន, និក្ខមិំ វិបិនា អហំ

“ឯករត្តិំ វសន្តោហំ, គាមេសុ និគមេសុ ច;

អនុបុព្វេន ចន្ទវតិំ, តទាហំ ឧបសង្កមិំ

“ភគវា តម្ហិ សមយេ, សុមេធោ លោកនាយកោ;

ឧទ្ធរន្តោ ពហូ សត្តេ, ទេសេតិ អមតំ បទំ

“ជនកាយមតិក្កម្ម, វន្ទិត្វា ជិនសាគរំ;

ឯកំសំ អជិនំ កត្វា, សន្ថវិំ លោកនាយកំ

“តុវំ សត្ថា ច កេតុ ច, ធជោ យូបោ ច បាណិនំ;

បរាយណោ បតិដ្ឋា ច, ទីបោ ច ទ្វិបទុត្តមោ

“នេបុញ្ញោ ទស្សនេ វីរោ, តារេសិ ជនតំ តុវំ;

នត្ថញ្ញោ តាទិសោ លោកេ, តវុត្តរិតរោ មុនេ។

“សក្កា ថេវេ កុសគ្គេន, បមេតុំ សាគរុត្តមេ;

ន ត្វេវ តវ សព្ពញ្ញុ, ញាណំ សក្កា បមេតវេ។

“តុលមណ្ឌេ ឋបេត្វាន, មហឹ សក្កា ធារេតវេ;

នត្វេវ តវ បញ្ញាយ, បមាណមត្ថិ ចក្ខុម។

“អាកាសោ មិនិតុំ សក្កា, រជ្ជុយា អង្គុលេន វា;

នត្វេវ តវ សព្ពញ្ញុ, សីលំ សក្កា បមេតវេ។

“មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ, អាកាសោ ច វសុន្ធរា;

បរិមេយ្យានិ ឯតានិ, អប្បមេយ្យោសិ ចក្ខុម។

“ឯហិ គាថាហិ សព្ពញ្ញុំ, កិត្តយិត្វា មហាយសំ;

អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វាន, តុណ្ហីអដ្ឋាសហំ តទា។

“យំ វទន្តិ សុមេធោតិ, ភូរិបញ្ញំ សុមេធសំ;

ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា, ឥមា គាថា អភាសថ។

“យោ មេ ញាណំ បកិត្តេសិ, វិប្បសន្នេន ចេតសា;

តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

“សត្តសត្តតិ កប្បានិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;

សហស្សក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ, ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ។

“អនេកសតក្ខត្តុញ្ច, ចក្កវត្តី ភវិស្សតិ;

បទេសរជ្ជំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ។

“ទេវភូតោ មនុស្សោ វា, បុញ្ញកម្មសមាហិតោ;

អនូនមនសង្កប្បោ, តិក្ខបញ្ញោ ភវិស្សតិ។

“តិំសកប្បសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ភវោ;

គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ។

“អគារា អភិនិក្ខម្ម, បព្ពជិស្សតិកិញ្ចនោ;

ជាតិយា សត្តវស្សេន, អរហត្តំ ផុសិស្សតិ។

“យតោ សរាមិ អត្តានំ, យតោ បត្តោស្មិ សាសនំ;

ឯត្ថន្តរេ ន ជានាមិ, ចេតនំ អមនោរមំ។

“សំសរិត្វា ភវេ សព្ពេ, សម្បត្តានុភវិំ អហំ;

ᨽᩮᩣᨣᩮ ᨾᩮ ᩈ᩠ᩅᩣᨣᨲᩣ ᨽᨲ᩠ᨲᩥ, ᨹᩃᩴ ᨬᩣᨱᩔ ᨳᩮᩣᨾᨶᩮ᪨

“ᨲᩥᨿᨣ᩠ᨣᩦ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨽᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨾᩪᩉᨲᩣ;

ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩈᩅᩣ ᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᩦᨱᩣ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨴᩣᨶᩥ ᨷᩩᨶᨻ᩠ᨽᩅᩮᩣ᪨

“ᨲᩥᩴᩈᨠᨷ᩠ᨷᩈᩉᩔᨾ᩠ᩉᩥ ᨬᩣᨱᨾᨳᩅᩥᩴ ᩋᩉᩴ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨹᩃᩴ ᨬᩣᨱᩔ ᨳᩮᩣᨾᨶᩮ᪨

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨷᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ..ᨷᩮ... ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩈᩮᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨲ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩴ ᩋᨶᩩᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣ ᩋᨶᩩᩔᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᩣᩅ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᨽᩅᩮ ᩋᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ, ᨲᩣᩅ ᩋᨴ᩠ᨴᩈ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨷᨧ᩠ᨨᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩈᨲᩣᨶᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩋᩅᩈᩣᨶᩮ ᨧ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ “ᨠᩥᨾᩮᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᨿᩅᩈᩮᨶ “ᩋᩈᨬ᩠ᨬᨽᩅᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩋᨣᨾᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ ᨽᨣᩅᩣ – “ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩣᨾ ᨴᩦᨥᩣᨿᩩᨠᩣ ᨴᩮᩅᩣ, ᨲᨲᩮᩣ ᨧᩩᨲᩮᩣ ᩈᩮᩣᨽᩥᨲᩮᩣ ᩍᨵᩪᨷᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩑᨠᩴ ᨽᩅᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᩈᩮᩣᨽᩥᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᩔᩁᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨷᩣᩁᩣ᪨ ᪑᪓᪑ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩈᨾᩣᨶᩴ)᪨ ᩑᩅᩴ ᨶᨿᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩩᩔᩁᨶ᩠ᨲᩔ ᩋᨶᩩᩔᩁᨱᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨳᩮᩁᩴ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩴ ᩋᨶᩩᩔᩁᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨮᨷᩮᩈᩥ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᨧᩣᨿᩴ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩣᨶᩩᩔᨲᩥᨬᩣᨱᩴ ᨲᩔ ᨧ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨽᩪᨲᩴ ᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨩᩣᨲᩮᩣ ᨲᨴᨲ᩠ᨳᨴᩦᨷᨶᩴ ᨣᩣᨳᩴ ᨣᩣᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ –

᪑᪙᪘᪨

“ᩈᨲᩥᨾᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩅᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ, ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᨻᩃᩅᩦᩁᩥᨿᩮᩣ;

ᨷᨬ᩠ᨧ ᨠᨷ᩠ᨷᩈᨲᩣᩉᩴ, ᩑᨠᩁᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᨶᩩᩔᩁᩥᩴ᪨

᪑᪙᪙᪨

“ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ, ᩈᨲ᩠ᨲ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨧ ᨽᩣᩅᨿᩴ;

បច្ចា ពហុលតាតាយ, ឧភតោ្ត អនុស្សតិ"ត្ថិ – ការចាក្ខណំ អភាសិ;

តត្ថ សតិយាតិ សចំ សមុដ្ឋាបកសម្បន្នាយ សតិបដ្ឋានភាវនាបារិបូរិយា សតិវេបុល្លប្បត្តិយា ច សតិយា។ បញ្ញាចាតិ លព្ធអភិញ្ញាបារិបូរិយា បញ្ញាវេបុល្លប្បត្តិយា ច បញ្ញាច។ កិត្តកិលេសតាយ កិញ្ចិ សង្គាជំពាលិតវេច្ចច ចត្តុត្តិឆសមុប្បឆាតឌីរិយស្ស ច សំសិទ្ធិបារិបូរិយា អារទ្ធពាលឌីរិវេយា។ សង្គាឌីតវេញ្ញត្ត ពាលក្កហលេភ កហណំ សតិបិ សតិអាឌីតំ ពាលភាវេច, យថា "វេកាពាលិពទ្ធា បុញ្ញាខាកាលសម្មារា"តិ។ បច្ចា ពហុលតាតាយ, ឧភតោ្ត អនុស្សតិត្ថិ ឧភតោ្ត ចិយ អនុស្សតិ។ ចិយ-សទ្ទោ ហិ ឡាឆ លុត្តនិទ្ទិដ្ឋោ, ឧវេពត បុវេទ្ធានិចាសាត្ថុស្សតិខាវេលា អត្តវេភា ខាកាលចសឹកាចំ ឌីវេបតិ។

ឡាទាតិ ឃាយ បដិបត្តិយា អត្តវេភា សតិយត្តាឌិការវេចា សាតិសយំ បុវេទ្ធានិចាសខាកាលញ្ចា សិទ្ធំ, តំ ឌវេស្សតុំ "ចត្តារវេរា"តិអាឌិតា ទុតិយំ ការយាហ។ តត្ថ ចត្តារវេរា សតិបដ្ឋានេតតិ កាយានុបស្សនាឌិវេក អត្តវេភា ចិសយវេភវេឌត ចតុត្ថិវេឆ វេលិកិយវេលិកុត្តរមិស្សវេក សតិសប្លានេត សតិបដ្ឋានេភ។ សត្តាតិ សត្ត វេពាជ្ឈង្គេ។ អដ្ឋាតិ អដ្ឋ មគ្គង្គានិ។ សតិបដ្ឋានេសុ ហិ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តស្ស សត្ត វេពាជ្ឈង្គា ភាចតាបារិបូរិំ កតា ឧច វេហាត្តិ, តថា អរិវេយា អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ។ វេតតាហ ឆមុវេសតាបតិ – "ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា សត្ត វេពាជ្ឈង្គេ យថាភូតំ ភាវេចត្វា"តិអាឌីហិ (ឌី៎ និ៎ ១៎១៣១) សត្តកោដ្ឋាសិកេសុ សត្តតិំសាយ វេពាឌិបក្ខិយធម្មេសុ ឧកាដ្ឋិំ កោដ្ឋានេស ភាចតាបារិបូរិំ កឆ្ឆេត្ត ឡាតវេរ អកច្ឆន្តា តាយ តត្ថីតិ។ ភាចយន្តិ ភាចតាវេហតុ។ វេសសំ ចុត្តតយវេយច។

វេសាកិតវេគ្ឌវេកាឆាចណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣៎ ចលិយវេគ្ឌវេកាឆាចណ្ណនា

ឃំកិញ្ចិ ឌញ្ញហឌីរិវេយតាតិអាឌិកា អាឃស្មតោ ចលិយវេគ្ឌវេរស្ស ការថា។ កា ឧប្បត្តិ? អឃស្មិ បុរិមព្ពុវេទ្ធសុ កតាធិការវេរា តត្ថ តត្ថ ភវេច បុញ្ញានិ ឧបចិតវេន្តា សុវេមធស្ស ភគវតោ កាលេ ព្រាហ្មណកុលេ និព្វត្តិត្វា ចិញ្ញុតំ បវេត្តា ចិខ្ខានិវេសុស្ស និប្បត្តិំ ពវេតា អសីតិកោដិចិភចំ បហាយ តាបសបព្ពជ្ជំ បព្ពជិត្វា បព្ពតបាវេទ អរញ្ញាយតវេត ឧកិស្សា តឌិយា តីវេរ អស្សមំ ការេត្វា ចិហរន្តោ អត្តវេភា អត្ថក្កមាភត្ត ឧបកាតំ សត្ថារំ ឌិស្វា បសន្នមានសោ អជិតចម្មំ បត្ថរិត្វា អទាសិ ។ តត្ថ និសិន្នំ ភគចន្តំ បុប្ផេហិ ច ចន្ទវេនត ច បូវេជត្វា អព្ពាចលិតិ ឌត្វា បញ្ចបតិដ្ឋិវេតត ចន្ទិ។ តស្ស ភគចា និសិន្នាសនសម្បត្តិំ បកាសេន្តោ អនុវេមាឌនំ ចត្វា បក្កាមិ។ វេសា វេតត បុញ្ញកម្មេត វេឌចមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឡាមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាវេទ វេចសាលិយំ ព្រាហ្មណកុលេ និព្វត្តិត្វា "កណ្ហមិត្តោ"តិ លទ្ធនាមោ ចយប្បត្តោ សត្ថុ វេចសាលិគមនេ ពុទ្ធានុភាចំ ឌិស្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ មហាកច្ចានត្ថេរស្ស សន្តិកេ បព្ពជិ។ វេសា មគ្គបញ្ញោ ឌត្តបរក្កមោ ច ហុត្វា ចិរំ កាលំ ចិញ្ញូ សព្រាហ្មចារី និស្សាយ ចសតិ។ កិញ្ចិ "យថា នាម ចលិ វុក្ខាឌីសុ កិញ្ចិ អតិស្សាយ ចឌ្ឍតុំ ន សក្កោតិ, ឧចមយម្បិ កញ្ចិ បណ្ឌិតំ អតិស្សាយ ចឌ្ឍតុំ ន សក្កោតី"តិ ចលិវេយាវេគ្ឌ សមុទាចរិំសុ។ អបរភាវេក បន វេចណុគត្តវេគ្ឌរំ ឧបសង្កមិត្វា តស្ស ឱចាវេឌ ឌត្វា សវេតា សម្បជានេតា

ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨬᩣᨱᩔ ᨸᩁᩥᨸᩣᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᩍᨴᩴ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ –

᪑᪙᪔᪨

“ᨿᩴ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨴᩊ᩠ᩉᩅᩦᩁᩥᨿᩮᨶ, ᨿᩴ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨻᩮᩣᨴ᩠ᨵᩩᨾᩥᨧ᩠ᨨᨲᩣ;

ᨠᩁᩥᩔᩴ ᨶᩣᩅᩁᨩ᩠ᨫᩥᩔᩴ, ᨸᩔ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᨸᩁᨠ᩠ᨠᨾᩴ᪨

᪑᪙᪕᪨

“ᨲ᩠ᩅᨬ᩠ᨧ ᨾᩮ ᨾᨣ᩠ᨣᨾᨠ᩠ᨡᩣᩉᩥ, ᩋᨬ᩠ᨩᩈᩴ ᩋᨾᨲᩮᩣᨣᨵᩴ;

ᩋᩉᩴ ᨾᩮᩣᨶᩮᨶ ᨾᩮᩣᨶᩥᩔᩴ, ᨣᩘ᩠ᨣᩣᩈᩮᩣᨲᩮᩣᩅ ᩈᩣᨣᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ – ᨣᩤᨳᩣᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ;

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩴ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨴᩊ᩠ᩉᩅᩦᩁᩥᨿᩮᨶᩣᨲᩥ ᨴᩊ᩠ᩉᩮᨶ ᩅᩦᩁᩥᨿᩮᨶ ᨳᩥᩁᩮᨶ ᨸᩁᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ, ᨴᩊ᩠ᩉᩅᩦᩁᩥᨿᩮᨶ ᩅᩤ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᨶᩣᩁᨴ᩠ᨵᩴ ᨿᩴ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨿᩴ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨻᩮᩣᨴ᩠ᨵᩩᨾᩥᨧ᩠ᨨᨲᩣᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨾᩮᩅ ᩅᩤ ᨻᩮᩣᨴ᩠ᨵᩩᩴ ᨻᩩᨩ᩠ᨫᩥᨲᩩᩴ ᩍᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨸᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩮᨶ ᨿᩴ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨠᩁᨱᩦᨿᩴ᪨ ᨠᩁᩥᩔᩴ ᨶᩣᩅᩁᨩ᩠ᨫᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨾᩉᩴ ᨴᩣᨶᩥ ᨠᩁᩥᩔᩴ ᨶ ᩅᩥᩁᩣᨵᩮᩔᩴ, ᨿᨳᩣᨶᩩᩈᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᩥᩔᩣᨾᩥ᪨ ᨸᩔ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᨸᩁᨠ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮ ᨾᨿᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ “ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ”, ᨸᩁᩴ ᨸᩁᩴ ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨠ᩠ᨠᨾᨶᨲᩮᩣ “ᨸᩁᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ”ᨲᩥ ᨧ ᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨿᩣᨾᩴ ᨸᩔ ᨲ᩠ᩅᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩉᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᨲᩩᨠᩣᨾᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨

ᨲ᩠ᩅᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᨴᩣᨿᨠᩴ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩃᨸᨲᩥ᪨ ᨾᩮᨲᩥ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᨾᨠ᩠ᨡᩣᩉᩦᨲᩥ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨠᨳᩮᩉᩥ, ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᩏᨸᩣᨿᩴ ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨠᨳᩮᩉᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨬ᩠ᨩᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨩᩩᨠᩴ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᨸᨭᩥᨸᨴᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩋᨶ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᨿᩔ ᩋᨶᩩᨸᨣᨾᨶᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨾᨲᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩮ ᩒᨣᩣᩉᨠᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨾᨲᩮᩣᨣᨵᩴ᪨ ᨾᩮᩣᨶᩮᨶᩣᨲᩥ ᨬᩣᨱᩮᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ᪨ ᨾᩮᩣᨶᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨩᩣᨶᩥᩔᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨸᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᩥᩔᩴ ᨸᩥᨸᩩᩃᩥᩔᩴ᪨ ᨣᩘ᩠ᨣᩣᩈᩮᩣᨲᩮᩣᩅ ᩈᩣᨣᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨣᩘ᩠ᨣᩣᨿ ᩈᩮᩣᨲᩮᩣ ᩈᩣᨣᩁᩴ ᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩴ ᩋᩅᩥᩁᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩒᨣᩣᩉᨲᩥ, ᩑᩅᩴ “ᩋᩉᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨿᩩᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩮᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨽᩥᨣᨾᩥᩔᩣᨾᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨾᩮ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᩣ”ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨿᩣᨧᩥ᪨

ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩮᩊᩩᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨲᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨴᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣᨸᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨿᩩᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᨧᩥᩁᩔᩮᩅ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨸ᪨ ᨳᩮᩁ ᪒᪨᪓᪖᪨᪔᪓-᪑᪐᪓) –

“បញ្ច កាមគុណេ ហិត្វា, បិយរូបេ មនោរមេ;

អសីតិ កោដិយោ ហិត្វា, បព្ពជឹ អនគារិយំ។

“បព្ពជិត្វាន កាយេន, បាបកម្មំ វិវជ្ជយឹ;

វចីទុច្ចរិតំ ហិត្វា, នទីកូលេ វសាមហំ។

“ឯកកំ មំ វិហរន្តំ, ពុទ្ធសេដ្ឋោ ឧបាគមិ;

នាហំ ជានាមិ ពុទ្ធោតិ, អកាសិំ បដិសន្ថារំ។

“ករិត្វា បដិសន្ថារំ, នាមគោត្តមបុច្ឆហំ;

ទេវតានុសិ គន្ធព្វោ, អាទុ សក្កោ បុរិន្ទទោ។

“កោ វា ត្វំ កស្ស វា បុត្តោ, មហាព្រហ្មា ឥធាគតោ;

វិរោចេសិ ទិសា សព្ពា, ឧទយំ សូរិយោ យថា។

“សហស្សារានិ ចក្កានិ, បាទេ ទិស្សន្តិ មារិស;

កោ វា ត្វំ កស្ស វា បុត្តោ, កថំ ជានេមុ តំ មយំ។

“នាមគោត្តំ បវេទេហិ, សំសយំ អបនេហិ មេ;

នាហំ ទេវោ ន គន្ធព្វោ, នាហំ សក្កោ បុរិន្ទទោ។

“ព្រហ្មភាវោ ច មេ នត្ថិ, ឯតេសំ ឧត្តមោ អហំ;

ອຕີເຕ ຈິນຍໍ ເຕນໍ, ຄາລຍີ ກາຍທາຄ຺ຄິ

“ສເຕ຺ຕ ກິເລເສ ຌາເປຕ຺ວາ, ປເຕ຺ຕາ ສເມ຺ພາທິມຸຕ຺ຕມໍ;

ຕສ຺ສ ຈາຄໍ ສຸຫິຕ຺ວາຫໍ, ຂຸຄໍ ຈຈກຍໃຕຈີ

“ຍຄີ ຄຸເທ຺ຄາສິ ສຕ຺ຕຍ຺ຍ, ຄິສີຄ ຕ຺ວໍ ຍຫາຍຸເກ;

ຕຍຫໍ ປຸຂຍິສ຺ສາຍິ, ຣຸກ຺ລສ຺ສຕ຺ຕກເຣາ ຕຸຈໍ

“ປຕ຺ຕິຕ຺ວາຂີກຈຍໍ , ອຄາສິ ສຕ຺ຕເກາ ອຫໍ;

ຄິສີຄີ ຕຕ຺ ກກຈາ, ສີເຫາຈ ກິທິກຄ຺ຄເນ

“ທິປໍ ປຕ຺ຕຕຍາຣຸຍາ ອຕ຺ຕສ຺ສ ຜລຍກ຺ກຫິ;

ສາລກລ຺ຍາຫິກໍ ປຸປໍ, ຈຄ຺ຄກ຺ຍາ ຍຫາເຣຫໍ

“ທິປໍ ປກ຺ກຍາຕໍ ສຕ຺ຕໍ, ຊເປຕ຺ວາ ເລິກກາຍກໍ;

ຜລໍ ຄຸຄ຺ຄສ຺ສ ຄຕ຺ວາກ, ສາລປຸປຍປຸຂຍີ

“ຈຄ຺ຄໍ ອກຸລິຍິຕ຺ວາ, ອຈຄ຺ຄີ ສຕ຺ຕເກາ ອຫໍ;

ປສຄ຺ຄທິເຕ຺ຕາ ສຸຍເກາ, ຈິປຸລາຍ ຈ ປີຕິຍາ

“ອຂີກຍິກ຺ຄີສີຄິຕ຺ວາ, ສຸເຍເຊາ ເລິກກາຍເກາ;

មម កម្មំ បកិត្តេសិ, ហាសយន្តោ មមំ តទា។

“ឥមិនា ផលទានេន, គន្ធមាលេហិ ចូភយំ;

បញ្ចវីសេ កប្បសតេ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ។

“អនូនមនសង្កប្បា, វសវត្តី ភវិស្សតិ;

ឆត្តឹសតិកប្បសតេ, មនុស្សត្តំ គមិស្សតិ។

“ភវិស្សតិ ចក្កវត្តី, ចាតុរន្តោ មហិទ្ធិកោ;

វេភារំ នាម នគរំ, វិស្សកម្មេន មាបិតំ។

“ហេស្សតិ សព្ពសោវណ្ណំ, នានារតនភូសិតំ;

ឯតេនេវ ឧបាយេន, សំសរិស្សតិ សោ ភវេ។

“សព្ពត្ថ សុខិតោ ហុត្វា, ទេវត្តេ អថ មានុសេ;

បច្ឆិមេ ភវេ សម្បត្តេ, ព្រហ្មពន្ធុ ភវិស្សតិ។

“អគារា អភិនិក្ខម្ម, អនគារី ភវិស្សតិ;

អភិញ្ញាបារគូ ហុត្វា, និព្ពាយិស្សតិនាសវោ។

“ឥទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ, សុមេធោ លោកនាយកោ;

មម និជ្ឈាយមានស្ស, បក្កាមិ អនិលញ្ជសេ។

“ទេភ ពយេុភ ឫពទេភ, ទេចភាបលិឌឹហិ ច;

ឌហិត្វា យាត្យំ ទេឆហំ៍, ពាចពិំសយពន្ធហំ៍

“ព្យសិពទេពា ចចិត្វាភ, ភិន្ទាត្តិ៍ យាព្យក្យន្ធិឃំ;

ទការទក ទយ ក្ខាភពា ភត្តិ, ឃយិ្យពាឡុទ ចសាយហំ៍

“យាព្យក្យន្ធិពទព យឃិ, អភ្គុបិភញ្ញា ទការឌភិ;

យាព្យឃា យយ ឈទភ្ភុភ, ភិន្ទាត្តពិ ឃចិន្ធកំ៍

“ឌាពិឃា បញ្ចាចទ្យ្សភ, បន្ទាឌិ៍ អភការិឃំ;

ឍូទទាបិពយិ្យសកាសយិ្យអទហត្តយបិបុលិ៍

“បុន្ទាពយុំ ពទចសទត្តា, ឍូទទភ ភាក្ខុសំ អហំ;

ពិំសពប្យសហឃ្សយិ្យយយ ពយុយត្យឃ្សទិ៍

“ភទយា ទព បុទិសាឌញ្ញា, ភទយា ទព បុទិស្យត្តយ;

ពច សាសភយាពយុ, បទត្តាយិ្យអចលិ បធិ៍

“ពិំសពប្យសហឃ្សយិ្យឃំ ព្យន្ទ្លយកិប្ធឌឃិ;

ទ្យក្កពិំ ភាកិឌាភាយិ, ព្យន្ទ្លប្ធឌាឃិធំ ឋលិ៍

“កិលេសា ឈាបិតា យឃ្យ្ន..បេ... ពតំ ព្រហ្មស្ស សាសត”ន្តិ។

អរហត្តំ បត បត្វា អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ ឆេរោ ពុយាខេយច កាឆា អភាសិតិ។

ចល្លិយត្ថេរកាឆាចណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦។ ឌីតសោកត្ថេរកាឆាចណ្ណនា

ខេរស ខេ ខ្ពលិលិស្សត្ថិតិអាឌិកា អាយស្មតោ ឌីតសោកត្ថេរស្ស កាឆា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេច បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ សិទ្ធត្ថស្ស ភកចតោ កាលេ ព្រាហ្មណកុលេ និព្វត្តិត្វា ព្រាហ្មណានំ ចិជ្ជាសិប្បេសុ និប្ផត្តិំ កតោ កាមេ បហាយ ត្ពសិបព្ពជ្ជំ បព្ពជិត្វា យហតា ត្ពសិកណេន បរិវុតោ អរញ្ញេ ចសន្តោ ពុទ្ធុប្បាទំ សុត្វា ហដ្ឋតុដ្ឋោ “ឧទុម្ពរបុប្ផសឌិសា ទុល្លភស្សតា ពុទ្ធា ភកចន្តោ, ត្ពការតច ឧបកន្តព្ពា”តិ យហតិយា បរិសាយ សទ្ធិំ សត្ថារំ ឧដ្ឋិ កច្ឆន្តោ ឌិយដ្ឋយោជនេ ខេសេ ព្យាធិកោ ហុត្វា ពុទ្ធកតាយ សញ្ញាយ កាលង្កតោ ខេចេសុ ឧប្បជ្ជិត្វា អបរាបរំ ខេចយនុស្សេសុ សំសរន្តោ ត្ពយម្ពិ ពុទ្ធុប្បាទេ អដ្ឋារសចស្សាធិកានំ ទ្វិន្នំ ចស្សសតានំ យត្ថេក ធម្មាសោករញ្ញោ កនិដ្ឋភាតា ហុត្វា និព្វត្តិ, តស្ស ឌីតសោកោតិ តាម អហោសិ។ សោ ចយប្បត្តោ ពត្តិយកុមារេហិ សិក្ខិតព្ពចិជ្ជាសិប្បេសុ និប្ផត្តិំ កតោ កិរិធត្តត្ថេរំ តិស្សាយ កិហិភូតោ សុត្តន្តបិដកេ អភិធម្មបិដកេ ច ចិសារទោ ហុត្វា ឲកធិចសំ មស្សុកម្មសមយេ កប្បកស្ស ហត្ថតោ អាធាសំ កហេត្វា កាយំ ខ្ពលេហេន្តោ ចលិតបលិតាធីនិ ធិស្វា សញ្ជាតសំចេកោ ចិបស្សនាយ ចិត្តំ ខ្ពតារេត្វា ភាចនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា តត្ថេខេយច អាសនេ សោតាបន្នោ ហុត្វា កិរិធត្តត្ថេរស្ស សន្តិកេ បព្ពជិត្វា តចិរេស្សេច អរហត្តំ បាបុណិ។ ខេតន ចុត្តំ អបធានេ (អប។ ខេរ ១។៣៨។៨-១៩) –

“អព្ភាយកោ យន្តធរោ, តិណ្ណំ ខេចធាន បារកូ;

លក្ខណេ ត្ពតិហាសេ ច, សធិឃណ្ឌុសកេដុភេ។

“តឌីសោតបឌីកាកា, សិស្សា អាយន្តិ មេ តធា;

ខេតសាហំ យន្តេ ចាខេចមិ, រត្តិន្ទិចមតន្ទិតោ។

“សិទ្ធត្ថោ តាម សម្ពុទ្ធោ, លោកេ ឧប្បជ្ជិ តាចខេធ;

តមន្ធការំ នាសេត្វា, ញាណាលោកំ បវត្តយិ។

“មម អញ្ញតរោ សិស្សោ, សិស្សានំ សោ កថេសិ មេ;

សុត្វាន តេ ឧទគ្គមនា, អារោចេសុំ មមំ តទា។

“ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ, សព្ពញ្ញូ លោកនាយកោ;

តស្សានុវត្តតិ ជនតា, លាភោ អម្ហំ វិជ្ជតិ។

“អធិច្ចុប្បត្តិកា ពុទ្ធា, ចក្ខុមន្តោ មហាយសា;

ឃិត្វាតាហំ ពុទ្ធសេដ្ឋំ, បស្សេយ្យំ លោកនាយកំ។

“អជិនំ មេ គហេត្វាន, វាកចីរំ កមណ្ឌលុំ;

អស្សមា អភិនិក្ខម្ម, សិស្សេ អាមន្តយិំ អហំ។

“ឱទុម្ពរិកបុប្ផំវ, ចន្ទម្ហិ សសកំ យថា;

វាយសានំ យថា ខីរំ, ទុល្លភោ លោកនាយកោ។

“ពុទ្ធោ លោកម្ហិ ឧប្បន្នោ, មនុស្សត្តម្បិ ទុល្លភំ;

ឧភោសុ វិជ្ជមានេសុ, សវនញ្ច សុទុល្លភំ។

“ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ, ចក្ខុំ លច្ឆាម តោ ភវ;

ឯថ សព្វេ គមិស្សាម, សម្មាសម្ពុទ្ធសន្តិកំ។

“កាយឍ្ឌលុឆរា សន្តោ, ខរាជិតតិចាសិនោ;

តេ ជដាការករិតា, តិក្ខប្បំ ចិបិតា ពងា។

“ឃុកាយត្ថំ បេក្ខយាតា, ក្ថត្វាយត្វំ កេចសិនោ;

អាសត្តិខោសទហិតា, អសម្ពុំតាធ ពោសទី។

“អប្បកិច្ឆា អលោលុប្បា, តិបកា សត្តុត្តិនោ;

ក្ឆញាឃ ធទយាតា តេ, ញុទ្ធសេដ្ឋុប្បាកយុំ។

“ឌិឃទ្ធឃោឌតេ សេសេ, ញ្ញាឆិ េយ ក្បបន្តូច;

ញុទ្ធសេដ្ឋំ សទិត្វាត, ពត្វ កាលគ្គតោ អហំ។

“ធញុក្តចុតិតោ កប្បេ, យំ សញ្ញាយលភិំ ពងា;

ចុក្កតិ តាកិជាតាយិ, ញុទ្ធសញ្ញាយិធំ ផល។

“កិលេសា ឈាបិតា យយ្ហា..បេ... កតំ ញុទ្ធស្ស សាសត”ន្តិ។

អទហត្ថំ បត បត្វា អញ្ញាំ ញ្ញាកោទាត្ថា –

១៩៥។

“កោសេ យេ ឋូលិចិស្សត្តិ, កប្បកោ ក្បសន្តយិ;

តតោ អាទាសមាទាយ, សរីរំ បច្ចវេក្ខិសំ។

១៧០។

“តុច្ឆោ កាយោ អទិស្សិត្ថ, អន្ធការេ តមោ ព្យគា;

សព្ពេ ចោឡា សមុច្ឆិន្នា, នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ”តិ។ – គាថាទ្វយំ អភាសិ;

តត្ថ កេសេ មេ ឱលិខិស្សន្តិ, កប្បកោ ឧបសង្កមីតិ គិហិកាលេ មស្សុកម្មសមយេ “មម កេសេ ឱលិខិស្សំ កប្បី”តិ កេសាទីនំ ឆេទនាទិវសេន កប្បនតោ កប្បកោ ន្ហាបិតោ មំ ឧបសង្កមិ។ តតោតិ កប្បកតោ។ សរីរំ បច្ចវេក្ខិសន្តិ សព្ពកាយិកេ អាទាសេ បលិតវលិតមុខនិមិត្តាទិទស្សនមុខេន “អភិភូតោ វត ជរាយ មេ កាយោ”តិ ជរាភិភូតំ អត្តនោ សរីរំ បច្ចវេក្ខិំ។ ឯវំ បច្ចវេក្ខតោ ច តុច្ឆោ កាយោ អទិស្សិត្ថ និច្ចសុខសុភសារាទីហិ រិត្តោ ហុត្វា មេ កាយោ អទិស្សថ បញ្ញាយិ។ កថំ? អន្ធការេ តមោ ព្យគា យេន អយោនិសោមនសិការសង្ខាតេន តមសា អត្តនោ កាយេ អន្ធភូតា វិជ្ជមានម្បិ អសុភាទិសភាវំ អបស្សន្តា អវិជ្ជមានំ សុភាទិអាការំ គណ្ហន្តិ, តស្មិំ អន្ធការេ អន្ធករណដ្ឋានេ កាយេ យោនិសោមនសិការសង្ខាតេន ញាណាលោកេន អវិជ្ជាតមោ វិគតោ, តតោ ឯវ សព្ពេ ចោឡា សមុច្ឆិន្នា ចោរា វិយ កុសលភណ្ឌច្ឆេទកតោ, សាធូហិ អសេវិតព្ពតោ អសង្គហេតព្ពតោ សង្ការកូដាទីសុ ឆឌ្ឌិតបិលោតិកខណ្ឌំ វិយ វិញ្ញុជនេន អរិយជនេន ឆឌ្ឌិតព្ពតាយ ចោឡា វិយាតិ វា “ចោឡា”តិ លទ្ធនាមា កិលេសា សមុច្ឆិន្នា អគ្គមគ្គេន សមុគ្ឃាដិតត្តា ឯវ ច តេសំ នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ អាយតិំ បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិ នត្ថីតិ។

វីតសោកត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. បុណ្ណមាសត្ថេរគាថាវណ្ណនា

បញ្ច នីវរណេ ហិត្វាតិអាទិកា អាយស្មតោ បុណ្ណមាសត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ សិខិស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ឯកទិវសំ សត្ថរិ អរញ្ញេ វិហរន្តេ បំសុកូលចីវរំ ធូមសាលាយ លគ្គេត្វា កត្តរយដ្ឋិំ បវិដ្ឋេ ឆត្តុហេត្វា គហតំ បវិដ្ឋោ សត្ថុ បំសុកូលំ ទិស្វា បសន្នមានសោ ឆត្តំ និក្ខិបិត្វា ពុទ្ធគុណេ អនុស្សរិត្វា បំសុកូលំ វន្ទិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិយំ កុដុម្ពិយកុលេ និព្ពត្តិ។ តស្ស កិរ ជាតទិវសេ តស្មិំ គេហេ សព្ពភាជនានិ សុវណ្ណរតនេហិ មាសេហិ បរិបុណ្ណានេវ អហេសុំ។ តេនស្ស បុណ្ណមាសោត្វេវ នាមំ អកំសុ។ សោ វយប្បត្តោ ទារបរិគ្គហំ កត្វា ឯកស្មិំ បុត្តេ ឧប្បន្នេ ឃរាវាសំ បហាយ បព្ពជិត្វា គាមកាវាសេ វសន្តោ ឃដេន្តោ វាយមន្តោ ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៣៤.១-៥) –

“ទិស្វា តាយាសិ ភគចា, សយម្ភូ អគ្គបុគ្គលោ;

បំសុក្វូលំ ធរេបត្វាន, ចិហារំ បាចិសិ ឌីរោ។

“ចិតពំ ឆត្យាគាយ, កប្លត្វាយ ចរិ អហំ;

បណ្ឌលក្គំ គហេត្វាន, ពាតតំ បាចិសិ អហំ។

“តត្ថ្វសំ បំសុក្វូលំ, ត្យចេក្គ លក្គិតំ តគា;

ចាបំ តខេត្វច តិក្លិប្យ, សិរេទ ពត្វាន អញ្ជលិ។

“បសត្ថចិត្តោ សុបតោ, ចិបុលាយ ច បីតិយា;

ញាណ្ឌសេដ្ឋំ សរិត្វាន, បំសុក្វូលំ អចន្ទហំ។

“ចន្ទតចុទេ ព្ទតោ កប្យ, បំសុក្វូលយចន្ទហំ;

ទុក្គតិំ តាភិជានាមិ, ចន្ទតាយ ព្ទដំ ឋលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ..បេ... កតំ ញាណ្ឌស្ស សាសន”ន្តិ។

ហេទ្យអភិញ្ញោ បត ហុត្វា សាចត្តិំ ឋបគន្ត្វា សត្វានំ ចត្តិត្វា សុសានេ ចរតិ, តស្ស ច អធិទាគតស្សេច សតោ បុត្វា កាលមកាសិ។ ភាទកយាតា ខេទស្ស អាគតកាចំ សុត្វា, “យា ព្ទដំ អបុត្តកំ សាបតេយ្យំ រាជាតោ ហទេយ្យុ”ន្តិ តំ ឋប្បញ្ញាទេត្យកាយា មហតា បរិចារេន ខេទស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា បដិសន្ថារំ កត្វា បលោតិកតំ អារភិ។ ខេតោ អត្តនោ ចិតទាគភាចជាតាបតត្វំ អាកាពេស ធត្វា អត្តនោ បដិបត្តិកិត្តតមុខេត តស្សា ធម្មំ ទេសេន្តោ –

“បញ្ញា តិចរេណ ហិត្វា, ឃោកេក្លយស្ស បត្តិយា;

ឆព្វាធានំ កេហត្វាន, ចាលាធស្សនយត្តុនោ·

១៤៧·

“បច្ចេចក្លិ ពុយំ កាយំ, សព្ពំ សត្តុរចាហិរំ;

អជ្ឈត្តញ្ញា ចាហិទ្ធា ច, ចុរេន្ធា កាឃោ អជិស្សធា”តិ· –

កាធាទ្វយំ អការិ·

តត្ថ បញ្ញា តិចរេណ ហិត្វាតិ កាយច្ឆន្ទានំរោ បញ្ញា តិចរេណ បហាយ ឥសានាឌិកេយត ចិច្ឆិន្ទេសត្វា· ឃោកេក្លយស្ស បត្តិយាតិ កាយឃោកាឌិហិ ចតុហិ ឃោកេហិ ខេយស្ស អតុបច្ចូតស្ស និព្ពានស្ស អធិកយាយ· ឆព្វាធានត្តិ ឆព្វក្ខុតំ អាធានំ· យថា ហិ អាធានេ សា ឌូរលិនោកត្តស្ស ទុបកាឃេ ក្វលាក្វលំ អាធំសេតិ, ឯចំ ចិបស្សនាសព្ពានេតា ឆព្វាតំ សាយព្ពាចិនេសោចនោនិឆតនោតា ចាលាធស្សនក្ខុតោ ឆព្វាធានេសា ចិបស្សត្តស្ស ចោធានសំកិលេសឆព្វចិកាចនេត តប្បហានសាឆនេត ច ចិនេសនោតា តាយកាឃេ ក្វលំ អាធំសេតិ· តេនាហ –

“ឆព្វាធានំ កេហត្វាន, ចាលាធស្សនយត្តុនោ;

បច្ចេចក្លិ ពុយំ កាយំ, សព្ពំ សត្តុរចាហិរ”ន្តិ· –

ពុយំ កាយំ ឆព្វសព្វហំ យយ អត្តកាចំ អជ្ឈត្តិកចាហិរាយតនកាចនោតា សត្តុរចាហិរំ សព្ពំ អនចសេសំ ឆព្វាធានំ កេហត្វា “អនិច្ច”ន្តិបិ “ទុក្ខ”ន្តិបិ “អនត្តា”តិបិ បតិអចេចក្លិ ចាលាធក្លុតា បស្សិំ· ឯចំ បស្សតា ច យឃា អជ្ឈត្តញ្ញា ចាហិទ្ធា ចាតិ អត្តនោ សន្តានេ បរសន្តានេ ច ចុរេន្ធា កាឃោ អជិស្សធ និច្ចសារាឌិចិរហិនោតា ចុរេន្ធា លទ្ធបញ្ញាកសព្ពានេតា អត្តកាចកាឃោ ចាលាធក្លុតា ឃាធាចនោតា អបស្សិត្ថ· សកលប្បិ ហិ លទ្ធបញ្ញាកំ “អចិជ្ជានិទុតស្ស, កិក្លុនេច, ចាលស្ស តណ្ហាសំឃុត្តស្ស ឯចយំ កាឃោ សមុធាកេតា”តិអាឌិសុ (សំ· និ· ១·១៥) “កាឃោ”តិ ចុច្ចតិ· “អជិស្សធា”តិ ច ពុយិតា ឃនេធច កាឃេ ធជ្ជព្ពំ, តំ ធិជ្ជំ, ន ធានិស្ស កិញ្ចិ យឃា បស្សិតព្ពំ អត្ថីតិ កតកិច្ចតំ ធស្សេន្តោ អញ្ញំ ព្យាកាសិ· ឯចំ ខេធេរា ពុយាហិ កាធាហិ បុរាណទុតិយិកាឃ ឆព្វំ ធេសេត្វា តំ សរណេសុ ច សីលេសុ ច សប្បតិដ្ឋាបេត្វា ឧយ្យោនេធសិ·

បុណ្ណយាវរេត្ថុវកាឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតាៈ

លិៈ តត្ថុពរេត្ថុវកាឆាចណ្ណតា

ឃឆាបិកឌេ្ឋា អាឌរេញ្ញាតិ អាឃម្ពុរេតា តត្ថុពរេត្ថុរស្ស ពាឆាៈ ពា ៥្បត្តិ? អឃយ្បិ បុរិយញុឌេ្ឋស្ស ពតាដឹពារេរា តត្ថ តត្ថ កទេច បុញ្ញាតិ ពរេរាវត្តា និលិស្ស កពចរេតា ពារេល បច្ចត្តរេឌរេយ ៥្បជ្ជិត្វា ចិញ្ញាតំ បរេត្តា ចតឆារិរេពា ហុត្វា ចិឆរេវត្តា ៧ពឌិចរំ វត្ថ ចក្ខយតដ្ឋាតំ

ឌិព្វា បវត្ថចិរេត្តា ចាលុពា ឌ្ឋពិទិៈ រេវា រេតាត បុញ្ញពរេម្ពុត ឌេចយតុរេស្សស្ស រំវវរេត្តា ព្ទុយម្ពិ ញុឌ្ឋប្បារេឌ ចយ្បាឃំ ពហបតិពុរេល តិឌ្ឋាត្តិ,

តស្ស តត្ថុរេពាតិ តាយំ អពំសុៈ រេឌដ្ឋពកាតា បតស្ស កទរេតា តាយៈ តស្ស បុព្ទារេឃារេពា អតត្តទេចត្វម្ពិ អាចិកចិស្សតិៈ រេត ៥្វេកាបិ ចិញ្ញាតំ

បត្វា អាឃម្ពុត្តិ រេវាលំ រេពាឡព្ទុចិរំ បព្ទាឌិតំ ស្វុត្វា "រេវារេណាបិ តាយ តឆាស្វុលុយារេលិ បព្ទាឌិ, ពិយឌ្ឋ បត យឃ"ត្តិ បព្ទាឌិស្វុៈ រេតាស្វុ

កទរេតា តចិទរេស្សច ចិបស្សតំ ចរេឌ្ឋត្វា លព្វអកិរេញ្ញា អរេហាវិៈ តត្ថុរេពា បត ពិរេលវាតំ ពលចកាទេចត តាច ចិបស្សតំ ៥ស្សក្ការេបតំ

តាវក្កិ, ចិបស្សតាឃ ពយ្ហំ ពរេរាតិ ៧ចៈ អចស្ស កទតរេត្ថុរេរា អាវឃំ ឆាត្វា អចស្សរេឃា កចិត្យពារេយា តំ បច្ឆារយលំ ពត្វា ចិហារេតា

តិក្កមិត្វា យក្កុវឃិរេប តិវិរេត្ថា ចិបស្សតាពឆំ ពរេឆវិៈ

រេតាត ច វយរេឃត វពដវរេត្ថ ពច្ឆរេត្ថ ៧រេពា វពរេដ ឃុរេត្តា រេពារេណា ចិក្កលឌ្ឋារេត វពដំ ៥ឌ្ឋទិត្វំ អវរេក្កោរេត្តា បទិបតិៈ តរេតា តំ

វត្វឆារេហា វពដវិ រេយារេចត្វា តិលាញ្ញា ឋាតិឃញ្ញា ឌត្វា បទិស្សយំ អបរេតត្វា បុត ឌុរេទ រេឃារេឌវិៈ តរេតា រេពារេណា ច្វុបវត្តបរិស្សរេយា

លឌ្ឋពរេលិ តំ វពដំ ចិក្កលឌ្ឋារតរេតា ៥ឌ្ឋទិត្វា ឆរេល បតិដ្ឋារេបវិៈ អឆ កទតរេត្ថុរេរា តត្ថុពស្ស "បស្សវិ រេតា ត្វំ, អាចុរេវា តត្ថុព, ព្ទុយស្ស

ពយ្ហ"ត្តិ តំ តិឌរេស្សត្វា រេតាត "បស្សាឃិ"តិ ចុរេត្ត "ព្ទុយត្វំ ស្វុឌ្ឋ ៥បឆារេទហិ"តិ អាហៈ ព្ទុតរេរា "ឃឆាឃំ រេពារេណា ច្វុបវត្តបរិស្សរេយា

បឌ្ឋដ្ឋារតរេតា កាទំ ៥ឌ្ឋាហតិ, ៧ចំ យឃាបិ រំវារបក្ករេតា អត្តា ៥ឌ្ឋទិតរេឌ្ឋា"តិ តរេយចារម្ពុលំ ពត្វា ចិបស្សតាឃ ពយ្ហំ ពរេរាវត្តា

តចិទរេស្សច អទរេហត្តំ ឋាបុលិៈ រេតាត ចុត្តំ អបឌារេត (អបៈ រេឆទ ១៎ៈ៣ប័ៈ៥០-៥៥) –

"យិពលុឌេ្ឋា បុរេទ អាវិ, អទរេញ្ញ ពាតរេត អហំ;

ឆាតយិពំ ពរេចវវត្តា, ចក្កយំ អឌ្ឋវិ អហំៈ

"៥ឌ្ឋរេក្កត បុលិតំ ពឃ្យា ចក្ករេយ ឌ្ឋពិទិ អហំ;

បវត្ថចិរេត្តា ស្វុយរេតា, ស្វុពតស្ស វិទិយរេតាៈ

“ឯកតិំសេ ឥតោ កប្បេ, បុលិនំ ឱកិរិំ អហំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, បុលិនស្ស ឥទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា អត្តនោ ជេដ្ឋភាតិកស្ស ភរតត្ថេរស្ស សន្តិកេ អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ –

១៧៣។

“យថាបិ ភទ្ទោ អាជញ្ញោ, ខលិត្វា បតិតិដ្ឋតិ;

ភិយ្យោ លទ្ធាន សំវេគំ, អទីនោ វហតេ ធុរំ។

១៧៤។

“ឯវំ ទស្សនសម្បន្នំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាវកំ;

អាជានីយំ មំ ធារេថ, បុត្តំ ពុទ្ធស្ស ឱរស”ន្តិ។ – គាថាទ្វយំ អភាសិ;

តត្ថ ភិយ្យោ លទ្ធាន សំវេគំ, អទីនោ វហតេ ធុរន្តិ “មយ្ហំ ជាតិពលវីរិយានំ អនុច្ឆវិកមេតំ យទិទំ អាគតស្ស ភារស្ស អវហន”ន្តិ សំវេគំ លភិត្វា អទីនោ អទីនមានសោ អលីនចិត្តោ “អលីនោ”តិ វា បាឋោ, សោ ឯវ អត្ថោ។ ភិយ្យោ បុនប្បុនំ ភិយ្យោសោមត្តាយ អត្តនោ ធុរំ ភារំ វហតេ ឧព្ពហតិ។ សេសំ ហេដ្ឋា រេយលីឃវិហារិត្ថេរស្ស គាថាវណ្ណនាយំ វុត្តនយមេវ។

នន្ទកត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥។ ភរតត្ថេរគាថាវណ្ណនា

ឯហិ, នន្ទក, គច្ឆាមាតិ អាយស្មតោ ភរតត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយំ កិរ អនោមទស្សិស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្វត្តិត្វា

ចិន្ញ្ញុតំ បត្វា ឲ្យកឌិចង់ យត្ញ្ញាងស្សត់ យុក្សុលេយ្យស្ស ក្ខុបិហតត្ចយំ ករហត្វា កន្ហត្តា សត្វាទំ ធក្កយត្ត ឌិស្វា បសត្តុយាតះសា ក្ខុបិហតា ក្ខុបតាះយត្វា, “អភិវ្ទហត្យ ភកចា ក្ខុបិហតា, ឃំ យយ អស្ស ឌឹឈទត្តំ ហិតាយ សុតាឃា”តិ អាហ។ អភិវ្ទហិ ភកចា តស្ស អត្ក្កុលាកត្តំ ក្ខុបិហតា។ ះសា ះតាត បុត្ញ្ញាកះយុត ះធចយត្ះស្សុសុ ង់សះត្តា ឡូយស្មិំ ឡុគ្គុប្បាះធ ធយ្យាតកះទ កហបតិក្យុះល តិព្វត្តិ, ករះតាតិស្ស តាមំ អះហាសិ។ ះសា ចិន្ញ្ញុតំ បត្វា ះសាលះត្វទស្ស បត្ហូឌិតកាធំ សុត្វា “ះសាបិ តាយ បត្ហូឌី”តិ សត្យាតង់ះធះកា បត្ហូឌិត្វា កតបុត្ហកិច្ចោ ចិបស្សតាឃ កយ្ខំ កះទាះត្តា តចិទះស្សច លញ្ញអភិះត្ញ្ញា អះហាសិ។ ះតាត ចុត្តំ អបតាះត (អប។ ះថះ ១។៦ប័។៧១-ប៉ង៉) –

“អះតាយឝស្សឹ ភកចា, ះលិកះជះដ្ឋា តរាសះកា;

ឌិចាចិហារា តិក្លមុ, បធយាទុហិ ធក្ខុយា។

“បិតឆិ សុកតំ កឃ្យា អគ្គ្ហាត់ បដិបត្ហូហំ;

តត្តុសាសិ សយ្ហត្ថំ, បត្តិកំ ធាទុឝស្សត់។

“សកំ ចិត្តំ បសាះឝត្វា, តឹហទិត្វាត បិតឆិ;

បិឝយ្ហុះល ធះបត្វាត, ឡាឝំ ធធតយព្រាចិ។

“អភិវ្ទហ យហាចិទ, សុកតិគ្គ ចិតាឃក;

ឡូះតា ឋល់ លភិស្សាមិ, ះសា ះយ អះត្វា សយិន្ញ្ញាត្យ។

“អះតាយឝស្សឹ ភកចា, ះលិកះជះដ្ឋា តរាសះកា;

បិតឆិ អភិវ្ទហិត្វា, ឡាឝំ ធធតយព្រាចិ។

“ះឃា បិតឆិ ះយ អឝាសិ, បសះត្កា ះសហិ បិលិកិ;

តយហំ កិត្តឃិស្សាមិ, សុណាឆ យយ ភាសះតា។

“ពុទ្ធស្ស គិរមញ្ញាយ, សព្វេ ទេវា សមាគតា;

ឧទគ្គចិត្តា សុមនា, វេទជាតា កតញ្ជលី។

“បីតធីនំ បទានេន, សុខិតោយំ ភវិស្សតិ;

បញ្ចបញ្ញាសក្ខត្តុញ្ច, ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ។

“សហស្សក្ខត្តុំ រាជា ច, ចក្កវត្តី ភវិស្សតិ;

បទេសរជ្ជំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ។

“អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ, ឱក្កាកកុលសម្ភវោ;

គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ។

“តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ;

សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ, និព្វាយិស្សតិនាសវោ។

“ទេវលោកេ មនុស្សេ វា, និព្វត្តិស្សតិ បុញ្ញវា;

ទេវយានបដិភាគំ, យានំ បដិលភិស្សតិ។

“បាសាទា សិវិកា វយ្ហំ, ហត្ថិនោ សមលង្កតា;

រថា វាជញ្ញសំយុត្តា, សទា បាតុភវន្តិ មេ។

“អគារា និក្ខមន្តោបិ, រថេន និក្ខមិំ អហំ;

កេសេសុ ឆិជ្ជមានេសុ, អរហត្តមបាបុណិំ។

“សិកា មយ្ហំ សុលគ្គិ មេ, ចាលិញ្ញំ សុប្បយោជិតំ;

ទត្វាន ភិសិំ ឯកំ, បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ។

“អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ, យំ ភិសិមទាសហំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ភិសិស្ស ឥទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

ឆឡភិញ្ញោ បន ហុត្វា អត្តនោ កនិដ្ឋភាតិកេន នន្ទកត្ថេរេន ហេដ្ឋា វុត្តនយេន អញ្ញាព្យាករណេ កតេ “ភាតា នន្ទកោបិ អរហា ជាតោ, ហន្ទ មយំ ឧភោបិ សត្ថុ សន្តិកំ គន្ត្វា វុសិតព្រហ្មចរិយតំ និវេទេស្សាមាតិ ឧប្បត្តិំ បរិចិតក្កំ នន្ទកត្ថេរស្ស កថេន្តោ –

១៥៨។

“ឯហិ នន្ទក គច្ឆាម, ឧបជ្ឈាយស្ស សន្តិកំ;

សីហនាទំ នទិស្សាម, ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សម្មុខា។

១៥៩។

“យាយ នោ អនុកម្បាយ, អម្ហេ បព្វាជយី មុនិ;

សោ នោ អត្ថោ អនុប្បត្តោ, សព្វសំយោជនក្ខយោ”តិ។ – គាថាទ្វយំ អភាសិ;

តត្ថ ភគ្គកាតិ អាលបតិ។ ឲហីតិ តស្ស អត្ថតោ សត្តិកករលំ។ កដ្ឋាយាតិ តេន អត្តនា ច ឲកញ្ញីកាតដ្ឋកិរិយាចចនំ, ឧបញ្ញាយស្សាតិ សមានសទ្ទស្ស, សមានសទ្ទោ ហិ សមត្តចក្ខុនា ទាឌ្ឍចក្ខុនា ច សត្តានំ អាសយានុសយចរិតាធិមុត្តិ យថាក្ខតចិតលោកតេន សទេចកស្ស លោកស្ស ចន្ទាចន្ទំ ឧបតិដ្ឋាយតីតិ ចិសេសតោ ឧបញ្ញាយោតិ ចត្តុត្តំ អទហតិ។ យទត្ថំ កបតិ, តំ ទស្សេតុំ “សីហនាទំ នទិស្សាម, ទាឌ្ឍសេទ្ទស្ស សមុលា”តិ អាហ។ យថាក្ខច្ចុណាកិច្ចាហារតាយ អកិតភាទកាចតោ សីហនាទំ ទាឌ្ឍស្ស សមានសទ្ទស្ស តតោ ឧច សត្តុសត្តុតយតាយ សេទ្ទស្ស, ទាឌ្ឍានំ ចា សាចកទាឌ្ឍាធិតំ សេទ្ទស្ស សមុលា បុរតោ នទិស្សាមាតិ អត្ថោ។

យថា បន សីហនាទំ នទិតុកាមោ, តំ ទស្សេន្តោ “យាយា”តិ កាថមាហ។ តត្ថ យាយាតិ យទត្ថំ, យាយ យទត្ថានុប្បត្តិយាតិ អត្ថោ។ តោតិ អយ្យាកំ។ អនុកប្បាយាតិ អនុក្កោណ្ឌាតេន អយេស្ផេបិ បដ្ឋាឌយិ បដ្ឋាឌេសិ។ យុតីតិ កកចា។ សោ តោ អត្ថោ អនុប្បតេ្តាតិ សោ អត្ថោ សទ្ធុសំ សំឃោឌភានំ លយក្ខតំ អទហត្តុមលំ តោ អយេហ្វិ អនុប្បតេ្តា, អធិកតោតិ អត្ថោ។

កទតតេត្ថកោទាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

៥។ កាទត្ថាឌតេត្ថកោទាចណ្ណតា

តតត្តិ ឧចំ សប្បណ្ណាតិ អាយសោ្មតោ កាទត្ថាឌតេត្ថស្ស កាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមទាឌ្ឍសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភចេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ ឆ្នូតោ ឧកពិសេ កប្បេ ក្ខលតោហ តិដ្ឋុត្តិត្វា ចិញ្ញុតំ បត្វា ឧកធិចសំ សុមតំ តាម បច្ចេកទាឌ្ឍំ បិណ្ឌាយ ចទត្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ បរិបក្កំ ចល្លិការមលំ អទាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេចមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឆ្នមិស្មិំ ទាឌ្ឍុប្បាទេ រាឌកហ ក្រាហ្មុណក្ខលេ តិដ្ឋុត្តិត្វា កោត្តតាមេន កាទត្ថាឌោតេ្វច បញ្ញាយិត្ថ។ សោ ចយប្បតេ្តា ឃរាចាសំ ចសន្តោ ឧកបុត្តំ លភិ។ តស្ស “កណ្ហមិត្តោ”តិ តាមំ អកាសិ។ តស្ស ចិញ្ញុតំ បត្តកាលេ “តាត, អម្ហាកំ តាម អាចរិយស្ស សត្ថុកោ សិប្បំ សិក្ខិត្វា ឧហី”តិ តំ តក្កសិលំ បេសេសិ។ សោ កច្ឆន្តោ អត្តរាមកេ្គ សត្ថុ សាចកំ អន្នាតទំ មហាទេទំ កណ្ហាណមិត្តំ លភិត្វា តស្ស សត្ថុកោ ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្វជិត្វា កតបុព្វកិច្ចោ ចិបស្សនាយ កម្មំ កពោន្តោ តចិរស្សេច អទហត្តំ បាបុណិ។ តេន ចុត្តំ អបទាតេ (អប។ ថេទ ១។៣ប័។៩៩-៧០) –

“សុមតោ តាម សម្ពុទ្ធោ, តក្កោធ៍ ចសី តទា;

ចល្លិការមលំ កយ្ហា សយម្ភុស្ស អទាសហំ។

“ឧកតិំសេ ឆ្នូតោ កប្បេ, យំ មលំ អទទិំ តទា;

ទុក្កតិំ តាភិជាតាមិ, មលទាតស្សិទំ មលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា យេស្មា.បេ... ពតំ ត្យុន្ទស្ស សាសត”ត្តិ៍

អឆស្ស បិតា ភារទ្វាជោ ចេញ្ញចេត ចិហទត្តិ ភកចត្តិ ក្ខបសន្កូយិត្វា ឈម៉ុ ស្វុត្វា បត្តូឌិត្វា តចិទស្សេច អទហត្តិ សន្ធាកាសិ៍ អឆ បុទេត្តា សត្វាទំ ចក្តិត្វំ ទាឌកហំ អាកតោ សត្វ សត្តិតេក តិសិត្ថ បិតាទំ ដិស្វា តុដ្ឋចិទេត្តា “បិតាបិ ខោ យេ បត្តូឌិតោ, កិ ត្ស ខោ ទោត បត្តូឌ្ជាកិច្ចំ យត្វកំ បិបិត”ត្តិ ចិយំសទត្តា ហិឈាសចភាចំ ចាត្វា តំ សិហតាឆំ តឆាទេបត្សកាទេយា, “សាត្ស, ខោ ត្សេយត្ថិ ពតំ បត្តូឌទត្តហិ, បត្តូឌ្ជាកិច្ចំ បត យត្វកំ បិបិត”ត្តិ បុន្ធិ៍ ភារទ្វាជោ បុត្តស្ស អឆិកយំ ឌឹទេបទេត្តា –

១សិសិ៍

“តឆត្តិ ៩ចំ សប្បញ្ញា, សិហាច កិទិកញ្ញទេទ;

ចិទា ចិឌិតសក្កាយា, ខេត្វា យាទំ សចាហតំ៍

១សិប៉៍

“សត្វា ច បរិចិណ្ណោ យេ, ឈេយ្វា សញ្ញោ ច ប្វុឌិតោ;

អហត្ថា ចិទេត្តា ស្សុយទេតា, បុត្តិ ដិស្វា អតាសច”ត្តិ៍ – កាឆាទ្វយំ អភាសិ;

តត្វ តឆត្តិតិ ឃឆាក្សុច្ចក្សុហាកិត្យាហារចទេសត អកិតតាឆំ តឆត្តិ ពន្ធត្តិ៍ ៩ចត្តិ ឮឆាតិ ចត្តូត្តាការឆស្សត៍ សប្បញ្ញាតិ អក្កុយក្កុបត្តូឆិកទេយត សត្តូបត្តូឆិកទេយត សត្តូបត្តូទេចបុល្លប្បត្តា៍ ចិទាតិ ចត្សុត្តិឈសម្វប្បឆាតចិទិយសប្បត្តតាឃ ចិទា, តទេតា ៩ច អតចទេសសំកិលេសបក្ខតិម្វឆទេតត សចាហតំ កិលេសយាទំ អកិសក្ខារយាទំ ខេចបុត្តយាទត្ថា ខេត្វា សត្តូសោ ចិឌិតសក្កាយា តឆត្តិ សប្បញ្ញាតិ សត្តូទេត្ត៍

៩ចំ ចិទេតត្តូចិឌទេឃត សិហតាឆំ ឆទេស្សត្វា ឮឆាតិ អាទាទេឈតត្តូសយាទាឈទេតត ឮឆ្នំតត្តូសិទ្ធិឃា ច តំ ឆទេស្សត្វំ, “សត្វា ច បរិចិណ្ណោ យេ”តិ ទុតិយំ កាឆយាហ៍ តត្វ សត្វា ច បរិចិណ្ណោ យេតិ យេ សត្វា សម្វាសត្វទេត្ត ឃឆាត្សសិទ្ធិ ខ្លចាឆាត្សសាសតិកទទេលាត យេឃា បរិចិណ្ណោ ក្ខបសិតោ, ត ឈេម្វាឆិកទលំ ចិទេសាសិទេតាតិ អឆិប្បាយេឃា៍ ឈេយ្វា សញ្ញោ ច ប្វុឌិតោតិ តចចិទេឆាបិ លេកិត្យុត្តទឈេម្វា, ឃឆាបឌិបត្តិឃាកតយក្កាត្សប្បត្តិឃា សិលឆិទ្ធិសាយញ្ញាកយទេតត អទិឃសញ្ញោ ច យេឃា ប្វុឌិតោ យាតិទេតា៍ អហត្ថា ចិទេត្តា ស្សុយទេតា, បុត្តិ

ទិស្វា អគារមជ្ឈេ យេវ បុត្តំ អគារមជ្ឈំ សម្បត្តោ លីលាមជ្ឈំ ទិស្វា ធម្មទេសនា អហម្បិ ចិន្តេត្វា និរាមិសាយ បីតិយា ឧដ្ឋោ, តទាទេយច និរាមិសេន សោមនស្សេន សុមនោ ឧទានេតិ អត្ថោ.

ភារទ្វាជត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

១០. កណ្ហទិន្នត្ថេរគាថាវណ្ណនា

ឧបាសិតា សប្បុរិសាតិ អាយស្មតោ កណ្ហទិន្នត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ ឥតោ ចតុនវុតេ កប្បេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ឯកទិវសំ សោភិតំ នាម បច្ចេកពុទ្ធំ ទិស្វា បសន្នចិត្តោ បុន្នាគបុប្ផេហិ បូជំ អកាសិ. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ រាជគហេ ព្រាហ្មណកុលេ និព្ពត្តិត្វា កណ្ហទិន្នោតិ លទ្ធនាមោ វយប្បត្តោ ឧបនិស្សយសម្បត្តិយា ចោទិយមានោ ធម្មសេនាបតិំ ឧបសង្កមិត្វា ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៣៥.៩១-៩៥) –

“សោភិតោ នាម សម្ពុទ្ធោ, ចិត្តកូដេ វសី តទា;

គហេត្វា គិរិបុន្នាគំ, សយម្ភុំ អភិបូជយិំ.

“ចតុន្នវុតិតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយិំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, បុប្ផបូជាយិទំ ផលំ.

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ.

អរហត្តំ បន បត្វា អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ –

១៧៩.

“ឧបាសិតា សប្បុរិសា, សុតា ធម្មា អភិណ្ហសោ;

“កចរាកហតស្ស មេ សតោ, កចរាគោ បុត មេ ត ចិជ្ជតិ;

ត ចាហុ ត ច មេ កចិស្សតិ, ត ច មេ ឲតរហិ ចិជ្ជតី”តិ –

កាចាក្ខយំ អការសិ

តត្ថ ស្តូបិសិតាតិ បរិចរិតា បដិបត្តិបឃិរូបិសតាយ បឃិរូបិសិតា សប្បុរិសាតិ សត្តេហិ សីលាទិគុណេហិ សមន្នាកតា បុរិសា, អរិយបុគ្គលា សារិបុត្តត្ថេរាទយោ ឲតេត បុរិមចក្កទ្វយសម្បត្តិយត្តតោ ចស្សតិ ត ហិ បតិរូបទេសវាសេន ចិតា សប្បុរិសូបនិស្សយោ សម្ភចតិ ស្វាតា ឆម្ពាតិ សម្មាបដិបត្តិសម្បាទាទិបដិសំយុត្តឆម្ពា សោតទ្វារានុសារេន ស្តូបធារិតា ឲតេត អត្តតោ ពាហុសច្ចំ ចស្សទេត្តា បច្ឆិមចក្កទ្វយសម្បត្តិ ចស្សតិ អភិញ្ញាសាតិ ពាហុសោ ត កាទេលត កាលំ ខ្ពុចព្ពា បចំ “ស្តូបិសិតា សប្បុរិសា”តិ ឲត្តាបិ យោគេចតត្តា ស្វាក បដិបន្និស្ស, អញ្ញាសំ អយទោកាណត្តិ ទេ ចម្មេ ស្វាកា តត្ថ ចុត្តានុបិនុបចម្មេ សលក្ខណាទិតោ បរិគ្គហេត្វា អត្ថក្កមេត ចិបស្សតំ ចឆ្លុត្តា អយទោកាណំ តិព្ពានបតិដ្ឋំ តំសម្បាបកំ អញ្ញាសំ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ បដិបន្នំ បិបុលំ

កចរាកហតស្សមេ សតោតិ កចរាគេត កចតណ្ហាយ អតាខិមតិ សំសារេ ហតស្ស ស្តូបទ្ធុតស្ស មម សតោ សមានស្ស, អគ្គមគ្គេត ចាហតកចរាកស្ស កចរាគោ បុត មេ ត ចិជ្ជតីតិ តទោ ឲច បុត ខ្ពុចាតិ កចរាគោ មេ តត្ថិ ត ចាហុ ត មេ កចិស្សតិ, ត ច មេ ឲតរហិ ចិជ្ជតីតិ យចិបិ បុព្ពេ បុថុជ្ជតកាលេ សេក្ខកាលេ ច មេ កចរាគោ អហោសិ, អគ្គមគ្គប្បត្តិតោ បត បដ្ឋាយ ត ចាហុ ត ច អហោសិ, អាយតិម្បិ ត មេ កចិស្សតិ, ឲតរហិ អឆុតាបិ ត ច មេ ចិជ្ជតិ ត ច ស្តូបលព្ភតិ, បហីនោតិ អត្ថោ កចរាកចចនេតនេច ចេត្ថ តទេកដ្ឋតាយ មាតាខីតម្បិ អការេចា ចុត្តាតិ សត្តមោ បរិក្ខិណកចសំយោជតំ ចស្សតិ

កណ្ហទិន្នត្ថេរកាចាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា

តតិយចក្កចណ្ណតា តិដ្ឋិតា

៤ ចតុត្ថចគ្គោ

១។ មិគសិរត្ថេរគាថាវណ្ណនា

យតោអហំ បព្ពជិតោតិ អាយស្មតោ មិគសិរត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ កស្សបស្ស ភគវតោ កាលេ ព្រាហ្មណកុលេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្តោ ឯកទិវសំ សត្ថារំ ទិស្វា បសន្នចិត្តោ កុសដ្ឋកំ អទាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ កោសលរដ្ឋេ ព្រាហ្មណកុលេ បដិសន្ធិំ គហេត្វា មិគសិរនក្ខត្តេន ជាតត្តា មិគសិរោតិ លទ្ធនាមោ វយប្បត្តោ ព្រាហ្មណានំ វិជ្ជាសិប្បេសុ និប្ផត្តិំ គតោ ឆវសីសមន្តំ នាម សិក្ខិ, យំ បរិជប្បេត្វា តិវស្សមត្តកេ មតានម្បិ សីសំ នខេន អាកោដេត្វា “អយំ សត្តោ អសុកដ្ឋានេ និព្ពត្តោ”តិ ជានាតិ។

សោ ឃរាវាសំ អនិច្ឆន្តោ បរិព្ពាជកបព្ពជ្ជំ បព្ពជិត្វា តំ វិជ្ជំ និស្សាយ លោកេន សក្កតោ គរុកតោ លាភី ហុត្វា វិចរន្តោ សាវត្ថិំ ឧបគតោ សត្ថុ សន្តិកំ គន្ត្វា អត្តនោ អានុភាវំ បកាសេន្តោ – “អហំ, ភោ គោតម, មតានំ និព្ពត្តដ្ឋានំ ជានាមី”តិ វត្វា, “កថំ បន ត្វំ ជានាសី”តិ វុត្តេ, “ឆវសីសានិ អាហរាបេត្វា មន្តំ បរិជប្បេត្វា នខេន សីសំ អាកោដេន្តោ និរយាទីសុ តេហិ តេហិ និព្ពត្តដ្ឋានំ ជានាមី”តិ កថេសិ។ អថស្ស ភគវា បរិនិព្ពុតស្ស ភិក្ខុនោ សីសកបាលំ អាហរាបេត្វា, “កថេហិ តាវ តស្ស គតិំ, យស្សិទំ សីសកបាល”ន្តិ អាហ។ សោ តំ កបាលំ មន្តំ បរិជប្បេត្វា នខេន អាកោដេត្វា នេវ អន្តំ ន កោដិំ បស្សតិ។ អថ សត្ថារា, “ន សក្កោសិ បរិព្ពាជកា”តិ វុត្តេ, “ឧបបរិក្ខិស្សាមិ តាវា”តិ វត្វា បុនប្បុនំ បរិវត្តេន្តោបិ ន បស្សតេវ។ ពាហិរកមន្តេន ហិ ខីណាសវស្ស គតិំ កថំ ជានិស្សតិ, អថស្ស មត្ថកតោ កណ្ណេហិ ច សេទោ មុច្ចិ។ សោ លជ្ជិត្វា តុណ្ហីភូតោ អដ្ឋាសិ។ សត្ថា “កិលមសិ បរិព្ពាជកា”តិ អាហ។ សោ “អាម, កិលមាមិ, ន ឥមស្ស គតិំ ជានាមិ, តុម្ហេ បន ជានាថា”តិ។ “អហំ ឯតំ ជានាមិ, ឥតោ ឧត្តរិតរម្បិ ជានាមី”តិ វត្វា “និព្ពានំ គតោ សោ”តិ អាហ។ បរិព្ពាជកោ “ឥមំ វិជ្ជំ មយ្ហំ ទេថា”តិ អាហ។ “តេន ហិ បព្ពជា”តិ វត្វា តំ បព្ពាជេត្វា បឋមំ សមថកម្មដ្ឋានេ និយោជេត្វា ឈានាភិញ្ញាសុ បតិដ្ឋិតស្ស វិបស្សនាយ កម្មំ ឧបទិសិ។ សោ វិបស្សនាយ កម្មំ ករោន្តោ នចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប។ ថេរ ២។៣៧។៦៨-៨០) –

“កស្សបស្ស ភគវតោ, ព្រាហ្មណស្ស វុសីមតោ;

បសន្នចិត្តោ សុមនោ, កុសដ្ឋកមទាសហំ។

“ឥមស្មិំយេវ កប្បម្ហិ, កុសដ្ឋកមទាសហំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, កុសដ្ឋកស្សិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ –

១៥៨។

“យតោ អហំ បព្ពជិតោ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ;

វិមុច្ចមានោ ឧគ្គច្ឆិំ, កាមធាតុំ ឧបច្ចគំ។

១៥៩។

“ព្រហ្មុនោ បេក្ខមានស្ស, តតោ ចិត្តំ វិមុច្ចិ មេ;

អកុប្បា មេ វិមុត្តីតិ, សព្ពសំយោជនក្ខយា”តិ។ – គាថាទ្វយំ អភាសិ;

តត្ថ យតោ អហំ បព្ពជិតោ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេតិ យតោ បភុតិ អហំ បព្ពជិតោ ពុទ្ធស្ស ភគវតោ សាសនេ, បព្ពជិតកាលតោ បដ្ឋាយ។ វិមុច្ចមានោ ឧគ្គច្ឆិន្តិ សំកិលេសបក្ខតោ បឋមំ តាវ សមថវិបស្សនាហិ វិមុច្ចមានោ វោទានធម្មវសេន ឧទ្ធំហិ។ ឯវំ ឧគ្គច្ឆន្តោ កាមធាតុំ ឧបច្ចគំ អនាគាមិមគ្គេន អច្ចន្តមេវ កាមធាតុំ អតិក្កមិំ។

ព្រហ្មុនោ បេក្ខមានស្ស, តតោ ចិត្តំ វិមុច្ចិ មេតិ សទេវកស្ស លោកស្ស អគ្គភូតត្តា សេដ្ឋដ្ឋេន ព្រហ្មុនោ ពុទ្ធស្ស ភគវតោ មហាករុណាយោគេន “អយំ កុលបុត្តោ មម សាសនេ បព្ពជិត្វា កថំ នុ ខោ បដិបជ្ជតី”តិ បេក្ខន្តស្ស តតោ អនាគាមិមគ្គាធិគមតោ បច្ឆា អគ្គមគ្គាធិគមេន មម ចិត្តំ សព្ពសំកិលេសតោ អច្ចន្តមេវ មុច្ចិ។ អកុប្បា មេ វិមុត្តីតិ, សព្ពសំយោជនក្ខយាតិ តថាវិមុត្តចិត្តត្តា ឯវ សព្ពសំយោជនានំ ខយា បរិក្ខយា ញាតិ ឯវំ អកុប្បា មេ វិមុត្តីតិ អញ្ញំ ព្យាកាសិ។

មិគសិរត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. សិវកត្ថេរគាថាវណ្ណនា

អនិច្ចានិ គហកានីតិ អាយស្មតោ សិវកត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ

ឧបចិនន្តោ វិបស្សិស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្វត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្តោ ឯកទិវសំ ភគវន្តំ បិណ្ឌាយ ចរន្តំ បស្សិត្វា បសន្នមានសោ បត្តំ អាទាយ កុម្មាសស្ស បូរេត្វា អទាសិ. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ រាជគហេ ព្រាហ្មណកុលេ និព្វត្តិ, សិវកោតិស្ស នាមំ អហោសិ. សោ វយប្បត្តោ វិជ្ជាសិប្បេសុ និប្ផត្តិំ គតោ នេក្ខម្មជ្ឈាសយតាយ កាមេ បហាយ បរិព្ពាជកបព្ពជ្ជំ បព្ពជិត្វា វិចរន្តោ សត្ថារំ ឧបសង្កមិត្វា ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា វិបស្សនាយ កម្មំ ករោន្តោ នចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ២.៣៩.១១៥-១២១) –

“ឯសនាយ ចរន្តស្ស, វិបស្សិស្ស មហេសិនោ;

រិត្តកំ បត្តំ ទិស្វាន, កុម្មាសំ បូរយិំ អហំ.

“ឯកនវុតិតោ កប្បេ, យំ កម្មមករិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, កុម្មាសស្ស ឥទំ ផលំ.

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”ន្តិ.

អរហត្តំ បន បត្វា អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ –

១៨២.

“អនិច្ចានិ គហកានិ, តត្ថ តត្ថ បុនប្បុនំ;

គហការំ គវេសន្តោ, ទុក្ខា ជាតិ បុនប្បុនំ.

១៨៣.

“គហការក ទិដ្ឋោសិ, បុន គេហំ ន កាហសិ;

សព្ពា តេ ផាសុកា ភគ្គា, ថូណិកា ច វិទាលិតា;

ນິຍຽິຍາຂິກາທໍ ນິຕ຺ຕໍ, ປາເປຈ ນິວາຣເຍຍ຺ຍາ”ຕິ – ກາຉາມິມໍ ອກາສິ;

ຕຕ຺ຖ ອຄິຖ຺ຣາຕິ ຕຸຣິຕາ, ຕຕ຺ຖ ຕຕ຺ຖ ປຸຕປຸຕ຺ຕິ ຕສ຺ມິ ຕສ຺ມິ ກເຈ ປຸຕປຸຕໍ ຄິຕ຺ຕຕ຺ຕາຍາຕາຕິ ກຫກາຕິ ອຕ຺ຕກາຈເກຫາຕິ ຕ ຄິຕ຺ຕາຕິ ອຕຈຣິ຺ຕາຕິ ປາຕ຺ຕຣາຕິ ປຣິຕ຺ຕກາລິຕິ ກຫກາຣ ກເຈນເຕ຺ຕາຕິ ປາຍສ຺ສ ອຕ຺ຕກາຈເກຫສ຺ສ ກາຣກໍ ຕນ຺ຍາຈນ຺ຕິ ປຣິເຍນເຕ຺ຕາ ໑ຕ຺ຕກໍ ກາລໍ ອຕຸນິຈຣິຕ຺ຕິ ອຌິປ຺ຍາເຍາ ທຸກ຺ຂ ຊາຕິ ປຸຕປຸຕ຺ຕິ ປາຈໍ ກຫກາຣກເກຈນຕສ຺ສ ກາຣເລຈຈຕໍ ຍສ຺ມາ ຊຣາຍ຺ຍາຌິຍຣເລຍິສ຺ສຕາຍ ຊາຕິ ຕາເຍນາ ປຸຕປຸຕໍ ຣູປກຕ຺ຕໍ ທຸກ຺ຂ, ຕ ຈ ນາ ຕສ຺ມິ ອຌິເຣ ຕິຈຕ຺ຕຕິ, ຕສ຺ມາ ຕໍ ກເຈນເຕ຺ຕາ ນິຈຣິຕ຺ຕິ ອເຕ຺ຖາ

ກຫກາຣກຌິເຣ຺ຍາສີຕິ ປາຈາຕິ ປຕ ເຍຕ ເນາ ນກ຺ກາ ຮເຣ, ເຕຕ ອຣິຍຍກ຺ກາລຈກ຺ກາ ກຫກາຣກ ຌິເຣາ ອນິ ປຸຕ ເກຫຕ຺ຕິ ປຸຕ ປາຍສ຺ມິ ນິນາຣຈເຣ ອຕ຺ຕກາຈນຕ຺ຕາຕໍ ຍຍ ເກຫໍ ຕ ກາຫນິ ຕ ກຣິສ຺ສິ ນຕ຺ຕາ ເຕ ຫາຣຸກາ ກກ຺ກາຕິ ຕຈ ນຕ຺ຕາ ອຕຈເນນກິເລນຫາຣຸກາ ຍຍາ ກກ຺ກາ ຣຸລິກາ ຈ ນິຈາລິຕາຕິ ປາຈາຕິ ຕຍາ ກາຕຕ຺ຕສ຺ສ ອຕ຺ຕກາຈເກຫສ຺ສ ອຈິຕ຺ຕານຕ຺ຕາຕາ ກຕ຺ຕິກາ ຈ ກິຕ຺ຕາ ນິຍຣິຍາຂິກາທໍ ນິຕ຺ຕຕິ ຍຍ ນິຕ຺ຕໍ ນິກຕຕ຺ຕໍ ກຕໍ, ອາຍຕໍ ອຕຸປ຺ປຕ຺ຕິຌຍໍ ອາປາຂິຕໍ ຕເຕາ ໑ຈ ປາເຈຈ ນິຈຍິສ຺ສຕິ ປາຍສ຺ມິເຍຈ ກເຈ ນິຕ຺ຕິນິສ຺ສຕິ, ຈຣິຍກນິຕ຺ຕຄິເຣາເຈຕ ຄິຣຸຕ຺ຕິຍ຺ສຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ

ສິຈກເຕ຺ຖຣກາຉາຈກ຺ກາ ຄິຣິ຺ຕາ

໑ ຣູປຈາລເຕ຺ຖຣກາຉາຈກ຺ກາ

ອຣຫໍ ນຸກເຕາຕິ ອາຍສ຺ມເຕາ ຣູປຈາລເຕ຺ຖຣສ຺ສ ກາຉາ ກາ ຣູປຕ຺ຕິ? ອຍໍ ກິຣ ປຕຸຍຕ຺ຕຣສ຺ສ ກກຈເຕາ ກາເລ ຣລິຕ຺ກຸເລ ຄິຕ຺ຕຕິຕ຺ວາ ນິຕ຺ຕາຕໍ ປເຕ຺ຕາ ກກຈຕິ ປຣິຄິຕ຺ເຕ ຕສ຺ສ ສາຕໍ ກເຫຕ຺ວາ ຍຕຸສ຺ສເຣຈຕາກກຣຸຍອກຸຍຼຍກ຺ກກ຺ເຕຫິ ນຕ຺ຕເຕຕຍເຍ ນຕ຺ຕເຍາຊຕິເກ ຮຸເປ ກເຕ ຕຕ຺ຖ ນຸເສາຕໍ ອຕ຺ຕເຕາ ຣູຕ຺ຕຣານກ຺ ເຈຍອເກ ອາຕາຄິຕ຺ວາ ສະ ກຕ຺ວາ ປຸະ ອກາສິ ຕໍ ກເຫຕ຺ວາ ອກິນຍຸຕເກາ ຕາຍ ຍກ຺ກເນຕາປຕິ ເຣເຈຫິ ເຈຕິຍປຸຊາຣກ຺ກລຕ຺ຕໍ ຣປິເຕາ ອຌິສ຺ສຍາຕກາເຍາ ອາກາເນ ສາເຣເຕ຺ຕາ ເຈຕິຍໍ ຕິກ຺ກຕ຺ຕໍ ປຣກ຺ກລໍ ອກາສິ ເນາ ຕໍ ຄິສ຺ວາ ກິເຍ຺ຍາເນາຍຕ຺ຕາຍ ປນຕ຺ຕຍາຕເນາ ອເຫາສິ ເນາ ເຕຕ ປຸຕ຺ຕກເຍຸຕ ເຣຈຍຕຸເສ຺ສຸ ນິນເຣຕ຺ຕາ ປາຍສ຺ມິ ຍຸຕ຺ຕປ຺ຍາເຣ ນາຈຕ຺ຕິຍໍ (ຣາຫຸລກຸເລ ຄິຕ຺ຕຕິຕ຺ວາ ຣູປຈາເລາຕິ ລຕ຺ຕາເຍາ ຈຍປ຺ເຕ຺ຕາ ເຊຕຈຕປຊິກ຺ກເຫເລາ ຍຸຕ຺ຕາຕຸກາຈໍ ຄິສ຺ວາ ປຊິລຕ຺ຕເນຕ຺ຕາ ປຕ຺ຕຊິຕ຺ວາ ນິປສ຺ສຕາຍ ກຍໍ ກເຣາເຕ຺ຕາ ອຣຫຕ຺ຕໍ ປຕ຺ວາ ລຍອກິເຕ຺ຕາ ອເຫາສິ ເຕຕ ຈຸຕ຺ຕໍ ອປຣາເຕ (ອປ ເຖຣ ໑.໕໙.໑໑໑-໑໑໐) –

“ປຕຸຍຕ຺ຕເຣາ ຕາຍ ຊິເຕາ, ນຕ຺ຕຸຌຍາຕ ປໍເຣາ;

ຊລິຕ຺ວາ ອກ຺ກິເນຕ຺ຕາຈ, ນຍ຺ຍເຕ຺ຕ ປຣິຄິຕ຺ເຕາ

“យហាឌភា សយាកយុ, បុឌឃិត្វា ពឆាកពំ;

ចិត្តំ កត្វាន សុកពំ, សទ្ទិទំ អកិទេរាបឃ្យំ។

“សទ្ទិទកិច្ចំ កត្វាន, ឆាពំ្យ ពត្តួ សយាភឃ្យំ;

សទេភចយត្យុស្សា សទេ្ត, ញ្យគ្គខ្វបំ អកំសុ ទេព។

“បជយា កញ្ចាភយឃា, ក្យតិឃា ច យហិយឃា;

ពតិឃា ទ្វបិឃយឃា, ចត្យត្ថិ ឋលិកាយឃា។

“ពត្តួ បញ្ចាយិកា ទេចច, ទេលាហិពក្កយឃា អហ្យ;

លន្ទា យសារកល្លស្ស, សត្តំ រពភយឃ្វបទិ។

“ឌញ្ញា យហិយឃា អាសិ, ទេចឌិកា រពភាយឃា;

សត្តទេសាណ្ណយទេឃា ត្វទេបិ, ក្រុន្ធិ ទេឃាឌភយ្យក្កទេពា។

“ទេភចា ពត្តួ សយាកត្តា, ទុកទេពា យត្តឃ្យំ ពភា;

យឃយ្យិ ត្វបំ កស្សាយ, ទេលាកភាឆស្ស ពាឌិទេភា។

“ឆាព្យ អាទេចលិកា ភត្តិ, សទ្ទិទំ ទុកបិល្លិពំ;

ត្តាយបិញ្ញគ្គត្វបយិញ្ញកស្សាយ កញ្ចាកំ យឃំ។

“ទេវា សត្តហិ រត្នេហិ, អញ្ញំ វឌ្ឍេសុំ យោជនំ;

ថូបោ ទ្វិយោជនុព្ពេធោ, តិមិរំ ព្យបហន្តិ សោ។

“នាគា តត្ថ សមាគន្ត្វា, ឯកតោ មន្តយុំ តទា;

មនុស្សា ចេវ ទេវា ច, ពុទ្ធថូបំ អកំសុ តេ។

“មា នោ បមត្តា អស្សុម្ហ, អប្បមត្តា សទេវកា;

មយម្បិ ថូបំ កស្សាម, លោកនាថស្ស តាទិនោ។

“ឥន្ទនីលំ មហានីលំ, អថោ ជោតិរសំ មណិំ;

ឯកតោ សន្និបាតេត្វា, ពុទ្ធថូបំ អឆាទយុំ។

“សព្ពំ មណិមយំ អាសិ, តាវតា ពុទ្ធចេតិយំ;

តិយោជនសមុព្ពេធំ, អាលោកករណំ តទា។

“គរុឡា ច សមាគន្ត្វា, ឯកតោ មន្តយុំ តទា;

មនុស្សា ទេវនាគា ច, ពុទ្ធថូបំ អកំសុ តេ។

“មា នោ បមត្តា អស្សុម្ហ, អប្បមត្តា សទេវកា;

មយម្បិ ថូបំ កស្សាម, លោកនាថស្ស តាទិនោ។

“សព្ពំ មណិមយំ ថូបំ, អករុំ តេ ច កញ្ចុកំ;

ឃោឌំ ទេបិ ចេស្ដុំ, អាឃតំ ពុទ្ធចេតិយំ

“ចតុឃោឌតមុទ្ទេឆា, ពុទ្ធធ្មេបិ ចិទេរាចតិ;

ឮកាសេតិ ឌិសា សទ្ទា, សតទំសីច វ្គុទេតា

“ពុប្ផា ច សយាកន្តា, ឲកទេតា យគ្គឃុំ តឥា;

យត្ថុស្សា ចេច ចេឥចា ច, តាកា ច កទ្ទុញអា តឆា

“បចេ្ចកំ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស, អកំស្ ធ្មបយុត្តយំ;

យា ទេភា បយត្តា អស្សុយ្យមបុយត្តា សទេឥចកា

“យឃមិ្យ ធ្មបំ កស្សាយ, ទេលីកភាឆស្ស តាឌិទេភា;

ទតទេភហិ លាទេឥស្សាយ, អាឃតំ ពុទ្ធចេតិយំ

“ឃោឌំ ទេបិ ចេស្ដុំ, អាឃតំ ពុទ្ធចេតិយំ;

បញ្ចឃោឌតមុទ្ទេឆា, ធ្មេបិ ឮកាសទេត តឥា

“ឃក្លា តត្ត សយាកន្តា, ឲកទេតា យគ្គឃុំ តឥា;

យត្ថុស្សា ចេឥចតាកា ច, កទ្ទុញអា ច ពុប្ផកា

“បចេ្ចកំ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស, អកំស្ ធ្មបយុត្តយំ;

យា តោ បយត្តា អស្សុប,ព្រអប្បយត្តា សចេចកា។

“ឋយម្បិ ឆ្នុបំ កស្សាយ, លោកគាធស្ស តាទិនោ;

ឋលិកា ឈាគឃិស្សាយ, អាឃតំ ញុទ្ធចេតិយំ។

“ឃោឌតំ ពេបិ ចទ្ធេស្សំ, អាឃតំ ញុទ្ធចេតិយំ;

ឈឃោឌតិកប្បុទ្ធោឆោ, ឆ្នុបេ ញួកាសពេ ពគា។

“កត្តញ្ញា ច សយាកត្តា, ឲកតោ យត្តឃុំ ពគា;

យត្ថា ចេចតា តាកា, ក្បុណ្ណា កទ្យ្យអា ពធា។

“សទ្ទោ អកំស្បុ ញុទ្ធឆ្នុបំ, យឃយេត្តុ អកាទកា;

យឃម្បិ ឆ្នុបំ កស្សាយ, លោកគាធស្ស តាទិនោ។

“ចេចទិឃោ សត្តុ កត្តាត, ឆជំ ឈត្តុំ អកំស្បុ ពេ;

សទ្ទោសោណ្ណយឃំ ឆ្នុបំ, កត្តញ្ញា កាទឃុំ ពគា។

“សត្តុឃោឌតយុទ្ធោឆោ, ឆ្នុបេ ញួកាសពេ ពគា;

ទត្តិត្ថិចា ត ពាឃត្តិ, អាលោកា ហោតិ សទ្ទគា។

“អកិភោគត្តិ ត ពស្សាកា, ចត្ថុស្នុទា សពាទកា;

សយត្តា ឃោឌតសពេ, បតិបេបិ ត បជ្ជូលិ។

“តេន កាលេន យេ កេចិ, ធូបំ បូជេន្តិ យាគុយា;

ន តេ ធូបំ អារុហន្តិ, អព្ភេ ថ្លិបន្តិ តេ។

“ទេវេហិ ឋបិតោ មគ្គោ, អភិសម្មតនាយកោ;

ធជំ វា បុប្ផទាមំ វា, អភិរោបេតិ ថូបិ។

“ន តេ បស្សន្តិ តំ មគ្គំ, យាយំ បស្សន្តិ គច្ឆតោ;

ឧជុំ បស្សិត្វា គច្ឆន្តា, សព្វេ គច្ឆន្តិ សុគតិំ។

“ចិរន្ធា មេ បរិច្ចតេ, បសត្ថា មេ ច សាសនេ;

បរិហីនំ ធម្មកាយា, ធូបំ បូជេន្តិ យាគុយា។

“នគរេ ហំសវតិយា, អហោសិំ ភតកោ តទា;

អារោបិតំ ធជំ ទិស្វា, ឧជុំ ចិត្តសហំ តទា។

“ថូបារហោ ភគវា សោ, យស្ស នាមធេយ្យ ជិនំ;

ធជា ច ធជវា វន្ទា, ការំ ក្រត្វា ន តប្បរេ។

“អហម្បិ ការំ កស្សាមិ, លោកនាថស្ស តាទិនោ;

តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ, ភវិស្សាមិ អនាគតេ។

“សុធោតំ រជកេនាហំ, ឧត្តរេយ្យំ បដំ មម;

វេឡគ្គេ អាលគ្គេត្វាន, ធជំ ឧក្ខិបិមម្ពរេ។

“អភិសម្មតកោ គយ្ហ, អម្ពរេ ហាសិ មេ ធជំ;

វាតេរិតំ ធជំ ទិស្វា, ភិយ្យោ ហាសំ ជនេសហំ។

“តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា, សមណំ ឧបសង្កមិំ;

តំ ភិក្ខុ អភិវាទេត្វា, វិបាកំ បុច្ឆហំ ធជេ។

“សោ មេ កថេសិ អានន្ទី, បីតិសញ្ជននំ មម;

តស្ស ធជស្ស វិបាកំ, អនុភោស្សសិ សព្វទា។

“ហត្ថិអស្សរថបត្តី, សេនា ច ចតុរង្គិនី;

បរិវារេស្សន្តិ តំ និច្ចំ, ធជទានស្សិទំ ផលំ។

“សដ្ឋិតូរិយសហស្សានិ, ភេរិយោ សមលង្កតា;

បរិវារេស្សន្តិ តំ និច្ចំ, ធជទានស្សិទំ ផលំ។

“ឆឡសីតិ សហស្សានិ, នារិយោ សមលង្កតា;

វិចិត្តវត្ថាភរណា, អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា។

“អឡារបម្ហា ហសុលា, សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា;

បរិចារេស្សន្តិ តំ និច្ចំ, ធជទានស្សិទំ ផលំ។

“តិំសកប្បសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;

អសីតិក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ, ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ។

“សហស្សក្ខត្តុំ រាជា ច, ចក្កវត្តី ភវិស្សតិ;

បទេសរជ្ជំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ។

“កប្បសតសហស្សម្ហិ,ឱក្កាកកុលសម្ភវោ;

គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ។

“ទេវលោកា ចវិត្វាន, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;

បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តោ, ព្រហ្មពន្ធុ ភវិស្សតិ។

“អសីតិកោដិំ ឆឌ្ឌេត្វា, ទាសេ កម្មករេ ពហូ;

គោតមស្ស ភគវតោ, សាសនេ បព្ពជិស្សតិ។

“អារាធយិត្វា សម្ពុទ្ធំ, គោតមំ សក្យបុង្គវំ;

ឧបវាណោតិ នាមេន, ហេស្សតិ សត្ថុ សាវកោ។

“សតសហស្សេ កតំ កម្មំ, ផលំ ទស្សេសិ មេ ឥធ;

សុមុត្តោ សរវេគោវ, កិលេសេ ឈាបយិំ មមំ។

“ចក្កវត្តិស្ស សន្តស្ស, ចាតុទ្ទីបិស្សរស្ស មេ;

តីណិ យោជនានិ សាមន្តា, ឧស្សីយន្តិ ធជា សទា។

“សតសហស្សិតោ កប្បេ, យំ កម្មមករិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ធជទានស្សិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អថាយស្មា ឧបវាណោ ភគវតោ ឧបដ្ឋាកោ អហោសិ។ តេន ច សមយេន ភគវតោ វាតាពាធោ ឧប្បជ្ជិ។ ថេរស្ស ច គិហិសហាយោ ទេវហិតោ នាម ព្រាហ្មណោ សាវត្ថិយំ បដិវសតិ។ សោ ថេរំ ចតូហិ បច្ចយេហិ បវារេសិ។ អថាយស្មា ឧបវាណោ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ តស្ស ព្រាហ្មណស្ស និវេសនំ ឧបគច្ឆិ។ ព្រាហ្មណោ “កេនចិ អត្ថេន បយោជនេន ថេរោ អាគតោ”តិ ញត្វា, “វទេយ្យាថ, ភន្តេ, កេនត្ថោ”តិ អាហ។ ថេរោ តស្ស ព្រាហ្មណស្ស បយោជនំ អាចិក្ខន្តោ –

១៥៨។

“អរហំ សុគតោ លោកេ, វាតេហាពាធិតោ មុនិ;

សចេ ឧណ្ហោទកំ អត្ថិ, មុនិនោ ទេហិ ព្រាហ្មណ។

១៥៩។

“បូជិតោ បូជនេយ្យានំ, សក្ករេយ្យាន សក្កតោ;

អបចិតោបចេយ្យានំ, តស្ស ឥច្ឆាមិ ហាតវេ”តិ។ – គាថាទ្វយំ អភាសិ;

តស្សត្ថោ – យោ ឥមស្មិំ លោកេ បូជនេយ្យានំ បូជេតព្វេហិ សក្កាទីហិ ទេវេហិ មហាព្រហ្មាទីហិ ច ព្រហ្មេហិ បូជិតោ, សក្ករេយ្យានំ សក្កាតព្វេហិ ពិម្ពិសារកោសលរាជាទីហិ សក្កតោ, អបចេយ្យានំ អបចាយិតព្វេហិ មហេសីហិ ខីណាសវេហិ អបចិតោ, កិលេសេហិ អារកត្តាទិនា អរហំ, សោភនគមនតាទិនា សុគតោ, សព្វញ្ញុ មុនិ មយ្ហំ សត្ថា ទេវទេវោ សក្កានំ អតិសក្កោ ព្រហ្មានំ អតិព្រហ្មា, សោ ទានិ វាតេហិ វាតហេតុ វាតរោគនិមិត្តំ អាពាធិកោ ជាតោ។ សចេ, ព្រាហ្មណ, ឧណ្ហោទកំ អត្ថិ, តស្ស វាតាពាធវូបសមនត្ថំ តំ ហាតវេ ឧបនេតុំ ឥច្ឆាមីតិ។ តំ សុត្វា ព្រាហ្មណោ ឧណ្ហោទកំ តទនុរូបំ វាតាហរញ្ច ភេសជ្ជំ ភគវតោ ឧបនាមេសិ។ តេន ច សត្ថុ រោគោ វូបសមិ។ តស្ស ភគវា អនុមោទនំ អកាសីតិ។

ឧបវាណត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. ឥសិទិន្នត្ថេរគាថាវណ្ណនា

ទិដ្ឋា មយាតិ អាយស្មតោ ឥសិទិន្នត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ករោន្តោ វិបស្សិស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្វត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ពីជនិំ គហេត្វា ពោធិយា បូជំ អកាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សុនាបរន្តជនបទេ សេដ្ឋិកុលេ និព្វត្តិត្វា ឥសិទិន្នោតិ លទ្ធនាមោ វយប្បត្តោ សត្ថុ ចន្ទនមាឡបដិគ្គហណេ បាដិហារិយំ ទិស្វា បសន្នមានសោ សត្ថារំ ឧបសង្កមិត្វា ធម្មំ សុត្វា សោតាបន្នោ ហុត្វា អគារំ អជ្ឈាវសតិ។ តស្ស ហិតានុកម្បិនី ទេវតា តំ ចោទេន្តី –

១៨៧។

“ទិដ្ឋា មយា ធម្មធរា ឧបាសកា, កាមា អនិច្ចា ឥតិ ភាសមានា;

សារត្តរត្តា មណិកុណ្ឌលេសុ, បុត្តេសុ ទារេសុ ច តេ អបេក្ខា។

១៨៨។

“អទ្ធា ន ជានន្តិ យតោធ ធម្មំ, កាមា អនិច្ចា ឥតិ ចាបិ អាហុ;

រាគញ្ច តេសំ ន ពលត្ថិ ឆេត្តុំ, តស្មា សិតា បុត្តទារំ ធនញ្ចា”តិ –

គាថាទ្វយមភាសិ។

តត្ថ ទិដ្ឋា មយា ធម្មធរា ឧបាសកា, កាមា អនិច្ចា ឥតិ ភាសមានាតិ ឥធេកច្ចេ បរិយត្តិធម្មធរា ឧបាសកា មយា ទិដ្ឋា, បរិយត្តិធម្មធរត្តា ឯវ “កាមា នាមេតេ អនិច្ចា ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មា”តិ កាមេសុ អាទីនវបដិសំយុត្តំ ធម្មំ ភាសមានា, សយំ បន សារត្តរត្តា មណិកុណ្ឌលេសុ, បុត្តេសុ ទារេសុ ច តេ អបេក្ខាតិ សារត្តា ហុត្វា ពហលរាគរត្តា មណីសុ កុណ្ឌលេសុ ច, មណិខចិតេសុ វា កុណ្ឌលេសុ, បុត្តេសុ បុត្តធីតាសុ ទារេសុ ច អធិគតស្នេហា, អញ្ញំ ភណន្តា អញ្ញំ ករោន្តា ទិដ្ឋា មយាតិ អត្ថោ។

យតោតិ យស្មា តេ ឧបាសកា សារត្តរត្តា មណិកុណ្ឌលេសុ បុត្តេសុ ទារេសុ ច អបេក្ខវន្តោ, តស្មា ឥធ ឥមស្មិំ ពុទ្ធសាសនេ ធម្មំ យាថាវតោ អទ្ធា ឯកំសេន ន ជានន្តិ។ ឯវំ ភូតា ច “កាមា អនិច្ចា”តិ ចាបិ អាហុ អភាសិំសុ, សត្តបកតិ វិវិត្តសភាវាតិ អធិប្បាយោ។ រាគញ្ច តេសំ ន ពលត្ថិ ឆេត្តុន្តិ តេសំ ឧបាសកានំ យស្មា រាគំ ឆេត្តុំ សមុច្ឆិន្ទិតុំ តាទិសំ ញាណពលំ នត្ថិ, តស្មា តេន ការណេន សិតា តណ្ហាវសេន និស្សិតា បុត្តទារំ ធនញ្ច អល្លីនា ន វិមុច្ចន្តីតិ សព្ពមេតំ ទេវតា តំយេវ ឧបាសកំ ឧទ្ទិស្ស អញ្ញាបទេសេន កថេសិ។ តំ សុត្វា ឧបាសកោ សំវេគជាតោ បព្ពជិត្វា នចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៣៥.៣៩-៤០) –

“វិបស្សិនោ ភគវតោ, ពោធិយា បាទបុត្តមេ;

សុមនោ ពីជនិំ គយ្ហ, អពីជិំ ពោធិមុត្តមំ។

“ឯកនវុតិតោ កប្បេ, អពីជិំ ពោធិមុត្តមំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ពីជនាយ ឥទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ ឥមា ឯវ គាថា អភាសីតិ។

ឥសិទិន្នត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. សម្ពុលកច្ចានត្ថេរគាថាវណ្ណនា

ឆេចោចាតិ អាឃស្មតោ សព្វលកច្ចាគត្ថេរស្ស កាឆា៉ កា ក្លប្បត្តិ? អឃម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ករោន្តោ ព្ថតោ ចតុគចុតិកប្បមត្ថកេ កុលេកេហ តិព្វត្តិត្វា ចិញ្ញុតំ បត្វា ឲ្កឌិចសំ សតាទំសិំ គាម បច្ចេកពុទ្ធំ តិគោធា ចុដ្ឋហិត្វា បិណ្ឌាយ ចរន្តំ ឌិស្វា បសន្នមានសោ តាលផលំ អធាសិ៉ សោ តេត បុញ្ញកម្មេត ទេចមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ព្ថមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ មកធរេដ្ឋ កហបតិកុលេ តិព្វត្តិត្វា “សព្វលេ”តិ លទ្ធតាមោ កច្ចាគកោត្តតាយ សព្វលកច្ចាគតោតិ បញ្ញាយិត្ថ៉

សោ ចឃប្បត្តោ សត្ថុ សត្តិកេ ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្វជិត្វា ហិមចន្តបស្សេ ភេរចាយ គាម បព្ពតកុហាឃំ ចិបស្សគាឃ កម្មំ ករោន្តោ ចិហរតិ៉ អថេកឌិចសំ មហា អកាលមេឃោ សតបដលសហស្សបដលេ ធគេន្តោ កជ្ជន្តោ ចិជ្ជុលតា តិច្ឆារេន្តោ កញ្ញអកញ្ញអាឃន្តោ ដ្ឋហិត្វា ចស្សិតុំ អារកិ, អសតិឃោ ផលិសុ៉ តំ សទ្ទំ សុត្វា អច្ឆតរច្ឆចគមហិសហត្ថិអាធមោ គឹតតសិតា គឹតរចំ ចិរចិសុ៉ ថេរោ បត អារទ្ធចិបស្សគត្តា កាយេ ឌីចិតេ ច តិររបេក្ខោ ចិកតលោមហំសោ តំ អចិន្តេន្តោ ចិបស្សគាឃមេច កម្មំ ករោន្តោ ឈម្ហាបកមេគ ក្លុតសប្បាឃលាភេគ សមាហិតចិត្តោ តាចទេច ចិបស្សគំ ក្លស្សុក្កាបេត្វា សហ អភិញ្ញាហិ អរហត្តំ បាបុណិ៉ តេត ចុត្តំ អបធាតេ (អប៉ ថេរ ១៉៥០៉២៥-៤០) –

“សតាទំសិ គាម ភកចា, សឃម្ភូ អបរាជិតោ;

ចិចេកា ចុដ្ឋហិត្វាគ, កោចរាឃាភិគិក្ខមិ៉

“ផលហត្ថោ អហំ ឌិស្វា, ក្លបកច្ឆិំ តរាសភំ;

បសន្នចិត្តោ សុមតោ, តាលផលំ អធាសហំ៉

“ចតុត្តច្ចុតិតោ កប្បេ, ឃំ ផលំ អធឌិំ តធា;

ធុក្កតិំ តាភិជាតាមិ, ផលធាតស្សិធំ ផលំ៉

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសត”ត្តិ៉

អរហត្តំ បត បត្វា អត្តតោ បដិបត្តិំ បច្ចវេក្ខិត្វា សោមតស្សជាតោ ក្លធាតចសេត អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ –

១៨៩។

“ទេវោ ច វស្សតិ, ទេវោ ច គឡគឡាយតិ,

ឯកកោ ចាហំ ភេរវេ ពិលេ វិហរាមិ;

តស្ស មយ្ហឯកកស្ស ភេរវេ ពិលេ វិហរតោ,

នត្ថិ ភយំ វា ឆម្ភិតត្តំ វា លោមហំសោ វា។

១៩០។

“ធម្មតា មមេសា យស្ស មេ, ឯកកស្ស ភេរវេ ពិលេ;

វិហរតោ នត្ថិ ភយំ វា, ឆម្ភិតត្តំ វា លោមហំសោ វា”តិ។ –

គាថាទ្វយំ អភាសិ។

តត្ថ ទេវោ ច វស្សតិ, ទេវោ ច គឡគឡាយតីតិ ទេវោ មេឃោ វស្សតិ ច, “គឡគឡា”តិ ច ករោន្តោ គជ្ជតីតិ អត្ថោ។ គជ្ជន្តស្ស ហិ អនុករណមេតំ។ ឯកកោ ចាហំ ភេរវេ ពិលេ វិហរាមីតិ អហញ្ច ឯកកោ អសហាយោ សប្បដិភយាយំ បព្ពតគុហាយំ វសាមិ, តស្ស មយ្ហឯវំភូតស្ស មេ សតោ នត្ថិ ភយំ វា ឆម្ភិតត្តំ វា លោមហំសោ វាតិ ចិត្តុត្រាសសញ្ញិតំ ភយំ វា តំនិមិត្តកំ សរីរស្ស ឆម្ភិតត្តំ វា លោមហំសនមត្តំ វា នត្ថិ។

កស្មាតិ តត្ថ ការណមាហ “ធម្មតា មមេសា”តិ។ អបរិញ្ញាតវត្ថុកស្ស ហិ តត្ថ អប្បហីនច្ឆន្ទរាគតាយ ភយាទិនា ភវិតព្ពំ, មយា បន សព្ពសោ តត្ថ បរិញ្ញាតំ, តត្ថ ច ឆន្ទរាគោ សមុច្ឆិន្នោ, តស្មា ភយាទីនំ អភាវោ ធម្មតា មមេសា មម ធម្មសភាវោ ឯសោតិ អញ្ញំ ព្យាកាសិ។

សម្ពុលកច្ចានត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. និតកត្ថេរគាថាវណ្ណនា

កស្ស សេលូបមំ ចិត្តន្តិ អាយស្មតោ និតកត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ករោន្តោ វិបស្សិស្ស ភគវតោ កាលេ ពន្ធុមតីនគរេ អារាមគោបកោ ហុត្វា ជីវន្តោ ឯកទិវសំ ភគវន្តំ អាកាសេន គច្ឆន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ នាឡិកេរផលំ ទាតុកាមោ អហោសិ។ សត្ថា តំ អនុកម្បមានោ អាកាសេ ឋត្វា បដិគ្គណ្ហិ។ សោ តំ ទត្វា ឧឡារំ បីតិសោមនស្សំ បដិសំវេទេសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ កោសលរដ្ឋេ ព្រាហ្មណកុលេ និព្ពត្តិត្វា និតកោតិ លទ្ធនាមោ វិញ្ញុតំ បត្វា សត្ថុ សន្តិកេ ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា កម្មដ្ឋានំ គហេត្វា អរញ្ញេ វិហរន្តោ ឃដេន្តោ អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៣៨.៤១-៤៤) –

“នគរេ ពន្ធុមតិយា, អារាមិកោ អហំ តទា;

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ, គច្ឆន្តំ អនិលញ្ជសេ។

“នាឡិកេរផលំ គយ្ហ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ;

អាកាសេ ឋិតកោ សន្តោ, បដិគ្គណ្ហិ មហាយសោ។

“វិត្តិសញ្ជននោ មយ្ហំ, ទិដ្ឋធម្មសុខាវហោ;

ផលំ ពុទ្ធស្ស ទត្វាន, វិប្បសន្នេន ចេតសា។

“អធិគច្ឆិំ តទា បីតិំ, វិបុលញ្ច សុខុត្តមំ;

ឧប្បជ្ជតេវ រតនំ, និព្ពត្តស្ស តហិំ តហិំ។

“ឯកនវុតិតោ កប្បេ, យំ ផលំ អទទិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

“ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᨾᩮ, ᩈᨾᩣᨵᩥᨠᩩᩈᩃᩮᩣ ᩋᩉᩴ;

ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨸᩣᩁᨾᩥᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨹᩃᨬᩣᨱᩔᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨸᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ..ᨸᩮ... ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨶ ᨸᨲ᩠ᩅᩤ ᨳᩮᩁᩮ ᨹᩃᩈᩩᨡᩮᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩈᩩᨡᩮᨶ ᩅᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨵᩣᨶᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩣᩉᨠᩮᩣ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨲᩴ ᩋᩣᩁᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪᨶᩴ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨠᩔ ᩈᩮᩃᩪᨸᨾ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩣ ᨸᨮᨾᩴ ᨣᩣᨳᨾᩣᩉ᪨

᪁᪈᪁᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩔ ᩈᩮᩃᩪᨸᨾᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᨮᩥᨲᩴ ᨶᩣᨶᩩᨸᨠᨾ᩠ᨸᨲᩦᨲᩥ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩮ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨠᩔ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᨹᩃᩣᨵᩥᨣᨾᩮᨶ ᩑᨠᨥᨶᩈᩥᩃᩣᨾᨿᨸᨻ᩠ᨻᨲᩪᨸᨾᩴ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨴᩊ᩠ᩉᨽᩣᩅᩴ ᩋᨠᩣᨧᨲᩮᩣ ᩅᩈᩦᨽᩣᩅᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨧ ᨮᩥᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩉᩥᨸᩥ ᩃᩮᩣᨠᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᨶᩣᨶᩩᨸᨠᨾ᩠ᨸᨲᩥ ᨶ ᩅᩮᨵᨲᩥ᪨ ᨲᩣᨴᩥᩔ ᩋᨠᨾ᩠ᨸᩥᨲᩣᨠᩣᩁᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨲᩔᩮᨲᩴ “ᩅᩥᩁᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᩁᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᨩᨶᩦᨿᩮᩈᩪᨲᩥ ᩅᩥᩁᩣᨣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩁᨩᨶᩦᨿᩮᩈᩩ ᩁᩣᨣᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨽᩪᨲᩮᩈᩩ ᨲᩮᨽᩪᨾᨠᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᩅᩥᩁᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩁᩣᨣᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨠᩩᨸ᩠ᨸᨶᩦᨿᩮᨲᩥ ᨸᨭᩥᨥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩦᨿᩮ, ᩈᨻ᩠ᨻᩈ᩠ᨾᩥᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩣᨥᩣᨲᩅᨲ᩠ᨳᩩᩈ᩠ᨾᩥᩴ᪨ ᨶ ᨠᩩᨸ᩠ᨸᨲᩦᨲᩥ ᨶ ᨴᩩᩔᨲᩥ ᨶ ᩅᩥᨠᩣᩁᩴ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨿᩔᩮᨲᩴ ᨽᩣᩅᩥᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩔ ᩋᩁᩥᨿᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᨶᩮᩣ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨲᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩮᨶ ᨽᩣᩅᩥᨲᩴ, ᨠᩩᨲᩮᩣ ᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩮᩔᨲᩦᨲᩥ ᨲᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩴ ᨠᩩᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨲᩮᩣ ᩅᩤ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩏᨸᨣᨾᩥᩔᨲᩥ, ᨶ ᨲᩣᨴᩥᩈᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

᪁᪈᪂᪨ ᩑᩅᩴ ᩋᨽᩥᨿᨻᩅᩈᩮᨶ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨶᩥᨲᨠᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩪᨸᨶᩣᨿᩥᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨿᩔ ᩈᩮᩃᩪᨸᨾᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᨣᩤᨳᩣᨿ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᨾᩮᩅ᪨

ᨶᩥᨲᨠᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩤᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᩃᩥ᪨ ᩈᩮᩣᨱᨸᩮᩣᨭᩥᩁᩥᨿᨸᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩤᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᨶ ᨲᩣᩅ ᩈᩩᨸᩥᨲᩩᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩈᩮᩣᨱᩔ ᨸᩮᩣᨭᩥᩁᩥᨿᨸᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨣᩤᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ? ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᩈᩥᨡᩥᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᩅᨶᨧᩁᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩥᨧᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩤ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩩᩁᨬ᩠ᨩᩥᨿᨹᩃᩴ ᩋᨴᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᨠᨸᩥᩃᩅᨲ᩠ᨳᩩᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᩮᩣᨭᩥᩁᩥᨿᩔ ᨶᩣᨾ ᨣᩤᨾᨽᩮᩣᨩᨠᩔ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ, ᩈᩮᩣᨱᩮᩣᨲᩥᩔ ᨶᩣᨾᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩅᨿᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᨴ᩠ᨴᩥᨿᩔ ᩈᩣᨠᩥᨿᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩈᩮᨶᩣᨸᨲᩥ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᩋᨳ ᨽᨴ᩠ᨴᩥᨿᩁᩣᨩᩮ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩮ, ᩈᩮᨶᩣᨸᨲᩥ “ᩁᩣᨩᩣᨸᩥ ᨶᩣᨾ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥ, ᨠᩥᩴ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨥᩁᩣᩅᩣᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥ? ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨸᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩣᩁᩣᨾᩮᩣ ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ, ᨶ ᨩᩣᨣᩁᩥᨿᨾᨶᩩᨿᩩᨬ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᨽᨣᩅᩤ

អនុបិយាយំ អម្ពវនេ វិហរន្តោ អត្តនោ ឱភាសំ ផរាបេត្វា តេនស្ស សតិំ ជនេត្វា ឥមាយ គាថាយ តំ ឱវទន្តោ –

១៩២។

“ន តាវ សុបិតុំ ហោតិ, រត្តិ នក្ខត្តមាលិនី;

បដិជគ្គិតុមេវេសា, រត្តិ ហោតិ វិជានតា។

១៩៣។

“ហត្ថិក្ខន្ធាវបតិតំ, កុញ្ជរោ ចេ អនុក្កមេ;

សង្គាមេ មេ មតំ សេយ្យោ, យញ្ចេ ជីវេ បរាជិតោ”តិ។ – គាថាទ្វយំ អភាសិ;

តត្ថ ន តាវ សុបិតុំ ហោតិ, រត្តិ នក្ខត្តមាលិនីតិ អដ្ឋហិ អក្ខណេហិ វជ្ជិតំ នវមំ ខណំ លភិត្វា ឋិតស្ស វិញ្ញុជាតិកស្ស យាវ ន អរហត្តំ ហត្ថគតំ ហោតិ, តាវ អយំ នក្ខត្តមាលិនី រត្តិ សុបិតុំ និទ្ទាយិតុំ ន ហោតិ, សុបនស្ស កាលោ ន ហោតិ។ អបិច ខោ បដិជគ្គិតុមេវេសា, រត្តិ ហោតិ វិជានតាតិ ឯសា រត្តិ នាម មនុស្សានំ មិគបក្ខិនញ្ច និទ្ទូបគមនេន វិសេសតោ និស្សទ្ទវេលិកតា បដិបត្តិំ អត្តនិ សជ្ជាគ្គិតុំ ជាគរិយានុយោគមនុយុញ្ជិតុមេវ វិជានតា វិញ្ញុនា ញត្ថិតា ហោតីតិ។

តំ សុត្វា សោណោ សំវិគ្គមានសោ ហិរោត្តប្បំ បច្ចុបដ្ឋបេត្វា អព្ភោកាសិកង្គំ អធិដ្ឋាយ វិបស្សនាយ កម្មំ ករោន្តោ “ហត្ថិក្ខន្ធាវ បតិត”ន្តិ ទុតិយំ គាថមាហ។ តត្ថ អវបតិតន្តិ អវយុតំ បតិតំ ខន្ធបិដ្ឋិំ អធោយុតំ បតិតំ។ កុញ្ជរោ ចេ អនុក្កមេតិ កុញ្ជរោ អនុក្កមេយ្យ ចេ។ ឯវំ វុត្តំ ហោតិ – យទាហំ ហត្ថិយារុហិត្វា សង្គាមំ បវិដ្ឋោ ហត្ថិក្ខន្ធតោ បតិតោ, តទាហំ សង្គាមេ តេន ហត្ថិនា មទ្ទិតោ មតោ អហោសិំ ចេ, តំ មេ មរណំ សេយ្យោ, យញ្ចេ ឯតានិ កិលេសេហិ បរាជិតោ ជីវេយ្យំ, តំ ន សេយ្យោតិ។ ឥមំ គាថំ វទន្តោយេវ វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប។ ថេរ ២។៣២។១-៩) –

“មិគលុទ្ធោ បុរេ អាសិំ, វិបិនេ វិចរំ អហំ;

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ, សព្វធម្មាន បារគុំ។

“កុរញ្ជិយផលំ គយ្ហ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ;

បុញ្ញក្ខេត្តស្ស តាទិនោ, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ។

“ឯកតិំសេ ឥតោ កប្បេ, យំ ផលំ អទទិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា “សត្ថារា វុត្តំ, អត្តនា វុត្ត”ន្តិ ឧភយម្បិ គាថំ “ហត្ថិក្ខន្ធាវបតិត”ន្តិអាទិនា បច្ចុទាហាសិ។ តេន សាយេវ អញ្ញាព្យាករណំ អហោសីតិ។

សោណបោដិរិយបុត្តត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. និសភត្ថេរគាថាវណ្ណនា

បញ្ចកាមគុណេ ហិត្វាតិ អាយស្មតោ និសភត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ សិខិស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្តោ ឯកទិវសំ សត្ថារំ បិណ្ឌាយ ចរន្តំ ទិស្វា បសន្នចិត្តោ កបិត្ថផលមទាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន សុគតីសុ ឯវ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ កោលិយជនបទេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា និសភោតិ លទ្ធនាមោ វយប្បត្តោ សាកិយកោលិយានំ សង្គាមេ ពុទ្ធានុភាវំ ទិស្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា ឃដេន្តោ អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ២.៣២.៩-១១) –

“សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, អាហុតីនំ បដិគ្គហំ;

រថិយំ បដិបជ្ជន្តំ, កបិត្ថំ អទទិំ ផលំ។

“ឯកត្តិំសេ ឥតោ កប្បេ, យំ ផលំ អទទិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផល។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ.បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

សោ អរហត្តំ បន បត្វា អត្តនោ សហាយភិក្ខូ បមាទវិហារេន កាលំ វីតិនាមេន្តេ ទិស្វា តេ ឱវទន្តោ –

១៥៣។

“បញ្ច កាមគុណេ ហិត្វា, បិយរូបេ មនោរមេ;

សទ្ធាយ ឃរា និក្ខម្ម, ទុក្ខស្សន្តករោ ភវេ”តិ។ –

បឋមំ គាថំ អកាសិ។

តស្សត្ថោ – ពាលបុថុជ្ជនស្ស បិយាយិតព្ពសភាវតាយ បិយរូបេ មនុញ្ញសភាវតាយ មនោរមេ រូបាទិកេ បញ្ច កាមគុណេ កាមកោដ្ឋាសេ ហិត្វា បហាយ បរិច្ចជិត្វា កម្មផលសទ្ធាយ រតនត្តយសទ្ធាយ ច វសេន ឃរា ឃរាវាសតោ និក្ខម្ម និក្ខមិត្វា បព្ពជ្ជំ ឧបគតោ វិញ្ញុជាតិកោ បព្ពជិតកាលតោ បដ្ឋាយ ឃដេន្តោ វាយមន្តោ វដ្ដទុក្ខស្ស អន្តករោ ភវេ ភវេយ្យាតិ។ ឯវំ តេ ភិក្ខូ ឱវទិត្វា “អហំ បុរេ ឯវ សញ្ញាបេន្តោ វិហរតិ, “សយំ បន អការកោ’តិ មា ចិន្តយិត្ថ”តិ តេសំ អត្តនោ បដិបត្តភាវំ បកាសេន្តោ –

១៥៤។

“នាភិនន្ទាមិ មរណំ, នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ;

កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ, សម្បជានោ បតិស្សតោ”តិ។ –

ទុតិយគាថាយ អត្ថំ ព្យាកាសិ។ តត្ថ នាភិនន្ទាមិ មរណន្តិ មរណំ ន អភិកង្ខាមិ។ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតន្តិ ឥទំ បន តស្ស ការណវចនំ, យស្មា នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ, តស្មា នាភិនន្ទាមិ មរណន្តិ។ យោ ហិ អាយតិំ ជាតិជរាមរណាយ កិលេសាភិសង្ខារេ អាចិនោតិ ឧបចិនោតិ, សោ បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិំ អភិនន្ទន្តោ នាន្តរិយកតាយ អត្តនោ មរណម្បិ អភិនន្ទតិ នាម កាលស្ស អព្យាហិតត្តា, ខីណាសវោ បន សព្ពសោ អាចយគាមិធម្មេ បហាយ អបចយគាមិធម្មេ បតិដ្ឋិតោ បរិញ្ញាតវត្ថុកោ សព្ពសោ ជីវិតំ អនភិនន្ទន្តោ មរណម្បិ អនភិនន្ទតិ នាម

ກາຣຓສ຺ສ ເອວ ສຸປ຺ປຫີນຕ຺ຕາ. ເຕນາຫ – “ນາຠິນນ຺ທາມິ ມຣຓໍ, ນາຠິນນ຺ທາມິ ຊີວິຕ”ນ຺ຕິ. ຍທິ ເອວໍ ຂີຓາສວສ຺ສ ປຣິນິພ຺ພານາຠິກງ຺ຂາ, ຍາວ ປຣິນິພ຺ພານາ ອວຏ຺ຐານຕາ ຄຈ຺ຉນ຺ຕີ ອາຫ “ກາລຎ຺ຈ ປຏິກງ຺ຂາມິ, ສມ຺ປຊາໂນ ປຕິສ຺ສໂຕ”ຕິ, ກິເລສປຣິນິພ຺ພາເນນ ນິພ຺ພຸໂຕ ສຕິປຎ຺ຎາເວປຸລ຺ລປ຺ປຕ຺ຕິຍາ ສໂຕ ສມ຺ປຊາໂນ ເກວລໍ ຂນ຺ຘປຣິນິພ຺ພານກາລໍ ປຏິກງ຺ຂາມິ, ຕໍ ອຸທິກ຺ຂມາໂນ ອາຄມຍມາໂນ ວິຫຣາມິ, ນ ປນ ເມ ມຣເຓ ຊີວິເຕ ວາ ອຠິນນ຺ທນາ ອຕ຺ຖິ ອຣຫຕ຺ຕມຄ຺ເຄເນວ ຕສ຺ສ ສມຸຄ຺ຆາຕິຕຕ຺ຕາຕິ.

ນິສພຕ຺ເຖຣຄາຖາວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໕. ອຸສພຕ຺ເຖຣຄາຖາວຓ຺ຓນາ

ອມ຺ພປລ຺ລວສງ຺ກາສາຕິ ອາຍສ຺ມໂຕ ອຸສພຕ຺ເຖຣສ຺ສ ຄາຖາ. ກາ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິ? ອຍມ຺ປິ ປຸຣິມພຸທ຺ເທສຸ ກຕາຘິກາໂຣ ຕຕ຺ຖ ຕຕ຺ຖ ຠເວ ປຸຎ຺ຎານິ ກໂຣນ຺ໂຕ ສິຂິສ຺ສ ຠຄວໂຕ ກາເລ ກຸລເຄເຫ ນິພ຺ພຕ຺ຕິຕ຺ວາ ວິຎ຺ຎຸຕໍ ປຕ຺ວາ ເອກທິວສໍ ສຕ຺ຖາຣໍ ປິຓ຺ຑາຍ ຈຣນ຺ຕໍ ທິສ຺ວາ ປສນ຺ນມານໂສ ໂກສມ຺ພຜລໍ ອທາສິ. ໂສ ເຕນ ປຸຎ຺ຎກມ຺ເມນ ເທວມນຸສ຺ເສສຸ ສໍສຣນ຺ໂຕ ອິມສ຺ມິໍ ພຸທ຺ຘຸປ຺ປາເທ ກປິລວຕ຺ຖຸສ຺ມິໍ ສາກິຍຣາຊກຸເລ ນິພ຺ພຕ຺ຕິຕ຺ວາ ອຸສໂພຕິ ລທ຺ຘນາໂມ ວຍປ຺ປຕ຺ໂຕ ສຕ຺ຖຸ ຎາຕິສມາຄເມ ພຸທ຺ຘານຸຠາວໍ ທິສ຺ວາ ປຏິລທ຺ຘສທ຺ໂທ ປພ຺ພຊິ. ໂສ ປພ຺ພຊິຕກາລໂຕ ປຏ຺ຐາຍ ສມຓຘມ຺ມໍ ອກຕ຺ວາ ຊີວາ ສງ຺ຄຓິກາຣາໂມ ສກລຣຕ຺ຕິໍ ນິທ຺ທາຍມາໂນ ວີຕິນາເມຕິ. ໂສ ເອກທິວສໍ ມຸຏ຺ຐສ຺ສຕິ ອສມ຺ປຊາໂນ ນິທ຺ທໍ ໂອກ຺ກມນ຺ໂຕ ສຸປິເນ ເກສມສ຺ສຸໍ ໂອຫາເຣຕ຺ວາ ອມ຺ພປລ຺ລວວຓ຺ຓໍ ຈີວຣໍ ປາຣຸປິຕ຺ວາ ຫຕ຺ຖິຄີວາຍໍ ນິສີທິຕ຺ວາ ນຄຣໍ ປິຓ຺ຑາຍ ປວິຏ຺ຐໍ ຕເທ຺ວ ມນຸສ຺ສ ສມຸທ຺ເທ ທິສ຺ວາ ລຊ຺ຊາຍ ຫຕ຺ຖິກ຺ຂນ຺ຘໂຕ ໂອຣຸຍ຺ຫາປກ຺ກນ຺ຕໍ ທິສ຺ວາ ປຏິພຸຊ຺ຌິຕ຺ວາ, “ອີທິສໍ ນາມ ສຸປິນໍ ມຸຏ຺ຐສ຺ສຕິນາ ອສມ຺ປຊາເນນ ນິທ຺ທາຍມາເນນ ມຍາ ທິຏ຺ຐ”ນ຺ຕິ ສໍເວຄຊາໂຕ ວິປສ຺ສນໍ ວຑ຺ເຒຕ຺ວາ ນຈິຣສ຺ເສວ ອຣຫຕ຺ຕໍ ປາປຸຓິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ ອປທາເນ (ອປ. ເຖຣ ໑.໓໑.໑໑-໑໙) –

“ກກຸທໍ ວິລສນ຺ຕໍວ, ເທວເທວໍ ນຣາສພໍ;

ຣຖິຍໍ ປຏິປຊ຺ຊນ຺ຕໍ, ໂກສມ຺ພໍ ອທທິໍ ຜລໍ.

“ເອກຕິໍເສ ອິໂຕ ກປ຺ເປ, ຍໍ ຜລໍ ອທທິໍ ຕທາ;

ທຸຄ຺ຄຕິໍ ນາຠິຊານາມິ, ຜລທານສ຺ສິທໍ ຜລໍ.

“ກິເລສາ ຌາປິຕາ ມຍ຺ຫໍ…ເປ… ກຕໍ ພຸທ຺ທສ຺ສ ສາສນ”ນ຺ຕິ.

ອຖ ເຖໂຣ ຍຖາທິຏ຺ຐໍ ສຸປິນໍ ອງ຺ກຸສໍ ກຕ຺ວາ ອຣຫຕ຺ຕສ຺ສ ອທິຄຕຕ຺ຕາ ຕເສ຺ສວ ສຸປິນສ຺ສ ກິຕ຺ຕນວເສນ ອຎ຺ຎໍ ພ຺ຍາກໂຣນ຺ໂຕ –

១៩៧.

“អម្ពបល្លវសង្កាសំ, អំសេ កត្វាន ចីវរំ;

និសិន្នោ ហត្ថិគីវាយំ, គាមំ បិណ្ឌាយ បាវិសិំ.

១៩៨.

“ហត្ថិក្ខន្ធតោ ឱរុយ្ហ សំវេគំ អលភិំ តទា;

សោហំ ទិត្តោ តទា សន្តោ, បត្តោ មេ អាសវក្ខយោ”តិ. – គាថាទ្វយមាហ;

តត្ថ អម្ពបល្លវសង្កាសំ, អំសេ កត្វាន ចីវរន្តិ អម្ពបល្លវាការំ បវាឡវណ្ណំ ចីវរំ ខន្ធេ ករិត្វា ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា. គាមន្តិ អត្តនោ រាជធានិំ ហត្ថិក្ខន្ធេ និសិន្នោ បិណ្ឌាយ បាវិសិំ, បវិដ្ឋមត្តោវ មហាជនេន ឧល្លោកិយមានោ ហត្ថិក្ខន្ធតោ ឱរុយ្ហាឋិតោ បដិញ្ញ្ញិ បញុទ្ធោវ សំវេគំ អលភិំ តទា “មដ្ឋស្សតិ អនុយុញ្ជនោ ហុត្វា និទ្ធាមោក្កមនេន ឧទំ ឌាត”ន្តិ. អបរេ បន “រាជាវ ហុត្វា រត្តិភាគេ ឧវទ្ទុបំ សុបិនំ ទិស្វា វិភាតាយ រត្តិយា ហត្ថិក្ខន្ធំ អារុយ្ហ នគរវីថិយំ ចរន្តោ តំ សុបិនំ សរិត្វា ហត្ថិក្ខន្ធតោ ឱរុយ្ហ សំវេគំ លភិត្វា សត្ថុ សន្តិកេ បព្ពជិត្វា អរហត្តំ បត្វា ឧទានំ ឧទានេន្តោ ឥមា គាថា អភាសី”តិ វទន្តិ. ទិត្តោតិ តស្មិំ រាជកាលេ ជាតិមទភោគមទាទិបរិទប្បិតោ សមានោ សំវេគមលភិន្តិ យោជនា.

ឧសភត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

១០. កប្បដកុរត្ថេរគាថាវណ្ណនា

អយមិតិកប្បដោតិ អាយស្មតោ កប្បដកុរត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ វិបស្សិស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ឯកទិវសំ ភគវន្តំ វិតរាយ តាយ តជិយា ធីរេ អញ្ញតរស្មិំ រុក្ខមូលេ និសិន្នំ ទិស្វា បសន្នមានសោ គោតកបុប្ផេហិ បូជំ អកាសិ. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ពហុម្បិ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិយំ ទលិទ្ទកុលេ និព្ពត្តិត្វា យាវ វយប្បត្តិ, តាវ អញ្ញំ ឧបាយំ អជានន្តោ កប្បដខណ្ឌនិវាសនោ សរាវហត្ថោ តត្ថ តត្ថ កុរំ បរិយេសន្តោ វិចរិ, តេន កប្បដកុរោតេ្វវ បញ្ញាយិត្ថ. សោ វយប្បត្តោ តិណំ វិក្កិណិត្វា ជីវិកំ កប្បេន្តោ ឯកទិវសំ តិណលាវនត្ថំ

อนญฺญา กโต ตตฺถ อญฺญาตกํ ลีฬาวเสเนว ทิสฺวา ตํ อุปสงฺกมิตฺวา ฐตฺวา นิสีทิ. ตสฺส เถโร สพฺพํ กเถสิ. โส สพฺพํ สุตฺวา ปฏิลทฺธสํเวโค “กึ เม ฆราวาเส กิจฺจํ ปพฺพชิสฺสามี”ติ ปพฺพชิตฺวา อตฺตโน นิจฺจกลฺยาณโต วิรชฺชิ. อถสฺส อปรภาเค ปุพฺพณฺหสมเย อตฺตโน วิหารํ อุปสงฺกมิ, ตทา ตํ กลฺยาณํ ทิสฺวา สา อตฺตนา สทฺธึ ...

๑๙๙.

“อยมิติ กลฺยาณี กลฺยาณิโย, อฏฺฐาย อติหริตาย;

อมตมฺปิ กายํ สมฺปรายตฺตา, กตปญฺญํ ทสาการํ ชเนตุํ.

๑๐๐.

“ยา เต ตฺวํ กลฺยาณ ปจาเรสิ, ยา ตฺวํ อุปกณฺณมฺหิ ชปฺปสิ;

น หิ ตฺวํ กลฺยาณ ยตฺถ ยญฺญานิ, สญฺญญฺญมฺหิ ปจฺจาหเรยฺยาสี”ติ. –

กาถาทฺวยํ อกาสิ.

ตตฺถ อยมิติ กลฺยาณี กลฺยาณิโยติ กลฺยาณิโย กึ นุ “อหํ มม กลฺยาณี, ตฺวํ ปริจฺจชิตฺวา กถา ตถา ชีวามี”ติ วุตฺตํ อุปฺปนฺนมิจฺฉาจิตฺตกฺกา อฏฺฐาย อติหริตาย อมตฆรกายํ มม อมตฆเร ตํ ตํ วสฺสนฺตี “อมตมฺปิ โต อหมฺปิ ตถาคตํ, อหํ สพฺพํ เทเสมี” (มหาว. ๑๗; ม. นิ. ๑.๑๕๙; ๑.๑๓๑). “อฏฺฐิกงฺกลูปมา กาเม, อาหริตฺวา อมตสฺส นี”ติอาทีนา (มหาว. ๑๘; ม. นิ. ๑.๑๕๙; ๑.๑๓๑) โฆเสตฺวา มยา สพฺพเต ปจฺจมิยาเต กตปญฺญํ ทสาการํ ชเนตุํ โลกิยโลกุตฺตรญฺญาณานิ อุปเนตุํ การเณตุํ กตปญฺญํ กมฺมกิริยกรณกาเล ภาวิตํ มม สาสนํ, ตถาปิ สพฺพกมฺมตฺตา มม สาสนสพฺพโต อุปฺปนฺนาจิตฺตา อปกตมาตเรสา กลฺยาณิโยติ ตํ เทเสตฺวา ปุนปิ สเทวกสฺส โลกสฺส กลฺยาณตฺถา จิม ปมาณจิตฺตํ ทสฺเสนฺโต “ยา เต ตฺวํ, กลฺยาณ, ปจาเรสี”ติ กาถมาห.

ตตฺถ ยา เต ตฺวํ, กลฺยาณ, ปจาเรสีติ ตฺวํ, กลฺยาณ, “มม สพฺพํ มุหุตฺตาสี”ติ นิสีทิตฺวา ยา เต ปจาเรสิ ยา ปจฺจาหิ ยา นินฺทิ อุปกณฺณํ ยา ตฺวํ อุปกณฺณมฺหิ ชปฺปสฺสตีติ ตํ นิสีทมานํ อุปกณฺณมฺหิ กณฺณมูเล เทสนาภตฺตํ อหํ ยา ปชปฺปสิ. ยถา ตฺวเมว ปทิ กิเลสปหานาย อหํ ตํ น ชเนยฺยํ, ตถา ปฏิปชฺชาหีติ อตฺโถ. น หิ ตฺวํ, กลฺยาณ, ยตฺถ ยญฺญานีติ ตฺวํ, กลฺยาณ, สญฺญญฺญมฺหิ

ᨸᨧᩃᩣᨿᨾᩣᨶᩮᩣ ᨾᨲ᩠ᨲ ᨸᨾᩣᨱᩴ ᨶ ᨧ ᨾᨬ᩠ᨬᩣᩈᩥ, “ᩋᨿᨾᨲᩥᨠ᩠ᨡᩃ᩠ᩃᨠᩮᩣ ᩃᩮᩣᩃᩮᩣ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩮᩣ, ᨶᩮᩅ ᨾᩣ ᨠᩩᨸ᩠ᨸᨬ᩠ᨬᩣ”ᨲᩥ ᩏᨲ᩠ᨲᨠᨾ᩠ᨿᩮ ᨶ ᨩᩣᨶᩣᩈᩥ, ᨸᩔ ᨿᩣᩅ ᨧ ᨲᩮ ᩋᨸᩁᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩅᩮᩣᨴᩮᩈᩥ.

ᩑᩅᩴ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥ ᨣᩣᨳᩣᩉᩥ ᨣᩣᩊ᩠ᩉᩴ ᨲᩴ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨻ᩠ᨿᩣᨷᩮᩣᨵᨲᩣᨿ ᨣᨲᩣᨿ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᩅᩮᨵᩅᩥᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨧᨱ᩠ᨯᨠᩮᨶ ᨾᨠ᩠ᨠᩴ ᨩᩣᨲᩈᨶ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨿ ᨧ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨲᩈᩴᩅᩮᨣᩮᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᨸᨭ᩠ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶ ᨧᩥᩁᩔᩮᩅ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥ. ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨸ. ᨳᩮᩁ ᪑.᪕᪑.᪗᪔-᪑᪑) –

“ᩅᩥᨲᨲᩣᨶᨩᩥᨿᩣ ᨵᩦᩁᩮ, ᩅᩥᩉᩣᩈᩥ ᨸᩩᩁᩥᩈᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩣ;

ᩋᨴ᩠ᨴᩈᩴ ᩅᩥᩁᨩᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ, ᩑᨠᨣ᩠ᨣᩴ ᩈᩩᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩴ.

“ᨾᨠ᩠ᨠᨭᩔ ᨸᩩᩁᩮᨷ᩠ᨿᨲ, ᨻᩮᨵᨠᩔ ᩋᩉᩴ ᨲᨴᩣ;

ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩩᨾᨶᩮᩣ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩮᨭ᩠ᨮᨾᩅᨶ᩠ᨴᩉᩴ.

“ᩑᨠᨶᩅᩩᨲᩥᨲᩮᩣ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ, ᨿᩴ ᨸᩩᨸ᩠ᨹᨾᨽᩥᨸᩪᨩᨿᩥᩴ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨸᩪᨩᩣᨿᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ.

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨸᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ…ᨸᩮ… ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ.

ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨶ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᨱᨾᩮᩅ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩣᨵᩥᨣᨾᨶᩔ ᩋᨦ᩠ᨠᩩᩈᨽᩪᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᩣᩉᩣᩈᩥ. ᨲᩮᨶᩔ ᨲᨴᩮᩅ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩦᨲᩥ.

ᨠᨸ᩠ᨸᨭᨠᩩᩁᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ.

ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩅᨣ᩠ᨣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ.

᪕. ᨸᨬ᩠ᨧᨾᩅᨣ᩠ᨣᩮᩣ

᪁. ᨠᩩᨾᩣᩁᨠᩔᨷᨲ᩠ᨳᩮᩁᩋᨷᨴᩣᨶᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩋᩉᩮᩣᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᩋᩉᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᨠᩩᨾᩣᩁᨠᩔᨷᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᩋᨷᨴᩣᨶᩴ. ᨠᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ? ᩋᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᩩᩁᩥᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩅᩮ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᩏᨷᨧᩥᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨷᨴᩩᨾᩩᨲ᩠ᨲᩁᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ "ᨠᩩᩃᨣᩮᩉᩮ"ᨲᩥ ᨷᨶ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ (ᩋ. ᨶᩥ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᪁.᪁.᪂᪁᪆) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩈᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨱᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᩑᨠᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠᨳᩥᨠᩣᨶᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨮᨷᩮᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩈᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᨲᩴ ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩋᩣᨠᨦ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨷᨱᩥᨵᩣᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨴᨶᩩᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩔᨷᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᩈᨾᨱᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨣᨲᩦᩈᩩᨿᩮᩅ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮ ᩁᩣᨩᨣᩉᩮ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩥᨵᩦᨲᩣᨿ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩥ. ᩈᩣ ᨠᩥᩁ ᨠᩩᨾᩣᩁᩥᨠᩣᨠᩣᩃᩮᨿᩮᩅ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩣᨲᩣᨷᩥᨲᩁᩮᩣ ᨿᩣᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩴ ᩋᩃᨽᨾᩣᨶᩣ ᨠᩩᩃᨥᩁᩴ ᨣᨲᩣᨷᩥ ᨣᨻ᩠ᨽᩈᨱ᩠ᨮᩥᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩦ ᩈᩣᨾᩥᨠᩴ ᩋᩣᩁᩣᨵᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᨶ ᩋᨶᩩᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩦᩈᩩ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩣ. ᨲᩔᩣ ᨣᨻ᩠ᨽᩥᨶᩥᨠᨽᩣᩅᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩥᨿᩮᩣ ᨴᩮᩅᨴᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᩴᩈᩩ. ᩈᩮᩣ "ᩋᩔᨾᨱᩦ"ᨲᩥ ᩋᩣᩉ. ᨷᩩᨶ ᨴᩈᨻᩃᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᩴᩈᩩ. ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᩏᨷᩣᩃᩥᨲ᩠ᨳᩮᩁᩴ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨷᩮᩈᩥ. ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᨶᨣᩁᩅᩣᩈᩦᨶᩥ ᨠᩩᩃᩣᨶᩥ ᩅᩥᩈᩣᨡᨬ᩠ᨧ ᩏᨷᩣᩈᩥᨠᩴ ᨷᨠ᩠ᨠᩮᩣᩈᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩁᩣᨩᩥᨠᩣᨿ ᨷᩁᩥᩈᩣᨿ ᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ "ᨷᩩᩁᩮ ᩃᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨣᨻ᩠ᨽᩮᩣ, ᨷᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣ ᩋᩁᩮᩣᨣᩣ"ᨲᩥ ᩋᩣᩉ. ᩈᨲ᩠ᨳᩣ "ᩈᩩᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᩴ ᩋᨵᩥᨠᩁᨱ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᨳᩮᩁᩔ ᩈᩣᨵᩩᨠᩣᩁᩴ ᩋᨴᩣᩈᩥ.

ᩈᩣ ᨠᩥᨧ᩠ᨨᩦ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨻᩥᨾ᩠ᨻᩈᨴᩥᩈᩴ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨩᩣᨿᩥ. ᨲᩴ ᩁᩣᨩᩣ ᨷᩈᩮᨶᨴᩥᨠᩮᩣᩈᩃᩮᩣ ᨷᩮᩣᩈᩮᩈᩥ. "ᨠᩔᨷᩮᩣ"ᨲᩥ ᨧᩔ ᨶᩣᨾᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ. ᩋᨷᩁᨽᩣᨣᩮ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᩣᨩᩮᩈᩥ. ᨠᩩᨾᩣᩁᨠᩣᩃᩮ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᨣᩅᨲᩣ "ᨠᩔᨷᩴ ᨷᨠ᩠ᨠᩮᩣᩈᨳ, ᩍᨴᩴ ᨹᩃᩴ ᩅᩣ ᨡᩣᨴᨶᩦᨿᩴ ᩅᩣ ᨠᩔᨷᩔ ᨴᩮᨳᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ "ᨠᨲᩁᨠᩔᨷᩔᩣ"ᨲᩥ "ᨠᩩᨾᩣᩁᨠᩔᨷᩔᩣ"ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨣᩉᩥᨲᨶᩣᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᨷᩮᩣᩈᩣᩅᨶᩥᨠᨷᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᨠᩣᩃᩮᨷᩥ ᨠᩩᨾᩣᩁᨠᩔᨷᩮᩣᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᩥᨲ᩠ᨳ.

ᩈᩮᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᨠᩣᩃᨲᩮᩣ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨿ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᨧᨶᨬ᩠ᨧ ᩏᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ. ᩋᨳ ᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨷᨻ᩠ᨻᨲᨾᨲ᩠ᨳᨠᩮ ᩈᨾᨱᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩦ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣᩅᩣᩈᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩉᩣᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣ "ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨿ ᨾᩩᨡᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩏᨷᩣᨿᩴ ᨠᩁᩥᩔᩣᨾᩦ"ᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᨴᩈ ᨷᨬ᩠ᩉᩮ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶ᩠ᨵᩅᨶᩮ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩔ ᨳᩮᩁᩔ "ᩍᨾᩮ ᨷᨬ᩠ᩉᩮ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩦ"ᨲᩥ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨲᩮᩣ. ᩈᩮᩣ ᨲᩮ ᨷᨬ᩠ᩉᩮ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥ. ᨽᨣᩅᩣᨷᩥᩔ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩣᩈᩥ. ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩣ ᨣᩉᩥᨲᨶᩥᨿᩣᨾᩮᨶᩮᩅ ᨲᩮ ᩏᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨷᩔᨶᩴ ᨣᨻ᩠ᨽᩴ ᨣᩣᩉᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩥ. ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨷᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨷ. ᨳᩮᩁ ᪂.᪅᪅.᪁᪅᪀-᪁᪆᪆) –

"ᩍᨲᩮᩣ ᩈᨲᩈᩉᩔᨾ᩠ᩉᩥ, ᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᩥ ᨶᩣᨿᨠᩮᩣ;

ᩈᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣᨠᩉᩥᨲᩮᩣ ᨩᩥᨶᩮᩣ, ᨷᨴᩩᨾᩩᨲ᩠ᨲᩁᨶᩣᨾᨠᩮᩣ.

"ᨲᨴᩣᩉᩴ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ, ᩅᩥᩔᩩᨲᩮᩣ ᩅᩮᨴᨷᩣᩁᨣᩪ;

ឌិចាចិហារំ ចិធរំ, អដ្ឋុសំ លោកភាឃក៌

“ធព្យសង្ខំ បកាសេសត្តំ, ទៅឆឃត្តំ សធេចកំ;

ចិឌិត្តកធិកាភក្កំ, ចល្លឃត្តំ យហាឌនេភ៌

“ពធា យុឌិពចិនេត្តាហំ, តិយនេត្តត្វា ពធាកពំ;

ភាភារនេត្តហិ ចនេត្វហិ, អលង្កទិត្វាភ យល្ហបំ៌

“ភាភារពភបនេដ្ឋាពំ, សសង្ឃំ នេកាឌឃិ ពហិ;

នេកាឌឃិត្វាភ សត្តាហំ, ភាភក្កុរសនេកាឌតំ៌

“ភាភាធិនេត្តហិ បុនេប្យហិ, ប្ញុឌឃិត្វា សសាចកំ;

តិបង្ខ បិឥប្ញលមិក្សាពំ ធោភ បត្វឃិ អហំ៌

“ពធា យុតិចនេទា អាហ, កន្សេលាកសាសនេឃា;

បស្សេធពំ ឌិឌចរំ, បក្សុយាភភនេលាចតំ៌

“បីតិបិនេយាដ្ឋខាហុលំ , សយុក្កុពពត្វុរុហំ;

ហាសមិត្យាចិសាលក្លុំ, យយ សាសភលិលសំ៌

“បតិតំ បិឥប្ញុនេល នេយ, ឲកាចត្វស្សុយាភសំ;

ឲស បនេត្វតិ ពំ ធោតំ, ចិឌិត្តកធិកត្តតំ៌

“សតសហស្សិតោ កេប្យ, ឧក្កាកកុលសម្ភេចា;

កោតយោ ភាយ កោតេត្តូភ, សត្តា លោកេ កចិស្សតិ។

“តស្ស ឆេប្អូ ងាឃាតោ, ឧទេសា ឆប្អូតិប្អូតោ;

កុយារកស្សេបិ ភាយ, ទេហស្សតិ សត្តុ សាចកោ។

“ចិចិត្តបុប្បក្ស្សាត់, ទតភាតញ្ចា ចាហសា;

ចិចិត្តកធិកាត់ សោ, អក្កុតំ បិបុលិស្សតិ។

“តេត ករេប្អូភ ស្វកតេភ, ចេតភាបលិឌឹហិ ច;

ឌហិត្វា យាត្វសំ ទេហំ, តាចតិសយកន្ធហំ។

“បទិត្តុយំ ភចាភចេ, ទក្កយេត្ឈ្យឃធា ភចេវិ;

សាលយិក(តេឌា ហុត្វា, យិកិឃា កុន្ធិយោក្កុយិ។

“តងា យឃិ កុន្ធិកតេ, ចេត្ឈ្យធាទោ ក្លបដ្ឋិតោ;

សាលេភ ចត្តា យេ យាតា, ភិក្រោឆំ សទលំ កតា។

“តេត សា យិកទាឌេភ, យទណា បទិយោធិតា;

បទិច្ចឌិត្វា សបិលំ, យេយចំ ឧចឹ តងា។

“គិព្រោឆមេច សេចយ្យ, ត សាលមុបសំចេស;

គិព្រោឆស្សិំ មតំ សេចយ្យា, ឃេញ្ច សាលមិព្រឹមិចិតំ។

“ទេពតាតុសិដ្ឋា មិកឃ្វេបេត, អហញ្ច មាតា ច ពេឆពេទ ច;

អាកម្ម រម្មំ តុសិតាឆិចានំ, កតា បចានំ សឈទំ ឃេឆច។

“បុនោ គស្សបឋិរស្ស, អត្តមេត្តមិព្រសារសេត;

អារុឃ្យោសេលសិលទំ, ឃុញ្ញិត្វា ឌិតសារសតំ។

“ញ្ញាតាហំ រាជគហេ, ជាតា សេដ្ឋិកុលេ អហំ;

អាបន្នសត្តា មេ មាតា, បព្វជិំ អនគារិយំ។

“សកដ្ឋំ តំ ចិឌិត្វាន, ទេវទត្តមុបាគមុំ;

សោ អវោច ចិនាសេឆ, បាបិកំ ភិក្ខុនិំ ឆ្លុមិំ។

“ញ្ញាតិបិ មុនិន្ទេន, ឌិនេន អនុកម្បិតា;

សុលិតិ អដតិ មហ្វា មាតា ភិក្ខុបស្សយេ។

“តំ វិទិត្វា មហីបាលោ, កោសលោ មំ អបេសយិ;

កុមារបរិហារេន, នាមេនាហញ្ច កស្សបោ។

“មហាកស្សបមាគម្ម, អហំ កុមារកស្សបោ;

វម្មិកសទិសំ កាយំ, សុត្វា ពុទ្ធេន ទេសិតំ។

“តតោ ចិត្ត វិមុច្ចិ មេ, អនុបាទាយ សព្ពសោ;

បាយាសិំ ទមយិត្វាហំ, ឯតទគ្គមបាបុណិំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា ចិត្តកថិកភាវេន សត្ថារា ឯតទគ្គេ ឋបិតោ អត្តនោ បដិបត្តិំ បច្ចវេក្ខិត្វា រតនត្តយគុណវិភាវនមុខេន អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ –

២០១។

“អហោ ពុទ្ធា អហោ ធម្មា, អហោ នោ សត្ថុ សម្បទា;

យត្ថ ឯតាទិសំ ធម្មំ, សាវកោ សច្ឆិកាហិតិ។

២០២។

“អសង្ខេយ្យេសុ កប្បេសុ, សក្កាយាធិគតា អហុ;

តេសមយំ បច្ឆិមកោ, ចរិមោយំ សមុស្សយោ;

ជាតិមរណសំសារោ, នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ”តិ។ – គាថាទ្វយំ អភាសិ;

តត្ថ អហោតិ អច្ឆរិយត្ថេ និបាតោ។ ពុទ្ធាតិ សព្ពញ្ញុពុទ្ធា, គារវវសេន ពហុវចនំ, អហោ អច្ឆរិយា សម្ពុទ្ធាតិ អត្ថោ។ ធម្មាតិ បរិយត្តិធម្មេន សទ្ធិំ នវ លោកុត្តរធម្មា។ អហោ នោ សត្ថុ សម្បទាតិ អម្ហាកំ សត្ថុ ទសពលស្ស អហោ សម្បត្តិយោ។ យត្ថាតិ យស្មិំ សត្ថរិ ព្រហ្មចរិយវាសេន។ ឯតាទិសំ ធម្មំ, សាវកោ សច្ឆិកាហិតីតិ ឯតាទិសំ ឯវរូបំ សុវិសុទ្ធឆឡភិញ្ញាបរិវារំ អនវសេសកិលេសក្ខយាវហំ

ສຕ຺ຕິ ປລີຕໍ ອຕ຺ຕານໍ ຂມໍ ສາຈເກາປິ ຠາຍ ສນ຺ຘິກຣິສ຺ສຕິ, ຕສ຺ມາ ເອວໍ ວິຈິຕ຺ຕນຍເທສນາວິທິຍາ ເຫຕຸຠູຕາ ອເຫາ ອຈ຺ຉຣິຍາ ພຸທ຺ຘາ ຠຄວນ຺ເຕາ, ອຈ຺ຉຣິຍາ ຘມ຺ມາ, ອຈ຺ຉຣິຍາ ອຍ຺ຍານໍ ສຕ຺ຖ ສມ຺ປຕ຺ຕິເຍາຕິ ຣເຕຣຕ຺ຕມສ຺ສ ຄຸຓາທິມຸຕ຺ຕິ ປເວເທສີຕິ. ຘມ຺ມສມ຺ປຕ຺ຕິກິຕ຺ຕເນເນວ ຫິ ສຕ຺ຖຸສມ຺ປທິປຕ຺ຕິ ກິຕ຺ຕິຕາ ເຫາຕີຕິ.

ເອຕໍ ສາຘາຣເຓເນວ ວຓ຺ຓິຕໍ ຘມ຺ມສ຺ສ ສນ຺ຘິກິຣິຍໍ ພຸທ຺ຘານໍ ອຕ຺ຕປຕາປິກໍ ກຕ຺ວາ ວຓ຺ຓເນນ຺ເຕາ "ອສເງ຺ຂຍ຺ເຍສຸ"ຕິ ອາທິມາຫ. ຕຕ຺ຖ ອສເງ຺ຂຍ຺ເຍສູຕິ ຄຓນປຖໍ ວີຕິວຕ຺ເຕສຸ ມຫາກປ຺ເປສຸ. ສກ຺ກາຍາຕິ ປຎ຺ຈຸປາທານກ຺ຂນ຺ຘາ. ເຕ ຫິ ປຣມຕ຺ຖເຕາ ວິຊ຺ຊມານຕ຺ຕາ ສຕິ ສມູຫຕາຍ "ສກ຺ກາຍາ"ຕິ ວຸຈ຺ຈນ຺ຕິ. ອຫໍຕິ ນິຈ຺ຈຕ຺ຕຉຸປາທານສ຺ສ ອຕ຺ຕາທີນວຕາ ອຕ຺ຕປາເຕາ ອເຫາສຸໍ. ເຕສມຍໍ ປຐ຺ມເກາ ວິຣິເຍາຍໍ ສມ຺ມສ຺ສເຍາຕິ ຍສ຺ມາ ອຍໍ ສຕ຺ຕຸປຐ຺ມເກາ, ຕເຕາ ເອວ ວິຣິເຍາ, ຕສ຺ມາ ຊາຕິຍເສາສຫິເຕາ ອສ຺ສາທິປຕິປຕ຺ຕິສມ຺ມເຕາ ສໍສາເຣາ ຠວຄາຕິ ອາຍຕິໍ ປຸນພ຺ພຫຸການເຕາ ປຸນພ຺ພເວາ ນຕ຺ຖິ, ອາຍຕິໍ ຊາຕີຕິ ອເຖ຺ຖາ.

ກຸມາຣກສ຺ສປເຕ຺ຖຣາປທານວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໗. ກິມ຺ພິລເຕ຺ຖຣາປທານວຓ຺ຓນາ

ເວາ ທເລ ຄເທເຣາ ນິກ຺ຂຕິ ອາຍສ຺ມເຕາ ກິມ຺ພິລເຕ຺ຖຣສ຺ສ ກາຖາ. ກາ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິ? ອຍມ຺ປິ ປຸຣິມພຸທ຺ເຘສຸ ກຕາທິກາເຣາ ຕຕ຺ຖ ຕຕ຺ຖ ຠເວ ປຸຎ຺ຎານິ ອຸປຈິນນ຺ເຕາ ອຕ຺ຖທສ຺ສິສ຺ສ ຠຄວເຕາ ກາເລ ກຸລເຄເຫ ນິພ຺ພຕ຺ຕິຕ຺ວາ ວິຎ຺ຎຸຕໍ ປຕ຺ເຕາ ເຄຫວິເຣາເຈ ກເຣາຕິເຍນ ຈຕ຺ຕຸຈາເກາ ສຕ຺ຖາຣໍ ທິສ຺ວາ ປສນ຺ນມານເສາ ປິລກ຺ຂຸຜລານິ ອາເທາ. ເສາ ເຕນ ປຸຎ຺ຎກມ຺ເມນ ເທວມນຸສ຺ເສສຸ ສໍສຣນ຺ເຕາ ພຸທ຺ຘສຸຎ຺ຎ ພຸທ຺ຘຸປ຺ປາເທ ສຕ຺ເຖາ ປຣິນິພ຺ພຸເຕ ອຈ຺ຈນ຺ຕເຣ ຊາກ຺ຍກຸເລ ນິພ຺ພຕ຺ຕິຕ຺ວາ ກິມ຺ພິເລາຕິ ລທ຺ຘນາເມາ ວຍປ຺ປຕ຺ເຕາ ສກ຺ກນິລໍ ຄນ຺ຕ຺ວາ ສິປ຺ປໍ ອຸຄ຺ຄເຫຕ຺ວາ ປຕິຕິຕ຺ເຖນ຺ເຕາ ອນ຺ຕຣາຍເຄ ເອກສ຺ມິໍ ວິຫາເຣ ອຎ຺ຎຕນໍ ເຖຣໍ ທິສ຺ວາ ຕສ຺ສ ສນ຺ຕິເກ ຘມ຺ມໍ ສຸຕ຺ວາ ປຕິລທ຺ຘສທ຺ເຘາ ປພ຺ພຊິຕ຺ວາ ວິປສ຺ສນໍ ວເທ຺ຒຕ຺ວາ ນຈິຣສ຺ເສວ ອຣຫຕ຺ຕໍ ປາປຸຓິ. ເອຕ຺ຖ ວຸຕ຺ຕໍ ອປທາເນ (ອປ. ເຖຣ ໑.໗໔.໗໑-໗໓) –

"ວນນ຺ຕເຣ ພຸທ຺ຘໍ ທິສ຺ວາ, ອຕ຺ຖທສ຺ສິໍ ມຫາຍສໍ;

ປສນ຺ນຈິຕ຺ເຕາ ສຸມເນາ, ປິລກ຺ຂສ຺ສາທທິໍ ຜລໍ.

"ອຏ຺ຐາຣເສ ກປ຺ປສເຕ, ຍໍ ຜລມທທິໍ ຕທາ;

ທຸຄ຺ຄຕິໍ ນາພິຊານາມິ, ຜລທານສ຺ສິທໍ ຜລໍ.

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

ឆឡភិញ្ញោ បន ហុត្វា សមាបត្តិសុខេន វីតិនាមេន្តោ ឯកទិវសំ អត្តនោ វិហារេ ទ្វេ សាមណេរេ រុក្ខេ បុប្ផានិ ឱចិនន្តេ អារុឡ្ហសាខាយ ភគ្គាយ បតន្តេ ទិស្វា ថេរោ ឥទ្ធានុភាវេន ហត្ថេន គហេត្វា អរោគេយេវ ភូមិយំ ឋបេត្វា តេសំ សាមណេរានំ ធម្មំ ទេសេន្តោ –

២០៣។

“យោ ហវេ ទហរោ ភិក្ខុ, យុញ្ជតិ ពុទ្ធសាសនេ;

ជាគរោ ស ហិ សុត្តេសុ, អមោឃំ តស្ស ជីវិតំ។

២០៤។

“តស្មា សទ្ធញ្ច សីលញ្ច, បសាទំ ធម្មទស្សនំ;

អនុយុញ្ជេថ មេធាវី, សរំ ពុទ្ធាន សាសន”ន្តិ។ – ឥមា ទ្វេ គាថា អភាសិ;

តត្ថ យោតិ អនិយមវចនំ។ ហវេតិ ទឡ្ហត្ថេ និបាតោ។ ទហរោតិ តរុណោ។ ភិក្ខូតិ ភិក្ខុ។ យុញ្ជតីតិ ឃដតិ វាយមតិ។ ជាគរោតិ ជាគរធម្មសមន្នាគតោ។ សុត្តេសូតិ សុបន្តេសុ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ យោ ភិក្ខុ ទហរោវ សមានោ តរុណោ “តាវាហំ បច្ឆា វុឌ្ឍកាលេ ជានិស្សាមី”តិ អចិន្តេត្វា ពុទ្ធានំ សាសនេ អប្បមាទបដិបត្តិយំ យុញ្ជតិ សមថវិបស្សនាភាវនាយ យោគំ ករោតិ, សោ សុត្តេសុ អវិជ្ជានិទ្ទាយ សុត្តេសុ បមត្តេសុ សទ្ធាទិជាគរធម្មសមន្នាគមេន ជាគរោ, តតោ ឯវ អត្ថហិតបដិហិតបរិបូរិយា អមោឃំ អវញ្ឈំ តស្ស ជីវិតំ, យស្មា ច ឯវំ, តស្មា សទ្ធញ្ច “អត្ថិ កម្មំ អត្ថិ កម្មវិបាកោ”តិអាទិនយប្បវត្តំ កម្មផលសទ្ធញ្ច, សទ្ធូបនិពទ្ធត្តា សីលស្ស តទុបនិស្សយំ ចតុបារិសុទ្ធិសីលញ្ច, “សម្មាសម្ពុទ្ធោ ភគវា, ស្វាក្ខាតោ ធម្មោ, សុប្បដិបន្នោ សង្ឃោ”តិ ឯវំ បវត្តរតនត្តយប្បសាទញ្ច, វិបស្សនាបញ្ញាសហិតាយ មគ្គបញ្ញាយ បរិញ្ញាទិវសេន ចតុសច្ចធម្មទស្សនញ្ច មេធាវី ធម្មោជបញ្ញាយ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ពុទ្ធានំ សាសនំ ឱវាទំ អនុសិដ្ឋិំ អនុស្សរន្តោ អាទិត្តម្បិ អត្តនោ សីសំ អជ្ឈុបេក្ខិត្វា អនុយុញ្ជេថ, តត្ថ អនុយោគំ អាបជ្ជេយ្យាតិ អត្ថោ។

ធម្មបាលត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. ព្រហ្មាលិត្ថេរគាថាវណ្ណនា

កស្សិន្ទ្រិយានិ សមថង្គតានីតិ អាយស្មតោ ព្រហ្មាលិត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ វិវដ្ដូបនិស្សយំ កុសលំ ឧបចិនន្តោ វិបស្សិស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ឯកទិវសំ សត្ថារំ បិណ្ឌាយ ចរន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ វន្ទិត្វា បិយាលផលំ អទាសិ. សត្ថា អនុមោទនំ វត្វា បក្កាមិ. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ កោសលរដ្ឋេ ព្រាហ្មណកុលេ និព្ពត្តិត្វា ព្រហ្មាលីតិ លទ្ធនាមោ វិញ្ញុតំ បត្វា ហេតុសម្បត្តិយា ចោទិយមានោ សំសារេ សញ្ជាតសំវេគោ តាទិសេន កល្យាណមិត្តសន្និស្សយេន ពុទ្ធសាសនេ បព្ពជិត្វា បតិរូបកម្មដ្ឋានំ គហេត្វា អរញ្ញេ វិហរន្តោ ញាណស្ស បរិបាកគតត្តា នចិរស្សេវ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ២.៥៤.៩២-៩៧) –

“សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, អាហុតីនំ បដិគ្គហំ;

រថិយំ បដិបជ្ជន្តំ, បិយាលផលំ អទាសហំ.

“ឯកនវុតិតោ កប្បេ, យំ ផលំ អទទិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ.

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”ន្តិ.

ឆឡភិញ្ញោ បន ហុត្វា មគ្គសុខេន ផលសុខេន វីតិនាមេន្តោ ឯកទិវសំ បធានបរិគ្គាហកេន ថេរេន តស្មិំ អរញ្ញាយតនេ ភិក្ខូ ឧទ្ទិស្ស វុត្តំ បធានានុយោគំ បរិគ្គណ្ហន្តោ –

២០៥.

“កស្សិន្ទ្រិយានិ សមថង្គតានិ, អស្សា យថា សារថិនា សុទន្តា;

បហីនមានស្ស អនាសវស្ស, ទេវាបិ តស្ស បិហយន្តិ តាទិនោ.

២០៦.

“យស្សិន្ទ្រិយានិ សមថង្គតានិ, អស្សា យថា សារថិនា សុទន្តា;

បហីនមានស្ស អនាសវស្ស, ទេវាបិ តស្ស បិហយន្តិ តាទិនោ”តិ។ –

គាថាទ្វយំ អភាសិ។

តស្សត្ថោ – ទូរម្បិ អរញ្ញាយតនេ ចរន្តេសុ ភិក្ខូសុ យស្ស ភិក្ខុនោ ឆេកស្ស ច តរុណស្ស ច មជ្ឈិមស្ស ច ឆេកេន សារថិនា សុទន្តា អស្សា វិយ មនច្ឆដ្ឋានិ ឥន្ទ្រិយានិ សមថំ ទន្តភាវំ និព្ពិសេវនភាវំ គតានិ។ យស្ស នវវិធម្បិ មានំ បហាយ ឋិតត្តា បហីនមានស្ស ចតូហិ អាសវេហិ អភាវេន អនាសវស្ស ឆឡារម្មណេសុ តាទិលក្ខណប្បត្តិយា តាទិនោ ទេវាបិ បិហយន្តិ មនុស្សាបិ សម្បត្តិទស្សនាគមនា ច អាគមនេ បត្ថេន្តីតិ។

តត្ថ ច គាថាយំ បុរិមបទេន អត្តការីយក្កនិយេយា ពុទ្ធា, អត្តការីនោបិ ហិ ឥន្ទ្រិយានិ បហីនការណភាវេន សមថំ និព្ពិសេវនំ គតានិ ហោន្តិ។ ឥតរេន អរហត្តប្បតិលាភោ, អរហា ហិ “បហីនមានោ អនាសវោ តាទី”តិ ច វុច្ចតិ។

អថាយស្មា មហាកច្ចានោ បញ្ហាបរិគ្គាហកេន វុត្តំ “យស្សិន្ទ្រិយានី”តិ គាថំ បច្ចេកការំ តទត្ថំ អត្តូបនាយិកំ កត្វា ទស្សេន្តោ “យស្សិន្ទ្រិយានី”តិអាទិកាយ ទុតិយគាថាយ អត្ថំ ព្យាកាសិ, តត្ថ យស្សិន្ទ្រិយានីតិ យស្ស ចក្ខាទីនិ ឥន្ទ្រិយានិ។ សេសំ វុត្តនយមេវ។

មហាកច្ចានត្ថេរវត្ថុ និដ្ឋិតំ។

៦. សារិបុត្តត្ថេរវត្ថុ

បថវិសមោតិ ឥមំ ធម្មទេសនំ សត្ថា ជេតវនេ វិហរន្តោ អាយស្មន្តំ សារិបុត្តត្ថេរំ អារព្ភ កថេសិ។ ឯកស្មិញ្ហិ សមយេ អាយស្មា សារិបុត្តោ វស្សំ វុត្ថោ បវារេត្វា ចារិកំ បក្កមិតុកាមោ សត្ថារំ វន្ទិត្វា អត្តនោ បរិវារេន សទ្ធិំ និក្ខមិ។ អញ្ញេបិ អនេកសតា ភិក្ខូ ថេរំ អនុគច្ឆិំសុ។ ថេរោ អន្តរាមគ្គេ ឧបតិស្សគាមំ បត្វា អត្តនោ ញាតកានំ ឃរេ វសិតុំ បវិសិត្វា ថេរស្ស ឋិតដ្ឋានំ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ចបតិដ្ឋិតេន វន្ទិត្វា សិរសិ អញ្ជលិំ កត្វា “យាចាមិ ភន្តេ ធម្ម”ន្តិអាទិនា នយេន ភាសិត្វា វន្ទិត្វា បក្កាមិ។ អថ គាថាហិ អភិត្ថវិត្វា វន្ទិត្វា បុនប្បុនំ ឧបសង្កមិត្វា ថេរស្ស បាទេ បរិគ្គហេត្វា អត្តនោ ឃរំ អគមាសិ។

ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩔᨸᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᨠᨭ᩠ᨮᩅᩣᩉᨶᩔ ᨶᩣᨾ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩋᨾᨧ᩠ᨧᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩋᩣᨶᨿᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᩩᩁᩥᩈᩈᩉᩔᩮᨶ ᨸᩮᩈᩥᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩈᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩦᩈᨲᩥᩅᩔᩈᩉᩔᩣᨶᩥ ᩈᨾᨱᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨧᩩᨲᩮᩣ ᩑᨠᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩈᩩᨣᨲᩦᩈᩩᨿᩮᩅ ᨸᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩮᩣᨥᩁᩣᨩᩣᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᩮᩣ ᨻᩣᩅᩁᩦᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩏᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩈᩥᨸ᩠ᨸᩮᩣ ᩈᩴᩅᩮᨣᨩᩣᨲᩮᩣ ᨲᩣᨸᩈᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩣᨸᩈᩈᩉᩔᨸᩁᩥᩅᩣᩁᩮᩣ ᩋᨩᩥᨲᩣᨴᩦᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨸᩮᩈᩥᨲᩮᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨸᨶ᩠ᨶᩁᩈᨾᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩴ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩮ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥ. ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨸ. ᨳᩮᩁ ᪑.᪓.᪔᪓-᪕᪗) –

“ᩋᨲ᩠ᨳᨴᩔᩦ ᨲᩩ ᨽᨣᩅᩤ, ᩈᨿᨾ᩠ᨽᩪ ᩋᨸᩁᩣᨩᩥᨲᩮᩣ;

ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᩘᨥᨸᩁᩥᨻ᩠ᨿᩪᩊ᩠ᩉᩮᩣ, ᩁᨳᩥᨿᩴ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨳ.

“ᩈᩥᩔᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᩁᩥᩅᩩᨲᩮᩣ, ᨥᩁᨾ᩠ᩉᩣ ᩋᨽᩥᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᩴ;

ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶᩉᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ, ᩋᨴ᩠ᨴᩈᩴ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨿᨠᩴ.

“ᩋᨽᩥᩅᩣᨴᩥᨿ ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ, ᩈᩥᩁᩮ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᩋᨬ᩠ᨩᩃᩥᩴ;

ᩈᨠᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩈᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᩈᨶ᩠ᨳᩅᩥᩴ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨿᨠᩴ.

“ᨿᩣᩅᨲᩣ ᩁᩪᨸᩥᨶᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᩁᩪᨸᩦ ᩅᩤ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩥᨶᩮᩣ;

ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨲᩮ ᨲᩅ ᨬᩣᨱᨾ᩠ᩉᩥ, ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾᩮᩣᨣᨵᩣ.

“ᩈᩩᨡᩩᨾᨧ᩠ᨨᩥᨠᨩᩣᩃᩮᨶ, ᩏᨴᨠᩴ ᨿᩮᩣ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᩮ;

ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩥ ᩏᨴᨠᩮ ᨸᩣᨱᩣ, ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨩᩣᩃᩮ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮ.

“ᨿᩮᩈᨬ᩠ᨧ ᨧᩮᨲᨶᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᩁᩪᨸᩥᨶᩮᩣ ᨧ ᩋᩁᩪᨸᩥᨶᩮᩣ;

សព្វេ តេ តវ ញាណម្ហិ, អន្តោ ហោន្តិ សមោគធា។

“សមុទ្ធរសិមំ លោកំ, អន្ធការសមាកុលំ;

តវ ធម្មំ សុណិត្វាន, កង្ខាសោតំ តរន្តិ តេ។

“អវិជ្ជានិវុតេ លោកេ, អន្ធការេន ឱត្ថដេ;

តវ ញាណម្ហិ ជោតន្តេ, អន្ធការា បធំសិតា។

“តុវំ ចក្ខូសិ សព្វេសំ, មហាតមបនូទនោ;

តវ ធម្មំ សុណិត្វាន, និព្ពាយតិ ពហុជ្ជនោ។

“បុដកំ បូរយិត្វាន, មធុខុទ្ទមនេឡកំ;

ឧភោ ហត្ថេហិ បគ្គយ្ហ, ឧបនេសិំ មហេសិនោ។

“បដិគ្គហិ មហាវីរោ, សហត្ថេន មហា ឥសិ;

ភុញ្ជិត្វា តញ្ច សព្វញ្ញូ, វេហាសំ នភមុគ្គមិ។

“អន្តលិក្ខេ ឋិតោ សត្ថា, អម្ពរស្មិំ នរាសភោ;

មម ចិត្តំ បសាទេន្តោ, ឥមា គាថា អភាសថ។

“យេនិទំ ថវិតំ ញាណំ, ពុទ្ធសេដ្ឋោ ច ថោមិតោ;

តេន ចិត្តប្បសាទេន, ទុគ្គតឹ សោ ន គច្ឆតិ។

“ចតុទ្ទសញ្ច ខត្តុំ សោ, ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ;

បឋព្យា រជ្ជំ អដ្ឋសតំ, វសុធំ អាវសិស្សតិ។

“បញ្ចេវ សតក្ខត្តុញ្ច, ចក្កវត្តី ភវិស្សតិ;

បទេសរជ្ជំ អសង្ខេយ្យំ, មហិយា ការយិស្សតិ។

“អជ្ឈាយកោ មន្តធរោ, តិណ្ណំ វេទាន បារគូ;

គោតមស្ស ភគវតោ, សាសនេ បព្ពជិស្សតិ។

“គម្ភីរំ និបុណំ អត្ថំ, ញាណេន វិចិនិស្សតិ;

មោឃរាជាតិ នាមេន, ហេស្សតិ សត្ថុ សាវកោ។

“តីហិ វិជ្ជាហិ សម្បន្នំ, កតកិច្ចមនាសវំ;

គោតមោ សត្ថវាហគ្គោ, ឯតទគ្គេ ឋបេស្សតិ។

“ហិត្វា មានុសកំ យោគំ, ឆេត្វាន ភវពន្ធនំ;

សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហរិស្សតិនាសវោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា សត្ថលូខំ សុត្តលូខំ រជនលូខន្តិ វិសេសេន តិវិធេនបិ លូខេន សមន្នាគតំ បំសុកូលំ ធារេសិ។ តេន នំ សត្ថា លូខចីវរធរានំ អគ្គដ្ឋានេ ឋបេសិ។ អបរភាគេ បុរិមកម្មបច្ចយា បរិហារស្ស អករណតោ ឆេរស្ស សរីរេ ទទ្ទុបីឡកាទីនិ ឧប្បជ្ជិត្វា

ចង្កិំសុ៍ សោ “ខេសតាសតំ ទស្សតី”តិ ហេមន្តេបិ យាមទ្វារេសុ បលិលសត្ថានានិ អត្ថរិត្វា ទេតិ៍ តំ ឧកឱចសំ ឧបដ្ឋាតំ ឧបសង្កមិត្វា ចត្តិត្វា ឧកមត្តំ តិសិត្វំ សត្វា បដិសត្ថានចនេសត “លចិបិបកា”តិអាឌិតា បឍមកាចាយ បុច្ឆិ៍

១០៤៍ តត្ថ លចិបិបកាតិ ឌស្កាធបីញអកាហិ កិត្តធចិកាចខោតា ហិតធចិក ឌដធចិក ៍ ចិត្តកដ្ឋកាតិ អតចសេសកិលេសបព្វាហាតេត ព្រាហ្មចិហារសេចតាយ ច កដ្ឋចិត្ត សុត្តរចិត្ត៍ ខេយាឈរាឌាតិ តស្ស អាលបតំ៍ សតតំ សយាហិខោតាតិ អក្កុបលសយាឌិតា តិច្ចកាលំ អកិណ្ហា សយាហិតយាតសោ៍ ហេមន្តិកសីតកាលរត្តិយោតិ ហេមន្តសមយេ សីតកាលរត្តិយោ៍ អច្ចន្តសំយោគេ ចេតំ ឧបយោគចចតំ៍ “ហេមន្តិកា សីតកាលរត្តិយោ”តិបិ បាឡិ៍ តត្ថ ហេមន្តិកាតិ ហេមន្តោគធា ហេមន្តបរិយាបន្នាតិ អត្ថោ៍ កិក្លុ តុំ សីតិ កិក្លុ ខោ តុំ អសិ, ឧចំក្ខខោតា បខេសុ តច សេតាសតំ កត្វា អខេត្តសុ សញ្ញិកញ្ញា សេតាសតំ អបចិសត្តោ៍ កធំ កវិស្សសីតិ យធាចុត្ត សីតកាលេ កធំ អត្តកាចំ បចត្តសីតិ សត្វា បុច្ឆិ៍ ឧចំ បត បុដ្ឋោ ខេតខោ សត្វ តយត្វ កខេតត្តា –

១០៥៍

“សយ្យត្ថសយ្យា យកឆា, ខោចលិ ត្តតិ ខេ សុតំ;

បលិលធត្តកា ខេសយ្យំ, ឃចត្តោ សុលឌីចិតោ”តិ៍ – កាចយាហ;

តត្ថ សយ្យត្ថសយ្យាតិ តិបត្ថសយ្យា៍ យកឆាតិ យកឆទដ្ឋំ ចឌតិ៍ យកឆា តាយ ឌាតបឌិខោតា ទាឌក្យុយាទា, ខេតសំ តិចាខេសា ឧខេកាបិ ឌតបខោ ទុញហិចសេត “យកឆា”ខេត្វច ពាហុចចខេតត ចុច្ចតិ៍ ខោចលិតិ អតចសេសា៍ ត្តតិ ខេ សុតត្តិ ឧចំ យឃា សុតំ៍ តត្ថ ខេឃា អឌិខេដ្ឋា បខេឆសា, តស្ស ចសេត សុតត្តិ ចុត្តំ៍ ខេតត ឧឌិខេស កាខេល យកខេឆសុ ឃត្វ កត្វចិ យឃា ចសិតំ សក្កាតិ ឌខេស្សតិ៍ បលិលធត្តកា ខេសយ្យំ, ឃចត្តោ សុលឌីចិតោតិ ឃចា អខេត្តា សុលឌីចិតោ កិក្លុ ខេសតាសតសព្វាយំ លទ្ធា សុត្តរេហិ អត្តទលាបិចុរលាហិ សុខេលត សយត្តិ, ឧចំ អហម្បិ បលិលសត្ថានខេយច ខេហដ្ឋា សត្ថរិត្វា ឧបរិ តិរិយត្តា បលិលធឌខេតខេតច លាឌិតសរីខេតាយ បលិលធត្តកា ខេសយ្យំ សយំ, ខេសយ្យំ កខេប្បសិត្តិ អត្តខេតា ឃចាលិកសខេត្តាសំ ចិការខេចតិ៍

ខេយាឈរាឌខេត្វទកាចាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

៥៍ ចិសាលបញ្ចាលបុត្តខេត្វទកាចាចណ្ណតា

ទិតាគ្គិខេប ខេតា ច បរិគ្គិខេប បខេទតិ អាយស្មខោតា ចិសាលស្ស បញ្ចាលបុត្តស្ស កាចា៍ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុខេទ្ធសុ កតាឌិការខេទា តត្ថ តត្ថ កខេច ចិចដ្ឋបតិស្សយំ បុញ្ញា ឧបចិតខេត្តា ពុខេតា ចុឌ្ឍខេស កខេប្ប បច្ចត្តការេយ ឌលិដ្ឋកុខេល តិព្វត្តិត្វា ចិញ្ញាតំ បខេត្តា ឧកឱចសំ

ផលបរិយេសនំ ចរន្តេហិ តស្មិំ កាលេ មនុស្សេហិ សទ្ធិំ អរញ្ញំ គតោ តត្ថ ឯកំ បច្ចេកពុទ្ធំ ទិស្វា បសន្នមានសោ វល្លិផលំ អទាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ មគធរដ្ឋេ មណ្ឌលិករាជកុលេ និព្វត្តិត្វា ជិសាហោតិ លទ្ធនាមោ បញ្ចាលរាជធីតុយា បុត្តភាវតោ បច្ឆា បញ្ចាលបុត្តោតិ បញ្ញាយិត្ថ។ សោ បិតរិ មតេ រជ្ជំ ការេន្តោ សត្ថរិ អត្តនោ កាយសមីបកេន សត្ថុ សន្តិកំ គន្ត្វា ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្វជិត្វា សត្ថារា សទ្ធិំ សាវត្ថិំ គតោ វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា នចិរស្សេវ ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប។ ថេរ ២។១៥។១២-១៩) –

“សព្វេ ជនា សមាគម្ម, អគមិំសុ វនំ តទា;

ផលមន្វេសមានា តេ, អលភិំសុ ផលំ តទា។

“តត្ថទ្ទសាសិំ សម្ពុទ្ធំ, សយម្ភុំ អបរាជិតំ;

បសន្នចិត្តោ សុមនោ, វល្លិផលមទាសហំ។

“ចតុទ្ទសេ ឥតោ កប្បេ, យំ ផលមទទិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”ន្តិ។

ឆឡភិញ្ញោ បន ហុត្វា ថេរោ ញាតីនំ អនុកម្បាយ ជាតិភូមិំ អគមាសិ។ តត្ថ មនុស្សា ថេរំ ឧបសង្កមិត្វា កាលេន កាលំ ធម្មំ សុត្វា ឯកទិវសំ “កតិហិ នុ ខោ, ភន្តេ, អង្គេហិ សមន្នាគតោ ធម្មកថិកោ ហោតី”តិ ធម្មកថិកលក្ខណំ បុច្ឆិំសុ។ ថេរោ តេសំ ធម្មកថិកលក្ខណំ កថេន្តោ –

១០៥។

“ន ឧក្ខិបេ នោ ច បរិក្ខិបេ បរេ, ន ឱក្ខិបេ បារគតំ ន ឯរយេ;

ន ចត្តវណ្ណំ បរិសាសុ ព្យាហរេ, អនុទ្ធតោ សម្មិតភាណិ សុព្វតោ។

“ស្ស្ឈ្យតិបុណ្ណត្ថឝស្សិតា, យតិក្យសលេត តិចាតច្តិ្តតា;

សំសេចិតញ្ជូឹលិតា, តិឌ្ឋាត់ ត ហិ តេត ក្យលូក”ត្តិ៎ –

កាឆាក្ចឃំ អភាឞិ៎

តត្ថ ត ក្លិ្លបេតិ អត្ថាត់ ត ក្លិ្លបេឃ្យ, ឌាតិអាឌីហិ ឌាំហ្យសន្ធាឌីហិ ច អត្តក្កិយត់ ត ពេរឃ្យ៎ តោ ច បរិក្លិ្លប បរេតិ បរេ បរបុក្កលេ តេតេហច ឌាតិអាឌីហិ តោ បរិក្លិ្លប បរិឆ្លិ្លត្តិត្វា ត លិបេឃ្យ ក្យលបរិធំសតចសេត ចា ត លិបេឃ្យ៎ ត ឌ្លក្លិ្លប បរេ ឝ្លេច្ចចំ សឰុត្ថ្ល៎ បរេ ឌ្លឌ្ឈ្យាបតចសេត ត ឌ្លក្លិ្លប តេហដ្ឋតោ ពត្វា បរេ ត ឌ្លលេកាបេឃ្យ, ត ឌ្លឌ្ឈ្យាបេឃ្យាតិ អត្ថេ៎ “ត ក្លិ្លប”តិ តេពមិ បធត្តិ, តសា ឲចត្វោ៎ បរិកាតត្តិ សំសារបរិ៎ ចិឃ ចិឌ្ឋាឃ បរិ៎ កត់ ពិណាយចំ តេចិឌ្ឆ លព្យអភិឌ្ឋា ចា ត ឲរេឃ ត ឈដ្ឋេឃ ត អាឞាឆេឃ្យ៎ ត ចត្តចល្ហិ បរិយាស្យ ញ្យាហរេតិ អត្ថតោ ចល្ហិ ក្យលំ លិកសក្ការសិលោកំ តិកាយឃយាតោ លត្តិឃបរិយាឌីស្យ ត ភាសេឃ្យ៎ អត្ថ្លូតោតិ ក្ចឆ្ឆរហិតោ៎ ក្ចឆ្ចតស្ស ហិ ចចត់ តាឌិឃត្តិ៎ សឞិតកាលីតិ សឞុតេច ឞិតកាលី, ពាលេត សាបតេស់ បរិឃត្តចតិ អត្ថសញ្ញាតេឃច ចាត់ កាយតសីលោតិ អត្ថោ៎ ឝ្លេតោ អញ្ញាឆា ចឆត្តស្ស ចចត់ អកហលឹឃំ តេហាតិ៎ ស្យឌ្ឋតោតិ ស្យត្ថរចតោ សីលសឰុត្ថា៎ “សិឃា”តិ កិរិឃាបធំ អាតេត្វា តេឃារឌេតព្វំ៎

ឲចំ តេឆតោ សេត្ថេបតេច ឆញ្ញុកចិកលក្លាលំ ចត្វា តេចស់ ក្យលាត់ អត្ថតិ លក្កាឃាតត់ អឌិឃុត្តិត្វា កិតេឃ្យាសោឃត្វាឃ អភិឃ្យសត្ត ឃហារត់ ឌាត្វា “ឲចំចិឆស្ស ឆញ្ញុកចិកស្ស ចិឃុត្តាឃតតសត្តិស្សិតស្ស ត តិឌ្ឋាត់ ក្យលូក់, អឆ តោ ស្យលកយេចា”តិ ឆស្សត្តោ “ស្ស្ឈ្យតិបុណ្ណត្ថឝស្សិតា”តិ ក្យតិយកាឆយាហ៎ តស្សត្វោ តេហដ្ឋា ចុត្តាតេយច៎

ចិសាលបច្ឆាលបុត្តត្ថេរកាឆាចល្ហតា តិដ្ឋិតា៎

៤៎ ក្ខ្យអភត្ថេរកាឆាចល្ហតា

តតត្តិ តេយារ ស្យសិលា ស្យបេលុណាតិ អាឃស្ចតោ ក្ខ្យអភត្ថេរស្ស កាឆា៎ កា ក្លុប្បត្តិ? អឃម្បិ ប្យរិមញ្ជ្លស្យ ពតាធិការ តត្ថ តត្ថ ភចេ ចិចដ្ឋបតិស្សឃំ ក្យសលំ ក្លបចិតត្តោ ឝ្លតោ ឲពតិសេ ពេប្យ សិលិស្ស ភកចតោ ពាលេ ក្យលពេហ តិឌ្ឋាត្តិត្វា ចិឌ្ឋាត់ បតត្វា ឲពតិចសំ សត្វារំ ទិស្វា បសត្ថយាតសា លត្តបល្ហិចលំ អឆាឞិ៎ តសា តេត បុញ្ញាពេឃុត តេចយត្យស្សុស្យ សំសរត្តោ ឝ្លយម្បិ ញ្ជ្លប្បាឆេ រាឌពេហ

ព្រាហ្មណកុលេ និព្ពត្តិត្វា ចូឡកោតិ លទ្ធនាមោ ធនបាលទមនេ សត្ថរិ លទ្ធប្បសាទោ បព្ពជិត្វា សមណធម្មំ ករោន្តោ ឥន្ទសាលគុហាយំ វសតិ, សោ ឯកទិវសំ គុហាទ្វារេ និសិន្នោ មគធក្ខេត្តំ ឱលោកេសិ។ តស្មិំ ខណេ បាវុសកាលមេឃោ គម្ភីរមធុរនិគ្ឃោសោ សតបដលសហស្សបដលោ អញ្ជន សិខរសន្និកាសោ នភំ បូរេត្វា បវស្សតិ, មយូរសង្ឃា ច មេឃគជ្ជិតំ សុត្វា ហដ្ឋតុដ្ឋា កេកាសទ្ទំ មុញ្ចិត្វា តត្ថ តត្ថ បទេសេ នច្ចន្តា ចរន្តិ។ ថេរស្សបិ អាវាសគព្ភេ មេឃវាតផស្សេហិ អបគតធម្មត្តា បស្សទ្ធករជកាយេ កល្លតំ បត្តេ ឧតុសប្បាយលាភេន ចិត្តំ ឯកគ្គំ អហោសិ, កម្មដ្ឋានវីថិំ ឱតរិ, សោ តំ ញត្វា កាលសម្បទាទីកិត្តនមុខេន អត្តានំ ភាវនាយ ឧស្សាហេន្តោ –

២១១។

“នទន្តិ មោរា សុសិខា សុបេខុណា, សុនីលគីវា សុមុខា សុគជ្ជិនោ;

សុសទ្ទលា ចាបិ មហាមហី អយំ, សុព្យាបិតម្ពុ សុវលាហកំ នភំ។

២១២។

“សុកល្លរូបោ សុមនស្ស ឈាយិតំ, សុនិក្ខមោ សាធុ សុពុទ្ធសាសនេ;

សុសុក្កសុក្កំ និបុណំ សុទុទ្ទសំ, ផុសាហិ តំ ឧត្តមមច្ចុតំ បទ”ន្តិ។ –

ឥមា គាថា អភាសិ។

តត្ថ នទន្តិ មោរា សុសិខា សុបេខុណា, សុនីលគីវា សុមុខា សុគជ្ជិនោតិ ឯតេ មត្ថកេ ឋិតាហិ សុន្ទរាហិ សិខាហិ សមន្នាគតត្តា សុសិខា, នានាវណ្ណេហិ អនេកេហិ សោភនេហិ ចន្ទកបិញ្ឆេហិ សមន្នាគតត្តា សុបេខុណា, រាជីវវណ្ណសង្កាសាយ សុន្ទរាយ នីលវណ្ណាយ គីវាយ សមន្នាគតត្តា សុនីលគីវា, សុន្ទរមុខតាយ សុមុខា, មនុញ្ញវាទិតាយ សុគជ្ជិនោ, មោរា សិខណ្ឌិនោ ឆជ្ជសំវាទី កេកាសទ្ទំ មុញ្ចន្តា នទន្តិ រវន្តិ។ សុសទ្ទលា ចាបិ មហាមហី អយន្តិ អយញ្ហិ មហាបថវី សុសទ្ទលា សុន្ទរហរិតតិណា។ សុព្យាបិតម្ពូតិ អភិនវវុដ្ឋិយា តហំ តហំ វិស្សន្ទមានសលិលតាយ សុដ្ឋុ ព្យាបិតជលា វិតតជលា។ “សុសុក្កតម្ពូ”តិបិ បាឋោ, សុវិសុទ្ធជលាតិ អត្ថោ។ សុវលាហកំ នភន្តិ ឥទញ្ហិ នភំ អាកាសំ នីលុប្បលទលសន្និភេហិ សមន្តតោ បូរេត្វា ឋិតេហិ សុន្ទរេហិ វលាហកេហិ មេឃេហិ សុវលាហកំ។

សុកល្លរូបោសុមនស្ស ឈាយតន្តិ ឥទានិ ឧតុសប្បាយលាភេន សុដ្ឋុ កល្លរូបោ កម្មនិយសភាវោ ត្វំ, នីវរណេហិ អនជ្ឈារូឡ្ហចិត្តតាយ

សុន្ទរមនស្ស យោគាវចរស្ស យំ អារម្មណូបនិជ្ឈានវសេន លក្ខណូបនិជ្ឈានវសេន ច ឈាយិតំ. សុនិក្កមោ…បេ… អច្ចុតំ បទន្តិ ឯវំ ឈាយន្តោ ច សាធុ សុពុទ្ធស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សាសនេ សុន្ទរនិក្កមោ ហុត្វា សុបរិសុទ្ធសីលតាយ សុសុក្កំ, វិសុទ្ធសភាវតាយ សព្ពស្សបិ សំកិលេសស្ស គោចរភាវានុបគមនតោ សុក្កំ, និបុណញាណគោចរតាយ និបុណំ, បរមគម្ភីរតាយ សុទុទ្ទសំ, បណីតភាវេន សេដ្ឋភាវេន ច ឧត្តមំ, និច្ចសភាវតាយ អច្ចុតំ បទំ តំ និព្ពានំ ផុសាហិ អត្តបច្ចក្ខករណេន សម្មាបដិបត្តិយា សច្ឆិករោហីតិ.

ឯវំ ថេរោ អត្តានំ ឱវទន្តោវ ឧតុសប្បាយលាភេន សមាហិតចិត្តោ វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.២៥.២៦-៣៧) –

“កណិការំវ ជលិតំ, បុណ្ណមាយេវ ចន្ទិមំ;

ជលន្តំ ទីបរុក្ខំវ, អទ្ទសំ លោកនាយកំ.

“កទលិផលំ បគ្គយ្ហ អទាសិំ សត្ថុនោ អហំ;

បសន្នចិត្តោ សុមនោ, វន្ទិត្វាន អបក្កមិំ.

“ឯកតិំសេ ឥតោ កប្បេ, យំ ផលមទទិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ.

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ.

អរហត្តំ បន បត្វា ថេរោ អត្តនោ បដិបត្តិំ បច្ចវេក្ខិត្វា បីតិសោមនស្សជាតោ “នទន្តិ មោរា”តិអាទិនា តាយេវ គាថា បច្ចុទាហាសិ. តេនស្ស ឥទមេវ អញ្ញាព្យាករណំ អហោសីតិ.

ចូឡកត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៤. អនូបមត្ថេរគាថាវណ្ណនា

នន្ទមានាគតំ ចិត្តាតិ អាយស្មតោ អនូបមត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ វិវដ្ដូបនិស្សយំ បុញ្ញំ ឧបចិនន្តោ ឥតោ ឯកតិំសេ កប្បេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្តោ ឯកទិវសំ បទុមំ នាម បច្ចេកពុទ្ធំ បិណ្ឌាយ ចរន្តំ រថិយំ ទិស្វា បសន្នមានសោ អង្កោលបុប្ផេហិ បូជេសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ពុទ្ធុប្បាទេ កោសលរដ្ឋេ ឌឍកុលេ និព្ពត្តិត្វា រូបសម្បត្តិយា អនូបមោតិ លទ្ធនាមោ វយប្បត្តោ ឧបនិស្សយសម្បន្នតាយ កាមេ បហាយ បព្ពជិត្វា វិបស្សនាយ កម្មំ ករោន្តោ អរញ្ញេ វិហរតិ។ តស្ស ចិត្តំ ពហិទ្ធា រូបាទិអារម្មណេសុ វិធាវតិ។ កម្មដ្ឋានំ បរិច្ចជតិ។ ថេរោ វិធាវន្តំ ចិត្តំ និគ្គណ្ហន្តោ –

២១៣។

“នន្ទមានាគតំ ចិត្តំ, សូលមារោបមានកំ;

តេន តេនេវ វជសិ, យេន សូលំ កលិង្គរំ។

២១៤។

“តាហំ ចិត្តកលិ ព្រូមិ, តំ ព្រូមិ ចិត្តទុព្ភកំ;

សត្ថា តេ ទុល្លភោ លទ្ធោ, មានត្ថេ មំ និយោជយី”តិ –

ឥមាហិ ទ្វីហិ គាថាហិ ឱវទិ។

តត្ថ នន្ទមានាគតំ ចិត្តាតិ នន្ទមាន អភិនន្ទមាន ចិត្ត អភិនន្ទមានំ អាគតំ ឧប្បន្នំ។ សូលមារោបមានកន្តិ ទុក្ខុប្បត្តិដ្ឋានតាយ សូលសទិសត្តា សូលំ តំ តំ ភវំ កម្មកិលេសេហិ ឧត្តកំ កាលំ អារោបិយមានំ។ តេន តេនេវ វជសិ, យេន សូលំ កលិង្គរន្តិ យត្ថ យត្ថ សូលសទិសា ភវា កលិង្គរសទិសា អនិច្ឆិតព្វា កាមគុណា ច តេន តេនេវ, បាបចិត្ត, វជសិ, តំ តទេវ ឋានំ ឧបគច្ឆសិ, អត្តនោ អត្ថំ ន សល្លក្ខេសិ។

តាហំ ចិត្តកលិ ព្រូមីតិ តំ តស្មា បយត្តកាវតោ ចិត្តកលិ ចិត្តកាឡកណ្ណិ អហំ កថយាមិ។ បុនបិ តំ ព្រូមិ កថេមិ ចិត្តទុព្ភកំ ចិត្តសង្ខាតស្ស អត្តនោ ពហូបការស្ស សន្តានស្ស អត្ថាវហតោ ចិត្តទុព្ភិំ។ “ចិត្តទុព្ភកា”តិបិ បឋន្តិ។ ចិត្តសង្ខាតអលក្ខិកអប្បបុញ្ញាតិ អត្ថោ។ កិន្តិ ព្រូហីតិ ចេ? អាហ “សត្ថា តេ ទុល្លភោ លទ្ធោ, មានត្ថេ មំ និយោជយី”តិ។ កប្បានំ អសង្ខ្យេយ្យម្បិ នាម ពុទ្ធសុញ្ញោ លោកោ ហោតិ, សត្ថរិ ឧប្បន្នេបិ មនុស្សត្តបដិលាភាទយោ ទុល្លភា ឯវ, លទ្ធេសុ ច តេសុ សត្ថាបិ ទុល្លភោយេវ ហោតិ។ ឯវំ ទុល្លភោ សត្ថា ញាតិ

ᨲᨿᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᩮ ᩈᨾ᩠ᨸᨲᩥᨸᩥ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩮ ᩋᩉᩥᨲᩮ ᩋᩣᨿᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩣᩅᩉᩮ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᩅᩉᩮ ᩋᨠᩩᩈᩃᩮ ᨾᩴ ᨾᩣ ᨶᩥᨿᩮᩣᨩᩮᩈᩦᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩒᩅᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨸ᪨ ᨳᩮᩁ ᪑᪨᪒᪙᪨᪑᪗-᪑᪙) –

“ᨷᨴᩩᨾᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠᩪᨭᩮ ᩅᩈᩦ ᨲᨴᩣ;

ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨶ ᨲᩴ ᩋᩉᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ, ᩈᨿᨾ᩠ᨽᩩᩴ ᩋᨸᩁᩣᨩᩥᨲᩴ᪨

“ᩋᨦ᩠ᨠᩮᩣᩃᩴ ᨸᩩᨷ᩠ᨹᩥᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ, ᩒᨧᩥᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶᩉᩴ ᨲᨴᩣ;

ᩏᨸᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ, ᨸᩪᨩᨿᩥᩴ ᨷᨴᩩᨾᩴ ᨩᩥᨶᩴ᪨

“ᩑᨠᨲᩥᩴᩈᩮ ᩍᨲᩮᩣ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ, ᨿᩴ ᨸᩩᨷ᩠ᨹᨾᨽᩥᨸᩪᨩᨿᩥᩴ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨸᩪᨩᩣᨿᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ᪨

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨸᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ…ᨸᩮ… ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩋᨶᩪᨸᨾᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪘᪨ ᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩈᩴᩈᩁᩴᨴᩦᨥᨾᨴ᩠ᨵᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩣᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨷ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ? ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩅᩮ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᩏᨷᨧᩥᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨲᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈᨭ᩠ᨮᩮᨾ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᨣᩣᨾᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᨶᨧᩁᨠᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨧᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᩏᨷᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨲᨣᩩᩉᩣᨿᩴ ᩅᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨴ᩠ᨴᩈ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩔ ᩏᨷᩈᨾᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨾᩣᨶᩈᩮᩣ ᨧᨾ᩠ᨸᨠᨸᩩᨷ᩠ᨹᩮᨶ ᨸᩪᨩᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨷ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᨠᩮᩣᩈᩃᩁᨭ᩠ᨮᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩣᨲᨴᩥᩅᩈᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨾᩣᨲᩩᨣᩣᨾᩉᨲ᩠ᨳᩴ ᨣᨲᩮᩣ ᩁᩮᩣᨴᨲᩥ᪨ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᨧᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩌᨣᨲᨲᩮᩣ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨾᩣᨲᩩᨣᩣᨾᩈᨾ᩠ᨹᩔᩴ ᨶ ᩈᩉᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨾᩣᨲᩩᨣᩣᨾᩈᨾ᩠ᨹᩔᩅᨩ᩠ᨩᨶᨲᩮᩣ ᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᩮᩣᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᨶᩣᨾᩴ ᨩᩣᨲᩴ᪨ ᩈᩮᩣ ᩅᨿᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᨿᨾᨠᨸᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩈᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᨸᨭ᩠ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨨᩊᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨸ᪨ ᨳᩮᩁ ᪑᪨᪒᪙᪨᪒᪙-᪓᪐) –

“ຣູປສເຕ຺ຕາ ຈ ສຍ຺ຍເຄ຺ຄາ, ຈສຕີ ປຍ຺ຍາຕຕ຺ຕເຣ;

ໂລກຈຍ຺ຍກຍາຄາຍ, ຣູປກ຺ຂີ ຕຣຸຕ຺ຕຍໍ.

“ປສຕ຺ຖຈິເຕ຺ຕາ ສຸຍເຕາ, ປເຈ຺ຈກຍຸຕິຍຸຕ຺ຕຍໍ;

ຣູເຄາ ຫເຕ຺ຕຫິ ປກ຺ກຍ຺ຍາ ປຸຊຍິ ອປຣາຂິຕໍ.

“ປຍ຺ຍາສຊິ຺ຊິຍິຍ຺ຍາຕາ ກເປ຺ປ, ຍໍ ປຸປ຺ປຍກິປຸຊຍິ;

ຕຸກ຺ກຕີ ຕາກິຊາຕາຍິ, ຕຸຄ຺ຄປຸຊາຍິຕໍ ຜລໍ.

“ກິເລສາ ຍສາປິຕາ ຍຍ຺ຍຸ..ເປ... ກຕໍ ຕຸຄ຺ຄສ຺ສ ສາສຕ”ນ຺ຕິ.

ລຍ຺ຍອກິເຍ຺ຍາ ປຕ ຫຸຕ຺ວາ ອຕ຺ຕເຕາ ປຸເຍ຺ຍຕິຈາສໍ ອຕຸສ຺ສຣິຕ຺ວາ ຊຍຸສໍເຈເຣກ –

໑໑໘.

“ສໍສເຣ ຊີຍຍຄ຺ຄາຕໍ, ຄຕີສຸ ປຣິຈຕ຺ຕິສໍ;

ອປສ຺ສໍ ອຣິຍສຈ຺ຈາຕິ, ອຄ຺ຄຸເຕາ ປຸຕຸຊ຺ຊເຕາ.

໑໑໙.

“ຕສ຺ສ ເຍ ອປ຺ປຍຕ຺ຕສ຺ສ, ສໍສາຣາ ວິຕຍ຺ຍຸຕຄຕາ;

ສຍ຺ຍາ ຄຕີ ສຍຸຊ຺ຊິນ຺ນາ, ຕຕ຺ຖິ ຊາຕິ ປຸຕຍ຺ຍເຈາ”ຕິ. – ເຕ຺ວ ຄາຖາ ອກາສິ;

ຕຕ຺ຖ ສໍສຣນ຺ຕິ ສໍສຣເຕ຺ຕາ, ຕສ຺ມິ ຕສ຺ມິ ກເຈ ອາຄາຕາຕິເກ຺ກປຈເສຕ ອປຣາປຣໍ ສຄ຺ຄາຈເຕ຺ຕາ ຊີຍຍຄ຺ຄາຕຕ຺ຕິ ຈິຣກາລໍ ອຕາຂິຍຕີ ສໍສາເຣ

អបរិមាណកាលំ។ គតីសូតិ សុគតិទុគ្គតីនំ គមនំ វសេន សុគតិទុគ្គតីសុ។ បរិវត្តិស្សន្តិ ឃដីយន្តំ វិយ បរិព្ភមន្តោ ចវនុប្បជ្ជនវសេន អបរាបរំ បរិវត្តិំ។ តស្ស បន បរិវត្តនស្ស ការណមាហ "អបស្សំ អរិយសច្ចានិ, អន្ធភូតោ បុថុជ្ជនោ"តិ។ ទុក្ខាទីនិ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ញាណចក្ខុនា អបស្សន្តោ អប្បដិវិជ្ឈន្តោ, តតោ ឯវ អវិជ្ជន្ធតាយ អន្ធភូតោ បុថូនំ ជននាទីហិ ការណេហិ បុថុជ្ជនោ ហោន្តោ គតីសុ បរិវត្តិស្សន្តិ យោជនា, តេនាហ ភគវា –

"ចតុន្នំ, ភិក្ខវេ, អរិយសច្ចានំ អននុពោធា អប្បដិវេធា ឯវមិទំ ទីឃមទ្ធានំ សន្ធាវិតំ សំសរិតំ មមញ្ចេវ តុម្ហាកញ្ចា"តិ (មហាវ. ២៨៧; ទី. និ. ២.១៥៥; សំ. និ. ៥.១០៩១; នេត្តិ. ១១៥)។

តស្ស មយ្ហំ យថាវុត្តនយេន បុព្វេ បុថុជ្ជនស្សេវ សតោ ញាតានិ សច្ចានិ ទិដ្ឋនយេន អប្បមត្តស្ស អប្បមាទប្បដិបត្តិយា សមថវិបស្សនាភាវនំ មត្ថកំ បាបេត្វា ឋិតស្ស សំសារា វិនិមុត្តាតិ សំសរន្តិ សត្តា ឯតេហីតិ "សំសារា"តិ លទ្ធនាមា កម្មកិលេសា អគ្គមគ្គេន សមុច្ឆិន្នត្តា វិគតត្តា និប្ផលា ភវា។ សព្ពា គតី សមុច្ឆិន្នាតិ ឯវំ កម្មកិលេសវដ្ដានំ វិនិមុត្តត្តា និរយាទិកា សព្ពាបិ គតិយោ សមុច្ឆិន្នា វិទ្ធំសិតា, តតោ ឯវ នត្ថិ ទានិ អាយតិំ បុនព្ភវោតិ ញាណេន ច ថេរស្ស អញ្ញាព្យាករណំ អហោសីតិ។

វជ្ជិតត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. សន្ធិតត្ថេរគាថាវណ្ណនា

អស្សត្ថេ ហរិតោភាសេតិ អាយស្មតោ សន្ធិតត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ ឥតោ ឯកតិំសេ កប្បេ សិខិស្ស ភគវតោ កាលេ ឯកោ គោបាលកោ អហោសិ។ សោ សត្ថរិ បរិនិព្ពុតេ អញ្ញតរំ ថេរំ ឧបសង្កមិត្វា តស្ស សន្តិកេ ពុទ្ធគុណបដិសំយុត្តំ ធម្មិំ កថំ សុត្វា បសន្នមានសោ "កុហិំ ភគវា"តិ បុច្ឆិត្វា បរិនិព្ពុតភាវំ សុត្វា "ឯវំ មហានុភាវា ពុទ្ធាបិ នាម អនិច្ចតាវសំ គច្ឆន្តិ, អហោ សង្ខារា អនិច្ចា"តិ អនិច្ចសញ្ញំ បដិលភិ។ តំ ថេរោ ពោធិបូជាយ ឧស្សាហេសិ។ សោ កាលេន កាលំ ពោធិរុក្ខសមីបំ គន្ត្វា វិបស្សិំ បដិបត្វា ពុទ្ធគុណេ អនុស្សរន្តោ ពោធិំ វន្ទិត្វា សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ កោសលរដ្ឋេ ព្រាហ្មណកុលេ និព្ពត្តិត្វា សន្ធិតោតិ លទ្ធនាមោ វយប្បត្តោ អនិច្ចតាបដិសំយុត្តំ ធម្មកថំ សុត្វា សំវេគជាតោ បព្ពជិត្វា វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា ញាណស្ស បរិបាកំ គតត្តា នចិរស្សេវ ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ។ សោ អត្តនោ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរន្តោ សិខិស្ស ភគវតោ កាលេ ពោធិវន្ទនំ ពុទ្ធានុស្សតិំ អនិច្ចសញ្ញាបដិលាភញ្ច អនុស្សរិត្វា តទុបនិស្សយេន អត្តនោ វិសេសាធិគមំ បកាសេន្តោ –

“ᩋᩔᨲ᩠ᨳᩮ ᩉᩁᩥᨲᩮᩣᨽᩣᩈᩮ, ᩈᩴᩅᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᨾ᩠ᩉᩥᨸᩣᨴᨸᩮ;

ᩑᨠᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨣᨲᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩴ, ᩋᩃᨽᩥᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᨲᩥᩔᨲᩮᩣ᪨

᪑᪙᪘᪨

“ᩑᨠᨲᩥᩴᩈᩮ ᩍᨲᩮᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ, ᨿᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᨾᩃᨽᩥᩴ ᨲᨴᩣ;

ᨲᩔᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩅᩣᩉᩈᩣ, ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩮ ᩋᩣᩈᩅᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ –

ᨴ᩠ᩅᩮ ᨣᩣᨳᩣ ᩋᨽᩣᩈᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩔᨲ᩠ᨳᩮᨲᩥ ᩋᩔᨲ᩠ᨳᨭ᩠ᨮᩣᨶᩦᨿᩮ, ᨿᨳᩣᨿᩴ ᩑᨲᩁᩉᩥ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨻᩮᩣᨵᩥᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩋᩔᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᩑᨲᩔ ᨮᩣᨶᩮ ᨲᨴᩣ ᩈᩥᨡᩥᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨻᩮᩣᨵᩥᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨸᩩᨱ᩠ᨯᩁᩦᨠᩮᩣ ᨮᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣ ᩋᩔᨲ᩠ᨳᨭ᩠ᨮᩣᨶᩦᨿᨲᩣᨿ “ᩋᩔᨲ᩠ᨳᩮ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩔᩣᩈᨩᨶᨠᨲᩮᩣ ᩅᩣ᪨ ᩋᨸᩁᩮ ᨸᨶ “ᩋᩔᨲ᩠ᨳᩁᩩᨠ᩠ᨡᨾᩪᩃᩮ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨴᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᩔᨲᩥᨿᩣ ᨽᩣᩅᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨳᩮᩁᩮᩣ ‘ᩋᩔᨲ᩠ᨳᩮ’ᨲᩥ ᩋᩅᩮᩣᨧᩣ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩉᩁᩥᨲᩮᩣᨽᩣᩈᩮᨲᩥ ᩉᩁᩥᨲᩮᩉᩥ ᩈᩣᩁᩮᨿᩃᩥᩅᨱ᩠ᨱᩮᩉᩥ ᩒᨽᩣᩈᨾᩣᨶᩮ᪨ ᩈᩴᩅᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᨾ᩠ᩉᩦᨲᩥ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᩅᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᩮ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮ, ᩈᩩᨥᨶᨶᩥᨧᩥᨲᨸᨲ᩠ᨲᨸᩃᩣᩈᨸᩃ᩠ᩃᩅᩮᩉᩥ ᩅᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮᨲᩥ ᨧ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨸᩣᨴᨸᩮᨲᩥ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮ᪨ ᩑᨠᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨣᨲᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩴ, ᩋᩃᨽᩥᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᨲᩥᩔᨲᩮᩣᨲᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᩑᨠᨩᩣᨲᩥᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᩑᨠᩴ “ᩍᨲᩥᨸᩥ ᩈᩮᩣ ᨽᨣᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᨿᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᩔᨲᩥᩈᩉᨣᨲᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨣᩩᨱᩣᨶᩴ ᨸᨲᩥᨸᨲᩥᩈᩁᨱᨲᩮᩣ ᨸᨲᩥᩔᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩃᨽᩥᩴ᪨

ᨠᨴᩣ ᨸᨶ ᩈᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩣ, ᨠᩥᩴᩅᨲᩣᨿ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩑᨠᨲᩥᩴᩈᩮ ᩍᨲᩮᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩍᨲᩮᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᨲᩮᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩋᩮᩣᩁᩮᩣᩉᨶᩅᩈᩮᨶ ᩑᨠᨲᩥᩴᩈᩮ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ᪨ ᨿᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᩔᨲᩥᩈᩉᨣᨲᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩴ, ᨿᩴ ᩅᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩋᨲᩥᨧ᩠ᨨᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨲᨴᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᨬ᩠ᨧᩣᩁᩮᩈᩩ ᨲᨴᩣ ᩋᨲᩥᨧ᩠ᨨᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩃᨽᩥᩴ᪨ ᨲᩔᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩅᩣᩉᩈᩣᨲᩥ ᨲᩔᩣ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨠᩣᩁᨱᨽᩪᨲᩮᨶ ᨲᩴ ᩏᨸᨶᩥᩔᨿᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩮ ᩋᩣᩈᩅᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣᨲᩥ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨾᨿᩣ ᩋᩣᩈᩅᩣᨶᩴ ᨡᨿᩮᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᩋᨵᩥᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩍᨾᩣᨿᩮᩅ ᨧ ᩍᨾᩔ ᨳᩮᩁᩔ ᩋᨸᨴᩣᨶᨣᩣᨳᩣᨸᩥ᪨ ᨿᨳᩣᩉ (ᩋᨸ᪨ ᨳᩮᩁ ᪒᪨᪑᪙᪨ ᪑᪙-᪑᪐) –

“ᩋᩔᨲ᩠ᨳᩮ ᩉᩁᩥᨲᩮᩣᨽᩣᩈᩮ…ᨸᩮ… ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩮ ᩋᩣᩈᩅᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ᪨

“ᩍᨲᩮᩣ ᨲᩮᩁᩈᨠᨷ᩠ᨷᨾ᩠ᩉᩥ, ᨵᨶᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ;

ສຕ຺ຕຣຕນສມ຺ຍເຕ຺ຕາ, ຈກ຺ກວຕ຺ຕິ ມຫນ຺ຕເລາˋ

“ກິເລສາ ຍສາປິຕາ ມຍ຺ຍາ..ເປ... ກຕ໌ ຊ຺ຊສ຺ສ ສາສນ”ຕ຺ຕິˋ

ສຕ຺ຕິຕເວ຺ວຣກາຂາວນ຺ນນາ ຕິຊ຺ຊິຕາˋ

ປຍ຺ຍາມວກ຺ກວນ຺ນນາ ຕິຊ຺ຊິຕາˋ

ຕິຊ຺ຊິຕາ ວ ຊກຕິປິຕວນ຺ນນາˋ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៣។ តិកនិបាតោ

១។ អង្គណិកភារទ្វាជត្ថេរគាថាវណ្ណនា

តិកនិបាតេ អយោនិ សុទ្ធិមន្វេសន្តិ អាយស្មតោ អង្គណិកភារទ្វាជត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ វិវដ្ដូបនិស្សយំ បុញ្ញំ ឧបចិនន្តោ ឥតោ ឯកតិំសេ កប្បេ សិខិស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ឯកទិវសំ សត្ថារំ បិណ្ឌាយ ចរន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ បញ្ចបតិដ្ឋិតេន វន្ទិត្វា អញ្ជលឹ បគ្គយ្ហ សិរសា តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ ហិមវន្តសមីបេ ឧក្កដ្ឋេ នាម នគរេ វិភវសម្បន្នស្ស ព្រាហ្មណស្ស គេហេ និព្ពត្តិត្វា អង្គណិកភារទ្វាជោតិ លទ្ធនាមោ វយប្បត្តោ វិជ្ជាសិប្បេសុ និប្ផត្តិំ គតោ នេក្ខម្មជ្ឈាសយតាយ បរិព្ពាជកបព្ពជ្ជំ បព្ពជិត្វា អមរំ តបំ ចរន្តោ តត្ថ តត្ថ វិចរន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធំ ជនបទចារិកំ ចរន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ សត្ថុ សន្តិកេ ធម្មំ សុត្វា តំ មិច្ឆាតបំ បហាយ សាសនេ បព្ពជិត្វា វិបស្សនាយ កម្មំ ករោន្តោ នចិរស្សេវ ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប។ ថេរ ១។១៣។៦៤-៧១) –

“ឧសភំ បវរំ វីរំ, វេស្សភុំ វិជិតាវិនំ;

បសន្នចិត្តោ សុមនោ, ពុទ្ធសេដ្ឋមវន្ទហំ។

“ឯកតិំសេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមករិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, វន្ទនាយ ឥទំ ផលំ។

“ចតុត្តិំសតិកប្បម្ហិ, វិគតានន្ទនាមកោ;

សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”ន្តិ។

ឆឡភិញ្ញោ បន ហុត្វា វិមុត្តិសុខេន វិហរន្តោ ញាតីនំ អនុកម្បាយ អត្តនោ ជាតិភូមិំ គន្ត្វា ពហូ ញាតកេ សរណេសុ ច សីលេសុ ច បតិដ្ឋាបេត្វា តតោ និក្ខមិត្វា កុរុរដ្ឋេ កុណ្ឌិយស្ស នាម និគមស្ស អវិទូរេ អរញ្ញេ វសន្តោ កេនចិទេវ ករណីយេន ឧក្ការាមំ គតោ

ឧត្តរាបថតោ អាគតេហិ សក្ខិកេហិ ព្រាហ្មណេហិ សមាគតោ តេហិ, “កោ ភារទ្វាជ, កិំ ទិស្វា ព្រាហ្មណានំ សមយំ បហាយ ឥមំ សមយំ គណ្ហី”តិ បុដ្ឋោ តេសំ ឥតោ ពុទ្ធសាសនតោ ពាហិទ្ធា សុទ្ធិ នត្ថីតិ ទស្សេន្តោ –

២១៩.

“អយោនិ សុទ្ធិមន្វេសំ, អគ្គឹ បរិចរឹ វនេ;

សុទ្ធិមគ្គំ អជានន្តោ, អកាសឹ អមរំ តប”ន្តិ. – បឋមំ គាថមាហ;

តត្ថ អយោនីតិ អយោនិសោ អនុបាយេន. សុទ្ធិន្តិ សំសារសុទ្ធិំ ភវនិស្សរណំ. អន្វេសន្តិ គវេសន្តោ. អគ្គឹ បរិចរឹ វនេតិ “អយំ សុទ្ធិមគ្គោ”តិ អធិប្បាយេន អរញ្ញាយតនេ អគ្គិហុតសាលាយំ អគ្យាគារំ កត្វា អាហុតឹ បគ្គណ្ហន្តោ អគ្គិទេវំ បរិចរឹ វេទេ វុត្តវិធិនា បូជេសិំ. សុទ្ធិមគ្គំ អជានន្តោ, អកាសឹ អមរំ តបន្តិ សុទ្ធិយា និព្ពានស្ស មគ្គំ អជានន្តោ អគ្គិបរិចរណំ ឯវ បញ្ចាតបតប្បនាទិអត្តកិលមថានុយោគំ “សុទ្ធិមគ្គោ”តិ សញ្ញាយ អកាសឹ អចរឹ បដិបជ្ជឹ.

ឯវំ ឆេរោ អស្សមតោ អស្សមំ គច្ឆន្តោ ឯវ វេទេ វុត្តវិធិនា អគ្គិបរិចរណាទិនា អត្តន្ដាយ សុទ្ធិយា អប្បត្តការណេន ពាហិទ្ធា សុទ្ធិយា អភាវំ ទស្សេត្វា ញាណាតិ ញាណសិទ្ធិយេន សាសនេ សុទ្ធិ ច យថា អធិគតាតិ ទស្សេន្តោ –

២២០.

“តំ សុខេន សុខំ លទ្ធំ, បស្ស ធម្មសុធម្មតំ;

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ. – ទុតិយគាថមាហ;

តត្ថ តន្តិ យស្សត្ថាយ សុទ្ធិំ អន្វេសន្តោ តស្ស មគ្គំ អជានន្តោ អគ្គឹ បរិចរឹ អមរំ តបំ អចរឹ, តំ និព្ពានសុខំ សុខេន សមថវិបស្សនាយ សុខាយ បដិបទាយ អត្តកិលមថានុយោគំ អនុបគម្ម មយា លទ្ធំ បត្តំ អធិគតំ. បស្ស ធម្មសុធម្មតន្តិ សត្ថុ សាសនធម្មស្ស សុធម្មតំ អវិបរីតនិយ្យានិកធម្មសភាវំ បស្ស ជានាហីតិ ធម្មាលបនវសេន វទតិ, អត្តានំ វា អាលបតិ. តស្ស លទ្ធភាវំ បន ទស្សេន្តោ –

“តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ. –

អាហ , តំ ទុត្តត្ថេយេចៈ ទុចំ ឃុត្ថិយា អធិកតត្តា “ត្ថតោ បដ្ឋាយាហំ បរេយត្ថតោ ច្រោហ្ថណោ”តិ ងេឃ្យុត្តោ –

១១១៍

“ច្រោហ្ថពត្ថ បុងេ អាឃិំ, ត្ថងាតិ េណាយិ ច្រោហ្ថណោ;

េតចិនេ្ឋា ត្យាតេកាចយិ ព្រេយាត្តិយោ ចយិ ឡចេងក្ញ”តិៈ – តតិយំ កាឆយាហ;

តឃ្យុតា្ថ – ត្ថតោ បុេត្ថ ឌាតិយេត្តត ច្រោហ្ថណកាចតោ ច្រោហ្ថណាត់ ឃយេត្ថាយ ច្រោហ្ថពត្ថ តាយ អាឃិៈ ឆាហិតបិបត្តា បត ត្ថងាតិ េណា អរេហត្តាធិកយេត អរេយត្ថតោ ច្រោហ្ថណោ ច អយិ្យាត្ថតោ បុេត្ថ កចឃញ្ចាយកទាត់ តិឃ្យុត្តំ េចងឃត្ថាតាត់ ចិន្ឋាត់ អន្ថ្យាយេតត ឃយេត្ថាយេត្តត េតចិនេ្ឋា តាយ ហុត្វា ត្ថងាតិ កចក្លាយកទាយ ចិន្ឋាយ ចេឃត តិឃ្យុត្តំ ចិន្ឋាត់ អធិកតត្តា បរេយត្ថតោ េតចិនេ្ឋា ច អយិ្យា តឆា ត្ថតោ បុេត្ថ កចឃ្យាងកធិតាយ ត្យាតាកចតតិប្យត្តិយា ឃយេត្ថាយេត្តត ត្យាតេកា តាយ ហុត្វា ត្ថងាតិ អដ្ឋកិ្កយកុ្កឌេលត ឃុចិក្លាលិតកិលេឃយលតាយ បរេយត្ថតោ ត្យាតេកា ចយិ្យាត្ថតោ បុេត្ថ អចិយុត្តកចឃ្យាងយត្តញ្ញាេតត េចាហារេយត្តតោ េយាត្តិយោ តាយ ហុត្វា ត្ថងាតិ ឃុចិយុត្តកចឃ្យាងឆយុញ្ញាេតត បរេយត្ថតោ េយាត្តិយោ ចយិ្យាត្ថតោ បុេត្ថ អប្យជិតិឃ្យុដ្ឋបិបឆយ្ថាត់ េចងាត់ កតយេត្តត េចងក្ញ តាយ ហុត្វា ត្ថងាតិ េចងឃត្ថាេតត យកុ្កតារេណាត ឃំឃារយេហាឈឃ្យុ េចងឃ្យុ ចតុ្យឃច្ចុឃ្យុ ច បិរេ កតត្តា អធិកតត្តា ឆាតតត្តា បរេយត្ថតោ េចងក្ញ ឌាេតាតិៈ តំ ឃុត្វា ច្រោហ្ថណា ឃាឃេត ដ្ឋញអារេ បឃាធំ បេចេងឃុំៈ

អដ្ឋកិ្កការច្វាឌេត្ថរកាឆាចណ្ហតា តិដ្ឋិតាៈ

១ៈ បច្ចុយេត្ថរកាឆាចណ្ហតា

បច្ចាហាហំបត្តឌិេតាតិ អាយឃ្ថតោ បច្ចុយេត្ថរឃ្យុ កាឆាៈ កា ដ្ឋប្យត្តិ? អយយិ បុរិយតុេស្ថឃុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ កេច បុញ្ញាតិ ដ្ឋបធិតេត្តា ត្ថតោ ទុកតចុេត កេប្យ ចិបឃ្យិឃ្យុ កកចតោ កាេល កុ្យលេកេហ តិត្តាត្តិត្វា ចិញ្ញាតំ បេត្តា ទុកឌិចឃំ ឃត្វារេ ចិតតាយ តាយ តឌិយា តិេរ កច្ឆត្តិ ជិត្វា បឃត្ថយាតេយា យតុញ្ញាងឃ្យុតាតិ យហត្តាតិ ដ្ឋងុញ្ញរថលិតិ ឌ្វចិតិត្វា ដ្ឋបតារេយឃិៈ េយា េតត បុញ្ញាកេយ្ថត ឃុកាតិឃុេយច ឃំឃរេត្តា ត្ថយឃ្ថិ កដ្ឋកេប្យ កឃ្យុេប កកចតិ េលិេក ដ្ឋប្យឌ្ថិត្វា បចត្តចរឆយ្ថចេក្ក េចេតឃ្យុឌតាត្យកុ្កហំ កេទាេត្តា តឃ្យុ ឃាឃេត បត្តឌិត្វា ចិបឃ្យុត់ បដ្ឋេបត្វា កាចតយត្យុឃ្យុញ្ញាេត្តា ទុកឌិចឃំ ឃំឃារេក្យុ្ល ចិេត្តត្វា

អតិចិយ ឃញ្ញាតឃំេចេកា ចិហារេ តិឃិេត្តា “អរេហត្តំ អប្យត្វា ត្ថតោ ត តិក្លាយិឃ្យុាយិ”តិ ចិត្តំ អធិដ្ឋាយ ចាយេត្តា ឆាណាឃ្យុ អបរិបក្កត្តា ចិបឃ្យុត់ ដ្ឋឃ្យុក្កាេបតុំ តាឃក្លិៈ េយា កាលក្កត្វា េឆចយត្យុឃ្យុឃុ ឃំឃរេត្តា ត្ថយឃ្ថិ តុ្យស្ថប្យាេឆ េទាហិតតកេរ លត្តិយកុ្យេល

និព្ពត្តិត្វា បញ្ចយោតិ លទ្ធនាមោ វយប្បត្តោ បិតុ អច្ចយេន រជ្ជេ បតិដ្ឋិតោ ឯកទិវសំ មហារាជពាលិំ កាតុំ អារភិ។ តត្ថ មហាជនោ សន្និបតិ។ តស្មិំ សមាគមេ តស្ស បសាទជននត្ថំ សត្ថា មហាជនស្ស បេក្ខន្តស្សេវ អាកាសេ វេស្សវណេន និម្មិតេ រតនមយកូដាគារេ រតនមយសីហាសនេ និសីទិត្វា ធម្មំ ទេសេសិ។ មហតោ ជនកាយស្ស ធម្មាភិសមយោ អហោសិ។ តំ ធម្មំ សុត្វា បញ្ចយរាជាបិ រជ្ជំ បហាយ បុរិមហេតុសញ្ចោទិតោ បព្ពជិ។ សោ យថា កស្សបស្ស ភគវតោ កាលេ បដិញ្ញា អកាសិ, ឯវំ បដិញ្ញា កត្វា វិហារំ បវិសិត្វា វិបស្សនំ វឌ្ឍេន្តោ ញាណស្ស បរិបាកំ គតត្តា តាវទេវ អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប· ថេរ ១·២៤·១៥-២០) –

“វិនតានទិយា តីរេ, វិហាសិ បុរិសុត្តមោ;

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ, ឯកគ្គំ សុសមាហិតំ។

“តស្មិំ បសន្នមានសោ, កិលេសមលធោវនេ;

ឧទុម្ពរផលំ គយ្ហ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ។

“ឯកនវុតិតោ កប្បេ, យំ ផលមទទិំ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

“ឥមម្ហិ ភទ្ទកេ កប្បេ, សំវិគ្គមានមានសោ;

កស្សបស្ស ភគវតោ, សាសនេ បព្ពជឹ អហំ។

“តថា បព្ពជិតោ សន្តោ, ភាវនំ អនុយុញ្ជិសំ;

ន វិហារា និក្ខមិស្សំ, ឥតិ កត្វាន មានសំ។

“ឧត្តមត្ថំ អសម្បត្តោ, ន ច បត្តោម្ហិ តាវទេ;

ឥទានិ បន ញាណស្ស, បរិបាកេន និព្ពុតោ;

បត្តាយិ្រអចលំ ឋានំ, ផុសិត្វា អច្ចុតំ បទំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា អត្តនោ បដិបត្តិកិត្តនមុខេន អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ –

១១១។

“បញ្ចាហាហំ បព្ពជិតោ, សេខោ អប្បត្តមានសោ;

វិហារំ មេ បវិដ្ឋស្ស, ចេតសោ បណិធី អហុ។

១១២។

“នាសិស្សំ ន បិវិស្សាមិ, វិហារតោ ន និក្ខមេ;

នបិ បស្សំ និបាតេស្សំ, តណ្ហាសល្លេ អនូហតេ។

១១៣។

“តស្ស មេវំ វិហរតោ, បស្ស វីរិយបរក្កមំ;

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ –

ឥមា តិស្សោ គាថា អភាសិ។

តត្ថ បញ្ចាហាហំ បព្ពជិតោតិ បញ្ចាហោ អហំ, បព្ពជិតោ ហុត្វា បញ្ចាហោ, បព្ពជិតទិវសតោ បញ្ចមេ អហោ និដ្ឋិតោតិ អត្ថោ។ សេខោ អប្បត្តមានសោតិ អធិសីលសិក្ខាទីនំ សិក្ខនតោ សេខោ។ អនវសេសតោ មានំ សិយតិ សមុច្ឆិន្ទតីតិ មានសោ, អគ្គមគ្គោ,

ᨲᩴᨶᩥᨭ᩠ᨮᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨾᩣᨶᩈᨲᩮᩣ ᩋᩣᨣᨲᩴ ᨾᩣᨶᩈᩴ, ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ, ᩑᩈᩮᩣ ᨧ ᩋᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩈᩮᩣ᪨ ᩅᩥᩉᩣᩁᩴ ᨾᩮ ᨸᩅᩥᨭ᩠ᨮᩔ, ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ ᨸᨱᩥᨵᩦ ᩋᩉᩪᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩈᩮᨡᩔ ᨾᩮ ᩅᩈᨶᨠᩅᩥᩉᩣᩁᩮ ᩒᩅᩁᨠᩴ ᨸᩅᩥᨭ᩠ᨮᩔ ᩈᨲᩮᩣ ᩑᩅᩁᩪᨸᩮᩣ ᨴᩣᨶᩥ ᩅᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᨧᩮᨲᩮᩣᨸᨱᩥᨵᩥ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᩑᩅᩴ ᨾᨿᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨱᩥᩉᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨶᩣᩈᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸᨱᩥᨵᩥᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩣᩈᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩴᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨽᩮᩣᨩᨶᩴ ᨶ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᩔᩴ ᨶ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᩔᩣᨾᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩃ᩠ᩃᩮ ᨾᨾ ᩉᨴᨿᨣᨲᩮ ᩋᨶᩪᩉᨲᩮ ᩋᨶᩩᨴ᩠ᨵᨭᩮᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨸᨴᩮᩈᩩ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨶ ᨸᩥᩅᩥᩔᩣᨾᩦᨲᩥ ᨿᩴᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨸᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨶ ᨸᩥᩅᩥᩔᩣᨾᩥ᪨ ᩅᩥᩉᩣᩁᨲᩮᩣ ᨶ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩮᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨮᩣᨶᩣ ᨾᨿᩣ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᨶ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩮᨿ᩠ᨿᩴ᪨ ᨶᨸᩥ ᨸᩔᩴ ᨶᩥᨸᩣᨲᩮᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨾ ᩈᩁᩦᩁᩔ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨸᩔᩮᩈᩩ ᩑᨠᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩔᩴ ᨠᩣᨿᨠᩥᩃᨾᨳᩅᩥᨶᩮᩣᨴᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨶ ᨶᩥᨸᩣᨲᩮᩔᩴ, ᩑᨠᨸᩔᩮᨶᨸᩥ ᨶ ᨶᩥᨸᨩ᩠ᨩᩥᩔᩣᨾᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨲᩔ ᨾᩮᩅᩴ ᩅᩥᩉᩁᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᩔ ᨾᩮ ᩑᩅᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨱᩥᨵᩣᨿ ᨧᨲᩩᩍᩁᩥᨿᩣᨸᨳᩥᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᩉᩁᨲᩮᩣ᪨ ᨸᩔ ᩅᩦᩁᩥᨿᨸᩁᨠ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨵᩥᨶᩣ ᩑᩁᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ "ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ" ᨸᩁᩴ ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨠ᩠ᨠᨾᨶᨲᩮᩣ "ᨸᩁᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ"ᨲᩥ ᨧ ᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᩴ ᩏᩔᩮᩣᩊ᩠ᩉᩥᨽᩪᨲᩴ ᨾᨾᩣᨿᩴ ᨸᩔ ᨩᩣᨶᩣᩉᩥ᪨ ᨿᩔ ᨸᨿᩮᩣᨣᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᨶ ᨾᨿᩣ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣ, ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩣᨿᩮᩅ᪨

ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪑᪨ ᨻᩣᨠᩩᩃᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᨿᩮᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨠᩁᨱᩦᨿᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᨻᩣᨠᩩᩃᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩣᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ? ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩥᩁ ᩋᨲᩦᨲᩮ ᩍᨲᩮᩣ ᨠᨸ᩠ᨸᩈᨲᩈᩉᩔᩣᨵᩥᨠᩔ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᩔ ᨾᨲ᩠ᨳᨠᩮ ᩋᨶᩮᩣᨾᨴᩔᩥᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨸᩩᩁᩮᨲᩁᨾᩮᩅ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨿᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩮᨴᩮ ᩏᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩣᩁᩴ ᩋᨸᩔᨶ᩠ᨲᩮᩣ "ᩈᨾ᩠ᨸᩁᩣᨿᩥᨠᨲ᩠ᨳᩴ ᨣᩅᩮᩈᩥᩔᩣᨾᩦ"ᨲᩥ ᩍᩈᩥᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨲᨸᩣᨴᩮ ᩅᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᩋᨭ᩠ᨮᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᩃᩣᨽᩦ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩁᨱᩮᩈᩩ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩏᨴᩁᩣᨻᩣᨵᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ ᨽᩮᩈᨩ᩠ᨩᩣᨶᩥ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᩅᩪᨸᩈᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩣᩁᩮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣᨿ ᨸᩁᩥᨱᩣᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨧᩩᨲᩮᩣ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᩴ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨴᩩᨾᩩᨲ᩠ᨲᩁᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᩉᩴᩈᩅᨲᩦᨶᨣᩁᩮ ᨠᩩᩃᨣᩮᩉᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᩑᨠᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᩣᨻᩣᨵᩣᨶᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨮᨸᩮᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩈᨿᩴ ᨲᩴ ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩋᩣᨠᨦ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨱᩥᨵᩣᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩣᩅᨩᩦᩅᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᩏᨸᨧᩥᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨣᨲᩦᩈᩩ ᩑᩅ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨸᩔᩥᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨸᩩᩁᩮᨲᩁᨾᩮᩅ ᨻᨶ᩠ᨵᩩᨾᨲᩦᨶᨣᩁᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩩᩁᩥᨾᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩍᩈᩥᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨫᩣᨶᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᩃᩣᨽᩦ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨲᨸᩣᨴᩮ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩁᨱᩮᩈᩩ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪᨶᩴ ᨲᩥᨱᨸᩩᨷ᩠ᨹᨠᩁᩮᩣᨣᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᨲᩴ ᩅᩪᨸᩈᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩣᩅᨲᩣᨿᩩᨠᩴ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨧᩩᨲᩮᩣ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᨶᩅᩩᨲᩥᨠᨸ᩠ᨸᩮ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩔᨸᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᨻᩣᩁᩣᨱᩈᩥᨿᩴ ᨠᩩᩃᨣᩮᩉᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨥᩁᩣᩅᩣᩈᩴ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᨠᩴ ᨩᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩅᩥᨶᩔᨾᩣᨶᩴ ᨾᩉᩣᩅᩥᩉᩣᩁᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨸᩮᩣᩈᨳᩣᨣᩣᩁᩣᨴᩥᨠᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᩣᩅᩈᨳᩴ ᨠᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᨦ᩠ᨥᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨽᩮᩈᨩ᩠ᨩᩴ ᨸᨭᩥᨿᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩣᩅᨩᩦᩅᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨸᩩᩁᩮᨲᩁᨾᩮᩅ

កោសម្ពិយំ សេដ្ឋិគេហេ និព្ពត្តិ។ សោ អរោគភាវាយ មហាយមុនាយ ន្ហាបិយមានោ ធាតិយា ហត្ថតោ មច្ឆេន គិលិតោ មច្ឆោ កេវដ្ដហត្ថគតោ ពារាណសិសេដ្ឋិភរិយាយ វិក្កិណិត្វា គហិតោ ផាលិយមានេបិ បុញ្ញពលេន អរោគោយេវ ហុត្វា តាយ បុត្តោតិ គហេត្វា បោសិយមានោ តំ បវត្តិំ សុត្វា ជនកេហិ មាតាបិតូហិ “អយំ អម្ហាកំ បុត្តោ, ទេថ នោ បុត្ត”ន្តិ អនុយោគេ កតេ រញ្ញា “ឧភយេសម្បិ សាធារណោ ហោតូ”តិ ទ្វិន្នំ កុលានំ ទាយាទភាវេន វិនិច្ឆយំ កត្វា ឋបិតត្តា ពាកុលោតិ លទ្ធនាមោ វយប្បត្តោ ហុត្វា មហតិំ សម្បត្តិំ អនុភវន្តោ អាសីតិកោ ហុត្វា សត្ថុ សន្តិកេ ធម្មំ សុត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា សត្តាហមេវ បុថុជ្ជនោ អហោសិ, អដ្ឋមេ អរុណេ សហ បដិសម្ភិទាហិ អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប។ ថេរ ១។៣០។៣០៩-៣១១) –

“ហិមវន្តស្សាវិទូរេ , សោភិតោ នាម បព្ពតោ;

អស្សមោ សុកតោ មយ្ហំ សកសិស្សេហិ មាបិតោ។

“មណ្ឌបា ច ពហូ តត្ថ, បុប្ផិតា សិន្ទុវារកា;

កបិត្ថា ច ពហូ តត្ថ, បុប្ផិតា ជីវជីវកា។

“និគ្គុណ្ឌិយោ ពហូ តត្ថ, ពទរាមលកានិ ច;

ផារុសកា អលាពូ ច, បុណ្ឌរីកា ច បុប្ផិតា។

“អាឡកា ពេលុវា តត្ថ, កទលី មាតុលុង្គកា;

មហានាមា ពហូ តត្ថ, អជ្ជុនា ច បិយង្គុកា។

“កោសម្ពា សឡលិ និម្ពា, និគ្រោធា ច កបិត្ថនា;

ឯទិសោ អស្សមោ មយ្ហំ សសិស្សាហំ តហិំ វសិំ។

“អនោមទស្សី ភគវា, សយម្ភូ លោកនាយកោ;

កេចំ បដិសល្លានំ, យយស្សយយុបិកយិ៍

“ក្ខេបពយិ្យមហាចិនេ, អនេតាយឆស្សិយហាឃនេ;

ឞនេឈាត លេពាកតាឆស្ស, ចាពាតាពេឆា សយុ្ទហិ៍

“ចិចនេត្តា អនន្ទ្ឋាយិ្យអទ្ធនំ លេពាកតាឃកំ;

ក្ខបកត្តាត សយុ្ទ្ធ, ចក្កុយត្តិ យហាឃនំ៍

“ញ្ញទិឃញ្ញាបិ ជិស្វាត, ក្ខបលេក្កសហំ ពធា;

អនំសឃពិ្យាពុទ្ធស្ស, ញ្យាឆិ តោ ក្ខបញ្ចច៍

“ពិបំ្យ អស្សយយាកញ្ញិ, យយ សិស្សាត សត្តិកេ;

កេសព្ញ កព្វកាលេយាហំ, សិស្ស អាយត្តឃិ ពធា៍

“បដិស្សុហិព្វាត យេ ចាញ៉្យ, សិស្សា សន្តោ សកានចា;

ខុកញ្ញ្សត្ថិបពិស្ម, សព្វការចពា យយ៍

“ពិបំ្យ បព្ឋពយារុឃ្យា សន្តោសឆយហាសហំ;

បិតិឃយោកំ កព្វាត, ពុទ្ធសេដ្ឋស្សធាសហំ៍

“បទិក្ខេត្ត យហាចិនេ, សព្ទញ្ញាលេពាកតាឃកេ;

ពិបំ្យ ចាពោ ច្នបសយិ, ស្វកពស្ស យហេសិតោ៍

“បស្សន្ធំ ទរេធំ ទិស្វា, អនោមទស្សី មហាយសោ;

សកាសនេ និសីទិត្វា, ឥមា គាថា អភាសថ។

“យោ មេ បាទាសិ ភេសជ្ជំ, ព្យាធិទ្ធា សមយី មម;

តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

“កប្បសតសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;

វាទិតេ តូរិយេ តត្ថ, មោទិស្សតិ សទា អយំ។

“មនុស្សលោកមាគន្ត្វា, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;

សហស្សក្ខត្តុំ រាជា ច, ចក្កវត្តី ភវិស្សតិ។

“បញ្ចបញ្ញាសកប្បម្ហិ, អនោមោ នាម ខត្តិយោ;

ចាតុរន្តោ វិជិតាវី, ជម្ពុមណ្ឌស្ស ឥស្សរោ។

“សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ;

តាវតិំសេបិ ខោភេត្វា, ឥស្សរំ ការយិស្សតិ។

“ទេវភូតោ មនុស្សោ វា, អប្បាពាធោ ភវិស្សតិ;

បរិគ្គហំ វិវជ្ជេត្វា, ព្យាធិំ លោកេ តរិស្សតិ។

“អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ, ឧក្កាកកុលសម្ភវោ;

គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ។

“តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ;

សព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ, និព្ពាយិស្សតិនាសវោ។

“កិលេសេ ឈាបយិត្វាន, តណ្ហាសោតំ តរិស្សតិ;

ពាកុលោ នាម នាមេន, ហេស្សតិ សត្ថុ សាវកោ។

“ឥទំ សព្ពំ អភិញ្ញាយ, គោតមោ សក្យបុង្គវោ;

ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា, ឯតទគ្គេ ឋបេស្សតិ។

“អនោមទស្សី ភគវា, សយម្ភូ លោកនាយកោ;

វិវេកានុវិលោកេន្តោ, មមស្សមមុបាគមិ។

“ឧបាគតំ មហាវីរំ, សព្ពញ្ញុំ លោកនាយកំ;

សព្ពោសធេន តប្បេសិំ, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ។

“តស្ស មេ សុកតំ កម្មំ, សុខេត្តេ ពីជសម្បទា;

ខេបេតុំ នេវ សក្កោមិ, តទា ហិ សុកតំ មម។

“លាភា មម សុលទ្ធំ មេ, យោហំ អទ្ទក្ខិ នាយកំ;

តេន កម្មាវសេសេន, បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ។

“សព្វមេតំ អភិញ្ញាយ, គោតមោ សក្យបុង្គវោ;

ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា, ឯតទគ្គេ ឋបេសិ មំ។

“អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមករឹ តទា;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ភេសជ្ជស្ស ឥទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ”។

អរហត្តំ បន បត្វា ឯកទិវសំ សត្ថារា អត្តនោ សាវកេ បដិបាដិយា ឋានន្តរេ ឋបេន្តេន អប្បាពាធានំ អគ្គដ្ឋានេ ឋបិតោ សោ បរិនិព្ពានសមយេ សង្ឃមជ្ឈេកិច្ចតំ ឱវាទយុតេន អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ –

១១៣។

“យោ បុព្វេ ករណីយានិ, បច្ឆា សោ កាតុមិច្ឆតិ;

សុខា សោ ធំសតេ ឋានា, បច្ឆា ច មនុតប្បតិ។

១១៤។

“យញ្ហិ កយិរា តញ្ហិ វទេ, យំ ន កយិរា ន តំ វទេ;

អករោន្តំ ភាសមានំ, បរិជានន្តិ បណ្ឌិតា។

១១៥។

“សុសុខំ វត និព្ពានំ, សម្មាសម្ពុទ្ធទេសិតំ;

អសោកំ វិរជំ ខេមំ, យត្ថ ទុក្ខំ និរុជ្ឈតី”តិ។ – គាថាត្តយមភាសិ;

តត្ថ យោ បុព្ពេ ករណីយានិ, បច្ឆា សោ កាតុមិច្ឆតីតិ យោ បុគ្គលោ បុព្ពេ បុរេតរំ ជរារោគាទីហិ អនភិភូតកាលេយេវ កាតព្ពានិ អត្តនោ ហិតសុខាវហានិ កម្មានិ បមាទវសេន អកត្វា បច្ឆា សោ កាតព្ពកាលំ អតិក្កមិត្វា កាតុំ ឥច្ឆតិ។ សោតិ ច និបាតមត្តំ។ តទា បន ជរារោគាទីហិ អភិភូតត្តា កាតុំ ន សក្កោតិ, អសក្កោន្តោ ច សុខា សោ ធំសតេ ឋានា, បច្ឆា ច មនុតប្បតីតិ សោ បុគ្គលោ សុខា ឋានា សគ្គតោ និព្ពានតោ ច តទុបាយស្ស អនុប្បាទិតត្តា បរិហាយន្តោ “អកតំ មេ កល្យាណ”ន្តិអាទិនា (ម· និ· ៣·២៤៨; នេត្តិ· ១១០) បច្ឆា ច អនុតប្បតិ វិប្បដិសារំ អាបជ្ជតិ។ ម-ការោ បទសន្ធិករោ។ អហំ បន ករណីយំ កត្វា ឯវ តុម្ហេ វទាមីតិ ទស្សេន្តោ “យញ្ហិ កយិរា”តិ ទុតិយំ គាថមាហ។

តត្ថ បរិជានន្តីតិ “ឯត្តកោ អយ”ន្តិ បរិច្ឆិជ្ជ ជានន្តិ ន ពហុំ មញ្ញន្តីតិ អត្ថោ។ សម្មាបដិបត្តិវសេន ហិ យថាវាទី តថាការី ឯវ សោភតិ, ន តតោ អញ្ញថា។ ករណីយបរិយាយេន សាធារណតោ ឧត្តមត្ថំ ឋានានិ សង្ខេបតោ ទស្សេតុំ “សុសុខំ វត”តិអាទិនា តតិយំ គាថមាហ។ តស្សត្ថោ – សម្មា សាមំ សព្ពធម្មានំ ពុទ្ធត្តា សម្មាសម្ពុទ្ធេន ភគវតា ទេសិតំ សព្ពសោ សោកហេតូនំ អភាវតោ អសោកំ វិគតរាគាទិរជត្តា វិរជំ ចតូហិ យោគេហិ អនុបទ្ទុតត្តា ខេមំ និព្ពានំ សុដ្ឋុ សុខំ វត, កស្មា? យត្ថ យស្មិំ និព្ពានេ សកលំ វដ្ដទុក្ខំ និរុជ្ឈតិ អច្ចន្តមេវ វូបសមតីតិ។

ពាកុលត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. ធនិយត្ថេរគាថាវណ្ណនា

សុខញ្ចេ ជីវិតុំ ឥច្ឆេតិ អាយស្មតោ ធនិយត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ សិខិស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ឯកទិវសំ សត្ថារំ ទិស្វា បសន្នមានសោ នឡមាលាយ បូជំ អកាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ រាជគហេ កុម្ភការកុលេ និព្ពត្តិត្វា ធនិយោតិ លទ្ធនាមោ វយប្បត្តោ កុម្ភការកម្មេន ជីវតិ។ តេន ច សមយេន សត្ថា ធនិយស្ស កុម្ភការស្ស សាលាយំ និសីទិត្វា បុក្កុសាតិស្ស កុលបុត្តស្ស ធាតុវិភង្គសុត្តំ (ម· និ· ៣·៣៤២ អាទយោ) ទេសេសិ។ សោ តំ សុត្វា កតកិច្ចោ អហោសិ។ ធនិយោ តស្ស បរិនិព្ពុតភាវំ សុត្វា “និយ្យានិកំ វត ពុទ្ធសាសនំ, យត្ថ ឯករត្តិបរិវាសេនាបិ វដ្ដទុក្ខតោ មុច្ចិតុំ សក្កា”តិ បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា កុដិមណ្ឌនានុយុត្តោ វិហរន្តោ កុដិករណំ បដិច្ច ភគវតា គរហិតោ សល្លេខេន សេនាសនេ វសន្តោ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ

(ᩋᨸ᪨ ᨳᩮᩁ ᪑᪨᪓ᨸᩢ᪨᪐-ᩃᩦ) –

“ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩅᨱ᩠ᨱᩴ ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ, ᩋᩣᩉᩩᨲᩦᨶᩴ ᨸᨭᩥᨣ᩠ᨣᩉᩴ;

ᩅᩥᨸᩥᨶᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩴ, ᩋᨴ᩠ᨴᩈᩴ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨿᨠᩴ᪨

“ᨶᩊᨾᩣᩃᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨧ ᨲᩣᩅᨴᩮ;

ᨲᨲ᩠ᨳᨴ᩠ᨴᩈᩣᩈᩥᩴ ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ, ᩏᨩ᩠ᨫᩥᨲᩥᨱ᩠ᨱᨾᩣᩈᨶᩴ᪨

“ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩩᨾᨶᩮᩣ, ᨶᩊᨾᩣᩃᨾᨸᩪᨩᨿᩥᩴ;

ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨾᩉᩣᩅᩦᩁᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣᨠᩣᨶᩩᨠᨾ᩠ᨸᨠᩴ᪨

“ᩑᨠᨲᩥᩴᩈᩮ ᩍᨲᩮᩣ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ, ᨿᩴ ᨾᩣᩃᨾᨽᩥᩁᩮᩣᨸᨿᩥᩴ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨸᩪᨩᩣᨿᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ᪨

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨸᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ..ᨸᩮ... ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨶ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᩣ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᨠᩈᨿᩣᩈᨶᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨠᨲ᩠ᨳᩣᨶᩥ ᩈᩣᨵᩥᨿᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩋᩅᨧᩣᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨾᩣᨶᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ –

᪑᪑ᨸᩢ᪨

“ᩈᩩᨡᩮᩣ ᨻᩥᩃᩣᨠᩥᨲᩮᩣ ᨽᩉ᩠ᨴᩮ, ᩈᩣᨿᨬ᩠ᨬᩣᩈᩥ ᩋᩅᨠᩩᩃᩣ;

ᩈᨩ᩠ᨫᩥᨲᩴ ᨲᩣᨲᩥᨿᨬ᩠ᨬᩣᨿ, ᩈᩥᩅᩴ ᨸᩥᨲᩁᩮᩣᨴᨶᩴ᪨

໑໑໙.

ສຸຂເຍ຺ຈ ຊີວິຕໍ ອິຈ຺ເຉ, ສາມຍ຺ຍສ຺ມິໍ ອເປກ຺ຂວາ;

ອຫິ ມູສິກເສາພ຺ພໍວ, ເສເວຖ ສຍນາສນໍ.

໑໒໐.

ສຸຂເຍ຺ຈ ຊີວິຕໍ ອິຈ຺ເຉ, ສາມຍ຺ຍສ຺ມິໍ ອເປກ຺ຂວາ;

ອິຕຣີຕເຣນ ຕຸເສ຺ສຍ຺ຍ, ເອກທ຺ມ຺ມຍ຺ຈ ພາວເຍ"ຕິ. – ອິເມາ ທ຺ເວ ຄາຖາ ອພາສິ;

ຕຕ຺ຖ ສຸຂເຍ຺ຈ ຊີວິຕໍ ອິຈ຺ເຉ, ສາມຍ຺ຍສ຺ມິໍ ອເປກ຺ຂວາຕິ ສາມຍ຺ຍສ຺ມິໍ ສມຓພາເວ ອເປກ຺ຂວາ ນິກ຺ຂາມ ຕິຕ຺ຖການເວາ ຫຸຕ຺ວາ ສຸຂໍ ຊີວິຕໍ ອິຈ຺ເຉຍ຺ຍ ເຈ, ອເນກວັຕ ປຫາຍ ສາມຍ຺ຍສຸເຂນ ສເຈ ຊີວິຕຸກາເມາຕິ ອຕ຺ໂຖ. ສງ຺ຄິກໍ ນາຕິມເຍ຺ຍຍ຺ຍ, ຈີວເຣ ປານເພາຊນຕ຺ຖິ ສງ຺ຄສ຺ສ ທິນ຺ນາ ອາຄຕໍ ຈີວເຣ ອາຫາເຣ ນ ອວມເຍ຺ຍຍ຺ຍ, ສງ຺ຄສ຺ສ ຊີວິຕກປ຺ປເນາ ນາມ ປຣິສຸທ຺ເທາ ເຫາຕີຕິ ຕໍ ປຣິພຸຍ຺ຊນ຺ຕສ຺ສ ອາຊີວປາຣິສຸທ຺ທິສມ຺ປຕ຺ຕິ ສາມຍ຺ຍສຸຂໍ ຫຕ຺ຖຄຕເມວາຕິ ອທິປ຺ປາເຍາ. ອຫິ ມູສິກເສາພ຺ພໍວາຕິ ອຫີ ວິຍ ມູສິກາຍ ຂຕພິລໍ ເສເວຖ ເສເວຍ຺ຍ ເສນາສນໍ. ຍຖາ ນາມ ສປ຺ໂປ ສຍມ຺ປິ ອາສຍໍ ອກຕ຺ວາ ມູສິກາຍ ອເຍ຺ຍນ ກເຕ ອາສເຍ ວສິຕ຺ວາ ເຍນ ກາຍໍ ປາລຍຕິ, ເອວເມວ ກິຈ຺ຈ ສຍໍ ເສນາສນກາຣນາ ສໍກິເລສໍ ອນາປຊ຺ຊິຕ຺ວາ ຍຕ຺ຖ ກຕ຺ຖຈິ ວສິຕ຺ວາ ປາລເຍຍ຺ຍາຕິ ອຕ຺ໂຖ.

ອິຕຣີຕເຣນ ຕຸເສ຺ສຍ຺ຍາ"ຕິ, ເຍນ ເກນຈິ ຫີເນນ ວາ ປຓີເຕນ ວາ ຍຖາລເທ຺ເທນ ປຈ຺ຈເຍນ ສເຕ຺ຕາສໍ ອາປເຊ຺ຊຍ຺ຍາຕິ ອຕ຺ໂຖ. ເອກທ຺ມ຺ມນ຺ຕິ ອປ຺ປມາທພາວໍ, ຕຍ຺ຫິ ອນຸຍຸຍ຺ຊນ຺ຕສ຺ສ ອນຈິເຣນ ສພ຺ພໍ ເລາກິຍສຸຂໍ ເລາກຸຕ຺ຕຣສຸຂຍ຺ຈ ຫຕ຺ຖຄຕເມວ ເຫາຕິ. ເຕນາຫ ພຄວາ – "ອປ຺ປມຕ຺ໂຕ ຫິ ຌາຍນ຺ໂຕ, ປເປ຺ປາຕິ ວິປຸລໍ ສຸຂ"ນ຺ຕິ (ມ. ນິ. ໑.໑໙໑; ທ. ປ. ໒໗).

ອຸຕ຺ຕິຍເຖ຺ຣຄາຖາວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໙. ມາຕງ຺ຄປຸຕ຺ຕເຖ຺ຣຄາຖາວຓ຺ຓນາ

ອຕິສີຕນ຺ຕິ ອາຍສ຺ມເຕາ ມາຕງ຺ຄປຸຕ຺ຕເຖ຺ຣສ຺ສ ຄາຖາ. ກາ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິ? ອຍໍ ກິຣ ປທຸມຸຕ຺ຕຣສ຺ສ ພຄວເຕາ ກາເລ ຫໍສວຕີນຄເຣ ມຫາເພາ

ຊາຕສ຺ສຣສ຺ສ ເຫຏ຺ຐາ ມຫຕິ ນາຄຠເວເນ ມຫານຸຠາເວາ ນາຄຣາຊາ ຫຸຕ຺ວາ ນິພ຺ພເຕ຺ຕາ ເອກທິວສໍ ນາຄຠວນເຕາ ນິກ຺ຂມິຕ຺ວາ ວິຈຣເນ຺ຕາ ສຕ຺ຖາຣໍ ອາກາເສນ ຄຈ຺ຉນ຺ຕໍ ທິສ຺ວາ ປສນ຺ນມານເສາ ອຕ຺ຕເນາ ສີສມຓິນາ ປູຊໍ ອກາສິ. ເສາ ເຕນ ປຸຎ຺ຎກມ຺ເມນ ເທວມນຸສ຺ເສສຸ ສໍສຣເນ຺ຕາ ອິມສ຺ມິໍ ພຸທ຺ທຸປ຺ປາເທ ເກາສລຣເຏ຺ຐ ມາຕງ຺ຄສ຺ສ ນາມ ກຸຏຸມ຺ພິກສ຺ສ ປຸເຕ຺ຕາ ຫຸຕ຺ວາ ນິພ຺ພເຕ຺ຕາ ມາຕງ຺ຄປຸເຕ຺ຕາເຕ຺ວວ ປຎ຺ຎາຍິຕ຺ຖ. ເສາ ວິຎ຺ຎຸຕໍ ປເຕ຺ຕາ ອລສຊາຕິເກາ ຫຸຕ຺ວາ ກິຎ຺ຈິ ກມ຺ມໍ ອກເຣາເນ຺ຕາ ຎາຕເກຫິ ອເຎ຺ຎຫິ ຈ ຄຣຫິເຕາ “ສຸຂຊີວິເນາ ອິເມ ສມຓາ ສກ຺ຍປຸຕ຺ຕິຍາ”ຕິ ສຸຂຊີວິຕໍ ອາກງ຺ຂເນ຺ຕາ ຠິກ຺ຂູຫິ ກຕປຣິຈເຍາ ຫຸຕ຺ວາ ສຕ຺ຖາຣໍ ອຸປສງ຺ກມິຕ຺ວາ ທມ຺ມໍ ສຸຕ຺ວາ ປຏິລທ຺ທສເທ຺ທາ ປພ຺ພຊິຕ຺ວາ ອເຎ຺ຎ ຠິກ຺ຂູ ອິທ຺ທິມເນ຺ຕ ທິສ຺ວາ ອິທ຺ທິພລໍ ປເຕ຺ຖຕ຺ວາ ສຕ຺ຖຸ ສນ຺ຕິເກ ກມ຺ມຏ຺ຐານໍ ຄເຫຕ຺ວາ ຠາວນໍ ອນຸຍຸຎ຺ຊເນ຺ຕາ ຉຬຠິເຎ຺ຎາ ອເຫາສິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ ອປທາເນ (ອປ. ເຖຣ ໑.໓໔.໔-໑໕) –

“ປທຸມຸຕ຺ຕເຣາ ນາມ ຊິເນາ, ສພ຺ພທມ຺ມານ ປາຣຄູ;

ວິເວກກາເມາ ສມ຺ພຸເທ຺ທາ, ຄຈ຺ຉເຕ ອນິລຎ຺ຊເສ.

“ອວິທູເຣ ຫິມວນ຺ຕສ຺ສ, ມຫາຊາຕສ຺ສເຣາ ອຫຸ;

ຕຕ຺ຖ ເມ ຠວນໍ ອາສິ, ປຸຎ຺ຎກມ຺ເມນ ສໍຍຸຕໍ.

“ຠວນາ ອຠິນິກ຺ຂມ຺ມ, ອທ຺ທສໍ ເລາກນາຍກໍ;

ອິນ຺ທີວຣໍວ ຊລິຕໍ, ອາທິຕ຺ຕໍວ ຫຸຕາສນໍ.

“ວິຈິນໍ ນທ຺ທສໍ ປຸປ຺ຜໍ, ປູຊຍິສ຺ສນ຺ຕິ ນາຍກໍ;

ສກໍ ຈິຕ຺ຕໍ ປສາເທຕ຺ວາ, ອວນ຺ທິໍ ສຕ຺ຖຸເນາ ອຫໍ.

“ມມ ສີເສ ມຓິໍ ຄຍ຺ຫ ປູຊຍິໍ ເລາກນາຍກໍ;

ອິມາຍ ມຓິປູຊາຍ, ວິປາເກາ ເຫາຕຸ ຠທ຺ທເກາ.

“ປທຸມຸຕ຺ຕເຣາ ເລາກວິທູ, ອາຫຸຕີນໍ ປຏິຄ຺ຄເຫາ;

អត្តលិខេក្ល ជិ៍ខេតា សត្វា, ញ្ចយំ កាធំ អកាសឆ៉

“ខេសា ខេត ញ្ចូញ្ញា្យ សក្ខេបា្យ, លកស្ស្យ ចិបុលិ ស្មុពំ;

ញ្ចយាឃ យលិប្បុឌាឃ, អត្បុខេកាហិ យហាឃសិ៍

“ញ្ចូដំ ចត្តាគ ភកចា, ឌលខ្មុត្តយភាយខេកា;

អកយាសិ ញ្ចូខ្លុខេសខេដ្ហា, ឃត្វ ចិត្តំ បលឹហិតិ៍

“សដ្ហិកប្យាតិ ខេឆចិខេត្កា, ខេឆចខ្លូយកាខឃិ;

អខេភកសតក្លូត្យុញ្ញា, ចក្កចត្តឹ អខេហាសហ៍

“បុញ្ញាកយ៉ុ សខត្តស្ស្យ, ខេឆចក្សុតស្ស្យ ខេយ សខេតា;

យលិ ភិញ្ញតូខេត យឃ្យា អាខេលិកកខខេលា យយ៉

“លឡ្យអឹតិសហស្ស្យាតិ , ភាទិខេឃា ខេយ បទិក្កហា;

ចិចិត្តចត្តាកខលា, អាយុក្ខយលិក្យុល្លលិ៍

“អឡ្យអាខបយ្យាហស្កលិ, ស្កសញ្ញ្ញា តត្បុយញ្ញ្ញ្យា;

បទិចាខេខត្តិ យំ ភិន្ទុ, យលិប្បុឌាឃិដំ ឋលិ៍

“ខេសាល្លយឃា យលិយឃា, ខេលិហិតក្កយឃា តឆា;

ᨠᨱ᩠ᩉᩣ ᨾᩮ ᩈᩩᨠᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨿᨴᩥᨧ᩠ᨨᩈᩥ ᨸᩥᨿᩋᨲ᩠ᨳᨲᩣ

“ᨠᩪᨭᩣᨣᩤᩁᩣ ᨣᩉᩣ ᩁᨾ᩠ᨾᩣ, ᩈᨿᨶᨬ᩠ᨧ ᨾᩉᩣᩁᩉᩴ;

ᨾᨾ ᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᨾᨬ᩠ᨬᩣᨿ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨴᩥᨧ᩠ᨨᨠᩴ

“ᩃᩥᨠᩣ ᨴᩮᩈᩴ ᩈᩩᩃᨦ᩠ᨠᨲᩣ, ᨿᩮ ᩃᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨸᩔᩩᨲᩥ;

ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᨲᩩᩔᩣᨶᩴ, ᨴᩪᩈᨶᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨸᩥᩃᩥᨲᩴ

“ᨾᨿ᩠ᩉᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᩩᨠᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᨿᩮᩣᩉᩴ ᩋᨴ᩠ᨴᨠ᩠ᨡᩥᩴ ᨶᩣᨿᨠᩴ;

ᨴᩥᨲᩥᨸᩥᨲᩣ ᨸᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨾ᩠ᩉᩥ, ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣᨾ᩠ᩉᩥ ᩋᨧᩃᩴ ᨸᨴᩴ

“ᨿᩴ ᨿᩴ ᨿᩮᩣᨶᩪᨸᨸᨩ᩠ᨩᩣᨾᩥ, ᨴᩮᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨳ ᨾᩣᨶᩩᩈᩴ;

ᨴᩥᩅᩈᨬ᩠ᨧᩮᩅ ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨬ᩠ᨧ, ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨾᩮ ᩈᨴᩣ

“ᨲᩣᨿᩮᩅ ᨾᨱᩥᨸᩪᨩᩣᨿ, ᩋᨶᩩᨽᩮᩣᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᨴᩣ;

ᨬᩣᨱᩣᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨾᨿᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ, ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣᨾ᩠ᩉᩥ ᩋᨧᩃᩴ ᨸᨴᩴ

“ᩈᨲᩈᩉᩔᩥᨲᩮᩣ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ, ᨿᩴ ᨾᨱᩥᩴ ᩋᨽᩥᨸᩪᨩᨿᩥᩴ;

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨾᨱᩥᨸᩪᨩᩣᨿᩥᨴᩴ ᨹᩃᩴ

“ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨫᩣᨸᩥᨲᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ…ᨸᩮ… ᨠᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩣᩈᨶᩴ”ᨲᩥ

ᨨᩊᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨸᨶ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨴᩮᩈᨶ ᨠᩮᩣᩈᨩ᩠ᨩᩴ ᨣᩁᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨧ ᩅᩦᩁᩥᨿᩣᩁᨾ᩠ᨽᩴ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ –

໑໑໗.

“ອຕິສີຕໍ ອຕິອຸນ຺ຫໍ ອຕິສາຍມິທໍ ອຫຸ;

ອິຕິ ວິສ຺ສຏ຺ຐກມ຺ມນ຺ເຕ, ຂຓາ ອຈ຺ເຈນ຺ຕິ ມາຓເວ.

໑໑໘.

“ໂຍ ຈ ສີຕຎ຺ຈ ອຸນ຺ຫຎ຺ຈ, ຕິຓາ ພິຍ຺ໂຍ ນ ມຎ຺ຎຕິ;

ກຣໍ ປຸຣິສກິຈ຺ຈານິ, ໂສ ສຸຂາ ນ ວິຫາຍຕິ.

໑໑໙.

“ທພ຺ພໍ ກຸສໍ ໂປຏກິລໍ, ອຸສີຣໍ ມຸຎ຺ຊປພ຺ພຊໍ;

ອຸຣສາ ປນຸທິສ຺ສາມິ, ວິເວກມນຸພ຺ຣູຫຍ”ນ຺ຕິ. – ຄາຖາຕ຺ຕຍມາຫ;

ຕຕ຺ຖ ອຕິສີຕນ຺ຕິ ຫິມປາຕສີຕລາທິນາ ອຕິວິຍ ສີຕໍ, ອິທໍ ອຫູຕິ ອາເນຕ຺ວາ ສມ຺ພນ຺ໂທ. ອຕິອຸນ຺ຫນ຺ຕິ ຄິມ຺ຫປຣິຕາປາທິນາ ອຕິວິຍ ອຸນ຺ຫໍ ອຸຫເຍນປິ ອຸຕຸຈເວນ ເກາສຊ຺ຈຕ຺ຍາຫ. ອຕິສາຍນ຺ຕິ ວິກາລສ຺ສ ປຣິທີປນາ ອຕິສາຍໍ, ສາຍນ຺ຫເວລາຍປິ ເວລາ ປໍເສາປິ ສມ຺ພຸຍ຺ຕິ, ຕທຸເຍນ ກາລເວລາຍ ເກາສຊ຺ຈຕ຺ຍາຫ. ຊາຕິຕິ ຊາຍິນາ ປກາເຣນ. ວຸເຕຕ “ຊາຕ, ກິລນ຺ໂຕ, ກິລນ຺ໂຕ ກາໂຍ ກມ຺ມຕ຺ຕໍ ໂຫຕີ”ຕິອາທິນາ (ອ. ນິ. ໕.໕໐; ທີ. ນິ. ໓.໓໓໓) ວຸຕ຺ຕໍ ເກາສຊ຺ຈຕ຺ຍໍ ສມ຺ມຸຍ຺ຕິ. ວິສ຺ສຏ຺ຐກມ຺ມນ຺ເຕຕິ ປຣິຈ຺ຈຕ຺ຕໂຍຄກມ຺ມນ຺ເຕ. ຂຓາຕິ ຍຸຄ຺ຄປ຺ປາຈາຣໂຍ (ພຸທ຺ທຸປ຺ປາທກາລສ຺ສ ຂຓກາສາ. ອເຈ຺ຈນ຺ຕີຕິ ອຕິກ຺ກມນ຺ຕິ. ມາຓເວຕິ ສຕ຺ເຕ. ຕິຓາ ພິຍ຺ໂຍ ນ ມຎ຺ຎຕີຕິ ຕິຓໂຕ ອຸປຣິ ນ ມຎ຺ຎຕິ, ຕິຓໍ ວິຍ ມຎ຺ຎຕິ, ສີຕຸຓ຺ຫານິ ອພິພວິຕ຺ວາ ອຕ຺ຕໂນ ກຕ຺ຕພ຺ພໍ ກໂຣຕີ. ກໂຣນ຺ໂຕ ກໂຣນ຺ໂຕ. ປຸຣິສກິຈ຺ຈານີຕິ ວີຣປຸຣິເສນ ກຕ຺ຕພ຺ພານິ ອຕ຺ຕຫິຕປຣຫິຕານິ. ສຸຂາຕິ ສຸຂໂຕ, ນິພ຺ພານສຸຂໂຕຕິ ອທິປ຺ປາໂຍ. ຕຕິຍຄາຖາຍ ອເຕ຺ໂຖ ເຫຏ຺ຐາ ວຸຕ຺ໂຕເຍວ.

ຍາຕນຸປຸຕ຺ຕເຖ຺ຣກາຖາວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

᪉᪨ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩈᩮᩣᨽᩥᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᨿᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠᨳᩦ ᨻᩉᩩᩔᩩᨲᩣᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩈᩮᩣᨽᩥᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩣᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ? ᩋᨿᩴ ᨠᩥᩁ ᨷᨴᩩᨾᩩᨲ᩠ᨲᩁᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᨠᩩᩃᨣᩮᩉᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨾᩉᨲᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᩘ᩠ᨥᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨷᩈᨶ᩠ᨶᨾᩣᨶᩈᩮᩣ ᨴᩈᩉᩥ ᨣᩣᨳᩣᩉᩥ ᩋᨽᩥᨲ᩠ᨳᩅᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮ ᨷᩣᨭᩃᩥᨷᩩᨲ᩠ᨲᨶᨣᩁᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ, “ᩈᩮᩣᨽᩥᨲᩮᩣ”ᨲᩥᩔ ᨶᩣᨾᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᨳᩮᩣᨠᩴ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᨵᩣᨲᩩᨠᨲᩣᨿ ᨷᨶ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩈᩮᩣᨽᩥᨲᩮᩣᨲᩮᩅ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᩥᨲ᩠ᨳ᪨ ᩈᩮᩣ ᩅᨿᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲᩮ ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨨᩊᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨷᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨷ᪨ ᨳᩮᩁ ᪂᪨᪃᪇᪨᪃᪈-᪃᪉) –

“ᨠᨠᩩᨵᩴ ᩅᩥᩃᩈᨶ᩠ᨲᩴᩅ, ᨴᩮᩅᨴᩮᩅᩴ ᨶᩁᩣᩈᨽᩴ;

ᩁᨳᩥᨿᩴ ᨷᨭᩥᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩴ, ᨠᩮᩣ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨶ ᨷᩈᩦᨴᨲᩥ᪨

“ᨲᨾᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᩴ ᨶᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᩈᨶ᩠ᨲᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩉᩩᩴ ᨩᨶᩴ;

ᨬᩣᨱᩣᩃᩮᩣᨠᩮᨶ ᨩᩮᩣᨲᨶ᩠ᨲᩴ, ᨠᩮᩣ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨶ ᨷᩈᩦᨴᨲᩥ᪨

“ᩅᩈᩦᩈᨲᩈᩉᩔᩮᩉᩥ, ᨶᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨿᨠᩴ;

ᩏᨴ᩠ᨵᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᨻᩉᩪ ᩈᨲ᩠ᨲᩮ, ᨠᩮᩣ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨶ ᨷᩈᩦᨴᨲᩥ᪨

“ᩋᩣᩉᨶᨶ᩠ᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨽᩮᩁᩥᩴ, ᨾᨴ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩣ ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩥᨿᩮ ᨣᨱᩮ;

ᩈᩦᩉᨶᩣᨴᩴ ᩅᩥᨶᨴᨶ᩠ᨲᩴ, ᨠᩮᩣ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨶ ᨷᩈᩦᨴᨲᩥ᪨

“ᨿᩣᩅᨲᩣ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ, ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᩈᨻᩕᩉ᩠ᨾᨠᩣ;

ᨷᩩᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨷᩩᨱᩮ ᨷᨬ᩠ᩉᩮ, ᨠᩮᩣ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨶ ᨷᩈᩦᨴᨲᩥ᪨

“ᨿᩔᨬ᩠ᨩᩃᩥᩴ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᩋᩣᨿᩣᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨴᩮᩅᨠᩣ;

តេន បុញ្ញា អនុភោន្តិ, កោ ទិស្វា ន បសីទតិ។

“សន្តោ ទន្តា សមាគន្ត្វា, សម្មោទេន្តិ ចក្ខុមំ;

ន បិហយន្តិ អញ្ញេសំ, កោ ទិស្វា ន បសីទតិ។

“នគរំ បវិសតោ យស្ស, រវន្តិ ភេរិយោ ពហូ;

វិនទន្តិ គជា មត្តា, កោ ទិស្វា ន បសីទតិ។

“វីថិយា គច្ឆតោ យស្ស, សព្ពាភា ជោតតេ សទា;

អព្ភុន្នតា សមា ហោន្តិ, កោ ទិស្វា ន បសីទតិ។

“ព្យាហរន្តស្ស ពុទ្ធស្ស, ចក្កវាឡម្បិ សុយ្យតិ;

សព្ពេ សត្តេ វិញ្ញាបេតិ, កោ ទិស្វា ន បសីទតិ។

“សតសហស្សិតោ កប្បេ, យំ ពុទ្ធមភិកិត្តយិំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, កិត្តនាយ ឥទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

ឯវំ អភិញ្ញាតោ បន ហុត្វា បឋមមហាសង្គីតិកាលេ រាជគហេ សត្តបណ្ណិគុហាយំ សន្និបតិតេន សង្ឃេន “អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាយន្តូហី”តិ អាលបេត្វា បច្ឆិមំ តិយាមិត្វា ទេវស្ស បុរតោ ឋត្វា បហិត្វា សង្ឃស្ស សាសនំ អារោចេត្វា សយំ បុរេតរំ អាកាសេន គន្ត្វា សត្តបណ្ណិគុហាទ្វារំ សម្បាបុណិ។ តេន ច សមយេន យាវស្ស យាវកាយិកាតព្ពា បដិសេវតព្ពំ ចេតសង្ខេន បេសិតា អញ្ញាតរា ទេវតា សត្តបណ្ណិគុហាទ្វារេ ឋិតា ហោតិ, តស្សា លព្ធោកាសោ ថេរោ អត្តនោ អាគមនំ ការេន្តោ –

១១៣៍

“យេ ចិត្តកថី ពហុស្សុតា, សមណា បាដលិបុត្តវាសិនោ;

តេសញ្ញតរោយមាយុវា, ទ្វារេ តិដ្ឋតិ ខុជ្ជសោភិតោ”តិ៍ – បឋមំ គាថមាហ;

តត្ថ ចិត្តកថីតិ វិចិត្តធម្មកថិកា, សង្ខិបនំ, វិត្ថារណំ គម្ភីរករណំ ឧត្តានីករណំ កង្ខាវិនោទនំ ធម្មបតិដ្ឋាបនន្តិ ឯវមាទីហិ នានានយេហិ បរេសំ អជ្ឈាសយានុរូបំ ធម្មស្ស កថនសីលាតិ អត្ថោ៍ ពហុស្សុតាតិ បរិយត្តិបដិវេធពាហុសច្ចបារិបូរិយា ពហុស្សុតា៍ សព្ពសោ សមិតបាបតាយ សមណា៍ បាដលិបុត្តវាសិនោ, តេសញ្ញតរោតិ បាដលិបុត្តនគរវាសិតាយ បាដលិបុត្តវាសិនោ, តេសំ អញ្ញតរោ, អយំ អាយុវា ទីឃាយុ អាយស្មា៍ ទ្វារេ តិដ្ឋតីតិ សត្តបណ្ណិគុហាយ ទ្វារេ តិដ្ឋតិ, សង្ឃស្ស អនុមតិយា បវិសិតុន្តិ អត្ថោ៍ តំ សុត្វា សា ទេវតា ថេរស្ស អាគមនំ សង្ឃស្ស និវេទេន្តី –

១១៤៍

“យេ ចិត្តកថី…បេ… ទ្វារេ តិដ្ឋតិ មាលុតេរិតោ”តិ៍ – ទុតិយំ គាថមាហ;

តត្ថ មាលុតេរិតោតិ ឥទ្ធិចិត្តជនិតេន វាយុនា ឯរិតោ, ឥទ្ធិពលេន អាគតោតិ អត្ថោ៍

ឯវំ តាយ ទេវតាយ និវេទិតេន សង្ឃេន កតោកាសោ ថេរោ សង្ឃស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា –

១១៥៍

“សុយុទ្ធេន សុយិដ្ឋេន, សង្គាមវិជយេន ច;

ព្រហ្មចរិយានុចិណ្ណេន, ឯវាយំ សុខមេធតី”តិ៍ –

ឥមាយ តតិយគាថាយ អញ្ញំ ព្យាកាសិ៍

តត្ថ សុឃុដ្ឋេតាតិ បុព្ពការេក តេជក្កចិក្ខុក្ខតប្បហាតចេនេត កិលេសេហិ សុដ្ឋុ ឃដ្ឋេតេ សុឃដ្ឋេតាតិ អត្តនេត្តទោ កល្យាណមិត្តេហិ ជិត្តុសប្បាយធម្មេតាតេតៈ សក្កាយចិងេយេត ចាតិ សមុច្ឆេទប្បហាតចនេត សព្ពសោ កិលេសាកិសច្ចានតិមុចនេត លទ្ធសក្កាយចិងេយេត ចៈ ទ្រាហុចទិយាតុចិណ្ណេតាតិ អតុចិណ្ណេត អក្កុយក្កទ្រាហុចទិយេតៈ ឲចាឃំ សុឲមេយធិតិ ឲចំ ចុត្តប្បកាទេត អឃំ ឲុឌ្ឍសោកិតោ តិព្ពាតសុឲំ ឋលសយាបត្តិសុឲច្ចា ឲធតិ, អតុកចតិតិ អត្ថោៈ

ឲុឌ្ឍសោកិតត្ថេរកាឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតាៈ

លិៈ ចាទលាតត្ថេរកាឆាចណ្ណតា

ឃោធ គោធិ មតុស្សេសូតិ អាយស្មតោ ចាទលាតត្ថេរស្ស កាឆាៈ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញាតិ កេរោន្តោ ឱ្គតោ ខ្វាតចុតេ កប្បេ តិស្សស្ស ភគចតោ ឧប្បត្តិតោ បុរេតរមេច ទ្រាហ្មណកុលេ តិព្ពត្តិត្វា ទ្រាហ្មណាតំ ចិជ្ជាសិប្បេសុ បិទេក្ង ហុត្វា ឱ្គសិបព្ពជ្ជំ បព្ពជិត្វា ចតុបណ្ណាសសហស្សាតំ អន្តេចាសិកាតំ មន្តេ ចាចេន្តោ ចសតិៈ តេត ច សមយេត តិស្សស្ស ភគចតោ ធោធិសត្តភូតស្ស តុសិតា កាយា ចចិត្វា ចរិមភវេ មាតុកុច្ឆិំ ឱ្កក្កមតេត មហាបថចិកម្បោ អហោសិៈ តំ ជិស្វា មហាជនោ កីតោ សំចិគ្គោ តំ ឱ្គសិំ ឧបសង្កមិត្វា បថចិកម្បតការណំ បុច្ឆិៈ សោ "មហាធោធិសត្តោ មាតុកុច្ឆិំ ឱ្កក្កមិ, តេតាយំ បថចិកម្បោ, តស្មា មា កាយថា"តិ ពុទ្ធុប្បាទស្ស បុព្ពតិមិត្តកាចំ កេឆេត្វា សមស្សាសេសិ, ពុទ្ធានុស្សតិមុខេត បីតិំ បដិសំចេទេសិៈ សោ តេត បុញ្ញកម្មេត ទេចមតុស្សេសុ សំសរន្តោ ឱ្គមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ គោសលទេដ្ឋេ ទ្រាហ្មណកុលេ តិព្ពត្តិត្វា ចាទលោតិ លទ្ធតាមោ ចយប្បត្តោ អញ្ញតរស្ស អាទញ្ញកស្ស ថេរស្ស សន្តិកេ ធម្មំ សុត្វា លទ្ធប្បសាទោ បព្ពជិត្វា សមណធម្មំ ករោតិៈ សោ ឲកជិចសំ ពុទ្ធុបដ្ឋាតំ គច្ឆន្តោ អន្តរាមគ្គេ អហិតកុលេ អញ្ញមញ្ញំ កលហំ កត្វា កាលង្កតេ ជិស្វា "ឱ្គមេ សត្តា អញ្ញមញ្ញចិទោធេត ឌីចិតក្ខយំ បត្តា"តិ សំចិគ្គមាតសោ ហុត្វា ភគចតោ សន្តិកំ គតោ, តស្ស ភគចា ចិត្តាចារំ ញាត្វា តេត្ថុតបមេច ធម្មំ ទេសេន្តោ –

១១លិៈ

"ឃោធ គោធិ មតុស្សេសុ, បទបិណាតិ ហិំសតិ;

អស្មា លោកា បរម្ហា ច, ឧកយា ធំសតេ តទោៈ

១១ប័ៈ

"ឃោ ច មេត្តេត ចិត្តេត, សព្ពបិណាតុកម្បតិ;

១២៨.

“សុភាសិតស្ស សិក្ខេថ, សមណូបាសិតស្ស ច;

ឯកាសនស្ស ច រហោ, ចិត្តវូបសមស្ស ចា”តិ. – តិស្សោ គាថា អភាសិ;

តត្ថ យោធ កោចិ មនុស្សេសូតិ ឥធ មនុស្សេសុ យោ កោចិ ខត្តិយោ វា ព្រាហ្មណោ វា វេស្សោ វា សុទ្ទោ វា គហដ្ឋោ វា បព្ពជិតោ វា. មនុស្សគ្គហណញ្ចេត្ថ ឧក្កដ្ឋសត្តនិទស្សនត្ថំ ទដ្ឋព្វំ. បរបាណានិ ហិំសតីតិ បរសត្តេ ឃាតេតិ វិពាធេតិ វា. អស្មា លោកាតិ ឥធ លោកតោ. បរម្ហាតិ បរលោកតោ. ឧភយា ធំសតេតិ ឧភយតោ ធំសតិ, ឧភយលោកបរិយាបន្នហិតសុខតោ បរិហាយតីតិ អត្ថោ. នរោតិ សត្តោ.

ឯវំ បរបីឡាលក្ខណំ បាបធម្មំ ទស្សេត្វា ឥទានិ បរបីឡានិវត្តិលក្ខណំ កុសលធម្មំ ទស្សេន្តោ “យោ ច មេត្តេន”តិអាទិនា ទុតិយំ គាថមាហ. តត្ថ មេត្តេន ចិត្តេនាតិ មេត្តាសហគតេន ចិត្តេន អប្បមាណេន ឥតរេន វា. សព្ពបាណានុកម្បតីតិ សព្ពេ បាណេ អត្តនោ ឱរសបុត្តេ វិយ មេត្តាយតិ. ពហុញ្ច សោ បសវតិ, បុញ្ញំ តាទិសកោ នរោតិ សោ តថារូបោបិ មេត្តាវិហារី បុគ្គលោ ពហុំ មហន្តំ អនប្បកំ កុសលំ បសវតិ បដិលភតិ អធិគច្ឆតិ.

ឥទានិ តំ សសម្ភារេ សមថវិបស្សនាធម្មេ និយោជេន្តោ “សុភាសិតស្សា”តិអាទិនា តតិយំ គាថមាហ. តត្ថ សុភាសិតស្ស សិក្ខេថាតិ អប្បិច្ឆកថាទិភេទំ សុភាសិតំ បរិយត្តិធម្មំ សវនធារណបរិចយាទិវសេន សិក្ខេយ្យ. សមណូបាសិតស្ស ចាតិ សមិតបាបានំ សមណានំ កល្យាណមិត្តានំ ឧបាសនានំ ការេន កាលំ ឧបសង្កមិត្វា បយិរុបាសនញ្ចេវ បដិបត្តិយា តេសំ សមីបចារិយញ្ច សិក្ខេយ្យ. ឯកាសនស្ស ច រហោ ចិត្តវូបសមស្ស ចាតិ ឯកស្ស អសហាយស្ស កាយវិវេកំ អនុព្រូហន្តស្ស រហោ កម្មដ្ឋានានុយោគវសេន អាសនំ និសជ្ជំ សិក្ខេយ្យ. ឯវំ កម្មដ្ឋានំ អនុយុញ្ជន្តោ ភាវនាយ ចិត្តំ បិនេន្តោ សមុច្ឆេទវសេន កិលេសានំ ចិត្តស្ស វូបសមញ្ច សិក្ខេយ្យ. យាហិ អធិសីលសិក្ខាទីហិ កិលេសា អច្ចន្តមេវ វូបសន្តា បហីនា ហោន្តិ, តា មគ្គផលសិក្ខា សិក្ខន្តស្ស អច្ចន្តមេវ ចិត្តំ វូបសន្តំ នាម ហោតីតិ. គាថាបរិយោសានេ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៣៧.៦៨-៧១) –

“អជ្ឈោគាហេត្វា ហិមវំ, មន្តេ វាចេមហំ តទា;

ຈຕຸປຎ຺ຎາສສຫສ຺ສານິ, ສິສ຺ສາ ຍສ຺ສູປຏ຺ຐຫຸໍ.

“ອຊິຕາ ເຈຕຸກາ ສເນ຺ຕ, ຫຍຸອເນ຺ກ ປິເຣຍິ ຄຕາ;

ສກຈິນ຺ຈາຫຸປຕ຺ຕ຺ຊາ, ທິຍຈເຕ຺ຕ ຈສຕ຺ຕິ ເຕ.

“ຈຈິ຺ຕາ ຕຸສິຕາ ກາຍາ, ເຈຈປຸເຕ຺ຕາ ຍທາຍເສາ;

ຊປຍຊ຺ຊິ ຍາຕຸກຸຊ຺ຊິສ຺ມິ, ສຍຍຊາເຕາ ປຕິສ຺ສເຕາ.

“ສປ຺ປເຊ຺ຊ ຊປປຊ຺ຊເຕ຺ຕ, ຈສສຫສ຺ສິ ກຍຍຈ;

ອຕ຺ຊາ ຈກ຺ຂຸ ອລກິສຸ, ຊປຍຊ຺ຊຕ຺ຕຍິ ຖາຍເກ.

“ສປ຺ປາກາເຣ ປກຍິຕ຺ຕ, ເກຈລິ ຈສຸຊາ ອຍໍ;

ຕິເລ຺ຊສສຊ຺ຊ ສຸຕ຺ຕາຕ, ຊປ຺ປິຊ຺ຊິສຸ ຍທາຊຕາ.

“ສເປ຺ປ ຊຕາ ສຍາກຍຸ, ອາກຊ຺ຊ ຍຍ ສຕ຺ຕິກໍ;

ຈສຸຊາຍໍ ປກຍິຕ຺ຕ, ກໍ ຈິປິເກາ ກຈິສ຺ສຕິ.

“ອຈຈາສິໍ ຕຊາ ເຕສໍ, ຍາ ເກຈ ຕຕ຺ຕິ ເຈາ ກຍໍ;

ຈິສຊ຺ຊາ ເທາຈ ສເປ຺ປປິ, ຊປຍາເຊາຍໍ ສຸຈຕ຺ຕິເກາ.

“ອຊ຺ຊເທຕຸທິ ສຍຸສ຺ສ, ຈສຸຊາຍໍ ປກຍຕິ;

ຕຈາ ຕິຍິຕ຺ຕາ ຊິສ຺ສຕ຺ຕິ, ຊກາເສາ ຈິປຸເລິ ຍທາ.

“អសិឞឃំ ពុទ្ធសេដ្ឋោ, ឧប្បជ្ជិស្សតិ ចក្ខុមា;

សព្ពាបេត្វាន ឌគតំ, បញ្ចាសីលេ កមេឆសហំ៑

“សុត្វាន បញ្ចាសីលាតិ, ពុទ្ធប្បាភញ្ចា ទុល្លភំ;

ឧបេព្ពាកាឌាតា សុមភា, ឥដ្ឋេហដ្ឋោ អហំសុ តេ៑

“ទេត្ចភចុទេត ព្ចទេតា កម្បេ, ឃំ តិមិត្តំ ចិឃាកទិ;

ទុក្ខតិ ភាកិឌាភាមិ, ញ្ញាកទលាស្សិជំ ឋលំ៑

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ..បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសត”ត្តិ៑

ចារណទេទ្ធរកាឆាចល្ហភា តិដ្ឋិតា៑

៦. ចស្សិកទេទ្ធរកាឆាចល្ហភា

ឧទេកាបិយទេ្ធ ទេមឆាជីតិ អាឃស្ចុទេតា ចស្សិកទេទ្ធរស្ស កាឆា៑ កា ឧប្បត្តិ? អឃយ្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ កទេរាទេន្តា អត្ថឥស្សិយ្យ ភកចទេតា កាទេល ក្សលទេកទេហ តិព្ពត្តិត្វា ចិព្ញុតំ បទេត្វា ឧកឌិចយំ សត្វាទំ ឌិស្វា បសន្នចិទេត្វា បិលក្ខុឋលាតិ អឌាសិ៑ ទេសា ទេតត បុព្ពាកទេម្ចត ទេឆចមតុទេស្សសុ សំសទេន្តា ព្ចមស្មិំ ពុទ្ធប្បាទេឆ ទេកាសលទេដ្ឋ ព្រាហ្មណក្សលេ តិព្ពត្តិត្វា ចស្សិទេកាតិ លទ្ធតាទេមា ចឃប្បទេត្វា សត្ថុ ឃមកបាដិហារិយំ ឌិស្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា សមណធម្មំ កទេរាទេន្តា អាចាធិកោ អទេហាសិ៑ អឆ តំ ញាតកា ទេចជ្ជបរិឌិដ្ឋេត ទេភសជ្ជបិឌិតា ឧបដ្ឋហិត្វា អទេរាគមកំសុ៑ ទេសា តមហាអាចាធា ចុដ្ឋិទេតា សំទេចកាឌាទេតា ភាចតំ ឧស្សុក្កាបេត្វា លឡអកិព្ពោ អទេហាសិ៑ ទេតត ចុត្តំ អបឌាទេត (អប៑ ថេរ ១.៣៤.៣០-៣៣) –

“ចតត្តទេទ ពុទ្ធំ ឌិស្វា, អត្ថឥស្សិំ មហាយសំ;

បសន្នចិទេត្វា សុមភា, បិលក្ខុស្ស ឋលំ អឌា៑

“អដ្ឋានេស កប្យសេត, ឃំ ចលិ អឥដ៏ តទា;

ទ្បក្កតិំ ភាកិដាភាយិ, ចលទាភឃ្សិជំ ចលិ៍

“កិលេសា សោបិតា យឃ្វា..េប… កតំ ព្យុទ្ធស្ស សាសនា”ន្តិ៍

ហេ្យអកិន្នោ បភ ហុត្វា អាកាសេភ ភោតកាតំ សត្ថិកេ គន្ត្វា អាកាសេ ឋិតោ ឆព្វំ ទេសេត្វា តេ សទេលាស្ស សីលេស្ស ច បតិដ្ឋាបេសិ៍ តេស្ស កេចិ កាលង្កតា សទេលាស្ស សីលេស្ស ច បតិដ្ឋិតត្វា សគ្គេ តិព្វត្តិស្ស៍ អថ តំ សត្ថា ព្យុទ្ធបដ្ឋាតំ ឋ្បកតំ “កិ តេ, ចឃ្សិក, ភោតីតំ អាទេនាប្យ”ន្តិ បុច្ឆិ៍ សោ ភោតីតំ អត្ថតា កតំ ឋ្បការំ សត្ថុ កថេន្តោ –

១៣០៍

“ឲកោបិ សទ្ធោ ទេឆាចិ, អស្សទ្ធាតិឆ ភោតិតំ;

ឆព្វុដ្ឋោ សីលសម្បន្នោ, ហោតិ អត្ថាឃ ពាត្វតំ៍

១៣១៍

“តិក្កឃ្យអត្ថកប្បាឃ, ចោឌិតា ភោតសោឃា យឃា;

ភោតិពាត្វចបេសេភ, ការំ កត្វាភ តិក្ខស្ស៍

១៣២៍

“តេ អត្ថុតិតា កាលង្កតា, បត្តា តេ តិទិចំ សុខំ;

ភាតទេរា យឃ្វាយាតា ច, យោទន្តិ កាយកាយិតោ”តិ៍ –

តិស្សោ គាថា អភាសិ។

តត្ថាយំ បឋមគាថាយ អត្ថោ – យោ កម្មផលសទ្ធាយ ច រតនត្តយសទ្ធាយ ច វសេន សទ្ធោ, តតោ ឯវ កម្មស្សកតាញាណយោគតោ មេធាវី, សត្ថុ ស្វាក្ខាតធម្មេ នវលោកុត្តរធម្មេ ច ឋិតត្តា ធម្មដ្ឋោ, អាចារសីលស្ស មគ្គសីលស្ស ផលសីលស្ស ច វសេន សីលសម្បន្នោ, សោ ឯកោបិ យថាវុត្តាយ សទ្ធាយ អភាវេន អស្សទ្ធានំ ឥធ ឥមស្មិំ លោកេ “អម្ហាកំ ញាតកា”តិ ញាតព្ពត្តេន ញាតីនំ, តថា បេមពន្ធនេន ពន្ធនតោ “ពន្ធូ”តិ ច លទ្ធនាមានំ ពន្ធវានំ អត្ថាយ ហិតាយ ហោតីតិ។

ឯវំ សាមញ្ញតោ វុត្តមត្ថំ អត្តូបនាយិកំ កត្វា ទស្សេតុំ “និគ្គយ្ហា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ និគ្គយ្ហ អនុកម្បាយ, ចោទិតា ញាតយោ មយាតិ ញាតកាតិបិ ទុគ្គតា កុសលំ អកត្វា អាយតិំ បរិក្កិលេសំ បុន មានុភវិត្ថាតិ និគ្គហេត្វា ញាតយោ មយា ចោទិតា។ ញាតិពន្ធវបេមេន “អម្ហាកំ អយំ ពន្ធវោ”តិ ឯវំ បវត្តេន បេមេន មម ឱវាទំ អតិក្កមិត្វា អាទរំ កត្វា ការំ កត្វាន ភិក្ខុសុ បសន្នចិត្តា ហុត្វា ចីវរាទិបច្ចយទានេន ចេវ ឧបដ្ឋានេន ច ភិក្ខូនំ សក្ការសម្មានំ កត្វា តេ អព្ភតីតា កាលង្កតា ហុត្វា ឥមំ លោកំ អតិក្កន្តា។ បុន តេតិ និបាតមត្តំ។ តិទិវំ សុខន្តិ ទេវលោកបរិយាបន្នសុខំ, សុខំ វា ឋានំ តិទិវំ អធិគតា។ “កេ បន តេ”តិ អាហ “ភាតរោ មយ្ហំ មាតា ច, មោទន្តិ កាមកាមិនោ”តិ។ អត្តនា យថាកាមិតវត្ថុកាមសមង្គិនោ ហុត្វា អភិរមន្តីតិ អត្ថោ។

វស្សិកត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. យសោជត្ថេរគាថាវណ្ណនា

កាឡបព្ពង្គសង្កាសោតិ អាយស្មតោ យសោជត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ វិបស្សិស្ស ភគវតោ កាលេ អារាមគោបកកុលេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ឯកទិវសំ វិបស្សិំ ភគវន្តំ អាកាសេន គច្ឆន្តំ ទិស្វា បសន្នមានសោ លពុជផលំ អទាសិ។

សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិនគរទ្វារេ កេវដ្ដគាមេ បញ្ចកុលសតជេដ្ឋកស្ស កេវដ្ដស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ, យសោជោតិស្ស នាមំ អកំសុ។ សោ វយប្បត្តោ អត្តនោ សហាយេហិ កេវដ្ដបុត្តេហិ សទ្ធិំ មច្ឆគហណត្ថំ អចិរវតិយំ នទិយំ ជាលំ ខិបិ។ តត្រេកោ សុវណ្ណវណ្ណោ មហាមច្ឆោ អន្តោជាលំ បាវិសិ។ តំ តេ រញ្ញោ បសេនទិស្ស ទស្សេសុំ។ រាជា “ឥមស្ស សុវណ្ណវណ្ណស្ស មច្ឆស្ស វណ្ណការណំ ភគវា ជានាតី”តិ មច្ឆំ គាហាបេត្វា ភគវតោ ទស្សេសិ។ ភគវា “អយំ កស្សបស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សាសនេ ឱសក្កមានេ បព្ពជិត្វា មិច្ឆា បដិបជ្ជន្តោ សាសនំ ឱសក្កាបេត្វា និរយេ និព្ពត្តោ ឯកំ ពុទ្ធន្តរំ និរយេ បច្ចិត្វា តតោ ចុតោ អចិរវតិយំ មច្ឆោ ហុត្វា និព្ពត្តោ”តិ វត្វា តស្ស ភគិនីនញ្ច និរយេ និព្ពត្តភាវំ, តស្ស ភាតិកត្ថេរស្ស បរិនិព្ពុតភាវញ្ច តេន ច កថាបេត្វា ឥមិស្សា អដ្ឋុប្បត្តិយា កបិលសុត្តំ ទេសេសិ។

ສຕ຺ຖຸ ເທສນໍ ສຸຕ຺ວາ ຍເສາເຊາ ສໍເວຄຊາເຕາ ສທ຺ຘິໍ ອຕ຺ຕເນາ ສຫາເຍຫິ ຠຄວເຕາ ສນ຺ຕິເກ ປພ຺ພຊິຕ຺ວາ ປຕິຣູເປ ຐາເນ ວສເນ຺ຕາ ເອກທິວສໍ ສປຣິເສາ ຠຄວນ຺ຕໍ ວນ຺ທິຕຸໍ ເຊຕວນໍ ອຄມາສິ. ຕສ຺ສ ອາຄມເນ ເສນາສນປຎ຺ຎາປນາທິນາ ວິຫາເຣ ອຸຈ຺ຈາສທ຺ທມຫາສເທ຺ທາ ອເຫາສິ. ຕໍ ສຸຕ຺ວາ “ຠຄວາ ສປຣິສໍ ຍເສາຊໍ ປຓາເມສີ”ຕິ (ອຸທາ. ໒໓) ວຕ຺ຖຸ ອຸທາເນ ອາຄຕນເຍນ ເວທິຕພ຺ພໍ. ປຓາມິເຕາ ປນ ອາຍສ຺ມາ ຍເສາເຊາ ກສາຠິຫເຕາ ຠເທ຺ຣາ ອສ຺ສາຊານີເຍາ ວິຍ ສໍວິຄ຺ຄມານເສາ ສທ຺ຘິໍ ປຣິສາຍ ວຄ຺ຄຸມທາຍ ນທິຍາ ຕີເຣ ວສເນ຺ຕາ ຆເຏເນ຺ຕາ ວາຍເມ຺ຕາ ວິປສ຺ສນໍ ວເຑ຺ຒຕ຺ວາ ອເນ຺ຕາວເສ຺ສເຍວ ຉຬຠິເຎ຺ຎາ ອເຫາສິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ ອປທາເນ (ອປ. ເຖຣ ໑.໓໙.໒໒-໒໘) –

“ນຄເຣ ພນ຺ຘຸມຕິຍາ, ອາຣາມິເກາ ອຫໍ ຕທາ;

ອທ຺ທສໍ ວິຣຊໍ ພຸທ຺ຘໍ, ຄຈ຺ຉນ຺ຕໍ ອນິລຎ຺ຊເສ.

“ລພຸຊໍ ຜລມາທາຍ, ພຸທ຺ຘເສຏ຺ຐສ຺ສທາສຫໍ;

ອາກາເສວ ຐິເຕາ ສນ຺ເຕາ, ປຏິຄ຺ຄຓ຺ຫິ ມຫາຍເສາ.

“ວິຕ຺ຕິສຎ຺ຊານເນາ ມຍ຺ຫໍ, ທິຏ຺ຐຘມ຺ມສຸຂາວເຫາ;

ຜລໍ ພຸທ຺ຘສ຺ສ ທຕ຺ວານ, ວິປ຺ປສເນ຺ນນ ເຈຕສາ.

“ອຘິຄຈ຺ຉິໍ ຕທາ ປີຕິໍ, ວິປຸລໍ ສຸຂມຸຕ຺ຕມໍ;

ອຸປ຺ປຊ຺ຊເຕວ ຣຕນໍ, ນິພ຺ພຕ຺ຕສ຺ສ ຕຫິໍ ຕຫິໍ.

“ເອກນວຸຕິເຕາ ກເປ຺ປ, ຍໍ ຜລໍ ອທທິໍ ຕທາ;

ທຸຄ຺ຄຕິໍ ນາຠິຊານາມິ, ຜລທານສ຺ສິທໍ ຜລໍ.

“ກິເລສາ ຌາປິຕາ ມຍ຺ຫໍ..ເປ... ກຕໍ ພຸທ຺ຘສ຺ສ ສາສນໍ”ນ຺ຕິ.

ລທ຺ທອກິຕ຺ຕາ ປຕ ນຍາຕໍ ນປຣິນໍ ອາຍພ຺ພຕ຺ຕິ ຍເນາຂ ນຕ຺ວາ ປເກ຺ກາສິຕ຺ວາ ອາເຕຍ຺ຍນຍາປຕ຺ຕິກາ ປຊິນຕ຺ວາເຍກາສິ. ເນາ ນເຕ຺ຕປິ ຊຸຕ຺ກຊເຍ຺ຍ
ນຍາຄາຍ ຈຕ຺ຕຕິ. ເຕຕສ຺ສ ນຣີເຣ ກິນໍ ອເທາສິ ລຸຕ຺ວ ຊຸຕ຺ຕາຕຸ, ຕໍ ກກຈາ ປເຣຍປິຕ຺ຖຕາຍ ປນໍເນຕ຺ຕາ –

໑໓໒.

“ກາລປກ຺ຂູປກ຺ກາເສາ , ກິເສາ ຜຍຕິນ຺ຕູເຕາ;

ຍຕ຺ຕຍ຺ຍາ ອຕ຺ຖປີຕຍິ໌ ອພີຕຍາຕເສາ ຕເຣາ”ຕິ. – ປທໍ ກາຕຍາຫ;

ຕຕ຺ຖ ກາລປກ຺ຂູປກ຺ກາເສາຕິ ຍໍສຸປຈຍຈິກເຍຕ ກິນຊຸນ຺ຕິຕນຣີຣາຈຍຈຕາຍ ຊຕ຺ຕິລຕາປຕ຺ຕນຊິນເກ຺ກາ, ເຕຕາຫ “ກິເສາ ຜຍຕິນ຺ຕູເຕາ”ຕິ. ກິເສາຕິ ເຍາເຕຍ຺ຍປຊິປຊາປຸເຣາຕ ກິນນຣີເຣາ. ຜຍຕິນ຺ຕູເຕາຕິ ຜຍຕີຫິ ນຕ຺ຕາກເຕ຺ຕາ ອປ຺ປໍນເລາຫິຕຕາຍ ປິກຊີຫິ ກຕ຺ຕເຣຫິຣາຫິ ຈິຕຕນຣີເຣາ. ຍຕ຺ຕຍ຺ຍາຕິ ປຣິເຍນຕປຊິກ຺ຫຕປຣິເກາກຈິສ຺ສຊຸເຕສຸ ປຍາຕຍ຺ຍາ. ອພີຕຍາຕເສາຕິ ເການຊ຺ຊາຊີຫິ ອຕກິນ຺ຕຕ຺ຕາ ອລີຕຊິເຕ຺ຕາ ອກຸສີຕຈຸຕ຺ຕິ. ຕເຣາຕິ ປຸຣິເສາ, ເປີຣິສສ຺ສ ຊຸຣສ຺ສ ຈຫຕເຕາ ເປີຣິສລກ຺ຂຕນຍເຕ຺ຕາ ປຸຣິນເສາເຣຍ຺ຍາຕິ ອຜິປ຺ປາເຍາ.

ເອຈໍ ເຕເຣາ ນຕ຺ວາເຣາ ປນເຖ຺ຖາ ປນຖ຺ກາຈາຕຸຣູປໍ ອຕ຺ຕເຕາ ອຜິຈານຕຕ຺ຕິຈິຣິຍາເຣຍ຺ຍຈິເຈກາກິເຣຕິກິຕ຺ຕຕຍຸເຕຕ ກິຈ຺ຈຕໍ ຜຍຸ໌ ກເຕເຕ຺ຕາ –

໑໓໓.

“ຫຸເຖ຺ຖາ ຜໍເນຫິ ຍກເນຫິ, ອເນ຺ຣາມ຺ຫິ ພ຺ຣຫາຈເຣ;

ຕາເກາ ນກ຺ຂາຍສີເນຈ, ນເຕາ ຕ຺ຣາຜິຈານເຍ.

໑໓໔.

“ຍຖາ ພ຺ຣຫ຺ມາ ຕຖາ ເອເກາ, ຍຖາ ເທເວາ ຕຖາ ທຸເວ;

ຍຖາ ກາເມາ ຕຖາ ຕເຍາ, ເກາລາຫລໍ ຕຕຸຕ຺ຕຣິ”ນ຺ຕິ. –

ឥមា ទ្វេ គាថា អភាសិ។

តត្ថ នាគោ សង្គាមសីសេវាតិ យថា នាម អាជានេយ្យោ ហត្ថិនាគោ យុទ្ធមណ្ឌលេ អសិសត្តិតោមរាទិប្បហារេ អធិវាសេត្វា បរសេនំ វិទ្ធំសេតិ, ឯវំ ភិក្ខុ អរញ្ញស្មិំ ព្រហាវនេ ឌំសាទិបរិស្សយេ សតោ សម្បជានោ អធិវាសេយ្យ, អធិវាសេត្វា ច ភាវនាពលេន មារពលំ វិធមេយ្យ។

យថា ព្រហ្មាតិ យថា ព្រហ្មា ឯកកោ ចិត្តប្បកោបរហិតោ ឈានសុខេន និច្ចមេវ បីណិតោ វិហរតិ តថា ឯកោតិ ភិក្ខុបិ ឯកោ អទុតិយោ វិវេកសុខមនុព្រូហន្តោ សុខំ វិហរតិ។ ឯកស្ស សាមញ្ញសុខំ បណីតន្តិ ហិ វុត្តំ។ ឯតេន ឯកវិហារី ភិក្ខុ “ព្រហ្មសមោ”តិ ឧបមេតិ។ យថា ទេវោ តថា ទុវេតិ យថា ទេវានំ អន្តរន្តរា ចិត្តប្បកោបោបិ សិយា, តថា ទ្វិន្នំ ភិក្ខូនំ សហវាសេ ឃដ្ដនាបិ ភវេយ្យាតិ សទុតិយវាសេន ភិក្ខុ “ទេវសមោ”តិ វុត្តោ។ យថា គាមោ តថា តយោតិ អស្មិមេវ បរេ តិណ្ណំ ភិក្ខូនំ សហវាសោ គាមវាសសទិសោ វិវេកវាសោ ន ហោតីតិ អធិប្បាយោ ។ កោលាហលំ តតុត្តរិន្តិ តតោ តយតោ ឧបរិ ច ពហូនំ សហវាសោ កោលាហលំ ឧដ្ឋានសទ្ទហាសសទ្ទហាដកសន្និបាតសទិសោ, តស្មា ឯកវិហារិនា ភវិតព្ពន្តិ អធិប្បាយោតិ។

យសោជត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. សាតិមត្តិយត្ថេរគាថាវណ្ណនា

អហុ តុយ្ហំ បុរេ សទ្ធាតិ អាយស្មតោ សាតិមត្តិយត្ថេរស្ស គាថា។ កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ កាលេ កុលគេហេ និព្ពត្តិត្វា វិញ្ញុតំ បត្វា ឯកទិវសំ សត្ថារំ ទិស្វា បសន្នមានសោ តាលវណ្ដំ អទាសិ។ សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ មគធរដ្ឋេ ព្រាហ្មណកុលេ និព្ពត្តិត្វា សាតិមត្តិយោតិ លទ្ធនាមោ វយប្បត្តោ ហេតុសម្បន្នតាយ អារញ្ញកភិក្ខូនំ សន្តិកេ បព្ពជិត្វា វិបស្សនាយ កម្មំ ករោន្តោ ឆឡភិញ្ញោ អហោសិ។ តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១៦.៣៦-៣៧) –

“សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ, តាលវណ្ដមទាសហំ;

សុមនេហិ បដិច្ឆន្នំ, ធារយាមិ មហារហំ។

“ចតុន្នវុតិតោ កប្បេ, តាលវណ្ដមទាសហំ;

ทุกฺกฏํ ภาคินาภายิ, ตาลปณฺณสฺสิทํ ผลํ ฯ

“กิเลสา นาสิตา มยฺหํ..เป... คตํ ทุกฺขสฺส สาสน”นฺติ ฯ

ลทฺธาภิญฺโญ ปน หุตฺวา กิญฺจิ กาลํ อนุสาสติ พหู จ สตฺเต ชยํ กาเรตฺวา สรเณสุ จ สีเลสุ จ ปติฏฺฐาเปสิ ฯ อญฺญตรสฺมา กุลํ อสฺสทฺธํ อปฺปสนฺนํ สทฺธํ ปสนฺนํ อกาสิ ฯ เตน ตสฺมึ กุเล มนุสฺสา เถเร อภิปฺปสนฺนา อเหสุํ ฯ ตเทกา ทาสิกา อภิรูปา ทสฺสนียา เถรํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺฐํ สกฺกจฺจํ โภชเนน ปริวิสติ ฯ อเถกทิวสํ มาเรา “เอวํ อยมสฺส อภโย จลิสฺสติ, อปฺปติฏฺโฐ ภวิสฺสตี”ติ จินฺเตตฺวา เถรสฺส ทุเปต คนฺตฺวา ตํ ทาสิกํ หตฺเถ อคฺคเหสิ ฯ ทาสิกา “นายํ มนุสฺสสมฺผสฺโส”ติ จ อญฺญาสิ, ทตฺวา มุญฺจาเปสิ ฯ ตํ ทิสฺวา ฆรชนา เถเร อปฺปสาทํ ชเนสิ ฯ ปุนทิวเส เถโร ตํ การณํ อชานนฺโต ตํ ฆรํ อคมาสิ ฯ ตตฺถ มนุสฺสา อนาทรํ อกํสุ ฯ เถโร ตํ การณํ อาวชฺเชนฺโต มารสฺส กิริยํ ทิสฺวา “ตสฺส […] กุลกุลานํ ปริยุฏฺฐาตุ”นฺติ อธิฏฺฐหิตฺวา ตสฺส โมจนตฺถํ รูปเกเตน มาเรน อตีตทิวเส กตกิริยํ กเถตฺวา ตํ ตชฺเชตฺวา วิสฺสชฺเชสิ ฯ ตํ ทิสฺวา ฆรสามิโก “ขมถ, ภนฺเต, อจฺจย”นฺติ ขมาเปตฺวา “อชฺชตคฺเค อหเมว, ภนฺเต, ตุมฺหากํ อุปฏฺฐหามี”ติ อาห ฯ เถโร ตสฺส ธมฺมํ กเถนฺโต –

๑๓๗ ฯ

“อหุ ตุยฺหํ ปุเร สทฺธา, สา เต อชฺช น วิชฺชติ;

ยํ ตุยฺหํ ตุยฺหเมเวตํ, นตฺถิ ฉฑฺฑิตํ มมํ ฯ

๑๓๘ ฯ

“อนิจฺจา หิ จลา สทฺธา, เอวํ ทิฏฺฐา หิ สา มยา;

รชฺชนฺติปิ วิรชฺชนฺติ, ตตฺถ กึ ชิยฺยเต มุนิ ฯ

๑๓๙ ฯ

“ปจฺจติ มุนิโน ภตฺตํ, โถกํ โถกํ กุเล กุเล;

បិណ្ឌិកាយ ចរិស្សាមិ, អត្ថិ ជង្ឃពលំ មមា”តិ –

តិស្សោ គាថា អភាសិ·

តត្ថ អហុ តុយ្ហំ បុរេ សទ្ធា, សា តេ អជ្ជ ន វិជ្ជតីតិ, ឧបាសក, ឥតោ បុព្វេ តវ មយិ “អយ្យោ ធម្មចារី សមចារី”តិអាទិនា សទ្ធា អហោសិ, សា សទ្ធា តេ តវ អជ្ជ ឥទានិ ន ឧបលព្ភតិ· តស្មា យំ តុយ្ហំ តុយ្ហមេវេតន្តិ ចតុបច្ចយជាតំ, តុយ្ហមេវ ហោតុ, ន តេន មយ្ហំ អត្ថោ, សម្មា បសន្នចិត្តេន ហិ ទានំ នាម ទាតព្ពន្តិ អធិប្បាយោ· អថ វា យំ តុយ្ហំ តុយ្ហមេវេតន្តិ យំ តវ មយិ អជ្ជ អគារវំ បវត្តំ, តំ តុយ្ហមេវ, តស្ស ផលំ តយា ឯវ បច្ចនុភវិតព្ពំ, ន មយាតិ អធិប្បាយោ· នត្ថិ ទុច្ចរិតំ មមាតិ មម បន ទុច្ចរិតំ នាម នត្ថិ មគ្គេនេវ ទុច្ចរិតហេតុកានំ កិលេសានំ សមុច្ឆិន្នត្តា·

អនិច្ចា ហិ ចលា សទ្ធាតិ យស្មា បោថុជ្ជនិកា សទ្ធា អនិច្ចា ឯកន្តិកា ន ហោតិ, តតោ ឯវ ចលា អស្សបិដ្ឋេ ឋបិតកុម្ភណ្ឌំ វិយ, ថុសរាសិម្ហិ និខាតខាណុកំ វិយ ច អនវដ្ឋិតា· ឯវំ ទិដ្ឋា ហិ សា មយាតិ ឯវំ ភូតា ច សា សទ្ធា មយា តយិ ទិដ្ឋា បច្ចក្ខតោ វិទិតា· រជ្ជន្តិបិ វិរជ្ជន្តីតិ ឯវំ តស្សា អនវដ្ឋិតត្តា ឯវ ឥមេ សត្តា កទាចិ កត្ថចិ មិត្តសន្ថវវសេន រជ្ជន្តិ សិនេហម្បិ ករោន្តិ, កទាចិ វិរជ្ជន្តិ វិរត្តចិត្តា ហោន្តិ· តត្ថ កិំ ជីយតេ មុនីតិ តស្មិំ បុថុជ្ជនានំ រជ្ជនេ វិរជ្ជនេ ច មុនិ បព្ពជិតោ កិំ ជីយតិ, កា តស្ស ហានីតិ អត្ថោ·

“សចេ មម បច្ចយេ ន គណ្ហថ, កថំ តុម្ហេ យាបេថា”តិ ឯវំ យា ចិន្តយីតិ ទស្សេន្តោ “បច្ចតី”តិ គាថមាហ· តស្សត្ថោ មុនិនោ បព្ពជិតស្ស ភត្តំ នាម កុលេ កុលេ អនុឃរំ ទិវសេ ទិវសេ ថោកំ ថោកំ បច្ចតេ, ន ច តុយ្ហំ ឯវ គេហេ· បិណ្ឌិកាយ ចរិស្សាមិ, អត្ថិ ជង្ឃពលំ មមាតិ អត្ថិ មេ ជង្ឃពលំ, នាហំ ភគ្គជង្ឃោ ន ខញ្ជោ ន ច បីឋសប្បី, តស្មា បិណ្ឌិកាយ មិស្សកភិក្ខាយ ចរិស្សាមិ, “យថាបិ ភមរោ បុប្ផ”ន្តិអាទិនា (ធ· ប· ៤៩; នេត្តិ· ១១៩) សត្ថារា វុត្តនយេន បិណ្ឌាយ ចរិត្វា យាបេស្សាមីតិ ទស្សេតិ·

សាដិមត្តិយត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា·

១១· ឧបាលិត្ថេរគាថាវណ្ណនា

សទ្ធាយអភិនិក្ខម្មាតិ អាយស្មតោ ឧបាលិត្ថេរស្ស គាថា· កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ កាលេ ហំសវតីនគរេ កុលគេហេ និព្ពត្តោ ឯកទិវសំ សត្ថុ ធម្មំ សុណន្តោ សត្ថារំ ឯកំ ភិក្ខុំ វិនយធរានំ អគ្គដ្ឋានេ ឋបេន្តំ ទិស្វា អធិការកម្មំ កត្វា តំ ឋានន្តរំ បត្ថេសិ· សោ យាវជីវំ កុសលំ កត្វា ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ កប្បកគេហេ បដិសន្ធិំ គណ្ហិត្វា ឧបាលីតិស្ស នាមំ អកំសុ· សោ វយប្បត្តោ អនុរុទ្ធាទីនំ ឆន្នំ ខត្តិយានំ បសាទកោ ហុត្វា តថាគតេ អនុបិយអម្ពវនេ វិហរន្តេ បព្ពជន្តានំ តេហិ សទ្ធិំ និក្ខមិត្វា បព្ពជិ· តស្ស បព្ពជ្ជាវិធានំ បាឡិយំ អាគតមេវ (ចូឡវ· ៣៣០)·

សោ បព្ពជិត្វា ឧបសម្បន្នោ សត្ថុ សន្តិកេ កម្មដ្ឋានំ គហេត្វា “មយ្ហំ ភន្តេ, អរញ្ញវាសំ អនុជានាថា”តិ អាហ. ភិក្ខុ តវ អរញ្ញេ វសន្តស្ស ឯកមេវ ធុរំ វឌ្ឍិស្សតិ, អម្ហាកំ បន សន្តិកេ វសន្តស្ស គន្ថធុរញ្ច វិបស្សនាធុរញ្ច បរិបូរេស្សតីតិ. ថេរោ សត្ថុ វចនំ សម្បដិច្ឆិត្វា វិបស្សនាយ កម្មំ ករោន្តោ នចិរស្សេវ អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.១.៣៣១-៣៥៣) –

“នគរេ ហំសវតិយា, សុជាតោ នាម ព្រាហ្មណោ;

អសីតិកោដិនិចយោ, បហូតធនធញ្ញវា.

“អជ្ឈាយកោ មន្តធរោ, តិណ្ណំ វេទាន បារគូ;

លក្ខណេ ឥតិហាសេ ច, សទ្ធម្មេ បារមិំ គតោ.

“បរិព្ពាជា ឯកសិខា, គោតមា ពុទ្ធសាវកា;

ចរកា តាបសា ចេវ, ចរន្តិ មហិយា តទា.

“តេបិ មំ បរិវារេន្តិ, ព្រាហ្មណោ វិស្សុតោ ឥតិ;

ពហុជ្ជនោ មំ បូជេតិ, នាហំ បូជេមិ កិញ្ចនំ.

“បូជារហំ ន បស្សាមិ, មានត្ថទ្ធោ អហំ តទា;

ពុទ្ធោតិ វចនំ នត្ថិ, តាវ នុប្បជ្ជតេ ជិនោ.

“អច្ចយេន អហោរត្តំ, បទុមុត្តរនាយកោ;

សព្ពំ តមំ វិនោទេត្វា, លោកេ ឧប្បជ្ជិ ចក្ខុមា.

“ចិត្តាទិកេ ធាតុវេណ្ណោ, បុត្តក្ខេត ច សាសេត;

រូបិកាយំ តទា ពុទ្ធោ, ភគវំ ហំសសមំ។

“បិតុ អត្ថាយ សោ ពុទ្ធោ, ធម្មំ ទេសេសិ ចក្ខុមា;

តេន កាលេន បរិសា, សមត្តា យោជនំ តទា។

“សម្មតោ មនុជានំ សោ, សុនេត្តោ នាម តាបសោ;

យាវតា ពុទ្ធបរិសា, បុប្ផហត្ថាគមិ តទា។

“ចតុសច្ចំ បកាសេន្តេ, សេដ្ឋេ ច បុប្ផមណ្ឌបេ;

កោដិសតសហស្សានិ, ធម្មាភិសមយោ អហុ។

“សត្តរត្តិន្ទិវំ ពុទ្ធោ, ចវេត្វា មហុប្បលំ;

អដ្ឋមេ ទិវសេ បត្តេ, សុភត្ថំ កិត្តយី ជិនោ។

“ទេវលោកេ មនុស្សេ វា, និព្វត្តោ អយំ ភវេ;

សព្វេសំ បវរោ ហុត្វា, ភវេសុ សំសរិស្សតិ។

“កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ភវោ;

គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ។

“តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ;

មន្តាណិបុត្តោ បុណ្ណោតិ, ហេស្សតិ សត្ថុ សាវកោ។

“ឯវំ កិត្តយិ សម្ពុទ្ធោ, សុនន្ទំ តាបសំ តទា;

ហាសយន្តោ ជនំ សព្ពំ, ទស្សយន្តោ សកំ ពលំ។

“កតញ្ជលី នមស្សន្តិ, សុនន្ទំ តាបសំ ជនា;

ពុទ្ធេ ការំ ករិត្វាន, សោធេសិ គតិមត្តនោ។

“តត្ថ មេ អហុ សង្កប្បោ, សុត្វាន មុនិនោ វចំ;

អហម្បិ ការំ កស្សាមិ, យថា បស្សាមិ គោតមំ។

“ឯវាហំ ចិន្តយិត្វាន, កិរិយំ ចិន្តយិ មម;

ក្យាហំ កម្មំ អាចរាមិ, បុញ្ញក្ខេត្តេ អនុត្តរេ។

“អយញ្ច បាឋិកោ ភិក្ខុ, សព្ពបាឋិស្ស សាសនេ;

វិនយេ អគ្គនិក្ខិត្តោ, តំ ឋានំ បត្ថយេ អហំ។

“ឥទំ មេ អមិតំ ភោគំ, អក្ខោភំ សាគរូបមំ;

តេន ភោគេន ពុទ្ធស្ស, អារាមំ មាបយេ អហំ។

“សោភនំ នាម អារាមំ, នគរស្ស បុរត្ថតោ;

កិលិត្វា សតសហស្សេត, សង្ឃារាយំ អយាបយិំ៍

“ក្វុដាការេទ ច បាសាទេ, យណ្ឌបេ ហម្មិយេ គុហា;

ចង្កមេ សុកេត កត្វា, សង្ឃារាយំ អយាបយិំ៍

“ឧត្តាឈទំ អគ្គិសាលំ, អថេ ឧទកមាឡអកំ;

ភ្យាតឈទំ យាបយិត្វា, កិក្ខុសង្ឃស្សទាសហំ៍

“អាសន្ទិយោ បីឋេក ច, បរិភោគេក ច កាឌេត;

អារោយិកញ្ច កេសជ្ជំ, សព្វមេតំ អទាសហំ៍

“អារក្ខំ បដ្ឋបេត្វាន, បាការំ ការយិំ ទឡ្ហំ;

យា តំ កោចិ ចិហេឋេសិ, សន្តចិត្តាន តាទិនំ៍

“សតសហស្សេនាចាសំ, សង្ឃារាមេ អយាបយិំ;

ទេបុល្លំ តំ យាបយិត្វា, សម្ពុទ្ធំ ឧបនាយយិំ៍

“និដ្ឋាបិតោ យយារាយោ, សម្បដិច្ឆ យុចិ យុនិ;

និយ្យាទេស្សាមិ តំ ចីរ, អធិចាសេហិ ចក្ខុម៍

“បញ្ចុត្តមេទា លោកចិទ្ធូ, អាហុតីនំ បដិគ្គហោ;

យយ សង្កប្បមញ្ញាយ, អធិចាសេសិ នាយកោ៍

“អឆិចារភយព្ញាឃ, សព្ញាព្ញាស្ស មតេហសិតោ;

កោឌត៌ បជិឃារេទ្ធា, ពាលមារេទាធឃិ អហំ៍

“អារេទាធិតមិ្យពាលមិ្យបក្សុមុត្តទភាឃេកា;

ឃិណាឍចឍហេស្សហិ, អារាមំ េម ក្ខបិកមិ៍

“ភិសិភ្ញុំ ពាលមព្ញាឃ, អភ្ញុបិតេភ ពប្សឃិ;

ក្សុត្តាចិ ពាលមព្ញាឃ, ព្ពុគំ ចធភមព្រាចិ៍

“កឹតេពា សពសហេស្សភ, ពត្តេកតេច ការិតេពា;

តេសាកតេភា ភាម អារាតេមា, សព្យជិន្ទ្ធ ព្យុចំ មុភិ៍

“ព្ពុមិភារាមការេភភ , តេធពភាបហិឆឹហិ ធ;

កតេច ភិព្ញាត្តមារតេភាហំ, លការិ មម បត្តិ៍ពំ៍

“បជិក្កុតេហត្វា សព្យុតេន្ធា, សញ្ឈារាមំ ស្សុមាបិពំ;

កិក្កុសតេញ្ឈ ភិសិឌិត្វា, ព្ពុគំ ចធភមព្រាចិ៍

“តេឃា តេសា ព្យុន្ធស្ស បិតាសិ, សញ្ឈារាមំ ស្សុមាបិពំ;

ពមហំ កិត្តឃិស្សាមិ, ស្សុណាឆ មម ភាសតេពា៍

“ហត្ថិ អស្សា រថា បត្តិ, សេនា ច ចតុរង្គិនី;

បរិចារេស្សន្តិមំ និច្ចំ, សទ្ធាទាយស្សិទំ ផលំ៍

“សដ្ឋិ តូរសហស្សានិ, ភេរិយោ សមលង្កតា;

បរិចារេស្សន្តិមំ និច្ចំ, សទ្ធាទាយស្សិទំ ផលំ៍

“ឆឡាសីតិសហស្សានិ, នារិយោ សមលង្កតា;

វិចិត្តវត្ថាភរណា, អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា៍

“អឡារបម្ហាហសុលា, សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា;

បរិចារេស្សន្តិមំ និច្ចំ, សទ្ធាទាយស្សិទំ ផលំ៍

“តិំសកប្បសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;

សហស្សក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ, ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ៍

“ទេវរាជេន បត្តព្វំ, សព្វំ បដិលភិស្សតិ;

អនូនភោគោ ហុត្វាន, ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ៍

“សហស្សក្ខត្តុំ ចក្កវត្តី, រាជា រដ្ឋេ ករិស្សតិ៍

បថព្យា រជ្ជំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ៍

“កប្បសតសហស្សមិ,ឱក្កាកកុលសម្ភវោ;

គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ។

“តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ;

ឧបាលិ នាម នាមេន, ហេស្សតិ សត្ថុ សាវកោ។

“វិនយេ បារមឹ បត្តោ, ឋានាឋានេ ច កោវិទោ;

ជិនសាសនំ ធារេន្តោ, វិហរិស្សតិនាសវោ។

“សព្ពមេតំ អភិញ្ញាយ, គោតមោ សក្យបុង្គវោ;

ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា, ឯតទគ្គេ ឋបេស្សតិ។

“អបរិមេយ្យុបាទាយ, បត្ថេមិ តវ សាសនំ;

សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ, សព្ពសំយោជនក្ខយោ។

“យថា សូលាវុតោ បោសោ, រាជទណ្ឌេន តជ្ជិតោ;

សូលេ សាតំ អវិន្ទន្តោ, បរិមុត្តិំវ ឥច្ឆតិ។

“តថេវាហំ មហាវីរ, ភវទណ្ឌេន តជ្ជិតោ;

កម្មសូលាវុតោ សន្តោ, បិបាសាវេទនដ្ដិតោ។

“ភវេ សាតំ ន វិន្ទាមិ, ឌយ្ហន្តោ តីហិ អគ្គិភិ;

ປຣິຍຸຕ຺ຖິ ກເລສາຍິ, ຍຖາປິ ຣາຊສ຺ລິເຕາ.

“ຍຖາ ນິສາເຄາ ປຸຣິເສາ, ນິເສຖ ປຣິປີຬ຺ຫເຕາ;

ອກໍ ເສາ ກເລເສຍ຺ຍ, ນິສພາຕາຍຸປິລຖໍ.

“ກເລສຍາເຖາ ປເສ຺ສຍ຺ຍ, ອກໍ ນິສພາຕກໍ;

ຕໍ ປິນິຕ຺ວາ ສຸຄື ອສ຺ສ, ນິສຍາປຣິຍຸຕ຺ຕິຍາ.

“ຕເຖຈາທິ ຍທາຊີຣ, ຍຖາ ນິສທເຕາ ຖເຣາ;

ສຍື?ຕເຕາ ອນິ?າຍ, ສ?ຍາກເຍສທິ.

“?ຍາກໍ ກເລສເ?ຕາ, ອ?? ສ?ສາສຖໍ;

ອກ຺ກ ສເ?າສ?າຖໍ ຕໍ, ສ?າສລ຺ລນິເຖາ?ຖໍ.

“?ເຍາສຄໍ ປິນິຕ຺ວາຖ, ນິສໍ ສ?າ ສຍຸທຖິ;

ອ?ຣາຍຣ ຊີຕິກາຈໍ, ຖ?າຖໍ ?ສ຺ສຍິ ອທໍ.

“ຍຖາ ?ຕ?ິເຕາ ເປເສາ, ?ຕ?າເທຖ ປີ?ເຕາ;

?ຕເຈ? ກເລເສຍ຺ຍ, ?ຕ?າ ປຣິຍຸຕ຺ຕິຍາ.

“ກເລສຍາເຖາ ປເສ຺ສຍ຺ຍ, ?ຕນິ?າສຸ ເກາຈິຖໍ;

ຕສ຺ສ ເສາ ນິທເຖ ?ຕໍ, ສຍຸລ?າ ນິຖາສເຍ.

“តេឆចាហំ មហាចីរ, តមក្ការេហត បិញ្ញ្តេតា;

ទាកណារេលាកំ កេចសាមិ, តមេតា បរិមុត្តិឃា។

“អឆន្ទ្ធំ សញ្ជមុតិំ, កិលេសតមសោឆតំ;

សោ មេ តមំ ចិតោភេសិ, ក្វតេចេឌ្ឍាច ក្វតកំ។

“សំសារសោតំ សន្ឆិន្ទិំ, តណ្ហាសោតំ តិចារឃិំ;

កចំ ក្រឈាងឃិំ សត្តំ, ក្វតេចេឌ្ឍាច មូលតោ។

“កុសញ្ជ ឃឆា ឆ្ជុបតតិ, បត្តំ កល្លមត្តតោ;

សមត្តា ឃោងតសតំ, ចិកល្លាកេតិ មហាសទំ។

“បត្តំ សោ កេហត្វាត, អសោសិំ ចិហេហឍំ;

អាភាឃ សោ បក្កមតិ, ឃេតកាមំ ចិហក្កមោ។

“តេឆចាហំ មហាចីរ, ឃឆាបិ កុសញ្ជ ពលិ;

អសល្លតំ កេចសេត្តា, ភោសេ ចិក្កាលឃិំ អហំ។

“ឆិឌ្ឍេ អហំ ឆមុចទំ, សត្តិបភមត្តុទំ;

អាភាឃ ចិហទាមេតំ, កុសញ្ជ បត្តំ ឃឆា។

“អាសាវតី នាម លតា, ជាតា ចិត្តលតាវនេ;

តស្សា វស្សសហស្សេន, ឯកំ និព្ពត្តតេ ផលំ។

“តំ ទេវា បយិរុបាសន្តិ, តាវទូរផលេ សតិ;

ទេវានំ សា បិយា ឯវំ, អាសាវតី លតុត្តមា។

“សតសហស្សុបាទាយ, តាហំ បរិចរេ មុនិ;

សាយំ បាតំ នមស្សាមិ, ទេវា អាសាវតិំ យថា។

“អវញ្ឈា បារិចរិយា, អមោឃា ច នមស្សនា;

ទូរាគតម្បិ មំ សន្តំ, ខណោយំ ន វិរាធយិ។

“បដិសន្ធិំ ន បស្សាមិ, វិចិនន្តោ ភវេ អហំ;

និរូបធិ វិប្បយុត្តោ, ឧបសន្តោ ចរាមហំ។

“យថាបិ បទុមំ នាម, សូរិយំសេន បុប្ផតិ;

តថេវាហំ មហាវីរ, ពុទ្ធំសេន បុប្ផិតោ។

“យថា ពលាកយោនិម្ហិ ន វិជ្ជតិ បុមោ សទា;

មេឃេសុ គជ្ជមានេសុ, គព្ភំ គណ្ហន្តិ តា សទា។

“ចិរម្បិ គព្ភំ ធារេន្តិ, យាវ មេឃោ ន គជ្ជតិ;

ការតោ បរិបុច្ឆន្តិ, យថា មេឃោ បវស្សតិ។

“បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស, ធម្មមេឃេន គជ្ជតោ;

សទ្ទេន ធម្មមេឃស្ស, ធម្មគ្គំ អគាហហំ។

“សតសហស្សុបាទាយ, បុញ្ញកម្មំ ធរេមហំ;

នប្បបុច្ឆាមិ ការតោ, ធម្មមេឃោ ន គជ្ជតិ។

“យទា តុវំ សក្យមុនិ, រម្មេ កបិលវត្ថវេ;

គជ្ជសិ ធម្មមេឃេន, ការតោ បរិបុច្ឆហំ។

“សុញ្ញតំ អនិមិត្តញ្ច, តថាប្បណិហិតម្បិ ច;

ចតុរោ ច ផលេ សត្តោ, ធម្មេវំ វិជនយិ អហំ។

“អបរិមេយ្យុបាទាយ, បត្ថយិំ តវ សាសនំ;

សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ, សន្តិបទមនុត្តរំ។

“វិនយេ បារមិំ បត្តោ, យថាបិ បាឋិកោ ឥសិ;

ន មេ សមសមោ អត្ថិ, ធារេមិ សាសនំ អហំ។

“វិនយេ ខន្ធកេ ចាបិ, តិកច្ឆេទេ ច បញ្ចមេ;

ឯត្ថ មេ វិមតិ នត្ថិ, អក្ខរេ ព្យញ្ជនេបិ ច។

“និគ្គហេ បដិកម្មេ ច, ឋានាឋានេ ច កោវិទោ;

ឱសារណេ វុដ្ឋាបនេ, សព្ពត្ថ បារមិំ គតោ។

“វិនយេ ខន្ធកេ ចាបិ, និក្ខិបិត្វា បទំ អហំ;

ឧភតោ វិនិវេឋេត្វា, រសតោ ឱសារេយ្យហំ។

“និរុត្តិយា សុកុសលោ, អត្ថានត្ថេ ច កោវិទោ;

អនញ្ញាតំ មយា នត្ថិ, ឯកគ្គោ សត្ថុ សាសនេ។

“រូបទក្ខោ អហំ អជ្ជ, សក្យបុត្តស្ស សាសនេ;

កង្ខំ សព្ពំ វិនោទេមិ, ឆិន្ទាមិ សព្ពសំសយំ។

“បទំ អនុបទញ្ចាបិ, អក្ខរញ្ចាបិ ព្យញ្ជនំ;

និទានេ បរិយោសានេ, សព្ពត្ថ កោវិទោ អហំ។

“យថាបិ រាជា ពលវា, និគ្គណ្ហិត្វា បរន្តបេ;

វិជិនិត្វាន សង្គាមំ, នគរំ តត្ថ មាបយេ។

“បាការំ បរិខញ្ចាបិ, ឯសិកំ ទ្វារកោដ្ឋកំ;

អដ្ដាលកេ ច វិវិធេ, ការយេ នគរេ ពហូ។

“សិង្ឃាដកំ ចន្ទន្ទា, សុចិកត្តត្តរាបណំ;

ការមេឃស្ស សកំ ពត្វា, អត្វាភត្វចិតិគ្ឆយំ់

“តិឃ្លាពត្វំ អយិត្តាភំ, លិង្គាលិង្គង្គា ខាតិត្យំ;

ពាលកាឃស្ស រក្ខាឃ, មេសភាបន្ទំ ជមេបតិ មេសា់

“អារក្ខត្វាឃ កណ្ហស្ស, តិឌាភក្យសល់ ភទំ;

យា មេ កណ្ហំ ចិតស្សីតិ, កណ្ហរក្ខំ ជមេបតិ មេសា់

“យយេត្តា មេហាតិ មេឃា រមេញ្ញា, ច្យន្ធំ ឃស្ស ច ញ្ញាគ្ឆតិ;

ពស្សាធិការណំ មេធតិ, យិត្តស្ស បដិបន្ទិត្យំ់

“ភ្នប្បារមេពស្យ តិយិមេត្តស្យ, លក្ខមេលាស្យ ច មេកាចិធំ;

អញ្ញាឃកំ យត្តឆទំ, មេបរិមេរាហិមេន្ទ ជមេបតិ មេសា់

“ខុមេពហមេក្កហិ សយ្យមេត្តា, ពត្តិមេឃាតិ បច្យន្ទតិ;

សធា រក្ខត្តិ រាខាភំ, ចក្កចារមេកាច ច្យក្ខិតំ់

“ពមេឆច ត្វំ យហាចីរ, ហពាយិមេត្តាច ពត្តិមេឃា;

សមេធចកស្ស មេលិកស្ស, ឆយុរាខាតិ ច្យន្ទតិ់

“តិត្ថិយេ និហនិត្វាន, មារញ្ចាបិ សសេនកំ;

តមន្ធការំ វិធមិត្វា, ធម្មនគរំ អមាបយិ។

“សីលំ បាការកំ តត្ថ, ញាណំ តេ ទ្វារកោដ្ឋកំ;

សទ្ធា តេ ឯសិកា ធីរ, ទ្វារបាលោ ច សំវរោ។

“សតិបដ្ឋានមដ្ដាលំ, បញ្ញា តេ ចច្ចរំ មុនេ;

ឥទ្ធិបាទញ្ច សិង្ឃាដំ, ធម្មវីថិ សុមាបិតា។

“សុត្តន្តំ អភិធម្មញ្ច, វិនយញ្ចាបិ កេវលំ;

នវង្គំ ពុទ្ធវចនំ, ឯសា ធម្មសភា តវ។

“សុញ្ញតំ អនិមិត្តញ្ច, វិហារញ្ចប្បណិហិតំ;

អានេញ្ជញ្ច និរោធោ ច, ឯសា ធម្មកុដី តវ។

“បញ្ញាយ អគ្គោ និក្ខិត្តោ, បដិភានេ ច កោវិទោ;

សារិបុត្តោតិ នាមេន, ធម្មសេនាបតិ តវ។

“ចុតូបបាតកុសលោ , ឥទ្ធិយា បារមិំ គតោ;

កោលិតោ នាម នាមេន, បោរោហិច្ចោ តវំ មុនេ។

“បោរាណកវំសធរោ, ឧគ្គតេជោ ទុរាសទោ;

ស្វាគតាភិក្ខុនោភតក្កា, អព្ភុតេស្សា ពចំ មុនេ

“ពហុស្សុតោ ធម្មធរោ, សត្ថុបាឋិ ច សាសនេ;

អានន្ទោ ភាយ ភាមេត, ធម្មារាមោ ពចំ មុនេ

“ខុទេ សត្ថា អតិក្កម្ម, បនេមិ ភគវា មមំ;

ចិតិច្ឆាមំ ឧម បិយាសិ, ចិតនេម ចិញ្ញាទេសិតំ

“នេមា ទោសិ ចិតនេម បញ្ញា បុច្ឆតិ ញាណ្ឌសាចទោ;

ពត្ថុ ឧម ចិត្តភា ភត្ថុំ, ពទេញ្ញាចត្ថុំ ពខេមហំ

“មាចតា ញាណ្ឌលេត្តមិ្យាធេបត្វា តំ មហាមុតិ;

ចិតនេម មាភិនេសា ភត្ថុំ, ព្យុទោតា ភិនេម្យា ភចិស្សតិ

“ភិក្ខុសញ្ញោ ភិសិភិត្វា, ខុចំ គច្ឆតិ ទោពតមោ;

ឆ្កបិលិស្ស សមោ ភត្ថុំ, ចិតនេម លត្ថទោស្យ ច

“មាចតា ញាណ្ឌកហិតំ, ភចក្កំ សត្វសាសតំ;

ចិតនេមាគមំ តំ សត្ថុំ, ចិតមម្ឋលបស្សិនោភា

“មម ពម្មំ សទិត្វាភ, ទោពតមោ សព្វបុក្កទេចា;

កិច្ឆសញ្ឈេតិសឹជិត្វា, ឲតកក្កេ ធបេសិ យំ។

“សតសហស្សបិដកាឃ, ឡុបំ ធាតំ អបត្វឃិ;

សោ បេ អត្វោ អត្ថប្បត្តោ, ចិតឃេ បិរមិ កតោ។

“សក្យាតំ ភត្តិឌភតោ, ពប្បពោ អាសហំ បុរេ;

ចិឌហិត្វាភ តំ ឌាតិំ, បុត្តោ ឌាតោ យហសិភោ។

“ឡុតោ ក្វតិឃពោ ពប្បេ, អញ្ញោសោ ភាយ ពត្តិឃោ;

អភត្តុតពោ អយិតឃសោ, ក្វយិបិលោ យហន្តភោ។

“តស្ស រញ្ញោ អហំ បុត្តោ, ចក្កភោ ភាយ ពត្តិឃោ;

ឌាតិយចេត្ថុបត្វន្តោ, ឃសកោកយចេភ ច។

“ភាកសតសហស្សានិ, សព្ពាលង្ការភូសិតា;

ពិឍាបកិត្តា យាតង្កា, បរិចារេត្តិ យំ សកា។

“សតាលេហិ បរេតាហំ, ក្ខុយ្យាតំ កត្តុកាយពោ;

អាទូឃ្យាសិទិកំ ភាកំ, ភកទា តិក្លូមិ តកា។

“ចទេឈាភ ច សប្បេត្តា, កុត្តក្វាទោ ស្វាំចុតោ;

ចេចលោ ភាយ សព្ពុន្តោ, អាកន្ឋិ បុទតោ យយ។

“បេសេត្វា សិទិកំ ភាកំ, ញុទ្ធំ អាសាភយិ ពភា;

ពតោ សញ្ញាតកោរបិ សោ, ភាកោ ភុទ្ធទេព បង៌។

“ភាកំ រុណ្ណុយត់ ឌិស្វា, ញុទ្ធេ កោឆំ អកាសហំ;

ចិហេសយិត្វា សញ្ញុទ្ធំ, ឧឃ្យាត់ អកាយាសហំ។

“សាតំ ពត្វ ភ ចិភ្នាយិ, សិទោ បញ្ញលិតោ ឃធា;

បទិញ្ញអាហេភ ឌឃ្យាយិ, យន្ធោច ពាញ្ញុសាកោ។

“សសាករត្តា បឆដី, អាឌិត្តា ចិឃ ហោតិ យេ;

បិត្យុ សត្តិកុបិកយ្ល, ព្លង់ ចចភយព្រាចិ។

“អាសីចិស៉ុច កុបិតំ, អក្កិក្ខន្ធច អាកតំ;

យត្តំច កុញ្ញាទំ ទត្តិំ, ឃំ សឃុយ្យសាភេយិ។

“អាសាទិតោ យឃា ញុទ្ធោ, ឈោទោ ភ្នក្កតបិ ឌិតោ;

បុទា សត្តុ ចិភស្សាយ, ពយាបេស្សាយ តំ យុភិ។

“ភោ ទេ តំ ភិន្ន្យាបស្សាយ, អត្តទត្តំ សយាហិតំ;

ឆ្ញូទេភ សត្តុឌិចសា, ទដ្ឋំ ទេយ ចិឆយិស្សតិ។

“សុមេមលេលិ កោសិយោ ច, សិក្ខេថា ចាបិ សត្តកោ;

អារាធយិត្វា ឡ្តសេយា, ក្សក្កតា គេ សរដ្ឋកា។

“យថា កុប្បត្តិ ឡ្តសេយា, សញ្ញតា ព្រហ្មចារិនោ;

សពេចកំ ចិតោសេត្តិ, សសាកទំ សបញ្ញតំ។

“តិយោជនសហស្សមិ,គ្យុរិសេ សត្តិបិតយំ;

អដ្ឋមំ គេសតត្វាយ, សយម្ភុំ្ហបសក្កមិ។

“អល្លចត្វា អល្លសិរា, សព្ពេច បញ្ជលិកតា;

ញុទ្ធស្ស បាទេ និបតិត្វា, ឡ្តគំ ចចតមព្រាចុំ។

“ពមស្សុ ត្វំ មហាវីរ, អភិយាចតិ តំ ជនោ;

បរិឡាហំ ចិនោទេហិ, មា នោ រដ្ឋំ ចិនាសយ។

“សពេចមាត្យសា សពេ្ព, សទាតចា សរក្ខសា;

អមោឃមោត ក្សុជេត, សិទំ កិទ្ធេយ្យ មេ សទា។

“គេកោ អគ្គិ ន សណ្ហាតិ, ពីជំ សេលេ ន ក្វហតិ;

អគទេ កិមិ ន សណ្ហាតិ, កោទេបិ ញុទ្ធេ ន ជាយតិ។

“យថា ច ក្វមិ អចលោ, អប្បមេយ្យោ ច សាគរោ;

អនន្តកោ ច អាកាសោ, ឯវំ ញ្ញា អលោកិយា។

“សទា លត្តា មហាវីរា, លមិតា ច តបស្សិនោ;

លត្តានិ លមិតានញ្ញ, គមនំ តំ ន វិន្ទតិ។

“ឡងំ ចក្ខាន សម្ពុទ្ធា, បរិញ្ញអាហំ វិនោទយំ;

មហាឌនស្ស បុររតោ, នកំ អញ្ញត្ថិ ទទា។

“តេន កម្មេនហំ វីរ, ហិនត្វា អញ្ញប្បិកោតា;

សមតិក្កម្ម តំ ជាតិំ, បាបុណិំ អចលំ បទំ។

“ទសាបិ មំ មហាវីរ, ឆយ្យាតិ ស៊ុសល្លិតំ;

បរិញ្ញអាហំ វិនោទេមិ, សមញ្ញា លោបមិ។

“អដ្ឋាបិ មំ មហាវីរ, ឆយ្យាតិ តិហក្កិកិ;

និព្វានេបមិ តេយា អគ្គិ, សីតិភាវញ្ញា បាបមិ។

“យេសំ សោតាវទសានត្តិ, ស៊ុណាឆ មម ភាសតោ;

អត្ថំ ត្យំវ្យាបចក្ខាមិ, យថា ទិដ្ឋំ បទំ មម។

“សមញ្ញំ តំ វិមានេត្វា, សត្តចិត្តំ សមាហិតំ;

តេន កេមុនហំ អជ្ជ, ជាតោយិស្រិចេយាតិយំ។

“យា តេ តស់ វិនាសេន, តណ្ហាតីតា ហិ សោភនេ;

សមេត្ថ ចាយមេយ្យាន, តមេណា តេ បដិបាទិតោ។

“ឧក្កដ្ឋាគដ្ឋា ចជតិ, ឧក្កដ្ឋាតិ វិនោទតិ;

វិសំ ហលាហលំ ឧក្ក, ឧក្កដ្ឋាគដ្ឋា ឈសំ។

“ចជតិ បដិបក្ខានិ, ផលដ្ឋានិ វិនោទតិ;

ឈសំ ផលលិកិតំ, បុញ្ញាគន្តំ កោទសិតំ។

“សាសនេន វិរុទ្ធានិ, វិសំ ហលាហលំ យថា;

អាសីវិសោ ទិដ្ឋិវិសោ, ឯវំ ឈាបេតិ តំ នរំ។

“សកិំ បីតំ ហលាហលំ, ឧបរុន្ធតិ ជីវិតំ;

សាសនេន វិរុជ្ឈិត្វា, កប្បកោដិម្បិ ឌយ្ហតិ។

“ខន្តិយា អវិហិំសាយ, មេត្តចិត្តវតាយ ច;

សទេវកំ សោ តារេតិ, តស្មា តេ អវិរាធិយា។

“លាភាលាភេ ន សជ្ជន្តិ, សម្មាននវិមាននេ;

បថវីសទិសា ពុទ្ធា, តស្មា តេ ន វិរាធិយា។

“ភេចភេត្តា ច ចឆពេ, ពេចាទេ អក្កុលិយាលពេ;

នាហុលេ ឆតបិលេ ច, សទ្ទាសំ សយពោ យុតិ៍

“ឲ្យេពសំ បដិយោ តត្តិ, នាពោកាយសំ ត ចិឌ្ឍតិ;

សទ្ទាសំ សយពោ ព្យុទ្ធា, ចឆពយ្យានសយ្យ ច៍

“បត្តេ ជិប្ពាត ពាយសាច់, លដ្ឋិតំ យឹព្យហយក្លិតំ;

សិនប្តិ អញ្ញលិ ពត្វា, ចត្ថិតព្តាំ ព្ទសិន្ធ៉ៈ

“អក្ខុតីតា ច យេ ព្យុទ្ធា, ចត្តុយាតា អតាពតា;

ឆេជតាតេត ឃ្យញ្ញាត្តិ, តាប្តា ឲ្យេត តយយ្សិយា៍

“សត្តុកប្បំ សុចិតឃំ, ឆាទេយិ ហភេឃតហំ;

តយយ្សយាតោ ចិតឃំ, ចិហរិយ្យាយិ សព្ទភា៍

“ចិតយោ អាសយោ យឃ្យាំ ចិតយោ ឆាតចក្កុយំ;

ពេប្បយិ ចិតយេ ចាសំ, ចិតយោ យយ គោាចទោ៍

“ចិតយេ បិទយិប្បេត្តា, សយេឆ ចាបិ ពោចិភោ;

ក្តបិលិ តំ យហាចិទ, បិទេភ ចត្ថតិ សត្តុតោ៍

“សោ អហំ វិចរិស្សាមិ, គាមា គាមំ បុរា បុរំ;

នមស្សមានោ សម្ពុទ្ធំ, ធម្មស្ស ច សុធម្មតំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

តត្ថ ហិ នំ សត្ថា សយមេវ សកលំ វិនយបិដកំ ឧគ្គណ្ហាបេសិ។ សោ អបរភាគេ ភារុកច្ឆកវត្ថុំ (បារា. ៧៨) អជ្ជុកវត្ថុំ (បារា. ១៥៨) កុមារកស្សបវត្ថុន្តិ ឥមានិ តីណិ វត្ថូនិ វិនិច្ឆិនិ។ សត្ថា ឯកេកស្មិំ វិនិច្ឆិតេ សាធុការំ ទត្វា តយោបិ វិនិច្ឆយេ អដ្ឋុប្បត្តិំ កត្វា នំ វិនយធរានំ អគ្គដ្ឋានេ ឋបេសិ។ សោ អបរភាគេ ឯកស្មិំ ឧបោសថទិវសេ បាតិមោក្ខុទ្ទេសវសេន ភិក្ខូ ឱវទន្តោ –

២៤៩។

“សទ្ធាយ អភិនិក្ខម្ម, នវបព្ពជិតោ នវោ;

មិត្តេ ភជេយ្យ កល្យាណេ, សុទ្ធាជីវេ អតន្ទិតេ។

២៥០។

“សទ្ធាយ អភិនិក្ខម្ម, នវបព្ពជិតោ នវោ;

សង្ឃស្មិំ វិហរំ ភិក្ខុ, សិក្ខេថ វិនយំ ពុធោ។

២៥១។

“សទ្ធាយ អភិនិក្ខម្ម, នវបព្ពជិតោ នវោ;

កប្បាកប្បេសុ កុសលោ, ចរេយ្យ អបុរក្ខតោ”តិ។ – ឥមា គាថា អភាសិ;

តត្ថ សទ្ធាយាតិ សទ្ធានិមិត្តំ, ន ជីវិកត្ថិ ហុត្វា។ សទ្ធាយាតិ វា កម្មផលានិ រតនត្តយគុណេ ច សទ្ទហិត្វា។ អភិនិក្ខម្មាតិ ឃរាវាសតោ

និក្ខមិត្វា នវបព្ពជិតោតិ នវោ ហុត្វា បព្ពជិតោ, បឋមវយេ ឯវ បព្ពជិតោ. នវោតិ សាសនេ សិក្ខាយ អភិនវោ ទហរោ. មិត្តេ ភជេយ្យ កល្យាណេ សុទ្ធាជីវេ អតន្ទិតេតិ “បិយោ គរុ ភាវនីយោ”តិអាទិនា (អ. និ. ៧.៣៧) វុត្តលក្ខណេ កល្យាណមិត្តេ, មិច្ឆាជីវបរិវជ្ជនេន សុទ្ធាជីវេ , អារទ្ធវីរិយតាយ អតន្ទិតេ ភជេយ្យ ឧបសង្កមេយ្យ, តេសំ ឱវាទានុសាសនីបដិគ្គហណវសេន សេវេយ្យ. សង្ឃស្មិំ វិហរន្តិ សង្ឃេ ភិក្ខុសមូហេ វត្តបដិវត្តបូរណវសេន វិហរន្តោ. សិក្ខេថ វិនយំ ពុធោតិ ធោនាណតាសុកុសលោ ហុត្វា វិនយបរិយត្តិំ សិក្ខេយ្យ. វិនយោ ហិ សាសនស្ស អាយុ, តស្មិំ ឋិតេ សាសនំ ឋិតំ ហោតិ. “ពុទ្ធោ”តិ ច បញ្ញត្តិ, សោ ឯវំ ហុត្វា. កប្បាកប្បេសូតិ កប្បិយាកប្បិយេសុ កុសលោ សុត្តវសេន សុត្តានុលោមវសេន ច និបុណោ ឆេកោ. អបុរក្ខតោតិ ន បុរក្ខតោ តណ្ហាទីហិ កុតោចិ បុរេក្ខារំ អបច្ចាសីសន្តោ ហុត្វា វិហរេយ្យ.

ឧបាលិត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

១៧. ឧត្តរបាលត្ថេរគាថាវណ្ណនា

បណ្ឌិតំ វត មំ សន្តន្តិ អាយស្មតោ ឧត្តរបាលត្ថេរស្ស គាថា. កា ឧប្បត្តិ? អយម្បិ បុរិមពុទ្ធេសុ កតាធិការោ តត្ថ តត្ថ ភវេ បុញ្ញានិ ឧបចិនន្តោ វិបស្សិស្ស ភគវតោ គមនមគ្គេ សេតុំ ការាបេសិ. សោ តេន បុញ្ញកម្មេន ទេវមនុស្សេសុ សំសរន្តោ ឥមស្មិំ ពុទ្ធុប្បាទេ សាវត្ថិយំ ព្រាហ្មណកុលេ និព្ពត្តិត្វា ឧត្តរបាលោតិ លទ្ធនាមោ វយប្បត្តោ យមកបាដិហារិយំ ទិស្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិត្វា សមណធម្មំ ករោតិ. តស្ស ឯកទិវសំ អយោនិសោមនសិការវសេន អនុភូតារម្មណំ អនុស្សរន្តស្ស កាមរាគោ ឧប្បជ្ជិ. សោ តាវទេវ សេហាដ្ឋិ ទោរំ គល្យត្តា វិយ អត្តនោ ចិត្តំ និគ្គហេត្វា សំវេគជាតោ បដិបក្ខមនសិការេន កិលេសេ វិក្ខម្ភេត្វា វិបស្សនាយ កម្មំ ករោន្តោ ភាវនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ. តេន វុត្តំ អបទានេ (អប. ថេរ ១.៣៧.១៩-២០) –

“វិបស្សិនោ ភគវតោ, ចង្កមន្តស្ស សម្មុខា;

បសន្នចិត្តោ សុមនោ, សេតុំ ការាបយិំ អហំ.

“ឯកនវុតិតោ កប្បេ, យំ សេតុំ ការយិំ អហំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, សេតុទានស្សិទំ ផលំ.

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ.

អរហត្តំ បន បត្វា អត្តនោ បដិបត្តិំ បច្ចវេក្ខិត្វា សីហនាទំ នទន្តោ –

១៥១។

“បណ្ឌិតំ វត មំ សន្តំ, អលមត្ថវិចិន្តកំ;

បញ្ច កាមគុណា លោកេ, សម្មោហា បាតយិំសុ មំ។

១៥២។

“បក្ខន្តោ មារវិសយេ, ទឡ្ហសល្លសមប្បិតោ;

អសក្ខិំ មច្ចុរាជស្ស, អហំ បាសា បមុច្ចិតុំ។

១៥៣។

“សព្ពេ កាមា បហីនា មេ, ភវា សព្ពេ បទាលិតា;

វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ, នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ”តិ។ –

ឥមា គាថា អភាសិ។

តត្ថ បណ្ឌិតំ វត មំ សន្តន្តិ សុតចិន្តាមយាយ បញ្ញាយ វសេន បញ្ញាសម្បន្នម្បិ នាម មំ សមានំ។ អលមត្ថវិចិន្តកន្តិ អត្តនោ ច បរេសញ្ច អត្ថំ ហិតំ វិចិន្តេតុំ សមត្ថំ, អលំ វា បរិយត្តំ អត្ថស្ស វិចិន្តកំ, កិលេសវិទ្ធំសនសមត្ថំ អត្ថទស្សិំ វា, សញ្ញមេតំ អត្តនោ អត្ថិមកវិកតាយ វេឆេរា វទតិ។ បញ្ច កាមគុណាតិ រូបាទយោ បញ្ច កាមកោដ្ឋាសា។ លោកេតិ តេសំ បវត្តិដ្ឋានភូតស្មិំ។ សម្មោហាតិ សម្មោហនិមិត្តំ អយោនិសោមនសិការហេតុ។ សម្មោហាតិ វា សម្មោហនា សម្មោហករា។ បាតយិំសូតិ ចិរកាលតោ បាតេសុំ, លោកតោ វា ឧត្តរិតុកាមំ មំ លោកេ បាតយិំសូតិ អត្ថោ។

បក្ខន្តោតិ អនុបវិដ្ឋោ។ មារវិសយេតិ កិលេសវិសយេ កិលេសមារស្ស បវត្តិដ្ឋានេ, តស្ស វសំ គតោតិ អធិប្បាយោ។ ទេវបុត្តមារស្ស

ᨧᩣ ᨾᩣᩁᩔᩁᩥᨿᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨲᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨮᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨯᩊ᩠ᩉᩈᩃ᩠ᩃᩈᨾᨷ᩠ᨷᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨯᩊ᩠ᩉᩴ ᨳᩥᩁᩴ, ᨯᩊ᩠ᩉᩮᨶ ᩅᩤ ᩈᩃ᩠ᩃᩮᨶ ᩈᨾᨷ᩠ᨷᩥᨲᩮᩣ, ᩁᩣᨣᩈᩃ᩠ᩃᩮᨶ ᩉᨴᨿᩴ ᩋᩣᩉᨧ᩠ᨧ ᩅᩥᨴ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᩋᩈᨠ᩠ᨡᩥ ᨾᨧ᩠ᨧᩩᩁᩣᨩᩔ, ᩋᩉᩴ ᨷᩤᩈᩤ ᨷᨾᩩᨧ᩠ᨧᩥᨲᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩤᨴᩮᨶ ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᩈᩃ᩠ᩃᩴ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨬᩣᨱᩈᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩁᩣᨣᨻᨶ᩠ᨵᨶᨻᨴ᩠ᨵᩣᨲᩣ ᨾᨧ᩠ᨧᩩᩁᩣᨩᩔ ᨷᩤᩈᩤ ᩋᩉᩴ ᨷᨾᩩᨧ᩠ᨧᩥᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨡᩥᩴ, ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨷᨾᩮᩣᨧᩮᩈᩥᩴ᪨

ᨲᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᨧ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨠᩣᨾᩣ ᨷᩉᩦᨶᩣ ᨾᩮ, ᨽᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨷᨴᩤᩃᩥᨲᩣᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣᨷᩩᨱ᩠ᨱᩣᨴᩥᨠᩮᨠᩮᨶ ᩋᨶᩮᨠᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨠᩥᩃᩮᩈᨠᩣᨾᩣ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩈᩮᨶ ᨷᩉᩦᨶᩣ᪨ ᨠᩥᩃᩮᩈᨠᩣᨾᩮᩈᩩ ᩉᩥ ᨷᩉᩦᨶᩮᩈᩩ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣᨾᩣᨷᩥ ᨷᩉᩦᨶᩣ ᩑᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᨠᩣᨾᨽᩅᩣᨴᨿᩮᩣ ᨽᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩋᨣ᩠ᨣᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩣᩈᩥᨶᩣ ᨷᨴᩤᩃᩥᨲᩣ ᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᩥᨲᩣ᪨ ᨠᨾ᩠ᨾᨽᩅᩮᩈᩩ ᩉᩥ ᨷᨴᩤᩃᩥᨲᩮᩈᩩ ᩏᨷᨷᨲ᩠ᨲᩥᨽᩅᩣ ᨷᨴᩤᩃᩥᨲᩣ ᩑᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨽᩅᩣᨶᩴ ᨷᨴᩤᩃᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩑᩅ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩦᨱᩮᩣ ᨩᩣᨲᩥᩈᩴᩈᩤᩁᩮᩤ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨴᩤᨶᩥ ᨷᩩᨶᨻ᩠ᨽᩅᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩔᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩤ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨿᩮᩅ᪨ ᩍᨴᨾᩮᩅ ᨧ ᨳᩮᩁᩔ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨

ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨷᩣᩃᨳᩮᩁᨣᩤᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪑᪓᪨ ᩋᨽᩥᨽᩪᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩤᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩈᩩᨱᩣᨳ ᨬᩣᨲᨿᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨲᩥ ᩌᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᨽᩪᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩤᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ? ᩋᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᩩᩁᩥᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩤᩁᩮᩤ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩅᩮ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᩏᨷᨧᩥᨶᨶ᩠ᨲᩮᩤ ᩅᩮᩔᨽᩩᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩤ ᨠᩤᩃᩮ ᨠᩩᩃᨣᩮᩉᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩤ ᨲᩣᨴᩥᩈᩮᨶ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᨿᩮᨶ ᩈᩣᩈᨶᩮ ᩋᨽᩥᨷ᩠ᨷᩈᨶ᩠ᨶᩮᩤ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩤ ᩈᨲ᩠ᨳᩁᩥ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲᩮ ᨲᩔ ᨵᩣᨲᩩᩴ ᨣᩉᩮᨲᩩᩴ ᨾᩉᩣᨩᨶᩮ ᩏᩔᩣᩉᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮ ᩈᨿᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨷᨮᨾᩴ ᨣᨶ᩠ᨵᩮᩣᨴᨠᩮᨶ ᨧᩥᨲᨠᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩤᨷᩮᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩤ ᨲᩮᨶ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩤ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨷ᩠ᨷᩤᨴᩮ ᩅᩮᨮᨷᩩᩁᨠᩮ ᩁᩣᨩᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᩋᨽᩥᨽᩪᨲᩮᩣᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᩮᩣ ᨷᩥᨲᩩ ᩋᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨠᩤᩁᩮᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨽᨣᩅᩤ ᨩᨶᨷᨴᨧᩤᩁᩥᨠᩴ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩮᩤ ᩋᨶᩩᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᨲᩴ ᨶᨣᩁᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩥ᪨ ᨲᨲᩮᩤ ᩈᩮᩤ ᩁᩣᨩᩤ “ᨽᨣᩅᩤ ᨠᩥᩁ ᨾᨾ ᨶᨣᩁᩴ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩤ”ᨲᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩤ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᨴᩩᨲᩥᨿᨴᩥᩅᩈᩮ ᨾᩉᩣᨴᩤᨶᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮᩈᩥ᪨ ᨽᨣᩅᩤ ᨽᩩᨲ᩠ᨲᩣᩅᩦ ᨲᩔ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩤ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩣᨶᩩᩁᩪᨷᩴ ᩋᨶᩩᨾᩮᩣᨴᨶᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩤ ᩅᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩤ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩮᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩤ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᩃᨴ᩠ᨵᨷ᩠ᨷᩈᩤᨴᩮᩤ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨷᩉᩣᨿ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨧ᩠ᨨᩤᨠᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨷᨴᩤᨶᩮ (ᩋᨷ᪨ ᨳᩮᩁ ᪒᪨᪓᪙᪨᪑᪑-᪑᪓) –

“ᨯᨿ᩠ᩉᨾᩣᨶᩮ ᩈᩁᩦᩁᨾ᩠ᩉᩥ, ᩅᩮᩔᨽᩩᩔ ᨾᩉᩮᩈᩥᨶᩮᩣ;

ᨣᨶ᩠ᨵᩮᩣᨴᨠᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩤᨶ, ᨧᩥᨲᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨷᨿᩥᩴ ᩋᩉᩴ᪨

“ᩑᨠᨲᩥᩴᩈᩮ ᩍᨲᩮᩤ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ, ᨧᩥᨲᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨷᨿᩥᩴ ᩋᩉᩴ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, គន្ធោទកស្សិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា វិមុត្តិសុខេន វិហរន្តោ តស្មិំ តស្ស ញាតកា អមច្ចា បារិសជ្ជា នាគរា ជានបទាតិ សព្វេ សមាគន្ត្វា, “ភន្តេ, កស្មា ត្វំ អម្ហេ អនាថេ កត្វា បព្ពជិតោ”តិ បរិទេវិំសុ។ ថេរោ តេ ញាតិបមុខេ មនុស្សេ បរិទេវន្តេ ទិស្វា តេសំ អត្តនោ បព្ពជ្ជាការណវិភាវនមុខេន ធម្មំ កថេន្តោ –

២៥៥។

“សុណាថ ញាតយោ សព្វេ, យាវន្តេត្ថ សមាគតា;

ធម្មំ វោ ទេសយិស្សាមិ, ទុក្ខា ជាតិ បុនប្បុនំ។

២៥៦។

“អារភថ និក្ខមថ, យុញ្ជថ ពុទ្ធសាសនេ;

ធុនាថ មច្ចុនោ សេនំ, នឡាគារំវ កុញ្ជរោ។

២៥៧។

“យោ ឥមស្មិំ ធម្មវិនយេ, អប្បមត្តោ វិហស្សតិ;

បហាយ ជាតិសំសារំ, ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សតី”តិ។ – តិស្សោ គាថា អភាសិ;

តត្ថ សុណាថាតិ និសាមេថ, ឥទានិ មយា វុច្ចមានំ ឱហិតសោតា សោតទ្វារានុសារេន ឧបធារេថាតិ អត្ថោ។ ញាតយោតិ ញាតី បមុខេ កត្វា តេសំ សព្វេសំ អាលបតិ, តេនាហ “សព្វេ យាវន្តេត្ថ សមាគតា”តិ, យាវន្តោ យត្តកា ឯត្ថ សមាគមេ, ឯតិស្សំ វា មម បព្ពជ្ជាយ សមាគតាតិ អត្ថោ។

ᩍᨵᩣᨲᩥ ᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ “ᩈᩩᨱᩣᨳᩣ”ᨲᩥ ᩈᩅᨶᩣᨱᨲ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᩅᨧᨶᩴ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ, ᨲᩴ “ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᩮᩣ ᨴᩮᩈᨿᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨷᨭᩥᨩᩣᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᨩᩣᨲᩥ ᨷᩩᨶᨷ᩠ᨷᩩᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨴᩮᩈᩮᨲᩩᩴ ᩋᩣᩁᨽᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᨩᩣᨲᩥ ᨷᩩᨶᨷ᩠ᨷᩩᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨩᩣᨲᩥ ᨶᩣᨾᩮᩈᩣ ᨣᨻ᩠ᨽᩮᩣᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥᨾᩪᩃᨠᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩔ ᨩᩁᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩔ ᨧ ᩋᨶᩮᨠᩅᩥᩉᩥᨲᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ᪨ ᩈᩣ ᨷᩩᨶᨷ᩠ᨷᩩᨶᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩣ ᩋᨲᩥᩅᩥᨿ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ᪨

ᨲᩔᩣ ᨷᨶ ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᩈᨾᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩏᩔᩣᩉᩴ ᨠᩁᩮᩣᨳᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᩋᩣᩁᨷ᩠ᨽᨳᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᩁᨷ᩠ᨽᨳᩣᨲᩥ ᩋᩣᩁᨷ᩠ᨽᨵᩣᨲᩩᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᨠᩁᩮᩣᨳ᪨ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᨳᩣᨲᩥ ᨠᩮᩣᩈᨩ᩠ᨩᨷᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᨶ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᨵᩣᨲᩩᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨲᨲᩮᩣᨷᩥ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᨠᩁᩮᩣᨳ᪨ ᨿᩩᨬ᩠ᨩᨳ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩣᩈᨶᩮᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩦᩃᩈᩴᩅᩁᩮ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩈᩩ ᨣᩩᨲ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᩣᩁᨲᩣ ᨽᩮᩣᨩᨶᩮ ᨾᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣ ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨷᨩᨬ᩠ᨬᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣᨶᩴ ᨩᩣᨣᩁᩥᨿᩣᨶᩩᨿᩮᩣᨣᨾᨶᩩᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨷ᩠ᨽᨶᩥᨠ᩠ᨠᨾᨵᩣᨲᩩᨿᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨳᩣᨽᩪᨲᩣ ᩈᨾᨳᩅᩥᨷᩔᨶᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮ ᩋᨵᩥᩈᩦᩃᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨴᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮ ᩅᩣ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩈᩣᩈᨶᩮ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩮᩣᨳ᪨ ᨵᩩᨶᩣᨳ ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨶᩮᩣ ᩈᩮᨶᩴ, ᨶᩊᩣᨣᩣᩁᩴᩅ ᨠᩩᨬ᩠ᨩᩁᩮᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨷᨭᩥᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩣ ᨧ ᨲᩮᨵᩣᨲᩩᨠᩥᩔᩁᩔ ᨾᨧ᩠ᨧᩩᩁᩣᨩᩔ ᩅᩈᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨶᩮᨲᩦᨲᩥ ᨲᩔ ᩈᩮᨶᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᩋᨻᩃᩴ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᩴ ᨿᨳᩣ ᨶᩣᨾ ᨳᩣᨾᨻᩃᩪᨷᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨠᩩᨬ᩠ᨩᩁᩮᩣ ᨶᩊᩣᨣᩣᩁᩴ ᨡᨱᩮᨶᩮᩅ ᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᩮᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨠᩥᩃᩮᩈᩈᩮᨶᩴ ᨵᩩᨶᩣᨳ ᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᩮᨳᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩑᩅᩴ ᨷᨶ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩣᩈᨶᩮ ᩏᩔᩣᩉᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔ ᩑᨠᩴᩈᩥᨠᩮᩣ ᨩᩣᨲᩥᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩈᨾᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨿᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨲᨲᩥᨿᩴ ᨣᩣᨳᨾᩣᩉ᪨ ᨲᩴ ᩈᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨾᩮᩅ᪨

ᩋᨽᩥᨽᩪᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪁᪃᪨ ᨣᩮᩣᨲᨾᨲ᩠ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᨣᩮᩣᨲᨾᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨣᩣᨳᩣ᪨ ᨠᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ? ᩋᨿᩴ ᨠᩥᩁ ᨷᩩᩁᩥᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩅᩮ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩥᨡᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨽᨣᩅᨲᩥ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲᩮ ᨲᩔ ᨧᩥᨲᨠᩴ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᨷᩪᨩᩮᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩋᨭ᩠ᨮᩉᩥ ᨧᨾ᩠ᨷᨠᨷᩩᨷ᩠ᨹᩮᩉᩥ ᨧᩥᨲᨠᩴ ᨷᩪᨩᩮᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮ ᩈᨠ᩠ᨿᩁᩣᨩᨠᩩᩃᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩮᩣᨲᨾᩮᩣᨲᩥ ᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ ᩋᨽᩥᩃᨠ᩠ᨡᩥᨲᨶᩣᨾᩮᩣ ᩅᨿᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᨬᩣᨲᩥᩈᨾᩣᨣᨾᩮ ᨷᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩈᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨿ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨨᩊᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨷᨴᩣᨶᩮ (ᩋᨷ᪨ ᨳᩮᩁ ᪂᪨᪃᪄᪨᪉-᪁᪀) –

“ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᨶ᩠ᨲᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ, ᨩᩃᩥᨲᩮ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨿᨠᩮ;

ᩋᨭ᩠ᨮ ᨧᨾ᩠ᨷᨠᨷᩩᨷ᩠ᨹᩣᨶᩥ, ᨧᩥᨲᨠᩴ ᩋᨽᩥᩁᩮᩣᨷᨿᩥᩴ᪨

“ឯកតិំសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន”ន្តិ។

ឆឡភិញ្ញោ បន ហុត្វា វិមុត្តិសុខេន វិហរន្តោ ឯកទិវសំ ញាតកេហិ “កស្មា, ភន្តេ, អម្ហេ បហាយ បព្ពជិតោ”តិ បុដ្ឋោ សំសារេ អត្តនា អនុភូតទុក្ខញ្ច ឥទានិ អធិគតំ និព្ពានសុខញ្ច បកាសេន្តោ –

១៣៨។

“និសទព្យានិរយំ អគច្ឆិស្សំ, បេតលោកមគមំ បុនប្បុនំ;

ទុក្ខមម្ហិបិ តិរច្ឆានយោនិយំ, នេកធា ហិ វុសិតំ ចិរំ មយា។

១៣៩។

“មានុសោបិ ច ភវោភិរាធិតោ, សគ្គកាយមគមំ សកិំ សកិំ;

រូបធាតុសុ អរូបធាតុសុ, នេវសញ្ញិសុ អសញ្ញិសុដ្ឋិតំ។

១៤០។

“សម្ភវា សុវិទិតា អសារកា, សង្ខតា បចលិតា សទេរិតា;

តំ វិទិត្វា មហមត្តសម្ភវំ, សន្តិមេវ សតិមា សមជ្ឈគា”ន្តិ –

តីហិ គាថាហិ តេសំ ធម្មំ ទេសេសិ។

តត្ថ សំសរន្តិ អនាទិមតិ សំសារេ សំសរន្តា កម្មកិលេសេហិ បញ្ចសុ គតីសុ ចុតូបបាតវសេន អបរាបរំ សំសរន្តាតិ អត្ថោ។ ហីតិ និបាតមត្តំ។ និរយំ អគច្ឆិស្សន្តិ សញ្ជីវាទិកំ អដ្ឋវិធំ មហានិរយំ, កុក្កុឡាទិកំ សោឡសវិធំ ឧស្សទនិរយញ្ច បដិសន្ធិវសេន ឧបគន្តិ។ “បុនប្បុន”ន្តិ ពហុំ ពហុសោបិ អាគតត្ថំ។ បេតលោកន្តិ បេត្តិវិសយំ, ខុប្បិបាសាទិភេទំ បេតត្តភាវន្តិ អត្ថោ។ អាយន្តិ បដិសន្ធិវសេន ឧបគន្តិ ឧបបជ្ជន្តិ។ បុនប្បុនន្តិ អបរាបរំ។ ទុក្ខមេសីតិ អញ្ញមញ្ញំ និខាតសាបតោទាភិឃាតាទិទុក្ខេហិ ទុស្សហាយបិ។ វិក្ខិបល្លាសេន វេទិតំ ចុត្តំ “ទុក្ខមេសី”តិ។ តិរច្ឆានយោនិយន្តិ មិគបក្ខិអាទិភេទាយ តិរច្ឆានយោនិយំ។ នេកធា ហីតិ ឧដ្ឋគោណគទ្រភាទិវសេន វេវ កាកពលិកកុលលាទិវសេន ច អនេកប្បការំ អនេកវារញ្ច ចិរំ ទីឃមទ្ធានំ យថា ចុតិចំ និច្ចំ ឧត្រាសបាតវសេន ទុក្ខំ អនុភោតិ។ តិរច្ឆានយោនិយំ និព្ពត្តមានោ មហាបូឡ្ហតាយ ចិរតរំ តទេវ អបរាបរំ បរិវត្តតីតិ ទស្សេតុំ ពហុ “ចិរ”ន្តិ វុត្តំ។

មាតុស្សាបិ ច ភវាភិរាធិតោតិ មនុស្សត្តភាវេបិ មយា តាទិសេន កុសលកម្មុនា សមវាយេន អភិរាធិតោ សាធិតោ អធិគតោ។ កាលកណ្ណូបិបមសុត្តមេត្ថ (ម॰ និ॰ ៦.៦៥៦; សំ॰ និ॰ ៥.១១១៧) ឧទាហរិតព្ពំ។ សគ្គកាយមាគមំ សកិំ សកិន្តិ សគ្គកាយសង្ខាតំ កាមាវចរទេវកាយំ សកិំ សកិំ កទាចិ កទាចិ ឧបបជ្ជនវសេន អគច្ឆិំ។ រូបធាតុសូតិ បុថុជ្ជនកវគ្គបរិយាបន្នាសុ រូបភវេសុ អរូបធាតុសូតិ អរូបភវេសុ។ នេវសញ្ញីសុ អសញ្ញីសុតិ តត្ថ រូបារូបធាតុសុ ច ត ពោធលំ សញ្ញីសុ ឯវ, អថ វា នេវសញ្ញីនាសញ្ញីសុ អសញ្ញីសុ ច ឧបបជ្ជ ឋិតំ មយាតិ អានេត្វា យោជេតព្ពំ។ នេវសញ្ញីគ្គហណេន ហេត្ថ នេវសញ្ញីនាសញ្ញីភវោ គហិតោ។ មទិបិ ហេ វេ ភវា រូបារូបធាតុគ្គហណេនេវ គយ្ហន្តិ, ឯវ បន ពហុតោ ទីហិតា តត្ថ និច្ចសញ្ញីនោ ភវវិមោក្ខសញ្ញិនោ ច, តេសំ តស្សា សញ្ញាយ មិច្ឆាភាវទស្សនត្ថំ វិសុំ គហិតាតិ ទដ្ឋព្ពំ។

ឯវំ ទ្វីហិ គាថាហិ វដ្ដមូលស្ស អនុបច្ឆិន្នត្តា អនាទិមតិ សំសារេ អត្តនោ វដ្ដទុក្ខានុភវនំ ទស្សេត្វា ឥទានិ តទុបរមេន វិវដ្ដសុខានុភវនំ ទស្សេន្តោ “សមុទ្ទា”តិអាទិនា តតិយំ គាថមាហ។ តត្ថ សមុទ្ទាតិ វដា។ ការយវដាទយោ ឯវ ហិ ហេតុបច្ចយសមុទាយេន វដន្តីតិ ពហូ សមុទ្ទាតិ វុត្តា។ សុវិទិតាតិ វិបស្សនាបញ្ញាសហិតាយ មគ្គបញ្ញាយ សុដ្ឋុ វិទិតា។ អសារកាតិអាទិ តេសំ វិទិតាការទស្សនំ។ តត្ថ អសារកាតិ និច្ចសារាទិសាររហិតា។ សង្ខតាតិ សមេច្ច សម្ភុយ្យ បច្ចយេហិ កតា។ បចលិតាតិ សង្ខតត្តា ឯវ ឧប្បាទជរាទីហិ បការេហិ ចលិតា អនវដ្ឋិតា។ សទេរិតាតិ សទា សព្ពកាលំ ភង្គេន ឯរិតា, ខន្ធនា ភង្គាមិនោ បភង្គុនោតិ អត្ថោ។ តំ វិទិត្វាមហមត្តសម្ភវន្តិ តំ យថាវុត្តំ សង្ខតសភាវំ អត្តសម្ភវំ អត្តនិ សម្ភូតំ អត្តាយត្តំ ពាហុស្សាទិវសេន អបរាយត្តំ បរិញ្ញាភិសមយវសេន អហំ វិទិត្វា តប្បដិបក្ខភូតំ សន្តិមេវ និព្ពានមេវ មគ្គបញ្ញាសតិយា សតិមា ហុត្វា សមជ្ឈគំ អធិគច្ឆិំ អរិយមគ្គាធិគមេន អនុប្បត្តោតិ។ ឯវំ ថេរោ ញាណេន កាមេសុ តាយសេតិ អញ្ញំ ព្យាកាសិ។

គោតមត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១៥. ហារិតត្ថេរគាថាវណ្ណនា

ເຢາ ປຸເພ຺ພ ກຣຓີຢານີຕິ ອາຢສ຺ມເຕາ ຫາຣິຕເຕ຺ຖຣສ຺ສ ຄາຖາ. ກາ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິ? ອຢມ຺ປິ ປທຸມຸຕ຺ຕຣສ຺ສ ຠຄວເຕາ ກາເລ ກຸລເຄເຫ ນິພ຺ພຕ຺ຕິຕ຺ວາ ວິຍ຺ຍຸຕໍ ປຕ຺ວາ ສຕ຺ຖຣິ ປຣິນິພ຺ພຸເຕ ຕສ຺ສ ຘາຕຸປູຊາຢ ກຢິຣມານາຢ ຄເນ຺ຘນ ປູຊໍ ອກາສິ. ເສາ ເຕນ ປຸຍ຺ຍກເມ຺ມນ ເທວມນຸເສ຺ສສຸ ສໍສຣເນ຺ຕາ ອິມສ຺ມິໍ ພຸທ຺ຘຸປ຺ປາເທ ສາວຕ຺ຖິຢໍ ພ຺ຣາຫ຺ມຓກຸເລ ນິພ຺ພຕ຺ຕິຕ຺ວາ ຫາຣິເຕາຕິ ລທ຺ຘນາເມາ ວຢປ຺ປເຕ຺ຕາ ຊາຕິມານໍ ນິສ຺ສາຢ ອເຍ຺ຍ ວສລວາເທນ ສມຸທາຈຣຕິ. ເສາ ຠິກ຺ຂູນໍ ສນ຺ຕິກໍ ຄນ຺ຕ຺ວາ ຘມ຺ມໍ ສຸຕ຺ວາ ປຏິລທ຺ຘສເທ຺ຘາ ປພ຺ພຊິເຕາປິ ຈິຣປຣິຈິຕຕ຺ຕາ ວສລສມຸທາຈາຣໍ ນ ວິສ຺ສເຊ຺ຊສິ. ອເຖກທິວສໍ ສຕ຺ຖຸ ສນ຺ຕິເກ ຘມ຺ມໍ ສຸຕ຺ວາ ສຍ຺ຊາຕສໍເວເຄາ ວິປສ຺ສນໍ ປຏ຺ຐເປຕ຺ວາ ອຕ຺ຕເນາ ຈິຕ຺ຕປ຺ປວຕ຺ຕິໍ ອຸປປຣິກ຺ຂເນ຺ຕາ ມານຸທ຺ຘຈ຺ຈວິຄ຺ຄຫິຕຕ຺ຕໍ ທິສ຺ວາ ຕໍ ປຫາຢ ວິປສ຺ສນໍ ອຸສ຺ສຸກ຺ກາເປຕ຺ວາ ອຣຫຕ຺ຕໍ ປາປຸຓິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ ອປທາເນ (ອປ. ເຖຣ ໑.໓໙.໙໑-໙໔) –

“ຈິຕາສຸ ກຸຣຸມານາສຸ, ນານາຄເນ຺ຘ ສມາຫເຕ;

ປສນ຺ນຈິເຕ຺ຕາ ສຸມເນາ, ຄນ຺ຘມຸຏ຺ຐິມປູຊຢິໍ.

“ສຕສຫສ຺ສິເຕາ ກເປ຺ປ, ຈິຕກໍ ຢມປູຊຢິໍ;

ທຸຄ຺ຄຕິໍ ນາຠິຊານາມິ, ຈິຕປູຊາຢິທໍ ຜລໍ.

“ກິເລສາ ຌາປິຕາ ມຢ຺ຫໍ...ເປ... ກຕໍ ພຸທ຺ຘສ຺ສ ສາສນ”ນ຺ຕິ.

ອຣຫາ ປນ ຫຸຕ຺ວາ ວິມຸຕ຺ຕິສຸຂໍ ອນຸຠວເນ຺ຕາ “ເຢາ ປຸເພ຺ພ ກຣຓີຢານີ”ຕິອາທິກາ ຕີຫິ ຄາຖາຫິ ຠິກ຺ຂູນໍ ເອາວາທທານມຸເຂນ ອຍ຺ຍໍ ພ຺ຢາກາສິ. ຕານິ ອຕ຺ຖເຕາ ເຫຏ຺ຐາ ວຸຕ຺ຕາເນວ.

ຫາຣິຕເຕ຺ຖຣຄາຖາວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໑໙. ວິມລເຕ຺ຖຣຄາຖາວຓ຺ຓນາ

ປາປມິເຕ຺ຕຕິ ອາຢສ຺ມເຕາ ວິມລເຕ຺ຖຣສ຺ສ ຄາຖາ. ກາ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິ? ອຢມ຺ປິ ປຸຣິມພຸເທ຺ຘສຸ ກຕາຘິກາເຣາ ຕຕ຺ຖ ຕຕ຺ຖ ຠເວ ວິວຏ຺ຏູປນິສ຺ສຢໍ ປຸຍ຺ຍໍ ອຸປຈິນເນ຺ຕາ ປທຸມຸຕ຺ຕຣສ຺ສ ຠຄວເຕາ ກາເລ ກຸລເຄເຫ ນິພ຺ພຕ຺ຕິຕ຺ວາ ວິຍ຺ຍຸຕໍ ປຕ຺ວາ ສຕ຺ຖຣິ ປຣິນິພ຺ພຸເຕ ສາຘຸກີຬິຕທິວເສສຸ ວີຕິວເຕ຺ຕສຸ ສຕ຺ຖຸ ສຣີຣໍ ຄເຫຕ຺ວາ ອຸປາສເກສຸ ຌາປນຏ຺ຐານໍ ຄຈ຺ຉເນ຺ຕສຸ ຕຕ຺ຖ ຄຸເຓ ອາວຊ຺ຊິຕ຺ວາ ປສນ຺ນມານເສາ ສຸມນປຸເປ຺ຜຫິ ປູຊມກາສິ. ເສາ ເຕນ ປຸຍ຺ຍກເມ຺ມນ ເທວມນຸເສ຺ສສຸ ສໍສຣເນ຺ຕາ ອິມສ຺ມິໍ ພຸທ຺ຘຸປ຺ປາເທ ພາຣາຓສິຢໍ ພ຺ຣາຫ຺ມຓກຸເລ ນິພ຺ພຕ຺ຕິຕ຺ວາ ວິມເລາຕິ ລທ຺ຘນາເມາ ວຢປ຺ປເຕ຺ຕາ ເສາມມິຕ຺ຕເຕ຺ຖຣໍ ນິສ຺ສາຢ ສາສເນ ປພ຺ພຊິຕ຺ວາ ເຕນ ຈ ອຸສ຺ສາຫິເຕາ ວິປສ຺ສນໍ ປຏ຺ຐເປຕ຺ວາ ນຈິຣເສ຺ສວ ອຣຫຕ຺ຕໍ ປາປຸຓິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ ອປທາເນ

(អប។ ថេរ ១។២៤។៣៥-៤១) –

“ភិហរន្តំ សទិំរេមិព្រេជ្ជមាភាសុ កេទិសុ;

បសន្នចិត្តោ សុមនោ, បដិបុប្ផមបូជយិំ។

“សតសហស្សិតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយិំ;

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ, ធេហបូជាយិទំ ផលំ។

“កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ…បេ… កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន”្តិ។

អរហត្តំ បន បត្វា អត្តនោ សហាយស្ស កិច្ចស្ស ឱវាទំ ទេន្តោ –

១៤២។

“បាបមិត្តេ វិវជ្ជេត្វា, ភជេយ្យុត្តមបុគ្គលំ;

ឱវាទេ ចស្ស តិដ្ឋេយ្យ, បត្ថេន្តោ អចលំ សុខំ។

១៤៣។

“បរិត្តំ ទារុមារុយ្ហ, យថា សីទេ មហណ្ណវេ;

ឯវំ កុសីតមាគម្ម, សាធុជីវីបិ សីទតិ;

តស្មា តំ បរិវជ្ជេយ្យ, កុសីតំ ហីនវីរិយំ។

១៤៤។

“បវិវិត្តេហិ អរិយេហិ, បហិតត្តេហិ ឈាយិភិ;

និច្ចំ អារទ្ធវីរិយេហិ, បណ្ឌិតេហិ សហាវសេ”តិ។ –

តិស្សោ គាថា អភាសិ។

តត្ថ បាបមិត្តេតិ អកល្យាណមិត្តេ អសប្បុរិសេ ហីនវីរិយេ។ វិវជ្ជេត្វាតិ តំ អភជនេន ទូរតោ វជ្ជេត្វា។ ភជេយ្យុត្តមបុគ្គលន្តិ សប្បុរិសំ បណ្ឌិតំ កល្យាណមិត្តំ ឱវាទានុសាសនីគហណេន សេវេយ្យ។ ឱវាទេ ចស្ស តិដ្ឋេយ្យាតិ អស្ស កល្យាណមិត្តស្ស ឱវាទេ អនុសិដ្ឋិយំ យថានុសិដ្ឋំ បដិបជ្ជនេន តិដ្ឋេយ្យ។ បត្ថេន្តោតិ អាកង្ខន្តោ។ អចលំ សុខន្តិ និព្ពានសុខំ ផលសុខញ្ច។ តម្បិ ហិ អកុប្បភាវតោ “អចល”ន្តិ វុច្ចតិ។ សេសំ វុត្តត្ថមេវ។

វិមលត្ថេរគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

តិកនិបាតវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បឋមោ ភាគោ និដ្ឋិតោ។